အာရပ်_မြန်မာ

အဘိဓာန်

المعجم الوسيط

العربى ميانما

ARABIC - MYANMAR DICTIONARY

မောင်လာနာ အဗ်ဒုရ်ရဟီးမ်၊ မြင့်လွင်(ကျူံဒိုး)
(မဒနီ၊ အတ်စ်အဒီ B.E(Met))

အာရဗီ – မြန်မာ

အဘိဓာန်

المعجم الوسيط

فى اللغة العربية

العربى - ميانما

مولانا عبد الرحيم (مدني اسعدي)

မော်လာနာ အဗ်ဒုရ်ရဟီးမ်၊ မြင့်လွင်(ကျုံဒိုး)

[မဒနီ–အတ်စ်အဒီ၊ B.E (Met)]

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၅၉၀/၂၀၀၁) (၉)

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက် (၅၇၁/၂၀၀၁) (၁၀)

အုပ်ရေ–၁၀၀၀

ပထမအကြိမ်

၂၀၀၁–ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ

ထုတ်ဝေသူ ... ဦးထွန်းလှိုင်

ချစ်စရာ လစဉ်/စာပေတိုက်

၇၅/ဝေပုလ္လလမ်း။

ပုံနှိပ်သူ ... ဦးခင်မောင်မြင့်၊စန္ဒာလွင် ပုံနှိပ်တိုက်

ကျေးဇူးရှင်ဆရာသမားများအား ဂုဏ်ပြုခြင်း

ကျွန်ုပ်၏ဆရာသမားများဖြစ်ခဲ့ကြသော-

(၁)။ မောင်လာနာနူးရ်မုဟမ္မဒ်(မဇ္ဇာဟေရီ-ကမ္ဘာ့အလင်း)(ကွယ်လွန်) အားလည်းကောင်း၊

(၂)။ မောင်လာနာအီစာ(မဒနီ)။ (ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ ဟိဒါယတုလ်အုလူမ်၊ ရမည်းသင်း)အားလည်းကောင်း၊

(၃)။ မောင်လာနာဂျမာလ္ဒ်ဒီးန်(မဒနီ)။ (ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ မဒီနတုလ်အုလူမ်၊ ရင်းတော်)အားလည်းကောင်း၊

(၄)။ မောင်လာနာ၊ မုဖ်သီ၊ ကာရီယူစွတ်ဖ်(အတ်စ်အဒီ)(ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ အတ်စ်အဒီယဟ်၊ ရန်ကုန်)အားလည်းကောင်း၊

(၅)။ ဆရာဦးမောင်မောင်ကြီး(ပန်းဝါနွယ်-ပညာလမ်း)(ရမည်းသင်း) အားလည်းကောင်း။

ဤစာအုပ်ဖြင့် ဂုဏ်ပြုပါသည်။

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله‌علی‌ما انعم و له‌الشکر علی‌ما اسدی و الصلوة

و السلام علی نبیه العربی الکریم و علی‌جمیع رسله

و انبیائهِ‌الطاهرین

ချီးမွမ်းခြင်းအပေါင်းသည် သုခချမ်းသာအဝဝကို ချီးမြှင့်တော်မူသော အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အဖို့သာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ ကောင်းမြတ်သောအမှုကိစ္စတို့အတွက် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းပေးသနားတော်မူသောအရှင်မြတ်အား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်မှ ကောင်းချီးမင်္ဂလာအဖြာဖြာနှင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုအဖြာဖြာသည် အရစ်အနွယ်ဝင်ဖြစ်သော၊ မြင့်မြတ်လှသော တမန်တော်မြတ် မုဟမ္မဒ်ﷺအပေါ်သို့လည်းကောင်း၊ အရှင်မြတ် စေလွှတ်တော်မူသော ရစူလ်တမန်တော်အပေါင်းနှင့် နဗီတမန်တော်အပေါင်းတို့အပေါ်သို့လည်းကောင်း သက်ရောက်သည် ဖြစ်ပါစေ။

ကူညီသူမိတ်ဆွေများအား ကျေးဇူးတင်ရှိခြင်း

(၁)။ ဤစာအုပ်ကို စတင်ပြုစုသည့်နေ့မှစ၍ ယခုအချိန်အထိ စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေး အတွက်သာမက ကျွန်ုပ်၏အခက်အခဲများကိုပါ ငွေကုန်ကြေးကျခံ၍လည်းကောင်း၊ လိုအပ်သောစာအုပ်စာတမ်းများကို ရှာဖွေစုဆောင်းပေး၍လည်းကောင်း ကူညီသူ **စာရေးဆရာ အလ်ဟာဂ်ျ ဟာဖိဇ်ဦးစိုးသိန်းအားလည်းကောင်း၊**

(၂)။ ဤစာအုပ်ကိုပြုစုရန်နှင့် အခြားအကျိုးပြုစာအုပ်များကို ရေးသားပြုစုနိုင်ရန် ကွန်ပြူတာကို စီစဉ်ပေးသော **အလ်ဟာဂ်ျဦးတင်မောင်သန်း(အတွင်းရေးမှူး၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ အစ္စလာမ်ကောင်စီ)**အားလည်းကောင်း၊

(၃)။ ဤစာအုပ်ကိုပြုစုရာ၌ ကွန်ပြူတာဖြင့် များစွာအကူအညီပေးခဲ့သော **ဆရာဘိုင်လေးနှင့် ဆရာကာဆင်မ်(ကွန်ပြူတာသင်တန်း၊ ကျူလီယာ မွတ်စ်လင်မ်အသင်း)** တို့အားလည်းကောင်း၊

(၄)။ ကျွန်ုပ်အား ညီရင်းအစ်ကိုပမာ အမြဲကူညီအားပေးသော **အလ်ဟာဂ်ျ မောင်လာနာ တင်မောင်သန်း(မဒီနီ၊ ရမည်းသင်း)**အားလည်းကောင်း၊

အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဤစာအုပ်၌ မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ပြုစုသူ၏အမှာစာ



الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام علي رسوله محمد العربي الأمين وعلي آله وصحبه اجمعين والتابعين لهم باحسان الي يوم الدين وبعد :

ကျွန်တော်သည် ကော့ကရိတ်မြို့၊ အမှတ်(ရ)ရပ်ကွက်၊ ဒါရ်ဂါဗလီဝင်းရှိ နူရွလ်အစ္စလာမ် အရဗီကျောင်း၌ ကျောင်းဆရာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်(၁၉၉၈)ကတည်းကပင် အရဗီအဘိဓါန် [المنجد]ကို အဋ္ဌမမြောက်အရဗီအက္ခရာ[د]အထိ ပြန်ဆိုပြုစုထားခဲ့ဘူးပါသည်။ တဖန် အတ်စ် အဒီယဟ်အရဗီကျောင်း၌ ကျောင်းဆရာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်(၁၉၉၂)၌ ယင်းစာအုပ်ကို [ا]မှ [د]အထိ အတွဲ(၁)အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ရန်ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း ထိုစဉ်က ခဲစာလုံးများစီ၍ ပုံ နှိပ်ဆဲဖြစ်ရာ အရဗီစာလုံးများအတွက် ဘလောက်တုံးများ၏ကုန်ကျစရိတ်မှာ ကြီးမားသည့်ကတစ် ကြောင်း၊ မိမိရေးသားထားသောစာမူကို မိမိကိုယ်တိုင် အားမရဖြစ်သည်ကတစ်ကြောင်းကြောင့် စာအုပ်အဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့ပါ။ တဖန် (၁၉၉၈)ကုန်ပိုင်းလောက်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ကျွန်ုပ်အား [المعجم الوجيز]ကို ပြန်ဆိုခိုင်းသဖြင့် (၆)လအတွင်း ပြန်ဆိုပေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ယင်းအဘိဓါန် သည်လည်း ယခုတိုင် စာအုပ်အဖြစ်ထွက်လာသည်ကို မတွေ့ရပါ။ ယင်း[المعجم الوجيز]ကို ပြန်ဆိုခဲ့ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်သည် အရဗီအဘိဓါန်နှင့်ပတ်သက်၍ အတွေ့အကြုံများစွာ ရခဲ့ပါ သည်။ အကြောင်းကား ယင်းအဘိဓါန်ကို ပြန်ဆိုပြီးနောက် ကျွန်ုပ်ယခင်က [المنجد]မှပြုစုပြန်ဆို ထားသောစာမူနှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ရာ နေရာအတော်များများတွင် စကားလုံးများ၏အဓိပ္ပါယ်ဖွင့် ဆိုချက်များ ကွဲလွဲနေကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ [المعجم الوجيز]အရဗီအဘိဓါန်သည် [المعجم الوسيط]အဘိဓါန်ကို အကျဉ်းချုံးပြုစုထားသောအဘိဓါန်ဖြစ်သည်။ ယင်းအဘိဓါန်ကို ရှာဖွေ၍ [المنجد]အဘိဓါန်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာသောအခါ ယခင်က ကျွန်ုပ်အားထားခဲ့သော *[المنجد]အဘိဓါန်တစ်ခုတည်း*ကို အခြေခံ၍ ပြန်ဆိုရန် ဝန်လေးလာခဲ့ရပါသည်။ သို့ဖြင့် ကျွန်ုပ် သည် ယင်းစာမူကို ဤအတိုင်း ပစ်ထားခဲ့ရာမှ ကျွန်ုပ်၏မိတ်ဆွေ စာရေးဆရာ အလ်ဟာဂ်ျ ဟာဖိဇ်ဦးစိုးသိန်းက ပြည့်စုံ၍တိကျသော အရဗီ-မြန်မာအဘိဓါန်တစ်အုပ်ကို ပြုစုရန် ကျွန်ုပ်အား တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး ယင်းအဘိဓါန်အတွက် ကုန်ကျမည့်ငွေကြေးအားလုံးအတွက်လည်း အကုန်အကျ ခံမည်ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါ ကျွန်ုပ်သည် ဦးစွာအစ ပြန်ဆိုရမည့် အဘိဓါန်ကို ရွေးချယ်ရပါသည်။ အချို့မိတ်ဆွေများက အရဗီ-အင်္ဂလိပ် အဘိဓါန်များကို ပြန်ဆိုရန် တိုက်တွန်းကြပါသည်။ မှန်ပါ

သည်။ အရဗီ–အင်္ဂလိပ်အဘိဓါန်များကို ပြန်ဆိုရသည်မှာ အခက်အခဲရှိလှသည်မဟုတ်သော်လည်း အရဗီ–အရဗီ အဘိဓါန်များအချင်းချင်းမှာပင် စကားလုံးအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုများ၊ ကြိယာပုံစံများ ကွဲလွဲကြသည်ဖြစ်ရာ ဘာသာပြန် အဘိဓါန်များမှတဆင့် ပြန်ဆိုခြင်းသည် မူရင်းအဓိပ္ပါယ်နှင့် ပို၍ဝေးမည်ဟု ယူဆခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြင့် ကျွန်ုပ်သည် မူရင်းအရဗီ–အရဗီအဘိဓါန်ကိုသာ ပြန်ဆိုရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် [المعجم الوسيط]အဘိဓါန်ကို အခြေပြုပြန်ဆိုရန် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ အရဗီအဘိဓါန်များအနက် [المنجد]အဘိဓါန်သည် အစုံလင်ဆုံးဖြစ်ပြီး အက္ခရာစဉ်ပုံနှင့် ကြိယာပုဒ်များခွဲခြားဖော်ပြရာ၌စနစ်ကျသည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း စကားလုံးများ၏ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ဖော်ပြရာ၌မူ [المعجم الوسيط]အဘိဓါန်က ပို၍တိကျသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မည်သည့် အဘိဓါန်မဆို သက်ဆိုင်ရာစာပေ၌ ထင်ရှားခဲ့သော စာပေကျမ်းဂန်များကို ကိုးကားကြရသည်သာဖြစ်သည်။ အရဗီစာပေ၌မူ ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒကျမ်းများသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း(၁၀၀၀)ကျော်မှ ယနေ့တိုင်မူမပျက် တည်ရှိနေပေရာ ခေတ်အဆက်ဆက် အရဗီအဘိဓါန်ပြုစုခဲ့ကြသူတို့သည် ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒကျမ်းများကို အဓိကထား၍ ကိုးကားကြရသည်။ [المنجد]အဘိဓါန်သည် ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒကျမ်းများကို တိုက်ရိုက်ကိုးကားဖော်ပြထားခြင်းမရှိသော်လည်း ယင်းအဘိဓါန်ကို ပြုစုရာ၌ ကိုးကားရသောကျမ်းအားလုံးသည် ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒကျမ်းများကို အဓိကထား၍ ကိုးကားထားသောကျမ်းများ ဖြစ်လေရာ အရဗီအဘိဓါန်ဟူသမျှ၏ အခြေခံသည် ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒကျမ်းများဟု ဆိုနိုင်သည်။ [المعجم الوسيط]အဘိဓါန်၌မူ ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒကျမ်းများအား တိုက်ရိုက်ကိုးကားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဤအရဗီ–မြန်မာ အဘိဓါန်ကို [المعجم الوسيط]အဘိဓါန်မှ တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုထားသည်ဖြစ်ရာ မူရင်းကျမ်း၌ဖော်ပြထားသော ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ ဩဝါဒတော်ကောက်နုတ်ချက်များကို ဤအရဗီ–မြန်မာ အဘိဓါန်ကျမ်း၌လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မူရင်းအရဗီအဘိဓါန်ကျမ်းများ၌ မူလရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]ကို သက်ဆိုင်ရာကြိယာပုဒ်နှင့်တွဲ၍ ဖော်ပြထားလေ့ရှိပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် [اَبَصَ ـ اَبْصًا]ဟုဖော်ပြထားရာ၌ اَبَصَသည် အတိတ်ကာလပြုကြိယာပုံစံဖြစ်ပြီး၊ ـ သည် ပစ္စုပ္ပန်(သို့)အနာဂတ်ကာလပြုကြိယာပုံစံ၏သင်္ကေတဖြစ်သည်။ اَبْصًا သည် မူလရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]ဖြစ်သည်။ ကြိယာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို သိလျှင် ယင်းကြိယာ၏မူ

လရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]၏အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း သိနိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ـ بَصَرَ ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ 'တက်ကြွသည်။ မြူးကြွသည်'ဟူ၍ဖြစ်ရာ ယင်းကြိယာ၏မူလရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]၏အဓိပ္ပါယ်မှာ 'တက်ကြွခြင်း။ မြူးကြွခြင်း'ဟူ၍ဖြစ်သည်ကို အရဗီအခြေခံရှိသူတိုင်း နားလည်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မူလရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]၏အဓိပ္ပါယ်ကို သီးခြားဖော်ပြရန်မလိုပေ။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရဗီစာပေနှင့် ရင်းနှီးသူများအလွန်နည်းပါးသဖြင့် လေ့လာသူများ အလွယ်တကူ ရှာဖွေနိုင်ရန် ကျွန်ုပ်သည် ယင်းမူလရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]၏အဓိပ္ပါယ်ကို သက်ဆိုင်ရာကြိယာ၏ အောက်၌ သီးခြားဖော်ပြထားပါသည်။

[الفعل الثلاثی المجرد]မူလအက္ခရာသုံးလုံးသာရှိသောကြိယာပုံစံမှအပ ကျန်ကြိယာပုံစံများ၏[الفعل المضارع]ပစ္စုပ္ပန်(သို့)အနာဂတ်ကာလပြကြိယာပုံစံများ၌ ပုံသေပုံစံများရှိသဖြင့် ၎င်းတို့ကို ဖော်ပြရန်မလိုအပ်သဖြင့် ချန်ထားခဲ့ပါသည်။ မူရင်းအရဗီအဘိဓါန်များ၌လည်း ယင်းပုံစံများကို ဖော်ပြထားလေ့မရှိချေ။ ထိုနည်းတူစွာ ထူးခြားသော ပြုလုပ်သူနာမ်[اِسْمُ الْفَاعِل]၏ပုံစံများကို သက်ဆိုင်ရာကြိယာနှင့် မူလရင်းမြစ်ပုဒ်[مصدر]၏အောက်၌ ဖော်ပြထားပါသည်။ ပုံသေပုံစံရှိသော ပြုလုပ်သူနာမ်[اِسْمُ الْفَاعِل] ၏ပုံစံများ၊ [اِسْمُ الْمَفْعُوْل]၏ပုံစံများကိုမူ ဖော်ပြရန်မလိုအပ်သဖြင့်ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် အခြားသောပုံသေပုံစံရှိသော ဆင့်ပွါးနာမ်များကိုလည်း ချန်ထားခဲ့ပါသည်။ မူရင်းအရဗီ အဘိဓါန်၌လည်း ယင်းတို့ကို ဖော်ပြမထားပေ။ အကြောင်းမှာ မူလကြိယာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုသိလျှင် ပုံသေပုံစံများဖြင့် ယင်းကြိယာမှ ဆင့်ပွားလာသောနာမ်များကိုလည်း အလိုအလျောက်သိနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဤအရဗီ–မြန်မာ အဘိဓါန်၌ အက္ခရာစဉ်အလိုက် ဖော်ပြပုံမှာ မူရင်းကျမ်း၏ဖော်ပြပုံအတိုင်းဖြစ်သည်။ မူရင်းကျမ်း၌ ဖော်ပြမထားသော အချို့ခေတ်ပေါ်ဝေါဟာရများနှင့် စကားလုံးများကို [المنجد]အဘိဓါန်မှ ဖြည့်စွက် ဖော်ပြထားပါသည်။ မူရင်းကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော အချို့အပင်များ၏ အမည်များကိုမူ မြန်မာဘာသာသို့ပြန်ဆိုရန် အခက်အခဲရှိသဖြင့် ***အပင်တစ်မျိုး***ဟုသာ ပြန်ဆိုဖော်ပြထားရသည့်အတွက် တောင်းပန်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းအပင်များ၏ပုံနှင့် အခြားသော *ဝတ္ထုပစ္စည်း*များ၊ တိရစ္ဆာန်များ၏ပုံများကို [المنجد]အဘိဓါန်မှ ကူးယူဖော်ပြထားပါသည်။

ဤအရဗီ–မြန်မာ အဘိဓါန်၌ [الجامد]မည်သည့်ကမျှ ဆင့်ပွားလာခြင်းမရှိဘဲ သီးခြားဖြစ်သောနာမ်များကို အက္ခရာစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် [اَلْبَبْوَجُ]၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရှာလိုလျှင် စာမျက်နှာ(၉၆)၊ [ပ]အောက်တွင် အက္ခရာစဉ်အတိုင်းဖော်ပြထားသည်။ [المشتق] မူလရင်းမြစ်ပုဒ်မှ ဆင့်ပွားလာသောဆင့်ပွားပုဒ်များကိုမူ အောက်ပါအစီအစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြထားပါ

သည်။

(၁)။ [الفعل الثلاثى المجرد] မူလအက္ခရာသုံးလုံးသာရှိသောကြိယာပုံစံ။

(၂)။ [المصدر] မူလရင်းမြစ်နာမ်။

(၃)။ ထူးခြားသော [اسم الفاعل] ပြုလုပ်သူနာမ်။

(၄)။ ထူးခြားသော [اسم المفعول] ပြုလုပ်ခံရသူနာမ်။

(၅)။ [الفعل الثلاثى المزيدفيه] မူလအက္ခရာသုံးလုံးအပြင် အပိုအက္ခရာရှိသောမူလကြိယာပုံစံများ။

(၆)။ အခြားဆင့်ပွားနာမ်များ။

(၇)။ [الفعل الرباعى المجرد] မူလအက္ခရာလေးလုံးသာရှိသောကြိယာပုံစံ။

(၈)။ [الفعل الرباعى المزيدفيه] မူလအက္ခရာလေးလုံးအပြင် အပိုအက္ခရာရှိသောမူလကြိယာပုံစံများ။

အခြားဖော်ပြရန်မလိုအပ်သော ပုံသေပုံစံရှိသော ဆင့်ပွားနာမ်များကိုမူ ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။ မူရင်း၌လည်း ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။

ဤအရဗီ–မြန်မာ အဘိဓါန်၌ [الصفة] နာမဝိသေသနအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်သောနာမ်များကို '---သော(သူ)' ပုံစံဖြင့် ပြန်ဆိုဖော်ပြထားပါသည်။ အရဗီစာပေ၌ စကားလုံးတစ်လုံးသည် ဝါကျတွင်အသုံးမပြုဘဲ၊ သို့မဟုတ် အခြားစကားလုံးနှင့် မပေါင်းစပ်ဘဲသီးခြားရပ်တည်၍ နာမဝိသေသနဖြစ်သောစကားလုံးဟူ၍မရှိချေ။ [اسم الفاعل] ပြုလုပ်သူနာမ်၊ [اسم المفعول] ပြုလုပ်ခံရသူနာမ်၊ [اسم الصفة المشبهة] ပြုလုပ်သူနာမ်၏ပုံစံဖြင့်မလာဘဲ ပြုလုပ်သူနာမ်၏အဓိပ္ပါယ်ကိုပေးသောနာမ်၊ [اسم التفضيل] သာလွန်၍ပြုလုပ်သူနာမ်၊ [اسم المبالغة] အလွန်တရာပြုလုပ်သူနာမ်စသော နာမ်များသည် အခြားသော နာမ်ပုဒ်များနှင့်သဒ္ဒါနည်းကျ ပေါင်းစပ်ပြီးမှသာလျှင် နာမဝိသေသနဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဘိဓါန်တွင် ယင်းသို့ နာမဝိသေသနပြုလုပ်နိုင်သောနာမ်များကို '---သော(သူ)' ပုံစံဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် သင်္ကေတများအဖြစ် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

✿ ပုဒ်အသစ်တစ်ခုကို ရည်ညွှန်းသည်။

[ـُـ] [الفعل المضارع ပစ္စုပ္ပန်(သို့)အနာဂတ်ကာလပြုကြိယာ] ၏ပုံစံကို ရည်ညွှန်းသည်။

[ ] မြန်မာသို့ပြန်ဆိုထားသော မူရင်းအရဗီစကားလုံးကို ရည်ညွှန်းသည်။

[ ]ʻ မြန်မာသို့ပြန်ဆိုထားသော မူရင်းအရဗီစကားလုံးကို ရည်ညွှန်းပြီး ထိုစကား

လုံးသည် အရဗီသဒ္ဒါအရ 'မ'နာမ်ဖြစ်ကြောင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။

﴿ ﴾ ကိုးကားသော ကုရ်အာန်ကျမ်းလာပါဒကို ရည်ညွှန်းသည်။

﴿ ﴾ ကိုးကားသော ဟဒီးသ်ကျမ်းလာဩဝါဒကို ရည်ညွှန်းသည်။

(ج) နာမ်ပုဒ်တစ်ခု၏ ဗဟုဝုစ်နာမ်ပုံစံကို ရည်ညွှန်းသည်။

(جج) နာမ်ပုဒ်တစ်ခု၏ ဗဟုဝုစ်နာမ်၏ဗဟုဝုစ်နာမ်ပုံစံကို ရည်ညွှန်းသည်။

(م) နာမ်ပုဒ်တစ်ခု၏ 'မ'နာမ်ပုံစံကို ရည်ညွှန်းသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဤကျမ်းတွင် တတ်နိုင်သမျှ အမှားအယွင်းမရှိရလေအောင် ကြိုးစားထားပါသည်။ အကြိမ်ကြိမ်၊ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ဖတ်ရှု၍ အမှားကင်းနိုင်သမျှကင်းနိုင်အောင် အချိန်ယူကာ ပြုစုထားပါသည်။ သို့သော် ချွတ်ချော်မှားယွင်းမှုမှ လုံးဝလွတ်ကင်းသည်ဟူ၍ကား မပြောရဲပါ။ အကြောင်းကား (၃၈)ကြိမ်မြောက် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေပြီးဖြစ်သော ကမ္ဘာကျော်အဘိဓါန်ကျမ်းကြီးဖြစ်သော[المنجد]အဘိဓါန်၌ပင် ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ချက်များစွာကို ဖေါ်ပြနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်း၌လည်းအမှားရှိနိုင်ပါသည်။ ကွန်ပြူတာစာစီမှားယွင်းမှု၊ မြန်မာစာသတ်ပုံမှားယွင်းမှု၊ မူရင်းအဓိပ္ပါယ်ကို ပေါက်ရောက်အောင်၊ အဓိပ္ပါယ်တစ်ထပ်တည်းကျအောင်ပြန်ဆိုရာတွင် စကားလုံးရွေးချယ်ရာ၌ အားနည်းမှုစသည့် ချို့ယွင်းချက်များရှိကောင်းရှိပေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ အမှားအယွင်းတစ်စုံတစ်ရာကို တွေ့ရှိလာပါက နောင်ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရာ၌ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်နိုင်ရန် ကျွန်ုပ်ထံအကြောင်းကြားအသိပေးပါရန် အထူးမေတ္တာရပ်ခံပါသည်။ သို့ အသိပေးအကြောင်းကြားရာ၌ မည်သည့်နေရာ၌မှားနေသည်၊ မည်သို့ပြင်ဆင်သင့်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မည်သည့်စကားလုံးများကို ထပ်မံဖြည့်စွက်သင့်သည်ကိုလည်းကောင်း အဘိဓါန်အထောက်အထားဖြစ်စေ၊ ကျမ်းဂန်အထောက်အထားဖြစ်စေ ပြဆိုလျက် အကြောင်းကြားပါလျှင် အားလုံးအတွက် အကျိုးရှိနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ဝမ်းမြောက်စွာလက်ခံပြင်ဆင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤအဘိဓါန်သည် အရဗီစာပေကို လေ့လာသူများအတွက် လိုအပ်လာတိုင်း အထိုက်အလျောက်အသုံးဝင်မည့် မိတ်ဆွေသဖွယ်ဖြစ်လျှင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရကျိုးနပ်ပါသည်။ ကျေနပ်ပါသည်ဟု ပြောပါရစေ။

မောင်လာနာအဗ်ဒုရ်ရဟီးမ်၊ မြင့်လွင်(ကျုံဒိုး)

[မဒနီ–အတ်စ်အဒီ၊ *B.E(Met)*]

﴿باب الهمزة﴾

✿ [ا] ပထမမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ။ (ယင်းအက္ခရာ၏ ဒွာန်နှင့်ကရိုဏ်းမှာ လည်ချောင်းရင်းနှင့် လျှာရင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအက္ခရာကို 'အား'သံသရအဖြစ်လည်း အသုံးပြုရသည်။)

✿ [اَ] –လား?၊ –သလား?၊ –လော?၊သလော?။(အမေးပစ္စည်း။ အရဗီသဒ္ဒါအရယင်းကို[اَدَاةُ الْاِسْتِفْهَامِ]ဟုခေါ်သည်။)သာဓက။ [اَسَافَرَ اَخُوْكَ]အသင်၏အစ်ကို ခရီးထွက်သွားပြီလား?။[اَاَخُوْكَ سَافَرَ اَمْ اَبُوْكَ]။ခရီးထွက်သွားတာ ခင်ဗျားအစ်ကိုလား၊ ဒါမှမဟုတ် ခင်ဗျားအဖေလား?

﴿وَاِنْ اَدْرِىْ اَقَرِيْبٌ هٰذَا اَمْ بَعِيْدٌ﴾အသင်တို့အား ကတိပေးချိန်းချက်ထားသောအရာ (ကိယာမတ်)သည် နီးသလော၊ သို့မဟုတ် ဝေးသလော ကျွန်ုပ်မသိချေ။

✿ [اَ] အို၊ဟေ့။ [اَبُنَىَّ] အိုငါ့သား။

✿ [اَبْ] ဩဂုတ်လ။

✿[اَلْاَبِنُوْسُ] ယင်းတိုက်ပင်။(အာဖရိကနှင့် အိန္ဒိယတိုက်တွင် ပေါက်ရောက်သော အပင်တစ်မျိုး။ အနက်ရောင်သစ်မာပင်တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး အိုး၊ခွက်စသော အိမ်သုံးပစ္စည်းများပြုလုပ်ရာ၌သုံးသည်။)

✿ [اَلْاَجُرُّ] အုတ်ပြား၊ အုတ်ကျွတ်။ အဆောက်အဦးဆောက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုရသော မီးဖုတ်ထားသည့်ရွှံ့မြေ။

✿ [اَلْاَحُ] ကြည့်[ا ى ح]

✿ [اٰدَمُ] ကြည့်[ا د م]

✿ [اٰذَارُ] မတ်လ။

✿[اَلْاَذَرْبُوْنُ]အဝါ၊ အနီ၊ ရွှေရောင်အပွင့်များရှိသော ပန်းပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَلْاٰسُ] ❶ အမြဲစိမ်းလန်း၍ ပြောင်ချောနေသောအရွက်များရှိပြီး အပွင့်ဖြူများပွင့်သောချုံပင်။ ❷ တစ်ပွင့်(ဖဲ)။

✿ [اَلْاٰسِيَا] ကြည့်[ا س ى]

✿ [اٰلٌ] ကြည့်[ا و ل]

✿ [اٰمِيْنَ] ဆုတောင်းတစ်ခုပြီးတိုင်း ရွတ်ဆိုရသောစကား၊ ''အို! အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ကျွန်တော်မျိုး၏ဆုတောင်းကို လက်ခံသဘောတူတော်မူပါ''ဟူ၍အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

✿[اَلْاَنِسُوْنُ] ကျွဲခေါင်းသီးပင်။

✿ [اَلْاٰنُكُ] ခဲသတ္တုအနက်။

✿ [اَلْاٰيِيْنُ] ❶ ဓလေ့၊ ❷ ထုံးတမ်းစဉ်လာ၊ ❸ လူအများ လိုက်နာရသော အစဉ်အလာ။

✿ [اَبَا –] ပစ်ခတ်သည်။[– بِسَهْمٍ](မြားဖြင့်)ပစ်ခတ်သည်။

[اَبًا] (မြားဖြင့်)ပစ်ခတ်ခြင်း။

✿ [اَلْاٰبَاءُ] ကြိမ်၊ ဝါး။

[اَبَّ –] ❶ [– لِلسَّيْرِ](ခရီးသွားရန်)အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ ❷ [– اِلَيْهِ]စွဲလန်းသည်။ လွမ်းဆွတ်သတိရသည်။[اَبَّ اِلَى وَطَنِهِ]မိမိ၏တိုင်းပြည်ကို သတိရလွမ်းဆွတ်သည်။ ❸ [– عَلَى اَعْدَائِهِ]မိမိ၏ရန်သူများအပေါ် အချက်ကျကျ တိုက်ခိုက်သည်။ ❹ [– اَبَابَةَ الشَّيْئِ]နည်းမှန်သည်။ စနစ်ကျသည်။ ❺ [– الشَّيْءَ]ရည်

ရှယ်သည်။ ဦးတည်သည်။ ချိန်ရွယ်သည်။

[أَبٌّ-اَبَابٌ] ❶ (ခရီးသွားရန်)အသင့်ပြင်ဆင်ခြင်း။ ❷ စွဲလန်းခြင်း။ ❸ လွမ်းဆွတ်သတိရခြင်း။ ❹ မိမိ၏ရန်သူများအပေါ် အချက်ကျကျ တိုက်ခိုက်ခြင်း။ ❺ နည်းမှန်ခြင်း။ စနစ်ကျခြင်း။ ❻ ရည်ရွယ်ခြင်း။ ဦးတည်ခြင်း။ ချိန်ရွယ်ခြင်း။

[اَبَّبَ] ဟစ်အော်သည်။

[اِئْتَبَّ] အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ စီမံသည်။

[اِسْتَابَّ] တစ်စုံတစ်ယောက်ကို မိမိ၏ဖခင်ဟုမှတ်ယူသည်။ ဖခင်အရာ၌ထားသည်။ ဖခင်လိုသဘောထားသည်။ကြည့်[ا ب و]

[تَاَبَّبَ] ဂုဏ်ယူသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။မောက်မာသည်။

[اَلْاَبَابُ] အလွန်များပြားသောရေထု။

[اَلْاَ بَابَةُ] မိမိ၏နေရပ်ကို စွဲလန်းသည့်ရောဂါ။ လွမ်းနာဆွေးနာ။

[اَلْاَبُّ] မြက်၊ စားကျက်။﴿وَفَاكِهَةً وَّ اَبًّا﴾သစ်သီးဝလံများကိုလည်းကောင်း၊ ကျွဲ၊ နွားတိရစ္ဆာန်တို့၏အစာကိုလည်းကောင်း(ပေါက်ရောက်စေတော်မူ၏)။

[فُلَانٌ رَاعَ لَهُ الْحَبُّ وَطَاعَ لَهُ الْاَبُّ] သူ၏လယ်ယာသည် ဖြစ်ထွန်း၍ သူ၏စားကျက်သည် ကျယ်ဝန်းသည်။

[اِبَّانٌ] အချိန်၊ အခါကာလ၊ ရာသီ။

[اِبَّانَ الْفَاكِهَةِ]သစ်သီးပေါ်ချိန်။

ကြည့်[ا ب ن]

[اَبِيبُ] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသား ကိဗ်တွီလူမျိုးများ၏ပြက္ခဒိန်အရ ဆယ့်တစ်လမြောက်ဖြစ်သောလ။

✿ [اَبَتَ-] [اَلْيَوْمُ-](နေ)အပူချိန်ပြင်းထန်သည်။

[اَبُتَ] (နေ)အပူချိန်ပြင်းထန်ခြင်း။

[اَبِتٌ-اَبَتٌ-اَبِتٌ]အပူချိန်မြင့်မားသော(အရာ၊ နေ့)။

[يَوْمٌ اَبِتٌ]အပူချိန်မြင့်မားသောနေ့။

[اِئْتَبَّ] အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ စီမံသည်။

[تَاَبَّتَ] [اَلْجَمْرُ-](မီးခဲ)ရဲရဲတောက်သည်။

✿ [اَبْجَدُ] နံသင့်အက္ခရာစဉ်၊ ဗျည်းအက္ခရာများကို ဂဏန်းတန်ဖိုးသတ်မှတ်၍ စဉ်ထားသောအက္ခရာစုများ။

ى	ط	ح	ز	و	ه	د	ج	ب	ا
١٠	٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١
ر	ق	ص	ف	ع	س	ن	م	ل	ك
٢٠٠	١٠٠	٩٠	٨٠	٧٠	٦٠	٥٠	٤٠	٣٠	٢٠
	غ	ظ	ض	ذ	خ	ث	ت	ش	
	١٠٠٠	٩٠٠	٨٠٠	٧٠٠	٦٠٠	٥٠٠	٤٠٠	٣٠٠	

ဥပမာ–အစ္စလာမ့်သင်္ကေတအဖြစ် အသုံးပြုနေကြသော(၇၈၆)ဟူသောဂဏန်းသည် [بسم الله الرحمن الرحيم]ဟူသောဝါကျရှိ အက္ခရာများ၏ ဖော်ပြပါ တန်ဖိုးများကို ပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ အလွန်သနားညှာတာတော်မူသော၊ အနန္တကရုဏာတော်ရှင်ဖြစ်တော်မူသော အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်ဖြင့်အစပြုပါ၏ ဟူ၍ဖြစ်ပေသည်။

✿ [اَبَدَ-] ❶ စိမ်းကားသည်။ လူအများနှင့် ခပ်ကင်းကင်းနေသည်။ ❷ ရိုင်းစိုင်းသည်။ ❸ [بِالْمَكَانِ-]စွဲမြဲစွာနေထိုင်သည်။ အတည်တကျနေထိုင်သည်။ ❹ [اَلْمَكَانَ-]လူသူကင်းမဲ့သဖြင့် သားရဲများ နိအောင်းနေထိုင်

သည်။

[اَبُوْدٌ] ❶ စိမ်းကားခြင်း။ လူအများနှင့် ကင်းကွာ၍နေခြင်း။ ❷ ရိုင်းစိုင်းခြင်း။ ❸ စွဲမြဲစွာနေထိုင်ခြင်း။ အတည်တကျနေထိုင်ခြင်း။

[اَبِدَ-] ❶ စိမ်းကားသည်။ လူအများနှင့် ကင်း၍နေသည်။ ❷ ရိုင်းစိုင်းသည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِ]ဒေါသဖြစ်သည်။

[اَبَدٌ] ❶ စိမ်းကားခြင်း။ လူအများနှင့် ကင်း၍နေခြင်း။ ❷ ရိုင်းစိုင်းခြင်း။ ❸ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။

[اَبِدٌ] စိမ်းကားသူ၊ ရိုင်းသူ။

[اَبَّدَ] တည်မြဲစေသည်။ ထာဝရဖြစ်စေသည်။

[تَاَبَّدَ] ❶ စိမ်းကားသည်။ လူအများနှင့် ကင်း၍နေသည်။ လူ့အစုအဝေးနှင့်ကင်းကွာသည်။ ❷ [ـ الْمَكَانُ]အဖော်ကင်းမဲ့သည်။ အသိမိတ်ဆွေ ကင်းမဲ့သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءُ]ထာဝရဖြစ်သည်။ ကာလရှည်ကြာစွာ တည်တန့်ခိုင်မြဲသည်။ ❹ [ـ الرَّجُلُ] အိမ်ထောင်မပြုဘဲ လူပျိုကြီးအဖြစ်နေသည်။

[اَلْاٰبِدَةُ] ❶ ထူးခြားသောဖြစ်ရပ်၊ ဆန်းကြယ်သောအမှုကိစ္စ။ ❷ အမြဲတမ်းပြောစမှတ်အဖြစ် ကျန်ရစ်သောဘေးဒုက္ခကြီး။ (ج)[اَوَابِدُ]။[اَوَابِدُ الْكَلَامِ]ထူးခြားဆန်းကြယ်သောစကားများ။[اَوَابِدُ الدُّنْيَا]ကမ္ဘာ့အံ့ဘွယ်များ။

[اَلْاَبَدُ] ❶ ခေတ်ကာလ။ ❷ အဆုံးမဲ့ကာလ၊ အလွန်ရှည်ကြာသောကာလ၊ ❸ အစဉ်ထာဝရ။(ج)[آبَادٌ - اُبُوْدٌ]။

[لَا اَفْعَلُ ذَالِكَ اَبَدَ الْاٰبِدِيْنَ]ဒါကို ငါဘယ်တော့မှ လုံးဝ လုပ်မှာမဟုတ်ဘူး။

[اَبَدًا] ❶ ဘယ်တော့မှ၊ ဘယ်သောအခါမှ။ ❷ အမြဲ၊ ထာဝရ။﴿خَالِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا﴾၎င်းတို့သည် ယင်းသုခဘုံ၌ ထာဝရဝင်ရောက်စံမြန်းရမည့်သူများအဖြစ်နှင့်။ ﴿اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا اَبَدًا مَادَامُوْا فِيْهَا﴾၎င်းတို့သည် ယင်းမြို့ထဲ၌ရှိနေကြသမျှ ကာလပတ်လုံး ကျွန်ုပ်တို့သည် ဘယ်သောအခါမှ ယင်းမြို့တွင်းသို့ အလျှင်းဝင်ကြမည်မဟုတ်။

[اَلْاَبَدِيُّ] အဆုံးမဲ့သော၊ မဆုံးနိုင်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْاَبَدِيَّةُ] ထာဝရတည်မြဲမှု။

[اَلْمُؤَبَّدُ] [اَلْحُكْمُ الْمُؤَبَّدُ]တစ်သက်တစ်ကျွန်းပြစ်ဒဏ်စီရင်မှု၊[اَلسِّجْنُ الْمُؤَبَّدُ]ထောင်ဒဏ်တစ်သက်။

✿ [اَبَرَ-] ❶ ဆူးနှင့်ထိုးသည်။ အစွယ်နှင့်ထိုးသည်။ ❷ [ـ الزَّرْعَ](စိုက်ခင်းကို)မြေတောင်မြောက်သည်။ မြေယာပြုပြင်သည်။ ❸ [ـ الْعَقْرَبُ](ကင်း)ကိုက်သည်။ အစွယ်ဖြင့် ထိုးသည်။ ❹ [ـ النَّخْلَ](စွန်ပလွန်ပင်ကို)အသီးဖြစ်ထွန်းရန် ဝတ်မှုံကူးပေးသည်။ ❺ [ـ الْحَيَوَانَ](တိရစ္ဆာန်ကို)အစားအစာ၌ ဆူးထည့်ကျွေးသည်။ သေစေရန်အပ်ကျွေးသည်။ ❻ [ـ فُلَانًا]နောက်ကွယ်အတင်းပြောသည်။ ဒုက္ခပေးသည်။ ❼ [ـ بَيْنَ النَّاسِ] ကုန်းတိုက်သည်။ ရန်တိုက်သည်။ ပြဿနာဖန်တီးသည်။

[اَبْرٌ - اِبَارٌ] ❶ ဆူးနှင့်ထိုးခြင်း။ အစွယ်နှင့်ထိုး

ခြင်း။ ❹ (စိုက်ပျိုးပင်ကို)မြေတောင်မြှောက်ခြင်း။ ❺ ကင်းကိုက်ခြင်း။ ❻ (စွန်ပလွံပင်အသီးဖြစ်ထွန်းရန်)ဝတ်မှုံကူးပေးခြင်း။ ❼ (တိရစ္ဆာန်ကို)အစားအစာ၌ ဆူးထည့်ကျွေးခြင်း။ သေစေရန် အပ်ကျွေးခြင်း။ ❽ နောက်ကွယ်အတင်းပြောခြင်း။ ဒုက္ခပေးခြင်း။ ❾ ကုန်းတိုက်ခြင်း။ ရန်တိုက်ခြင်း။ ပြဿနာဖန်တီးခြင်း။

[اَبِرَ ـَ] [ـَ الزَّرْعُ]လယ်ယာဖြစ်ထွန်းသည်။

[اَبْرٌ] လယ်ယာဖြစ်ထွန်းခြင်း။

[اَبِرٌ] ဖြစ်ထွန်းသော(လယ်ယာ)။

[اَبَّرَ] သီးနှံဖြစ်ထွန်းစေရန် ဝတ်မှုံကူးပေးသည်။

[اِئْتَبَرَ] ဝတ်မှုံကူးပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ဝတ်မှုံကူးခိုင်းသည်။

[تَأَبَّرَ] ❶ ဝတ်မှုံကူးသည်။ ❷ ဝတ်မှုံကူးနိုင်သည့်အရွယ်သို့ ရှင်သန်ကြီးထွားသည်။

[اَلإِبَارَةُ] ဝတ်မှုံကူးခြင်းအတတ်ပညာ။ ဝတ်မှုံကူးသည့်အလုပ်။

[اَلآبَارُ] ❶ ဝတ်မှုံကူးသူ။ ❷ ဆူး၊ အပ်၊ ပင်အပ်စသည်တို့ ကိုပြုလုပ်သူ။

[اَلإِبْرَةُ] ❶ ဆူး၊အပ်၊ပင်အပ်။ ❷ (ပျား၊ ကင်းမြီးကောက်စသော ပိုးမွှားများ၏)ဆူး၊ အစွယ်။ ❸ ချိုစောင်း။ ❹ တံတောင်စေ့အရိုး။ [اِبْرَةُ الْمَحْقَنِ]ဆေးထိုးအပ်။[حَقَنَهُ اِبْرَةً] ဆေးထိုးသည်။[اِبْرَةُ الرَّاعِى]ရေမွှေးပန်း။ [اِبْرَةٌ مِغْنَاطِيسِيَّةٌ]သံလိုက်အိမ်မြှောင်ညွှန်တံ။ (ج)[اِبَرٌ]

[بَيْتُ الإِبْرَةِ] သံလိုက်အိမ်မြှောင်။

[اَلأَبُّورُ] ဝတ်မှုံကူးသော အဖူးအပွင့်၊ အနိုင်။ (ج)[اُبُرٌ]။

[اَلْمَابَرُ] အဖူး၏အခွံ။(အုန်းဖူး၊ ထန်းဖူးစသည်တို့၏အခွံ)။(ج)[مَابِرُ]။

[اَلْمِئْبَرُ] ❶ ကြီးသောအပ်၊ဆူး။ ❷ ဝတ်ဆံဖို။ ❸ အပ်ဗူး၊ အပ်ထည့်သောခွက်။(ج)[مَابِرُ]။

[اَلْمِئْبَرَةُ] ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ ရန်တိုက်ခြင်း၊ ကုန်းစကား။(ج)[مَابِرُ]။

✿ [اَلأَبِرَا] အော်ပရာ၊ပြဇာတ်။

✿ [اَلأَبْرَشِيَّةُ] ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းအုပ်ကြီး အုပ်ချုပ်သောနယ်မြေ။

✿ [اَلإِبْرِيزُ] ရွှေစင်။ အခြားမည်သည့်သတ္တုမျှ ပါဝင်ရောစပ်ထားခြင်းမရှိသောရွှေစင်။

✿ [اَلإِبْرَمِيسُ]ငါးသိုင်းမျိုး။

✿ [اَلإِبْرَيْسَمُ]အကောင်းစားပိုးထည်။

✿ [اَلإِبْرِيقُ] ကရားအိုး။(ج)[اَبَارِيقُ]။

✿ [اِبْرِيلُ] ဧပြီလ။

✿ [اَبَزَ ـِ] ခုန်ပေါက်ပြေးသည်။ ခုန်ပြေးသည်။

[اَبْزٌ-اُبُوزٌ] ခုန်ပေါက်ပြေးခြင်း။ ခုန်ပြေးခြင်း။

✿ [اَلأَبْزَنُ] သတ္တုဇလုံ။ အဝတ်လျှော်ဇလုံ။ ရေချိုးဇလုံ။ (ج) [اَبَازِنُ]

✿ [اَلإِبْزِيمُ] ခါးပတ်ကွင်း။

✿ [اَبَسَ ـِ] ❶ နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးသည်။ ❷ အနိုင်ယူသည်။ ❸ ပြစ်တင်ဝေဖန်သည်။

[اَبْسٌ] ❶ နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးခြင်း။ ❷ အနိုင်ယူခြင်း။ ❸ ပြစ်တင်ဝေဖန်ခြင်း။

[اَبَّسَ] ❶ နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးသည်။ ❷ အနိုင်ယူသည်။ ❸ ပြစ်တင်ဝေဖန်သည်။

[اِبِّيسٌ] ရှေးဟောင်းအီဂျစ်လူမျိုးများက တန်

နိုးအင်အား၏ သင်္ကေတအဖြစ် အထွတ်အမြတ်ထားကြသော မြွေသဏ္ဍာန်ဦးချိုပါသည့် နွားငယ်။

✽ [أَبَشَ ـِ] ❶ (မိသားစုအတွက်)ဝမ်းစာရှာဖွေသည်။ ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ] စုပေါင်းသည်။ စုဆောင်းသည်။

[أَبْش] ❶ (မိသားစုအတွက်) ဝမ်းစာရှာခြင်း။ ❷ ရှာဖွေဆည်းပူးခြင်း။ စုပေါင်းခြင်း။ စုဆောင်းခြင်း။

[أَبِش-أَبَّاش] ❶ မိသားစုအတွက် ဝမ်းစာရှာသူ။ ❷ စုပေါင်းရောနှောသော(သူ)။

[أَبَّشَ] ❶ (မိသားစုအတွက်)ဝမ်းစာရှာသည်။ ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]စုပေါင်းသည်။ စုဆောင်းသည်။ ❸ [ـ كَلَامًا]ဟိုမှသည်မှ စကားများကို စုပေါင်းရောနှောထားသည်။

[تَأَبَّشَ] ပေါင်းမိသည်။ စုစည်းမိသည်။ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သည်။

[الأَبَاشَةُ] လူခြေထူထပ်ရှုပ်ထွေးမှု။ လူပေါင်းစုံ ရောနှောပါဝင်သော လူအုပ်စု။

✽ [أَبَصَ ـِ] တက်ကြွသည်။ မြူးကြွသည်။

[أَبْص] တက်ကြွခြင်း။ မြူးကြွခြင်း။

[أَبِص-أَبُوص]တက်ကြွသူ။ မြူးကြွသူ။

[أَبِصَ ـَ] တက်ကြွသည်။ မြူးကြွသည်။

[أَبَص] တက်ကြွခြင်း။ မြူးကြွခြင်း။

[أَبِص] တက်ကြွသူ။ မြူးကြွသူ။

✽ [أَبَضَ ـِ] ❶ တင်းမာသည်။ တောင့်တင်းသည်။ နိုင်မာသည်။ ❷ [ـ البَعِيرَ]သွားလာခြင်းမရှိစေရန် ကုလားအုပ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်သည်။ ❸ [ـ الإِنْسَانَ] (လူကို)ကျောပိုး၍ ထမ်းခေါ်သည်။

[أَبْض] ❶ တင်းမာခြင်း။ တောင့်တင်းခြင်း။ နိုင်မာခြင်း။ ❷ သွားလာခြင်းမရှိစေရန် ကုလားအုပ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်ခြင်း။ ❸ (လူကို)ကျောပိုး၍ ထမ်းခေါ်ခြင်း။

[أَبِضَ ـَ] ❶ တင်းမာသည်။ တောင့်တင်းသည်။ နိုင်မာသည်။ ❷ [ـ البَعِيرَ]သွားလာခြင်းမရှိစေရန် ကုလားအုပ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်သည်။ ❸ [ـ الإِنْسَانَ] (လူကို)ကျောပိုး၍ ထမ်းခေါ်သည်။

[أَبَض - أَبْض] ❶ တင်းမာခြင်း။ တောင့်တင်းခြင်း။ နိုင်မာခြင်း။ ❷ သွားလာခြင်းမရှိစေရန် ကုလားအုပ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်ခြင်း။ ❸ (လူကို)ကျောပိုး၍ ထမ်းခေါ်ခြင်း။

[تَأَبَّضَ] ❶ တင်းမာ၍သွားသည်။ တောင့်တင်းလာသည်။ နိုင်မာ၍လာသည်။ ❷ [ـ البَعِيرُ]ကုလားအုပ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်ထားသဖြင့် မသွားနိုင်ဘဲဖြစ်သည်။ ❸ [ـ الإِنْسَانَ](လူကို)ကျောပိုး၍ လိုက်ပါသွားသည်။ ❹ [ـ الكَلْبُ]ခွေးကဲ့သို့ထိုင်သည်။ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို ရှေ့သို့ဖြန့်ခင်းလျက်ထိုင်သည်။ ❺ [ـ البَعِيرَ]ကုလားအုပ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်ထားသည်။

[الإِبَاضُ] ကုလားအုတ်၏ ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်းကို တုတ်နှောင်သောကြိုး။(ج)[أُبُض]။

[الإِبَاضِيَّةُ] အီဘာသွီဝါဒ၊ ယင်းဝါဒကို လက်

ခံသူအုပ်စု။ အုမိုက်ယဟ်ခေတ်၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အဗ်ဒုလ္လာဟ်ဘင်နှ်အိဘာသွ်တမီမီ၏ နောက်လိုက် ခါရိဂျီအုပ်စုတစ်စု။

[اَلْاَبْوَض] အလွန်အပြေးသန်သော(မြင်း)။ (ج) [اُبُضّ]။

[اَلْمَابِضُ] တတောင်ဆစ် သို့မဟုတ် ဒူးဆစ်၏ အတွင်းပိုင်း။(ج)[مَابِض]။

✿ [تَاَبَّطَ] **၁** [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ချိုင်းကြားညှပ်သည်။ ချိုင်းကြားတွင်ဝှက်ထားသည်။ **၂** [ـ الثَّوْبَ](အဝတ်ကို)လက်ယာဘက် ချိုင်းအောက်မှသွင်း၍ လက်ဝဲဘက်ပုခုံးပေါ်၌ တင်ထားသည်။ **၃** [ـ الْمَرْاَةُ الطِّفْلَ](မိန်းမကြီးသည်)သူမ၏ကလေးငယ်ကို ယုယပိုက်ထွေးသည်။ ပြုစုသည်။

[اَلْاِبَاطُ] ချိုင်းအောက်၌ ညှပ်ထားသောအရာ။

[اَلْاِبْطُ] ချိုင်း။ လက်မောင်းရင်း၏အတွင်းပိုင်းနှင့် ရင်သား၏ဘေးအကြားရှိ အစိတ်အပိုင်း။(ج)[اٰبَاطٌ]။

✿ [اَبَقَ ـِ] ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည်။

[اَبْقٌ ـ اِبَاقٌ] ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခြင်း။

[اَبِقَ ـَ] ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည်။

[اَبَقٌ] ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခြင်း။

[تَاَبَّقَ] **၁** ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သည်။ **၂** [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ရွံမုန်းငြင်းဆန်သည်။ ကင်းရှင်းစွာနေသည်။ မဆိုင်သလိုနေသည်။

[اٰبِقٌ] ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သော(သူ)။

[اَلْاَبَقُ] လျှော်ပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَبَلَ ـُ] **၁** [ـ الْاِبِلُ](ကုလားအုတ်)များပြားသည်။ **၂** ရိုင်းသည်။ စိမ်းသည်။ **၃** (ကုလားအုတ်)စိမ်းစိုသောအပင်များကို စားရသဖြင့် ရေဝသည်။ ရေသောက်ရန် မလိုဘဲရှိသည်။ **၄** [ـ الرَّجُلُ]ရဟန်းဝတ်သည်။ ဘုန်းကြီးဝတ်သည်။ **၅** [ـ فُلَانٌ]ကုလားအုတ်များစွာပိုင်ဆိုင်သည်။ **၆** [ـ فُلَانٌ]ကုလားအုတ်ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းသည်။ **၇** [ـ فُلَانًا] (သူ့အတွက်)ကုလားအုတ်များကို သတ်မှတ်ပြုလုပ်ပေးသည်။

[اَبْلٌ ـ اُبُوْلٌ] **၁** (ကုလားအုတ်)များပြားခြင်း။ **၂** ရိုင်းခြင်း။ စိမ်းခြင်း။ **၃** ကုလားအုတ်များစွာပိုင်ဆိုင်ခြင်း။ **၄** (ကုလားအုတ်)စိမ်းစိုသောအပင်များကို စားရသဖြင့် ရေဝခြင်း။ ရေသောက်ရန် မလိုဘဲရှိခြင်း။

[اِبَالَةٌ] ကုလားအုတ်ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းခြင်း။

[اَبْلٌ ـ اَبَالَةٌ] ရဟန်းဝတ်ခြင်း။ ဘုန်းကြီးဝတ်ခြင်း။

[اَبْلٌ] (သူ့အတွက်)ကုလားအုတ်များကို သတ်မှတ် ပြုလုပ်ပေးခြင်း။

[اَبِلَ ـَ] **၁** [ـ الْاِبِلُ](ကုလားအုတ်)များပြားသည်။ **၂** ရိုင်းသည်။ စိမ်းသည်။ **၃** (ကုလားအုတ်)စိမ်းစိုသောအပင်များကို စားရသဖြင့် ရေဝသည်။ ရေသောက်ရန်မလိုဘဲ ရှိသည်။ **၄** [ـ فُلَانٌ]ကုလားအုတ်ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းသည်။

[اَبَلٌ] **၁** (ကုလားအုတ်)များပြားခြင်း။ **၂** ရိုင်းခြင်း။ စိမ်းခြင်း။ **၃** (ကုလားအုတ်)စိမ်းစိုသောအပင်များကို စားရသဖြင့် ရေဝခြင်း။

ရေသောက်ရန်မလိုဘဲ ရှိခြင်း။

[اَبَلَ۔اَبَالَةً] ကုလားအုတ်ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းခြင်း။

[اَبِلٌ] ကုလားအုတ်ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းသော(သူ)။

[اَبَلَ ـ] ရဟန်းဝတ်သည်။ ဘုန်းကြီးဝတ်သည်။

[اَبَالَةً] ရဟန်းဝတ်ခြင်း။ ဘုန်းကြီးဝတ်ခြင်း။

[اَبِيلٌ] ရဟန်းဝတ်သော(သူ)။ ဘုန်းကြီးဝတ်သော(သူ)။

[اَبَلَ] ကုလားအုတ်အရေအတွက် အများအပြား ပိုင်ဆိုင်သည်။

[اِيبَالٌ] ကုလားအုတ်အရေအတွက် အများအပြား ပိုင်ဆိုင်ခြင်း။

[اَبَّلَ] ❶ ကုလားအုတ်အရေအတွက် အများအပြား ပိုင်ဆိုင်သည်။ ❷ [ـ الإبِلَ] (ကုလားအုတ်)ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းသည်။ ❸ (ကုလားအုတ်)ဝဖြိုးအောင်ကျွေးမွေးသည်။

[اِئتَبَلَ] ကုလားအုတ်ထိန်းကျောင်းသည့် အလုပ်ကိုလုပ်သည်။

[تَاَبَّلَ] ❶ [ـ الإبِلُ](ကုလားအုတ်)စိမ်းစိုသောအပင်များကို စားရသဖြင့်ရေဝခြင်း။ရေသောက်ရန်မလိုဘဲရှိခြင်း။ ❷ [ـ فُلَانٌ الإبِلَ] (ကုလားအုတ်)ကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းသည်။ (ကုလားအုတ်ကို)ဂရုတစိုက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။

[اَلاَبَابِيلُ] အုပ်စုများ။ ﴿وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيلَ﴾ ၎င်းတို့အပေါ်ဝယ် ငှက်များကို အုပ်စုလိုက် စေလွှတ်တော်မူခဲ့သည်။

[اَلإبَالَةُ۔اَلإبَّالَةُ]အထုံး၊ အစည်း။(မြက်ထုံး၊ ထင်းစည်းစသည်)။

[اَلإبِلُ] ကုလားအုတ်များ။(ဇ)[آبَالٌ]။

[اَلإبِلَانِ] ကုလားအုတ်အုပ်စု နှစ်စု။

[اَلأبَلَّةُ] ❶ မျိုးနွယ်အုပ်စု။ ❷ အပေါင်းအဖော်များ။ ❸ ဘဆွ်ရဟ်မြို့အနီးရှိ မြို့တစ်မြို့၏အမည်။

[اَلأبِيلُ] ❶ ရဟန်း၊ ဘုန်းကြီး။ ❷ တောင်ဝှေး။ တုတ်။

[اَلإبِيلَةُ] အထုံး၊ အစည်း။(မြက်ထုံး၊ ထင်းစည်းစသည်)

[اَلْمَابَلَةُ] ❶ ကုလားအုတ်နေသည့်နေရာ။ ❷ ကုလားအုတ်ပေါ်များသည့်နေရာ၊ အရပ်ဒေသ။ (ဇ)[مَابِلُ]။

✿ [اَلإبْلِيزُ] မြစ်ရေ သယ်ဆောင်၍ အနယ်ကျသော နုံးတင်မြေနု။

✿ [اِبْلِيسُ] ❶ အဖျက်အင်အားစု ယှိုင်တွာန်တို့၏ခေါင်းဆောင်။ ❷ မကောင်းမှုကို အလွန်အကျွန် အကြိမ်ကြိမ်ကျူးလွန်သူ။ (ဇ)[اَبَالِيسُ ۔ اَبَالِسَةٌ]

✿ [اَبَنَ ـِ] ❶ [ـ الدَّمُ فِى الْجُرْحِ](အနာ၊ ဒဏ်ရာ၌ရှိသောသွေး)အနက်ရောင်ပြောင်းသွားသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို) ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့သည်။ ရှုတ်ချသည်။

[اَبْنٌ] ❶ (သွေး)အနက်ရောင် ပြောင်းသွားခြင်း။ ❷ ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ ရှုတ်ချခြင်း။

[اَبَّنَ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]ခြေရာခံလိုက်သည်။ ❷ [ـ المَيِّتَ]သေသူ၏ ကောင်းကြောင်းများ

ကို ချီးမွမ်းဖွဲ့ဆိုသည်။

[تَأَبَّنَ] [ـ الْأَثَرَ]ခြေရာခံ၍လိုက်သည်။ နောက်လိုက်သည်။

[إِبَّانٌ] အချိန်အခါ၊ ကာလ။ကြည့်(ب ا)

[اَلْإِبْنُ] ကြည့်(ب ن و)

[اَلْأُبْنَةُ] ❶ အထုံးအဖွဲ့၊ အဆစ်(ဝါးအဆစ်၊ ကြိုးအဆစ်စသည်)။ ❷ အပြစ်အနာ၊ အားနည်းချက်။ ❸ မုန်းတီးမှု။ ရန်ငြိုးရန်စွယ်၊ အာဃာတ။(ج) [أُبَنٌ]

[اَلْمَأْبُونُ] တလွဲအထင်ခံရသူ။ အထင်အမြင်လွဲမှားခံရသူ။ စွပ်စွဲခံရသူ။

✿ [أَبَهَ ـ] ❶ [ـ لَهُ وَبِهِ]အလေးထားသည်။ ဂရုစိုက်သည်။ အာရုံစိုက်သည်။ တန်ဖိုးထားသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا بِكَذَا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍)စွပ်စွဲသည်။

[أَبْهٌ] ❶ အလေးထားခြင်း။ ဂရုစိုက်ခြင်း။ အာရုံစိုက်ခြင်း။ ❷ စွပ်စွဲခြင်း။

[أَبِهَ ـ] [ـ لَهُ وَبِهِ]အလေးထားသည်။ ဂရုစိုက်သည်။ အာရုံစိုက်သည်။ တန်ဖိုးထားသည်။

[أَبَهٌ] အလေးထားခြင်း။ ဂရုစိုက်ခြင်း။ အာရုံစိုက်ခြင်း။

[أَبَّهَ] ❶ [ـ فُلَانًا لِكَذَا](တစ်စုံတစ်ဦးအား တစ်စုံတစ်ရာကို)အလေးထားလာအောင်လုပ်သည်။ ဂရုစိုက်လာစေသည်။ အာရုံစိုက်လာအောင်လုပ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)စွပ်စွဲသည်။

[تَأَبَّهَ] ❶ အလေးထားလာသည်။ ဂရုစိုက်မိသည်။ အာရုံစိုက်မိသည်။ ❷ [ـ عَلَيْهِ] မောက်မာသည်။ ❸ [ـ عَنْهُ]ဘဝင်မြင့်သည်။ ကိုယ်နှင့်မတန်ဟု သဘောထားသည်။ အထင်အမြင်သေး၍ ရှောင်ဖယ်သည်။

[اَلْأُبَّهَةُ] ကြီးကျယ်ခန်းနားမှု၊ ထည်ဝါမှု၊ အဆောင်အယောင်။[عَلَيْهِ أُبَّهَةُ السُّلْطَانِ]သူ့မှာ ဘုရင်တစ်ပါးရဲ့ အဆောင်အယောင် ရှိတယ်။

✿ [أَبَا ـ] ❶ ဖခင်အဖြစ်သို့ရောက်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]ဖခင်အဖြစ်ဆက်ဆံသည်။[إِنَّهُ لَيَأْبُو يَتِيمًا]သူသည် မိဘမဲ့ကလေးငယ်တစ်ဦးကို ဖခင်အရင်းပမာ ပြုစုစောင့်ရှောက်သည်။

[أُبُوَّةٌ-إِبَاوَةٌ] ❶ ဖခင်အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း။ ဖခင်ဖြစ်သွားခြင်း။ ❷ ဖခင်အဖြစ် ဆက်ဆံခြင်း။ [اَلْبِرُّ مَعَ الْأُبُوَّةِ وَالْعُقُوقُ مَعَ الْبُنُوَّةِ]ကောင်းစွာပေးကမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ဖခင်အဖြစ်နှင့်အတူရှိပြီး ပုန်ကန်ကျေးဇူးကန်းခြင်းသည် သားအဖြစ်နှင့်အတူရှိသည်။(ဖခင်တွေဟာ ကျေးဇူးပြုတတ်ကြပေမဲ့ သားတွေကတော့ ကျေးဇူးကန်းတတ်ကြတယ်။)

[أَبَّا] [ـهُ]''ကျွန်တော်၏ဖခင်ကို အသင့်အတွက်စွန့်လှူသည်''ဟုပြောသည်။

[تَأَبَّى] [ـ فُلَانًا أَبًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ဖခင်အရာ၌ ထားသည်။ မိမိ၏ဖခင်သဖွယ် ဆက်ဆံသည်။ ဖခင်အဖြစ် သတ်မှတ်သည်။

[اِسْتَأْبَى] [ـ فُلَانًا أَبًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ဖခင်အရာ၌ထားသည်။ မိမိ၏ ဖခင်သဖွယ် ဆက်ဆံသည်။ ဖခင်အဖြစ် သတ်မှတ်သည်။

[اَلْأَبُ] ❶ ဖခင်။ ❷ အဘိုး။ ❸ ဘိုးဘေး။

❺ ပိုင်ဆိုင်သူ။ ❻ တစ်စုံတစ်ရာကို စတင်တီထွင်သူ။(ဇ)[اٰبَاءٌ ـ اُبُوٌّ ـ اُبُوَّةٌ]။

﴿وَ اتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآئِی﴾ ၄င်းပြင် ကျွန်ုပ်သည် ကျွန်ုပ်၏ဘိုးဘေးများ၏ လမ်းစဉ်ကိုသာ လိုက်နာခဲ့ပါသည်။[اَبُو الضَّيْفِ ـ اَبُو الْاَضْيَافِ] အလွန်ရက်ရောသူ။ အလွန်ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်သူ။[اِبْنُ اَبِيْهِ]ဖခင်ခြေရာနင်းသူ။ အဖေတူသား။[لِلّٰهِ اَبُوْكَ]အလွန်တော်ပေစွ။ အလွန်ကောင်းပေစွ။(တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ချီးမွမ်းသောအခါ ပြောဆိုသည်။)[بِاَبِی اَنْتَ] ''ကျွန်တော်၏ဖခင်ကို အသင့်အတွက် စွန့်လှူသည်''(တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ချီးမွမ်းသောအခါ ပြောဆိုသည်။)[اَبُو النَّوْمِ]ဘိန်း။ [اَبُو الْهَوْلِ]စဖင့်။(ရှေးဟောင်းအီဂျစ်ရုပ်တုကြီးတစ်ခု၏အမည်။)[اَبُو الْيَقْظَةِ]ကြက်ဖ။

[اَلْاَبَوَانِ] ❶ ဖခင်နှင့်မိခင်။﴿وَوَرِثَهٗ اَبَوٰهُ﴾၄င်းပြင် သူ၏မိဘနှစ်ပါးသည် သူ၏အမွေကို ဆက်ခံ(ပါမူ)။ ❷ ဖခင်နှင့်အဘိုး။ ❸ ဖခင်နှင့်ဘကြီး။

[اَلْاَبَوِیُّ] ဖခင်နှင့်ဆိုင်သော။ ဖခင်အဖြစ်နှင့်ဆိုင်သော။

[اَلْاَبَوِيَّةُ] သွေးတူလူမျိုးစုများကို စုစည်းအုပ်ချုပ်မှု။ လူမျိုးစုဖခင်အဖြစ် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်။

✿ [اَبٰی ـ] ❶ ငြင်းဆန်သည်။ ဖီဆန်သည်။ ❷ [ـ الشَّیْءَ]မုန်းတီးရွံရှာသည်။ မကျေမချမ်းဖြစ်သည်။ မကျေမနပ် ဖြစ်သည်။

﴿وَيَاْبَى اللّٰهُ اِلَّاۤ اَنْ يُّتِمَّ نُوْرَهٗ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် မိမိ၏လင်းရောင်ခြည်ကို ပြီးပြည့်စုံစေတော်မူခြင်းမှတပါး အခြားမည်သည့်တစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ သဘောတူတော်မူမည် မဟုတ်ချေ။ ❸ အောက်ကျ နောက်ကျခံလိုစိတ်ကင်းမဲ့သည်။ စိတ်ဓါတ် အထက်တန်းကျသည်။ သေးသိမ်နိမ့်ကျသော အမှုကိစ္စများကို ရှောင်ကြဉ်သည်။

[اِبَاءٌ ـ اِبَائَةٌ] ❶ ငြင်းဆန်ခြင်း။ ဖီဆန်ခြင်း။ ❷ မုန်းတီးရွံရှာခြင်း။ မကျေမချမ်းဖြစ်ခြင်း။ မကျေမနပ် ဖြစ်ခြင်း။ ❸ အောက်ကျနောက်ကျခံလိုစိတ် ကင်းမဲ့ခြင်း။ စိတ်ဓါတ် အထက်တန်းကျခြင်း။ သေးသိမ်နိမ့်ကျသော အမှုကိစ္စများကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

[اٰبٍ] အောက်ကျနောက်ကျခံလိုစိတ် ကင်းမဲ့သော(သူ)။ စိတ်ဓါတ် အထက်တန်းကျသော(သူ)။ သေးသိမ်နိမ့်ကျသော အမှုကိစ္စများကို ရှောင်ကြဉ်သော(သူ)။ (ဇ)[اُبَاةٌ]။

[اَبِیٌّ ـ اَبَاءٌ] အောက်ကျနောက်ကျခံလိုစိတ် ကင်းမဲ့သော(သူ)။ စိတ်ဓါတ် အထက်တန်းကျသော(သူ)။ သေးသိမ်နိမ့်ကျသော အမှုကိစ္စများကို ရှောင်ကြဉ်သော(သူ)။ (မ)[اَبِيَّةٌ]။ [نَفْسٌ اَبِيَّةٌ]အောက်ကျနောက်ကျခံယူလိုခြင်း မရှိသော စိတ်ဓါတ်။

[اَبَيْتَ] [اَبَيْتَ اللَّعْنَ]အမိုက်ခေတ်ရှိအရပ်တို့က မိမိတို့၏ဘုရင်အား ချီးမွမ်းရသောစကား)။ ''အရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မိမိနှင့် မအပ်စပ်မထိုက်တန်သော ဆိုးရွားအောက်ကျသော ရွံရှာဖွယ်အမှုကိစ္စများကို လက်ခံတော်မူခြင်းမရှိပါ''ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

[اَبٰی ـ] [ـ الْغِذَاءَ]အစားအစာကို ရွံရှာသဖြင့် လက်နှင့်မထိပဲနေသည်။

[اَبِی] အစားအစာကို ရွံရှာသဖြင့် လက်နှင့်မထိပဲနေခြင်း။

[اَبِيَانٌ] အစားအစာကို ရွံရှာသဖြင့် လက်နှင့်မထိပဲနေသော(သူ)။

[اَبِی] ငြင်းဆန်စေသည်။ ဖီဆန်စေသည်။

[اِبَاءٌ] ငြင်းဆန်စေခြင်း။ ဖီဆန်စေခြင်း။

[تَابّی] [ـ عَلَيْهِ]ငြင်းဆန်သည်။ သွေဖည်၊ ဖီဆန်သည်။

[اَلْاُبَاءُ] အစားအသောက်ပျက်စေသည့် ရောဂါ။

[اَلْاَبِيَّةُ] နို့အုံ၌ နို့စုနေခြင်း။ နို့ကို ထိန်းချုပ်ထားခြင်း။

[اَلْمَابَاةُ] မည်သူမျှ လိုလားနှစ်သက်ခြင်းမရှိသော အစားအစာ။(ج)[مَابٍ]

✿[اَلْاَبِيقُوْرِی]အဘီကူရိဝါဒကို ယုံကြည်လက်ခံသူ။ ရောမအတွေးအခေါ်ပညာရှင် အဘီကူရုံ၏နောက်လိုက်။(လူ့ဘဝ၌ ခံစားနိုင်သမျှသုခချမ်းသာ၊ အရသာဟူသမျှကို ခံ စားခြင်းသည်ပင် လူ့ဘဝပန်းတိုင်ဖြစ်သည် ဟူသောဝါဒကို အဘီကူရိဝါဒ ဟုခေါ်သည်။

✿ [اَتَبَ] [الْفَتَاةَ ـ](မိန်းမပျိုကို)ခြေသလုံးပေါ်အဝတ်ကို ဝတ်ဆင်စေသည်။

[تَاَتَّبَ] ❶ [الْمَرْاَةُ الْاِتْبَ اَوْ بِالْاِتْبِ ـ]ခြေသလုံးပေါ်အဝတ်ကို ဝတ်သည်။ ❷ [الْقَوْسَ ـ] (လေးကိုင်းကို)ချိတ်ဆွဲထားသည်။

[اَلْاِتْبُ] ❶ ခြေသလုံးပေါ်အဝတ်။ ❷ အမျိုးသမီးဝတ် လက်မပါသော ရှေ့ကွဲအင်္ကျီ။

{اَلْمُؤَتَّبُ} [اَلْمُؤَتَّبُ الظَّهْرِ]ကောက်သော(ကျော)။ ကွေးသောသော(ကျော)။ ကိုင်းညွတ်သော(ကျော)။

✿ [اَتَّ ـ] ❶ [ـ رَاْسَهُ](သူ့ဦးခေါင်းကို)ကွဲစေသည်။ ❷ [ـ خَصْمَهُ بِالْحُجَّةِ](မိမိ၏အတိုက်အခံကို နိုင်လုံသော အထောက်အထားဖြင့်)အပြီးသတ်အနိုင်ယူသည်။

✿ [اَلْاِتَادُ] နို့ညှစ်ရန် တိရစ္ဆာန်၏ခြေနှစ်ချောင်းကို ချည်သောကြိုး။ (ج)[اُتُدٌ]။

✿ [اَلْاُتْرُجُّ] ရှောက်သီး။

✿ [اَتَلَ ـ] ❶ ခြေလှမ်းစိပ်စိပ်လှမ်းသည်။ ❷ လေးလံစွာလျှောက်သည်။ ❸ [ـ مِنَ الطَّعَامِ] (အစားအစာ စားထားသဖြင့်)ဗိုက်ပြည့်သည်။

[اَتَلٌ۔اُتُوْلٌ] ❶ ခြေလှမ်းစိပ်စိပ်လှမ်းခြင်း။ ❷ လေးလံစွာလျှောက်ခြင်း။ ❸ (အစားအစာ စားထားသဖြင့်)ဗိုက်ပြည့်ခြင်း။

✿ [اَتَمَ ـ] ❶ [ـ فُلَانٌ بِالْمَكَانِ]နေထိုင်သည်။ တည်တန့်နေသည်။ အတည်တကျနေထိုင်သည်။ ❷ [ـ السِّقَاءُ]သားရေအိပ်ချုပ်ထားသောနေရာ ကွဲသွားသည်။

[اَتْمٌ] ❶ နေထိုင်ခြင်း။ တည်တန့်နေခြင်း။ အတည်တကျနေထိုင်ခြင်း။ ❷ သားရေအိပ်ချုပ်ထားသောနေရာ ကွဲသွားခြင်း။

[اَتِمَ ـ] [ـ فِی سَيْرِهِ](လမ်းလျှောက်ရာ၌)ဖင့်လေးသည်။ နှေးကွေးသည်။

[اَتَمٌ] (လမ်းလျှောက်ရာ၌)နှေးကွေးခြင်း။

[اَتِمٌ] နှေးကွေးသော(သူ)။

[اَلْاُتُمُ] တောင်ပေါ်သံလွင်ပင်။

[اَلْمَاْتَمُ] ❶ အသုဘအခမ်းအနား။ ❷ လူစုလူဝေး။(ج)[مَاتِمُ]

✿ [اَتَنَ ـ] ❶ [ـ بِالْمَكَانِ]တည်နေသည်။ နေ

ထိုင်သည်။ ❷ [فُلاَنٌ ـ]ဒေါသဖြင့် လမ်းလျှောက်သည်။ ခြေသံပြင်းစွာလမ်းလျှောက်သည်။

[اَتْنٌ ـ اُتُوْنٌ] တည်နေခြင်း။ နေထိုင်ခြင်း။

[اَتَنَانٌ] ဒေါသဖြင့်လမ်းလျှောက်ခြင်း။ ခြေသံပြင်းစွာလမ်းလျှောက်ခြင်း။

[اَتَنَ] [ـ الْمَرْ اَةُ](မိန်းမ)ကလေးမွေးဖွားရာ၌ ခေါင်းနှင့်ကိုယ်မထွက်မီ ခြေနှစ်ဖက် အရင်ထွက်သောကလေးကို ဖွားမြင်သည်။

[اِسْتَاتَنَ] မြည်းမကဲ့သို့ ပြုမူနေထိုင်သည်။

[اَلْاَتَانُ] မြည်းမ။(ج)[اُتُنٌ ـ اُتْنٌ]။

[اَلْاَتُوْنُ ـ اَلْاَتُّوْنُ]မီးဖိုအကြီးစား။

✿ [اَتَا ـ] ❶ [ـ الشَّجَرُ](သစ်ပင်)အသီးဖြစ်ထွန်းသည်။ ❷ [ـ الْمَاشِيَةُ](တိရစ္ဆာန်)တိုးပွားသည်။ ❸ [ـ الْحَيَوَانُ]မြန်မြန်နှင့်မှန်မှန် ပြေးသည်။ ဖြောင့်တန်းစွာပြေးသွားသည်။ ❹ [ـ فُلاَنًا]လာဘ်ထိုးသည်။ တံစိုးလက်ဆောင်ပေးသည်။

[اَتْوٌ] မြန်မြန်နှင့်မှန်မှန်ပြေးခြင်း။ ဖြောင့်တန်းစွာပြေးသွားခြင်း။

[اَتْوٌ ـ اِتَاءٌ ـ اَتَاءٌ]❶ (သစ်ပင်)အသီး ဖြစ်ထွန်းခြင်း။ ❷ (တိရစ္ဆာန်)တိုးပွားခြင်း။

[اَتْوٌ ـ اِتَاوَةٌ] လာဘ်ထိုးခြင်း။ တံစိုးလက်ဆောင်ပေးခြင်း။

[اَتَى] [ـ الشَّجَرُ](သစ်ပင်)အသီးဖြစ်ထွန်းသည်။ သီးနှံတိုးပွားသည်။

[اِيْتَاءٌ] (သစ်ပင်)အသီးဖြစ်ထွန်းခြင်း။ သီးနှံတိုးပွားခြင်း။

[اَلْاِتَاءُ] ❶ အိမ်သို့မဟုတ်မြေကို ငှားရမ်း၍ရသောဝင်ငွေ။ အိမ်ငှားခ။ မြေငှားခ။ ❷ မလိုင်။ ❸ ထောပတ်။[لَبَنٌ ذُوْ اِتَاءٍ]မလိုင်အပြည့်ပါသောနို့။

[اَلْاِتَاوَةُ] ❶ အခွန်အတုတ်(မြေခွန်၊ ရေခွန် စသည်)။ ❷ တံစိုးလက်ဆောင်။ ❸ သိမ်းရပစ္စည်း။(ج)[اَتَاوَى]။

[اَلْاَتْوُ] ❶ ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှု။ ❷ နည်းစနစ်။ ❸ လမ်းစဉ်။

✿ [اَتَى ـ] ❶ လာသည်။ ❷ ရောက်ရှိလာသည်။ ❸ နီးကပ်သည်။ အနားကပ်လာသည်။ ❹ [ـ عَلَيْهِ كَذَا]ဖြတ်ကျော်သည်။ ဖြတ်သန်းသွားသည်။ ❺ [اَتَى عَلَيْهِ]ဥစ္စာပစ္စည်း၊ စားနပ်ရိက္ခာပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်။ ကုန်ဆုံးစေသည်။ ပြီးဆုံးစေသည်။ ❻ [ـ عَلَيْهِ الدَّهْرُ] (အချိန်ကာလက သူ့ကို)တရွေ့ရွေ့ပျက်စီးစေသည်။ အိုမင်းရင့်ရော်စေသည်။ ❼ [ـ الْاَمْرَ] ဆောင်ရွက်သည်။ ပြုမူကျင့်ကြံသည်။ ❽ [ـ الْمَرْ اَةَ]ကာမစပ်ယှက်သည်။ သံဝါသပြုသည်။ ❾ [ـ بِهِ]ယူဆောင်လာသည်။ ❿ [ـ الْقَوْمَ]လူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ်ခံယူသည်။ လူမျိုးအုပ်စုတစ်ခုတွင် မပါဝင်ဘဲ မိမိကိုယ်ကို ယင်းလူမျိုးမှဖြစ်သည်ဟုပြောသည်။

[اُتِيَ] ❶ [ـ الْجَيْشُ](စစ်တပ်)ရှောင်တခင် တိုက်ခိုက်ခံရသည်။ ❷ [ـ فُلاَنٌ]တွေဝေသည်။ ကြံရာမရဖြစ်သည်။

[اَتْيٌ ـ اِتْيَانٌ ـ مَاْتَى ـ مَاْتَاةٌ]ရောက်ရှိခြင်း။ ရောက်လာခြင်း။

[اَتِيٌّ] ရောက်ရှိလာသော(သူ၊ အရာ)။

[مَاْتِيٌّ] ရောက်ရှိလာသော(သူ၊ အရာ)။

[وَعۡدُ اللهِ مَاۡتِیًّ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ကတိတော်သည် ရောက်ရှိလာမည့်အရာဖြစ်သည်။

[اَتٰی] ❶ ယူဆောင်လာသည်။ ပေးကမ်းသည်။ ချီးမြှင့်သည်။ ﴿قَالَ لِفَتٰهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا﴾ "သူက မိမိ၏လူရွယ်အား'အသင်သည် ငါတို့၏ရိက္ခာကို ယူဆောင်ခဲ့လော့'ဟုပြောခဲ့လေသည်"။ ﴿وَاٰتَی الۡمَالَ عَلٰی حُبِّهٖ ذَوِی الۡقُرۡبٰی﴾ "သူသည် ဥစ္စာပစ္စည်းကို စုံမက်နှစ်သက်ပါလျက်နှင့်ပင် ဆွေမျိုးနီးစပ်သူတို့အား ပေးကမ်းလှူဒါန်းခဲ့သည်။" [اٰتَی الزَّکٰوةَ] ဇကာတ်ဒါနကြေးပေးဆောင်သည်။ ❷ [ـــ فُلَانًا] ကြုံကြိုက်သည်။ အသင့်တွေ့ရသည်။ ❸ အစားပေးသည်။ ဆုပေး၊ ဒဏ်ပေးသည်။

[اَتّٰی] ❶ [ـــ الشَّیۡءَ] အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ လွယ်ကူချောမွေ့စေသည်။ ❷ [ـــ الۡمَآءَ] ရေလာမြောင်းပေးပြုလုပ်သည်။ ရေစီးရန် လမ်းကြောင်းပြုလုပ်ပေးသည်။

[اَتٰی] [ـــ اِلَیۡهِ الۡاَمۡرُ] ထင်မြင်သည်။ ယူဆရသည်။

[تَاَتّٰی] ❶ [ـــ لِلۡاَمۡرِ] (တစ်စုံတစ်ရာ အမှုကိစ္စကို)ညှင်သာစွာကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည်။ နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သည်။ ❷ [ـــ لَهٗ بِسَهۡمٍ] (မြားဖြင့်)တည့်တည့်ချိန်သည်။ ထိမှန်အောင် ချိန်ရွယ်သည်။

[اِسۡتَاۡتٰی] လာရောက်ရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဆင့်ခေါ်သည်။

[اَلۡاٰتِیَةُ] [اٰتِیَةُ الۡجُرۡحِ] အနာမှထွက်သောသွေးပုပ်၊ ပြည်သည်။

[اَلۡاِتَآءُ] ရေစီး၌ မျှောပါလာသောသစ်၊ သစ်ရွက်စသည်။

[اَلۡاَتِیُّ] ❶ အမှုကိစ္စများ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ။ အမှုကိစ္စများကို ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်သူ။ ❷ မည်သူမည်ဝါမှန်း မသိရသော လူစိမ်း။ ❸ မည်သည့်နေရာမှ ထွက်လာမှန်းမသိရသော ရေစီးကြောင်း။

[اَلۡمَاۡتٰی] ❶ မူလနေရာ။ ❷ စတင်ထွက်ပေါ်ရာနေရာ။ ❸ ဆိုက်ရောက်သည့်နေရာ။ (ج) [مَاٰتٍ]။

[اٰتٍ - اٰتِی] ရောက်ရှိလာသူ။ [اَلۡاُسۡبُوۡعُ الۡاٰتِی] လာမည့်အပတ်။ နောက်တစ်ပတ်။ [کَالۡاٰتِی] အောက်ပါအတိုင်း။

[مِیۡتَآءٌ - مِیۡتَآءٌ] သင့်တင့်လျှောက်ပတ်သော(အရာ)။ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော(အရာ)။ အနေတော်ဖြစ်သော(အရာ)။

[اَلۡمِیۡتَآءُ] ပန်းတိုင်။ ဦးတည်ချက်။

[اَلۡاَتَابُ] ညောင်မှတ်ဆိတ်ပင်။

✿ [اَثَّ -] ❶ ပေါများသည်။ ကြီးကျယ်များပြားသည်။ ❷ [ـــ النَّبَاتُ] အပင်ထူထပ်သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်သည်။ [ـــ الشَّعۡرُ] ဆံပင်ထူသည်။ ဆံပင်ထူပွရှုတ်ထွေးသည်။

[اَثَّ - اَثَاثَةً - اُثُوۡثٌ - اَثَاثٌ] ❶ ပေါများခြင်း။ ကြီးကျယ်များပြားခြင်း။ ❷ (အပင်)ထူထပ်သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်ခြင်း။ (ဆံပင်)ထူခြင်း။ ဆံပင်ထူပွရှုတ်ထွေးခြင်း။

[اَثٌّ - اَثِیۡثٌ] ပေါများသော(အရာ)၊ ကြီးကျယ်များပြားသော(သူ၊ အရာ)။ (ج) [اِثَاثٌ]

[اَثَّثَ] ❶ [ـــ الۡفِرَاشَ] (အိပ်ယာကို)ဖြန့်ခင်း

သည်။ ❹ ခင်းကျင်းသည်။ [البَيْتَ ـــ](အိမ်ကို)ပရိဘောဂပစ္စည်းများ ခင်းကျင်းထားသည်။

[تَأَثَّثَ] ❶ ချမ်းသာသုခခံစားရသည်။ မင်္ဂလာရှိသည်။ ❷ [البَيْتُ ـــ](အိမ်၌)ပရိဘောဂပစ္စည်းများ ခင်းကျင်းထားသည်။

[أَثَاثٌ] အိမ်ထောင်ပစ္စည်း။ ပရိဘောဂပစ္စည်း။ (ج)[أُثُثٌ]

✿ [أَثَرَ ـ] ❶ [ه ـــ]နောက်ယောင်ခံလိုက်သည်။ ခြေရာခံလိုက်သည်။ ❷ [الحَدِيثَ ـــ] ဆင့်ပြန်ပြောဆိုသည်။ ကြားနာရသည်ကို တဆင့်ပြန်လည်ပြောပြသည်။ ❸ [السَّيْفَ ـــ] မိမိပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ်(ဓါးသို့မဟုတ်အရာဝတ္ထုတစ်စုံတစ်ရာကို)အမှတ်အသားပြုလုပ်သည်။ ❹ [فُلَانٌ أَنْ يَفْعَلَ كَذَا ـــ](တစ်စုံတစ်ရာပြုလုပ်ရန်)ရွေးချယ်သည်။ ဦးစားပေးပြုလုပ်သည်။

[أَثْرٌ-أَثَارَةٌ-أُثْرَةٌ] ❶ [ه ـــ]နောက်ယောင်ခံလိုက်ခြင်း။ ခြေရာခံလိုက်ခြင်း။ ❷ ဆင့်ပြန်ပြောဆိုခြင်း။ ကြားနာရသည်ကို တဆင့်ပြန်လည်ပြောပြခြင်း။ ❸ မိမိပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ်(ဓါးသို့မဟုတ်အရာဝတ္ထု တစ်စုံတစ်ရာကို)အမှတ်အသားပြုလုပ်ခြင်း။ ❹ (တစ်စုံတစ်ရာပြုလုပ်ရန်)ရွေးချယ်ခြင်း။ ဦးစားပေးပြုလုပ်ခြင်း။

[أَثِرَ ـَ] ❶ မိမိကိုယ်ကို ဦးစားပေးသည်။ အတ္တဆန်သည်။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်သည်။ ❷ [أَنْ يَفْعَلَ كَذَا ـــ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ဦးစားပေးရွေးချယ်လုပ်ကိုင်သည်။ ❸ [عَلَى الأَمْرِ ـــ] (အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ဆုံးဖြတ်သည်။ စိတ်ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ❹ [لَهُ ـــ]ရှင်းလင်းထားသည်။ ဗလာကျင်းထားသည်။ ❺ [بِهِ ـــ] ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်သည်။

[أَثْر-أَثَرَة-أُثْرَة-أُثْرَى] ❶ မိမိကိုယ်ကို ဦးစားပေးခြင်း။ အတ္တဆန်ခြင်း။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်ခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာကို)ဦးစားပေးရွေးချယ်လုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❸ (တစ်စုံတစ်ရာ အမှုကိစ္စကို)ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ စိတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း။ ❹ ရှင်းလင်းထားခြင်း။ ဗလာကျင်းထားခြင်း။ ❺ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း။ အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်ခြင်း။

[آثَرَ] ❶ [ه ـــ]ဦးစားပေးရွေးချယ်သည်။ အသားပေးသည်။[آثَرَهُ عَلَى نَفْسِهِ](သူ့ကို မိမိကိုယ်ထက်)ဦးစားပေးသည်။ မိမိကိုယ်တိုင် အနစ်နာခံ၍ သူ့ကို ဦးစားပေးသည်။ ❷ [الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ ـــ](တစ်စုံတစ်ရာကို တစ်စုံတစ်ရာအတွက်)သီးခြားရွေးချယ်သတ်မှတ်သည်။ ❸ ခြေရာခံလိုက်စေသည်။ မိမိနောက်သို့ ထပ်ကြပ်မခွါလိုက်စေသည်။

[أَثَّرَ] [فِيهِ ـــ]ခြေရာထားရစ်သည်။ အမှတ်လက္ခဏာထားရစ်သည်။

[اِئْتَثَرَ] ခြေရာခံမိအောင် တဖြည်းဖြည်းချင်း စူးစမ်းရှာဖွေသည်။

[تَأَثَّرَ] ❶ အမှတ်အသား ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ခြေရာ၊ လက်ရာ ပေါ်လွင်သည်။ ❷ တံဆိပ်ထင်ရှားသည်။ တံဆိပ်ရိုက်သည်။ ❸ ခြေရာခံမိအောင် တဖြည်းဖြည်းချင်း စူးစမ်းရှာဖွေသည်။

[اِسْتَأْثَرَ] ❶ မိမိအတွက် သီးသန့်သတ်မှတ်

သည်။ မိမိအတွက် အထူးစီမံသည်။ ❷ အသက်နှုတ်သိမ်းသည်။ [اِسْتَاْثَرَ اللهُ بِهِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ့ကို အသက်နှုတ်သိမ်းတော်မူသည်။

[اَلْاٰثَارُ] ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ။ ရှေးဟောင်းအမှတ်အသား လက္ခဏာများ။ [عِلْمُ الْاٰثَارِ] ရှေးဟောင်းသုတေသန ပညာရပ်။

[اَلْاِثَارُ] ❶ သစ်သီးဝလံများအား ထိခိုက်မှုမရှိစေရန် ကာကွယ်ထားသော အဝတ်၊ ကောက်ရိုးစသည်။ ❷ နို့အုံတွဲကျခြင်း၊ လှုပ်ရမ်းခြင်းကို ထိန်းရန် ဝတ်ဆင်ရသော အဝတ်။ ဘော်ဒီအင်္ကျီ။(ဇ) [اُثُرٌ]

[اَلْاَثَارَةُ] ❶ အမှတ်သညာ။ လက္ခဏာ။ ❷ ကျန်ရစ်သောအရာ။

﴿اِئْتُوْنِيْ بِكِتَابٍ مِّنْ قَبْلِ هٰذَا اَوْ اَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ အသင်တို့သည် ယင်းကျမ်းဂန်အလျှင် ကျရောက်ခဲ့သော ကျမ်းဂန်တစ်စုံတစ်ရာကို သော်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ရှေးအစဉ်အဆက် ကျန်ရှိခဲ့သော အသိပညာတစ်စုံတစ်ရာကိုသော်လည်းကောင်း ယူဆောင်၍လာကြကုန်။

[اَلْاَثَرُ۔اَلْاِثْرُ] ❶ ဓါးရောင်လင်းလက်မှု။ ဓါး၌ စီခြယ်ထားသော အဖိုးတန်ကျောက်မျက်။ ❷ မျက်နှာပေါ်၌ ကျန်ရစ်သောရေ။ မျက်နှာတောက်ပဝင်းလက်မှု။ ❸ ခြေရာ။ ဖနောင့်ရာ။

[اَلْاُثْرُ۔اَلْاُثُرُ] ❶ ဓါးရောင်လင်းလက်မှု။ ❷ အမာရွတ်။ အနာရွတ်။

[اَلْاَثَرُ] ❶ အမှတ်အသား။ ❷ သင်္ကေတ။ လက္ခဏာ။ ❸ ကျန်ရစ်ခဲ့သောအစိတ်အပိုင်း။ ❹ ရှေးလူကြီးသူမတို့၏စကား။ ဆိုရိုးစကား။ ❺ ရှေးဟောင်းလက်ရာခြေရာ၊ အမှတ်အသား။ ❻ တမန်တော်မြတ်မုဟမ္မဒ်(ﷺ)၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒတော်။(ဇ) [اٰثَار۔اُثُوْر]။

[دَارُ الْاٰثَارِ] ရှေးဟောင်းပြတိုက်။

[اَلْاَثَرُ الرَّجْعِيُّ] ဥပဒေအဟောင်းကို ပြန်လည်အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခြင်း။

[اَلْاَثِرُ] အတ္တကြီးသူ။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်သူ။

[اَلْاَثَرَةُ] ❶ အခြေအနေ။ ❷ အဆင့်အတန်း။ ❸ အတ္တကြီးခြင်း။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်ခြင်း။ ﴿سَتَرَوْنَ بَعْدِيْ اَثَرَةً﴾ ငါမရှိပြီးနောက် အသင်တို့သည် အတ္တကြီးခြင်းကို တွေ့မြင်ကြရမည်။(အကောင်းစားများကို မိမိတို့အတွက် သီးခြားရွေးချယ်အသုံးပြုသော ခေါင်းဆောင်များကို တွေ့မြင်ကြရမည်)။

[اَثَرَةُ الْعِلْمِ] ပညာအကျွင်းအကျန်။

[اَلْاُثْرَةُ] ❶ မြေပြင်ရှိအမှတ်အသား၊ ခြေရာ။ ❷ ဒါးခုတ်ရာ။ ဒါးချက်။ ❸ သားစဉ်မြေးဆက် အမွေဆက်ခံကျင့်သုံးသည့် ကောင်းသောလုပ်ရပ်။ ❹ [هُوَ ذُوْ اُثْرَةٍ عِنْدِيْ] သူဟာငါ့ထံမှာ အထူးမိတ်ဆွေဖြစ်တယ်။

[اَلْاَثْرٰى] ❶ ရှေးဟောင်းပစ္စည်း။ ❷ ရှေးဟောင်းသုတေသီ။

[اَلْاَثِيْرُ] ❶ ဓါးရောင် လင်းလက်တောက်ပမှု။ ❷ ဦးစားပေးခံရသူ။ ❸ အီသာ(အာကာသလေဟာပြင်)။ ❹ အငွေ့ပြန်၍ အရောင်မဲ့သော အဆီကိုပျော်စေသည့် ဓာတုပစ္စည်း

တစ်မျိုး။

[اَلْإِيثَارُ] မိမိအရေးထက် အခြားသူ၏အရေးကို ဦးစားပေးမှု။

[اَلْإِيثَارِيَّة] အတ္တကိုပယ်သည့်ဝါဒ။ ကိုယ်ကျိုးစွန့်ဝါဒ။

[اَلتَّأْثُرِيَّة] မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း စိတ်ခံစားမှုကို ဦးစားပေးတင်ပြသည့် အနုပညာဝါဒ။

[اَلْمَأْثَرَة] သားစဉ်မြေးဆက် အမွေဆက်ခံသည့် ကောင်းသောလုပ်ရပ်။(ج)[مَآثِرُ]။

[اَلْمِئْثَرَة] ❶ အထူးအမှတ်အသားအဖြစ် ကျန်ရစ်စေသောကိရိယာ။ ❷ တံဆိပ်တုံး။ ❸ အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်။

[اَلْمَأْثُورُ] ❶ တမန်တော်မြတ် မုဟမ္မဒ်(ﷺ)ထံမှ ဆင့်ပြန်ထားသော ဩဝါဒတော်များ။ ❷ စကားပုံ။ ❸ ဆိုရိုးစကား။ ❹ သားစဉ်မြေးဆက် အမွေဆက်ခံသောအရာ။

✿ [أَثَفَ ـِ] ❶ တည်ရှိသည်။ အခိုင်အမာတည်သည်။ အတည်တကျနေထိုင်သည်။ ❷ [فُلَانًا __]နောက်လိုက်သည်။ ❸ ရှာဖွေသည်။

[أَثْفٌ] ❶ တည်ရှိခြင်း။ အခိုင်အမာတည်ခြင်း။ အတည်တကျနေထိုင်ခြင်း။ ❷ နောက်လိုက်ခြင်း။ ❸ ရှာဖွေခြင်း။

[أَثَفَ] [__الْقِدْرَ](အိုးကို)ဖိုခနောက်ပေါ်တင်သည်။

[إِيثَافٌ] အိုးကို ဖိုခနောက်ပေါ်တင်ခြင်း။

[أَثَّفَ] [__الْقِدْرَ](အိုးကို)ဖိုခနောက်ပေါ်တင်သည်။

[تَأَثَّفَ] ❶ [__الْقِدْرَ](အိုး)ဖိုခနောက်ပေါ်၌ တည်ရှိသည်။ အိုးတည်ထားသည်။ ❷ [__الْقَوْمُ عَلَى الْأَمْرِ](အမှုကိစ္စတစ်ခုအပေါ်)အချင်းချင်း ရိုင်းပင်းကူညီကြသည်။ ❸ [__الْمَكَانَ أَوْ بِالْمَكَانِ]နေရာယူထားသည်။ အခိုင်အမာတပ်စွဲထားသည်။

[اَلْأُثْفِيَّةُ] သုံးချောင်းထောက်၊ သုံးပွင့်ဆိုင်ဖိုခနောက်။ (မီးဖိုအဖြစ် သုံးပွင့်ဆိုင်ထားသော ကျောက်တုံးသုံးတုံး အနက်တစ်တုံး) (ج)[أَثَافِيُّ-أَثَافٍ]။[ثَالِثَةُ الْأَثَافِيِّ]မီးဖိုအဖြစ် သုံးပွင့်ဆိုင်ထားသော ကျောက်တုံးသုံးတုံး အနက်တစ်တုံး။

✿ [أَثَلَ ـِ] ❶ ကြံ့ခိုင်တည်မြဲသည်။ တောင့်တင်းခိုင်မာသည်။ ❷ အမြစ်တွယ်သည်။ ❸ ကြာရှည်စွာရပ်တည်သည်။

[أُثُولٌ] ❶ ကြံ့ခိုင်တည်မြဲခြင်း။ တောင့်တင်းခိုင်မာခြင်း။ ❷ အမြစ်တွယ်ခြင်း။ ❸ ကြာရှည်စွာရပ်တည်ခြင်း။

[أَثُلَ ـُ] ❶ ကြံ့ခိုင်တည်မြဲသည်။ တောင့်တင်းခိုင်မာသည်။ ❷ အမြစ်တွယ်သည်။ ❸ ကြာရှည်စွာရပ်တည်သည်။

[أَثَالَةٌ] ❶ ကြံ့ခိုင်တည်မြဲခြင်း။ တောင့်တင်းခိုင်မာခြင်း။ ❷ အမြစ်တွယ်ခြင်း။ ❸ ကြာရှည်စွာရပ်တည်ခြင်း။

[أَثِيلٌ] ❶ ကြံ့ခိုင်တည်မြဲသော(သူ)။ တောင့်တင်းခိုင်မာသော(သူ)။ ❷ အမြစ်တွယ်သော(အရာ)။ ❸ ကြာရှည်စွာရပ်တည်သော(အရာ)။

[أَثَّلَ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်းပေါကြွယ်ဝသည်။ ❷ ကြံ့ခိုင်တည်မြဲစေသည်။ တောင့်တင်းခိုင်မာ

စေသည်။ ကြာရှည်စွာ ရပ်တည်စေသည်။ ❸ [ـ مَالًا](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)စုဆောင်းသည်။ တိုးပွားလာအောင်လုပ်သည်။ ❹ [ـ أَهْلَهُ] (မိမိ၏မိသားစုကို)ဂုဏ်ရှိစေသည်။ မိမိ၏မိသားစုစားဝတ်နေရေးကို အပြည့်အဝဖြည့်ဆည်းပေးသည်။

[تَأَثَّلَ] ❶ ကြံ့ခိုင်မြဲမြံသည်။ အခိုင်အမာ ရပ်တည်သည်။ ❷ စုရုံးသည်။ ❸ ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သည်။ ❹ ဥစ္စာပစ္စည်း တိုးပွားလာအောင်စုဆောင်းသည်။

[أَلْأَثَالُ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်း။ ❷ ဂုဏ်သိက္ခာမြင့်မြတ်မှု။

[أَلْأَثْلُ] tamarisk

[أَلْأَثْلَةُ] ❶ အရင်းအမြစ်။ ❷ အရင်းခံ။ ❸ အရင်းအနှီး။ ❹ စုဆောင်းထားသောရိက္ခာ၊ ပစ္စည်း။ ❺ အိမ်သုံးပစ္စည်း။ ❻ အသင့်ပြင်ဆင်ထားခြင်း။ (ဇ) [إِثَالٌ]။

[أَلْأَثِيلُ] ❶ ကာဘွန်အက်တမ်နှစ်ခုနှင့် ဟိုက်ဒရိုဂျင်အက်တမ်ငါးခု ပေါင်းစပ်ထားသော မော်လီကျူး။ ❷ နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်သော။ ❸ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်သူ။

✿ [أَثِمَ ـ] ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်။ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို ပြုမူကျင့်ကြံသည်။

[أَثْمٌ-إِثْمٌ-أَثَامٌ-مَأْثَمٌ]အပြစ်ကြူးလွန်ခြင်း။ မကောင်းမှုဒုစရိုက်ပြုမူကျင့်ကြံခြင်း။

[آثِمٌ-أَثِمٌ-أَثِيمٌ-أَثَّامٌ-أَثُومٌ]အပြစ်ကြူးလွန်သော(သူ)။ မကောင်းမှုဒုစရိုက်ပြုမူကျင့်ကြံသော(သူ)။

[أَثَّمَ] ပြစ်မှုကျူးလွန်စေသည်။ မကောင်းမှုဒုစရိုက်ကို ပြုမူကျင့်ကြံစေသည်။

[إِيثَامٌ] အပြစ်ကြူးလွန်စေခြင်း။

[أَثَّمَ] အပြစ်ကြူးလွန်သည်ဟု မှတ်ယူသည်။ မကောင်းမှုဒုစရိုက် ပြုမူကျင့်ကြံသည်ဟု စွပ်စွဲသည်။

[تَأَثَّمَ] ❶ အပြစ်ရှောင်ကြဉ်သည်။ ❷ နောင်တရသည်။ သံဝေဂရသည်။ အပြစ်မှ လွတ်ငြိမ်းခွင့်တောင်းသည်။

[أَلْأَثَامُ] ❶ အပြစ်။ ပြစ်မှု။ မကောင်းမှု။ ❷ ပြစ်ဒဏ်၊ မကောင်းမှု၏ဆိုးကျိုး။ ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا﴾၎င်းပြင် မည်သူမဆို ယင်းအမှုကို ကျူးလွန်လျှင် ထိုသူသည် မကောင်းမှု၏ဆိုးကျိုးကို တွေ့ကြုံရမည်။

[أَلْإِثْمُ] အပြစ်၊ ပြစ်မှု၊ မကောင်းမှု။ (ဇ) [أَثَامٌ]။

✿ [أَلْإِثْمِدُ] ခနောက်စိမ်း။ ကြည့်(၁၈၄)

✿ [أَثَا ـُ] ကုန်းတိုက်၊ ကုန်းချောလုပ်သည်။ ရန်တိုက်ပေးသည်။ သူတစ်ပါးအကြောင်း သားပုပ်လေလွင့် ပြောဆိုသည်။

[أَثْوٌ] ကုန်းတိုက်၊ ကုန်းချောလုပ်ခြင်း။ ရန်တိုက်ပေးခြင်း။ သူတစ်ပါးအကြောင်း သားပုပ်လေလွင့် ပြောဆိုခြင်း။

[أَثَا] အတိုက်အခံပြုလုပ်သည်။ ခိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားသည်။ တရားလိုအဖြစ်တိုင်ကြားသည်။

[تَآثَى] အပြိုင်အဆိုင်တိုက်ခိုက်သည်။ အာဏာပိုင်များထံ ရောက်သည်အထိ တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အငြင်းပွားသည်။

✿ [أَجَّ ـ] ❶ [ـ النَّارُ](မီး)တောက်လောင်သည်။ တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်သည်။

(၂) [_الشَّىءُ] တောက်ပထည်ဝါသည်။ အသွေးအရောင်ပြောင်သည်။ (၃) [_النَّهارُ] (နေ)အပူချိန် မြင့်မားသည်။ (၄) [_الأَمرُ] အမှုကိစ္စရှုပ်ထွေးသည်။ (၅) [_المَاءُ] ရေငံ၍ ခါးသည်။

[أَجَّ-أَجِيجٌ-أَجَّةٌ] (၁) (မီး)တောက်လောင်ခြင်း။ တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်ခြင်း။ (၂) တောက်ပခြင်း။ ထည်ဝါခြင်း။ အသွေးအရောင်ပြောင်ခြင်း။ (၃) (နေ)အပူချိန် မြင့်မားခြင်း။ (၄) အမှုကိစ္စရှုပ်ထွေးခြင်း။

[أُجُوجٌ-أُجُوجَةٌ] (ပင်လယ်ရေ)ငံ၍ခါးခြင်း။

[أَجَّجَ] [_المَاءَ](ရေကို)ရေငံပြုလုပ်သည်။ ရေ၌ သားထည့်သည်။

[إِيجَاجٌ] ရေငံပြုလုပ်ခြင်း။ ရေ၌ ဆားထည့်ခြင်း။

[أَجَّجَ] (၁) [_النَّارَ] မီးဟုန်းဟုန်းတောက်စေသည်။ မီးရှို့သည်။ (၂) [_بَيْنَهُمُ العَدَاوَةَ] အမုန်းပွားစေသည်။ ရန်ပွားစေသည်။ ပြဿနာဖန်တီးသည်။ (၃) [_المَاءَ]ရေငံပြုလုပ်သည်။

[اِئْتَجَّ] (၁) [_النَّارُ](မီး)တဟုန်းဟုန်းတောက်သည်။ (၂) [_النَّهَارُ](နေ့)ပူလောင်သည်။ အပူချိန်ပြင်းထန်သည်။

[تَأَجَّجَ] (၁) [_النَّارُ]မီးဟုန်းဟုန်းတောက်သည်။ (၂) [_النَّهَارُ](နေ့)ပူလောင်သည်။ အပူချိန်ပြင်းထန်သည်။

[الأَجَاجُ] အလွန်ခါးသော၊ ငံသော(အရာ)။

[الأَجُوجُ] လင်းဝင်းတောက်ပသော(အရာ)။

✿ [اجد_] (၁) အားရှိစေသည်။ အားပေးသည်။ [الحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى أَجَدَنِى بَعْدَ ضُعْفٍ] ချီးမွမ်းသမျှသည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အဖို့သာလျှင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရှင်မြတ်သည် ကျွန်တော်မျိုးအား အားအင်ချိနဲ့ရာမှ ပြန်လည်၍ အားအင် ဖြည့်ဆည်းပေးတော်မူသည်။ (၂) [_البِنَاءَ](အဆောက်အဦးကို)မြဲမြံ ခိုင်ခန့်စေသည်။

[أَجْدٌ] (၁) အားရှိစေခြင်း။ အားပေးခြင်း။ (၂) မြဲမြံခိုင်ခန့်စေခြင်း။

[أُجُدٌ] (၁) အားရှိသော(သူ၊ အရာ)။ (၂) မြဲမြံခိုင်ခန့်သော(သူ၊ အရာ)။ [نَاقَةٌ أُجُدٌ] ခန္ဓာကိုယ် သန်မာကြံ့ခိုင်သော ကုလားအုတ်မ။

[آجَدَ] (၁) အားရှိစေသည်။ အားပေးသည်။ (၂) မြဲမြံခိုင်ခန့်စေသည်။

[إِيجَادٌ] (၁) အားရှိစေခြင်း။ အားပေးခြင်း။ (၂) မြဲမြံခိုင်ခန့်စေခြင်း။

[مُؤْجَدٌ] အားရှိသော၊ မြဲမြံခိုင်ခန့်သော(သူ၊ အရာ)။ [ثَوْبٌ مُؤْجَدُ النَّسِيجِ] ခိုင်ခန့်စွာ ယက်လုပ်ထားသောအဝတ်။

[أَجَّدَ] (၁) အားရှိစေသည်။ အားပေးသည်။ (၂) မြဲမြံခိုင်ခန့်စေသည်။

[مُؤَجَّدٌ] အားရှိသော၊ မြဲမြံခိုင်ခန့်သော(သူ၊ အရာ)။

✿ [أَجَرَ_] (၁) [_العَظْمُ] မူလအနေအထားအတိုင်းမဟုတ်ပဲ အရိုးပြန်ဆက်သွားသည်။ (၂) [_العَظْمَ] အရိုးအနေအထားကို ပုံမှန်အတိုင်း မပြင်ပဲ ပတ်တီးစည်းသည်။ (၃) [_الشَّىْءَ] (တစ်စုံတစ်ရာကို)အခကြေးငွေပေး၍ ငှားရမ်းသည်။ (၄) [_فُلانًا] အခကြေးငွေပေးသည်။

လုပ်ခပေးသည်။ ❺ [ـــ العَامِلَ]လုပ်ခစားအဖြစ် လုပ်ကိုင်သည်။ အလုပ်ကို လက်ခံသည်။﴿عَلَى اَنْ تَاْجُرَنِى ثَمَانِىَ حِجَجٍ﴾အသင်သည် ကျွန်ုပ်ထံ၌ ရှစ်နှစ်တိုင်တိုင် သူရင်းငှားအဖြစ် အလုပ်လုပ်ရန်(သတ်မှတ်ချက်)အပေါ်။ ❻ [ـــ اللهُ عَبْدَهُ]အကျိုးကုသိုလ်ချီးမြှင့်သည်။

[اَجْرٌ-اُجُوْرٌ-اِجَارٌ] ❶ မူလအနေအထားအတိုင်း မဟုတ်ပဲ အရိုးပြန်ဆက်သွားခြင်း။ ❷ အရိုးအနေအထားကို ပုံမှန်အတိုင်း မပြင်ပဲ ပတ်တီးစည်းခြင်း။ ❸ (တစ်စုံတစ်ရာကို)အခကြေးငွေပေး၍ ငှားရမ်းခြင်း။ ❹ အခကြေးငွေပေးခြင်း။ လုပ်ခပေးခြင်း။ ❺ လုပ်ခစားအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခြင်း။ အလုပ်ကို လက်ခံခြင်း။ ❻ အကျိုးကုသိုလ်ချီးမြှင့်ခြင်း။

[اُجِرَ] [ـــ فُلَانٌ فِىْ وَلَدِهٖ]ကလေးငယ်သေဆုံးသဖြင့် ယင်းကလေးငယ်သည် မိမိအတွက် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်၌ ဆုလာဘ်တစ်ခု ဖြစ်ရှိသည်။

[اَجَّرَ] ❶ ငှားရမ်းသည်။[ـــ مِنْهُ الدَّارَ]သူ့ထံမှ အိမ်ကို ငှားရမ်းသည်။ ❷ [ـــ فُلَانًا الدَّارَ] အိမ်ကို တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ငှားရမ်းသည်။

[اِيْجَارٌ] ငှားရမ်းခြင်း။

[اَجَرَ] လုပ်ခစားအဖြစ် ခန့်အပ်သည်။ အလုပ်သမားအဖြစ် ပြုလုပ်ခန့်ထားသည်။

[مُاجَرَةٌ] လုပ်ခစားအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း။ အလုပ်သမားအဖြစ် ပြုလုပ်ခန့်ထားခြင်း။

[اِئْتَجَرَ] ❶ (အလှူဒါန သို့မဟုတ်ကောင်းမှု တစ်စုံတစ်ရာ၏)အကျိုးကုသိုလ်ကို တောင်းဆိုသည်။ ❷ [ـــ عَلَى فُلَانٍ بِكَذَا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံ၌)အခကြေးငွေပမာဏတစ်ခုဖြင့် အလုပ်လုပ်သည်။

[اِسْتَاْجَرَ] လုပ်ခစားအဖြစ် ခန့်အပ်သည်။ အလုပ်သမားအဖြစ် ပြုလုပ်ခန့်ထားသည်။

[اَلْاِجَارَةُ] ❶ လုပ်ခ။ ❷ လုပ်ခအကျိုးခံစားမှုဆိုင်ရာ အပေးအယူ ကတိစာချုပ်။

[اَلْاَجْرُ] ❶ လုပ်အားခ။ ❷ အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်။ ❸ ထိမ်းမြားမှုပြုရာ၌ သတို့သမီးရပိုင်ခွင့် ခန်းဝင်ကြေး။ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ယူသည့်သတို့သားက သတို့သမီးအား ပေးဆောင်ရသည့် မင်္ဂလာဦးလက်ဆောင်ပစ္စည်း။﴿فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ فَرِيْضَةً﴾အသင်တို့သည် ယင်းမိန်းမတို့အား သတ်မှတ်ထားသော သူမတို့၏မင်္ဂလာဦးရပိုင်ခွင့်'မဟာရ်'ကို ပေးဆောင်ကြကုန်။[اَلْاَجْرُ الْحَقُّ]ရသင့်ရထိုက်သော လုပ်အားခ။ အလုပ်သမား၏ ဘဝရပ်တည်မှုအတွက် လုံလောက်သောလစာ။(ဇ)[اُجُوْرٌ]။

[اَلْاُجْرَةُ] လုပ်အားခ။ အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်။ အခကြေးငွေ။(ဇ)[اُجَرٌ]

[اَلْاَجِيْرُ] လုပ်ခစား။ အလုပ်သမား။ (ဇ)[اُجَرَاءُ]။

✿ [اِسْتَاْجَزَ] ❶ [ـــ عَلَى الْوِسَادَةِ](ခေါင်းအုံး၊ မှီအုံးစသည်ကို)ရင်ဘတ်ဖြင့် မှီထားသည်။ ❷ [ـــ عَنِ الْوِسَادَةِ]ခေါင်းအုံး၊ မှီအုံးစသည်ကို မမှီပဲနေသည်။

[اَلْاِجَازُ] ခေါင်းအုံး၊ မှီအုံးစသည်ကို ရင်ဘတ်

ဖြင့်မှိတ်ထားခြင်း။

[اَلْاِجَازَة] ကြည့်(ج و ز)

❁[اَلْاَجْزَخَانَة]ဆေးဆိုင်။

❁[اَلْاِجَّاص] သစ်တော်သီးပင်။ ဆီးရီးယားနှင့် ပါလက်စတိုင်းတွင် ယင်းကို[كُمَّثْرٰى]ဟုခေါ် ပြီး အီဂျစ်တွင်[بَرْقُوْق]ဟုခေါ်သည်။

❁ [اَجَلَ ـُ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ထိန်းချုပ်တားဆီးထားသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ မပေးဘဲ သိမ်းထားသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]အုံးလွဲ နာကို ကုသသည်။ ဇက်ကြောနာကုသည်။ ❸ [ـعَلَيْهِشَرًّا]ဒုက္ခကို ယူဆောင်လာသည်။

[اَجْلٌ] ❶ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း။ ထိန်းချုပ်တားဆီးထားခြင်း။ မည်သူ့ကိုမျှ မပေးဘဲ သိမ်းထားခြင်း။ ❷ အုံးလွဲ နာကို ကုသခြင်း။ ဇက်ကြောနာကုခြင်း။ ❸ ဒုက္ခကို ယူဆောင်လာခြင်း။

[اَجِلَ ـَ] ❶ နောက်ကျသည်။ နောက်နှေးသည်။ နောက်ကျ ကျန်ရစ်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌ] ဇက်ကျောလွဲသည်။ အုံးလွဲသည်။

[اَجَلٌ] ❶ နောက်ကျခြင်း။ နောက်နှေးခြင်း။ နောက်ကျ ကျန်ရစ်ခြင်း။ ❷ ဇက်ကျောလွဲခြင်း။ အုံးလွဲခြင်း။

[اَجِلٌ۔اٰجِلٌ۔اَجِيْلٌ]နောက်ကျသော(သူ)။

[اَجَّلَ] ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ထိန်းချုပ်တားဆီးထားသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ မပေးဘဲ သိမ်းထားသည်။

[اِيْجَالٌ] ထိန်းသိမ်းထားခြင်း။ ထိန်းချုပ်တားဆီးထားခြင်း။ မည်သူ့ကိုမျှ မပေးဘဲ သိမ်းထားခြင်း။

[اَجَّلَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]နောက်ကျစေသည်။ နောက်နှေးစေသည်။ နောက်ကျကျန်ရစ်စေသည်။ ဆိုင်းငံ့ထားသည်။ ❷ အချိန်သတ်မှတ်သည်။ ❸ [ـالْمَاءَ](ရေကို)စုဆောင်းထိန်းသိမ်းထားသည်။ ရေလှောင်ထားသည်။ ❹ [ـفُلَانًا]အုံးလွဲနာကုသည်။ ဇက်ကြောနာကုသည်။

[تَاَجَّلَ] ❶ စုဝေးသည်။ စုရုံးသည်။ ညီညွတ်သည်။ ❷ [ـالْبَهَائِمُ]တိရစ္ဆာန်များ အုပ်လိုက်သင်းလိုက် ဖြစ်ပွားသည်။ ❸ [ـفُلَانًا]အချိန်တစ်ချိန်သတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ရွှေ့ဆိုင်းခွင့်တောင်းဆိုသည်။

[اِسْتَاْجَلَ] အချိန်တစ်ချိန် သတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ရွှေ့ဆိုင်းခွင့်တောင်းဆိုသည်။

[اَلْاٰجِلَةُ] နောင်တမလွန်ဘဝ။ သေပြီးနောက်ဘဝ။

[اَجْلٌ] အတွက်။ အတွက်ကြောင့်။ အကြောင်းကြောင့်။[لِاَجْلِكَ]သင့်အတွက်ကြောင့်။

[اَجَلْ] ဟုတ်ကဲ့။ ကောင်းပြီ။

[اَلْاَجَلُ] ❶ သတ်မှတ်ထားသောအချိန်။ ❷ သေဆုံးချိန်။ ❸ တစ်စုံတစ်ရာ၏အဆုံးသတ်အချိန်။﴿وَبَلَغْنَا اَجَلَنَا الَّذِىْ اَجَّلْتَ لَنَا﴾၄င်းပြင် ကျွန်တော်မျိုးတို့သည် အရှင်မြတ်က ကျွန်တော်မျိုးတို့အဖို့ သတ်မှတ်ထားသော အချိန်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြပါပြီ။ ❹ တစ်စုံတစ်ရာ၏ အစပြုရန်အချိန်။(ج)[اٰجَالٌ]။

[اَلْاِجْلُ] ❶ အုံးလွဲသည့်ဝေဒနာ။ ဇက်ကြော

လွဲသည့်ဝေဒနာ။ ❹ နွားအုပ်၊ ဆိတ်အုပ်စသည်။ (ဇ) [آجَالٌ]။

[الْآجِيلُ] ❶ အချိန်သတ်မှတ်ပေးခြင်းခံရသူ။ ရွှေ့ဆိုင်းခွင့်ရရှိသူ။ ❷ [الْآجِيلُ مِنَ الْمَاءِ] သစ်ပင်များအကြားရှိရေကို ထိန်းထားနိုင်သည့်ရေအိုင်။ ရေကန်။

[الْمَاجَلُ] လယ်ယာမြေကို ရေပေးသွင်းသည့်ဆည်ကြီး။ ရေကန်ကြီး။ (ဇ) [مَاجِلُ]။

✿ [أَجَمَ ـِ] ❶ စိတ်ကောက်၍ စကားမပြောပဲနေသည်။ စိတ်ဆိုးစိတ်ကောက်သည်။ ❷ [الْمَاءَ ــ]ရေပုပ်သည်။ ရေ၏အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာပြောင်းလဲသည်။ ❸ [ــ النَّارَ](မီး)တဟုန်းဟုန်း တောက်သည်။ ❹ [ــ الطَّعَامَ](မကြာခဏစားရသဖြင့် အစားအစာကို)အီသည်။ ရိုးအီသည်။ ငြီးငွေ့သည်။ ❺ [ــ فُلَانًا](သူ့ကို)သူသဘောမတူပဲ အတင်းအကြပ် နိုင်းစေသည်။

[أَجْمٌ ـ أُجُومٌ] ❶ စိတ်ကောက်၍ စကားမပြောပဲနေခြင်း။ စိတ်ဆိုးစိတ်ကောက်ခြင်း။ ❷ (ရေ)ပုပ်ခြင်း။ (ရေ၏အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ)ပြောင်းလဲခြင်း။

[أَجْمٌ ـ أَجِيمٌ] (မီး)တဟုန်းဟုန်း တောက်ခြင်း။

[أَجْمٌ] ❶ (မကြာခဏစားရသဖြင့် အစားအစာကို)အီခြင်း။ ရိုးအီခြင်း။ ငြီးငွေ့ခြင်း။ ❷ သူမကြိုက်သောအရာကို အတင်းအကြပ် နိုင်းစေခြင်း။

[أَجِمَ ـ] ငြီးငွေ့စေသည်။ ရိုးအီစေသည်။ မုန်းစေသည်။ ရှိရှာစေသည်။

[إِجْمٌ] ငြီးငွေ့စေခြင်း။ ရိုးအီစေခြင်း။ မုန်းစေခြင်း။ ရှိရှာစေခြင်း။

[أَجَّمَ] ❶ [ــ النَّارَ](မီးကို)တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်စေသည်။ ❷ [ــ الْأَسَدَ](ခြင်္သေ့)တောထဲဝင်သွားသည်။ ❸ [ــ عَلَيْهِ]ဒေါသပြင်းထန်သည်။ အလွန်စိတ်ဆိုးသည်။

[الْأَجَمُ] ❶ နန်းတော်။ ❷ ခံတပ်။ (ဇ) [آجَامٌ]။

[الْأَجُومُ] ❶ အလွန်တရာငြီးငွေ့မှု၊ မနှစ်မြို့မှု။ ❷ လူ့ချဉ်ဖတ်။ လူတိုင်း၏ရှိရှာမုန်းတီးမှုကို ခံရသူ။

[أَجَمِيَّةٌ] ငှက်ဖျားရောဂါ။ [بَعُوضَةُ الْأَجَمِيَّةِ] ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်စေသောခြင်။

✿ [أَجَنَ ـِ] ❶ [الْمَاءُ ــ]ရေပုပ်သည်။ ရေ၏ အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ ပြောင်းလဲသည်။ ရေပျက်သည်။ ❷ [ــ الثَّوْبَ](အဝတ်ကို) ထုရိုက်ဖွတ်လျှော်သည်။

[أَجْنٌ ـ أُجُونٌ] ❶ ရေပုပ်ခြင်း။ ရေ၏အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ ပြောင်းလဲခြင်း။ ရေပျက်ခြင်း။ ❷ (အဝတ်ကို)ထုရိုက်ဖွတ်လျှော်ခြင်း။

[أَجِنَ ـَ] [الْمَاءُ ــ]ရေပုပ်သည်။ ရေ၏အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ ပြောင်းလဲသည်။ ရေပျက်သည်။

[أَجَنٌ] ရေပုပ်ခြင်း။ ရေ၏အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ ပြောင်းလဲခြင်း။ ရေပျက်ခြင်း။

[أَجِنٌ] ရေပုပ်။ အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ ပြောင်းလဲသော(ရေ)။

[الْإِجَّانَةُ] ❶ အဝတ်လျှော်ခွက်။ အဝတ်လျှော်ဇလုံ။ ❷ ရေကန်။ (ဇ) [أَجَاجِينُ]။

[الْأَجَنَةُ] မာသောအရာဝတ္ထုကို ရိုက်ချိုးချေဖျက်ရန် အသုံးပြုရသော သံကိရိယာတစ်

မျိုး။

[اَلْمِنْجَنَةُ-اَلْمِيْجَنَةُ]အဝတ်ကို အရောင်ချွတ်သူ သုံးသော အဝတ်ရိုက်တုတ်။ ခဝါသည်တုတ်။

✿ [اَحَّ -] ❶ ချောင်းဆိုးသည်။ ❷ ဒေါသကြောင့် တရှုးရှုးဖြစ်သည်။ ❸ တဟူးဟူး သက်ပြင်းချသည်။ ❹ အလွန်ရေဆာငတ်သည်။

[اَحٌّ-اَحِيْحٌ-اُحَاحٌ]❶ ချောင်းဆိုးခြင်း။ ❷ ဒေါသကြောင့်တရှုးရှုး ဖြစ်ခြင်း။ ❸ တဟူးဟူး သက်ပြင်းချခြင်း။ ❹ အလွန်ရေဆာငတ်ခြင်း။

[اَحَّى] ❶ ချောင်းဆိုးသည်။ ❷ ဒေါသကြောင့် တရှုးရှုးဖြစ်သည်။ ❸ တဟူးဟူး သက်ပြင်းချသည်။ ❹ အလွန်ရေဆာငတ်သည်။

[اَلْاُحَاحُ] ❶ ရေငတ်မွတ်မှု။ ❷ ဒေါသ။

[اَلْاَحِيْحُ] ဒေါသ။

✿ [اَحَّدَ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]တစ်ခုတည်းဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ တစ်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ❷ [ـ الْعَشَرَةَ]တစ်ဆယ်ကို တစ်ပေါင်း၍ ဆယ့်တစ်ဖြစ်စေသည်။

[اُحَادَ] တစ်ဦးချင်း။ တစ်ယောက်စီ၊ တစ်ယောက်စီ။[جَاءُوْا اُحَادَ]သူတို့ တစ်ယောက်စီ၊ တစ်ယောက်စီ လာခဲ့ကြသည်။

[اِتَّحَدَ] ကြည့် (و ح د)

[اِسْتَاْحَدَ] တစ်ခုတည်းဖြစ်သည်။ အထီးကျန်ဖြစ်သည်။ တစ်ကိုယ်တည်း သီးခြားဖြစ်သည်။

[اَحَدٌ] တစ်ဦးတစ်ယောက်။ တစ်စုံတစ်ယောက်။ တစ်စုံတစ်ရာ။ မည်သူမဆို။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ။[لَيْسَ فِى الدَّارِ اَحَدٌ] အိမ်ထဲမှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မရှိပါ။ ﴿لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ﴾ အသင်မတို့သည် (ကျန်)မိန်းမများအနက်မှ တစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့်မျှတူကြသည်မဟုတ်။ ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ﴾တမန်တော်မြတ်မုဟမ္မဒ်(ﷺ)သည် အသင်တို့ယောက်ျားများအနက်မှ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဖခင်မျှမဟုတ်ချေ။

[اَلْاَحَدُ] ❶ တစ်။ ❷ တစ်ကိုယ်တော်။ ❸ တနင်္ဂနွေ။[اَحَادٌ -اَحْدَانٌ -اَحَدُوْنَ](ج)[فُلَانٌ اَحَدُ الْاَحَدِيْنَ]။[اِحْدَى](م) သူနှင့်တူသောသူမရှိ။ သူ့လိုလူ တစ်ယောက်မျှမရှိ။ [اَتَى بِاَحَدِ الْاَحَدِيْنَ]သူ အလွန်ကြီးမားသော အမှုကိစ္စတစ်ခုကို ယူဆောင်လာခဲ့သည်။ သူ အလွန်ဆိုးယုတ်သော အမှုကိစ္စတစ်ခုကို ယူဆောင်လာခဲ့သည်။

✿ [اَحِنَ -] [ـ عَلَيْهِ]အငြိုးအတေးထားသည်။ အာဃာတထားသည်။ အမုန်းထားသည်။ အကောက်ထားသည်။

[اَحِنٌ-اَحْنٌ] အငြိုးအတေးထားခြင်း။ အာဃာတထားခြင်း။ အမုန်းထားခြင်း။ အကောက်ထားခြင်း။

[اَحِنٌ] တေးမှတ်ထားသော(သူ)။ အာဃာတထားသော(သူ)။ အမုန်းထားသော(သူ)။ အကောက်ထားသော(သူ)။

[اَحَنَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အမုန်းထားသည်။ ရန်ပြုသည်။ ရန်ထောင်သည်။

[الاحنة] ရန်ငြိုး။ ရန်စွယ်။ အာဃာတ။ (ج) [احن]။

✿ [اخ] ကုလားအုပ်ကို ထိုင်ခိုင်းသည့်အသံ။

[الاخ] အညစ်အကြေး။

[الاخ] ကြည့်(اخ و)

[الاخيخة] ဂျုံမှုန့်၌ ရေနှင့်ဆီသို့မဟုတ်ထောပတ်ထည့်၍ ပြုလုပ်ထားသော စားဖွယ်ရာ တစ်မျိုး။

✿ [اَخَذَ ـ] (၁) [ـ الشَّیءَ]ယူသည်။ ရယူသည်။ ﴿خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ အသင်သည် ၎င်းတို့၏ ဥစ္စာပစ္စည်းများအနက်မှ ၎င်းတို့အား သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေမည့်ဖြစ်သော အလှူပစ္စည်းကို ရယူပါလေ။ (၂) လက်ခံသည်။ ﴿وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِیْ﴾ ၎င်းပြင် အသင်တို့သည် ငါအရှင်မြတ်၏ ကတိတော်ကို လက်ခံရယူခဲ့ကြပြီ။ (၃) [ـ فُلَانًا]ဖမ်းဆီးသည်။ ﴿فَخُذْ اَحَدَنَا مَكَانَهٗ﴾ သို့ဖြစ်ရာ အသင်သည် သူ၏ကိုယ်စား ကျွန်ုပ်တို့အနက်မှ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်၍ ထားပါလေ။ (၄) အရေးယူသည်။အပြစ်ပေးသည်။ ကွပ်မျက်သည်။

﴿وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَا اَخَذَ الْقُرٰى وَهِیَ ظَالِمَةٌ﴾ မြို့ရွာများရှိလူတို့သည် မတရားမှုကို ကျူးလွန်ကြကုန်သဖြင့် အရေးယူတော်မူသောအခါ အသင့်အားဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်သည် ဤသို့ပင် အရေးယူကွပ်မျက်တော်မူသည်။ (၅) သတ်ဖြတ်သည်။ ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُوْلِهِمْ لِيَاْخُذُوْهُ﴾ လူမျိုးအုပ်စုတိုင်းသည် မိမိတို့ထံ ပွင့်ရောက်လာသော တမန်တော်ကို ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ကြသည်။ (၆) သုံ့ပန်းအဖြစ်ဖမ်းဆီးသည်။ အကျဉ်းချသည်။ (၇) လွှမ်းမိုးသည်။ ဖိစီးထားသည်။ (၈) ဆုပ်ကိုင်သည်။ ﴿وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخِيْهِ يَجُرُّهٗ اِلَيْهِ﴾ ထို့နောက် သူသည် မိမိနောင်တော်၏ ဦးခေါင်းကို ဆွဲကိုင်လျက် မိမိထံသို့ ဆွဲလေ၏။ (၉) ဖျက်ဆီးသည်။ [اَخَذَ اللهُ فُلَانًا](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က)ပျက်စီးစေတော်မူသည်။ (၁၀) [ـ فُلَانًا بِالْاَمْرِ]တာဝန်ပေးသည်။ (၁၁) [ـ فُلَانًا بِذَنْبِهٖ]ပြစ်ဒဏ်စီရင်သည်။ (၁၂) [ـ عَلٰى يَدِ فُلَانٍ]သူလိုချင်သောအရာကို မပေးပဲထားသည်။ သူလုပ်ချင်သောအရာကို လုပ်ခွင့်မပေးဘဲ တားဆီးထားသည်။ (၁၃) [ـ عَلٰى فَمِهٖ]စကားမပြောနိုင်အောင် လုပ်ထားသည်။ (၁၄) [ـ عَلَيْهِ الْاَرْضَ]ဘယ်မှ မသွားနိုင်အောင်လုပ်ထားသည်။ (၁၅) [ـ اَخْذَ فُلَانٍ اَوْ مَا اَخَذَ فُلَانٍ]သူ့အမှုအကျင့်အတိုင်း ပြုမူကျင့်ကြံသည်။ သူလုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်သည်။ (၁၆) [ـ عَنْ فُلَانٍ]သူ့ထံမှ ပညာယူသည်။ (၁၇) [ـ فُلَانًا الدَّاءُ] (ဝေဒနာ)ကျရောက်သည်။ ရောဂါကပ်ညှိသည်။ (၁၈) [ـ الشَّیءَ حَدَّهٗ]အပြည့်အဝ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သည်။ သတ်မှတ်ချက်ကို ပြည့်မှီသည်။ (၁၉) [ـ نَفْسَهٗ بِكَذَا](စိတ်ကို)ပူးကပ်ထားသည်။ တွဲကပ်ထားသည်။ စိတ်အာရုံကို စူးစိုက်ထားသည်။ (၂၀) [ـ اللَّبَنَ](နို့ကို)ချဉ်အောင်ထားသည်။ (၂၁) [ـ فِی الْاَمْرِ اَوْ يَفْعَلُ]စတင်ဆောင်ရွက်သည်။

စတင်သည်။(မှတ်ချက်။[اَخَذَتَ]ကို အရပ်တို့က[اَخَتَّ]ဟု ပြောလေ့ရှိကြသည်။)

[اَخَذَ-تَاَخَاذً-مَاَخَذً]❶ယူခြင်း။ ရယူခြင်း။ ❷ လက်ခံခြင်း။ ❸ ဖမ်းဆီးခြင်း။❹ အရေးယူခြင်း။ အပြစ်ပေးခြင်း။ ကွပ်မျက်ခြင်း။ ❺ သတ်ဖြတ်ခြင်း။ ❻ သုံ့ပန်းအဖြစ်ဖမ်းဆီးခြင်း။ အကျဉ်းချခြင်း။ ❼ လွှမ်းမိုးခြင်း။ ဖိစီးထားခြင်း။ ❽ ဆုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❾ ဖျက်ဆီးခြင်း။ ❶❶ တာဝန်ပေးခြင်း။ ❶❶ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်း။ ❶❷ သူလိုချင်သောအရာကို မပေးပဲ ထားခြင်း။ သူလုပ်ချင်သောအရာကို လုပ်ခွင့်မပေးဘဲ တားဆီးထားခြင်း။ ❶❸ စကားမပြောနိုင်အောင်လုပ်ထားခြင်း။ ❶❹ ဘယ်မှမသွားနိုင်အောင်လုပ်ထားခြင်း။ ❶❺ သူ့အမူအကျင့်အတိုင်း ပြုမူကျင့်ကြံခြင်း။ သူလုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်ခြင်း။ ❶❻ သူ့ထံမှပညာယူခြင်း။ ❶❼ (ဝေဒနာ)ကျရောက်ခြင်း။ ရောဂါကပ်ညှိသည်။ ❶❽ အပြည့်အဝဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခြင်း။ သတ်မှတ်ချက်ကို ပြည့်မှီခြင်း။ ❶❾ (စိတ်ကို)ပူးကပ်ထားခြင်း။ တွဲကပ်ထားခြင်း။ စိတ်အာရုံကို စူးစိုက်ထားခြင်း။ ❷❶ (နို့ကို)ချဉ်အောင်ထားခြင်း။ ❷❶ စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ စတင်ခြင်း။

[خُذْ] ယူပါ။(အမိန့်ပေးကြိယာ)။

[اٰخِذٌ] ယူသော(သူ)။

[مَاْخُوْذٌ-اَخِيْذٌ]ယူဆောင်ခြင်းခံရသော(သူ၊ အရာ)။

[اَخِذَ-] ❶ [ــالرَّضِيْعُ](နို့စို့ကလေး)ရင်ပြည့်သည်။ ရင်ကယ်သည်။ ❷ [ــالْعَيْنُ] မျက်စိနာသည်။ ❸ [ــالْحَيَوَانُ]ရှူးကြောင်ကြောင်ဖြစ်သည်။ အရူးထသည်။

[اَخَذٌ] ❶(နို့စို့ကလေး)ရင်ပြည့်ခြင်း။ ရင်ကယ်ခြင်း။ ❷ မျက်စိနာခြင်း။ ❸ ရူးကြောင်ကြောင်ဖြစ်ခြင်း။ အရူးထခြင်း။

[اَخِذٌ] ❶ ရင်ပြည့်သော။ ရင်ကယ်သော(နို့စို့ကလေး)။ ❷ မျက်စိနာသော(သူ)။ ❸ ရူးကြောင်ကြောင်ဖြစ်သော။ အရူးထသော(တိရစ္ဆာန်)။

[اَخَذَ-] [ــاللَّبَنُ](နို့)ချဉ်သည်။

[اُخُوْذَةٌ] (နို့)ချဉ်ခြင်း။

[اَخَذَ] ❶ ပြုစားသည်။ ပရောဂအတတ်ဖြင့်ပြုစားသည်။ ဖမ်းစားသည်။ ❷ ထောင်ချောက် ဆင်သည်။

[اِيْخَاذٌ] ❶ ပြုစားခြင်း။ ပရောဂအတတ်ဖြင့်ပြုစားခြင်း။ ဖမ်းစားခြင်း။ ❷ ထောင်ချောက်ဆင်ခြင်း။

[اَخَذَ] [ــهُ بِذَنْبِهِ]အပြစ်ပေးအရေးယူသည်။

[مُؤَاخَذَةٌ] အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်း။

[اَخَّذَ] ❶ [ــالْجَمَلَ](ကုလားအုပ်ကို)ချည်နှောင်သည်။ တုပ်နှောင်သည်။ ❷ ပြုစားသည်။ ဖမ်းစားသည်။ ညှို့သည်။

[مُؤَخَّذٌ] ❶ ချည်နှောင်ထားသော၊ တုပ်နှောင်ထားသော(ကုလားအုတ်)။ ❷ ပြုစားခြင်းခံထားရသော(သူ)။

[اِتَّخَذَ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်သည်။ ❷ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အနိုင်ယူလိုချနိုင်ရန် နိုင်ကွက်ကိုဖမ်းသည်။ ❸ [ــلمَرَضِهِ]ရောဂါဝေဒနာခံစားရသဖြင့် မာန်

လျှော့သည်။ တည်ငြိမ်ရှိကျိုးသည်။

[اِتَّخَذَ] ❶ ရယူသည်။ ❷ မှတ်ယူသည်။ ❸ ပြုလုပ်သည်။ ❹ ဟန်ပြသည်။ ❺ အတုခိုးသည်။(မှတ်ချက်။[اِتَّخَذَ]ဟူသောကြိယာကို ကံပုဒ်နှစ်ခုသို့မဟုတ်၊ ကံပုဒ်တစ်ခုနှင့် ယင်းကံပုဒ်၏ အခြေအနေပြနာမ်ပုဒ်[حَال]တို့ဖြင့် တွဲသုံးလျှင်''မှတ်ယူသည်။''''ပြုလုပ်သည်။'' ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်သည်။ ကြည့် [ت خ ذ]။

[اِسْتَأْخَذَ] ❶ တည်ငြိမ်သည်။ ❷ ရှိကျိုးသည်။ ❸ မာန်လျှော့သည်။ ❹ ဦးခေါင်းကို ငိုက်စိုက်ချထားသည်။ ခေါင်းငုံ့ထားသည်။ [ــالشَّعْرُ] ဆံပင်ရှည်လျားရှုပ်ထွေးပြီး ညှပ်ရန် အချိန်တန်သည်။

[اَلإِخَاذَةُ] ❶ ပိုင်ဆိုင်သောမြေ။ ❷ ရေကန်ငယ်။ ❸ သံခမောက် လက်ကိုင်။(ج)[إِخَاذٌ]။

[اَلأَخْذُ.اَلإِخْذُ][❶ အမှုအကျင့်။ ❷ လမ်းစဉ်။ စနစ်။ [لَوْ كُنْتَ مِنَّا لأَخَذْتَ بِإِخْذِنَا]တကယ်လို့သာ မင်းဟာ ငါတို့အုပ်စုထဲကမှန်ရင် ငါတို့ရဲ့လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။ ❸ တွင်း။ (ج)[أُخْذَانٌ]။

[اَلأَخَذُ.اَلأُخُذُ][မျက်စိဝေဒနာ။ မျက်စိနာကျင်မှု။

[اَلإِخْذَةُ] အမှုအကျင့်။ လမ်းစဉ်။ စနစ်။ တွင်း။ (ج)[إِخَاذٌ]။

[اَلأُخْذَةُ] ❶ ဂါထာ။ မန္တာန်။ ❷ နိုင်ကွက်။ ❸ ချက်ကောင်း။ ❹ ထောင်ချောက်။

[اَلأَخِيذُ] ❶ အကျဉ်းသား။ ❷ သုံ့ပန်း။ ❸ လက်ရဖမ်းဆီးခြင်းခံရသူ။ ❹ လက်ရပစ္စည်း။

[اَلْمَأْخَذُ] ❶ လမ်းစဉ်။ ❷ ကျင့်စဉ်။ ❸ မူလနေရာ။ ❹ အစပြုရာ နေရာ။ ❺ အရင်းမူလ။

[مَآخِذُ الطَّيْرِ] ။[مَأْخَذٌ] (ج)]ငှက်များထောင် ဖမ်းသည့်နေရာများ။

✿ [أَخَّرَ] ❶ နောက်ကျစေသည်။ ❷ ရွှေ့ဆိုင်းထားသည်။ ❸ ရွှေ့ဆိုင်းခွင့်ပေးသည်။

[تَأَخَّرَ] ❶ နောက်ကျသည်။ နောက်တွင် ကျန်ရစ်သည်။ ❷ နောက်ဆုတ်သည်။

[اِسْتَأْخَرَ] ❶ နောက်ကျသည်။ နောက်တွင် ကျန်ရစ်သည်။ ❷ နောက်ဆုတ်သည်။

[اَلآخَرُ] (အမျိုးတူအရာများမှ) နောက်တစ်ခု။ အခြားတစ်ခု။ ❷ နောက်တစ်ယောက်။ (ج) [أُخَرِيَاتٌ](ج)။[اَلأُخْرَى](م)။[اَلآخَرُوْنَ] [أُخَرُ]။

[اَلآخِرُ] ❶ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး။ (အရာခပ်သိမ်းတို့ ပျက်ဆီးပြီးနောက်လည်း မပျက်မဆီးပဲ နောက်ဆုံးကျန်ရှိတော်မူမည့်အရှင်။) ❷ (နောက်ဆုံးဖြစ်သော(အရာ)။ နောက်ဆုံးဖြစ်သော(သူ)။(م) [اَلآخِرَةُ]။

[اَلآخِرَةُ] ❶ နောင်တမလွန်ဘဝ။ သေပြီးနောက်ဘဝ။ ❷ နားထင်(မျက်စိနှင့်နားရွက်အကြားရှိ အစိတ်အပိုင်း)။ မျက်ထောင့်။

[اَلأُخْرَى] နောက်ဆုံးကျသော။ အဆုံး၌လာသော(အရာ၊ သူ)။

[اَلآخِرُ] ❶ နောက်ဆုံးဖြစ်သော(အရာ၊ သူ)။ ❷ ချမ်းသာသုခ တစ်စုံတစ်ရာကို နောက်ကျသဖြင့် လက်လွတ်ဆုံးရှုံးရသူ။ ❸ နောက်ချန်ထားခြင်းခံရသူ။ ကျန်ရစ်သူ။

[اَلأُخُرُ] နောက်၊ နောက်ပိုင်း။[رَجَعَ أُخُرًا] နောက်ပြန်ဆုတ်လာသည်

[اَلآخِرَةُ] ❶ ကိုယ်ဝန်ရှိသည်ဟု ထင်ရလောက်အောင် ရာသီသွေးမပေါ်သော အမျိုးသမီး။ ဓမ္မတာ ရာသီသွေး ပေါ်နေကျအချိန်ထက် နောက်ကျ၍ သွေးပေါ်သောမိန်းမ။ ❷ ရွှေ့ဆိုင်းထားသော၊ နောက်ဆိုင်းထားသော (အရာ)။[بِعْتُهُ سِلْعَةً بِآخِرَةٍ]ကျွန်တော် သူ့ကို ပစ္စည်းတစ်ခု အကြွေးရောင်းခဲ့သည်။

[اَلآخِرَةُ.اَلأَخِرَةُ]နောက်ဆုံး။ အဆုံးပိတ်။ [تَلْتُهُ بِآخِرَةٍ]ထိုအရာကို ကျွန်တော် နောက်ဆုံးမှရသည်။

[اَلأُخْرَى] ❶ အခြားတစ်ခု။ နောက်တစ်ခု။ ❷ နောင်ဘဝ။[أُخْرَى اللَّيَالِي]ဘယ်တော့မှ [لاَ أَفْعَلُهُ أُخْرَى اللَّيَالِي]ငါ ဒါကို ဘယ်တော့မှ မလုပ်တော့ဘူး။(ဇ)[أُخَرُ-أُخْرَيَاتٌ]။

[اَلأُخْرَوِيُّ] နောင်ဘဝနှင့်ဆိုင်သော။

[اَلآخِيرُ] နောက်ဆုံးဖြစ်သော(လူ/အရာ)။

[اَلمِئْخَارُ] ❶ အမြဲနောက်ကျသူ။ ❷ အလွန်နှေးကွေးသူ။ ❸ အသီးအပွင့်နောက်ကျသော အပင်။(ဇ)[مَآخِيرُ]။

[اَلمُؤْخِرُ] နားထင်။[مُؤْخِرُ العَيْنِ]မျက်ထောင့်။

[اَلمُؤَخَّرُ] ❶ နောက်ပိုင်း။ ❷ အမြီးပိုင်း။ [مُؤَخَّرُ البِنَاءِ]သင်္ဘောပဲ့ပိုင်း။[مُؤَخَّرُ السَّفِينَةِ] အိမ်နောက်ပိုင်း။အိမ်နောက်ဖေး။

[اَلمُؤَخَّرُ مِنَ الدَّيْنِ]အချိန်နောက်ဆိုင်းပေးထားသောအကြွေး။

[اَلمُؤْخِرَةُ] [مُؤْخِرَةُ العَيْنِ]မျက်ထောင့်။

[اَلمُؤَخِّرُ] ❶ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး။(ပြစ်မှုကျူးလွန်သူတို့ အချိန်မီ ပြုပြင်နိုင်ကြရန် ချက်ချင်း ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းမပြုပဲ ပြစ်ဒဏ်ကို ရွှေ့ဆိုင်းထားတော်မူသော အရှင်။ ❷ နောက်ဆိုင်းထားသူ။ ရွှေ့ဆိုင်းထားသူ။

[اَلمُؤَخَّرَةُ] ❶ အဆုံးပိုင်း။ ❷ နောက်ပိုင်း။ ❸ [مُؤَخَّرَةُ الجَيْشِ]စစ်တပ်၏နောက်မှ ခြံရံလိုက်ပါလာသော ကင်းတပ်။

✿[اَلإِخْشِيدُ] ဘုရင်တကာ့ဘုရင်။ (ရှေးအီဂျစ် ဖာရဂါနာဘုရင်တို့ခံယူသောဘွဲ့။)

[اَلأُخْطُبُوطُ] ရေဘဝဲ။

✿ [اَخَا-] ❶ [-فُلاَنًا]ညီနောင်ဖွဲ့သည်။ ❷ အစ်ကိုသို့မဟုတ်ညီဟုမှတ်ယူသည်။

[أُخُوَّةٌ.إِخَاوَةٌ]❶ညီနောင်ဖွဲ့ခြင်း။ ❷ အစ်ကို သို့မဟုတ်ညီဟု မှတ်ယူခြင်း။

[آخَى] ❶ ညီနောင်ဖွဲ့သည်။ ❷ အစ်ကို သို့မဟုတ်ညီဟုမှတ်ယူသည်။ ❸ [-بَيْنَهُمَا] (သူတို့နှစ်ဦးကို)ညီနောင်ဖွဲ့ပေးသည်။ ❹ အတူတကွ ပူးတွဲထားသည်။ ❺ [-فِي فُلاَنٍ]ညီအစ်ကိုအရင်းပမာ ပြုမူဆက်ဆံသည်။ ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံသည်။

[مُؤَاخَاةٌ.إِخَاءٌ] ❶ ညီနောင်ဖွဲ့ခြင်း။ ❷ အစ်ကိုသို့မဟုတ်ညီဟုမှတ်ယူခြင်း။ ❸ (နှစ်ဦးအကြား၌)ညီနောင်ဖွဲ့ပေးခြင်း။ ❹ အတူတကွ ပူးတွဲထားခြင်း။

[أُخِيَّةٌ] ညီအစ်ကိုအရင်းပမာ ပြုမူဆက်ဆံခြင်း။ ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံခြင်း။

[أَخَّى] ❶ [-فُلاَنًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို) အိုညီငယ်၊ အိုအစ်ကို စသည်ဖြင့်ပြောဆိုဆက်ဆံသည်။ ညီသို့မဟုတ် အစ်ကိုဟုခေါ်သည်။ ❷ [-لِلدَّابَّةِ](တိရစ္ဆာန်ကို)ချည်နှောင်

ရန် မြေသို့မဟုတ် နံရံ၌ ချည်ကွင်းကို ပြုလုပ်သည်။ မြေကြီးသို့မဟုတ် နံရံ၌ တိရစ္ဆာန်ကို ချည်နှောင်ရန် ငုတ်တိုင်သို့မဟုတ် နံရံကပ်သံကွင်းကို ပြုလုပ်သည်။

[تَآخَى] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ညီအစ်ကိုအရင်းပမာ ဖြစ်သွားသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကိုလို ဆက်ဆံသည်။ ❷ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲမရအောင် ပတ်သက်ဆက်စပ်သည်။

[تَآخٍ] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကိုနှစ်ဦးပမာ ဖြစ်ခြင်း။ ❷ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုခွဲမရအောင် ဆက်စပ်ပတ်သက်ခြင်း။ [بَيْنَ السَّمَاحَةِ وَالْحَمَاسَةِ تَآخٍ] သဘောထားကြီးမှုနှင့် သတ္တိရှိမှုသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်နေသည်။

[تَأَخَّى] ❶ ညီနှောင်ဖွဲ့သည်။ ❷ အစ်ကို သို့မဟုတ်ညီဟု မှတ်ယူသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ] အသင့်တော်ဆုံးကို စဉ်းစားရွေးချယ်သည်။ အကောင်းဆုံးကို စဉ်းစားရွေးချယ်သည်။

[اَلْآخِيَةُ] ❶ တိရစ္ဆာန်ကို ချည်နှောင်ရန်အတွက် မြေသို့မဟုတ် နံရံပေါ်၌ ပြုလုပ်ထားသောကွင်း။ နှောင်ကွင်း။ ❷ ကောင်းမြတ်သောလုပ်ရပ်။ တရားတော်နှင့်ညီသောလုပ်ရပ်။ (ج) [اَوَاخٍ]။

[اَلْآخِيَّةُ] ❶ တိရစ္ဆာန်ကို ချည်နှောင်ရန်အတွက် မြေသို့မဟုတ် နံရံပေါ်၌ ပြုလုပ်ထားသောကွင်း။ နှောင်ကွင်း။ ❷ ကောင်းမြတ်သောလုပ်ရပ်။ တရားတော်နှင့်ညီသောလုပ်ရပ်။ ❸ အလေးအမြတ်ထားခြင်း။ ❹ တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ခြင်း။ ❺ တာဝန်။(ج) [اَوَاخِيّ]။ [شَدَّ اللّٰهُ بَيْنَكُمَا اَوَاخِيَّ الْإِخَاءِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် အသင်တို့နှစ်ဦးစပ်ကြား၌ ညီရင်းအစ်ကိုကဲ့သို့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်မှုကို ခိုင်မြဲစေတော်မူပါစေ။

[اَلْاَخُ] ❶ ညီ၊ အစ်ကို။ ❷ မိတ်ဆွေ။ ❸ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း။ [اِنَّ اَخَاكَ مَنْ اٰسَاكَ] အသင့်အား သာတူညီမျှ ဆက်ဆံသူသည်သာ အသင်၏ညီ၊ အစ်ကိုဖြစ်သည်။(စစ်မှန်သောမိတ်ဆွေဖြစ်သည်။) [رُبَّ اَخٍ لَمْ تَلِدْهُ اُمُّكَ] အသင်၏မိခင်ကမမွေးသော ညီ၊ အစ်ကိုရှိနိုင်သည်။(ညီရင်းအစ်ကိုကဲ့သို့ မိတ်ဆွေရှိနိုင်သည်။) ❹ [اَخُو الشَّيْءِ] တစ်စုံတစ်ရာကို အမြဲပြုလုပ်လေ့ရှိသူ။ [اَخُو اَسْفَارٍ] အမြဲခရီးထွက်လေ့ရှိသူ။ [اَخُو ثِقَةٍ] အလွန်စိတ်ချယုံကြည်ရသူ။(ج) [اَخَاءٌ۔اِخْوَانٌ۔اِخْوَةٌ]။(သွေးရင်းသားရင်းတော်စပ်သူ ညီအစ်ကိုများကို [اِخْوَةٌ]ဖြင့်သုံး၍ ဘာသာတူဝါဒတူ ညီနှောင်မိတ်ဆွေများကို [اِخْوَانٌ]ဖြင့်သုံးသည်။) [اَلْاِخْوَانُ الْوُدَادُ اَقْرَبُ مِنَ الْاِخْوَةِ الْوِلَادِ] အချင်းချင်း ချစ်ခင်ကြသောမိတ်ဆွေများသည် အချင်းချင်း သွေးသားတော်စပ်သူ ညီအစ်ကိုများထက် ပို၍ရင်းနှီးကြသည်။ [دَمُ الْاَخَوَيْنِ] သစ်ပင်တစ်မျိုးမှ ထုတ်ယူရရှိသော အနီရောင် ဆိုးဆေးတစ်မျိုး။

[اَلْاُخْتُ] အစ်မ၊ ညီမ။ (ج) [اَخَوَاتٌ]။
[اُخْتُ يُوشَعَ] တောက်ပသောနေ။

[الاَخِيَّةُ] ❶ တိရစ္ဆာန်ကို ချည်နှောင်ရန်အ

တွက် မြေသို့မဟုတ် နံရံပေါ်၌ ပြုလုပ်ထားသောကွင်း။ နောင်ကွင်း။ (၂) ကောင်းမြတ်သောလုပ်ရပ်။ တရားတော်နှင့်ညီသော လုပ်ရပ်။ (၃) အလေးအမြတ်ထားခြင်း။ (၄) တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ခြင်း။ (၅) တာဝန်။(ဇ)[أَخَايَا]။

❁ [الْأَخْوَرُ] တင်းကုပ်။

❁ [أَدَبَ ـِ] (၁) စားပွဲ၊ သောက်ပွဲကျင်းပသည်။ (၂) စားပွဲသောက်ပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်သည်။ (၃) ပျော်ပွဲစားလုပ်သည်။ (၄) [ـــ فُلَانًا]ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့လာအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးသည်။ အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းမွန်အောင် သွန်သင်သည်။ (၅) [ـــ الْقَوْمَ عَلَى الْأَمْرِ]တစ်စုံတစ်ရာကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လူစုသည်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သည်။

[أَدْبٌ] (၁) စားပွဲ၊ သောက်ပွဲကျင်းပခြင်း။ (၂) စားပွဲသောက်ပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း။ (၃) ပျော်ပွဲစားလုပ်ခြင်း။ (၄) ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့လာအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးခြင်း။ အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းမွန်အောင် သွန်သင်ခြင်း။ (၅) တစ်စုံတစ်ရာကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လူစုခြင်း။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း။

[أَدُبَ ـُ] (၁) ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သည်။ (၂) စာရိတ္တကောင်းသည်။ အကျင့်သီလ စင်ကြယ်အောင်ပြုမူနေထိုင်သည်။ (၃) စာပေတတ်ကျွမ်းသည်။

[أَدْبٌ] (၁) ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ခြင်း။ (၂) စာရိတ္တကောင်းခြင်း။ အကျင့်သီလ စင်ကြယ်အောင်ပြုမူနေထိုင်ခြင်း။ (၃) စာပေတတ်ကျွမ်းခြင်း။

[أَدِيبٌ] စာပေပညာရှင်။

[آدَبَ] (၁) စားပွဲ၊ သောက်ပွဲကျင်းပသည်။ ပျော်ပွဲစားလုပ်သည်။ (၂) စားပွဲသောက်ပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်သည်။

[إِيدَابٌ] (၁) စားပွဲ၊ သောက်ပွဲကျင်းပခြင်း။ ပျော်ပွဲစားလုပ်ခြင်း။ (၂) စားပွဲသောက်ပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း။

[أَدَّبَ] (၁) ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးသည်။ (၂) စာရိတ္တကောင်းမွန်လာအောင် သွန်သင်ဆုံးမသည်။ (၃) စာပေ သင်ကြားပြသပေးသည်။ (၄) အမိန့်နာခံလာအောင် ပညာပေးသည်။ (၅) ဒဏ်ခတ်သည်။

[تَأَدَّبَ] (၁) ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှုကို သင်ယူသည်။ (၂) ကောင်းသောစာရိတ္တကို ဆည်းပူးသည်။ (၃) စာပေ သင်ကြားနာယူသည်။ (၄) အမိန့်နာခံသည်။ တရားတော်ကို လေးစားလိုက်နာသည်။[تَأَدَّبَ بِأَدَبِ الْقُرْآنِ] ကုရ်အာန်ကျမ်းလာ အဆုံးအမအတိုင်း ယဉ်ကျေးစွာ ပြုမူနေထိုင်သည်။

[الْآدِبُ] (၁) စားပွဲ၊ သောက်ပွဲကျင်းပသူ။ (၂) စားပွဲသောက်ပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်သူ။ (၃) ပျော်ပွဲစားလုပ်ရန် ငွေကုန်ကြေးကျခံသူ။ (ဇ) [أَدَبَةٌ]။

[الْأَدَبُ] (၁) ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှု။ (၂) စိတ်ဓါတ်ရေးရာရင့်ကျက် ကောင်းမွန်လာအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်မှု။ (၃) စာပေပညာ။ (၄) ပညာရပ်။ (၅) စာပေယဉ်ကျေးမှု။ (၆) စည်းကမ်းဥပဒေ။ (၇) လိုက်နာရန် သတ်မှတ်ချက်။ (၈)

လူဆန်မှု။(ဇ)[آدَابٌ]။[عُلُومُ الآدَبِ]ဝိဇ္ဇာပညာရပ်။ ကဗျာလင်္ကာဆိုင်ရာပညာ။ သမိုင်း၊ ပထဝီ၊ အတွေးအခေါ်ဆိုင်ရာပညာ။

[بَيْتُ الآدَبِ] အိမ်သာ။ ရေချိုးခန်း။

[الآدَبُ العَامِى]ရေပန်းစားသော စာပေပညာရပ်။[رِجَالُ الآدَبِ]စာပေပညာရှင်များ။

[قَلِيلُ الآدَبِ]ယဉ်ကျေးမှုမရှိသော(သူ)။ ရိုင်းစိုင်းသော(သူ)။ မချေမင် ဆက်ဆံတတ်သော(သူ)။[كُلِّيَّةُ الآدَابِ]ဝဇ္ဇာကောလိပ်။

[آدَابُ السلُوكِ]လူမှုရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ။

[الآدَبِىُّ] ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ။ စာရိတ္တဆိုင်ရာ။ စာပေညာရပ်ဆိုင်ရာ။[قِيمَةٌ اَدَبِيَّةٌ]စာပေယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ တန်ဖိုးတရား။[مَرْكَزٌ اَدَبِىٌّ] ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အချက်အခြာဌာန။

[الآدِيبُ] ❶ ယဉ်ကျေးသူ။ ❷ စာရိတ္တ ကောင်းမွန်သူ။ ❸ စာပေပညာရှင်။ ❹ ယဉ်ကျေးအောင် လေ့ကျင့်ထားသောတိရစ္ဆာန်။

[التَّادِيبُ] ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင် ပြုစုပျိုးထောင်မှု။ လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်မှု။

[مَجْلِسُ التَّادِيبِ]စာရိတ္တမြင့်တင်ရေးအဖွဲ့။

[حَرَكَةُ التَّادِيبِ]စာရိတ္တမြင့်တင်ရေးလှုပ်ရှားမှု။

[المَادُبَةُ] ❶ စားသောက်ပွဲ။ မိတ်စုံစားပွဲ။ ❷ မိတ်စုံစားပွဲ၌ တည်ခင်းသည့်အစားအစာ။ ﴿اِنَّ هٰذَا الْكِتَابَ مَادُبَةُ اللّٰهِ فِى الآرْضِ﴾အမှန်ပင် ဤကျမ်းဂန်သည် ကမ္ဘာမြေ၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က တည်ခင်းကျွေးမွေးသည့် ခံဖွယ်ဘောဇဉ်ဖြစ်သည်။

[المُؤَدِّبُ] ❶ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင် ပြုစုပျိုးထောင်သူ။ ❷ လူငယ်စာရိတ္တမြင့်တင်ရေးလှုပ်ရှားမှု၌ ထုးချွန်သူများရရှိသောဆု။

✿ [اَدَّ _] ❶ ခြေသံပြင်းပြင်းနှင့် အမြန်လျှောက်သည်။ ❷ [_ الاِبِلُ]သားငယ်နှင့်ခွဲထားသဖြင့် ကုလားအုတ်မ တဆာဆာအော်သည်။ ❸ [_ الآمْرُ فُلَانًا]အခက်တွေ့စေသည်။ ပင်ပန်းစေသည်။ အလန့်တကြားဖြစ်စေသည်။ လေးလံသောတာဝန်အဖြစ် မှတ်ယူစေသည်။ ❹ [_ الحَبْلَ]ကြိုးကို အခိုင်အမာချည်နှောင်သည်။

[اَدٌّ - اَدِيدٌ] ❶ ခြေသံပြင်းပြင်းနှင့် အမြန်လျှောက်ခြင်း။ ❷ (ကုလားအုတ်)သားငယ်နှင့် ခွဲထားသဖြင့် ကုလားအုတ်မ တဆာဆာအော်ခြင်း။ ❸ အခက်တွေ့စေခြင်း။ ပင်ပန်းစေခြင်း။ အလန့်တကြားဖြစ်စေခြင်း။ လေးလံသောတာဝန်အဖြစ် မှတ်ယူစေခြင်း။ ❹ ကြိုးကို အခိုင်အမာချည်နှောင်ခြင်း။

[تَادَّدَ] ❶ ခက်ခဲသည်။ ❷ ပြင်းထန်သည်။

[الآدَدُ] လမ်းဖြောင့်ဖြူးခြင်း။

[اَلِادُّ - اَلِادَّةُ] ❶ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် အမှုကိစ္စ။ ❷ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အရေးအခင်း။ ❸ အလွန်ဆိုးရွားသော(အမှု)။ အလွန်စက်ဆုတ်ရွံရှာဖွယ်(အမှုကိစ္စ)။(ဇ) [اِدَادٌ - اِدَدٌ]။ ﴿لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا اِدًّا﴾အသင်တို့သည် အလွန်ဆိုးရွားလှသော အမှုကိစ္စကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြချေပြီ။

[الآدِيدُ] ဟစ်အော်ဆူညံမှု။ ဟစ်အော်သံ။

✿ [اَدِرَ _] ကပ်ပယ်အိပ်ရောင်သည်။ ဝေးစေ့

ရောင်သည်။

[اَدِرَ-اَدَرًا-اُدْرَةً]ကပ်ပယ်အိပ်ရောင်ခြင်း။ ဒွေးစေ့ရောင်ခြင်း။

[اَدِرُ] ကပ်ပယ်အိပ်ရောင်သူ။ ဒွေးစေ့ရောင်သူ။

[اَدْرَاءُ] ရောင်သောကပ်ပယ်အိပ်။ ရောင်သောဒွေးစေ့။(ج)[اُدْرٌ]။

[اَلْاُدْرَةُ] ကပ်ပယ်အိပ်ရောင်နာ။ ရောင်သောဒွေးစေ့။ (ج)[اُدَرٌ]။

[اَلْمَادُوْرُ] ကပ်ပယ်အိပ်ရောင်သူ။ ဒွေးစေ့ရောင်သူ။(ج)[مَادِيْرُ]။

✿[اَلْاَدْرَوْجِيْنُ] ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဓါတ်ငွေ့။

✿[اَللَّا اَدْرِيَّةُ]ကြည့်(د ر ى)

✿ [اَدَلَ ـِ] ❶ [الْجُرْحُ]အနာကျက်သည်။ ဒဏ်ရာပျောက်ကင်း၍ ယင်းအပေါ်ရှိ အရေပြားခြောက်ပြီးကွာကျသည်။ ❷ [الْحِمْلُ] လေးလံသောဝန်ကိုထမ်း၍ မနိုင်မနင်း ထသည်။ အားယူ၍ထသည်။ ကုန်းရုန်းထသည်။ ဝန်ပိသည်။

[اَدْلٌ] ❶ အနာကျက်ခြင်း။ ဒဏ်ရာ ပျောက်ကင်း၍ ယင်းအပေါ်ရှိ အရေပြား ခြောက်ပြီးကွာကျခြင်း။ ❷ လေးလံသော ဝန်ကိုထမ်း၍ မနိုင်မနင်းထခြင်း။ အားယူ၍ထခြင်း။ ကုန်းရုန်းထခြင်း။ ဝန်ပိခြင်း။

✿ [اَدَمَ ـِ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ အောင်သွယ်လုပ်သည်။ ❷ [الْجِلْدَ]သားရေအတွင်းပိုင်းရှိ ကပ်ညှိနေသောအသားများကို ချွတ်ခွါ၍ ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်သည်။ ❸ [الطَّعَامَ]အရသာပိုမိုထူးကဲလာရန်အတွက် အစားအစာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကို ရောနှောသည်။ အစာသိပ်သည်။

[اَدْمٌ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးခြင်း။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးချစ်ခင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။ အောင်သွယ်လုပ်ခြင်း။ ❷ (သားရေအတွင်းပိုင်းရှိ ကပ်ညှိနေသောအသားများကို ချွတ်ခွါ၍)ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်ခြင်း။ ❸ အရသာပိုမိုထူးကဲလာရန်အတွက် အစားအစာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကို ရောနှောခြင်း။ အစာသိပ်ခြင်း။

[مَادُوْمٌ-اَدِيْمٌ] အသား၊ ထောပတ်စသည့်အစာသိပ်ထားသောပေါင်မုန့်. သို့မဟုတ် အစားအစာ။(ج)[اُدُمٌ]။

[اَدَمَ ـُ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ အောင်သွယ်လုပ်သည်။ ❷ [الْجِلْدَ]သားရေအတွင်းပိုင်းရှိ ကပ်ညှိနေသောအသားများကို ချွတ်ခွါ၍ ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်သည်။ ❸ [الطَّعَامَ]အရသာပိုမိုထူးကဲလာရန်အတွက် အစားအစာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကို ရောနှောသည်။ အစာသိပ်သည်။

[اَدَامَةٌ-اُدُوْمَةٌ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးခြင်း။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။ အောင်သွယ်လုပ်ခြင်း။ ❷ (သားရေအတွင်းပိုင်းရှိ ကပ်ညှိနေသောအသားများကို ချွတ်ခွါ၍)ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်ခြင်း။ ❸ အရသာပိုမိုထူးကဲလာရန်အတွက် အစားအစာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကို ရောနှော

ခြင်း။ အစာသိပ်ခြင်း။

[ـَ أَدِمَ] အနက်ရောင်သန်းသည်။ အညို ရောင်ဖြစ်သည်။

[أَدَمْ ـ أُدْمَةٌ] အနက်ရောင်သန်းခြင်း။ အညိုရောင် ဖြစ်ခြင်း။

[أَدَمُ] အနက်ရောင်သန်းသော(အရာ၊ သူ)။ အညိုရောင်ဖြစ်သော(အရာ၊ သူ)။(မ)[أَدْمَاءُ] (ဇ)[أُدْمٌ]။

[أَدَمَ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေသည်။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ချစ်ခင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ အောင်သွယ်လုပ်သည်။ ❷ [ـ الشَّمْسُ] နေလောင်သည်။ အသားအရေမွဲခြောက်သည်။ ❸ [ـ الطَّعَامَ]အရသာပိုမိုထူးကဲလာရန်အတွက် အစားအစာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကို ရောနှောသည်။ အစာသိပ်သည်။

[إِيدَامْ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေခြင်း။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ချစ်ခင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။ အောင်သွယ်လုပ်ခြင်း။ ❷ အရသာပိုမိုထူးကဲလာရန်အတွက် အစားအစာ၌ တစ်စုံတစ်ရာကို ရောနှောခြင်း။ အစာသိပ်ခြင်း။ ❸ နေလောင်ခြင်း။ အသားအရေမွဲခြောက်ခြင်း။

[أَدَّمَ] ❶ အစားအစာ၌ အစာသိပ်သည်။ ❷ ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင် ထည့်သည်။

[اِئْتَدَمَ] ❶ သစ်၊ ဝါးစသည်၌ ရေစိမ့်ဝင်သည်။ ရေပိုက်ထဲ၌ ရေစီးသည်။ ❷ ပေါင်မုန့်၊ ထမင်းစသည်တို့၌ အသားသို့မဟုတ် ထောပတ်ကို အစာသိပ်၍ စားသည်။

[اِسْتَدْمَ] အစားအစာ၌အစာသိပ်ရန် တစ်စုံ တစ်ရာကို တောင်းခံသည်။

[آدَمُ] ကမ္ဘာဦးဖခင်အာဒမ်။ ပထမဦးဆုံး လူသား။

[اَلْآدَمِيُّ] လူသား။

[اَلْإِدَامُ] ပေါင်မုန့်၊ ထမင်းစသည်တို့၌ အစာသိပ်အဖြစ် ထည့်၍စားရသောအရာ။ အသားညှပ်ပေါင်မုန့်၌ ထည့်သောအသား။ ပေါင်မုန့်ထောပတ်သုတ်၌ရှိသော ထောပတ်။ ဟင်းလျာ၌ခတ်သော အမွှေးအကြိုင်။ (ဇ) [أُدُمٌ]။

[اَلْأُدْمُ] ❶ ပေါင်မုန့်၊ ထမင်းစသည်တို့၌ အစာသိပ်အဖြစ် ထည့်၍စားရသောအရာ။ အသားညှပ်ပေါင်မုန့်၌ ထည့်သော အသား။ ပေါင်မုန့်ထောပတ်သုတ်၌ရှိသော ထောပတ်။ ဟင်းလျာ၌ခတ်သော အမွှေးအကြိုင်။ ❷ ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု။ ညီညွတ်မှု။(ဇ)[آدَامٌ]။

[اَلْأَدَمَةُ] ❶ သားရေအတွင်းသား။ ❷ မြေမျက်နှာပြင် အတွင်းပိုင်း။

[اَلْأُدْمَةُ] ❶ ရောနှောမှု။ ❷ ညီညွတ်မှု။ ချစ်ခင်မှု။[بَيْنَهُمْ أُدْمَةٌ]သူတို့အချင်းချင်း ညီညွတ်မှုရှိကြတယ်။

[اَلْأَدِيمُ] ❶ သားရေ။ ❷ အစာသိပ်ထားသော အစားအစာ။ ❸ အပြင်ပိုင်း။ အပေါ်ယံပိုင်း။ [أَدِيمُ الْأَرْضِ]မြေမျက်နှာပြင်။[أَدِيمُ اللَّيْلِ]ည အမှောင်ထု။ [أَدِيمُ النَّهَارِ]နေ့၏အလင်းရောင်။ [هُوَ بَرِيءُ الْأَدِيمِ]သူ ဒီအလုပ်ကိုမလုပ်ပဲ စွပ်စွဲခံရသည်။

✿ [ـُ أَدَا] ❶ မနှေးမမြန်လျှောက်သည်။ ပုံမှန်လမ်းလျှောက်သည်။ ❷ [ـ اللَّبَنُ](နို့)ခဲ

သည်။ မလှိုင်ထွက်သည်။ ပျစ်ခဲသည်။ ❸ [ـ اللَّبَنَ](နို့ကို)ပြစ်ခဲစေသည်။ မလှိုင်ထုတ်သည်။ ပြစ်ခဲစေသည်။ ❹ [ـ الظَّبِيَ](သမင်ကို)ဖမ်းရန်လှည့်စားသည်။ အကွက်ဆင်သည်။

[اَدُوٌّ] မနေးမမြန်လျှောက်ခြင်း။ ပုံမှန်လမ်းလျှောက်ခြင်း။

[اُدُوٌّ-اَدْيٌ] နို့ကိုခဲစေခြင်း။ မလှိုင်ထုတ်ခြင်း။ ပျစ်ခဲစေခြင်း။

[اَدَى ـِ] ❶ မနေးမမြန်လျှောက်သည်။ ပုံမှန်လမ်းလျှောက်သည်။ ❷ [ـ اللَّبَنُ](နို့)ခဲသည်။ မလှိုင်ထွက်သည်။ ပျစ်ခဲသည်။ ❸ [ـ اللَّبَنَ]နို့ကိုခဲစေသည်။ မလှိုင်ထုတ်သည်။ ပျစ်ခဲစေသည်။ ❹ [ـ لِلظَّبِيِ](သမင်ကို)ဖမ်းရန် လှည့်စားသည်။ အကွက်ဆင်သည်။

[اُدِيٌّ-اُدُوٌّ] ❶ မနေးမမြန်လျှောက်ခြင်း။ ပုံမှန်လမ်းလျှောက်ခြင်း။ ❷ နို့ကိုခဲစေခြင်း။ မလှိုင်ထုတ်ခြင်း။ ပျစ်ခဲစေခြင်း။

[اَدِيَ] ❶ အားအင်ပြည့်ဖြိုးသည်။ ❷ အစွမ်းသတ္တိရှိသည်။ ❸ လက်နက်ကိရိယာ အစုံအလင်ဖြင့် အဆင်သင့်ရှိသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا]အားပေးကူညီသည်။

[اِيْدَاءٌ] ❶ အားအင်ပြည့်ဖြိုးခြင်း။ ❷ အစွမ်းသတ္တိရှိခြင်း။ ❸ လက်နက်ကိရိယာ အစုံအလင်ဖြင့် အဆင်သင့်ရှိခြင်း။ ❹ အားပေးကူညီခြင်း။

[اَدَّى] ❶ [ـ الشَّيْءَ]တည်ဆောက်သည်။ ❷ ထုထောင်သည်။ ❸ [ـ الصَّلَاةَ](ဆွလာတ်)ဝတ်ပြုသည်။ တာဝန်ချေသည်။ ❹ [ـ الدَّيْنَ](ကြွေးမြီ)ပေးဆပ်သည်။ ❺ [ـ الشَّهَادَةَ]သက်သေအထောက်အထား တင်ပြသည်။ ❻ [ـ اِلَيْهِ الشَّيْءَ]ပို့ဆောင်ပေးသည်။

[تَادَى] လက်နက်ကိရိယာ အစုံအလင် ဖြင့် အဆင်သင့်ရှိသည်။

[تَادَّى] ❶ [ـ الْاَمْرُ]ဆောင်ရွက် ပြီးစီးသည်။ ❷ [ـ اِلَى فُلَانٍ]ရောက်ရှိသွားသည်။ ❸ [ـ لَهُ الْاَمْرُ]အသင့်ဖြစ်သည်။ အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။ ❹ [ـ الدَّيْنُ]ကြွေးမြီပေးဆပ်ပြီးဖြစ်သည်။ ❺ [ـ الرَّجُلُ]ကြွေးလွတ်ကင်းသွားသည်။[تَادَّى اِلَى دَائِنِهِ مِنْ دَيْنِهِ]သူ သူ့ကို ပေးရန်ရှိသောကြွေးမှ အကုန်အစင် ပေးဆပ်ပြီးဖြစ်သည်။

[اِسْتَادَى] ❶ [ـ عَلَيْهِ]အကူအညီတောင်းခံသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا مَالًا]မရမက တောင်းခံရယူသည်။

[اَلْاَدَاءُ] ❶ တည်ဆောက်ခြင်း။ ထုထောင်ခြင်း။ ❷ တာဝန်ချေခြင်း။ ❸ ကြွေးမြီပေးဆပ်ခြင်း။ ❹ ရွတ်ဖတ်ခြင်း။

[اَلْاَدَاةُ] ❶ ပစ္စည်းကိရိယာ။ လက်နက်ကိရိယာ။ တန်ဆာပလာ။ ❷ ဝါကျဖွဲ့ရာ၌လည်းကောင်း၊ နာမ်၌လည်းကောင်း၊ ကြိယာ၌လည်းကောင်း သုံးသောဝါစင်္ဂ၊ ပစ္စည်း။ (ج) [اَدَوَاتٌ]။[اَدَاةُ الْحُكْمِ]အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့။[اَدَاةُ التَّعْرِيفِ]တိကျနာမ်အတွက်သုံးသော(ال)။[اَدَوَاتٌ حَرْبِيَّةٌ]စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ။

[اَلْاِدَاوَةُ] ရေခွက်။(ج)[اَدَاوَى]။

✿ [إِذْ] ❶ တစ်ရံတစ်ခါက။ ❷ အကြင်အခါဝယ်။ ❸ --စဉ်အခါက။ ❹ ထိုအခါဝယ်။ ❺ သောကြောင့်။ ❻ ရုတ်တရက်။
အ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ငြင်းပယ်သူတို့က သူ့ကို နှင်ထုတ်ကြ**စဉ်အခါကပင်** သူ့ကို ကူညီစောင်မတော်မူခဲ့သည်။[ضَرَبْتُهُ اِذْ اَسَاءَ] သူဆိုး**သောကြောင့်** သူ့ကို ကျွန်တော်ရိုက်သည်။﴿وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوْا بِهٖ فَسَيَقُوْلُوْنَ هٰذَا اِفْكٌ قَدِيْمٌ﴾ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် ယင်း(ကျမ်းဂန်)ဖြင့် လမ်းမှန်မရကြသောကြောင့် ၎င်းတို့က ဤသည် ရှေးကတည်းက လုပ်ကြံဖန်တီးထားသော မုသားစကားဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုနေကြကုန်၏။ [فَبَيْنَمَا الْعُسْرُ اِذْ دَارَتِ الْمَيَاسِيْرُ] အခက်အခဲနှင့်ရင်ဆိုင်နေရချိန်မှာ **ရုတ်တရက်**လွယ်ကူမှုတွေ ရောက်ရှိလာခဲ့တယ်။

✿ [إِذَا] ❶ သောအခါ။ ❷ ရုတ်တရက်။ ﴿اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏အကူအညီနှင့် အောင်မြင်မှုသည် ရောက်ရှိလာ**သောအခါ**။ [خَرَجْتُ فَاِذَا الْمَطَرُ] ကျွန်တော်အပြင်ထွက်လာတော့ **ရုတ်တရက်** မိုးရွာချတယ်။

✿ [إِذَنْ] သို့ဖြစ်လျှင်။ ဒီလိုဆိုရင်။(ဥပမာ။ ''မင်းကို ငါတစ်ခုခု ကျွေးမယ်''ဟု ပြောသူအား[اِذَنْ اَشْكُرَكَ]''**ဒီလိုဆိုရင်** မင်းကို ကျေးဇူးတင်ရမှာပေါ့''ဟုပြန်ပြောသောအခါ သုံးသည်။

✿ [آذَارُ] မတ်လ။

✿ [أَذَنَ -] ❶ [__الْحَبُّ]အညှောင့်ထွက်သည်။ ရွက်နုထွက်သည်။ ❷ [__ فُلَانًا]နားရွက်ကို ထိမှန်သည်။

[أَذْنٌ] ❶ အညှောင့်ထွက်ခြင်း။ ရွက်နုထွက်ခြင်း။ ❷ နားရွက်ကို ထိမှန်ခြင်း။

[أَذِنَ -] ❶ နားရွက်ကြီးပြီးရှည်သည်။ ❷ [__لَهُ وَ اِلَيْهِ]နားစိုက်သည်။ ဂရုတစိုက်နားထောင်သည်။ ❸ [__اِلَيْهِ]အနားယူသည်။ ❹ [__لِرَائِحَةِ الطَّعَامِ]ထမင်းဟင်းအနံ့ကြောင့် စားချင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်သည်။ စိတ်ထဲက နစ်နစ်ကာကာ လိုလားတပ်မက်သည်။ ❺ [__بِهٖ]သိသည်၊ ကြားသိသည်။ ❻ [__لَهُ فِيْهِ]ခွင့်ပြုသည်။ ခွင့်ပြုမိန့်ထုတ်ပြန်သည်။ ❼ [__ لَهُ مِنْهُ]ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံသည်။ ❽ [__لَهُ عَلٰى فُلَانٍ] ခွင့်ပြုမိန့်ရယူသည်။

[أَذَنٌ] နားရွက်ကြီးပြီးရှည်ခြင်း။

[أَذَانَةٌ-أَذَانٌ-أَذْنٌ-اِذْنٌ]သိရှိခြင်း။ ကြားသိခြင်း။

[اِذْنٌ-اَذِيْنٌ] ခွင့်ပြုခြင်း။

[أَذَّنَ] ❶ [__الْعُشْبُ](မြက်)စတင်ခြောက်သွေ့သည်၊ ခြောက်သွေ့စပြုသည်။ ❷ [__بِهٖ]ဟစ်အော်အသိပေးသည်၊ အော်ခေါ်သည်။ အသိပေးအကြောင်းကြားသည်။[__الْمُؤَذِّنُ لِلصَّلٰوةِ] မုအဇ်ဇင်န်သည် ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရန် ဟစ်ခေါ်သည်။ ❸ [__فُلَانًا]နားရွက်ကို လက်ချောင်းများဖြင့် ပွတ်သပ်သည်။ ❹ [__الشَّيْءُ فُلَانًا](တစ်စုံတစ်ရာက တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)စိတ်ဝင်စားစေပြီး နားစိုက်ထောင်စေသည်။ စိတ်ဝင်တစား နားစိုက်ထောင်စေသည်။ ❺ [بِهٖ __]တစ်စုံတစ်ရာကို အသိပေးအကြောင်းကြားသည်။

[اِيْذَانٌ] ❶ စတင်ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ခြောက်သွေ့စပြုခြင်း။ ❷ ဟစ်အော်အသိပေးခြင်း။ အော်ခေါ်ခြင်း။ အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်း။ ❸ နားရွက်ကို လက်ချောင်းများဖြင့် ပွတ်သပ်ခြင်း။ ❹ တစ်စုံတစ်ရာကို စိတ်ဝင်စားပြီး နားစိုက်ထောင်ခြင်း။ စိတ်ဝင်တစားနားစိုက်ထောင်ခြင်း။ ❺ တစ်စုံတစ်ရာကို အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်း။

[اَذَّنَ] ❶ အကြိမ်ကြိမ်ဟစ်ခေါ်သည်။ အကြိမ်ကြိမ်အသိပေး အကြောင်းကြားသည်။ ❷ [ـــ بِالصَّلٰوةِ]ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရန် ဟစ်ခေါ်သည်။ အဇာန်ဆိုသည်။ ❸ [ـــ الشَّیْءَ]နားရွက် တပ်ဆင်ပေးသည်။ လက်ကိုင်တပ်သည်။ ❹ [ـــ فُلَانًا]နားရွက်ကို ပွတ်တိုက်သည်။ ဆွဲလိမ်သည်။

[تَاَذَّنَ] ❶ အသိပေး အကြောင်းကြားသည်။ ❷ ကျိန်ဆိုသည်။ တိုင်တည်သည်။ ❸ [ـــ فِى النَّاسِ]ကြေငြာသည်။ သတင်းဖြန့်သည်။ အမိန့်ထုတ်ပြန်သည်။ ❹ [ـــ بِالشَّرِّ] သတိပေးသည်။

[اِسْتَاْذَنَ] ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံသည်။ လုပ်ခွင့်တောင်းသည်။[اِسْتَاْذَنَ عَلٰى فُلَانٍ]ဝင်ခွင့်တောင်းသည်။

[اَلْاٰذَنُ] နားရွက်ကြီးသူ။ နားရွက်ကားသူ။ (မ)[اَذْنَاءُ]။(ဇ)[اُذْنٌ]

[اَلْاٰذِنُ] ဂိတ်စောင့်။ ဂိတ်မှူး။ တံခါးစောင့်။

[اَلْاَذَانُ] ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရန် ဖိတ်ခေါ်မှု။

[اَلْاُذَانِىُّ] နားရွက်ကားသူ။

[اَلْاُذْنُ-اَلْاُذُنُ] ❶ နားရွက်။ ❷ အကြားအာရုံ။ အကြားအာရုံခံအင်္ဂါ။ ❸ မြေအိုး၊ ကရားအိုး အစရှိသည်တို့၏ လက်ကိုင်ကွင်း။ ❹ ပြောသမျှကို လက်ခံနားထောင်သူ။ ❺ ပြောသမျှကိုကြားသိသူ။(ဇ)[اٰذَانٌ]။[لَيْسَتْ اُذُنِى لَهٗ] မကြားချင်ဟန်ဆောင်သည်။ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ နားထောင်သည်။[جَائَنَا شَرٌّ اُذُنَيْهِ]သူ့ကျွန်ုပ်တို့ထံ လောဘတကြီး ရောက်လာသည်။

[اُذُنُ الْحِمَارِ] မြည်းနားရွက်ကဲ့သို့ ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော မြက်ပင်တစ်မျိုး။ (ဥရောပတောင်ပိုင်းတွင် ပေါက်ရောက်ပြီး ဆေးအနည်းငယ်ရှိသည်။)

[اٰذَانُ الْاَرْنَبِ]ယုန်နားရွက်ကဲ့သို့ အရွက်ရှိသော အပင်တစ်မျိုး။

[اٰذَانُ الْجَدْىِ]ဆိတ်နားရွက်ကဲ့သို့ အရွက်ရှိသော အပင်တစ်မျိုး။

[اٰذَانُ الدُّبِّ] ဝက်ဝံနားရွက်ကဲ့သို့ အရွက်ရှိသော အပင်တစ်မျိုး။

[اٰذَانُ الشَّاةِ] ဆိတ်နားရွက်ကဲ့သို့ အရွက်ရှိသော အပင်တစ်မျိုး။

[اٰذَانُ الْفِيْلِ] ပိန်းပင်။

[اٰذَانُ الْحِيْطَانِ]❶ အလွန်ကုန်းတိုက် ကုန်းချောလုပ်တတ်သူ။ ❷ သစ္စာမဲ့သူ။ [اِحْفَظِ السِّرَّ بِاِخْفَائِهٖ فَاِنَّ لِلْحِيْطَانِ اٰذَانًا]လျှို့ဝှက်ချက်ကို သိုသိုသိပ်သိပ်ထိန်းသိမ်းပါ။ နံရံတွေမှာလည်း နားတွေရှိတယ်။

[اَلْاِذْنُ] ❶ ခွင့်ပြုချက်။ ❷ ခွင့်ပြုမိန့်။ ❸ လုပ်ပိုင်ခွင့်။ ❹ အခွင့်အာဏာ။ ❺ အမိန့်။ (ဇ) [اُذُوْنٌ]။

[اِذْنُ البَرِيْدِ] စာတိုက်ငွေလွှဲ။

[اَلْاٰذَنَةُ] ❶ ရွက်နု။ ❷ အပင်ပေါက်။ ❸ အညှောင့်။ ❹ ထွက်ပြူစအဖူး။(ဇ)[اٰذَنٌ]။

[اَلْاُذَنَةُ] ကြားရသမျှကို လက်ခံယုံကြည်တတ်သူ။[هُوَ رَجُلٌ اُذَنَةٌ]သူသည် ကြားရသမျှကို လက်ခံယုံကြည်တတ်သူ ဖြစ်သည်။

[اَلْاٰذِيْنُ] ❶ ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရန် ဖိတ်ခေါ်မှု။ ❷ တာဝန်ယူသူ။ တာဝန်ခံသူ။

[اَلْاُذَيْنُ] နှလုံးအပေါ်ဘက်အခြမ်းရှိ သွေးပြန်ကြောရှိရာ အခန်း။

[اَلْاُذَيْنَةُ] ❶ နားကြားကိရိယာ။ ❷ နားနု။ ❸ နားရွက်အောက်ပိုင်း။

[اَلْمِئْذَنَةُ] ❶ ဟစ်တိုင်။ ဟစ်စင်။ ဟစ်ခေါ်သည့်စင်မြင့်။ ❷ ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရန် ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်နှင့်တွဲ၍ ဆောက်လုပ်ထားသော ဟစ်ခေါ်သည့်မျှော်စင်။(ဇ)[مَاٰذِنُ]။

[اَلْمَأْذُوْنُ] ထိမ်းမြားမှု သို့မဟုတ် ကွာရှင်းမှုဆိုင်ရာ ကတိဝန်ခံချက်များကို အတည်ပြုပေးရသူ။

✿ [اَذِىَ ـَ] ❶ [ـَ الشَّىْءُ]ညစ်ပတ်သည်။ ❷ [ـَ فُلَانٌ]အညစ်အကြေးစွန်းပေသည်။ ❸ [ـَ بِكَذَا]ဘေးဒုက္ခခံစားရသည်။ ဒုက္ခရောက်သည်။

[اَذًا.اَذَاةً.اَذِيَّةً] ❶ ညစ်ပတ်ခြင်း။ ❷ အညစ်အကြေးစွန်းပေခြင်း။ ❸ ဘေးဒုက္ခဆိုက်ရောက်ခြင်း။

[اَذٍ] ❶ ညစ်ပတ်သူ။ ❷ အညစ်အကြေးစွန်းပေသူ။ ❸ ဘေးဒုက္ခခံစားရသူ။

[اٰذٰى] ဘေးဒုက္ခရောက်စေသည်။ ဒုက္ခပေးသည်။

[اِيْذَاءٌ] ဘေးဒုက္ခရောက်စေခြင်း။ ဒုက္ခပေးခြင်း။

[تَاَذّٰى] ❶ ညစ်ပတ်သည်။ ❷ အညစ်အကြေး စွန်းပေသည်။ ❸ ဘေးဒုက္ခဆိုက်ရောက်သည်။ ဒုက္ခခံစားရသည်။

[اَلْاٰذِىُّ] ကြီးမားပြင်းထန်သောလှိုင်း။ (ဇ)[اَوَاذِىُّ]။

[اَلْاَذٰى.اَلْاَذَاةُ.اَلْاَذِيَّةُ] ❶ အညစ်အကြေး။ ❷ ဘေးဒုက္ခ။ ❸ အပြစ်အနာ။ အနာအဆာ။

[اَلْاَذِى] ❶ ညစ်ပတ်သူ။ ❷ အညစ်အကြေးစွန်းပေသူ။ ❸ ဘေးဒုက္ခဆိုက်ရောက်သူ။

[اَلْاَذِىُّ] အလွန်အမင်း ဒုက္ခခံစားနေရသူ။

✿ [اَرَبَ ـِ] အနိုင်အမာထုံးဖွဲ့သည်။ အနိုင်အမာချည်နှောင်သည်။

[اَرْبٌ] အနိုင်အမာထုံးဖွဲ့ခြင်း။ အနိုင်အမာချည်နှောင်ခြင်း။

[اَرِبَ ـَ] ❶ ကြွေကျသည်။ ပြတ်ကျသည်။ ❷ [ـَ بِالشَّىْءِ]တာဝန်ပေးသည်။ တာဝန်လွှဲအပ်သည်။ ❸ [ـَ فِى الشَّىْءِ]ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သည်။ ❹ [ـَ عَلَيْهِ]ကူညီအားပေးသည်။ ❺ [ـَ اِلَيْهِ]လိုအပ်သည်။ တောင့်တသည်။

[اَرْبٌ] ❶ အသားကြွေကျခြင်း။ ပြတ်ကျခြင်း။ ❷ တာဝန်ပေးခြင်း။ ❸ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း။ ❹ အားအင်ပြည့်ဝခြင်း။ အကူအညီတောင်းခံခြင်း။

[اَرُبَ ـُ] ထိုးထွင်းဉာဏ်ကောင်းသည်။ အသိဉာဏ်ထက် မြက်သည်။

[اِرْبٌ.اِرَابَةٌ] ထိုးထွင်းဉာဏ်ကောင်းခြင်း။ အ

သိညာဏ်ထက်မြက်ခြင်း။

[أَرِيبٌ] ထိုးထွင်းညာဏ်ကောင်းသော (သူ)။ အသိညာဏ်ထက်မြက်သော(သူ)။

[أَرَبَ] ❶ [عَلَيْهِ—]အောင်မြင်သည်။ ❷ [فُلَانًا—]ပြိုင်ဆိုင်အနိုင်ယူရန်ကြိုးပမ်းသည်။

[إِيرَابٌ] အောင်မြင်ခြင်း။

[مُؤَارَبَةٌ] ပြိုင်ဆိုင်အနိုင်ယူရန် ကြိုးပမ်းခြင်း။ [مُؤَارَبَةُ الأَرِيبِ جَهْلٌ]ကျွမ်းကျင်သူနဲ့ သွားပြိုင်တာဟာ အသိညာဏ်မဲ့တာပဲ။

[أَرَّبَ] ❶ လောဘကြီးသည်။ စေးနဲတွန့်တိုသည်။ ❷ [الشَّيْءَ—]အနိုင်အမာ ချည်နှောင်ထုံးဖွဲ့သည်။ ❸ အပြည့်အဝဖြစ်စေသည်။ ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ❹ [النَّسِيحَةَ—] (လှီးဖြတ်ထားသော သားကောင်ကို)အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ခုတ်ဖြတ်သည်။ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလုံးကို ဖြတ်တောက်သည်။ ❺ [فُلَانًا—] ညာဏ်ရည်ထက်မြက်လာအောင် လုပ်ပေးသည်။ ကျွမ်းကျင်လာအောင် လုပ်ပေးသည်။

[تَأَرَّبَ] ❶ လောဘကြီးသည်။ စေးနဲတွန့်တိုသည်။ ❷ အနိုင်အမာ ချည်နှောင်ထုံးဖွဲ့ထားသည်။ ❸ အပြည့်အဝဖြစ်သွားသည်။ ❹ ဖြည့်ဆည်းပေးသဖြင့် လုံလောက်ပြည့်ဝသွားသည်။ ❺ အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ခုတ်ဖြတ်ထားသဖြင့် တစ်စစီဖြစ်သည်။ ❻ ပြတ်တောက်သည်။ ❼ ညာဏ်ရည်ထက်မြက်လာသည်။ ❽ [فُلَانٌ—]ညာဏ်ရည်ထက်မြက်သူအဖြစ် ဟန်ဆောင်သည်။ ကျွမ်းကျင်မှုရှိသလို ဟန်ဆောင်သည်။ ❾ [فِي حَاجَتِهِ—] လိုအပ်ချက် ပြင်းပြသည်။ ဆန္ဒပြင်းပြသည်။ ❿ ❶ [عَلَيْهِ—]ခက်ခဲလေးလံသည်။ ပင်ပန်းစေသည်။

[اِسْتَأْرَبَ] ❶ ကြံ့ခိုင်မြဲမြံသည်။ ခိုင်မာသည်။ ပြင်းထန်သည်။ ❷ [فُلَانٌ—]အဘက်ဘက်မှ အန္တရာယ်နှင့်ရင်ဆိုင်ရသည်။ ကြွေးပတ်လည် ဝိုင်းနေသည်။

[الأَرَبُ] ❶ အသိညာဏ်ထက်မြက်မှု။ ❷ အတွေးအမြင်စူးရှမှု။ ❸ ထိုးထွင်းညာဏ်။ ❹ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု။

[الإِرْبُ] ❶ လိုအပ်ချက်။ ❷ ထက်မြက်သော ညာဏ်။ ❸ အသိညာဏ်။ ❹ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု။ ❺ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။ (ج)[آرَابٌ] [إِرْبًا إِرْبًا]၊[آرَابًا-]တစ်စစီ၊ တစ်စစီ။ တစ်ပိုင်းစီ၊ တစ်ပိုင်းစီ။ အစိတ်စိတ် အပိုင်းပိုင်း။

[الأُرْبُ] မွေးခါစတိရစ္ဆာန်ငယ်။ သားပေါက်။

[الأَرَبُ] လိုအပ်ချက်။ အလွန်အမင်း လိုလားတောင့်တချက်။ လိုလားတတ်မက်သည့် အရာ။ မျှော်လင့်ချက်။

[الأُرْبَى] ဘေးဆိုး။ ကြမ္မာဆိုး။

[الأُرْبَانُ-الأُرْبُونُ] စရံငွေ။ ကြိုတင်ပေးငွေ။

[الأُرْبَةُ] ❶ သားပေါက်။ ❷ မဖြေနိုင်အောင် ဖွဲ့နှောင်ထားသော အထုံးအဖွဲ့။ ❸ တိရစ္ဆာန်များကို ချည်နှောင်ရန် နံရံသို့မဟုတ်ငုတ်တိုင်တွင် ပြုလုပ်ထားသောကွင်း။ ❹ ခြူ၊ ခလောက်။(ج)[أُرَبٌ] ။

[الإِرْبَةُ] ❶ လိုချင်တတ်မက်သောအရာ။ ❷ မိန်းမများကို လိုချင်တတ်မက်စိတ်။

[الأُرْبِيَّةُ] ❶ ပေါင်ရင်း။ ❷ ပေါင်သား။ ❸ မိသားစု။ သားချင်း ဆွေရင်းမိသားစု။

[مَارِبُ] ယီမင်နိုင်ငံရှိမြို့တစ်မြို့။

[اَلْمَارِبُ-اَلْمَارِبَةُ] ၁ ပန်းတိုင်။ ၂ လိုအပ်ချက်။ ၃ ရည်ရွယ်ချက်။ ဦးတည်ချက်။(ج)[مَآرِبُ]။

[اُرْتُوذُكْس](Orthodox)ဖြောင့်မတ်သောအယူဝါဒ။

✿ [اَرَّثَ] ၁ [_النَّارَ]မီးမွှေးသည်။ ၂ မီးရှို့သည်။ ၃ [_بَيْنَ القَوْمِ]ရန်တိုက်ပေးသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အထင်အမြင်လွဲမှားစေသည်။ ၄ [_بَيْنَ الاَرْضَيْنِ]မြေနှစ်ခုအကြားကာဆီးထားသည်။ ပိုင်းခြားထားသည်။

[تَأَرَّثَ] မီးတောက်လောင်သည်။

[اَلْإِرَاثُ] ၁ မီးမွှေးသောအရာ။ လောင်စာ။ ၂ ကုန်းတိုက်ကုန်းချောလုပ်ခြင်း။

[اَلْإِرْثُ] ၁ ကျန်ရစ်ပစ္စည်း။ ၂ အမွေပစ္စည်း။ ၃ လောင်ကျွမ်းပြီးသောလောင်စာ။ ပြာ။ ၄ သားစဉ်မြေးဆက် အမွေဆက်ခံကျင့်သုံးသည့်လုပ်ရပ်။﴿اِنَّكُمْ عَلَى اِرْثٍ مِنْ اِرْثِ اَبِيْكُمْ اِبْرَاهِيْمَ﴾ အသင်တို့သည် အသင်တို့၏ဘိုးတော် တမန်တော်အိဗ်ရာဟီမ်၏ အမွေအနှစ်အဖြစ်ထားရစ်ခဲ့သော ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်သုံးနေကြသူများဖြစ်ကြသည်။(ج)[اِرَاثٌ]။ ကြည့်(ورث)

[اَلْأُرْثَةُ] ၁ ထင်း။ မီးသွေး။ လောင်စာ။ ၂ ခြံစည်းရိုး။ (ج)[اُرَثٌ]။

✿ [اَرَجَ ـِ] ၁ လိမ်ညာသည်။ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုသည်။ ၂ [_الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ]အမှန်ကိုအမှားနှင့်ရောသည်။ မှသားစွက်၍ ပြောဆိုသည်။ ၃ [_بَيْنَ النَّاسِ]မမှန်သတင်းဖြန့်သည်။ ကောလဟာလသတင်းဖြန့်သည်။ ဆူပူအောင်လှုံ့ဆော်သည်။

[اَرْجٌ-اَرَجَانٌ] ၁ လိမ်ညာခြင်း။ မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်း။ ၂ မှသားစွက်၍ပြောဆိုခြင်း။ ၃ မမှန်သတင်းဖြန့်ခြင်း။ ကောလဟာလသတင်းဖြန့်ခြင်း။ ဆူပူအောင်လှုံ့ဆော်ခြင်း။

[اَرِجٌ-اَرَّاجٌ-مِئْرَاجٌ] ၁ လိမ်ညာသူ။ ၂ မမှန်သတင်းဖြန့်သူ။ ကောလဟာလသတင်းဖြန့်သူ။ ဆူပူအောင်လှုံ့ဆော်သူ။

[اَرِجَ ـَ] ၁ [_الطِّيْبُ]မွှေးကြိုင်သည်။ သင်းပျံ့သည်။ ၂ [_النَّاسُ]စုပေါင်းဒိုကြွေးသည်။ ဒိုပွဲဆင်နွှဲသည်။

[اَرَجٌ-اَرِيْجٌ]မွှေးကြိုင်ခြင်း။ ရနံ့သင်းပျံ့ခြင်း။

[اَرِجٌ] မွှေးကြိုင်သော(သူ၊ အရာ)။ ရနံ့သင်းပျံ့သော(သူ၊ အရာ)။

[اَرَّجَ] ၁ [_النَّارَ]မီးမွှေးသည်။ မီးရှို့သည်။ ၂ [_الْحَرْبَ]စစ်မီးမွှေးသည်။ ၃ [_بَيْنَ القَوْمِ]အချင်းချင်းအထင်အမြင်လွဲမှားအောင် ပြုလုပ်သည်။ ရန်တိုက်ပေးသည်။

[تَأَرَّجَ] ၁ [_النَّارُ]မီးတောက်သည်။ ၂ [_الطِّيْبُ]မွှေးကြိုင်သည်။ ရနံ့သင်းပျံ့သည်။

[اَلْأَرِيْجَةُ] မွှေးရနံ့။(ج)[اَرَائِجُ]။

[اَلْأَرْجُوْنُ] အာဂွန်ဓါတ်ငွေ့။

[اَلْأُرْجُوَانُ] အနီရောင်သန်းသော။ ခရမ်းရောင်။ ခရမ်းရောင်ဆိုးဆေး။ ခရမ်းရောင်အဝတ်။ အနီရောင်အပွင့်များပွင့်သော အပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَرَخَ ـِ] ၁ [_اِلٰى مَكَانِهِ]စွဲလန်းသည်။ တမ်း

တသည်။ ❷ အချိန်ဖော်ပြသည်။ နေ့စွဲ ရေးသည်။

[اَرَّوْخَ] ❶ စွဲလန်းခြင်း။ တမ်းတခြင်း။ ❷ အချိန်ဖော်ပြခြင်း။ နေ့စွဲရေးခြင်း။

[اَرَّخَ] ❶ အချိန်သတ်မှတ်ဖော်ပြသည်။ ❷ နေ့စွဲရေးသည်။ ❸ သမိုင်းကြောင်းကို တင်ပြသည်။ ❹ အဖြစ်အပျက်သို့မဟုတ် အရေးကိစ္စတစ်ခု၏ အချိန်အခါကို ရှင်းလင်းပြောပြသည်။

[التَّارِيْخُ] ❶ သမိုင်းဖြစ်ရပ်။ သမိုင်းကြောင်း။ ❷ ရက်စွဲ။(ဇ) [تَوَارِيْخُ]။

[التَّارِيْخُ] သမိုင်းရေးသားပြုစုခြင်း။

[المُؤَرِّخُ] သမိုင်းပညာရှင်။

✿[الاَرْخَبِيْلُ]ကျွန်းစု။

✿ [الإِرْدَبُّ] ❶ ဆွာအ်ချင်ခွက် နှစ်ဆယ့်လေးခွက်နှင့် ညီမျှသော ချင်ခွက်တစ်မျိုး။ ❷ တူးမြောင်း။ ရေမြောင်း။(ဇ)[اَرَادِبُ] ။

[الإِرْدَبَّةُ] ❶ အုပ်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ရေမြောင်း။ ❷ ရေတံလျှောက်။

✿[الإِرْدَوَازُ]သင်ပုန်းကျောက်။

✿ [اَرَّ ـِ] ညာသံပေးသည်။ အော်သည်။ အသံပြုသည်။

[اَرِيْرٌ] ညာသံပေးခြင်း။ အော်ခြင်း။ အသံပြုခြင်း။

[اَرَّ ـُ] ❶ [ـالْحَيَوَانَ](တိရစ္ဆာန်)ဝမ်းအဆက်မပြတ်သွားသည်။ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောဖြစ်သည်။ ❷ [ـالنَّارَ]မီးမွှေးသည်။ ❸ [ـالْحَيَوَانَ](တိရစ္ဆာန်ကို)မောင်းနှင်သည်။ နှင်ထုတ်သည်။

[اَرٌّ] ❶ (တိရစ္ဆာန်)ဝမ်းအဆက်မပြတ်သွားခြင်း။ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောဖြစ်ခြင်း။ ❷ မီးမွှေးခြင်း။ ❸ (တိရစ္ဆာန်ကို)မောင်းနှင်ခြင်း။ နှင်ထုတ်ခြင်း။

[الإِرَّةُ] မီး။

[الاَرِيْرُ] အသံ။ မြည်သံ။[اَرِيْرُ التليفون] ဖုန်းမြည်သံ။

✿ [اَرَزَ ـُ] ❶ စုပြုံကြုပ်ခဲသည်။ ပြွတ်သိပ်သည်။ ❷ တွန့်ဆုတ်သည်။[فُلَانٌ اِذَا سُئِلَ اَرَزَ]ဒီလူကတော့ သူ့ဆီကတစ်ခုခုတောင်းလိုက်ရင် တွန့်ဆုတ်သွားတာပဲ။ ❸ [ـالْحَيَوَانُ](တိရစ္ဆာန်)ခန္ဓာကိုယ် သန်မာကြံ့ခိုင်သည်။ ❹ [ـاِلَى الْمَكَانِ](နေရာသို့)ခိုလှုံဝင်ရောက်သည်။ ❺ [ـالاَصَابِعُ مِنَ الْبَرْدِ](အေးသောကြောင့် လက်ချောင်းများ)တွန့်သည်။ ❻ [ـاللَّيْلُ](ည)အအေးလွန်ကဲသည်။

[اَرْزٌ - اُرُوْزٌ] ❶ စုပြုံကြုပ်ခဲခြင်း။ ပြွတ်သိပ်ခြင်း။ ❷ တွန့်ဆုတ်ခြင်း။ ❸ (တိရစ္ဆာန်)ခန္ဓာကိုယ် သန်မာကြံ့ခိုင်ခြင်း။ ❹ (နေရာသို့)ခိုလှုံဝင်ရောက်ခြင်း။ ❺ (အေးသောကြောင့် လက်ချောင်းများ)တွန့်ခြင်း။ ❻ (ည)အအေးလွန်ကဲခြင်း။

[اَرِزٌ] ❶ စုပြုံကြုပ်ခဲနေသော(အရာ)။ ပြွတ်သိပ်နေသော(အရာ)။ ❷ တွန့်ဆုတ်သော(သူ)။ ❸ ခန္ဓာကိုယ် သန်မာကြံ့ခိုင်သော(သူ၊ တိရစ္ဆာန်)။ ❹ (နေရာသို့)ခိုလှုံဝင်ရောက်သော(သူ)။ ❺ အအေးလွန်ကဲသော(ည)။

[الاَرْزُ] ထင်းရှူးမွှေးပင်တစ်မျိုး။

[الاَرُزُّ] စပါးပင်။ကြည့်(رزز)

[اَلْاَرِيْزُ] ❶ မိုးသီး။ နှင်းခဲ။ ရေခဲ။ ❷ အလွန်အေးသောနေ့။

✿ [اَرَسَ ـِ] လယ်ယာလုပ်ကိုင်သည်။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည်။

[اَرْسٌ] လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်း။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်း။

[اَرِسَ] လယ်ယာလုပ်ကိုင်သည်။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည်။

[اَرَّسَ] ❶ လယ်ယာလုပ်ကိုင်သည်။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]လယ်ယာလုပ်ကိုင်စေသည်။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးစေသည်။

[اَلْاِرْسُ] ❶ အရင်းအမြစ်။ ❷ အခြေခံ။

[اَلْاَرِيْسُ-اَلْاِرِّيْسُ]ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသူ။ လယ်သမား။(ج)[اَرَارِيْسُ-اَرَارِسَةٌ-اَرَارِسٌ]။

[اَلْاَرِسْتُقْرَاطِيَّةُ] ❶ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်သူတို့ အုပ်ချုပ်သောစနစ်။ ❷ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်သူတို့၏အစုအဝေး။

✿ [اَرَشَ ـُ] ❶ [ـبَيْنَهُمْ]ရန်တိုက်သည်။ ရန်မီးမွှေးသည်။ အချင်းချင်းအထင်အမြင် လွဲမှားအောင် ဆောင်ရွက်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا]ဦးခေါင်းကွဲစေသည်။ ဦးခေါင်းကို ရိုက်ခွဲသည်။ ❸ ဒဏ်ရာအတွက် နစ်နာကြေးပေးသည်။

[اَرْشٌ] ❶ ရန်တိုက်ခြင်း။ ရန်မီးမွှေးခြင်း။ အချင်းချင်းအထင်အမြင် လွဲမှားအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❷ ဦးခေါင်းကွဲစေခြင်း။ ဦးခေါင်းကို ရိုက်ခွဲခြင်း။ ❸ ဒဏ်ရာအတွက် နစ်နာကြေးပေးခြင်း။

[اَرَّشَ] ရန်တိုက်သည်။ ရန်မီးမွှေးသည်။ အချင်းချင်း အထင်အမြင်လွဲမှားအောင် ဆောင်ရွက်သည်။

[اِئْتَرَشَ] ဒဏ်ရာအတွက် လျော်ကြေးယူသည်။ နစ်နာကြေးယူသည်။

[اَلْاَرْشُ] ❶ ခေါင်းကွဲဒဏ်ရာ။ ❷ ဒဏ်ရာအတွက်လျော်ကြေး။ နစ်နာကြေး။ ❸ အရောင်းအဝယ်ပစ္စည်း၌ အနာအဆာပေါ်ပေါက်သဖြင့် ပြန်ပေးရသော ငွေကြေး။(ج)[اُرُوْشٌ]။

✿ [اَرَضَ ـُ] [ـالْاَرَضَةُ الْخَشَبَةَ](သစ်သားကို ချ)စားသည်။

[اَرْضٌ] ချစားခြင်း

[اَرِضَ ـَ] ❶ [ـالْاَرْضُ]သစ်ပင်ထူထပ်၍ မြင်ကွင်း၊ ရှုခင်းသာယာလှပသည်။ ❷ [ـالْقَرْحَةُ] (ပြီတည်နေသည့်အနာ)ရင်းသည်။ ပြီမှည့်သည်။ အနာပေါက်ထွက်သည်။ ❸ [ـالْخَشَبَةُ](သစ်)ချစားထားသည်။

[اَرَضٌ] ❶ သစ်ပင်ထူထပ်၍ မြင်ကွင်း၊ ရှုခင်း သာယာလှပခြင်း။ ❷ (ပြီတည်နေသည့်အနာ)ရင်းခြင်း။ ပြီမှည့်ခြင်း။ အနာပေါက်ထွက်ခြင်း။ ❸ (သစ်)ချစားထားခြင်း။

[اَرِضٌ] ❶ ပြီတည်နေသော(အနာ)။ ❷ ချစားထားသော(အရာ)။

[اَرُضَ ـُ] ❶ [ـالْاَرْضُ]သစ်ပင်ထူထပ်၍ မြင်ကွင်း၊ ရှုခင်းသာယာလှပသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ] ရိုကျိုးလာသည်။ ကျိုးနွံလာသည်။ ကောင်းမွန်လာသည်။

[اَرَاضَةٌ] ❶ သစ်ပင်ထူထပ်၍ မြင်ကွင်း၊ ရှုခင်းသာယာလှပခြင်း။ ❷ ရိုကျိုးလာခြင်း။ ကျိုးနွံ

လာခြင်း။ ကောင်းမွန်လာခြင်း။

[اُرِضَ] [ــ فُلاَنٌ]ဦးခေါင်းတုန်သည့် ရောဂါ ခံစားရသည်။ ဦးခေါင်းတုန်သည်။

[اَرِيْضٌ] ကျိုးနွံလာသော(သူ)။

[مَارُوْضٌ] ဦးခေါင်းတုန်သည့်ရောဂါ ခံစားရသူ။ ဦးခေါင်းတုန်သူ။

[اَرَّضَ] ❶ [ــ الأَرْضَ](မြေနေရာ)ရှာဖွေကျက်စားသည်။ မြေနေရာကိုစောင့်ရှောက်သည်။ ❷ [ــ الشَّيْءَ]ပြုပြင်မွမ်းမံသည်။ ကောင်းအောင်ပြင်ဆင်သည်။ ❸ [ــ السِّقَاءَ]နို့၊ထောပတ်စသည်တို့ဖြင့် သောက်ဖွယ်ရာ စီမံသည်။

[تَاَرَّضَ] ❶ [ــ النَّبْتُ](အပင်)မြေကြီးအတွင်းသို့ နက်ရှိုင်းစွာအမြစ်တွယ်သည်။ ❷ [ــ فُلاَنٌ]အတည်တကျနေထိုင်သည်။ ငြိမ်ငြိမ်နေသည်။ ❸ [ــ الْمَنْزِلَ]စခန်းချရာနေရာကို ရှာဖွေရွေးချယ်သည်။ ❹ [ــ لَهُ]ရည်ရွယ်သည်။ ❺ မျှော်လင့်စောင့်စားသည်။ ❻ အလေးထားသည်။ ဂရုစိုက်သည်။

[اِسْتَارَضَ] ❶ [ــ الأَرْضُ]သစ်ပင်ထူထပ်၍ မြင်ကွင်း၊ ရှုခင်းသာယာလှပသည်။ ❷ [ــ الْقَرْحَةُ](ပြီတည်နေသည့်အနာ)ရင်းသည်။ ပြီမှည့်သည်။ အနာပေါက်ထွက်သည်။ ❸ [ــ الْفَسِيْلُ]ထန်း၊ အုန်းစသည့် အပင်ပေါက်များ အမြစ်တွယ်သည်။ ❹ [ــ السَّحَابُ](မိုးသား၊ မိုးတိမ်)အုံ့ဆိုင်းမည်းနက်သည်။ ❺ [ــ بِالْمَكَانِ]အတည်တကျနေထိုင်သည်။

[اَلإِرَاضُ] သားမွေးဖြင့် ယက်လုပ်ထားသော ကော်ဇော။ အခင်း။(ဇ)[اُرُضٌ]။

[اَلأَرْضُ] ❶ လူသားကမ္ဘာ။ ကမ္ဘာဂြိုဟ်။ ❷ ကမ္ဘာမြေကြီး။ ❸ တိုင်းပြည်။ ❹ နယ်ပယ်ဒေသ။(ဇ)[اَرَاضٍ-اَرَضُوْنَ-اَرْضُوْنَ-اُرُوْضٌ]။ [عِلْمُ الأَرْضِ]ဂျီအိုလိုဂျီပညာ။ ကမ္ဘာမြေထုကို လေ့လာသည့်ပညာ။

[اَلأَرَضَةُ] ထူထပ်များပြား၍ ရှည်လျားသောမြက်တော။

[اَلأَرَضَةُ] ချကောင်။(သစ်ဆွေးများကို ကိုက်ဖြတ်စားသောက်သော ပုရွက်ဆိတ်ကဲ့သို့သောအကောင်)။(ဇ)[اَرَضٌ]။

[اَلأَرْضِيَّةُ] ❶ မြေငှားခ။ ❷ ခေါင်မိုးအောက်ကြမ်းခင်း။

✿ [اَرَطَ ـ] ❶ [ــ الإِبِلُ](ကုလားအုတ်)အတ်ရှ်တွာဟု ခေါ်သောအပင်ကိုစားသည်။ ❷ [ــ الأَدِيْمَ]အတ်ရှ်တွာပင်ဖြင့် သားရေနယ်ပြုလုပ်သည်။

[اَرَّطَ] ❶ [ــ الإِبِلُ](ကုလားအုတ်)အတ်ရှ်တွာဟု ခေါ်သောအပင်ကိုစားသည်။ ❷ [ــ الأَدِيْمَ]အတ်ရှ်တွာပင်ဖြင့် သားရေနယ်ပြုလုပ်သည်။

[اَرِطَ ـ] (ကုလားအုတ်)အတ်ရှ်တွာပင်ကို စားသည့်အတွက် အစာအိမ်ရောင်သည်။ ဗိုက်နာသည်။

[اَرَطٌ] (ကုလားအုတ်)အတ်ရှ်တွာပင်ကို စားသည့်အတွက် အစာအိမ်ရောင်ခြင်း၊ ဗိုက်နာခြင်း။

[اَرِطَةٌ] အတ်ရှ်တွာပင်ကိုစားမိသဖြင့် အစာအိမ်ရောင်သော(ကုလားအုတ်)။

[اَرَطَ] [ـالاَرْضُ](မြေ၌)အတ်ရ်တွာပင်များ ပေါက်ရောက်သည်။

[اِيْرَاطٌ] အတ်ရ်တွာပင်များ ပေါက်ရောက်စေခြင်း။

[اَلاَرْطَاةُ] အတ်ရ်တွာပင်။(ج)[اَرْطَى]။

✿ [اَلاَرْغُنُ] လေမှုတ်တူရိယာတစ်မျိုး။ အော်ဂင်။

✿ [اَلاَرْغُوْلُ] ပြွန်နှစ်ချောင်းတပ်ပုလွေ။

✿ [اَرِفَ] အနီး၌နေသည်။ ပူးကပ်နေသည်။ နယ်နိမိတ်အနီး ချဉ်းကပ်သည်။

[اَرَّفَ] [ـالاَرْضُ]မြေနေရာနယ်နိမိတ် ခွဲဝေသတ်မှတ်သည်။ နယ်ခြားမျဉ်းသတ်မှတ် ရေးဆွဲသည်။

[اَلاُرْفَةُ] နယ်ခြားမှတ်တိုင်။ မြေနေရာတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲခြားထားသော အမှတ်အသား။ (ج)[اُرَفٌ]။

✿ [اَرِقَ ـ] မအိပ်နိုင်ဖြစ်သည်။ တစ်ညလုံး မအိပ်နိုင်ပဲ မျက်စိကြောင်၍နေသည်။

[اَرَقٌ] မအိပ်နိုင်ဖြစ်ခြင်း။ တစ်ညလုံးမျက်စိကြောင်၍ အိပ်မပျော်ခြင်း။

[اَرِقٌ ـ اَرِقٌ] အိပ်မပျော်သူ။

[اَرَّقَ] အိပ်မပျော်အောင် လုပ်ထားသည်။ မျက်စိကြောင်စေသည်။

[اِيْرَاقٌ] အိပ်မပျော်အောင် လုပ်ထားခြင်း။ မျက်စိကြောင်စေခြင်း။

[اَرَّقَ] အိပ်မပျော်အောင် လုပ်ထားသည်။ မျက်စိကြောင်စေသည်။

[اِئْتَرَقَ] မအိပ်နိုင်ဖြစ်သည်။ တစ်ညလုံး မျက်စိကြောင်၍ မအိပ်နိုင်ပဲရှိသည်။

[تَارَقَ] မအိပ်နိုင်ဖြစ်သည်။ တစ်ညလုံး မျက်စိကြောင်၍ မအိပ်နိုင်ပဲရှိသည်။

[اَلاَرَقُ] ည၌အိပ်မပျော်ခြင်း။

[اَلاَرِقُ] ည၌အိပ်မပျော်သူ။

✿ [اَلاَرَقَانُ] ❶ အသားဝါရောဂါ။ ❷ အပင်များကို ဝါစေသည့်ပိုး။ ❸ ပိုးလောက်ကောင်။

✿ [اَرَكَ ـ] ❶ [ـالاِبِلُ]အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကို စားသည်။ ❷ အရားက်ဟုခေါ်သော အပင်ကို စားမိသည့်အတွက် ဗိုက်နာသည်။ ❸ [ـالرَّجُلُ بِالْمَكَانِ]မကွဲမကွာနေထိုင်သည်။ စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်သည်။ ❹ [ـالْجُرْحُ](အနာ၊ ဒဏ်ရာ)စတင်ပျောက်ကင်းသည်။ ❺ [ـفِى الاَمْرِ]ဖောက်ချလုပ်သည်။ မဆုတ်မနစ် လုပ်မြဲလုပ်သည်။ ❻ [ـالاِبِلُ](ကုလားအုတ်ကို)အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကျွေးသည်။ ❼ [ـالاَمْرَ فِى عُنُقِه]တာဝန်ပေးသည်။ တာဝန်လွှဲအပ်သည်။

[اَرَكَ ـ اُرُوْكٌ] ❶ အရားက်ဟုခေါ်သော အပင်ကို စားခြင်း။ ❷ အရားက်ဟု ခေါ်သော အပင်ကို စားမိသည့်အတွက် ဗိုက်နာခြင်း။ ❸ မကွဲမကွာ နေထိုင်ခြင်း။ စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်ခြင်း။ ❹ အနာ၊ ဒဏ်ရာစတင်ပျောက်ကင်းခြင်း။ ❺ ဖောက်ချလုပ်ခြင်း။ မဆုတ်မနစ် လုပ်မြဲလုပ်ခြင်း။ ❻ (ကုလားအုတ်ကို)အရားက်ဟုခေါ်သော အပင်ကျွေးခြင်း။ ❼ တာဝန်ပေးခြင်း။ တာဝန်လွှဲအပ်ခြင်း။

[اَرِكَةٌ] အရားက်ဟုခေါ်သော အပင်ကို စားသော(ကုလားအုတ်)။(ج)[اَوَارِكُ]။

[اَرِكَ ـ] ❶ [ـالاَرَاكُ](မြေ၌)အရားက်ဟုခေါ်သောအပင် ပေါများသည်။ ❷ [ـالاِبِلُ] အရားက်ဟုခေါ် သောအပင်ကို စားသည်။

❸ အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကို စားမိသည့်အတွက် ဗိုက်နာသည်။ ❹ [ـ الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ] မကွဲမကွာ နေထိုင်သည်။ စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်သည်။

[أَرْكٌ] ❶ (မြေ၌)အရားက်ဟုခေါ်သောအပင် ပေါများခြင်း။ ❷ အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကို စားခြင်း။ ❸ အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကို စားမိသည့်အတွက် ဗိုက်နာခြင်း။ ❹ မကွဲမကွာနေထိုင်ခြင်း။ စွဲစွဲမြဲမြဲ နေထိုင်ခြင်း။

[أَرِكَ] [أَرِكَتِ الْإِبِلُ](ကုလားအုတ်)အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကို စားမိသည့်အတွက် ဗိုက်နာသည်။

[أَرِكَةٌ] အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်ကို စားမိသည့်အတွက် ဗိုက်နာသော(ကုလားအုတ်)။ (ج)[أُرُكٌ - أَوَارِكُ]။

[اَلْأَرَاكُ] အရားက်ဟုခေါ်သောအပင်။

[اَلْأَرِيكَةُ] ❶ သလွန်။ ❷ မွေ့ယာ။ ❸ ဆိုဖာခုံ။(ج)[أَرِيكٌ - أَرَائِكُ]။[أَرِيكَةُ الْجُرْحِ]အနာ၊ ဒဏ်ရာရှိ နီရဲနေသောအသား။

✿ [اَلْأَرْكُونُ] ရွာလူကြီး။

✿ [أَرَمَ ـِ] ❶ [ـ عَلَيْهِ]ကိုက်ဖြတ်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]အရင်းအမြစ်ကို ဖြတ်သည်။ အမြစ်ကလှန်သည်။ အမျိုးဖြုတ်သည်။ ❸ [ـ الْحَبْلَ]ကြိုးကို အခိုင်အမာကျစ်သည်။

[أَرْمٌ] ❶ ကိုက်ဖြတ်ခြင်း။ ❷ အရင်းအမြစ်ကို ဖြတ်ခြင်း။ အမြစ်ကလှန်ခြင်း။ အမျိုးဖြုတ်ခြင်း။ ❸ ကြိုးကို အခိုင်အမာကျစ်ခြင်း။

[أَرِمَ ـَ] ❶ ပျက်စီးယိုယွင်းသည်။ ပျောက်ပျက်သည်။ ❷ [ـ الْأَرْضُ]မြေညံ့သည်။ အပင်မပေါက်သောမြေဖြစ်သည်။

[أَرِمٌ - أَرْمٌ] ❶ ပျက်စီးယိုယွင်းသော(သူ၊ အရာ)။ ပျောက်ပျက်သော(သူ၊ အရာ)။ ❷ အပင်မပေါက်သော(မြေ)။(ج)[أَرْمَاءُ]။

[اَلْأُرَّمُ] အံသွားများ။[يَحْرُقُ عَلَيْهِ الْأُرَّمَ]ဒေါသကြောင့် အံကြိတ်သည်။

[اَلْأُرْمُ - اَلْإِرْمُ]အံသွား။

[اَلْإِرَمُ - اَلْأَرِمُ]လမ်းပြကျောက်တိုင်။ လမ်းညွှန်အမှတ်အသား။(ج) [آرَامٌ - أُرُومٌ]။

[إِرَمُ] ❶ အားဒ်အမျိုးသားတို့၏မူလမျိုးနွယ်။ ❷ ၎င်းတို့ နေထိုင်ခဲ့သောမြို့။

[اَلْأَرُومُ - اَلْأَرُومَةُ] ❶ သစ်ပင်၏အမြစ်။ ❷ မျိုးရိုး။

✿ [اَلْأَرْمَادَا] စပိန်ရေတပ်သင်္ဘောများ။(၁၆-ရာစု၌ အင်္ဂလိပ်တို့ ဖျက်ဆီးခဲ့သောစပိန်သင်္ဘောများ)

✿ [أَرَنَ ـِ] ကိုက်ဖြတ်သည်။

[أَرْنٌ] ကိုက်ဖြတ်ခြင်း။

[أَرِنَ ـَ] ❶ မြူးကြွသည်။ ရွှင်မြူးသည်။ တက်ကြွသည်။ ❷ မောက်မာသည်။

[أَرَنٌ - إِرَانٌ - أَرِينٌ] ❶ မြူးကြွခြင်း။ ရွှင်မြူးခြင်း။ တက်ကြွခြင်း။ ❷ မောက်မာခြင်း။

[أَرِنٌ] ❶ မြူးကြွသော(သူ)။ ရွှင်မြူးသော(သူ)။ တက်ကြွသော(သူ)။ ❷ မောက်မာသော(သူ)။

[آرَنَ] ဂုဏ်ပြိုင်သည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။

[مُؤَارَنَةٌ - إِرَانٌ]ဂုဏ်ပြိုင်ခြင်း။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံခြင်း။

[اَلْإِرَانُ] ❶ နွားရိုင်းအထီး။ ❷ ထမ်းစင်။ (ج) [اُرُنٌ]။

[اَلْأَرِنَةُ] ❶ ဒိန်ခဲ။ ❷ ဒိန်ခဲပြုလုပ်ရန်အတွက် နို့၌ ထည့်သောသစ်စေး။(ج)[اَرَانِیُّ]။

✿ [اَلْاَرْنَبُ] ယုန်။(ج)[اَرَانِبُ-اَرَانٍ]။

[اَلْاَرْنَبَانِیُّ] မြေကြီးရောင်။ အညိုရောင်။

[اَلْاَرْنَبَةُ] ယုန်တစ်ကောင်။[اَرْنَبَةُ الْاَنْفِ]နှာဖျား။ နှာနု။

✿[اَلْاَرَنْدَجُ] ❶ ဘိနပ်များပြုလုပ်ရသော သားရေအနက်။ ❷ ဘိနပ်များကို သုပ်သောအနက်ရောင်ဆိုးဆေး။

✿ [اَرَا ـُ] မီးဖိုတွင်းလုပ်သည်။ မီးထည့်ရန်တွင်းလုပ်သည်။ မီးဖိုလုပ်သည်။

[اَرْوٌ] မီးဖိုအတွက်တွင်းလုပ်ခြင်း။ မီးဖိုခြင်း။

✿ [اَرِیَ ـَ] ❶ [ـ النَّحْلُ](ပျား)ပျားရည်ထုတ်လုပ်သည်။ ❷ [ـ القِدْرُ](အိုး)ချိုးကပ်သည်။ အပူပြင်းသောကြောင့် အိုး၌ရှိသောအရာများ အိုးနှင့် ကပ်သွားသည်။ ❸ [ـ فُلَانٌ]ဒေါသဖြစ်သည်။ အမျက်ထွက်သည်။ ❹ [ـ صَدْرُه] စိတ်ကျဉ်းကြပ်သည်။ စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သည်။ ❺ [ـ الدَّابةَ اِلی الدَّابةِ]အတူတကွ ပူးတွဲနေထိုင်စေသည်။ ❻ [ـ الدَّابةَ مَرْبِطَهَا] (တိရစ္ဆာန်)ချည်တိုင်၌ စွဲစွဲမြဲမြဲနေသည်။ ❼ [ـ الرِّیْحُ السَّحَابَ](လေ)မိုးတိမ်ကို သယ်ဆောင်သွားသည်။ ❽ [ـ فُلَانٌ الْمَاءَ]ရေကို ဖြည်းဖြည်းချင်း လောင်းချသည်။

[اَرْیٌ] ❶ (ပျား)ပျားရည်ထုတ်လုပ်ခြင်း။ ❷ (အိုး)ချိုးကပ်ခြင်း။ အပူပြင်းသောကြောင့် အိုး၌ရှိသောအရာများ အိုးနှင့် ကပ်သွားခြင်း။ ❸ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ အမျက်ထွက်ခြင်း။ ❹ စိတ်ကျဉ်းကြပ်ခြင်း။ စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ခြင်း။ ❺ အတူတကွ ပူးတွဲနေထိုင်စေခြင်း။ ❻ (တိရစ္ဆာန်)ချည်တိုင်၌ စွဲစွဲမြဲမြဲနေခြင်း။ ❼ (လေ)မိုးတိမ်ကို သယ်ဆောင်သွားခြင်း။ ❽ ရေကို ဖြည်းဖြည်းချင်းလောင်းချခြင်း။

[اَرِیَ ـَ] ❶ [ـ اللَّبَنُ بِالْاِنَاءِ](နို့)ခွက်အောက်ခြေ၌ ချိုးကပ်သည်။ ❷ [ـ القِدْرُ](အိုး)ချိုးကပ်သည်။ ❸ [ـ فُلَانٌ]ဒေါသဖြစ်သည်။ အမျက်ထွက်သည်။ ❹ [ـ صَدْرُه]စိတ်ကျဉ်းကြပ်သည်။ စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သည်။

[اَرًی] ❶ (နို့)ခွက်အောက်ခြေ၌ ချိုးကပ်ခြင်း။ ❷ (အိုး)ချိုးကပ်ခြင်း။ ❸ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ အမျက်ထွက်ခြင်း။ ❹ စိတ်ကျဉ်းကြပ်ခြင်း။ စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ခြင်း။

[آرَی] [ـ الدَّابةَ اِلی الدَّابةِ]အတူတကွ ပူးတွဲနေထိုင်စေသည်။ တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် တွဲထားသည်။

[اِیْرَاءٌ] အတူတကွ ပူးတွဲနေထိုင်စေခြင်း။ တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် တွဲထားခြင်း။

[اَرَّی] ❶ [ـ الشَّیْءَ]တည်စေသည်။ အတည်ဖြစ်စေသည်။ စွဲစွဲမြဲမြဲ တည်နေစေသည်။ ❷ [ـ الدَّابةَ]တိရစ္ဆာန်အတွက်နေရာလုပ်ပေးသည်။ တင်းကုပ်လုပ်ပေးသည်။ တိရစ္ဆာန်ကို ချည်နှောင်ရန် ကွင်းတပ်ဆင်သည်။ ❸ [ـ فُلَانًا]သစ္စာဖေါက်သည်။ ကောက်ကျစ်

သည်။ ဟန်ဆောင်လုပ်စားသည်။ လိမ်ညာဖျားယောင်းသည်။ ❻ [_عَنِ الشَّىْءِ]လိုချင်ပါလျက် မလိုချင်ဟန်ဆောင်သည်။ မူသည်။ ❼ [_النَّارَ]မီးထည့်ရန်အတွက် တွင်းလုပ်သည်။ ဖိုလုပ်သည်။

[اِئتَرَى] ❶ [_النَّحلُ](ပျား)ပျားရည်ထုတ်လုပ်သည်။ ❷ [_فُلَانٌ بِالْمَكَانِ]အတည်တကျနေထိုင်သည်။ ❸ [_الاَرْىُ بِالْخَلِيَّةِ](ပျားရည်)ပျားအိမ်၌ကပ်သည်။

[تَاَرَّى] ❶ [_النَّحلُ](ပျား)ပျားရည်ထုတ်လုပ်သည်။ ❷ [_فُلَانٌ بِالْمَكَانِ]အတည်တကျနေထိုင်သည်။ ❸ [_عَنهُ]နောက်ချန်နေရစ်သည်။ နောက်ကျကျန်ရစ်သည်။ ❹ [_الشَّىْءَ]အကောင်းဆုံးကို စဉ်းစားရွေးချယ်သည်။

[الاَرِىّ ـ الاٰرِىُّ]❶ တိရစ္ဆာန်ကိုထားသည့်နေရာ။ တင်းကုပ်။ စောင်း။ ❷ နံရံသို့မဟုတ်ငုတ်တိုင်တွင် တိရစ္ဆာန်ကို ချည်နှောင်ရန် ပြုလုပ်ထားသောကွင်း။(ج)[اَوَارِ]။

[الاٰرِىُّ] အရိယာန်မျိုးနွယ်ဖွား။ အရိယာန်ယဉ်ကျေးမှု။(ج) [اَوَارِىُّ]။

[الاٰرِيَّةُ] အရိယာန်မျိုးနွယ်နှင့်ဆိုင်သော (ယဉ်ကျေးမှု)။

[الاِرَةُ] ❶ မီးဖိုရန်ပြုလုပ်ထားသောတွင်း။ ❷ လမ်းခရီး၌ ရိက္ခာအဖြစ် ပြုလုပ်ထားသော အသားခြောက်။

[الاَرْوِيَةُ ـ الاِرْوِيَةُ]တောင်ဆိတ်။(ج)[اَرَاوِى ـ اَرْوَى]။

[الاَرْىُ] ❶ ပျားရည်။ ❷ နှင်းစက်။ ❸ ထမင်းချိုး၊ ဟင်းချိုး။

✿[الاَرْيَحِىُّ]ကြည့်။ (روح)

✿ [اَزَبَ ـِ] [_المَاءُ](ရေ)စီးတွေသည်။ စီးဆင်းသည်။

[اَزْبٌ] စီးတွေခြင်း။ စီးဆင်းခြင်း။

[آزِبٌ] စီးတွေသော၊ စီးဆင်းသော(ရေ)။

[اَزِبَ ـَ] [_المَاشِيَةُ](တိရစ္ဆာန်)စားမြို့မပြန်ပဲနေသည်။ စားမြို့မပြန်သောသတ္တဝါ ဖြစ်သည်။

[اَزَبٌ] စားမြို့မပြန်ပဲနေခြင်း။ စားမြို့မပြန်သော သတ္တဝါဖြစ်ခြင်း။

[اَزَّبَ] ခွဲဝေသည်။ မျှယူသည်။

[الاِزْبُ] ❶ လူပု။ ❷ လူဆိုး။ ❸ ဘေးဒုက္ခ။

[المِئزَابُ] ❶ ရေမြောင်း။ ❷ ရေတံလျှောက်။ [مَاٰزِيبُ ـ مَيَازِيبُ](ج)။

✿ [اَزَجَ ـِ] ❶ အလျှင်အမြန်လျှောက်သည်။ အလျှင်စလိုပြုလုပ်သည်။ ❷ [_عَنهُ]နောက်ချန်နေရစ်သည်။ လေးလံစွာလျှောက်သည်။

[اُزُوجٌ] ❶ အလျှင်အမြန်လျှောက်ခြင်း။ အလျှင်စလိုပြုလုပ်ခြင်း။ ❷ နောက်ချန်နေရစ်ခြင်း။ လေးလံစွာလျှောက်ခြင်း။

[آزِجٌ ـ اَزُوجٌ]❶ အလျှင်အမြန်လျှောက်သူ။ အလျှင်စလိုပြုလုပ်သူ။ ❷ နောက်ချန်နေရစ်သူ။ လေးလံစွာလျှောက်သူ။

[اَزِجَ ـَ] ❶ အလျှင်အမြန်လျှောက်သည်။ အလျှင်စလိုပြုလုပ်သည်။ ❷ [_عَنهُ]နောက်ချန်နေရစ်သည်။ လေးလံစွာလျှောက်သည်။ ❸ [_العُشبُ]မြက်ပင်ရှည်လျားသည်။

[اَزِجٌ] ရှည်လျားသော(မြက်)။

[اَزَّجَ] (အိမ်သို့မဟုတ်အဆောက်အဦးကို)

အရှည်ဆောက်သည်။ တန်းလျားဆောက်သည်။

[الآزَجُ] အိမ်ရှည်။ တန်းလျား။ (ج)[آزَاجٌ] [أُزُجٌ]။

✿ [أَزِحَ ـَ] ❶ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စုပြုံပြည့်ကြပ်သည်။ ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းသည်။ ❷ နောက်ကျသည်။ နောက်ကျကျန်ရစ်သည်။ လေးလံနှောင့်နှေးသည်။ ❸ [العِرْقُ ـ] အကြောလှုပ်သည်။ အသားလှုပ်သည်။ ❹ [القَدَمُ ـ] ချော်လဲသည်။ လဲကျသည်။ ခြေချော်သည်။

[أُزُوحٌ] ❶ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စုပြုံပြည့်ကြပ်ခြင်း။ ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းခြင်း။ ❷ နောက်ကျခြင်း။ နောက်ကျကျန်ရစ်ခြင်း။ လေးလံနှောင့်နှေးခြင်း။ ❸ အကြောလှုပ်ခြင်း။ အသားလှုပ်ခြင်း။ ❹ ချော်လဲခြင်း။ လဲကျခြင်း။ ခြေချော်ခြင်း။

[أَزِحٌ ـ أَزُوحٌ] ❶ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စုပြုံပြည့်ကြပ်သော(အရာ)။ ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းသော(အရာ)။ ❷ နောက်ကျသော(အရာ)။ နောက်ကျကျန်ရစ်သော(အရာ)။ လေးလံ နှောင့်နှေးသော(အရာ)။ ❸ လှုပ်သော(အကြော)။ ❹ ချော်လဲသော(သူ)။ လဲကျသော(သူ)။ ခြေချော်သော(သူ)။

[تَأَزَّحَ] ❶ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စုပြုံပြည့်ကြပ်သည်။ ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းသည်။ ❷ နောက်ကျသည်။ နောက်ကျကျန်ရစ်သည်။ လေးလံ နှောင့်နှေးသည်။ ❸ [العِرْقُ ـ] အကြောလှုပ်သည်။ အသားလှုပ်သည်။ ❹ [القَدَمُ ـ] ချော်လဲသည်။ လဲကျသည်။ ခြေချော်သည်။

[الأَزُوحُ] ❶ နောက်ကျသူ။ ❷ တွန့်ဆုတ်သူ။ ❸ ဝန်ထုပ်ကို သည်ပိုးရသဖြင့် ညည်းတွားသူ။

✿ [الآزَاذُ] အလွန်မျိုးကောင်းသော စွန်ပလွန်သီး။

✿ [أَزَرَ ـُ] ❶ [الزَّرْعُ ـ](စိုက်ခင်းရှိအပင်များ)ထူထပ်သည်။ သိပ်သည်းစွာပေါက်ရောက်သည်။ ❷ [ـ بِهِ]ဝိုင်းရံထားသည်။ ❸ [ـ فُلَانًا]လုံချည်ဝတ်ပေးသည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ]ခိုင်မာစေသည်။ တောင့်တင်းစေသည်။ အားပေးသည်။ ထောက်ကန်ထားသည်။ ကြားကန်ပေးသည်။ လဲပြိုမကျစေရန် ထောက်ထားသည်။

[أَزْرٌ] ❶ (စိုက်ခင်းရှိ အပင်များ)ထူထပ်ခြင်း။ သိပ်သည်းစွာပေါက်ရောက်ခြင်း။ ❷ ဝိုင်းရံထားခြင်း။ ❸ လုံချည်ဝတ်ပေးခြင်း။ ❹ ခိုင်မာစေခြင်း။ တောင့်တင်းစေခြင်း။ အားပေးခြင်း။ ထောက်ကန်ထားခြင်း။ ကြားကန်ပေးခြင်း။ လဲပြိုမကျစေရန် ထောက်ထားခြင်း။

[أَزِرَ ـَ] [الحِصَانُ ـ](မြင်း)ကိုယ်နောက်ပိုင်းဖြူ၍ ရှေ့ပိုင်းအခြားအရောင်ဖြစ်သည်။

[أَزَرٌ] (မြင်း)ကိုယ်နောက်ပိုင်းဖြူ၍ ရှေ့ပိုင်းအခြားအရောင်ဖြစ်ခြင်း။

[آزَرُ] ကိုယ်နောက်ပိုင်းဖြူ၍ ရှေ့ပိုင်းအခြားအရောင်ဖြစ်သော(မြင်း)။(မ)[أَزْرَاءُ]။ (ج)[أُزْرٌ]။

[آزَرَ] ❶ [الزَّرْعُ ـ](စိုက်ခင်းရှိအပင်များ)

ထူထပ်သည်။ သိပ်သည်းစွာပေါက်သည်။ ❶ [ـ بِهِ]ဝိုင်းရံထားသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]လုံချည် ဝတ်ပေးသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]ခိုင်မာစေသည်။ တောင့်တင်းစေသည်။ အားပေးသည်။ ထောက်ကန်ထားသည်။ ကြားကန်ပေးသည်။ လဲပြိုမကျစေရန် ထောက်ထားသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا]ကူညီစောင်မသည်။ ❺ [ـ الشَّيْءَ] ညီညာအောင်ဖြစ်နဲ့သည်။ ညှိသည်။ တူညီအောင်လုပ်သည်။

[آزَرَ] ❶ ကူညီစောင်မသည်။ ထောက်ကန်ပေးထားသည်။ အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ❷ [ـ الْكِتَابَ](စာအုပ်၌)မိမိ၏ အမြင်ကို ဖြည့်စွက်သည်။ အောက်ခြေအမှတ်ဖော်ပြသည်။

[مُؤَزِّرٌ] ခိုင်မာသော၊ အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာသော(အရာ)။[نَصَرَهُ نَصْرًا مُؤَزَّرًا]သူ့ကို အလွန်ခိုင်မာသော အကူအညီပေးသည်။

[اِئْتَزَرَ-اِتَّزَرَ] လုံချည်ဝတ်သည်။

[تَآزَرَ] ❶ လုံချည်ဝတ်သည်။ ❷ [ـ الزَّرْعُ] သီးနှံဖြစ်ထွန်းသည်။ အပင်ထူထပ်စွာပေါက်ရောက်သည်။

[الْإِزَارُ-الْإِزَارَةُ]❶ လုံချည်။ ပုဆိုး။ ထဘီ။ ❷ စာမျက်နှာအောက်ခြေရှိ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်။ ❸ နံရံအောက်ခြေ။[عَفِيفُ الْإِزَارِ] မိန်းမများနှင့် ကင်းကင်းရှင်းရှင်းနေသော(သူ)။ (ج) [أُزُرٌ-آزِرَةٌ]။

[الْأَزْرُ] အင်အား။ စွမ်းအား။[شَدَّ أَزْرَهُ]အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာစေသည်။ အားပေးသည်။﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾အရှင်မြတ်သည် ၄င်းဖြင့် ကျွန်တော်မျိုး၏အင်အားကို ဖြည့်ပေးတော်မူပါ။

[الْإِزْرُ] ❶ လုံချည်။ ပုဆိုး။ ထဘီ။ ❷ စာမျက်နှာ အောက်ခြေရှိ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်။ ❸ နံရံအောက်ခြေ။ ❹ အရင်းအမြစ်။ ❺ အခြေခံ။

[الْمِئْزَرُ] ❶ လုံချည်။ ပုဆိုး။ ထဘီ။ ❷ စာမျက်နှာ အောက်ခြေရှိ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်။ ❸ နံရံအောက်ခြေ။(မ)[الْمِئْزَرَةُ]။(ج)[مَآزِرُ]။[شَدَّ مِئْزَرَهُ]အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ [شَدَّ مِئْزَرَهُ دُونَ النِّسَاءِ]မိန်းမများနှင့် ကင်းကင်း ရှင်းရှင်းနေသည်။(ج)[مَآزِرُ]။

✿ [أَزَّ ـ] ❶ လှုပ်ရှားသည်။ တုန်ခါသည်။ ❷ လှုပ်ရှားသံထွက်ပေါ်သည်။ ❸ ဆူပွက်သံထွက်ပေါ်သည်။ ❹ [ـ النَّارَ](မီးကို)တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်စေသည်။ ❺ [ـ الْقِدْرَ] (အိုးကို)ဆူပွက်လာအောင် ကျိုချက်သည်။ ❻ [ـ الشَّيْءَ]လှုပ်ရမ်းသည်။ ❼ [ـ بَيْنَهُمَا]ရန်တိုက်ပေးသည်။ သွေးကွဲအောင် ပြုလုပ်သည်။ ❽ [ـ بَيْنَهُمْ]လှုံ့ဆော်သည်။

[أَزٌّ-أَزِيزٌ-أَزَازٌ]❶ လှုပ်ရှားခြင်း။ တုန်ခါခြင်း။ ❷ လှုပ်ရှားသံထွက်ပေါ်ခြင်း။ ❸ ဆူပွက်သံ ထွက်ပေါ်ခြင်း။ ❹ တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်စေခြင်း။ ❺ ဆူပွက်လာအောင်ကျိုချက်ခြင်း။ ❻ လှုပ်ရမ်းခြင်း။ ❼ ရန်တိုက်ပေးခြင်း။ သွေးကွဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်း။ ❽ လှုံ့ဆော်ခြင်း။

[اِئْتَزَّ] ❶ လှုပ်ရှားသည်။ တုန်ခါသည်။ ❷ လှုပ်ရှားသံထွက်ပေါ်သည်။ ❸ ဆူပွက်သံ

ထွက်ပေါ်သည်။ ❹ [ــتِ النَّارُ]တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်သည်။ ❺ [ــالْقِدْرُ]ဆူပွက် လာအောင် ကျိုချက်သည်။ ❻ [ــالشَّيْءَ]လှုပ် ရမ်းသည်။ ❼ [ــبَيْنَهُمَا]ရန်တိုက်ပေးသည်။ သွေးကွဲအောင် ပြုလုပ်သည်။ ❽ [ــبَيْنَهُمْ] လှုံ့ဆော်သည်။

[تَآزَرَ] ❶ လှုပ်ရှားသည်။ တုန်ခါသည်။ ❷ လှုပ်ရှားသံထွက်ပေါ်သည်။ ❸ ဆူပွက်သံ ထွက်ပေါ်သည်။ ❹ [ــالنَّارُ]တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်သည်။ ❺ [ــالْقِدْرُ]ဆူပွက် လာအောင် ကျိုချက်သည်။ ❻ [ــالشَّيْءَ]လှုပ် ရမ်းသည်။ ❼ [ــبَيْنَهُمَا]ရန်တိုက်ပေးသည်။ သွေးကွဲအောင် ပြုလုပ်သည်။ ❽ [ــبَيْنَهُمْ] လှုံ့ဆော်သည်။ ❾ [ــالْمَكَانُ]လူခြေထူထပ် သည်။ ပျားပန်းခတ်မျှလှုပ်ရှားစည်ကား သည်။

[اَلأَزْزُ] လူခြေထူထပ်မှု။ ပျားပန်းခတ်မျှ လှုပ်ရှားစည်ကားမှု။

[اَلأَزَّةُ] အသံ။

[اَلأَزِيزُ] အလွန်လျှင်မြန်သော လှုပ်ရှားမှု အသံ။ အရှိန်။ တဝီဝီမြည်သံ။[الْجَوْفِهِ أَزِيزٌ] သူ့ဗိုက်ထဲက တဂွီဂွီမြည်တယ်။

❀ [اَزِفَ ـَ] ❶ နီးကပ်သည်။ အချိန်ကျလုနီး ဖြစ်သည်။《اَزِفَتِ الآزِفَةُ》ကိယာမတ်သည် နီးကပ်၍လာခဲ့ချေပြီ။ ❷ [ــالرَّجُلُ]အလျှင် စလိုလုပ်သည်။ အမြန်သွားအမြန်လာသည်။ ❸ [ــالْجُرْحُ]အနာကျက်စပြုသည်။ စတင် ပျောက်ကင်းလာသည်။

[اَزَفٌ] ❶ နီးကပ်ခြင်း။ အချိန်ကျလုနီး ဖြစ်ခြင်း။ ❷ အလျှင်စလိုလုပ်ခြင်း။ အမြန်သွား အမြန်လာခြင်း။ ❸ အနာကျက်စပြုခြင်း။ စတင်ပျောက်ကင်းလာခြင်း။

[آزَفَ] အလျှင်စလိုလုပ်စေသည်။ လော ဆော်သည်။

[تَآزَفَ] ❶ [ــالْخَطْوُ]ခြေလှမ်းစိပ်သည်။ ❷ [ــالْقَوْمُ]တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးနီးကပ်လာသည်။ ❸ [ــالرَّجُلُ]စိတ်ဓါတ်သိမ်ဖျင်းယုတ်ညံ့ သည်။ အကျင့်ပျက်သည်။

[اَلآزِفَةُ] ကိယာမတ်နေ့(လူသားအားလုံး သေ ပြီးနောက် ပြန်လည်ရှင်ပြန်ထရမည့်နေ့)။

[اَلآزِفُ] ❶ စီးပွားရေးကြပ်တည်းမှု။ ❷ စား ဝတ်နေရေးခက်ခဲမှု။ ❸ စိတ်ညစ်ဖွယ်ရာ ကိစ္စ။

❀ [اَزَقَ ـِ] ❶ ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ကြပ်တည်း သည်။ ❷ [ــالشَّيْءَ]ကျဉ်းမြောင်းစေသည်။ ကြပ်တည်းစေသည်။

[اَزْقٌ] ❶ ကျဉ်းမြောင်းခြင်း။ ကြပ်တည်း ခြင်း။ ❷ ကျဉ်းမြောင်းစေခြင်း။ ကြပ်တည်း စေခြင်း။

[تَأَزَّقَ] ❶ ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ကြပ်တည်း သည်။ ❷ ကျဉ်းမြောင်းစေသည်။ ကြပ် တည်းစေသည်။

[اَلْمَأْزِقُ] ကျဉ်းမြောင်းသည့်နေရာ။ အကြပ် အတည်း။(ج)[مَآزِقُ]။

❀ [اَزَلَ ـِ] ❶ [ــالْمَكَانُ](နေရာ)ကျဉ်းမြောင်း သည်။ ❷ [ــالرَّجُلُ]စိတ်ညစ်သည်။ စိတ် ကျဉ်းကြပ်သည်။ စိတ်ရှုပ်သည်။ ❸ [ــفُلاَنًا] ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သည်။ ❹ စိတ်ရှုပ်ထွေးစေ

သည်။ ❺ ဒုက္ခပေးသည်။ ❻ [ـالدَّابَّةَ]တိရစ္ဆာန်အားချည်နှောင်ထားသည့်ကြိုးကို ဆောင့်ဆွဲသည်။ ကြိုးကိုတိုအောင်လုပ်သည်။ ❼ စားကျက်၌ လွှတ်ထားသည်။

[اَزِلَ] [ـالنَّاسُ]အငတ်ဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။

[اَزْلٌ] ❶ (နေရာ)ကျဉ်းမြောင်းခြင်း။ ❷ စိတ်ညစ်ခြင်း။ စိတ်ကျဉ်းကြပ်ခြင်း။ စိတ်ရှုပ်ခြင်း။ ❸ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း။ ❹ စိတ်ရှုပ်ထွေးစေခြင်း။ ❺ ဒုက္ခပေးခြင်း။ ❻ တိရစ္ဆာန်အားချည်နှောင်ထားသည့်ကြိုးကို ဆောင့်ဆွဲခြင်း။ ကြိုးကိုတိုအောင်လုပ်ခြင်း။ ❼ စားကျက်၌ လွှတ်ထားခြင်း။

[اَزَلَ] [ـالسَّنَةُ](နှစ်)အလွန်အမင်း မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သည်။ အငတ်ဘေးဆိုက်သောနှစ်ဖြစ်သည်။

[اِيزَالٌ] (နှစ်)အလွန်အမင်း မိုးခေါင်ရေရှား ဖြစ်ခြင်း။ အငတ်ဘေးဆိုက်သောနှစ်ဖြစ်ခြင်း။

[تَاَزَّلَ] ❶ [ـصَدْرُهُ]စိတ်ညစ်သည်။ ❷ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းသည်။

[اَلْاَزِلُ] ❶ ဘေးဒုက္ခသို့မဟုတ် ရောဂါဖိစီးခြင်းခံရသဖြင့် မသွားနိုင်မလာနိုင်ဖြစ်သူ။ ❷ အလွန်စိုးရိမ်နေရပြီး အပြင်ကိုမထွက်နိုင်သူ။

[اَلْاَزْلُ] ❶ စားဝတ်နေရေးကြပ်တည်းမှု။ ❷ ခေတ်ဆိုး၊ အခါကာလဆိုး။ အလွန်ကြပ်တည်းခဲယဉ်းသောကာလ။

[اَلْاَزَلُ] ❶ အစမထင်သောအစ။ ❷ အစမထင်သောအစကတည်းက တည်ရှိသောအရာ။ ❸ အချိန်ကာလမှလွန်မြောက်သောအရာ။

[اَلْاَزَلِيُّ] အစမထင်သော အစကတည်းကတည်ရှိသောအရာနှင့်ဆိုင်သော။

[اَلْمَاْزِلُ] ကျဉ်းမြောင်းကြပ်တည်းသည့် နေရာ။ (ج) [مَآزِلُ]။

✿ [اَزَمَ ـِ] ❶ မြဲမြဲစွာကိုက်ထားသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❸ [ـالْحَبْلَ] ကြိုးအထုံးကို အခိုင်အမာထုံးဖွဲ့သည်။ ခိုင်မာအောင်ကျစ်သည်။ ❹ [ـالْبَابَ]တံခါးပိတ်သည်။ ❺ [ـفُلَانٌ عَلَى كَذَا]စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။ ❻ [ـعَلَيْهِمُ السَّنَةُ]အလွန်ကြပ်တည်းသည့်နှစ်ဖြစ်သည်။ အလွန် ဘေးဒုက္ခနှင့်ကြုံတွေ့ရသောနှစ်ဖြစ်သည်။

[اَزْمٌ] ❶ မြဲမြဲစွာကိုက်ထားခြင်း။ ❷ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❸ ကြိုးအထုံးကို အခိုင်အမာထုံးဖွဲ့ခြင်း။ ခိုင်မာအောင်ကျစ်ခြင်း။ ❹ တံခါးပိတ်ခြင်း။ ❺ စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူလုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❻ အလွန်ကြပ်တည်းသည့်နှစ်ဖြစ်ခြင်း။ အလွန်ဘေးဒုက္ခနှင့်ကြုံတွေ့ရသောနှစ်ဖြစ်ခြင်း။

[اَزِمَ ـَ] ❶ မြဲမြဲစွာကိုက်ထားသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❸ [ـالْحَبْلَ] ကြိုးအထုံးကို အခိုင်အမာထုံးဖွဲ့သည်။ ခိုင်မာအောင်ကျစ်သည်။ ❹ [ـالْبَابَ]တံခါးပိတ်သည်။ ❺ [ـفُلَانٌ عَلَى كَذَا]စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။ ❻ [ـعَلَيْهِمُ السَّنَةُ]အလွန်ကြပ်တည်းသည့်နှစ်ဖြစ်သည်။ အလွန် ဘေးဒုက္ခနှင့်ကြုံတွေ့ရသောနှစ်ဖြစ်သည်။

[أَزَمٌ] ❶ မြဲမြဲစွာကိုက်ထားခြင်း။ ❷ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❸ ကြိုးအထုံးကို အခိုင်အမာထုံးဖွဲ့ခြင်း။ ခိုင်မာအောင်ကျစ်ခြင်း။ ❹ တံခါးပိတ်ခြင်း။ ❺ စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူလုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❻ အလွန် ကြပ်တည်းသည့်နှစ်ဖြစ်ခြင်း။ အလွန်ဘေးဒုက္ခနှင့် ကြုံတွေ့ရသောနှစ်ဖြစ်ခြင်း။

[تَأَزَّمَ] ❶ အကြပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ ❷ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်သည်။

[اَلْآزِمُ] အစွယ်။(ဇ)[أُزُمٌ]။

[اَلْأَزِمَةُ] ❶ ဒုက္ခအခက်အခဲ။ ❷ ဘေးဆိုး။ ကြမ္မာဆိုး။ ကပ်ဆိုး။(ဇ)[أَوَازِمُ]။

[اَلْأَزْمَةُ] ❶ ဒုက္ခအခက်အခဲ။ ❷ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းမှု။[أَزْمَةٌمَالِيَّةٌ]ငွေစွာခနေ ချို့တဲ့မှု။ [أَزْمَةٌسِيَاسِيَّةٌ]နိုင်ငံရေးအကြပ်အတည်း။ [أَزْمَةٌمَرَضِيَّةٌ]ရောဂါအခြေအနေ ဆိုးရွားပြင်းထန်မှု။ ❸ ရုတ်တရက်ပြင်းထန်စွာ ခံစားရသောဝေဒနာ။ ❹ မိုးခေါင်ရေရှားမှု။ ❺ အစာရေစာ ရှားပါးမှု။

[اَلْمَأْزِمُ] ကျဉ်းမြောင်းသော တောင်ကြားလမ်း။ (ဇ)[مَآزِمُ]။

✿ [أَزَا ـُ] ❶ [الظِّلُّ ـ](အရိပ်)တဖြည်းဖြည်းတိုလာသည်။ နေမြင့်သည်။ ❷ [النَّهَارُ ـ](နေ့)အပူချိန်မြင့်မားသည်။

[أَزْوٌ] ❶ (အရိပ်)တဖြည်းဖြည်း တိုလာခြင်း။ နေမြင့်ခြင်း။ ❷ အပူချိန်မြင့်မားခြင်း။

✿ [أَزِيَ ـِ] ❶ ကျုံ့ဝင်လာသည်။ စုဝင်သိပ်သည်းလာသည်။ ❷ [الظِّلُّ ـ]အရိပ်တိုလာသည်။ ❸ [الثَّوْبُ ـ](အဝတ်ဖွတ်လျှော်ပြီးနောက်) တွန့်ကြေသည်။ ❹ [بِهِ ـ]အယုံသွင်းသည်။ ပူးသတ်သည်။ မကောင်းသောအကြံအစည်ဖြင့် လာရောက်ချည်းကပ်သည်။

[أَزْيٌ-أُزِيٌّ] ❶ ကျုံ့ဝင်လာခြင်း။ စုဝင်သိပ်သည်းလာခြင်း။ ❷ အရိပ်တိုလာခြင်း။ ❸ (အဝတ်ဖွတ်လျှော်ပြီးနောက်)တွန့်ကြေခြင်း။ ❹ အယုံသွင်းခြင်း။ ပူးသတ်ခြင်း။ မကောင်းသော အကြံအစည်ဖြင့် လာရောက်ချည်းကပ်ခြင်း။

[أَزَى ـِ] ❶ [الظِّلُّ ـ](အရိပ်)တဖြည်းဖြည်း တိုလာသည်။ နေမြင့်သည်။ ❷ [النَّهَارُ ـ](နေ့)အပူချိန်မြင့်မားသည်။

[أَزَّى] ❶ ပေါင်းစုသည်။ ❷ ထပ်ထည့်သည်။ ထပ်ပေါင်းသည်။ ❸ ကန်ထဲသို့ရေသွင်းရန် အပေါက်ပြုလုပ်သည်။

[إِيزَاءٌ] ❶ ပေါင်းစုခြင်း။ ❷ ထပ်ထည့်ခြင်း။ ထပ်ပေါင်းခြင်း။ ❸ ကန်ထဲသို့ ရေသွင်းရန် အပေါက်ပြုလုပ်ခြင်း။

[آزَى] ❶ ယှဉ်ထားသည်။ ❷ ထိပ်တိုက် အနေအထားဖြင့်နေသည်။

[مُآزَاةٌ-إِزَاءٌ] ❶ ယှဉ်ထားခြင်း။ ❷ ထိပ်တိုက် အနေအထားဖြင့်နေခြင်း။

[أَزَّى] [الْحَوْضَ ـ]ကန်ထဲသို့ ရေသွင်းရန် အပေါက်ပြုလုပ်သည်။

[تَآزَى] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ယှဉ်ရပ်သည်။

[تَأَزَّى] ❶ [عَنْهُ ـ]နောက်တွန့်သည်။ တွန့်ဆုတ်သည်။ ❷ ကြောက်ရွံ့လေးစားသည်။ ❸ [السَّهْمُ ـ](မြား)ပစ်မှတ်ကို ထိမှန်ပြီး ခါရမ်းသည်။

[اَلْاِزَاءُ] ၁ ရှေ့တည့်တည်း။ ၂ မျက်နှာချင်းဆိုင်။ ၃ ဆန့်ကျင်ဘက်။ ၄ ဦးစီးဦးကိုင်၊ အကြီးအမှူး။ ၅ ကန်ရေဝင်ပေါက်။

❁[اَلْاِسْبَانَاخُ]ဟင်းနုနွယ်ပင်။

❁[اَلْاِسْبِيْدَاجُ]ခဲဖြူ(သတ္တု)။

❁ [اَلْاِسْتُ] ၁ အခြေခံ။ ၂ မူလရင်းမြစ်။ ၃ အုတ်မြစ်။ ၄ ခန္ဓာကိုယ်အောက်ပိုင်း။

❁[اَلْاِسْتَاجُ۔اَلْاِسْتِيْجُ]ချည်ငင်သည့်ရစ်လုံး။ ရစ်ဘီး။ ယက္ကန်းစင်သုံးလွန်းပျံ။

❁ [اَلْاِسْتَادُ] အားကစားကွင်း။

❁ [اَلْاُسْتَاذُ] ဆရာ။ နည်းပြ။(ج)[اَسَاتِذَةٌ۔اَسَاتِيْذُ]။

❁ [اَلْاِسْتَارُ] ၁ (အရေအတွက်)လေး။ ၂ မစ်စ်ကာလ်လေးခုနှင့် တစ်ဝက်(အလေးချိန်)။(ج)[اَسَاتِيْرُ]။

❁[اَلْاِسْتَبْرَقُ]၁ ပိုးထည်အထူ။ ၂ ကတ္တီပါ။

❁ [اَسِدَ ـَ] ၁ ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ၂ ခြင်္သေ့ကို ရုတ်တရက် တွေ့မြင်ရသဖြင့် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သည်။ ၃ [ـعَلَيْهِ]အတင့်ရဲသည်။

[اَسَدٌ] ၁ ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း။ ၂ ခြင်္သေ့ကို ရုတ်တရက် တွေ့မြင်ရသဖြင့် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ခြင်း။ ၃ အတင့်ရဲခြင်း။

[اَسَدَ] ၁ ခုန်အုပ်သည်။ ခုန်ကိုက်သည်။ ၂ [ـبَيْنَهُمْ]အဖျက်လုပ်ငန်းလုပ်သည်။ ၃ [ـالْكَلْبَ بِالصَّيْدِ]အမဲလိုက်ခွေးဖြင့် သားကောင်ကို ထွက်လာရန် ခြောက်လှန့်သည်။

[مُؤَاسَدَةٌ] ၁ ခုန်အုပ်ခြင်း။ ခုန်ကိုက်ခြင်း။ ၂ အဖျက်လုပ်ငန်းလုပ်ခြင်း။ ၃ အမဲလိုက်ခွေးဖြင့် သားကောင်ကို ထွက်လာရန် ခြောက်လှန့်ခြင်း။

[اِيْسَادٌ] အမဲလိုက်ခွေးဖြင့် သားကောင်ကို ထွက်လာရန် ခြောက်လှန့်ခြင်း။

[اَسَّدَ] [ـالْكَلْبَ بِالصَّيْدِ]အမဲလိုက်ခွေးဖြင့် သားကောင်ကို ထွက်လာရန် ခြောက်လှန့်သည်။

[تَاَسَّدَ] သားကောင်ကို ဖမ်းဆီးရန် အမဲလိုက်ခွေးကို လွှတ်ထားသည်။

[اِسْتَاْسَدَ] ၁ ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ ရဲရင့်သည်။ ၂ အတင့်ရဲသည်။ ၃ [ـالنَّبَاتُ](အပင်)ရှည်လျားသည်။ ခက်လက်ဝေဆာသည်။

[اَلْاَسَدُ] ၁ ခြင်္သေ့။ ၂ ဂြိုဟ်နက္ခတ်တစ်ခု၏ အမည်။ သိဟ်ရာသီ။ (ج)[اُسُوْدٌ۔اُسْدٌ۔اُسُدٌ۔اٰسَادٌ]။[دَاءُ الْاَسَدِ]နူနာ။

[اَلْمَاْسَدَةُ] ခြင်္သေ့နယ်မြေ။ ခြင်္သေ့ပေါသော အရပ်။(ج)[مَاسِدُ]။

❁ [اَسَرَ ـِ] ၁ ဖမ်းဆီးသည်။ ၂ အကျဉ်းသားအဖြစ် ဖမ်းဆီးသည်။ ၃ စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ် ဖမ်းဆီးသည်။

[اَسْرٌ] ၁ ဖမ်းဆီးခြင်း။ ၂ အကျဉ်းသားအဖြစ် ဖမ်းဆီးခြင်း။ ၃ စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ် ဖမ်းဆီးခြင်း။

[اُسِرَ ـ] [ـالْبَوْلُ](ဆီး)ချုပ်သည်။ ဆီးမသွားနိုင်ပဲရှိသည်။

[اُسْرٌ] (ဆီး)ချုပ်ခြင်း။ ဆီးမသွားနိုင်ပဲရှိခြင်း။

[اَسِرٌ] (ဆီး)ချုပ်သူ။ ဆီးမသွားနိုင်ပဲရှိသူ။

[اِسْتَاْسَرَ] ၁ ဖမ်းဆီးသည်။ ၂ အကျဉ်းသားအဖြစ်ဖမ်းဆီးသည်။ ၃ အကျဉ်းသားအဖြစ် အညံ့ခံသည်။

[اَلْاِسَارُ] ၁ အကျဉ်းသားကို ချည်နှောင်သည့်ကြိုး။ ၂ လက်ထိပ်။ ၃ ချည်နှောင်သည့်

✿[اَلْاَسْطَبَّةُ] ဂုံလျှော် သို့မဟုတ်ဝါဂွမ်းအကြမ်း။
✿[اَلْاِسْطَبْلُ] မြင်းစောင်း။
✿[اَلْاَسْطُرْلَابُ][ဂြိုဟ်နက္ခတ်တို့၏ပမာဏနှင့် အကွာအဝေးကို တိုင်းတာသည့်ကိရိယာ။
✿[اَلْاَسْطُقُسُّ][❶ဓါတ်သဘာဝ။ ❷ဒြပ်စင်။
[اَلْاَسْطُقُسَّاتُ]ဓါတ်ကြီးလေးပါး(ရေ၊ မြေ၊ လေ၊ မီး)။
✿[اَلْاَسْطُوْرَةُ]❶ပုံပြင်။ ဒဏ္ဍာရီ။ ❷အခြေအမြစ်မရှိသော ယုံတမ်းစကား။(ج)[اَسَاطِيْرُ]။
✿[اَلْاَسْطُوْلُ]ရေတပ်သင်္ဘောများ။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးသင်္ဘောများ။ ကုန်တင်ရေယာဉ်တပ်ဖွဲ့။(ج)[اَسَاطِيْلُ]။
✿[اَلْاَسْطُوَانَةُ]❶တိုင်။ မဏ္ဍိုင်။ ❷ထုလုံးရှည်။ ❸အသံဖမ်းတိပ်ခွေ။(ج)[اَسَاطِيْنُ]။
[اَسَاطِيْنُ الْعِلْمِ]မဟာဘွဲ့ရရှိသူများ။ အထူးတတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်သူများ။
✿ [اَسِفَ ـَ] ❶[ـعَلَيْهِ]ပူဆွေးသောကရောက်သည်။ ကြေကွဲသည်။ နာကျင်ခံစားရသည်။ ❷[ـلَهُ]နောင်တရသည်။
[اَسَفٌ] ❶ပူဆွေးသောကရောက်ခြင်း။ ကြေကွဲခြင်း။ နာကြင်ခံစားရခြင်း။ ❷နောင်တရခြင်း။
[اَسِفٌ ـ اَسَفٌ ـ اَسِيْفٌ]❶ပူဆွေးသောကရောက်သူ။ ကြေကွဲသူ။ နာကြင်ခံစားရသူ။ ❷နောင်တရသူ။
[اَسَّفَ] ❶ပူဆွေးသောကရောက်စေသည်။ ကြေကွဲစေသည်။ နာကျင်ခံစားရစေသည်။ ❷နောင်တရစေသည်။
[تَاَسَّفَ] ❶[ـعَلَيْهِ]ပူဆွေးသောကရောက်သည်။ ကြေကွဲသည်။ နာကြင်ခံစားရသည်။

ကိရိယာ။(ج)[اُسُرٌ]။
[اَلْاَسْرُ] ❶ခန္ဓာကိုယ်ကြံ့ခိုင်မှု။[شَدَّاللّٰهُ اَسْرَهُ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏ရုပ်ခန္ဓာကို ကြံ့ခိုင်စေတော်မူသည်။ ❷ချည်နှောင်မှု။ အနှောင်အဖွဲ့။ ❸ဟူဟူသရွေ့။ အားလုံး။ [هٰذَا الشَّيُّ لَكَ بِاَسْرِهِ]ဒီအရာအားလုံး မင်းအတွက်ချည်းပဲ။
[اَلْاَسْرُ ـ اَلْاُسُرُ]ဆီးချုပ်ခြင်း။
[اَلْاُسْرَةُ] ❶သံချပ်အကျႌ။ ❷မိသားစု။ ❸အကျိုးတူ ပေါင်းစပ်ပါဝင်သော အစုအဖွဲ့။(ج)[اُسَرٌ]။
[اَلْاَسِيْرُ] ❶အကျဉ်းသား။ ❷စစ်သုံ့ပန်း။(ج)[اَسَارَى ـ اُسَارَى ـ اُسَرَاءُ]။
✿[اَلْاَسْرُبُّ] ခဲသတ္တု။
✿ [اَسَّ ـُ] ❶ဖျက်ဆီးသည်။ အဖျက်လုပ်ငန်းလုပ်သည်။ ❷[ـالْبِنَاءَ]အုပ်မြစ်ချသည်။ ❸[ـفُلَانًا]ဒေါသဖြစ်အောင်နှိုးဆွသည်။
[اَسٌّ] ❶ဖျက်ဆီးခြင်း။ အဖျက်လုပ်ငန်းလုပ်ခြင်း။ ❷အုတ်မြစ်ချခြင်း။ ❸ဒေါသဖြစ်အောင်နှိုးဆွခြင်း။
[اَسَّسَ] [ـالْبِنَاءَ]အုပ်မြစ်ချသည်။
[اَلْاَسَاسُ] ❶အုပ်မြစ်။ ❷အခြေခံ။ ❸ *[اَلنِّظَامُ الْاَسَاسِيُّ]* အခြေခံဥပဒေ။
[اَلْاَسُّ ـ اَلْاِسُّ ـ اَلْاُسُّ]❶အုပ်မြစ်။ ❷အခြေခံ။ ❸ရှေးဟောင်းခေတ်ကာလ။
[اَلْاُسُّ] ❶အခြေခံအုပ်မြစ်။[قَلَعَهُ مِنْ اُسِّهِ]အရင်းအမြစ်မှ ဖြိုချသည်။ ❷ခြေရာလက်ရာ။ ကျန်ရစ်ခဲ့သည့်အမှတ်အသား။ ❸မီးကြွင်းမီးကျန်။ ❹နလုံးသား။(ج)[اِسَاسٌ ـ اَسَاسٌ]။
[اَلْمُؤَسَّسَةُ] ❶အခြေခံအုပ်မြစ်။ ❷အဖွဲ့အစည်း။

❷ နောင်တရသည်။

[اَلْآسِيْفُ] ❶ အခကြေးငွေဖြင့် အလုပ်လုပ်သူ။ ❷ ပိန်လှီသူ။ ❸ စိတ်ဓါတ်ပျော့ညံ့သူ။ ❹ မျက်ရည်လွယ်သူ။(ج)[اُسَفَاءُ]။

✿[اَلْإِسْفَانَاخُ]ဟင်းနုနွယ်ပင်။

✿[اَلْآسْفَلْتُ] ကတ္တရာစေး။

✿[اَلْإِسْفَنْجُ] ❶ ပင်လယ်ရေမြှုပ်ကောင်။ ❷ ရေမြှုပ်။

✿[اَلْإِسْفِيْدَاجُ]ခဲဖြူ(သတ္တု)။ကြည့်[اَلْإِسْبِيْدَاجُ]။

✿[اَلْإِسْفِيْنُ] သပ်။ သပ်ချောင်း။[دَقَّ بَيْنَهُمْ إِسْفِيْنًا]သူတို့ကြားမှာ သပ်လျှိုသည်(ရန်တိုက်သည်)။

✿[اَلْإِسْقَالَةُ] ငြမ်း။ အမြင့်သို့တက်ရန်ဆင်ထားသော ကြိုးငြမ်းသို့မဟုတ်သစ်ငြမ်း၊ ဝါးငြမ်း။ (ج)[اَسَاقِيْلُ]။

✿[اَلْآسْقَرْبُوْطُ]အဟာရချို့တဲ့သည့်ရောဂါ။ စကားဗီရောဂါ။

✿[اَلْآسْقُفُّ] ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးများ ခံယူသောဘွဲ့။

✿[اَلْآسْكُرُجَّةُ]ဟင်းချို၊ ရှလကာရည်ထည့်သောခွက်။

✿[اَلْإِسْكَارِيَّةُ]သံကောင်ကြောင့်ဖြစ်သော အစ်စ်ကာရီရောဂါ။

✿[اَلْإِسْكَافُ] ကြည့်(س ك ف)

✿[اَلْإِسْكَلَةُ] ကြည့်(س ك ل)

✿[اَلْإِسْكِيْمُ] ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးများ ဝတ်သော အဝတ်။

✿[اَلْإِسْكِيْمُو]အက်စကီးမိုးလူမျိုး။

✿ [اَسَلَ ـُ] ညီညာပြန့်ပြူးသည်။ ချောမွေ့သည်။

[اَسَالَةٌ] ညီညာပြန့်ပြူးခြင်း။ ချောမွေ့ခြင်း။

[اَسَّلَ] ❶ ညီညာပြန့်ပြူးစေသည်။ ချောမွေ့အောင်လုပ်သည်။ ❷ [ـُ الْحَدِيْدَ]ပါးလွှာသောသံပြားချပ်များ ပြုလုပ်သည်။ ❸ [ـُ السِّلَاحَ](လက်နက်ကို)ချွန်မြစေသည်။ ချွန်မြအောင် သွေးသည်။

[تَاَسَّلَ] (ဖခင်)ခြေရာနင်းသည်။ စရိုက်တူသည်။ ကြည့် (تاسن)

[اَلْآسَلُ] ❶ ကျူပင်တစ်မျိုး။ ❷ ရှည်လျားသောဆူး။ ❸ လှံ။ ❹ သံဖြင့်ပြုလုပ်၍ ထက်မြက်စွာသွေးထားသော သံများ၊ ဓါးစသည်။

[اَلْآسَلَةُ] ❶ ရှည်လျားဖြောင့်တန်း၍ ချောမွေ့အောင် ပြုလုပ်ထားသောအချောင်း၊ အတံ။ ❷ ထိပ်စွန်း။[اَسَلَةُ اللِّسَانِ]လျှာထိပ်။ ❸ ထိပ်ဦး(ဓါးဖျား၊ လှံဖျားစသည်)။

✿[اَلْآسْلُوْبُ] ကြည့် (س ل ب)

✿[اَلْآسْمَنْتُ] အင်္ဂတေ၊ ဘိလပ်မြေ။

✿[اَسْمَنْجُوْمُ]အပြာနုရောင်။

✿ [اَسِنَ ـَ] (လေ၊ ရေ)ညစ်ညမ်းသည်။

[اَسْنٌ ـ اُسُوْنٌ] (လေ၊ ရေ)ညစ်ညမ်းခြင်း။

[اَسِنَ ـَ] ❶ (လေ၊ ရေ)ညစ်ညမ်းသည်။ ❷ [ـَ فُلَانٌ]လေကောင်း၊ လေသန့်မရသဖြင့် မူးမေ့သည်။

[اَسَنٌ] လေကောင်း၊ လေသန့်မရသဖြင့် မူးမေ့ခြင်း။

[اَسِنٌ] လေကောင်း၊ လေသန့်မရသဖြင့် မူးမေ့သူ။

[تَاَسَّنَ] ❶ (လေ၊ ရေ)ညစ်ညမ်းသည်။ ❷ [ـَ وُدُّ فُلَانٍ]အချစ်ပေါ့သည်။ အချစ်ပြယ်သည်။ ❸ [ـَ عَهْدُ فُلَانٍ](ကတိ)ပျက်သည်။

[اَلْآسِنَةُ] ကြိုးသို့မဟုတ်ခါးပတ် ပြုလုပ်ရာ၌ သုံးသောသားရေ။(ج)[اَسَائِنُ ـ اُسُنٌ]။

✿ [اَسَا ـُ] ❶ စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးသည်။ သင့်မြတ်စေသည်။ ❷ [ـــالْجُرْحَ]ဒဏ်ရာကို ပျောက်ကင်းအောင်ကုသည်။ ❸ [ـــالشَّيْءَ] ပျက်စီးနေသောအရာကို ကောင်းအောင်ပြုပြင်သည်။

[اَسْوٌ] စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးခြင်း။ သင့်မြတ်စေခြင်း။

[اَلْاَسْوَارُ] စစ်ခေါင်းဆောင်။

[اَسِیَ ـَ] ❶ ကုသသည်။ ဝေဒနာကို သက်သာစေသည်။ ❷ ဖြေသိမ့်ပေးသည်။

[اَسْیٌ] ❶ ကုသခြင်း။ ဝေဒနာကို သက်သာစေခြင်း။ ❷ ဖြေသိမ့်ပေးခြင်း။

[اَسِیَ ـَ] ပူဆွေးဝမ်းနည်းသည်။

[اَسًا] ပူဆွေးဝမ်းနည်းခြင်း။

[اَسٍ ـ اَسِیٌّ ـ اَسْوَانٌ ـ اَسْیَانٌ]ပူဆွေးဝမ်းနည်းသူ။

[اٰسَا] ပူဆွေးဝမ်းနည်းအောင် လုပ်သည်။ ဝမ်းနည်းကြေကွဲစေသည်။

[اٰسَی] ❶ ညီညာအောင်လုပ်သည်။ ပြေပြစ်ချောမွေ့စေသည်။ ❷ [ـــ فُلَانًا بِمَالِهِ]ရရှိစေသည်။ ပေးကမ်းသည်။ ❸ အတူတကွ မျှဝေခံစားသည်။[اِنَّ اَخَاكَ مَنْ اٰسَاكَ]အသင့်အားသာတူညီမျှ ဆက်ဆံသူသည်သာ အသင်*၏ညီ၊ အစ်ကို*ဖြစ်သည်။(စစ်မှန်သော မိတ်ဆွေဖြစ်သည်။) ❹ [ـــ فُلَانًا بِمُصِيْبَتِهِ]ဖြေသိမ့်အားပေးသည်။

[اَسَّی] ❶ စေ့စပ်ပေးသည်။ ညှိနှိုင်းပေးသည်။ ပြေလည်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ❷ အားပေးစကားပြောသည်။

[اِئْتَسٰی] ❶ နောက်လိုက်သည်။ ❷ စံနမူနာယူသည်။

[تَاٰسَی] ❶ အချင်းချင်း ပြေလည်အောင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သည်။ ❷ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သင့်မြတ်အောင်နေသည်။

[تَاَسَّی] ❶ နောက်လိုက်သည်။ ❷ စံနမူနာယူသည်။

[اَلْاٰسِی] ဆရာဝန်။ ခွဲစိတ်ကုသသူ။(ဇ)[اِسَاءٌ ـ اُسَاةٌ]။

[اَلْاٰسِیَةُ] ❶ မဏ္ဍိုင်။ ❷ အခြေခံအုပ်မြစ်။ ❸ အခြေခံခိုင်မာသော အဆောက်အဦး။ (ဇ)[اَوَاسٍ]။

[اَلْاُسْوَةُ] ❶ စံနမူနာ။ ❷ ခံယူကျင့်သုံးအပ်သော အပြုအမူ။ ❸ ဥပမာပုံစံ။

[اَلْمَاٰسَاةُ] သမိုင်းအဖြစ်အပျက်တို့ကို ပြောင်မြောက်စွာဖေါ်ညွှန်းနိုင်ပြီး ကြေကွဲဖွယ် ဇာတ်သိမ်းခန်းဖြင့် ကပြဖြေဖျော်သည့် ကြေကွဲဖွယ်ပြဇာတ်။(ဇ)[مَاٰسٍ]။

✿[اَسْيَا ـ اٰسِيَا] အာရှတိုက်။

✿[اَلْاَسِيْتُوْنُ] ထူးခြားသောအနံ့ရှိပြီး အငွေ့ပြန်တတ်သော ဓါတ်ငွေ့ရည်တစ်မျိုး။

✿ [اَشَبَ ـِ] ❶ စုပေါင်းရောနှောသည်။ ❷ ရောမွှေသည်။ ❸ [ـــ فُلَانًا]ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ ဝေဖန်ကဲ့ရဲ့သည်။

[اَشْبٌ] ❶ စုပေါင်းရောနှောခြင်း။ ❷ ရောမွှေခြင်း။ ❸ ပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်း။ ဝေဖန်ကဲ့ရဲ့ခြင်း။

[اَشِبَ ـَ] ❶ အကိုင်းအလက် ထူထပ်စွာရှင်သန်ပေါက်ရောက်သည်။ ထူထပ်များပြားသည်။ ❷ [ـــ الْاَمْرُ]အမှုပွေသည်။ ဇာတ်လမ်းရှုပ်ထွေးသည်။ ပြဿနာပေါင်းစုံကျရောက်သည်။ ❸ [ـــ بَيْنِی وَبَيْنَهُ](သူနှင့်ကျွန်

တော်၏ကြား၌)အချစ်ပြယ်သည်။

[اَشِبَ] အကိုင်းအလက် ထူထပ်စွာ ရှင်သန်ပေါက်ရောက်သော။ ထူထပ်များပြားသော။

[اَشَّبَ] ❶ စုပေါင်းရောနှောသည်။ ❷ ရောမွှေသည်။ ❸ [ـفُلَانًا]အလွန်အမင်း ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ ဝေဖန်ကဲ့ရဲ့သည်။ ❹ [ـبَيْنَهُمْ] ပြဿနာဖန်တီးသည်။ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားအောင် ရန်ထောင်ပေးသည်။ ❺ သတ္တုစပ်ပြုလုပ်သည်။

[اِئْتَشَبَ] စုပေါင်းရောနှောသည်။ စုပြုံရောထွေးသည်။

[تَاَشَّبَ] ❶ အကိုင်းအလက် ထူထပ်စွာရှင်သန်ပေါက်ရောက်သည်။ ထူထပ်များပြားသည်။ ❷ [ـالْاَمْرُ]အမှုပွေသည်။ ဇာတ်လမ်းရှုပ်ထွေးသည်။ ပြဿနာပေါင်းစုံကျရောက်သည်။ ❸ [ـبَيْنِيْ وَبَيْنَهُ](သူနှင့်ကျွန်တော်၏ကြား၌)အချစ်ပြယ်သည်။ ❹ စုပြုံတိုးဝှေ့သည်။ အလုအယက်နေရာယူသည်။

[اَلْاُشَابَةُ] ❶ လူစုလူဝေး။ ❷ မတရားသဖြင့် ရယူထားသော ပစ္စည်း။ ❸ သမ္မာအာဇီဝမကျသောနည်းဖြင့် ရှာဖွေထားသော ငွေကြေး။ ❹ သတ္တုစပ်၊ အလှိုင်း။ (ج)[اَشَائِبُ]။

✿ [اَشَرَ ـِ] ❶ [ـالْخَشَبَةَ](သစ်သားကို)ဖြန့်ခင်းသည်။ ❷ ဖြန့်နှံ့စေသည်။ ❸ (အသွားများကို)ချွန်မြအောင်သွေးသည်။

[اَشْرٌ] ❶ (သစ်သားကို)ဖြန့်ခင်းခြင်း။ ❷ ဖြန့်နှံ့စေခြင်း။ ❸ (အသွားများကို)ချွန်မြအောင်သွေးခြင်း။

[اَشِرَ ـَ] ❶ ပျော်ရွှင်တက်ကြွသည်။ မြူးသည်။ ❷ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ❸ [ـالْبَرْقُ](လျှပ်စီး)တဖြတ်ဖြတ် တောက်ပသည်။ ❹ [ـالنَّبَاتُ](အပင်)ယိမ်းထိုးလှုပ်ရှားသည်။

[اَشَرٌ] ❶ ပျော်ရွှင်တက်ကြွခြင်း။ မြူးခြင်း။ ❷ မောက်မာခြင်း။ မာနကြီးခြင်း။ ❸ (လျှပ်စီး)တဖြတ်ဖြတ် တောက်ပခြင်း။ ❹ (အပင်) ယိမ်းထိုးလှုပ်ရှားခြင်း။

[اَشِرٌ-اَشْرَانُ] ❶ ပျော်ရွှင်တက်ကြွသူ။ မြူးသူ။ ❷ မောက်မာသူ။﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ﴾သို့သာမက သူသည် အလွန်လိမ်ညာ၍ မောက်မာသူဖြစ်၏။

[اَشَّرَ] ❶ [ـالْخَشَبَةَ](သစ်သားကို)ဖြန့်ခင်းသည်။ ❷ ဖြန့်နှံ့စေသည်။ ❸ (ဓါးသွား၊ လှံသွားစသည်ကို)ချွန်မြအောင်သွေးသည်။ ❹ [ـعَلَى الْكِتَابِ]ကျမ်းညွှန်းရေးသည်။ မိမိ၏ အမြင်ကို ထည့်သွင်းရေးသားသည်။

[مُؤَشَّرٌ] ❶ ဖြန့်ခင်းထားသော(သစ်သား)။ ❷ ဖြန့်နှံ့နေသော(အရာ)။ ❸ ချွန်မြအောင် သွေးထားသော(အသွား)။ ချွန်မြသော(အရာ)။

[ثَغْرٌ مُؤَشَّرٌ]ချွန်ထွက်နေသောလည်စေ့။

[اَلْاَشَارَةُ] ❶ လွှစာ။ ❷ သစ်တိုသစ်စ။

[اَلْاِشَارَةُ] ကြည့် [ش و ر]

[اَلْاُشُرُ] သွားများညီညာထက်မြက်မှု။

[اَلْمِئْشَارُ] လွှ။ (ج)[مَاشِرُ]။

✿[اَلْاِشْرَاسُ] ကော်ရည်ထုတ်သော အပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَشَّ ـُ] ❶ တုတ်သို့မဟုတ်ချိုတံဖြင့် ခူးဆွတ်သည်။ ခူးဆွတ်သည်။ ❷ ရွှင်မြူးသည်။ ပျော်သည်။

[اَشٌّ] ❶ တုတ်သို့မဟုတ်ချိုတံဖြင့် ခူးဆွတ်

ခြင်း။ ခုံးဆွတ်ခြင်း။ ❷ ရှင်မြူးခြင်း။ ပျော်ခြင်း။

[اَلْاَشُّ] မုန့်ခြောက်။

✽ [اَلْاِشْفٰی] အပေါက်ဖောက်သည့်စူး။ တံစို့။

✽ [تَاَشَّنَ] သရော်ဖြင့်ဆေးကြောသည်။

[اَلْاُشْنَانُ۔اَلْاِشْنَانُ] ❶ သရော်။ ❷ ဆပ်ပြာ။ ❸ သရော်ပင်။ ❹ ဖွတ်လျှော်ရာ၌ ဆပ်ပြာကဲ့သို့ အသုံးပြုရသော သရော်ပင်၏ပြာ။

[اَلْاُشْنَةُ] ကပ်ပါးပင်တစ်မျိုး။(ج)[اُشَنٌ]။

✽ [اَصَدَ۔] ❶ ပိတ်သည်။ ❷ ဖုံးကာသည်။

[اَصْدٌ۔اِصَادٌ] ❶ ပိတ်ခြင်း။ ❷ ဖုံးကာခြင်း။

[اَصَدَ۔اَوْصَدَ] ❶ ပိတ်သည်။ ❷ ဖုံးကာသည်။

[اِيْصَادٌ] ❶ ပိတ်ခြင်း။ ❷ ဖုံးကာခြင်း။

[مُؤْصَدٌ] ❶ ပိတ်ထားသော(အရာ)။ ❷ ဖုံးကာထားသော(အရာ)။﴿اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ﴾မုချကေန် ထိုမီးသည် ၎င်းတို့အပေါ်၌ ပိတ်ဆို့ထားမည်။

[اَصَّدَ] ❶ [۔الثَّوْبَ]လက်မပါသည့်အင်္ကျီပြုလုပ်သည်။ လက်ပြတ်အင်္ကျီချုပ်သည်။ ❷ [۔الْجَارِيَةَ]မိန်းကလေးကို လက်မပါသည့်အင်္ကျီဝတ်ဆင်ပေးသည်။

[اَلْاَصْدَةُ] လက်မပါသည့်အင်္ကျီ။ အင်္ကျီလက်ပြတ်။ (ج)[اُصُدٌ]။

[اَلْاِصْدَةُ] လူမျိုးစုများ စုဝေးရာနေရာ။ လူစုလူဝေး။ လူစုရာအရပ်။(ج)[اِصَدٌ]။

[اَلْاَصِيْدُ] ခွက်။ ပန်းကန်။

[اَلْاَصِيْدَةُ] ❶ လက်မပါသည့်အင်္ကျီ။ အင်္ကျီလက်ပြတ်။ ❷ ခြံ။(ကြက်ခြံ၊ ဘဲခြံစသည်)။ (ج)[اُصُدٌ۔اَصَائِدُ]။

[اَلْمُؤَصَّدُ] လက်မပါသည့်အင်္ကျီ။ အင်္ကျီလက်ပြတ်။

[اَلْمُؤَصَّدَةُ] လက်မပါသည့်အင်္ကျီ။ အင်္ကျီလက်ပြတ်။

✽ [اَصَرَ۔] ❶ ချည်နှောင်သည်။ ❷ ဖမ်းဆီးသည်။ ချုပ်နှောင်သည်။ ❸ သံယောဇဉ်ဖြစ်သည်။ ❹ ချိုးဖဲ့သည်။ ❺ ထိန်းသိမ်းထားသည်။ [اَصَرَ مَالَهُ عَنْهُ]သူ့ပစ္စည်းကို မပေးပဲ ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ❻ [۔الْخَيْمَةَ]ရွက်ဖျင်တဲအတွက် ကြိုးပြုလုပ်သည်။

[اَصْرٌ] ❶ ချည်နှောင်ခြင်း။ ❷ ဖမ်းဆီးခြင်း။ ချုပ်နှောင်ခြင်း။ ❸ သံယောဇဉ်ဖြစ်ခြင်း။ ❹ ချိုးဖဲ့ခြင်း။ ❺ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း။ ❻ ရွက်ဖျင်တဲအတွက် ကြိုးပြုလုပ်ခြင်း။

[اِئْتَصَرَ] ❶ [۔الْاَرْضُ](မြေ၌)အပင်များ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ချိတ်ဆက်သည်။ အပင်များ ရှည်လျားထူထပ်စွာ ပေါက်ရောက်သည်။ ❷ [۔الْقَوْمُ]လူဦးရေများပြားသည်။

[اَلْاَصِرَةُ] ❶ သံယောဇဉ်။ ❷ ကြင်နာမှု။ ❸ ထောက်ထားညှာတာမှု။ ❹ လက်မောင်းရင်းနှစ်ဘက်ကို ချည်နှောင်ရသောကြိုး။ (ج)[اَوَاصِرُ]။

[اَلْاِصَارُ] ❶ လက်မောင်းရင်းနှစ်ဘက်ကို ချည်နှောင်ရသောကြိုး။ ❷ ရွက်ဖျင်တဲဆောက်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုရသောကြိုး။(ج)[اِصَرَةٌ۔اُصُرٌ]။

[اَلْاِصْرُ] ❶ နိုင်မာသော ကတိဝန်ခံချက်။ ❷ အလွန်လေးလံသောဝန်ထုပ်၊ ဝန်ပိုး။ အလွန်လေးလံသောတာဝန်။

﴿قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِى﴾

အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က အသင်တို့သည် ယင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ခံခဲ့ကြပြီး ငါအရှင်မြတ်၏ကတိတော်ကိုလည်း လက်ခံယူခဲ့ကြပြီ မဟုတ်လောဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။

﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا﴾ အို ကျွန်တော်မျိုးတို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ် အရှင်မြတ်သည် ကျွန်တော်မျိုးတို့အား ကျွန်တော်မျိုးတို့၏ အလျင် ရှိခဲ့ကြကုန်သောသူတို့အား ထမ်းဆောင်စေတော်မူသကဲ့သို့ လေးလံသောတာဝန်ကို သတ်မှတ်တော်မမူပါနှင့်။

[اَلْاَصِيْرُ] ရှည်လျားရှုပ်ထွေးသော(အပင်၊ ဆံပင်၊ ချည်ခင်စသည်)။(ဇ)[اُصُرٌ]။

[اَلْمَاصِرُ] ❶ သင်္ဘောများဖြတ်သန်းမှုမပြုနိုင်ရန် မြစ်၌ကန့်လန့် ဖြတ်ကာရံထားသော သံကြိုး။ ❷ ဖြတ်သန်းသွားလာမှုမပြုနိုင်ရန် လမ်း၌ကာရံထားသော အတားအဆီး။ (ဇ) [مَاصِرُ]။

✿ [اَصَّ ـُ] ❶ [ـــ اللَّحْمُ](အသားအရေ)ကျစ်လျစ်မာကျောသည်။ ပြည့်တင်းနိုင်မာသည်။ ❷ [ـــ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်၏အသားအရေ) မာကျောသည်။ ပြည့်တင်းနိုင်မာသည်။ ❸ [ـــ الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا]လူခြေထူထပ်ရှုပ်ထွေးသည်။ ❹ [ـــ الشَّيْءَ]တိကျခိုင်မာစေသည်။

[اَصٌّ-اَصِيْصٌ]❶ အသားအရေ မာကျောခြင်း။ ပြည့်တင်းနိုင်မာခြင်း။ ❷ လူခြေထူထပ်ရှုပ်ထွေးခြင်း။ ❸ တိကျခိုင်မာစေခြင်း။

[اَصُوْصٌ] အသားအရေ မာကျောသော(ကုလားအုတ်)။(ဇ)[اُصُصٌ-اَصَائِصُ]။

[اَصَّصَ] နိုင်မာစေသည်။ မာပြင်းစေသည်။ သိပ်သည်း ကျစ်လျစ်စေသည်။

[اِئْتَصَّ] ❶ စုရုံးသည်။ ❷ [ـــ الْقَوْمُ]လူခြေထူထပ်သည်။

[اَلْاَصَّاصُ] ❶ မြေသည်သည့် ဒယ်အိုးပြုလုပ်သူ။ ❷ ပန်းအိုးပြုလုပ်သူ။

[اَلْاَصِيْصُ] ❶ မြေသည်သည့် ဒယ်အိုး။ ❷ ပန်းအိုး။(ဇ)[اَصَائِصُ-اُصُصٌ]။

[اَلْاَصِيْصَةُ] နီးကပ်စွာ တည်ဆောက်ထားသော အိမ်များ။

✿[اَلْاَصْطُبَّةُ] ဂုံလျှော်သို့မဟုတ် ဝါဂွမ်းအကြမ်း။ ကြည့်[اَلْاُسْطُبَّةُ]

✿[اَلْاِصْطَبْلُ]မြင်းစောင်း။ကြည့်[اَلْاِسْطَبْلُ]

✿[اَلْاِصْطَفْلِيْنُ]မုန်လာဥတစ်မျိုး။

✿[اَلْاِصْطِيْلُ]မျက်မမြင်။

✿ [اَلْاَصَفُ] အညွန့်ကို ဟင်းချိုရည်သို့မဟုတ် ဆားရည်စိမ်ချဉ်ဖတ်အဖြစ် စားသုံးရသော အပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَصَلَ ـُ] အရင်းအမြစ်ကို စူးစမ်းလေ့လာသည်။ အနုလုံပဋိလုံ လေ့လာသည်။

[اَصْلٌ] အရင်းအမြစ်ကို စူးစမ်းလေ့လာခြင်း။ အနုလုံပဋိလုံ လေ့လာခြင်း။ အသေးစိတ်လေ့လာခြင်း။

[اَصِلَ ـَ] ပျက်စီးသည်။ [اَصِلَ اللَّحْمُ]အသားပုပ်သည်။ အသားပျက်သည်။

[اَصَلٌ] ပျက်စီးခြင်း။ ပုပ်ခြင်း။

[اَصُلَ ـُ] ❶ အမြစ်တွယ်သည်။ ❷ တည်တံ့သည်။ ခိုင်မာသည်။ ❸ ခွန်အားရှိသည်။ ❹ [ـــ الرَّاْيُ](အတွေးအခေါ်)မြင့်မားထက်မြက်သည်။ အတွေးအမြင် ကောင်းမွန်နိုင်မာသည်။ ❺ [ـــ الْاُسْلُوْبُ]နည်းလမ်းမှန်ကန်

သည်။ စနစ်ကျသည်။ ❻ [ـ النَّسَبُ]မျိုးရိုး မြင့်မြတ်မှန်ကန်သည်။

[اَصَالَةٌ] ❶ အမြစ်တွယ်ခြင်း။ ❷ တည်တံ့ခြင်း။ ခိုင်မာခြင်း။ ❸ ခွန်အားရှိခြင်း။ ❹ အတွေးအခေါ်မြင့်မားထက်မြက်ခြင်း။ ❺ နည်းလမ်းမှန်ကန်ခြင်း။ စနစ်ကျခြင်း။ ❻ မျိုးရိုးမြင့်မြတ် မှန်ကန်ခြင်း။

[اَصِيْلٌ] ❶ အမြစ်တွယ်သော(အပင်)။ ❷ တည်တံ့သူ။ ခိုင်မာသူ။ ❸ ခွန်အားရှိသူ။ ❹ အတွေးအခေါ်မြင့်မားထက်မြက်သူ။ ❺ နည်းလမ်းမှန်ကန်သူ။ စနစ်ကျသူ။ ❻ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်မှန်ကန်သူ။

[اَصَلَ] နေညိုချိန်ကျရောက်သည်။

[اِيْصَالٌ] နေညိုချိန်ကျရောက်ခြင်း။

[اَصَّلَ] အခိုင်အမာတည်ဆောက်သည်။ အခိုင်အမာ အုတ်မြစ်ချသည်။

[تَاَصَّلَ] ❶ အမြစ်တွယ်သည်။ ❷ တည်တံ့သည်။ ခိုင်မာသည်။ ❸ ခွန်အားရှိသည်။ ❹ [ـ الرَّاْىُ](အတွေးအခေါ်)မြင့်မားထက်မြက်သည်။ အတွေးအမြင် ကောင်းမွန်ခိုင်မာသည်။ ❺ [ـ الْاُسْلُوْبُ]နည်းလမ်းမှန်ကန်သည်။ စနစ်ကျသည်။ ❻ [ـ النَّسَبُ]မျိုးရိုးမြင့်မြတ်မှန်ကန်သည်။

[اِسْتَاْصَلَ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]အခြေခိုင်သည်။ အခြေခံကောင်းသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]အမြစ်လှန်သည်။ အမြစ်ပါမကျန်အောင်နှုတ်သည်။

[اَلْاَصَالَةُ] ❶ အတွေးအခေါ် မြင့်မားထက်မြက်မှု။ ❷ နည်းလမ်းမှန်ကန်မှု။ စနစ်ကျမှု။ ❸ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်မှန်ကန်မှု။

[اَصْلٌ] ❶ အမြစ်။ ❷ အခြေခံ။ အုတ်မြစ်။ ❸ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်မှန်ကန်မှု။ ❹ မူရင်း။ ❺ ဥပဒေစည်းမျဉ်း။ ❻ လုံးဝ။[مَافَعَلْتُهُ اَصْلًا]ဒါကို ငါလုံးဝမလုပ်ခဲ့ရဘူး။(ج)[اُصُوْلٌ]။

[اَلْاَصْلِيُّ] ❶ မူရင်းနှင့်ဆိုင်သော။ ❷ အခြေခံကျသော။

[اَلْاَصَلَةُ] မြွေပွေး။

[اَلْاُصُوْلُ] ❶ အခြေခံစည်းမျဉ်းများ။ ❷ ဥပဒေသများပြဋ္ဌာန်းရန် အခြေခံစည်းမျဉ်းများ။ [اُصُوْلُ الشَّرْعِ]အစ္စလာမ့်တရားတော်သို့မဟုတ် အစ္စလာမ့်ဥပဒေ၏အခြေခံကြီး(၄)ရပ်။ (ယင်းအခြေခံလေးရပ်မှာ–၁။ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်။ ၂။'စန္နဟ်'တမန်တော်မြတ်၏ဘဝဆောက်တည်မှုပုံစံ။ ၃။'အိဂျ်မာအ်'ခေတ်အဆက်ဆက် အစ္စလာမ့်သုခမိန်ကြီးများ၏ညီညွတ်သောအဆုံးအဖြတ်။ ၄။'ကိယာစ်'အထက်ပါအခြေခံသုံးရပ်ကို အခြေခံ၍ နှိုင်းယှဉ် သုံးသပ်ထားသော အဆုံးအဖြတ်။

[اَلْاَصِيْلُ] နေညိုချိန်။(ج)[اُصُلٌ۔ اُصْلَانٌ۔ اَصَائِلُ]။

[اَلْاَصِيْلَةُ] ❶ တည်ရှိသောပစ္စည်း။ ❷ အားလုံး။ တစ်ခုမကျန်။ တစ်ယောက်မကျန်။ [اَصِيْلَةُ الرَّجُلِ]လူတစ်ယောက်၏ ခိုင်မာသောပစ္စည်း။ တည်ရှိသောပစ္စည်း။[اَخَذَ الشَّيْءَ بِاَصِيْلَتِهِ]တစ်ခုမကျန်ယူသည်။[جَاءُوْا بِاَصِيْلَتِهِمْ]တစ်ယောက်မကျန်လာသည်။

✿ [اَضَّ ـ] ❶ ရစ်ခွေသည်။ တွန့်လိမ်သည်။ လူးလွန့်သည်။[ـ عِنْدَ الْوِلَادَةِ]မီးဖွားချိန်၌ နာကျင်သဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်တွန့်လိမ်လူးလွန့်သည်။ ❷ [ـهُ الْاَمْرُ]ပူပင်သောကရောက်စေသည်။

❷ ဝန်ပိစေသည်။ ခက်ခဲကြပ်တည်းစေသည်။ ❸ [الشَئ ــ]ချိုးဖဲ့သည်။

[اِضَاضٌ] မီးဖွားချိန်နာကြင်သဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်တွန့်လိမ်လူးလွန့်ခြင်း။

[اَضٌّ-اِضَاضٌ] ပူပင်သောကရောက်စေခြင်း။ ဝန်ပိစေခြင်း။ ခက်ခဲစေခြင်း။ ချိုးဖဲ့ခြင်း။

[اَضَّ] အလျင်စလို ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ အပြေးအလွှားသွားရောက်သည်။

[مُوَاضَّةٌ] အလျင်စလို ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်း။ အပြေးအလွှားသွားရောက်ခြင်း။

[اِئْتَضَّ] ❶ အခက်အခဲ ဆိုက်ရောက်သည်။ အကြပ်အတည်းတွေ့သည်။ ❷ [اِلَيْهِ ــ]အကြပ်အတည်းတွေ့သည်။ ❸ [الشَئ ــ]ရှာဖွေသည်။ ❹ [فُلَانًا ــ]ရိုက်သည်။

[اَلْاِضَاضُ] ❶ အပူရှိန်။ အပူငွေ့။ ❷ ခိုလှုံရာ။ နားခိုရာ။

[اَلْاُضُّ] အရင်းအမြစ်။ အခြေခံ။ အုတ်မြစ်။ (ج)[اِضَاضٌ]။

❁ [اَضِمَ ــ] ❶ အမုန်းထားသည်။ မုန်းတီးမှုကို သိုဝှက်ထားသည်။ အကောက်ကြံသည်။ အာဃာတထားသည်။ ❷ ဒုက္ခပေးသည်။

[اَضَمٌ] ❶ အမုန်းထားခြင်း။ မုန်းတီးမှုကို သိုဝှက်ထားခြင်း။ အကောက်ကြံခြင်း။ အာဃာတထားခြင်း။ ဒုက္ခပေးခြင်း။

❁ [اَلْاِضَاءُ] မိုးမခပင်များ စုဝေးပေါက်ရောက်ရာနေရာ။

❁. [اَلْاَضَاةُ] ရေအိုင်။ ရေစုဝေးရာနေရာ။(ج) [اَضَوَاتٌ ـ اَضَيَاتٌ]။

❁ [اَطَرَ ــ] ❶ ဘောင်ခတ်သည်။ ဘောင်တပ်ဆင်သည်။ ❷ ကိုင်းညွှတ်စေသည်။ ပျော့ပျောင်းစေသည်။ ကွေးညွှတ်စေသည်။

[اَطْرٌ] ❶ ဘောင်ခတ်ခြင်း။ ❷ ကိုင်းညွှတ်စေခြင်း။ ပျော့ပျောင်းစေခြင်း။

[اَطَّرَ] ❶ ဘောင်ခတ်သည်။ ဘောင်တပ်ဆင်သည်။ ❷ ကိုင်းညွှတ်စေသည်။ ပျော့ပျောင်းစေသည်။ ကွေးညွှတ်စေသည်။

[اِنْاَطَرَ] ကောက်ကွေးသည်။ ကိုင်းညွှတ်သည်။

[تَاَطَّرَ] ❶ ကောက်ကွေးသည်။ ကိုင်းညွှတ်သည်။ ❷ [الْمَرْاَةُ ــ](မိန်းမ)လမ်းလျှောက်ရာ၌ ကိုင်းညွှတ်သည်။ ကန့်ကလျ လမ်းလျှောက်သည်။ ❸ [ــ بِالْمَكَانِ]နေရာမှ မခွါနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။

[اَلْاَطِرَةُ] ❶ သံယောဇဉ်။ ကြင်နာမှု။ ထောက်ထားညှာတာမှု။ ❷ လက်မောင်းရင်းနှစ်ဘက်ကို ချည်နှောင်ရသောကြိုး။ (ج) [اَوَاطِرُ]။

[اَلْاِطَارُ] ❶ ဘောင်။ ❷ ကုလားနား။ ❸ ဝိုင်းဖွဲ့နေသောလူစု။ ❹ သပျစ်ကိုင်းအညွန့်။ ❺ နှုတ်ခမ်းနှင့် နှုတ်ခမ်းမွေးကြားရှိ အစိတ်အပိုင်း။ ❻ မြားတံ၏နောက်ပိုင်းရှိလေးကိုင်းချိတ်ရာနေရာ။(ج)[اُطُرٌ]။

[اَلْاَطْرُ] လေးကိုင်း၏ကိုင်းညွှတ်နေသည့် အစိတ်အပိုင်း။

[اَلْاَطْرَةُ] ❶ ဘောင်။ ❷ ကုလားနား။ ❸ ဝိုင်းဖွဲ့နေသောလူစု။ ❹ သပျစ်ကိုင်းအညွန့်။ ❺ နှုတ်ခမ်းနှင့် နှုတ်ခမ်းမွေးကြားရှိ အစိတ်အပိုင်း။ ❻ မြားတံ၏နောက်ပိုင်းရှိလေးကိုင်းချိတ်ရာနေရာ။ ❼ ခြေသည်း၊ လက်သည်းအောက်ရှိအသား။(ج)[اُطَرٌ-اِطَارٌ]။

[اَلْاَطِيْرُ] အပြစ်။[اَخَذَنِى بِاَطِيْرِ غَيْرِى]အခြား သူ၏အပြစ်နှင့် ကျွန်တော်အရေးယူခံရ သည်။

[اَلْمَاطُوْرَةُ] လေးကိုင်း။ တူးလေး။(ج)[مَاطِرُ]။

✿[اَلْاَطْرَبُوْنُ]ရောမခေါင်းဆောင်။

✿ [اَطَّ ـِ] အသံပေးသည်။[ـ الْبَطْنُ]ဆာလောင်သဖြင့် ဗိုက်ထဲမှ အသံမြည်သည်။ ရေကိုများစွာသောက်သဖြင့် ဗိုက်ထဲမှ အသံမြည် သည်။ [ـ الظَّهْرُ]ဝန်လေးလံသဖြင့် ကျောရိုးမှ အသံမြည်သည်။[ـ الْاِبِلُ](ကုလားအုတ်)မောပန်းသဖြင့်၊ ဝန်လေးလံသဖြင့် အော်မြည်သည်။

[اَطٌّ ـ اَطِيْطٌ] အသံပေးခြင်း။ အသံမြည်ခြင်း။

✿ [اَلْاِطِلُ] ခါး။(ج)[آطَالٌ]။

[اَلْاَيْطَلُ] ခါး။(ج)[اَيَاطِلُ]။

✿[اَلْاَطْلَسُ] မြေပုံပေါင်းချုပ်။

✿ [اَطَمَ ـِ] ❶ မြို့သိပ်သည်။ စိတ်ထဲရှိသည်ကို မပြောပဲနေသည်။ ❷ [ـ بِيَدِهٖ]လက်ထဲရှိသောအရာကို သွားဖြင့်ကိုက်ဖဲ့သည်။ ❸ [ـ عَلَى الْبَيْتِ]ခန်းဆီးများကာရံသည်။

[اُطُوْمٌ] မြို့သိပ်ခြင်း။ စိတ်ထဲရှိသည်ကို မပြောပဲနေခြင်း။

[اَطْمٌ] ❶ လက်ထဲရှိသောအရာကို သွားဖြင့်ကိုက်ဖဲ့ခြင်း။ ❷ ခန်းဆီးများကာရံခြင်း။

[اَطِمَ ـَ] ❶ ဆီး၊ ဝမ်းချုပ်သည်။ ❷ ဒေါသဖြစ်သည်။ ❸ စိတ်ထဲရှိသည်ကို မပြောပဲနေသည်။

[اَطَمٌ] ❶ ဆီး၊ ဝမ်းချုပ်ခြင်း။ ❷ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ ❸ စိတ်ထဲရှိသည်ကို မပြောပဲနေခြင်း။

[اَطَّمَ] ❶ ပိတ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]ဒေါသဖြစ်စေသည်။

[اَطَّمَ] ❶ ကာရံသည်။ ဖုံးအုပ်သည်။ ❷ [ـ الْاُطُمَ]ခံတပ်ကို မြင့်မားစွာတည်ဆောက်သည်။

[تَاَطَّمَ] ❶ စိတ်ထဲရှိသည်ကို မပြောပဲနေသည်။ မြို့သိပ်ထားသည်။ ❷ ဒေါသမပြေနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။ အခဲမကျေဖြစ်သည်။ ❸ [ـ اللَّيْلُ]ညအမှောင်ထု နက်ရှိုင်းသည်။ ❹ [ـ السَّيْلُ]ရေစီးပြင်းထန်သည်။ လှိုင်းကြီးသည်။ ❺ [ـ النَّارُ]မီး တဟုန်းဟုန်းတောက်သည်။ ❻ [ـ الْبَوْلُ اَوِ الْبَرَازُ]ဆီး၊ ဝမ်းချုပ်သည်။

[اَلْاُطَامُ] လုံးဝဆီးချုပ်နေခြင်း။

[اَلْاُطْمُ ـ اَلْاُطُمُ] ❶ ခံတပ်။ ❷ မြို့ရိုး။ ❸ အလွန်မြင့်မားသည့်အိမ်။(ج)[آطَامٌ ـ اُطُوْمٌ]။

[اَلْاَطُوْمُ] ❶ ပင်လယ်လိပ်။ ❷ ယောက်သွား။ ❸ ဖြူး။(ج)[اُطُمٌ]။

✿[اُغَسْطُسُ] ဩဂုတ်လ။ ကြည့်[اٰب]

✿ [اَفَخَ ـِ] ဦးခေါင်းရိုးကို ရိုက်သည်။ နောက်စေ့ကို ရိုက်သည်။

[اَفْخٌ] ဦးခေါင်းရိုးကို ရိုက်ခြင်း။ နောက်စေ့ကိုရိုက်ခြင်း။

[اَلْيَافُوْخُ] ဦးခေါင်းရိုး။ ဦးခွံ။

✿ [اَفِدَ ـَ] ❶ နီးကပ်သည်။ ❷ ချည်းကပ်သည်။ ❸ လျှင်မြန်သည်။ ❹ အလျှင်အမြန်ပြုလုပ်သည်။

[اَفَدٌ] ❶ နီးကပ်ခြင်း။ ❷ ချည်းကပ်ခြင်း။ ❸ လျှင်မြန်ခြင်း။ အလျှင်အမြန်ပြုလုပ်ခြင်း။

[اِسْتَافَدَ] ❶ နီးကပ်သည်။ ❷ ချည်းကပ်သည်။ ❸ လျှင်မြန်သည်။ ❹ အလျှင်အမြန် ပြုလုပ်

သည်။

[اَلْاَفَدُ] သတ်မှတ်ထားသောအချိန်။

✿ [اَفَرَ ـِ] ❶ တက်ကြွသည်။ ❷ ခုန်အုပ်သည်။ ❸ [ـِ الْقِدْرُ](အိုး)ဆူပွက်သည်။ ❹ [ـِ الْحَيَوَانُ] ဝဖြိုးလာသည်။ ❺ [ـِ الْخَادِمُ]ပေါ့ပါးသွက်လက်သည်။ ဖြတ်ဖြတ်လတ်လတ် ဆောင်ရွက်သည်။

[اَفْرٌ-اُفُوْرٌ] ❶ တက်ကြွခြင်း။ ❷ ခုန်အုပ်ခြင်း။ ❸ ဆူပွက်ခြင်း။ ❹ ဝဖြိုးလာခြင်း။ ❺ ပေါ့ပါးသွက်လက်ခြင်း။ ❻ ဖြတ်ဖြတ်လတ်လတ် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

[اِفْرٌ-اَفَّارٌ-مِئْفَرٌ] ❶ တက်ကြွသော(သူ)။ ❷ ခုန်အုပ်သော(သူ)။ ❸ ဆူပွက်သော(အရာ)။ ဝဖြိုးလာသော(သူ)။ ❺ ပေါ့ပါးသွက်လက်သော(သူ)။ ❻ ဖြတ်ဖြတ်လတ်လတ် ဆောင်ရွက်သော(သူ)။

[اَفِرَ ـَ] ❶ တက်ကြွသည်။ ❷ ဝဖြိုးလာသည်။

[اَفَرٌ] ❶ တက်ကြွခြင်း။ ❷ ဝဖြိုးလာခြင်း။

[اَفِرٌ-اَفْرَانُ] ❶ တက်ကြွသူ။ ❷ ဝဖြိုးလာသူ။

[اِسْتَافَرَ] ❶ တက်ကြွသည်။ ❷ ဝဖြိုးလာသည်။

[اَلْاَفْرَةُ] ❶ လူခြေထူထပ်ဆူညံမှု။ ❷ ဘေးဒုက္ခ။

[اَلْاَفَّارُ] အလွန်အပြေးသန်သော(သူ၊ မြင်းစသည်)။

[اَلْمِئْفَرُ] အစေခံ။ အလုပ်အကြွေးပြုရသူ။(ဇ) [مَافِرُ]။

✿[اَلْاِفْرَنْجُ-اَلْاِفْرَنْجَةُ] ပြင်သစ်လူမျိုး။

✿[اَلْاِفْرِيْزُ] ❶ စင်ဝင်အမိုး။ ❷ အိမ်၏နံရံ၊ ပြူတင်းစသည်တို့၌ အပြင်သို့ထုတ်ထားသော အစိတ်အပိုင်း။

✿[اِفْرِيْقِيَّةُ] အဖရိကတိုက်။

✿ [اَفَّ ـُ] ❶ စိတ်ဆိုးသဖြင့်''အို''၊''အား'' စသည်ဖြင့် ငေါက်ငန်းသည်။ ❷ စိတ်နှင့်အခန့်မသင့်သောအခါ ညည်းငြူသံပြုသည်။

[اَفٌّ] ❶ စိတ်ဆိုးသဖြင့်''အို''၊''အား'' စသည်ဖြင့် ငေါက်ငန်းခြင်း။ ❷ စိတ်နှင့်အခန့်မသင့်သောအခါ ညည်းငြူသံပြုခြင်း။

[اَفَّافٌ-اَفُوْفٌ] ❶ စိတ်ဆိုးသဖြင့်''အို''၊''အား'' စသည်ဖြင့် ငေါက်ငန်းသော(သူ)။ ❷ စိတ်နှင့်အခန့်မသင့်သောအခါ ညည်းငြူသံပြုသော(သူ)။ အလွန်ညည်းငြူတတ်သူ။

[اَفَّفَ] ❶ စိတ်ဆိုးသဖြင့်''အို''၊''အား'' စသည်ဖြင့် ငေါက်ငန်းသည်။ ❷ စိတ်နှင့်အခန့်မသင့်သောအခါ ညည်းငြူသံပြုသည်။ ❸ အော်ငေါက်သည်။ ❹ စိတ်အနှောင့် အယှက်ဖြစ်သည်။

[تَاَفَّفَ] ❶ အော်ငေါက်သည်။ ❷ စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သည်။ ❸ စိတ်ဆိုးသည်။

[اُفِّ-اُفٍّ] ''အို''၊''အား''စသည်ဖြင့် စိတ်ဆိုးသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ငေါက်ငန်းသောအခါ၌လည်းကောင်း ပြောဆိုသည့်အသံ။

[اَلْاَفَّةُ] ❶ သတ္တိကြောင်ခြင်း။ ❷ ရွံ့ရှာဖွယ်ရာအညစ်အကြေး။

[اَلْيَافُوْفُ] ❶ သတ္တိကြောင်သူ။ ❷ တုန်လှုပ်ချောက်ခြားသူ။ ❸ အလွန်ခါးသောအစားအစာ။ ❹ ခါင့်က်ပေါက်စ။(ဇ)[يَافِيْفُ]။

✿ [اَفِقَ ـِ] ❶ ကမ္ဘာအနှံ့သွားလာသည်။ ❷ [ـِ فُلَانًا وَعَلَيْهِ]သာလွန်သည်။ ပိုမိုထူးကဲ

သည်။ ပိုမိုမြင့်မားသည်။ ❸ [ـــ الْجِلْدَ]သား ရေနယ် လုပ်သည်။

[أَفْقٌ] ❶ ကမ္ဘာအနှံ့သွားလာခြင်း။ ❷ သာလွန်ခြင်း။ ပိုမိုထူးကဲခြင်း။ ပိုမိုမြင့်မားခြင်း။ ❸ သားရေနယ်လုပ်ခြင်း။

[آفِقٌ۔أَفَّاقٌ] ❶ ကမ္ဘာအနှံ့သွားလာသူ။ ❷ သာလွန်သူ။ ပိုမိုထူးကဲသူ။ ပိုမိုမြင့်မားသူ။

[أَفِيقٌ] သားရေနယ် ပြုလုပ်ထားသော (သားရေ)။(ج)[أُفُقٌ۔أُفُقٌ۔أَفِقَةٌ]။

[أَفِقَ ـَ] ❶ အလွန်မြင့်မြတ်သည်။ ❷ ပညာ အရာ၌ တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သည်။

[أَفَقٌ] ❶ အလွန်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ❷ ပညာအရာ၌ တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်ခြင်း။

[أَفِقٌ۔أَفِيقٌ] ❶ အလွန်မြင့်မြတ်သူ။ ❷ ပညာအရာ၌ တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သူ။

[تَأَفَّقَ] ခေတ္တခဏ သွားရောက်လည်ပတ်သည်။

[الْأَفِقَةُ] ခါး။(ج)[أَوَافِقُ]။

[الْآفَّاقُ] ❶ ကမ္ဘာအနှံ့လျှောက်သွားသူ။ ❷ နိုင်ငံအတည်တကျမရှိသူ။

[الْأُفُقُ۔الْأُفْقُ]❶ ထောင့်။ ❷ မိုးကုတ်စက်ဝိုင်း။ ❸ အသိ။ ❹ ဗဟုသုတ။ ❺ အတွေးအခေါ်။ [هُوَ وَاسِعُ الْأُفُقِ]သူဟာ အလွန်ဗဟုသုတများသူဖြစ်တယ်။ အလွန်အမြင်ကျယ်သူဖြစ်တယ်။ [هُوَ ضَيِّقُ الْأُفُقِ]သူဟာ အလွန်ဗဟုသုတခေါင်းပါးသူဖြစ်တယ်။ အလွန်အမြင်ကျဉ်းသူဖြစ်တယ်။(ج)[آفَاقٌ]။ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ﴾ငါအရှင်မြတ်သည် မကြာမီပင် ၎င်းတို့အား မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းများ၌လည်းကောင်း ၎င်းတို့၏ကိုယ်များ၌လည်းကောင်း ငါအရှင်မြတ်၏ သက်သေလက္ခဏာတော်များကို ပြသတော်မူမည်။

[الْأُفُقِيُّ] ❶ မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းနှင့်ဆိုင်သော။ ❷ နိုင်ငံအတည်တကျမရှိသော။ ❸ အီကွေတာမျဉ်း။

[الْأَفِيقُ] သားရေနယ်ပြုလုပ်ထားသော သားရေ။(ج)[أُفُقٌ۔أَفِقَةٌ]။

✿ [أَفَكَ ـِ] ❶ လိမ်ညာသည်။ လုပ်ကြံပြောဆိုသည်။ မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲသည်။ ❷ လှည့်စားသည်။ ❸ တစ်စုံတစ်ရာမှ မျက်နှာလွှဲစေသည်။ ﴿قَالُوٓا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ ၎င်းတို့က အသင်သည် ကျွန်ုပ်တို့အား ကျွန်ုပ်တို့၏ကိုးကွယ်ရာများမှ မျက်နှာလွှဲကျောခိုင်းစေရန် ကျွန်ုပ်တို့ထံ ရောက်ရှိလာခဲ့သလော။ ❹ မျက်စိရှေ့မှ ဖယ်ရှားသည်။ အာရုံပြောင်းစေသည်။

[أَفْكٌ۔إِفْكٌ۔أُفُوكٌ]❶ လိမ်ညာခြင်း။ လုပ်ကြံပြောဆိုခြင်း။ မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲခြင်း။ ❷ လှည့်စားခြင်း။ ❸ တစ်စုံတစ်ရာမှ မျက်နှာလွှဲစေခြင်း။ ❹ မျက်စိရှေ့မှ ဖယ်ရှားခြင်း။ အာရုံပြောင်းစေခြင်း။

[أَفِكَ ـَ] ❶ လိမ်ညာသည်။ လုပ်ကြံပြောဆိုသည်။ မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲပြောဆိုသည်။ ❷ [ــ عَنْهُ]ပျောက်ဆုံးသည်။ လမ်းပျောက်သည်။

[أَفْكٌ۔إِفْكٌ] ❶ လိမ်ညာခြင်း။ လုပ်ကြံပြောဆိုခြင်း။ မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်း။ ❷ ပျောက်ဆုံးခြင်း။ လမ်းပျောက်ခြင်း။

[اِفْكٌ-اَفِيْكٌ] ❶ လိမ်ညာသူ။ လုပ်ကြံပြောဆိုသူ။ မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲပြောဆိုသူ။ ❷ ပျောက်ဆုံးသူ။ လမ်းပျောက်သူ။

[اَفَكَ] လိမ်ညာနိုင်းသည်။ လုပ်ကြံပြောဆိုစေသည်။ မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲပြောဆိုစေသည်။

[اَفَّكَ] ❶ လိမ်ညာသည်။ လုပ်ကြံပြောဆိုသည်။ မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲပြောဆိုသည်။ ❷ [ـــ فُلاَنًا]လူလိမ်ဟုစွပ်စွဲသည်။

[اِئْتَفَكَ] ❶ ဂျွမ်းထိုးမှောက်ခုံဖြစ်သည်။ ကပြောင်းကပြန်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـــ الْاَرْضُ]မြေ (ပြိုပြီး)ယင်း၌နေထိုင်သူများ ပျက်စီးသည်။ ❸ [ـــ الرِّيَاحُ](လေ)အဘက်ဘက်မှ တိုက်ခတ်သည်။ ❹ [ـــ الْقَوْمُ]တုန်လှုပ်ချောက်ခြားကြသည်။ ၎င်းတို့၏အခြေအနေ တဖြည်းဖြည်းဆိုးရွားပြောင်းလဲသွားသည်။

[تَاَفَّكَ] အလွန်အမင်းလိမ်ညာသည်။ အမြဲတမ်းမုသားဆိုသည်။

[اَلْاَفِيْكَةُ] လုပ်ကြံမှုကြီး။ လိမ်ညာမှုကြီး။ အလွန်ကြီးကျယ်သော မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံမှု။ (ج)[اَفَائِكُ]။

[اَلْمُؤْتَفِكَاتُ] ❶ အဘက်ဘက်မှ တိုက်ခတ်သောလေများ။ ❷ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က မြေလှန်ဖျက်ဆီးအပြစ်ပေးတော်မူခဲ့သော လူးသ် အမျိုးသားတို့နေထိုင်ခဲ့ကြသောမြို့များ။

✿ [اَفَلَ ـ] ❶ ကွယ်သည်။ ပျောက်သည်။ ❷ [ـــ الْمُرْضِعُ]နို့ရည် ခန်းခြောက်သည်။ ﴾فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لَا اُحِبُّ الْاٰفِلِيْنَ﴿ သို့ဖြင့် ယင်းကြယ်နက္ခတ်သည် ကွယ်ပျောက်သွားသောအခါ ၎င်းက ကျွန်ုပ်သည် ကွယ်ပျောက်သောအရာများကို (ကိုးကွယ်ရာအဖြစ်)နှစ်သက်သည်မဟုတ် ဟုပြောဆိုခဲ့လေသည်။

[اَفْلٌ-اُفُوْلٌ] ကွယ်ပျောက်ခြင်း။

[اٰفِلٌ] ကွယ်ပျောက်သော(သူ၊ အရာ)။ ဝင်ရောက်ပျောက်ကွယ်သော(သူ၊ အရာ)။ (ج) [اُفَّلٌ-اُفُوْلٌ]။

[اَفِلَ ـ] ကွယ်ပျောက်သည်။

[اَفْلٌ-اُفُوْلٌ] ကွယ်ပျောက်ခြင်း။

[اَلْاَفِيْلُ] ကုလားအုတ်ပေါက်စ။ ဆိတ်ပေါက်စ။(ج)[اِفَالٌ-اَفَائِلُ]။

✿[اَفْلَاطُوْنُ] ပလေတို။

✿ [اَفَنَ ـ] ❶ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့သည်။ ❷ ဉာဏ်ကို ထိုင်းစေသည်။[اَلْبِطْنَةُ تَاْفِنُ الْفِطْنَةَ]ဗိုက်ပြည့်ခြင်းသည် အသိဉာဏ်ကို ချို့တဲ့စေသည်။ ❸ ရူးသွပ်သည်။ ❹ [ـــ النَّاقَةَ]ကုလားအုတ်မကို အချိန်မကျမီ နို့ညှစ်သည်။

[اَفْنٌ] ❶ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့ခြင်း။ ❷ ရူးသွပ်ခြင်း။ ❸ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့စေခြင်း။ ❹ ကုလားအုတ်မကို အချိန်မကျမီ နို့ညှစ်ခြင်း။

[مَافُوْنٌ-اَفِيْنٌ] ❶ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့သူ။ ❷ ရူးသွပ်သူ။

[اُفْنَةٌ] အသိဉာဏ်ချို့တဲ့သည့်လက္ခဏာ။

[اَفِنَ ـ] ❶ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့သည်။ ❷ [ـــ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)နို့အထွက်နည်းသည်။ ❸ [ـــ الطَّعَامُ](အစားအစာ)အပြင်ပန်းအားဖြင့် စားချင်စဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း အနှစ်အရသာမဲ့သည်။

[اَفَنٌ-اَفْنٌ] ❶ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့ခြင်း။ ❷ ပေါ့သွပ်ခြင်း။

[اَفِيْنٌ] ❶ အသိဉာဏ်ချို့တဲ့သူ။ ❷ ပေါ့သွပ်

သူ။

[اَفِنَةٌ] နို့အထွက်နည်းသော(ကုလားအုတ်မ၊ ဆိတ်မ၊ နွားမစသည်)။

[تَاَفَّنَ] အတွေးအခေါ်ရှိသူ၏အမူအယာကို အတုခိုးသည်။ အသိညာဏ်ပြည့်ဝသူအဖြစ် ဟန်ဆောင်သည်။

✿ [اَفَنْدِى] သခင်။ လူကြီးလူကောင်း။ လူကြီးမင်းခင်ဗျား။

✿ [اَفُوكَاتُو] ရှေ့နေ၊ ဥပဒေဝန်ထမ်း။

✿ [اَفْيُوْنٌ] ဘိန်းဆီ၊ ဘိန်းပင်။[رُوْحُ الْاَفْيُوْنِ]

✿ [اَقَتَ ـ] အချိန်သတ်မှတ်သည်။ကြည့်(وقت)

[اُقَّةٌ] (၁ • ၂၄၈)ကီလိုဂရမ်နှင့်ညီမျှသော အလေးချိန်။(ج)[اُقَّاتٌ.اُقَقٌ]။

✿[اَلْاُقْحُوَانُ]ဒေစီပန်းပင်။(ج)[اَقَاحٍ]။

✿[اَلْاَقْرَبَاذِيْنُ]စပ်ထားသောဆေးဝါး။

[عِلْمُ الْاَقْرَبَاذِيْنِ]ဆေးဖေါ်စပ်သည့်ပညာရပ်။

✿ [اَلْاَقِطُ] ဒိန်ခဲ။

✿ [اَلْاِقْلِيْدُ] သော့။(ج)[اَقَالِيْدُ]။

[اَلْاِقْلِيْمُ] ပြည်နယ်။ နယ်ပယ်။(ج)[اَقَالِيْمُ]။

[اَلْاِقْلِيْمِىُّ] ပြည်နယ်နှင့်ဆိုင်သော။

✿[اَلْاِقْلِيْدِسُ] ယူကလစ်။

✿ [اَلْاَقْنُوْمُ] ❶ ဒြပ်စင်။ ❷ လူပုဂ္ဂိုလ်။ ❸ မူလအရင်းအမြစ်။ ❹ သုံးပါးတစ်ဆူဘုရား(ခရစ်ယာန်တို့၏အယူအဆ)။(ج)[اَقَانِيْمُ]။

✿ [اَقُوْنَةٌ] ရုပ်တု။ ပုံတူ။

✿[اَلْاَقْيَانُسُ]မဟာသမုဒ္ဒရာ။

✿[اَكَادِيْمِيَّةٌ] အကယ်ဒမီ။

✿ [اُكْتُوْبَر] အောက်တိုဘာလ။

✿ [اَكَدَ ـ] ❶ အခိုင်အမာ ဖြစ်စေသည်။ တည်တန့်ခိုင်မြဲစေသည်။ ❷ အတည်ဖြစ်စေသည်။ ❸ လေးနက်စေသည်။

[اَكْدٌ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်း။ ❷ အတည်ဖြစ်စေခြင်း။ ❸ လေးနက်စေခြင်း။

[اَكِيْدٌ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်စေသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ အတည်ဖြစ်စေသော(သူ၊ အရာ)။ ❸ လေးနက်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَكَّدَ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်စေသည်။ ❷ အတည်ဖြစ်စေသည်။ ❸ လေးနက်စေသည်။

[اِيْكَادٌ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်း။ ❷ အတည်ဖြစ်စေခြင်း။ ❸ လေးနက်စေခြင်း။

[اَكَّدَ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်စေသည်။ ❷ အတည်ဖြစ်စေသည်။ ❸ လေးနက်စေသည်။

[تَاْكِيْدٌ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်း။ ❷ အတည်ဖြစ်စေခြင်း။ ❸ လေးနက်စေခြင်း။

[مُؤَكَّدٌ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်သော။ ❷ အတည်ဖြစ်သော။ ❸ လေးနက်သော။[قَوْلٌ مُؤَكَّدٌ] လေးနက်ခိုင်မာသောစကား။[يَمِيْنٌ مُؤَكَّدَةٌ] တည်ကြည်သောကျိန်ဆိုမှု။

[تَاَكَّدَ] ❶ အခိုင်အမာဖြစ်သွားသည်။ ❷ အတည်ဖြစ်သွားသည်။ ❸ လေးနက်သွားသည်။

[اَلْاِكَادُ] ❶ ခါးပတ်။ ❷ ဇက်ကြိုး။(ج)[اَكَائِدُ]။ ကြည့်။(وكد)

✿ [اَكَرَ ـ] ❶ [ـ الْاَرْضَ](မြေယာကို)ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည်။ ❷ [ـ النَّهَرَ]ချောင်း၊ ရေမြောင်းစသည်ကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာအောင် တူးဖေါ်သည်။

[اَكْرٌ] ❶ (မြေယာကို)ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်း။ ❷ ချောင်း၊ ရေမြောင်းစသည်ကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာအောင်တူးဖေါ်ခြင်း။

[أَكَرَ] အကျိုးအမြတ်တစ်ခုကို သတ်မှတ်၍ (မြေယာကို)ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးစေသည်။

[مُاكَرَةٌ] အကျိုးအမြတ်တစ်ခုကို သတ်မှတ်၍ (မြေယာကို)ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးစေခြင်း။

[اَلْأُكْرَةُ] ❶ ဆည်။ ❷ ရေလျှောင်ကန်။ ❸ ဘောလုံး။

[اَلْأَكَّارُ] ထွန်ယက်သူ။(ج)[أَكَرَةٌ]။

[اَلْأَكَّارَةُ] မြေတူးစက်။ ထွန်စက်။

✿[اَلْأَكْرِيْمَةُ] နှင်းခူနာ။

✿[اَلْأَكْسِيْجِنُ]အောက်စီဂျင်။

✿ [أَكْسَدَ] ❶ အောက်ဆိုက်ဖြစ်သည်။ ❷ သံချေးတက်သည်။ ❸ အောက်စီဂျင်နှင့်ဓါတ်ပြုသည်။

[تَأَكْسَدَ] ❶ အောက်ဆိုက်ဖြစ်သည်။ ❷ သံချေးတက်သည်။ ❸ အောက်စီဂျင်နှင့်ဓါတ်ပြုသည်။

[اَلْأُكْسِيْدُ] ❶ အောက်ဆိုက်။ ❷ အောက်စီဂျင်နှင့်ဓါတ်ပြုသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သံချေး။ (ج)[أَكَاسِيْدُ]။ကြည့်(صدا)

✿[اَلْإِكْسِيْرُ] ❶ ပြဒါးရှင်လုံး။(ရှေးလူတို့က သာမာန်သတ္တုကို ရွှေအဖြစ်သို့ ပြောင်းစေနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသောဓါတ်ပစ္စည်း။ ❷ ရှေးလူတို့က အသက်ရှည်စေနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသောရေတစ်မျိုး။

✿ [أَكَفَ] ❶ မြည်း၊ လားစသည်တို့၌ ကုန်းနှီးကို တပ်ဆင်သည်။ ❷ ကုန်းနှီးပြုလုပ်သည်။ ❸ ကုန်းနှီးကို ယူဆောင်သည်။

[اَلْإِكَافُ] ကုန်းနှီး။(ج)[أُكُفٌ]။

[اَلْأَكَّافُ] ကုန်းနှီးပြုလုပ်သူ။

✿ [أَكَّ ـُ] ❶ [ـــ النَّهَارُ](နေ)ပူအိုက်စွတ်စိုသည်။ အိုက်စပ်စပ်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـــ فُلَانٌ]စိတ်ကျဉ်းကြပ်သည်။ ❸ အကျင့်စာရိတ္တပျက်စီးယိုယွင်းသည်။

[اَلْأَكَّةُ] (နေ)ပူအိုက်စွတ်စိုခြင်း။

[اَلْأَكِيْكُ] ပူအိုက်စွတ်စို(သောနေ)။

[اِئْتَكَّ] ❶ [ـــ النَّهَارُ](နေ)ပူအိုက်စွတ်စိုသည်။ အိုက်စပ်စပ်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـــ فُلَانٌ]စိတ်ကျဉ်းကြပ်သည်။ ❸ အကျင့်စာရိတ္တပျက်စီးယိုယွင်းသည်။ ❹ [ـــ الْجَمْعُ]လူခြေ ထူထပ်သည်။ ❺ [ـــ فُلَانٌ مِنَ الْأَمْرِ](တစ်စုံတစ်ရာကြောင့်) စိတ်လေးလံသည်။ စိတ်ပင်ပန်းသည်။

✿ [أَكَلَ ـُ] ❶ စားသည်။ ❷ ဝါးသည်။ ❸ မျိုသည်။[ـــهُ النَّارُ]တစ်ခုမကျန် မီးလောင်သွားသည်။[ـــهُ السُّوْسُ]တစ်ခုမကျန် ပိုးစားသွားသည်။ ❹ [ـــ عَلَيْهِ الدَّهْرُ وَشَرِبَ]အသက်ရှည်သည်။ ❺ [ـــ مَالَهُ]သူ့ဥစ္စာကို မတရားသဖြင့် ရယူသိမ်းပိုက်သည်။ ❻ [ـــ حَقَّهُ]သူ့အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်သည်။ ﴿وَلَا تَأْكُلُوْا أَمْوَالَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ အသင်တို့သည် မိမိတို့အချင်းချင်း တစ်ဦးပစ္စည်းကို တစ်ဦးက မတရားသဖြင့် စားသုံးခြင်းမပြုကြနှင့်။ ❼ [ـــ فُلَانًا]အတင်းပြောသည်။[ـــ لَحْمَهُ]အတင်းပြောသည်။ ❽ [ـــ عُمْرَهُ]ဆံဖြူသွားကိုးအရွယ်သို့ရောက်သည်။ ဇရာထောင်းသည်။ ❾ [ـــ رَأْسَهُ]ဦးခေါင်း၌ ဂွတ်၊ ဒက်စသောယားယံနာဖြစ်သည်။ ကိုက်ခဲနာကျင်သည်။

[كُلْ] အသင်စားပါ။(အမိန့်ပေးကြိယာ)။

[اَلْأَكْلُ] ❶ စားခြင်း။ ❷ ဝါးခြင်း။ ❸ မျိုခြင်း။ ❹ (တစ်ခုမကျန်)မီးလောင်သွားခြင်း။ ❺

(တစ်ခုမကျန်)ပိုးစားသွားခြင်း။ ❻ (သူ့ဥစ္စာကို)မတရားသဖြင့် ရယူသိမ်းပိုက်ခြင်း။ ❼ (သူ့အခွင့်အရေးကို)ချိုးဖေါက်ခြင်း။

[اِكْلَةٌ ـ اِكَالٌ] ကိုက်ခဲနာကျင်ခြင်း။

[اَكِلَ ـ] ❶ အချင်းချင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး စားသည်။ တစ်ကောင်ကို တစ်ကောင်စားသည်။ ❷ [ـ اَسْنَانُه] သွားများကျိုးပဲ့ ကြွေကျသည်။

[اَكَلٌ] ❶ အချင်းချင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး စားခြင်း။ တစ်ကောင်ကို တစ်ကောင်စားခြင်း။ ❷ (သွားများ)ကျိုးပဲ့ကြွေကျခြင်း။

[اَكَلَ] ❶ [ـ الشَّجَرُ](အပင်)အသီးဖြစ်ထွန်းသည်။ ❷ [ـ بَيْنَ القومِ]လူအများကြား၌ ကုန်းတိုက်သည်။ ရန်မီးမွှေးသည်။ ❸ [ـ فلانًا]အစားအစာကျွေးမွေးသည်။ စားစေသည်။

[اِيكَالٌ] ❶ (သစ်ပင်)အသီး ဖြစ်ထွန်းခြင်း။ ❷ ကုန်းတိုက်ခြင်း။ ရန်မီးမွှေးခြင်း။ ❸ အစားအစာကျွေးမွေးခြင်း။ စားစေခြင်း။

[اَكَلَ] အတူတကွစားသောက်သည်။

[مُؤَاكَلَةٌ] အတူတကွစားသောက်ခြင်း။

[اَكَّلَ] ❶ အတူတကွစားသောက်သည်။ ❷ ကျွေးသည်။ စားစေသည်။ ❸ [ـ الْمَاشِيَةَ] (တိရစ္ဆာန်ကို)စားကျက်၌ လွှတ်ထားသည်။

[اِئْتَكَلَ] ❶ အချင်းချင်း တစ်ခုကိုတစ်ခုစားသည်။ ❷ [ـ النَّارُ]မီးတောက်တစ်ခုက တစ်ခုကို ဝါးမြိုလောင်ကျွမ်းဘိသကဲ့သို့ တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်သည်။

[تَاَكَّلَ] ❶ အချင်းချင်း တစ်ခုကိုတစ်ခုစားသည်။ ❷ [ـ النَّارُ]မီးတောက်တစ်ခုက တစ်ခုကို ဝါးမြိုလောင်ကျွမ်းဘိသကဲ့သို့ တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်သည်။ ❸ [ـ رَاْسُه] ခေါင်းကိုက်သည်။ ❹ [ـ اَسْنَانُه]သွားကိုက်သည်။ ❺ ပျက်စီးသည်။ ယိုယွင်းသည်။

[اِسْتَاكَلَ] ❶ [ـ فُلَانٌ غَيْرَه]သူ့ပစ္စည်းကို မတရားသဖြင့် ရယူသိမ်းပိုက်သည်။ ❷ အစားအစာတောင်းခံသည်။

[اَلْاِئْتِكَالُ] ❶ တိုက်စားမှု။ ❷ ရေ၊ မြေ၊ လေစသည့် သဘာဝ၏ တိုက်စားမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဓါတ်ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း မူလသဘာဝပုံစံပျက်သွားခြင်း။

[اَلْاَكَلَةُ ـ الْاَكَالُ] ဝဲနာ၊ ယားနာ။

[اَلْاَكَالُ] စားသောက်ဖွယ်ရာ။ အစားအစာ။

[اَلْاَكَّالُ] အလွန်စားသူ။ အစားကြီးသူ။ ﴿سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ اَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ﴾ ၄င်းတို့သည် မုသားကို အလွန်နားယူလက်ခံသူများဖြစ်ကြ၍ တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသောအရာများကို အလွန်စားသုံးသူများဖြစ်ကြကုန်၏။

[اَلْاُكْلُ ـ الْاُكُلُ] ❶ အသီးအနှံ။ သစ်သီးဝလံ။ ❷ ကျယ်ဝန်းများပြားသော စားနပ်ရိက္ခာ။ (ဥ) [اُكُلٌ] ﴿اُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا﴾ ယင်းဂျန္နတ်၏ သစ်သီးဝလံများနှင့် အရိပ်အာဝါသသည် ထာဝရ တည်ရှိပေမည်။ [غُرْفَةُ الْاَكْلِ]စားသောက်ခန်း။

[اَلْاَكْلَةُ] ❶ စားသောက်ဖွယ်ရာ။ ❷ တစ်ကြိမ်စားခြင်း။ [رُبَّ اَكْلَةٍ مَنَعَتْ اَكَلَاتٍ]တစ်ကြိမ် တစ်ခါစားခြင်းသည် အကြိမ်ကြိမ်စားခြင်းကို တားဆီးထားတတ်သည်။ (တစ်ခါအစားမှားလျှင် နောင်အမြဲ မစားပဲနေရတတ်သည်။)

[اَلْاُكَلَةُ] အစားကျူးသူ။

[اَلْاَكِلَةُ] ဝဲနာ၊ ယားနာ။

[اَلاَكُوْلَةُ] ဖဗဟ်ပြုလည်လှီးရန်အတွက် ဝဖြိုးအောင် ကျွေးမွေးထားသည့် သားကောင်။ (ج)[اَكَائِلُ]။

[اَلاَكِيْلُ] အစားကျူးသူ။ စားဖေါ်စားဘက်။

[اَلاَكِيْلَةُ] စားကြွင်းစားကျန်။[اَكِيْلَةُ الاَسَدِ]ခြင်္သေ့စားထားသောသားကောင်။

[اَلمِئْكَالُ] ဇွန်း။ ခက်ရင်းစသည်။(ج)[مَاكِيْلُ]။

[اَلْمَاكَلُ] ❶ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်။ ❷ ရှာဖွေဆည်းပူးထားသော ငွေကြေး၊ ဥစ္စာပစ္စည်း၊ အစားအစာစသည်။(ج)[مَاكِلُ]။

[اَلْمَاكَلَةُ] ❶ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်။ ❷ အရသာ။ ❸ ရိက္ခာ။(ج)[مَاكِلُ]။

[اَلاِكْلِيْلُ] ကြည့်(كلل)

✿ [اِسْتَاكَمَ] (မြေနေရာ)မြင့်သည်။ တောင်ပူစာပမာဖြစ်သည်။ မို့မောက်သည်။

[اَلاَكَمَةُ] ❶ တောင်ပူစာ။ ❷ ကုန်းမြင့်။(ج)[اَكَمٌ ـ اِكَامٌ ـ اُكَامٌ]။

[اَلْمَاكِمُ ـ اَلْمَاكَمُ] အမြီးပိုင်း။ တင်ပိုင်း။(ج)[مَاكِمُ]။

✿ [اَلاُكْنَةُ] ငှက်သိုက်။(ج)[اُكُنٌ]။ကြည့်(وكن)

✿ [اَكُوْنِتِيْن] ဆီမီးတောက်ပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَلْ] တိကျနာမ်အတွက် အသုံးပြုရသောပစ္စည်း။(သဒ္ဒါ)။ဥပမာ။(بَيْتٌ)အိမ်တစ်လုံး။ (اَلْبَيْتُ)ပြောသူ၏အာရုံ၌ တိကျစွာ ရည်ညွှန်းထားသောအိမ်။(The)နှင့်ဆင်တူသည်။

✿ [اَلاَ] သတိ။ သတိမူကြကုန်။(ကြားနာရသူတို့၏အာရုံကို ဆွဲဆောင်ရန် ဝါကျ၏အစ၌ ထည့်သုံးရသောပစ္စည်း)။ဥပမာ။

﴿اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُوْنَ﴾

သတိမူကြကုန်၊ မုချကေန် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ အဆွေတော်တို့သည် ၎င်းတို့၌ တစ်စုံတစ်ရာ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်ဖွယ်သည်မရှိ ၎င်းပြင် ထိုသူတို့သည် ပူဆွေးဝမ်းနည်းကြရမည်လည်းမဟုတ်။

✿ [اِلَى] ❶ သို့။ ဆီသို့။ ထံသို့။ ❷ တိုင်အောင်။ အထိ။ ❸ အပါအဝင်။(မှတ်ချက်။[اِلَى]၏နောက်တွင် ဖေါ်ပြထားသောနာမ်သည် ယင်း[اِلَى]၏ရှေ့တွင် ဖေါ်ပြထားသော နာမ်၏အမျိုးအစားတူ သို့မဟုတ် အစိတ်အပိုင်းဖြစ်လျှင်[اِلَى]ကို 'အပါအဝင်'ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ရသည်။ [اِلَى]၏နောက်တွင်ဖေါ်ပြထားသောနာမ်သည် ယင်း[اِلَى]၏ရှေ့တွင်ဖေါ်ပြထားသော နာမ်၏အမျိုးအစားတူမဟုတ်လျှင် သို့မဟုတ် အစိတ်အပိုင်းမဖြစ်လျှင်[اِلَى]ကို 'အထိ'ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ရသည်။)ဥပမာ–

﴿فَاغْسِلُوْا وُجُوْهَكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ﴾

သို့ဖြစ်ရာ အသင်တို့သည် အသင်တို့၏မျက်နှာများကို ဆေးကြောကြကုန်။ ထို့ပြင် အသင် တို့၏လက်များကို တတောင်စေ့အပါအဝင် ဆေးကြောကြကုန်။ (ဤအာယတ်တော်၌[اِلَى]၏နောက်၌ရှိသော[الْمَرَافِقِ]တတောင်စေ့သည် [اِلَى]၏ရှေ့၌ရှိသော လက်များ၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သောကြောင့် ဆေးကြောရမည့် လက်သည် တတောင်စေ့အပါအဝင်ဖြစ်သည်။)

﴿ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ﴾ထို့နောက် အသင်တို့သည် ဆွိယာမ်ဥပုသ်ကို ညအထိ အပြည့်အဝ စောင့်ထိန်းဖြည့်ဆည်းကြကုန်။(ဤအာယတ်တော်၌ [اِلَى]၏နောက်၌ရှိသော [الليل]ညသည် [اِلَى]၏ရှေ့၌ရှိသော

[الصيام]ဆွဲယာမ်ဥပုသ်၏အစိတ်အပိုင်း မဟုတ်သော့ကြောင့် ဆွဲယာမ်စောင့်ထိန်းရမည့်အချိန်၌ ည၏အစိတ်အပိုင်းအပါအဝင်မဟုတ်။)[اِلَيْكَ عَنِّى]ငါနဲ့ဝေးဝေးနေ။ ငါ့အနားမလာနဲ့။

✿[اُولَى ـ اُولَاءِ ـ اُولٰئِكَ]❶ ဤသူများ။ ❷ ဤသူများ။

✿ [اُولَاتٌ] ပိုင်ရှင်မများ။

✿ [اُولُوْ] ပိုင်ရှင်များ။

✿ [اَلَبَ ـ] ❶ စုဝေးသည်။ ❷ ပူးပေါင်းသည်။ ❸ [ـ السَّمَاءُ]မိုးအဆက်မပြတ်ရွာသည်။ ❹ [ـ الزَّرْعُ اَوِ النَّخْلُ](စိုက်ခင်း၊ စွန်ပလွံပင်) အသီးအနှံ ဖြစ်ထွန်းသည်။ အသီးတင်သည်။ ❺ [ـ الْجُرْحُ]ဒဏ်ရာအပြင်ပိုင်းကျက်ပြီး အတွင်း၌ လိုက်စားသည်။ ❻ [ـ الْقَوْمُ اِلَيْهِ] သူ့ထံအဘက်ဘက်မှ ရောက်ရှိလာကြသည်။ ❼ [ـ فُلَانٌ الْقَوْمَ]စုစည်းသည်။ စုဝေးစေသည်။ ❽ [ـ عَلَيْهِ النَّاسَ](သူ့ကို ရန်ပြုရန် လူအများကို)လှုံ့ဆော်သည်။ ဆူပူအုံကြွလာအောင်နှိုးဆော်သည်။

[اَلْبٌ] ❶ စုဝေးခြင်း။ ❷ ပူးပေါင်းခြင်း။ ❸ မိုးအဆက်မပြတ် ရွာခြင်း။ ❹ အသီးအနှံ ဖြစ်ထွန်းခြင်း။ ❺ ဒဏ်ရာအပြင်ပိုင်းကျက်ပြီး အတွင်း၌လိုက်စားခြင်း။ ❻ အဘက်ဘက်မှ ရောက်ရှိလာကြခြင်း။ ❼ စုစည်းခြင်း။ စုဝေးစေခြင်း။ ❽ လှုံ့ဆော်ခြင်း။ ဆူပူအုံကြွအောင်နှိုးဆော်ခြင်း။

[اَلُوْبٌ] အဆက်မပြတ်ရွာသောမိုး။

[اَلِبَ ـ] ဒဏ်ရာအပြင်ပိုင်းကျက်ပြီး အတွင်း၌ လိုက်စားသည်။

[اَلْبٌ] ဒဏ်ရာအပြင်ပိုင်းကျက်ပြီး အတွင်း၌ လိုက်စားခြင်း။

[اَلَّبَ] ❶ စုဝေးစေသည်။ လူစုသည်။ ❷ [ـ بَيْنَهُمْ]၎င်းတို့အကြား၌ ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်းပြုလုပ်သည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِ النَّاسَ] (သူ့ကို ရန်ပြုရန် လူအများကို)လှုံ့ဆော်သည်။ ဆူပူအုံကြွလာအောင်နှိုးဆော်သည်။

[تَاَلَّبَ] ❶ စုဝေးသည်။ လူစုသည်။ ❷ [تَاَلَّبُوْا عَلَيْهِ]ဝိုင်းဝန်းကူညီကြသည်။

[اَلْاَلْبُ] ❶ ပြင်းထန်စွာဖျားနာခြင်း။ ❷ အပြင်းအထန် ပူလောင်တော်မွတ်ခြင်း။ ❸ ဆန္ဒရမက်နောက်ကိုလိုက်ခြင်း။ ❹ တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ရန်ပြုရန်အတွက် စုဝေးနေကြသောလူစုလူဝေး။[اَلْبٌ اَلُوْبٌ]အလွန်များပြားသောလူစုလူဝေး။ လူထုကြီး။

[اَلْاِلْبُ] ❶ တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ရန်ပြုရန်အတွက် စုဝေးနေကြသောလူစုလူဝေး။ ❷ တစ်ညှိုး(လက်မနှင့် လက်ညှိုးကြားအကွာအဝေး)။

[اَلْاَلْبَةُ] အငတ်ဘေးကြီး။

[اَلْمَئْلَبُ] လျှင်မြန်ဖြစ်လတ်သော(သူ၊ အရာ)။ (ج)[مَاٰلِبُ]။

✿ [اَلَتَ ـ] ❶ ချို့ယွင်းစေသည်။ ❷ လျော့နည်းစေသည်။ ❸ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းစေသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا عَلَيْهِ]သူ၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိပါးသည်။ စော်ကားသည်။ ❺ သူ၏တန်ဖိုးကို အသိအမှတ်မပြုပဲနေသည်။ သူ၏အခြေအနေအဆင့်အတန်းကို မထီမဲ့မြင် ပြုသည်။ ❻ [ـ فُلَانًا عَنْ قَصْدِهِ]သူ၏ဦးတည်ချက်ကို ပြောင်းလဲပစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက် ပြောင်း

လဲစေသည်။ ❷ [فُلَانًا حَقَّهُ __](တစ်ဦးတစ်ယောက်)ရသင့်သောအခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝမ ပေးပဲနေသည်။ သူ့အခွင့်အရေးကိုထိခိုက်နစ်နာစေသည်။

﴿وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ ၄င်းပြင် ငါအရှင်မြတ်သည် ၄င်းတို့၏ကျင့်ကြံထားသမျှမှ တစ်စုံတစ်ရာကို နစ်နာစေတော်မူမည်မဟုတ်ချေ။ ❸ [فُلَانًا يَمِينًا __]ကျိန်ခိုင်းသည်။ သက်သေအထောက်အထားပြရန် တောင်းဆိုသည်။

[أَلْتٌ] ❶ ချို့ယွင်းစေခြင်း။ ❷ လျော့နည်းစေခြင်း။ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းစေခြင်း။ ❸ သူ၏ဂုဏ်သိက္ခာကိုထိပါးခြင်း။ ❹ သူ၏တန်ဖိုးကို အသိအမှတ်မပြုပဲနေခြင်း။ ❺ သူ၏ဦးတည်ချက်ကို ပြောင်းလဲပစ်ခြင်း။ ရည်ရွယ်ချက်ပြောင်းလဲစေခြင်း။ ❻ ရသင့်သောအခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝမပေးပဲနေခြင်း။ သူ့အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်း။ ❼ ကျိန်ခိုင်းခြင်း။ သက်သေအထောက်အထားတင်ပြရန် တောင်းဆိုခြင်း။

[أَلَتَ] [فُلَانًا حَقَّهُ __]သူ့ရသင့်သော အခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝမပေးပဲနေသည်။ သူ့အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်နစ်နာစေသည်။

[إِيلَاتٌ] သူရသင့်သောအခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝ မပေးပဲနေခြင်း။ သူ့အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်း။

[أَلْآلَةُ] ❶ မဖြစ်စလောက် ပေးကမ်းမှု။ ❷ လိမ်ညာကျိန်ဆိုမှု။

✿ [أَلِسَ ـِ] ❶ လှည့်စားသည်။ ❷ လိမ်ညာယူသည်။ ❸ ခိုးယူသည်။

[أَلْسٌ] ❶ လှည့်စားခြင်း။ ❷ လိမ်ညာယူခြင်း။ ❸ ခိုးယူခြင်း။

[أُلِسَ] ❶ အသိဉာဏ် ချို့တဲ့သည်။ ❷ ဉာဏ်ရည်နည်းသည်။

[مَأْلُوسٌ] ❶ အသိဉာဏ် ချို့တဲ့သော(သူ)။ ❷ ဉာဏ်ရည်နည်းသော(သူ)။

[أَلَسَ] ❶ လှည့်စားသည်။ ❷ လိမ်ညာယူသည်။ ❸ ခိုးယူသည်။

[مُؤَالَسَةٌ] ❶ လှည့်စားခြင်း။ ❷ လိမ်ညာယူခြင်း။ ❸ ခိုးယူခြင်း။

[تَأَلَّسَ] ❶ ထိခိုက်နာကြင်သည်။ ❷ ဒဏ်ရာရသည်။ ❸ ကြွေးရှင်အား ကြွေးမဆပ်ပဲ အချိန်ဆွဲထားသည်။

[أَلْأَلُوسُ] အစားအစာအနည်းငယ်။

✿ [أَلِفَ ـَ] ❶ ယဉ်ပါးသည်။ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သည်။ ❷ ကြည်နူးသည်။ ❸ ချစ်ခင်နှစ်သက်သည်။

[أَلْفٌ ـ إِلْفٌ ـ إِلَافٌ] ❶ ယဉ်ပါးခြင်း။ ❷ ကြည်နူးခြင်း။ ❸ ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း။

[إِلْفٌ] ❶ ယဉ်ပါးသူ။ ❷ ကြည်နူးသူ။ ❸ ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း။(ج)[أُلَّافٌ]။

[أَلِيفٌ] ❶ ယဉ်ပါးသော(သူ)။ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သော(သူ)။ ❷ ကြည်နူးသော(သူ)။ ❸ ချစ်ခင်နှစ်သက်သော(သူ)။(ج)[أُلَفَاءُ ـ أَلَائِفُ]။

[أَلَّفَ] ❶ [الْجَمْعَ __]စုစုပေါင်း အရေအတွက် တစ်ထောင်ဖြစ်သည်။ ❷ [الْجَمْعَ __] အားလုံးပေါင်း တစ်ထောင်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ❸ ယဉ်ပါးသည်။ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သည်။ ❹ ယဉ်ပါးစေသည်။ ယဉ်ပါးအောင်လုပ်သည်။ ❺ တစ်ထောင်သတ်မှတ်၍ အ

ပေးအယူလုပ်သည်။

[إِيلَافٌ] ❶ အရေအတွက် တစ်ထောင်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ တစ်ထောင် ထပ်ဖြည့်ခြင်း။ ❸ ယဉ်ပါးခြင်း။ ❹ ယဉ်ပါးစေခြင်း။ ယဉ်ပါးအောင်လုပ်ခြင်း။

[مُؤَالَفَةٌ] တစ်ထောင်သတ်မှတ်၍ အပေးအယူလုပ်ခြင်း။

[أَلَّفَ] ❶ (ဥစ္စာပစ္စည်း သို့မဟုတ် ငွေကြေးအရေအတွက်)တစ်ထောင်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـ بَيْنَهُمَا]နှစ်ခုကို ပေါင်းသည်။ ပေါင်းစုသည်။ ❸ [ـ الشَيْءَ]စုစည်းသည်။ ချိတ်ဆက်သည်။ ❹ [ـ الكِتَابَ]စာအုပ်စုဆောင်းသည်။ ပြုစုသည်။ ❺ [ـ العَدَدَ]အရေအတွက် တစ်ထောင်ဖြစ်အောင် ဖြည့်စွက်သည်။ ❻ [ـ القَلْبَ]စိတ်ကို ဆွဲဆောင်သည်။ ယဉ်ပါးလာအောင် မြူဆွယ်သည်။

[اِئْتَلَفَ] စည်းလုံးညီညွတ်သည်။

[اِئْتِلَافٌ] စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း။ တစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်းဖြစ်ခြင်း။

[تَأَلَّفَ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်း သို့မဟုတ် ငွေကြေးအရေအတွက် တစ်ထောင်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ အရာနှစ်ခု ပေါင်းစပ်မိသည်။ ပေါင်းစုသွားသည်။ စုစည်းမိသည်။ ချိတ်ဆက်သွားသည်။ ❸ စာအုပ် စုဆောင်းထားသည်။ ပြုစုထားသည်။ ❹ အရေအတွက် တစ်ထောင်ဖြစ်အောင် ဖြည့်စွက်ထားသည်။ ❺ ဆွဲဆောင်ရာသို့ လိုက်ပါမိသည်။ ❻ ယဉ်ပါးလာသည်။ ❼ စည်းလုံးညီညွတ်သည်။ ❽ စိတ်ကို ဆွဲဆောင်သည်။ ယဉ်ပါးလာအောင် မြူဆွယ်သည်။ ချော့မြူသည်။

[الإِلَافُ] တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ အေးချမ်းလွတ်လပ်စွာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုဆိုင်ရာ ကတိစာချုပ်။

[الأَلْفُ] တစ်ထောင်။[أَلْفٌ مُؤَلَّفٌ]အပြည့်အဝဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။(ဇ)[الآلَافُ ـ الأُلُوفُ]။

[الإِلْفُ] ❶ ယဉ်ပါးသော၊ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော(သူ/အရာ)။ ❸ အလွန်ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေ။(ဇ)[الآلَافُ]။(မ)[الإِلْفُ ـ الإِلْفَةُ]။

[الأَلِفُ] ❶ အရဗီစာပေဗျည်းအက္ခရာများ အနက်ပထမမြောက်ဗျည်းအက္ခရာ။ ❷ လက်မောင်းကြော။[أَنَا أَعْرِفُ مِنَ الْفِهِ إِلَى يَائِهِ]ဒီကိစ္စကို ငါအစအဆုံးသိတယ်။ ❸ ယဉ်ပါးသော၊ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သော(သူ၊ အရာ)။ ❹ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော(သူ/အရာ)။ ❺ အလွန်ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေ။(ဇ)[الآلَافُ]။

[الأُلْفَةُ] ❶ စုပေါင်းညီညာမှု။ ❷ ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု။ ❸ ယဉ်ပါးမှု။ ❹ ဟန်ချက်ညီမှု။

[الأَلُوفُ] ❶ အပြည့်အဝစုပေါင်းညီညာမှု။ ❷ အလွန်အမင်းချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု။ ❸ အလွန်ယဉ်ပါးမှု။ ❹ အလွန်ဟန်ချက်ညီမှု။(ဇ)[أُلُفٌ]။(မ)[الأَلُوفُ]။(ဇ)[الأَلَائِفُ]။

[الأَلِيفُ] ❶ တစ်ထောင်။ ❷ တစ်ထောင်သတ်မှတ်၍ အပေးအယူလုပ်သူ။ ❸ ယဉ်ပါးသော၊ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သော(သူ/အရာ)။ ❹ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော(သူ/အရာ)။ ❺ အလွန်ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေ။

[المَأْلَفُ] ❶ ယဉ်ပါးသည့်နေရာ။ ❷ နေရာဟောင်း။ ❸ ကျင်လည်ကျက်စားရာနေရာ။ နေနေကျနေရာ။(ဇ)[مَآلِفُ] ။

[اَلْمُؤَلِّفُ] ကျမ်းပြုသူ။

[اَلْمُؤَلَّفُ] ကျမ်း။ စာအုပ်။

✿ [اَلَقَ ـِ] ❶ [ـالْبَرْقُ](လျှပ်စီး)တောက်ပသည်။ ဝင်းပသည်။ လင်းလက်သည်။ တောက်ပြောင်သည်။ ❷ မိုးရွာသွန်းခြင်းမရှိပဲ လျှပ်စီးလက်သည်။ ❸ လိမ်ညာသည်။

[اَلْيَلْقُ] တောက်ပခြင်း။ ဝင်းပခြင်း။ လင်းလက်ခြင်း။ တောက်ပြောင်ခြင်း။

[اَلْقٌ ـ اِلَاقٌ] မိုးရွာသွန်းခြင်းမရှိပဲ လျှပ်စီးလက်ခြင်း။ လိမ်ညာခြင်း။

[اَلِقٌ ـ اَلَاقٌ] မိုးရွာသွန်းခြင်းမရှိပဲ လင်းလက်သော လျှပ်စီး။

[اَلِقَ] ရူးသွပ်သည်။

[اَلْقٌ ـ اَلَاقٌ] ရူးသွပ်ခြင်း။

[مَأْلُوقٌ] ရူးသွပ်သူ။

[اِئْتَلَقَ] တောက်ပသည်။ ဝင်းပသည်။ လင်းလက်သည်။ တောက်ပြောင်သည်။

[تَأَلَّقَ] ❶ တောက်ပသည်။ ဝင်းပသည်။ လင်းလက်သည်။ တောက်ပြောင်သည်။ ❷ [تَأَلَّقَتِ الْمَرْاَةُ](အမျိုးသမီး)ကျော့ရှင်းလှပသည်။ ဝင်းပစိုပြေသည်။ တောက်ပစွာဆင်ယင်ထားသည်။ ❸ ငြင်းခုန်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။ ဒုက္ခပေးရန်အသင့်ဖြစ်သည်။

[اَلْإِلَاقُ] ❶ မိုးရွာသွန်းခြင်းမရှိပဲ လင်းလက်သောလျှပ်စီး။ ❷ အလွန်လိမ်ညာလှည့်စားတတ်သူ။ မာယာများသူ။ ဟန်ဆောင်ကောင်းသူ။

[اَلْأَلَاقُ] ရူးသွပ်သူ။

[اَلْإِلَقُ] ❶ အလွန်လိမ်ညာကောက်ကျစ်သူ။ ❷ ဝံပုလွေ။(မ)[اَلْإِلْقَةُ]။

[اَلْإِلْقَةُ] အတင့်ရဲသောမိန်းမ။ သိက္ခာမဲ့သောမိန်းမ။ အိမ်ခြေကို မစောင့်ဆည်းသောမိန်းမ။ (ဇ)[اِلَقٌ]။

[اَلْأَلْقَةُ] ❶ လျှပ်စီး။ ❷ တောက်ပမှု။ ❸ တောက်ပလင်းလက်သော(အရာ)။

[اَلْأَلْقُ] မိုးမရွာသောလျှပ်စီး။

[اَلْأَوْلَقُ] ❶ ရူးသွပ်မှု။ ❷ ရူးသွပ်သူ။ ❸ အသိညာဏ်ချို့တဲ့သူ။ ❹ အလွန်ထူအသူ။ ကြည့်(ولق)

[اَلْمَالَقُ] ❶ ရူးသွပ်သူ။ ❷ အသိညာဏ်ချို့တဲ့သူ။ အလွန်ထူအသူ။ (ဇ)[مَأَلِقُ]။

✿ [اَلَكَ ـِ] ❶ ဆက်သားအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ စာပို့သမားအလုပ်ကို လုပ်သည်။ သံတမန်လုပ်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا]စာပို့နိုင်းသည်။ သံတမန်စေလွှတ်သည်။ ❸ [ـالْفَرَسُ اللِّجَامَ](မြင်းဇက်ကြိုးကို)ကိုက်ဝါးသည်။

[اَلْكٌ ـ اَلُوكٌ] ဆက်သားအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း။ စာပို့သမားအလုပ်ကို လုပ်ခြင်း။ သံတမန်လုပ်ခြင်း။

[اَلْكٌ] စာပို့နိုင်းခြင်း။ သံတမန်စေလွှတ်ခြင်း။

[اِسْتَأْلَكَ] စာပို့သည်။ စာကို ယူဆောင်သွားသည်။

[اَلْأَلُوكُ] ❶ စာပို့သမား။ ❷ သံတမန်။ ❸ စာ။ ❹ ဝါး၍စားရသည့်အရာ။

[اَلْأَلُوكَةُ] စာ။ (ဇ)[اَلَائِكُ]။

[اَلْمَأْلُكُ] စာ။ (ဇ)[مَآلِكُ]။

[اَلْمَأْلُكَةُ ـ اَلْمَأْلَكَةُ]စာ။(ဇ) [مَآلِكُ]။

[اَلْمَلَكُ] ကောင်းကင်တမန်။(ဇ)[مَلَائِكَةٌ]။

✿[اَلْإِلِكْتِرُوْنُ]လျှပ်စစ်ဓါတ်။

[أَلَّ ـِ] ၁ အမြန်လျှောက်သည်။ ၂ ခြေသွက်သည်။ ၃ အသွေးအရောင် တောက်ပြောင်သည်။

[أَلٌّ] ၁ အမြန်လျှောက်ခြင်း။ ၂ ခြေသွက်ခြင်း။ ၃ အသွေးအရောင် တောက်ပြောင်ခြင်း။

[أَلَّ ـِ] ၁ ညည်းငြူသည်။ ၂ နာကျင်၍ အော်သည်။ ၃ အသံကျယ်လောင်စွာ ဟစ်ခေါ်သည်။ ၄ [ـ الفَرَسُ](မြင်း)နားရွက်ထောင်သည်။ ၅ [ـ الصَّقْرُ](သိမ်းငှက်) သားကောင်ကိုဖမ်းဆီးရန် ငြင်းဆန်သည်။ ၆ [ـ عَلَيْهِ]သယ်ဆောင်သည်။ ထမ်းဆောင်သည်။ တင်ဆောင်သည်။ ၇ [ـ فُلَانًا]နှင်ထုတ်သည်။ ၈ လှံဖြင့်ထိုးသည်။ ၉ [ـ الثَّوْبَ] (အဝတ်ကို)အပြန်ပြန်အလှန်လှန်ချုပ်သည်။

[أَلٌّ ـ أَلَلٌ ـ أَلِيلٌ] ၁ ညည်းငြူခြင်း။ ၂ နာကျင်၍အော်ခြင်း။

[أَلِلَ ـَ] ၁ ပျက်စီးသည်။ ၂ ရေအနံ့ ပြောင်းလဲသည်။ ပုပ်သည်။ ၃ [ـ أَسْنَانُهُ]သွားများ ချို့ယွင်းပျက်စီးသည်။

[أَلَلٌ] ၁ ပျက်စီးခြင်း။ ၂ ရေအနံ့ ပြောင်းလဲခြင်း။ ၃ ချို့ယွင်းပျက်စီးခြင်း။

[أَلَّلَ] ၁ ထိပ်ဖျားကို ချွန်သည်။ ၂ ချွန်ထက်အောင်သွေးသည်။

[اِئْتَلَّ] ၁ ညှင်သာစွာ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ၂ သိမ်မွေ့စွာ လုပ်ဆောင်သည်။

[تَأَلَّلَ] ထိပ်ဖျားကို ချွန်သည်။ ချွန်ထက်အောင်သွေးသည်။

[إِلٌّ] ၁ ကတိ။ ၂ ဝန်ခံချက်။ ၃ ဆွေမျိုးတော်စပ်မှု။ ၄ အကောက်ကြံမှု။ ၅ မုန်းတီးမှု။ ၆ မြင့်မြတ်သောမျိုးရိုး။ ၇ သတ္တုစစ်။ ﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ ထိုသူတို့သည် အသင်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေမျိုးတော်စပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတိပြုပဋိညာဉ်ဖွဲ့ထားသည်ကိုလည်းကောင်း ထောက်ထားကြမည်မဟုတ်ကြချေ။

[أَلَالٌ] ၁ ဓါးပြား။ ၂ အပြား၊ အချပ်။

[أَلَّةٌ] ၁ လှံ။ ၂ စစ်လက်နက်။ ၃ တောက်ပသောအရာ။ ၄ ညည်းငြူသံ။ ၅ အော်ဟစ်သံ။(ج)[إِلَالٌ ـ أَلٌّ]။

[إِلَّةٌ] ဆွေမျိုးတော်စပ်မှု။(ج)[إِلَلٌ]။

[أَلِيلٌ] ၁ ကျောက်စလစ်ခဲများ အချင်းချင်းထိခတ်သံ။ ၂ အဖေါ်ရှာမရခြင်း။ ၃ ချစ်သူပျောက်ဆုံးခြင်း။ ၄ အဖျားကြီး၍ တုန်ရီခြင်း။ ၅ နာကျင်၍ အော်မြည်သံ။

[أَلِيلَةٌ] ၁ အဖေါ်ရှာမရခြင်း။ ၂ ချစ်သူပျောက်ဆုံးခြင်း။

[اَلْمِئَلُّ] ၁ ဦးချို။ ၂ အခြားသူအား ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့တတ်သူ။

[أَلَا] မ---ဘူးလား။[أَلَا تُكْرِمُ وَالِدَيْكَ] မင်းရဲ့မိဘနှစ်ပါးကို ဂုဏ်မပြုဘူးလား။(မင်းဂုဏ်ပြုသင့်တယ်)။

[إِلَّا] သို့သော်။ မှအပ။ မှတစ်ပါး။ မှလွဲ၍။ [كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ بِالْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمَ]အသိပညာမှအပ ကျန်အရာရာတိုင်းသည် သုံး၍ကုန်၏။(ပညာမှုကား သုံး၍မကုန်)။

[أَلِمَ ـَ] ၁ နာကျင်သည်။ ၂ ထိမိနိုက်မိသည်။ [أَلِمَ بَطْنَهُ]ဗိုက်နာသည်။

[أَلَمٌ] ၁ နာကျင်ခြင်း။ ၂ ထိမိနိုက်မိခြင်း။

[آلَمَ] ၁ နာကျင်စေသည်။ ၂ ထိမိနိုက်မိ

စေသည်။

[اِيلَامٌ] ၁ နာကျင်စေခြင်း။ ၂ ထိမိခိုက်မိစေခြင်း။

[مُؤْلِمٌ-اَلِيْمٌ] ၁ နာကျင်စေသူ။ ၂ ထိမိခိုက်မိစေသူ။

[تَاَلَّمَ] ထိခိုက်နာကျင်သည်။ ထိမိခိုက်မိသည်။

[اَلْاَلَمُ] ၁ နာကျင်မှု။ ၂ ဝေဒနာ။ ၃ သာယာမှုမရှိသော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အာရုံခံစားမှု။(ဇ)[اٰلَامٌ]။

[اَلْاَلُوْمَةُ] ၁ ယုတ်ညံ့သိမ်ဖျင်ခြင်း။ ၂ သေးသိမ်နိမ့်ကျခြင်း။ ၃ စိတ်ဓါတ်သေးသိမ်ခြင်း။

✿ [اَلْاَلْمَاسُ] စိန်။

✿ [اَلْاَلُمَنِيَمُ] အလူမီနီယမ်သတ္တု။

✿ [اَلَهَ-] ၁ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည်။ ယုံကြည်ကိုးကွယ်သည်။ ၂ [ـفُلَانًا]ခိုလှုံခွင့်ပေးသည်။ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးသည်။

[اِلٰهَةً-اُلُوْهَةً-اُلُوْهِيَّةً]ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း။ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခြင်း။

[اَلْهٌ] ခိုလှုံခွင့်ပေးခြင်း။ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခြင်း။

[اَلِهَ-] ၁ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည်။ ယုံကြည်ကိုးကွယ်သည်။ ၂ တွေဝေအံ့သြသည်။ ၃ ခိုလှုံသည်။ ၄ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသည်။ ၅ နေထိုင်သည်။

[اِلٰهَةً-اُلُوْهَةً-اُلُوْهِيَّةً] ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း။ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခြင်း။

[اَلَهٌ] ၁ တွေဝေအံ့သြခြင်း။ ၂ ခိုလှုံခြင်း။ ၃ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်း။ ၄ နေထိုင်ခြင်း။

[اَلَّهَ] ကိုးကွယ်ရာအဖြစ်မှတ်ယူသည်။ ကိုးကွယ်ရာဟု သတ်မှတ်သည်။

[تَاَلَّهَ] ယုံကြည်ကိုးကွယ်သည်။ ဘာသာတရားကိုင်းရှိုင်းသည်။ တရားဓမ္မကျင့်ကြံအားထုတ်သည်။

[اَلْاِلٰهُ] ကိုးကွယ်ရာအရှင်။ ဘုရား။ (ဇ)[اٰلِهَةٌ]။

[اَلْاِلٰهِيَّةُ] ကိုးကွယ်ရာအရှင်နှင့်ဆိုင်သော။

[اَلْاِلَاهَةُ] ၁ နေ။ ၂ မြွေကြီး။

[اَلْاَلِيْهَةُ] နေ။

[اَلتَّاَلِيْهُ] စကြာဝဠာအားလုံးကို ထိန်းကွပ်ကြိုးကိုင်ထားသော ကိုးကွယ်ရာအရှင်ရှိသည် ဟု ပြောဆိုယုံကြည်ခြင်း။

[اَللّٰهُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်။

[اَللّٰهُمَّ] အို အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်။

✿ [اَلَا-] ၁ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။ ၂ အားအင်ဆုတ်ယုတ်သည်။ ၃ ပေါ့ဆသည်။ ဂရုမစိုက်ပဲနေသည်။ အပြီးစလွယ်လုပ်သည်။ ၄ တတ်စွမ်းနိုင်သည်။ ၅ စွန့်လွှတ်သည်။ ၆ ပေးကမ်းသည်။

[اَلْوٌ-اُلُوٌّ-اُلِيٌّ] ၁ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။ ၂ အားအင်ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ ၃ ပေါ့ဆခြင်း။ အပြီးစလွယ်လုပ်ခြင်း။ ၄ တတ်စွမ်းနိုင်ခြင်း။ ၅ စွန့်လွှတ်ခြင်း။ ၆ ပေးကမ်းခြင်း။

[اَلِيَ-] တင်ရှိုးကားသည်။ တင်ကြီးသည်။ တင်ပြည့်သည်။

[اَلْيٌ-اَلًى] တင်ရှိုးကားခြင်း။ တင်ကြီးခြင်း။ တင်ပြည့်ခြင်း။

[اَلْيَا] တင်ရှိုးကားသူ။ တင်ကြီးသူ။ တင်ပြည့်သူ။(မ)[لْيَا]။

[اِلٌ-اِلى] တင်ရှိးကားသူ။ တင်ကြီးသူ။ တင်ပြည့်သူ။(မ) [اَلْيَاءُ]။(ဇ)[اَلْيٌ]။

[اَلِى] ၁ ကျိန်ဆိုသည်။ ၂ [ـ بِالْمَرْاةِ] မျက်ရည်သုပ်ပုဝါ ကိုင်ထားသည်။

[اِيْلَاءٌ] ၁ ကျိန်ဆိုခြင်း။ ၂ မျက်ရည်သုပ်ပုဝါကိုင်ထားခြင်း။

[اَلَى] ၁ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။ ၂ အားအင်ဆုတ်ယုတ်သည်။ ၃ ပေါ့ဆသည်။ ဂရုမစိုက်ပဲနေသည်။ အပြီးစလွယ်လုပ်သည်။ ၄ တတ်စွမ်းနိုင်သည်။ ၅ စွန့်လွှတ်သည်။ ၆ ပေးကမ်းသည်။ ၇ [الشَّىْءَ ـ]တတ်စွမ်းနိုင်သည်။

[اِئْتَلَى] ကျိန်ဆိုသည်။

[تَاَلَّى] ၁ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။ ၂ ကျိန်ဆိုသည်။

[اَلْاِلَى-اَلْاُلَى] ချမ်းသာသုခ။ စီးစိမ်။(ဇ)[اَلْآءُ]။

[اَلْاَلَا-اَلْاَلَاءُ] သဲမြေ၌ပေါက်ရောက်သော လုပသည့် အပင်တစ်မျိုး။(ခါးသောအရသာရှိ၍ စိုသောအခြေအနေ၌ စားသုံးနိုင်ပြီး ခြောက်သွေ့သွားသောအခါ သားရေနယ်ပြုလုပ်ရာ၌ သုံးသည်။)

✿ [اَلْاٰلَاءُ] (နွား၊ ဆိတ်စသည်တို့၏)တင်သားကို ရောင်းသူ။

[اَلْاَلْوُ] ချမ်းသာသုခ။ စီးစိမ်။(ဇ)[اَلْآءُ]။

[اَلْاِلْوَةُ-اَلْاُلْوَةُ]ကျိန်ဆိုမှု။

[اَلْاَلْوَةُ] ၁ ကျိန်ဆိုမှု။ ၂ မြားတစ်ပစ်ခန့် အကွာအဝေး။

[اَلْاَلُوَّةُ] ၁ မီးမွှေးသောထင်း။ ၂ မြားတစ်ပစ်ခန့်အကွာအဝေး။

[اَلْاُلُوَّةُ] မီးမွှေးရသောထင်း။

[اَلْاِلَى-اَلْاُلَى] ချမ်းသာသုခ။ စီးစိမ်။(ဇ)[اَلْآءُ]။

[اَلْاَلْيَةُ] ၁ တင်သား။ ၂ (ခြေသလုံး၊ လက်ခလယ်၊ လက်မစသည်တို့၏ အောက်ပိုင်းရှိ မို့မောက်နေသော အသား။ ၃ ခြေဖဝါး။ (ဇ)[اَلْاَيَا]။

[اَلْاَلِىُّ] အလွန်ကျိန်တွယ်ပြောဆိုတတ်သူ။

[اَلْاَلِيَّةُ] ၁ ကျိန်ဆိုမှု။ ၂ ပေါ့လျော့မှု။ နမော်နမဲ့နိုင်မှု။(ဇ)[اَلْاَيَا]။

[اَلْمِئْلَاةُ] ၁ ငိုချင်းချသူတို့ ကိုင်ဆောင်သော မျက်ရည်သုပ်ပုဝါ။ ၂ မွှေတာသွေးဆင်းသော အမျိုးသမီးများ သုံးသောအဝတ်ပိုင်း။ (ဇ)[مَالٍ]။

[اَمْ] သို့တည်းမဟုတ်။ ဒါမှမဟုတ်။ ﴿اَقَرِيْبٌ اَمْ بَعِيْدٌ مَا تُوْعَدُوْنَ﴾ အသင်တို့အား ကတိပြုထားသော အရာသည် နီးသလော သို့တည်းမဟုတ် ဝေးသလော။ ﴿هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِى الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ﴾ မျက်မမြင်အကန်းနှင့်မျက်မြင်သူသည် တူနိုင်မည်လော။ သို့တည်းမဟုတ် အမိုက်မှောင်များနှင့် အလင်းရောင်သည် တူနိုင်မည်လော။

✿ [اَمَا] ၁ သတိ။ ၂ ဒီမှာ။ ၃ မ---ဘူးလား။ ၄ အမှန်ပဲ။[اَمَا وَ اللّٰهِ مَا فَعَلْتُ هٰذَا]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ကို တိုင်တည်ပြီးပြောမယ်။ ဒါကို ငါမလုပ်ခဲ့ရဘူး။[اَمَا تَاْكُلُ مَعَنَا]ငါတို့နဲ့အတူ မစားဘူးလား။[اَمَا اَنْتَ مُصِيْبٌ]အမှန်ပဲ၊ မင်းမှန်တယ်။

✿ [اَلْاَمْبِيْرُ] အမ်ပီယာ။

✿ [اَمَتَ ـ] ၁ တိုင်းတာသတ်မှတ်သည်။ ၂ ပြစ်တင်ဝေဘန်သည်။

[اَمْتٌ] (၁) တိုင်းတာသတ်မှတ်ခြင်း။ (၂) ပြစ်တင်ဝေဘန်ခြင်း။

[اَمَتٌ] စွပ်စွဲသည်။

[اَلْاَمْتُ] (၁) ကုန်းမြင့်။ (၂) တောင်ပူစာ။ (၃) မြေနိမ့်လိုက်မြင့်လိုက် ဖြစ်ခြင်း။ (၄) မြေမာလိုက်ပျော့လိုက်ဖြစ်ခြင်း။ (၅) အားအင်ချိနဲ့မှု။ (၆) သံသယ။ (၇) အပြစ်အနာအဆာ။ (၈) ကောက်ကွေးခြင်း။(ج)[اِمَاتٌ-اُمُوْتٌ]။

✿ [اَمِجَ-] (၁) ဒုန်းစိုင်းသည်။ အသော့လျှင်စွာ ပြေးသည်။ (၂) ကဆုန်ပေါက်ပြေးသည်။

[اَمْجٌ] (၁) ဒုန်းစိုင်းခြင်း။ အသော့လျှင်စွာ ပြေးခြင်း။ (၂) ကဆုန်ပေါက်ပြေးခြင်း။

[اَمِجَ-] (၁) ပူစပ်ပူလောင်ဖြစ်သည်။ (၂) ပူပြင်းရေငတ်သည်။ (၃) [الصَّيْفُ-](နွေရာသီ)အပူချိန်ပြင်းထန်သည်။

[اَمَجٌ] (၁) ပူစပ်ပူလောင်ဖြစ်ခြင်း။ (၂) ပူပြင်းရေငတ်ခြင်း။

✿ [اَمِدَ-] ဒေါသဖြစ်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။

[اَمْدٌ] ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ စိတ်ဆိုးခြင်း။

[اَمَّدَ] (၁) ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းပြသည်။ (၂) ပန်းတိုင်ကို ဖေါ်ပြသည်။ အဆုံးသပ်ကိုပြသည်။ (၃) [السِّقَاءَ-]ရေကို တစ်စက်မကျန်သောက်သည်။

[تَاَمَّدَ] ရည်ရွယ်ချက်ထင်ရှားသည်။ ပန်းတိုင်ထင်ရှားသည်။

[اَلْاَمِدُ] (၁) ပင်လယ်ကူးသင်္ဘော။ (၂) အကောင်း သို့မဟုတ်အဆိုးနှင့်ပြည့်ဝသူ။

[اَلْاَمِدَةُ] ပင်လယ်ကူးသင်္ဘော။(ج) [اَوَامِدُ]။

[اَلْاَمَدُ] (၁) ပန်းတိုင်။ (၂) ခရီးဆုံး။ (၃) ရည်ရွယ်ချက်။ (၄) ကာလ။ (၅) အကွာအဝေး။ (ج)[آمَادٌ]။

✿ [اَمَرَ-] (၁) [عَلَيْهِمْ-]ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ (၂) ဦးစီးဖြစ်သည်။ (၃) [فُلَانًا-]နိုင်းစေသည်။ (၄) ညွှန်ကြားသည်။ (၅) တာဝန်ပေးသည်။ (၆) [اللّٰهُ الْقَوْمَ-](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည်)၎င်းတို့အား သားသမီးများနှင့် တိရစ္ဆာန်များကို တိုးပွားစေသည်။

[اَمْرٌ-اِمَارَةٌ-اِمْرَةٌ]ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်း။ ဦးစီးဖြစ်ခြင်း။

[اَمْرٌ-اِمَارَةٌ-اِمْرَةٌ]နိုင်းစေခြင်း။ ညွှန်ကြားခြင်း။ တာဝန်ပေးခြင်း။

[اَمِرَ-] (၁) ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ (၂) ဦးစီးဖြစ်သည်။ (၃) တိုးပွားသည်။ များပြားသည်။ ပွားများသည်။ (၄) ခက်ခဲလေးလံသည်။ (၅) ပြင်းထန်သည်။

[اَمْرٌ-اِمَارَةٌ] ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်း။ ဦးစီးဖြစ်ခြင်း။

[اَمْرٌ-اَمَرَةٌ-اَمَارَةٌ]တိုးပွားခြင်း။ များပြားခြင်း။ ပွားများခြင်း။

[اَمِرٌ] တိုးပွားသော(သူ၊ အရာ)။ များပြားသော(သူ၊ အရာ)။ ပွားများသော(သူ၊ အရာ)။

[اَمُرَ-] ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ ဦးစီးဖြစ်သည်။

[اَمَارَةٌ] ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်း။ ဦးစီးဖြစ်ခြင်း။

[اَمَرَ] [اللّٰهُ الْقَوْمَ-](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည်)၎င်းတို့အား သားသမီးများနှင့် တိရစ္ဆာန်များကို တိုးပွားစေသည်။

[اِيْمَارٌ] သားသမီးများ၊ တိရစ္ဆာန်များ တိုးပွားစေခြင်း။

[اَمَّرَ] (၁) [فُلَانًا فِى الْاَمْرِ-]တိုင်ပင်ဆွေးနွေး

သည်။ ❷ အကြံညာဏ်တောင်းခံသည်။

[مَأْمَرَةٌ] ❶ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း။ ❷ အကြံညာဏ်တောင်းခံခြင်း။

[اَمَّرَ] ❶ [ـفُلَانٌ اَمَارَةً]အမှတ်အသား စိုက်ထူသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]ခေါင်းဆောင်တင်မြှောက်သည်။ ❸ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်သည်။ ❹ [ـالسِّنَانَ]လှံသွား၊ ဓါးသွားစသည်တို့ကို ချွန်ထက်လာအောင်သွေးသည်။ ❺ အသွားများတပ်ဆင်သည်။

[اِئْتَمَرَ] ❶ အမိန့်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်သည်။ အကောင်အထည်ဖေါ်သည်။ အမိန့်နာခံသည်။ ❷ [ـالْقَوْمُ]ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြသည်။ ❸ အချင်းချင်း တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ကြသည်။ ❹ [ـالْقَوْمُ بِهِ]သောကထားကြသည်။ အာရုံထားကြသည်။ ❺ [ـالْقَوْمُ بِفُلَانٍ]လူတစ်ယောက်ကို ဒုက္ခပေးရန်အတွက် စုဝေးတိုင်ပင်ကြသည်။ ❻ [ـفُلَانٌ بِرَأْيِهِ]မိမိ၏အယူအဆအတိုင်း တစွတ်ထိုးလုပ်သည်။ ❼ [ـلِفُلَانٍ]သူ့ ဘာခိုင်းခိုင်း လုပ်သည်။ သူ့အမိန့်ဟူသမျှကို နာခံသည်။ ❽ [ـفُلَانٌ رَأْيَهُ]မိမိ၏အယူအဆကို ရှေ့တန်းတင်သည်။ မိမိအယူအဆဖြင့် ကြံဆဆောင်ရွက်သည်။

[تَآمَرَ] ❶ [ـالْقَوْمُ]အချင်းချင်းဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြသည်။ ညှိနှိုင်းသည်။ ❷ [ـالْقَوْمُ عَلَيْهِ]သူ့ကို ဒုက္ခပေးရန်အတွက် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြသည်။

[اِسْتَأْمَرَ] ❶ အမိန့်တောင်းသည်။ ❷ လုပ်ပိုင်ခွင့်တောင်းဆိုသည်။ ❸ အကြံညာဏ်တောင်းခံသည်။

[اَلْاِسْتِئْمَارَةُ ـ اَلْاِسْتِمَارَةُ]လျှောက်လွှာပုံစံ။

[اَلْاَمَارَةُ] ❶ အမှတ်အသား။ ❷ လက္ခဏာ။ ❸ သတ်မှတ်ချိန်။ ❹ အချိန်ကာလ။

[اَلْاِمَارَةُ] ❶ အာဏာ။ ❷ အမိန့်ပေးနိုင်ခွင့်။ ❸ ခေါင်းဆောင်၏လုပ်ပိုင်ခွင့်။ ❹ အမိန့်အာဏာအောက်တွင်ရှိသောနယ်ပယ်ဒေသ။

[اَلْاَمْرُ] ❶ အမိန့်။ ❷ အာဏာ။(ج)[اَوَامِرُ] ﴿وَقُضِيَ الْاَمْرُ﴾အမိန့်သည် ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်သည်။[اُولُو الْاَمْرِ]ခေါင်းဆောင်များ။ပညာရှင်များ။

[اَلْاَمْرُ] ❶ အရေးအကြောင်း။ ❷ အရေးကိစ္စ။ ❸ အခြေအနေ။ (ج)[اُمُوْرٌ]။ ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ﴾အသင်အဖို့ တစ်စုံတစ်ရာ အရေးကိစ္စမရှိ၊ တာဝန်မရှိ။

[اَلْاَمَرُ] ❶ တစ်ဦးတစ်ယောက်။ ❷ တစ်စုံတစ်ဦး။[مَافِى الدَّارِ اَمَرٌ]အိမ်ထဲမှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မရှိဘူး။

[اَلْاِمْرَةُ] ❶ အုပ်ချုပ်မှု။ ❷ အာဏာ။ ❸ အမိန့်။[تَاَمَّرَ عَلَيْنَا فَحَسُنَتْ اِمْرَتُهُ]သူ ကျွန်တော်တို့ကို အုပ်ချုပ်တယ်။ သူ့ရဲ့အုပ်ချုပ်မှုဟာ အလွန်ကောင်းပါတယ်။

[اَلْاَمَرَةُ] ❶ တိုးပွားမှု။ ❷ များပြားမှု။ ❸ အမှတ်အသား။ လက္ခဏာ။(ج)[اَمَرٌ]။

[اَلْاَمَّرُ ـ اَلْاِمَّرُ]❶ မျက်ကန်းနောက်လိုက်။ ❷ အသိညာဏ်မပြည့်သူ။ ❸ နိုင်းသမျှကို အကုန်လုပ်တတ်သူ။(م)[اَلْاَمَّرَةُ]

[اَلْاَمِيْرُ] ❶ အုပ်ချုပ်သူ။ ❷ ခေါင်းဆောင်။ ❸ အာဏာပိုင်။ ❹ ဆွေးနွေးတင်ပြသူ။(ج) [اُمَرَاءُ]

[اَلتَّأْمُوْرُ ـ اَلتَّامُوْرُ] ❶ ကျွဲ(သစ်သီးဝလံသီးနှံများ သို

လျောင်သည့် အဆောက်အဦး။ (၂) ပန်းကန်။ ခွက်။ (၃) ခြင်္သေ့နိုအောင်းသည့်နေရာ။ (၄) ဝန်ကြီး၊ အမတ်ကြီး။ (၅) စိတ်ခံစားမှု၊ နှလုံးသား။ [اِجعَل هٰذا الاَمرَ فِى تَامُورِكَ] ဒီကိစ္စကို မင်းစိတ်ထဲမှာ စွဲမှတ်ထားပါ။ (၆) ခရစ်ယာန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း။ (၇) ရေ။ [مَافِى الْبِئرِ تَامُورٌ] ရေတွင်းထဲမှာ ရေမရှိဘူး။ (၈) သွေး။ (၉) အရက်။ (၁၀) တစ်ဦးတစ်ယောက်။ [مَافِى الدَّارِ تَامُورٌ] အိမ်ထဲမှာ တစ်ယောက်မှမရှိ။ (ဇ)[تَامِيرُ]။

[اَلتَّامُورَةُ-اَلتَّامُورَةُ] (၁) ကျိ(သစ်သီးဝလံသီးနှံများ သိုလျောင်သည့် အဆောက်အဦး)။ (၂) ခြင်္သေ့နိုအောင်းသည့်နေရာ။ (၃) အရက်။ (ဇ) [تَامِيرُ]

[مَارَاَيتُ تُؤمُرِيًّا اَحسَنَ مِنْ هٰذا] လူသား။ [اَلتُّؤمُرِىُّ] ဒီလူထက် ပိုလှတဲ့သူ ငါမတွေ့ဖူးဘူး။

[اَلتُّؤمُورُ] (၁) လမ်းညွှန်မှတ်တိုင်။ (၂) တစ်ဦးတစ်ယောက်။ [مَافِى الدَّارِ تُؤمُورٌ] အိမ်ထဲမှာ တစ်ယောက်မှမရှိ။ (ဇ)[تَامِيرُ]

[اَلمُؤتَمَرُ] ကောင်စီ။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့။ အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့။

[اَلمُئتَمَرُ] ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေး။

[اَلمَامُورُ] (၁) တာဝန်ခံ။ (၂) တာဝန်ပေးခံရသူ။

[اَلمَامُورِيَة] တာဝန်။

✿ [اَمرِيكَةُ] အမေရိက။ [اَمرِيكَةُ الْجَنُوبِيَّةُ] တောင်အမေရိက။ [اَمرِيكَةُ الشَّمَالِيَّةُ] မြောက်အမေရိက။

✿ [اَمسِ] (၁) မနေ့က။ (၂) အတိတ်က။ (၃) တစ်ချိန်က။ (ဇ)[اُمُوسٌ-اَمسٌ-اٰمَاسٌ]

✿ [اَمشِيرُ] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပြက္ခဒိန်အရ ဆဋ္ဌမမြောက်လ။

✿ [اَمِضَ-] (၁) ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်သဘောထားသည်။ ဖွတ်တရွတ်ပြုလုပ်သည်။ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဆက်ကို ဂရုမစိုက်ပဲ ပြုမူရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ (၂) စကားကျွံသည်။ နှုတ်လွန်သည်။

[اَمَضٌ] (၁) ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်သဘောထားခြင်း။ ဖွတ်တရွတ်ပြုလုပ်ခြင်း။ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဆက်ကို ဂရုမစိုက်ပဲ ပြုမူရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ (၂) စကားကျွံခြင်း။ နှုတ်လွန်ခြင်း။

[اَمِضٌ] (၁) ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်သဘောထားသူ။ ဖွတ်တရွတ်ပြုလုပ်သူ။ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဆက်ကို ဂရုမစိုက်ပဲ ပြုမူရန် ဆုံးဖြတ်သူ။ (၂) စကားကျွံသူ။ နှုတ်လွန်သူ။

✿ [تَاَمَّعَ] (၁) ခံယူချက်ယိမ်းယိုင်သည်။ (၂) သူများယောင်တိုင်း လိုက်ယောင်သည်။ (၃) ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းမဲ့သည်။ (၄) အမှားအမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားမှုမပြုပဲ ပြောသမျှ ကြားရသမျှကို လက်ခံယုံကြည်ကျင့်သုံးသည်။ (၅) ဘာလုပ်ရမှန်းမသိဖြစ်သည်။

[اَلاِمَّعُ] (၁) ခံယူချက်မခိုင်မာသူ။ (၂) သူများယောင်တိုင်း လိုက်ယောင်တတ်သူ။ (၃) ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းမရှိသူ။ (၄) အမှားအမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားမှုမပြုပဲ ပြောသမျှ ကြားရသမျှကို လက်ခံယုံကြည်ကျင့်သုံးသူ။ (၅) ဘာလုပ်ရမှန်းမသိသူ။

✿ [اَمقُ العَينِ] အတွင်းဘက်မျက်ထောင့်(နှာခေါင်းရင်းနှင့်ကပ်လျက်ရှိသော မျက်ထောင့်။ (ဇ) [اٰمَاقٌ]။ ကြည့် (مؤق)

✿ [اَمَلَ-] (၁) မျှော်လင့်သည်။ (၂) မျှော်ကိုးသည်။ (၃) မျှော်လင့်စောင့်စားသည်။

[اَمَلٌ-اَمَلٌ-اَمْلٌ] (၁) မျှော်လင့်ခြင်း။ (၂) မျှော်ကိုးခြင်း။

❸ မျှော်လင့်စောင့်စားခြင်း။

[أَمَّلَ] ❶ မျှော်လင့်သည်။ ❷ မျှော်ကိုးသည်။ ❸ မျှော်လင့်စောင့်စားသည်။ ❹ မျှော်လင့်ချက်ပေးသည်။

[تَأَمَّلَ] ❶ ကြံဆသည်။ ❷ တွေးခေါ်စဉ်းစားသည်။

[الْآمِلُ] ကူညီအားပေးသူ။ (ဇ)[آمِلَةٌ]။

[الْآمَلُ] မျှော်လင့်ချက်။ (ဇ)[آمَالٌ]။

[الْمُؤَمَّلُ] ပြိုင်မြင်း(၁၀)ကောင်အနက် အဋ္ဌမမြောက်မြင်း။

[أَمَّ ـُ] ❶ [ـتِ الْمَرْأَةُ]မိခင်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـوَلَدًا]မိခင်သဖွယ်ဖြစ်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا] ဦးနှောက်ကို ထိခိုက်စေသည်။[أَمَّتَهُ بِالْعَصَا] သူ့ဦးနှောက်ကို ငါတုတ်နဲ့ ရိုက်ခဲ့တယ်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ] ရည်ရွယ်သည်။ ဦးတည်သည်။ [خَرَجُوا يَؤُمُّونَ الْبَلَدَ]သူတို့ မြို့ကိုရည်ရွယ်ပြီး ထွက်ခဲ့ကြတယ်။ ❺ [ـ أَمْرًا]ဆန္ဒရှိသည်။ အလိုရှိသည်။ ❻ [ـ الْقَوْمَ وَبِهِمْ]အိမာမ်ရှေ့ဆောင်လုပ်သည်။

[أُمُومَةٌ] ❶ မိခင်ဖြစ်သွားခြင်း။ ❷ မိခင်သဖွယ်ဖြစ်ခြင်း။

[أَمٌّ] ❶ ဦးနှောက်ကို ထိခိုက်ခြင်း။ ❷ ရည်ရွယ်ခြင်း။ ဦးတည်ခြင်း။ ❸ ဆန္ဒရှိခြင်း။ အလိုရှိခြင်း။

[أَمٌّ-إِمَامٌ-إِمَامَةٌ] အိမာမ်ရှေ့ဆောင်လုပ်ခြင်း။

[أَمَّ ـُ] ❶ မိခင်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ မိခင်သဖွယ်ဖြစ်သည်။

[أُمُومَةٌ] ❶ မိခင်ဖြစ်သွားခြင်း။ ❷ မိခင်သဖွယ်ဖြစ်ခြင်း။

[أَمَّمَ] ❶ ရည်ရွယ်သည်။ ဦးတည်သည်။ ❷ [ـالْمَرْفِقَ]အဆောက်အဦး၊ မော်တော်ယဉ်၊ အစရှိသည်တို့ကို ပြည်သူပိုင်လုပ်သည်။

[ائْتَمَّ] ❶ [ـبِالرَّجُلِ]နောက်လိုက်မှုပြုသည်။ အိမာမ်တစ်ဦးဦး၏နောက်မှ အန္တအတာခံ၍ ဆွလာတ်ဝတ်ပြုသည်။ ❷ ရည်ရွယ်သည်။

[تَأَمَّمَ] ❶ နောက်လိုက်မှုပြုသည်။ အိမာမ်တစ်ဦးဦး၏နောက်မှ အန္တအတာခံ၍ ဆွလာတ်ဝတ်ပြုသည်။ ❷ [ـبِالتُّرَابِ]မြေကြီးဖြင့်''တယန်မ်မွန်မ်''ပြုလုပ်သည်။ ❸ [ـامْرَأَةً]မိခင်အဖြစ်သဘောထားသည်။ မိခင်လိုဆက်ဆံသည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]ဦးတည်ရည်ရွယ်သည်။

[اِسْتَأَمَّ] မိခင်အဖြစ်သဘောထားသည်။ မိခင်လိုဆက်ဆံသည်။

[الْآمَّةُ] ဦးနှောက်ကို ထိခိုက်မိသော ဦးခေါင်းကွဲသည့် ဒဏ်ရာ။(ဇ)[أَوَامٌّ]။

[أَمَامَ] ရှေ့မှာ။[أَمَامَكَ]သတိထား၊ သေသေခြာခြာကြည့်။

[الْإِمَامُ] ❶ ရှေ့ဆောင်အိမာမ်။ ❷ ခေါင်းဆောင်။ လူထုခေါင်းဆောင်။ ❸ ဗိုလ်ချုပ်။ ❹ ကျမ်းတော်မြတ်ကုရ်အာန်။ ❺ မှတ်တမ်း။ ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ﴾ ၄င်းပြင် ငါအရှင်မြတ်သည် အရာခပ်သိမ်းကို ထင်ရှားလှစွာသော မှတ်တမ်းတော်၌ မှတ်သားထားတော်မူပြီးဖြစ်ချေသည်။ ❻ လမ်းညွှန်မှတ်တိုင်။ ❼ တစ်နေ့စာသင်ခန်းစာ။ ❽ ထင်ရှားသောလမ်း။ ❾ ရေချိန်(အဆောက်အဦးများဆောက်လုပ်ရာ၌ ညီညာမှုရှိစေရန် ချိန်တွယ်ရသောကြိုးသို့မဟုတ်သစ်သား)။ ❿ အ

တိကျဆုံးစံချိန်။ (၁၁) ဥပမာ။ ပမာတူ။ (ج)[اَئِمَّةٌ]။

[اَلإِمَامَةُ] (၁) ရှေ့ဆောင်မှု။ (၂) ခေါင်းဆောင်မှု။

[اَلإِمَامِيَّةُ] (၁) ရှေ့ဆောင်မှုဆိုင်ရာ။ ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ။ (၂) ခလီဖာကြီးအလီနှင့်သားမြေးများသာလျှင် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ထိုက်သည်ဟု ခံယူကြသော 'ရှီအာ' အုပ်စုတစ်စု။

[اَلأَمُّ] တပ်မတော်အလံ။

[اَلأُمُّ] (၁) မူလအရင်းအမြစ်။ (၂) ဇီဇ။ (၃) မိခင်။ (၄) ခေါင်းတွဲ။(ج)[اُمَّاتٌ۔اُمَّهَاتٌ]။

[اُمُّ الْقُرْاٰنِ] ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်ရှိ အဖွင့်ကဏ္ဍ။

[اُمُّ الْكِتَابِ] ထိမ်းသိမ်းထားသော မှတ်တမ်းတော်ကြီး။

[اُمُّ النُّجُوْمِ] ဂလက်စီကြယ်စု။

[اُمُّ الطَّرِيْقِ] ဗဟိုလမ်းမကြီး။

[اُمُّ الْمَثْوٰى] အိမ်ရှင်မ။ အိမ်၌စီမံခန့်ခွဲသောမိန်းမ။

[اُمُّ الْقُرٰى] မက္ကာမြို့တော်။

[اُمُّ الرَّاْسِ] ဦးနှောက်။

[اُمُّ الدِّمَاغِ] ဦးနှောက်အမြှေး။

[اُمُّ الْخَبَائِثِ] အရက်။

[اُمُّ قَشْعَمٍ] သေခြင်း။

[اَلأَمَمُ] (၁) မျက်မှောက်။ ရှေ့မှောက်။ (၂) အနီးအပါး။ (၃) လက်တစ်ကမ်းအကွာအဝေး။ (၄) ထင်ရှားလှသောအရာ။ (၅) အလယ်ဗဟို။

[اَلأُمَّةُ] (၁) လူမျိုးစု။ လူ့အစုအဝေး။ (၂) မျိုးဆက်။ (၃) ကောင်းမြတ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားများနှင့်ပြည့်ဝသူ။ စံပြရှေ့ဆောင်။ ﴿اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِّلّٰهِ حَنِيْفًا﴾ မှချကေန် တမန်တော်အိဗ်ရာဟီမ်သည် စံပြရှေ့ဆောင်၊ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ အမိန့်တော်ကို ကျိုးနွံနာခံသူ၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်သူဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ (၄) ဘာသာသာသနာ။ ﴿اِنَّا وَجَدْنَا اٰبَائَنَا عَلٰى اُمَّةٍ﴾ မှချကေန် ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏အဘ၊ ဘိုးဘေးများကို သာသနာတစ်ရပ်အပေါ်၌ တွေ့ကြရသည်။ (၅) လမ်းစဉ်။ (၆) ခေတ်ကာလ။ အချိန်ကာလ။ ﴿وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰى اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ﴾ ၎င်းပြင် အကယ်၍ ငါအရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့အပေါ်၌ ပြစ်ဒဏ်ကို ရေတွက်သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သော အချိန်ကာလတိုင်အောင် ရွှေ့ဆိုင်းတော်မူခဲ့ပါလျှင်။ (၇) အရပ်အမြင့်။ (၈) မိသားစု။(ج)[اُمَمٌ]။

[اَلإِمَّةُ] (၁) ရှေ့ဆောင်၏ပုံစံ။ ခေါင်းဆောင်၏အနေအထား။ (၂) ခေါင်းဆောင်မှု။ ရှေ့ဆောင်မှု။ (၃) ချမ်းသာသုခ။

[اَلأُمُوْمَةُ] မိခင်အုပ်ထိန်းမှုစနစ်။

[اَلأُمِّىُّ] (၁) မိခင်နှင့်ဆိုင်သော။ (၂) လူ့အစုအဝေးဆိုင်ရာ။ (၃) အရေးအဖတ်မတတ်သူ။ (၄) အသိတရားမရှိသဖြင့် ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသူ။ (၅) လူ့အစုအဝေးတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်သူ။ (م)[اَلأُمِّيَّةُ]။

[اَلأُمِّيَّةُ] (၁) မေ့လျော့ပေါ့ဆခြင်း။ (၂) မသိနားမလည်ခြင်း။

[اَلأَمِيْمُ] (၁) ဦးနှောက်ထိခိုက်သဖြင့် ကယောင်ကတမ်းပြောဆိုသူ။ (၂) အရပ်အမောင်းကောင်းသူ။

[اَلأُمَيْمَةُ] (၁) မိခင်အငယ်လေး။ (၂) ပန်းပဲလုပ်သူတို့ကိုင်သော တူကြီး။

[اَلْمِئَمُّ] ❶ လမ်းညွှန်။ ❷ ရှေ့ဆုံးမှဦးဆောင်သွားသောကုလားအုတ်။

✿ [اَمَّا] ❶ ကတော့။ မှာမူကား။ ❷ အမှန်တကယ်တော့။

✿ [اِمَّا] ❶ ---သော်လည်းကောင်း။ ❷ ----သို့မဟုတ်။

✿ [اَمِنَ ـَ] ❶ အေးချမ်းသာယာသည်။ ဘေးကင်းလုံခြုံသည်။[اَمِنَ الْبَلَدُ]မြို့ရွာတည်ငြိမ်အေးချမ်းသည်။ ❷ [مِنَ الشَّرِّ]ဘေးဒုက္ခမှ ကင်းငြိမ်းသည်။ ❸ ယုံကြည်စိတ်ချသည်။ ﴿هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ငါသည် သူ့အပေါ်၌ အသင်တို့အား စိတ်ချယုံကြည်ရမည်လော။

[اَمْنٌ-اَمَانٌ-اَمَانَةٌ-اَمَنٌ] ❶ အေးချမ်းသာယာခြင်း။ ❷ ဘေးဒုက္ခမှ ကင်းငြိမ်းခြင်း။ ❸ ယုံကြည်စိတ်ချခြင်း။

[اَمِنٌ-اٰمِنٌ-اَمِيْنٌ] ❶ အေးချမ်းသာယာသူ။ တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော(မြို့ရွာ)။ ❷ ဘေးဒုက္ခမှ ကင်းငြိမ်းသူ။ ❸ ယုံကြည်စိတ်ချသူ။ သစ္စာရှိသူ။

[اَمُنَ ـُ] ယုံကြည်စိတ်ချရသည်။ သစ္စာရှိသည်။

[اَمَانَةٌ] ယုံကြည်စိတ်ချရခြင်း။ သစ္စာရှိခြင်း။

[اٰمَنَ] ❶ ယုံကြည်စိတ်ချသည်။ ဘေးကင်းလုံခြုံသည်။ ❷ ဘေးကင်းလုံခြုံစေသည်။ ❸ ယုံကြည်ထောက်ခံသည်။

[اِيْمَانٌ] ❶ ယုံကြည်စိတ်ချခြင်း။ ❷ ဘေးကင်းလုံခြုံခြင်း။ ❸ ဘေးကင်းလုံခြုံစေခြင်း။ ❹ ယုံကြည်ထောက်ခံခြင်း။

[اَمَّنَ] ❶ [عَلٰى دُعَائِهِ]'အာမီးန်'ဟု ဆိုသည်။ ❷ [عَلٰى حَيَاتِهِ]အသက်အာမခံထားသည်။ ❸ [فُلَانًا]ဘေးကင်းလုံခြုံစေသည်။

[اِئْتَمَنَ] ❶ အေးချမ်းသာယာသည်။ ❷ စိတ်ချယုံကြည်ရသည်။ ❸ ဘေးဒုက္ခမှ ကင်းငြိမ်းသည်။

[اِسْتَأْمَنَ] ခိုလှုံခွင့်တောင်းသည်။ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် တောင်းဆိုသည်။

[اَلْاَمَانَةُ] ❶ အပ်နှံပစ္စည်း။ ❷ သစ္စာတရား။ ❸ မဖေါက်မပြန် စောင့်ထိန်းအပ်သောတာဝန်။ ﴿اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ ငါအရှင်မြတ်သည် မဖေါက်မပြန် စောင့်ထိန်းအပ်သော တာဝန်ကြီးတစ်ရပ်ကို မိုးကောင်းကင်များနှင့် ကမ္ဘာမြေရှေ့ဝယ် ချပြတော်မူခဲ့သည်။

[اَلْاَمِنَةُ-اَلْاَمَنَةُ] ❶ ကြားရသမျှကို ယုံတတ်သူ။ ❷ အယုံလွယ်သူ။

[اَلْاُمَنَةُ] လူတိုင်းစိတ်ချရသူ။

[اَلْاَمُوْنُ] ❶ အလွန်လျှင်မြန်၍ စိတ်ချရသော အစီးအနင်း(တိရစ္ဆာန်)။(ج)[اُمُنٌ]။

[اٰمِيْنَ] 'အာမီးန်' (ဆုတောင်းတစ်ပိုဒ်ပြီးတိုင်း ရွတ်ဆိုရသောစကားလုံး)။

[اَلْاَمِيْنُ] ❶ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ။ ❷ ယုံကြည်စိတ်ချရသူ။ ❸ တာဝန်ခံ။(ج)[اُمَنَاءُ]။

[اَلْاِيْمَانُ] ❶ ယုံကြည်မှု။ ❷ နှလုံးသားဖြင့်ခံယူ၍ နှုတ်ဖြင့်ဝန်ခံခြင်း။

[اَلتَّاْمِيْنُ] အာမခံစာချုပ်။

✿ [اَمَهَ ـَ] ကတိပေးသည်။

[اَمْهٌ] ကတိပေးခြင်း။

[اَمِهَ ـَ] ❶ သတိမေ့သည်။ ❷ မေ့မေ့ ပျောက်ပျောက်ဖြစ်သည်။ သတိလစ်သည်။

[اَمْهٌ] ❶ သတိမေ့ခြင်း။ ❷ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက်ဖြစ်ခြင်း။

[اَمِهَ] (၁) ဝဲစားသည်။ အရေပြားရောဂါခံစားရသည်။ (၂) အသိတရား ကွယ်ပျောက်သည်။ ဦးနှောက်ပျက်သည်။

[تَاَمَّهَ] (အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို)မိခင်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ဆက်ဆံသည်။

[اَلاَمَهُ] ပွေး၊ ဝဲစသည့်အရေပြားရောဂါ။

[اَلاَمِيهَةُ] သိုးဆိတ်များ၌ဖြစ်တတ်သော ပွေး၊ ဝဲစသည့်အရေပြားရောဂါ။

✿ [اَمَا ـُ] (၁) (မိန်းမ)ကျွန်မ ဖြစ်သွားသည်။ ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားသည်။ (၂) [ـتِ الْهِرَّةُ] ကြောင်အော်သည်။

[اُمُوَّةٌ] (မိန်းမ)ကျွန်မ ဖြစ်သွားခြင်း။ ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားခြင်း။

[اُمَاءٌ ـ اِمَاءٌ] ကြောင်အော်ခြင်း။

[اَمِىَ ـَ] (မိန်းမ)ကျွန်မ ဖြစ်သွားသည်။ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားသည်။

[اُمُوَّةٌ] (မိန်းမ)ကျွန်မ ဖြစ်သွားခြင်း။ ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားခြင်း။

[اَمُوَ ـُ] (မိန်းမ)ကျွန်မ ဖြစ်သွားသည်။ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားသည်။

[اُمُوَّةٌ] (မိန်းမ)ကျွန်မ ဖြစ်သွားခြင်း။ ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားခြင်း။

[اَمَّى] ကျွန်မ ဖြစ်စေသည်။ ကျွန်ဘဝကို ရောက်စေသည်။

[تَاَمَّى] ကျွန်မ ဖြစ်သွားသည်။ ကျွန်ဘဝကို ရောက်သွားသည်။

[اِسْتَامَى] ကျွန်မကဲ့သို့ ဆက်ဆံသည်။ ကျွန်မဟု သဘောထားသည်။

[اَلاَمَةُ] 'ကျွန်'မ။(ج)[اِمَاءٌ ـ اِمٌ]။

[اُمَيَّةُ] ကျွန်မကလေး။ ကျွန်သားပေါက်မလေး။

✿ [اَنْ] (၁) --- ရန်။ (၂) --- ရန်အလို့ငှာ။ (၃) ---ခြင်း။ ﴿وَ اَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ဆွမ်ယာမ်ဥပုသ်စောင့်ထိန်းခြင်းသည် အသင်တို့အဖို့ သာ၍ကောင်းမြတ်၏။ (၄) မုချကေန်။ ﴿عَلِمَ اَنْ سَيَكُوْنُ مِنْكُمْ مَرْضَى﴾ အသင်တို့အနက်မှ အမှန်ပင် မကျန်းမာသူများ ဖြစ်ရှိကြမည်ကို ထိုအရှင်မြတ် သိတော်မူသည်။ (၃) ဟူ၍။ ﴿فَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ သို့ဖြစ်ပေရာ ငါအရှင်မြတ်သည် ယင်း(နူးဟ်တမန်တော်)အား အသင်သည် သင်္ဘောကို ပြုလုပ်လော့ဟူ၍ မိန့်ကြားတော်မူခဲ့သည်။

✿ [اِنْ] (၁) အကယ်၍---လျှင်။ ﴿اِنْ يَنْتَهُوْا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ အကယ်၍ ၎င်းတို့သည် တားမြစ်ထားသည့်အတိုင်း ရပ်တန်းကရပ်ကြလျှင် ၎င်းတို့ရှေးကပြုခဲ့သည်များ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ရမည်။ (၂) မဟုတ်။ ﴿اِنِ الْكَافِرُوْنَ اِلاَّ فِى غُرُوْرٍ﴾ ငြင်းပယ်သူတို့သည် လှည့်စားခံကြရသည်မှတပါး အခြားမဟုတ်ပြီ။

✿ [اَنَا] (၁) ကျွန်တော်။ (၂) ကျွန်မ။

✿ [اَلاَنَانِيَّةُ] အတ္တဝါဒ။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်မှု။

✿ [اَنَاضُوْلُ ـ اَنَاطُوْلُ] (၁) မြေထဲပင်လယ် အရှေ့ဘက်အခြမ်းရှိ နယ်မြေဒေသ(တူရကီနယ်မြေတစ်ခု)။ (၃) အရှေ့အရပ်။

✿ [اَلاَنَامُ] ကမ္ဘာ့မြေပေါ်ရှိ အဖန်ဆင်းခံများ။

✿ [اَلاَنَانَاسُ] နာနတ်သီး။

✿ [اَنَّبَ] (၁) ပြစ်တင်သည်။ ဝေဖန်ရှုတ်ချသည်။ (၂) ဆဲဆို ကြိမ်းမောင်းသည်။ (၃) ပြစ်ပယ်သည်။ (၄) ပြန်ပို့သည်။

[اَلْآنَابَ] (၁) ကတိုး။ (၂) နံ့သာ။ (၃) အမွှေးအကြိုင်။

[اَلْآنَبَ] ခရမ်းသီး။

[اَلْاَنْبُوْبَ] (၁) (ဝါး)အဆစ်နှစ်ခုကြားရှိ အစိတ်အပိုင်း။ (၂) ပြွန်။[اُنْبُوْبُ الرِّئَةِ]လေပြွန်။[اَنَابِيْبُ](ဇ)[اُنْبُوْبُ مُفْر]လေဟာပြွန်။(ဇ)[اَنَابِيْبُ]။ [خَطُّ الْاَنَابِيْبُ]ပိုက်လိုင်း။

[اَلْاَنْبَجُ] သရက်ပင်။

[اَلْاِنْبِيْقُ] ပေါင်းခံအိုး။

✿ [اَنَتَ ـِ] (၁) ညည်းညူသည်။ ညည်းတွားသည်။ (၂) မနာလိုဝန်တိုဖြစ်သည်။ (၃) တိုင်းတာသတ်မှတ်သည်။ ကန့်သတ်သည်။

[اَنِيْتٌ] ညည်းညူခြင်း။ ညည်းတွားခြင်း။

[اَنْتٌ] (၁) မနာလိုဝန်တိုဖြစ်ခြင်း။ (၂) တိုင်းတာသတ်မှတ်ခြင်း။ ကန့်သတ်ခြင်း။

[اَنْتَ] အသင်၊ ခင်ဗျား၊ မင်း။

[اَنْتِ] အသင်မ၊ ညည်း၊ နင်။

✿ [اَنْتُمْ] အသင်တို့၊ ခင်ဗျားတို့၊ မင်းတို့။

[اَنْتُمَا] (၁) အသင်တို့နှစ်ယောက်၊ ခင်ဗျားတို့နှစ်ယောက်၊ မင်းတို့နှစ်ယောက်။ (၂) အသင်မတို့နှစ်ယောက်၊ ညည်းတို့နှစ်ယောက်၊ နင်တို့နှစ်ယောက်။

✿ [اَنْتُنَّ] အသင်မတို့၊ ညည်းတို့။

✿[اَلْاَنْتِيْمُوْنُ]ခနောက်စိမ်း။

✿ [اَنُثَ ـُ] (၁) နူးညံ့သိမ်မွေ့သည်။ (၂) ပျော့ပျောင်းသည်။

[اُنُوْثَةٌ ـ اَنَاثَةٌ] (၁) နူးညံ့သိမ်မွေ့ခြင်း။ (၂) ပျော့ပျောင်းခြင်း။

[اَنِيْثٌ] (၁) နူးညံ့သိမ်မွေ့သော(သူ၊ အရာ)။ (၂) ပျော့ပျောင်းသော(သူ၊ အရာ)။

[اَنَثَ] မိန်းကလေးမွေးသည်။

[اَنَّثَ] (၁) နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ (၂) ပျော့ပျောင်းညှင်သာစွာကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်သည်။ (၃) 'မ'ဖြစ်စေသည်။

[تَاَنَّثَ] (၁) နူးညံ့သိမ်မွေ့လာသည်။ (၂) ပျော့ပျောင်းလာသည်။ (၃) (ဖို၏ဆန့်ကျင်ဘက်) 'မ'ဖြစ်သွားသည်။ (၄) (ဖို၏ဆန့်ကျင်ဘက်) 'မ'နှင့်တူသည်။

[اَلْاُنْثٰى] (၁) (ဖို၏ဆန့်ကျင်ဘက်)'မ'။ (၂) မိန်းမ။ (၃) (အထီး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်)အမ။ (ဇ) [اِنَاثٌ ـ اَنَاثٰى]

[اَلْاُنْثَيَانِ] (၁) ဝှေးစေ့နှစ်လုံး။ (၂) နားရွက်နှစ်ဘက်။

[اَلْاَنِيْثُ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော(သူ၊ အရာ)။ [حَدِيْدٌ اَنِيْثٌ]သံပျော့။ [مَكَانٌ اَنِيْثٌ]အပင်များပေါက်ရောက်နိုင်သော မြေနေရာ။[رَجُلٌ اَنِيْثٌ] နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ စကားပြောတတ်သူ။ မိန်းမလိုမိန်းမရပြောဆိုသူ။

[اَلْمِئْنَاثُ] သမီးမိန်းကလေးများသာ မွေးသောမိခင်။[رَجُلٌ مِئْنَاثٌ]သမီးမိန်းကလေးများသာမွေးသောဖခင်။(ဇ)[مَاَنِيْثُ]

[اَلْمُؤَنَّثُ] (၁) (ဖို၏ဆန့်ကျင်ဘက်)'မ'။ (၂) မိန်းမ။ (၃) မိန်းမနှင့်တူသောယောက်ျား။ (၄) မိန်းမများအသုံးပြုသော အမွှေးအကြိုင်(နံ့သာ)။

✿[اَلْاِنْجَاصُ]သစ်တော်သီး။

✿ [اَلْاَنْجَرُ] ကျောက်ဆူး။

✿[اَلْاِنْجِيْلُ] သမ္မာကျမ်း(အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က တမန်တော်အီစာအပေါ်သို့ ထုတ်ပြန်ပို့ချပေးတော်မူခဲ့သောကျမ်း)။(ဇ)[اَنَاجِيْلُ]

✽ [اَنَحَ ـِ] ❶ အသက်ရှုကြပ်သည်။ ❷ ရောဂါကြောင့်လည်းကောင်း၊ မောပန်းသောကြောင့်လည်းကောင်း ညည်းညူသံဖြင့် အသက်ရှူသည်။ ❸ သက်ပြင်းချသည်။ ❹ ကောင်းမှုပြုရန် ဝန်လေးသည်။

[اَنْحٌ ـ اَنِيْحٌ ـ اُنُوْحٌ] ❶ အသက်ရှုကြပ်ခြင်း။ ရောဂါကြောင့်လည်းကောင်း၊ မောပန်းသောကြောင့်လည်းကောင်း ညည်းညူသံဖြင့် အသက်ရှူခြင်း။ ❷ သက်ပြင်းချခြင်း။ ❸ ကောင်းမှုပြုရန် ဝန်လေးခြင်း။

[اٰنِحٌ ـ اَنَّاحٌ ـ اَنُوْحٌ] ❶ အသက်ရှုကြပ်သူ။ ရောဂါကြောင့်လည်းကောင်း၊ မောပန်းသောကြောင့်လည်းကောင်း ညည်းညူသံဖြင့် အသက်ရှူသူ။ ❷ သက်ပြင်းချသူ။ ❸ ကောင်းမှုပြုရန် ဝန်လေးသူ။

✽ [اَنَسَ ـِ] ❶ ယဉ်ပါးသည်။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသည်။

[اُنْسٌ] ❶ ယဉ်ပါးခြင်း။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးခြင်း။

[اَنِسَ ـَ] ❶ ယဉ်ပါးသည်။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသည်။

[اُنْسٌ ـ اَنَسَةٌ] ❶ ယဉ်ပါးခြင်း။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးခြင်း။

[اَنِسٌ] ❶ ယဉ်ပါးသူ။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသူ။

[اٰنَسَ] ❶ ယဉ်ပါးစေသည်။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။ ❸ ထိတွေ့ခံစားရသည်။ ❹ မြင်တွေ့ရသည်။ (اٰنَسْتُ نَارًا) ငါသည် မီးကို မြင်တွေ့ရ၏။ ❺ ကြားသည်။ ❻ သိသည်။

[اِيْنَاسٌ] ❶ ယဉ်ပါးစေခြင်း။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေခြင်း။ ❸ ထိတွေ့ခံစားရခြင်း။ ❹ မြင်တွေ့ရခြင်း။ ❺ ကြားခြင်း။ ❻ သိခြင်း။

[مُؤَانَسَةٌ] ❶ ယဉ်ပါးစေခြင်း။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေခြင်း။

[مُؤْنِسٌ ـ اَنِيْسٌ] ❶ ယဉ်ပါးစေသူ။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသူ။

[اَنَّسَ] ❶ ယဉ်ပါးစေသည်။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။ ❸ မြင်တွေ့ရသည်။

[تَاٰنَسَ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ယဉ်ပါးစေသည်။ ❷ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။

[تَاَنَّسَ] ❶ ယဉ်ပါးသည်။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသည်။ ❸ စူးစိုက်နားထောင်သည်။ ❹ စိုက်ကြည့်သည်။

[اِسْتَاْنَسَ] ❶ ယဉ်ပါးသည်။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသည်။ ❸ စူးစိုက်နားထောင်သည်။ ❹ မြင်သည်။ ❺ ခွင့်တောင်းသည်။

[اَلْاٰنِسَةُ] ❶ အလွန် နှစ်သက်ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော မိန်းမပျို။ ❷ အပျိုစင်။ (ج) [اَوَانِسُ]

[اَلْاُنْسُ] ❶ ကြည်နူးမှု။ ❷ မိန်းမတို့၏သာယာသောအသံ။

[اَلْاِنْسُ] ❶ လူသား။ ❷ မိတ်ဆွေကောင်း။ (ج)[اُنَاسٌ]

[اَلْاَنَسُ] ❶ လူသား။ ❷ လူထုကြီး။

[اَلْاِنْسَانُ] လူသား။(ج)[اَنَاسِيُّ]

[اِنْسَانُ الْعَيْنِ] မျက်ဆံ။

[اِنْسَانُ السَّيْفِ] ဓါးသွား။

[اَلْاِنْسَانِيَّةُ] လူ့ပီသမှု။ လူ့အကျင့်လူ့အကြံ။

[الْاِنْسِيُّ] ❶ လူသားတစ်ဦး။ ❷ လူနှင့်ဆိုင်သော။ ❸ ဘယ်ဘက်ခြမ်း။(ဇ)[اَنَاسِيُّ]

[الْاَنُوْسُ] ❶ အလွန် နှစ်သက်ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော မိန်းမပျို။ ❷ အပျိုစင်။ ❸ အလွန်လိမ္မာသောခွေး။(ဇ)[اُنُسٌ]

[الْاَنِيْسُ] ❶ ယဉ်ပါးစေသူ။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသူ။ ❸ ကြက်ဖ။

[الْاَنِيْسَةُ] ❶ ယဉ်ပါးစေသောမိန်းမ။ ❷ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေတတ်သောမိန်းမ။ ❸ မီး။

[الْاَنِيْسُوْنُ] ကြည့်(اَنِسُوْنُ)

[الْمُؤْنِسَاتُ] စစ်လက်နက်။

[الْمَاْنُوْسُ] ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော(သူ၊ အရာ)။[مَكَانٌ مَاْنُوْسٌ]ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသောနေရာ။

✿[الْاَنْشُوْجَةُ]ငါးတစ်မျိုး။(ငါးသေတ္တာငါး)။

✿ [اَنَضَ ـِ] ❶ (အသား)ပြောင်းလဲ ပျက်စီးသည်။ ❷ ပုပ်သည်။

[اَنِيْضٌ] ❶ (အသား)ပြောင်းလဲပျက်စီးခြင်း။ ❷ ပုပ်ခြင်း။

[اَنُضَ ـُ] (အသား)မကျက်တကျက် ဖြစ်သည်။

[اَنَاضَةٌ] (အသား)မကျက်တကျက်ဖြစ်ခြင်း။

[اَنِيْضٌ] မကျက်တကျက်ဖြစ်သော (အသား)။

[اَنَضَ] (အသားကို)မကျက်တကျက်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။

✿ [اَنَفَ ـِ] ❶ [ـالْبَعِيْرُ](ကုလားအုတ်)မြက်ခင်းသစ်ကို ကျက်စားသည်။ ❷ [ـفُلَانًا] နှာနကို ရိုက်သည်။ ❸ [ـالْمَاءُفُلَانًا]နှာခေါင်းတွင်းသို့ ရေဝင်သည်။

[اَنْفٌ] ❶ မြက်ခင်းသစ်ကို ကျက်စားခြင်း။ ❷ နှာနကို ရိုက်ခြင်း။ ❸ နှာခေါင်းတွင်းသို့ ရေဝင်ခြင်း။

[اَنِفَ ـَ] ❶ (ကုလားအုတ်၏ နှာရှုပ်ကြိုးတပ်ဆင်ရာနဖါး၌)အနာဖြစ်သည်။ ❷ [ـمِنْهُ]မောက်မာသည်။ မတူမတန်သလို သဘောထားသည်။ ❸ [ـالْحَامِلُ](ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)အစားအသောက်ပျက်သည်။ ❹ [ـالْمُسَافِرُ] နေ့ဦးပိုင်း သို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ ခရီးထွက်သည်။ ❺ [ـالشَّيْءَ]ရွံရှာသည်။

[اَنْفٌ] (ကုလားအုတ်၏နှာရှုပ်ကြိုး တပ်ဆင်ရာနဖါး၌)အနာဖြစ်ခြင်း။

[اَنْفٌ ـ اَنَفَةٌ] ❶ မောက်မာခြင်း။ မတူမတန်သလိုသဘောထားခြင်း။ ❷ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင် အစားအသောက်ပျက်ခြင်း။ ❸ နေ့ဦးပိုင်း သို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ ခရီးထွက်ခြင်း။ ❹ ရွံရှာခြင်း။

[اُنِفَ] နှာခေါင်းဒဏ်ရာရသည်။

[مَاْنُوْفٌ] နှာခေါင်းဒဏ်ရာရသူ။

[اَنَفَ] ❶ (ကုလားအုတ်၏နှာရှုပ်ကြိုး တပ်ဆင်ရာနဖါး၌)အနာဖြစ်စေသည်။ ❷ မောက်မာစေသည်။ မတူမတန်သလို သဘောထားစေသည်။ ❸ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ကို အစားအသောက်ပျက်စေသည်။ ❹ နေ့ဦးပိုင်း သို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ ခရီးထွက်စေသည်။ ❺ ရွံရှာစေသည်။ ❻ နှာခေါင်းဒဏ်ရာရစေသည်။ ❼ [ـالْمَاشِيَةَ]စားကျက်အသစ်ကို ကျက်စားစေသည်။

[اِيْنَافٌ] ❶ (ကုလားအုတ်၏နှာရှုပ်ကြိုး တပ်ဆင်ရာနဖါး၌)အနာဖြစ်စေခြင်း။ ❷ မောက်မာစေခြင်း။ မတူမတန်သလို သဘောထားစေခြင်း။ ❸ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ကို အစား

အသောက်ပျက်စေခြင်း။ ❹ နေ့ဦးပိုင်း သို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ ခရီးထွက်စေခြင်း။ ❺ ရွံ့ရှာစေခြင်း။ ❻ နှာခေါင်းဒဏ်ရာရစေခြင်း။ ❼ စားကျက်အသစ်ကို ကျက်စားစေခြင်း။ ❽ အလျှင်စလို တောင်းသည်။ လောဆော်သည်။

[أَنَّفَ] ❶ (ကုလားအုတ်၏နှာရှုပ်ကြိုး တပ်ဆင်ရာ နဖါး၌)အနာဖြစ်စေသည်။ ❷ မောက်မာစေသည်။ မတူမတန်သလို သဘောထားစေသည်။ ❸ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ကို အစားအသောက်ပျက်စေသည်။ ❹ နေ့ဦးပိုင်း သို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ ခရီးထွက်စေသည်။ ❺ ရွံ့ရှာစေသည်။ ❻ နှာခေါင်းဒဏ်ရာရစေသည်။ ❼ စားကျက်အသစ်ကို ကျက်စားစေသည်။ ❽ အဖျားကို ချွန်မြစေသည်။ ထိပ်ကိုချွန်အောင်သွေးသည်။

[اِئْتَنَفَ] ❶ အစပြုသည်။ ❷ မျက်နှာချင်းဆိုင် တွေ့ဆုံသည်။ ❸ မျက်မှောက်ပြုသည်။ ❹ ကြိုဆိုသည်။

[تَأَنَّفَ] ❶ (ကုလားအုတ်၏နှာရှုပ်ကြိုး တပ်ဆင်ရာနဖါး၌)အနာဖြစ်သွားသည်။ ❷ မောက်မာလာသည်။ မတူမတန်သလို သဘောထားလာသည်။ ❸ (ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)အစားအသောက်ပျက်သည်။ ❹ နေ့ဦးပိုင်းသို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ ခရီးထွက်သွားသည်။ ❺ ရွံ့ရှာလာသည်။ ❻ နှာခေါင်းဒဏ်ရာရသွားသည်။ ❼ စားကျက်အသစ်ကို ရှာဖွေကျက်စားသည်။ ❽ အဖျားချွန်မြသည်။ ထိပ်ချွန်သည်။ ❾ တစ်ခုပြီးတစ်ခုလိုချင်သည်။

[اِسْتَأْنَفَ] ❶ အစပြုသည်။ ❷ အသစ်ပြန်စသည်။ ❸ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် တောင်းဆိုသည်။

[مُسْتَأْنِفٌ] ❶ အစပြုသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ အသစ်ပြန်စသော(သူ၊ အရာ)။ ❸ ပြန်လည်သုံးသပ်စစ်ဆေးရန် တောင်းဆိုသူ။ ❹ အသစ်ဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။[فِي التَّجَارِبِ عِلْمٌ مُسْتَأْنِفٌ] စမ်းသပ်မှု၌ အသိပညာအသစ်ရှိသည်။

[اَلْاِسْتِئْنَافُ] အောက်ခြေတရားရုံး၌ အမှုရှုံးသဖြင့် အထက်ရုံးသို့ ပြန်လည်စစ်ဆေးရန် တင်ခြင်း။

[اَلْآنِفُ] မကြာမီက။[فَعَلَهُ آنِفًا]မကြာမီကပဲ သူဒါကိုလုပ်ခဲ့တယ်။

[اَلْآنِفَةُ] ❶ မကြာမီက။ ❷ အဦးပိုင်းအစပိုင်း။

[اَلْأَنَافِيُّ] နှာခေါင်းကြီးသူ။

[اَلْأَنْفُ] ❶ နှာခေါင်း။ ❷ အဦးပိုင်း၊ အစပိုင်း၊ အဖျားပိုင်း။ ❸ [أَنْفُ الْقَوْمِ]ခေါင်းဆောင်။ ❹ [أَنْفُ الْجَبَلِ]တောင်စွန်း။ (ج) [آنَافٌ - أُنُوفٌ]

[اَلْأُنُفُ] အသစ်။[اَلْكَلَأُ الْأُنُفُ]မြက်ခင်းသစ်။[اَلرَّوْضَةُ الْأُنُفُ] ဥယျာဉ်သစ်။

[اَلْأَنَفَةُ] ဂုဏ်မာန။ အစွဲအလန်းကြီးမှု။ ကြည့် (الحمية)

[اَلْأَنُوفُ] ❶ အလွန်ဂုဏ်မောက်သူ။ ❷ နှာခေါင်းအနံ့ သင်းပျံ့သောမိန်းမ။(ج)[أُنُفٌ]

[اَلْأَنِيفُ] ❶ သံပျော့။ ❷ သစ်ပင်ပေါက်သည့်နေရာ။

[اَلْمِئْنَافُ] ❶ စားကျက်အသစ်၌ ထိန်းကျောင်းသူ။ ❷ နေ့ဦးပိုင်း သို့မဟုတ် ညဦးပိုင်း၌ခရီးထွက်သူ။

✿ [الانقليس - الانكليس] ငါးရှဥ့်။

✿ [الانام] ကြည့် [انام]

✿ [الانموذج] နမူနာပုံစံ။ (ج) [نماذج]

✿ [اَنَّ] (၁) မုချကေန်။ (၂) ကေန်ပင် --- ﴿قُلْ اُوْحِىَ اِلَىَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ ဟူ၍။ အသင်ပြောလော့။ မုချကေန် ဂျင်န်အုပ်စု တစ်စုသည် နားထောင်ခဲ့ကြသည်ဟူ၍ ကျွန်ုပ်ထံ ဗျာဒိတ်ကျရောက်ခဲ့သည်။

✿ [اِنَّ] မုချကေန်။ ﴿اِنَّ رَبِّىْ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ﴾ မုချကေန် ကျွန်ုပ်အားဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်သည် အမှန်ပင် အလွန်ခွင့်လွှတ်တော်မူသောအရှင်၊ အလွန်တရာ သနားကြင်နာတော်မူသောအရှင်ဖြစ်တော်မူသည်။

✿ [اَنَّ ـ] (၁) မညည်းညူသည်။ (၂) [ـ القَوْسُ] လေးကြိုးကို ဆွဲဆန့်သဖြင့် တစီစီမြည်သည်။

[اَنٌّ - اَنِيْنٌ - اَنَانٌ - اَنَّةٌ - تَانَانٌ] (၁) ညည်းညူခြင်း။ (၂) တစီစီမြည်ခြင်း။

[اَنَّنَ] နှစ်သက်ကျေနပ်အောင် ကြိုးစားသည်။

[تَاَنَّنَ] နှစ်သက်ကျေနပ်အောင် ကြိုးစားသည်။

[الآنَنُ] ချိုးငှက်။

[الآنَانُ] အလွန်ညည်းညူတတ်သူ။

[الآنَّةُ] (၁) ချိတ်။(ရေတွင်းထဲမှ ရေပုံးကို ဆည်ယူရသောချိတ်)။ (၂) တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ညည်းညူမှု။

[الآنَنَةُ] အလွန်ညည်းညူတတ်သူ။

[المِئَنَّةُ] (၁) နေရာမှန်။ (၂) သင့်လျော်သော၊ သင့်မြတ်သော(သူ၊ အရာ)။

✿ [اَنِقَ ـ] (၁) အလှကျက်သရေ တိုးပွားသည်။ (၂) ကျော့ရှင်းလှပသည်။ (၃) [ـ فُلَانٌ] ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်သည်။ (၄) အံ့ဩငေးမောသည်။ အထင်ကြီးသည်။ (၅) နှစ်သက်စွဲလန်းသည်။

[اَنَقٌ - اَنَاقَةٌ] (၁) အလှကျက်သရေတိုးပွားခြင်း။ (၂) ကျော့ရှင်းလှပခြင်း။ (၃) ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်ခြင်း။ (၄) အံ့ဩငေးမောခြင်း။ အထင်ကြီးခြင်း။ (၅) နှစ်သက်စွဲလန်းခြင်း။

[اَنِيْقٌ] (၁) အလှကျက်သရေ တိုးပွားသော (သူ၊ အရာ)။ (၂) ကျော့ရှင်းလှပသော(သူ၊ အရာ)။

[اَنِقٌ] (၁) အံ့ဩငေးမောသော(သူ၊ အရာ)။ (၂) အထင်ကြီးသော(သူ၊ အရာ)။

[اَنَقَ] (၁) အံ့ဩငေးမောစေသည်။ (၂) အထင်ကြီးစေသည်။ (၃) ရင်သပ်ရှုမောဘွယ်ဖြစ်အောင် စီရင်ဖန်တီးသည်။

[مُؤْنِقٌ - اَنِيْقٌ] (၁) အလှကျက်သရေ တိုးပွားသော (သူ၊ အရာ)။ (၂) ကျော့ရှင်းလှပသော(သူ၊ အရာ)။ (၃) ရင်သပ်ရှုမောဘွယ်ဖြစ်အောင် စီရင်ဖန်တီးထားသော(အရာ)။

[اَنَّقَ] (၁) အံ့ဩငေးမောစေသည်။ (၂) အထင်ကြီးစေသည်။ (၃) ရင်သပ်ရှုမောဘွယ်ဖြစ်အောင် စီရင်ဖန်တီးသည်။

[تَاَنَّقَ] (၁) အံ့ဩငေးမောဖွယ်ဖြစ်သည်။ (၂) အထင်ကြီးဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ (၃) ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ဖြစ်သည်။ (၄) ထူးဆန်းသော အရာများကို ရှာဖွေသည်။ (၅) သာယာမှုကိုခံစားသည်။

[الآنُوْقُ] သိမ်းငှက်။ ကြည့် [العُقَابُ و الرَّخَمَةُ]

✿ [اَنَّى] ❶ မည်သည့်နေရာ၌?။ ❷ မည်သည်နေရာမှ?။ ❸ မည်ကဲ့သို့?။ ❹ မည်သည့်ပုံစံနှင့်မဆို။ ❺ မည်သည့်နေရာ၌မဆို။ ❻ မည်သည့်အချိန်?။ [اَنَّى تَجْلِسْ اَجْلِسْ] မည်သည့်နေရာ၌မဆို အသင်ထိုင်လျှင် ကျွန်ုပ်ထိုင်မည်။ ﴿يَامَرْيَمُ اَنَّى لَكِ هٰذَا﴾ အိုမရ်ယမ် ဤအရာကို အသင်မသည် မည်သည့်နေရာမှ ရရှိသနည်း။ [اَنَّى جِئْتَ]မည်သည့်အချိန် အသင်လာခဲ့သလဲ။

﴿اَنَّى يُحْيِى هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ဤမြို့ရှိလူတို့အား ၎င်းတို့ သေဆုံးကုန်ကြပြီးနောက် မည်ကဲ့သို့ ရှင်ပြန်ထစေတော်မူမည်နည်း။

✿ [اَنَى ـِ] ❶ အချိန်ကျသည်။ အခါကာလရောက်ရှိသည်။ [اَنَى لَكَ اَنْ تَفْعَلَ]အသင်အလုပ်စရန် အချိန်ကျပြီ။ ❷ မှီသည်။ ❸ အသီးအနှံ ရင့်မှည့်သည်။ ❹ အစားအစာကျက်သည်။ ❺ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်သည်။ ညှင်သာသည်။ ❻ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်ကို ရောက်ရှိသည်။ ❼ နှေးကွေးလေးလံသည်။

[اَنْيٌ ـ اِنًى ـ اَنَاةٌ] ❶ အချိန်ကျခြင်း။ အခါကာလရောက်ရှိခြင်း။ ❷ မှီခြင်း။ ❸ အသီးအနှံ ရင့်မှည့်ခြင်း။ ❹ အစားအစာကျက်ခြင်း။ [اِنْتَظَرَ اِنَى الطَّعَامِ] အစားအစာကျက်ချိန်ကို စောင့်ဆိုင်းသည်။ ﴿غَيْرَ نَاظِرِيْنَ اِنَاهُ﴾ စားသောက်ရန် အချိန်ကို စောင့်မျှော်သူများ မဟုတ်ကြ။ ❺ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်ခြင်း။ ညှင်သာခြင်း။ ❻ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်ကို ရောက်ရှိခြင်း။

[اُنِيٌّ] နှေးကွေးလေးလံခြင်း။

[اَنِيَ ـَ] ❶ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်သည်။ ညှင်သာသည်။ ❷ နှေးကွေးလေးလံသည်။

[اَنْيٌ ـ اِنًى] ❶ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်ခြင်း။ ညှင်သာခြင်း။ ❷ နှေးကွေးလေးလံခြင်း။

[اَنِيٌّ] ❶ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ ညှင်သာသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ နှေးကွေးလေးလံသော(သူ၊ အရာ)။

[اَنَى] ❶ နောက်ကျစေသည်။ ❷ အချိန်လွန်စေသည်။

[اَنَّى] ❶ နောက်ကျသည်။ နောက်နေးသည်။ ❷ [ـ فِيْهِ]ပေါ့လျော့သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]နောက်ဆိုင်းထားသည်။

[تَاَنَّى] ❶ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်သည်။ ညှင်သာသည်။ ❷ နှေးကွေးလေးလံသည်။ ❸ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်စေသည်။ ညှင်သာစေသည်။ ❹ နှေးကွေးလေးလံစေသည်။

[اِسْتَاْنَى] ❶ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်သည်။ ညှင်သာသည်။ ❷ နှေးကွေးလေးလံသည်။ ❸ ဖြေးဖြေးသာသာဖြစ်စေသည်။ ညှင်သာစေသည်။ ❹ နှေးကွေးလေးလံစေသည်။ ❺ သိမ်မွေ့ညှင်သာစွာ ပြုမူသည်။ ❻ အချိန်ပေးသည်။ ❼ အချိန်အခါကို စောင့်ဆိုင်းသည်။

[اِنْيٌ ـ اِنًى] ညပိုင်းအချိန်။ (ဇ)[آنَاءٌ]

✿ [اَلْاِنَاءُ] ခွက်။(ဇ)[اَوَانٍ]

✿ [اَلْاَنَاةُ] ❶ တည်ကြည်မှု။ ❷ မြိုသိပ်နိုင်မှု။ ❸ စိးစိမ်ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံ၍ အိန္ဒြေသိက္ခာနှင့်မြင့်မြတ်သောမိန်းမ။(ဇ)[اَنَوَاتٌ]

✿ [اَلْاَنِيْمِيَا] အနီးမီးယားရောဂါ။

✿ [اَهَّبَ] အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ အဆင်သင့်လုပ်ထားသည်။

[تَأَهَّبَ] အသင့်ပြင်ဆင်သည်။ အသင့်ဖြစ်သည်။ အဆင်သင့်လုပ်ထားသည်။

[اَلْإِهَابُ] ❶ သားရေ။ ❷ အခွံ၊ အခေါက်။ (ج)[اُهُبٌ - اُهِبَةٌ]

[اَلْأُهْبَةُ] ❶ အသင့်ဖြစ်မှု။ ❷ ကိရိယာတန်ဆာပလာ။(ج)[اُهَبٌ]

✽ [اَهَلَ -] ❶ ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ ❷ [ـــ الْمَكَانَ](နေရာ၌)လူသူ နေထိုင်သည်။ လူရှိသည်။

[اَهْلٌ - اُهُوْلٌ] ❶ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း။ ❷ လူသူနေထိုင်ခြင်း။

[اَهِلَ -] ❶ ကြည်နူးသည်။ ❷ စိတ်သာယာမှုရရှိသည်။ ❸ ယဉ်ပါးသည်။[اَهِلَ الْمَكَانُ]လူသူနေထိုင်သည်။ [اَهِلَ الطَّعَامُ]အစားအစာ၌ ဆီထည့်ထားသည်။

[مَاْهُوْلٌ] ❶ လူနေထိုင်သော(အိမ်)။ ❷ ဆီထည့်ထားသော(အစားအစာ)။

[اَهَلٌ] ❶ ကြည်နူးခြင်း။ ❷ စိတ်သာယာ မှုရရှိခြင်း။ ❸ ယဉ်ပါးခြင်း။

[اَهِلٌ] ❶ ကြည်နူးသူ။ ❷ စိတ်သာယာမှုရရှိသူ။ ❸ ယဉ်ပါးသူ။

[اَهَلَ] ❶ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးသည်။ ❷ [ـــ فُلَانًا لِلْاَمْرِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာကိစ္စနှင့်)ထိုက်တန်သူ၊ သင့်လျော်သူဟု ယူဆသည်။

[اَهَّلَ] ❶ ကြိုဆိုသည်။ ❷ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးသည်။ ❸ ထိုက်တန်သူ၊ သင့်လျော်သူဟု ယူဆသည်။

[اِتَّهَلَ] ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။

[تَاَهَّلَ] ❶ ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ ❷ သင့်တော်သည်။ ထိုက်တန်သည်။

[اِسْتَأْهَلَ] ❶ အစားအစာ၌ဆီ သို့မဟုတ် အဆီကို ထည့်သည်။ ❷ ဆီသို့မဟုတ်အဆီကိုစားသည်။ ❸ ထိုက်တန်သည်။ ရထိုက်သည်။

[اَلْاٰهِلُ] ယဉ်ပါးသောတိရစ္ဆာန်။

[اَلْإِهَالَةُ] ❶ ဆီ။ ❷ အဆီ။

[اَلْاَهْلُ] ❶ မိသားစု။ ❷ ဆွေမျိုးသားချင်းများ။ ❸ ဇနီးမယား။ ❹ ပိုင်ရှင်များ။ ပတ်သက်သူများ။[اَهْلُ الدَّارِ]အိမ်၌နေထိုင်သူများ။ အိမ်သူအိမ်သားများ။[اَهْلُ الْبَيْتِ]တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏အိမ်တော်သူအိမ်တော်သားများ။ ❺ ထိုက်တန်သူ။

[اَهْلًا وَسَهْلًا] ကြိုဆိုပါသည်။

[اَلْاَهْلِيُّ] ❶ မိသားစုနှင့်ဆိုင်သော။ ❷ ဇနီးမယားနှင့်ဆိုင်သော။ ❸ ယဉ်ပါးသော(တိရစ္ဆာန်)။ ❹ သင့်လျော်မှုရှိသော။

[اَلْاَهْلِيَّةُ] ❶ မိသားစုနှင့်ဆိုင်သော။ ❷ ဇနီးမယားနှင့်ဆိုင်သော။ ❸ ယဉ်ပါးသောတိရစ္ဆာန်။ ❹ သင့်လျော်မှုရှိသော။

✽ [اَلْإِهْلِيْلَجُ] ❶ အပင်တစ်မျိုး ❷ အီလစ်ပုံ(ဘဲဥပုံ)။

[اَلْإِهْلِيْلَجِيُّ] ❶ ယင်းအပင်နှင့်ဆိုင်သော။ ❷ အီလစ်ပုံ(ဘဲဥပုံ)ဖြစ်သော။

✽ [اَهَّ -] နာကျင်သောကြောင့်'အို၊ အား'စသည်ဖြင့် ညည်းညူသည်။

[اَهٍ - اَهَّةٌ] နာကျင်သောကြောင့်'အို၊ အား'စသည်ဖြင့် ညည်းညူခြင်း။

✽ [اَهَى -] တဟီးဟီး၊ တဟားဟားရယ်သည်။

[اَهْيٌ] တဟီးဟီး၊ တဟားဟားရယ်ခြင်း။

[اَوْ] သို့မဟုတ်။

✿ [أَبَ ـُ] ၁ ပြန်လာသည်။ ၂ [ــ اِلَى اللهِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံ ဝန်ချတောင်းပန်သည်။ နောင်တရသည်။ ၃ [ــتِ الشَّمْسُ] နေကွယ်သည်။ ၄ [ــ بِيَدِه اِلَى السَّيْفِ] (ဓါး)ဆွဲထုတ်သည်။ ၅ [ــ الْمَاءَ] ညဥ့်ရေရှိရာသို့လာသည်။

[اَوْبٌ ـ اَوْبَةٌ ـ اِيَابٌ ـ مَآبٌ] ၁ ပြန်လာခြင်း။ ၂ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ် ထံဝန်ချတောင်းပန်ခြင်း။ နောင်တရခြင်း။ ၃ (နေ)ကွယ်ခြင်း။ ၄ (ဓါး)ဆွဲထုတ်ခြင်း။ ၅ ညဥ့်ရေရှိရာသို့လာခြင်း။

[اَوَّابٌ] အလွန်အမှားဝန်ခံတတ်သူ။ အလွန်နောင်တရသူ။

[اَوَبَ] အပြိုင်အဆိုင်ကျော်တက်သည်။

[مُؤَاوَبَةٌ] အပြိုင်အဆိုင်ကျော်တက်ခြင်း။

[اَوَّبَ] ၁ ပြန်လာသည်။ ၂ တစ်နေ့ကုန်သွားလာသည်။ ၃ အပြိုင်အဆိုင်သွားသည်။ ၄ ထပ်တလဲလဲပြန်ဆိုသည်။

[تَاَوَبَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြိုင်အဆိုင် ပြေးသည်။

[تَاَوَّبَ] ၁ ပြန်လာသည်။ ၂ ညဦးပိုင်း၌ ပြန်လာသည်။ ၃ ညအချိန်၌လာသည်။ ၄ တဖန်ပြန်လာသည်။ [ــهُ الْمَرَضُ] ရောဂါ ပြန်ထသည်။

[اَلْاَوْبُ] ၁ လျှင်မြန်မှု။ ၂ လေပြင်း။ ၃ မိုးတိမ်။ ၄ ပျားအုပ်။ ၅ ရည်ရွယ်မှု။ ၆ တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်မှု။ ၇ ဘက်၊ ရှုထောင့်။ [مِنْ كُلِّ اَوْبٍ] အဘက်ဘက်မှ။

[اَلْاَوَّابُ] ၁ အလွန်အမှားဝန်ခံတတ်သူ။ အလွန်နောင်တရသူ။ ၂ ရေထမ်းရောင်းသူ။

✿ [اَلْاَوْجُ] ၁ မြင့်မားမှု။ ၂ အထွတ်အထိပ်။ ထိပ်ဖျား။ ၃ သံစဉ်တစ်မျိုး။

✿ [أَدَ ـِ] ၁ ကောက်ကွေးသည်။ ၂ ကိုင်းညွတ်သည်။ ၃ နွဲ့နှောင်းပျော့ပျောင်းသည်။ ၄ လေးလံကိုင်းညွတ်စေသည်။ ၅ ပင်ပန်းနွမ်းရိစေသည်။

[اَوْدٌ ـ اُوُوْدٌ ـ اِيَادٌ] ၁ ကောက်ကွေးခြင်း။ ၂ ကိုင်းညွတ်ခြင်း။ ၃ နွဲ့နှောင်းပျော့ပျောင်းခြင်း။ ၄ လေးလံကိုင်းညွတ်စေခြင်း။ ၅ ပင်ပန်းနွမ်းရိစေခြင်း။

✿ [اَوِدَ ـَ] ၁ ကောက်ကွေးသည်။ ၂ ကိုင်းညွတ်သည်။

[اَوَدٌ] ၁ ကောက်ကွေးခြင်း။ ၂ ကိုင်းညွတ်ခြင်း။ [اَقَامَ اَوَدَه] ယင်း၏ကောက်ကွေးမှုကိုဖြောက်မတ်စေခဲ့သည်။

[اَوِدٌ ـ اَوَدٌ] ၁ ကောက်ကွေးသော(သူ၊ အရာ)။ ၂ ကိုင်းညွတ်သော(သူ/အရာ)။(မ)[اَوْدَاءُ]

[اَوَّدَ] ၁ ကောက်ကွေးစေသည်။ ၂ ကိုင်းညွတ်စေသည်။

[اِنْاَدَ] ၁ ကောက်ကွေးလာသည်။ ၂ ကိုင်းညွတ်လာသည်။ ၃ ပင်ပန်းနွမ်းရိလာသည်။

[تَاَوَّدَ] ၁ ကောက်ကွေးလာသည်။ ၂ ကိုင်းညွတ်လာသည်။ ၃ ပင်ပန်းနွမ်းရိစေသည်။

[اَلْاُوَيْدُ] ၁ တစီစီမြည်သံ။ ၂ တရှိန်ရှိန်မြည်သံ။ [اُوَيْدُ النَّاسِ] လူများ၏အုံးအုံးကျက်ကျက်အော်မြည်သံ။

✿ [اِسْتَاوَرَ] ၁ လန့်ပြေးသည်။ ၂ [ــ الْبَعِيرُ] (ကုလားအုတ်)ထရန်ပြင်ဆင်သည်။ ထရန် ဟန်ပြင်သည်။ ၃ [ــ الْقَوْمُ غِضَابًا] ဒေါသ ပြင်းထန်သည်။

✿ [اَلْآرُ] အပြစ်အနာ။ ချို့ယွင်းချက်။

[اَلْآوَارُ] ❶ နေပူရှိန်။ ❷ မီးရှိန်။

[لَفَحَنِی اُوَارُ النَّارِ اَوِ الشَّمْسِ]ကျွန်တော့ကို မီးရှိန်/နေရှိန်ဟပ်သွားတယ်။ ❸ ရေငတ်မွတ်မှု။[كَادَيُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْاُوَارِ]ရေငတ်လို့ သူမေ့သွားမတတ်ပါပဲ။ ❹ မီးခိုး။ ❺ မီးလျှံ။ (ج) [اُوْرٌ]

[اَلْآوَارِیُّ] ရေအလွန်ငတ်သောသူ။

[اَلْاَوِرَةُ] အပူမိထားသော(အရာ)

✿[اُوْرَانِیُس] ယူရေးနပ်ဂြိုဟ်။(နေမိသားစုဝင် ဂြိုဟ်ကြီးကိုးလုံးအနက် တစ်လုံးဖြစ်ပြီး နေကို ၈၄-နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် လှည့်ပတ်နေသည်)။

✿ [اُوْرُبَّا] ဥရောပ။

✿[اَلْاَرْوَطَى]ပင်မသွေးလွှတ်ကြော။

✿ [اَلْاِوَزُّ] ဘဲငန်း။

[اَلْاِوَزِّیُّ] ဘဲငန်းကဲ့သို့လမ်းလျှောက်ဟန်။

[اَلْمَاوَزَةُ] ဘဲငန်းပေါ်များသည့်နေရာ၊ ဒေသ။ (ج)[مَاوِزُ]

✿[اُوْزُوْرِیْس]ရှေးအီဂျစ်လူမျိုးတို့ ကိုးကွယ်ကြသော'အူဇုရီးစ်'နတ်ဘုရား။ သေလွန်သူတို့ကို ယင်းနတ်ဘုရားက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည်ဟု ၄င်းတို့ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။

✿ [اَسَ ـُ] ❶ ပေးကမ်းသည်။ ❷ အစားပေးသည်။ ❸ ကူညီသည်။

[اَوْسٌ ـ اِیَاسٌ] ❶ ပေးကမ်းခြင်း။ ❷ အစားပေးခြင်း။ ❸ ကူညီခြင်း။

[اِسْتَاسَ] ❶ ပေးကမ်းရန်တောင်းဆိုသည်။ ❷ အစားတောင်းသည်။ ❸ အကူအညီ တောင်းဆိုသည်။

[اَلْآوَسُ] ❶ ဝံပုလွေ။ ❷ ကဟ်တွာန်မျိုးနွယ်ဝင်အရပ်လူမျိုးစုတစ်စု။ (အစ္စလာမ့်ခေတ်ဦး၌ အစ္စလာမ်အတွက် အရာရာကို စွန့်လွှတ်စတေးခဲ့ကြသော အန်ဆွာရီအုပ်စု တစ်စုဖြစ်ခဲ့သည်။)

[اَلْاُوَیْسُ] ❶ ဝံပုလွေ။ ❷ အောင်စ်မျိုးနွယ်ဝင်လူငယ်လေး။

✿ [اَفَ ـِ] ❶ ကပ်ဆိုက်သည်။ ဘေးဥပါဒ်ဆိုက်ရောက်သည်။ ❷ [ـ الطَّعَامُ]အစားအစာသိုးသည်။ ပျက်သည်။[اِیفَ الزَّرْعُ]စိုက်ခင်းပျက်စီးသည်။

[اَوْفٌ ـ اٰفَةٌ] ❶ ကပ်ဆိုက်ခြင်း။ ဘေးဥပါဒ် ဆိုက်ရောက်ခြင်း။ ❷ အစားအစာသိုးခြင်း။ ပျက်စီးခြင်း။

[مَئُوْفٌ] ပျက်စီးသောစိုက်ခင်း။

[اٰفَةٌ] ❶ ပျက်စီးစေသောအရာ။ ❷ ဘေးဥပါဒ်။ ❸ ကပ်ရောဂါ။ ❹ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု။[اٰفَةُ الْعِلْمِ النِّسْیَانُ]အသိပညာကို ပျက်စီးစေသောအရာမှာ မေ့လျော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

✿ [اَقَ ـُ] ❶ ဝန်စည်ကိုထမ်းထားရသဖြင့် ဒယီးဒယိုင်ဖြစ်သည်။ ❷ ထွက်ပေါ်သည်။ ❸ ထင်ရှားလာသည်။ ❹ အမင်္ဂလာကို ယူဆောင်လာသည်။ ❺ ယိမ်းယိုင်သည်။

[اَوْقٌ] ❶ ဝန်စည်ကိုထမ်းထားရသဖြင့် ဒယီးဒယိုင်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ ထွက်ပေါ်ခြင်း။ ❸ ထင်ရှားလာခြင်း။ ❹ အမင်္ဂလာကို ယူဆောင်လာခြင်း။ ❺ ယိမ်းယိုင်ခြင်း။

[اَوَّقَ] ❶ ဘေးဒုက္ခ ဆိုက်ရောက်စေသည်။ ❷ အခက်တွေ့စေသည်။ ❸ သေးသိမ်နိမ့်ကျစေသည်။ ❹ အစာရေစာ ကြပ်

တည်းစေသည်။ ❼ လက်မဲ့ဖြစ်စေသည်။ ❽ တစ်စုံတစ်ရာကို မပေးပဲထားသည်။

[تَأَوَّقَ] ❶ ဘေးဒုက္ခ ဆိုက်ရောက်လာသည်။ ❷ အခက်တွေ့သွားသည်။ ❸ သေးသိမ်နိမ့်ကျသွားသည်။ ❹ အစာရေစာ ကြပ်တည်းလာသည်။ ❺ လက်မဲ့ဖြစ်သည်။ ❻ တစ်စုံတစ်ရာကို မရပဲရှိသည်။

[اَلْاَوَاقِي] ချည်ခင်။

[اَلْاَوْقُ] ❶ လေးလံသည့်ဝန်။ ❷ အမင်္ဂလာ။

[اَلْاَوْقَةُ] အုပ်စု။

[اَلْاُوْقَةُ] ❶ ရေတွင်း။ ❷ တောင်ထိပ်များရှိ ငှက်သိုက်။(ج)[اُوَقٌ]

✿ [اَلْاَوْقِيَةُ] အင်္ဂလိပ်အလေးချိန်(၃၇ . ၄၄ ဂရမ်)နှင့်ညီမျှသော အလေးချိန်။(ج)[اَوَاقٍ]

[اَلْاُوْقِيَّةُ] အင်္ဂလိပ်အလေးချိန်(၃၇ . ၄၄ ဂရမ်)နှင့်ညီမျှသော အလေးချိန်။(ج)[اَوَاقِيُّ]

✿ [آلَ-ُ] ❶ ပြန်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـعَنْهُ] ပြန်လှည့်သွားသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]ပြန်ပေးသည်။ ❹ [ـالشَّيْءُ]လျော့နည်းသည်။ လျော့ပါးဆုတ်ယုတ်သည်။ ❺ [ـتِ الْمَاشِيَةُ] (တိရစ္ဆာန်)ပိန်လှီသည်။ ❻ [ـاللَّبَنُ]နို့ခဲသည်။ ❼ [ـاللَّبَنَ]နို့ခဲစေသည်။ ❽ [ـعَلَى الْقَوْمِ] အုပ်ချုပ်သည်။ ❾ [ـالْمَالَ]ဥစ္စာပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲသည်။

[اَوْلٌ ـاِيَالٌ ـاِيَلْوَلَةٌ ـمَآلٌ]❶ ပြန်ဖြစ်သွားခြင်း။ ❷ ပြန်လှည့်သွားခြင်း။ ❸ ပြန်ပေးခြင်း။ ❹ လျော့နည်းခြင်း။ လျော့ပါးဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ ❺ ပိန်လှီခြင်း။ ❻ နို့ခဲခြင်း။ ❼ နို့ခဲစေခြင်း။❽ အုပ်ချုပ်ခြင်း။ ❾ ဥစ္စာပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲသည်။

[اَوِلَ-َ] ကျော်လွန်သည်။

[اَوْلٌ] ကျော်လွန်ခြင်း။

[اَوَّلَ] ❶ ပြန်ပို့သည်။ နေရာမှန်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေသည်။[اَوَّلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ ضَالَّتَكَ] ပျောက်သွားတဲ့မင်းရဲ့ပစ္စည်းကို အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က မင်းဆီကို ပြန်ပို့ပေးတော်မူပါစေ။ ❷ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုသည်။ လိုရင်းကိုရောက်အောင် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်သည်။ ❸ [ـالرُّؤْيَا]အိပ်မက်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ကောက်သည်။

[اِئْتَالَ] ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်သည်။

[تَأَوَّلَ] ❶ ပြန်ရသည်။ ❷ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုသည်။ လိုရင်းကိုရောက်အောင် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုသည်။ အဓိပ္ပါယ် ကောက်သည်။ ❸ စဉ်းစားသည်။ ❹ ထင်မြင်ယူဆသည်။

[اٰلٌ] ❶ တံလျှပ်။ ❷ ရုပ်ခြေ၊ ပုံစံ။ ❸ မိသားစု။ ❹ နောက်လိုက်များ။ ❺ ကူညီသူများ။

[اَلْاٰلَةُ] ❶ တူရိယာ။ ❷ ရွက်ဖျင်တဲ၏တိုင်။ ❸ အခြေအနေ။ ❹ ပြင်းထန်မှု။ ❺ [اَلْاٰلَةُ الْحَدْبَاءُ]လူသေကို တင်ရသောကုတင်။ ❻ စက်ကိရိယာ။ ❼ [اٰلَةُ الْحِسِّ]အာရုံခံအင်္ဂါ။ ❽ [اَلْاٰلَةُ الْبُخَارِيَّةُ]ရေနွေးငွေ့သုံးအင်ဂျင်။ ❾ [اٰلَةُ الْجَرِّ]ထွန်စက်။ ❶❶ [اٰلَةٌ حَاسِبَةٌ]စာရင်းတွက်စက်။ ❶❷ [اَلْاٰلَةُ الْحَرْبِيَّةُ]စစ်လက်နက်။ ❶❷ [اٰلَةُ الْخِيَاطَةِ]အပ်ချုပ်စက်။ ❶❸ [اٰلَةُ التَّسْخِيْنِ]အပူပေးကိရိယာ။ ❶❹ [اٰلَةُ الْغَسْلِ]အဝတ်လျှော်စက်။ ❶❺ [اٰلَةُ التَّصْوِيْرِ]ကင်မရာ။ ❶❻ [اٰلَةُ التَّفْرِيْخِ]သားဖောက်စက်။ ❶❼ [اٰلَةُ الْاِسْتِقْبَالِ]အသံဖမ်းစက်။ ❶❽ [اٰلَةٌ مُقْطِرَةٌ]ပေါင်းခံကိရိယာ။

သောအချိန်ရောက်ခဲ့ပြီ။ ❷ ကုလားအုတ်၏ ဘယ်ညာဘေးနှစ်ဘက်၌ တင်ဆောင်သည့် ဝန်စည်နှစ်ခုအနက်တစ်ခု။ ❸ တိုင်။ (ج) [أَونَةٌ]။

[اَلْأَوَانُ۔ الْإِيوَانُ]လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ စုဝေးရာခန်းမ။(ج)[أَوْنٌ]

[اَلْأَوْنُ] ❶ အချိန်။ ❷ ကုလားအုတ်၏ ဘယ်ညာဘေးနှစ်ဘက်၌ တင်ဆောင်သည့် ဝန်စည်နှစ်ခုအနက်တစ်ခု။ ❸ ခါး။ ❹ ကုလားအုတ်၏ဘေးနှစ်ဘက်တွင် ပစ္စည်းများထည့်ရသောအိတ်နှစ်ခုအနက် တစ်ခု။

✿ [اَهَ ـُ] ❶ နာကျင်သဖြင့်'အို၊ အာ'စသည်ဖြင့် ညည်းညူသည်။ ❷ ပူဆွေးဝမ်းနည်းသဖြင့်မြည်တမ်းသည်။

[اَوْهٌ۔ اَهٌ۔ اَهَةٌ] ❶ နာကျင်သဖြင့်'အို၊ အာ' စသည်ဖြင့် ညည်းညူခြင်း။ ❷ ပူဆွေးဝမ်းနည်းသဖြင့်မြည်တမ်းခြင်း။

[اَوَّهَ] ❶ နာကျင်သဖြင့်'အို၊ အာ' စသည်ဖြင့် ညည်းညူသည်။ ❷ ပူဆွေးဝမ်းနည်းသဖြင့်မြည်တမ်းသည်။

[تَاَوَّهَ] ❶ နာကျင်သဖြင့်'အို၊ အာ' စသည်ဖြင့် ညည်းညူသည်။ ❷ ပူဆွေးဝမ်းနည်းသဖြင့်မြည်တမ်းသည်။

[اَهٍ۔ اَهٍ] 'အို၊ အာ'စသည်ဖြင့် ညည်းညူသည့်အသံ။

[اَلْاَهَةُ] ငန်းဖျား။

[اَلْأَوَّاهُ] ❶ အလွန်ညည်းညူတတ်သူ။ ❷ အလွန်ဆုတောင်းသူ။﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ﴾ မုချကေန် တမန်တော်အိဗ်ရာဟီမ်သည် အလွန်ဆုတောင်းသူ၊ မြဲသိပ်သည်းခံသူဖြစ်၏။

❶ ❻ [الدَّابَّةُ]လက်နှိပ်စက်။ ❶❶ [الدَّالتَّنْبِيهِ] နှိုးစက်။(ج)[آلٌ۔ آلَاتٌ]

✿ [اَلْآلَاتِيُّ] ❶ ဂီတပညာရှင်။ ❷ ဂီတသံစဉ်များကို ပြုစုသူ။

✿ [اَلْآلِيُّ] မူလဗီဇ။

✿ [اَلْإِيَالُ] နို့ကိုခဲအောင်ထည့်သောခွက်။

✿ [اَلْإِيَالَةُ] ❶ လို။ ❷ ချိုင့်ဝှမ်း။ ❸ နယ်စား ပိုင်နယ်မြေ။

✿ [اَمَ ـُ] ❶ အလွန်အမင်း ရေငတ်သည်။ ❷ အကျည်းတန်စေသည်။ အရုပ်ဆိုးစေသည်။ ❸ [ـــَ النَّحْلَ]ပျားရည်ယူရန် ပျားအုံကို မီးမှိုင်းတိုက်သည်။

[اَوَّمَ] ❶ ရေငတ်စေသည်။ ❷ အကျည်းတန် အရုပ်ဆိုးစေသည်။ ❸ ဝဖြိုးစေသည်။

[اَلْأَمَةُ] ❶ စိမ်းလန်းစိုပြေမှု။ သာယာမှု။ ❷ မိုးတိမ်။

[اَلْأُوَامُ] ❶ ပူလောင်ငတ်မွတ်မှု။ ❷ မီးခိုး။ ❸ လေးကြိုး။

✿ [اَنَ ـُ] ❶ ကိုလုံပြည့်ဝသည်။ ❷ အနားယူသည်။ ❸ သက်သာရာရသည်။

[اَوْنٌ] ❶ ကိုလုံပြည့်ဝခြင်း။ ❷ အနားယူခြင်း။ ❸ သက်သာရာရခြင်း။

[اَوَّنَ] ❶ နံကားလာအောင် တဝတပြစားသောက်သည်။ ❷ [ـــتِ الْحَامِلُ]မီးဖွားရန်အချိန်နီးကပ်သည်။ ❸ ဖြေးဖြေးလုပ်သည်။

[تَاَوَّنَ] ❶ နံကားလာအောင် တဝတပြစားသောက်သည်။ ❷ မီးဖွားရန် အချိန်နီးကပ်သည်။ ❸ ဖြေးဖြေးလုပ်သည်။ ❹ တည်ရှိနေသည်။

[اَلْأَوَانُ] ❶ အချိန်။[جَاءَ أَوَانُ الْبَرْدِ]အေးချမ်း

(၃) နှလုံးသားနူးညံ့၍ အလွန်သနားကြင်နာတတ်သူ။

✿ [اَوَیٰ ـِ] (၁) [ـالْجُرْ حُ](အနာ)ကျက်လာသည်။ (၂) [ـ لَهٗ وَ اِلَيْهِ]သနားညှာတာသည်။ (၃) [ـعَنْ كَذَا]စွန့်ပစ်ထားသည်။ (၄) [ـالْمَكَانَ] နားခိုသည်။ (၅) [ـاِلَيْهِ]ပြန်လာသည်။ (၆) ခိုလှုံသည်။ (၇) [ـفُلَانًا]နားခိုခွင့်ပေးသည်။

[اُوِیٌّ] (၁) (အနာ)ကျက်လာခြင်း။ (၂) နားခိုခြင်း။ (၃) စွန့်ပစ်ထားခြင်း။ (၄) ပြန်လာခြင်း။ (၅) ခိုလှုံခြင်း။ (၆) နားခိုခွင့်ပေးခြင်း။

[اَوِیٌّ ـ مَاْوِيَةٌ ـ مَاْوَاةٌ] သနားခြင်း။

[اَوّٰی] (၁) (အနာ)ကျက်လာသည်။ (၂) [ـ فُلَانًا] နားခိုခွင့်ပေးသည်။

[اَللّٰهُمَّ اٰوِنِیْ اِلٰی ظِلِّ كَرَمِكَ وَ عَفْوِكَ]အို အလ္လာဟ်အရှင်မြတ် အရှင်မြတ်၏ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှုနှင့် ခွင့်လွှတ်မှုအရိပ်အောက်၌ ကျွန်တော်မျိုးအား ခိုလှုံခွင့်ပေးသနားတော်မူပါ။

[اٰوٰی] (၁) ခိုလှုံသည်။ (၂) [ـفُلَانًا]နားခိုခွင့်ပေးသည်။

[اِئْتَوٰی] (၁) ပြန်လာသည်။ (၂) ခိုလှုံသည်။ (၃) သနားသည်။ (၄) နားခိုသည်။

[تَاَوّٰی] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ခိုလှုံခွင့်ပေးသည်။ နေရာပေးသည်။

[تَاَوّٰی] (၁) (အနာ)ကျက်လာသည်။ (၂) [ـالنَّاسُ] (လူများ)စုရုံးသည်။ (၃) ခိုလှုံသည်။

[اِسْتَاْوٰی] အသနားခံသည်။

[اَلْمَاْوٰی] ခိုလှုံရာနေရာ။(ဇ)[مَاٰوٍ]။

[اِبْنُ اٰوٰی] ခွေးအ။(ဇ)[بَنَاتُ اٰوٰی ـ بَنُوْ اٰوٰی]။

✿ [اَیْ] (၁) အို။ ဟေ့။[اَیْ مُحَمَّدُ]အိုမုဟမ္မဒ်။ (၂) ဆိုလိုသည်မှာ။[رَاَيْتُ مَلِكَ الْغَابَةِ اَیْ الْاَسَدَ]ငါ တောဘုရင်ကိုမြင်ခဲ့တယ်။ ဆိုလိုတာက ခြင်္သေ့ကို ငါမြင်ခဲ့တယ်။

[اِیْ] (၁) ဟုတ်ကဲ့။ မှန်၏။

﴿وَيَسْتَنْبِئُوْنَكَ اَحَقٌّ هُوَ قُلْ اِیْ وَ رَبِّیْ﴾ ၄င်းပြင်ထိုသူတို့က အသင့်အား ထိုအရာသည် မှန်ကန်ပါ၏လောဟု မေးမြန်းကြပေမည်။ အသင် ပြောလော့၊ ကျွန်ုပ်အားဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်အားတိုင်တည်၍ ပြောမည်။ မှန်၏။

✿ [اَيَا] (၁) အို။ ဟေ့။[اَيَا صَاعِدَ الْجَبَلِ]အိုတောင်ပေါ်သို့တက်နေသူ။

✿ [اَبَ ـِ] (၁) ပြန်လှည့်လာသည်။ (၂) အမှားဝန်ချတောင်းပန်သည်။

[اَيْبٌ ـ اِيَابٌ ـ اَيْبَةٌ ـ اِيْبَةٌ] (၁) ပြန်လှည့်လာခြင်း။ (၂) အမှားဝန်ချတောင်းပန်ခြင်း။

[اٰئِبٌ ـ اَيِّبٌ ـ اَيَّابٌ] (၁) ပြန်လှည့်လာသူ။ (၂) အမှားဝန်ချတောင်းပန်သူ။

[اَلْاَيَابُ] ရေပုံး။

✿ [اَلْاَحُ] ဥအကာ။

✿ [اَدَ ـِ] (၁) တောင့်တင်းခိုင်မာသည်။ (၂) ခွန်အားပြည့်ဝကြံ့ခိုင်သည်။

[اَيْدٌ ـ اَدٌ] (၁) တောင့်တင်းခိုင်မာခြင်း။ (၂) ခွန်အားပြည့်ဝကြံ့ခိုင်ခြင်း။﴿وَ السَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِاَيْدٍ﴾ မိုးကောင်းကင်ကို ငါအရှင်မြတ်သည် တောင့်တင်းခိုင်မာစွာ ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်။ [الكَيْدُ اَبْلَغُ مِنَ الْاَيْدِ]ပရိယာယ်သုံးခြင်းသည် ခွန်အားထက်ပို၍ထိရောက်သည်။

[اَيِّدٌ ـ ذُوْ اَيْدٍ] (၁) တောင့်တင်းခိုင်မာသူ။ (၂) ခွန်အားပြည့်ဝခိုင်မာသူ။

[اَيِدَ] ❶ တောင့်တင်းခိုင်မာသည်။ ❷ ခွန်အားပြည့်ဝကြံ့ခိုင်သည်။ ❸ ခွန်အား ပြည့်ဝစေသည်။

[اِيَادٌ] ❶ တောင့်တင်းခိုင်မာခြင်း။ ❷ ခွန်အားပြည့်ဝခိုင်မာခြင်း။ ❸ ခွန်အားပြည့်ဝစေခြင်း။

[اَيَدَ] ❶ စစ်ကူပေးသည်။ ❷ အင်အားဖြည့်ဆီးပေးသည်။ ကူညီအားဖြည့်ပေးသည်။

[مُوَايَدَةٌ] စစ်ကူပေးခြင်း။ ကူညီအားဖြည့်ပေးခြင်း။

[مُؤَيِّدٌ] စစ်ကူပေးသူ။ ကူညီအားဖြည့်ပေးသူ။

[اَيَّدَ] ❶ စစ်ကူပေးသည်။ ❷ အင်အားဖြည့်ဆီးပေးသည်။ ကူညီအားဖြည့်ပေးသည်။

[تَاَيَّدَ] ❶ အင်အားပြည့်သည်။ ❷ ခိုင်မာတောင့်တင်းလာသည်။

[اَلْاِيَادُ] ❶ စစ်ကူ။ ❷ အင်အားဖြည့်ဆီးပေးသည့်အရာ။ ❸ ခန်းဆီး။ ❹ ဘေးဘက်။ ❺ ခံတပ်။ ❻ စစ်တပ်၏ယာတောင်ပံသို့မဟုတ်ဝဲတောင်ပံ။ ❼ လူခြေထူထပ်များပြားမှု။

[اَلْاَيِّدُ] ❶ အလွန်တောင့်တင်းခိုင်မာသူ။ ❷ ခွန်အားပြည့်ဝခိုင်မာသူ။

[اَلْمُؤَيِّدُ] ❶ ကြီးကျယ်သော အမှုကိစ္စ။ ❷ ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးဆိုးကြီး။

✿ [اَلْاَيْرُ] ယောက်ျားအင်္ဂါ။

✿ [اَلْاَيَارُ] ကြေးဝါ။

✿ [اَيَّارٌ] မေလ။

✿ [اَلْاِيَارُ] လေ။

✿ [اِيزِيس] ရှေးအီဂျစ်လူမျိုးတို့ ကိုးကွယ်ကြသော အီဇီးစ်နတ်ဘုရား။ ယင်းနတ်ဘုရားသည် အူဇီရီးစ်နတ်ဘုရား၏မိန်းမဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။

✿ [اَيِسَ] ❶ နိမ့်ချရှိကျိုးသည်။ ❷ ကျိုးနွံ့သည်။ အောက်ကျို့သည်။ ❸ [فُلَانًا] နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးသည်။

[اَيْسٌ] ❶ နိမ့်ချရှိကျိုးခြင်း။ ❷ ကျိုးနွံ့ခြင်း။ အောက်ကျို့ခြင်း။ ❸ နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးခြင်း။

[اَيِسَ] မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့သည်။

[اَيْسٌ] မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့ခြင်း။

[اَيِسٌ-اَيِسٌ] မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့သူ။

[اَيَّسَ] မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့စေသည်။

[اِيَاسٌ] မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့စေခြင်း။

[اَيَّسَ] ❶ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေသည်။ ❷ [فُلَانًا] ကျိုးနွံ့စေသည်။ သေးသိမ်နိမ့်ပါးစေသည်။

[تَاَيَّسَ] ❶ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိလာသည်။ ❷ ကျိုးနွံ့လာသည်။ ❸ သေးသိမ်နိမ့်ပါးသွားသည်။ ❹ ပျော့ပျောင်းသိမ်မွေ့သွားသည်။

[اَلْاَيِسَةُ] ❶ မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့သူမ။ ❷ ရာသီသွေးမပေါ်ဘူးသောမိန်းမ။ ❸ သွေးဆုံး၍ သားသမီးရရန် မျှော်လင့်ချက်ကင်းသောမိန်းမ။

[اَلْاِيَاسُ] ❶ အဆုတ်နာ။ ❷ သွေးဆုံးသည့်အရွယ်(မိန်းမ)။

[اَيْسَ] ❶ ဟုတ်သည်။ ❷ ရှိသည်။ ❸ ဖြစ်သည်။ [اِيتِ بِهِ مِنْ حَيْثُ اَيْسَ وَلَيْسَ] ဟုတ်ဟုတ်မဟုတ်ဟုတ်၊ ရှိရှိမရှိရှိ၊ ဖြစ်ဖြစ်မဖြစ်ဖြစ်၊ ဒါကို မင်းငါ့ဆီယူခဲ့။

✿ [اَيش] ဘယ်ဟာလဲ။ ဘာလဲ။

✿ [اَضَ ـِ] ❶ ပြန်လာသည်။ ❷ (အခြေအနေ) ပြောင်းလဲလာသည်။[اَضَ الثَّلْجُ ماءً]ရေခဲ အရည်ပျော်၍ ရေအဖြစ်သို့ပြောင်းလဲသွားသည်။

✿ [اَيْضٌ] ❶ ပြန်လာခြင်း။ ❷ (အခြေအနေ) ပြောင်းလဲလာခြင်း။

✿ [اَيِكَ ـَ] ထူထပ်များပြားသည်။

[اَيْكٌ] ထူထပ်များပြားခြင်း။

[اَيِكٌ] ထူထပ်များပြားသော(သစ်ပင်)။

[اِسْتَايَكَ] ထူထပ်များပြားသည်။

[اَلْاَيْكَةُ] ထူထပ်၊ သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်။(ج)[اَيْكٌ]

✿ [اِيلُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ကို ဟီးဘရူးဘာသာဖြင့် ခေါ်ဆိုသောနာမတော်။

✿ [اِيلِيَاءُ] ဂျေရုဆလင်မြို့တော်ရှိ အတ်က်ဆွာဝတ်ကျောင်းတော်။

✿ [اَيَايِلُ ـ اَيَائِلُ](ج)ဆတ်။[اَلْاَيِّلُ ـ اَلْاِيَّلُ] ✿

✿ [اَيْلُولُ] စက်တင်ဘာလ။

✿ [اَمَ ـِ] ❶ ယောက်ျားမယူပဲနေသည်။ ❷ လင်ယောက်ျားဆုံးပါးသည်။ မုဆိုးမဖြစ်သည်။ ❸ မိန်းမယူပဲနေသည်။ ❹ ဇနီးမယားဆုံးပါးသည်။ မုဆိုးဖိုဖြစ်သည်။ ❺ [ـ الْمَرْاَةَ] မုဆိုးမကို ယူသည်။ ❻ [ـ النحلَ]ပျားရည်ကိုယူရန် ပျားအိမ်ကို မီးမှိုင်းတိုက်သည်။

[اَيْمٌ ـ اَيْمَةٌ ـ اُيُوْمٌ]❶ ယောက်ျားမယူပဲနေခြင်း။ ❷ လင်ယောက်ျားဆုံးပါးခြင်း။ မုဆိုးမဖြစ်ခြင်း။ ❸ မိန်းမယူပဲနေခြင်း။ ❹ ဇနီးမယား ဆုံးပါးခြင်း။ မုဆိုးဖိုဖြစ်ခြင်း။ ❺ မုဆိုးမကို ယူခြင်း။ ❻ ပျားရည်ကိုယူရန် ပျားအိမ်ကို မီးမှိုင်းတိုက်ခြင်း။

[اَئِمٌ] မုဆိုးဖို။

[اَيِّمٌ ـ اَيِّمَةٌ] မုဆိုးမ။(ج)[اَيَائِمُ]

[اَيَّمَ] မုဆိုးမဖြစ်စေသည်။

[اِئْتَامَ] ❶ ယောက်ျားမယူပဲနေသည်။ ❷ လင်ယောက်ျားဆုံးပါးသည်။ မုဆိုးမဖြစ်သည်။ ❸ [ـ الْمَرْاَةَ]မုဆိုးမကို ယူသည်။

[تَاَيَّمَ] ❶ ယောက်ျားမယူပဲနေသည်။ ❷ လင်ယောက်ျား ဆုံးပါးသည်။ မုဆိုးမဖြစ်သည်။ ❸ မုဆိုးဖိုဖြစ်သည်။

[اَلْاَمَةُ] အပြစ်အနာ။ ချို့ယွင်းချက်။

[اَلْاَيْمُ] မြွေ။(ج)[اُيُوْمٌ]။ [اَيْمُ اللهِ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အားတိုင်တည်၍ ကျွန်တော်ပြောမည်။[اَيْمُ اللهِ لَاَفْعَلَنَّ كَذَا] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အားတိုင်တည်၍ ကျွန်တော်ပြောမည်။ ကျွန်တော် ဤအတိုင်းမုချပြုလုပ်မည်။

[اَلْاَيِّمُ] မုဆိုးဖို။ မုဆိုးမ။(ج)[اَيَامَى]။ [تَرَكُوا النساءَ اَيَامَى وَ الْاَوْلَادَ يَتَامَى]မိန်းမများကို မုဆိုးမများအဖြစ်၊ ကလေးများကို ဖခင်မဲ့ကလေးများအဖြစ် ထားရစ်ခဲ့ကြသည်။

[اَلْمَايِمَةُ] မုဆိုးမဖြစ်စေသောအကြောင်း။ [اَلْحَرْبُ مَأْيَمَةٌ لِلنساءِ لِاَنَّهَا تَقْتُلُ الرِّجَالَ وَتَدَعُ النِّسَاءَ اَيَامَى] စစ်ဟာ မုဆိုးမဖြစ်စေတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် စစ်ဆိုတာ ယောက်ျားတွေကို သတ်ပြီး မိန်းမတွေကို မုဆိုးမတွေအဖြစ် ထားရစ်ခဲ့လို့ပါပဲ။

[اَلْمُؤَيِّمَةُ] ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝသော အပျိုကြီး။

✿ [اَنَ ـِ] ❶ အချိန်အခါ ကျရောက်သည်။ ❷ မောပန်းသည်။ ပင်ပန်းသည်။

[اَيْنٌ] ❶ အချိန်အခါ ကျရောက်ခြင်း။

❷ မောပန်းခြင်း။ ပင်ပန်းခြင်း။

[اَلْآنَ] ယခု၊ အခု။ [حَضَرْتُ الْآنَ] ကျွန်တော် အခုရောက်တယ်။

[اَلْآيِنُ] မြွေ။

[اَيْنَ] ❶ မည်သည့်နေရာ။ ဘယ်နေရာ။ ❷ မည်သည့်နေရာမှာမဆို။ ဘယ်နေရာမှာမဆို။ [مِنْ اَيْنَ لَكَ هٰذَا] ဒါကို မင်းဘယ်ကရလဲ။ [اَيْنَ تَجْلِسْ اَجْلِسْ] မင်းဘယ်မှာထိုင်ထိုင် ငါလည်းထိုင်မယ်။ [اَيْنَمَا] မည်သည့်နေရာမှာမဆို။ ﴿اَيْنَمَا تَكُوْنُوْا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ﴾ အသင်တို့သည် မည်သည့်နေရာ၌ပင် ရှိနေကြသည်ဖြစ်ပါစေ၊ သေခြင်းတရားသည် အသင်တို့ထံ ဆိုက်ရောက်မည်သာ။

✿ [اَيَّهَ] ❶ အော်ခေါ်သည်။ ❷ ကြိမ်းမောင်းသည်။

[اِيْهِ] ❶ ဆက်လုပ်။ ❷ ဆက်ပြော။ ❸ တော်တော့။

[اِيْهًا] ဆက်မပြောနဲ့။

[اَيْهَا] ဝေးခဲ့ပြီ။ ဝေးသေး။

✿ [اَيْهَاتَ] ဝေးခဲ့ပြီ။ ဝေးသေး။

✿ [اَلْاَيْهُقَانُ] ရှည်လျားသောမြက်ပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَلْاِيْوَانُ] လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ စုဝေးရာခန်းမ။ (ج) [اَوَاوِيْنُ - اِيْوَانَاتٌ]

✿ [اَيَّا] ❶ နေထိုင်သည်။ ❷ [ــ اٰيَةً] အမှတ်အသားထားရစ်သည်။

[تَاَيَّا] ❶ နေထိုင်သည်။ ❷ [ــ الشَّيْءَ] ရည်ရွယ်ဦးတည်သည်။

[اَلْآيَةُ] ❶ အမှတ်အသား။ ❷ နိမိတ်လက္ခဏာ။ ❸ အထောက်အထား။ ❹ သတိတရားရဖွယ်။ ﴿فَالْيَوْمَ نُنَجِّيْكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُوْنَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً﴾ သို့ဖြစ်ရာ ယနေ့ ငါအရှင်မြတ်သည် အသင်၏ရုပ်ခန္ဓာကို အသင်၏နောက်၌ရှိကြကုန်သောသူတို့အဖို့ သတိတရားရဖွယ်ဖြစ်ရန် အလို့ငှာ အသင့်အား ဆယ်ထုတ်တော်မူမည်။ ❺ လူ ပုဂ္ဂိုလ်။ ❻ အုပ်စု။ ❼ အပိုဒ်။ စာပိုဒ်။ ပါဒ။ ﴿وَاِذَا بَدَّلْنَا اٰيَةً مَكَانَ اٰيَةٍ﴾ ၎င်းပြင် ငါအရှင်မြတ်သည် ပါဒတော်တစ်ခုအစား အခြားပါဒတော်တစ်ခုကို လဲလှယ်၍ပေးတော်မူခဲ့သည်ရှိသော်။ ❽ 'မုအ်ဂျိဇတ်' တန်ခိုးတော်။ ﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهٗ اٰيَةً﴾ ၎င်းပြင် ငါအရှင် မြတ်သည် မရ်ယမ်၏သားတော်နှင့် ၎င်း၏မိခင်ကို တန်ခိုးတော်အဖြစ် ပြုလုပ်တော်မူခဲ့သည်။ (ج) [آيٌ]။

✿ [اِيَا] ❶ အလင်း၊ ရောင်ခြည်။ [اِيَا الشَّمْسِ] နေရောင်ခြည်။ ❷ လှပမှု။ (ج) [اِيَاءٌ]

[اِيَاةٌ] အလင်း၊ ရောင်ခြည်။ [اِيَا الشَّمْسِ] နေရောင်ခြည်။

✿ [اَلْاَيْوَنُ] ❶ အိုင်းယွန်း။ ❷ အီလက်ထရွန်။ ❸ အရာဝတ္ထုတို့၏အသေးဆုံးအမှုံ။

✿ [اَيٌّ] မည်သူ။ မည်သည့်အရာ။ ﴿اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ မည်သည့် သတ်မှတ်ကာလကိုမဆို ကျွန်တော်ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါလျှင် ကျွန်ုပ်အပေါ်၌ ရန်လိုမုန်းတီးမှုမရှိစေရ။ ﴿اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖ اِيْمَانًا﴾ အသင်တို့အနက် မည်သူသည် ယင်းဖြင့် ယုံကြည်မှုကို တိုးပွားစေသနည်း။

✿ [اِيَّا] ကိုသာလျှင်။ [اِيَّايَ] ကျွန်ုပ်ကိုသာလျှင်။ [اِيَّانَا] ကျွန်ုပ်တို့ကိုသာလျှင်။ [ذَلِكَ اِيَّا] အ



သင့်ကိုသာလျှင်။[اِیَّاكِ]အသင်မကိုသာလျှင်။ [اِیَّاهُ]သူ့ကိုသာလျှင်။[اِیَّاهَا]သူမကိုသာလျှင်။ [اِیَّاكَ] ကြည့်ရှောင်။ ဝေးဝေးကရှောင်။ [اِیَّاكَ وَ الشَّرَّ]မကောင်းမှုကို ဝေးဝေးကရှောင်။ [اِیَّاكُمْ]ကြည့်ရှောင်ကြ။ ဝေးဝေးကရှောင်ကြ။[اِیَّاكُمْ وَ الْغُلُوَّ فِی الدِّیْنِ]ဘာသာရေးအယူသည်းမှုကို သတိပြုရှောင်ကြဉ်ကြ။

[اَیَّانَ] ❶ ဘယ်နေ့။ ❷ ဘယ်တော့။ ❸ ဘယ်အချိန်။ ❹ ဘယ်အချိန်မဆို။ ﴿اَیَّانَ یُبْعَثُوْنَ﴾၎င်းတို့သည် မည်သည့်အခါ၌ ပြန်လည်ရှင်ထစေခြင်းကို ခံကြရမည်နည်း။ [اَیَّانَ تُسَافِرْ اُسَافِرْ]ဘယ်အချိန်မဆို မင်းခရီးထွက်ရင် ငါလည်းခရီးထွက်မယ်။


إبرة
مثبر
إبريق
آجرّة
إبزيم
أتون
إجانة
مشجنة
أربة
مئذنة
إنب
أرغن
الأرض
أنفيّة
مئزاب
أحبة
أخيون
إجاص برّي
آذريون
أرجوان
أرطماسيا
أرضي شوكي
آذان الجدي
آذان الفأر
أبنوس
أترج
أرزّ
أخيليا
أرزيّة
أروكاريا
أثلة
إجاص
آذان الدب
أرطنسيا
أرز
إبط
الأذين الأيسر
الأذين الأيمن
أذن
أخطبوط
إتاد
أبنة
إربيان
أرضة
أرق
أرنب داجن
أرنب برّي
أروية


أكارينا
أكورديون
أوتوبوس
أسطوانة
إصار
ألماس
إزرة
إنبيق
إطار
ماسورة
أنجر
أفسنتين
أسطرلاب
أسطوانة
الأفق
خطّ أفقي
أكيدنيا
أقحوان الحدائق
أسطَر الصين
أصطرك
أشنان أصفر
أسلة
أناناس
أسطراغالس
أشنة
أقنثا
أفوكاتو
أزدرخت
إسقمري
أنيس
أقحوان
أقاقيا
أمانيت
أطوم
إسقنقور
أمّ أربع وأربعين
إبن آوى
ألية
آكل النمل
أسد
إوزّة
ألبكة
أيّل
إسفنجة
أنثى الأيّل

﴿الباء﴾

❁ [ب] ဒုတိယမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ။(ယင်းအက္ခရာ၏ ဌာန်နှင့်ကရိုဏ်းမှာ နှုတ်ခမ်းနှစ်ခုဖြစ်သည်။)

❁ [بِ] ❶ --ဖြင့်။ [كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ] ကျွန်တော် ကလောင်*ဖြင့်* ရေးခဲ့သည်။ ❷ ---ကြောင့်။ [اُخِذَ بِذَنْبِهِ] သူ့အပြစ်*ကြောင့်* သူ အရေးယူခံခဲ့ရသည်။ ❸ --၌၊ မှာ၊ တွင်။ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ﴾ အမှန်ပင် အလ္လာဟ် အရှင်မြတ်သည် အသင်တို့အား ဘဒရ်စစ်မြေပြင်၌ ကူညီစောင်မတော်မူခဲ့သည်။ ❹ ----ကို။ [اَخَذْتُ بِرَأْيِكَ] ခင်ဗျားရဲ့အယူအဆကို ကျွန်တော်လက်ခံတယ်။ ❺ ----ကို တိုင်တည်၍ပြောမည်။ [اُقْسِمُ بِاللّٰهِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်*ကို တိုင်တည်၍* ကျွန်တော်ကျိန်ဆိုပါသည်။ ❻ ---အဖို့၊ အတွက်။ ﴿وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ ငါအရှင်မြတ်သည် အသင်တို့အဖို့ ပင်လယ်ကို ခွဲပေးတော်မူခဲ့သည်။

❁ [اَلْبَابَا] ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး။

[اَلْبَابَوِيَّةُ] ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး၏ရာထူး၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အဆင့်အတန်း။

❁ [بَابَه] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသား ကစ်ဘ်တွီလူမျိုးများ၏ ပြက္ခဒိန်အရ ဒုတိယမြောက်လ။

❁ [اَلْبَابُوجُ] ❶ ဖိနပ်။ ❷ ခြေစွပ်။

❁ [اَلْبَادَقُ] စဖျစ်ဝိုင်။

❁ [اَلْبَاذِنْجَانُ] ခရမ်းသီး။

❁ [اَلْبَارُوْدُ] ယမ်း၊ ခဲယမ်း။

❁ [اَلْبَازَلْتُ] မီးသင့်ကျောက်တစ်မျိုး။

❁ [اَلْبَاسِلِيْقُ] လက်မောင်းကြွက်သားဘေးရှိ သွေးပြန်ကြော။

❁ [اَلْبَاسُوْرُ] မြင်းသရိုက်နာ။

❁ [اَلْبَاشَا] သခင်။(တူရကီပိုင် တိုင်းနိုင်ငံများ၌ လူကြီးလူကောင်းတို့ကို ခေါ်ဝေါ်သည့်ဘွဲ့)။

❁ [اَلْبَالِيَه] ဘဲလေးအက။

❁ [بَابَا] ❶ စကားပြောရာ၌ 'ဘ'သံကို အကြိမ်ကြိမ်ပြောဆိုသည်။ ❷ [ـ الصَّبِيُّ](ကလေးငယ်)'ဘာဘာ'ဟုပြောဆိုသည်။ ❸ [ـ فُلَانًا] 'ကျွန်တော်၏ဖခင်ကို အသင့်အတွက်စတေးပါသည်'ဟု ပြောဆိုသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا]သိမ်မွေ့ညှင်သာစွာ ဆက်ဆံသည်။

[بَابَأَةً ـ بِئْبَاءً] ❶ စကားပြောရာ၌ 'ဘ'သံကို အကြိမ်ကြိမ်ပြောဆိုခြင်း။ ❷ (ကလေးငယ်) 'ဘာဘာ'ဟုပြောဆိုခြင်း။ ❸ 'ကျွန်တော်၏ဖခင်ကို အသင့်အတွက်စတေးပါသည်' ဟု ပြောဆိုခြင်း။ ❹ သိမ်မွေ့ညှင်သာစွာ ဆက်ဆံခြင်း။

[اَلْبُؤْبُؤُ] ❶ အရင်းအမြစ်။ ❷ ဇာတိ။ [فُلَانٌ فِى بُؤْبُؤِ الْمَجْدِ]ဇာတိကောင်းရှိသူ။ ❸ ဗဟိုချက်မ။ ❹ မျက်စိသူငယ်အိမ်။

❁ [اَلْبَاجُ ـ اَلْبَاجَ] ❶ တစ်ခုတည်း၊ တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သော(အရာ)။ [جَعَلَهُمْ بَاجًا وَاحِدًا] ၎င်းတို့ကို အညီအမျှခွဲဝေပေးသည်။ ❷ ဖြောင့်မတ်ညီညာသောလမ်း။ ❸ ဝဖြိုးသောကလေးငယ်။ ❹ အစားအစာအမျိုးအမည်။ (ج) [بَاجَاتٌ]

❁ [بَادَلَ] အလွန်ဝသဖြင့် လမ်းလျှောက်ရာ

၌ ပေါင်သား၊ လည်ပင်းအသား၊ လက်မောင်းအသား လှုပ်ရမ်းသည်။

[اَلْبَادَلَةُ] အလွန်ဝသောသူ၌ စူထွက်နေသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိ အသားစိုင်၊ အသားတုံး။ (ج)[بَادِلُ]

✿ [بَارَ ـُ] ❶ တွင်းတူးသည်။[ـَالْبِئْرَ]ရေတွင်းတူးသည်။ ❷ [ـَالشَّيْءَ]သိုဝှက်သိမ်းဆည်းထားသည်။ ❸ [ـَالْخَيْرَ]ကောင်းမှုကို သိုသိပ်စွာပြုမူသည်။

[بَأْرٌ] ❶ တွင်းတူးခြင်း။ ❷ သိုဝှက်သိမ်းဆည်းထားခြင်း။ ❸ သိုသိပ်စွာပြုမူခြင်း။

[اَبْأَرَ] ရေတွင်းတူးပေးသည်။

[اِبْتَأَرَ] ❶ တွင်းတူးသည်။ ❷ သိုဝှက်သိမ်းဆည်းထားသည်။

[اَلْبَئَّارُ] ❶ အလွန်တွင်းတူးနိုင်သူ။ ❷ ရေတွင်းတူးသူ။

[اَلْبُؤْرَةُ] ❶ တွင်း။ ❷ မီးထည့်ရန်ပြုလုပ်ထားသောတွင်း။ ❸ ပစ္စည်းများသိမ်းဆည်းရန် ပြုလုပ်ထားသောတွင်း။ ❹ ဗဟိုအမှတ်၊ ဆုံမှတ်။(ج)[بُؤَرٌ]

[اَلْبِئْرُ]' ရေတွင်း။(ج)[اَبْآرٌ-اٰبَارٌ- بِئَارٌ- اَبْؤُرٌ]

[اَلْبِئْرَةُ] ❶ ရေတွင်း။ ❷ သိမ်းဆည်းသိုလှောင်ထားသောအရာ။

[اَلْبِئْيَرَةُ] သိမ်းဆည်းသိုလှောင်ထားသောအရာ။

✿ [اَلْبَازُ] သိမ်းငှက်။(ج)[بِئْزَانٌ- بُؤُزٌ- اَبْؤُزٌ] ကြည့်(ب و ز)

✿ [بَئِسَ ـَ] လိုလားသည်။ လိုအပ်ချက်ကြီးမားသည်။

[بَأْسٌ-بُؤْسٌ-بَئِيْسٌ] လိုလားခြင်း။ လိုအပ်ချက်ကြီးမားခြင်း။

[بَائِسٌ] လိုလားသူ။ လိုအပ်ချက်ကြီးမားသူ။

[بَؤُسَ ـُ] ❶ ခွန်အားကြီးမားပြင်းထန်သည်။ ❷ သတ္တိပြောင်သည်။

[بَأْسٌ-بَأَسَةٌ-بَآسَةٌ] ❶ ခွန်အားကြီးမားပြင်းထန်ခြင်း။ ❷ သတ္တိပြောင်ခြင်း။

[بَئِيْسٌ] ❶ ခွန်အားကြီးမား ပြင်းထန်သော (သူ၊ အရာ)။ ❷ သတ္တိပြောင်သောသူ။ ﴿بِعَذَابٍ بَئِيْسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُوْنَ﴾ ၄င်းတို့သည် အမိန့်တော်ကို သွေဖည်လေ့ရှိခဲ့ကြသောကြောင့် အလွန်ပြင်းထန်သောပြစ်ဒဏ်ဖြင့် ---။

[بِئْسَ] ဆိုးယုတ်ဖွယ်ကောင်းလေစွ။ ဆိုးဝါးလှပေစွ။ ﴿بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ထိုရေသည် အလွန်ပင်ဆိုးဝါးလှ၏။ ၄င်းပြင်နေရာထိုင်ခင်းအားဖြင့်လည်း အလွန်တရာဆိုးရွားလှပေသည်။

[اَبْأَسَ] ဘေးဒုက္ခ ဆိုက်ရောက်သည်။ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်သည်။

[اِبْتَأَسَ] ပူဆွေးသောကရောက်သည်။ ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُوْنَ﴾ ၄င်းတို့ပြုမူကြသော လုပ်ရပ်များကြောင့် အသင်သည် ပူဆွေးသောကမဖြစ်လေနှင့်။

[تَبَائَسَ] ဘေးဒုက္ခကြောင့် အချင်းချင်းစုဝေးသည်။

[تَبَئَّسَ] ဘေးဒုက္ခဖြင့် အချင်းချင်းစုဝေး

သည်။

[اَلْبَاسُ] ❶ တိုက်ပွဲပြင်းထန်မှု။ ❷ တိုက်ပွဲ။ ❸ ပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်။ ❹ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှု။[لَابَاسَ]ကိစ္စမရှိပါဘူး။ ပြဿနာမဟုတ်ဘူး။(ج)[اَبْؤُسٌ]

[اَلْبَاسَاءُ] ❶ ဘေးဒုက္ခ။ ❷ ဆင်းရဲဒုက္ခ။ ❸ တိုက်ပွဲ။ ❹ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာအရေးအခင်း။

[اَلْبُؤْسُ] ❶ ဘေးဒုက္ခ။ ❷ ဆင်းရဲဒုက္ခ။

[اَلْبُؤْسَى] ❶ ဘေးဒုက္ခ။ ❷ ဆင်းရဲဒုက္ခ။

✿ [بَاشَ ـَ] အလစ်တွင် တွန်းချသည်။ အဝိုက်ဖမ်း၍လှဲချသည်။

[بَاْشٌ] အလစ်တွင် တွန်းချခြင်း။ အဝိုက်ဖမ်း၍လှဲချခြင်း။

[تَبَاطَ] ❶ လဲလျောင်းသည်။ ❷ ညနေခင်း၌ စိတ်ရွှင်လန်းပေါ့ပါးသည်။ ❸ မုန်းတီးရွံရှာသည်။

✿ [بَؤُلَ ـُ] ❶ သေးသွယ်ပိန်ချုံးသည်။ ❷ အားအင်ချိနဲ့သည်။

[بَاَلَةٌ - بَئُوْلَةٌ] ❶ သေးသွယ်ပိန်ချုံးခြင်း။ ❷ အားအင်ချိနဲ့ခြင်း။

[بَئِيْلٌ] ❶ သေးသွယ်ပိန်ချုံးသူ။ ❷ အားအင်ချိနဲ့သူ။

✿ [بَاَى ـُ] ❶ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်။ ❷ ဘဝင်မြင့်သည်။

[بَاْوٌ] ❶ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားခြင်း။ ❷ ဘဝင်မြင့်ခြင်း။

[بَاَى ـَ] ❶ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်။ ❷ ဘဝင်မြင့်သည်။

✿ [اَلْبَبُّ] ❶ လူဝကလေး။ ❷ ပျိုမြစ်နုနယ်၍ ကိုယ်လုံးကြွယ်ဝသောလုလင်။

✿ [اَلْبَبَّانُ] ❶ တစ်ခုတည်း၊ တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သော(အရာ)။[جَعَلَهُمْ بَبَّانًا وَاحِدًا]၄င်းတို့ကို အညီအမျှ ခွဲဝေပေးသည်။ ❷ ဖြောင့်မတ်ညီညာသောလမ်း။ ❸ ဝဖြိုးသောကလေးငယ်။ ❹ အစားအစာအမျိုးအမည်။ကြည့်(ب ب ن)

[اَلْبَبَّةُ] ❶ လူဝမိန်းကလေး။ ❷ ပျိုမြစ်နုနယ်၍ ကိုယ်လုံးကြွယ်ဝသောလုံမ။ ❸ အလွန်နှုံ့ခြာ၍ လေးလံထိုင်းမှိုင်းသူ။

[بَبَّةٌ] ကလေးငယ်၏ဘူမှတ်သံ။

✿ [اَلْبَبْرُ] ကျား။(ج)[بُبُوْرٌ]

✿ [اَلْبَبْغَاءُ] ကြက်တူရွေး။

[اَلْبَبَّغَاءُ] ကြက်တူရွေး။

✿ [بَتَاَ ـَ] နေထိုင်သည်။

✿ [بَتْاٌ] နေထိုင်ခြင်း။

✿ [بَتَّ ـِ] ❶ [الشَّيْءَ ـ]ပြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ]အားအင်ချိနဲ့သည်။ ❸ ထူအသည်။ ❹ [ـ الْيَمِيْنَ]ကျိန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာဆောင်ရွက်ပြီးဆီးသည်။ ကျိန်ဆိုချက် ခိုင်မာသည်။

[بُتُوْتٌ] ❶ ပြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ အားအင်ချိနဲ့ခြင်း။ ထူအခြင်း။ ❸ ကျိန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာဆောင်ရွက်ပြီးဆီးခြင်း။

[بَاتٌّ] ❶ ပြတ်တောက်သော(သူ၊ အရာ)။ ❷ အားအင်ချိနဲ့သော(သူ၊ အရာ)။ ❸ ထူအနှုံ့ခြာသူ။

[بَاتٌّ۔ بَتَّةٌ] တိကျမှန်ကန်သော(ကျိန်ဆိုမှု)။

[بَتَّ ـُ] ❶ [ـالشَّئَ]အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـالسَّفَرُ فُلَانًا] (ခရီးစဉ်)ပင်ပန်းနွမ်းလျှစေသည်။ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းစေသည်။ ❸ [ـطَلَاقَ امْرَاَتِهٖ](မိမိဇနီးကို)အပြီးအပြတ်ကွာရှင်းသည်။ ❹ [ـالْحُكْمَ] တိကျပြတ်သားစွာ အမိန့်ထုတ်ပြန်သည်။ ❺ [ـالْاَمْرَ]နိုင်မာပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည်။ ❻ [ـالْيَمِيْنَ]ကျိန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း အတည်ပြုအကောင်အထည်ဖော်သည်။ ❼ [ـالنِّيَّةَ]ရည်ရွယ်ချက်ကို အခိုင်အမာပြဋ္ဌာန်းသည်။

[بَتٌّ۔ بَتَّةٌ۔ بَتَاةٌ] ❶ အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင်ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ ပင်ပန်းနွမ်းလျှစေခြင်း။ ❸ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းစေခြင်း။ ❹ အပြီးအပြတ်ကွာရှင်းခြင်း။ ❺ တိကျပြတ်သားစွာ အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်း။ ❻ နိုင်မာပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း။ ❼ ကျိန်ဆိုထားသည့် အတိုင်း အတည်ပြုအကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။ ❽ ရည်ရွယ်ချက်ကို အခိုင်အမာပြဋ္ဌာန်းခြင်း။

[اَبَتَّ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـالشَّئَ] ဖြတ်တောက်သည်။

[بَتَّتَ] ❶ [ـفُلَانًا]အိမ်သုံးပစ္စည်း သို့မဟုတ် ခရီးဆောင်ပစ္စည်းကိုပေးသည်။ ❷ သားမွေးခြုံထည်ကို ပေးသည်။

[اِنْبَتَّ] ❶ ပြတ်တောက်သွားသည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ فِى السَّيْرِ](လမ်းခရီး၌)အစီးအနင်းကို အသော့နှင်သည်။ အရှိန်ပြင်းစွာ မောင်းနှင်သည်။

[تَبَتَّتَ] ❶ အိမ်သုံးပစ္စည်း သို့မဟုတ် ခရီးဆောင်ပစ္စည်းကို ရရှိသည်။ ❷ သားမွေးခြုံထည်ကို ရရှိသည်။

[اَلْبَتَاتُ] ❶ အိမ်သုံးပစ္စည်း။ ❷ ခရီးဆောင်ပစ္စည်း။ ❸ လုံးဝ။[لَا اَفْعَلُهٗ بَتَاتًا]ဒါကို ငါလုံးဝ လုပ်မှာမဟုတ်ဘူး။(ဇ)[اَبِتَّةٌ]

[اَلْبَتُّ] သားမွေးခြုံထည်။ (ဇ)[بُتُوْتٌ۔ اَبُتٌّ ۔ بِتَاتٌ]

[اَلْبَتَّاتُ] ❶ သားမွေးခြုံထည် ယက်လုပ်သူ။ ❷ သားမွေးခြုံထည်ရောင်းသူ။

[اَلْبَتَّةُ] လုံးဝ။[لَا اَفْعَلُهُ الْبَتَّةَ اَوْ بَتَّةً]ဒါကို ငါလုံးဝ လုပ်မှာမဟုတ်ဘူး။

[اَلْبَتِّىُّ] ❶ သားမွေးခြုံထည် ယက်လုပ်သူ။ ❷ သားမွေးခြုံထည်ရောင်းသူ။

✿ [بَتَرَ ـُ] ❶ အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـالْعَمَلَ]အလုပ်ကို မပြီးခင်တစ်ပိုင်းတစ်စဖြင့် ရပ်ဆိုင်းသည်။

[بَتْرٌ] ❶ အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ တစ်ပိုင်းတစ်စဖြင့် ရပ်ဆိုင်းထားခြင်း။

[بَاتِرٌ] ❶ အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်သူ။ ❷ တစ်ပိုင်းတစ်ဖြင့် ရပ်ဆိုင်းသူ။

[بَتَرَ ـِ] အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်သည်။

[بَتَرٌ] အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[اَبْتَرُ] အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်

တောက်သော(သူ၊ အရာ)။(မ)[بَتْرَاءُ]။(ဇ)[بُتْرٌ]

[اَبْتَرَ] ❶ အမြစ်ပါမကျန်အောင် ပြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـ اللّٰهُ فلانًا](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းအား)အမြိုပြတ်စေတော်မူသည်။

[اِنْبَتَرَ] အမြစ်ပါမကျန်အောင် ပြတ်တောက်သည်။

[تَبَتَّرَ] အမြစ်ပါမကျန်အောင် ပြတ်တောက်သွားသည်။

[اَلْاَبْتَرُ] ❶ အမြီးဖြတ်ထားခြင်းခံရသော(တိရစ္ဆာန်)။ ❷ အမြီးတို၍ အလွန်အဆိပ်ပြင်းသောမြွေ။ ❸ သားသမီးမရှိသူ။ ❹ မင်္ဂလာမရှိသူ။ ❺ အလွန်သိမ်ဖျင်းယုတ်ညံ့သူ။ ﴿اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ﴾ မုချကေန် အသင်၏ရန်သူသည်သာလျှင် အညွန့်တုံးသူဖြစ်ချေသည်။(ဇ)[بُتْرٌ]

[اَلْاَبْتَرَانِ] မြည်းနှင့်ကျွန်။

[اَلْبَاتِرُ] အလွန်ထက်မြက်သော(ဓါး)။(ဇ)[بَوَاتِرُ]

[اَلْبَتَّارُ-اَلْبَتُوْرُ] အလွန်ထက်မြက်သော(ဓါး)။(ဇ)[بَوَاتِرُ]

[اَلْبَتْرُ] ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[اَلْبَتْرَاءُ] ❶ အမြီးဖြတ်ထားခြင်းခံရသော(တိရစ္ဆာန်အမ)။ ❷ အမြီးတို၍ အလွန်အဆိပ်ပြင်းသောမြွေအမ။ ❸ သားသမီးမရှိသောမိန်းမ။ ❹ မင်္ဂလာမရှိသောမိန်းမ။ ❺ အလွန်သိမ်ဖျင်း ယုတ်ညံ့သောမိန်းမ။ ❻ ရေပက်မဝင်လောက်အောင် ပြောဆိုငြင်းခုန်တတ်သောမိန်းမ။ ❼ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား ချီးမွမ်းခြင်းမရှိသော တရားမိန့်ခွန်း။(ဇ)[بُتْرٌ]

✽ [اَلْبِتْرُوْلُ] ရေနံ။

✽ [بَتِعَ ـَ] ❶ ဝေးကွာသည်။ ❷ [ـ مِنْهُ]ပြတ်တောက်သည်။

[بُتُوْعٌ] ❶ ဝေးကွာခြင်း။ ❷ ပြတ်တောက်ခြင်း။

[بَتَعَ ـَ] ❶ [ـ الْعَسَلَ](ပျားရည်ကို)အရက်ပြုလုပ်သည်။ ❷ [ـ الْخَمْرَ](အရက်ကို)ပျားရည်မှ ထုတ်လုပ်သည်။

[بَتْعٌ] ❶ ပျားရည်အရက်ပြုလုပ်ခြင်း။ ❷ အရက်ကို ပျားရည် မှထုတ်လုပ်ခြင်း။

[بَتِعَ ـَ] ❶ [ـ الْاِنْسَانُ](လူ)အရပ်ရှည်သည်။ ❷ [ـ الْحَيَوَانُ](တိရစ္ဆာန်)အရိုး၊ အဆစ်ခိုင်မာသည်။ ❸ [ـ عُنُقُهُ](လည်ပင်း)တုပ်ခိုင်၍ရှည်သည်။

[بَتَعٌ] ❶ ရှည်ခြင်း။ ❷ အရိုး၊ အဆစ်ခိုင်မာခြင်း။ ❸ လည်ပင်း တုပ်ခိုင်၍ ရှည်ခြင်း။

[بَتِعٌ] ❶ ရှည်သူ။ ❷ အရိုး၊ အဆစ်ခိုင်မာသူ။ ❸ လည်ပင်းတုပ်ခိုင်၍ရှည်သူ။ (မ)[بَتِعَةٌ](ဇ)[بَتْعٌ]

[اَبْتَعُ] ❶ ရှည်သူ။ ❷ အရိုး၊ အဆစ်ခိုင်မာသူ။ ❸ လည်ပင်းတုပ်ခိုင်၍ ရှည်သူ။(မ)[بَتْعَاءُ](ဇ)[بُتْعٌ]

[اَبْتَعُ] ❶ ပြည့်ဝသော။[رُسْغٌ اَبْتَعُ]ပြည့်သောလက်ကောက်ဝတ်။ ❷ [اَجْمَعُ]၏နောက်တွင်တွဲသုံးရပြီး ‘အားလုံးတစ်ခုမကျန်’ဟုအဓိပ္ပါယ်ပေးသည်။ သာဓက–

[جَاءَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ اَبْتَعُوْنَ]လူတွေအားလုံးတစ်ယောက်မကျန် လာခဲ့ကြတယ်။

[اَلْبَتَّاعُ] ❶ ပျားရည်အရက်ကို ရောင်းသူ။ ❷ ပျားရည်အရက်ကို လုပ်သူ။

[اَلْبِتْعُ] ပျားရည်အရက်။

[بَتَكَ ـِ] ❶ ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်သည်။

[بَتْكٌ] ❶ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်ခြင်း။

[بَاتِكٌ] ❶ ဖြတ်တောက်သူ။ ❷ အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်သူ။

[بَتَّكَ] အစိတ်စိတ်၊ အပိုင်းပိုင်းဖြတ်တောက်သည်။﴿فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ﴾သို့ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့သည် တိရစ္ဆာန်များ၏ နားရွက်များကို မလွဲကေန် ဖြတ်တောက်ကြလိမ့်မည်။

[اِنْبَتَكَ] ပြတ်တောက်သည်။

[تَبَتَّكَ] ပြတ်သွားသည်။

[اَلْبَاتِكُ] ထက်မြက်သော(ဓါး)။(ج) [بَوَاتِكُ]

[اَلْبَتَّاكُ] ထက်မြက်သော(ဓါး)။

[اَلْبِتْكَةُ] ❶ ဖြတ်ပိုင်း။ ဖြတ်ထားသော အစိတ်အပိုင်း။ ❷ [اَلْبِتْكَةُ مِنَ اللَّيْلِ]ညဉ့်၏နောက်ပိုင်းအချိန်။(ج)[بِتَكٌ]

[اَلْبِتْكَةُ] ❶ ဖြတ်ပိုင်း။ ဖြတ်ထားသော အစိတ်အပိုင်း။ ❷ [اَلْبِتْكَةُ مِنَ اللَّيْلِ]ညဉ့်၏နောက်ပိုင်းအချိန်။(ج)[بِتَكٌ]

[اَلْبَتُوْكُ] ထက်မြက်သော(ဓါး)။

[بَتَلَ ـِ] ❶ ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ ပိုင်းခြားထားသည်။

[بَتْلٌ] ❶ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ ပိုင်းခြားထားခြင်း။

[بَتِلَ ـ] ပုခုံးကျယ်သည်။

[بَتَلٌ] ပုခုံးကျယ်ခြင်း။

[اَبْتَلُ] ပုခုံးကျယ်သူ။ (م)[بَتْلَاءُ]။ (ج) [بُتْلٌ]

[بَتَّلَ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـ لِلّٰهِ] လောကီရေးရာတို့မှ ကင်းကွာပြတ်တောက်လျက် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား စိတ်နှလုံးဖြူစင်စွာ အာရုံထားသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❹ [ـ عَمَلَهُ] မိမိ၏လုပ်ရပ်ကို အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အတွက်သာလျှင် (ပြစ်မှားကြွားဝါမှုမပါပဲ)ပြုမူကျင့်ကြံသည်။

[اِنْبَتَلَ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ကွဲပြတ်သည်။ ❷ [ـ عَنِ الزَّوَاجِ]လောကီအာရုံကို ပယ်သောအားဖြင့် အိမ်ထောင်မပြုပဲနေသည်။ ❸ [ـ اِلَى اللّٰهِ]လောကီရေးရာတို့မှ ကင်းကွာလျက် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား စိတ်နှလုံးဖြူစင်စွာ အာရုံထားသည်။

[اَلْبَتْلُ] ❶ နှိုင်း၍မရသော(ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှု)။ ❷ အမှန်တရား။ [مَاقُلْتُ اِلَّا الْبَتْلَ]ငါပြောခဲ့တာ အမှန်ချည်းပဲ။

[اَلْبَتْلَاءُ] ခိုင်မာသောဆုံးဖြတ်ချက်။

[اَلْبَتْلَةُ] ❶ ခိုင်မာပြတ်သားသော (အရာ)။ [يَمِيْنٌ بَتْلَةٌ]ခိုင်မာပြတ်သားသောကျိန်ဆိုမှု။ ❷ စေတနာမှန်သော ပြစ်မှားမှုကင်းသော။ [صَدَقَةٌ بَتْلَةٌ]စေတနာမှန်ကန်၍ ပြစ်မှားမှုကင်းသော အလှူဒါန။ ❸ ပင်မအပင်မှ ပွားယူ

သော အပင်ပေါက်။

[اَلْبَتُولُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား အာရုံပြုလျှက်တရားအားထုတ်၍ အိမ်ထောင်မပြုပဲနေသော အပျိုစင်။

[اَلْبَتِيلُ] ၁ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား အာရုံပြုလျှက်တရားအားထုတ်၍ အိမ်ထောင်မပြုပဲနေသော အပျိုစင်။ ၂ ပင်မအပင်မှ ပွားယူသော အပင်ပေါက်။ ၃ အကိုင်းအလက်နှင့်အသီးများဖြင့် ဝေဆာသောအပင်။ ၄ လျှိုအောက်ခြေရှိစမ်းချောင်း။ ၅ သေးသွယ်သောခါး။(ج)[بُتُلٌ]

[اَلْبَتِيلَةُ] ၁ ပင်မအပင်မှ ပွားယူသော အပင်ပေါက်။ ၂ ထူးခြားသောကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။ ၃ ခိုင်မာသောဆုံးဖြတ်ချက်။ (ج) [بَتَائِلُ]

✿ [بَثَّ ـُ] ၁ ဖြန့်သည်။ ၂ [ـ الْمَتَاعَ فِى الْبَيْتِ] (ပစ္စည်းများကို အိမ်ထဲ၌)ခင်းကျင်းထားသည်။ ၃ [ـ اللّٰهُ الْخَلْقَ](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က အဖန်ဆင်းခံများကို)ပြန့်ပွားစေသည်။ ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً﴾ ၎င်းတို့နှစ်ဦးမှ များစွာသော ယောကျ်ားများနှင့် မိန်းမများကို ပြန့်ပွားစေတော်မူခဲ့သည်။ ၄ [ـ السُّلْطَانُ الْجُنْدَ فِى الْبِلَادِ](ဘုရင်သည် မိမိ၏စစ်တပ်ကို မြို့ရွာနန့်)ဖြန့်ကျက်ထားသည်။ ၅ [ـ الْخَبَرَ](သတင်းကို)ကြေညာသည်။ ၆ [ـ السِّرَّ](လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်သည်။ ဖွင့်ချသည်။ ၇ [ـ حَاجَتَهُ](မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို)ထုတ်ဖေါ်ထင်ရှားစေသည်။ ဆန္ဒပြသည်။

[بَثٌّ] ၁ ဖြန့်ခြင်း။ ၂ ခင်းကျင်းထားခြင်း။ ၃ ပြန့်ပွားစေခြင်း။ ၄ ဖြန့်ကျက်ထားခြင်း။ ၅ ကြေညာခြင်း။ ၆ ဖေါ်ထုတ်ခြင်း။ ဖွင့်ချခြင်း။ ၇ ထုတ်ဖေါ်ထင်ရှားစေခြင်း။ ဆန္ဒပြခြင်း။

[اَبَثَّ] ၁ ဖြန့်သည်။ ၂ ခင်းကျင်းထားသည်။ ၃ ပြန့်ပွားစေသည်။ ၄ ဖြန့်ကျက်ထားသည်။ ၅ ကြေညာသည်။ ၆ (လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်ဝန်ခံသည်။ အသိပေးဖွင့်ချသည်။

[بَاثَّ] (မိမိ၏ စိတ်ထဲ၌ရှိသည်ကို)ဖေါ်ထုတ်ဝန်ခံသည်။ အသိပေးဖွင့်ချသည်။

[اِنْبَثَّ] ပြန့်ကျဲသည်။ လွင့်စင်ပြန့်နှံ့သည်။

[مُنْبَثٌّ] ပြန့်ကျဲနေသော(အရာ)။ လွင့်စင်ပြန့်နှံ့နေသော(အရာ)။ ﴿فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا﴾ ထိုအခါ ယင်းတောင်များသည် ဖြန့်ကြဲထားသော မြူမှုန်များဖြစ်သွားကြပေမည်။

[اِسْتَبَثَّ] (လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်ပြောဆိုရန် တောင်းဆိုသည်။

[اَلْبَثُّ] အခြေအနေ။ မြိုသိပ်သည်းမခံနိုင်သောပူဆွေးသောက။ အောင့်အီးသည်းမခံနိုင်သောဝေဒနာ။

✿ [بَثِرَ ـَ] အရေပြားပေါ်၌ အဖုများပေါက်သည်။ ဝက်ခြံပေါက်သည်။

[بَثْرٌ] အရေပြားပေါ်၌ အဖုများပေါက်ခြင်း။ ဝက်ခြံပေါက်ခြင်း။

[بَثِرٌ] အရေပြားပေါ်၌ အဖုများပေါက်သူ။ ဝက်ခြံပေါက်သူ။

[تَبَثَّرَ] အရေပြားပေါ်၌ အဖုများပေါက်

သည်။ ဝက်ခြံပေါက်သည်။ အရေကြည်ဖု များထွက်သည်။

[اَلْبَاثِرُ] စိမ့်စမ်းရေ။

[اَلْبَثْرُ] ❶ အဖု။ ❷ ဝက်ခြံ။ ❸ မွေပြန့်။ (ج) [بُثُوْرٌ]

✿ [بَشِعَ ـَ] ❶ (နှုတ်ခမ်း) ပြည့်ဖြိုးနီမြန်းသည်။ ❷ ရယ်မောစဉ် နှုတ်ခမ်းကော့လန်သည်။ ❸ [ـَ الدَّمُ]ခန္ဓာကိုယ်၌ သွေးရောင် ပေါ်လွင်သည်။ ❹ [ـَ اللِّثَةُ]သွားဖုံးထူသည်။

[بَشَعٌ - بُشُوْعٌ] ❶ (နှုတ်ခမ်း)ပြည့်ဖြိုးနီမြန်းခြင်း။ ❷ ရယ်မောစဉ် နှုတ်ခမ်းကော့လန်ခြင်း။ ❸ ခန္ဓာကိုယ်၌ သွေးရောင် ပေါ်လွင်ခြင်း။ ❹ သွားဖုံးထူခြင်း။

[بَاثِعَةٌ - بَثُوْعٌ] ❶ (နှုတ်ခမ်း) ပြည့်ဖြိုးနီမြန်းသော မိန်းမ။ ❷ ရယ်မောစဉ် နှုတ်ခမ်းကော့လန်သော မိန်းမ။ ❸ ခန္ဓာကိုယ်၌ သွေးရောင် ပေါ်လွင်သောမိန်းမ။ ❹ သွားဖုံးထူသော မိန်းမ။

[بَشِعٌ] ❶ (နှုတ်ခမ်း) ပြည့်ဖြိုးနီမြန်းသော သူ။ ❷ ရယ်မောစဉ် နှုတ်ခမ်းကော့လန်သော သူ။ ❸ ခန္ဓာကိုယ်၌ သွေးရောင် ပေါ်လွင် သောသူ။ ❹ သွားဖုံးထူသောသူ။(م)[بَثِعَةٌ]။ (ج) [بِثَعٌ]။

[أَبْثَعُ] ❶ (နှုတ်ခမ်း) ပြည့်ဖြိုးနီမြန်းသော သူ။ ❷ ရယ်မောစဉ် နှုတ်ခမ်းကော့လန်သော သူ။ ❸ ခနာကိုယ်၌ သွေးရောင် ပေါ်လွင် သောသူ။ ❹ သွားဖုံးထူသောသူ။(م)[بَثْعَاءُ]။ (ج) [بُثْعٌ]။

[بَثَّعَ] ဒဏ်ရာ၌ အနီရောင်အသားတက် သည်။

[تَبَثَّعَ] (နှုတ်ခမ်း)ပြည့်ဖြိုးနီမြန်းသည်။

[اَلْبَثْعَةُ] နှုတ်ခမ်း၊ သွားဖုံး၊ အနာစသည် တို့၌ နီမြန်းသောအသား။(ج) [بَثْعٌ]

✿ [بَثَقَ ـُ] ❶ ပန်းထွက်သည်။[ـَ الْمَاءُ]ရေပန်း ထွက်သည်။ ❷ ပြည့်လျှံသည်။[ـَتِ الْبِئْرُ] တွင်းရေလျှံသည်။ ❸ [ـَتِ الْعَيْنُ]မျက်ရည် လွယ်သည်။ ❹ [ـَ السَّدَّ]တာကိုဖေါက်သဖြင့် ရေပန်းထွက်လာသည်။ ❺ [ـَ النَّهْرَ]ကမ်းပါး ပြိုကျအောင် ရေလျှံသည်။

[بُثُوْقٌ] ❶ ပန်းထွက်ခြင်း။ ❷ ပြည့်လျှံ ခြင်း။ တွင်းရေလျှံခြင်း။

[بَثْقٌ] တာကိုဖေါက်သဖြင့် ရေပန်းထွက် လာခြင်း။

[بَثَّقَ] ❶ တာကိုရိုးဖေါက်သဖြင့် ရေပန်း ထွက်လာသည်။ ❷ ကမ်းပါးပြိုကျအောင် ရေလျှံသည်။

[اِنْبَثَقَ] ❶ ကျိုးပေါက်ကွဲအက်သည်။ ❷ [ـَ السَّيْلُ] ရုတ်တရက် ရေတက်လာသည်။ ❸ [ـَ فُلَانٌ عَلَيْهِمْ بِالْكَلَامِ](၄င်းတို့အား)စကား ဖြင့် အဆက်မပြတ်ပြောဆိုချေပသည်။ ❹ [ـَتِ الْأَرْضُ]စိမ်းလန်းစိုပြေသည်။

[اَلْبِثْقُ] ❶ ကျိုးပေါက်ကွဲအက်သည့်နေ ရာ။ ❷ ရေလျှံသည့်နေရာ။(ج) [بُثُوْقٌ]။

✿ [اَلْبَثْنَةُ] ❶ အပင်စိုက်ပျိုးရန်အသင့်ဖြစ် သောနံးမြေ။ ❷ ဥယျာဉ်။ ❸ ထောပတ်။ ❹ လှပပြည့်ဖြိုးသောမိန်းမ။ ❺ စားဝတ်နေရေး ချောင်လည်မှု။(ج) [بِثَانٌ]။

[اَلْبِثْنَةُ] အပင်စိုက်ပျိုးရန် အသင့်ဖြစ်သော နံးမြေ။(ج) [بِثَنٌ]။

✿ [اَلْبَثَاءُ] ၁ မြေပြန့်။ ၂ အပင်စိုက်ပျိုးရန် အသင့်ဖြစ်သောနုံးမြေ။

✿ [اَلْبَثِيُّ] အလွန်ချီးမွမ်းပြောဆိုတတ်သူ။

✿ [بَجْبَجَ] (ကလေးငယ်ကို) ချော့မြူသည်။ ကျီစယ်ကစားသည်။

[تَبَجْبَجَ] ၁ (အသားအရေ) ပြည့်ဖြိုးသည်။ ၂ ဖေါရောင်သည်။

[اَلْبَجْبَاجُ] ၁ သဲပုံ။ ၂ အလွန်ဝဖြိုးသူ။ ၃ လူနုံလူအ။ ၄ အလွန်စကားများသူ။ ၅ ချေးထွက်များ၍ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သူ။ အားအင်ချိနဲ့သူ။

[اَلْبَجْبَاجَةُ] ၁ အလွန်ဝဖြိုးသူ။ ၂ ပေါက်ကရပြောတတ်သူ။ ၃ အောက်တန်းကျသူ။

✿ [بَجَّ -] ၁ ခွဲသည်။ ၂ ဖြတ်တောက်သည်။ ၃ [ـــ بِالرُّمْحِ] လှံဖြင့်ထိုးသည်။ ၄ [ـــ بِمَكْرُوْهٍ] စွတ်စွဲသည်။ ဆဲဆိုသည်။ ၅ [ـــ فِى الْمُبَارَزَةِ] တစ်ဦးချင်းရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရာ၌ အနိုင်ယူသည်။

[بَجٌّ] ၁ ခွဲခြင်း။ ၂ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ၃ လှံဖြင့်ထိုးခြင်း။ ၄ စွပ်စွဲခြင်း။ ဆဲဆိုခြင်း။ ၅ တစ်ဦးချင်းရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရာ၌ အနိုင်ယူခြင်း။

[بَاجَّ] ၁ တစ်ဦးချင်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်သည်။ ၂ ဝင့်ကြွားသည်။

[تَبَاجَّ] ၁ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်သည်။ ၂ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြိုင်အဆိုင်ဝင့်ကြွားသည်။

[اَلْبَجَّةُ] ၁ မျက်စိ၌ ပေါက်သောအနာ။ မျက်စိစွန်နာ။ ၂ တိရစ္ဆာန်၏သွေးကြောကို ခွဲ၍ဖေါက်ထုတ်ယူထားသောသွေး။

✿ [بَجَحَ -] ၁ ပျော်ရွှင်သည်။ ၂ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်။

[بَجْحٌ] ၁ ပျော်ရွှင်ခြင်း။ ၂ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားခြင်း။

[بَجِحٌ] ၁ ပျော်ရွှင်သူ။ ၂ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသူ။

[اَبْجَحَ] ပျော်ရွှင်စေသည်။

[بَجَّحَ] ပျော်ရွှင်စေသည်။

[اِبْتَجَحَ] ၁ ပျော်ရွှင်သည်။ ၂ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်။ ၃ ဂုဏ်ပြိုင်သည်။

[تَبَاجَحَ] ၁ တစ်ဦးကိုတစ်ဦးမောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။ ၂ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြိုင်အဆိုင် ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်။

[تَبَجَّحَ] ၁ ပျော်ရွှင်သည်။ ၂ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်။ ၃ ဂုဏ်ပြိုင်သည်။

✿ [بَجَدَ -] ၁ အတည်တကျနေသည်။ ၂ စွဲစွဲမြဲမြဲနေသည်။

[بُجُوْدٌ] ၁ အတည်တကျနေခြင်း။ ၂ စွဲစွဲမြဲမြဲနေခြင်း။

[اَلْبِجَادُ] ခြုံထည်အကြမ်း။ (ج) [بُجُدٌ]။

[اَلْبَجْدُ] ၁ အုပ်စု။ ၂ ကောင်းရေတစ်ရာနှင့်အထက်ရှိသော မြင်းအုပ်။ (ج) [بُجُوْدٌ]။

[اَلْبَجْدَةُ] ၁ သဲကန္တာရ။ ၂ အနှစ်သာရ။ ၃ သဘောတရားအမှန်။ ၄ အတွင်းသဘော။ ၅ ကန္တာရလမ်းပြ။ ၆ မိမိ၏လူမျိုးကို မစွန့်နိုင်သူ။

[اَبْجَدُ] ကြည့်။ (ا ب ج)

✿ [بَجَرَ -] ၁ ဗိုက်ပူသည်။ ဗိုက်ရွဲသည်။ ၂

ဗိုက်ဖေါရောင်သည်။ ❸ ဖေါင်းသည်။ ❹ [ـتْ حَقِيْبَتُه]သူ့အိပ်ဖေါင်းကားသည်။ ❺ [ـتْ سُرَّتُه]ချက်ဆူသည်။ ❻ ဗိုက်ပြည့်သည်။ ❼ လေးလံထိုင်း မှိုင်းသည်။

[بَجَرٌ] ❶ ဗိုက်ပူခြင်း။ ဗိုက်ရွဲခြင်း။ ❷ ဗိုက်ဖေါရောင်ခြင်း။ ❸ ဖေါင်းခြင်း။ ❹ ဆူထွက်ခြင်း။ ❺ ဗိုက်ပြည့်ခြင်း။ ❻ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း။

[بَجِرٌ - بَاجِرٌ] ❶ ဗိုက်ပူသူ။ ဗိုက်ရွဲသူ။ ❷ ဗိုက်ဖေါရောင်သူ။ ❸ ဖေါင်းသော(သူ၊ အရာ)။ ❹ ဆူထွက်(သူ၊ အရာ)။ ❺ ဗိုက်ပြည့်သူ။ ❻ လေးလံထိုင်းမှိုင်းသူ။(ဇ)[بَجْرَى - بَجَرَانٌ]။

[اَبْجَرُ] ❶ ဗိုက်ပူသူ။ ဗိုက်ရွဲသူ။ ❷ ဗိုက်ဖေါရောင်သူ။ ❸ ဖေါင်းသော(သူ၊ အရာ)။ ❹ ဆူထွက်(သူ/အရာ)။ ❺ ဗိုက်ပြည့်သူ။ ❻ လေးလံထိုင်းမှိုင်းသူ။ (မ)[بَجْرَاءُ]။ (ဇ) [بُجْرٌ - بُجْرَانٌ]။

[اَبْجَرَ] ❶ ကုန်းကောက်စရာမရှိအောင် မွဲတေပြီးမှ ရုတ်တရက်ချမ်းသာသွားသည်။ ❷ ကုန်းကောက်စရာမရှိအောင် မွဲတေပြီးမှ ရုတ်တရက်ချမ်းသာသွားသဖြင့် အောက်ခြေလွတ်သည်။

[تَبَجَّرَ] အလွန်အကြူးသောက်သည်။

[اَلْاَبْجَرُ] ❶ အလွန်ဝဖြိုးသောသူ။ ❷ သင်္ဘောကြိုး။(ဇ)[اَبَاجِرُ]။

[اَلْبُجْرُ] ❶ မကောင်းမှု။ ❷ ဘေးအန္တရာယ်။ ❸ တုန်လှုပ်အံ့သြဖွယ်။ ❹ ကြီးကျယ်သောအမှုအခင်း။(ဇ)[اَبَاجِرُ]။(ဇဇ)[اَبَاجِيْرُ]။

[اَلْبَجْرَاءُ] ❶ ဗိုက်ပူသောမိန်းမ။ ဗိုက်ရွဲသောမိန်းမ။ ❷ ဖေါင်းသော(အရာ)။[حَقِيْبَةٌ بَجْرَاءُ] ပြည့်ကားသောအိပ်။ ❸ မြေမာကုန်းမြင့်။

[اَلْبُجْرَةُ] ချက်။(ဇ)[بُجَرٌ]။

[اَفْضَيْتُ اِلَيْهِ بِعُجَرِيْ وَبُجَرِيْ]သူ့ကိုယုံကြည်လို့ ကျွန်တော်၏အားနည်းချက်များနှင့် ချို့ယွင်းချက်များကို ဖွင့်ပြောလိုက်သည်။

[اَلْبَجِيْرُ] မြောက်များစွာသော ဥစ္စာပစ္စည်း။

✿ [بَجَسَ ـ] ❶ ပန်းထွက်သည်။ ❷ [ـ السَّدَّ] တာကို ကွဲအက်စေပြီး ရေယိုစိမ့်သည်။ ❸ [ـ الجرحَ]အနာကို ပေါက်စေပြီး သွေးယိုစိမ့်သည်။ ❹ [ـ الماءَ]ရေကို ပန်းထွက်စေသည်။ ❺ [ـ فُلَانًا]ဆဲဆိုသည်။

[بُجُوْسٌ] ❶ ပန်းထွက်ခြင်း။ ❷ တာကို ကွဲအက်စေပြီးရေယိုစိမ့်ခြင်း။ ❸ အနာကို ပေါက်စေပြီး သွေးယိုစိမ့်ခြင်း။ ❹ ရေကို ပန်းထွက်စေခြင်း။ ❺ ဆဲဆိုခြင်း။

[اِنْبَجَسَ] ပန်းထွက်သည်။ စိမ့်ဖြာ၍ ထွက်လာသည်။ ﴿فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشَرَةَ عَيْنًا﴾။ ယင်းကျောက်မှ စမ်းရည်ဆယ့်နှစ်သွယ် စီးဆင်းစိမ့်ဖြာထွက်ခဲ့သည်။

[تَبَجَّسَ] ❶ ပန်းထွက်လာသည်။ ❷ ပေါက်ထွက်လာသည်။

[اَلْبِجَاسُ] ကြံဖတ်။

[اَلْبَجِيْسُ] ❶ စီးတွေသော(ရေ)။ ❷ ပြည့်လျှံသော(ရေတွင်း)။

[اَلْبَجْعَةُ] ငှက်ကြီးဝန်ပို။

✿ [بَجَلَ ـ] ❶ ခန္ဓာကိုယ် ကြီးမားတုတ်ခိုင်သည်။ ❷ အခြေအနေ ကောင်းမွန်စိုပြေသည်။ ❸ ပျော်ရွှင်သည်။

❸ ရပ်တန်းကရပ်တော့။

[اَلْبَجَلَةُ] ❶ ကောင်းမွန်လှပသည့် ပုံစံ၊ အနေအထား။ ❷ တင့်တယ်လှပမှု။ ❸ အပင်ငယ်။

[اَلْبَجِيْلُ] ❶ ရှိသေလေးစားထိုက်သူ။ ❷ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမားသူ။ ❸ ဥပမိရုပ်တည်ကြည်ခန့်ညားး၍ လေးစားထိုက်သော ခေါင်းဆောင်။ ❹ ကြီးမားတုတ်ခိုင်သော။ ❺ မလိုလားအပ်သော အမှုကိစ္စ။ ❻ များစွာသော။

✿ [بَجَمَ ـِ] ❶ တိတ်တိတ်နေသည်။ ❷ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သဖြင့် စကားမပြောပဲနေသည်။ ❸ စုပေါင်းမိသည်။ ❹ နေ့ကွေးလေးလံသည်။

[بَجْمٌ ـ بُجُوْمٌ] ❶ တိတ်တိတ်နေခြင်း။ ❷ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သဖြင့် စကားမပြောပဲနေခြင်း။ ❸ စုပေါင်းမိခြင်း။ ❹ နေ့ကွေးလေးလံခြင်း။

[بَجَّمَ] ❶ တိတ်တိတ်နေသည်။ ❷ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သဖြင့် စကားမပြောပဲနေသည်။ ❸ စုပေါင်းမိသည်။ ❹ နေ့ကွေးလေးလံသည်။ ❺ စိုက်ကြည့်သည်။

[اَلْبِجَامَةُ] ❶ အိမ်နေအဝတ်။ ❷ ညအိပ်အဝတ်။

[اَلْبَجْمَةُ] ❶ များပြားလှသော အုပ်စု။ ❷ ညအိပ်အဝတ်။ ❸ tamariskအသီး

✿ [بَحَبَحَ] ❶ ကျယ်ဝန်းချောင်လည်သည်။ ❷ ဝင်ဆန့်သည်။ ❸ နေထိုင်သည်။ ❹ ဗဟိုကျသည်။

[تَبَحْبَحَ] ❶ ကျယ်ဝန်းချောင်လည်သည်။ ❷ ဝင်ဆန့်သည်။ ❸ နေထိုင်သည်။ ❹ ဗဟိုကျသည်။

[بَجُلَ] ❶ ခန္ဓာကိုယ် ကြီးမားတုတ်ခိုင်ခြင်း။ ❷ အခြေအနေ ကောင်းမွန်စိုပြေခြင်း။ ❸ ပျော်ရွှင်ခြင်း။

[بَاجِلٌ] ❶ ခန္ဓာကိုယ် ကြီးမားတုတ်ခိုင်သူ။ ❷ အခြေအနေ ကောင်းမွန်စိုပြေသူ။ ❸ ပျော်ရွှင်သူ။

[بَجُلَ ـُ] ❶ အခြေအနေ အဆင့်အတန်းမြင့်မားသည်။ ❷ လေးစားလောက်သော အဆင့်အတန်းနှင့် အသက်အရွယ်ကို ရောက်ရှိသည်။ ❸ တင့်တယ်လှပသည်။

[بَجَالَةٌ ـ بُجُوْلٌ ـ بُجُوْلَةٌ] ❶ အခြေအနေ အဆင့်အတန်း မြင့်မားခြင်း။ ❷ လေးစားလောက်သော အဆင့်အတန်းနှင့် အသက်အရွယ်ကို ရောက်ရှိခြင်း။ ❸ တင့်တယ်လှပခြင်း။

[بَجِيْلٌ] ❶ အခြေအနေ အဆင့်အတန်းမြင့်မားသူ။ ❷ လေးစားလောက်သော အဆင့်အတန်းနှင့် အသက်အရွယ်ကို ရောက်ရှိသူ။ ❸ တင့်တယ်လှပသူ။

[اَبْجَلَ] ❶ ပျော်ရွှင်စေသည်။ ❷ လုံလောက်စေသည်။

[بَجَّلَ] ❶ ရှိသေလေးစားသည်။ ❷ 'ရပ်တန်းကရပ်လိုက်'ဟု ပြောသည်။

[اَلْاَبْجَلُ] မြင်း၊ ကုလားအုတ်စသည်တို့၏ လက်ဖျင်ရိုးရှိ သွေးကြောမကြီး။

[اَلْبَجَالُ] ❶ ရှိသေလေးစားထိုက်သူ။ ❷ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမားသူ။ ❸ ဥပမိရုပ်တည်ကြည်ခန့်ညားး၍ လေးစားထိုက်သော ခေါင်းဆောင်။

[بَجَلْ] ❶ ဟုတ်ကဲ့။ ❷ တော်လောက်ပြီ။

[بَحبَاحِ] ကုန်ပြီ။ မရှိတော့ဘူး။
[اَلْبَحبَاحُ] ❶ အလျားနှင့်အနံတူညီသောအရာ။ ❷ ချောမွတ်သောအရာ။
[اَلْبَحبَحِيُّ] ❶ ချောင်လည်စွာသုံးစွဲနိုင်သူ။ ❷ ကျယ်ဝန်းစွာနေထိုင်ရသူ။
[اَلْبُحبُوحَةُ] ❶ အလယ်ဗဟို။ ❷ အချက်အခြာနေရာ။(ج) [بَحَابِيحُ]
✿ [بَحُتَ ـُ] ❶ အစစ်ဖြစ်သည်။ ❷ အရောအနှောကင်းသည်။ ❸ သန့်စင်သည်။
[بُحُوتَةٌ ـ بَحتٌ] ❶ အစစ်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ အရောအနှောကင်းခြင်း။ ❸ သန့်စင်ခြင်း။
[بَاحَتَ] ❶ [ـفُلَانًا الْوُدَّ]အချစ်စစ် အချစ်မှန်ဖြင့် ချစ်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا بِمَاعِنْدَهُ](မိမိ၌ရှိသောအရာကို)ထုတ်ဖော်ပြသသည်။
[اَلْبَحتُ] ❶ အစစ်အမှန်ဖြစ်သော။ ❷ တစ်စုံတစ်ရာနှင့်မျှ ရောနှောထားခြင်းမရှိသော။ [مَاءٌ بَحتٌ]ရေသန့်။[خُبزٌ بَحتٌ]အစာမသိပ်ထားသောမုန့်။[عَرَبِي بَحتٌ]အရပ်အစစ်။[بَرْدٌبَحتٌ]အလွန်ပြင်းထန်သော အေးခဲမှု။
✿ [اَلْبَحتَرُ] ပုရှိတိုသော၊ တုတ်ခိုင်၍တိုသော (သူ၊ အရာ)။(ج) [بَحَاتِرُ]
✿ [بَحَثَ ـَ] ❶ တူးဆွသည်။ ﴿فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِى الْاَرْضِ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ကျီးကန်းတစ်ကောင်ကို စေလွှတ်တော်မူခဲ့ရာ ထိုကျီးကန်းသည် မြေကို ယက်၍တူးဆွလေ၏။ ❷ [ـالشَّئَ]တူးဖော်လေ့လာသည်။ ❸ [ـالاَمرَ]ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။ အစွမ်းကုန် ကြိုးဆောင်ရွက်သည်။ အပြင်းအထန် စူးစမ်းလေ့လာသည်။ ❹ [ـعَنهُ]နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မေးမြန်းသည်။
[بَحثٌ] ❶ တူးဆွခြင်း။ ❷ တူးဖော်လေ့လာခြင်း။ ❸ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။ အစွမ်းကုန် ကြိုးဆောင်ရွက်ခြင်း။ အပြင်းအထန် စူးစမ်းလေ့လာခြင်း။ ❹ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မေးမြန်းခြင်း။
[بَاحِثٌ ـ بَحَّاثٌ ـ بَحَّاثَةٌ] ❶ တူးဆွသူ။ ❷ တူးဖော်လေ့လာသူ။ ❸ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သူ။ အစွမ်းကုန် ကြိုးဆောင်ရွက်သူ။ အပြင်းအထန် စူးစမ်းလေ့လာသူ။ ❹ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် မေးမြန်းသူ။
[بَاحَثَ] ❶ အတူတကွ တူးဖော်လေ့လာသည်။ ❷ အတူတကွ စူးစမ်းလေ့လာသည်။ ❸ အတူတကွစူးစမ်းရှာဖွေသည်။
[اِبتَحَثَ] ❶ တူးဖော်လေ့လာသည်။ ❷ စူးစမ်းလေ့လာသည်။ ❸ စူးစမ်းရှာဖွေသည်။
[تَبَاحَثَ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လေ့လာသည်။ ❷ တစ်လှည့်စီ စူးစမ်းလေ့လာသည်။ ❸ စူးစမ်းလေ့လာထားသည်များကို တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆွေးနွေးဖလှယ်သည်။
[اَلْبَحَاثَةُ] ❶ လေ့လာစူးစမ်းရန် သတ်မှတ်ထားသောနေရာ။ ❷ တူးဖော်လေ့လာသည့်မြေ။
[اَلْبَحثُ] ❶ လေ့လာစူးစမ်းမှု။ ❷ သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း။ ❸ သုတေသနရလာဒ်။ သတ္တုများကို တူးဖော်သည့်နေရာ။ မိုင်းတွင်း။ ❹ မြွေကြီး။
[اَلْبَحثَةُ] ကလေးများ ကစားကြသောက

စားနည်းတစ်မျိုး။(ယင်းကစားနည်း၌ တစ်ယောက်က တစ်စုံတစ်ရာကို ဝှက်ရပြီး တစ်ယောက်က လိုက်ရှာရသည်။)(ဇ)[بُحَثٌ]။

[اَلْبَحُوْثُ] မြေကို ခြေဖြင့်ယက်သော (သတ္တဝါ)

[اَلْبُحُوْثُ] ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်ရှိ စူရဟ် ကဏ္ဍ အလ်ဘရာအတ်၏ အမည်တစ်ခု။

[اَلْبَحِيْثُ] လျှို့ဝှက်ချက်။[بَدَا بَحِيْثُهُمْ]၄င်းတို့၏ လျှို့ဝှက်ချက် ပေါက်ကြားသွားသည်။

✿ [بَحْثَرَ] အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာ လွင့်စင်ပြန့်ကြဲစေသည်။

[تَبَحْثَرَ] အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာ လွင့်စင်ပြန့်ကြဲသည်။

✿ [بَحَّ ـ] အသံအက်သည်။ အသံပြာသည်။

[بَحٌّ.بَحَاحَةٌ.بُحُوحَةٌ.بَحَاحٌ][بَحَحٌ]အသံအက်ခြင်း။ အသံပြာခြင်း။

[اَبَحُّ] အသံအက်သူ။ အသံပြာသူ။(မ)[بَحَّاءُ]။ (ဇ)[بُحٌّ]။

[اَبَحَّهُ] (အော်ဟစ်ခြင်းက)သူ့ကို အသံအက်စေသည်။ အသံပြာစေသည်။

[اَلاَبَحُّ] ❶ ဝဖြိုးသူ။ ❷ တယောရှိကြိုးကြီး။ ❸ ချင်ဆီများသော(အရိုး)။(ဇ)[بُحٌّ]။

[اَلْبَحَاحُ] အသံပြာခြင်း။ အသံအက်ခြင်း။

[اَلْبُحَّةُ] အသံပြာခြင်း။ အသံအက်ခြင်း။

✿ [بَحْدَلَ] ပုခုံးကိုယိမ်းလျက် အမြန်လျှောက်သည်။

✿ [بَحَرَ ـ] ❶ ဖေါက်ခွဲသည်။ အက်ကွဲစေသည်။ ❷ [ـ الْحُفْرَةَ]ချဲ့သည်။ ❸ [ـ الشَّاةَ] (ဆိတ်၏)နားရွက်ကိုခွဲသည်။

[بَحْرٌ] ❶ ဖေါက်ခွဲခြင်း။ အက်ကွဲစေခြင်း။ ❷ ချဲ့ခြင်း။ ❸ နားရွက်ကိုခွဲခြင်း။

✿ [بَحِرَ ـ] ❶ ပင်လယ်ကို တွေ့မြင်ရပြီး တုန်လှုပ်အံ့အားသင့်သည်။ ❷ တုန်လှုပ်တွေဝေသည်။ ❸ အပြင်းအထန် ရေငတ်သည်။ ရေငတ်သည့်ရောဂါခံစားရသည်။ ❹ အပြင်းအထန် ပြေလွှားရသဖြင့် အားအင်ကုန်ခန်း၍ ဆက်မသွားနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။

[بَحَرٌ] ❶ ပင်လယ်ကို တွေ့မြင်ရပြီး တုန်လှုပ်အံ့အားသင့်ခြင်း။ ❷ တုန်လှုပ်တွေဝေခြင်း။ ❸ အပြင်းအထန် ရေငတ်ခြင်း။ ရေငတ်သည့်ရောဂါခံစားရခြင်း။ ❹ အပြင်းအထန် ပြေလွှားရသဖြင့် အားအင်ကုန်ခန်း၍ ဆက်မသွားနိုင်အောင်ဖြစ်ခြင်း။

[اَبْحَرَ] ❶ [ـ الْمَاءُ]ပင်လယ်ရေကဲ့သို့ ရေငံဖြစ်သည်။ ❷ [ـتِ الْاَرْضُ]ရေတွင်းရေကန်ပေါများသည်။ ❸ [ـ فُلاَنٌ]နှာခေါင်းနီမြန်းသည်။ ❹ [ـ فُلاَنٌ]ပင်လယ်ခရီးထွက်သည်။

[تَبَحَّرَ] ❶ [ـ الْمَكَانُ]နေရာကျယ်ဝန်းပြန့်ပြူးသည်။ ❷ [ـ فُلاَنٌ فِى الْعِلْمِ]တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သည်။ ❸ [ـ فُلاَنٌ فِى الْمَالِ] ကြွယ်ကြွယ်ဝဝချမ်းသာသည်။

[اِسْتَبْحَرَ] ❶ [ـ الْمَكَانُ]နေရာကျယ်ဝန်းပြန့်ပြူးသည်။ ❷ [ـ فُلاَنٌ فِى الْعِلْمِ]တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သည်။ ❸ [ـ فُلاَنٌ فِى الْمَالِ] ကြွယ်ကြွယ်ဝဝချမ်းသာသည်။ ❹ [ـ الْخَطِيْبُ] (တရားဟောကြားသူ)စကားကြွယ်သည်။

[اَلْبَاحِرُ] ❶ လူနုံလူအ။ ❷ အဓိပ္ပါယ်မရှိသော အလုပ်များကို လုပ်သူ။ အဓိပ္ပါယ်မရှိ

သောစကားများကို ပြောသူ။ (၄) အလွန်လိမ်ညာတတ်သူ။ (၅) အလွန်နီရဲသော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْبَاحِرَةُ] (၁) နံ့အသောမိန်းမ။ (၂) အဓိပ္ပါယ်မရှိသော အလုပ်များကို လုပ်သောမိန်းမ။ အဓိပ္ပါယ်မရှိသော စကားများကို ပြောသောမိန်းမ။ (၃) အလွန်လိမ်ညာတတ်သောမိန်းမ။ (၄) အလွန်နီရဲသော(သူမ၊ အရာ)။ (၅) အလွန်နို့ထွက်များသော(နွားမ၊ ကုလားအုတ်မစသည်)။(ဇ)[بَوَاحِرُ]။

[اَلْبَاحُوْرُ] (၁) လ။ (၂) ဇူလိုင်လ၌ အပူချိန်မြင့်မားမှု။

[اَلْبَاحُوْرَاءُ] ဇူလိုင်လ၌ အပူချိန်မြင့်မားမှု။

[اَلْبِحَارَةُ] သင်္ဘောသားအလုပ်။

[اَلْبَحَّارُ] သင်္ဘောသား။

[اَلْبَحْرُ] (၁) ပင်လယ်။ (၂) ဗဟုသုတကြွယ်ဝသူ။ (၃) တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်ကြွမ်းသူ။ (၄) အလွန်အပြေးသန်သောမြင်း။(ဇ)[بِحَارٌ - اَبْحُرٌ - بُحُوْرٌ]

[اَلْبَحَرُ] (၁) အဆုတ်ရောင်ရောဂါ။ (၂) ရေငတ်စေသည့်ရောဂါ။

[اَلْبُحْرُ] ရောဂါပျောက်မပျောက် ထင်ရှားသိသာသည့်အချိန်။ ဖျားနာသူတို့၌ ရုတ်တရက် ချွေးထွက်၍ အပူကျခြင်း။

[اَلْبَحْرَةُ] (၁) ကျယ်ဝန်းသော(မြေ)။ (၂) နိမ့်သော(မြေ)။ (၃) ရေအိုင်။ (၄) မြစ်နဘေးရှိမြို့ရွာ။ (၅) ကျယ်ဝန်းသောဥယျာဉ်ခြံမြေ။(ဇ)[بِحَارٌ - بَحَرٌ]။

[اَلْبَحْرِيُّ] (၁) ပင်လယ်နှင့်ဆိုင်သော။ (၂) သင်္ဘောသား။

[اَلْبَحْرِيَّةُ] ရေတပ်ကို အသင့်ဖြန့်ချထားခြင်း။

[اَلْبُحَيْرَةُ] ရေကန်ကြီး။

[اَلْبَحِيْرَةُ] (၁) ဘေးမဲ့ပေးထားသော ကုလားအုတ်မ။(အမိုက်ခေတ်ရှိ အရပ်တို့သည် ငါးကြိမ်သားပေါက် ပြီးသော ကုလားအုတ်မကို ဘေးမဲ့ပေးကာ လွှတ်ထားလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ﴿مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيْرَةٍ وَّلَا سَائِبَةٍ وَّلَا وَصِيْلَةٍ وَّلَا حَامٍ﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ဘေးမဲ့ကုလားအုတ်မကိုလည်းကောင်း၊ ကိုး၍လွှတ်ထားသောကုလားအုတ်မကိုလည်းကောင်း၊ ဆယ်ကြိမ်ဆက်တိုက် သားပေါက်သောကုလားအုတ်မကိုလည်းကောင်း၊ ဆယ်ကြိမ် သားပေါက်သဖြင့် ဘေးမဲ့လွှတ်ထားသောကုလားအုတ်မကိုလည်းကောင်း (မစားရဟု)သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းတော်မူခဲ့သည်မဟုတ်ချေ။ (၂) နို့အထွက်များသော ကုလားအုတ်မ။ (ဇ) [بَحَائِرُ - بُحُرٌ]။

✿ [بَخْشَلَ] လူမည်းအကကို ကသည်။

[اَلْبَخْشَلُ] သန်မာထွားကြိုင်းသော လူမည်း။ (ဇ) [بَخَاشِلُ]

[اَلْبَخْشَلِيُّ] သန်မာထွားကြိုင်းသော လူမည်း။

✿ [بَخّ] ကျေနပ်နှစ်သက်သောအခါ၊ ပျော်ရွှင်သောအခါ ပြောဆိုသောစကားသံ။

✿ [بَخْبَخَ] (၁) နေ့လယ်ပိုင်းတွင် ခရီးမထွက်ပဲ အပူရှိန်မှ အကာအကွယ်ယူသည်။ (၂) [__ لَحْمُهُ]အသားအရေတွန့်သည်၊ (၃) [__ بِفُلَانٍ] ဘခ်ဘခ်ဟုပြောသည်၊ (၄) [__ النَّائِمُ](အိပ်ပျော်သူ)ဟောက်သည်။

[تَبَخْبَخَ] ❶ [ـ الحرُّ]အပူရှိန် လျော့ကျသွားသည်။ ❷ [ـ لَحْمُهُ]အသားအရေတွန့်သည်။ ❸ ငြိမ်သက်သည်။

[اَلْبَخْبَاخُ] ဗိုက်သားတွဲ၍ သားရေတွန့်သူ။

[اَلْبَخْتُ] ဝေစု။ ကံကောင်းခြင်း။ (ج) [بُخُوْتٌ]

✿ [اَلْبُخْتُ] ခိုရာဆန်နယ်ရှိ ကုလားအုတ်။ (ج)[بَخَاتِيُّ ـ بَخَاتِى ـ بَخَاتٍ]

[اَلْبَخَّاتُ] ခိုရာဆန်ကုလားအုတ်ကို မွေးမြူသူ။ ခိုရာဆန်ကုလားအုတ်ကို အရောင်းအဝယ်လုပ်သူ။(ج)[بُخُوْتٌ]။

[اَلْبَخِيْتُ] ဝေစုရရှိသူ။ ကံကောင်းသူ။

[اَلْمَبْخُوْتُ] ဝေစုရရှိသူ။ ကံကောင်းသူ။

✿ [بَخْتَرَ] ❶ မောက်မာသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်၊ အောက်ခြေလွှတ်သည်။ ❷ [ـفِى مَشْيِهِ] ဝင့်ကြွားစွာလျှောက်သည်။ ဆောင့်ကြွားကြွားဖြင့် လမ်းလျှောက်သည်။

[تَبَخْتَرَ] ❶ မောက်မာသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်၊ အောက်ခြေလွှတ်သည်။ ❷ [ـفِى مَشْيِهِ] ဝင့်ကြွားစွာလျှောက်သည်။ ဆောင့်ကြွားကြွားဖြင့် လမ်းလျှောက်သည်။

[اَلْبَخْتَرِىُّ] ❶ မောက်မာသူ။ ဘဝင်မြင့်သူ။ အောက်ခြေလွှတ်သူ။ ❷ ဝင့်ကြွားစွာလျှောက်သူ။ ဆောင့်ကြွားကြွားဖြင့် လမ်းလျှောက်သူ။

[اَلْبَخْتَرِيَّةُ] ❶ မောက်မာသောမိန်းမ။ ဘဝင်မြင့်သောမိန်းမ။ အောက်ခြေလွှတ်သောမိန်းမ။ ❷ ဝင့်ကြွားစွာလျှောက်သောမိန်းမ။ ဆောင့်ကြွားကြွားဖြင့် လမ်းလျှောက်သောမိန်းမ။ ❸ ဘဝင်မြင့်စွာလျှောက်ခြင်း။

✿ [بَخْدَجَ] ခြေကားသည်။ [ـفِى مَشْيَتِهِ]ခြေကား၍လမ်းလျှောက်သည်။

[اَلْبَخْدَجُ] အလွန်ဝသူ။ (ج)[بَخَادِجُ]။

✿ [بَخَرَ ـ] အနံ့ထွက်သည်။ အငွေ့ပြန်သည်။

[بَخْرٌ ـ بُخَارٌ] အနံ့ထွက်ခြင်း။ အငွေ့ပြန်ခြင်း။

[بَخِرَ ـ] နံစော်သည်။ အပုပ်နံ့ထွက်သည်။ [بَخِرَ الْفَمُ]ပါးစပ် နံစော်သည်။ အာပုပ်နံ့ထွက်သည်။

[بَخَرٌ] နံစော်ခြင်း။ အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။

[اَبْخَرُ] နံစော်သူ။ အပုပ်နံ့ထွက်သူ။ ပါးစပ်နံစော်သူ။ အာပုပ်နံ့ထွက်သူ။(م)[بَخْرَاءُ]။ (ج)[بُخْرٌ]။

[اَبْخَرَ] ❶ နံစော်စေသည်။ အပုပ်နံ့ထွက်စေသည်။ ပါးစပ်နံစော်စေသည်။ ❷ [ـ الْمَاءَ] ရေကို အငွေ့ပြန်စေသည်။

[بَخَّرَ] ❶ မွှေးကြိုင်စေသည်။ ❷ [ـعَلَيْهِ] အပုပ်နံ့ထွက်စေသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]အနံ့အငွေ့ကို ထုတ်သည်။ မွှေးကြိုင်သောအနံ့အငွေ့ဖြင့် မွှေးကြိုင်စေသည်။ ❹ [ـ السَّائِلَ]အငွေ့ပြန်စေသည်။ ❺ [ـ ثَوْبَ الْمَرِيْضِ وَالزَّرْعَ](ရောဂါသည်၏အဝတ်သို့မဟုတ် စိုက်ခင်းကို)ပိုးသတ်ဆေးဖြန်းသည်။

[تَبَخَّرَ] ❶ မွှေးကြိုင်လာသည်။ ❷ အပုပ်နံ့ထွက်လာသည်။ ❸ အနံ့အငွေ့ထွက်လာသည်။ မွှေးကြိုင်သောအနံ့အငွေ့ဖြင့် မွှေးကြိုင်လာသည်။ ❹ ပိုးသတ်ဆေးဖြန်းထားသည်။ ❺ အငွေ့ပြန်သွားသည်။

[اَلْبَاخِرَةُ] မီးသင်္ဘော။(ج)[بَوَاخِرُ]။

[اَلْبُخَارُ] (၁) မီးခိုး။ (၂) အခိုးအငွေ့။ (၃) အနံ့။(ج)[اَبْخِرَةٌ]။

[اَلْبَخَرُ] [بَنَاتُ بَخْرٍ]နွေဦးရာသီ၌ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသော ဖြူဖွေးပါးလွှာသည့် တိမ်လိပ်များ။

[اَلْبَخَرُ] ပါးစပ်မှထွက်သော အပုပ်နံ့။ အာပုပ်နံ့။

[اَلْبَخُورُ] နံ့သာမီးခိုး။ မွှေးကြိုင်ရန်အတွက် မီးရှို့၍အခိုးထုတ်ရသော သစ်မွှေးတစ်မျိုး။ အမွှေးတိုင်။

[اَلْمَبْخَرَةُ] (၁) ပါးစပ်ကို အနံ့ဆိုးဝါးစေသော အရာ။ (၂) အခိုးအငွေ့ ထုတ်သောနေရာ။ (ج)[مَبَاخِرُ]။

[اَلْمِبْخَرَةُ] အခိုးအငွေ့ ထုတ်သောကိရိယာ။ (ج)[مَبَاخِرُ]။

✿ [بَخَسَ -] (၁) [ـــالْكَيْلَ وَ الْمِزَانَ]အလေးခိုးသည်။ အလေးချိန်နှင့် အချင်အတွယ်ကို လျှော့သည်။﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَائَهُمْ﴾အသင်တို့သည် လူတို့၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို လျှော့နည်းအောင် မပြုလုပ်ကြနှင့်။ (၂) [ـــفُلَانًا]မတရား ပြုမူစော်ကားသည်။ (၃) [ـــفُلَانًا]ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ (၄) [ـــعَيْنَه]မျက်လုံးကို ဖေါက်သည်။ (၅) [ـــفُلَانًا حَقَّهٗ]သူ ရသင့်ရ ထိုက်သော အခွင့်အရေးကို မပေးပဲထား သည်။ သူ့အခွင့်အရေးကို ချိုးဖေါက်သည်။

[بَخْسٌ] (၁) အလေးခိုးခြင်း။ အလေးချိန်နှင့် အချင်အတွယ်ကို လျှော့ခြင်း။ (၂) မတရား ပြုမူစော်ကားခြင်း။ (၃) ပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်း။ (၄) မျက်လုံးကိုဖေါက်ခြင်း။ (၅) သူရသင့်ရ ထိုက်သော အခွင့်အရေးကို မပေးပဲထား ခြင်း။

[بَاخِسٌ] (၁) အလေးခိုးသူ။ အလေးချိန်နှင့် အချင်အတွယ်ကို လျှော့သူ။ (၂) မတရား ပြုမူစော်ကားသူ။ (၃) ပြစ်တင်ရှုတ်ချသူ။ (၄) မျက်လုံးကိုဖေါက်သူ။ (၅) သူရသင့်ရထိုက် သော အခွင့်အရေးကို မပေးပဲထားသူ။(م) [بَاخِسٌ ـ بَاخِسَةٌ]။

[بَخَسَ] [ــمُخُّ الْعَظْمِ]ရိုးတွင်းချင်ဆီကုန် ခန်းသည်။

[تَبَاخَسَ] (၁) [ـــالْقَوْمُ]တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အလေးခိုးသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အလေးချိန် နှင့် အချင်အတွယ်ကို လျှော့သည်။ (၂) တစ် ဦးကိုတစ်ဦး မတရားပြုမူစော်ကားသည်။ (၃) တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ (၄) တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မျက်လုံးကို ဖေါက်သည်။ (၅) တစ်ဦး၏ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေး ကို တစ်ဦးကမပေးပဲထားသည်။

[اَلْاَبَاخِسُ] လက်ချောင်း၊ ခြေချောင်းများ။

[اَلْبَخْسُ] (၁) နည်းပါးလှသော။[ثَمَنٌ بَخْسٌ] နည်းပါးလှသောတန်ဖိုး။ အဖိုးအခအနည်း ငယ်။﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾၎င်းတို့သည် သူ့ ကို အဖိုးအခအနည်းငယ်မျှဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့ကြ လေသည်။ (၂) တန်ကြေးနည်းသော အ ရောင်းအဝယ်ပစ္စည်း။ (၃) ရေသွင်းရန်မလို အပ်ဘဲ မိုးရေဖြင့်သာရှင်သန်သောစိုက်ခင်း။ (ج)[بُخُوْسٌ]။

✿ [بَخَصَ -] [ـــعَيْنَه]မျက်လုံးကိုဖေါက်သည်။

[بَخْصٌ] မျက်လုံးကိုဖေါက်ခြင်း။

[بَخَصَ ـَ] ၁ မျက်ခွန်မို့မောက်သည်။ ၂ မျက်စိ၌ အနာပေါက်သည်။ မျက်စိစွန်သည်။

[بَخَصٌ] ၁ မျက်ခွန်မို့မောက်ခြင်း။ ၂ မျက်စိ၌ အနာပေါက်ခြင်း။ မျက်စိစွန်ခြင်း။

[أَبْخَصُ] ၁ မျက်ခွန်မို့မောက်သူ။ ၂ မျက်စိ၌ အနာပေါက်သူ။ မျက်စိစွန်သူ။ (မ) [بَخْصَاءُ]။ (ဇ)[بُخْصٌ]။

[اَلْبَخَصُ] ၁ ခြေဖဝါးနှင့် လက်ချောင်းများ၏အရင်း၌ မို့မောက်နေသောအသား။ ၂ မို့မောက်သောမျက်ခွန်။ ၃ အနာဒဏ်ရာရှိ ဖြူဖွေးသောအသား။ ၄ လက်ဖျင်၌ရှိသော အသား။ ၅ မျက်သား။

✿ [بَخَعَ ـَ] ၁ [ـهُ]ရှိကျိုးနှိမ့်ချသည်။ ကျိုးနွံနာခံသည်။ ဒူးထောက်ဝန်ခံသည်။ အညံ့ခံသည်။ ၂ [ـنَفْسَهُ]မိမိကိုယ်ကို သတ်သေသည်။﴿فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ﴾၄င်းတို့၏ သွေဖည်မှုကြောင့် အသင်သည် မိမိကိုယ်ကို ပျက်စီးစေမည့်ဟန်တူပေသည်။ ၃ [ـالوَجْدُ فُلانًا]ခံစားချက်ပြင်းထန်လွန်းသဖြင့် ဖျားနာသည်။ ၄ [ـالأَرْضَ]မြေယာကို အနားမပေးပဲ ဆက်တိုက်စိုက်ပျိုးသည်။ သီးထပ်စိုက်သည်။ ၅ [ـالبِئْرَ]ရေတွင်းကို ရေထွက်လာသည်အထိတူးသည်။ ၆ [ـلهُ نُصْحَهُ]ကောင်းမွန်ထိရောက်စွာ ဆိုဆုံးမသည်။

[بَخْعٌ ـ بُخُوعٌ ـ بَخَاعَةٌ] ၁ ရှိကျိုးနှိမ့်ချခြင်း။ ကျိုးနွံနာခံခြင်း။ ဒူးထောက်ဝန်ခံခြင်း။ ၂ မိမိကိုယ်ကို သတ်သေခြင်း။ ၃ ခံစားချက် ပြင်းထန်လွန်းသဖြင့် ဖျားနာခြင်း။ ၄ မြေယာကို အနားမပေးပဲ ဆက်တိုက် စိုက်ပျိုးခြင်း။ သီးထပ်စိုက်ခြင်း။ ၅ ရေတွင်းကို ရေထွက်လာသည်အထိတူးခြင်း။ ၆ ကောင်းမွန်ထိရောက်စွာ ဆိုဆုံးမခြင်း။

[بَخِعَ ـَ] [ـلَهُ]ရှိကျိုးနှိမ့်ချသည်။ ကျိုးနွံနာခံသည်။ ဒူးထောက်ဝန်ခံသည်။

[بَخُوعٌ ـ بَخَاعَةٌ] ရှိကျိုးနှိမ့်ချခြင်း။ ကျိုးနွံနာခံခြင်း။ ဒူးထောက်ဝန်ခံခြင်း။

✿ [بَخَقَ ـَ] ၁ [ـتْ عَيْنُهُ]မျက်လုံးပေါက်သွားသည်။ ၂ [ـتَ عَيْنَهُ]မျက်လုံးကို ဖေါက်သည်။

[بَخْقٌ ـ بُخُوقٌ] မျက်လုံးပေါက်သွားခြင်း။

[بَخْقٌ] မျက်လုံးကိုဖေါက်ခြင်း။

[بَاخِقَةٌ ـ بَخِيقٌ] ပေါက်သွားသော(မျက်လုံး)။

[بَاخِقُ العَيْنِ] မျက်လုံးပေါက်နေသူ။

[بَخِيقُ العَيْنِ] မျက်လုံးပေါက်နေသူ။

[بَخِقَ ـَ] ၁ [ـتْ عَيْنُهُ]မျက်လုံးတစ်ဘက်ကန်းသည်။ ၂ မျက်လုံး ပေါက်သည်။

[بَخَقٌ] ၁ မျက်လုံးတစ်ဘက်ကန်းခြင်း။ ၂ မျက်လုံးပေါက်ခြင်း။

[أَبْخَقُ] ၁ မျက်လုံးတစ်ဘက်ကန်းသူ။ ၂ မျက်လုံးပေါက်သူ။(ဇ)[بُخْقٌ]။

[أَبْخَقَ] [ـعَيْنَهُ]မျက်လုံးကို ဖေါက်သည်။

[اِنْبَخَقَ] [ـعَيْنُهُ]မျက်လုံးပေါက်သည်။

✿ [بَخِلَ ـَ] စေးနဲတွန့်တိုသည်။

[بُخْلٌ ـ بَخَلٌ ـ بُخُولٌ]စေးနဲတွန့်တိုခြင်း။

[بَاخِلٌ] စေးနဲတွန့်တိုသူ။(ဇ)[بُخَّلٌ ـ بُخَّالٌ]။

[بَخِيلٌ] စေးနဲတွန့်တိုသူ။ (ဇ)[بُخَلَاءُ]။

[بَخُلَ ـُ] စေးနဲတွန့်တိုသည်။

[بَخَلٌ ـ بُخْلٌ] စေးနဲတွန့်တိုခြင်း။

[بَخِيْلٌ] စေးနဲတွန့်တိုသူ။ (ج)[بُخَلَاءُ]။

[اَبْخَلَ] ❶ စေးနဲတွန့်တိုသည်ဟု ယူဆသည်။ ❷ စေးနဲတွန့်တိုစေသည်။

[بَخَّلَ] ❶ စေးနဲတွန့်တိုသည်ဟု စွပ်စွဲသည်။ ❷ စေးနဲတွန့်တိုစေသည်။

[تَبَخَّلَ] စေးနဲတွန့်တိုသည်။

[اِسْتَبْخَلَ] စေးနဲတွန့်တိုသည်ဟု သတ်မှတ်သည်။

[اَلْبَخَالُ-اَلْبَخَّالُ] အလွန်စေးနဲတွန့်တိုသူ။

[اَلْبَخَلُ] ❶ စေးနဲတွန့်တိုခြင်း။ ❷ စေးနဲတွန့်တိုသော။

[اَلْمَبْخَلَةُ] စေးနဲတွန့်တိုစေသည့် အကြောင်းအရာ။

✿ [بَخْنَقَ] [ـالْمَرْاَةَ]အမျိုးသမီးကို ခြုံထည်ဝတ်ဆင်စေသည်။

[تَبَخْنَقَتْ] ခြုံထည်ဝတ်ဆင်သည်။ ခေါင်းမြီးခြုံသည်။

[اَلْبُخْنُقُ] အမျိုးသမီးခြုံထည်။ အမျိုးသမီးများ မိမိတို့၏ရင်သားပေါ်သို့ ဖုံးလွှမ်းထားသောခြုံထည်။(ج)[بَخَانِقُ]။

[اَلْمُبَخْنَقُ] ပါးနှစ်ဘက်မှ နားရွက်အောက်အထိ အဖြူကွက်ပါသောမြင်း။

✿ [بَخَا ـُ] [ـغَضَبُهُ](ဒေါသ)ပြေပျောက်သည်။

[بَخْوٌ] ဒေါသပြေပျောက်ခြင်း။

[اَبْخَى] [ـغَضَبَهُ](ဒေါသ)ပြေပျောက်စေသည်။

[اَلْبَخْوُ] ❶ စွန်ပလွန်သီးအညံ့။ ❷ ဖွယ်သောအရာ။

✿ [بَدَا ـَ] ❶ စတင်သည်။ အစပြုသည်။ ❷ [ـمِنْ مَكَانٍ اِلَى اٰخَرَ](တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သည်။ ❸ [ـالْبِئْرَ]ရေတွင်းကို တူးဖော်သည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]တီထွင်သည်။

[بَدْأٌ-بَدَاءَةٌ] ❶ စတင်ခြင်း။ အစပြုခြင်း။ ❷ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း။ ❸ ရေတွင်းကို တူးဖော်ခြင်း။ ❹ တီထွင်ခြင်း။

[بُدِئَ] ❶ အရေပြားရောဂါခံစားရသည်။ ❷ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သည်။ ❸ ဖျားနာသည်။

[مَبْدُوْءٌ] ❶ အရေပြားရောဂါခံစားရသူ။ ❷ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သူ။ ❸ ဖျားနာသူ။

[اَبْدَأَ] ❶ ထူးဆန်းသောအရာကို ယူဆောင်လာသည်။ ❷ [ـالصَّبِيُّ](ကလေးငယ်)သွားအသစ် ပေါက်သည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]တီထွင်သည်။ ❹ [ـمِنْ مَكَانٍ اِلَى اٰخَرَ](တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ပြောင်းရွှေ့သည်။

[بَدَّأَ] ဦးစားပေးသည်။ ရှေ့တန်းတင်သည်။

[اِبْتَدَأَ] အစပြုသည်။ စတင်ပြုလုပ်သည်။

[تَبَدَّأَ] အစပြုသည်။ စတင်ပြုလုပ်သည်။

[اَلْبَادِئُ] [بَادِئَ الرَّاْيِ]မှန်းဆချက်။ ကြိုတင်သုံးသပ်ချက်။

[اَلْبَدْءُ] ❶ အစ။[فَعَلْتُهُ بَدْءًا]ဒါကို ငါအဦးဆုံးစလုပ်ခဲ့တယ်။[فَعَلْتُهُ عَوْدًا وَبَدْءًا]ဒါကို ငါအကြိမ်ကြိမ်လုပ်ခဲ့တယ်။[رَجَعَ عَوْدَهُ عَلَى بَدْئِهِ]သူလာတဲ့လမ်းကပြန်ခဲ့တယ်။ ❷ အသိညာဏ်ထက်မြက်သောလုလင်။ ❸ အဆင့်အမြင့်ဆုံးခေါင်းဆောင်။ ❹ လှီးဖြတ်ထားသော သားကောင်၏အကောင်းဆုံးဝေစု။ (ج) [اَبْدَاءٌ-بُدُوْءٌ]။

[اَلْبَدَاءُ] ကြည့်။(بدو)။

[اَلْبَدَائَةُ] အကောင်းဆုံးဝေစု။[لَكَ الْبَدَائَةُ] မင်းအတွက် အကောင်းဆုံး ဝေစုရှိတယ်။

[اَلْبَدْءَةُ] ❶ အစပထမ။ ❷ လိုးဖြတ်ထားသော သားကောင်၏ အကောင်းဆုံးဝေစု။

[اَلْبَدَائِيُّ] ❶ အကောင်းဆုံးဝေစုနှင့်ဆိုင်သော။ ❷ ပထမအဆင့်တွင်ရှိသော(အရာ)။ ❸ ပထမအခြေအနေတွင်ရှိသော(အရာ)။ ❹ ပထမဘာဝတွင်ရှိသော(အရာ)။ ❺ ဖြစ်တည်မှု၏အစပိုင်းတွင်ရှိသော(အရာ)။

[اَلْبَدَائِيَّةُ] ကြည့်။(بدو)။

[اَلْبُدَائِيَّةُ] ❶ ပထမအဆင့်။ ❷ ပထမအခြေအနေ။ ❸ ပထမဘာဝ။ ❹ ဖြစ်တည်မှု၏အစပိုင်း။

[اَلْبَدِيءُ] ❶ ရေတွင်းအသစ်။ ❷ အစပထမ။ ❸ အဖန်ဆင်းခံ။ ❹ ထူးခြားဆန်းကြယ်သောအရာ။ ❺ အဆင့်အမြင့်ဆုံးခေါင်းဆောင်။(م)[اَلْبَدِيئَةُ]။(ج)[بُدُوٌّ]။

[اَلْبَدِيئَةُ] ❶ ပထမအဆင့်။ ❷ ပထမအခြေအနေ။ ❸ ပထမဘာဝ။ ❹ ဖြစ်တည်မှု၏အစပိုင်း။ (ج)[بَدَايَا]။

[اَلْمَبْدَأُ ـ اَلْمَبْدَاَةُ] ❶ အခြေခံမူဝါဒ။ ❷ မူလဘူတ။ ❸ အစပြုရာနေရာ။(ج)[مَبَادِئُ]။

✿ [بَدَحَ ـ] ❶ [ـتِ الْمَرْاَةُ]အိန္ဒြေမဲ့စွာလမ်းလျှောက်သည်။ အရှက်မရှိသောပုံစံဖြင့်လမ်းလျှောက်သည်။ ❷ [ـبِالسِّرِّ]လျှို့ဝှက်ချက်ကိုဖေါ်ထုတ်သည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]ပစ်ပေါက်သည်။ ❹ [ـفُلاَنًا]ဖွယ်သော၊ ပွသောအရာတစ်ခုခုဖြင့်ရိုက်သည်။ ❺ [ـفُلاَنًا بِالْعَصَا]တုတ်ဖြင့်ရိုက်သည်။

[بَدْوحٌ] ❶ အိန္ဒြေမဲ့စွာ လမ်းလျှောက်ခြင်း။ အရှက်မရှိသောပုံစံ ဖြင့်လမ်းလျှောက်ခြင်း။ ❷ လျှို့ဝှက်ချက်ကို ဖေါ်ထုတ်ခြင်း။ ❸ ပစ်ပေါက်ခြင်း။ ❹ ဖွယ်သော၊ ပွသောအရာတစ်ခုခုဖြင့် ရိုက်ခြင်း။ ❺ တုတ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း။

[تَبَدَّحَ] ❶ [ـتِ الْمَرْاَةُ]အိန္ဒြေမဲ့စွာလမ်းလျှောက်သည်။ အရှက်မရှိသောပုံစံဖြင့်လမ်းလျှောက်သည်။ ❷ [ـالسَّحَابُ]မိုးရွာသည်။

✿ [بَدَّ ـ] ❶ ကွဲကွာစေသည်။ ခွဲသည်။ ❷ ကင်းရှင်းစွာနေသည်။ ခပ်ခွာခွာနေသည်။ ❸ [ـفُلاَنًا عَنِ الشَّيْءِ]တစ်စုံတစ်ရာကို မယူနိုင်အောင် ခွဲထားသည်။ ခပ်ဝေးဝေးမှာ ထားသည်။ ကင်းကွာစေသည်။ ❹ [ـالسَّرْجَ] ကုလားအုတ်သို့မဟုတ်မြင်း၏ကျော သက်သာမှုရရှိရန် ကုန်းနှီးအောက်၌ အခင်းကိုခင်းသည်။

[بَدٌّ] ❶ ကွဲကွာစေခြင်း။ ခွဲထားခြင်း။ ❷ ကင်းရှင်းစွာနေ ခြင်း။ ခပ်ခွာခွာနေခြင်း။ ❸ တစ်စုံတစ်ရာကို မယူနိုင်အောင် ခွဲထားခြင်း။ ခပ်ဝေးဝေးမှာထားခြင်း။ ကင်းကွာစေခြင်း။ ❹ ကုလားအုတ် သို့မဟုတ်မြင်း၏ကျော သက်သာမှုရရှိရန် ကုန်းနှီးအောက်၌ အခင်းကိုခင်းခြင်း။

[بَدَّ ـ] ❶ အလွန်ဝသဖြင့် ပုကွကွဖြစ်သည်။ ❷ ခြေကားယား၊ လက်ကားယားဖြစ်သည်။ ဖိုးဝရုပ်ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

[بَدَدٌ] ❶ အလွန်ဝသဖြင့် ပုကွကွဖြစ်ခြင်း။ ❷ ခြေကားယား၊ လက်ကားယားဖြစ်

❹ [ـ القوم]မိမိတို့၏ဝေစုကို ခွဲဝေယူသည်။ ❺ [ـ الحلیٰ صدر الجاریة]မိန်းမပျို၏ရင်သားတစ်ခုလုံးကို လက်ဝတ်ရတနာများဖြင့် လွှမ်းခြုံထားသည်။

[اِستبدّ] ❶ တစ်ဦးတည်းဖြစ်သည်။ တစ်ယောက်တည်း သီးခြားဖြစ်သည်။ ❷ သွားသည်။ ❸ [ـ الامر بفلان]အတိအကျ မဝေခွဲနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။ ❹ [ـ بامیرہ]ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိုးကွယ်မှု လွှမ်းကဲသည်။

[اَبادید] ကစဉ့်ကလျားဖြစ်သော။ တကွဲတပြားစီဖြစ်သော။[ذھبوا اَبادیداً]ကစဉ့်ကလျားထွက်သွားခဲ့ကြသည်။ တကွဲတပြားစီသွားခဲ့ကြသည်။ [طیر اَبادید]တကွဲတပြားစီဖြစ်သော ငှက်များ။

[الاَبدّ] စက်ချုပ်သမား။ အဝတ်ချုပ်သူ။

[اَلبادُ] ပေါင်ရင်း။

[بَدادِ] တစ်ယောက်ချင်းထွက်ခဲ့။(တစ်ဦးချင်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရန် စိန်ခေါ်သောစကား)။

[اَلبَدادُ] ❶ တစ်ဦးချင်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ခြင်း။ ❷ ယှဉ်ဘက်။

[اَلبِدادُ] ❶ ဝေစုဝေပုံ။ ❷ ကုန်းနှီးအောက်၌ ခင်းရသောအရာ။

[اَلبُدادُ] ဝေစုဝေပုံ။

[اَلبدُّ] ❶ ဝေစုဝေပုံ။ ❷ မောပန်းမှု။

[اَلبَدَدُ] ❶ လိုအပ်ချက်။ ❷ အင်အား။

[اَلبُدُّ] ❶ ဝေစုဝေပုံ၊ ❷ အစား၊ ကိုယ်စား။ ❸ ကွဲကွာခြင်း။ ကင်းကွာခြင်း။[لابدّ منه]သူနှင့်ကင်းကင်းနေလို့မရ။ ပြေးရှောင်ရန် နေရာ

ခြင်း။ ဖိုးဝရုပ်ကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း။

[اَبدّ] ❶ အလွန်ဝသဖြင့် ပုကွကွဖြစ်သူ။ ❷ ခြေကားယား၊ လက်ကားယားဖြစ်သူ။ ဖိုးဝရုပ်ကဲ့သို့ဖြစ်သူ။(မ)[بَدّاء]။(ဇ)[بُدّ]။

[اَبدّ] ❶ [ـ بینھم العطاء]ဝေစုကို ဝေပုံကျအတိုင်းခွဲဝေပေးသည်။ ❷ [ـ یدہ الیہ]လက်ကို ဆန့်ထုတ်သည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို ယူရန် သို့မဟုတ် ပေးရန် လက်ကမ်းပေးသည်။ ❸ [ـ بصرہ الی الشیٔ]စိုက်ကြည့်သည်။

[بادّ] ❶ ဘုံစနစ်ကို ကျင့်သုံးသည်။ စုသုံးသည်။[ـ القوم فی السفر]လမ်းခရီး၌ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ပါလာသောပစ္စည်းများကို စုပေါင်း၍ အတူတကွသုံးစွဲကြသည်။ ❷ [ـ الشیٔ]ပစ္စည်းချင်း လဲလှယ်ရောင်းဝယ်သည်။

[مُبادّۃ] ❶ ဘုံစနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း။ ❷ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပစ္စည်းချင်း လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း။

[بَدّد] ❶ ကွဲကွာစေသည်။ ❷ ခွဲထားသည်။ ❸ ဖယ်ရှားသည်။

[اِبتدّ] ❶ [ـ التوءمان امّھما]အမွှာကလေးနှစ်ယောက် မိမိတို့၏မိခင်၏နို့ကို တစ်ဘက်စီ စို့သည်။ ❷ [ـ الرجلان فلانا بالضرب]လူနှစ်ယောက်က တစ်ယောက်ကို ညှပ်ထိုးသည်။

[تبادّ] ❶ နှစ်ယောက်စီ နှစ်ယောက်စီဖြတ်သွားသည်။ ❷ ပြိုင်ဘက်နှစ်ဦးစီ ထွက်လာသည်။

[تبدّد] ❶ ကွဲကွာသည်။ ကင်းကွာသည်။

မရှိ။ ရှောင်လွှဲ၍မရ။ [بُدَّ لَا]မလွှဲမသွေ၊ မြေကြီး လက်ခတ်မလွဲ။ ❸ ရုပ်တု။ ❹ ရုပ်တုထားရာ နေရာ။(ဇ)[اَبْدَادٌ - بِدَدَةٌ]။

[اَلْبِدُّ] ❶ ဝေစုဝေပုံ။ ❷ ရွယ်တူတန်းတူ။ ပမာတူ။ အဆင့်တူ။

[اَلْبَدَّةُ] ခွန်အား။ အင်အားဗလ။

[اَلْبُدَّةُ] ❶ ဝေစုဝေပုံ။ ❷ ပန်းတိုင်။ ခရီးဆုံး။ ❸ ကာလ။

[اَلْبِدَّةُ] ❶ ဝေစုဝေပုံ။ ❷ မောပန်းမှု။(ဇ) [بِدَدٌ]။

[اَلْبَدِيْدُ] ❶ ကုလားအုတ်၊ မြည်းစသည်တို့၏ဘေးနှစ်ဘက်တွင် တွဲလျားချ၍ ကျောပေါ်၌တင်ဆောင်ရသော သားရေသို့မဟုတ် သားမွေးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောအိပ်။ ❷ ရွယ်တူတန်းတူ။ ပမာတူ။ အဆင့်တူ။

[اَلْبَدِيْدَةُ] ❶ ကုလားအုတ်၊ မြည်းစသည်တို့၏ဘေးနှစ်ဘက်တွင် တွဲလျားချ၍ ကျောပေါ်၌တင်ဆောင်ရသောသားရေ သို့မဟုတ် သားမွေးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောအိပ်။ ❷ လူသူကင်းမဲ့သော ကွင်းပြင်။

[اَلتَّبْدِيْدُ] အလွဲသုံးစားပြုလုပ်မှု။

✿ [بَدَرَ ـُ] ❶ [اَلْقَمَرُ ـــ]လပြည့်သည်။ ❷ [ـــ اِلَى الشَّيْءِ]အပြေးအလွှား သွားရောက်သည်။ ❸ [ـــ الْاَمْرُ فُلَانًا]အလျှင်အမြန် ရောက်ရှိလာသည်။ ❹ [ـــ فُلَانًا بِالشَّيْءِ]တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သူ့ထက်ငါဦးအောင် အလျှင်အမြန်လုပ်သည်။ ❺ [ـــ فُلَانًا]ကျော်လွန်သည်။ ဖြတ်ကျော်သွားသည်။

[بَدْرٌ] လ,ပြည့်ခြင်း။

[بُدُوْرٌ] ❶ အပြေးအလွှား သွားရောက်ခြင်း။ ❷ အလျှင်အမြန် ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❸ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သူ့ထက်ငါဦးအောင် အလျှင်အမြန်လုပ်ခြင်း။ ❹ ကျော်လွန်ခြင်း။ ဖြတ်ကျော်သွားခြင်း။

[اَبْدَرَ] ❶ လပြည့်'လ'ထွက်ပေါ်သည်။ ❷ [ـــ الْوَصِيُّ مَالَ الْيَتِيْمِ](မိဘမဲ့ကလေး၏ပစ္စည်းကို အုပ်ထိန်းသူက)အလွဲသုံးစားလုပ်သည်။ ❸ လပြည့်ညည၌ ခရီးထွက်သည်။

[بَادَرَ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ [ـــ فُلَانًا الْغَايَةَ]ပန်းတိုင်ကို သူ့ထက်အလျှင်ရောက်သည်။

[مُبَادَرَةٌ - بِدَارٌ] ❶ အလျှင်အမြန် သွားရောက်ခြင်း။ ❷ ပန်းတိုင်ကို သူ့ထက်အလျှင်ရောက်ခြင်း။

[اِبْتَدَرَ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ သူ့ထက်ငါ အပြိုင်အဆိုင် ဦးအောင်လုပ်သည်။

[تَبَادَرَ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ သူ့ထက်ငါ အပြိုင်အဆိုင် ဦးအောင်လုပ်သည်။

[اَلْبَادِرُ] လပြည့်,လ။

[اَلْبَادِرَةُ] ❶ ဒေါသကြောင့် ရုတ်တရက်ဖြစ်သောအမှားလုပ်ရပ်၊ သို့မဟုတ် စကားအမှား။ ❷ ဒေါသထွက်လွယ်သော မိန်းမ။ ❸ ဆိုးယုတ်သောစကား။ ❹ ပထမဆုံးပေါက်သောအပင်။ ❺ မြားဦး၊ မြားထိပ်။ ပုခုံးသား။(ဇ)[بَوَادِرُ]။

[اَلْبَدَّارَةُ] သစ်စေ့များကို ပျိုးထောင်ရသော

အောက်ခြေ၌ အပေါက်ဖေါက်ထားသည့် မြေအိုးကြီး။

[بَدْرٌ] မက္ကာဟ်မြို့တော်နှင့် မဒီနာမြို့တော်အကြားရှိ မြေနိမ့်ချိုင့်ဝှမ်းတစ်ခု၏ အမည်။(ယင်းနေရာ၌ အစ္စလာမ့်သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသည့် ဘဒရ်စစ်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်)။

[اَلْبَدْرُ] လပြည့်လ။ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသော ကလေးငယ်။[لَيْلَةُ الْبَدْرِ]လပြည့်ည။(ج)[بُدُوْرٌ۔ اَبْدَارٌ]။

[اَلْبَدَرَى] အပြိုင်အဆိုင်ပြေးသူများ။

[اَلْبَدْرَةُ] ငွေကို ရေတွက်၍ထည့်ထားသော အိပ်။(ရှေးက ယင်းငွေအိပ်ဖြင့် အပေးအယူလုပ်လေ့ရှိခဲ့ကြသည်)။

[اَلْبَدْرَةُ] ❶ ထုထောင်းထားသော အမှုန့်။ [سُكَّرٌ بَدْرَةٌ]သကြားမှုန့်။ ❷ အရေပြားအေးရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ အလှပြင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း သုပ်လိမ်းရသော အမှုန့်။

[اَلْبَدْرِىُّ] ❶ ဘဒရ်စစ်မြေပြင်၌ ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့သူ။ ❷ ဆောင်းဦး၌ ဖြစ်ပေါ်သောတိမ်။ ❸ သားဦးပေါက်။ အပင်ဦး။

[اَلْمُبْتَدِرُ] ခြင်္သေ့။

✿ [اَلْبَدْرُوْمُ] [ကြည့်။(البدرون)

✿ [اَلْبَدْرُوْنُ] နေထိုင်ရန် သို့မဟုတ်ပစ္စည်းသိုလှောင်ရန် မြေအောက်၌ ပြုလုပ်ထားသော အိမ်။ ကြည့်(السرب)

✿ [بَدَعَ ـَ] ❶ [ـهُ]အသစ်တီထွင်သည်။ ❷ ဖန်ဆင်းသည်။ ❸ [ـالْبِئْرَ]ရေတွင်းကို တူးဖေါ်သည်။

[بَدْعٌ] ❶ အသစ်တီထွင်ခြင်း။ ❷ ဖန်ဆင်းခြင်း။ ❸ ရေတွင်းကို တူးဖေါ်ခြင်း။

[بَدِيْعٌ] ❶ အသစ်တီထွင်သူ။ ❷ ဖန်ဆင်းသူ။ ❸ ရေတွင်းကို တူးဖေါ်သူ။ ❹ အသစ်တီထွင်ထားသောအရာ။ ❺ ဖန်ဆင်းခြင်းခံရသောအရာ။ ❻ တူးဖေါ်ထားသော(ရေတွင်း)။

[بَدُعَ ـُ] ကမ်းကုန်သည်။ အလွန်အကျွံဖြစ်သည်။

[بَدَاعَةٌ] ကမ်းကုန်ခြင်း။ အလွန်အကျွံဖြစ်ခြင်း။

[بَدِيْعٌ] ကမ်းကုန်သော(သူ)။ အလွန်အကျွံဖြစ်သော(သူ)။[هُوَ بَدِيْعٌ فِى الْبُخْلِ]သူကပ်စေးနဲတဲ့နေရာမှာ ကမ်းကုန်တယ်။

[اَبْدَعَ] ❶ အသစ်တီထွင်၍ ရောက်လာသည်။ အသစ်တီထွင်ဖန်တီးလာသည်။ ❷ [ـالرَّاحِلَةُ]အမောဆို့၍သေသည်။ ❸ [ـحُجَّتُهُ] အထောက်အထား ပျက်ပြယ်သည်။ ❹ [ـفُلَانٌ بِفُلَانٍ]သူ့လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းမပေးပဲ ပစ်ထားသည်။ အကူအညီမပေးပဲ ဥပေက္ခာပြုထားသည်။ ❺ [ـالشَّيْءَ]တီထွင်သည်။ ထုတ်ယူသည်။ အသစ်အဆန်းဖြစ်စေသည်။

[اُبْدِعَ] ❶ [ـحُجَّتُهُ]အထောက်အထား ပျက်ပြယ်စေခြင်းခံရသည်။ ❷ [ـبِفُلَانٍ]အစီးအနင်း အမောဆို့၍ သေသဖြင့် ခရီးဖေါ်များနှင့်မျက်ခြေပြတ်သည်။

[بَدَّعَ] အသစ်ဟုယူဆသည်။ အသစ်အဆန်းအဖြစ်စိတ်ဝင်စားသည်။

[اِبْتَدَعَ] အသစ်တီထွင်လာသည်။ အသစ်အဆန်းလုပ်သည်။

[تَبَدَّعَ] အသစ်ထွင်၍လာသည်။ ဆန်းသစ်တီထွင်သည်။ တီထွင်သူဖြစ်သွားသည်။

[اِسْتَبْدَعَ] အသစ်ဟုယူဆသည်။ အသစ်အဆန်းအဖြစ်စိတ်ဝင်စားသည်။

[اَلْاِبْدَاعُ] မရှိရာမှ ရှိလာအောင်ဖန်ဆင်းခြင်း။

[اَلْاِبْتِدَاعِيَّةُ] ရှေးမှု၊ ရှေးစနစ်များမှ ခွဲထွက်၍ မှုသစ်စနစ်သစ်ကို စွဲကိုင်သည့်ဝါဒ။ လက်တွေ့မဆန်သော စိတ်အာရုံခံစားမှုကိုသာ ဦးစားပေးသည့်အယူအဆ။

[اَلْبَادِعُ] အသစ်အဆန်းဖြစ်သော အမှုကိစ္စ။

[اَلْبِدْعُ] ❶ တစ်ခါမှမဖြစ်ခဲ့ဘူးသော အမှုကိစ္စ။ အပြုအမူအသစ်။ အသစ်အဆန်း။ ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ﴾ အသင်ဤသို့ပြောလော့၊ ကျွန်ုပ်သည် တမန်တော်များအနက်မှ အသစ်အဆန်းမဟုတ်။ ❷ အတွေ့အကြုံမရှိသူ။ မရင့်ကျက်သူ။ ဖျားယောင်းသွေးဆောင်ရန် အလွန်လွယ်သူ။ ❸ (ပညာ၊သတ္တိစသည်တို့၌)အဆုံးအစွန်သို့ ရောက်ရှိခြင်း။ (ဥ)[اَبْدَاعٌ - بُدُعٌ]။

[اَلْبِدْعَةُ] အသစ်ထွင်ခြင်း။ ဘာသာရေး၌ *အသစ်တီထွင်ကျင့်သုံးမှု*။(ဥ)[بِدَعٌ]။

[اَلْبَدِيْعُ] ❶ အသစ်တီထွင် ဖန်ဆင်းတော်မူသောအရှင်။﴿بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾မိုးကောင်းကင်များနှင့် ကမ္ဘာမြေပထဝီကို စတင်ဖန်ဆင်းတော်မူသောအရှင်။ ❷ အသစ်တီထွင်ထားသောအရာ။ ❸ အဆုံးအစွန်ဖြစ်သောအရာ။[هٰذَا مِنَ الْبَدَائِعِ]ဒီကဏ္ဍမှာ ဒါဂိတ်ဆုံးပဲ။ ❹ စကားကို လှပစွာ တန်ဆာဆင်ပြောဆိုသည့်ပညာရပ်။(ဥ)[بَدَائِعُ]။

[بَدِلَ -] ခြေဆစ်လက်ဆစ် ကိုက်ခဲနာကျင်သည်။ ဇက်ကြောတက်သည်။

[بَدَلٌ] ခြေဆစ်လက်ဆစ် ကိုက်ခဲနာကျင်ခြင်း။ ဇက်ကြောတက်ခြင်း။

[بَدِلٌ] ခြေဆစ်လက်ဆစ် ကိုက်ခဲနာကျင်သူ။ ဇက်ကြောတက်သူ။

[اَبْدَلَ] ပြောင်းလဲစေသည်။ အစားထိုးသည်။ ကိုယ်စားအဖြစ် မှတ်ယူသဘောထားသည်။

[بَادَلَ] ❶ [ـالشَّيْءَ بِغَيْرِهٖ]အစားယူသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]အစားပေးသည်။

[مُبَادَلَةً - بِدَالٌ] ❶ အစားယူခြင်း။ ❷ အစားပေးခြင်း။

[بَدَّلَ] ❶ မူလပုံစံကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲသည်။[بَدَّلَ الْكَلَامَ]စကားကို ပြောင်းလဲပြောဆိုသည်။ ❷ လဲလှယ်သည်။ ပြောင်းလဲသည်။ [بَدَّلَ بِالثَّوْبِ الْقَدِيْمِ الثَّوْبَ الْجَدِيْدَ] အဝတ်ဟောင်းကိုစွန့်၍ အဝတ်အသစ်လဲသည်။(ဤဝါကျမျိုးတွင် စွန့်ပစ်မည့်ပစ္စည်း၌ (بِـ)ကိုထည့်သုံးသည်။) ❸ သူ့နေရာ၌အစားထိုးသည်။﴿وَ اِذَا بَدَّلْنَا اٰيَةً مَّكَانَ اٰيَةٍ﴾ထို့နောက်ငါအရှင်မြတ်သည် ဗျာဒိတ်တော်တစ်ခု၏အစား ဗျာဒိတ်တော်တစ်ရပ်ကို ပြောင်းလဲတော်မူသောအခါ။

[تَبَادَلَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန်လဲလှယ်သည်။

[تبدَل] ❶ ပြောင်းလဲသွားသည်။ ကြည့်

[تغيَّر]။ ❹ [ـ الشَّيَ بِالشَّيءِ]အစားယူသည်။ ❺ [تَبَدَّلَ الشَّيَءِ]အစားထိုးသည်။

[اَلاَبْدَالُ] သူတော်စင်များ။(မိမိတို့၏စိတ်ကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေရန် ကျင့်ကြံအားထုတ် ကြကုန်သော ဆူဖီတို့၏ကျင့်စဉ်၌ ရှိသော တရားစခန်းများအနက် တရားစခန်းတစ်ခုကို ပေါက်မြောက်အောင်မြင်သူများ။)

[اَلْبِدَالُ] ခြေနင်း။ (စက်ဘီး၊ အပ်ချုပ်စက်၊ မောင်းတုံးစသည်တို့၌ ခြေနင်းရသောနေရာ)။

[اَلْبَدَّالُ] ❶ ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား၊ ငရုပ်သီး၊ ကြက်သွန်စသည့် ကုန်စုံပစ္စည်းများကို ရောင်း ၏သူ။(အီဂျစ်တွင် ယင်းကို(اَلْبَقَّالُ) ဟုခေါ်သည်။) ❷ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရန်အတွက်ငွေကြေးမှတစ်ပါး အပိုငွေကြေး၊ သို့မဟုတ်ပစ္စည်းမရှိသူ။

[اَلْبَدَلُ] ❶ အစားထိုးပစ္စည်း။ ကိုယ်စားပြုသောအရာ။ ❷ သူတော်စင်။ ❸ (သဒ္ဒါအရ) ရှေ့၌ရှိသောနာမ်ကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြသည့် နာမ်။(ဥပမာ-[اَلْخَلِيْفَةُ الثَّانِى عُمَرُ]-"ဒုတိယ ခလီဖာသမ္မတကြီးအုမရ်"။ဤဝါကျ၌ ပထမနာမ်ဖြစ်သော(اَلْخَلِيْفَةُ الثَّانِى)ကို ရှင်းလင်းကိုယ်စားပြုသောနာမ် (عُمَرُ) သည် (بَدَلٌ) ဖြစ်သည်)။(ج)[اَبْدَالٌ]။

[اَلْبِدْلُ] ❶ အစားထိုးပစ္စည်း။ ကိုယ်စားပြုသောအရာ။ ❷ သူတော်စင်။ ❸ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသူ။(ج)[اَبْدَالٌ]။

[اَلْبَدْلَةُ] ဝတ်စုံ။ ယူနီဖောင်း။

[اَلْبَدِيْلُ] ❶ အစားထိုးပစ္စည်း။ ကိုယ်စားပြုသောအရာ။ ❷ သူတော်စင်။ ❸ ရုပ်ရှင်စကားပြန်။(ج)[اَبْدَالٌ - بُدَلاَءُ]။

[اَلْبَدِيْلَةُ] ❶ သဘာဝပစ္စည်းကို တုပ၍ အစားထိုးအသုံးပြုသောပစ္စည်း(ခြေတု၊ လက်တု၊ သားရေတုစသည်)။ ❷ အပိုပစ္စည်း(အစားထိုးအသုံးပြုနိုင်ရန် အပိုထုတ်လုပ်ထားသောပစ္စည်း)။

[اَلتَّبَدُّلُ] မူလသဘာဝနှင့်ဗီဇကို ပြောင်းလဲစေခြင်း။

✿ [بَدَنَ ـ] ❶ ဝဖြိုးသည်။ ❷ ခန္ဓကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်သည်။

[بَدَنَ - بَدْنًا - بُدُوْنًا] ❶ ဝဖြိုးခြင်း။ ❷ ခန္ဓကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်ခြင်း။

[بَادِنٌ] ❶ ဝဖြိုးသော(သူ)။ ❷ ခန္ဓကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်သူ။(م)[بَادِنَةٌ]။(ج)[بَوَادِنُ - بُدْنٌ - بُدَّنٌ]။

[بَدُنَ ـ] ❶ ဝဖြိုးသည်။ ❷ ခန္ဓကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်သည်။

[بَدَانَةً] ❶ ဝဖြိုးခြင်း။ ❷ ခန္ဓကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်ခြင်း။

[بَدِيْنٌ] ❶ ဝဖြိုးသော(သူ/သူမ)။ ❷ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမားကြံ့ ခိုင်(သူ/သူမ)။(ج)[بُدُنٌ]။

[بَدَّنَ] ❶ ဝဖြိုးသည်။ ❷ ခန္ဓကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်သည်။ ❸ ဇရာထောက်၍ အားအင်ကုန်ခန်းသည်။ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်သည်။ ❹ [ـ الحيوانَ]တိရစ္ဆာန်ကိုဝဖြိုးလာအောင် ကျွေးမွေးသည်။ ❺ ခန္ဓာကိုယ် ကြီးမားကြံ့ခိုင်လာအောင် ကျွေးမွေးသည်။ ❻ [ـ فلانًا]သံချပ်အကျႌဝတ်ဆင်ပေးသည်။

[اِبْتَدَهَ] [ـالْخُطْبَةَ]တရားကို လက်တန်း ဟောသည်။

[تَبَادَهَ] ❶ ကျဘမ်းစကားပြောသည်။ ❷ တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြိုင်အဆိုင် လင်္ကာရွတ်ဆိုသည်။

[اَلْبَدَاهَةُ] ❶ အဦးအစ။ ❷ ရုတ်တရက်မမြော်လင့်ပဲ ရောက်ရှိလာသောအရာ။ ❸ ထင်ရှားသော ဆင်ခြင်သိ။ ❹ အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိခြင်း။

[اَلْبَدِيهَةُ] ❶ အဦးအစဖြစ်ခြင်း။ ❷ ရုတ်တရက်မမြော်လင့်ပဲ ရောက်ရှိလာသောအရာ။ ❸ ထင်ရှားသော ဆင်ခြင်သိ။ ❹ အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိခြင်း။ ❺ ရုတ်တရက် မှန်ကန်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်မှု။ ❻ သင်ယူဆည်းပူးခြင်းနှင့် တွေးခေါ်ကြံဆခြင်းပြုရန်မလိုပဲ အလိုလိုသိသောအသိ။

[اَلْبَدِيهِيَّةُ] ❶ ရုတ်တရက် မမြော်လင့်ပဲ ကောက်ကာငင်ကာ ကြံစည်ပြုလုပ်ခြင်း။ ❷ အလိုလိုသိနိုင်သော အသိ။(ဥပမာ–တူညီသောအရာတိုင်း၏တစ်ဝက်တို့သည် တူညီကြသည် ဟူသောအသိ)

[اَلْمِبْدَهُ] ❶ အလွန်လျှင်မြန်စွာ ကြံစည်ပြုလုပ်နိုင်သူ။ ❷ စဉ်းစားမနေပဲ လက်တန်း အဖြေပေးနိုင်သူ။

✿ [بَدَا ـ] ❶ ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ❷ [ـلَهُ فِى الْاَمْرِ كَذَا]အကြံပေါ်သည်။

[بُدُوٌّ ـ بَدَاءٌ] ❶ ထင်ရှားပေါ်လွင်ခြင်း။ ❷ အကြံပေါ်ခြင်း။

[بَدَا ـ] ❶ တောထွက်သည်။ ❷ တော

[اَلْبَدَنُ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်။ ❷ ကိုယ်ထည်။ ❸ သံချပ်အကျႌ။ ❹ အမျိုးသမီးများဝတ်ဆင်သော ရင်နှင့်ကျောပြင်သာဖုံး၍ လက်မပါသောအကျႌ။(ج)[اَبْدَانٌ]။

[اَلْبَدَنَةُ] ❶ မက္ကာဟ်မြို့တော်၌ ကုရ်ဗာနီပြုလုပ်ရန်အတွက် ဝဖြိုးအောင်ကျွေးမွေးထားသော ကုလားအုပ်။ ❷ အမျိုးသမီးများဝတ်ဆင်သော ရင်နှင့်ကျောပြင်သာဖုံး၍ လက်မပါသောအကျႌ။ (ج)[بُدُنٌ - بُدْنٌ]။ ﴿وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ﴾စင်စစ်ငါအရှင်မြတ်သည် ကုရ်ဗာနီကုလားအုတ်များကို အသင်တို့အဖို့ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏သာသနာ့အထိမ်းအမှတ်များတွင် အပါအဝင်အဖြစ် သတ်မှတ်တော်မူခဲ့သည်။

[اَلْمِبْدَانُ] အစားနည်းသော်လည်း ဝဖြိုးသူ။

✿ [بَدَهَ ـ] ❶ အမှတ်မထင် ရောက်ရှိလာသည်။ ❷ ရုတ်တရက် ဆိုက်ရောက်သည်။ ❸ စတင်သည်။

[بَدْهٌ ـ بَدَاهَةٌ] ❶ အမှတ်မထင် ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❷ ရုတ်တရက် ဆိုက်ရောက်ခြင်း။ ❸ စတင်ခြင်း။

[بَادَهَ] ❶ အမှတ်မထင် ရောက်ရှိလာသည်။ ❷ ရုတ်တရက် ဆိုက်ရောက်သည်။ ❸ စတင်သည်။

[مُبَادَهَةٌ ـ بِدَاهٌ] ❶ အမှတ်မထင် ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❷ ရုတ်တရက် ဆိုက်ရောက်ခြင်း။ ❸ စတင်ခြင်း။

[بَدَّهَ] ရုတ်တရက် မစဉ်းစားပဲ စကားကို လုပစ္စာတန်ဆာ ဆင်ပြောဆိုသည်။

၌နေသည်။

[بَدْو - بَدَاوَةٌ] ❶ တောထွက်ခြင်း။ ❷ တော၌နေခြင်း။

[بَادٍ] တော၌နေသူ။(ဇ)[بُدًّى - بُدًى - بَدِيٌّ - بُدَّاءٌ - بَدِيٌّ - بُدًى]။

[اَبْدَى] ❶ ဖော်ထုတ်ပြသသည်။ ❷ လုပ်ဟပြသည်။ ❸ တောသို့ ထွက်စေသည်။ ❹ [ـفِى مَنْطِقِه]ရန်စကားပြောသည်။ ဆဲဆိုသည်။

[بَادَى] ❶ [ـ بَيْنَهُمَا]နှိုင်းယှဉ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]တစ်ဦးချင်းယှဉ်ပြိုင်ရန် စိန်ခေါ်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا بِاَمْرٍ]ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

[اِبْتَدَى] တောအရပ်သို့သွားသည်။

[تَبَادَى] ❶ တောသားကဲ့သို့ နေထိုင်သွားလာသည်။ ❷ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အော်ကြီးဟစ်ကျယ် ဆဲဆိုကြိမ်းမောင်းသည်။

[تَبَدَّى] ❶ ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ❷ တော၌နေထိုင်သည်။

[اَلْبَادِى] ❶ တောကျေးလက်၌ နေထိုင်သူ။ ﴿بَادُوْنَ فِى الْاَعْرَابِ﴾တောကျေးလက်၌ နေထိုင်သူများ။ ❷ [بَادِى الرَّاْىِ]အပေါ်ယံကြည့်ရှုလေ့လာခြင်း။﴿اِلَّا الَّذِيْنَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِىَ الرَّاْىِ﴾ ၄င်း ပြင် ကျွန်ုပ်တို့အနက်မှ အပေါ်ယံကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ယုတ်ညံ့နိမ့်ပါးသောသူများမှအပ။ ❸ [بَادِى بَدَا - بَادِىَ بَدٍ]အစပထမ။

[اَلْبَادِيَةُ] ❶ တောအရပ်။ရေနှင့်စားကျက်ရှိသောလွင်ပြင်။ ❷ တောသူမ။[اَهْلُ الْبَادِيَةِ] တောအရပ်၌နေထိုင်ကြသူများ။

[بَدَوِىٌّ] ❶ တောအရပ်နှင့်ဆိုင်သော။ ❷ တောသား။

[اَلْبَدَاةُ] ❶ အင်ဥတစ်မျိုး။ ❷ ပေါ်ပေါက်လာသော အကြံအစည်။(ဇ)[بَدًا - بَدَوَاتٌ]။[ذُوْ بَدَوَاتٍ - اَبُوْ بَدَوَاتٍ]အကောင်းဆုံးအကြံအစည်ကို ရွေးချယ်တတ်သူ။

[اَلْبَدَاءُ] အကြံအစည်အသစ်။

[اَلْبَدَائِيَّةُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၌ အကြံအစည်အသစ်ဖြစ်ပေါ်သည်ဟု အယူရှိသူများ။

[اَلْبَدَاوَةُ] တောသူတောင်သားဘ၀၊ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ဘ၀။

[اَلْبَدْوُ] ❶ တောအရပ်။ ❷ တောနေလူတန်းစားများ။

✽ [بَذَءَ ـ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်သည်။ ❸ အမြင်ကပ်သည်။ [بَذَئَتْهُ عَيْنِى]ငါသူ့ကို ကြည့်မရဘူး။

[بَذْءٌ - بَذَاءٌ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း။﴿اَلْبَذَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ﴾ဆဲရေးတိုင်းထွာမှုပြုခြင်းသည် စရိုက်ကြမ်းတမ်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း။ ❸ အမြင်ကပ်ခြင်း။

[بَذِئَ ـ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်သည်။ ❸ အမြင်ကပ်သည်။

[بَذْءٌ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း။ ❸ အမြင်ကပ်ခြင်း။

[بَذُوَ ـ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်သည်။ ❸ အမြင်ကပ်သည်။

[بَذَائَةٌ - بَذَاءٌ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း။ ❸ အမြင်ကပ်ခြင်း။

[بَذِئَ] ❶ ဆဲရေးတိုင်းထွာသူ။ ❷ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်သူ။ ❸ အမြင်ကပ်သူ။

[اَبْذَأَ] ဆဲရေးတိုင်းထွာ၍လာသည်။

[بَاذَأَ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။ ❷ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ရန်တွေ့သည်။

[بِذَاءٌ - مُبَاذَئَةٌ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း။ ❷ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ရန်တွေ့ခြင်း။

✿ [اَلْبَذَجُ] ဆိတ်သို့မဟုတ်သိုးပေါက်စ။(ဇ)[بِذْجَانٌ]။

✿ [بَذَحَ -] ❶ ခွဲဖြတ်သည်။ ❷ [الْجِلْدَ —]သားရေခွါသည်။ ချွတ်ခွါသည်။ ❸ [—بِالرَّأْيِ] အခိုင်အမာယူဆဆုံးဖြတ်သည်။

[بَذْحٌ] ❶ ခွဲဖြတ်ခြင်း။ ❷ ခွါခြင်း။ ချွတ်ခွါခြင်း။ ❸ အခိုင်အမာယူဆဆုံးဖြတ်ခြင်း။

[بَذِحَ -] [—تْ فَخِذُهُ](အစီးအနင်းတစ်ခုခုကို ခွစီးသဖြင့်)ဒူးပေါ် ပေါင်ပေါ်ဖြစ်သည်။

[بَذَحٌ] ဒူးပေါ်ပေါင်ပေါ်ဖြစ်ခြင်း။

[تَبَذَّحَ] [—السَّحَابُ]မိုးရွာသည်။

[اَلْبِذْحُ] ❶ အကွဲ အပေါက်အပြဲ။ ❷ အက်ကြောင်း။ အက်ရာ။ (ဇ)[بُذُوْحٌ]။

[بَذَخَ -] ❶ [الْجَبَلُ —](တောင်)မြင့်မားထင်ရှားသည်။ မြင့်စွင့်သည်။ ❷ [الرَّجُلُ —]ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်။ ❸ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။ ❹ [الْبَعِيْرُ —] ငြီးငြူသည်။ တအီအီမြည်သည်။

[بُذُوْخٌ] ❶ မြင့်မားထင်ရှားခြင်း။ မြင့်စွင့်ခြင်း။ ❷ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ❸ မောက်မာခြင်း။ မာနကြီးခြင်း။ ဘဝင်မြင့်ခြင်း။ ❹ ငြီးငြူခြင်း။ တအီအီမြည်ခြင်း။

[بَاذِخٌ] မြင့်မားထင်ရှားသော(တောင်)။ မြင့်စွင့်သော(တောင်)။(ဇ)[بَوَاذِخُ - بُذَّخٌ]။

[بَاذِخٌ] မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။ ဘဝင်မြင့်သော(သူ)။ အလွန်ငြီးငြူသူ။(ဇ)[بُذَخَاءُ - بُذَّخٌ]။

[بَذَّاخٌ] အလွန်မောက်မာသော(သူ)။ အလွန်မာနကြီးသော(သူ)။ အလွန်ဘဝင်မြင့်သော(သူ)။

[بَذِخَ -] ❶ (တောင်)မြင့်မားထင်ရှားသည်။ မြင့်စွင့်သည်။ ❷ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်။ ❸ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။ ❹ ငြီးငြူသည်။ တအီအီမြည်သည်။

[بَذَخٌ] ❶ မြင့်မားထင်ရှားခြင်း။ မြင့်စွင့်ခြင်း။ ❷ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ❸ မောက်မာခြင်း။ မာနကြီးခြင်း။ ဘဝင်မြင့်ခြင်း။ ❹ ငြီးငြူခြင်း။ တအီအီမြည်ခြင်း။

[بَاذِخٌ] ❶ မြင့်မားထင်ရှားသော(တောင်)။ မြင့်စွင့်သော(တောင်)။ ❷ မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။ ဘဝင်မြင့်သော(သူ)။ ❸ အလွန်ငြီးငြူသူ။

[بَاذَخَ] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြိုင်အဆိုင်ဂုဏ်ပြိုင်သည်။ ❷ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မောက်မာစွာဆက်ဆံသည်။ သူကြင်မှကိုယ်ကြင်မည်ဟုသဘောထားသည်။

[تَبَذَّخَ] ❶ (တောင်)မြင့်မားထင်ရှားသည်။ မြင့်စွင့်သည်။ ❷ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်။ ❸ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။ ❹ ငြီးငြူသည်။ တအီအီမြည်

သည်။

[اَلْبَيْذَخُ] အလွန်ဝသောမိန်းမ။

[بَذَّ ـُ] (၁) နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးသည်။ (၂) သာပိုသည်။ (၃) ကျော်လွန်သည်။

[بَذٌّ] (၁) နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးခြင်း။ (၂) သာပိုခြင်း။ (၃) ကျော်လွန်ခြင်း။ (၄) ငြီးငွေ့ခြင်း။ တအီအီမြည်ခြင်း။

[بَذَّ ـَ] (၁) အခြေအနေဆိုးရွားသည်။ (၂) ပုံပျက်သည်။ (၃) အနေအထား ယိုယွင်းပျက်စီးသည်။

[بَذَذٌ ـ بَذَاذَةٌ] (၁) အခြေအနေဆိုးရွားခြင်း။ (၂) ပုံပျက်ခြင်း။ (၃) အနေအထား ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်း။

[بَاذٌّ ـ بَذٌّ] (၁) အခြေအနေဆိုးရွားသော(သူ၊ အရာ)။ (၂) ပုံပျက်သော(သူ၊ အရာ)။ (၃) အနေအထား ယိုယွင်းပျက်စီးသော(သူ၊ အရာ)။

[بَادَّ] (၁) တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အနိုင်ယူသည်။ (၂) အပြိုင်အဆိုင် ပြုလုပ်သည်။ (၃) သူ့ထက်ငါ ဦးအောင်အပြိုင်အဆိုင် ကြိုးစားသည်။

[اِبْتَذَّ] အနိုင်ကျင့်၍ ရယူသည်။ အတင်းအဓမ္မ သိမ်းပိုက်ရယူသည်။

[بَذَرَ ـُ] (၁) မျိုးစေ့ချသည်။ စိုက်ပျိုးသည်။ (၂) ပြန့်နှံ့စေသည်။ဖြန့်သည်။ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်စေသည်။ (၃) သုံးဖြုန်းသည်။ အလဟဿ ဖြုန်းတီးသည်။ (၄) [ـ الْحَدِيثَ]လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားကို ဖေါ်ထုတ်ပြောဆိုသည်။

[بَذْرٌ] (၁) မျိုးစေ့ချခြင်း။ စိုက်ပျိုးခြင်း။ (၂) ပြန့်နှံ့စေခြင်း။ဖြန့်ခြင်း။ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်စေခြင်း။ (၃) သုံးဖြုန်းခြင်း။ အလဟဿ ဖြုန်းတီးခြင်း။ (၄) လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားကို ဖေါ်ထုတ်ပြောဆိုခြင်း။

[بَذِرَ ـَ] (၁) တိုးပွားများပြား၍လာသည်။ (၂) အတိုင်းထက်အလွန် သုံးဖြုန်းသည်။ အလဟဿ ဖြုန်းတီးသည်။ (၃) ပေါက်တတ်ကရ ပြောဆိုသည်။ စကားပေါများသည်။ (၄) လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားကို ဖေါ်ထုတ်ပြောဆိုသည်။

[بَذَرٌ] (၁) တိုးပွားများပြား၍လာခြင်း။ (၂) အတိုင်းထက်အလွန် သုံးဖြုန်းခြင်း။ အလဟဿ ဖြုန်းတီးခြင်း။ (၃) ပေါက်တတ်ကရ ပြောဆိုခြင်း။ စကားပေါများခြင်း။ (၄) လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားကို ဖေါ်ထုတ်ပြောဆိုခြင်း။

[بَذِرٌ] (၁) တိုးပွားများပြား၍လာသော(သူ၊ အရာ)။ (၂) အတိုင်းထက်အလွန် သုံးဖြုန်းသော(သူ)။ အလဟဿ ဖြုန်းတီးသော(သူ)။ (၃) ပေါက်တတ်ကရ ပြောဆိုသော(သူ)။ စကားပေါများသော(သူ)။ (၄) လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားကို ဖေါ်ထုတ်ပြောဆိုသော(သူ)။

[بَذَّرَ] (၁) ဥစ္စာပစ္စည်းကို အလွန်အကျွံသုံးဖြုန်းသည်။ မိမိထံ၌ အနည်းငယ်မျှပင် မကျန်အောင် လက်ဖွာသည်။ စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့သုံးစွဲသည်။﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ မှချကေန် အလွန်အကျွံသုံးဖြုန်းသူတို့သည် ယှိုင်သွာန်မိစ္ဆာကောင်၏ အဆွေခင်ပွန်းများဖြစ်ကြ၏။ (၂) စုံစမ်းသည်။ စမ်းသပ်သည်။

[لَوبَذَّرتَ فُلَانًا لَوَجَدتَهُ رَجُلًا]မင်းသူ့ကို စမ်းသပ်ကြည့်တဲ့အခါ သူဟာ တကယ်ပဲ ယောကျ်ားကောင်းတစ်ယောက်ဖြစ်တာကို တွေ့ရမယ်။

[تَبَذَّرَ] ပြန့်နှံ့သည်။ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်သည်။ တကွဲတပြားဖြစ်သည်။

[اِستَبذَرَ] [ـ السَّحَابُ]နေရာအနှံ့ မိုးရွာသည်။

[اَلبَذَارَةُ] (၁) သားစဉ်မြေးဆက်။ မျိုးဆက်။ (၂) တိုးပွားမှု။ မင်္ဂလာရှိမှု။

[اَلبَذرُ] (၁) မျိုးစေ့။ (၂) မျိုးဥ။ (၃) အပင်ပေါက်။ (၄) မျိုးရိုးဗီဇ။[اِنَّهُم لَاءِلَبَذرُ سَوءٍ] ဒီလူတွေကတော့ တကယ်ကို မျိုးရိုးယုတ်ညံ့တဲ့သူတွေပဲ။(ج)[بُذُورٌ ـ بِذَارٌ]။

[اَلبَذرَةُ] မျိုးစေ့ရှိ ဗီဇဆဲလ်။

[اَلبَذُورُ] အလွန်ကုန်းတိုက်ကုန်းချော ပြုလုပ်သူ။(ج)[بُذُرٌ]။

[اَلبَذِيرَةُ] မျိုးဥ။(ج)[بَذَرٌ]။

[اَلبَيذَارُ] အလွန်စကားများသူ။ ပေါက်တတ်ကရပြောတတ်သူ။

[اَلتِّبذَارَةُ] မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို ဖြုန်းတီးဖျက်ဆီးသူ။

✿ [بَذرَقَ] ကာကွယ်၊ စောင့်ရှောက်သည်။ [اَبذُرقُ وَمَعِي سَيفِي]ငါ့မှာ ငါ့ဒါးတစ်လက်လုံး ရှိနေတာ ငါ့အနေနဲ့ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုခံယူရဦးမှာလား။

[اَلبَذرَقَةُ] (၁) ရှေ့ပြေးကင်းတပ်။ (၂) ကင်းစောင့်ခ။ (၃) ခရီးသွားများအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံမှု။ (၄) လုံခြုံရေး။

✿ [اِبذَعَرَّ] (၁) ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားရှာဖွေသည်။ (၂) ကစဉ့်ကလျား ထွက်ပြေးသည်။

✿ [اِبذَقَرَّ] (၁) ကစဉ့်ကလျား ထွက်ပြေးသည်။ (၂) ပျော်ဝင်ပြန့်နှံ့သည်။

✿ [بَذَلَ ـ] (၁) ကျေနပ်စွာ ပေးကမ်းချီးမြှင့်သည်။ ကြည်ဖြူစွာ စွန့်ကြဲပေးကမ်းသည်။ (၂) [ـ الثَّوبَ]လုပ်ငန်းခွင်၌ ဝတ်ရသောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်သည်။

[بَذلٌ] (၁) ကျေနပ်စွာ ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်း။ ကြည်ဖြူစွာ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း။ (၂) လုပ်ငန်းခွင်၌ ဝတ်ရသောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ခြင်း။

[بَاذِلٌ ـ بَذَّالٌ ـ بَذُولٌ ـ مِبذَالٌ] (၁) ကျေနပ်စွာ ပေးကမ်းချီးမြှင့်သူ။ ကြည်ဖြူစွာ စွန့်ကြဲပေးကမ်းသူ။ (၂) လုပ်ငန်းခွင်၌ ဝတ်ရသောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်သူ။

[اِبتَذَلَ] (၁) အဝတ်ကြမ်းကို ဝတ်ဆင်သည်။ (၂) လုပ်ငန်းခွင်၌ ဝတ်ရသောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်သည်။ (၃) ဟောင်းနွမ်းစေသည်။

[مُبتَذَلٌ] (၁) နွမ်းရိသော(အရာ)။ (၂) အထပ်ထပ်အခါခါ သုံးစွဲထားသော(အရာ)။ (၃) ဟောင်းနွမ်းပွန်းပဲ့သော(အရာ)။

[تَبَذَّلَ] (၁) သမားရိုးကျနေထိုင်သွားလာသည်။ (၂) အခြေအရံနှင့် အဆောင်အယောင်တို့ကို စွန့်၍လူသာမာန်ကဲ့သို့ နေသည်။ (၃) ဟောင်းနွမ်းစုပ်ပဲ့သော အဝတ်ကို ဝတ်ဆင်သည်။

[اَلبَذلُ] ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှု။ စွန့်ကြဲမှု။

[اَلبِذلَةُ] အလုပ်လုပ်ရာတွင် ဝတ်ဆင်ရ

သော အဝတ်ဟောင်း။(ဇ)[بِذَلٌ]။

[اَلْمِبْذَلُ ـ اَلْمِبْذَلَةُ] ❶ အလုပ်လုပ်ရာတွင် ဝတ်ဆင်ရသော အဝတ်ဟောင်း။ ❷ ပေါက်ပြဲဟောင်းနွမ်းသောအဝတ်။(ဇ)[مَبَاذِلُ]။

✿ [بَذَمَ ـُ] ❶ နိုင်မာတောင့်တင်းသည်။ ❷ ဆုံးဖြတ်ချက် နိုင်မာပြတ်သားသည်။

[بَذَامَةٌ ـ بَذْمٌ] ❶ နိုင်မာတောင့်တင်းခြင်း။ ❷ ဆုံးဖြတ်ချက် နိုင်မာပြတ်သားခြင်း။

[بَذِمٌ] ❶ နိုင်မာတောင့်တင်းသော (အရာ)။ ❷ ဆုံးဖြတ်ချက် နိုင်မာပြတ်သားသော (သူ)။

✿ [بَذَا ـُ] ❶ အကျင့်သီလ ယိုယွင်းပျက်စီးသည်။ ❷ စရိုက်ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သည်။ ❸ အပြောအဆိုရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသည်။

[بَذْوٌ ـ بَذَاءٌ] ❶ အကျင့်သီလ ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်း။ ❷ စရိုက်ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ခြင်း။ ❸ အပြောအဆိုရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းခြင်း။

[بَذُوَ ـُ] ❶ အကျင့်သီလ ယိုယွင်းပျက်စီးသည်။ ❷ စရိုက်ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သည်။ ❸ အပြောအဆို ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသည်။

[بَذَاوَةٌ ـ بَذَاءٌ] ❶ အကျင့်သီလ ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်း။ ❷ စရိုက်ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ခြင်း။ ❸ အပြောအဆိုရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းခြင်း။

[بَذِيٌّ] ❶ အကျင့်သီလ ယိုယွင်းပျက်စီးသူ။ ❷ စရိုက်ကြမ်း တမ်းခက်ထန်သူ။ ❸ အပြောအဆိုရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသူ။

[اَبْذَى] ❶ အကျင့်သီလ ယိုယွင်းပျက်စီးသည်။ ❷ စရိုက်ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သည်။ ❸ အပြောအဆိုရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသည်။

✿ [بَرَأَ ـَ] ဖန်ဆင်းသည်။

[بَرْءٌ] ဖန်ဆင်းခြင်း။

[بَارِئٌ] ဖန်ဆင်းသူ။

[بَرِئَ ـَ] ❶ (ရောဂါ၊ ဝေဒနာ)သက်သာပျောက်ကင်းသည်။ ❷ [ـمِنْ فُلَانٍ]ခပ်ခွါခွါနေသည်။ ရှောင်ဖယ်၍နေသည်။ ❸ [ـمِنَ الدَّيْنِ] ကြွေးကင်းစင်သည်။ ❹ [ـمِنَ الْعَيْبِ]အပြစ်ကင်းစင်သည်။ ❺ [ـمِنَ التُّهْمَةِ]စွပ်စွဲချက်မှကင်းလွတ်သည်။

[بَرْءٌ ـ بَرَءٌ] ❶ (ရောဂါ၊ ဝေဒနာ)သက်သာပျောက်ကင်းခြင်း။ ❷ ခပ်ခွါခွါနေခြင်း။ ရှောင်ဖယ်၍နေခြင်း။ ❸ ကြွေးကင်းစင်ခြင်း။ ❹ အပြစ်ကင်းစင်ခြင်း။ ❺ စွပ်စွဲချက်မှ ကင်းလွတ်ခြင်း။

[بَارِئٌ] ❶ (ရောဂါ၊ ဝေဒနာ)သက်သာပျောက်ကင်းသူ။ ❷ ခပ်ခွါခွါနေသူ။ ရှောင်ဖယ်၍နေသူ။ ❸ ကြွေးကင်းစင်သူ။ ❹ အပြစ်ကင်းစင်သူ။ ❺ စွပ်စွဲချက်မှ ကင်းလွတ်သူ။ (ဇ)[بِرَاءٌ]။

[بَرُؤَ ـُ] ❶ (ရောဂါ၊ ဝေဒနာ)သက်သာပျောက်ကင်းသည်။ ❷ ခပ်ခွါခွါနေသည်။ ရှောင်ဖယ်၍နေသည်။ ❸ ကြွေးကင်းစင်သည်။ ❹ အပြစ်ကင်းစင်သည်။ ❺ စွပ်စွဲချက်မှ ကင်းလွတ်သည်။ ❻ စိတ်ထား ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်သည်။

[بُرْءٌ ـ بَرَاءٌ ـ بُرُوءٌ] ❶ (ရောဂါဝေဒနာ)သက်သာပျောက်ကင်းခြင်း။ ❷ ခပ်ခွါခွါနေခြင်း။ ရှောင်ဖယ်၍နေခြင်း။ ❸ ကြွေးကင်းစင်ခြင်း။ ❹ အပြစ်ကင်းစင်ခြင်း။ ❺ စွပ်စွဲချက်မှ ကင်းလွတ်ခြင်း။

[تَبَرَّأَ] ခွဲခွါ၍သည်။ သီးခြားလွတ်လပ်စွာ နေသည်။ မဆိုင်သလို နေသည်။

﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا﴾ထိုအခါ၌ နောက်လိုက်ခြင်းခံကြရသူတို့သည် နောက်လိုက်များနှင့် ကင်းရှင်းစွာရှောင်ခွါသွားကြပေမည်။

[اِسْتَبْرَأَ] ၁ ကင်းစင်စေသည်။ ကင်းစင်အောင်လုပ်သည်။ ၂ [ـمِنَ الدَّيْنِ]အကြွေးမှကင်းလွတ်ရန် တောင်းဆိုသည်။ ၃ သံသယကင်းသည်အထိ စူးစမ်းလေ့လာသည်။

[اَلْبَرَاءُ] ၁ ကင်းစင်သော(သူ)။ ﴿إِنَّنِيْ بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُوْنَ﴾မုချကေန် ကျွန်ုပ်သည် အသင်တို့ကိုးကွယ်ကြကုန်သောအရာများမှ ကင်းရှင်းသူဖြစ်သည်။ ၂ လ၏ပထမဆုံးနေ့သို့မဟုတ်ပထမဆုံးည။

[اَلْبَرَاءَةُ] ၁ ကင်းစင်လွတ်မြောက်မှု။ ၂ လက်မခံကြောင်း အသိပေးခြင်း။ တာဝန်မယူခြင်း။﴿بَرَاءَةٌ مِنَ اللهِ وَرَسُوْلِهٖ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်နှင့် ထိုအရှင်မြတ်၏တမန်တော်က တာဝန်မယူကြောင်း အသိပေးကြေညာချက်။ ၃ အပြစ်ကင်းစင်ခြင်း။ ၄ [بَرَاءَةُ الْاِخْتِرَاعِ] တီထွင်မှုအတွက် ချီးမြှင့်သောဆု။ ၅ [بَرَاءَةُ التَّنْفِيْذِ]အမိန့်စာအတိုင်း အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခွင့်။ ၆ [بَرَاءَةُ الثِّقَةِ]ယုံကြည်စိတ်ချရကြောင်း ထောက်ခံစာ။

[اَلْبُرْأَةُ]သားကောင်ကို ဖမ်းဆီးရန်အတွက် ကိန်းဝပ်သောနေရာ။ သားကောင်ကို စောင့်ကြည့်သည့်နေရာ။(ج)[بُرًا]။

[اَلْبَرِيْئَةُ ـ اَلْبَرِيَّةُ] အဖန်ဆင်းခံ။(ج)[بَرَايَا]။

၆ စိတ်ထားဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ခြင်း။

[بَرِئٌ] ၁ (ရောဂါ)သက်သာပျောက်ကင်းသော(သူ)။ ၂ ခပ်ခွါခွါနေသော(သူ)။ ရှောင်ဖယ်၍နေသော(သူ)။ ၃ [بَرِئُ الذِّمَّةِ]ကြွေးကင်းစင်သော(သူ)။ ၄ အပြစ်ကင်းစင်သော(သူ)။ ၅ [بَرِئُ السَّاحَةِ]စွပ်စွဲမှုများမှ ကင်းလွတ်သော(သူ)။ ၆ စိတ်ထားဖြောင့် မတ်မှန်ကန်သော(သူ)။ [بُرَآءُ ـ بُرَاءُ ـ أَبْرَاءُ ـ أَبْرِيَاءُ](ج)။[بَرَايَا](ج)။[بَرِيْئَةٌ](م)။[بِرَاءٌ]

[أَبْرَأَ] ၁ လဆန်းပိုင်း၌ ရောက်ရှိလာသည်။ လ၏ပထမရက်၌ ရောက်ရှိလာသည်။ ၂ ရောဂါဝေဒနာကိုသက်သာပျောက်ကင်းစေသည်။ ၃ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးသည်။

[بَارَأَ] ၁ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခွဲခွါသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လမ်းခွဲသည်။ ၂ [ـزَوْجَتَهٗ]မိမိ၏ဇနီးကို ကောင်းစွာ စွန့်လွှတ်ကွာရှင်းသည်။

[مُبَارَأَةٌ ـ بِرَاءٌ] ၁ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခွဲခွါခြင်း။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လမ်းခွဲခြင်း။ ၂ ကောင်းစွာစွန့်လွှတ်ကွာရှင်းခြင်း။

[بَرَّأَ] ၁ ကင်းစင်စေသည်။ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးသည်။ ၂ [ـهٗ مِنَ الْعَيْبِ]အပြစ်ကင်းစင်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်သည်။

﴿فَبَرَّأَهُ اللهُ مِمَّا قَالُوْا﴾သို့ဖြင့် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့က သူ့အား စွပ်စွဲပြောဆိုသည်များမှ ကင်းလွတ်ကြောင်း အမိန့်တော်ချမှတ်တော်မူခဲ့သည်။

[تَبَارَأَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခွဲခွါသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လမ်းခွဲသည်။

✿ [بَرْئَلَ] ❶ [ـ الدِّيكُ](ကြက်ဖ)ရန်သူကို ခွပ်၍တိုက်ခိုက်သောအခါ လည်ပင်းမွေး ထောင်သည်။ ❷ ဘေးရန်ကို သတိဝိရိယ ထား၍စောင့်ကြည့်သည်။ ❸ ရန်သူနှင့်ရင် ဆိုင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။

[اِبْرَئَلَّ] ❶ [ـ الدِّيكُ](ကြက်ဖ)ရန်သူကို ခွပ်၍တိုက်ခိုက်သောအခါ လည်ပင်းမွေး ထောင်သည်။ ❷ ဘေးရန်ကို သတိဝိရိယ ထား၍စောင့်ကြည့်သည်။ ❸ ရန်သူနှင့်ရင် ဆိုင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။

[تَبَرْئَلَ] ❶ [ـ الدِّيكُ](ကြက်ဖ)ရန်သူကို ခွပ်၍တိုက်ခိုက်သောအခါ လည်ပင်းမွေး ထောင်သည်။ ❷ ဘေးရန်ကို သတိဝိရိယ ထား၍စောင့်ကြည့်သည်။ ❸ ရန်သူနှင့်ရင် ဆိုင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင် ထားသည်။

[اَلْبُرَائِلُ] ❶ (ကြက်ငှက်စသည်တို့၏)လည် ပင်းမွေး။[اَبُوبُرَائِلُ]ကြက်ဖ။ ❷ [بُرَائِلُ الْاَرْضِ] မြက်ခင်း။

✿ [بَرْبَخَ] ❶ ရေပိုက်။ ❷ ရေမြောင်း။(ج) [بَرَابِخُ]။

✿ [بَرْبَرَ] ❶ (ရေပုံး)ရေထဲ၌ တဗွမ်ဗွမ်မြည် သည်။ ❷ မာန်ဖီဟိန်းဟောက်သည်။ ❸ အော်ကြီးဟစ်ကျယ်ပြောဆိုသည်။ ❹ စကား ပြောရာ၌ ဒေါသသံပါသည်။

[اَلْبَرْبَارُ] ခြင်္သေ့။

[بِرْبِرْ] သိုးဆိတ်တို့ကို မြက်ကျွေးရန်အ တွက် ခေါ်သည့်အသံ။

[اَلْبَرْبَرُ] အာဖရိကမြောက်ပိုင်းရှိ တောင်များ ၌နေထိုင်ကြသော အာဖရိကမျိုးနွယ်စုများ။ (ج)[بَرَابِرُ - بَرَابِرَةٌ]။

[اَلْبَرْبَرُ] အာဖရိကမြောက်ပိုင်းရှိ တောင်များ ၌နေထိုင်ကြသော အာဖရိကလူမျိုး၊ ယင်းလူ မျိုးနှင့်ဆိုင်သော(ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေး မှုစသည်)။

✿ [بَرْبَطَ] ❶ ရေပက်သည်။ ❷ ရေကိုလွှင့် စင်အောင်လုပ်သည်။

[اَلْبَرْبَطُ] ❶ ပုလွေ(မှုတ်သည့်တူရိယာ တစ် မျိုး)။ ❷ ဘဲ၏ရင်ပုံသား။(ج)[بَرَابِطُ]။

✿ [اَلْبُرْبُتُ] သကြားအဖြူ။

[اَلْبَرْبَتُ - اَلْبِرْبِتُ] ❶ အလွန်ကျွမ်းကျင်သောလမ်း ပြ။ ❷ ပုဆိန်။

✿ [اَلْبُرْتُقَالُ] လိမ္မော်သီး။

✿ [اَلْبُرْثُنُ] (သိန်း၊ စွန်စသည့်ငှက်ရဲတို့၏) ခြေသည်း။ (ج)[بَرَاثِنُ]။

✿ [بَرِجَ ـَ] မြင့်မားထင်ရှားသည်။

[بُرُوْجٌ] မြင့်မားထင်ရှားခြင်း။

[بَرِجَ ـَ] ❶ [ـتِ الْعَيْنُ]မျက်လုံးပြူး၍ကြည့် သည်။ ❷ နဖူးကျယ်သည်။ ❸ စားဖွယ် သောက်ဖွယ်စုံလင်အောင်လုပ်သည်။ စား သောက်ရာ၌ ရေးကြီးခွင်ကျယ်လုပ်သည်။

[بَرَجٌ] ❶ မျက်လုံးပြူး၍ကြည့်ခြင်း။ ❷ နဖူးကျယ်ခြင်း။ ❸ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် စုံ လင်အောင်လုပ်ခြင်း။ စားသောက်ရာ၌ ရေးကြီး ခွင်ကျယ်လုပ်ခြင်း။

[اَبْرَجُ] ❶ မျက်လုံးပြူး၍ကြည့်သော(သူ)။ ❷ နဖူးကျယ်သော(သူ)။ ❸ စားဖွယ်သောက် ဖွယ်စုံလင်အောင်လုပ်သော(သူ)။ စားသောက် ရာ၌ ရေးကြီးခွင်ကျယ်လုပ်သော(သူ)။(م)

[بَرْجَاءُ] ။ (ج)[بَرْجٌ]။

[أَبْرَجَ] ❶ မျှော်စင်တည်ဆောက်သည်၊ ရဲတိုက်ဆောက်လုပ်သည်။ ❷ [ـ اللّٰهُ السَّمَاءَ] ဂြိုဟ်နက္ခတ်များဖြင့် မိုးကောင်းကင်ကို လှပစွာ တန်ဆာဆင်ထားသည်။

[تَبَرَّجَ] ❶ [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးကောင်းကင်သည် ဂြိုဟ်နက္ခတ်များဖြင့် လှပစွာတန်ဆာဆင်ထားသည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْأَةُ](အမျိုးသမီး)မိမိ၏ဖုံးဖိထားသင့်သော အလှအပများကို ဖွင့်လှစ်ပြသသည်။ လျှပ်ပေါ်လော်လီသည်။ သိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာသည်။

[اَلْإِبْرِيْجُ] ထောပတ်ထုတ်သည့်ကိရိယာ။ (ج) [أَبَارِيْجُ]။

[اَلْبَارِجَةُ] ❶ အလွန်ဆိုးရွားသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ တိုက်သင်္ဘော။

[اَلْبُرْجُ] ❶ ခံတပ်။ ❷ မျှော်စင်။ ❸ သူရဲခို။ ❹ ရဲတိုက်။ ❺ ဂြိုဟ်နက္ခတ်။ [بُرْجُ الْحَمَامِ]ခိုစင်။ [بُرْجُ الْمَاءِ]ရေစင်။

[اَلْبَرَجُ] မျက်နှာပွင့်သူ၊ ချစ်ခင်ဖွယ် မျက်နှာထားရှိသူ။(ج) [أَبْرَاجٌ]။

[اَلتَّبَارِيْجُ] အဖူးအပွင့်များ။

❁ [اَلْبَرْجَدُ] ခြုံထည်အထူ။(ج) [بَرَاجِدُ]။

❁ [اَلْبَرْجَاسُ] လှံထိပ် သို့မဟုတ် တိုင်ထိပ်၌ ဆုအဖြစ်ထားရှိသော ပစ်မှတ်။(မြင်းစီးသူရဲတို့ အပြိုင်အဆိုင်ပစ်ခတ်သည့်ပွဲတွင် ရွှေနှင့်ငွေတို့ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ဘောလုံးသို့မဟုတ် တစ်စုံတစ်ရာကို လှံထိပ် သို့မဟုတ် တိုင်ထိပ်၌ ပစ်မှတ်အဖြစ်ထားသည်။) (ج) [بَرَاجِيْسُ]။

❁ [اَلْبَرْجَلُ] စက်ဝိုင်းများရေးဆွဲရန် အသုံးပြုရသော ထောက်စုံ။

❁ [بَرْجَمَ] [ـ الْكَلَامَ](စကား)ကြိုးကျယ်သည်။

[اَلْبُرْجُمَةُ] ခြေချောင်း၊ လက်ချောင်းများ၏ အဆစ်။(ج)[بَرَاجِمُ]။

❁ [اَلْبُرْجُوَازِيَّةُ] ဥရောပနိုးကြားသောခေတ်၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော လူလတ်တန်းစား။ ၎င်းတို့သည် ၁၉-ရာစု၌ အရင်းရှင်များဖြစ်လာကြပြီး အလုပ်သမားလူတန်းစားများနှင့် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရသည်။ ဘူဇွာများ။

❁ [بَرِحَ ـ] ❶ ကင်းကွာသည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ] ဒေါသထွက်သည်။ ❸ [ـ الظَّبْيُ أَوِ الطَّائِرُ] (သမင်သို့မဟုတ်ငှက်)ကြည့်မြင်ရသူ၏ ညာဘက်မှဘယ်ဘက်သို့ ဖြတ်ပြေး၊ ဖြတ်ပျံသွားသည်။(အရပ်တို့က ဤသည်ကို မကောင်းသောအတိတ်နိမိတ်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။)

[بُرُوْحٌ - بَرَحٌ] ❶ ကင်းကွာခြင်း။ ❷ ဒေါသထွက်ခြင်း။ ❸ ကြည့်မြင်ရသူ၏ ညာဘက်မှဘယ်ဘက်သို့ ဖြတ်ပြေး၊ ဖြတ်ပျံသွားခြင်း။

[بَارِحٌ - بَرُوْحٌ - بَرِيْحٌ] ❶ ကင်းကွာသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ဒေါသထွက်သော(သူ)။ ❸ ကြည့်မြင်ရသူ၏ ညာဘက်မှဘယ်ဘက်သို့ ဖြတ်ပြေး၊ ဖြတ်ပျံသွားသော(သမင်၊ ငှက်)။

[بَرَحَ ـ] ❶ ကင်းကွာသည်။ ❷ လွင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ ❸ [ـ الْخَفَاءُ](လျှို့ဝှက်ဖုံးကွယ်နေသည့်အရာ)ပေါ်လွင်ထင်ရှားသွားသည်။ ❹ [ـ مَكَانَهُ]မိမိ၏နေရာကိုစွန့်ခွာသည်။ ❺ [مَابَرِحَ]အစဉ်အမြဲဖြစ်ပျက်သည်။[مَابَرِحَ يَفْعَلُ كَذَا]သူဒီလို အမြဲလုပ်

တယ်။

[بَرَحَ-بَرَاحٌ-بُرُوْحٌ] ❶ကင်းကွာခြင်း။ ❷လွင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိသွားခြင်း။ ❸ပေါ်လွင်ထင်ရှားသွားခြင်း။ ❹စွန့်ခွါခြင်း။

[بَارِحٌ] ❶ကင်းကွာသော(သူ၊ အရာ)။ ❷လွင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိသွားသော(သူ)။ ❸ပေါ်လွင်ထင်ရှားသွားသော(သူ၊ အရာ)။ ❹စွန့်ခွါသော(သူ)။

[اَبْرَحَ] ❶ကင်းကွာစေသည်။ နေရာမှဖယ်ရှားသည်။ ❷အကြိမ်ကြိမ်ဒုက္ခပေးသည်။ ❸အံ့သြစေသည်။ ဂုဏ်ပေးလေးစားသည်။

[بَارَحَ] ❶ထင်ရှားစေသည်။ ထုတ်ဖေါ်သည်။ ❷တစ်ဦးကိုတစ်ဦး စွန့်ခွါသည်။ ခွဲခွါသည်။

[بِرَاحٌ] ထင်ရှားစေခြင်း။ ထုတ်ဖေါ်ခြင်း။

[بِرَاحٌ-مُبَارَحَةٌ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး စွန့်ခွါသည်။ ခွဲခွါသည်။

[بَرَّحَ] ❶ဖယ်ရှားပေးသည်။[ـاللّٰهُ عَنْهُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းအားဘေးဒုက္ခမှ ကင်းဝေးစေတော်မူသည်။ ❷ကင်းကွာစေသည်။ နေရာမှဖယ်ရှားသည်။ ❸အကြိမ်ကြိမ် ဒုက္ခပေးသည်။ ❹အံ့သြစေသည်။ ❺ဂုဏ်ပေးလေးစားသည်။ ❻[ـبِهِ الضَّرْبُ] ရိုက်ချက်ပြင်းထန်သည်။[ضَرَبَهُ ضَرْبًا مُبَرِّحًا] ခပ်ပြင်းပြင်းရိုက်သည်။ ❼[ـبِفُلَانٍ الاَمْرُ] ခက်ခဲလေးလံစေသည်။ ပင်ပန်းနွမ်းရိစေသည်။[ـتْ بِهِ الْحُمَّى]အပြင်းဖျားသည်။

[تَبَرَّحَ] ❶ကင်းကွာသည်။ ❷ပျောက်ကွယ်သည်။

[اَلْبَارِحُ] နွေရာသီ၌ တိုက်ခတ်သောလေပူ။

[اَلْبَارِحَةُ] ❶နွေရာသီ၌ တိုက်ခတ်သောလေပူ။ ❷မနေ့ညဦးချိန်။ လွန်ခဲ့သောညဦးယံ။

[بَرَاحِ-بَرَاحٌ] ❶နေ၏အမည်တစ်မျိုး။ ❷[لَا بَرَاحَ - وَلَا بَرَاحَ]သံသယမရှိ၊ အပြောင်းအလွဲမရှိ။

[اَلْبَرَاحُ] ❶သစ်ပင်နှင့် စိုက်ခင်းမရှိသောလွင်ပြင်။ ❷ထင်ရှားပြတ်သားသော။ ❸လက်မခံနိုင်သည့် အယူအဆ။

[اَلْبَرْحُ] ❶ပြင်းထန်မှု။ ❷ပြင်းထန်သောပြစ်ဒဏ်။ ❸ဘေးဥပါဒ်။[لَقِيتُ مِنْهُ بَرْحًا بَارِحًا] သူ့ဘက်က ဒုက္ခအမျိုးမျိုးပေးတာကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီးပြီ။

[بَرْحَى] မှားယွင်းချွတ်ချော်မှုနှင့်ကြုံတွေ့ရသောအခါ ပြောဆိုသောစကား။[مَرْحَى] ၏ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကို ဆောင်သည်။

[اَلْبُرَحَاءُ] ကြီးမားပြင်းထန်မှု။[بُرَحَاءُ الْحُمَّى] အပြင်းအထန် အဖျားတက်ခြင်း။

[اَلْبَرْحَةُ] အနှစ်သာရ။ အကောင်းဆုံးဖြစ်သော။

[اَلْبَرِيْحُ] မောပန်းနွမ်းနယ်မှု။

[اَلتَّبَارِيْحُ] ❶ပြင်းထန်သောဘေးဒုက္ခများ။ ❷စိတ်ဆန္ဒပြင်းထန်မှုများ။

✿ [بَرَدَ] ❶အပူချိန်ကျ၍ အေးလာသည်။ ❷အေးခဲသည်။ ❸[ـفُلَانٌ]အလုပ်တစ်ခုကို ကောက်ရိုးမီးကဲ့သို့ အစ၌ အပြင်းအထန်ပြုလုပ်၍ နောက်ပိုင်းတွင် သွေးအေးသွား

သည်။ အဖျားရှုးသွားသည်။ ❼ သေသည်။ ❽ လွယ်ကူသည်။ ❾ [ـالسَّيْفُ] ခုတ်ရာတစ်ခြား ရှရာတလွဲဖြစ်သည်။ ❿ [ـالشَّيْءَ] အေးခဲစေသည်။ ရေခဲရောထည့်သည်။ ⓫ [ـالْخُبْزَ بِالْمَاءِ] မုန့်ကို ရေနှင့်စိမ်သည်။ ⓬ [ـاللَّيْلُ] ည၌ အအေးလွန်ကဲသည်။ ⓭ [ـالْحَدِيْدَ] (သံကို)တံစဉ်းဖြင့်(ပွတ်တိုက်)စားသည်။ ⓮ [ـالْعَيْنَ] မျက်စိကို အေးမြစေရန် ကာချယ်ဆိုးသည်။ ⓯ [ـبَرِيْدًا] စာပို့တစ်ဦးကို စေလွှတ်သည်။

[بَرْد . بُرُوْد] ❶ အပူချိန်ကျ၍ အေးလာခြင်း။ ❷ အေးခဲခြင်း။ ❸ အလုပ်တစ်ခုကို ကောက်ရိုးမီးကဲ့သို့ အစ၌ အပြင်းအထန်ပြုလုပ်၍ နောက်ပိုင်းတွင် သွေးအေးသွားခြင်း။ အဖျားရှုးသွားခြင်း။ ❹ သေခြင်း။ ❺ လွယ်ကူခြင်း။ ❻ ခုတ်ရာတစ်ခြား ရှရာတလွဲဖြစ်ခြင်း။ ❼ အေးခဲစေခြင်း။ ရေခဲရောထည့်ခြင်း။ ❽ ရေနှင့်စိမ်ခြင်း။ ❾ အအေးလွန်ကဲခြင်း။ ❿ သံကို တံစဉ်းဖြင့်(ပွတ်တိုက်)စားခြင်း။ ⓫ မျက်စိအေးမြစေရန် ကာချယ်ဆိုးခြင်း။ ⓬ စာပို့တစ်ဦးကို စေလွှတ်ခြင်း။

[بَارِد . بَرُوْد] ❶ အပူချိန်ကျ၍ အေးလာသော(အရာ)။ ❷ အေးခဲသော(အရာ)။ ❸ အလုပ်တစ်ခုကို ကောက်ရိုးမီးကဲ့သို့ အစ၌ အပြင်းအထန်ပြုလုပ်၍ နောက်ပိုင်းတွင် သွေးအေးသွားသော(သူ)။ ❹ သေသော(သူ)။ ❺ လွယ်ကူသော(အရာ)။ ❻ ခုတ်ရာတစ်ခြား ရှရာတလွဲဖြစ်သော(ဒါး)။

[بَارِد . بَرُوْد] ❶ ရေနှင့်စိမ်ထားသော(အရာ)။ ❷ အေးခဲအောင် ပြုလုပ်ထားသော(အရာ)။

[بَرُدَ] ❶ အေးခဲလာသည်။ အေးစက်စက်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـتِ الْأَرْضُ] မြေကြီးပေါ်သို့ မိုးသီးများသက်ရောက်သည်။

[اَبْرَدَ] ❶ အေးခဲလာသည်။ ❷ နေညိုချိန်သို့ ဝင်ရောက်လာသည်။ ❸ [ـلَهُ] အအေးတိုက်သည်။ ❹ [ـبِرِسَالَةٍ] စာတိုက်ဖြင့် စာပို့သည်။ ❺ [ـفُلَانًا] စာပို့အဖြစ် စေလွှတ်သည်။ ❻ [ـالشَّيْءَ] အေးခဲစေသည်။ [ـالْخُبْزَ] (မုန့်ကို)ရေဖြင့်စိမ်သည်။ ❼ [ـالشَّيْءُ فُلَانًا] လေးလံထိုင်းမှိုင်းစေသည်။ သွေးအေးစေသည်။

[بَرَّدَ] ❶ [ـلَهُ] အအေးတိုက်သည်။ ❷ ပေါ့လျော့သည်။ သက်သာစေသည်။ ﴿لَاتُبَرِّدْ عَنِ الظَّالِمِ﴾ ဖိနှိပ်စော်ကားသူကို ဆုံးမခြင်း၌ အသင်တို့သည် မပေါ့လျော့ကြကုန်နှင့်။ ❸ [ـالشَّيْءَ] အေးခဲစေသည်။ ❹ [ـطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ] အစားအစာကို ရေခဲသေတ္တာ၌ ထည့်သည်။ ❺ [ـالشَّيْءُ فُلَانًا] လေးလံထိုင်းမှိုင်းစေသည်။ သွေးအေးစေသည်။

[اِبْتَرَدَ] ❶ ရေအေးဖြင့် ဆေးသည်။ ❷ ဝမ်းအေးရန် ရေသောက်သည်။

[تَبَرَّدَ] ❶ အေးစိမ့်သွားသည်။ ❷ သက်သာရာရသည်။ ❸ အေးခဲသွားသည်။ ❹ လေးလံထိုင်းမှိုင်းလာသည်။ သွေးအေးသွားသည်။ ❺ [ـبِالْمَاءِ] ရေဖြင့် အေးစေသည်။ ❻ [ـبِالْمَاءِ] အေးရန် ရေစိမ်သည်။

[اِسْتَبْرَدَ] [ـعَلَيْهِ لِسَانَهُ] လျှာဖြင့် ပွတ်တိုက်သည်။ လျက်သည်။

[اَلْاَبْرَدَانِ . اَلْبَرْدَانِ] နံက်ခင်းနှင့်ညနေခင်း။

[اَلْبَرْدَة] ❶ ခြိုထည်။ ❷ တမန်တော်မြတ် မုဟမ္မဒ်အား《ﷺ》ချီးမွမ်းဖွဲ့ဆိုသည့် ကဗျာ လင်္ကာ။(ج)[بُرَدْ - بُرَدْ]။

[اَلْبَرَدَة] အစာမကျေသည့်ရောဂါ။

[اَلْبَرْدِيّ] ကိုင်းပင်တစ်မျိုး။ ကျူပင်တစ်မျိုး။ (ရှေးအီဂျစ်လူမျိုးတို့သည် ယင်းအပင်မှစက္ကူ ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။)

[اَلْبَرْدِيّ] အကောင်းစား စွန်ပလွံသီးတစ်မျိုး။

[اَلْبَرَّاد] ❶ အလွန်အေးသော။ ❷ အအေး ခံသည့်ခွက်။ ❸ သံနှင့်သတ္တုများကို တံစဉ်း ဖြင့်စား၍ ကိရိယာများပြုလုပ်တပ်ဆင်ခြင်း ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူ။

[اَلْبَرَّادَة] ❶ အလွန်အေးသော။ ❷ အအေး ခံသည့်ခွက်။ ❸ သံနှင့်သတ္တုများကို တံစဉ်း ဖြင့်စား၍ ကိရိယာများ ပြုလုပ်တပ်ဆင်ခြင်း ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသော မိန်းမ။ ❹ ရေခဲသေတ္တာ။

[اَلْبَرُوْد] ❶ အေးမြစေရန်အတွက် အသုံး ပြုရသောပစ္စည်း။ ❷ [اَلْبَرُوْدُمِنَ الثِّيَابِ]ပါး လွှာနူးညံ့မှုမရှိသောအဝတ်။

[اَلْبَرِيْد] ❶ စာများကို ပို့ဆောင်ပေးသည့် တိရစ္ဆာန်။ ❷ စာပို့လုလင်။ ❸ စေတမန်။ ဆက်သား။ ❹ ပေးစာများ။ ❺ ခရီးစခန်းနှစ် ခုအကြား အကွာအဝေး။(ج)[بُرُدْ]။

[اَلتَّبْرِيْد] ❶ အအေးခံခြင်း။ ❷ သက်သာစေ ခြင်း။ [جِهَازُ التَّبْرِيْدِ]အအေးပေးစနစ်။ အ အေးပေးသည့်စက်ကိရိယာ။ [غُرْفَةُ التَّبْرِيْدِ]အ အေးခန်း။

[اَلْمِبْرَد] တံစဉ်း။

[اَلْإِبْرِدَة] ဝမ်းထဲ၌ အေးမြခြင်း။

[اَلْبَارِد] အေးမြသော၊ သာယာစိုပြေသော။

[عَيْشٌ بَارِدٌ]အေးမြသော၊ သာယာစိုပြေ သောဘဝ။

[اَلْبَارِدَة] ❶ အေးမြသော၊ သာယာစိုပြေ သော။ ❷ အလွယ်တကူ ရရှိသော ကြီးမား သည့်အကျိုးအမြတ်။ ❸ [غَنِيْمَةٌ بَارِدَةٌ]မပင် ပန်းပဲ ရရှိသော လက်ရပစ္စည်း။

《اَلصَّوْمُ فِى الشِّتَاءِ الْغَنِيْمَةُ الْبَارِدَةُ 》ဆောင်း ရာသီ၌ ဆွဲယာမ်ဉပုသ်ဆောက်တည်ရခြင်း သည် မပင်ပန်းပဲ ရရှိသော လက်ရပစ္စည်း ဖြစ်သည်။(ဆောင်းရာသီ၌ ဉပုသ်စောင့်ခြင်း ဖြင့် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုကို မခံစားရပဲ အကျိုး ကုသိုလ်များပြားလှသည်ကို ဆိုလိုသည်။)

❹ [حَرْبٌ بَارِدَةٌ]စစ်အေးတိုက်ပွဲ။

[اَلْبَرَادَة] သံကို တံစဉ်းဖြင့်စားသဖြင့် ကျ လာသောသံမှုန်များ။ သံတိုသံစများ။

[اَلْبِرَادَة] သံနှင့်သတ္တုများကို တံစဉ်းဖြင့်စား ၍ ကိရိယာများ ပြုလုပ်တပ်ဆင်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းခြင်း။

[اَلْبَرْد] အအေးမိခြင်း။ အအေးမိရောဂါ။

[اَلْبُرْد] ခြိုထည်။(ج)[اَبْرَادٌ - اَبْرُدٌ - بُرُوْدٌ]။

[اَلْبَرَد] မိုးသီး။[حَبُّ الْغَمَامِ - حَبُّ الْمُزْنِ]ဟု လည်းခေါ်သည်။

[اَلْبَرِد] မိုးသီးများပါဝင်သော။[سَحَابٌ بَرِدٌ] မိုးသီးများဖြင့် ရွာသောမိုးတိမ်။

[اَلْبَرْدَاء] ငှက်ဖျား။ အအေးမိ၍ အပြင်းဖျား သည့်ရောဂါ။ ယင်းကို[اَلنَّافِضَة]ဟုလည်း ခေါ်သည်။

❁ [اَلْبَرْدَعَةُ] မြင်းကုန်းနှီးကဲ့သို့ မြည်း၊ လားစသည်တို့၌ ခင်းသောကုန်းနှီး။(ج)[بَرَادِعُ]။

❁ [اَلْبَرْذَعَةُ] မြင်းကုန်းနှီးကဲ့သို့ မြည်း၊ လားစသည်တို့၌ ခင်းသောကုန်းနှီး။(ج)[بَرَاذِعُ]။

❁ [اَلْبَرْدَاقُ] ကရားအိုး။(ج)[بَرَادِيقُ]။

❁ [اَلْبَرْدَجُ] ဖဲကစားနည်းတစ်မျိုး။

❁ [بَرْدَخَ] ပွတ်တိုက်သည်။

❁ [اَلْبَرْدَقُوشُ] ပင်စိမ်းရွက်တစ်မျိုး။

❁ [اَلْبَرْدَوْرَةُ] မြေမပြိုရန် ထိန်းထားသည့်ကျောက်၊ အထိမ်းအကွပ်။

❁ [بَرْذَنَ] ❶ [ـالْفَرَسُ]နိုင်းမြင်းကဲ့သို့ လျှောက်သည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ]နိုင်းမြင်းကို စီးသည်။ နိုင်းမြင်းကို ပိုင်ဆိုင်သည်။ ❸ လေးလံသည်။ ❹ အဖြေမပေးနိုင်လောက်အောင် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သည်။

❁ [اَلْبِرْذَوْنُ] ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမား၍ သန်မာသော ခြေထောက်များနှင့် ကြီးမားသောခွါရှိသည့် နိုင်းမြင်းတစ်မျိုး။(ج)[بَرَاذِين]။

❁ [بَرَّ ـ] ❶ [ـحَجَّه](သူပြုလုပ်သောဟဂ်) ပြီးပြည့်စုံသည်။ တာဝန်ကျေသည်။ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ လက်ခံသဘောတူတော်မူခြင်းကိုခြင်းခံရသည်။ ❷ [ـالْيَمِينَ]ကျိန်ဆိုချက်အတိုင်း အမှန်အကန်ဆောင်ရွက်သည်။ ❸ [ـبِوَعْدِهِ]ကတိထားသည့်အတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာဆောင်ရွက်သည်။ ❹ [ـالسِّلْعَةَ]ရောင်းကုန်ပစ္စည်း အဝယ်လိုက်သည်။ အဝယ်လိုက်သဖြင့် ကုန်သွားသည်။ ❺ [ـالْبَيْعُ]အရောင်းအဝယ်မှန်ကန်သည်။ လိမ်ညာမှု၊ လှည့်စားမှုကင်းသည်။ ❻ [ـاللهُ حَجَّه]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏ဟဂ်ပြုမှုကို သဘောတူလက်ခံတော်မူသည်။ ❼ [ـاللهُ قَسَمَه]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏ကြိမ်ဆိုမှုကို ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူသည်။ ❽ [ـفُلَانٌ رَبَّه]မိမိအား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်အား အလွန်ရိုကျိုးနာခံသည်။ ❾ [ـفُلَانٌ وَالِدَيْهِ]မိမိ၏မိဘနှစ်ပါးကို ကောင်းစွာ ဆက်ဆံပြုစုသည်။

[بِرٌّ] ❶ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခြင်း။ တာဝန်ကျေခြင်း။ ❷ အမှန်အကန်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❸ ကတိထားသည့်အတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❹ ရောင်းကုန်ပစ္စည်း အဝယ်လိုက်ခြင်း။ အဝယ်လိုက်သဖြင့် ကုန်သွားခြင်း။ ❺ အရောင်းအဝယ် မှန်ကန်ခြင်း။ လိမ်ညာမှု၊ လှည့်စားမှုကင်းခြင်း။ ❻ သဘောတူလက်ခံခြင်း။ ❼ ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူခြင်း။ ❽ မိမိအား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်အား အလွန်ရိုကျိုးနာခံခြင်း။ ❾ မိမိ၏မိဘနှစ်ပါးကို ကောင်းစွာ ဆက်ဆံပြုစုခြင်း။

[بَارٌّ ـ بَرٌّ] ❶ တာဝန်ကျေသော(သူ)။ ❷ အမှန်အကန်ဆောင်ရွက်သော(သူ)။ ❸ ကတိထားသည့်အတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်သော(သူ)။ ❹ အဝယ်လိုက်သော(ရောင်းကုန်ပစ္စည်း)။ ❺ မှန်ကန်ရောင်းသော(အရောင်းအဝယ်)။ လိမ်ညာမှု၊ လှည့်စားမှုကင်းသော(အရောင်းအဝယ်)။ ❻ သဘောတူလက်ခံသော(သူ)။ ❼ ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသော(သူ)။ ❽ မိမိအား ဖန်ဆင်းမွေး

မြှုတော်မူသောအရှင်မြတ်အား အလွန်ရိုကျိုး နာခံသော(သူ)။ ❸ မိမိ၏ မိဘနှစ်ပါးကို ကောင်းစွာ ဆက်ဆံပြုစုသော(သူ)။ (ج)[اَبْرَارٌ] - [بَرَرَةٌ]။

[بَرَّ ـ] [ـ فُلَانًا]အနိုင်ယူသည်။ အနိုင်ကျင့်သည်။

[بَرٌّ] အနိုင်ယူခြင်း။ အနိုင်ကျင့်ခြင်း။

[بَرَّ ـ] ❶ [ـ فُلَانًا]အနိုင်ယူသည်။ အနိုင်ကျင့်သည်။ ❷ ရိုးသားဖြောင့်မတ်သည်။ ❸ ကောင်းမှုပြုသည်။

[بِرٌّ] ❶ အနိုင်ယူခြင်း။ အနိုင်ကျင့်ခြင်း။ ❷ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း။ ❸ ကောင်းမှုပြုခြင်း။

[أَبَرَّ] ❶ ကုန်းလမ်းခရီးထွက်သည်။ [أَبَرَّ وَأَبْحَرَ]အကြိမ်ကြိမ် ခရီးထွက်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ]သားသမီးများသည်။ ❸ ဦးရေများပြားသည်။ ❹ [ـ عَلَى الْقَوْمِ]လွှမ်းမိုးသည်။ အနိုင်ယူသည်။ ❺ [ـ الْعَمَلَ]ကုသိုလ်ယူသောအားဖြင့်၊ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်နှင့် နီးစပ်မှုကို ရရှိလိုသောဆန္ဒဖြင့် ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❻ [ـ يَمِينَهُ]ကြိမ်ဆိုထားသည့်အတိုင်း ပြီးပြည့်စုံအောင် တိကျမှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးသည်။ ❼ [ـ اللّٰهُ قَسَمَهُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏ကြိမ်ဆိုမှုကို ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူသည်။ ❽ [ـ اللّٰهُ حَجَّهُ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏ဟဂျ်ပြုမှုကို သဘောတူလက်ခံတော်မူသည်။

[بَرَّرَ] ❶ [ـ عَمَلَهُ]မိမိ၏လုပ်ရပ်မှန်ကန်ကြောင်းတင်ပြသည်။ ❷ အပြစ်ကင်းကြောင်း ဆင်ခြေပေးသည်။ ❸ မှန်ကန်ကြောင်း အာမခံချက်ပေးသည်။

[اِبْتَرَّ] အပေါင်းအဖော်များနှင့် ကင်းကွာသည်။

[تَبَارَّ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သစ္စာရှိစွာပြုမူဆက်ဆံသည်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကောင်းကျိုးပြုသည်။

[اَلْأَبَرُّ] ❶ အလွန်သစ္စာရှိသူ။ ❷ အလွန်တိကျမှန်ကန်သူ။ ❸ အလွန်ကောင်းမှုပြုသူ။

[اَلْبَرُّ] ❶ ကုန်းမြေ။ ❷ ကုန်းလမ်းခရီး။ (ج)[بُرُوْرٌ]။ ❸ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး။(အကျိုးကျေးဇူးကို ဆောင်တော်မူသောအရှင်)။

[اَلْبِرُّ] ❶ ကောင်းမှု။ ❷ သနားကြင်နာမှု။ ❸ စိတ်ဆန္ဒ။

[اَلْبُرُّ] ဂျုံစေ့။

[اَلْبَرَّانِيُّ] ❶ အပြင်ပိုင်း။ ❷ ပြင်ပ။

﴿مَنْ اَصْلَحَ جَوَّانِيَّتَهُ اَصْلَحَ اللّٰهُ بَرَّانِيَّتَهُ﴾ မည်သူမဆို မိမိ၏အတွင်းပိုင်း(စိတ်ထား)ကို ကောင်းမွန်အောင် ပြုမူပါလျှင် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ထိုသူ၏အပြင်ပိုင်း(ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များ)ကို ကောင်းစွာပြုပြင်(ဖြည့်ဆည်း)ပေးတော်မူမည်။

[اَلْبَرِّيَّةُ] ကန္တာရလွင်ပြင်။(ج)[بَرَارِيُّ]။

[اَلْبَرِيْرُ] အရာကအပင်၏အသီး။

[اَلْمَبَرَّةُ] စေတနာ့ဝန်ထမ်းလုပ်ရပ်။ ကောင်းမြတ်သောလုပ်ရပ်။ ကောင်းကျိုးပြုခြင်း။ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားသောဇရပ်၊ ဆေးရုံ

စသည်။(ج)[بَرَارِيُّ]။

✿ [بَرَزَ ـُ] ❶ ထင်ပေါ်သည်။ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသည်။ တိမ်မြှုပ်နေရာမှ ပြန်လည်ထင်ရှားလာသည်။ ရှုမြင်ကွင်း၌ ထင်ရှားလာသည်။ ❷ စူထွက်၊ ငေါထွက်လာသည်။ ❸ [لَهُ] ရန်သူနှင့်စီးချင်းထိုးရန်အတွက် မိမိ၏အုပ်စုကို ကိုယ်စားပြု၍ ထွက်လာသည်။ ❹ [ـ فُلَانٌ] ပြန်လည်သတိဝင်လာသည်။ ❺ လွင်ပြင်သို့ ထွက်ခွါသည်။ ❻ [ـتِ الْأَرْضُ] လွင်ပြင်ဖြစ်သွားသည်။ ❼ [ـ إِلَى الْمَكَانِ] ထွက်သွားသည်။ ❽ ထူးချွန်အောင်မြင်သည်။

[بُرُوزٌ] ❶ ထင်ပေါ်ခြင်း။ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာခြင်း။ တိမ်မြှုပ်နေရာမှ ပြန်လည်ထင်ရှားလာခြင်း။ ရှုမြင်ကွင်း၌ ထင်ရှားလာခြင်း။ စူထွက်၊ ငေါထွက်လာခြင်း။ ❷ ရန်သူနှင့်စီးချင်းထိုးရန်အတွက် မိမိ၏အုပ်စုကို ကိုယ်စားပြုထွက်လာခြင်း။ ❸ ပြန်လည်သတိဝင်လာခြင်း။ ❹ လွင်ပြင်သို့ ထွက်ခွါခြင်း။ ❺ (မြေ) လွင်ပြင်ဖြစ်သွားခြင်း။ ❻ ထွက်သွားခြင်း။ ❼ ထူးချွန်အောင်မြင်ခြင်း။

[بَرُزَ ـُ] ❶ အသိတရား ပြည့်ဝသည်။ ဉာဏ်အမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသည်။ ❷ အကျင့်စာရိတ္တကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သည်။ ❸ [ـتِ الْمَرْأَةُ] (အမျိုးသမီး)သိက္ခာမဲ့စွာသွားလာနေထိုင်သည်။ ယောကျ်ားများနှင့် ဒွေးရောယှက်တင်နေထိုင်သည်။

[بَرَازَةٌ] ❶ အသိတရား ပြည့်ဝခြင်း။ ဉာဏ်အမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ❷ အကျင့်စာရိတ္တကောင်းမွန်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ကိုယ်ကျင့်သီလ စင်ကြယ်ခြင်း။ ❸ (အမျိုးသမီး)သိက္ခာမဲ့စွာ သွားလာနေထိုင်ခြင်း။ ယောကျ်ားများနှင့် ဒွေးရောယှက်တင်နေထိုင်ခြင်း။

[بَرْزٌ۔ بَرْزِيٌّ] အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သူ။ ကိုယ်ကျင့်သီလ စင်ကြယ်သူ။

[بَرْزَةٌ] အကျင့်ပျက်သောမိန်းမ။ မိန်းမယုတ်။

[أَبْرَزَ] ❶ ခရီးထွက်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ] ဖော်ထုတ်ပြသသည်။ ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ❸ [ـ الْكِتَابَ] ဖြန့်ချိသည်။

[مُبْرَزٌ۔ مَبْرُوزٌ] ❶ ဖော်ထုတ်ပြသထားသော(အရာ)။ ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည့်(အကြောင်းအရာ)။ ❷ ဖြန့်ချိထားသော(စာအုပ်စသည်)။

[بَارَزَ] စီးချင်းထိုးရန်၊ တစ်ဦးချင်းရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရန် ရှေ့ထွက်လာသည်။

[بَرَّزَ] ❶ လွင်ပြင်သို့ ထွက်သွားသည်။ ❷ ကျော်တက်သွားသည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِمْ] သာလွန်မြင့်မားသည်။ ပိုမိုထူးကဲမြင့်မြတ်သည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ] ဖော်ထုတ်ပြသသည်။ ❺ [ـ الْفَرَسَ رَاكِبَهُ] (မြင်း)မိမိအားစီးနင်းသူကို မိမိ၏ကျောပေါ်မှ ခါချသည်။

[تَبَارَزَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စီးချင်းထိုးရန်၊ တစ်ဦးချင်းရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရန် ရှေ့ထွက်လာသည်။

[تَبَرَّزَ] ❶ လွင်ပြင်သို့ ထွက်သွားသည်။ ❷ ကျင်ကြီးစွန့်သည်။ အခင်းကြီးသွားသည်။ မစင်စွန့်သည်။

[الْإِبْرَازُ] ခန္ဓာကိုယ်မှ မလိုအပ်သောအရာ

(မစင်၊ ကျင်ငယ်၊ ချေးစသည်)တို့ကို စွန့်သည့်ဇိဝကမ္မလုပ်ရှားမှု။

[اَلْإِبْرِيْزُ] ကြည့်[ابر]။

[اَلْبَرَازُ] ❶ လွင်ပြင်။ သစ်ပင်၊ ဝါးပင်မရှိသောကွင်းပြင်။ ❷ မစင်၊ ကျင်ကြီး။

[اَلْبِرَازُ] မစင်၊ ကျင်ကြီး။

[اَلْبَرْزَةُ] ❶ တောင်ပေါ်လမ်း။ ❷ ယောက်ျားများနှင့် ဒွေးရောယှက်တင်နေထိုင်သော မိန်းမ။ မိန်းမဖျင်း။ မိန်းမပျက်။

[اَلْبَرِيْزَةُ] ပလပ်ပေါက်။(လျှပ်စစ်ဆက်သွယ်သည့်ကိရိယာ)။

[اَلْمُبَارَزَةُ] ဓါးသိုင်းကစားနည်းတစ်မျိုး။

✿ [اَلْبَرْزَانُ] တံပိုး၊ ခရာ။

✿ [اَلْبَرْزَخُ] ❶ အရာနှစ်ခုကို ခြားထားသည့်အရာ။ တံတိုင်း။ အတားအဆီး။ ❷ သေဆုံးချိန်နှင့် ပြန်လည်ရှင်ထချိန်အကြားရှိဘဝ အခြေအနေ။﴿وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ထို့ပြင် ၎င်းတို့၏နောက်၌ ၎င်းတို့ပြန်လည်ရှင်ပြန်ထမြောက်ရမည့်နေ့တိုင်အောင် အတားအဆီးတစ်ခုသည် ရှိပေမည်။ ❸ ပင်လယ်နှစ်ခုကိုခြားထားသည့် ကုန်းမြေ၊ ကျွန်းစု။ [اَلْبَرْزَخُ الدَّرَقِيَّةُ]လည်မျိုဂလင်းရှိ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု။(ج)[بَرَازِخُ]။

✿ [اَلْبُرْزُوْقُ] လမ်းသွယ်၊ လမ်းမြောင်။

✿ [بَرَّسَ] [_الْأَرْضَ]မြေကို နူးညံ့ချောမွေ့အောင်ပြုလုပ်သည်။

✿ [اَلْبُرْسْتَاتَةُ] ဆီးအိမ်ဝရှိဂလင်း။

✿ [بُرْسِمَ] အဆုပ်အမြှေးရောင်ရောဂါ ခံစားရသည်။

[اَلْبِرْسَامُ] အဆုပ်အမြှေးရောင်ရောဂါ။ အဆုပ်ရောင်သည့်ရောဂါ။

✿ [اَلْإِبْرَيْسَمُ] ကြည့်[ابر]

✿ [اَلْبِرْسِيْمُ] ကျွဲ၊ နွားတိရစ္ဆာန်များစားရန် အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ စိုက်ပျိုးသည့် မြက်ပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَرِشَ _] ရောင်စုံကွက်ကျားဖြစ်သည်၊ ရောင်စုံအစက်အပြောက်များဖြစ်သည်။

[بَرَشٌ۔ بُرْشَةٌ] ရောင်စုံကွက်ကျားဖြစ်ခြင်း။ ရောင်စုံအစက်အပြောက်များဖြစ်ခြင်း။

[أَبْرَشُ] ရောင်စုံကွက်ကျားဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ ရောင်စုံအစက်အပျောက်များဖြစ်ရှိ (သူ၊ အရာ)။[جِلْدٌ أَبْرَشُ]ရောင်စုံ ကွက်ကျားဖြစ်သော(သားရေ)။[فَرَسٌ أَبْرَشُ]ရောင်စုံကွက်ကျားဖြစ်သော(မြင်း)။(م)[بَرْشَاءُ]။ (ج)[بُرْشٌ]။

[اِبْرَشَّ] ရောင်စုံ ကွက်ကျားဖြစ်သည်။ ရောင်စုံအစက်အပျောက်များဖြစ်သည်။

[اَلْبُرْشُ] စွန်ပလွံကိုင်းဖြင့် ယက်လုပ်ထားသောဖျာ။

✿ [بَرْشَقَ] အပိုင်းပိုင်းလှီးဖြတ်သည်။ အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ခုတ်ဖြတ်သည်။

[اِبْرَنْشَقَ] ပျော်ရွှင်သည်။ ဝမ်းသာပီတိဖြစ်သည်။

✿ [بَرْشَمَ] ❶ ငြိမ်သက်၍ ပူဆွေးဝမ်းနည်းဟန်ပြသည်။ ❷ စိုက်ကြည့်သည်။ စူးစူးဝါးဝါးကြည့်သည်။ စိတ်ဝင်တစားကြည့်သည်။ ﴿كَانَ النَّاسُ يَسْئَلُوْنَ رَسُوْلَ اللهِ عَنِ الْخَيْرِ وَ كُنْتُ اَسْئَلُهُ عَنِ الشَّرِّ فَبَرْشَمُوْا لَهُ﴾ လူအများက တမန်တော်မြတ်﴾ﷺ﴿အား

ကောင်းမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မေးမြန်းကြ၏။ ကျွန်ုပ်ကား မကောင်းမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တမန်တော်မြတ်(ﷺ)အား မေးလျှောက်လေရာ လူတို့က တမန်တော်မြတ်(ﷺ)အား စူးစိုက်ကြည့်ကြကုန်သည်။ ❷ [ـ فِى الشَّيْءِ]ရောင်စုံ အစက်အပြောက်များ ချယ်သည်။ ❸ [ـ الْمِسْمَارَ]သံမှိုကို အဆုံးအထိ ရိုက်ထည့်ပြီးနောက် ခိုင်မြဲစေရန် သံမှိုထိပ်ပြားသွားသည်အထိ ခပ်ပြင်းပြင်းထုရိုက်သည်။

✿[بَرْشَمَةً ـ بِرْشَامٌ]❶ ငြိမ်သက်၍ ပူဆွေးဝမ်းနည်းဟန်ပြခြင်း။ ❷ စိုက်ကြည့်ခြင်း။ စူးစူးဝါးဝါးကြည့်ခြင်း။ စိတ်ဝင်တစား ကြည့်ခြင်း။ ❸ ရောင်စုံအစက်အပြောက်များ ချယ်ခြင်း။ ❹ သံမှိုကို အဆုံးအထိ ရိုက်ထည့်ပြီးနောက် ခိုင်မြဲစေရန် သံမှိုထိပ်ပြားသွားသည်အထိ ခပ်ပြင်းပြင်းထုရိုက်ခြင်း။

[اَلْبَرَاشِمُ] စူးစိုက်သောအကြည့်။ စူးစမ်းသောအကြည့်။

[اَلْبِرْشَامُ ـ اَلْبِرْشَانُ]ဝေဖာမုန့်၊ ခရစ်ယာန်မင်္ဂလာပွဲ၌ ကျွေးမွေးဧည့်ခံသော ပေါင်မုန့်။

[اَلْبِرْشَامَةُ] ခိုင်မြဲရန်အတွက် စို့အဖြစ်ရိုက်သွင်းရသောသံစို့။

[اَلْبِرْشَامُ] ဆေးအညွှန်းရေးထားသော ဆေးပူးခွံ။

[اَلْبُرْشُمُ] အမျိုးသမီးများ မျက်နှာကို ဖုံးရန်အတွက် ဝတ်ဆင်သော ခြုံထည်။

✿ [بَرِصَ ـ] ❶ သမင်ဖြူရောဂါ စွဲကပ်သည်။ ❷ [ـتِ الْحَيَّةُ](မြွေ)အရေပြား၌ တောက်ပသော အဖြူရောင်အကွက်များရှိသည်။ ❸ [ـتِ الْاَرْضُ]တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားထားသဖြင့် နေရာအနှံ့ အပင်များကွက်ကျားဖြစ်သည်။

[بَرَصٌ] ❶ သမင်ဖြူရောဂါ စွဲကပ်ခြင်း။ ❷ (မြွေ)အရေပြား၌ တောက်ပသော အဖြူရောင်အကွက်များရှိခြင်း။ ❸ တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားထားသဖြင့် နေရာအနှံ့ အပင်များ ကွက်ကျားဖြစ်ခြင်း။

[اَبْرَصُ] ❶ သမင်ဖြူရောဂါ စွဲကပ်သော(သူ)။ ❷ အရေပြား၌ တောက်ပသော အဖြူရောင်အကွက်များရှိသော(မြွေ)။ ❸ တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားထားသဖြင့် နေရာအနှံ့ အပင်များကွက်ကျားဖြစ်သော(မြေ)။(မ)[بَرْصَاءُ]။ (ဇ)[بُرْصٌ]။

[اَبْرَصَ] ❶ သမင်ဖြူရောဂါ စွဲကပ်သောကလေးကို ဖွားမြင်သည်။ ❷ [ـ اللّٰهُ فُلَانًا] (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းအား)သမင်ဖြူရောဂါ စွဲကပ်စေတော်မူသည်။

[بَرَّصَ] ❶ [ـ الْمَطَرُ الْاَرْضَ](မြေကို)ထွန်ယက်ခြင်းမပြုမီ မိုးရွာချသည်။ ❷ [ـ الرَّأْسَ] ခေါင်းကို ပြောင်နေအောင် ရိတ်သည်။ ဆံရိတ်သည်။

[تَبَرَّصَ] [ـ الْاَرْضَ]တိရစ္ဆာန်များအား မြေတလင်း ဖြစ်သည်အထိ ကျက်စားစေသည်။ အပင်လုံးဝမကျန်အောင် ကျောင်းသည်။

[اَلْاَبْرَصُ ـ سَامُّ اَبْرَصَ] တောက်တဲ့။(ဇ) [سَوَامُّ اَبْرَصَ]။

[اَلْبَرَصُ] ရောဂါကြောင့် အရေပြားပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော အဖြူကွက်။

[اَلْبَرْصَةُ] ❶ ကောင်းကင်ပြာကို မြင်နေရသည့် မိုးတိမ်ရှိ ပေါက်ကွဲနေသောအကွက်။ ❷ အပင်မပေါက်သော သဲမြေကွက်။ ❸ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်။(ج)[بِرَاصٌ-بُرَصٌ]။

[اَلْبَرِيْصُ] တောက်ပသောအရာ။

[اَلْبُرَيْصُ] [اَبُوْبُرَيْصٍ]တောက်တဲ့။

✿ [اَلْبُرْصُوْمُ] ပုလင်းအဖုံး။ ဘူးစို့။

✿ [بَرَضَ -] ❶ [ـالْمَاءُ](ရေ)ရှားပါးသည်။ နည်းပါးသည်။ ရေအထွက်နည်းသည်။ ❷ [ـالنَّبَاتُ](အပင်)အညှောင့်ထွက်သည်။ ❸ [ـلَهُ مِنْ مَالِهِ]မိမိ၏ ဥစ္စာပစ္စည်းမှ မဖြစ်စလောက်ကို ပေးကမ်းသည်။ မပြောပလောက်သော ဥစ္စာပစ္စည်းကို ပေးကမ်းသည်။

[بَرْضٌ - بُرُوْضٌ] ❶ (ရေ)ရှားပါးခြင်း။ နည်းပါးခြင်း။ ရေအထွက်နည်းခြင်း။ ❷ (အပင်)အညှောင့်ထွက်ခြင်း။ ❸မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းမှ မဖြစ်စလောက်ကို ပေးကမ်းခြင်း။ မပြောပလောက်သော ဥစ္စာပစ္စည်းကို ပေးကမ်းခြင်း။

[بَرَّضَ] မိမိ၌ရှိသမျှကို ပေးကမ်းလိုက်သည့်အတွက် တစ်ခုမျှမကျန်အောင်ဖြစ်သည်။

[مُبَرِّضٌ] ရှိသမျှကုန်သွားသော(သူ)။

[اَبْرَضَ] [ـتِ الْاَرْضُ]မြေနေရာအနှံ့ အပင်အညှောင့်များဖြင့် ပြည့်နေသည်။

[بَرَّضَ] ❶ [ـتِ الْاَرْضُ]မြေနေရာအနှံ့ အပင်အညှောင့်များဖြင့် ပြည့်နေသည်။ ❷ မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းများကို ပေးကမ်း၍ ဖျက်ဆီးသည်။

[اِبْتَرَضَ] ❶ [ـالْمَاءَ](ရေ)အထွက်နည်းသည်။ ရေရှားပါးသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ]ဝမ်းစာရေးဖူလုံရန် ရရာအလုပ်ကိုလုပ်သည်။

[تَبَرَّضَ] ❶ မြေနေရာအနှံ့ အပင်အညှောင့်များဖြင့် ပြည့်နေသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ]အနည်းငယ်မျှသော စားဝတ်နေရေးဖြင့်ဖူလုံသည်။ ❸ [ـصَاحِبَهُ](၎င်းထံမှ)တစ်ခုပြီးတစ်ခုယူ၍ဖူလုံအောင်နေသည်။ ❹ [ـحَاجَتَهُ]မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို တစ်စစီဖြည်းဖြည်းချင်း ဖြည့်ဆည်းရယူသည်။ ❺ [ـالْمَاءَ]ရေကို လက်တစ်ခုပ်စာရတိုင်း လက်ခုပ်ဖြင့်ခတ်ယူသည်။ ❻ [ـالشَّرَابَ]စုတ်ယူသည်။ စုပ်သောက်သည်။ ❼ [ـالْمَاشِيَةُ النَّبَاتَ]အညှောင့်ကို စားသည်။ အညွန့်ရွေးစားသည်။

[اَلْبَارِضُ] အညှောင့်။

[اَلْبَرَاضُ - اَلْبَرَاضُ]အနည်းငယ်မျှသော။ မပြောပလောက်သော။

[اَلْبَرْضُ] ❶ အနည်းငယ်မျှသော(အရာ)။ မပြောပလောက်သော။ ❷ [اَلْبَرْضُ مِنَ الْآبَارِ]ရေအထွက်နည်းသောရေတွင်း။ (ج)[اَبْرَاضٌ - بُرُوْضٌ - بِرَاضٌ]။

[اَلْبَرْضَةُ] အပင်မပေါက်သောမြေ။

✿ [بَرْطَلَ] ❶ ဦးခေါင်းရှည်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا]ဦးထုပ် ဆောင်းပေးသည်။ ❸ လာဘ်ထိုးသည်။ တံစိုးလက်ဆောင်ပေးသည်။

[تَبَرْطَلَ] ❶ ဦးထုပ်ဆောင်းသည်။ ❷ လာဘ်စားသည်။ တံစိုးလက်ဆောင်ယူသည်။

[اَلْبُرْطُلُ] ဦးထုပ်။

[اَلْبُرْطُلَةُ] ထီး။ နွေရာသီ၌ အရိပ်ရရန်အတွက် ဆောင်းရသောဦးထုပ်။

[اَلبِرْطِيلُ] ❶ ကြိတ်ဆုံကို ဖေါက်ရသော သံလွန်အရှည်။ ❷ အဆောက်အဦးဆောက်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုရသော ကျောက်အုတ်။ ❸ တံစိုးလက်ဆောင်။(ج)[بَرَاطِيلُ]။

✿ [بَرْطَمَ] ❶ [_اللَّيْلَ](ည)မှောင်မိုက်သည်။ ❷ [_فُلاَنٌ]ဒေါသထွက်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။ ❸ ဒေါသကြောင့် နှုတ်ခမ်းစူထားသည်။ ❹ [_فُلاَنًا]ဒေါသထွက်အောင်လုပ်သည်။

[تَبَرْطَمَ] စကားတစ်ခွန်းကြောင့် ဒေါသထွက်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။

[اَلبَرَاطِمُ] နှုတ်ခမ်းထူသော(သူ)

[اَلبَرْطَمُ] လျှာလေးသူ၊ စကားကို ကောင်းစွာ မပြောနိုင်သူ။

✿ [اَلبَرْطَمَانُ] ယိုပုံး။ ပုလင်း။

✿ [اَلبُرْطُومُ] ထုပ်တန်း။ အိမ်အမိုးကို ထမ်းထားသော သစ်သားချောင်း။ (ج)[بَرَاطِيمُ]။

✿ [بَرَعَ -] ❶ အခြားသူများထက် သာလွန်သည်။ သူ့ထက်သာသည်။ ❷ [_الجَبَلَ] တောင်ထိပ်ကို တက်သည်။ ❸ [_صَاحِبَهُ] အောင်နိုင်သည်။ လွှမ်းမိုးသည်။

[بُرُوْعٌ] ❶ အခြားသူများထက် သာလွန်ခြင်း။ သူ့ထက်သာခြင်း။ ❷ တောင်ထိပ်ကို တက်ခြင်း။ ❸ အောင်နိုင်ခြင်း။ လွှမ်းမိုးခြင်း။

[بَرُعَ -] အခြားသူများထက် ပို၍တော်သည်။ သူ့ထက်သာသည်။ အများထက် ပို၍ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သည်။

[بَرَاعَةٌ] အခြားသူများထက် ပို၍တော်ခြင်း။ သူ့ထက်သာခြင်း။

[بَارِعٌ-بَرِيْعٌ] အခြားသူများထက် ပို၍တော်သော(သူ)။ သူ့ထက်သာသော(သူ)။

[تَبَرَّعَ] ❶ မတောင်းပဲပေးသည်။ ❷ မနိုင်းပဲလုပ်သည်။ ❸ မည်သည့် တုံ့ပြန်မှုကိုမျှ မမြှော်လင့်ပဲ စေတနာအလျှောက် ပြုမူသည်။ ❹ မိမိ၌တာဝန်ရှိသည်ထက် ပို၍ပြုမူသည်။ ❺ အသင့်ဖြစ်သည်။

[اَلبَارِعُ] [سَعْدُ البَارِعِ]ကြယ်တာရာတစ်လုံး၏အမည်။

[اَلبَرَاعَةُ] ❶ သူမတူအောင် ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်ဝမှု။ ❷ သူမတူအောင် စကားအရာ၌ ကျွမ်းကျင်ပြောင်မြောက်မှု။

✿ [بَرْعَمَ] ❶ အဖူးထွက်သည်။ ❷ အခက်အညွန့်ထွက်သည်။ ❸ ပန်းပွင့်သည်။

[تَبَرْعَمَ] ❶ အဖူးထွက်သည်။ ❷ အခက်အညွန့်ထွက်သည်။ ❸ ပန်းပွင့်သည်။

[اَلبُرْعُمُ] ❶ အဖူး၊ အငုံ။ ❷ အခက်အညွန့်။ ❸ ပန်း။ ❹ အနိုင်။(ج)[بَرَاعِمُ]။

[اَلبُرْعُمَةُ] ❶ အဖူး၊ အငုံ။ ❷ အခက်အညွန့်။ ❸ ပန်း။ ❹ အနိုင်။(ج)[بَرَاعِيمُ]။

[اَلبُرْعُوْمَةُ] ❶ အဖူး၊ အငုံ။ ❷ အခက်အညွန့်။ ❸ ပန်း။ ❹ အနိုင်။ ❺ [اَلبُرْعُوْمَةُ مِنَ الجَبَلِ] တောင်ထိပ်။(ج)[بَرَاعِيمُ]။

✿ [بَرِغَ -] ❶ စီးစိမ်ခံစားသည်။ ❷ အေးချမ်းသာယာစွာ အသက်ရှင်နေထိုင်သည်။

[بَرْغٌ] ❶ စီးစိမ်ခံစားခြင်း။ ❷ အေးချမ်းသာယာစွာ အသက်ရှင်နေထိုင်ခြင်း။

[اَلبُرْغُ] လျှာရည်။(ပါးစပ်မှ ထွက်လာသော အရည်)။

✿ [اَلبَرْغَثَة] အဖြူအနည်းငယ်စွက်သော အညိုရောင်။

[اَلبُرْغُوْث] လှေးမွှားကောင်၊ သန်းကောင်။ (ج)[بَرَاغِيْث]။[بُرْغُوْثُ الْبَحْرِ]ပုဇွန်ထုပ်။

✿ [اِبْرَغَشَّ] နာမကျန်းဖြစ်ရာမှ ပြန်လည်ကျန်းမာလာသည်။ နာလန်ထလာသည်။

✿ [اَلبَرْغَش] ဖြုတ်ကောင်။ ခြင်ကောင်။

✿ [بَرْغَلَ] ရေနှင့်နီးသောအရပ်၌ နေထိုင်သည်။

[اَلبُرْغُلُ] လှော်ထားသောဂျုံမှုန့်။

[اَلبِرْغِيْلُ] ရေနှင့်နီးသော အရပ်ဒေသ။ကမ်းရိုးတန်းရှိ မြို့ရွာဒေသ။(ج)[بَرَاغِيْلُ]။

✿ [بُرْغِى] ဝက်အူ။ (အရစ်ပါသော သံမှို)။ (ج)[بَرَاغِى]။

[بِرْفِيْر] ခရမ်းရောင်။(ج)[بَرَافِيْر]။

✿ [بَرَقَ -] ❶ [ــالْبَرْقُ]လျှပ်စီးလက်သည်။ လျှပ်ပြက်သည်။ ❷ [ــالسَّحَابُ اَوِ السَّمَاءُ]မိုးတိမ်သို့မဟုတ်ကောင်းကင်၌ လျှပ်စီးလက်သည်။ ❸ [ــالشَّئُ]တလက်လက် တောက်ပသည်။ ဝင်းပကြည်လင်သည်။ ❹ [ــفُلَانٌ] အထိတ်တလန့် ဖြစ်စေသည်။ ❺ [ــالْبَصَرُ] အကြည့်ရဲသည်။ မျက်လုံးစူးရှ တောက်ပသည်။ ❻ [ــتِ الْمَرْاَةُ]ချောမောလှပစွာ ဆင်ယင်ထားသည်။ အလှပြင်ထားသည်။ ❼ [ــتِ الْمَرْاَةُبِوَجْهِهَا]မျက်နှာပြသည်။ ❽ [ــالطَّعَامُبِزَيْتٍ اَوْسَمْنٍ]အသားအစာ၌ ဆီသို့မဟုတ်ထောပတ် အနည်းငယ်ထည့်သည်။

[بَرْقًا-بَرِيْقًا] ❶ လျှပ်စီးလက်ခြင်း။ လျှပ်ပြက်ခြင်း။ ❷ မိုးတိမ်သို့မဟုတ် ကောင်းကင်၌ လျှပ်စီးလက်ခြင်း။ ❸ တလက်လက် တောက်ပခြင်း။ ဝင်းပကြည်လင်ခြင်း။ ❹ အထိတ်တလန့် ဖြစ်စေခြင်း။ အကြည့်ရဲခြင်း။ ❺ မျက်လုံးစူးရှတောက်ပခြင်း။ ❻ ချောမောလှပစွာ ဆင်ယင်ထားခြင်း။ အလှပြင်ထားခြင်း။ ❼ မျက်နှာပြခြင်း။ ❽ အသားအစာ၌ ဆီသို့မဟုတ် ထောပတ် အနည်းငယ်ထည့်ခြင်း။

[بَارِق-بَرِيْق] ❶ လျှပ်စီးလက်သော။ လျှပ်ပြက်သော(မိုးတိမ်သို့မဟုတ်ကောင်းကင်)။ ❷ တလက်လက် တောက်ပသော(သူ၊ အရာ)။ ဝင်းပကြည်လင်သော(သူ၊ အရာ)။ ❸ အထိတ်တလန့်ဖြစ်စေသော(သူ၊ အရာ)။ ❹ အကြည့်ရဲသော(သူ၊ အရာ)။ ❺ မျက်လုံး စူးရှတောက်ပသော(သူ၊ အရာ)။ ❻ ချောမောလှပစွာ ဆင်ယင်ထားသော(သူ၊ အရာ)။ အလှပြင်ထားသော(သူ၊ အရာ)။ ❼ ဆီသို့မဟုတ်ထောပတ် အနည်းငယ် ထည့်ထားသော(အစားအစာ)။ [بَرِيْقُ السُّيُوْف-بَارِقَةُ السُّيُوْف]ဓါးရိပ်ဓါးရောင်။ «كفى ببارقة السيوف على رأسه فتنة» စုံစမ်းစစ်ဆေးသောအားဖြင့် ၎င်း၏ခေါင်းပေါ်၌ ဓါးရိပ်ပြခြင်းသည်ပင် တော်လောက်ပြီ။

[بَرِقَ -] ❶ ဘာကိုမျှ မမြင်နိုင်လောက်အောင် တုန်လှုပ်သည်။ မေ့လုမတတ် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသည်။ ❷ [ــالْبَصَرُ]အကြည့်ရဲသည်။ မျက်လုံးစူးရှတောက်ပသည်။ ❸ [ــالشَّئُ]အဖြူနှင့်အနက် ရောနှောသောအရောင် တောက်ပသည်။

[بَرِقَ] ❶ ဘာကိုမျှ မမြင်နိုင်လောက်အောင် တုန်လှုပ်ခြင်း။ မှေ့လုမတတ် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်း။ ❷ အကြည့်ရဲခြင်း။ မျက်လုံးစူးရှတောက်ပခြင်း။ ❸ အဖြူနှင့် အနက်ရောနေသောအရောင် တောက်ပခြင်း။

[اَبْرَقُ] ❶ ဘာကိုမျှ မမြင်နိုင်လောက်အောင် တုန်လှုပ်သော(သူ)။ မှေ့လုမတတ် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသော(သူ)။ ❷ အကြည့်ရဲသော(သူ)။ မျက်လုံး စူးရှတောက်ပသော(သူ)။ ❸ အဖြူနှင့်အနက် ရောနေသော(အရာ)။(ج)[بُرْقٌ]။(م)[بَرْقَاءُ]။

[اَبْرَقَ] ❶ [ـالسَّحَابُ اَوِ السَّمَاءُ]မိုးတိမ်သို့မဟုတ်ကောင်းကင်၌ လျှပ်စီးလက်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌ]အထိတ်တလန့်ဖြစ်စေသည်။ လျှပ်ရောင်သက်ရောက်သည်။ ❸ ကြေးနန်းရိုက်သည်။ ❹ [ـالسَّحَابُ عَلَى الْبَلَدِ](မြို့ပေါ်၌)မိုးရွာချသည်။ ❺ [ـفُلَانٌ الْبَرْقَ]လျှပ်စီးကို မြင်တွေ့ရသည်။ ❻ [ـتِ الْمَرْاَةُ بِوَجْهِهَا وَبِعَيْنِهَا]မျက်နှာပြသည်။ မျက်ရိပ်ပြသည်။ ❼ [ـبِالسَّيْفِ](ဓါးကို)တလက်လက် တောက်ပစေသည်။

[بَرَّقَ] ❶ [ـبَصَرَهُ اَوْ بِبَصَرِهِ]မျက်စိကို ပြူး၍ကြည့်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌ]အထိတ်တလန့်ဖြစ်စေသည်။ ခြိမ်းခြောက်သည်။ [بَرِّقْ لِمَنْ لَا يَعْرِفُكَ فَاِنَّ مَنْ عَرَفَكَ لَا يَعْبَاُبِكَ]မင်းကို မသိတဲ့လူကိုပဲ ခြိမ်းခြောက်၊ မင်းအကြောင်းသိတဲ့လူကတော့ မင်းကို ဂရုမစိုက်ဘူး။ ❸ ခရီးဝေးထွက်သည်။ ❹ [ـفِي الْمَعَاصِي]မကောင်းမှု၌နစ်မွန်းသည်။ ❺ [ـتِ الْمَرْاَةُ بِوَجْهِهَا وَبِعَيْنِهَا]မျက်နှာပြသည်။ မျက်ရိပ်ပြသည်။ ❻ [ـمَنْزِلَهُ] အိမ်ကို လှပစွာခင်းကျင်းထားသည်။

[اَلْاَبْرَقُ] ကျောက်ခဲ၊ သဲနှင့်ရွှံ့များရောနှောနေသော မြေနေရာ။(ج)[اَبَارِقُ]။

[اَلْاِبْرِيْقُ] ❶ တလက်လက် တောက်ပသောဓါး။ ❷ အသားအရေ ဝင်းလက်တောက်ပသောမိန်းမ။ ❸ မိမိ၏အလှကို ဖေါ်ပြသောမိန်းမ။ ❹ ကရားအိုး။

✿ [اِسْتَبْرَقَ] [اَلْاِسْتَبْرَقُ] ကြည့် [اَلْبُرَاقُ] ကောင်းကင်ခရီးကို ကြွမြန်းတော်မူသောည၌ တမန်တော်မြတ်(ﷺ)စီးနင်းတော်မူသည့် အစီးအနင်း။

[اَلْبَرْقُ] ❶ လျှပ်စီး။ ❷ ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးကိရိယာ။ (ج) [بُرُوْقٌ]။

[اَلْبُرْقُ] ဝန်စည်စလွယ်။(ج)[اَبْرَاقٌ-بُرْقَانٌ]။

[اَلْبَرْقَاءُ] ကျောက်ခဲ၊ သဲနှင့်ရွှံ့များရောနှောနေသော မြေနေရာ။(ج)[بَرَاقِى]။

[اَلْبُرْقَةُ] ❶ ကျောက်ခဲ၊ သဲနှင့်ရွှံ့များရောနှောနေသော မြေနေရာ။ ❷ အဆီနည်းသော(အရာ)။(ج)[بُرَقٌ- بِرَاقٌ]။

[اَلْبَرْقِيَّةُ] ကြေးနန်းစာ။

[اَلْبَيْرَقُ] ❶ အလံ။ ❷ အမှတ်အသား။(ج) [بَيَارِقُ]။

✿ [اَلْبَيْرَقْدَارُ] ❶ အလံကိုင်။ ❷ အမှတ်အသားပိုင်ရှင်။

✿ [بَرْقَشَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ရောင်စုံချယ်သည်။ ❷ အလှအပများဖြင့် တန်ဆာဆင်သည်။ ❸ [ـالْكَلَامَ]စိတ်ဝင်စားလာအောင် စကားကို တန်ဆာဆင်ပြောဆိုသည်။

[تَبَرْقَشَ] ❶ အရောင်အသွေး စုံလင်လှပ

သည်။ ❹ အလှအပများဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ ❺ စိတ်ဝင်စားရလောက်အောင် စကားအပြောအဆို လှပချောမွေ့သည်။

[اِبْرَنْقَشَ] ❶ [ـتِ الْاَرْضُ]စိမ်းလန်းစိုပြေသည်။ ❷ [ـتِ الْاَشْجَارُ]သစ်ပင်များ လှပစွာပေါက်ရောက်သည်။

[بَرْاقِشُ] ❶ အသွေးအရောင် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲသောငှက်တစ်မျိုး။ ❷ မိမိနှင့်နီးစပ်သူကို ဘေးဆိုးသက်ရောက်စေတတ်သူ။

[اَلْبِرْقِشُ] ငှက်ပုတီး။

✿ [بَرْقَطَ] ❶ ဒူးနှစ်ဘက်ကိုချဲ၍ ခြေသလုံးနှစ်ဘက်ပေါ်၌ထိုင်သည်။ ❷ [ـ الشَّئَ]ကွဲကွာစေသည်။ တကွဲတပြားစီဖြစ်စေသည်။ ❸ [ـ الْكَلَامَ]စကားကို အစီအငေါ်မတဲ့ပဲပြောဆိုသည်။ ပေါက်တတ်ကရ ပြောဆိုသည်။

[تَبَرْقَطَ] ❶ ပက်လက်လန်ကျသည်။ ကျောဖြင့်ကျသည်။ ❷ နေရာအနှံ့ကျက်စားသည်။

✿ [بَرْقَعَ] ❶ [ـتِ الْمَرْاَةُ وَجْهَهَا]မိမိ၏မျက်နှာကို လွှမ်းခြုံဖုံးအုပ်သည်။ ခေါင်းမြီးခြုံသည်။ ❷ [ـ الْمَرْاَةَ]မျက်နှာဖုံးတပ်ပေးသည်။ ခေါင်းမြီးခြုံစေသည်။ ❸ [ـ الرَّجُلَ بِالْعَصَا]မျက်နှာကို တုတ်ဖြင့်ရိုက်သည်။

[تَبَرْقَعَ] ❶ မျက်နှာ ဖုံးအုပ်နေသည်။ ခေါင်းမြီးခြုံထားသည်။ ❷ မျက်နှာဖုံးတပ်ထားသည်။

[اَلْبُرْقُعُ] ❶ မျက်နှာဖုံး။ ခေါင်းမြီးခြုံထည်။ ❷ တိရစ္ဆာန်အစီးအနင်း၏ ပေါင်၌ရှိသော အမှတ်အသား။(ဇ)[بَرَاقِعُ]။

[اَلْبُرْقُوعُ] ❶ မျက်နှာဖုံး။ ခေါင်းမြီးခြုံထည်။ ❷ တိရစ္ဆာန်အစီးအနင်း၏ ပေါင်၌ရှိသော အမှတ်အသား။(ဇ)[بَرَاقِيعُ]။

[اَلْمُبَرْقَعُ] ❶ မျက်နှာတစ်ခုလုံး အဖြူကွက်ပါသော(မြင်း)။ ❷ ဂီတတူရိယာတစ်မျိုး။(ဇ)[بَرَاقِيعُ]။

[اَلْمُبَرْقَعَةُ] ❶ မျက်နှာတစ်ခုလုံး အဖြူကွက်ပါသော(မြင်းမ)။ ❷ ခေါင်းတစ်ခုလုံး အဖြူကွက်ရှိသောဆိတ်မ။

[اَلْمُبَرْقِعَةُ] မြင်း၏မျက်နှာတစ်ခုလုံး ဖြူနေသောအကွက်။

✿ [اَلْبَرْقُوقُ] ဆီးပင်။

✿ [بَرْقَلَ] ❶ လိမ်ညာသည်။ ❷ အပြောတစ်ခြား အလုပ်တခြားဖြစ်သည်။

[اَلْبِرْقِيلُ] တိုက်ပွဲ၌ သံလုံးဖြင့်ရန်သူအားပစ်ခတ်ရန်အတွက် အသုံးပြုရသော လေးကိုင်း။

✿ [بَرَكَ ـُ] ❶ [ـ الْبَعِيرُ](ကုလားအုတ်)ရင်ပတ်ပေါ်၌ အိပ်ချသည်။ မှောက်လျက်ကျသည်။ နေရာတစ်နေရာ၌ စွဲမြဲစွာ ဒူးထောက်ဝပ်ချသည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ]ရပ်တည်နေထိုင်သည်။ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။ ❸ [ـ فُلَانٌ عَلَى الْاَمْرِ]စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❹ [ـ السَّمَاءُ]မိုးအမြဲမပြတ် ရွာသည်။ ❺ ဒူးထောက်သည်။ ❻ [ـتِ الْمَرْاَةُ]ကြီးမားအရွယ်ရောက်သော သားသမီးများရှိလျက်နှင့် နောက်အိမ်ထောင်ပြုသည်။

[بُرُوْكٌ ـ تَبْرَاكٌ] ❶ (ကုလားအုတ်)ရင်ပတ်ပေါ်၌ အိပ်ချခြင်း။ မှောက်လျက်ကျခြင်း။ နေရာတစ်နေရာ၌ စွဲမြဲစွာ ဒူးထောက်ဝပ်ချခြင်း။

❶ ရပ်တည်နေထိုင်ခြင်း။ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။ ❷ စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❸ မိုးအမြဲမပြတ်ရွာခြင်း။ ❹ ဒူးထောက်ခြင်း။ ❺ ကြီးမားအရွယ်ရောက်သော သားသမီးများရှိလျက်နှင့် နောက်အိမ်ထောင်ပြုခြင်း။

[بَرُوكٌ] ကြီးမားအရွယ်ရောက်သော သားသမီးများရှိလျက်နှင့် နောက်အိမ်ထောင်ပြုသောမိန်းမ။

[اَبْرَكَ] ❶ [ـفِى عَدْوِهِ]အားကုန်ပြေးသည်။ ဖနောင့်နှင့်တင်ပါး တစ်သားတည်းဖြစ်အောင်ပြေးသည်။ ❷ [ـالبَعِيرَ]ကုလားအုတ်ကို ထိုင်နိုင်းသည်။

[بَارَكَ] ❶ [ـعَلَى الشَّيْءِ]စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❷ [ـاللهُ الشَّيْءَ اَوْ فِيهِ اَوْ عَلَيْهِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ကျက်သရေမင်္ဂလာတိုးပွားစေတော်မူသည်။ ကောင်းချီးပေးတော်မူသည်။

[بَرَّكَ] ❶ [ـالبَعِيرُ](ကုလားအုတ်)ရင်ပတ်ပေါ်၌ အိပ်ချသည်။ မှောက်လျက်ကျသည်။ နေရာတစ်နေရာ၌ စွဲမြဲစွာဒူးထောက်ဝပ်ချသည်။ ❷ [ـالسَّمَاءُ]မြေမျက်နှာပြင်ကို ကွဲအက်တိုက်စားစေသည်အထိ မိုးသည်းထန်စွာရွာသည်။ ❸ [ـعَلَى فُلَانٍ]ကျက်သရေမင်္ဂလာရှိရန်၊ ကောင်းချီးမင်္ဂလာရရှိရန် ဆုတောင်းပေးသည်။

[اِبْتَرَكَ] ❶ [ـالبَعِيرُ](ကုလားအုတ်)ရင်ပတ်ပေါ်၌ အိပ်ချသည်။ မှောက်လျက်ကျသည်။ နေရာတစ်နေရာ၌ စွဲမြဲစွာဒူးထောက်ဝပ်ချသည်။ ❷ ဒူးထောက်သည်။ ❸ [ـالدَّابَّةُ]ဘေးစောင်းပြေးသည်။ တစောင်းပြေးသည်။ ❹ [ـفِى العَدْوِ]အားကုန်ပြေးသည်။ ဖနောင့်နှင့်တင်ပါး တစ်သားတည်းဖြစ်အောင်ပြေးသည်။ ❺ [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးအမြဲမပြတ် ရွာသည်။ ❻ [ـمُصَارِعَهُ]မိမိ၏ပြိုင်ဘက် နပမ်းသတ်သူကို မိမိ၏ရင်ပတ်အောက်၌ ဖိလှဲချသည်။ ❼ [ـالرَّجُلَ]၎င်း၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းအောင်လုပ်ကြံသည်။

[تَبَارَكَ] ❶ မြင့်မြတ်သည်။ အခြေအနေမြင့်မားသည်။ ❷ [ـاللهُ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် သန့်ရှင်းမြင့်မြတ်တော်မူသည်။ ﴿تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့်ပြည့်ဝစုံလင်တော်မူသော အကြင်အရှင်မြတ်၏လက်တော်၌ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည်တည်၏။ ❸ [ـبِهِ](ယင်းဖြင့်)မင်္ဂလာယူသည်။ ကောင်းချီးမင်္ဂလာတောင်းခံသည်။

[تَبَرَّكَ] [ـبِهِ](ယင်းဖြင့်) မင်္ဂလာယူသည်။ ကောင်းချီးမင်္ဂလာတောင်းခံသည်။

[بَرَا كِ] ဒီနေရာမှာပဲနေ။ ဘယ်မှမသွားနဲ့။ စွဲစွဲမြဲမြဲရပ်တည်နေပါ။(အမိန့်ပေးကြိယာ၏အဓိပ္ပါယ်ကိုပေးသောနာမ်)

[اَلبَرَاكَاءُ] ❶ စစ်မြေပြင်။ ❷ စစ်မြေပြင်၌ ဖွဲကြီးစွာဖြင့် ကြံ့ကြံ့ခံရပ်တည်မှု။

[اَلبَرْكُ] ❶ ရင်ပတ်၊ ဗိုက်သား။ ❷ ကုလားအုတ်ထိုင်သောအခါ မြေနှင့်ထိနေသော ရင်ပတ်အစိတ်အပိုင်း။ ❸ ဒူးထောက်ဝပ်နေသောကုလားအုတ်များ။ ❹ အလွန်များပြားလှသောကုလားအုတ်။

[اَلبَرَكُ] ❶ တစ်စုံတစ်ခုပေါ်၌ ရပ်တည်နေ

သူ။ ဒူးထောက်နေသူ။ ❷ သတ္တိကြောင်သူ။ ❸ အိပ်စက်နေသူ၏ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင်တက်စီးခြင်း။

[اَلْبَارُوْكُ] ❶ တစ်စုံတစ်ခုပေါ်၌ ရပ်တည်နေသူ။ ဒူးထောက်နေသူ။ ❷ သတ္တိကြောင်သူ။ ❸ အိပ်စက်နေသူ၏ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင်တက်စီးခြင်း။

[اَلْبَرَكَةُ] ❶ တိုးတက်ကြီးပွားမှု။ တိုးပွားများပြားမှု။ ❷ အကြောင်းလှမှု။ အခြေအနေကောင်းမွန်မြင့်မြတ်မှု။ ❸ အိပ်စက်နေသူ၏ရင်ပတ်ပေါ်၌ မလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစီးထားမှု။ ❹ [حَبَّةُ الْبَرَكَةِ]ကရဝေးစေ့။

[اَلْبِرْكَةُ] ရေကန်။ ရေအိုင်။

[اَلْبُرْكَةُ] ရေဘဲ။(ج)[بُرَكٌ]။

[اَلْبَرُوْكُ۔اَلْبَرِيكَةُ]စွန်ပလွံသီးနှင့် ထောပတ်ရော၍ ပြုလုပ်ထားသော အချိုမှုန့်တစ်မျိုး။

[اَلْبَرِيْكُ] ❶ မင်္ဂလာရှိသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ဒိန်နှင့်စားရသော စွန်ပလွံသီးအမှည့်။ (ج) [بُرُكٌ]။

[اَلْمَبْرَكُ] ❶ မင်္ဂလာရှိသော(နေရာ၊ အချိန်)။ ❷ ဒူးထောက်သည့်နေရာ။[لَيْسَ لَهُ مَبْرَكُ جَمَلٍ] သူ့မှာချိုးတစ်ပြားတောင်မရှိဘူး။(ج)[مَبَارِكُ]။

✿ [اَلْبَرْكَارُ] စက်ဝိုင်းများရေးဆွဲရန် အသုံးပြုရသော ထောက်စူး။ ကြည့်[اَلْبَرْجَلُ]

✿ [اَلْبَرْكَانُ] မီးတောင်။

✿ [بَرْكَعَ] ❶ ဒူးထောက်လဲကျသည်။ ဒူးထောက်လျက် အနေအထားဖြင့် လိမ့်ကျသည်။ ❷ လေးဘက်ထောက် အနေအထားဖြင့်ရပ်သည်။ လေးချောင်းထောက် ပုံစံဖြင့်နေသည်။ ❸ [ـ الرَّجُلَ]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ နပမ်းသတ်သည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။

[تَبَرْكَعَ] ❶ လဲကျသည်။ ဒူးထောက်လျက် အနေအထားဖြင့် လိမ့်ကျသည်။ ❷ ပြတ်တောက်သွားသည်။

[اَلْبُرْكُعُ] ❶ လူပု။ ❷ အလွန်ပုသော ကုလားအုတ်။ ❸ လေးလံသဖြင့် ခြေကားယားဖြစ်နေသူ။

✿ [بَرْلَمَانُ] ပါလီမန်လွှတ်တော်။ တရားဥပဒေပြုလွှတ်တော်။

✿ [اَلْبَرْلَنْتُ] အလွန်အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သောစိန်။

✿ [بَرَمَ ـ] ❶ [ـ الْحَبْلَ]ကြိုးအစနှစ်ဘက်ကို ရစ်ပတ်ချည် နှောင်သည်။ ကြိုးကျစ်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]ခိုင်မာအောင်လုပ်သည်။

[بَرْمٌ] ❶ ကြိုးအစနှစ်ဘက်ကို ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ခြင်း။ ကြိုးကျစ်ခြင်း။ ❷ ခိုင်မာအောင်လုပ်ခြင်း။

[بَرِمَ ـ] ❶ [ـبِهِ]ငြီးငွေ့သည်။ စိတ်ကုန်သည်။ အမြင်ကပ်သည်။ ❷ [ـبِمَنْطِقِهِ]စကားထစ်သည်။ ရှင်းလင်းပီသစွာ မပြောနိုင်ပဲရှိသည်။[ـبِالْحُجَّةِ وَالْجَوَابِ]အထောက်အထားမပြနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။ အဖြေမပေးနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။

[بَرَمٌ] ❶ ငြီးငွေ့ခြင်း။ စိတ်ကုန်ခြင်း။ အမြင်ကပ်ခြင်း။ ❷ စကားထစ်ခြင်း။ ရှင်းလင်း

ပီသစွာ မပြောနိုင်ခြင်း။

[بَرِمٌ] ❶ ငြီးငွေ့သော(သူ)။ စိတ်ကုန်သော(သူ)။ အမြင်ကပ်သော(သူ)။ ❷ စကားထစ်သော(သူ)။ ရှင်းလင်းပီသစွာ မပြောနိုင်သော(သူ)။

[اَبْرَمَ] ❶ ကျောက်ခွက်ပြုလုပ်သည်။ ❷ [ـِ الْكَرْمَ]စပျစ်ပင် အသီးအကင်းဖြစ်သည်။ ❸ [ـِ الْحَبْلَ]အခိုင်အမာ ထုံးဖွဲ့သည်။ ❹ [ـِ الشَّيْءَ]အခိုင်အမာပြုလုပ်သည်။ ခိုင်မြဲစေသည်။ ❺ ငြီးငွေ့စေသည်။ စိတ်ကုန်စေသည်။ အမြင်ကပ်အောင် နေထိုင်ပြုမူသည်။ ❻ [ـِ الْاَمْرَ]အခိုင်အမာပြဌာန်းသည်။

[تَبَرَّمَ] [ـِ بِالشَّيْءِ]ငြီးငွေ့သည်။ စိတ်ကုန်သည်။ အမြင်ကပ်သည်။

[اَلْبَرَّامَةُ-اَلْبَرِّيمَةُ]အပေါက်ဖေါက်ရန်အတွက် အသုံးပြုရသောစူး။ ဖေါက်စူး။

[اَلْبَرَمُ] ❶ စပျစ်သီးအကင်း။ ❷ ကာချယ်အစို။ ❸ စေးနဲတွန့်တိုသဖြင့် လူအများနှင့် ရောနှောဆက်ဆံခြင်းမရှိသူ။ ပေးကမ်းရမည်ကို ကြောက်သဖြင့် လူများကိုရှောင်နေသူ။(ج)[اَبْرَامٌ]။

[اَلْبُرْمَةُ] ကျောက်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အိုး၊ ခွက်။ (ج) [بُرَمٌ-بِرَامٌ-بُرَامٌ]။

[اَلْبَرِيمُ] ❶ အရောင်နှစ်ခုရောနေသော ကြိုး။ ❷ အမျိုးသမီးများ ခါးနှင့်လက်မောင်း၌ ချည်နှောင်သော လက်ဝတ်ရတနာတို့ဖြင့် မွမ်းမံထားသည့်ကြိုး။ ❸ မျက်စိမထိရန် ကလေးများ၌ ချိတ်ဆွဲပေးသော အဆောင်လက်ဖွဲ့။ ❹ သုံးလွန်းတင်ကြိုးရှိ တစ်ကြိုး။ ❺ လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ အလွှာပေါင်းစုံ ရောနှောနေသော လူစုလူဝေး။ ❻ လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ အလွှာပေါင်းစုံ ရောနှောနေသော စစ်တပ်။ ❼ ကာချယ်နှင့်စိုနေသောမျက်ရည်။ မိုးသောက်ရောင်ခြည်။ ❽ စွပ်စွဲခံရသူ။ အထင်ခံရသူ။

[اَلْبِيْرَمُ] သစ်များကို ခွဲဖြတ်ရာ၌ အသုံးပြုရသော သံဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် သပ်ချောင်း။

[اَلْمِبْرَمُ] လွန်း၊ ရက်ဖေါက်တံ။(ج)[مَبَارِمُ]။

[اَلْمُبْرِمُ] လေးလံသောအရာ။ အပြောအဆိုမိုက်ရိုင်းကြမ်းတမ်းသူ။

✿ [اَلْبَرْمَائِيُّ] ကုန်းနေရေနေသတ္တဝါ သို့မဟုတ် အပင်။

✿ [اَلْبِرْمِيلُ] သစ်သားစည်။(ج)[بَرَامِيلُ]။

✿ [اَلْبَرْمَقُ] ပွတ်လုံး။ (ج)[بَرَامِقُ]။

✿ [بَرْمَهَاتُ] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသား ကစ်ဘ်တ်တို့လူမျိုးတို့၏ပြက္ခဒိန်အရ ခုနစ်လမြောက်ဖြစ်သောလ။

✿ [بَرْمُوْدَةُ] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသား ကစ်ဘ်တ်တို့လူမျိုးတို့၏ပြက္ခဒိန်အရ ရှစ်လမြောက်ဖြစ်သောလ။

✿ [اَلْبَرْنِيُّ] လုံးဝန်း၍အနီရောင်ရှိသော အကောင်းစားစွန်ပလွံသီးတစ်မျိုး။

[اَلْبَرْنِيَّةُ] ❶ လုံးဝန်း၍အနီရောင်ရှိသော အကောင်းစားစွန်ပလွံသီးတစ်လုံး။ ❷ မြေသို့မဟုတ် ဖလ်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော အဝကျယ်သည့်အိုး၊ ခွက်။ ❸ ယယ်ရှယ်သောကြက်ဖ။ (ج)[بَرَانِيُّ]။

[اَلْبَرْنِيَّةُ] ❶ စာရင်းစာရွက်။ ❷ ပစ္စည်းစာရင်း။ ❸ လုပ်ငန်းစဉ် ရေးဆွဲထားသော စာ

ရွက်၊ စာတမ်း။ ❹ အဆင့်ဆင့် ဆင့်ပြန့်ပို့ချသူတို့၏ အမည်စာရင်းကို ပြုစုထားသော စာအုပ်။ ❺ အစီအစဉ်။(အခမ်းအနားအစီအစဉ်၊ အသံလွှင့်အစီအစဉ်စသည်)။ (ج) [بَرَانِى]။

✿ [اَلْبُرُنْجُكُ] ❶ ဇာပါး။ ❷ လှိုင်းတွန့်အထည်စ။

✿ [اَلْبُرُنْزُ] ကြေးနီနှင့်ခဲမဖြူသတ္တုစပ်။

✿ [بَرْنَسَ] ❶ အရပ်လူမျိုးများ ဝတ်ဆင်သော ခေါင်းဆောင်းပါဝတ်ရုံကို ဝတ်ဆင်သည်။ ❷ ရေချိုးပြီးဝတ်ဆင်ရသော အဝတ်ကို ဝတ်ဆင်သည်။

[اَلْبُرْنُسُ] ❶ အရပ်လူမျိုးများ ဝတ်ဆင်သော ခေါင်းဆောင်းပါဝတ်ရုံ။ ❷ ရေချိုးပြီးဝတ်ဆင်ရသောအဝတ်။(ج) [بَرَانِسُ]။

✿ [اَلْبَرْنَوْفُ] ထန်းပင်နှင့်တူသော အပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَرْنَطَ] ဥရောပလူမျိုးတို့ဆောင်းသော ဦးထုပ်ကို ဆောင်းသည်။

[اَلْبَرْنِيْطَةُ] ဥရောပလူမျိုးတို့ဆောင်းသော ဦးထုပ်။(ج)[بَرَانِيْطُ]။

✿ [بَرْنَقَ] ပိုက်ဆံလျှော်ပင်၏အစေ့မှ ထုတ်ယူပြုလုပ်ထားသော ဆေးရောင်ဖြင့် ချယ်သည်။ အဝါဖျော့ရောင်ချယ်သည်။

[اَلْبَرْنِيْقِىُّ] ပိုက်ဆံလျှော်ပင်၏အစေ့မှ ထုတ်ယူပြုလုပ်ထားသော ဆိုးဆေး။

✿ [بَرَهَ -] ❶ ခန္ဓာကိုယ် အသားအရေပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ် ကြီးမားတုတ်ခိုင်သည်။ ❷ ဖြူဖွေးတောက်ပသည်။ ❸ ခန္ဓာကိုယ် အသားအရေ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးလာသည်။

[بَرَّهُ] ❶ ခန္ဓာကိုယ် အသားအရေပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ် ကြီးမားတုတ်ခိုင်ခြင်း။ ❷ ဖြူဖွေးတောက်ပခြင်း။ ❸ ခန္ဓာကိုယ် အသားအရေ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးလာခြင်း။

[اَبْرَهُ] ❶ ခန္ဓာကိုယ် အသားအရေပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ် ကြီးမားတုတ်ခိုင်သော(သူ)။ ❷ ဖြူဖွေးတောက်ပသော(သူ)။ ❸ ခန္ဓာကိုယ် အသားအရေ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးလာသော(သူ)။(م) [بَرْهَاءُ]။(ج) [بُرْهٌ]။

[اَبْرَهَ] ❶ အထောက်အထား ယူလာပြသည်။ ❷ ထူးခြားဆန်းကျယ်မှုများကို ယူလာပြသသည်။ ❸ လူအများကို လွှမ်းမိုးသည်။

[اَلْبُرْهَةُ -اَلْبَرْهَةُ] ❶ ခေတ္တခဏအချိန်။ ❷ အချိန်ပိုင်း။ အချိန်တို။

✿ [بَرْهَمَ] မျက်တောင်မခတ်ပဲ စိုက်ကြည့်သည်။

[اَلْبَرَاهِمَةُ] ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားများ။

[اَلْبَرْهَمِىُّ] ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏား။

[اَلْبَرْهَمَةُ-اَلْبُرْهُمَةُ]❶ အဖူး၊ အငုံ။ ❷ အခက်အညွန့်။ ❸ ပန်း။ ❹ အခိုင်။

✿ [بَرْهَنَ] အထောက်အထား အထင်အရှားယူလာပြသည်။

[اَلْبُرْهَانُ] ထင်ရှားပြတ်သားသော အထောက်အထား။(ج) [بَرَاهِيْنُ]။

✿ [بَرَا -] ❶ [اَلْبَرَاةَ -]လက်ကောက်ကွင်း၊ နားကွင်း၊ နှာခေါင်းကွင်း၊ ခြေကွင်းစသည်တို့ကို ပြုလုပ်သည်။ ❷ [اَلْجَمَلَ -](ကုလား

ဝါဒ။
[بُرُوتِستُو] ဘာသာရေးခွဲလွှာကို ကန့်ကွက်ကြောင်း အသိပေးကြေငြာချက်။
✿ [بُرُوتُون] ပရိုတွန်။(အနုမြူ၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လျှပ်စစ်အဖိုဓါတ်ဆောင်သော ပရမာအနုမြူ။
✿ [بَرْوَز] ဘောင်ခတ်သည်။
[بَرْوَازْ] ဘောင်။(တံခါးဘောင်၊ ဓါတ်ပုံဘောင်စသည်)။ကြည့် [اِطَارْ]
✿ [اَلْبُرُوفَةُ] ❶ သေချာအောင် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း။ ❷ ပရုဖ်ဖတ်ခြင်း။ ❸ အစမ်းလေ့ကျင့်မှု။
✿ [اَلْبَرْوَقُ] ❶ ရွက်နု၊ မြက်နု။ ❷ အပင်တစ်မျိုး။(ج)[بَرَاوِقُ]။
✿ [بَرَى ـِ] ❶ [ـالْحَجَرَ اَوِ الْعُوْدَ](ကျောက်၊ သစ်စသည်ကို)ထွင်း၍ ပုံဖော်သည်၊ ထွင်းထုသည်။ ❷ [ـالْقَلَمَ](ကလောင်၊ ခဲတံစသည်ကို)ချွန်သည်။ ❸ [ـالسَّفَرُ اَوِ الْجُوْعُ الْاِنْسَانَ اَوِ الْبَعِيْرَ] (ခရီးသို့မဟုတ် ငတ်ပြတ်မှုက လူသို့မဟုတ် ကုလားအုတ်ကို)ပိန်ချုံးစေသည်။ ❹ [ـلَهُ]တင်ဆက်သည်။ တင်ပြသည်။
[بَرْيٌ] ❶ (ကျောက်၊ သစ်စသည်ကို)ထွင်းသည်၊ ထွင်းထုခြင်း။ ❷ (ကလောင်၊ ခဲတံစသည်ကို)ချွန်ခြင်း၊ သွေးခြင်း။ ❸ ပိန်ချုံးစေခြင်း။ ❹ တင်ဆက်ခြင်း။ တင်ပြခြင်း။
[بَارٍ] ❶ (ကျောက်၊ သစ်စသည်ကို)ထွင်းသော(သူ)၊ ထွင်းထုပုံဖော်သော(သူ)။ ချောအောင်သပ်သော(သူ)။[اَعْطِ الْقَوْسَ بَارِيْهَا] ဒီကိစ္စကို သူနဲ့သက်ဆိုင်သူကို လွှဲလိုက်။ ❷

အုတ်၏နှာခေါင်း၌)နဖားကွင်း တပ်ဆင်ပေးသည်။ ❸ [ـالْعُوْدَ اَوِ السَّهْمَ اَوِ الْقَلَمَ](တုတ်၊ မြား၊ ခဲတံစသည်ကို)ချွန်ထက်အောင်လုပ်သည်။ ❹ [ـاللّٰهُ الشَّيَْ]ဖန်ဆင်းသည်။
[بَرْوٌ] ❶ လက်ကောက်ကွင်း၊ နားကွင်း၊ နှာခေါင်းကွင်း၊ ခြေကွင်းစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်း။ ❷ (ကုလားအုတ်၏နှာခေါင်း၌)နဖားကွင်း တပ်ဆင်ပေးခြင်း။ ❸ (တုတ်၊ မြား၊ ခဲတံစသည်ကို)ချွန်ထက်အောင်လုပ်ခြင်း။ ❹ ဖန်ဆင်းခြင်း။
[مَبْرُوٌّ] ❶ နှာခေါင်း၌ နဖားကွင်း တပ်ဆင်ထားသော(ကုလားအုတ်)။ ❷ ချွန်ထက်အောင်လုပ်ထားသော(တုတ်၊ မြား၊ ခဲတံစသည်)။ ❸ ဖန်ဆင်းထားသော(အဖန်ဆင်းခံ)။
[اَبْرَى] ❶ [ـالْجَمَلَ](ကုလားအုတ်၏နှာခေါင်း၌)နဖားကွင်း တပ်ဆင်ပေးသည်။
[بَرْوٌ] ❶ လက်ကောက်ကွင်း၊ နားကွင်း၊ နှာခေါင်းကွင်း၊ ခြေကွင်းစသည်။ ❷ နဖားကွင်း။(ج)[بُرًى - بُرَاتٌ - بُرُوْنَ - بُرِيْنَ]။
[اَلْبَرْوَةُ] ❶ လက်ကောက်ကွင်း၊ နားကွင်း၊ နှာခေါင်းကွင်း၊ ခြေကွင်းစသည်။ ❷ နဖားကွင်း။ ❸ (တုတ်၊ မြား၊ ခဲတံစသည်ကို)ချွန်ထက်အောင်သွေးသဖြင့် ထွက်လာသော အပိုင်းအစများ။ အစအနများ။ ❹ အသုံးပြုပြီးနောက် ကျန်ရှိသော ဆပ်ပြာအပိုင်းအစ။
[اَلْبَرِيَّةُ] အဖန်ဆင်းခံများ၊ ဝေနေယျသတ္တဝါများ။ (ج)[بَرَايَا]။ကြည့်[بَرَا]။
✿ [اَلْبُرُوتِسْتَنْتِيَةُ] ဘာရင်ဂျီခရစ်ယာန်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်၍ သီးခြားခွဲထွက်သော ပရိုတက်စတင့်

(ကလောင်၊ ခဲတံ စသည်ကို)ချွန်သော(သူ)။ သွေးသော(သူ)။ ❷ ပိန်ခြိုးစေသော(သူ၊ အရာ)။ ❸ တင်ဆက်သော(သူ)။ တင်ပြသော(သူ)။

[مَبْرِيٌّ - بَرِيٌّ] ပိန်ခြိုးစေသော(သူ၊ အရာ)။

[اَبْرَى] မြေကြီး လူးထိသည်။ ဖုံပေသည်။ ဖုံတက်သည်။

[بَارَى] ❶ ဖက်ပြိုင်သည်။ ပြိုင်ဆိုင်တုပသည်။ ❷ အားပြိုင်သည်။ ❸ [ـ امْرَأَتَهُ]မိမိ၏ဇနီးမယားကို ကောင်းမွန်စွာ ကွာရှင်းပြတ်စဲသည်။ကြည့်[برا]

[اِبْتَرَى] [ـ الْحَجَرَ اَوِ الْعُوْدَ](ကျောက်၊ သစ် စသည်ကို)ထွင်းသည်၊ ထွင်းထုသည်။

[اِنْبَرَى] ❶ [ـ الْحَجَرُ اَوِ الْعُوْدُ](ကျောက်၊ သစ်စသည်)ထွင်းထားပြီးသားဖြစ်သည်၊ ထွင်းထုထားသည်။ ❷ [ـ الْقَلَمُ](ကလောင်၊ ခဲတံ စသည်)ချွန်ထက်သည်။ ချွန်မြအောင်သွေးထားသည်။ ❸ [ـ الْاِنْسَانُ وَالْبَعِيْرُ](ခရီးသို့မဟုတ် တော်ပြတ်မှုကြောင့် လူသို့မဟုတ် ကုလားအုတ်)ပိန်ခြိုးလာသည်။ ❹ [ـ لَهُ]တင်ဆက်သည်။ တင်ပြသည်။

[تَبَارَى] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဖက်ပြိုင်သည်။ ❷ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး တုပပြိုင်ဆိုင်သည်။ ❸ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အားပြိုင်သည်။ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုလုပ်သည်။

﴿نَهَى عَنْ طَعَامِ الْمُتَبَارِيَيْنِ اَنْ يُؤْكَلَ﴾ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုလုပ်၍ ကျွေးသောသူနှစ်ဦး၏ အစားအစာကို မစားရဟု တားမြစ်ထား၏။

[تَبَرَّى] ❶ လိုချင်တတ်မက်သောအကြည့်ဖြင့်ကြည့်သည်။ မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ကြည့်သည်။ ❷ ကိုယ်ရောင် ထင်ရှားပြသသည်။

[اَلْبَارِيَاءُ] ကြည့်[بور]

[اَلْبَارِيُّ] ကြည့်[بور]

[اَلْبَارِيَّةُ] ကြည့်[بور]

[اَلْبَرَى] ❶ မြေကြီး၊ ဖုံ၊ သဲ။ ပျက်စီးပါစေ။ [بِفِيْهِ الْبَرَى]အကျိုးနည်းပါစေ။ ❷ အဖန်ဆင်းခံ ဝေနေယျသတ္တဝါများ။

[اَلْبُرَاءُ] ကျောက်၊ သစ်၊ ဝါးစသည်တို့ကို ပုံဖော်ထွင်းထုသဖြင့် ထွက်လာသော အစအနအတိုအထွာများ။ ကလောင်၊ ခဲတံစသည်တို့ကို ချွန်သဖြင့် ထွက်လာသော ချွန်စများ။

[اَلْبُرَايَةُ] ❶ ကျောက်၊ သစ်၊ ဝါးစသည်တို့ကို ပုံဖော်ထွင်းထုသဖြင့် ထွက်လာသော အစအနအတိုအထွာများ။ ကလောင်၊ ခဲတံ စသည်တို့ကို ချွန်သဖြင့် ထွက်လာသော ချွန်စများ။ ❷ အလွန်ဆိုးယုတ် အောက်တန်းကျသူ။ [نَاقَةٌ ذَاتُ بُرَايَةٍ]အဆီ၊ အသားနှင့် ပြည့်ဖြိုးသောကုလားအုတ်မ။

[اَلْبِرَايَةُ] ကျောက်၊ သစ်၊ ဝါးစသည်တို့ကို ပုံဖော်ထွင်းထုသည့် အတတ်ပညာ။

[اَلْبَرَّاءُ] ကျောက်၊ သစ်၊ ဝါးစသည်တို့ကို ပုံဖော်ထွင်းထုပုံဖော်၍ အသက်မွေးသူ။

[اَلْبَرَّائَةُ - اَلْبَرَّايَةُ]ကလောင်၊ ခဲတံစသည်ကို ချွန်သည့်ကိရိယာ။

✽[اَلْبِرِيْ بِرِيْ] ဗီတာမင်ဓါတ်ချို့တဲ့သည့် ရောဂါ။

[اَلْمُبَارَاةُ] အသင်းနှစ်သင်း သို့မဟုတ် လူနှစ်ယောက်ပြိုင်ပွဲ(အားကစား)။(ج)[مُبَارَيَاتٌ]။

[اَلْمِبْزَاة] ကလောင်၊ ခဲတံစသည်ကို ချွန်သည့်ကိရိယာ။(ج) [مَبَازٍ]။

✿ [بَزْبَزَ] ❶ ခပ်သွက်သွက် လမ်းလျှောက်သည်။ သုတ်ခြေတင်သည်။ ❷ ရှုံးနိမ့်သဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည်။ ❸ လှုပ်ရှားသည်။ တုန်ခါလှုပ်ရှားသည်။ ❹ [ـ الرَّجُلَ] ခပ်ကြမ်းကြမ်း ဆွဲခါလှုပ်ရမ်းသည်။ ❺ [ـ الدَّابَّةَ]ခပ်ကြမ်းကြမ်း ဆောင့်ဆွဲသည်။ ❻ [ـ الشَّيْءَ]ပြုပြင်မွမ်းမံသည်။ ❼ ရုတ်တရက် သုတ်ဆွဲယူငင်သည်။ အားဖြင့်ဆွဲထုတ်သည်။ ❽ အပြီးအပိုင် လွှင့်ပစ်သည်။

[اَلْبَزْابِزُ] ❶ ခြေလှမ်းသွက်သောသူ။ ❷ အလွန်လှုပ်ရှားသော(သူ၊ အရာ)။ ❸ လမ်းခရီး၌ ပေါ့ပါးသွက်လက်သောအစေခံ။

[اَلْبَزْبَازُ] ❶ ခြေလှမ်းသွက်သောသူ။ ❷ အလွန်လှုပ်ရှားသော(သူ၊ အရာ)။ ❸ လမ်းခရီး၌ ပေါ့ပါးသွက်လက်သောအစေခံ။

[اَلْبَزْبُوزُ] ❶ ပိုက်နှုတ်သီးချွန်၊ နော်ဇယ်။ ❷ ပိုက်ခေါင်း။

✿ [بَزَجَ ـ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။ ❷ လှည့်စားသည်။ ❸ လှပအောင် တန်ဆာဆင်သည်။ မွမ်းမံချယ်သသည်။

[بَزْجٌ] ❶ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံခြင်း။ ဝင့်ကြွားခြင်း။ ❷ လှည့်စားခြင်း။ ❸ လှပအောင် တန်ဆာဆင်ခြင်း။ မွမ်းမံချယ်သခြင်း။

[بَازَجَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။

[بَزَّجَ] လှပအောင် တန်ဆာဆင်သည်။ မွမ်းမံချယ်သသည်။

[تَبَازَجَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။

[اَلْبِزْيَجُ] မိမိအား ကောင်းမွန်စွာပြုမူဆက်ဆံသူအား တူညီသောတုံ့ပြန်မှုကို ပေးသူ။

✿ [بَزَخَ ـ] ❶ ခါးကော့သွားအောင် ရိုက်သည်။ ❷ [ـ ظَهْرَهُ بِالْعَصَا](ခါးကို တုတ်ဖြင့်) ကိုင်းညွတ်သွားသည်အထိ ထုရိုက်သည်။ ❸ [ـ الْقَوْسَ]လေးကိုင်းကို ကွေးညွတ်သည်။ ❹ [ـ الرَّجُلَ]အရှက်တကွဲ ဖြစ်စေသည်။ သိက္ခာမဲ့အောင် လုပ်သည်။

[بَزْخٌ] ❶ ခါးကော့သွားအောင် ရိုက်ခြင်း။ ❷ (ခါးကို တုတ် ဖြင့်)ကိုင်းညွတ်သွားသည် အထိ ထုရိုက်ခြင်း။ ❸ လေးကိုင်းကို ကွေးညွတ်ခြင်း။ ❹ အရှက်တကွဲ ဖြစ်စေခြင်း။ သိက္ခာမဲ့အောင်လုပ်ခြင်း။

[بَزِخَ ـ] ❶ ရင်ကော့သည်။ ❷ [ـ الْفَرَسُ] (မြင်း၏ကျောပြင်)ကိုင်းညွတ်သည်။

[بَزَخٌ] ❶ ရင်ကော့ခြင်း။ ❷ (မြင်း၏ကျောပြင်)ကိုင်းညွတ်ခြင်း။

[اَبْزَخُ] ❶ ရင်ကော့သော(သူ)။ ❷ ကိုင်းညွတ်သော(ကျော)။(မ)[بَزْخَاءُ]။(ج) [بُزْخٌ]။

[بَزَّخَ] ကျိုးနွံနာခံသည်။ ရှိကျိုးနိမ့်ချသည်။

[اِنْبَزَخَ] [ـ ظَهْرُ الْفَرَسِ](မြင်း၏ကျောပြင်) ကိုင်းညွတ်သည်။

[تَبَازَخَ] ❶ ရင်ကော့၍ လမ်းလျှောက်သည်။ ❷ ရင်ကော့၍ ထိုင်သည်။ ❸

သံသယရှိသူ။ (ج) [بَوَازِيْزُ]။

[اَلْبَزْزُ] ❶ မျိုးစေ့။ ❷ သားသမီးများ။ (ج) [بُزُوْزٌ]။

[اَلْبِزْرُ] ❶ မျိုးစေ့။ ❷ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်။(ج)[اَبْزَارٌ]။(جج)[اَبَازِيْرُ]။

✿ [بِزْرُقَطُوْنَا] ဆေးဘက်ဝင် အပင်တစ်မျိုး၏ အစေ့။ (ယင်းအပင်သည် အီဂျစ်နိုင်ငံ သဲမြေများ၌ပေါက်ရောက်သည်)။

[اَلْبَزْرَاءُ] သားသမီးများစွာ မွေးဖွားသည့်မိခင်။

[اَلْبِزْرَةُ] ❶ မျိုးစေ့။ ❷ မျိုးရိုး။

[اَلْبَزَّارُ] မျိုးစေ့ရောင်းသူ။

[اَلْبِزِيْرَةُ] အပွင့်မပွင့်သည့် အပင်မှမျိုးမှုံ။

[اَلْبَيْزَارُ] ❶ ထွန်ယက်သူ။ ❷ သားကောင်ကို ဖမ်းဆီးပေးသောသိမ်းငှက်ကို ဆောင်ထားသောမုဆိုး။(ج) [بَيَازِرَةٌ]။

[اَلْبَيْزَارَةُ] ခဝါသည်တုတ်။(အဝတ်ဖွတ်လျှော်ရာ၌ အသုံးပြုသောတုတ်)။(ج) [بَيَازِرُ]။

[اَلْبَيْزَرُ] ခဝါသည်တုတ်။(အဝတ်ဖွတ်လျှော်ရာ၌ အသုံးပြုသောတုတ်)။

[اَلْبَيْزَرَةُ] ငှက်ရဲ သားရဲတို့၏သဘာဝနှင့် ၄င်းတို့၏သားကောင်ကို ဖမ်းဆီးနိုင်စွမ်းရည်ကို လေ့လာသည့်ပညာ။ကြည့်[اَلْبَزْدَرَةُ]။

[اَلْمِبْزَرُ] ခဝါသည်တုတ်။(အဝတ်ဖွတ်လျှော်ရာ၌ အသုံးပြုသောတုတ်)။

[اَلْمِبْزُوْرُ] သားသမီးများစွာ မွေးဖွားသည့်ဖခင်။

✿ [بَزَّ-] ❶ [ـقِرْنَهُ] မိမိ၏ပြိုင်ဘက်အပေါ် အနိုင်ရသည်။ အောင်နိုင်သည်။ ❷ လုယက်

[ـتِ الْمَرْاَةَ] မိမိ၏တင်ပါးကို နောက်ပစ်၍ လျှောက်သည်။ တင်ကို ကော့ထားသည်။ ❸ [ـالْفَرَسُ] (မြင်းရေသောက်သောအခါ) ရှေ့ဒူးနှစ်ဘက်ကို ထောက်၍ ရှေ့ခြေ နှစ်ဘက် ရင်ဘတ်နှင့်ထိလုနီးပါး ကိုင်းညွတ်သည်။ ❹ နောက်ကျသည်။

[اَلْبِزْخُ] နူးညံ့သော သဲမြေအခင်း။(ج) [اَبْزَاخٌ]။

✿ [اَلْبَزْدَرَةُ] ❶ သိမ်း၊ စွန်စသည့် ငှက်ရဲတို့ကို ကောင်းမွန်စွာ လေ့ကျင့်မွေးမြူ၍ သားကောင်ဖမ်းရာ၌ အသုံးချသည့်အလုပ်။ ❷ ယင်းအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးသူ။ ❸ ငှက်ရဲ သားရဲတို့၏သဘာဝနှင့် ၄င်းတို့၏သားကောင် ဖမ်းဆီးနိုင်စွမ်းရည်ကို လေ့လာသည့်ပညာ။

✿ [بَزَرَ-] ❶ [ـالْحَبَّ] မျိုးစေ့ချသည်။ မျိုးကြဲသည်။ ❷ [ـالْقِدْرَ] အိုးထဲ၌ သစ်စေ့ကို ပျိုးထည့်ထားသည်။ ❸ [ـفُلَانًا بِالْعَصَا] တုတ်ဖြင့်ရိုက်သည်။ ❹ [ـالْقَصَّارُ الثَّوْبَ] အဝတ်ကို တုတ်ဖြင့်ရိုက်နှက် လျှော်ဖွတ်သည်။

[بَزْرٌ] ❶ မျိုးစေ့ချခြင်း။ မျိုးကြဲခြင်း။ ❷ အိုးထဲ၌ သစ်စေ့ကို ပျိုးထည့်ထားခြင်း။ ❸ တုတ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း။ ❹ (အဝတ်ကို တုတ်ဖြင့်) ရိုက်နှက်လျှော်ဖွတ်ခြင်း။

[بَزَّرَ] ❶ [ـالْقِدْرَ] အိုးထဲ၌ သစ်စေ့ကို ပျိုးထည့်ထားသည်။ ❷ [ـالطَّعَامَ] (အစားအစာကို)ကောင်းအောင် ပြင်ဆင်သည်။ ❸ [ـالْكَلَامَ] စကားကို လှပအောင် တန်ဆာဆင်၍ ပြောသည်။

[اَلْبَازُوْرُ] ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟုထင်ရသူ။

သည်။ အတင်းအဓမ္မ ရယူသိမ်းပိုက်သည်။ [مَنْ عَزَّ بَزَّ]ဘယ်သူမဆို နိုင်ပြီဆိုရင် မတရားလုပ်တတ်ကြတယ်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]အတင်းဆွဲထုတ်ယူသည်။

[بَزٌّ - بَزَّةٌ - بِزِّيزَى] ❶ မိမိ၏ပြိုင်ဘက်အပေါ် အနိုင်ရခြင်း။ အောင်နိုင်ခြင်း။ ❷ လုယက်ခြင်း။ အတင်းအဓမ္မ ရယူသိမ်းပိုက်ခြင်း။ ❸ အတင်းဆွဲထုတ်ယူခြင်း။

[اِبْتَزَّ] ❶ [ـ قِرْنَهُ]မိမိ၏ပြိုင်ဘက်အပေါ် အနိုင်ရသည်။ အောင်နိုင်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ] အတင်းဆွဲထုတ်ယူသည်။

[اَلْبِزَازَةُ] အထည်ရောင်းဝယ်ရေး။ အဝတ်အထည်ဖြင့် အသက်မွေးမှု။

[اَلْبَزَازَةُ] အထည်ရောင်းဝယ်ရေး။ အဝတ်အထည်ဖြင့် အသက်မွေးမှု။

[اَلْبَزُّ] ❶ အဝတ်အထည်။ အထည်စတစ်မျိုး။ ❷ စစ်လက်နက်။

[اَلْبِزُّ] အမျိုးသမီးတို့၏ရင်သား။ နို့။

[اَلْبَزَزُ] စစ်လက်နက်။

[اَلْبَزَّازُ] အဝတ်အထည်ရောင်းသူ။ အထည်သည်။

[اَلْبِزَّةُ] ❶ စစ်လက်နက်။ ❷ အသွင်သဏ္ဍာန်၊ သွင်ပြင်ရုပ်ဝါ။ ❸ လုပသောအဝတ်အထည်။ ❹ ချောမောလုပမှု။

✿ [بَزَعَ ـُ] ❶ [ـ الصَّبِيُّ](ကလေးငယ်)ချစ်ခင်ဖွယ် သန့်ရှင်းလှပသည်။ ❷ အပြောအဆို၌ အတင့်ရဲသည်။ ပြောရဲဆိုရဲရှိသည်။ ❸ အလွန်လှပသည်။ ❹ [ـ الرَّجُلُ]ရှေ့ဆောင်လမ်းပြဖြစ်သည်။ မြင့်မြတ်သည်။

[بَزَاعَةٌ] ❶ (ကလေးငယ်)ချစ်ခင်ဖွယ် သန့်ရှင်းလှပခြင်း။ ❷ အပြောအဆို၌ အတင့်ရဲခြင်း။ ပြောရဲဆိုရဲရှိခြင်း။ ❸ အလွန်လှပခြင်း။ ❹ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြဖြစ်ခြင်း။ မြင့်မြတ်ခြင်း။

[بَزِيعٌ - بُزَاعٌ] ❶ ချစ်ခင်ဖွယ် သန့်ရှင်းလှပသော(သူ)။ ❷ အပြောအဆို၌ အတင့်ရဲသော(သူ)။ ပြောရဲဆိုရဲရှိသော(သူ)။ ❸ အလွန်လှပသော(သူ)။ ❹ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြဖြစ်သော(သူ)။ မြင့်မြတ်သော(သူ)။

[تَبَزَّعَ] ❶ ချစ်ခင်ဖွယ် သန့်ရှင်းလှပသည်။ ❷ အပြောအဆို၌ အတင့်ရဲသည်။ ပြောရဲဆိုရဲရှိသည်။ ❸ [ـ الشَّرُّ](ဘေးအန္တရာယ်) ကျရောက်ပြန့်နှံ့သည်။

✿ [بَزَغَ ـُ] ❶ [ـ السِّنُّ]သွားပေါက်သည်။ ❷ [ـتِ الشَّمْسُ](နေ)ထွက်လာသည်။ [ـ الْقَمَرُ اَوِ النَّجْمُ](လ သို့မဟုတ် ကြယ်)ထွက်လာသည်။ ﴿فَلَمَّا رَاَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ သူသည် လထွက်လာသည်ကို မြင်သောအခါ။ ❸ [ـ الْجِلْدَ]အရေပြားကို ခွဲ၍ သွေးထွက်စေသည်။

[بَزْغٌ - بُزُوغٌ] ❶ (သွား)ပေါက်ခြင်း။ ❷ (နေလ သို့မဟုတ်ကြယ်)ထွက်လာခြင်း။ ❸ အရေပြားကိုခွဲ၍ သွေးထွက်စေခြင်း။

[بَزَّغَ] ❶ သွေးထွက်စေသည်။ သွေးထုတ်သည်။ ❷ [ـ الْبَيْطَارُ الدَّابَّةَ](တိရစ္ဆာန်ကိုကုသသူ)ဆရာဝန်သုံးခွဲစိတ်ဓါးဖြင့် တိရစ္ဆာန်၏ခွါအတွင်းသို့ ဆေးထိုးသွင်း၍ကုသသည်။

[اِبْتَزَغَ] [ـ الرَّبِيعُ]မိုးဦးရာသီ ကျရောက်သည်။

[اَلْبَازِغَةُ] သွား။

[اَلْمَبْزَغُ] ဆရာဝန်သုံးခွဲစိတ်ဓါး။(ဇ)[مَبَازِغُ]။

✽ [بَزَقَ ـُ] ❶ တံတွေး ထွေးသည်။ ❷ [ـتِ الشَّمْسُ] (နေ)ထွက်လာသည်။

[بَزْقٌ - بُزَاقٌ] ❶ တံတွေးထွေးခြင်း။ ❷ (နေ) ထွက်လာခြင်း။

[اَلْبُزُقُ] ပုလွေကဲ့သို့ တီးမှုတ်ရသော တူရိယာတစ်မျိုး။

[اَلْبُزَاقُ] တံတွေး။

✽ [بَزَلَ ـُ] ❶ [ـالنَّابُ](အစွယ်၊ သွားစွယ်) ထွက်သည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ]အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်သည်။ ထိတွေ့မှုများသည်။ ❸ [ـالرَّأْىَ اَوِ الْاَمْرَ](အတွေးအမြင်၊ အမှုကိစ္စ) တိကျခိုင်မာသည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]ခွဲသည်။ ❺ [ـالشَّرَابَ](အရည်တစ်ခုခု ယိုစိမ့်လာရန်) အိုးကို ဖေါက်သည်။ ❻ သန့်စင်သည်။ ❼ အခိုင်အမာ တွေးခေါ်ယူဆသည်။ ပြတ်ပြတ်သားသား လုပ်ကိုင်ဆုံးဖြတ်သည်။ အတွေး အခေါ်ဆန်းသစ်သည်။ ❽ [ـالْحَاجَةَ](လိုအပ်ချက်ကို)ဖြည့်ဆည်းသည်။

[بَزْلٌ - بُزُوْلٌ] ❶ (အစွယ်၊ သွားစွယ်)ထွက်ခြင်း။ ❷ အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်ခြင်း။ ထိတွေ့မှုများခြင်း။ ❸ (အတွေးအမြင်၊ အမှုကိစ္စ) တိကျခိုင်မာခြင်း။ ❹ ခွဲခြင်း။ ❺ (အရည် တစ်ခုခု ယိုစိမ့်လာရန်)အိုးကို ဖေါက်ခြင်း။ ❻ သန့်စင်ခြင်း။ ❼ အခိုင်အမာ တွေးခေါ်ယူဆခြင်း။ ပြတ်ပြတ်သားသား လုပ်ကိုင်ဆုံး ဖြတ်ခြင်း။ အတွေးအခေါ်ဆန်းသစ်ခြင်း။ ❽ (လိုအပ်ချက်ကို)ဖြည့်ဆည်းခြင်း။

[بَازِلٌ] ❶ (အစွယ်၊ သွားစွယ်)ထွက်ခြင်း။ ❷ အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်သော(သူ)။ ထိတွေ့မှုများသော(သူ)။ ❸ (အတွေး အမြင်၊ အမှုကိစ္စ)တိကျခိုင်မာသော(သူ)။ ❹ ခွဲသော (သူ)။ ❺ (အရည်တစ်ခုခု ယိုစိမ့်လာရန်)အိုး ကို ဖေါက်သော(သူ)။ ❻ သန့်စင်သော(သူ)။ ❼ အခိုင်အမာ တွေးခေါ်ယူဆသော(သူ)။ ပြတ်ပြတ်သားသား လုပ်ကိုင်ဆုံးဖြတ်သော (သူ)။ အတွေးအခေါ် ဆန်းသစ်သော(သူ)။ ❽ (လိုအပ်ချက်ကို)ဖြည့်ဆည်းသော(သူ)။

[بَازِلٌ - بَزُوْلٌ] (အစွယ်၊ သွားစွယ်)ထွက်သော (ကုလားအုတ်)။ (ဇ) [بَوَازِلُ - بُزُلٌ - بُزَّلٌ - بُزَّلٌ]။

[مَبْزُوْلٌ - بَزِيْلٌ] သန့်စင်ထားပြီးဖြစ်သော၊ စစ်ထား ပြီးဖြစ်သော(အရည်)။

[بَزُلَ ـُ] [ـالرَّأْىَ اَوِ الْاَمْرَ](အယူအဆ၊ အမှုကိစ္စတစ်ခုကို)ဖေါ်ထုတ်၍ တိကျခိုင်မာ အောင်လုပ်သည်။

[بَزَالَةٌ] (အယူအဆ၊ အမှုကိစ္စတစ်ခုကို) ဖေါ်ထုတ်၍ တိကျခိုင်မာအောင်လုပ်ခြင်း။

[بَزَّلَ] [بَزَّلَ الشَّيْءَ]ခွဲသည်။

[اِنْبَزَلَ] ကွဲသည်။ ပေါက်ပြဲသည်။

[تَبَزَّلَ] ❶ [ـالشَّيْءُ]ကွဲသွားသည်။ [ـالْجِلْدُ بِالدَّمِ]အသားကွဲ၍ သွေးထွက်သည်။ [ـالسِّقَاءُ بِالْمَاءِ]ရေပုံးကွဲ၍ ရေထွက်ကျ သည်။ ❷ [ـالشَّرَابَ]ရေထွက်ရန် ရေအိုး ကို ဖေါက်သည်။

[اَلْبَازِلُ] ထွက်ပြူစသွား၊ သွားနှ။(ဇ) [بَوَازِلُ]။

[اَلْبَازِلَةُ] (၁) (ဦးခေါင်း၊ မျက်နှာ၊ နဖူးစသည်မှ)သွေးထွက်စေသောအနာ၊ ဒဏ်ရာ။ (၂) လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည့်အရာ။

[اَلْبَزَالُ] သန့်စင်ထားသော အရည်ထွက်သည့်နေရာ၊ ရေစစ်အဝ။

[اَلْبِزَالُ] ဖေါက်စူး။

[اَلْمِبْزَالُ] (၁) ဖေါက်စူး။ (၂) ရေစစ်၊ အရည်ကို သန့်စင်သည့် ကိရိယာ။(ج)[مَبَازِلُ]။

[اَلْمِبْزَلَةُ] ရေစစ်၊ အရည်ကို သန့်စင်သည့် ကိရိယာ။

✿ [بَزَمَ ـُ] (၁) [ـ الْقَوْلَ](စကား)ကြီးသည်။ အပြောကြီးသည်။ (၂) [ـ عَلَيْهِ]ရှေ့သွားဖြင့်ကိုက်သည်။ (၃) [ـ عَلَى الْاَمْرِ]အနိုင်အမာဆုံးဖြတ်သည်။ စိတ်ပြဌာန်းသည်။ (၄) [ـ بِالْعِبْءِ]ဝန်စည်စလွယ်ကို ထမ်းသယ်ဆောင်သွားသည်။ (၅) [ـ الرَّجُلَ]ခေတ်ကာလ၏ကပ်ဆိုး၊ ဘေးဆိုး၊ ကြမ္မာဆိုး ဆိုက်ရောက်သည်။ (၆) [ـ الشَّيْءَ]ချိုးဖွဲ့သည်။ (၇) [ـ النَّاقَةَ]လက်မနှင့်လက်ညှိုးဖြင့် ကုလားအုတ်မကို နို့ညှစ်သည်။ (၈) [ـ الْوَتَرَ]မြှားအမြီးကိုလက်မနှင့်လက်ညှိုးဖြင့်ကိုင်၍ ပစ်လွှတ်သည်။ (၉) [ـ فُلَانًا الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ)အတင်းအဓမ္မရယူသိမ်းပိုက်သည်။

✿ [بَزْمُ ـ] (၁) (စကား)ကြီးခြင်း။ အပြောကြီးခြင်း။ (၂) ရှေ့သွားဖြင့် ကိုက်ခြင်း။ (၃) အနိုင်အမာဆုံးဖြတ်ခြင်း။ စိတ်ပြဌာန်းခြင်း။ (၄) ဝန်စည်စလွယ်ကို ထမ်းသယ်ဆောင်သွားခြင်း။ (၅) ခေတ်ကာလ၏ ကပ်ဆိုး၊ ဘေးဆိုး၊ ကြမာဆိုး ဆိုက်ရောက်ခြင်း။ (၆) ချိုးဖွဲ့ခြင်း။ (၇) လက်မနှင့်လက်ညှိုးဖြင့် ကုလားအုတ်မကို နို့ညှစ်ခြင်း။ (၈) မြှားအမြီးကို လက်မနှင့်လက်ညှိုးဖြင့်ကိုင်၍ ပစ်လွှတ်ခြင်း။ (၉) (တစ်စုံတစ်ရာကို တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ)အတင်းအဓမ္မရယူ သိမ်းပိုက်ခြင်း။

✿ [اَلْاِبْزِيمُ] ကြည့်[ابز]။

[اَلْبَازِمَةُ] ပြင်းထန်ခက်ခဲမှု၊ ဘေးဆိုးကြီး။ (ج)[بَوَازِمُ]။

[اَلْبَزْمَةُ] (၁) ပြင်းထန်ခက်ခဲမှု၊ ဘေးဆိုးကြီး၊ ကြမ္မာဆိုး။ (၂) တစ်နေ့စာ၊ တစ်နပ်စာ။ (၃) ဒိရ်ဟမ်ဒင်္ဂါးသုံးဆယ်နှင့်ညီမျှသော အလေးချိန်ပမာဏ။

[اَلْبَزِيمُ] (၁) ဟင်းရွက်အစည်းကို ချည်နှောင်သည့် အုန်းရွက်၊ စွန်ပလွံရွက်စသည်။ (၂) ဟင်းရွက်အစည်း။ (၃) အပိုရိက္ခာ။(ج)[بَزَمُ]။

[اَلْبَزِيمَةُ] (၁) ဟင်းရွက်အစည်းကို ချည်နှောင်သည့် အုန်းရွက်၊ စွန်ပလွံရွက်စသည်။ (၂) ဟင်းရွက်အစည်း။ (၃) အပိုရိက္ခာ။(ج)[بَزَائِمُ]။

✿ [بَزَا ـُ] (၁) [ـ الرَّجُلَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ကြည့်ရန်သို့မဟုတ် နားထောင်ရန် ခေါင်းထောင်ကြည့်သည်။ ပြူကြည့်သည်။ ငုံ့စောင်း၍နားထောင်သည်။ (၂) ရင်ကော့သည်။ ရင်အုံရှေ့သို့ငေါ်ထွက်သည်။ (၃) ခုန်ပေါက်သည်။ ခုန်အုပ်သည်။ (၄) [ـ الرَّجُلَ]အနိုင်ယူသိမ်းပိုက်သည်။ အဓမ္မပြုကျင့်၍ ရယူသည်။

[بَزْوٌ] (၁) (တစ်စုံတစ်ရာကို)ကြည့်ရန် သို့မဟုတ် နားထောင်ရန် ခေါင်းထောင်ကြည့်

ခြင်း။ ပြုံကြည့်ခြင်း။ ငဲ့စောင်း၍နားထောင်ခြင်း။ ❷ ရင်ကော့ခြင်း။ ရင်အုံရှေ့သို့ငေါ်ထွက်ခြင်း။ ❸ အနိုင်ယူသိမ်းပိုက်ခြင်း။ အဓမ္မပြုကျင့်၍ ရယူခြင်း။

[بَزَوَانٌ] ခုန်ပေါက်ခြင်း။ ခုန်အုပ်ခြင်း။

✿ [بَزِیَ ـَ] ရင်ကော့သည်။ ရင်အုံရှေ့သို့ငေါ်ထွက်သည်။

[بَزًّا ـ بَزَاءً] ရင်ကော့ခြင်း။ ရင်အုံရှေ့သို့ငေါ်ထွက်ခြင်း။

[اَبْزَی] ရင်ကော့သော(သူ)။ ရင်အုံရှေ့သို့ငေါ်ထွက်သော(သူ)။

[اَبْزَی] ❶ နိုင်သည်။ အနိုင်ယူလွှမ်းမိုးသည်။ ❷ [ـبِالْاَمْرِ](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)နိုင်နိုင်နင်းနင်း ဆောင်ရွက်သည်။ အခိုင်အမာအတိအကျဖြစ်စေသည်။ ❸ အနိုင်ယူသိမ်းပိုက်သည်။ အဓမ္မပြုကျင့်၍ ရယူသိမ်းပိုက်သည်။

[تَبَازَی] ❶ ရင်ကော့သည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ] ခြေလှမ်းကြဲကြဲလှမ်းသည်။ ❸ မိမိ၌မရှိသောအရာ၊ သို့မဟုတ်အရည်အချင်းကို မိမိ၌ရှိသယောင် ကြွားဝါပြောဆိုသည်။

[اَلْبَازِی] သိမ်းငှက်။(ج)[بَوَازٍ ـ بُزَاةٌ]။

[اَلْبَزْوُ] ပုံတူ၊ ပမာတူ၊ ပမာဏတူ၊ ဆင်တူ။

✿ [بَسْ] တော်ပြီ၊ လုံလောက်ပြီ၊ ရပ်တော့။

[بِسْ] ကြောင်ကို ဟစ်အော်သတိပေးသည့်အသံ။

[بِسْ ـ بِسْ] ❶ ကြောင်ကို မိမိအနားသို့လာရန် ခေါ်သည့်သည့်အသံ။ ❷ နို့ညှစ်ရန် ဆိတ်မ၊ သို့မဟုတ်ကုလားအုတ်မကို ခေါ်သည့်အသံ။

✿ [بَسَا ـُ] ❶ [ـبِهٖ]ယဉ်ပါးသည်။ ❷ [ـبِالْاَمْرِ] ကျင့်သားရသည်။ လုပ်နေကျဖြစ်သည်။ ❸ လွယ်ကူသည်။ ပေါ့ပါးလွယ်ကူသည်။

[بَسْوًا ـ بُسُوًّا] ❶ ယဉ်ပါးခြင်း။ ❷ ကျင့်သားရခြင်း။ လုပ်နေကျဖြစ်ခြင်း။ ❸ လွယ်ကူခြင်း။ ပေါ့ပါးလွယ်ကူခြင်း။

[اَبْسَا] ယဉ်ပါးအောင်လုပ်သည်။

✿ [بَسْبَسَ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ နို့ညှစ်ရန် ဆိတ်မ၊သို့ မဟုတ်ကုလားအုတ်မကို ခေါ်သည်။ ❸ တိရစ္ဆာန်ကို အစားအသောက်တစ်စုံတစ်ရာကို ကျွေးရန်ခေါ်သည်။ ❹ [ـبَيْنَهُمْ] ကုန်းတိုက်သည်။

[تَبَسْبَسَ] (ရေ)မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ စီးဆင်းသွားသည်။

[اَلْبَسْبَاسَةُ] ဇာတိဖိုလ်ပင်၊ဇာတိဖိုလ်သီး။

[اَلْبَسْبَسُ] ရေ၊ သစ်ပင်မရှိသောမြေ၊ နေရာ။ (ج)[بَسَابِسُ]။[تُرَّهَاتُ الْبَسَابِسِ]အခြေအမြစ် မခိုင်မာသောအရာများ၊ အနှစ်သာရကင်းမဲ့သောအရာများ။

[بَسْبُوسَةٌ] ဂျုံမှုန့်၊ သကြား၊ ထောပတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မုန့်ချို။

✿ [بَسْتَرَ] [ـاللَّبَنَ](နို့ကို)အပူပေး၍ ပိုးသေစေသည်။

[اَلْبَسْتَرَةُ] (နို့ကို)အပူပေး၍ ပိုးသေစေခြင်း။

✿ [اَلْبُسْتَانُ] ဥယျာဉ်၊ ခြံမြေ။(ج)[بَسَاتِيْنُ]။

[اَلْبُسْتَانِیُّ] ဥယျာဉ်လုပ်သား၊ ခြံလုပ်သား။

[اَلْبَسْتَنَةُ] စိုက်ပျိုးရေးပညာ။

✿ [بَسَرَ ـُ] ❶ အလျှင်စလိုလုပ်သည်။ ❷ မျက်နှာသုန်မှုန်သည်။ မျက်နှာရှုံ့မဲ့ပြသည်။ ❸ [ـ بِالشَّيءِ]အစပြုသည်။ ❹ [ـ النَّخْلَةَ]စွန်ပလွံပင်ကို အချိန်မကျမီဝတ်မှုံကူးပေးသည်။ ❺ [ـ النَّبَاتَ]အညွန့်အဖူးကို ခူးစားသည်။ ❻ [ـ القَرْحَةَ]ပြည်နာကို ပြည်မတည်မီ ညှစ်သည်။ ❼ [ـ الدَّيْنَ]သတ်မှတ်ချိန်မကျမီ ကြွေးမြီပေးဆပ်သည်။ ❽ [ـ اللَّبَنَ]နို့မကျက်မီ သောက်သည်။ ❾ [ـ البُسْرَ]အရက်ချက်ရာ၌ စွန်ပလွံသီးအကင်းကို စွန်ပလွံသီးအမှည့်၊ စွန်ပလွံသီးအခြောက်တို့ဖြင့် ရောသည်။

[بَسْرٌ ـ بُسُورٌ] ❶ အလျှင်စလိုလုပ်ခြင်း။ ❷ မျက်နှာသုန်မှုန်ခြင်း။ မျက်နှာရှုံ့မဲ့ပြခြင်း။ ❸ အစပြုခြင်း။ ❹ စွန်ပလွံပင်ကို အချိန်မကျမီ ဝတ်မှုံကူးပေးခြင်း။ ❺ အညွန့်အဖူးကို ခူးစားခြင်း။ ❻ ပြည်နာကို ပြည်မတည်မီ ညှစ်ခြင်း။ ❼ သတ်မှတ်ချိန်မကျမီ ကြွေးမြီပေးဆပ်ခြင်း။ ❽ နို့မကျက်မီ သောက်ခြင်း။ ❾ အရက်ချက်ရာ၌ စွန်ပလွံ သီးအကင်းကို စွန်ပလွံသီးအမှည့်၊ စွန်ပလွံသီးအခြောက်တို့ဖြင့် ရောခြင်း။

[بَسِرَ] မြင်းသရိုက်နာ ခံစားရသည်။

[أَبْسَرَ] ❶ [ـ النَّخْلُ]စွန်ပလွံပင် အသီးကင်းစပြုသည်။ ❷ [ـتِ الأَرْضُ]မြေပြင်၌ ရွက်နုများဝေသည်။ ❸ [ـ المَرْكَبُ فِي البَحْرِ] (ပင်လယ်ပြင်၌ လှေသင်္ဘော)ရပ်နားကျောက်ချသည်။ ❹ [ـ البُسْرَ]အရက်ချက်ရာ၌ စွန်ပလွံသီးအကင်းကို စွန်ပလွံသီးအမှည့်၊ စွန်ပလွံသီးအခြောက်တို့ဖြင့် ရောသည်။ ❺ [ـ الحَاجَةَ] လိုပ်ချက်ကို အစောတလျှင်ဖြည့်စွက်သည်။

[بَاسَرَ] [ـتِ الدَّابَّةُ](တိရစ္ဆာန်အမ)အချိန်မကျမီ မျိုးတောင်းသည်။ ဖီးတောင်းသည်။

[اِبْتَسَرَ] ❶ [ـ الرَّجُلُ](ခြေထောက်) လေးလံသည်။ ထုံကျင်ဖေါရောင်သည်။ ❷ [ـ بِالشَّيءِ]အစပြုသည်။

﴿ اِنَّهُ كَانَ اِذَا نَهَضَ فِي سَفَرٍ قَالَ اَللّٰهُمَّ بِكَ اِبْتَسَرْتُ ﴾

တမန်တော်မြတ်(ﷺ)သည် ခရီးထွက်ရန်ထသောအခါ 'အိုအလ္လာဟ်အရှင်မြတ် အရှင်မြတ်အားဖြင့် ကျွန်တော်မျိုးသည် ခရီးကို စတင်ပါ၏'ဟု ရွတ်ဆိုတော်မူသည်။ ❸ [ـ النَّخْلَةَ]စွန်ပလွံပင်ကို အချိန်မကျမီ ဝတ်မှုံကူးပေးသည်။ ❹ [ـ الحَاجَةَ]လိုပ်ချက်ကို အစောတလျှင်ဖြည့်စွက်သည်။ ❺ [ـ الفَاكِهَةَ] နုးညံ့သည့် အပိုင်းကို ယူသည်။ အကင်းကို ခူးယူသည်။ အနုကိုစားသည်။ ❻ [ـ الرَّأْيَ] အချိန်မကျမီ အယူအဆတစ်ခုကို ဖေါ်ထုတ်သည်။

[اُبْتُسِرَ] [ـ لَوْنُهُ](ရွက်နုရောင်၊ စွန်ပလွံသီးအကင်းရောင်)စိမ်းနုနုရောင်ဖြစ်သည်။

[تَبَسَّرَ] ❶ စွန်ပလွံသီးအကင်းကို တောင်းသည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ](ခြေထောက်)လေးလံသည်။ ထုံကျင်ဖေါရောင်သည်။ ❸ [ـ الحَاجَةَ] အချိန်မကျမီ ကြိုတင်၍ မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းထားသည်။

[اَلْبَاسُورُ] မြင်းသရိုက်နာ။(ج)[بَوَاسِيرُ]။

[اَلْبَسْرُ] ❶ သုန်မှုန်သည့်မျက်နှာ။ ❷ မိုးတိမ်မှ ပထမဦးဆုံးကျရောက်သည့် မိုးရေ။

[اَلْبُسْرُ] ❶ စွန်ပလွံသီးအကင်း။ ❷ မိုးတိမ်မှ ပထမဦးဆုံးကျရောက်သည့် မိုးရေ။ ❸ နုး

ညို့သည့်အစိတ်အပိုင်း။(ج)[بِسَارٌ]။

[اَلْبُسْرَةُ] ❶ စွန်ပလွံသီးအကင်း။ ❷ ရွက်နု။ ❸ အညှောင့်။

[اَلْمِبْسَارُ] [اَلْمِبْسَارُ مِنَ النَّخْلِ]အသီးအကင်းသာသီး၍ အသီးမတင်သော စွန်ပလွံပင်။

[اَلْمَبْسَرَةُ] မိုးရွာမည့် လက္ခဏာကိုပြသောလေ။

[اَلْمُبَسِّرَةُ] မိုးရွာမည့် လက္ခဏာကိုပြသောလေ။

✿ [بَسَّ ـُ] ❶ ရှာဖွေကြိုးစားသည်။ မရမကစူးစမ်းရှာဖွေသည်။ ❷ ဂျုံမှုန့်ကို ဆီသို့မဟုတ်ထောပတ်ဖြင့်ရော၍ စားဖွယ်ပြုလုပ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]ကစဉ့်ကလျားဖြစ်သည်။ တကွဲတပြားဖြစ်သည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ]ကစဉ့်ကလျားဖြစ်စေသည်။ တကွဲတပြားဖြစ်စေသည်။ ❺ ရယူသည်။ ❻ [ـ عَلَيْهِ عَقَارِبَهُ]သူလျှိုစေလွှတ်သည်။ လူလွှတ်၍ စုံစမ်းစေသည်။ ❼ [ـ الْإِبِلَ](ကုလားအုတ်ကို)ညင်သာစွာ ဆွဲသည်။ မောင်းနှင်သည်။ ❽ (ကုလားအုတ်ကို)ဘစ်ဘစ်ဟုပြော၍ မောင်းနှင်သည်။ ❾ (ကုလားအုတ်မကို)ငြိမ်သက်ရန်နှင့် နို့ညှစ်ရန်ဘစ်ဘစ်ဟုပြော၍ ချော့မြူသည်။ ❶❶ [ـ الرَّجُلَ]မောင်းထုတ်သည်။ နှင်သည်။

[اَبَسَّ] ❶ [ـ الْإِبِلَ](ကုလားအုတ်ကို)ညင်သာစွာ ဆွဲသည်။ မောင်းနှင်သည်။ ❷ (ကုလားအုတ်ကို)ဘစ်ဘစ်ဟု ပြော၍ မောင်းနှင်သည်။ ❸ [ـ النَّاقَةَ](ကုလားအုတ်မကို) ငြိမ်သက်ရန် နှင့်နို့ညှစ်ရန် ဘစ်ဘစ်ဟုပြော၍ချော့မြူသည်။ ❹ (ကုလားအုတ်ကို)အစာကျွေးရန် ခေါ်သည်။[مَا اَبَسَّ عَبْدٌ بِنَاقَتِهِ]လုံးဝ။ ဘယ်သောအခါမျှ။[لَا اَفْعَلُ ذٰلِكَ مَا اَبَسَّ عَبْدٌ بِنَاقَتِهِ]ယင်းကို ကျွန်တော်လုံးဝ လုပ်မည်မဟုတ်။

[اِنْبَسَّ] ❶ သွားသည်။ တွားသွားသည်။ [ـتِ الْحَيَّةُ](မြွေ)တွားသွားသည်။ ❷ [ـ الْمَاءُ عَلَى الْاَرْضِ](ရေ)မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ အဘက်ဘက်သို့ ပြန့်နှံ့သွားသည်။

[اَلْبَاسَّةُ] မက္ကာမြို့၏အခြားအမည်တစ်ခု။

[اَلْبُسُّ] အိမ်မွေးကြောင်။ ပူစီ။

[اَلْبَسَاسَةُ] မက္ကာမြို့၏အခြားအမည်တစ်ခု။

[اَلْبَسُوسُ] ❶ (သိုး၊ ဆိတ်၊ နွားစသည်ကို) ထိန်းကျောင်းသူ။ ❷ ဘစ်ဘစ်ဟု အသံပေးချော့မြူမှ နို့ချပေးသောကုလားအုတ်မ။❸ မျိုးနွယ်စုနှစ်စုကို အကြီးအကျယ် ရန်မီးမွေးပေးခဲ့သော အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏အမည်။(ထို့ကြောင့်၊ အရပ်တို့က အလွန်ဒုက္ခပေးတတ်သူကို [اَشْاَمُ مِنَ الْبَسُوسِ]ဘစူးစ်ထက်ဆိုးသူဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။)(ج)[بُسُسٌ]။

[اَلْبَسِيسُ] တစ်လုပ်စာ၊ အစားအစာအနည်းငယ်။

[اَلْبَسِيسَةُ] ❶ တစ်လုပ်စာ၊ အစားအစာ အနည်းငယ်။ ❷ ဆီ၊ ထောပတ်သို့မဟုတ်အလားတူတစ်ခုခုဖြင့် ရောစပ်၍ မချက်ပဲစားရသောဂျုံမုန့်။ ❸ ရေဖြင့်စိမ်၍စားရသောမုန့်ခြောက်။

✿ [بَسَطَ ـُ] ❶ ဖြန့်သည်၊ ခင်းသည်။ ❷ [ـ يَدَهُ]လက်ဖြန့်သည်။ ❸ [ـ ذِرَاعَهُ]လက်ဆန့်သည်။ ❹ [ـ كَفَّهُ]လက်ချောင်းများကိုဖြန့်ကျဲထားသည်။ ❺ [ـ يَدَهُ فِى الْاِنْفَاقِ]ပေး

ကမ်းသုံးစွဲရာ၌ အလွန်အကျူးဖြစ်သည်။ ၆ [ـيَدِه](မင်္ဂလာသတင်း သို့မဟုတ် အမင်္ဂလာ) သတင်းပေးသည်။ ၇ [ـاللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က လူသားတို့အတွက် စားနပ်ရိက္ခာကို အလျှံပါယ် ဖြန့်ချပေးသနားတော်မူသည်။ ၈ [ـفُلَانًا]ပျော်ရွှင်စေသည်။ ၉ [ـالْمَكَانُ الْقَوْمَ]ဆန့်သည်၊ ကျယ်ဝန်းချောင်လည်သည်။ ၁၀ [ـفُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အခြားတစ်ဦးအပေါ်၌)အုပ်ထိန်းစေသည်။ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲစေသည်။ ၁၁ [ـفُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အခြားတစ်ဦးထက်)ဦးစားပေးသည်။ ပို၍မြင့်မြတ်သည်ဟု ခံယူသည်။ ၁၂ [ـالْعُذْرَ] ဆင်ခြေကို လက်ခံသည်၊ အကြောင်းပြတောင်းပန်လာသည်ကို ကျေနပ်လက်ခံသည်။ ၁၃ [ـمِنْ فُلَانٍ]ရှက်ကြောက်အားနာမှုကို သက်သာပြေပျောက်စေသည်။

[بَسْطٌ] ၁ ဖြန့်ခြင်း၊ ခင်းခြင်း။ ၂ လက်ဖြန့်ခြင်း။ ၃ လက်ဆန့်ခြင်း။ ၄ လက်ချောင်းများကို ဖြန့်ကျဲထားခြင်း။ ၅ ပေးကမ်းသုံးစွဲရာ၌ အလွန်အကျူးဖြစ်ခြင်း။ ၆ (မင်္ဂလာသတင်း သို့မဟုတ် အမင်္ဂလာ)သတင်းပေးခြင်း။ ၇ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က လူသားတို့အတွက် စားနပ်ရိက္ခာကို အလျှံပါယ် ဖြန့်ချပေးသနားတော်မူခြင်း။ ၈ ပျော်ရွှင်စေခြင်း။ ၉ ဆန့်ခြင်း။ ကျယ်ဝန်းချောင်လည် ခြင်း။ ၁၀ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အခြားတစ်ဦးအပေါ်၌)အုပ်ထိန်းစေခြင်း။ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲစေခြင်း။ ၁၁ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အခြားတစ်ဦးထက်)ဦးစားပေးခြင်း။ ပို၍မြင့်မြတ်သည်ဟု ခံယူခြင်း။ ၁၂ ဆင်ခြေကို လက်ခံခြင်း။ အကြောင်းပြတောင်းပန်လာသည်ကို ကျေနပ်လက်ခံခြင်း။ ၁၃ ရှက်ကြောက်အားနာမှုကို သက်သာပြေပျောက်စေခြင်း။

[بَسُطَ ـ] ၁ [ـوَجْهُه](မျက်နှာ)ကြည်လင်ဝင်းပသည်။ ၂ [ـلِسَانُه]စကားသွက်သည်။ မနားတမ်းပြောသည်။ ၃ [ـيَدُه]ကောင်းမှုပြုသည်။ အလှူအတန်းရက်ရောသည်။

[بَسَاطَةٌ] ၁ (မျက်နှာ)ကြည်လင်ဝင်းပခြင်း။ ၂ စကားသွက်ခြင်း။ မနားတမ်းပြောခြင်း။ ၃ ကောင်းမှုပြုခြင်း။ အလှူအတန်း ရက်ရောခြင်း။

[بَسِيطٌ] ၁ (မျက်နှာ)ကြည်လင်ဝင်းပသော(သူ)။ ၂ စကားသွက်သော(သူ)။ မနားတမ်းပြောသော(သူ)။ ၃ ကောင်းမှုပြုသော(သူ)။ အလှူအတန်း ရက်ရောသော(သူ)။(ج) [بُسُطٌ]။

[بَاسَطَ] သိမ်မွေ့နူးညံ့စွာ ဆက်ဆံသည်။ တယုတယဆက် ဆံသည်။

[بَسَّطَ] ၁ ဖြန့်ခင်းသည်။ ၂ ပြန့်နှံ့စေသည်။ ၃ ပြင်ညီဖြစ်စေသည်။

[انْبَسَطَ] ၁ ပြန့်နှံ့သည်။ ၂ ဖြန့်ခင်းပြီးသားဖြစ်သည်။ ၃ ရှည်လျားသည်။ ၄ [ـلِسَانُه] စကားသွက်သည်။ မနားတမ်းပြောသည်။ ၅ [ـفُلَانٌ]ပျော်ရွှင်သည်။ အရှက်ပြေသည်။ ရှက်ရွံ့စိတ် ကင်းစင်သွားသည်။ ၆ [ـالنَّهَارُ] နေ့တာရှည်သည်။

[تَبَسَّطَ] ၁ ပြန့်နှံ့သည်။ အဘက်ဘက်သို့

ပြန့်သွားသည်။ ❷ [ـالْكَلَامَ](စကားပြောရာ၌)ရှင်းလင်းချက်များသဖြင့် လိုရင်းသို့ မရောက်နိုင်အောင်ဖြစ်သည်။ ❸ လေညှင်းခံထွက်သည်။ ❹ [ـفِى الْبِلَادِ]မြို့အနှံ့လျှောက်လည်သည်။

[اَلْبَاسِطُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး။(အဖန်ဆင်းခံ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့အတွက် စားနပ်ရိက္ခာများကို ဖြန့်ချပေးသနားတော်မူသောအရှင်)။

[اَلْبَاسِطَةُ] ❶ ဗျက်အကျယ်။ ဗျက်အလျား။ ❷ လက်မြှောက်ထားသူ၏ခြေမှ လက်ဖျားအထိ တစ်ရပ်စာအမြင့်။[عَضَلَةٌبَاسِطَةٌ]ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းကို ဆန့်အောင်လုပ်နိုင်သော ကြွက်သား။

[اَلْبَسَاطُ] ကျယ်ဝန်းပြန့်ပြူးသော(မြေ)။ အပန်းဖြေသူများ လာရောက်အပန်းဖြေရာနေရာ။

[اَلْبِسَاطُ] ❶ ကျယ်ဝန်းပြန့်ပြူးသော(မြေ)။ ❷ အခင်း။ ❸ အိုးကြီး။ ❹ သိုးမွေးထည်အခင်း။(ج)[بُسُطٌ]။

[اَلْبَسْطُ] ဘုံဆခွဲကိန်း။

[اَلْبَسْطَاءُ] ပြန့်ကားသော(နားရွက်)။(ج)[بُسْطٌ]။

[اَلْبَسْطَةُ] ❶ သာလွန်မှု။ ပိုမိုထူးကဲမှု။ ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً فِى الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ ၎င်းပြင်ထိုအရှင်မြတ်သည် ၎င်းအား ဉာဏဗလ၌လည်းကောင်း၊ ကာယဗလ၌လည်းကောင်း သာပို၍ချီးမြှင့်တော်မူခဲ့သည်။ ❷ ချောင်လည်ကျယ်ဝန်းမှု။ ❸ အသားအရေ ချောမွတ်၍ ခန္ဓာကိုယ်အချိုးအစား လှပပြေပြစ်သော(အမျိုးသမီး)။

[اَلْبَسِيطُ] ❶ ပြန့်နှံ့သော(အရာ)။ ❷ ရိုးရှင်းသော(အရာ)။❸ ချောမွေ့ပြန့်ပြူးသော(အရာ)။(م)[بَسِيطَةٌ](ج)[بُسُطٌ]။

[اَلْبَسِيطَةُ] ကမ္ဘာမြေကြီး၊ ကမ္ဘာလောက။ (ج) [بَسَائِطُ]။

[اَلْمُتَبَسِّطُ] ပြန့်သော(အမိုး)။

[اَلْأَبْسُوطَةُ] (ဘီး)ငွေ။(ج)[اَبَاسِيطُ]။

✿ [بَسْطَرْمَةٌ] ကြက်သွန်ဖြူ ဆီစသည်ဖြင့်နယ်၍ကင်ထားသော ပေါင်သား။

✿ [اَلْبَسْفُوْرُ] The Bosporus

✿ [بَسَقَ ـ] ❶ အဆုံးအစွန်မြင့်မားသည်။ အလွန်မြင့်မားသည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ]ကောင်းသတင်းကျော်စောသည်။ ❸ [ـاَصْحَابَهُ]မိမိ၏အဖော်များထက် အဘက်ဘက်၌ သာလွန်မြင့်မြတ်သည်။[كَيْفَ بَسَقَ اَبُوبَكْرٍ اَصْحَابَ رَسُوْلِ اللهِ]သာဝကကြီးအဘူဘကရ်သည် တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏သာဝကများထက် မည်ကဲ့သို့သာလွန်မြင့်မားခဲ့သနည်း။ ❹ ကျွမ်းကျင်သည်။ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်သည်။

[بُسُوقٌ] ❶ အဆုံးအစွန်မြင့်မားခြင်း။ အလွန်မြင့်မားခြင်း။ ❷ ကောင်းသတင်း ကျော်စောခြင်း။ ❸ မိမိ၏အဖော်များထက် အဘက်ဘက်၌ သာလွန်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ❹ ကျွမ်းကျင်ခြင်း။ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်ခြင်း။

[اَبْسَقَ] [ـتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)သားပေါက်ခြင်းမရှိပဲ နို့ထွက်သည်။

[مُبْسِقٌ] ကလေးမွေးဖွားခြင်း၊ သားပေါက်

ခြင်းမရှိပဲ နို့ထွက်သော(မိန်းမ၊ တိရစ္ဆာန် အမ)။(ج)[مَبَاسِقُ - مَبَاسِيْقُ]။

[بَسَّقَ] လူတကာထက် ပိုမိုထူးကဲသည်။ ပို၍မြင့်မားသည်။

[تَبَسَّقَ] မြင့်မားသည်။ ကောင်းသတင်းကျော်ဇောသည်။

[اَلْبَاسِقَةُ] ဖြူဝင်းတောက်ပမှု၊ ဖြူဝင်းတောက်ပသော မိုးသားတိမ်လိပ်။(ج)[بَوَاسِقُ]။

[بُسَاقَةُ الْقَمَرِ] အဖြူရောင် တောက်ပသော ကျောက်ခဲ၊ စကျင်ကျောက်။

[اَلْبُسْقَةُ] အနက်ရောင် ကျောက်များရှိသော မြေ။(ج)[بُسَاقٌ]။

✿ [بَسْكَوِيْت] ဘီစကွစ်မုန့်။

✿ [بَسَلَ ـُ] ❶ မျက်နှာ မာကျောခက်ထန်သည်။ မျက်နှာအမူအရာ သုန်မှုန်သည်။ ❷ [ـ الطَّعَامَ](အစားအစာ)ပုပ်သိုးသည်။ ပျက်စီးသည်။ ❸ ပြင်းထန်သည်။ ❹ နာကြင်စေသည်။ ❺ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သည်။ ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ❻ [ـ فُلَانًا]ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ ❼ [ـ عَنْ حَاجَتِهِ]ပူဆာသည်။ မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို အလျှင်စလို တောင်းခံသည်။ ❽ [ـ الشَّيْءَ]တစ်စစီ၊ တစ်ခုစီယူသည်။ တစ်ဖြည်းဖြည်းချင်းယူသည်။ ❾ [ـ الدَّقِيْقَ]ဂျုံမှုန့်ကို ဆန်ကာချသည်။

[بُسُوْلٌ] ❶ မျက်နှာ မာကျောခက်ထန်ခြင်း။ မျက်နှာအမူအရာ သုန်မှုန်ခြင်း။ ❷ (အစားအစာ)ပုပ်သိုးခြင်း။ ပျက်စီးခြင်း။ ❸ ပြင်းထန်ခြင်း။ ❹ နာကြင်စေခြင်း။ ❺ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း။ ထိန်းချုပ်ထားခြင်း။ ❻ ပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်း။ ❼ ပူဆာခြင်း။ မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို အလျှင်စလိုတောင်းခံခြင်း။ ❽ တစ်စစီ၊ တစ်ခုစီယူခြင်း။ တစ်ဖြည်းဖြည်းချင်းယူခြင်း။ ❾ ဂျုံမှုန့်ကို ဆန်ကာချခြင်း။

[بَاسِلٌ - بَسِيْلٌ] ❶ မျက်နှာ မာကျောခက်ထန်သော(သူ)။ မျက်နှာအမူအရာ သုန်မှုန်သော(သူ)။ ❷ ပုပ်သိုးသော(အစားအစာ)။ ပျက်စီးသော(အစားအစာ)။ ❸ ပြင်းထန်သော(အရာ)။ ❹ နာကြင်စေသော(အရာ)။ ❺ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သော(သူ)။ ထိန်းချုပ်ထားသော(သူ)။ ❻ ပြစ်တင်ရှုတ်ချသော(သူ)။ ❼ ပူဆာသော(သူ)။ မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို အလျှင်စလိုတောင်းခံသော(သူ)။ ❽ တစ်စစီ၊ တစ်ခုစီယူသော(သူ)။ တစ်ဖြည်းဖြည်းချင်းယူသော(သူ)။ ❾ ဂျုံမှုန့်ကို ဆန်ကာချသော(သူ)။(ج)[بُسَّلٌ - بَوَاسِلُ - بُسَلَاءُ]။

[بَسُلَ ـُ] ❶ (တိုက်ပွဲ၌)မျက်နှာမတွန့်ပဲ သတ္တိရှိစွာရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်သည်။ ❷ မျက်နှာပြောင်တိုက်သည်။ ❸ အတင့်ရဲသည်။

[بَسَالٌ - بَسَالَةٌ] ❶ (တိုက်ပွဲ၌)မျက်နှာမတွန့်ပဲ သတ္တိရှိစွာရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ခြင်း။ ❷ မျက်နှာပြောင်တိုက်ခြင်း။ ❸ အတင့်ရဲခြင်း။

[بَاسِلٌ - بَسِيْلٌ] ❶ (တိုက်ပွဲ၌)မျက်နှာမတွန့်ပဲ သတ္တိရှိစွာရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်သော(သူ)။ ❷ မျက်နှာပြောင်တိုက်သော(သူ)။ ❸ အတင့်ရဲသော(သူ)။ (ج)[بُسَّلٌ - بَوَاسِلُ - بُسَلَاءُ]။

[اَبْسَلَ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]တားမြစ်ပိတ်ပင်သည်။ ❷ [ـ نَفْسَهُ لِلْمَوْتِ]အသေခံသည်။ ❸ [ـ نَفْسَهُ لِلضَّرْبِ]အရိုက်ခံသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا]

တောင်းပြည့်ပါစေ။

[اَلْبِسْلَةُ] ပဲကြီးပင်။

[اَلْبِسِلَّى] ပဲကြီးပင်။

[اَلْبَسُوْلُ] ခြင်္သေ့။

[اَلْبَسِيْلُ۔اَلْبَسِيْلَةُ] ခွက်ထဲ၌ တစ်ညလုံး ကျန်ရှိနေသောရေ။

[اَلْبَسِيْلَةُ] ❶ အရသာခါးသက်မှု။ ❷ ဝံပုလွေနှင့်တူသောသတ္တဝါ။

[اَلْمُتَبَسِّلُ] ခြင်္သေ့။

✿ [بَسَمَ ۔ِ] ပြုံးသည်။

[بَسْمٌ] ပြုံးခြင်း။

[بَاسِمٌ ۔ بَسَّامٌ] ပြုံးသော(သူ)။

[اِبْتَسَمَ] ပြုံးသည်။

[تَبَسَّمَ] ❶ ပြုံးသည်။ ❷ (အရွက်၊ အဖူးစသည်)ပွင့်ကားသည်။

[اَلْبَسِيْمَةُ] အုန်းသီး၊ သကြား၊ ဂျုံအနည်းငယ်နှင့် ထောပတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အချိုမုန့်တစ်မျိုး။

[اَلْمَبْسَمُ] ❶ ပါးစပ်။ ❷ ဆေးတံ။(ج)[مباسم]

✿ [بَسْمَلَ] ❶ [بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ]ကို ရွတ်ဆိုသည်။ ❷ [بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ] ကို ရေးသားသည်။

[بَسْمَلَةٌ] ❶ [بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ]ကို ရွတ်ဆိုခြင်း။ ❷ [بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ]ကို ရေးသားခြင်း။

✿ [اِبْسَنَ] ❶ အခြေအနေ ကောင်းမွန်သည်။ ❷ အသွင်သဏ္ဌာန်လှပသည်။

[اَلبَاسِنَةُ] ❶ လှေ့ကြမ်းဖြင့် ရက်လုပ်ထားသောခြင်း၊ တောင်း။ ❷ စွန်ပလွံရွက်၊ အုန်း

ပေါင်နှံသည်။ ❺ [ـفُلَانًالِلْهَلَكَةِ]ပျက်စီးစေသည်။ ❻ [ـفُلَانًالِلْعِلْمِهِ]ပုံအပ်သည်။ ယုံမှတ်လွှဲအပ်သည်။ ❼ [ـلِكَذَا]ခုတုံးလုပ်သည်။ မိမိ၏လိုအပ်ချက်အတွက်အသုံးချသည်။

[بَاسَلَ] [ـهُفِى الْحَرْبِ](တိုက်ပွဲ၌)တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သတ်ပုတ်အနိုင်ယူသည်။

[بَسَّلَ] ❶ [ـوَجْهَهُ]မိမိ၏မျက်နှာကို ဆူပုပ်ထားသည်။ မိမိ၏မျက်နှာကို အကြည့်တန်လောက်အောင် မဲ့ရွဲ့ထားသည်။ ❷ [ـالطَّعَامَ]အစားအစာကို ချဉ်စေသည်။ သိုးစေသည်။

[اِبْتَسَلَ] [ـلِلْمَوْتِ]သေရန်အသင့်ဖြစ်သည်။ မိမိ၏အသက်ကို ပုံအပ်သည်။

[تَبَسَّلَ] ❶ မျက်နှာထား တင်းမာဆူပုပ်သည်။ ဒေါသကြောင့် မျက်နှာခက်ထန်မာကြောသည်။ ❷ [ـالْوَجْهُ]မျက်နှာအကြည့်တန် အရုပ်ဆိုးသည်။ ❸ သတ္တိပြောင်သည်။

[اِسْتَبْسَلَ] တိုက်ပွဲ၌ အသေခံ၍တိုက်ခိုက်သည်။ မိမိ၏အသက်ကို ပဓါနမထားပဲ တိုက်ခိုက်သည်။

[اَلْبَاسِلُ] ❶ ခြင်္သေ့။ ❷ ချဉ်စော်နံသည့်နို့။ ❸ အချဉ်ရည်။ ❹ ပြင်းထန်မာကြောသည့်စကား။

[بَسَلْ] ဟုတ်ကဲ့။

[اَلْبَسْلُ] ❶ တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသည့် အရာ။ ❷ အနီရောင် ဆိုးဆေးပင်တစ်မျိုး။ ❸ (ဒန်းပင်ကဲ့သို့သော ဆိုးဆေးပင်မှ)ညှစ်ယူထားသော အနီရောင်ဆိုးဆေးရည်။

[بَسْلًا لَهُ] ပျက်စီးပါစေ။[بَسْلًا بَسْلًا]သူ၏ဆု

ရွက်စသည်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်ထားသော ခြင်းတောင်း။ (၂) ထယ်သွား။(ج)[بَوَاسِن]

[بَسَنٌ] [هُوَ حَسَنٌ بَسَنٌ]သူသိပ်ကောင်းတယ်။ (حَسَنٌ ဖြင့် တွဲသုံးသည်။)

[اَلْبِشْتُ] ဆောင်းရာသီ၌ ဝတ်ဆင်ရသော လက်မပါသည့် အနွေးထည်တစ်မျိုး။

✿ [بَشَرَ-] (၁) [ـبِهِ]ပျော်ရွှင်သည်။ ကြည်နူးသည်။ (၂) [ـ فُلَانًا بِالْأَمْرِ]ပျော်ရွှင်စေသည်။ ကြည်နူးစေသည်။ (၃) [ـ فُلَانًا بِوَجْهٍ طَلْقٍ]ရွှင်ပြသောမျက်နှာဖြင့် တွေ့ဆုံသည်။ (၄) [ـ الْأَدِيمَ]အရေခွံခွါသည်။ အရေဆုပ်သည်။ (၅) [ـ الشَّارِبَ]နှုတ်ခမ်းမွေးကို ပြောင်စင်အောင်ရိတ်သည်။ (၆) [ـ الْجَرَادُ](ကျိုင်းကောင် အပင်များကို)စားသွားသည်။

[بَشْرٌ-بِشْرٌ-بُشْرٌ] (၁) ပျော်ရွှင်ခြင်း။ ကြည်နူးခြင်း။ (၂) ပျော်ရွှင်စေခြင်း။ ကြည်နူးစေခြင်း။ (၃) ရွှင်ပြသောမျက်နှာဖြင့် တွေ့ဆုံခြင်း။ (၄) အရေခွံခွါခြင်း။ အရေဆုပ်ခြင်း။ (၅) နှုတ်ခမ်းမွေးကို ပြောင်စင်အောင်ရိတ်ခြင်း။ (၆) (အပင်များကို)ကျိုင်းကောင်များ စားသွားခြင်း။

[بَشِرَ-] ပျော်ရွှင်သည်။ ကြည်နူးသည်။

[بَشَرٌ] ပျော်ရွှင်ခြင်း။ ကြည်နူးခြင်း။

[بَشُرَ-] ကောင်းမွန်လှပသည်။ တင့်တယ်ထည်ဝါသည်။

[بَشَارَةٌ] ကောင်းမွန်လှပခြင်း။ တင့်တယ်ထည်ဝါခြင်း။

[بَشِيرٌ] ကောင်းမွန်လှပခြင်းသော(သူ)။ တင့်တယ်ထည်ဝါသော(သူ)။(ج)[بُشَرَاءُ]။

[بَشِيرَةٌ] ကောင်းမွန်လှပသော(သူမ)။ တင့်တယ်ထည်ဝါသော(သူမ)။ (ج)[بَشَائِرُ]။

[أَبْشَرَ] (၁) [ـتِ الْأَرْضُ]မြေပြင်၌ ရွက်နုများဝေဆာသည်။ (၂) ပျော်ရွှင်သည်။ ﴿وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ၄င်းပြင် အသင်တို့သည် မိမိတို့အား ကတိတော်ထားရှိပြီးဖြစ်သော ဂျန္နတ်သုခဘုံဖြင့် ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်ကြကုန်။ (၃) [ـتِ النَّاقَةُ]ဖီးတင်သည်။ (၄) ပျော်ရွှင်စေသည်။ (၅) [ـ الْأَدِيمَ]အရေခွံခွါသည်။ (၆) [ـ الْفَرَحُ وَجْهَهُ]ပျော်ရွှင်မှုက သူ၏မျက်နှာကို ဝင်းပကြည်လင်စေသည်။

[اِبْتَشَرَ] အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သည်။

[مُبْتَشِرٌ] အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်သော(သူ)။

[بَاشَرَ] (၁) [ـ زَوْجَهُ]မိမိ၏ဇနီးကို ပွတ်သပ်ကိုင်တွယ်သည်။ မိမိ၏ဇနီးနှင့် လက်ပွန်းတတီးနေသည်။ မိမိ၏ဇနီးကို ထွေးပိုက်ထားသည်။﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ အသင်တို့သည် ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်များ၌ အိအ်တိကားဖ် တရားစခန်းဝင်လျက်ရှိကြစဉ် မိမိတို့၏ဇနီးမယားများအား ပွတ်သပ်ကျီစယ်ခြင်းကို မပြုကြနှင့်။ (၂) ကိုယ်တိုင်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။ မည်သူ့ကိုမျှ အားမကိုးပဲ ကိုယ်တိုင်ဆောင် ရွက်လုပ်ကိုင်သည်။ (၃) ချမ်းသာသုခ၏အရိပ်လက္ခဏာ ထင်ရှားပေါ်လွင်လာသည်။ (၄) တစ်ခုကို တစ်ခုဖြင့် ဆက်တွဲထားသည်။ ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်စေသည်။ ﴿اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي﴾အိုအလ္လာဟ် အရှင်မြတ် ကျွန်တော်မျိုးသည် ကျွန်တော်မျိုး၏ နှလုံးသားနှင့်တစ်သားတည်းဖြစ်သော

အီမာန်ယုံကြည်မှုကို တောင်းဆိုပါသည်။ ❺ ဆက်တိုက်ပြုလုပ်သည်။

[بَشَّرَ] ❶ [ــتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)သားဦးမွေးသည်။ ❷ [ــتِ النَّخْلَةُ](စွန်ပလွံပင်)အသီးဦးသီးသည်။ ❸ [ــتِ الرِّيحُ بِالْغَيْثِ](လေ)မိုးရေပါသောမိုးတိမ်ကို တိုက်ခတ်သယ်ဆောင်သည်။《وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ》မိုးရွာမည့်အကြောင်းသတင်းပေးသည့် မိုးတိမ်များကို သယ်ဆောင်လာသော တိုက်လေကို စေလွှတ်တော်မူခြင်းသည်လည်း ထိုအရှင်မြတ်၏ လက္ခဏာတော်များအနက်မှ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ❹ သတင်းကောင်းပေးသည်။ ဝမ်းမြောက်ဖွယ် မင်္ဂလာသတင်း ပေးပို့သည်။《يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى》အိုဇကရိယာ ငါတို့သည် ယဟ်ယာဟုအမည်ရှိသော သားယောက်ျားလေး ရရှိမည့်အကြောင်း အသင့်အား သတင်းကောင်း ပေးပို့ကြပါသည်။《وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ》၄င်းပြင် အသင်သည် အီမာန်သက်ဝင်ယုံကြည်ကြ၍ ကောင်းမြတ်သောအမှုပြုသူတို့အား အမှန်ပင် ၄င်းတို့အဖို့ ဂျန္နတ်သုခဘုံများရှိသည်ကို သတင်းကောင်းပြောကြားလော့။

[اِبْتَشَرَ] အခွံခွါသည်။ အရေခွံခွာသည်။

[تَبَاشَرَ] (တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး)ကောင်းသတင်းပေးသည်။ မင်္ဂလာစကားဆိုသည်။

[اِسْتَبْشَرَ] ❶ ပျော်ရွှင်သည်။ ဝမ်းမြောက်သည်။ သာယာကြည်နူးသည်။ 《يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللهِ وَفَضْلٍ》၄င်းတို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်မှ ချမ်းသာသုခနှင့် ကျေးဇူးတော်ဖြင့် ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်လျက်ရှိကြကုန်၏။ ❷ [ــفُلَانًا]မင်္ဂလာသတင်းပေးပို့သည်။

[اَلْبِشَارُ] [بِشَارُ النَّاسِ]လူဆိုး၊ လူယုတ်မာ။

[اَلْبِشَارَةُ] မြှော်လင့်မထားသော မင်္ဂလာသတင်း။ ရုတ်တရက်ရောက်ရှိလာသော သတင်းကောင်း။(ج)[بَشَائِرُ]။

[بَشَائِرُ] [بَشَائِرُ الصُّبْحِ] တစ်ဘက်ပိတ်ပုံများ။[بَشَائِرُ الْوَجْهِ]နံနက်စောစော။[بَشَائِرُ الْفَوَاكِهِ]မျက်နှာလှပချောမောသောမိန်းမများ။ပေါ်ဦးစသီးနှံများ။

[اَلْبُشَارَةُ] ❶ မြှော်လင့်မထားသော မင်္ဂလာသတင်း။ ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာသော သတင်းကောင်း။ ❷ ခွါထားသောအခွံ၊ အရေခွံ။(ج)[بَشَائِرُ]။

[اَلْبِشْرُ] ❶ မျက်နှာထား ကြည်လင်ရွှင်ပြမှု။[لَقِيَهُ بِبِشْرٍ]ပြုံးရွှင်သောမျက်နှာထားဖြင့်တွေ့ဆုံသည်။ ❷ [هُوَ حَسَنُ الْبِشْرِ]သူဟာမျက်နှာထားလှပသူဖြစ်တယ်။

[اَلْبَشَرُ] လူသား။

[اَلْبَشَرَةُ] အရေပြား။[بَشَرَةُ الْأَرْضِ]မြေမျက်နှာပြင်။ (ج)[بَشَرٌ]။

[اَلْبُشْرَى] သတင်းကောင်း။ မင်္ဂလာသတင်း။ (ج)[بُشَرٌ]။

[اَلْبِشْرِيَّةُ] မှအ်အမင်ရှ်၏သား ဘစ်ရှ်၏ဂိုဏ်းဝင်များ။(မှအ်အဇိလဟ်ဂိုဏ်းခွဲတစ်ခု)။

[اَلْبَشُورُ] မိုးရွာမည့်လက္ခဏာကိုပြသောလေ။(ج)[بُشُرٌ]။

[اَلتَّبَاشِيرُ] အဦး၊ အစ။[تَبَاشِيرُ الصُّبْحِ]နံ

နက်ခင်း၏အစ။ [تَبَاشِيْرُ الزَّهْرِ]ပန်းဦး။ [تَبَاشِيْرُ النَّخْلِ]စွန်ပလွံပင်အနု။ မြေမျက်နှာပြင်၌ လေတိုက်ခတ်ထားသည့် လမ်းကြောင်းများ။

[اَلتَّبْشِيْرُ] သာသနာပြုခြင်း။

[اَلْمَبْشَرَةُ] ချွတ်ချွံသည့်ကိရိယာ။

[اَلْمَبْشَرَةُ۔اَلْمَبْشُوْرَةُ]ချွတ်ယွင်းချက်မရှိအောင် လုပ်ပသောမိန်းမ။ အလွန်လှပချောမောသော မိန်းမ။

✿ [اَلْبَشْرَفُ] သီချင်းအစသံစဉ်။

✿ [بَشَّ ۔] ❶ [ـوَجْهُه](မျက်နှာထား)ချိုလွင်ရွှင်ပြသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ بِفُلَانٍ]ပြုံးရွှင်စွာတွေ့ဆုံသည်။ ❸ [ـلَهُ بِخَيْرٍ]ပေးကမ်းချီးမြှင့်သည်။

[بَشٌّ۔بَشَاشَةٌ] ❶ (မျက်နှာထား)ချိုလွင်ရွှင်ပြခြင်း။ ❷ ပြုံးရွှင်စွာတွေ့ဆုံခြင်း။ ❸ ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်း။

[بَشٌّ۔بَشَّاشٌ] ❶ (မျက်နှာထား)ချိုလွင်ရွှင်ပြသော(သူ)။ ❷ ပြုံးရွှင်စွာ တွေ့ဆုံသော(သူ)။ ❸ ပေးကမ်းချီးမြှင့်သော(သူ)။

[اَبَشَّ] ❶ ရွက်နုများဝေဆာသည်။ ❷ အပင်များထူထပ်သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်သည်။

[تَبَشَّشَ] ပြုံးရွှင်စွာတွေ့ဆုံသည်။

[اَلْبَشِيْشُ] မျက်နှာ။

✿ [بَشِعَ ۔] ❶ [ـالطَّعَامُ](အစားအစာ)အရသာဆိုးရွားသည်။ အရသာပျက်သည်။ ❷ [ـبِالطَّعَامِ]အရသာဆိုးသဖြင့် မြိုမကျအောင်ဖြစ်သည်။ ❸ ကြမ်းတမ်းသည်။[ـاللِّبَاسُ]အဝတ်ကြမ်းသည်။ ❹ [ـحَلْقُه]အစားအစာကြမ်းတမ်းမာပြင်းသဖြင့် လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့နေသည်။ ❺ [ـالرَّجُلُ]ပါးစပ်အနံ့ထွက်သည်။ ❻ [ـخُلُقُه]အကျင့်ပျက်သည်။ စာရိတ္တပျက်ယွင်းသည်။ ❼ [ـتْ نَفْسُه]စိတ်ထားယုတ်ညံ့သည်။ ❽ မျက်နှာဆူပုပ်သည်။ ❾ [ـوَجْهُه]အကြည့်ရဆိုးသည်။ အကြည်းတန်သည်။ ❶❶ [ـالوَادِى]ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ❶❶ [ـالْخَشَبَةُ اَوِ الْعُوْدُ](သစ်၊ ဝါးစသည်)အဆစ်များသည်။ ❶❷ [ـبِالْاَمْرِ]အခက်တွေ့သည်။ ❶❸ [ـبِعَدُوِّهٖ]ရန်သူကို မတရားသဖြင့် သတ်ပုပ်အနိုင်ယူသည်။

[بَشَعٌ۔بَشَاعَةٌ] ❶ အရသာဆိုးရွားခြင်း။ အရသာပျက်ခြင်း။ ❷ အရသာဆိုးသဖြင့် မြိုမကျအောင်ဖြစ်ခြင်း။ ❸ ကြမ်းတမ်းခြင်း။ ❹ အစားအစာကြမ်းတမ်းမာပြင်းသဖြင့် လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့နေခြင်း။ ❺ ပါးစပ်အနံ့ထွက်ခြင်း။ ❻ အကျင့်ပျက်ခြင်း။ စာရိတ္တပျက်ယွင်းခြင်း။ ❼ စိတ်ထားယုတ်ညံ့ခြင်း။ ❽ မျက်နှာဆူပုပ်ခြင်း။ ❾ အကြည့်ရဆိုးခြင်း။ အကြည်းတန်ခြင်း။ ❶❶ ကျဉ်းမြောင်းခြင်း။ ❶❶ (သစ်၊ ဝါးစသည်)အဆစ်များခြင်း။ ❶❷ အခက်တွေ့ခြင်း။ ❶❸ ရန်သူကို မတရားသဖြင့် သတ်ပုပ်အနိုင်ယူခြင်း။

[بَشِعٌ۔بَشِيْعٌ] ❶ အရသာဆိုးရွားသော(အစားအစာ)။ အရသာပျက်သော(အစားအစာ)။ ❷ အရသာဆိုးသဖြင့် မြိုမကျအောင် ဖြစ်သော(သူ)။ ❸ ကြမ်းတမ်းသော(အစားအစာ၊ အရာ)။ ❹ အစားအစာ ကြမ်းတမ်းမာပြင်း

သဖြင့် လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့နေသော (သူ)။ (၅) ပါးစပ်အနံ့ထွက်သော(သူ)။ (၆) အကျင့်ပျက်သော(သူ)။ စာရိတ္တပျက်ယွင်းသော (သူ)။ (၇) စိတ်ထားယုတ်ညံ့သော(သူ)။ (၈) မျက်နှာဆူပုပ်သော(သူ)။ (၉) အကြည့်ရဆိုးသော(အရာ၊ သူ)။ အကြည်းတန်သော(သူ၊ အရာ)။ (၁၀) ကျဉ်းမြောင်းသော(အရာ)။ (၁၁) အဆစ်များသော(သစ်၊ ဝါးစသည်)။ (၁၂) အခက်တွေ့သော(သူ)။ (၁၃) ရန်သူကို မတရားသဖြင့် သတ်ပုတ်အနိုင်ယူသော(သူ)။

[اَبْشَعَ] [ـالطَّعَامَ](အစားအစာ)ခံတွင်းပျက်စေသည်။

[اِسْتَبْشَعَ] [ـالشَّيْءَ]ကြမ်းတမ်းသည်ဟု မှတ်ယူသည်။

✿ [بَشَقَ ـِ] (၁) စိုက်ကြည့်သည်။ (၂) [ـالشَّيْءَ] ရယူသည်။ (၃) [ـالثَّوْبَ]ဖြတ်တောက်သည်။ (၄) [ـفُلَانًا بِالْعَصَا](တုတ်ဖြင့်)ရိုက်သည်။

[بَشْقٌ] (၁) စိုက်ကြည့်ခြင်း။ (၂) ရယူခြင်း။ (၃) ဖြတ်တောက်ခြင်း။ (၄) (တုတ်ဖြင့်)ရိုက်ခြင်း။

[اَلْبَاشَقُ ـ اَلْبَاشِقُ] ချိုးသိမ်း။(ج) [بَوَاشِقُ]။

[اَلْبَشِقُ] ထွက်ပေါက်မရှိသောနေရာသို့ ဝင်ရောက်သူ။ ရုန်းမထွက်နိုင်သော အမှုကိစ္စ၌ ဝင်ရောက်မိသူ။

✿ [بَشَكَ ـُ] (၁) [ـتِ الدَّابَّةُ]ပြေးရာ၌ခြေသွက်သည်။ (၂) [ـفُلَانٌ]လိမ်ညာသည်။ (၃) [ـالشَّيْءَ] ဖြတ်တောက်သည်။ (၄) [ـالدَّابَّةَ]အပြင်းနှင်သည်။ အမြန်မောင်းသည်။ (၅) [ـالثَّوْبَ]ချည်ကြိုကြိုချုပ်သည်။ (၆) ကြိုးဖြည့်သည်။ (၇) [ـالْكَلَامَ]မှသားစွက်၍ပြောသည်။ (၈) [ـالْعَمَلَ] အလုပ်ကို ဆိုးဆိုးရွားရွားပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ (၉) [ـالشَّيْءَ]ရောနှောသည်။

[بَشْكٌ] (၁) ပြေးရာ၌ခြေသွက်ခြင်း။ (၂) လိမ်ညာခြင်း။ (၃) ဖြတ်တောက်ခြင်း။ (၄) အပြင်းနှင်ခြင်း။ အမြန်မောင်းခြင်း။ (၅) ချည်ကြိုကြိုချုပ်ခြင်း။ (၆) ကြိုးဖြည့်ခြင်း။ (၇) မှသားစွက်၍ပြောခြင်း။ (၈) အလုပ်ကို ဆိုးဆိုးရွားရွား ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်း။ (၉) ရောနှောခြင်း။

[بَاشِكٌ ـ بَشَّاكٌ] (၁) ပြေးရာ၌ခြေသွက်သော(မြင်း၊ ကုလားအုတ်စသည်)။ (၂) လိမ်ညာသော(သူ)။ (၃) ဖြတ်တောက်သော(သူ)။ (၄) အပြင်းနှင်သော(သူ)။ အမြန်မောင်းသော(သူ)။ (၅) ချည်ကြိုကြိုချုပ်သော(သူ)။ (၆) ကြိုးဖြည့်သော(သူ)။ (၇) မှသားစွက်၍ပြောသော(သူ)။ (၈) အလုပ်ကို ဆိုးဆိုးရွားရွားပြုမူဆောင်ရွက်သော(သူ)။ (၉) ရောနှောသော(သူ)။

[اَبْشَكَ] မှသားစွက်၍ပြောသည်။

[اِبْتَشَكَ] (၁) [ـالْخَيْطَ]ဖြတ်တောက်သည်။ (၂) [ـفُلَانٌ]လိမ်ညာသည်။ (၃) [ـالْكَلَامَ]မှသားစွက်၍ ပြောသည်။ ဖြီးဖြန်းသည်။ (၄) [ـعِرْضَ فُلَانٍ]သူ့သိက္ခာကို ထိပါးစော်ကားသည်။

✿ [اَلْبَشَكَى] သွက်လက်ပေါ့ပါးသော။[نَاقَةٌ بَشَكَى] သွက်လက်ပေါ့ပါးသော ကုလားအုတ်မ။ [اِمْرَأَةٌ بَشَكَى]သွက်လက်ပေါ့ပါးသော မိန်းမ။

✿ [اَلْبَشْكُورُ] (မီးဖိုတွင်းမှ မုန့်ကို ကော်ယူသည့်) ကလော်တံ။ ပျားရည်ကို ကော်ခတ်သည့်အတံ။

✿ [اَلْبَشْكِيرُ] ရေချိုးခန်း၌ ဝတ်ဆင်ရသော ရေ

လဲပုဝါထူကြီး။

✿ [بَشِمَ -] [ـمِنَ الطَّعَامِ]ဝအီငြီးငွေ့သွားသည်အထိ တဝတပြဲစားသည်။

[بَشَمٌ] ဝအီငြီးငွေ့သွားသည်အထိ တဝတပြဲစားခြင်း။

[بَشِمٌ] ဝအီငြီးငွေ့သွားသည်အထိ တဝတပြဲ စားသော(သူ)။

[اَبْشَمَ] [ـهُ الطَّعَامُ]ဝအီငြီးငွေ့စေသည်။

[اَلْبَشَامَةُ] မွှေးကြိုင်၍ အရသာရှိသောအပင်တစ်မျိုး။(၎င်း၏အကိုင်းကို တံပူအဖြစ်အသုံးပြုရသည်)။(ج)[بَشَامٌ]။

✿ [اَلْبَشْمَلَةُ] အီဂျစ်နှင့်ဆီးရီးယားနိုင်ငံရှိကမ်းခြေများ၌ ပေါက်ရောက်သော အသီးသီးသည့်အပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَشْنَسُ] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသားကိဗ်တွီလူမျိုးတို့၏ ပြက္ခဒိန်အရ ကိုးလမြောက်လ။

✿ [اَلْبَشْنِينُ] ကြာပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَصْبَصَ] ၁ [ـالْكَلْبُ](ခွေး)အမြီးနှံ့သည်။ အမြီးကို လှုပ်ရမ်းသည်။ ၂ [ـالْإِبِلُ](ကုလားအုတ်များ ရှင်မြူးစေသည့် တေးကဗျာကို ရွတ်ဆိုသောအခါ)မိမိတို့၏အမြီးကို ခါ၍ အမြန်သွားသည်။ ၃ [ـفِى دُعَائِهِ]ဟစ်ခေါ်ရာတွင် မိမိ၏လက်ညှိုးနှစ် ချောင်းကို မိုးပေါ်သို့ထောင်၍ လှုပ်ရမ်းသည်။ ၄ [ـبِسَيْفِهِ]ဓါးကိုဝှေ့ရမ်းသည်။ ၅ [ـالْجَرْوُ](မွေးကင်းစခွေး၊ ခြေသေ့စသည်)မိမိ၏မျက်စိကို စတင်ဖွင့်ကြည့်သည်။ ၆ [ـتِ الْأَرْضُ]မြေပြင်၌ ရွက်နုထွက်သည်။ ၇ [ـالرَّجُلُ لِلْمَرْاَةِ]သမီးရည်းစားစကားပြောသည်။ မိမိကို ချစ်လာရန် ချည်းကပ်ပြောဆိုသည်။

[تَبَصْبَصَ] ၁ (ခွေး)အမြီးနှံ့သည်။ အမြီးကို လှုပ်ရမ်းသည်။ ၂ (ကုလားအုတ်များ ရှင်မြူးစေသည့် တေးကဗျာကို ရွတ်ဆိုသောအခါ) မိမိတို့၏အမြီးကို ခါ၍ အမြန်သွားသည်။ ၃ ဟစ်ခေါ်ရာတွင် မိမိ၏လက်ညှိုးနှစ်ချောင်းကို မိုးပေါ်သို့ထောင်၍လှုပ်ရမ်းသည်။ ၄ ဓါးကိုဝှေ့ရမ်းသည်။ ၅ (မွေးကင်းစခွေး၊ ခြေသေ့စသည်)မိမိ၏ မျက်စိကို စတင်ဖွင့်ကြည့်သည်။ ၆ မြေပြင်၌ ရွက်နုထွက်သည်။ ၇ သမီးရည်းစားစကားပြောသည်။ မိမိကို ချစ်လာရန် ချည်းကပ်ပြောဆိုသည်။

[اَلْبُصَابِصُ] နီညိုရောင်မြင်း။

[اَلْبَصْبَاصُ] ၁ [اَلْبَصْبَاصُ مِنَ الْجَمَالِ]ပိန်လှီသော(ကုလားအုတ်)။ ၂ [اَلْبَصْبَاصُ مِنَ الْكَلَاءِ] ခြောက်သွေ့သော(မြက်)။ ၃ [اَلْبَصْبَاصُ مِنَ الْمَاءِ] အလွန်နည်းပါးသော(ရေ)။ ၄ [اَلْبَصْبَاصُ مِنَ الْأَيَّامِ] အလွန်ပူပြင်းသော(နေ့)။ ၅ နို့။ ၆ မုန့်။

✿ [بَصِرَ -] ၁ ပြန်မြင်သည်။ ၂ မြင်သည်။ ၃ သိသည်။

[بَصَرٌ] ၁ ပြန်မြင်ခြင်း။ ၂ မြင်ခြင်း။ ၃ သိခြင်း။

[بَصُرَ -] ၁ တွေ့မြင်သည်။ ၂ သိမြင်သည်။ ၃ သိသည်။ ၄ မှန်ကန်စွာ တွေးခေါ်နိုင်သည်။ ၅ မြင်မမြင်ကြည့်သည်။

[بَصَرٌ - بَصَارَةٌ] ၁ တွေ့မြင်ခြင်း။ ၂ သိမြင်ခြင်း။ ၃ သိခြင်း။ ၄ မှန်ကန်စွာ တွေးခေါ်နိုင်ခြင်း။ ၅ မြင်မမြင်ကြည့်ခြင်း။

[بَصِيْرٌ] ၁ တွေ့မြင်သော(သူ)။ ၂ သိမြင်

သော(သူ)။ ❷ သိသော(သူ)။ ❸ မှန်ကန်စွာ တွေးခေါ်နိုင်သော(သူ)။ ❹ မြင်မမြင် ကြည့်သော(သူ)။

[اَبْصَرَ] ❶ [ـفُلَانٌ]ကြည့်မြင်သည်။ ❷ မှန်ကန်စွာ စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်သည်။ ❸ တံခါး၌ ခန်းဆီးတပ်ဆင်သည်။ ❹ [ـالنَّهَارُ] (နေ့ခင်း)ထင်သာမြင်သာအောင် လင်းဝင်းသည်။ ❺ [ـالطَّرِيْقُ]ရှင်းလင်းထင်ရှားသည်။ [ـتِ الْاٰيَةُ]အထောက်အထား ထင်ရှားပြတ်သားသည်။ ❻ [ـاِلَيْهِ]လှည့်ကြည့်သည်။ ❼ [ـالشَّيْءَ]မြင်သည်။ ❽ မြင်မမြင် ကြည့်သည်။ ❾ သိသည်။ ❿ ဘဆွရဟ်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာသည်။

[بَاصَرَ] ❶ အပြိုင်အဆိုင် ကြည့်သည်။ ❷ အဝေးမှ လှမ်းမျှော်ကြည့်သည်။ ❸ ကြည့်မြင်သည်။

[بَصَّرَ] ❶ [ـالْجَرْوُ](မွေးကင်းစခွေးကလေး၊ ခြင်္သေ့ကလေး စသည်)မျက်စိစတင်ဖွင့်လှစ်ကြည့်ရှုသည်။ ❷ ဘဆွရဟ်မြို့သို့ ရောက်လာသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ဖွင့်ဆိုသည်။ အသိပေးသင်ပြသည်။ သိမြင်နားလည်လာအောင် ရှင်းလင်းပြသသည်။

[تَبَاصَرَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မြင်ရသည်။

[تَبَصَّرَ] ❶ စဉ်းစားတွေးခေါ်သည်။ စဉ်းစားကြံဆသည်။ ❷ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးဆက်ကို ကြိုတင်မှန်းဆနိုင်သည်။ ❸ မြင်မမြင်ကြည့်သည်။

[اِسْتَبْصَرَ] ❶ ကြည့်မြင်သည်။ ❷ ရှင်းလင်းထင်ရှားသည်။ ❸ မှန်ကန်စွာ စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်သည်။ ❹ အထင်အရှား တွေ့မြင်သည်။

[اَلْبَاصِرُ] ထင်ရှားစွာသိမြင်နိုင်သော။

[نَظْرٌ بَاصِرٌ] စူးရှသောအမြင်။

[اَلْبَاصِرَةُ] ထင်ရှားစွာသိမြင်နိုင်သော။ အမြင်စွမ်းအား။

[اَلْبِصَارَةُ] ပဲနှင့်ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်တို့ဖြင့် ချက်ထားသော အစားအစာ။

[اَلْبَصَرُ] ❶ မျက်စိ။ ❷ အမြင်စွမ်းအား။ ❸ အာရုံစွမ်းအား။ ❹ [بَصَرًا]မလင်းတလင်းအချိန်။[لَقِيْتُهُ بَصَرًا]မလင်းတလင်းအချိန်မှာ သူ့ကိုတွေ့ခဲ့တယ်။ ❺ [بَيْنَ سَمْعِهِمْ وَبَصَرِهِمْ] လူသိရှင်ကြား။[فَعَلْتُهُ بَيْنَ سَمْعِهِمْ وَبَصَرِهِمْ] ကျွန်တော် ဒီကိစ္စကို လူသိရှင်ကြားလုပ်ခဲ့တယ်။ ❻ [بَيْنَ سَمْعِ الْاَرْضِ وَبَصَرِهَا]မည်သူမှမရှိသောနေရာ။[فَعَلْتُهُ بَيْنَ سَمْعِ الْاَرْضِ وَبَصَرِهَا] ကျွန်တော် ဒီကိစ္စကို မည်သူမှမရှိသောနေရာမှာ လုပ်ခဲ့တယ်။(ဇ)[اَبْصَارٌ]။

[اَلْبَصْرُ] ❶ ဖွယ်၍ အဖြူရောင်ရှိသော ကျောက်။ ❷ ကျောက်စလစ်ပါသော နွံမြေ။

[اَلْبِصْرُ] ဖွယ်၍အဖြူရောင်ရှိသောကျောက်။

[اَلْبُصْرُ] ❶ ရနံ့သင်း၍ အနီရောင်ရှိသော မြေ။ ❷ အခွံ။ ❸ အမြင့်ပိုင်း။အပေါ်ပိုင်း။ ❹ ဘေးအစွန်း။ ဘေးစောင်း။ ❺ [جَيِّدُ الْبُصْرِ] နိုင်မာသော။

[اَلْبَصَرَةُ] ❶ မြေမာ။ ❷ ဖွယ်၍အဖြူရောင်ရှိသောကျောက်။ ❸ ကျောက်စလစ်ပါသော နွံမြေ။ ❹ အီရတ်နိုင်ငံရှိမြို့တစ်မြို့၏အမည်။

[اَلْبَصْرَتَانِ]ဘဆွရဟ်မြို့နှင့်ကူဖာမြို့။(ج) [بِصَارٌ]။

[اَلْبُصْرَةُ] ❶ ရန့်သင်း၍ အနီရောင်ရှိသော မြေ။ ❷ ကြွင်းကျန်သော နို့ရည်အနည်းငယ်။

[اَلْبَصْرِيُّوْنَ] ❶ ဘဆွရဟ်မြို့သားများ။ ❷ ဘဆွရဟ်မြို့သား သဒ္ဒါပညာရှင်များ။

[اَلْبَصِيْرُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော် တစ်ပါး။(အကြွင်းမဲ့ သိမြင်တော်မူသောအရှင်)။

[اَلْبَصِيْرَةُ] ❶ ထိုးထွင်းဉာဏ်။ ❷ စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်စွမ်း။ ❸ အသိ။ ❹ အတွေ့အကြုံ။ ❺ ခံယူချက်။[فَعَلَ ذٰلِكَ عَنْ بَصِيْرَةٍ] အဲဒီကိစ္စကို သူခံယူချက်နဲ့လုပ်ခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ❻ ခိုင်လုံသည့် အထောက်အထား။ ❼ စောင့်ကြပ်သူ။ ❽ သံဝေဂရဖွယ်။ ❾ တံခါးခန်းဆီး၊ လိုက်ကာ။ ❿ (ဒိုင်း၊ လွှားစသည့်)အကာအကွယ်။ ⓫ ထိမှန်ထားသောသားကောင်မှ ကျန်ရစ်ခဲ့သောသွေးစ။ (ج) [بَصَائِرُ - بِصَارٌ]။

[اَلْمُبْصِرُ] စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရသူ။ အစောင့်။

✿ [بَصَّ -] ❶ တလက်လက် တောက်ပသည်။ ❷ [ـتِ الْعَيْنُ]စူးစူးရှရှကြည့်သည်။ စိုက်ကြည့်သည်။ ❸ [اَلْمَاءُ ـ]ယိုစိမ့်စီးတွေသည်။

[بَصٌّ - بَصِيْصٌ] ❶ တလက်လက်တောက်ပခြင်း။ ❷ စူးစူးရှရှကြည့်ခြင်း။ စိုက်ကြည့်ခြင်း။ ❸ ယိုစိမ့်စီးတွေခြင်း။

[بَصَّاصَةٌ] စိုက်ကြည့်သော၊ စူးရှသော(မျက်လုံး)။

[بَصَّصَ] ❶ [ـتِ الْاَرْضُ](မြေပြင်၌)အပင် စတင်ပေါက်ရောက်သည်။ ရွက်နုဝေသည်။ ❷ [ـ الْجَرْوُ]မွေးကင်းစခွေးကလေး၊ ခြင်္သေ့ကလေး မျက်စိစတင်ဖွင့်လှစ်ကြည့်ရှုသည်။ ❸ [ـ الرَّجُلُ]မိမိအားချစ်ခင်လာအောင် လိုသည့်ထက်ပို၍ရိုကျိုးစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံသည်။ ဖားသည်။

✿ [بَصَعَ -] ❶ [اَلْمَاءُ ـ](ရေ)စိမ့်ထွက်သည်။ ❷ [ـ الْعَرَقُ]ချွေးစို့သည်။

[بَصْعٌ] (ရေ)စိမ့်ထွက်ခြင်း။

[بَصَاعَةٌ] ချွေးစို့ခြင်း။

[تَبَصَّعَ] [ـ الْعَرَقُ]ချွေးစို့သည်။

[اَلْبَصْعُ] အက်ကြောင်း။ အက်ရာ။

[اَلْبَصِيْعُ] စို့နေသောချွေး။

✿ [بَصَقَ -] ❶ (တံတွေး)ထွေးသည်။ ❷ [ـ الشَّاةَ] ဖီးရှိသော ဆိတ်မကို နို့ညှစ်သည်။

[بَصْقٌ] ❶ (တံတွေး)ထွေးခြင်း။ ❷ ဖီးရှိသောဆိတ်မကို နို့ ညှစ်ခြင်း။

[اَلْبُصَاقُ] ❶ တံတွေး။ ❷ ချွဲ၊ သလိပ်။

[اَلْبُصَاقَةُ] ဖြူစင်တောက်ပသောကျောက်။

✿ [بَصَّلَ] [ـ مِنْ ثِيَابِهِ]အဝတ်ကို တစ်ထပ်ပြီး တစ်ထပ် ဆွဲချွတ်သည်။

[تَبَصَّلَ] ❶ (ကြက်သွန်နီကဲ့သို့) အခွံအထပ်ထပ်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]အဝတ်ကို တစ်ထပ်ပြီးတစ်ထပ်ဆွဲချွတ်သည်။ ❸ ဖြေစရာမကျန်အောင် အထပ်ထပ်အခါခါမေးမြန်းသည်။

[اَلْبَصَلَةُ] ကြက်သွန်နီ။(ج) [بَصَلٌ]။

[اَلْبُوْصَلَةُ] အရပ်မျက်နှာများကို ညွှန်ပြသော ကိရိယာ။

✿ [بَصَمَ ـِ] လက်ဖွေနှိပ်သည်။
[بَصْمٌ] လက်ဖွေနှိပ်ခြင်း။
[اَلْبَصْمُ] လက်သူကြွယ်ထိပ်နှင့် လက်သန်းကြားရှိအကွာအဝေး။
[اَلْبُصْمُ] (အဝတ်)ထူခြင်း။
[اَلْبَصْمَةُ] လက်ဖွေရာ။

✿ [بَصَا ـُ] ❶ မိမိရရန်ရှိသောအကြွေးကို မရမကာသိမ်းပိုက်ရယူသည်။ ❷ [ـ الْحَيَوانَ] တိရစ္ဆာန်ကို ဖေ့သင်းသည်။
[بَصْوٌ] ❶ မိမိရရန်ရှိသောအကြွေးကို မရမကာသိမ်းပိုက်ရယူခြင်း။ ❷ တိရစ္ဆာန်ကို ဖေ့သင်းခြင်း။
[اَلْبَصْوَةُ ـ اَلْبَصَّةُ] မီးခဲ။

✿ [تَبَضْبَضَ] (သူပိုင်ဆိုင်သမျှကို)ရယူ သိမ်းပိုက်သည်။
[اَلْبَضَابِضُ] ခွန်အားကြီးမားသော(လူ၊ တိရစ္ဆာန်)။
[اَلْبَضْبَاضَةُ] ခန္ဓာကိုယ် နူးညံ့ပျော့ပြောင်းသောမိန်းမ။ ခန္ဓာကိုယ် ပြည့်ဖြိုးသောမိန်းမ။ အသားရောင်ဖြူစင်ဝင်းပသောမိန်းမ။

✿ [بَضَّ ـِ] ❶ [ـ الْبَدَنُ]ခန္ဓာကိုယ်စိုပြေပြည့်ဖြိုးသည်။ ❷ [ـ الْمَاءُ]ယိုစိမ့်စီးတွေသည်။ ❸ [ـ الْحَجَرُ]ကျောက်မှ ရေစိမ့်ထွက်သည်။ ❹ [بَضَّتِ الْعَيْنُ]မျက်ရည်ကျသည်။
[بَضَاضَةٌ ـ بُضُوضَةٌ] ❶ ခန္ဓာကိုယ် စိုပြေပြည့်ဖြိုးခြင်း။ ❷ ယိုစိမ့်စီးတွေခြင်း။ ❸ ကျောက်မှ ရေစိမ့်ထွက်ခြင်း။ ❹ မျက်ရည်ကျခြင်း။
[بَضٌّ ـ بُضُوضٌ] ယိုစိမ့်စီးတွေခြင်း။
[بَضٌّ] ❶ စိုပြေပြည့်ဖြိုးသော(ခန္ဓာကိုယ်)။ ❷ ယိုစိမ့်စီးတွေသော(ရေ)။ ❸ ရေစိမ့်ထွက်သော(ကျောက်)။ ❹ [بَضَّةٌ]မျက်ရည်ကျသော(မျက်လုံး)။
[بَضَّةٌ ـ بَضِيضَةٌ] စိုပြေသော(အသားအရေ)။
[بَضَّضَ] ❶ စိုပြေပြည့်ဖြိုးလာသည်။ ❷ ယိုစိမ့်စီးတွေလာသည်။ ❸ ရေစိမ့်ထွက်လာသည်။
[اِبْتَضَّ] အရင်းအမြစ်မကျန်အောင် သုတ်သင်ရှင်းလင်းသည်။
[تَبَضَّضَ] [ـ حَقَّهُ]မိမိ၏ရပိုင်ခွင့်ကို တဖြည်းဖြည်းချင်း ရယူသည်။
[اَلْبَضَاضَةُ] ရေကြွင်းရေကျန်။[مَافِي السِّقَاءِ بَضَاضَةٌ] ရေဗူးထဲမှာ ရေတစ်စက်မှ မရှိတော့ဘူး။

✿ [بَضَعَ ـَ] ❶ [ـ الدَّمْعُ]မျက်ရည်စို့သည်။ မျက်ရည်လည်သည်။ ❷ [ـ مِنَ الْمَاءِ]ရေကို ဗိုက်အပြည့် သောက်သည်။ ❸ [ـ مِنْ فُلَانٍ] အကြိမ်ကြိမ်သြဝါဒပေးသဖြင့် ငြီးငွေ့ပြီး အဆက်ဖြတ်ထားသည်။ ❹ [ـ فُلَانٌ]ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုပြုသည်။ ❺ [ـ اللَّحْمَ]အသားကို လှီးဖြတ်သည်။ ❻ [ـ الْجِلْدَ]သားရေကို ခွဲဖြတ်သည်။
[بَضْعٌ] ❶ မျက်ရည်စို့ခြင်း။ မျက်ရည်လည်ခြင်း။ ❷ ရေကို ဗိုက်အပြည့်သောက်ခြင်း။ ❸ အကြိမ်ကြိမ်သြဝါဒပေးသဖြင့် ငြီးငွေ့ပြီး အဆက်ဖြတ်ထားခြင်း။ ❹ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုပြုခြင်း။ ❺ အသားကို လှီးဖြတ်ခြင်း။ ❻ သားရေကို ခွဲဖြတ်ခြင်း။
[اَبْضَعَ] [ـ الشَّيْءَ]ရောင်းကုန်ပစ္စည်းအဖြစ်ပြုလုပ်သည်။

[بَاضَعَ] [ـ الزَّوْجَةَ]ဇနီးမယားနှင့် ဖက်လဲတကင်းနေထိုင်သည်။ ဇနီးမယားကို ပွတ်သပ်နမ်းသည်။

[بَضَّعَ] [ـ اللَّحْمَ]အသားကို အပိုင်းပိုင်းလှီးဖြတ်သည်။

[اِنْبَضَعَ] ပြတ်တောက်သည်။ ကွဲပြတ်သည်။

[تَبَضَّعَ] [ـ الْعَرَقُ]ချွေးစို့သည်။[ـتِ الْجَبْهَةُ]နဖူး၌ ချွေးစို့သည်။

[اِسْتَبْضَعَ] [ـ الشَّيْءَ]ရောင်းကုန်ပစ္စည်းအဖြစ်ပြုလုပ်သည်။

[اَلْبَاضِعَةُ] သွေးစို့ရုံလောက်သာဖြစ်သော ကွဲရှနာ။

[اَلْبِضَاعَةُ] ရောင်းကုန်ပစ္စည်း။(ဇ)[بَضَائِعُ]။

[اَلْبِضْعُ] သုံးမှကိုးအထိ(အရေအတွက်)။ [بِضْعَةُ رِجَالٍ]ယောက်ျားသုံးယောက်မှကိုးယောက်အထိ။ [بِضْعُ نِسَاءٍ]မိန်းမသုံးယောက်မှ ကိုးယောက်အထိ။ [بِضْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا]ယောက်ျားဆယ့်သုံးယောက်မှ ဆယ့်ကိုးယောက်အထိ။ [بِضْعَ عَشْرَةَ امْرَأَةً]မိန်းမဆယ့်သုံးယောက်မှ ဆယ့်ကိုးယောက်အထိ။ ..စသည်။

﴿فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾သို့ဖြင့် သူသည် အကျဉ်းထောင်၌ သုံးနှစ်ကျော်ကိုး နှစ်ခန့်နေထိုင်ခဲ့ရပေသည်။

[اَلْبُضْعُ] ❶ ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှု။ ❷ လက်ထပ်စာချုပ်။ ❸ 'မဟရ်'သတိုးသမီး၏ မင်္ဂလာဦးရပိုင်ခွင့်။ ❹ မိန်းမအင်္ဂါ။(ဇ)[أَبْضَاعٌ]။[بُضُوعٌ]။

[اَلْبَضْعَةُ] အစိတ်အပိုင်း။[هُوَ بَضْعَةٌ مِنِّي]သူသည် ငါ၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ (သူသည် ငါ၏အစိတ်အပိုင်းကဲ့သို့ပင် ငါနှင့်အလွန် နီးစပ်လှ၏)။

[اَلْبَضِيعَةُ] ကုန်ပစ္စည်းကို သည်ဆောင်သည့်လှည်း၊ တွန်းလှည်း၊ ကိရိယာစသည်။(ဇ)[بَضَائِعُ]။

[اَلْمِبْضَعُ] ဖြတ်တောက်သည့်ကိရိယာ။ ခွဲစိတ်ဆရာဝန်များ အသုံးပြုသည့်ဓါးငယ်။(ဇ)[مَبَاضِعُ]။

✿ [بَطُؤَ ـ] [بُطْأ] နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသည်။ နောက်ကျသည်။

[بُطْءٌ ـ بِطَاءٌ] နှောင့်နှေးကြန့်ကြာခြင်း။ နောက်ကျခြင်း။

[أَبْطَأَ] ❶ [ـ عَلَيْهِ]နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသည်။ နောက်ကျသည်။ ❷ [ـ بِهِ]နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေသည်။ နောက်ကျစေသည်။

[بَطَّأَ] ❶ နောက်ကျကျန်ရစ်စေသည်။ ❷ နောက်ကျအောင် တားဆီးထားသည်။ ❸ အချိန်မှီမရောက်အောင် ပြုလုပ်ထားသည်။ ﴿وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ﴾ငှင်းပြင် အမှန်ပင် အသင်တို့အနက်မှ ဖင့်လေးဆိုင်းတွလျက် နောက်ချန်နေရစ်သူများရှိကြသည်။

[تَبَاطَأَ] နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသည်။နောက်ကျသည်။

[تَبَطَّأَ] နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသည်။နောက်ကျသည်။

[اِسْتَبْطَأَ] ❶ နောက်ဆိုင်းထားရန် တောင်းဆိုသည်။ ရွှေ့ဆိုင်းခွင့်တောင်းသည်။ ❷ နောက်ကျသည်ဟုထင်သည်။ နှောင့်နှေး

ကြန့်ကြာသည်ဟုမှတ်ယူသည်။
[بَطَّانَ] ကြာလိုက်တာ။ [بَطَّانَ مَا فَعَلَ كَذَا] သူဒီအလုပ်ကို လုပ်တာ အရမ်းကြာတာပဲ။
[بَطْبَطَ] ❶ [البَطُّ_](ဘဲ)အော်သည်။ ❷ ရေထဲ၌ ငုတ်လိုက်ပေါ်လိုက် ကူးခတ်သည်။ ❸ [ـرَ أيُ فُلاَنٍ]အမြင်အာရုံ အားနည်းသည်။
[بَطَحَ ـَ] ❶ [الشَّيءَ_]ဖြန့်ခင်းသည်။ ❷ [المَكَانَ_](နေရာကို)ညီညာအောင် ညှိသည်။ ❸ [فُلاَنًا_]မှောက်လျက် လဲကျစေသည်။
[بَطْحٌ] ❶ ဖြန့်ခင်းခြင်း။ ❷ ညီညာအောင် ညှိခြင်း။ ❸ မှောက်လျက် လဲကျစေခြင်း။
[بَطُحَ] အဖျားကြီးသဖြင့် သတိလစ်သည်။ အပြင်းဖျား၍ ကတုန်ကယင်ဖြစ်သည်။ ကယောင်ခြောက်ခြားဖြစ်သည်။
[أَبْطَحَ] မိုးရွာပြီး ရေစီးလေ့ရှိသဖြင့် ကျန်ရှိသောသဲ၊ ကျောက်စလစ်မြေပြင်၌ စခန်းချသည်။
[بَطَّحَ] [المَكَانَ_]နေရာကို ညီညာအောင် ညှိသည်။
[اِنْبَطَحَ] ❶ ကျယ်ဝန်းချောင်လည်သည်။ ❷ မှောက်လျက် အိပ်သည်။
[تَبَطَّحَ] ❶ ကျယ်ဝန်းချောင်လည်သည်။ ❷ မှောက်လျက်အိပ်သည်။ ❸ ပြန့်နှံ့စီးဆင်းသည်။ ❹ မိုးရွာပြီး ရေစီးလေ့ရှိသဖြင့် ကျန်ရှိသောသဲ၊ ကျောက်စလစ်မြေ၌ စခန်းချသည်။ ❺ မက္ကာဟ်မြို့၌ စခန်းချသည်။
[اِسْتَبْطَحَ] ကျယ်ဝန်းချောင်လည်သည်။
[الأَبْطَحُ] မိုးရွာပြီး ရေစီးလေ့ရှိသဖြင့် ကျန်ရှိသောသဲ၊ ကျောက်စလစ်မြေပြင်။ ချိုင့်ဝှမ်း။ (ج)[أَبَاطِحُ]
[البُطَاحُ] အဖျားကြီးသဖြင့် သတိလစ်ခြင်း။ အပြင်းဖျား၍ ကတုန်ကယင်ဖြစ်ခြင်း။ ကယောင်ခြောက်ခြားဖြစ်ခြင်း။
[البَطْحَاءُ] မိုးရွာပြီး ရေစီးလေ့ရှိသဖြင့် ကျန်ရှိသောသဲ၊ ကျောက်စလစ်မြေပြင်။ ချိုင့်ဝှမ်း။ (ج)[بِطَاحٌ]
[البَطْحَةُ] မှောက်လျက်အိပ်သူ၏ တစ်ရပ်စာအကွာအဝေး။(ج)[بِطَاحٌ]
[البَطِيحَةُ] မိုးရွာပြီး ရေစီးလေ့ရှိသဖြင့် ကျန်ရှိသောသဲ၊ ကျောက်စလစ်မြေပြင်။ ချိုင့်ဝှမ်း။ (ج)[بَطَائِحُ]
[أَبْطَخَ] ❶ ဖရဲသီးပေါ်များသည်။ ❷ ဖရဲသီးစားသည်။
[تَبَطَّخَ] ❶ ဖရဲသီးစားသည်။ ❷ ခဝ်ရီဖ်မ်၌ စခန်းချသည်။ [التَّبَطُّحُ خَيْرٌ مِنَ التَّبَطُّخِ] မက္ကာဟ်၌ စခန်းချခြင်းသည် ခဝ်ရီဖ်မ်၌ စခန်းချခြင်းထက် ပို၍ကောင်းသည်။
[البِطِّيخُ] ဖရဲသီး။
[المَبْطَخَةُ] ဖရဲသီးပေါ်သောနေရာ၊ ဒေသ။ (ج)[مَبَاطِخُ]
[بَطَرَ ـُ] ခွဲသည်။ ခွဲဖြတ်သည်။
[بَطْرٌ] ခွဲခြင်း။ ခွဲဖြတ်ခြင်း။
[مَبْطُورٌ - بَطِيرٌ] ခွဲထားသော(အရာ)။ ခွဲဖြတ်ထားသော(အရာ)။
[بَطِرَ ـَ] ❶ [فُلاَنٌ_]နိဂြိုဟ်ကြားတက်ကြွသည်။ အတိုင်းထက်အလွန် ပျော်ရွှင်သည်။ ❷ [بِالأَمْرِ_]ခက်ခဲလေးလံသည်။ အခက်တွေ့

သည်။ ❷ [ـفِى الأمرِ]တွေဝေအံ့သြသည်။ ❸ [ـالنِّعْمَةَ]ကျေးဇူးကန်းသည်။ မောက်မာသည်။ ﴿وَكَمْ اَهْلَكْنَامِنْ قَرْيَةٍبَطِرَتْ مَعِيْشَتَهَا﴾စင်စစ်ငါအရှင်မြတ်သည် မိမိတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာကြွယ်ဝမှုကြောင့် မော်ကြွားမောက်မာခဲ့ကြကုန်သောသူတို့၏ မြို့ရွာအမြောက်အများကို ဖျက်ဆီးတော်မူခဲ့သည်။

[بَطَرٌ] ❶ နိုးကြားတက်ကြွခြင်း။ အတိုင်းထက်အလွန် ပျော်ရွှင်ခြင်း။ ❷ ခက်ခဲလေးလံခြင်း။ အခက်တွေ့ခြင်း။ ❸ တွေဝေအံ့သြခြင်း။ ❹ ကျေးဇူးကန်းခြင်း။ မောက်မာခြင်း။

[بَطِرٌ] ❶ နိုးကြားတက်ကြွသော(သူ)။ အတိုင်းထက်အလွန် ပျော်ရွှင်သော(သူ)။ ❷ ခက်ခဲလေးလံသော(သူ)။ အခက်တွေ့သော (သူ)။ ❸ တွေဝေအံ့သြသော(သူ)။ ❹ ကျေးဇူးကန်းသော(သူ)။ မောက်မာသော(သူ)။

[اَبْطَرَ] ❶ ခက်ခဲလေးလံစေသည်။ အခက်တွေ့စေသည်။ တွေဝေအံ့သြစေသည်။ ❷ [ـفُلَانًاذَرْعَهُ]မနိုင်ဝန်ကို ထမ်းနိုင်းသည်။

[اَلْبِطْرِيْرُ] ❶ လျှာကိုထုတ်လျက် ဟစ်အော်သူ။ ❷ လမ်းမှား၍ နစ်မွန်းသူ။

[اَلْبَيْطَرُ] တိရစ္ဆာန်များ၏ခွါကို ခွဲ၍ဆေးကုသူ။ကြည့်[بيطر]။

[اَلْبَيْطَارُ] တိရစ္ဆာန်များ၏ခွါကို ခွဲ၍ဆေးကုသူ။

[اَلْبَطَّارِيَّةُ] ဘက်ထရီ၊ လျှပ်သိုကိရိယာ။

[تَبَطْرَقَ] မောက်မာစွာ လမ်းလျှောက်သည်။ ခင့်ဝါမော်ကြွားလျက် လမ်းလျှောက်သည်။

[اَلْبَطَارِقُ] အလွန်အရပ်ရှည်သော ယောက်ျား။

[اَلْبِطْرِيْقُ] ❶ ဘဝင်မြင့်သူ။ ❷ မောက်မာဝင့်ဝါသူ။ ❸ ပင်းဂွင်းငှက်။ ❹ ရောမဗိုလ်ချုပ်။ ❺ တိုက်ပွဲ၌ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သူ။ ❻ ဂျူးဘာသာရေးဆရာ။(ج)[بَطَارِقُ۔بَطَارِقَةٌ۔بَطَارِيْقُ۔]

[اَلْبَطْرَكُ] ❶ ခရစ်ယာန်သင်းအုပ်ဘုန်းတော်ကြီး။ ❷ ခရစ်ယာန်သာသနာပိုင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး။ ❸ ဂျူးဘာသာရေးဆရာ။ (ج)[بَطَارِكُ۔بَطَارِكَةٌ]။

[بَطَشَ ـِ] ❶ [ـبِهِ]အတင်းအဓမ္မ သိမ်းပိုက်ရယူသည်။﴿فَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِيْنَ﴾၄င်းပြင် အသင်တို့သည် ဖမ်းဆီးအရေးယူသောအခါ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သူများအဖြစ် အရေးယူကြသည်။ ❷ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သည်။ ❸ အားစိုက်၍ ဆုပ်ကိုင်သည်။ ﴿فَاِذَا مُوْسٰى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ﴾ထိုအခိုက်မူစာ﴿عليه السلام﴾သည် ပလ္လင်တော်၏နံဘေးကို အားစိုက်၍ဆုပ်ကိုင် ထားသည်။ ❹ အလျှင်အမြန် ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်သည်။ အမှတ်တမဲ့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ ❺ [بَطَشَ فِى الْعِلْمِ بِبَاعٍ بَسِيْطٍ]အသိပညာအရာ၌ တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သည်။

[بَطْشٌ ـِ] ❶ အတင်းအဓမ္မ သိမ်းပိုက်ရယူခြင်း။ ❷ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခြင်း။ ❸ အားစိုက်၍ဆုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❹ အလျှင်အမြန်ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်ခြင်း။ အမှတ်တမဲ့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်း။

[بَاطِشٌ۔بَطَّاشٌ۔بَطِيْشٌ]❶ အတင်းအဓမ္မ သိမ်းပိုက်ရ

ယူသော(သူ)။ ❷ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သော(သူ)။ ❸ အားစိုက်၍ ဆုပ်ကိုင်သော(သူ)။ ❹ အလျှင်အမြန် ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်သော(သူ)။ အမှတ်တမဲ့ဝင် ရောက်တိုက်ခိုက်သော(သူ)။

[بَاطَشَ] [ـفُلَانٌ فُلَانًا]တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဖမ်းကိုင်လှဲချရန် လက်ကို ရှေ့သို့ဆန့်တန်းထားသည်။

[بَطَّ ـ] [ـالدُّمَّلَ](ပြီတည်နာ၊ အကြိတ်နာ၊ သွေးစုနာစသည်ကို)ခွဲထုတ်သည်။

[بَطٌّ] (ပြီတည်နာ၊ အကြိတ်နာ၊ သွေးစုနာစသည်ကို)ခွဲထုတ်ခြင်း။

[بَطَّطَ] ❶ ဘဲအရောင်းအဝယ်လုပ်သည်။ ❷ ခြေကုန်လက်ပန်းကျသည်။ ခြေလက်မသယ်နိုင်အောင် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သည်။ ❸ [ـالْعَجِينَ]ဂျုံမှုန့်ညက်ကို နယ်၍ ဖြန့်ခင်းထားသည်။

[بَطَّاطٌ] ❶ ဆီအိုးလုပ်ရောင်းသူ။ ❷ ဆီအိုးအရောင်းအဝယ်လုပ်သူ။

[اَلْبَطَّةُ] ❶ ဘဲ။ ❷ ဘဲသဏ္ဌာန်ဆီထည့်သည့်အိုး။(ج) [بَطٌّ ـ بِطَاطٌ]။

[اَلْبَطِيطُ] ❶ လူလိမ်လူညာ။ ❷ တုန်လှုပ်အံ့သြဖွယ်ရာဖြစ်သော။[هٰذَا اَمْرٌ بَطِيطٌ]ဒါဟာတုန်လှုပ်အံ့သြဖွယ်ကိစ္စပဲ။ ❸ ခြေစွပ်ဖိနပ်။

[اَلْمِبَطُّ] ဖြတ်တောက်လှီးဖြတ်သည့် ကိရိယာ။(ج)[مَبَاطُّ]

[اَلْمِبَطَّةُ] ဖြတ်တောက်လှီးဖြတ်သည့်ကိရိယာ။

[اَلْبِطَاقَةُ] ကဒ်ပြား။ စလစ်။[اَلْبِطَاقَةُ الشَّخْصِيَّةُ]ကိုယ်ရေးမှတ် တမ်းပုံစံစာရွက်။[اَلْبِطَاقَةُ الْعَائِلِيَّةُ] သန်းခေါင်စာရင်း။ အိမ်ထောင်စုစာရင်း။ [بِطَاقَةُ الزِّيَارَةِ]မှတ်ပုံတင်ကဒ်။[بِطَاقَةُ التَّعْرِيفِ]ဖိတ်စာ။[بِطَاقَةُ التَّمْوِيْنِ]ရိက္ခာထုတ်ရန်ကဒ်။[بِطَاقَةُ الْمَوَادِ الْغِذَائِيَّةِ]ရိက္ခာထုတ်ရန်ကဒ်။(ج) [بَطَائِقُ ـ بِطَاقَاتٌ]။

[بَطَلَ ـ] ❶ အလဟဿ၊ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။[بَطَلَ دَمُ الْقَتِيلِ]အသတ်ခံရသူ၏သွေးအချည်းနှီးဖြစ်သည်။(သေသူအတွက် လျှော်ကြေးမရသောအခါ ဤသို့ပြောဆိုရသည်)။ ❷ ပျက်စီးသွားသည်။ ❸ အကျိုးသက်ရောက်မှုကင်းမဲ့သည်။ ❹ ပျက်ပြယ်သည်။[ـالْبَيْعُ]အရောင်းအဝယ်ပျက်ပြယ်သည်။ ❺ အားလပ်သည်။ ရပ်နားသည်။[بَطَلَ الْعَامِلُ]အလုပ်အားသည်။ အလုပ်နားသည်။

[بُطْلٌ ـ بُطُولٌ ـ بُطْلَانٌ] ❶ အလဟဿ၊ အချည်းနှီးဖြစ်ခြင်း။ ❷ ပျက်စီးသွားခြင်း။ ❸ အကျိုးသက်ရောက်မှု ကင်းမဲ့ခြင်း။ ❹ ပျက်ပြယ်ခြင်း။

[بَطَالَةٌ ـ بِطَالَةٌ ـ بُطَالَةٌ]အားလပ်ခြင်း။

[بَطَّالٌ] အလုပ်အားလပ်သော(သူ)။

[بَطِلَ ـ] [ـفِي حَدِيثِهِ]စကားကို ပေါ့ပျက်ပျက်ပြောဆိုသည်။ ပျက်လုံးထုတ်သည်။

[بَطَالَةٌ] စကားကို ပေါ့ပျက်ပျက်ပြောဆိုခြင်း။

[بَطِلٌ] စကားကို ပေါ့ပျက်ပျက်ပြောဆိုသော(သူ)။

[بَطُلَ ـ] သတ္တိပြောင်သည်။ သူရဲကောင်းစိတ်ဓါတ်၊ အာဇာနည်စိတ်ဓါတ်ရှိသည်။

[بُطُولَةٌ] သတ္တိပြောင်ခြင်း။ သူရဲကောင်း

စိတ်ဓါတ်၊ အာဇာနည်စိတ်ဓါတ်ရှိခြင်း။

[بَطَّلٌ] သတ္တိပြောင်သော(သူ)။ သူရဲကောင်းစိတ်ဓါတ်၊ အာဇာနည်စိတ်ဓါတ် ရှိသော(သူ)။ (ج)[أَبْطَالٌ]။

[أَبْطَلَ] ❶ [ـفِى حَدِيثِهِ]အခြေအမြစ်မခိုင်မာသောစကားကို ပြောသည်။ ပေါ့ပျက်ပျက်ပြောဆိုသည်။ ❷ မမှန်သောလုပ်ရပ်ကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည်။ ❸ [ـالبَيْعَ](အရောင်းအဝယ်ကို)ပျက်ပြယ်စေသည်။ ❹ အချည်းနှီးဖြစ်စေသည်။﴿لَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ အသင်တို့၏လုပ်ရပ်များကို အချည်းနှီးမဖြစ်စေကြနှင့်။

[بَطَّلَ] ❶ [ـالعَامِلَ]အလုပ်နားခိုင်းသည်။ အားလပ်ချိန်ပေးသည်။ ❷ [ـالعَمَلَ]အလုပ်ရပ်နားသည်။

[تَبَطَّلَ] ❶ အားလပ်သည်၊ လစ်လပ်သည်။ ❷ သူရဲကောင်းကဲ့သို့ ပြုမူနေထိုင်သည်။ ❸ လမ်းမှားကို လိုက်စားသည်။

[الأُبْطُولَةُ] အခြေအမြစ်မရှိသော၊ မှန်ကန်မှုမရှိသော(စကား၊ လုပ်ရပ်)။(ج)[أَبَاطِيلُ]။

[الْبَاطِلُ] အခြေအမြစ်မရှိသော၊ မှန်ကန်မှုမရှိသော(စကား၊ လုပ်ရပ်)။(ج)[أَبَاطِيلُ]။

[بَطَالِسَة] Ptolemies

✿ [بَطَنَ ـ] ❶ [ـالشَّيْءُ]ဖုံးကွယ်နေသည်။တိမ်မြုပ်နေသည်။❷ [ـمِنْ فُلَانٍ]အတွင်းသိ အဆင်းသိဖြစ်သည်။ အတွင်းရေးကို စိတ်ချစွာတိုင်ပင်ဆွေးနွေးနိုင်လောက်အောင် မိတ်ဆွေဖြစ်သည်။ ❸ [ـالبَيْتَ]အိမ်အတွင်းကို ဝင်၍ နေရာအနှံ့လျှောက်ကြည့်သည်။ ❹ [ـالأَمْرَ]ကိစ္စတစ်ခုကို အတွင်းကျကျ ဃဃနနသိသည်။ ❺ [ـالرَّجُلَ]ဗိုက်ကို ထိမှန်စေသည်။ ဗိုက်ကို နာကျင်စေသည်။

[بُطُونٌ] ❶ ဖုံးကွယ်နေခြင်း။ တိမ်မြုပ်နေခြင်း။ ❷ အတွင်းသိ အဆင်းသိဖြစ်ခြင်း။ အတွင်းရေးကို စိတ်ချစွာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးနိုင်လောက်အောင် မိတ်ဆွေဖြစ်ခြင်း။ ❸ (အိမ်အတွင်းကို)ဝင်၍ နေရာအနှံ့ လျှောက်ကြည့်ခြင်း။ ❹ (ကိစ္စတစ်ခုကို)အတွင်းကျကျ ဃဃနနသိခြင်း။ ❺ ဗိုက်ကို ထိမှန်စေခြင်း။ ဗိုက်ကို နာကျင်စေခြင်း။

[بَطِنَ ـ] ❶ ဗိုက်နာသည်။ ❷ အလွန်ပျော်ရွှင်တက်ကြွသည်။ အူမြူးသည်။ ❸ ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါကြွယ်ဝသည်။

[بَطَنٌ] ❶ ဗိုက်နာခြင်း။ ❷ အလွန်ပျော်ရွှင်တက်ကြွခြင်း။ အူမြူးခြင်း။ ❸ ဥစ္စာပစ္စည်းပေါကြွယ်ဝခြင်း။

[بَطِنٌ] ❶ ဗိုက်နာသော(သူ)။ ❷ အလွန်ပျော်ရွှင်တက်ကြွသော(သူ)။ အူမြူးသော(သူ)။ ❸ ဥစ္စာပစ္စည်းပေါကြွယ်ဝသော(သူ)။

[بَطُنَ ـ] ❶ ဗိုက်ကြီးသည်။ ဗိုက်ပူသည်။ ❷ [ـالمَكَانُ]ဝေးကွာသည်။ အလှမ်းဝေးသည်။

[بَطَانَةٌ] ❶ ဗိုက်ကြီးခြင်း။ ဗိုက်ပူခြင်း။ ❷ ဝေးကွာခြင်း။ အလှမ်းဝေးခြင်း။

[بَطِينٌ] ❶ ဗိုက်ကြီးသော၊ ဗိုက်ပူသော(သူ)။ ❷ ဝေးကွာသော(နေရာ)။ အလှမ်းဝေးသော(နေရာ)။

[بُطِنَ] ဗိုက်နာသည်။

ကုရ်အာန်ကျမ်းမြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်
(ﷺ)၏ဩဝါဒတော်များ၏ အနက်သဘော
ကို ရှာကြံဖွင့်ဆိုသော အုပ်စုတစ်စု၏အမည်။
[اَلْبِطَانُ] (မြင်း၊ ကုလားအုတ်စသည်တို့၏)
ဗိုက်ကို သိုင်း၍ချည်နှောင်ရသောကြိုး။
[فُلَانٌ عَرِيضُ الْبِطَانِ]အေးချမ်းတည်ငြိမ်သူ။
(ج) [اَبْطِنَةٌ - بُطُنٌ]။
[اَلْبِطَانَةُ] ❶ အဝတ်၏အတွင်းခံ။ ❷ လျှို့
ဝှက်ချက်။ ❸ အတွင်းရေးမှူး။ မိမိ၏ကိုယ်
ရေးကိုယ်တာကို စိတ်ချစွာတိုင်ပင်နိုင်သူ။(ج)
[بَطَائِنُ]။
[اَلْبَطْنُ] ❶ ဝမ်းဗိုက်။ ❷ အတွင်းပိုင်း။ ❸
တစ်ကြိမ်မွေးဖွားခြင်း။(တစ်ဗိုက်)။
[نَثَرَتِ الْمَرْاَةُ بَطْنَهَا](မိန်းမ)ကလေးများစွာ
မွေးဖွားသည်။ [اَلْقَتِ الدَّجَاجَةُ ذَا بَطْنِهَا]
(ကြက်မ)ဥသည်။(ج)[اَبْطُنٌ - بُطُونٌ - بُطْنَانٌ]။
[اَلْبَطَنُ] ဝမ်းဗိုက်နာသည့်ရောဂါ။
[اَلْبُطْنَانُ] အလယ်ဗဟို။
[اَلْبِطْنَةُ] ဗိုက်အပြည့်စားထားခြင်း။ အစာမ
ကျေခြင်း။ အစားလွန်ခြင်း။
[اَلْبَطِينُ] [اَلْكِيسُ الْبَطِينُ]ပြည့်ဖေါင်းသော
(အိပ်)။
[اَلْبُطَيْنُ] ❶ နှလုံးအတွင်းရှိ အခန်းငယ်။ ❷
ကြယ်သုံးလုံး သုံးပွင့်ဆိုင်ဖိုခနောက်အနေ
အထားရှိသောအချိန် လရောက်ရှိရာ စခန်း
တစ်ခု။
[اَلْمِبْطَانُ] ❶ ဗိုက်ကြီး၍ဆူသော(သူ)။ ❷ အ
စားကြီးသူ။
[اَلْمُبَطَّنُ] ❶ ဗိုက်ပြားချပ်သော၊ ဗိုက်မပေါ်

[مَبْطُونٌ] ဗိုက်နာသော(သူ)။
[اَبْطَنَ] ❶ [_الثَّوْبَ]အဝတ်ကို အတွင်း
ဘက်၌ခံ၍ထပ်ချုပ်သည်။ ❷ [_فُلَانًا]အ
တွင်းရေးမှူးခန့်သည်။ မိမိ၏ ကိုယ်တွင်းရေး
ကို ပြောပြသည်။
[بَطَّنَ] ❶ [_الثَّوْبَ]အဝတ်ကို အတွင်း
ဘက်၌ အတွင်းခံ ထပ်ချုပ်သည်။ ❷
[_فُلَانًا]ဗိုက်ကို ရိုက်သည်။
[تَبَطَّنَ] ❶ [_الْوَادِيَ]လျှိုထဲသို့ဝင်၍ လှည့်
လည်ကြည့်ရှုသည်။ ❷ [_الْاَمْرَ]အတွင်းကျကျ
သိသည်။ နိုက်နိုက်ချွတ်ချွတ်သိသည်။
[اِسْتَبْطَنَ] ❶ [_الْوَادِيَ](လျှိုထဲသို့)ဝင်
သည်။ ❷ [_الْاَمْرَ]အတွင်းကျကျသိသည်။
နိုက်နိုက်ချွတ်ချွတ်သိသည်။ ❸ စိတ်ထဲ၌ ဖုံးဖိ
ထားသည်။
[اَلْاَبْطَنُ] မြင်း၏ရှေ့ခြေသလုံးရှိ အကြောမ
ကြီးအောက်၌ မြှုတ်နေသောအကြော။
[اَلْبَاطِنُ] ❶ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမ
တော်တစ်ပါး။(ကွယ်ဝှက်နက်နဲသည့်အရာ
ဟူသမျှကို ထိုးဖေါက်သိမြင်တော်မူသောအ
ရှင်၊ ကွယ်ဝှက်နက်နဲစွာ တည်နေတော်မူ
သောအရှင်)။ ❷ အတွင်းပိုင်း။ အတွင်းသား။
[بَاطِنُ الْكَفِّ]လက်ဖဝါး။[بَاطِنُ الْقَدَمِ]ခြေဖ
ဝါး။[بَاطِنُ الْاَرْضِ]လျှို့ဝှက်နက်နဲသည့်မြေ
ကြီးအတွင်းပိုင်း။(ج) [اَبْطِنَةٌ - بَوَاطِنُ]။
[اَلْبَاطِنَةُ] ❶ လျှို့ဝှက်ချက်။ ❷ တိရစ္ဆာန်များ
၏မစင်။(မြင်းချေး၊ နွားချေးစသည်)။
[اَلْبَاطِنِيَّةُ] အစ္စလာမ့်တရားတော်၌ အတွင်း
သဘောနှင့်အပြင်သဘော ရှိသည်ဟုခံယူ၍

✿ [بَظَّ] [ـ العَازِفُ العُوْدَ]တူရိယာတီးခတ်ရန် တုတ်ကို လှုပ်ရမ်းသည်။
[اَبَظَّ] ဝဖြိုးသည်။

✿ [بَظَا ـُ] [بَظَا لَحْمُهُ]အသားတက်သည်။ အသားအရေဖြစ်ထွန်းသည်။
[بَظْوٌ ـ بُظُوٌّ] အသားတက်ခြင်း။ အသားအရေဖြစ်ထွန်းခြင်း။

✿ [بَعْبَعَ] ❶ [ـ المَاءَ]ခွက်ထဲမှ ရေအဆက်မပြတ်ထွက်ကျလာသဖြင့် ရေသံမြည်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ](စကားကို)အဆက်မပြတ် ကရားရေလွှတ်ပြောသည်။
[اَلبَعْبَعُ] ခွက်ထဲမှ ရေအဆက်မပြတ်ထွက်ကျလာသဖြင့် မြည်သောအသံ။

✿ [بَعَثَ ـَ] ❶ စေလွှတ်သည်။ ❷ [ـ بِالكِتَابِ] စာပို့ခိုင်းသည်။❸ [ـ فُلَانًا مِنْ نَوْمِهِ](အိပ်စက်ခြင်းမှ)နိုးထစေသည်။ နိုးကြားစေသည်။ လှုပ်ခါနိုးသည်။ ❹ [ـ اللّٰهُ الخَلْقَ بَعْدَ مَوْتِهِمْ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က မိမိ၏အဖန်ဆင်းခံများကို သေပြီးနောက် ရှင်ပြန်ထစေတော်မူသည်။ ❺ [ـ البَعِيْرَ]ကုလားအုတ်ကို ကြိုးဖြည်၍လွှတ်ပေးသည်။ ❻ [ـ فُلَانًا عَلَى الشَّيْءِ] တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်ရန် ခိုင်းစေညွှန်ကြားသည်။ ❼ [ـ عَلَيْهِمُ البَلَاءَ]ဘေးဥပါဒ်သက်ရောက်စေသည်။
[بَعْثٌ ـ بِعْثَةٌ] ❶ စေလွှတ်ခြင်း။ ❷ (စာ)ပို့ခိုင်းခြင်း။ ❸ (အိပ်စက်ခြင်းမှ)နိုးထစေခြင်း။ နိုးကြားစေခြင်း။ လှုပ်ခါနိုးခြင်း။ ❹ (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က မိမိ၏အဖန်ဆင်းခံများကို) သေပြီးနောက် ရှင်ပြန်ထစေတော်မူခြင်း။

သော၊ ဗိုက်မထင်ရှားသော(သူ)။ ❷ ဗိုက်နှင့်ကျောဉ္စအဖြူကွက်ရှိသော(မြင်း)။

✿ [اَلبَاطِيَةُ] ဖန်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော သောက်ရေခွက်ကြီးတစ်မျိုး။(ج)[بَوَاطٍ]။

✿ [بَظِرَ ـَ] အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်သား ငေါထွက်သည်။ နှုတ်ခမ်းထော်သည်။
[بَظَرٌ] အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်သား ငေါထွက်ခြင်း။ နှုတ်ခမ်းထော်ခြင်း။
[اَبْظَرُ] အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်သား ငေါထွက်သော(သူ)။ နှုတ်ခမ်းထော်သော(သူ)။ (م)[بَظْرَاءُ]။(ج)[بُظْرٌ]။
[اَلبُظَارَةُ] ❶ ဆိတ်မ၏နို့အုံရှိ နို့သီးခေါင်း။ ❷ (မိန်းမသို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်အမ၏)မအင်္ဂါအလယ်မှ ထိုးထွက်နေသောအစေ့။ ❸ အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်ထိပ်။
[اَلبَظْرُ] ❶ ဆိတ်မ၏နို့အုံရှိ နို့သီးခေါင်း။ ❷ (မိန်းမသို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်အမ၏)မအင်္ဂါအလယ်မှ ထိုးထွက်နေသောအစေ့။ ❸ အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်ထိပ်။
[اَلبَظْرَاءُ] ❶ နို့အုံရှိ နို့သီးခေါင်း အလွန်ရှည်သော(ဆိတ်မ)။ ❷ မအင်္ဂါအလယ်မှ ထိုးထွက်နေသောအစေ့အလွန်ရှည်သော(မိန်းမသို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်အမ)။ ❸ အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်ထိပ် အလွန်ထော်သော(မိန်းမ)။

✿ [بَظْرَمَ] ဒေါသကြောင့် အပေါ်နှုတ်ခမ်းကို ပင့်၍တင်းထားသည်။
[تَبَظْرَمَ] ❶ ဒေါသကြောင့် အပေါ်နှုတ်ခမ်းကို ပင့်၍တင်းထားသည်။ ❷ နှုအသည်။ အသိညာဏ်ခေါင်းပါးသည်။

❺ (ကုလားအုတ်ကို)ကြိုးဖြည်၍လွှတ်ပေးခြင်း။ ❻ တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်ရန် ခိုင်းစေညွှန်ကြားခြင်း။ ❼ ဘေးဥပါဒ်သက်ရောက်စေခြင်း။

[اِبْتَعَثَ] (အိပ်ယာမှ)နိုးထစေသည်။(အိပ်ယာမှ)နိုးကြားစေသည်။

﴿ اَتَانِى اللَّيْلَةَ اٰتِيَانِ فَابْتَعَثَانِى ﴾ ညက ကျွန်ုပ်ထံ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦး ရောက်ရှိလာကြပြီး ကျွန်ုပ်အား အိပ်ယာမှနိုးထစေကြသည်။

[اِنْبَعَثَ] ❶ နိုးကြားသည်။ နိုးထသည်။ ❷ [ـلِحَاجَتِهٖ]ထသွားသည်။ ❸ [ـفِى السَّيْرِ] အလျှင်အမြန်သွားသည်။

[تَبَاعَثَ] အလုပ်ထလုပ်ကြရန် တစ်ဦးကို တစ်ဦး နှိုးဆော်သည်။

[تَبَعَّثَ] ထသွားသည်။

[اَلْبَاعِثُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော် တစ်ပါး။(သေလွန်ပြီးသောသူတို့အား ကိယာမတ်နေ့၌ ပြန်လည်ရှင်စေတော်မူမည့်အရှင်)။

[بُعَاثُ] (ယတ်စ်ရိဘ်)မဒီနဟ်မြို့အနီးရှိ နေရာတစ်ခု။ အောက်စ်နှင့်ခဇ်ရဂျ်မျိုးနွယ်နှစ်ခုသည် (ဂျာဟိလိယတ်)အမိုက်ခေတ်တွင် ယင်းနေရာ၌ နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းနေရာကို အစွဲပြုလျက် သမိုင်းတွင် ထိုတိုက်ပွဲဖြစ်သောနေ့ကို ဘုအားစ်တိုက်ပွဲနေ့ဟု ခေါ်တွင်သည်။

[اَلْبَعْثُ] ❶ ပြန်လည်ရှင်ထခြင်း။[يَوْمُ الْبَعْثِ] ပြန်လည်ရှင်ထရမည့်နေ့။ ❷ စေတမန်။(ဇ) [بُعُوْثٌ]။

[اَلْبَعْثَةُ] သတ်မှတ်ထားသော ကာလအတွင်း တစ်စုံတစ်ခုကို အပြီးအပြတ်ဆောင်ရွက်ရန် စေလွှတ်ထားသောအဖွဲ့အစည်း။

✿ [بَعْثَرَ] ❶ တစ်ကွဲတစ်ပြားစီ လွင့်စင်ပြန့်ကြဲစေသည်။ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်စေသည်။ ❷ [ـالْمَتَاعَ](ပစ္စည်းကို)အထက်အောက် လှန်လှောမွှေနှောက်သည်။ ❸ (ဖုံးကွယ်နေသောအရာကို) ပြန့်ကြဲထွက်ပေါ်လာစေသည်။ ﴿ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِى الْقُبُوْرِ ﴾ သင်္ချိုင်းများရှိ သေသူတို့သည် ပြန့်ကြဲထွက်ပေါ်လာစေခြင်းကို ခံကြရသောအခါ။ ❹ ကြည့်ရှုစမ်းသပ်ရန်အတွက် တစ်စစီခွဲဖြန့်သည်။

✿ [بَعَجَ -] ❶ [ـالْبَطْنَ]ဗိုက်ကိုခွဲသည်။ ❷ [ـالْاَرْضَ](မြေကို)ခွဲသည်။ တူးဆွသည်။ [ـالْاَرْضَ اٰبَارًا] ရေတွင်း အမြောက်အများ တူးသည်။ ❸ [ـالْمَكَانَ]အလယ်ဗဟို၌ နေထိုင်သည်။

[بَعْجٌ] ❶ ဗိုက်ကိုခွဲခြင်း။ ❷ (မြေကို)ခွဲခြင်း။ တူးဆွခြင်း။ ❸ အလယ်ဗဟို၌ နေထိုင်ခြင်း။

[بَاعِجٌ - بَعِيْجٌ] ❶ ဗိုက်ကိုခွဲသော(သူ)။ ❷ (မြေကို)ခွဲသော(သူ)။ တူးဆွသော(သူ)။ ❸ အလယ်ဗဟို၌ နေထိုင်သော(သူ)။

[بَعَّجَ] ❶ [ـالْبَطْنَ]ဗိုက်ကိုသေသေချာချာ ခွဲသည်။ ❷ [ـالْمَطَرُ الْاَرْضَ]မိုးရေပြင်းထန်စွာကျရောက်သဖြင့် မြေကို ကွဲစေသည်။ ❸ အလယ်ဗဟို၌ နေထိုင်ခြင်း။

[اِنْبَعَجَ] ❶ ပြန့်ပြူးကျယ်ဝန်းသည်။ ❷ ကွဲပြဲသည်။ ❸ [ـالسَّحَابُ]မိုးတိမ် မိုးပြင်းရွာချပြီး ကစဉ့်ကလျားလွင့်စင်သွားသည်။ ❹

[ـفُلاَنٌ بِالْحَدِيْثِ]စကားအပိုပြောသည်။
[تَبَعَّجَ] ❶ ပြန့်ပြူးကျယ်ဝန်းသည်။ ❷ ကွဲပြသည်။ ❸ [ـالسَّحَابُ]မိုးတိမ် မိုးပြင်းရွာချပြီး ကစဥ့်ကလျားလွင့်စင်သွားသည်။ ❹ [ـفُلاَنٌ بِالْحَدِيْثِ]စကားအပိုပြောသည်။

✽ [بَعِدَ ـ] ❶ ဝေးကွာသည်။ ဝေးလံသည်။ ❷ ပျက်စီးသည်။
[بَعَدٌ] ❶ ဝေးကွာခြင်း။ ဝေးလံခြင်း။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။
[بَعُدَ ـ] ❶ ဝေးကွာသည်။ ဝေးလံသည်။ ❷ [ـبِهِ]ဝေးကွာစေသည်။ ❸ ပျက်စီးသည်။
[بُعْدٌ] ❶ ဝေးကွာခြင်း။ ဝေးလံခြင်း။ ❷ ဝေးကွာစေခြင်း။ ❸ ပျက်စီးခြင်း။
[بَعِيْدٌ] ❶ ဝေးကွာသော(သူ၊အရာ)။ ဝေးလံသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ဝေးကွာစေသော(သူ၊ အရာ)။ ❸ ပျက်စီးသော(သူ၊ အရာ)။ (ج)[بُعَدَاءُ]။
[أَبْعَدَ] ❶ ဝေးဝေးမှာနေသည်။ ခပ်ခွါခွါနေသည်၊ ခပ်ကင်းကင်းနေသည်။ ❷ အဝေးကြီးကို ရောက်သွားသည်။[ـفِى السَّفَرِ]ဝေးဝေးလံလံ ခရီးထွက်သည်။ [ـالنَّاقَةُ فِى الرَّعْيِ] ကုလားအုတ် ဝေးဝေးလံလံအထိ ကျက်စားသည်။ ❸ အတိုင်းထက်အလွန်ဖြစ်သည်။ ❹ [ـفِى الأَمْرِ]မီးကုန်ယမ်းကုန် ကြိုးစားသည်။ ရေကုန်ရေခန်း ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။ ❺ [ـالشَّيْءَ]ဝေးဝေးမှာထားသည်။ ဝေးကွာစေသည်။
[بَاعَدَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ဝေးဝေးမှာထားသည်။ ဝေးကွာစေသည်။ ❷ အဝေးကြီးက ရှောင်သည်။ ခပ်ခွါခွါနေသည်။ ❸ [ـبَيْنَ الشَّيْئَيْنِ] ခွဲခြားထားသည်။ ကင်းကွာစေသည်။
﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ ငင်းတို့က ဤသို့ ဆုတောင်းပတ္တနာပြုခဲ့ကြကုန်၏။ အို ကျွန်တော်မျိုးတို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ် အရှင်မြတ်သည် ကျွန်တော်မျိုးတို့၏ ခရီးလမ်းများကို ဝေးကွာစေတော်မူပါ။
[مُبَاعَدَةٌ - بِعَادٌ] ❶ ဝေးဝေးမှာထားခြင်း။ ဝေးကွာစေခြင်း။ ❷ အဝေးကြီးက ရှောင်ခြင်း။ ခပ်ခွါခွါနေခြင်း။ ❸ ခွဲခြားထားခြင်း။ ကင်းကွာစေခြင်း။
[بَعَّدَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ဝေးဝေးမှာထားသည်။ ဝေးကွာစေသည်။ ❷ အဝေးကြီးက ရှောင်သည်။ ခပ်ခွါခွါနေသည်။
[اِبْتَعَدَ] ❶ ဝေးကွာသည်။ ဝေးလံသည်။ ❷ [ـبِهِ]ဝေးကွာစေသည်။
[تَبَاعَدَ] မတတ်သာ၍ ခပ်ဝေးဝေးနေရသည်။ အဝေး၌ မနေချင်ပဲနေရသည်။
[تَبَعَّدَ] မတတ်သာ၍ ခပ်ဝေးဝေးနေရသည်။ အဝေး၌ မနေချင်ပဲနေရသည်။
[اِسْتَبْعَدَ] ❶ အဝေးကိုရောက်သွားသည်။ ဝေးကွာသွားသည်။ ❷ ဝေးသည်ဟုမှတ်ယူသည်။ ❸ ခပ်ကင်းကင်းနေသည်။ ခပ်ခွါခွါနေသည်။
[الأَبْعَدُ] အဲဒီလူမိုက်၊ အဲဒီငမိုက်သား။(မိမိရှုတ်ချသူ၏အမည်ကို မပြောလိုသောအခါ သုံးသည်။)
﴿إِنَّ رَجُلاً جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ فَقَالَ إِنَّ الأَبْعَدَ قَدْ زَنَى﴾

လူတစ်ယောက်သည် တမန်တော်မြတ်(ﷺ) ထံ ရောက်ရှိလာပြီး ဒီလူမိုက်(မိမိကိုယ်ကို ရည်ညွှန်းလျက်)သည် မတရားကာမမှုကို ကျူးလွန်မိခဲ့ပါသည်ဟု လျှောက်လေ၏။

[بَعْدَ] နောက်၊ နောက်မှာ။ قَبْلَ ၏ဆန့်ကျင်ဘက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်သည်)။ [بَعْدَهُ-مِنْ بَعْدِهِ] ထို့နောက်မှာ၊ သူ့နောက်မှာ။ [اَمَّا بَعْدُ] ပြီးနောက်၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်နောက်ဝယ် ယခုပြောလိုသည်ကား။(နိဒါန်းကို ပြောဆိုပြီးနောက် မိမိပြောလိုသည့် အကြောင်းအရာကို ဆက်ပြောလိုသည့်အခါ သုံးသည်)။

[وَ بَعْدُ] ပြီးနောက်၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်နောက်ဝယ် ယခုပြောလိုသည်ကား။(နိဒါန်းကို ပြောဆိုပြီးနောက် မိမိပြောလိုသည့် အကြောင်းအရာကို ဆက်ပြောလိုသည့်အခါ သုံးသည်)။

[اَلْبُعْدُ] ❶ ဝေးကွာမှု။ ❷ ပျက်စီးမှု။ [بُعْدًا لَهُ]သူ ပျက်စီးပါစေ။ ❸ အတွေးအခေါ် နက်နဲမှု။ [اِنَّهُ لَذُوْ بُعْدٍ]သူဟာ နက်နက်နဲနဲ တွေးခေါ်တတ်သူဖြစ်တယ်။

[بُعْدَكَ] မင်းရဲ့နောက်မှာ။ (တစ်ဦးတစ်ယောက်၏နောက်၌ရှိသော အန္တရာယ်ကို သတိပေးသောအခါ သုံးသည်)။

[اَلْبَعِيْدُ] ❶ ဝေးကွာသော(အရာ၊ သူ၊ နေရာ)။ ❷ အလွန်ကြာညောင်းသော(အချိန်)။ [غَيْرَ بَعِيْدٍ]ခဏတွင်ခဏ၊ မကြာသောကာလ။ မနီးမဝေး။[تَنَحَّ غَيْرَ بَعِيْدٍ]မနီးမဝေး ခပ်လှမ်းလှမ်းမှာ သွားနေ။[فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيْدٍ]သို့ဖြင့် သူသည် ခဏတွင်မျှနေထိုင်ခဲ့သည်။ ❸ ဖြစ်နိုင်ချေနည်းပါးသော(အမှုကိစ္စ)။[هٰذَا اَمْرٌ بَعِيْدٌ] ဒါကတော့ ဖြစ်ဖို့ခဲယဉ်းလှပါတယ်။ ❹ သွေးဝေးသော၊ ဆွေမျိုးနီးစပ်မှုမရှိသော။ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုမရှိသော။[اَنْتَ مِنْهُ بَعِيْدٌ] မင်းနဲ့ သူနဲ့ ဘာမှမဆိုင်ဘူး။

✿ [بَعَرَ-] ❶ [ـالشَّاةُ اَوِ النَّاقَةُ](ဆိတ်၊ ကုလားအုတ်စသည်)မစင်စွန့်သည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ] (ဆိတ်၊ ကုလားအုတ်စသည်တို့၏)မစင်ဖြင့် ပစ်ပေါက်သည်။

[بَعْرٌ] ❶ (ဆိတ်၊ ကုလားအုတ်စသည်) မစင်စွန့်ခြင်း။ ❷ (ဆိတ်၊ ကုလားအုတ်စသည်တို့၏)မစင်ဖြင့် ပစ်ပေါက်ခြင်း။

[اَبْعَرَ] ❶ [ـالْاَمْعَاءَ](ဆိတ်၊ ကုလားအုတ်စသည်တို့၏)အူ၊ အစာအိမ်မှ မစင်ကို ထုတ်သည်။

[بَاعَرَ] ❶ [ـتِ الدَّابَّةُ حَالِبَهَا](တိရစ္ဆာန်)နို့ညှစ်သူအပေါ် မစင်စွန့်သည်။

[مُبَاعَرَةً-بِعَارٌ] (တိရစ္ဆာန်)နို့ညှစ်သူအပေါ် မစင်စွန့်ခြင်း။

[اَلْبِعَارُ] အကြီးစား ဆီးပင်တစ်မျိုး။

[اَلْبَعَرُ] (နွားမှအပဖြစ်သော ခွါရှိတိရစ္ဆာန်တို့၏)မစင်၊ ချေး။

[اَلْبَعِيْرُ] လေးနှစ်သားအရွယ်သို့ ရောက်၍ စီးနင်းရန်နှင့် ပစ္စည်းတင်ဆောင်ရန် အသင့်ဖြစ်သောကုလားအုတ်။(ج)[بُعْرَانٌ-اَبَاعِيْرُ-اَبَاعِرُ]။

[اَلْمِبْعَرُ-اَلْمِبْعَرَةُ](နွားမှအပဖြစ်သော ခွါရှိတိရစ္ဆာန်တို့၏)မစင်စွန့်သည့် စအို။

✿ [بَعْزَقَ] ကစဥ့်ကလျား လွင့်စင်ပြန့်ကြဲစေသည်။ တကွဲတပြားစီဖြစ်စေသည်။

[تَبَعْزَقَ] ကစဉ့်ကလျား လွင့်စင်ပြန့်ကြဲစေသည်။ တကွဲတပြားစီဖြစ်စေသည်။

✿ [بَعَصَ -] တုန်လှုပ်သည်။ တုန်ခါသည်။

[بَعْص] တုန်လှုပ်ခြင်း။ တုန်ခါခြင်း။

[تَبَعْصَصَ] လက်ထဲ၌ တွန့်လိမ်တုန်ခါသည်။

[اَلْبُعْوُص] တင်ပဆုံရိုး။

✿ [بَعَضَ -] (၁) [اَلْبُعُوْضُ-](ခြင်)အစွယ်ဖြင့်ထိုးသည်။ (၂) ဝေပုံချသည်။ (၃) အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်းပြုလုပ်သည်။

[بَعْض] (၁) (ခြင်)အစွယ်ဖြင့်ထိုးခြင်း။ (၂) ဝေပုံချခြင်း။ (၃) အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်းပြုလုပ်ခြင်း။

[بَعِضَ -] ခြင်ပေါ်များသည်။

[بَعَض] ခြင်ပေါ်များခြင်း။

[اَبْعَضَ] ခြင်ပေါ်များသည်။

[بَعَّضَ] အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ပြုလုပ်သည်။

[تَبَعَّضَ] အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ဖြစ်သည်။

[بَعْض] အစိတ်အပိုင်း။ အချို့။ အနည်းငယ်။

[اَلْبَعُوْض] ခြင်။[كَلَّفَهُ مُخَّ الْبَعُوْضِ]မဖြစ်နိုင်သောအရာကို ခိုင်းသည်။

✿ [بَعَطَ -] (၁) ကမ်းကုန်အောင် မိုက်သည်။ မိုက်ကန်းသည်။ (၂) အလွန်အသိခေါက်ခက် အဝင်နက်သည်။ ဒုံးဝေးသည်။ (၃) [اَلْحَيَوَانَ-] သားကောင်ကို လည်လှီးသည်။

[بَعْط] (၁) ကမ်းကုန်အောင် မိုက်ခြင်း။ မိုက်ကန်းခြင်း။ (၂) အလွန်အသိခေါက်ခက် အဝင်နက်ခြင်း။ ဒုံးဝေးခြင်း။ (၃) သားကောင်ကို လည်လှီးခြင်း။

[اَبْعَطَ] မနိုင်ဝန်ကို ထမ်းနိုင်းသည်။

✿ [بَعَّ -] [اَلْمَطَرُ اَوِ السَّحَابُ-](မိုး)သဲကြီးမဲကြီးရွာချသည်။

[بَعّ] (မိုး)သဲကြီးမဲကြီးရွာချခြင်း။

[بَعَّ -] [اَلْمَاءَ-]ရေကို ထုနှင့်ထည်နှင့် လောင်းချသည်။ တဝေါဝေါလောင်းချသည်။

[بَعّ] ရေကို ထုနှင့်ထည်နှင့်လောင်းချခြင်း။ တဝေါဝေါ လောင်းချခြင်း။

[اَلْبَعَاعُ] (၁) မိုးတိမ်ရှိ ကြီးမားသောရေထု။ (၂) ဥစ္စာပစ္စည်း။

✿ [بَعَقَ -] (၁) [اَلْوَابِلُ-]ရုတ်တရက် မိုးသဲကြီးမဲကြီးရွာချသည်။ (၂) [اَلْحَيَوَانُ-]ပါးစပ်ဟ၍ သံကုန်အော်သည်။ (၃) [عَنِ الشَّيْءِ-]ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။ (၄) [اَلْمَطَرُ الْاَرْضَ-] မိုးသဲကြီးမဲကြီးရွာသဖြင့် မြေကြီးကွဲအက်သည်။ (၅) [اَلْبِئْرَ-]ရေတွင်းတူးသည်။ (၆) [اَلْجَمَلَ-]ကုလားအုတ်ကို လည်ချောင်းသွေးကြောဖြတ်၍ သတ်သည်။

[بَعْق-بُعَاق] (၁) ရုတ်တရက် မိုးသဲကြီးမဲကြီးရွာချခြင်း။ (၂) ပါးစပ်ဟ၍ သံကုန်အော်ခြင်း။ (၃) ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေခြင်း။ (၄) မိုးသဲကြီး မဲကြီးရွာသဖြင့် မြေကြီးကွဲအက်ခြင်း။ (၅) ရေတွင်းတူးခြင်း။ (၆) ကုလားအုတ်ကို လည်ချောင်းသွေးကြောဖြတ်၍ သတ်ခြင်း။

[بَعَّقَ] (၁) ရုတ်တရက် မိုးသဲကြီးမဲကြီး ရွာချသည်။ (၂) ပါးစပ်ဟ၍ သံကုန်အော်သည်။ (၃) ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။ (၄) မိုးသဲကြီးမဲကြီးရွာသဖြင့် မြေကြီးကွဲအက်သည်။ (၅) ရေ

တွင်းတူးသည်။ (၃) ကုလားအုတ်ကို လည်ချောင်းသွေးကြောဖြတ်၍ သတ်သည်။

[اِبْتَعَقَ] [ـفِى الْكَلَامِ]စကားအပိုပြောသည်။ စကားကျွံသည်။

[اِنْبَعَقَ] (၁) ကွဲသည်။ ကွဲကွာသည်။ (၂) [ـفِى الْكَلَامِ]စကားအပို ပြောသည်။ စကားကျွံသည်။ (၃) ရုတ်တရက် ဆိုက်ရောက်လာသည်။ ရုတ်တရက် ဖြစ်ပေါ်သည်။

[تَبَعَّقَ] (၁) [ـالْمَطَرُ]မိုးသဲကြီးမဲကြီး ရွာချသည်။ (၂) [ـفِى الْكَلَامِ]စကားအပိုပြောသည်။ စကားကျွံသည်။

[اَلْبَاعِقُ] (၁) ရုတ်တရက် သဲကြီးမဲကြီး ရွာချသောမိုး။ (၂) အလွန်ပြင်းထန်သော ရေစီး။ အားလုံးကို တိုက်စားသော ရေထုကြီး။

✿ [بَعَكَ ـ] [ـبِالسَّيْفِ]ဓါးဖြင့် ခြေချောင်းလက်ချောင်းများကို ခုတ်ဖြတ်သည်။

[بَعْكٌ] ဓါးဖြင့် ခြေချောင်းလက်ချောင်းများကို ခုတ်ဖြတ်ခြင်း။

[بَعِكَ ـ] [ـجِسْمُهُ]ခန္ဓာကိုယ် ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သည်။

[بَعَكٌ] ခန္ဓာကိုယ် ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ခြင်း။

✿ [اَلْبَعْكُوكَاءُ] ခေတ်ဆိုး၊ ဘေးဆိုး။

[اَلْبَعْكُوكَةُ] (၁) ဆူညံရှုတ်ထွေးနေသော လူစုလူဝေး။ (၂) ဆူညံရှုတ်ထွေးနေသော ကုလားအုတ်အစုအဝေး။ (၃) စခန်းချသွားသောသူတို့ထားရစ်ခဲ့သည့် ခြေရာလက်ရာများ။ (၄) အလယ်ဗဟို။[بَعْكُوكَةُ الدَّارِ]အိမ်၏အလယ်ဗဟို။ (၅) [بَعْكُوكَةُ الصَّيْفِ]နွေရာသီ၏အပူပြင်းထန်မှု။ (၆) [بَعْكُوكَةُ الشِّتَاءِ]ဆောင်းရာသီ၏အအေးလွန်ကဲမှု။(ج)[بَعَاكِيكُ]။

✿ [بَعَلَ ـ] (၁) အိမ်ထောင်ပြုသည်။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည်။ (၂) ဖိဆန်ငြင်းပယ်သည်။

[بَعْلٌ ـ بُعُولَةٌ] (၁) အိမ်ထောင်ပြုခြင်း။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း။ (၂) ဖိဆန်ငြင်းပယ်ခြင်း။

[بَعِلَ ـ] တုန်လှုပ်အံ့သြသည်။ တွေဝေအံ့သြသည်။

[بَعَلٌ] တုန်လှုပ်အံ့သြခြင်း။ တွေဝေအံ့သြခြင်း။

[بَاعَلَ] (၁) ဇနီးမယားအဖြစ် မှတ်ယူသည်။ (၂) မိမိ၏ဇနီးမယားကို ကျီစယ်သည်။ မိမိ၏ဇနီးမယားနှင့် ပွတ်သီးပွတ်သပ်နေထိုင်သည်။ (၃) လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး သွေးနှောလက်ထပ်သည်။

[اِبْتَعَلَ] [ـتِ الْمَرْاَةُ]မိမိ၏လင်သားအပေါ် ကောင်းစွာပြုစုသည်။ မိမိလင်သား၏အမိန့်ကို ဂရုတစိုက်နာခံသည်။

[تَبَاعَلَ] [ـالزَّوْجَانِ]လင်နှင့်မယား တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကျီစယ်သည်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ပွတ်သီးပွတ်သပ်လုပ်သည်။

[تَبَعَّلَ] [ـالْمَرْاَةُ]မိမိ၏လင်သားအပေါ်ထားရှိအပ်သော ဇနီးမယားဝတ္တရားများကို ကျေပွန်စွာရွက်ဆောင်သည်။

[اِسْتَبْعَلَ] (၁) အိမ်ထောင်ပြုသည်။ ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ (၂) [ـالنَّبَاتُ]ရေလောင်းရန်မလိုပဲ အလိုအလျောက်ရှင်သန်သည်။

[اَلْبَعْلُ] (၁) လင်ယောကျ်ား။ (၂) ဇနီးမယား။ (၃) မိုးရေမှအပ အခြားရေမရသော

ကုန်းမြေ။ ❺ ရေသွင်းရန်မလိုပဲ မိုးရေဖြင့်ရှင်သန်သော စိုက်ခင်း။ ❻ ပိုင်ရှင်။(ج)[بُعُولَةٌ] [بِعَالٌ- بُعُولٌ]။

[بَعْلٌ] ❶ ကိုးကွယ်ရာရုပ်တု။ ﴿أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ﴾ အသင်တို့သည် ရုပ်တုကို တသကိုးကွယ်ကြ၍ အကောင်းဆုံးဖန်ဆင်းတော်မူသောအရှင်ကိုမူ စွန့်ပစ်ထားကြသလော။

[الْبَغْلَةُ] ဇနီးမယား။

[الْبَعِيمُ] ❶ သစ်သားရုပ်တု။ ❷ အထောက်အထားခိုင်လုံသဖြင့် ကောင်းစွာပြန်လည်ချေပပြောဆိုနိုင်စွမ်းမရှိသူ။

[بَغَا ـ] (အခမဲ့)ခေတ္တငှားရမ်းသည်။ ငှားရမ်းသုံးစွဲသည်။

[بَغْوٌ] (အခမဲ့)ခေတ္တငှားရမ်းခြင်း။ ငှားရမ်းသုံးစွဲခြင်း။

[أَبْغَا] (အခမဲ့) ခေတ္တငှားရမ်းခွင့်ပြုသည်။ ငှားရမ်းသုံးစွဲခွင့်ပေးသည်။

[اِسْتَبْغَا] (အခမဲ့)ခေတ္တငှားရမ်းခွင့်တောင်းသည်။ ငှားရမ်းသုံးစွဲခွင့်တောင်းသည်။

[بَغْبَغَ] ❶ [ـ النَّائِمُ](အိပ်ပျော်သူ)ဟောက်သည်။ (အိပ်ပျော်သူ)အသက်ရှူသံပြင်းသည်။ ❷ [ـ فِى الْكَلَامِ](စကား)လုံးထွေးသည်။ ❸ [ـ فِى السَّيْرِ]အမြန်သွားသည်။ ❹ ဖိနှယ်သည်။ နင်းနှယ်သည်။

[الْبَغْبَاغُ] လည်ချောင်းမှ တအီအီ၊ တခွီခွီမြည်သံ။ ဟောက်သံ။

[الْبُغْبُغُ] ရေနှင့်နီးသော ရေတွင်း။

[بَغَتَ ـ] (ပျော်စရာ)ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာသည်။ မထင်မှတ်ပဲ ရုတ်တရက် တွေ့ကြုံရသည်။

[بَغِتَ ـ] (ပျော်စရာ)ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာသည်။ မထင်မှတ်ပဲ ရုတ်တရက် တွေ့ကြုံရသည်။ ရုတ်တရက်ဖြစ်သည်။

[بَغْتٌ- بَغْتَةٌ] (ပျော်စရာ)ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာခြင်း။ မထင်မှတ်ပဲ ရုတ်တရက် တွေ့ကြုံရခြင်း။ ရုတ်တရက်ဖြစ်ခြင်း။

[بَاغَتَ] (ပျော်စရာ)ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာသည်။ မထင်မှတ်ပဲ ရုတ်တရက် တွေ့ကြုံရသည်။ ရုတ်တရက်ဖြစ်သည်။

[مُبَاغَتَةٌ- بِغَاتٌ] (ပျော်စရာ)ရုတ်တရက် ရောက်ရှိလာခြင်း။ မထင်မှတ်ပဲ ရုတ်တရက် တွေ့ကြုံရခြင်း။ ရုတ်တရက်ဖြစ်ခြင်း။

[الْبَغِيتُ] ဂျုံအညံ့စား။

[بَغِثَ ـ] (အရောင်)ဖြူနက်ကွက်ကျားဖြစ်သည်။

[بَغَثٌ- بُغْثَةٌ] (အရောင်)ဖြူနက်ကွက်ကျားဖြစ်ခြင်း။

[أَبْغَثُ] (အရောင်)ဖြူနက်ကွက်ကျားဖြစ်သော(တိရစ္ဆာန်၊ အရာ)။(م)[بَغْثَاءُ]။(ج)[بُغْثٌ]။

[الْبُغَاثُ] ငှက်ရဲတစ်မျိုး။(ج)[بِغْثَانٌ]။

[الْبَغْثَاءُ] လူခြေထူထပ်ရှုပ်ထွေးမှု။

[الْبَغِيثُ] ဂျုံအညံ့စား။

[تَبَغْدَدَ] ❶ မိမိကိုယ်ကို ဘဂဒတ်မြို့သားအဖြစ်ခံယူသည်။ ❷ ဘဂဒတ်မြို့သားကဲ့သို့ နေထိုင်သွားလာသည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِ]မောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။ ဝင့်ဝါသည်။

[بَغْدَاد] ဘဂဒတ်မြို့။(အီရတ်နိုင်ငံ၏မြို့တော်)။

✿ [بَغَرَ-] ❶ [الرِّيحُ-]လေကြီးမိုးကြီးတိုက်သည်။ ❷ [الْمَاءُ الْأَرْضَ-](ရေသည်)မြေကို ထွန်ယက်နိုင်ရုံ စွတ်စိုစေသည်။

[بَغْرٌ] ❶ လေကြီးမိုးကြီးတိုက်ခြင်း။ ❷ (ရေသည်)မြေကို ထွန်ယက်နိုင်ရုံ စွတ်စိုစေခြင်း။

[بَغِرَ-] ရေဆာငတ်သည်။ သောက်လေ၊ သောက်လေ ငတ်မပြေဖြစ်သည်။

[بَغَرٌ] ရေဆာငတ်ခြင်း။ သောက်လေ၊ သောက်လေ ငတ်မပြေဖြစ်ခြင်း။

[اَلْبَغَرُ] ရေဆာငတ်သည့်ရောဂါ။ ရေငတ်စေသောအရည်။

[اَلْبَغْرَةُ] မိုးရွာပြီးနောက် မြေနူးနေသည့်အတောအတွင်း စိုက်ပျိုးရသောစိုက်ခင်း။

✿ [بَغَزَ-] ❶ [الدَّابَّةَ-](တိရစ္ဆာန်)ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားသည်။ မြေကို ခွါဖြင့်ပေါက်၍ အမြန်ပြေးသည်။ ❷ [الدَّابَّةَ-](အစီးအနင်းကို)အမြန်သွားရန် ခြေဖြင့်ခတ်သည်။ ❸ [بِالسِّكِّينِ-]ဓါးဖြင့်ခွဲသည်။

[بَغْزٌ] ❶ ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားခြင်း။ မြေကို ခွါဖြင့်ပေါက်၍ အမြန်ပြေးခြင်း။ ❷ (အစီးအနင်းကို)အမြန်သွားရန် ခြေဖြင့်ခတ်ခြင်း။ ❸ ခွဲခြင်း။

✿ [بَغَشَ-] ❶ [السَّمَاءُ-]မိုးဖွဲဖွဲရွာသည်။ ❷ [الْهَبَاءُ فِي الْكُوَّةِ-](နံရံရှိလေဝင်ပေါက်ထဲသို့ ဖုံမှုန့်များ)ဝင်သည်။ ❸ [الصَّبِيُّ إِلَى أُمِّهِ-](ကလေးငယ် မိမိ၏မိခင်ကို)ပူဆာသည်။ (မိခင်၏ရင်ခွင်ထဲသို့ဝင်၍)တဆာဆာငိုသည်။ ချွဲသည်။

[بَغْشٌ] ❶ မိုးဖွဲဖွဲရွာခြင်း။ ❷ (နံရံရှိလေဝင်ပေါက်ထဲသို့ ဖုံမှုန့်များ)ဝင်ခြင်း။ ❸ (ကလေးငယ် မိမိ၏မိခင်ကို)ပူဆာခြင်း။ (မိခင်၏ရင်ခွင်ထဲသို့ဝင်၍)တဆာဆာငိုခြင်း။ ချွဲခြင်း။

[اَلْبَغَاشَةُ] ❶ အချိုမုန့်တစ်မျိုး။

✿ [بَغَضَ-] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာသည်။ မုန်းတီးသည်။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်သည်။

[بُغْضٌ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာခြင်း။ မုန်းတီးခြင်း။ ❷ စိတ်ဆိုး ဒေါသဖြစ်ခြင်း။

[بَاغِضٌ - بَغُوضٌ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာသော(သူ)။ မုန်းတီးသော(သူ)။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်သော(သူ)။

[مَبْغُوضٌ - بَغِيضٌ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာဘွယ်ကောင်းသော(အရာ)။ မုန်းတီးဘွယ်ကောင်းသော(အရာ)။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဘွယ်ကောင်းသော(အရာ)။

[بَغِضَ-] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာဘွယ် ဖြစ်သည်။ မုန်းတီးဘွယ်ဖြစ်သည်။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်စရာဖြစ်သည်။

[بُغْضٌ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာဘွယ်ဖြစ်ခြင်း။ မုန်းတီးဘွယ်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်စရာဖြစ်ခြင်း။

[بَغُضَ-] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာဘွယ် ဖြစ်သည်။ မုန်းတီးဘွယ်ဖြစ်သည်။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်စရာဖြစ်သည်။

[بَغَاضَةٌ - بَغْضَةٌ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာဘွယ်ဖြစ်ခြင်း။ မုန်းတီးဘွယ်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်

စရာဖြစ်ခြင်း။

[بَغِيْضٌ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာဘွယ်ဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ မုန်းတီးဘွယ်ဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်စရာဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَبْغَضَ] ❶ စက်ဆုတ်ရွံရှာသည်။ မုန်းတီးသည်။ ❷ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်သည်။

[بَاغَضَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မုန်းသည်။ အမုန်းကို အမုန်းနှင့်တုန့်ပြန်သည်။

[بَغَّضَ] ကြည့်မရအောင် မုန်းစေသည်။ စိတ်ဆိုးဒေါသထွက် အောင်လုပ်သည်။

[تَبَاغَضَ] အချင်းချင်း မုန်းသည်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦးအပြန်အလှန် မုန်းသည်။ စိတ်ဆိုးသည်။

[تَبَغَّضَ] မုန်းတီးမှုကိုပြသည်။ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်သည့်အမူအယာပြသည်။ ရွံရှာသည့်ပုံစံလုပ်ပြသည်။

[اَلْبَغْضَاءُ] အလွန်တရာအမုန်းပွားမှု။ စိတ်ဆိုးဒေါသကြီးမှု။

✿ [بَغَّ ـِ] [ـَ الدَّمُ]သွေးဆူသည်။ သွေးကြွသည်။

[بَغٌّ] သွေးဆူခြင်း။ သွေးကြွခြင်း။

✿ [بَغَلَ ـُ] ထုံထိုင်းသည်။ ညာဏ်ထိုင်းသည်။ ထူအလွန်းသည်။

[بُغُوْلَةٌ] ထုံထိုင်းခြင်း။ ညာဏ်ထိုင်းခြင်း။ ထူအလွန်းခြင်း။

[بَغَّلَ] (မျိုးရိုးညံ့ဖျင်းသူ)ထိမ်းမြားလက်ထပ်၍ သားသမီးများကို ညံ့ဖျင်းစေသည်။

[اَلْبَغَّالُ] လားများကို ထိန်းကျောင်းသူ။

[اَلْبَغْلُ] လား။(မြင်းနှင့်မြည်းသတ္တဝါစပ်၍ ကျလာသော သတ္တဝါ)။ (م)[اَلْبَغْلَةُ]။ (ج) [اَبْغَالٌ - بِغَالٌ]။

✿ [بَغَمَ ـِ] ❶ ညှင်းသာသောအသံဖြင့် အော်သည်။ ❷ အသံနူးညံ့ ချိုသာသည်။ ❸ [ـَ الْحَدِيْثَ]စကားကို မပွင့်တပွင့်ပြောသည်။ မရှင်းမလင်း ပြောသည်။

[بُغَامٌ - بُغُوْمٌ] ❶ ညှင်းသာသောအသံဖြင့် အော်ခြင်း။ ❷ အသံနူးညံ့ချိုသာခြင်း။ ❸ စကားကို မပွင့်တပွင့်ပြောခြင်း။ မရှင်းမလင်း ပြောခြင်း။

[بَاغِمٌ] ❶ ညှင်းသာသောအသံဖြင့် အော်သော(သူ)။ ❷ အသံနူးညံ့ချိုသာသော(သူ)။ ❸ စကားကို မပွင့်တပွင့်ပြောသော(သူ)။ မရှင်းမလင်းပြောသော(သူ)။(ج)[بَوَاغِمُ]။

[اَلْبُغَامُ] သမင်မအော်သံ။

✿ [بَغَى ـِ] ❶ သတ်မှတ်ချက်ကို ကျူးလွန်ချိုးဖေါက်သည်။ ❷ ကျူးကျော်ရန်ပြုသည်။

﴿فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ﴾

သို့ရာတွင် အကယ်၍ ယင်းအုပ်စုနှစ်စုအနက်မှ အုပ်စုတစ်စုသည် အခြားအုပ်စုအပေါ်၌ မတရားကျူးကျော်စော်ကားခဲ့ပါလျှင် အသင်တို့သည် ယင်းကျူးကျော်စော်ကားသော အုပ်စုကို ၎င်းတို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ အမိန့်တော် ဘက်သို့ပြန်လှည့်လာကြသည် အထိ တိုက်ခိုက်ကြကုန်။

❸ ဆိုးသွမ်းရမ်းကားသည်။

﴿وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِى الْاَرْضِ﴾

အကယ်၍သာ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် မိ

မိ၏ကျွန်များအား စားနပ်ရိက္ခာကို ကျယ်ဝန်းစွာချီးမြှင့်တော်မူခဲ့ပါလျှင် အမှန်ပင် ၎င်းတို့သည် ကမ္ဘာမြေဝယ် ဆိုးသွမ်းရမ်းကားကြမည်ဖြစ်သည်။ ၃ အနိုင်ယူနှိပ်စက်စော်ကားသည်။ ၄ မောက်မာစော်ကားသည်။ ၅ တရားဥပဒေကိုဆန့်ကျင်လျက် အဖျက်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်သည်။ သူပုန်ထသည်။ ပုန်ကန်သည်။ ၆ [ـ الْجُرْحُ](အနာ၊ ဒါဏ်ရာ)ရောင်ကား၍ပြီတည်သည်။ ၇ [ـ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ) ဖောက်ပြန်သည်။ ၈ ရှာကြံသည်။

﴿لَوْخَرَجُوْا فِيْكُمْ مَازَادُوْكُمْ اِلَّا خَبَالًا وَلَاَوْضَعُوْا خِلَالَكُمْ يَبْغُوْنَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾

အကယ်၍ ၎င်းတို့သည် အသင်တို့နှင့်အတူ ထွက်ခဲ့ကြလျှင်လည်း ထိုသူတို့သည် အသင်တို့အား ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်းမှအပ အခြားတစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ တိုးပွားစေကြမည် မဟုတ်ချေ။ ၎င်းပြင် ထိုသူတို့သည် အမှန်ပင် အသင်တို့အကြား၌ ပြဿနာကို ရှာကြံဖန်တည်းကြမည်ဖြစ်သည်။

[بَغْىٌ] ၁ သတ်မှတ်ချက်ကို ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခြင်း။ ၂ ကျူးကျော်ရန်ပြုခြင်း။ ၃ အနိုင်ယူနှိပ်စက်စော်ကားခြင်း။ ၄ မောက်မာစော်ကားခြင်း။ ၅ တရားဥပဒေကိုဆန့်ကျင်လျက် အဖျက်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခြင်း။ ၆ (အနာ၊ ဒါဏ်ရာ)ရောင်ကား၍ ပြီတည်ခြင်း။ ၇ (မိန်းမ)ဖောက်ပြန်ခြင်း။

[بَاغٍ] ၁ သတ်မှတ်ချက်ကို ကျူးလွန်ချိုးဖောက်သော(သူ)။ ၂ ကျူးကျော်ရန်ပြုသော(သူ)။ ၃ အနိုင်ယူနှိပ်စက်စော်ကားသော(သူ)။ ၄ မောက်မာစော်ကားသော(သူ)။ ၅ ရောင်ကား၍ပြီတည်သော(အနာ၊ ဒါဏ်ရာ)။ ၆ ရှာကြံသော(သူ)

[بَاغٍ] တရားဥပဒေကိုဆန့်ကျင်လျက် အဖျက်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်သော(သူ)။ ပုန်ကန်သော(သူ)။(ج)[بُغَاةٌ]။

[بَغِيٌّ] ဖောက်ပြန်သော(မိန်းမ)။

[بُغْيَةٌ] ရှာကြံခြင်း။

[اَبْغَى] ကူရှာပေးသည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို ကူညီရှာပေးသည်။[اَبْغِنِى ضَالَّتِى] ပျောက်သွားတဲ့ငါ့ပစ္စည်းကို ကူရှာပေးပါဦး။

[بَاغَى] [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)ဖောက်ပြန်သည်။ ကိုယ်နှင့်ရင်း၍ငွေရှာသည်။

[مُبَاغَاةٌ ـ بِغَاءٌ] (မိန်းမ)ဖောက်ပြန်ခြင်း။ ကိုယ်နှင့်ရင်း၍ငွေရှာခြင်း။

[اِبْتَغَى] လိုလိုလားလားရှာဖွေသည်။ ﴿يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا﴾ ထိုသူတို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်မှ ကျေးဇူးတော်နှင့် နှစ်သက်မြတ်နိုးတော်မူခြင်းကို ရှာကြံလျက်ရှိကြ၏။

[اِنْبَغَى] သင့်သည်။ လျော်ကန်သည်။ ထိုက်သင့်သည်။[مَايَنْبَغِى لِفُلَانٍ اَنْ يَفْعَلَ كَذَا] ဒီလူ ဒီအလုပ်မျိုး မလုပ်သင့်ဘူး။

﴿مَاكَانَ يَنْبَغِى لَنَا اَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُوْنِكَ مِنْ اَوْلِيَاءَ﴾ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ အရှင်မြတ်အပြင် အခြားအရာများကို ကိုးကွယ်ရာများအဖြစ် မှတ်ယူရန် မသင့်ပြီ။

[تَبَاغَى] အချင်းချင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦးကျူးကျော်စော်ကားသည်။

[تَبَغَّى] မရမကလိုက်ရှာသည်။ သဲသဲမဲမဲ ရှာဖွေသည်။

[اَلْبَاغَةُ] ဓါတ်ပုံဖလင်ပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုရသော ဓါတုပစ္စည်းတစ်မျိုး။

[اَلْبَاغِى] မတရားကျူးကျော်စော်ကားသူ။ တရားဥပဒေကို ဆန့်ကျင်၍သူပုန်ထသူ။(ج) [بُغَاةٌ]။

[اَلْبَاغِيَةُ] သူပုန်အုပ်စု။

﴿وَيْلَ عَمَّارٍ تَقْتُلُهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ﴾ ဖြစ်မှဖြစ်ရက်ပလေတယ်၊ အမ္မာရ်တစ်ယောက် သူ့ကို သူပုန်တွေ သတ်လိုက်ကြတယ်။

[اَلْبَغْيُ] မတရားကျူးကျော်စော်ကားမှု။ တရားဥပဒေကို ဆန့် ကျင်၍ သူပုန်ထမှု။ မောက်မာဆိုးသွမ်းမှု။ စည်းကမ်းချိုးဖေါက်မှု။ အဖျက်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်မှု။

[اَلْبَغِيُّ] ဖေါက်ပြန်သောမိန်းမ။ ကိုယ်နှင့်ရင်း၍ ငွေရှာသောမိန်းမ။

[اَلْبُغْيَةُ۔اَلْبِغْيَةُ] လိုလားတောင့်တသည့်အရာ။ လှမ်းလိုသည့်ပန်းတိုင်။[لِيَكُنْ بُغْيَتُكَ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ] မင်းလိုလားတောင့်တတဲ့အရာဟာ နောင်ဘဝကောင်းစားရေးဖြစ်ပါစေ။[لِيَكُنِ الْحَقُّ بُغْيَتَكَ] အမှန်တရားဟာ မင်းရဲ့ပန်းတိုင်ဖြစ်ပါစေ။

[اِبْنُ بَغِيَّةٍ]အဖေမပေါ်ပဲမွေးသည့်သား။

✿ [بَقْبَقَ] ❶ [ــتِ الْقِدْرُ](အိုး)ဆူပွက်သံကြားရသည်။ ❷ ရေကျသံကြားရသည်။ ❸ [ـــ الْكَلَامَ]စကားတတွတ်တွတ် ပြောသည်။ ❹ စကားကို ရေသွန်သလို ပြောသည်။

[اَلْبَقْبَاقُ] ပါးစပ်။

✿ [بَقَرَ] ❶ [ــ الْبَطْنَ](ဗိုက်ကို)ခွဲသည်။ ❷ [ــ الْقَوْمَ](လူမျိုးတစ်မျိုး၊ လူအုပ်စုတစ်စုကို) အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ သွေးကွဲစေသည်။ ❸ [ــ الْحَدِيثَ]ရှင်းလင်းပြောပြသည်၊ အဖြစ်မှန်ကို ထင်ရှားလာအောင် ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

﴿اِنَّ عَائِشَةَ لَمْ تَعْرِفْ شَيْئًا حَتّٰى بَقَرَتْ اُمُّ مِسْطَحٍ الْحَدِيثَ﴾ အာအိရှဟ်သခင်မကြီးသည် ယခင်က(ဤအကြောင်းကို)မသိခဲ့၊ အွမ္မိမစ်တွာဟ်က ရှင်းလင်းပြောပြမှသိရှိခဲ့ရသည်။ ❹ [ــ الْاَرْضَ] (မြေကြီးကို)ရေရှိမရှိ စူးစမ်းလေ့လာသည်။ ❺ [ــ الْمَسْاَلَةَ]ပြဿနာ၏အဖြေကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်လေ့လာစူးစမ်းသည်။ ❻ အခြေအနေကို စုံစမ်းထောက်လှမ်းသည်။

[بَقْرٌ] ❶ (ဗိုက်ကို)ခွဲခြင်း။ ❷ (လူမျိုးတစ်မျိုး၊ လူအုပ်စုတစ်စုကို)အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ သွေးကွဲစေခြင်း။ ❸ ရှင်းလင်းပြောပြခြင်း။ အဖြစ်မှန်ကို ထင်ရှားလာအောင် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း။ ❹ (မြေကြီးကို)ရေရှိမရှိ စူးစမ်းလေ့လာခြင်း။ ❺ ပြဿနာ၏အဖြေကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်လေ့လာစူးစမ်းခြင်း။ ❻ အခြေအနေကို စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်း။

[بَقِرَ] ❶ [ــ الْبَطْنُ](ဗိုက်)ကွဲသွားသည်။ ❷ [ــ الرَّجُلُ]အလွန်များပြားလှသော နွားရိုင်းအုပ်ကို ရုတ်တရက်မြင်တွေ့လိုက်ရသဖြင့် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသွားသည်။

[بَقَرٌ] ❶ (ဗိုက်)ကွဲသွားခြင်း။ ❷ အလွန်များပြားလှသော နွားရိုင်းအုပ်ကို ရုတ်တရက်မြင်တွေ့လိုက်ရသဖြင့် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသွားခြင်း။

[اِنْبَقَرَ] ကွဲသွားသည်။

[تَبَقَّرَ] ❶ ကွဲသည်။ ❷ [ـفِى الْكَلاَمِ]စကားကို လိုသည်ထက်ပို၍ ချဲ့ကားပြောဆိုသည်။ ❸ [ـفِى الْعِلْمِ]သူမတူအောင် တတ်ကြွမ်းနားလည်သည်။ ထူးချွန်စွာတတ်သိနားလည်သည်။

[اَلْاَبَيْقِرُ] အကောင်းလည်းမဟုတ် အဆိုးလည်းမဟုတ်သူ။

[اَلْبَاقِرُ] ❶ သူမတူအောင် တတ်ကျွမ်းနားလည်သူ။ ❷ မျက်ကြော။ ❸ ထိန်းကျောင်းသည့်နွားအုပ်။

[اَلْبَقَرُ] နွား။[بَقَرُ الْمَاءِ]နွားနှင့်တူသော ပင်လယ်ငါးကြီးတစ်မျိုး။

[اَلْبَقَّارُ] ❶ နွားထိန်း။ ❷ မြေတူးသူ။

[اَلْبَقِيْرُ] ❶ ဗိုက်ခွဲမွေးရသော ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်။ ❷ အချင်းနှင့်မွေးလာသော ကလေးငယ်။ ❸ လက်မပါသော ရင်ခွဲအင်္ကျီ။

✿ [اَلْبَقْسُ] ထင်းရှူးပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَقْسُمَاطٌ] မုန့်ခြောက်တစ်မျိုး။(ယင်းကို[بَشْمَاطٌ] ဟုလည်းခေါ်သည်)။

✿ [بَقَطَ ـ] ❶ [ـمَتَاعَهُ]ထုပ်ပိုးစည်းနှောင်သည်။ ❷ [ـالرَّجُلَ]သုံးပုံတစ်ပုံ၊ လေးပုံတစ်ပုံစသည်ဖြင့် အကျိုးခံစားခွင့်ပြု၍ ဥယျာဉ်ခြံမြေကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးသည်။

[بَقْطٌ] ❶ ထုပ်ပိုးစည်းနှောင်ခြင်း။ ❷ သုံးပုံတစ်ပုံ၊ လေးပုံတစ်ပုံစသည်ဖြင့် အကျိုးခံစားခွင့်ပြု၍ ဥယျာဉ်ခြံမြေကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခြင်း။

[بَقَّطَ] ❶ အမြန်လုပ်သည်။ အမြန်သွားသည်။ ❷ [ـفِى الْجَبَلِ](တောင်ပေါ်)တက်သည်။ တွယ်တက်သည်။

[تَبَقَّطَ] [ـالْخَبَرَ](သတင်းကို)ဖြည်းဖြည်းချင်းရယူသည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို တစ်စစီစုဆောင်းသည်။

[اَلْبُقْطُ] ❶ အိမ်သုံးပစ္စည်း။ ❷ လူစု၊ အသင်းအဖွဲ့။(ج) [بُقُوْطٌ]။

[اَلْبَقَطُ] ❶ အိမ်သုံးပစ္စည်းအတိုအစ။ ❷ လူစု၊ အသင်းအဖွဲ့။ ❸ ကြွေနေသော အသီးအနှံ။

✿ [بَقِعَ ـ] ❶ [ـالْجِلْدُ](အရေပြား၌)အရောင်ကွက်ကြားဖြစ်သည်။ အခြားအရောင် ရောနှောသည်။ ❷ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်၌ ရေစက်များသက်ရောက်စွတ်စိုသည်။

[بَقَعٌ] ❶ (အရေပြား၌)အရောင်ကွက်ကြားဖြစ်ခြင်း။ အခြားအရောင်ရောနှောခြင်း။ ❷ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်၌ ရေစက်များသက်ရောက်စွတ်စိုခြင်း။

[اَبْقَعُ] ❶ အရောင်ကွက်ကြားဖြစ်သော (အရာ)။ အခြားအရောင်ရောနှောနေသော (အရာ)။ ❷ ရေစက်များ သက်ရောက်စွတ်စိုနေသော(ခန္ဓာကိုယ်)။(م)[بَقْعَاءُ]။[بَشَرَةٌ بَقْعَاءُ] အရောင်ကွက်ကြားဖြစ်သော အရေပြား။

[بَقَّعَ] ❶ အရောင်ကွက်ကြားဖြစ်စေသည်။ အခြားအရောင် ရောထည့်သည်။ ❷ [ـالْمَطَرُ] မိုးကွက်ကြားရွာသည်။

[تَبَقَّعَ] အရောင်ကွက်ကြားဖြစ်သည်။ အခြားအရောင် ရောနှောထားသည်။

[اَلْاَبْقَعُ] ❶ သမင်ဖြူရောဂါစွဲကပ်သူ။ ❷

တံလျှပ်။

[اَلْبَاقِعَةُ] ❶ ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးဆိုး၊ ကြမ္မာဆိုး။ ❷ ပရိယာယ်များ၍ အဘက်ဘက်မှ ကျရောက်လာနိုင်သည့်အန္တရာယ်ကို သတိဝီရိယဖြင့် စောင့်ကြည့်နေတတ်သော(သူ)။ ❸ မျက်စိရှင်ရှင်ထား၍ အန္တရာယ်ကို သတိထားလျက် စားသောက်တတ်သော(ငှက်)။ (ج) [بَوَاقِعُ]

[اَلْبَقْعَاءُ] ❶ ကျောက်စလစ်များရှိသောမြေ။ ❷ [سَنَةٌ بَقْعَاءُ]သီးနှံပေါ်များသော၊ စိမ်းလမ်းစိုပြေသော(နှစ်)။

[اَلْبُقْعَةُ] ❶ အခြားမြေနေရာနှင့်မတူပဲ တမူထူးခြားသောမြေ။ ❷ သီးခြားကွက်နေသော အရောင်။(ج)[بِقَعٌ]။

[اَلْبَقِيْعُ] ❶ သစ်ပင်အမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုးပေါက်ရောက်သောနေရာ။ ❷ မဒီနဟ်မြို့ရှိ 'ကဗရ်' သင်္ချိုင်းတစ်ခု၏အမည်။

[بَقَّ ـِ] ❶ [ـالرَّجُلُ]မှန်သည်မှားသည် မခွဲခြားပဲ ရမ်းသန်းပြောဆိုသည်။ ပေါက်တတ်ကရပြောသည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْأَةُ]ကလေးများစွာ မွေးဖွားသည်။ ❸ [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးသည်းထန်စွာ ရွာချသည်။ ❹ [ـالْمَكَانُ]ဖြုတ်ကောင်(ခြင်ကဲ့သို့ သွေးစုတ်သည့် သတ္တဝါ)ပေါသည်။ ❺ ခွဲထုတ်ယူသည်။ ❻ [ـالْكَلَامَ] အင်နှင့်အားနှင့်ပြောသည်။ အားရပါးရပြောသည်။ ❼ [ـالْخَبَرَ]သတင်းဖြန့်သည်။ ❽ [ـالْمَالَ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ခွဲဝေပေးသည်။

[بَقٌّ] ❶ မှန်သည်မှားသည် မခွဲခြားပဲ ရမ်းသန်းပြောဆိုခြင်း။ ❷ ကလေးများစွာ မွေးဖွားခြင်း။ ❸ မိုးသည်းထန်စွာ ရွာချခြင်း။ ❹ ဖြုတ်ကောင်(ခြင်ကဲ့သို့ သွေးစုတ်သည့်သတ္တဝါ)ပေါခြင်း။ ❺ ခွဲထုတ်ယူခြင်း။ ❻ အင်နှင့်အားနှင့်ပြောခြင်း။ အားရပါးရ ပြောခြင်း။ ❼ သတင်းဖြန့်ခြင်း။ ❽ ခွဲဝေပေးခြင်း။

[اَبَقَّ] ❶ [ـالرَّجُلُ]မှန်သည်မှားသည် မခွဲခြားပဲ ရမ်းသန်းပြောဆိုသည်။ ပေါက်ကရပြောသည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْأَةُ]ကလေးများစွာ မွေးဖွားသည်။ ❸ [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးသည်းထန်စွာရွာချသည်။ ❹ [ـالْمَكَانُ]ဖြုတ်ကောင်(ခြင်ကဲ့သို့ သွေးစုတ်သည့်သတ္တဝါ)ပေါသည်။ ❺ [ـخَيْرًا أَوْ شَرًّا](အကောင်း၌ဖြစ်စေ၊ အဆိုး၌ဖြစ်စေ)လွန်ကျူးသည်။

[بَقَّقَ] [ـالْمَكَانُ]ဖြုတ်ကောင်(ခြင်ကဲ့သို့ သွေးစုတ်သည့်သတ္တဝါ)ပေါသည်။

[اَلْبَقَاقُ] တန်ဖိုးမရှိသော အိမ်သုံးပစ္စည်း။ အသေးအဖွဲပစ္စည်း။

[اَلْبَقُّ] ❶ ဗျက်ကျယ်သော(အရာ)။ ❷ ထင်ရှားသော(အရာ)။ ❸ ဖြုတ်ကောင်(ခြင်ကဲ့သို့ သွေးစုတ်သည့်သတ္တဝါ)။

[اَلْبَقَّاقُ] အလွန်စကားများသူ။

[اَلْمِبَقُّ] အလွန်စကားများသူ။

[اَلْمِبَقَّةُ] ❶ အလွန်စကားများသော မိန်းမ။ ❷ အလွန်သားသမီးများသောမိန်းမ။

[بَقَلَ ـُ] ❶ [ـالشَّيْءُ]ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ❷ [ـتِ الْأَرْضُ]အသီးအနှံပေါက်ရောက်သည်။ ❸ [ـ الْمَرْعَى](စားကျက်)စိမ်းလန်းစိုပြေသည်။ ❹ [ـالْمَاشِيَةُ](တိရစ္ဆာန်အတွက်)မြက်၊ အသီးအရွက်စသည်ကို စုသည်။

[بَقْل] ❶ ထင်ရှားပေါ်လွင်ခြင်း။ ❷ အသီးအနှံပေါက်ရောက်ခြင်း။ ❸ (စားကျက်) စိမ်းလန်းစိုပြေခြင်း။ ❹ (တိရစ္ဆာန်အတွက်) မြက်၊ အသီးအရွက်စသည်ကို စုစောင်းခြင်း။

[أبقَلَ] ❶ ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ❷ အသီးအနှံပေါက်ရောက်သည်။ ❸ (စားကျက်) စိမ်းလန်းစိုပြေသည်။ ❹ (တိရစ္ဆာန်အတွက်) မြက်၊ အသီးအရွက်စသည်ကို စုစောင်းသည်။ ❺ အသီးအနှံသို့မဟုတ် စားကျက်ကို တွေ့သည်။ ❻ (တိရစ္ဆာန်ကို)အသီးအနှံသို့မဟုတ် စားကျက်၌ ထိန်းကျောင်းသည်။

[بقَّلَ] ❶ [ـ الشَّجرُ]ရွက်နုထွက်သည်။ ❷ [ـ الماشيَةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)အသီးအနှံသို့မဟုတ် စားကျက်၌ ကျက်စားစေသည်။ ❸ အသီးအနှံ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဟုမှတ်ယူသည်။

[ابتقَلَ] ❶ [ـتِ الماشيَةُ](တိရစ္ဆာန်)အသီးအနှံသို့မဟုတ် စားကျက်၌ ကျက်စားသည်။ ❷ [ـ القَومُ](တိရစ္ဆာန်ကို)အသီးအနှံသို့မဟုတ် စားကျက်၌ ကျက်စားစေသည်။

[تبَقَّلَ] ❶ [ـتِ الماشيَةُ](တိရစ္ဆာန်)အသီးအနှံသို့မဟုတ် စားကျက်၌ ကျက်စားသဖြင့် ဝဖြိုးသည်။ ❷ [ـ الرَّجلُ]အသီးအနှံ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက် အရှာထွက်သည်။

[البَاقِلاَءُ] ဟင်းရွက်ပင်တစ်မျိုး။

[البَاقِلَّى] ဟင်းရွက်ပင်တစ်မျိုး။

[البَاقُولُ] လက်ကိုင်မပါသောခွက်။(ဖလားခွက်)(ج) [بَوَاقِيلُ]။

[البَقْلُ] ဟင်းသီးဟင်းရွက်။(ج) [بُقُولٌ]

[البَقَّالُ] ဟင်းသီးဟင်းရွက်ရောင်းသူ။

[المَبْقَلَةُ] ဟင်းသီးဟင်းရွက် ပေါက်ရောက်သော နေရာ။

[بقَلاوَةٌ] အစာသိပ်ထားသောပေါင်မုန့်။

❁ [تبَقَّمَ] [ـتِ الغَنَمُ](သိုးမ)မိမိ၏သားအိမ်တွင်းရှိ ကလေးငယ်များမွေးဖွားရန် နီးကပ်သဖြင့် နေရာမှမထနိုင်ဖြစ်သည်။

[البُقَامَةُ] ချည်မျှင်ရက်လုပ်ရန် အသုံးမဝင်တော့သော သားမွေးအပိုင်းအစများ။

[البَقَّمُ] အပင်တစ်မျိုး။

[البُقَّمُ] အပင်တစ်မျိုး။

❁ [بقِيَ ـَ] ❶ ကျန်ရှိသည်။ ❷ တည်မြဲသည်။ ❸ ပိုကျန်၊ ကြွင်းကျန်သည်။ ﴿وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾ကျန်ရှိနေသေးသော အတိုးကို အသင်တို့သည် စွန့်လွှတ်ကြကုန်။

[بقَاءٌ] ❶ ကျန်ရှိခြင်း။ ❷ တည်မြဲခြင်း။ ❸ ပိုကျန်၊ ကြွင်း ကျန်ခြင်း။

[أبقَى] ❶ ကျန်ရှိနေစေသည်။ ❷ တည်မြဲစေသည်။ ❸ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။ ❹ မူလအခြေအနေအတိုင်းထားသည်။ ❺ [ـ عَلَى فُلاَنٍ]သနားကြင်နာသည်။ ❻ [ـ مِنْ جُهْدِهِ]အစွမ်းအစကို အကုန်ထုတ်မသုံးပဲ ထိန်ချန်ထားသည်။[أبقَتِ الخَيلُ]အစွမ်းကုန်မပြေးပဲနေသည်။[أبقَتِ الحَلُوبُ](ဆိတ်မ၊ နွားမစသည်)မိမိ၏နို့ကို အကုန်မချပဲ ချန်ထားသည်။[أبقَتِ الأرضُ](မြေ)ရေကိုအကုန်မစုပ်သဖြင့် တင်ကျန်နေသည်။

[بقَّى] စွန့်ပစ်ထားသည်။

[تبقَّى] ❶ ပိုလျှံသည်။ ကြွင်းကျန်သည်။

❷ [–الشَّيءَ]တည်မြဲအောင် ကြိုးစားထိန်းသိမ်းသည်။

[اِسْتَبْقَى] တည်မြဲအောင်ကြိုးစားသည်။ [–اَخَاهُ]အချစ်မပျက်အောင် သည်းခံခွင့်လွှတ်သည်။

[اَلاَبْقَى] ❶ ထာဝရဖြစ်သော(အရာ)။ မပျက်မစီး တည်တန့်နိုင်မြဲသော(အရာ)။ ﴿وَ الاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَ اَبْقَى﴾တမလွန်ဘဝသည် သာလွန်ကောင်းမွန်၍ ထာဝရတည်မြဲသောဘဝဖြစ်သည်။ ❷ ဂရုစိုက်သော၊ သနားကြင်နာ၍ ထောက်ထားစာနာသော(သူ)။[هُوَ اَبْقَى عَلَى قَوْمِهِ]သူသည် မိမိ၏ အမျိုးသားများအပေါ် အလွန်ဂရုစိုက်သူ။ ထောက်ထားစာနာသူဖြစ်သည်။

[اَلْبَاقِى] ❶ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး။(ထာဝရတည်ရှိနေတော်မူသောအရှင်)။ ❷ ကြွင်းကျန်ရစ်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْبَاقِيَةُ] တည်မြဲသော(အရာ)။ [اَلْحَيٰوةُ الْبَاقِيَةُ]တည်မြဲ၍ ထာဝရဖြစ်သော နောင်တမလွန်ဘဝ။ [اَلْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ] အကျိုးသက်ရောက်မှု အစဉ်မပြတ်ဖြစ်သော ကောင်းမှုများ။

[اَلْبُقْيَا] တည်မြဲစေခြင်း။

[اَلْبَقِيَّةُ] ကြွင်းကျန်သော(အရာ)။ အကြွင်း။ အကျန်။ တည်မြဲ ကျန်ရစ်သောအရာ။ ﴿بَقِيَّةُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်၌ တည်မြဲကျန်ရစ်မည်ဖြစ်သော ကောင်းမှု၏အကျိုးသည် အသင်တို့အတွက် သာလွန်ကောင်းမွန်သည်။[اُوْلُوْ بَقِيَّةٍ][ကြို]တင်တွေးခေါ်နိုင်သူ။ အမြော်အမြင်ရှိသူ။

✿ [بَكَأَ –] ❶ [–تِ الْبِئْرُ](ရေတွင်း) ရေနည်းပါးသည်။ ❷ [–الْحَيَوَانُ الْحَلُوْبُ](ဆိတ်မ၊ နွားမ စသည့်နို့ထွက်တိရစ္ဆာန်)နို့ရည်ခန်းသည်။

[بَكْأٌ] ❶ (ရေတွင်း)ရေနည်းပါးခြင်း။ ❷ (ဆိတ်မ၊ နွားမ စသည့်နို့ထွက်တိရစ္ဆာန်)နို့ရည်ခန်းခြင်း။

[بَكُؤَ –] စကားနည်းသည်။

[بَكَائَةٌ ـ بَكْأٌ] စကားနည်းခြင်း။

[بَكِىءٌ] စကားနည်းသော(သူ)။(ج)[بِكَاءٌ]။ [بِكَاءٌ ـ بَكَايَا](ج)။[بَكِيءٌ ـ بَكِيئَةٌ](م)

[اَبْكَأَ] ❶ ကောင်းခြင်းနည်းပါးသည်။ အကျိုးနည်းသည်။ ❷ (ဆိတ်မ၊ နွားမ စသည့်နို့ထွက်တိရစ္ဆာန်ကို)နို့ရည်နည်းသည်ဟု ယူဆသည်။

✿ [بَكْبَكَ] ❶ လှုပ်ရမ်းသည်။ ❷ တစ်ခုပေါ် တစ်ခု ပစ်ပုံသည်။

[اَلْبَكْبَكَةُ] ❶ သွားလိုက်၊ လာလိုက်။ အသွားအလာ။ ❷ လူခြေ ထူထပ်သိပ်သည်းမှု။

✿ [بَكَتَ –] ❶ ရိုက်နှက်သည်။ ❷ (သူ့)မကြိုက်သောပုံစံဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည်။ မုန်းစေသည်။ ❸ နိုင်မာသော အထောက်အထားဖြင့် ရှုံးနိမ့်စေသည်။ ❹ ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။

[بَكْتٌ] ❶ ရိုက်နှက်ခြင်း။ ❷ (သူ့)မကြိုက်သောပုံစံဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း။ မုန်းစေခြင်း။ ❸ နိုင်မာသော အထောက်အထား

ဖြင့် ရှုံးနိမ့်စေခြင်း။ ❹ ပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်း။

[بَكَّتَ] ❶ အပြင်းအထန် ရိုက်နှက်သည်။ ❷ (သူ)အလွန်မကြိုက်သောပုံစံဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည်။ ခါးခါးသီးသီး မုန်းစေသည်။ ❸ ခိုင်မာသော အထောက်အထားဖြင့် အပြတ်အသတ် ရှုံးနိမ့်စေသည်။ ❹ ရစရာမရှိအောင်ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။

✿ [بَكَرَ ـ] ❶ နေမထွက်မီ စောစောထွက်သည်။ ❷ အလျှင်အမြန်ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❸ [ـ اِلَيْهِ]အလျှင်အမြန် ပြေးသွားသည်။ ❹ [بَكَرَ الشَّجَرُ]လျှင်မြန်စွာ သီးပွင့်သည်။

[بُكُوْرٌ] ❶ နေမထွက်မီ စောစောထွက်ခြင်း။ ❷ အလျှင်အမြန်ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❸ အလျှင်အမြန် ပြေးသွားခြင်း။ ❹ လျှင်မြန်စွာသီးပွင့်ခြင်း။

[بَكِرَ ـ] ❶ အလျှင်အမြန်ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❷ အလျှင်အမြန် ပြေးသွားသည်။

[اَبْكَرَ] ❶ နေမထွက်မီ စောစောထွက်သည်။ ❷ အလျှင်အမြန်ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❸ [ـ اِلَيْهِ]အလျှင်အမြန် ပြေးသွားသည်။ ❹ [ـ الشَّجَرُ]လျှင်မြန်စွာ သီးပွင့်သည်။

[بَاكَرَ] ❶ [هٗ ـ]သူ့ထက်အလျှင် နေမထွက်မီ စောစောထွက်သည်။ ❷ အလျှင်အမြန်ပြေးသွားသည်။

[بَكَّرَ] ❶ နေမထွက်မီ စောစောထသည်။ ❷ အလျှင်အမြန် ပြေးသွားသည်။

[اِبْتَكَرَ] ❶ မထချင်ထချင်ဖြင့် နေမထွက်မီ စောစောထသည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْاَةُ]သားဦးမွေးဖွားသည်။ ❷ [ـ الْفَاكِهَةَ]အသီးဦးကို ခူးယူသည်။ ❸ အသစ်တီထွင်သည်။

[تَبَكَّرَ] ရှေ့ရောက်သည်။ သူ့ထက်အလျှင်ရောက်သည်။

[اَلْاِبْكَارُ] နေမထွက်မီ မိုးသောက်ချိန်။ ﴿وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَ الْاِبْكَارِ﴾နေမထွက်မီ နံနက်စောစောနှင့် ညနေဆည်းဆာ၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တော်မူကြောင်းကို မြွက်ဆိုပါလေ။

[اَلْبَاكِرُ] ❶ နေမထွက်မီ နံနက်စောစောအချိန်။ ❷ စောစောထသူ။

[اَلْبَاكُوْرُ ـ اَلْبَاكُوْرَةُ] ❶ အသီးဦး။ ❷ အဦး၊ အစ။

[اَلْبَكَارَةُ] အပျိုမြှေး၊ အမြှေးပါး။

[اَلْبَكْرُ] ပျိုရွယ်သော ကုလားအုတ်။(ج) [اَبْكُرٌ ـ بِكَارٌ] (م) [بَكْرَةٌ]။[جَاؤُا عَلٰى بَكْرَةِ اَبِيْهِمْ]။ သူတို့အားလုံး တစ်ယောက်မကျန် ရောက်လာကြသည်။

[اَلْبِكْرُ] ❶ သားဦး၊ သမီးဦး။ ❷ အဦး၊ အစ။ ❸ အပျို။ ❹ လူပျို။ ❺ အသစ်အဆန်း။

[اَلْبَكَرَةُ ـ اَلْبَكْرَةُ] ❶ စက်သီး။ ❷ ဝင်ရိုးထည့်ရန်အလယ်၌အပေါက်ပါ သောဘီး။

[اَلْبُكْرَةُ] နံနက်စောစော။

[اَلْمِبْكَارُ] နံနက်စောစော ထကျင့်ရှိသူ။

✿ [بَكَسَ ـ] [ـ خَصْمَهٗ]မိမိ၏ပြိုင်ဘက်ကို အနိုင်ယူသည်။

[بَكْسٌ] အနိုင်ယူခြင်း။

✿ [بَكَشَ ـ] [ـ الْعُقْدَةَ]ကြိုးအထုံးကို ဖြည်သည်။

[بَكْش] ဖြည်ခြင်း။

[اَلْبَكَّاش] စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝသူ။ကြည့် [بشك]။

✿ [بَكَعَ ـ] ❶ ဆက်တိုက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရိုက်သည်။ ❷ သူမကြိုက်သော အမူအရာ၊ ပုံစံ၊ အရာဖြင့်ရင်ဆိုင်တွေ့ဆုံသည်။

[بَكْع] ❶ ဆက်တိုက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရိုက်ခြင်း။ ❷ သူမကြိုက်သော အမူအရာ၊ ပုံစံ၊ အရာဖြင့်ရင်ဆိုင်တွေ့ဆုံခြင်း။

✿ [بَكَّ ـ] ❶ ချိုးဖွဲ့ စုပ်ဖြဲသည်။ ❷ ချိုးသည်။ [ـعُنُقَه]သူ့လည်ဂုတ်ကို ချိုးသည်။ ❸ ပြန်မလှန်နိုင်အောင် အနိုင်ယူချိုးနှိမ်ထားသည်။ ❹ အခက်တွေ့စေသည်။ အကျဉ်းအကြပ်တွေ့စေသည်။ ❺ [ـالدَّابَّة]အစီးအနင်းပေါ်၌ လေးလံသည့်ဝန်ကို တင်ဆောင်၍ သွားလာရာ၌ လေးလံနှောင့်နှေးစေသည်။

[بَكّ ـ بَكَّة] ❶ ချိုးဖွဲ့ စုပ်ဖြဲခြင်း။ ❷ ချိုးခြင်း။ ❸ ပြန်မလှန်နိုင်အောင် အနိုင်ယူချိုးနှိမ်ထားခြင်း။ ❹ အခက်တွေ့စေခြင်း။ အကျဉ်းအကြပ်တွေ့စေခြင်း။ ❺ အစီးအနင်းပေါ်၌ လေးလံသည့်ဝန်ကို တင်ဆောင်၍ သွားလာရာ၌ လေးလံနှောင့်နှေးစေခြင်း။

[تَبَاكَّ] [اَلْجَمْعُ ـ]တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အကြပ်တွေ့စေသည်။ ပြည့်ကြပ်နေအောင် လူခြေထူထပ်သည်။

[اَلْأَبَكّ] အမှားအမှန်ကို ခွဲခြားနိုင်စွမ်းမရှိသူ။ လူနုံလူအ။

[بَكَّة] မက္ကာဟ်မြို့။

✿ [بَكَلَ ـ] ❶ ရောနှောသည်။ ရောထွေးစေသည်။ ❷ စကားကို မူလပုံစံအတိုင်းမဟုတ်ပဲ လိမ်ညာ၍လုပ်ကြံဆင့်ပြန်ပြောဆိုသည်။

[بَكْل] ❶ ရောနှောခြင်း။ ရောထွေးစေခြင်း။ ❷ စကားကို မူလပုံစံအတိုင်းမဟုတ်ပဲ လိမ်ညာ၍လုပ်ကြံဆင့်ပြန်ပြောဆိုခြင်း။

[بَكَّلَ] ❶ ရောနှောသည်။ ရောထွေးစေသည်။ ❷ စကားကို မူလပုံစံအတိုင်းမဟုတ်ပဲ လိမ်ညာ၍လုပ်ကြံဆင့်ပြန်ပြောဆိုသည်။

[تَبَكَّلَ] ❶ [ـفِى كَلَامِه]စကားကို မှသားစွက်၍ပြောသည်။ ❷ [ـفِى مَشْيِه]လမ်းလျှောက်ရာ၌ မောက်မာမော်ကြွားသည်။

[اَلْبَكَالَة] ဂျုံမှုန့်၊ ထောပတ်၊ ရေဖြင့်ရောနှယ်၍ပြုလုပ်ထားသော အစားအစာတစ်မျိုး။

[اَلْبَكْل] စစ်ပွဲ၌ သိမ်းပိုက်ရရှိသောပစ္စည်း။ လက်ရသုံ့ပန်းပစ္စည်း။

[اَلْبِكْل] အသွင်သဏ္ဌာန်။ ပုံစံ။

[اَلْبَكِيلَة] ❶ စစ်ပွဲ၌ သိမ်းပိုက်ရရှိသောပစ္စည်း။ လက်ရသုံ့ပန်းပစ္စည်း။ ❷ ဂျုံမှုန့်၊ ထောပတ်၊ ရေဖြင့်ရောနှယ်၍ပြုလုပ်ထားသော အစားအစာတစ်မျိုး။

✿ [بَكِمَ ـ] ❶ ဆွံ့အသည်။(မွေးရာပါ စကားပြောအင်္ဂါ ချို့ယွင်းသည်)။ ❷ စကားကို ထိရောက်စွာမပြောနိုင်ပဲရှိသည်။

[بَكَم] ❶ ဆွံ့အခြင်း။(မွေးရာပါ စကားပြောအင်္ဂါ ချို့ယွင်းခြင်း)။ ❷ စကားကို ထိရောက်စွာမပြောနိုင်ခြင်း။

[اَبْكَم] ❶ ဆွံ့အသော(သူ)။(မွေးရာပါ စကားပြောအင်္ဂါ ချို့ယွင်းသော(သူ))။ ❷ စကားကို ထိရောက်စွာမပြောနိုင်သော(သူ)။(م)

[بُكَمَاء]။(ج)[بُكْمٌ]။

[بَكِمَ ـَ] စကားအဆက်ပြတ်သွားသည်။ ပြောလက်စ စကားကို ရပ်လိုက်သည်။

[بَكَامَةً] စကားအဆက်ပြတ်သွားခြင်း။ ပြောလက်စ စကားကို ရပ်လိုက်ခြင်း။

[بَكَامَةً] စကားအဆက်ပြတ်သွားသော(သူ)။ ပြောလက်စ စကားကို ရပ်လိုက်သော(သူ)။(ج)[بُكْمَانٌ]။

[تَبَكَّمَ] စကားဆက်မပြောနိုင်အောင် ဖြစ်သွားသည်။ စကား ထစ်အသွားသည်။

✽ [بَكَى ـِ] ❶ ငိုသည်။ ဟစ်အော်ငိုကြွေးသည်။ ❷ [ـ الْمَيِّتَ](သေသူအတွက်)ငိုချင်းချသည်။

[بُكًى ـ بُكَاءً] ❶ ငိုခြင်း။ ဟစ်အော်ငိုကြွေးခြင်း။ ❷ (သေသူအတွက်)ငိုချင်းချခြင်း။

[بَكِيٌّ ـ بَكَّاءٌ] အလွန်ငိုသော(သူ)။ အငိုလွယ်သော(သူ)။

[أَبْكَى] ငိုစေသည်။

[بَكَّى] ❶ ငိုစေသည်။ ❷ [ـ الْمَيِّتَ](သေသူအတွက်)ငိုချင်းချသည်။

[تَبَاكَى] ငိုဟန်ဆောင်သည်။

[اِسْتَبْكَى] ငိုချင်လာအောင် ဖန်တီးသည်။

[اَلتَّبْكَاءُ] အလွန်ငိုခြင်း။

✽ [بَلْ] ❶ အမှန်တော့၊ တကယ်တော့။ [مَا عَلِيٌّ شَاعِرٌ بَلْ خَطِيبٌ]အလီဟာ ကဗျာဆရာတစ်ယောက်မဟုတ်ဘူး တကယ်တော့သူဟာ တရားဟောဆရာသာလျှင်ဖြစ်တယ်။ ❷ ဤသို့အလျင်းမဟုတ် စင်စစ်။ ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ﴾ အနန္တကရုဏာတော်ရှင်သည် သားတော်တစ်ပါးကို ရယူတော်မူသည်ဟု ၎င်းတို့ကဆိုကြ၏။ ဤသို့အလျင်းမဟုတ် စင်စစ်၎င်းတို့သည် မြင့်မြတ်သော ကျွန်များသာလျှင်ဖြစ်ကြ၏။ ❸ သို့တစေလည်း။ ဤသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّىٰ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ စင်စစ် မိမိကိုယ်ကို စင်ကြယ်စေ၍ မိမိအား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်၏နာမတော်ကို တသလျက် ဆွလာတ်ဝတ်ပြုသူသည် အောင်မြင်ခဲ့ပြီ။ သို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း အသင်တို့သည်ကား ဤလောကီဘဝသက်တမ်းကိုသာလျှင် ဦးစားပေးလျက်ရှိကြ၏။

✽ [اَلْبَلَاتِينُ] ရွှေဖြူ(ပလက်တီနမ်)။

✽ [اَلْبَلَازِمَا] သွေးဆဲလ်ရှိ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု။ (ပလာဆမာ)။

✽ [بَلْبَلَ] ❶ [ـ الْمَتَاعَ]ဥစ္စာပစ္စည်းကို ခွဲဝေပေးသည်။ ❷ [ـ الْقَوْمَ]အတွေးအမြင် အမျိုးမျိုး၊ အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားစေသည်။ ❸ [ـ فُلَانًا]ပူပင်သောကဖြစ်စေသည်။ ဇဝေဇဝါဖြစ်စေသည်။ ❹ [ـ اللّٰهُ الْسِنَةَ الْخَلْقِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် အဖန်ဆင်းခံများကို ဘာသာစကားအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားစေသည်။

[تَبَلْبَلَ] ❶ [ـ الْمَتَاعُ]ဥစ္စာပစ္စည်း ပြန့်ကြဲပြန့်နှံ့သွားသည်။ ❷ [ـ الْقَوْمُ]အတွေးအမြင် အမျိုးမျိုး၊ အယူအဆအမျိုးမျိုးကွဲပြားခြားနားသွားသည်။ ❸ [ـ فُلَانٌ]ပူပင်သောကဖြစ်သွားသည်။ ဇဝေဇဝါဖြစ်သွားသည်။ ❹ [ـ الْسِنَةُ الْخَلْقِ]အဖန်ဆင်းခံများ ဘာသာစကားအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားသွားသည်။

[اَلْبَلْبَالُ-اَلْبَلْبَالَةُ] စိတ်သောကဖိစီးမှု၊ စိတ်ကယောင်ခြောက်ခြားဖြစ်မှု။(ج)[بَلَابِلُ-بَلَابِيلُ]။

[اَلْبُلْبُلُ] ❶ နိုက်တင်ဂေးငှက်။ ❷ [اَلْبُلْبُلُ مِنَ الْإِبْرِيقِ] ကရားအိုး၏ ရေကျသည့်နေရာ။(ج)[بَلَابِلُ]။

[اَلْبَلْبُولُ] ရေ၌ကျက်စားသော ငှက်တစ်မျိုး။

✿ [بَلَتَ ـُ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ] စကားအဆက်ပြတ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ] ဖြတ်တောက်သည်။

[بَلْتٌ] ❶ ပြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ စကားအဆက်ပြတ်ခြင်း။ ❸ ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[بَلِتَ ـَ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ] စကားအဆက်ပြတ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ] ဖြတ်တောက်သည်။

[بَلَتٌ] ❶ ပြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ စကားအဆက်ပြတ်ခြင်း။ ❸ ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[بَلُتَ ـُ] စကားကို ထိရောက်ပြောင်မြောက်စွာ ပြောဆိုသည်။

[بَلَاتَةٌ] စကားကို ထိရောက်ပြောင်မြောက်စွာ ပြောဆိုခြင်း။

[بَلِيتٌ] စကားကို ထိရောက်ပြောင်မြောက်စွာ ပြောဆိုသော(သူ)။

[اَبْلَتَ] ❶ [ـ الرَّجُلَ] နိုင်မာသော အထောက်အထားဖြင့် စကားဆက်မပြောနိုင်အောင် လုပ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا يَمِينًا] ကျိန်ဆိုနိုင်းသည်။

✿ [تَبَلْتَعَ] မိမိ၌မရှိသောအရာ သို့မဟုတ် အရည်အချင်းကို ရှိသယောင် ကြွားဝါပြောဆိုသည်။

✿ [بَلَجَ ـُ] ❶ [ـ الصُّبْحُ] မိုးသောက် ရောင်နီသန်းသည်။ ❷ [ـ الْبَابَ] တံခါးကို ဖွင့်သည်။ ❸ [ـ اَلْبَقُّ] အမှန်တရား ထင်ရှားလာသည်။

[بُلُوجٌ] ❶ မိုးသောက်ရောင်နီသန်းခြင်း။ ❷ တံခါးကို ဖွင့်ခြင်း။

[بَلِجَ ـَ] ❶ [ـ وَجْهُهُ] မျက်နှာ ကြည်ရွှင်လန်းဆန်းသည်။ ❷ [ـ صَدْرُهُ] ရင်ထဲ၌ ရှင်းလင်းသည်။ စိတ်ရှင်းသည်။ ❸ [ـ بِهِ] ပျော်ရွှင်သည်။ ❹ နဖူးကျယ်သည်။

[بَلَجٌ] ❶ မျက်နှာ ကြည်ရွှင်လန်းဆန်းခြင်း။ ❷ ရင်ထဲ၌ ရှင်းလင်းခြင်း။ စိတ်ရှင်းခြင်း။ ❸ ပျော်ရွှင်ခြင်း။ ❹ နဖူးကျယ်ခြင်း။

[اَبْلَجُ] ❶ မျက်နှာ ကြည်ရွှင်လန်းဆန်းသော(သူ)။ ❷ ရင်ထဲ၌ ရှင်းလင်းသော(သူ)။ စိတ်ရှင်းသော(သူ)။ ❸ ပျော်ရွှင်သော(သူ)။ ❹ နဖူးကျယ်သော(သူ)။ ❺ ထင်ရှားပြတ်သားသော(အရာ)။[اَلْحَقُّ اَبْلَجُ وَالْبَاطِلُ لَجْلَجٌ] အမှန်တရားသည် ထင်ရှားပြတ်သား၍ အမှားသည် ရှုတ်ထွေး၏။(م)[بَلْجَاءُ]။(ج)[بُلْجٌ]။

[اَبْلَجَ] ❶ [ـ الصُّبْحُ] မိုးသောက် ရောင်နီသန်းသည်။ ❷ [ـ اَلْحَقُّ] အမှန်တရားထင်ရှားလာသည်။ ❸ ထင်ရှားစေသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا] ပျော်ရွှင်စေသည်။

[اِبْتَلَجَ] ❶ [ـ الصُّبْحُ] မိုးသောက် ရောင်နီသန်းသည်။ ❷ [ـ الْبَابَ] တံခါးကို ဖွင့်သည်။ ❸ [ـ اَلْحَقُّ] အမှန်တရား ထင်ရှားလာသည်။

[اِنْبَلَجَ] ❶ [ـ الصُّبْحُ] မိုးသောက် ရောင်နီသန်းသည်။ ❷ [ـ الْبَابَ] တံခါးကို ဖွင့်သည်။ ❸ [ـ اَلْحَقُّ] အမှန်တရား ထင်ရှားလာသည်။

[تَبَلَّجَ] ❶ [ــَ الصُّبْحُ]မိုးသောက် ရောင်နီသန်းသည်။ ❷ [ــَ الْبَابُ]တံခါးကို ဖွင့်သည်။ ❸ [ــَ الْحَقُّ]အမှန်တရား ထင်ရှားလာသည်။

[اَلْبَلْجَةُ ـ اَلْبُلْجَةُ] ❶ မိုးသောက်ရောင်နီ။ ❷ နဖူးနှင့်မျက်နှာကျယ်ခြင်း။

✽ [بَلَحَ ـَ] ❶ အစွမ်းအစကင်းမဲ့သည်။ အားအင်ကုန်ခန်းသည်။ ❷ [ــَتِ الْبِئْرُ]ရေတွင်းရေခန်းခြောက်သည်။ ❸ [ــَ بِشَهَادَتِهِ]သက်သေအထောက်အထားကို ထိန်ချန်ထားသည်။

[بَلْحٌ ـ بُلُوْحٌ] ❶ အစွမ်းအစကင်းမဲ့ခြင်း။ အားအင်ကုန်ခန်းခြင်း။ ❷ ရေတွင်းရေ ခန်းခြောက်ခြင်း။ ❸ သက်သေအထောက်အထားကို ထိန်ချန်ထားခြင်း။

[اَبْلَحَ] ❶ [ــَتِ النَّخْلَةُ]စွန်ပလွံသီး သီးသည်။ ❷ မစွမ်းနိုင်အောင် ဖြစ်စေသည်။ အားအင်ချိနဲ့စေသည်။

[بَالَحَ] မတရားသဖြင့် ငြင်းခုံအနိုင်ယူသည်။

[بَلَّحَ] အားအင်ကုန်ခန်းပြတ်တောက်သည်။

[تَبَالَحَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြိုင်အဆိုင်ငြင်းခုံသည်။

[اَلْبَلَحُ] စွန်ပလွံသီး(အစိမ်း)။

✽ [بَلَخَ ـَ] မောက်မာရမ်းကားသည်။

[بَلْخٌ] မောက်မာရမ်းကားခြင်း။

[اَبْلَخُ] မောက်မာရမ်းကားသော(သူ)။(م)[بَلْخَاءُ]။(ج)[بُلْخٌ]။

[تَبَلَّخَ] မောက်မာရမ်းကားသည်။

✽ [تَبَلْخَصَ] ကြီးမားတုတ်ခိုင်၍ အသားအရေပြည့်ဝဖွံ့ဖြိုးသည်။

✽ [بَلَدَ ـُ] [ــَ بِالْمَكَانِ]မြို့အဖြစ်သတ်မှတ်သည်။

[بُلُوْدٌ] မြို့အဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်း။

[بَلِدَ ـَ] အသိဉာဏ် နည်းပါးသည်။ ထုံထိုင်းသည်။ ထူအသည်။

[بَلَدٌ] အသိဉာဏ် နည်းပါးခြင်း။ ထုံထိုင်းခြင်း။ ထူအခြင်း။

[بَلُدَ ـُ] အသိဉာဏ် နည်းပါးသည်။ ထုံထိုင်းသည်။ ထူအသည်။

[بَلَادَةٌ] အသိဉာဏ် နည်းပါးခြင်း။ ထုံထိုင်းခြင်း။ ထူအခြင်း။

[بَلِيْدٌ] အသိဉာဏ် နည်းပါးသော(သူ)။ ထုံထိုင်းသော(သူ)။ ထူအသော(သူ)။

[اَبْلَدَ] ❶ မြေနှင့် တစ်သားတည်းဖြစ်သည်။ ❷ အသိဉာဏ်ခေါင်းပါးသူ ဖြစ်သွားသည်။ ❸ [ــَ بِالْمَكَانِ]မြို့အဖြစ်သတ်မှတ်သည်။ ❹ [ــَ فُلَانًا الْبَلَدَ]မြို့၌ အမြဲနေစေသည်။

[بَلَّدَ] ❶ အလုပ်ကို ဖြစ်ကတတ်ဆန်းလုပ်သည်။ ပေါ့ပျက်ပျက်လုပ်သည်။ ❷ အားအင်ကုန်ခန်း၍ မြေပေါ်သို့ကျသည်။ ❸ [ــَ الْفَرَسُ] (မြင်း)ရှေ့ကို မကျော်နိုင်ဖြစ်သည်။ ❹ [ــَ السَّحَابُ](မိုးတိမ်)မိုးရွာသွန်းခြင်း ကင်းမဲ့သည်။ ❺ [ــَ فُلَانٌ]မလှုပ်နိုင်မကိုင်နိုင်အောင်ဖြစ်သည်။

[تَبَلَّدَ] ❶ အသိဉာဏ်ခေါင်းပါးသည်။ ❷ လူနုံလူအကဲ့သို့ ပြုမူသည်။

[اَلْبَلَدُ ـ اَلْبَلْدَةُ] ❶ မြို့၊ ရွာ၊ နယ်ပယ်ဒေသ၊ တိုင်းပြည်။ ❷ ကျယ်ဝန်းသည့် မြေနေရာ။
﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ မြေဩဇာကောင်းမွန်သော မြေ၊ ယင်းမြေကို ဖန်ဆင်းတော်မူသောအရှင်မြတ်၏အမိန့်တော်ဖြင့် အပင်များသည် ယင်းမြေမှ ထွက်ပေါ်လေ၏။
[اَلْبَلَدِىُّ] မြို့၊ ရွာ၊ နယ်ပယ်ဒေသ၊ တိုင်းပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
[اَلْبَلَدِيَّةُ] မြို့ပြဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း။
[اَلْبَلِيْدُ] အသိဉာဏ်ခေါင်းပါးသူ။ ထုအသူ။ ထုံထိုင်းသူ။

✿ [بَلَدَحَ] ❶ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်၍ အားအင်ကုန်ခန်းသည်။ ❷ ကတိပေးပြီး ဖေါက်ဖျက်သည်။ ❸ မိမိကိုယ်ကို မြေပေါ်သို့လှဲချသည်။
[تَبَلْدَحَ] ကတိပေးပြီး ဖေါက်ဖျက်သည်။
[اَلْبَلْدَحُ] [اَلْبَلْدَحُ مِنَ النِّسَاءِ] အလွန်ဝဖြိုးသောမိန်းမ။

✿ [بَلْدَمَ] ကြောက်ရသဖြင့် တိတ်တိတ်နေသည်။ မတတ်သာ၍ စကားမပြောပဲနေသည်။
[اَلْبَلْدَمُ] ❶ လည်ပင်း။ ❷ မပြတ်သောဓါး၊ ဓါးတုံး။

✿ [بَلْوَرَ] ❶ ဖန်သားဖြင့် မွမ်းမံခင်းကျင်းသည်။ ❷ ပြဿနာတစ်ရပ်၊ အတွေးအမြင်တစ်ခုကို အရှင်းလင်းဆုံးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သည်။
[تَبَلْوَرَ] ❶ ဖန်သားဖြင့် မွမ်းမံခင်းကျင်းထားသည်။ ❷ ပြဿနာတစ်ရပ်၊ အတွေးအမြင်တစ်ခု အရှင်းလင်းဆုံးဖြစ်သွားသည်။

[اَلْبَلُّوْرُ ـ اَلْبِلَّوْرُ] ❶ ဖန်သား။ ကြည်လင်၍ ထွင်းဖေါက်မြင်နိုင်သော ကျောက်တစ်မျိုး။ ❷ မှန်။

✿ [اَلْاِبْلِيْزُ] ကြည့်။ [ابلز]

✿ [اَبْلَسَ] ရှက်ကြောက်သဖြင့်၊ သို့မဟုတ် ပြောရန် အထောက်အထားကင်းမဲ့သဖြင့် ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေသည်။ လုံးဝပါးစပ်မဟနိုင်အောင်ဖြစ်သည်။
﴿يَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُوْنَ﴾ 'ကိယာမတ်' ရှင်ပြန်ထမြောက်ရမည့်နေ့တွင် အပြစ်လုပ်ထားသူတို့သည် တစ်စုံတစ်ရာ မပြောနိုင်အောင် ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေကြရမည်။

✿ [اِبْلِيْسُ] ကြည့်။ [ابلس]
[اَلْبَلَاسُ] သားမွေးထည်အထူ။ (ج) [بُلُسٌ]။
[اَلْبَلَسُ] သဖန်းသီးတစ်မျိုး။
[اَلْبُلُسُ] ပဲရာဇာ။

✿ [اَلْبَلَسَانُ] အပင်တစ်မျိုး။ (balsam)

✿ [بَلْسَمَ] ❶ စကားမပြောပဲ ခေါင်းငုံ့ထားသည်။ ❷ မျက်နှာကို သုန်မှုန်အောင် လုပ်ထားသည်။ မျက်နှာစူပုပ်ထားသည်။
[تَبَلْسَمَ] မျက်နှာကို သုန်မှုန်အောင် လုပ်ထားသည်။ မျက်နှာစူ ပုပ်ထားသည်။
[اَلْبَلْسَمُ] အပင်တစ်မျိုး။ (balsam)

✿ [اَلْبُلْسُنُ] ပဲရာဇာ။

✿ [اَلْبَلْشَفِيَّةُ] ဗော်ရှီဗစ်လမ်းစဉ်။ (အရင်းရှင်စနစ်မှ ကွန်မြူနစ်စနစ်သို့ တိုက်ရိုက်တက်လှမ်း၍မရ။ အဆင့်ဆင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ ကွန်မြူနစ်စနစ်ကို ထူထောင်ရမည်ဟု ခံယူသောဝါဒလမ်းစဉ်)။

✿ [بَلَصَ ـ] တစ်ခုမကျန် ယူသွားသည်။

[بَلْصٌ] တစ်ခုမကျန် ယူသွားခြင်း။

[بَالَصَ] တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ခုန်အုပ်သည်။

[بَلَّصَ] တစ်ခုမကျန် ယူသွားသည်။

[تَبَلَّصَ] တိတ်တဆိတ် တောင်းခံသည်။ တီးတိုး တောင်းဆိုသည်။

[اَلْبَلَّاصُ] လက်ကိုင်နှစ်ဘက်ပါသော ကရားအိုးကြီး။

✿ [بَلَطَ ـُ] ❶ [ـ الدَّارَ]အိမ်ကို ကျောက်ပြားခင်းသည်။ ❷ [ـ الْأَرْضَ]မြေကို ညီညာအောင်ညှိသည်။

[بَلْطٌ] ❶ (အိမ်ကို) ကျောက်ပြားခင်းခြင်း။ ❷ မြေကို ညီညာအောင်ညှိခြင်း။

[اَبْلَطَ] ❶ [ـ الدَّارَ]အိမ်ကို ကျောက်ပြားခင်းသည်။ ❷ [ـ بِالْأَرْضِ]မြေ၌နေထိုင်သည်။ ❸ [ـ الرَّجُلُ]ကုန်းကောက် စရာမရှိအောင် ဆင်းရဲမွဲတေသည်။ ❹ [ـ الْمَطَرُ الْأَرْضَ] မြေ၌ ဖုံနှင့်သဲများလွင့်စင်သွားသည်အထိ မိုးရွာချသည်။ ❺ [ـ اللِّصُّ فُلَانًا](သူခိုး)တစ်ခုမကျန် ခိုးယူသွားသည်။

[بَالَطَ] ❶ [ـ فِي الْأَمْرِ]အစွမ်းကုန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးသည်။ ❸ တစ်ဦးချင်း စိန်ခေါ်၍ တိုက်ခိုက်သည်။

[بَلَّطَ] ❶ လမ်းမလျှောက်နိုင်အောင် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သည်။ ❷ [ـ الدَّارَ]အိမ်ကို ကျောက်ပြားခင်းသည်။ ❸ နားကို နာကြင်စေသည်အထိ လက်ညှိုးနှင့်ထိုးသည်။

[تَبَالَطَ] တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန် ဓါးဖြင့်ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်သည်။

[اَلْبَلَاطُ] ❶ ကျောက်ပြား။ ❷ မာပြင်းသည့် မြေမျက်နှာပြင်။ ❸ အုပ်ချုပ်သူနေထိုင်သည့် စံအိမ်၊ နန်းတော်။

[اَلْبَلْطُ] ဆွဲဆန့်ထားသည့် သံချောင်း။

[اَلْبَلْطَةُ] ရဲတင်း။

[اَلْبَلْطِيُّ] ငါးတစ်မျိုး။

[اَلْبَلُّوطُ] ဝက်သစ်ချပင်။

✿ [بَلْطَحَ] မြေပေါ်၌ လဲလျောင်းသည်။

✿ [بَلِعَ ـَ] မြိုချသည်။ သောက်မြိုသည်။

[بَلْعٌ] မြိုချခြင်း။ သောက်မြိုခြင်း။

[بَالِعٌ ـ بَلُوعٌ] မြိုချသော(သူ)။ သောက်မြိုသော(သူ)။

[بَلَعَ ـَ] မြိုချသည်။ သောက်မြိုသည်။

[بَلْعٌ] မြိုချခြင်း။ သောက်မြိုခြင်း။

[اَبْلَعَ] မြိုချစေသည်။ သောက်မြိုစေသည်။[اَبْلِعْنِي رِيقِي]ငါ့တံတွေးကို ငါ့ကို မြိုချခွင့်လေးပေးပါ(ငါ့ကို အချိန်အနည်းငယ် ပေးပါ)။

[بَلَّعَ] ထင်ရှားပေါ်လွင်လာသည်။ [بَلَّعَ الشَّيْبُ فِي رَأْسِهِ]သူ့ခေါင်းပေါ်မှာ ဖရာ အရိပ်အရောင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားခဲ့ပြီ။

[اِبْتَلَعَ] မြိုချသည်။ သောက်မြိုသည်။

[تَبَلَّعَ] မြိုချသည်။ သောက်မြိုသည်။ [تَبَلَّعَ الشَّيْبُ فِي رَأْسِهِ]သူ့ခေါင်းပေါ်မှာ ဖရာ အရိပ်အရောင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားခဲ့ပြီ။

[اَلْبَالُوعَةُ ـ الْبَلُّوعَةُ]ရေတံလျှောက်။ ရေစီးရန်အတွက်ပြုလုပ်ထားသော ရေမြောင်း။(ج) [بَوَالِيعُ ـ بَلَالِيعُ]။

[اَلْبَلَع] အလွန်အစားကြီးသူ။[سَعْدُبَلَع]လ ရောက်ရှိရာစခန်းတစ်ခု။

[اَلْبُلْعَة] မြိုချခြင်း။ သောက်မြိုခြင်း။

[اَلْبَلَّاعَة] ရေတံလျှောက်။ ရေစီးရန်အတွက် ပြုလုပ်ထားသော ရေမြောင်း။

[اَلْبَلُّوْع] (၁) သောက်ဆေး။ (၂) [اِنَاءٌبَلُّوْعٌ] ရေခွက်ကြီး။

✿ [اَلْبَلْعَمُ ـ اَلْبُلْعُوْمُ] (၁) လည်ချောင်းရှိ အစာလမ်းကြောင်း။ (၂) မြေအောက်ရှိ ရေစီးသည့်နေရာ။(ج)[بَلَاعِمُ ـ بَلَاعِيْمُ]။

✿ [بَلَغَ ـ] (၁) [ـ الشَّجَرُ]အသီးသီးသည့် အရွယ်သို့ရောက်သည်။ (၂) [ـ الْوَلَدُ]လူပျိုအရွယ် ရောက်သည်။ (၃) [ـ الْاَمْرُ]ဆုံးခန်းတိုင်သည်။ ပြီးဆုံးသည်။ (၄) [ـ الشَّيْءُ]ရောက်ရှိသည်။

[بُلُوْغٌ ـ بَلَاغٌ] (၁) အသီးသီးသည့် အရွယ်သို့ ရောက်ခြင်း။ (၂) လူပျိုအရွယ်ရောက်ခြင်း။ (၃) ဆုံးခန်းတိုင်ခြင်း။ ပြီးဆုံးခြင်း။ (၄) ရောက်ရှိခြင်း။

[بَلُغَ ـ] စကားကို ထိရောက်ပြောင်မြောက်စွာ ပြောဆိုသည်။ စကားကို လှပစွာတန်ဆာဆင်၍ ပြောသည်။

[بَلَاغَةٌ] စကားကို ထိရောက်ပြောင်မြောက်စွာ ပြောဆိုခြင်း။ စကားကို လှပစွာတန်ဆာဆင်၍ ပြောခြင်း။

[بَلِيْغٌ] စကားကို ထိရောက်ပြောင်မြောက်စွာ ပြောဆိုသော(သူ)။ စကားကို လှပစွာတန်ဆာဆင်၍ ပြောသော(သူ)။(ج) [بُلَغَاءُ]။

[اَبْلَغَ] ပို့ဆောင်ပေးသည်။ အရောက်ပို့သည်။

[بَالَغَ] အစွမ်းကုန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်။

[بَلَّغَ] (၁) ထင်ရှားလာသည်။ [ـ الشَّيْبُ فِيْ رَاْسِهِ]သူ၏ခေါင်း၌ ဇရာအရိပ်လက္ခဏာ ထင်ရှားလာသည်။ (၂) [ـ الْفَارِسُ] မြင်းအမြန်ပြေးရန် ဇက်ကြိုးကို ကိုင်၍ ရှေ့သို့ဆန့်ထုတ်ထားသည်။ (၃) [ـ الشَّيْءَ]အရောက်ပို့ဆောင်ပေးသည်။

[تَبَالَغَ] (၁) [ـ فِيْهِ الْمَرَضُ]ရောဂါအခြေအနေ အဆုံးစွန်သို့ရောက်သည်။ (၂) [ـ فِيْ كَلَامِهِ] စကားကို တန်ဆာဆင်၍ ကြိုးစားပြောဆိုသည်။

[تَبَلَّغَ] (၁) [ـ بِكَذَا]လုံလောက်သည်ဟု ခံယူသည်။ ရောင့်ရဲသည်။ (၂) မရောက်မချင်း ဒုက္ခခံ၍ အရောက်သွားသည်။

[اَلْبَلَاغُ] (၁) ရောက်ရှိလာသော တရားဒေသနာတော်။ (၂) တရားတော်ကို လူတို့ထံအရောက် ဖြန့်ချိပေးပို့ခြင်း။﴿هٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ﴾ ဤသည် လူခပ်သိမ်းတို့အတွက် ရောက်ရှိလာသော တရားဒေသနာတော်ဖြစ်သည်။ (၃) လုံလောက်မှု။

[اَلْبَلَاغَةُ] စကားအရာ၌ ပြေပြစ်လှပ၍ အဓိပ္ပါယ်လေးနက် ထိရောက်မှု။

[اَلْبُلْغَةُ] (၁) မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို အပိုအလို မရှိ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော(အရာ)။ (၂) ဘိနပ် တစ်မျိုး။

[اَلتَّبْلِغَةُ] ရေပုံးကြိုး။(ج) [تَبَالِغُ]။

[اَلْمَبْلَغُ] ပန်းတိုင်။ အဆုံးသတ်။ အတိုင်းအ

တာ၊ ပမာဏ။

✿ [اَلْبَلْغَمُ] ချွဲ၊ သလိပ်။

✿ [بَلَقَ ـُ] ❶ [ـ السَّيْلُ](ရေ)တိုက်စားသည်။ ❷ [ـ الْبَابَ]တံခါးကို လုံးဝဖွင့်ထားသည်။

[بَلْقٌ - بُلُوقٌ] ❶ (ရေ)တိုက်စားခြင်း။ ❷ တံခါးကို လုံးဝဖွင့်ထားခြင်း။

[بَلِقَ ـَ] ❶ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)အရောင်အဖြူအနက်ကွက်ကြားဖြစ်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ] တွေဝေအံ့သြသည်။

[بَلَقٌ - بَلْقَةٌ] ❶ (မြင်း)အရောင် အဖြူအနက်ကွက်ကြားဖြစ်ခြင်း။ ❷ တွေဝေအံ့သြခြင်း။

[اَبْلَقُ] အရောင် အဖြူအနက်ကွက်ကြားဖြစ်သော(မြင်း)။(م) [بَلْقَاءُ]။(ج) [بُلْقٌ]။

[بَلِقٌ] တွေဝေအံ့သြသော(သူ)။

[بَلُقَ ـُ] [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)အရောင် အဖြူအနက်ကွက်ကြားဖြစ်သည်။

[بَلَقٌ - بَلْقَةٌ] (မြင်း)အရောင် အဖြူအနက်ကွက်ကြားဖြစ်ခြင်း။

[اَبْلَقَ] ❶ (မြင်း)အရောင် အဖြူအနက်ကွက်ကြားမွေးသည်။ ❷ [ـ الْبَابَ]တံခါးကို လုံးဝဖွင့်ထားသည်။

[بَلَّقَ] [ـ ظَهْرَهُ بِالسَّوْطِ]သူ၏ကျောပြင်ကို ကြာပွတ်ဖြင့်ရိုက်၍ အသားများအစိတ်စိတ်အမွှာမွှာပြတ်ထွက်စေသည်။

[اِنْبَلَقَ] [ـ الْبَابُ]တံခါးလုံးဝဖွင့်ထားသည်။

[اِبْلَوْلَقَ] [ـ لَوْنُهُ]အရောင် အဖြူအနက်ကွက်ကြားဖြစ်သည်။

[اَلْبَلَقُ] အဖြူအနက် ကွက်ကြားဖြစ်သော(အရောင်)။

✿ [بَلْقَعَ] [ـ الْبَلَدُ]မြို့သူမြို့သားများ၌ ဆင်းရဲငတ်ပြတ်မှု ဆိုက်ရောက်သည်။

[اَلْبَلْقَعُ] တစ်စုံတစ်ရာမျှမရှိသော၊ လစ်ဟာနေသော(နေရာ)။[طَرِيقٌ بَلْقَعٌ]ရှင်းလင်းပြောင်ချောနေသောလမ်း။(ج)[بَلَاقِعُ]။ ﴿اَلْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ تَدَعُ الدِّيَارَ بَلَاقِعَ﴾လိမ်ညာ၍ ကျိန်ဆိုခြင်းသည် အိမ်များကို ဟင်းလင်းဖြစ်စေသည်။(လိမ်ညာ၍ ကျိန်ဆိုမှုကို ပြုခြင်းသည် အိုးအိမ်များ၌ ဂုဏ်ကျက်သရေကို ဆုတ်ယုတ်စေသည်။ ဆင်းရဲကြပ်တည်းစေသည်။)

✿ [بَلَّ ـِ] ❶ [ـ مِنْ مَرَضِهِ]နာလန်ထလာသည်။ ပြန်လည်ကျန်းမာလာသည်။ ❷ [ـ الرِّيحُ](လေ)အေးမြစွတ်စိုစေသည်။

[بَلٌّ - بَلَلٌ - بُلُولٌ] ❶ နာလန်ထလာခြင်း။ ပြန်လည်ကျန်းမာလာခြင်း။ ❷ အေးမြစွတ်စိုစေခြင်း။

[بَلَّ ـُ] ❶ စွတ်စိုစေသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا] ပေးကမ်းသည်။ ❸ [ـ رَحِمَهُ]မိမိ၏သားချင်းများကို ကောင်းစွာဆက်ဆံသည်။

[بَلٌّ - بِلَّةٌ - بَلَلٌ - بَلَالٌ]❶ စွတ်စိုစေခြင်း။ ❷ ပေးကမ်းခြင်း။ ❸ (မိမိ၏သားချင်းများကို)ကောင်းစွာဆက်ဆံခြင်း။

[بَلَّ ـَ] ❶ [ـ الرَّجُلُ]မတရားငြင်းခုံအနိုင်ယူသည်။ ❷ သေချာစွာသိသည်။ အတိအကျသိရှိသည်။ ❸ [ـ بِالْأَمْرِ]နိုင်နင်းကျွမ်းကျင်သည်။

[بَلَلٌ - بَلَالَةٌ] ❶ မတရားငြင်းခုံအနိုင်ယူခြင်း။ ❷ သေချာစွာသိခြင်း။ ❸ နိုင်နင်းကျွမ်းကျင်ခြင်း။

[اَبَلُّ] ❶ မတရားငြင်းခုံအနိုင်ယူသော(သူ)။ ❷ သေခြာစွာသိသော(သူ)။ ❸ နိုင်နင်းကျွမ်းကျင်သော(သူ)။

[اَبَلَّ] ❶ [ــ الْعُوْدُ](ပိုက်၊ သစ်ချောင်းစသည်၌) ရေစီးသည်။ ❷ [ــ الْمَرِيْضُ](ရောဂါသည်)ပြန်လည်ကျန်းမာလာသည်။ နာလန်ထလာသည်။ ❸ [ــ عَلَيْهِ]နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးသည်။ ❹ [ــ فُلَانًا]မတရားငြင်းခုံအနိုင်ယူသည်။

[بَلَّلَ] စွတ်စိုစေသည်။

[اِبْتَلَّ] ❶ စွတ်စိုသည်။ ❷ ပြန်လည်ကျန်းမာလာသည်။ ❸ အခြေအနေကောင်းမွန်သည်။

[تَبَلَّلَ] ❶ စွတ်စိုသည်။ ❷ ပြန်လည်ကျန်းမာလာသည်။ ❸ အခြေအနေကောင်းမွန်သည်။

[اَلْبَالَّةُ] ❶ စွတ်စိုမှု။ ❷ ချမ်းသာသုခ။

[اَلْبَالُوْلُ] ရေ။

[اَلْبِلَالُ] ❶ ရေ။ ❷ လည်ပင်းကို စွတ်စိုစေသည့်အရာ။

[اَلْبَلَالَةُ] စွတ်စိုမှု။

[اَلْبَلَّةُ] ❶ စွတ်စိုမှု။ ❷ ပျိုရွယ်မှု၏ လုပတင့်တယ်မှု။ ❸ ချမ်းသာသုခ။ [طَوَاهُ عَلَى بُلَّتِهٖ] ထိုအခြေအနေကို သူနှစ်သက်လိုလား သည်။

[اَلْبِلَّةُ] ❶ ဘေးရန်ကင်းငြိမ်းမှု။ ❷ နှုတ်ရွှင်မှု၊ စကားလုံးများကို ပီသစွာပြောဆိုနိုင်မှု။ ❸ ချမ်းသာသုခ။

[اَلْبَلِيْلَةُ] ဂျုံ၊ ပြောင်းစသည်ကို ချက်ပြုတ်၍စားရသော အစားအစာတစ်မျိုး

✿ [بَلِمَ ـَ] ❶ နှုတ်ခမ်းထူသည်။ နှုတ်ခမ်းရောင်သည်။ ❷ [ــتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)မိတ်တောင်းသည်။ ဖီးတောင်းသည်။ မိတ်လိုက်လိုသည့် လက္ခဏာပြသည်။

[بَلَمَةٌ] ❶ နှုတ်ခမ်းထူခြင်း။ နှုတ်ခမ်းရောင်ခြင်း။ ❷ (ကုလားအုတ်မ)မိတ်တောင်းခြင်း။ ဖီးတောင်းခြင်း။ မိတ်လိုက်လိုသည့်လက္ခဏာပြခြင်း။

[اَبْلَمَ] ❶ တိတ်တိတ်နေသည်။ ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေသည်။ ❷ [ــتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)မိတ်တောင်းသည်။ ဖီးတောင်းသည်။ မိတ်လိုက်လိုသည့် လက္ခဏာပြသည်။ ❸ နှုတ်ခမ်းထူသည်။ နှုတ်ခမ်းရောင်သည်။

[بَلَّمَ] ❶ တိတ်တိတ်နေသည်။ ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေသည်။ ❷ [ــتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)မိတ်တောင်းသည်။ ဖီးတောင်းသည်။ မိတ်လိုက်လိုသည့် လက္ခဏာပြသည်။ ❸ နှုတ်ခမ်းထူသည်။ နှုတ်ခမ်းရောင်သည်။

[اَلْاَبْلَمُ] ❶ နှုတ်ခမ်းထူသော(သူ)။ ❷ စွန်ပလွံအရွက်။

[اَلْبِلَامُ] မြင်း၏ပါးစပ်၌ ထည့်ထားသော ဇက်ကြိုးချည်နှောင်ရသော သံကွင်း။

[اَلْبَلَمُ] anchovy,ငါးတစ်မျိုး။ကြည့်(اَنْسُوْن ـ اَلْاَنْشُوْجَةُ)

✿ [اَلْبَلَّانُ] ❶ အိမ်သာ၊ ရေချိုးခန်း။ ❷ အိမ်သာ၊ ရေချိုးခန်း၌ အလုပ်လုပ်သူ။(ဇ)[بَلَّانَاتٌ]။

[اَلْبَلَّانَةُ] အိမ်သာ၊ ရေချိုးခန်း၌ အလုပ်လုပ်သောမိန်းမ။

✿ [اَلْبَلَنْطُ] စကျင်ကျောက်နှင့်သဏ္ဍာန်တူ

သော ကျောက်တစ်မျိုး။

✿ [بَلِهَ ـ] အသိညာဏ်အားနည်းသည်။ မှတ်ညာဏ်အားနည်းသည်။ မကြာခဏမေ့သည်။

[بَلَهٌ. بَلاَهَةٌ] အသိညာဏ်အားနည်းခြင်း။ မှတ်ညာဏ်အားနည်းခြင်း။ မကြာခဏမေ့ခြင်း။

[اَبلَهُ] အသိညာဏ်အားနည်းသော(သူ)။ မှတ်ညာဏ်အားနည်းသော(သူ)။ မကြာခဏမေ့သော(သူ)။ (မ) [بَلْهَاءُ]။(ဇ) [بُلْهٌ]။

[تَبَالَهَ] အသိညာဏ် အားနည်းဟန်ဆောင်သည်။ မှတ်ညာဏ်အားနည်းဟန်ဆောင်သည်။ မေ့ဟန်ဆောင်သည်။

[تَبَلَّهَ] ❶ အသိညာဏ်အားနည်းသည်။ မှတ်ညာဏ်အားနည်းသည်။ မကြာခဏမေ့သည်။ ❷ လမ်းပျောက်သဖြင့် ပူဆွေးသောကရောက်သည်။

[اَلاَبْلَهُ] ❶ [عَيْشٌ اَبْلَهُ]ပြီးပြည့်စုံသော၊ သာယာစိုပြေသော(ဘဝ)။ ❷ [شَبَابٌ اَبْلَهُ]အပျော်ကြူးသော လူငယ်ဘဝ။

[بَلْهَ] လွှတ်ထားလိုက်။ (ကြိယာ၏အဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်သောနာမ်)။

✿ [اَلْبُلَهْنِيَةُ] ပြီးပြည့်စုံသော၊ သာယာစိုပြေသောဘဝ။

✿ [اَلْبِلْهَارِسِيَا] ဆီးအိမ်နှင့် သွေးဥတွယ်ကပ်နေသော ကပ်ပါးကောင်ရောဂါပိုးများကြောင့်ဖြစ်သောရောဂါ။

✿ [بَلَى] ဟုတ်ကဲ့။ (ဤ'ဟုတ်ကဲ့'ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆောင်သော[بَلَى]သည်[نَعَمْ]နှင့်မတူပေ။ [بَلَى]သည် မဟုတ်ဝါကျကို ငြင်းဆို၍ ဆန့်ကျင်ဘက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထောက်ခံသောစကားလုံးဖြစ်သည်)။သာဓက။ ﴿اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ ''အသင်တို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်သည် ငါအရှင်မြတ်မဟုတ်သလော'' ဟူသောမေးခွန်းကို ဖြေဆိုရာ၌[نَعَمْ]ဟုအဖြေပေးလျှင်များ၏။ အကြောင်းကား[نَعَمْ]ဟုအဖြေပေးလျှင် အဓိပ္ပါယ်မှာ''ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော်မျိုးတို့အားဖန် ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်သည် ကိုယ်တော်အရှင်မြတ် မဟုတ်ပါ'' ဟူ၍ဖြစ်သွားမည်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်ဝါကျသို့မဟုတ် မဟုတ်ဝါကျဖြင့်မေးသောအမေးဝါကျကို ဖြေရာ၌[بَلَى]ဖြင့်ဖြေရသည်။ သို့မှသာ အဓိပ္ပါယ်မှာ''*ကျွန်တော်မျိုးတို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်သည် ကိုယ်တော်အရှင်မြတ်မဟုတ်ဟူသည် မဟုတ်၊* ကိုယ်တော်အရှင်မြတ်သည်သာ ကျွန်တော်မျိုးတို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင် ဖြစ်တော်မူသည်'' ဟူ၍ဖြစ်ပေမည်။

﴿زَعَمَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَنْ لَّنْ يُّبْعَثُوْا قُلْ بَلٰى وَرَبِّىْ لَتُبْعَثُنَّ﴾ ငြင်းပယ်သူတို့က မိမိတို့သည် သေပြီးနောက်တဖန် ပြန်လည်ရှင်ထစေခြင်းကို ခံကြရမည်မဟုတ်ဟု ယုံကြည်ထားကြ၏။ အသင်ပြောလော့။ *အသင်တို့ ပြန်လည်ရှင်ထစေခြင်းခံကြရမည်မဟုတ်ဟူသည် မဟုတ်။* ကျွန်ုပ်အားဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်ကို တိုင်တည်၍ဆိုပါမည်။ အသင်တို့သည် မလွဲကေန် ပြန်လည်ရှင်ထစေခြင်းကို ခံကြရမည်။

✿ [بَلاَ ـ] ❶ စမ်းသပ်သည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေး

သည်။ စိစစ်သည်။﴿وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ﴾ ငှင်းပြင် ငါအရှင်မြတ်သည် အသင်တို့အား ဘေးဒုက္ခဖြင့်လည်းကောင်း ချမ်းသာသုခဖြင့်လည်းကောင်း စမ်းသပ်တော်မူမည်။ ❷ [السَّفَرُ فُلَانًا_](ခရီး)ပင်ပန်းနွမ်းနယ်စေသည်။

[بَلْوٌ ـ بَلَاءٌ] ❶ စမ်းသပ်ခြင်း။ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း။ စိစစ်ခြင်း။❷ (ခရီး)ပင်ပန်းနွမ်းနယ်စေခြင်း။

[بَلِيَ ـ] ❶ ဟောင်းနွမ်းစုပ်ပြိသည်။ ❷ အိုမင်းဟောင်းနွမ်း၊ ဆွေးမြေ့ ပျက်စီးသည်။

[بِلًى ـ بَلَاءٌ] ❶ ဟောင်းနွမ်းစုပ်ပြိခြင်း။ ❷ အိုမင်းဟောင်းနွမ်း၊ ဆွေးမြေ့ ပျက်စီးခြင်း။

[اَبْلَى] ❶ [ـفِي الْاَمْرِ]အစွမ်းကုန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا]စစ်ဆေးစမ်းသပ်သည်။ ❸ [الثَّوْبَ_](အဝတ်ကို)ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့စေသည်။

[بَالَى] အလေးထားသည်။ ဂရုစိုက်သည်။ လေးလေးနက်နက် သဘောထားသည်။

[بَلَّى] ❶ [السَّفَرُ فُلَانًا_](ခရီး)ပင်ပန်းနွမ်းရိစေသည်။ ❷ [الثَّوْبَ_](အဝတ်ကို)ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့စေသည်။

[اِبْتَلَى] ❶ စမ်းသပ်သည်။ ❷ စမ်းသပ်သိရှိသည်။ ကြုံတွေ့သိရှိသည်။

[اَلْبَلَاءُ] ❶ စမ်းသပ်မှု။ ❷ ဘေးဒုက္ခ။ ❸ ပူပင်သောက။ ❹ ပင်ပန်းခက်ခဲဆင်းရဲမှု။

[اَلْبَلْوَى] ❶ စမ်းသပ်မှု။ ❷ ဘေးဒုက္ခ။ ❸ ပူပင်သောက။ ❹ ပင်ပန်းခက်ခဲဆင်းရဲမှု။

[اَلْبَلِيُّ] အလွန်ဟောင်းနွမ်းစုပ်ခြာသော (အရာ)။

[اَلْبَلِيَّةُ] ❶ စမ်းသပ်မှု။ ❷ ဘေးဒုက္ခ။ ❸ ပူပင်သောက။ ❹ ပင်ပန်းခက်ခဲဆင်းရဲမှု။ ❺ ''ဂျာဟိလီယတ်''အမိုက်ခေတ်၌ သေဆုံးသွားသူ၏သင်္ချိုင်း၌ မသေမချင်း ချည်နှောင်ထားသော ငှင်း၏ကုလားအုတ်မ။(ج) [بَلَايَا]။

✿ [اَلْبَمُّ] တူရိယာရှိ ကြိုးကြီး။(ဂီတာ၊ မယ်ဒလင်စသည်တို့၏ အောက်ဆုံးကြိုးကြီး)။

✿ [بَنَّجَ] မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည်။

[اَلْبَنْجُ] မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသောအပင်တစ်မျိုး။ ဆေးခြောက်ပင်တစ်မျိုး။

✿ [اَلْبَنْجَرُ] မုန်လာဥနီ။

✿ [اَلْبَنْدُ] ❶ ဥပဒေအပိုဒ်။ ဥပဒေပုဒ်မ။ ❷ အလံကြီး။

✿ [اَلْبَنْدَارُ] ဈေးအတက်ကို စောင့်၍ပစ္စည်းကို ထိန်းရောင်းသော ကုန်သည်ပွဲစား။ (ج) [بَنَادِرَةٌ]။

[اَلْبَنْدَرُ] ❶ သင်္ဘောများ ကျောက်ချရာဆိပ်ကမ်း။ ❷ မြို့ကြီး။

✿ [بَنْدَقَ] ❶ သေနတ်ကျည်ဆံအလုံး ပြုလုပ်သည်။ သေနတ်ပြုလုပ်သည်။ ❷ [اِلَيْهِ_] စိုက်ကြည့်သည်။

[اَلْبُنْدُقُ] ❶ သစ်အယ်ပင်။ ❷ ကျည်ဆံအလုံး။(ج)[بَنَادِقُ]။

[اَلْبُنْدُقِيُّ] ရှေးဟောင်းဗင်းနစ်မြို့သုံး ရွှေဒင်္ဂါး။

[اَلْبُنْدُقِيَّةُ] ❶ သေနတ်ပြောင်း။ ❷ သေနတ်။

[اَلْبُنْدُوقُ] တရားဝင်မဟုတ်သောသား၊ သမီး။ (ج) [بَنَادِيقُ]။

✿ [اَلْبَنْدَوْلُ] တွဲလွဲ လွှဲနိုင်သည့်အရာ။ ချိန်သီး။
✿ [بَنْزَهِيْرُ] ရှောက်သီး။
✿ [اَلْبِنْزِيْنُ] ဘင်ဇင်းအရည်။ ဓါတ်ငွေ့ရည် တစ်မျိုး။
✿ [اَلْبِنِسِلِيْنُ] ပနယ်စလင်ဆေးဝါး။
✿ [اَلْبِنْصَرُ-اَلْبِنْصِرُ] လက်သူကြွယ်။
✿ [اَلْبَنْطُ] ❶ စာလုံးအရွယ်အစား၊ ဆိုဒ်။ ❷ ပွိုင့်၊ ဒဿမ။
✿ [اَلْبَنْطَلُوْنُ] ဘောင်းဘီရှည်။
✿ [اَلْبَنَفْسَجُ] ခရမ်းရောင်ရင့်ပန်းတစ်မျိုး။
✿ [بَنَقَ ـُ] ❶ [ـعَمَلَهُ] အလုပ်ကို ဆက်တိုက် ပြုလုပ်သည်။ ❷ [ـالشَّىْءَبِآخَرَ] တစ်ခုနှင့် တစ်ခုဆက်သွယ်သည်။

[بَنْقٌ] ❶ အလုပ်ကို ဆက်တိုက်ပြုလုပ်ခြင်း။ ❷ တစ်ခုနှင့် တစ်ခုဆက်သွယ်ခြင်း။

[بَنَّقَ] ❶ လှပအောင် တန်ဆာဆင်သည်။ ❷ [ـالقَمِيْصَ] အကျႌကို ပိုမိုနိုင်မြဲစေရန် အစ ပိုး၍ချုပ်သည်။

[اَلْبَنِيْقَةُ] ❶ တစ်ဆက်တည်း ညီညာစွာစိုက်ပျိုးထားသော သစ်ပင်အတန်း။ ❷ အကျႌကို ပိုမိုနိုင်မြဲစေရန် ပိုး၍ချုပ်ထားသော အစ။

✿ [بَنَّكَ] [ـالْخَادِمَ] (အစေခံ)မိမိအလုပ်လုပ်သော အိမ်၏အတွင်းရေးကို လျှောက်ပြောသည်။

[تَبَنَّكَ] [ـبِالْمَكَانِ] ရပ်တည်နေထိုင်သည်။

[اَلْبَنْكُ] ဘဏ်။(ج) [بُنُوْكٌ]။

✿ [بَنْكَنُوْتُ] ဘဏ်ချက်လက်မှတ်။
✿ [اَلْبِنْكَامُ] သဲနာရီ။
✿ [بَنَّ ـِ] (နေရာ၌)စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်သည်။ အတည်တကျ နေထိုင်သည်။

[بَنٌّ] (နေရာ၌)စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်ခြင်း။ အတည်တကျ နေထိုင်ခြင်း။

[أَبَنَّ] ❶ [ـتِ الدَّابَّةُ] (တိရစ္ဆာန်)အလုပ်များစွာလုပ်၍ ပင်ပန်းသဖြင့် မိမိနေရာ၌ ပေကပ်နေသည်။ ❷ [ـتِ السَّحَابَةُ] (မိုးတိမ်မှ)အဆက်မပြတ် ရက်ပေါင်းများစွာ မိုးရွာချသည်။

[بَنَّنَ] [ـالْمَاشِيَةَ] (တိရစ္ဆာန်ကို)ဝဖြိုးလာစေရန် အလုပ်မခိုင်းပဲ ချည်နှောင်ကျွေးမွေးထားသည်။

[اَلْبَنَانُ] ❶ လက်ထိပ်များ။ ❷ ပန်းစိုက်ခင်းများ။

[اَلْبِنُّ] အဆီထပ်။ [تَرَاكَبَ جِسْمُهَابِنًّاعَلَى بِنٍّ] သူမ၏ခန္ဓာကိုယ်၌ အဆီတစ်ထပ်ပြီးတစ်ထပ် တက်သည်။(အလွန်ဝလာသည်။)

[اَلْبُنُّ] ကာဖီစေ့။

[اَلْبُنِّيُّ] ❶ ကာဖီစေ့ရောင်။ ❷ ငါးတစ်မျိုး။

✿ [بَنَى ـِ] ❶ တည်ဆောက်သည်။ ❷ [ـمَجْدَهُ] မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ❸ [ـالرِّجَالَ] သူရဲကောင်းများကို မွေးဖွားပေးသည်။ ပျိုးထောင်ပေးသည်။ ❹ [ـالْكَلِمَةَ] စကားလုံး၏နောက်ဆုံးအက္ခရာရှိသရကို အပြောင်းအလဲမရှိဟု သတ်မှတ်သည်။ ❺ [ـعَلَى كَلِمَتِهِ] သူ့စကားအတိုင်းလိုက်၍ မှီငြမ်းပြောဆိုသည်။ ❻ [ـبِزَوْجَتِهِ] မိမိ၏ဇနီးမယားနှင့် ကာမစပ်ယှက်သည်။ ❼ [ـالطَّعَامُ جِسْمَهُ] အစားအစာက သူ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို အဟာရဖြစ်စေသည်။

[بَنَى - بِنَاءً - بُنْيَانٌ] (၁) တည်ဆောက်ခြင်း။ (၂) မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်း။ (၃) သူ့ရဲ ကောင်းများကို ဖွေးဖွားပေးခြင်း။ ပျိုး ထောင်ပေးခြင်း။ (၄) စကားလုံး၏ နောက်ဆုံး အက္ခရာရှိသရကို အပြောင်းအလဲမရှိဟု သတ်မှတ်ခြင်း။ (၅) သူ့စကားအတိုင်း လိုက်၍ မှိုငြမ်းပြောဆိုခြင်း။ (၆) မိမိ၏ဇနီးမယားနှင့် ကာမစပ်ယှက်ခြင်း။ (၇) အစားအစာက သူ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို အဟာရဖြစ်စေခြင်း။

[اَبْنَى] (၁) တည်ဆောက်စေသည်။[ـفُلَانًا] အိမ်ဆောက်ရန် နေရာပေးသည်။ (၂) သတို့ သားကို သတို့သမီးနှင့်အတူအိပ်ရန် အခန်း အပ်သည်။

[اِبْتَنَى] (၁) တည်ဆောက်သည်။ (၂) သား သမီးများ ရရှိသည်။

[اِنْبَنَى] (၁) တည်ဆောက်ပြီးဖြစ်သည်။ (၂) သက်ရောက်သည်။

[تَبَنَّى] (၁) ဝဖြိုးသည်။ (၂) သားအဖြစ် မှတ်ယူမွေးစားသည်။

[اِسْتَبْنَى] [ـتِ الدَّارُ](အိမ်)အိုမင်းဟောင်း နွမ်း၍ပျက်စီးသဖြင့် အသစ်ပြန်လည်ဆောက် လုပ်ရန် လက္ခဏာပြသည်။

[اَلْاِبْنُ] (၁) သား။ (၂) သား၏သား(မြေး)၊ မြေး၏သား(မြစ်) စသည်။(ဇ)[اَبْنَاءٌ - بَنُونَ]။ [اِبْنُ الْحَرْبِ]စစ်မြေပြင်၌ သတ္တိပြောင်စွာတိုက် ခိုက်သူ။[اِبْنُ اللَّيْلِ - اِبْنُ الطَّرِيْقِ]သူခိုး။ [اِبْنُ السَّبِيْلِ]ခရီးသည်။ အာဂန္တု။

[اِبْنِىٌّ - بَنَوِىٌّ] (၁) သားနှင့်ဆိုင်သော။ (၂) သား၏ သား(မြေး)၊ မြေး၏သား(မြစ်)၊ စသည်တို့နှင့် ဆိုင်သော။

[بُنَىٌّ - اُبَيْنٌ] (၁) သားငယ်လေး။ (၂) သား၏သား (မြေး)ငယ်လေး၊ မြေး၏သား(မြစ်)ငယ်လေး၊ စသည်။

[اَلْاَبْنَاءُ] (၁) သားများ။ (၂) သား၏သား (မြေး)များ၊ မြေး၏သား(မြစ်)များ၊ စသည်။ (၃) အရပ်များနှင့်သွေးနှော၍ ယမန်၌ နေထိုင် ခဲ့ကြသော ပါးရှားလူမျိုးတစ်မျိုး။

[اِبْنَمٌ] သား။

[اَلْبَانِيَةُ] (၁) ရင်ညွှန့်ရိုး။ (၂) အုတ်မြစ်။ အ ခြေခံ။ (၃) (ခြေလေးချောင်း တိရစ္ဆာန်တို့၏) ခြေတစ်ဘက်။(ဇ)[بَوَانٍ]။

[اَلْبِنَاءُ] (၁) အဆောက်အဦး။ (၂) စကား လုံး၊ ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာရှိ သရ အခြေအနေ အပြောင်းအလဲမရှိခြင်း။(ဇ) [اَبْنِيَةٌ]။(ဇဇ)[اَبْنِيَاتٌ]။

[اَلْبِنَايَةُ] (၁) အဆောက်အဦး ဆောက်လုပ် သည့် အတတ်ပညာ။ ဗိသုကာပညာ။ (၂) အဆောက်အဦး။ (၃) တည်ဆောက်ထားမှု။

[اَلْبِنْتُ] (၁) သမီး။ (၂) မိန်းကလေး။(ဇ) [بَنَاتٌ]။ [بَنَاتُ الصَّدْرِ]ပူပင်သောကများ။ [بَنَاتُ الدَّهْرِ]ခေတ်ကာလဆိုးရွားမှုများ။ ကြမ္မာဆိုးများ။[بَنَاتُ نَعْشٍ]အကြီးမားဆုံး ကြယ်စုနှင့် အသေးဆုံးကြယ်စုကြီးနှစ်ခု။ [بَنَاتُ الْاَرْضِ]ကျက်စားသူများ မတွေ့သော ကွယ်နေသည့် စားကျက်ပုန်းများ။[بَنَاتُ اللَّيْلِ] ကိုယ်နှင့်ရင်း၍ ငွေရှာသောမိန်းမပျက်များ။

[اَلْبَنَّاءُ] (၁) တည်ဆောက်သူ။ (၂) ဗိသုကာ ပညာရှင်။ (၃) လက်သမား။

[اَلْبَنَّاءُوْنَ الْاَحْرَارُ] မြေအောက်အသင်းအဖွဲ့တစ်ခု၏ အမည်။(ယင်းအဖွဲ့ကို ၁၄-ရာစုခန့်က ဗိသုကာပညာရှင်များဖြင့်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ယင်းအဖွဲ့တွင် လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘာသာပေါင်းစုံ၊ နိုင်ငံပေါင်းစုံမှလူများပါဝင်သည်။ ၄င်းတို့ကို [اَلْمَاسُوْن]ဟုလည်းခေါ်ပြီး ၄င်းတို့၏ဝါဒကို [اَلْمَاسُوْنِيَّة]ဟုခေါ်သည်။)

[اَلْبُنُوَّة] သားအဖြစ်။ သားဖြစ်ရခြင်း။

[اَلْبُنْيَانُ] အဆောက်အဦး။

[اَلْبُنْيَة] အဆောက်အဦး။(ج)[بُنًى]။

[اَلْبِنْيَة] ❶ အဆောက်အဦး။ ❷ အဆောက်အဦးပုံစံ။(ج)[بِنًى]။

[اَلْبَنِيَّة] ❶ အဆောက်အဦး။ ❷ ကအ်ဗဟ်ကျောင်းတော်။

[اَلْبُنَيَّة] သေးသွယ်သောအရာ။[بُنَيَّةُ الطَّرِيْقِ] လမ်းသေးလမ်းသွယ်။

[اَلْمَبْنَاة] ❶ အဆောက်အဦး။ ❷ ပစ္စည်းများချည်နှောင်သည့် ချည်ကြိုးသို့မဟုတ်သားရေကြိုး။ ❸ ပစ္စည်းများထည့်ရန် ပြုလုပ်ထားသော သားရေအိတ်။

[اَلْمَبْنَى] အဆောက်အဦး။(ج)[اَلْمَبَانِى]။ [حُرُوْفُ الْمَبَانِى]ဗျည်းအက္ခရာများ။

✿ [بَهَا ـ] အတူနေလိုသည်။ အတူနေ၍ကြည်နူးလိုသည်။

[بَهًا ـ بُهُوْءً] အတူနေလိုခြင်း။ အတူနေ၍ကြည်နူးလိုခြင်း။

[بَهِىَ ـ] ကြည်နူးရွှင်ပြသည်။ ထည်ဝါခန့်ငြားသည်။

[بَهًا ـ بَهَاءً] ကြည်နူးရွှင်ပြခြင်း။ ထည်ဝါခန့်ငြားခြင်း။

[اَلْبَهَائِيَّة] ဘဟာအီဝါဒ။ (ဘဟာအွလ္လာဟ် ဟုခေါ်သော မိရ်ဇာဟုစိုင်နှ်က ဘာဘီယဟ်ဝါဒကို တိုးချဲ့ပြုပြင်၍ ဘဟာအီဝါဒကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဘဟာအီလှုပ်ရှားမှုသည် ခရစ်ယာန်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုနှင့်တူ၍ ယုံကြည်မှုအားဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘာသာကြီးများ၏ အယူအဆနှင့် ခံယူချက်များကို စုပေါင်းရောနှောထားသည်။)

✿ [بَهَتَ ـ] ❶ အံ့အားသင့်စေသည်။ တွေဝေငေးမောစေသည်။ မှင်သက်မိစေသည်။ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်စေသည်။ ❷ လုပ်ကြံစွပ်စွဲသည်။﴿وَاِنْ لَمْ يَكُنْ فِيْهِ مَا تَقُوْلُ فَقَدْ بَهَتَّهُ﴾ အကယ်၍ သူသည် အသင်ပြောသည့်အတိုင်းမဟုတ်လျှင် အသင်သည် ထိုသူအားမတရားစွပ်စွဲမှုကို ကျူးလွန်ရာရောက်သည်။

[بَهْتٌ] အံ့အားသင့်စေခြင်း။ တွေဝေငေးမောစေခြင်း။ မှင်သက်မိစေခြင်း။ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်စေခြင်း။

[بَهْتٌ ـ بَهْتَةٌ ـ بُهْتَانٌ]လုပ်ကြံ စွပ်စွဲခြင်း။

[بَهِتَ ـ] ❶ အထောက်အထားပြသဖြင့် အံ့အားသင့်သွားသည်။ တွေဝေငေးမောသည်။ မှင်သက်မိသည်။ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်သည်။ ❷ (အရောင်)ဖြူဖတ်ဖြူရော်ဖြစ်သည်။ ဖျော့သည်။

[بَهَتٌ] ❶ အထောက်အထားပြသဖြင့် အံ့အားသင့်သွားခြင်း။ တွေဝေငေးမောခြင်း။ မှင်သက်မိခြင်း။ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်ခြင်း။ ❷ (အရောင်)ဖြူဖတ်ဖြူရော်ဖြစ်ခြင်း။ ဖျော့ခြင်း။

[بَهِتَ] [ـ الرَّجُلُ] အထောက်အထားပြသဖြင့် အံ့အားသင့်သွားသည်။ တွေဝေငေးမောသွားသည်။ မှင်သက်မိသည်။ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်သွားသည်။ ﴿فَبُهِتَ الَّذِىْ كَفَرَ﴾ သို့ဖြင့် ငြင်းပယ်သော ထိုသူသည် တစ်စုံတစ်ရာအဖြေမပေးနိုင်ပဲ တွေဝေသွားခဲ့သည်။

[بَاهَتَ] မျက်နှာချင်းဆိုင် လုပ်ကြံစွပ်စွဲသည်။ ပုတ်ခတ်သည်။ [فُلَانٌ يُبَاحِثُ فَيُبَاهِتُ] ဒီလူကတော့ ဆွေးနွေးမယ် ပြီးရင်ပုတ်ခတ်စွပ်စွဲမယ်။

[تَبَاهَتَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လုပ်ကြံစွပ်စွဲသည်။ လုပ်ကြံပုတ်ခတ်သည်။

[اَلْبَهْتُ ـ اَلْبُهْتَانُ] လုပ်ကြံစွပ်စွဲမှု။ မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံပုတ်ခတ်မှု။

[اَلْبَهِيْتَةُ] လုပ်ကြံစွပ်စွဲမှု။ မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံပုတ်ခတ်မှု။(ج)[بَهَائِتُ]။

✿ [بَهْتَرَ] လုပ်ကြံပြောဆိုသည်။ လိမ်ညာသည်။

✿ [ـ بَهَثَ] မျက်နှာထား ရွှင်ပြုံးစွာဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည်။

[بَهْثٌ] မျက်နှာထား ရွှင်ပြုံးစွာဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း။

[تَبَاهَثَ] မျက်နှာထား ရွှင်ပြုံးစွာဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည်။

[اَلْبُهْثَةُ] ❶ မျက်နှာထား ရွှင်ပြုံးစွာဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း။ ❷ နွားရိုင်းအမ။

✿ [ـ بَهَجَ] ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။ ရွှင်လန်းအားရဖြစ်စေသည်။

[بَهْجٌ] ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေခြင်း။ ရွှင်လန်းအားရဖြစ်စေခြင်း။

[ـ بَهُجَ] ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။ ရွှင်လန်းအားရဖြစ်စေသည်။ စိုပြေလန်းဆန်းသည်။

[اَبْهَجَ] ❶ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။ ရွှင်လန်းအားရဖြစ်စေသည်။ ❷ [ـتِ الْاَرْضُ] (မြေပြင်၌)သစ်ပင်များဖြင့် စိမ်းလန်းသာယာသည်။

[بَاهَجَ] ❶ နောက်ပြောင်ကျီစယ်၍ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစေသည်။ ရွှင်လန်းအားရလာအောင် ကျီစယ်သည်။ ❷ အလှပြိုင်သည်။ [ـتِ الْمَرْاَةُ تِرْبَهَا] (အမျိုးသမီး)မိမိနှင့် သက်တူရွယ်ကို အလှချင်းယှဉ်သည်။

[بَهَّجَ] တင့်တယ်လှပစေသည်။

[اِبْتَهَجَ] ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသည်။ ကြည်နူးအားရသည်။

[تَبَاهَجَ] ❶ [ـ الرَّوْضُ] ဥယျာဉ်၌ ပန်းများဖြင့်ဝေဆာလှပစိုပြေသည်။ ❷ [ـ بِفُلَانٍ] ကောင်းမွန်ချိုသာသော အမူအရာဖြင့် တွေ့ဆုံသည်။

[اِسْتَبْهَجَ] ❶ ကြည်နူးမှုကို ရယူလိုသည်။ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးချင်သည်။ ❷ ပျော်ရွှင်သည်။

[اَلْمُبْهَاجُ] ရွှင်လန်းအားရသော(သူ၊ သူမ)။

✿ [بَهْدَلَ] ရင်သားများ လှုပ်ရမ်းသည်အထိ အမြန်လျှောက်သွားသည်။

[اَلْبَهْدَلُ] ❶ သားပိုက်ကောင်ငယ်။ ❷ ငှက်စိမ်းတစ်မျိုး။

[اَلْبَهْدَلَةُ] ❶ ရင်သားအရင်း။ နို့အုံရင်း။ ❷ လည်ဂုတ်ရှိ အသား။

✿ [بَهَرَ-] ❶ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်သည်။[ـهُ الْاَمْرُ] ကိစ္စတစ်ခုက သူ့ကို ဘာမှစိတ်မဝင်စားနိုင်အောင် လွှမ်းမိုးထားတယ်။ ❷ [ـالْاِنَاءَ](ခွက်ကို)ပြည့်အောင်ဖြည့်သည်။ ❸ တွေဝေအံ့အားသင့်စေသည်။ ငေးမောမှင်သက်မိစေသည်။ ❹ လွှမ်းမိုးအောင်နိုင်သည်။ [ـالْقَمَرُ النُّجُوْمَ]လ၏အလင်းရောင်က ကြယ်တာရာများကို ဖုံးလွှမ်းသွားသည်။ [ـتِ الشَّمْسُ الْاَرْضَ]နေရောင်ချည်က ကမ္ဘာကြီးကို လွှမ်းခြုံထားသည်။[ـتْ فُلَانَةُ النِّسَاءَ] သူမ၏အလှက ကျန်မိန်းမများ၏အလှကို မှေးမှိန်စေသည်။

[بَهْرٌ-بُهُوْرًا] ❶ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❷ (ခွက်ကို)ပြည့်အောင်ဖြည့်ခြင်း။ ❸ တွေဝေအံ့အားသင့်စေခြင်း။ ငေးမောမှင်သက်မိစေခြင်း။ ❹ လွှမ်းမိုးအောင်နိုင်ခြင်း။

[بُهِرَ] (ပင်ပန်းလွန်းသဖြင့်)စိတ်ကုန်သည်။ စိတ်လျှော့သည်။ စိတ်ဓါတ်ကျသည်။

[اَبْهَرَ] ❶ နေ့လည်ချိန်ရောက်သည်။ ❷ အမျိုးမြတ်သောမိန်းမနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည်။ ❸ အံ့သြဖွယ်ရာကို ယူဆောင်လာသည်။ ❹ အကျင့်သီလ အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲဖေါက်ပြန်သည်။ ❺ ချမ်းသာလာသည်။

[بَاهَرَ] မော်ကြွားဝင့်ဝါသည်။

[اِبْتَهَرَ] ❶ စိတ်လိုက်မာန်ပါဖြစ်သည်။ ❷ လိမ်ညာ၍ ကြေညာသည်။ ❸ မရမနေအစွမ်းကုန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်။

[تَبَهَّرَ] ❶ တောက်ပသည်။ ❷ ပြည့်သည်။

[اِبْهَارًا] ❶ [ـالنَّهَارُ]နေမွန်းတည့်ချိန်ရောက်သည်။ ❷ [ـاللَّيْلُ]ညလယ်သန်းခေါင်ချိန်ရောက်သည်။ ❸ ညတာရှည်သည်။ [ـعَلَيْهِ اللَّيْلُ]သူ့အတွက် ညတာရှည်လွန်းသည်။

[اَلْاَبْهَرُ] ❶ ငှက်၏ဒုတိယတောင်ပံနှင့်နီးသော အမွေးအတောင်။ ❷ ကောင်းမွန်သည့်မြေ။

[اَلْاَبْهَرَانِ] ပင်မသွေးပြန်ကြောနှစ်ခု။

[اَلْبَهَارُ] ❶ တောက်ပ၊ လှပသော(အရာ)။ ❷ မြင်း၏ရင်ဘတ်အောက်ရှိ ဖြူဖွေးတောက်ပသော အကွက်။ ❸ မွှေးကြိုင်သော ပန်းပင်တစ်မျိုး။ ယင်းအပင်ကို အချို့က[اَلْعَرَارُ] ဟုခေါ်သည်။

[اَلْبُهَارُ] ❶ ဝန်စည်။ ကုန်ပစ္စည်း။ ❷ ကရားအိုး။ ❸ ပျံလွှားငှက်တစ်မျိုး။ ❹ ငါးတစ်မျိုး။

[بَهْرًا لَهُ] ❶ ပျက်စီးပါစေ။ ❷ အံ့သြစရာပဲ။

[اَلْبُهْرُ] ❶ မောပန်းသဖြင့် အသက်ကိုမြန်မြန်ရှူခြင်း။ ❷ ကျယ်ဝန်းသည့်မြေနေရာ ❸ လထိန်ထိန်သာသော။[لَيْلَةُ الْبُهْرِ]လသာသောည။

[اَلْبَهْرَةُ] ❶ ထင်ရှားမှု။ ❷ လူသိရှင်ကြား။ [فَعَلَ ذَالِكَ بَهْرَةً]သူဒီအလုပ်ကို လူသိရှင်ကြားလုပ်ခဲ့တယ်။

[اَلْبُهْرَةُ] ❶ အလယ်ဗဟို။ ❷ ရှီအာမွတ်စ်လင်မ်အုပ်စုတစ်စု၏ အမည်။

[اَلْبَهِيْرَةُ] မြတ်သောမိန်းမ။

✿ [بَهْرَجَ] ❶ ခွင့်ပြုသည်။ ❷ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးသည်။ ❸ အဆိုပြုချက် မှားယွင်း

သည်။ အားနည်းသည်။ ❸ အဆိုပြုချက်များယွင်းစေသည်။ အားနည်းစေသည်။

[تَبَهَّرَجَ] ခွင့်ပြုချက်ရသည်။ ခွင့်ပြုထားသည်။

[اَلْبَهْرَجُ] ❶ ခွင့်ပြုထားသော(အရာ)။ ❷ များယွင်းသော(အဆို၊ စကား၊ အယူစသည်)။

✿ [بَهْرَمَ] အနီရောင်ဆိုးသည်။

[تَبَهْرَمَ] အနီရောင်ဆိုးထားသည်။

[بَهْرَامُ] မားစ်ဂြိုဟ်။

[اَلْبَهْرَمُ] အနီရောင်ဆိုးဆေး ထုတ်ယူရသော အပင်တစ်မျိုး။

[اَلْبَهْرَمَانِيُّ] အနီရောင်။

✿ [بَهَزَ-] ❶ ရင်ဘတ်ကို တွန်းထိုးသည်။ ❷ နှင်ထုတ်သည်။[-عَنْ عَمَلِهِ]အလုပ်ဖြုတ်သည်။

[بَهْزٌ] ❶ ရင်ဘတ်ကို တွန်းထိုးခြင်း။ ❷ နှင်ထုတ်ခြင်း။

[اَبْهَزَ] ❶ ရင်ဘတ်ကို တွန်းထိုးသည်။ ❷ နှင်ထုတ်သည်။

[بَاهَزَ] ❶ သူ့ထက်ဦးသည်။ ❷ ကျော်တက်သည်။

[تَبَهَّزَ] ပြုလုပ်သည်။[تَبَهَّزْتُ اَشْيَاءَ كَثِيْرَةً] ကျွန်တော် အများကြီး လုပ်ခဲ့တယ်။

✿ [بَهَسَ-] အတင့်ရဲသည်။ သတ္တိရှိသည်။

[بَهْسٌ] အတင့်ရဲခြင်း။ သတ္တိရှိခြင်း။

[تَبَيْهَسَ] ဝင့်ကြွားစွာ လမ်းလျှောက်သည်။ မော်ကြွားသည်။

[اَلْبَهْسُ] စွန်ပလွံမျိုးဝင် အပင်တစ်မျိုး။

[اَلْبَيْهَسُ] ❶ ခြင်္သေ့။ ❷ သတ္တိရှိသော(သူ)။ ❸ မော်ကြွားလျက် လမ်းလျှောက်သူ။ (ج) [بَيَاهِسُ]။

[اَلْبَيْهَسِيَّةُ] အစ္စလာမ့်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ခွဲထွက်သွားခဲ့သော 'ခါရိဂျီ' အုပ်စုတစ်စု၏ အမည်။(အဘူဘိုင်ဟတ်စ်၏နောက်လိုက်များ)။

✿ [بَهَشَ-] ❶ ရီတော့မလိုလုပ်သည်။ ရယ်မောစပြုသည်။ ပြုံးသည်။ ❷ [-اِلَى الشَّيْءِ] ရွှင်လမ်းတက်ကြွစွာသွားသည်။ ❸ [-عَنْهُ] ရှာဖွေသည်။

[بَهْشٌ] ❶ ရီတော့မလိုလုပ်ခြင်း။ ရယ်မောစပြုခြင်း။ ပြုံးခြင်း။ ❷ ရွှင်လမ်းတက်ကြွစွာသွားခြင်း။ ❸ ရှာဖွေခြင်း။

[اِبْتَهَشَ] ရွှင်လန်းအားရသည်။

[تَبَاهَشَ] ❶ [-الرَّجُلَانِ]တစ်ဦး၏နဖူးဆံစကို တစ်ဦးက ကိုင်ဆွဲသည်။ ❷ [-بِعَصَا]တစ်ဦးကိုတစ်ဦး တုတ်ဖြင့်ရိုက်ပုတ်အနိုင်ယူသည်။

[اَلْبَهْشُ] ❶ မျက်နှာထားရွှင်ပြမှု။ ❷ စွန်ပလွံပင်မျိုးစိတ်ဝင် အပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَهِصَ-] ရေငတ်သည်။

[بَهَصٌ] ရေငတ်ခြင်း။

[بَهِصٌ] ရေငတ်သူ။

[اَبْهَصَ] ❶ ရေငတ်စေသည်။ ❷ တားဆီးထားသည်။

✿ [بَهْصَلَ] [-الرَّجُلَ]သူ့ပစ္စည်းကို မပေးပဲထားသည်။

[تَبَهْصَلَ] ❶ ဝတ်လစ်စလစ်ဖြစ်သည်။ ❷ မိမိ၏အဝတ်ကို ချွတ်၍လောင်းကစားသည်။

✿ [بَهَضَ-] ❶ ဝန်ပိသည်။ ❷ ခက်ခဲ လေးလံ

စေသည်။

[بَهْضٌ] ❶ ဝန်ပိခြင်း။ ❷ ခက်ခဲလေးလံစေခြင်း။

[أَبْهَضَ] ❶ ဝန်ပိစေသည်။ ❷ ခက်ခဲလေးလံစေသည်။

[اَلْمَبْهُوضُ] ❶ မနိုင်ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရသူ။ ❷ ရှုံးနိမ့်သူ။

✿ [بَهَطَ ـ] ❶ အောင်နိုင်သည်။ ❷ ဝန်ပိစေသည်။ ❸ ခက်ခဲလေးလံစေသည်။

✿ [بَهَظَ ـ] ❶ အောင်နိုင်သည်။ ❷ ဝန်ပိစေသည်။ ❸ ခက်ခဲလေးလံစေသည်။

[بَهْظٌ] ❶ အောင်နိုင်ခြင်း။ ❷ ဝန်ပိစေခြင်း။ ❸ ခက်ခဲလေးလံစေခြင်း။

[أَبْهَظَ] ❶ [ـ الْحَوْضَ] ရေကန်ကို ဖြည့်သည်။ ❷ ဝန်ပိစေသည်။ ❸ ခက်ခဲလေးလံစေသည်။

[اَلْبَاهِظُ] ❶ ခက်ခဲသော(အလုပ်၊ အမှုကိစ္စ စသည်)။ ❷ လေးလံသော(ဝန်)။(ج)[بَوَاهِظُ]။

[اَلْبَاهِظَةُ] ❶ ခက်ခဲသော(အလုပ်၊ အမှုကိစ္စ စသည်)။ ❷ လေးလံသော(ဝန်)။ ❸ ဘေးဆိုး၊ ကပ်ဆိုး။ (ج)[بَوَاهِظُ]။

✿ [بَهِقَ ـ] သမင်ဖြူရောဂါစွဲကပ်သည်။ ရောဂါကြောင့် အရေပြား၌ အဖြူကွက်များဖြစ်ပေါ်သည်။

[بَهَقٌ] သမင်ဖြူရောဂါစွဲကပ်ခြင်း။ ရောဂါကြောင့် အရေပြား၌ အဖြူကွက်များဖြစ်ပေါ်ခြင်း။

[أَبْهَقُ] သမင်ဖြူရောဂါစွဲကပ်သော(သူ)။ ရောဂါကြောင့် အရေပြား၌ အဖြူကွက်များ ဖြစ်ပေါ်သော(သူ)။(م)[بَهْقَاءُ]။(ج)[بُهْقٌ]။

[اَلْبُهَاقُ ـ اَلْبَهَقُ] သမင်ဖြူရောဂါ။ အရေပြား၌ အဖြူကွက်များ ဖြစ်ပေါ်စေသည့်ရောဂါ။

✿ [تَبَهْكَنَ] ဆင်မယဉ်သော လမ်းလျှောက်သည်။ တစ်လှမ်းချင်း လျှောက်သည်။

[اَلْبَهْكَنُ] မိန်းမဆန်သော လူပျို၊လူရွယ်။ နူးညံ့နွဲ့ပြောင်းသော ယောက်ျား။

✿ [بَهَلَ ـ] ❶ အချိန်ဆွဲထားသည်။ ❷ ဖြေးဖြေးလုပ်သည်။ ❸ စိတ်တိုင်းကျ ကျက်စားစေသည်။ စိတ်တိုင်းကျ လွှတ်ထားသည်။ ❹ ကျိန်ဆဲသည်။

[بَهْلٌ] ❶ အချိန်ဆွဲထားခြင်း။ ❷ ဖြေးဖြေးလုပ်ခြင်း။ ❸ စိတ်တိုင်းကျ ကျက်စားစေခြင်း။ စိတ်တိုင်းကျ လွှတ်ထားသည်။ ❹ ကျိန်ဆဲခြင်း။

[بَهِلَ ـ] ❶ အလုပ်အကိုင်မဲ့ဖြစ်သည်။ ❷ လက်နက်မဲ့ဖြစ်သည်။ ❸ [ـتِ الْمَرْأَةُ] လင်မရှိ၊ သားသမီးမရှိသောဘဝနှင့် နေထိုင်သည်။

[بَهَلٌ] ❶ အလုပ်အကိုင်မဲ့ဖြစ်ခြင်း။ ❷ လက်နက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း။ ❸ လင်မရှိ၊ သားသမီး မရှိသောဘဝနှင့် နေထိုင်ခြင်း။

[أَبْهَلَ] ❶ စိတ်တိုင်းကျ နေထိုင်စေသည်။ ❷ ဘေးမဲ့ပေးထားသည်။ ❸ [ـ الأَرْضَ] မျိုးကြဲပြီးနောက် ရေသွင်းသည်။

[بَاهَلَ] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ဘက်နှင့် တစ်ဘက် အပြန်အလှန် ကျိန်ဆဲသည်။ (မှားသူတို့အပေါ်၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ် အထံတော်မှ ကရုဏာတော်ကင်းဝေးမှု သက်

ရောက်ပါစေဟု အပြန်အလှန် ဆုတောင်းသည်။)

[اِبْتَهَلَ] (၁) ရိုကျိုးနှိမ့်ချလျက် ဆုတောင်းသည်။ (၂) တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန် ကျိန်ဆဲသည်။(မှားသူတို့အပေါ်၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အထံတော်မှ ကရုဏာတော်ကင်းဝေးမှု သက်ရောက်ပါစေဟု အပြန်အလှန် ဆုတောင်းသည်။)။ ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللّٰهِ عَلَى الْكَاذِبِيْنَ﴾ ထို့နောက် ကျွန်ုပ်တို့သည် 'မုသားပြောဆိုကြသူတို့အပေါ်၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ကရုဏာတော်မှကင်းဝေးခြင်းသည် ကျရောက်ပါစေသား'ဟု ဆုတောင်းကြမည်။

[تَبَاهَلَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန် ကျိန်ဆဲသည်။(မှားသူတို့အပေါ်၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အထံတော်မှ ကရုဏာတော်ကင်းဝေးမှု သက်ရောက်ပါစေဟု အပြန်အလှန် ဆုတောင်းသည်။)။

[تَبَهَّلَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန် ကျိန်ဆဲသည်။(မှားသူတို့အပေါ်၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ် အထံတော်မှ ကရုဏာတော်ကင်းဝေးမှု သက်ရောက်ပါစေဟု အပြန်အလှန် ဆုတောင်းသည်။)။

[اِسْتَبْهَلَ] (၁) အချိန်ဆွဲထားသည်။ (၂) ဖြေးဖြေးလုပ်သည်။ (၃) စိတ်တိုင်းကျ ကျက်စားစေသည်။ စိတ်တိုင်းကျ လွှတ်ထားသည်။ (၄) ကျိန်ဆဲသည်။

[اَبْهَلَ] အမြဲစိမ်းသစ်ပင်ငယ်တစ်မျိုး။(savin)

[اَلْبَهْلُ] (၁) ဘေးမဲ့ပေးထားသော(တိရစ္ဆာန်)။ (၂) သေးနုတ်သိမ်ဖျင်းသော(အရာ)။ (၃) အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့သော(အပြုအမူ၊ အနေအထိုင်)။

[اَلْبَهْلَةُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ ကရုဏာတော်မှ ကင်းဝေးမှု။
﴿مَنْ وَلِيَ مِنْ اُمُوْرِ النَّاسِ شَيْئًا فَلَمْ يُعْطِهِمْ كِتَابَ اللّٰهِ فَعَلَيْهِ بَهْلَةُ اللّٰهِ﴾
မည်သူမဆို လူတို့အပေါ် အုပ်ချုပ်ပြီး အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ ကျမ်းဂန်အရ ကိုင်တွယ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုလျှင် ထိုသူသည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ ကရုဏာတော်မှကင်းဝေးမည်။

[اَلْبُهْلُوْلُ] (၁) ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော လူကြီးလူကောင်း၊ ခေါင်းဆောင်။ (၂) အလွန်ရယ်မောပျော်ရွှင်၍နေတတ်သူ။(ج)[بَهَالِيْلُ]။

[اَلْبُهْلُوَانُ] ဘားဂျမ်းသမား။

✿ [اَبْهَمَ] (၁) မြှုတ်ကွယ်သည်။ ဖုံးကွယ်နေသည်။ (၂) ဖုံးဖိထားသည်။ ကွယ်ဝှက်ထားသည်။ လျှို့ဝှက်ထားသည်။ (၃) ပိတ်သည်။ (၄) ဖယ်ရှားသည်။

[تَبَهَّمَ] မြှုတ်ကွယ်သည်။ ဖုံးကွယ်နေသည်။ လျှို့ဝှက်နက်နဲသည်။

[اِسْتَبْهَمَ] (၁) မြှုတ်ကွယ်သည်။ ဖုံးကွယ်နေသည်။ (၂) လျှို့ဝှက်နက်နဲသည်။ နားလည်ရခက်သည်။ (၃) စကားမပြောနိုင်ပဲရှိသည်။

[اَلْاِبْهَامُ] လက်မ။(ج) [اَبَاهِمُ - اِبْهَامَاتٌ]။

[اَلْاَبْهَمُ] (၁) စကားမပြောနိုင်အောင် နှုတ်

ပိတ်ထားခြင်းခံရသူ။ ❷ ဆွံ့အသူ။

[اَلْبَهْمَةُ] သိုးပေါက်စ။(ဇ) [بَهْمٌ ـ بِهَامٌ]။

[اَلْبُهْمَةُ] ❶ မာပြင်းသော ကျောက်တုံး။ ❷ အဖြေရှာရန်ခက်ခဲသော(ပြဿနာ)။ ❸ ဖြေရှင်း၍မရသောအမှုကိစ္စ။ ❹ လမိုက်သော(ည)။ (ဇ) [بُهَمٌ]။

[اَلْبَهِيمُ] ❶ နက်မှောင်သော။ ❷ တစ်ရောင်တည်းဖြစ်သော။ ❸ အနိမ့်အမြင့်မရှိသော အသံ။(ဇ) [بُهُمٌ ـ بُهْمٌ]။

[اَلْبَهِيمَةُ] ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်။ (ဇ) [بَهَائِمُ]။

[اَلْمُبْهَمُ] ❶ နားလည်ရခက်သော(အရာ၊ စကား၊ စသည်)။ ❷ နှုတ်ပိတ်ခြင်းခံထားရသော(သူ)။ ❸ မည်သည့်အရာနှင့်မျှ ရောနှောထားခြင်းမရှိသော(အရာ)။(ဇ) [بُهَّمٌ ـ بُهُمٌ]။

[اَلْمُبْهَمَةُ] [اَسْمَاءُ الْاِشَارَةِ]အညွှန်းနာမ်များ၊ [اَسْمَاءُ الْمَوْصُوْلِ]ပုဒ်ဆက်အညွှန်းနာမ်များ၊ [اَلضَّمَائِرُ]နာမ်စားများစသည်တို့ကို [اَلْمُبْهَمَةُ]ဟုခေါ်သည်။

✿ [اَلْبَهْنَانَةُ] နွဲ့နှောင်းသော၊ ပျော့ပျောင်းသော မိန်းမ။

✿ [بَهْنَسَ] [ـفِى مَشْيِهِ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ မော်ကြွားသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။

[تَبَهْنَسَ] လမ်းလျှောက်ရာ၌ မော်ကြွားသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။

[اَلْبَهْنَسُ] ခြင်္သေ့။(ဇ) [بَهَانِسُ]။

✿ [بَهَا ـُ] ❶ လှပသည်။ ချောမောပြေပြစ်သည်။ လှပခန့်ညားသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]သာလွန်သည်။ ပိုမိုထူးကဲသည်။

[بَهَاءٌ] ❶ လှပခြင်း။ ချောမောပြေပြစ်ခြင်း။ လှပခန့်ညားခြင်း။ ❷ သာလွန်ခြင်း။ ပိုမို ထူးကဲခြင်း။

✿ [بَهِيَ ـَ] ❶ လှပသည်။ ချောမောပြေပြစ်သည်။ လှပခန့်ညားသည်။ ❷ သာလွန်သည်။ ပိုမို ထူးကဲသည်။ ❸ [ـالْمَكَانُ](နေရာ)လစ်လပ်သည်။ လစ်ဟာသည်။ ကျယ်ဝန်းသည်။

[بَهَاءٌ ـ بَهَائَةٌ] ❶ လှပခြင်း။ ချောမောပြေပြစ်ခြင်း။ လှပခန့်ညားခြင်း။ ❷ သာလွန်ခြင်း။ ပိုမိုထူးကဲခြင်း။ ❸ (နေရာ)လစ်လပ်ခြင်း။ လစ်ဟာခြင်း။ ကျယ်ဝန်းခြင်း။

[بَهِيٌّ] ❶ လှပသော(သူ)။ ချောမောပြေပြစ်သော(သူ)။ လှပခန့်ညားသော(သူ)။ ❷ သာလွန်သော(သူ)။ ပိုမို ထူးကဲသော(သူ)။ ❸ လစ်လပ်သော(နေရာ)။ လစ်ဟာသော(နေရာ)။ ကျယ်ဝန်းသော(နေရာ)။ (ဇ) [أَبْهِيَاءُ]။(မ) [بَهِيَّةٌ]။(ဇ) [بَهَايَا]။

[اَبْهَى] ❶ လှပသည်။ ချောမောပြေပြစ်သည်။ လှပခန့်ညားသည်။ ❷ သာလွန်သည်။ ပိုမို ထူးကဲသည်။ ❸ [ـالْمَكَانَ](နေရာကို)လစ်လပ်စေသည်။ လစ်ဟာစေသည်။ ကျယ်ဝန်းစေသည်။

[بَاهَا] ဂုဏ်ပြိုင်သည်။ မော်ကြွားသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။

[بَهَّى] ပို၍ကျယ်ဝန်းအောင်လုပ်သည်။

[اِبْتَهَى] မောက်မာသည်။

[تَبَاهَا] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာ

ဆက်ဆံသည်။

[اَلْبَهْوُ] ❶ ကျယ်ဝန်းသော(အရာ)။ [هُوَ فِى بَهْوٍ مِنَ الْعَيْشِ]သူဟာ ချောင်လည်တဲ့ဘဝနဲ့နေရတယ်။ ❷ မျက်နှာစာတန်း၌ရှိသော အိမ်။ ❸ ဧည့်ခန်း။(ج) [اَبْهَاءٌ]။

[اَلْبَهَا-اَلْبَهَاءُ] ❶ လှပခန့်ငြားမှု။ ❷ သာယာလှပသော ရှုမြင်ကွင်း။ ❸ တောက်ပမှု။

✿ [بَاءَ ـ] ❶ ပြန်လှည့်လာသည်။ ❷ ပြန်ယူလာသည်။ ﴿وَبَاءُوْا بِغَضَبٍ مِنَ اللهِ﴾ထို့ပြင် ၄င်းတို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏အမျက်တော်ကို ယူဆောင်လျက်ပြန်လာခဲ့ကြကုန်၏။ ❸ အသေစား သေစေခြင်းခံရသည်။

[بَوْءٌ-بَوَاءٌ] ❶ ပြန်လှည့်လာခြင်း။ ❷ ပြန်ယူလာခြင်း။ ❸ အသေစား သေစေခြင်းခံရခြင်း။

[اَبَاءَ] ❶ ပြန်ယူလာသည်။ ❷ နေရာထိုင်ခင်းပေးသည်။ ❸ ဝန်ခံစေသည်။ ❹ အသေစားသေစေသည်။

[بَاوَا] ❶ အသေစား သေစေရန်ထိုက်သည်။ ❷ အသေစား သေစေသည်။

[بَوَّا] ❶ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည်။ ❷ နေရာထိုင်ခင်းပေးသည်။

﴿وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾

၄င်းပြင် အကြင်သူတို့သည် ယုံကြည်ခဲ့ကြပြီး ကောင်းမြတ်သော အကျင့်သီလများကို ပြုမူခဲ့ကြကုန်၏။ ငါအရှင်မြတ်သည် ထိုသူတို့အား ဂျန္နတ်သုခဘုံရှိ ခန်းဆောင်များ၌ နေရာထိုင်ခင်း ပြုလုပ်ပေးတော်မူမည်။ ❸ အိမ်ယာစီမံပေးသည်။ ❹ ဓါးလှံလက်နက်ဖြင့် ချိန်ရွယ်သည်။

[تَبَاوَا] အသတ်ခံရသူနှင့် သတ်သူကို အသေစားသေစေခြင်းဖြင့်ညီမျှစေသည်။

[تَبَوَّا] နေရာယူသည်။ သွားရောက်ခိုလှုံနေထိုင်သည်။

[اِسْتَبَاءَ] ❶ နေရာယူသည်။ ❷ သွားရောက်ခိုလှုံနေထိုင်သည်။ ❸ အသေစား သေစေသည်။

[اَلْبَاءُ] ❶ ထိမ်းမြားမှု။ ❷ ကာမစပ်ယှက်မှု။

[اَلْبَاءَةُ] ❶ ထိမ်းမြားမှု။ ❷ ကာမစပ်ယှက်မှု။﴿مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ﴾အသင်တို့အနက် မည်သူမဆို ထိမ်းမြားရန်တတ်စွမ်းနိုင်လျှင် ထိမ်းမြားမှုကိုပြုကြကုန်။ ❸ အိမ်။ နေအိမ်။(ج) [بَاءٌ]။

[اَلْبَوَاءُ] ❶ အသေစားသေစေခြင်း၌ ညီမျှသော(သူ)။ အသတ်ခံရသူ၏အစား သေစေရန်ထိုက်တန်သူ။ ❷ အဖြေ။ ဖြေကြားချက်။ [كَلَّمْنَاهُمْ فَاَجَابُوْنَا عَنْ بَوَاءٍ وَاحِدٍ]သူတို့ကိုတို့စကားပြောကြည့်တာ အဖြေတစ်ခုပဲရတယ်။

[اَلْبِيْئَةُ] ❶ အိမ်။ ❷ အခြေအနေ။ [بِيْئَةٌ طَبِيْعِيَّةٌ]သဘာဝအခြေအနေ။ [بِيْئَةٌ سِيَاسِيَّةٌ]နိုင်ငံရေးအခြေအနေ။

[اَلْمَبَاءَةُ] ❶ အိမ်။ ❷ [رَحِيْبُ الْمَبَاءَةِ]အလွန်ရက်ရောပေးကမ်းသူ။

✿ [بَابَ ـ] တံခါးမှူးလုပ်သည်။ ဂိတ်စောင့် အလုပ်ကို လုပ်သည်။

[بَوْبٌ] တံခါးမှူးလုပ်ခြင်း။ ဂိတ်စောင့်အ

လုပ်ကို လုပ်ခြင်း။

[بَوَّبَ] (၁) [بَابَ_الْبَابَ]တံခါးလုပ်သည်။ (၂) [بَابَ_الْكِتَابَ](စာအုပ်ကို)ကဏ္ဍများ၊ အခန်းများ ဖွဲ့၍ ပြုစုသည်။

[تَبَوَّبَ] (၁) တံခါးဖြစ်သည်။ (၂) (စာအုပ်ကို)ကဏ္ဍများ၊ အခန်းများဖွဲ့၍ ပြုစုထားသည်။ (၃) တံခါးမှူးအဖြစ် ခန့်အပ်ထားသည်။

[اَلْبَابُ] (၁) တံခါး။ (၂) ကဏ္ဍ၊ အခန်း။(ج) [اَبْوَابٌ۔ بِيْبَانٌ]။

[اَلْبَابِيُّ] (၁) တံခါးနှင့်ဆိုင်သော။ (၂) [اَلْوَرِيْدُ الْبَابِيُّ]သွေးကြောမကြီး။

[اَلْبَابِيَّةُ] (၁) အံ့သြဘွယ်ရာ။ ထူးဆန်းသော(အရာ)။ (၂) ဟိဂ်ျရီ(၁၃)ရာစုခန့်က အီရန်နိုင်ငံ၌ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဘာသာရေးလှုပ်ရှားမှုတစ်ခု၏အမည်။ ယင်းလှုပ်ရှားမှုကို စတင်ပြုလုပ်သူ 'ဗားဗ်မိရ်ဇာအလီမုဟမ္မဒ်'၏ နောက်လိုက်များ။

[اَلْبِوَابَةُ] တံခါးစောင့်အလုပ်။

[اَلْبَوَّابَةُ] (၁) တံခါးစောင့်။ ဂိတ်စောင့်။ (၂) အူမကြီး၏အဝ။

[اَلْبَوَّابَةُ] ပင်မတံခါးကြီး။

✽ [اَلْبُوْتَاسِيَام] ပိုတက်စီယမ်။

✽ [اَلْبُوْتَقَةُ] သတ္တုကျိုသည့်ခွက်၊ လုံခွက်။

✽ [بَاثَ-] (၁) ရှာဖွေသည်။ (၂) အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာ လွင့်စင်ပြန့်ကြဲစေသည်။ (၃) ထုတ်ယူသည်။ (၄) တွင်းတူးပြီးမြေဖို့သည်။

[بَوْثٌ] (၁) ရှာဖွေခြင်း။ (၂) အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာ လွင့်စင်ပြန့်ကြဲစေခြင်း။ (၃) ထုတ်ယူခြင်း။ (၄) တွင်းတူးပြီး မြေဖို့ခြင်း။

[اَبَاثَ] ရှာဖွေသည်။

[اِبْتَاثَ] ရှာဖွေသည်။

[اِسْتَبَاثَ] နှိုက်ထုတ်သည်။

✽ [بَاجَ-] (၁) [ـ الْبَرْقُ](လျှပ်စီး)တဖျပ်ဖျပ် လင်းလက် တောက်ပသည်။ (၂) [ـ فُلَانٌ] မျက်နှာ ကြည်လင်ဝင်းပလာသည်။ (၃) ဟစ်အော်သည်။ (၄) မောပန်းသည်။ ပင်ပန်းသည်။ (၅) [ـ فُلَانًا]ထိတွေ့သည်။ သက်ရောက်သည်။(၆) လွှမ်းခြုံ သက်ရောက်သည်။

[بَوْجٌ۔ بَوَجَانٌ] (၁) (လျှပ်စီး)တဖျပ်ဖျပ် လင်းလက်တောက်ပခြင်း။ (၂) မျက်နှာ ကြည်လင်ဝင်းပလာခြင်း။ (၃) ဟစ်အော်ခြင်း။ (၄) မောပန်းခြင်း။ ပင်ပန်းခြင်း။ (၅) ထိတွေ့ခြင်း။ သက်ရောက်ခြင်း။ (၆) လွှမ်းခြုံ သက်ရောက်ခြင်း။

[بَوَّجَ] (၁) [ـ الْبَرْقُ](လျှပ်စီး)တဖျပ်ဖျပ် လင်းလက်တောက်ပသည်။ (၂) ဟစ်အော်သည်။

[اِنْبَاجَ] (၁) [ـ الْبَرْقُ](လျှပ်စီး)တဖျပ်ဖျပ်လင်းလက်တောက်ပသည်။ (၂) [ـ الْبَائِجَةُ]ဘေးဒုက္ခကျရောက်သည်။

[تَبَوَّجَ] [ـ الْبَرْقُ](လျှပ်စီး)တဖျပ်ဖျပ်လင်းလက် တောက်ပသည်။

[اَلْبَائِجُ] (၁) ပေါင်အတွင်းရှိ အကြော။ (၂) တစ်ကိုယ်လုံးပြန့်နှံ့နေသည့် အကြော။

[اَلْبَائِجَةُ] (၁) ပေါင်အတွင်းရှိ အကြော။ (၂) တစ်ကိုယ်လုံးပြန့်နှံ့နေသည့် အကြော။ (၃) သဲပြင်။ (၄) ဘေးဒုက္ခ။(ج)[بَوَائِجُ]။

[اَلْبَاجُ] ညီညာ၍ဖြောင့်ဖြူးသောလမ်း။ [بَاجًا وَاحِدًا]တစ်မျိုးတစ်စားတည်းဖြစ်သော [النَّاسُ بَاجٌ وَاحِدٌ]လူတွေဟာ အားလုံး အတူ

တူပဲ။(ح)[أبوا حٌ]။

✿ [بَاحَ ـُ] ❶ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ ❷ [ـ فُلاَنٌ بِالسِّرِّ] (လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်သည်။ ❸ [ـ خَصْمَهُ]မိမိ၏ ပြိုင်ဘက်ကို လုံးထွေးသတ်ပုပ်သည်။

[بَوْحٌ] ❶ ပေါ်လွင်ထင်ရှားခြင်း။ ❷ (လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်ခြင်း။ ❸ မိမိ၏ ပြိုင်ဘက်ကို လုံးထွေးသတ်ပုပ်ခြင်း။

[بَائِحٌ - بَيُوْحٌ] ❶ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ (လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်သော(သူ)။ ❸ မိမိ၏ပြိုင်ဘက်ကို လုံးထွေးသတ်ပုပ်သော(သူ၊ အရာ)။

[أَبَاحَ] ❶ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။ ❷ (လျှို့ဝှက်ချက်ကို)ဖေါ်ထုတ်သည်။ ❸ ခွင့်ပြုသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးသည်။

[اِسْتَبَاحَ] ❶ ပြုလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသောအရာအဖြစ် မှတ်ယူသည်။ ❷ အရင်းအမြစ်ကို ဖယ်ရှားဆွဲနှုတ်သည်။

[اَلْإِبَاحَةُ] ❶ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသောအရာအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်း။ ❷ လုပ်လိုကလုပ်နိုင်၍ မလုပ်လိုက မလုပ်ပဲနေနိုင်သည်ဟု ပညတ်ထားချက်။

[اَلْإِبَاحِيَّةُ] ❶ စည်းကမ်းဥပဒေများနှင့် ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ ဘောင်ခတ်သတ်မှတ်ချက်များမှ ရုန်းထွက်သောလုပ်ရှားမှု။ ❷ လူသည် ကောင်းမှုပြုရန်နှင့် မကောင်းမှုများကို ရှောင်ကြဉ်ရန် ပင်ကိုယ်အစွမ်းအစမရှိဟု ခံယူကြပြီး ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုကို လက်မခံပဲ ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုစနစ်ကို ကျင့်သုံးသော အုပ်စုတစ်စု။

[اَلْبَاحَةُ] ❶ မျက်နှာစာ။ ရင်ပြင်။ ❷ ကျယ်ဝန်းပြန့်ပြူးသည့်နေရာ။ ❸ အလွန်များပြားလှသော စွန်ပလွံပင်များ။ ❹ [بَاحَةُ الْمَاءِ]အလွန်များပြားကြီးမားလှသော ရေထုကြီး။(ج) [بُوَحٌ]။

✿ [بَاخَ ـُ] ❶ ငြိမ်းအေးသည်။[ـتِ النَّارُ]မီးငြိမ်းသွားသည်။ [ـ الْحَرُّ]အပူချိန် လျော့ကျသွားသည်။ [ـ الْغَضَبُ]ဒေါသပြေသည်။ [بَاخَ الْحَرْبُ]စစ်ပြီးဆုံးသည်။ ❷ ခြေကုန်လက်ပန်းကျသည်။ မောပန်းနွမ်းဟိုက်သည်။ ❸ [ـ اللَّحْمُ]အသားပုပ် သိုးပျက်စီးသည်။

[بَوْخٌ - بُؤُوْخٌ - بَوَخَانٌ] ❶ ငြိမ်းအေးခြင်း။ (မီး)ငြိမ်းသွားခြင်း။ (အပူချိန်)လျော့ကျသွားခြင်း။ ဒေါသပြေခြင်း။ စစ်ပြီးဆုံးခြင်း။ ❷ ခြေကုန်လက်ပန်းကျခြင်း။ မောပန်းနွမ်းဟိုက်ခြင်း။ ❸ အသားပုပ် သိုးပျက်စီးခြင်း။

[أَبَاخَ] ငြိမ်းအေးစေသည်။[ـ النَّارَ]မီးငြိမ်းသတ်သည်။ [ـ الْحَرَّ]အပူချိန် လျော့ကျသွားစေသည်။[ـ الْغَضَبَ]ဒေါသပြေငြိမ်းစေသည်။[ـ الْحَرْبَ]စစ်ပြီးဆုံးစေသည်။

[اَلْبَوْخُ] ရှုတ်ထွေးမှု။[هُمْ فِي بَوْخٍ مِنْ أَمْرِهِمْ] သူတို့ကိစ္စနဲ့သူတို့ ရှုတ်ထွေးနေတယ်။

✿ [اَلْبُوْدَقَةُ] သတ္တုကျိုသည့်ခွက်၊ လုံခွက်။ ကြည့်။ [اَلْبُوْتَقَةُ]

✿ [اَلْبُوْذِيَّةُ] ဗုဒ္ဓဘာသာ။

✿ [بَارَ ـُ] ❶ ပျက်စီးသည်။ ❷ အလုပ်အကိုင်မဲ့သည်။ ❸ အရောင်းအဝယ် ထိုင်းမှိုင်းသည်။ ❹ [ـتِ الْأَرْضُ]မြေကို စိုက်ပျိုးခြင်းမ

ပြုပဲ ပစ်ထားသည်။ မြေလွတ်မြေရိုင်းဖြစ်သည်။ ❺ [ـ العَمَلُ]ရည်ရွယ်ချက်မဲ့ ဆောင်ရွက်သည်။ ❻ စစ်ဆေးစမ်းသပ်သည်။ စုံစမ်းသည်။

[بَوْرٌ-بَوَارٌ] ❶ ပျက်စီးခြင်း။ ❷ အလုပ်အကိုင်မဲ့ခြင်း။ ❸ အရောင်းအဝယ် ထိုင်းမှိုင်းခြင်း။ ❹ မြေကို စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုပဲ ပစ်ထားခြင်း။ မြေလွတ်မြေရိုင်းဖြစ်ခြင်း။ ❺ ရည်ရွယ်ချက်မဲ့ ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❻ စစ်ဆေးစမ်းသပ်သည်။ စုံစမ်းခြင်း။

[بَائِرٌ] ❶ ပျက်စီးသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ အလုပ်အကိုင်မဲ့သော(သူ၊ အရာ)။ ❸ ထိုင်းမှိုင်းသော(အရောင်းအဝယ်)။ ❹ မြေကို စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုပဲ ပစ်ထားသော(မြေ)။ မြေလွတ်မြေရိုင်း။ ❺ ရည်ရွယ်ချက်မဲ့သော(အလုပ်)။ ❻ စစ်ဆေးစမ်းသပ်သော(သူ)။ စုံစမ်းသော(သူ)။(ج)[بُوْرٌ-بُوَّرٌ]။

[اَبَارَ] ❶ ပျက်စီးစေသည်။ ❷ အလုပ်အကိုင်မဲ့စေသည်။ ❸ အရောင်းအဝယ် ထိုင်းမှိုင်းစေသည်။

[اِبْتَارَ] စစ်ဆေးသည်။ စုံစမ်းသည်။

[اَلْبَارِيَاءُ] ဖျာ။ မြက်ဖျာ။

[اَلْبَارِيُّ] ဖျာ။ မြက်ဖျာ။

[اَلْبَارِيَّةُ] ဖျာ။ မြက်ဖျာ။

[اَلْبَوَارُ] မြေလွတ်၊ မြေရိုင်း။

[اَلْبُوْرُ] ❶ မြေလွတ်၊ မြေရိုင်း။ ❷ မင်္ဂလာမရှိသူ။ လူယုတ်မာ။

[اَلْبُوْرِيُّ] ❶ ဖျာ။ မြက်ဖျာ။ ❷ ငါးတစ်မျိုး။

✿ [اَلْبُوْرَقُ] လက်ချား။

✿ [بَازَ ـ] တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းသည်။

[بَوْزٌ] တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း။

[بَوَّزَ] ❶ နှုတ်ခမ်းစူထားသည်။ ❷ စိတ်ကောက်သည်။ ❸ မျက်နှာပုပ်ထားသည်။

[اَلْبَازُ] သိန်းငှက်။(ج)[اَبْوَازٌ-بِيزَانٌ]။

[اَلْبُوْزُ] ❶ နှုတ်ခမ်းဝ။ ❷ ပါးစပ်။ ❸ ရေခဲမုန့်။ ❹ ဘီယာအချိုရည်။ (ج)[اَبْوَازٌ]။

✿ [بَاسَ ـ] နမ်းသည်။

[بَوْسٌ] နမ်းခြင်း။

✿ [بَاشَ ـ] ❶ လူရမ်းကားနှင့် ပေါင်းဖော်သည်။ ကလေကချေနှင့် ပေါင်းဖော်သည်။ ❷ [ـ القَوْمَ]လူများ ရှုပ်ထွေးဆူညံသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]ရောနှောသည်။

[بَوْشٌ] ❶ လူရမ်းကားနှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်း။ ကလေကချေနှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်း။ ❷ လူများ ရှုပ်ထွေးဆူညံခြင်း။ ❸ ရောနှောခြင်း။

[بَاوَشَ] တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် အရိပ်အမြွက်ပြသည်။ ညွှန်းသည်။

[بَوَّشَ] (လူများ)ရှုပ်ထွေးဆူညံသည်။

[اِنْبَاشَ] တွန့်ဆုတ်ထွက်ပြေးသည်။

[تَبَاوَشَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လှံ၊ မြားစသည်ဖြင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ပစ်ခတ်သည်။

[تَبَوَّشَ] (လူများ)ရှုပ်ထွေးဆူညံသည်။

[اَلْبَوْشُ] ❶ ရှုပ်ထွေးဆူညံသော(လူအုပ်)။ ❷ လူရမ်းကား၊ တေလေ။ လူလေလူလွင့်။ (ج)[اَبْوَاشٌ - اَوْبَاشٌ]။

[اَلْبَوْشِيُّ-اَلْبُوْشِيُّ] ❶ ကလေးများသော သူဆင်းရဲ။

❻ လူရမ်းကား၊ တေလေ။ လူလေလူလွင့်။

✿ [بَاصَ ـُ] ❶ အလွန် ဝေးကွာသည်။ ❷ ထွက်ပြေးပုန်းခိုသည်။ ❸ အကြိမ်ကြိမ် ကြိုးစားသည်။ ❹ လက်လွတ်ကျန်ရစ်သည်။ ❺ အသဲအသန် တောင်းဆိုသည်။ ဆန္ဒစောသည်။

[بَوْصٌ] ❶ အလွန်ဝေးကွာခြင်း။ ❷ ထွက်ပြေးပုန်းခိုခြင်း။ ❸ အကြိမ်ကြိမ်ကြိုးစားခြင်း။ ❹ လက်လွတ်ကျန်ရစ်ခြင်း။ ❺ အသဲအသန် တောင်းဆိုခြင်း။ ဆန္ဒစောခြင်း။

[بَوَّصَ] ❶ အရောင် သန့်ရှင်းတောက်ပသည်။ ❷ (မြင်း)မြင်းပြိုင်ကွင်း၌ ရှေ့ရောက်သည်။ ကျော်တက်သည်။

[اِنْبَاصَ] တွန့်ကျေသည်။ ရှုံ့တွသည်။

[اِسْتَبَاصَ] ရှေ့ရောက်သည်။ ကျော်တက်သည်။

[اَلْبَوْصُ] ❶ အသွေးအရောင်။ ❷ အခြေအနေ။ ❸ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်။(ج)[اَبْوَاصٌ]။

[اَلْبُوْصُ] ❶ အသွေးအရောင်။ ❷ အခြေအနေ။ ❸ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်။ ❹ အပင်တစ်မျိုး။ (ج)[اَبْوَاصٌ]။

[اَلْبُوْصِيُّ] ရွေးဟောင်းသင်္ဘောတစ်မျိုး။

✿ [بَاضَ ـُ] ❶ မျက်နှာ ပြန်လည်လှပလာသည်။ ❷ [ـبِالْمَكَانِ]ရပ်တည်နေထိုင်သည်။

[بَوْضٌ] ❶ မျက်နှာ ပြန်လည်လှပလာခြင်း။ ❷ ရပ်တည်နေထိုင်ခြင်း။

✿ [بَاطَ ـُ] ❶ ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းလာသည်။ ❷ ချမ်းသာရာမှ ဆင်းရဲသွားသည်။ အထည်ကြီးပျက်ဖြစ်သည်။

[بَوْطٌ] အပင်တစ်မျိုး။

✿ [بَاعَ ـُ] ❶ မိမိ၏လက်နှစ်ဘက်ကို ဘေးသို့ဆန့်တန်းသည်။ ❷ [ـبِيَدَيْهِ]ဥစ္စာပစ္စည်းကို ဖြန့်ဝေသည်။ ❸ [ـفِى سَيْرِهِ]ခြေလှမ်းကြဲကြဲလှမ်းသည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]မိမိ၏ လက်တစ်ကားစာ၊ တစ်လံအကွာအဝေးဖြင့် တိုင်းတာသတ်မှတ်သည်။ ❺ [ـالطَّرِيْقَ]ခြေလှမ်း ကြဲကြဲဖြင့် အမြန်လျှောက်သည်။

[بَوْعٌ] ❶ မိမိ၏လက်နှစ်ဘက်ကို ဘေးသို့ဆန့်တန်းခြင်း။ ❷ ဥစ္စာပစ္စည်းကို ဖြန့်ဝေခြင်း။ ❸ ခြေလှမ်းကြဲကြဲလှမ်းခြင်း။ ❹ မိမိ၏လက်တစ်ကားစာ၊ တစ်လံအကွာအဝေးဖြင့် တိုင်းတာသတ်မှတ်ခြင်း။ ❺ ခြေလှမ်းကြဲကြဲဖြင့် အမြန်လျှောက်သည်။

[بَائِعٌ - بَيِّعٌ] ❶ မိမိ၏လက်နှစ်ဘက်ကို ဘေးသို့ဆန့်တန်းသော(သူ)။ ❷ ဥစ္စာပစ္စည်းကို ဖြန့်ဝေသော(သူ)။ ❸ ခြေလှမ်းကြဲကြဲလှမ်းသော(သူ)။ ❹ မိမိ၏လက်တစ်ကားစာ၊ တစ်လံအကွာအဝေးဖြင့် တိုင်းတာသတ်မှတ်သော(သူ)။ ❺ ခြေလှမ်းကြဲကြဲဖြင့် အမြန်လျှောက်သော(သူ)။(ج)[بَاعَةٌ]။

[بَوَّعَ] ခြေလှမ်းကြဲကြဲဖြင့် အမြန်လျှောက်သည်။

[اِنْبَاعَ] ❶ ဆန့်တန်းသည်။ ❷ အလျားရှည်ထွက်သည်။[ـتِ الْحَيَّةُ](မြွေ)ရစ်ခွေရာမှ မိမိကိုယ်ကို ဆန့်ထုတ်သည်။ ❸ လွှားခုန်သည်။ ❹ [ـلَهُ فِى السِّلْعَةِ]ဈေးလျှော့ပေးသည်။ ❺ [اِنْبَاعَ الْمَاءُ](ရေ)ပန်းထွက်သည်။

[تَبَوَّعَ] ❶ ရှည်လျားဆန့်ထွက်သည်။

❷ မိမိ၏လက်နှစ်ဘက်ကို ဘေးသို့ဆန့်တန်းသည်။ ❸ ခြေလှမ်းကြဲကြဲလှမ်းသည်။

[اَلْبَائِعُ] သမင်ပေါက်စ။(ج)[بُوْعٌ-بَوَائِعُ]။

[اَلْبَاعُ] ❶ တစ်လံအကွာအဝေး။ ❷ [طَوِيْلُ الْبَاعِ]အရပ်ရှည်သော(သူ)။ ❸ [طَوِيْلُ الْبَاعِ فِي كَذَا]အလွန့်အလွန်ဖြစ်သော။ အဆုံးအစွန်ဖြစ်သော။ [هُوَ طَوِيْلُ الْبَاعِ فِي الْعِلْمِ]သူဟာ ပညာအရာမှာ တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သူဖြစ်တယ်။(ج) [اَبْوَاعٌ]။

[اَلْبَاعَةُ] မျက်နှာစာ။ ရင်ပြင်။

[اَلْبُوْعُ] ❶ တစ်လံအကွာအဝေး။ ❷ [طَوِيْلُ الْبُوْعِ]အရပ်ရှည်သော(သူ)။ ❸ [طَوِيْلُ الْبُوْعِ فِي كَذَا]အလွန့်အလွန်ဖြစ်သော။ အဆုံးအစွန်ဖြစ်သော။[هُوَ طَوِيْلُ الْبُوْعِ فِي الْعِلْمِ] သူဟာ ပညာအရာမှာ တစ်ဘက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သူဖြစ်တယ်။(ج) [اَبْوَاعٌ]။

[اَلْبَوْعُ] ❶ တစ်လံအကွာအဝေး။ ❷ ခြေမအရင်းရှိ အရိုး။(ج) [اَبْوَاعٌ]။

[اَلْبَوَّاعُ] အလွန်အလွန် ဝဖြိုးသော။

[اَبَاغَ] ကျူးကျော်စော်ကားသည်။

[تَبَوَّغَ] ❶ ထကြွသည်။ [ـبِهِ الدَّمُ فَقَتَلَهُ] သူသွေးဆူပြီး သတ်လိုက်တယ်။ ❷ [ـالشَّرُّ] မကောင်းမှု ပြန့်နှံ့သည်။ ❸ [ـخَصْمَهُ]မိမိ၏ ရန်ဘက်ကို အနိုင်ယူလွှမ်းမိုးသည်။

✿ [اَلْبَوْغَاءُ] ❶ မြေကြီး။ ❷ ဖုံမှုန့်။ ❸ အလွန် အသိဉာဏ်နည်းပါးသူ။ အောက်တန်းကျသူ။[اَلْبَوْغَاءُ مِنَ الطِّيْبِ]မွှေးရနံ့။

✿ [بَاقَ ـُ] ❶ ပျက်စီးယိုယွင်းသည်။ ❷ ကွယ်ပျောက်သည်။ ❸ [ـتِ السَّفِيْنَةُ](သင်္ဘော) နစ်မြုပ်သည်။ ❹ လိမ်ညာသည်။ ❺ ရန်တွေ့သည်။ ဒုက္ခပေးသည်။ ❻ [ـبِفُلَانٍ] ကွယ်ရာမှ ချောင်းမြောင်းကြည့်ရှုသည်။ အကွယ်မှ ရုတ်တရက်ထွက်ပေါ်တိုက်ခိုက်သည်။ ❼ [ـتِ الدَّاهِيَةُ](ဘေးဒုက္ခ)ထိတွေ့သည်။ ❽ [ـفُلَانًا]သစ္စာဖောက်သည်။[بَاقُوْا عَلَيْهِ]သူတို့က သူ့ကို ဝိုင်းပြီး မတရားသတ်ဖြတ်လိုက်ကြတယ်။ ❾ ခိုးဝှက်သည်။

[بَوْقٌ] ❶ ပျက်စီးယိုယွင်းခြင်း။ ❷ ကွယ်ပျောက်ခြင်း။ ❸ နစ်မြုပ်ခြင်း။ ❹ လိမ်ညာခြင်း။ ❺ ရန်တွေ့ခြင်း။ ဒုက္ခပေးခြင်း။ ❻ ကွယ်ရာမှ ချောင်းမြောင်းကြည့်ရှုခြင်း။ အကွယ်မှ ရုတ်တရက်ပေါ်ထွက် တိုက်ခိုက်ခြင်း။ ❼ (ဘေးဒုက္ခ)ထိတွေ့ခြင်း။ ❽ သစ္စာဖောက်ခြင်း။ ❾ ခိုးဝှက်ခြင်း။

[بَوَّقَ] ❶ မှုတ်သည်။ ❷ စကားကို တန်ဆာဆင်ပြောသည်။

[اِنْبَاقَ] ❶ ဘေးဒုက္ခ စုပြုံကျရောက်သည်။ ❷ မတရားစော်ကားသည်။

[تَبَوَّقَ] ❶ တိရစ္ဆာန်များ၌ ကူးဆက်ရောဂါကျရောက်ပြန့်နှံ့သည်။ ❷ မတတ်သာ၍ လိမ်ညာလိုက်ရသည်။

[اَلْبَائِقُ] ကျကျန်ခဲ့သောပစ္စည်း။

[اَلْبَائِقَةُ] ❶ ကြမ္မာဆိုး။ ❷ ဘေးဒုက္ခ။(ج) [بَوَائِقُ]။

[اَلْبَاقَةُ] ဟင်းရွက်အစည်း။

[اَلْبَوْقُ] အလွန်ပြင်းထန်မှု။

[اَلْبُوْقُ] ❶ ဝီစီ။ လေမှုတ်တူရိယာ။ ❷ မှား

ယွင်းမှု။ လုပ်ကြံဖန်တီးပြောဆိုမှု။ ❸ လျှို့ဝှက်အပ်သည်ကို ဖွင့်ဖော်ပြောဆိုတတ်သူ။ [اَبْوَاقٌ - بِيْقَانٌ](ج)။

[اَلْبُوْقَةُ] ❶ ဝီစီ။ လေမှုတ်တူရိယာ။ ❷ မှားယွင်းမှု။ လုပ်ကြံဖန်တီးပြောဆိုမှု။ ❸ လျှို့ဝှက်အပ်သည်ကို ဖွင့်ဖော်ပြောဆိုတတ်သူ။ ❹ မိုးသက်လေပြင်း။(ج) [بُوَقٌ - بُوْقَاتٌ]။

[اَلْبَوَّاقُ] ဝီစီမှုတ်သူ။ လေမှုတ်တူရိယာကို တီးမှုတ်သူ။

✿ [بَاكَ ـُ] ❶ ဝဖြိုးသည်။ ❷ ရှုတ်ထွေးသည်။ ❸ [ــفُلَانًا]ရောနှောဆက်ဆံသည်။ ❹ ထည့်သည်။ ❺ [ــرَأْيَهُ]ကြံရာမရဖြစ်သည်။ ❻ [ــالشَّيْءَ]ထွင်းထုရေးခြစ်သည်။ ❼ ဝယ်ယူသည်။ ❽ မွှေနှောက်သည်။ ❾ [ــبُنْدُقَةَ الْمِسْكِ](နံ့သာကို)မွှေးရနံ့ထွက်လာရန် လက်ဖဝါးနှစ်ဖက်ဖြင့် ပွတ်နယ်သည်။

[بَوْكٌ - بُئُوْكٌ] ❶ ဝဖြိုးခြင်း။ ❷ ရှုတ်ထွေးခြင်း။ ❸ ရောနှောဆက်ဆံခြင်း။ ❹ ထည့်ခြင်း။ ❺ ကြံရာမရဖြစ်ခြင်း။ ❻ ထွင်းထုရေးခြစ်ခြင်း။ ❼ ဝယ်ယူခြင်း။ ❽ မွှေနှောက်ခြင်း။ ❾ (နံ့သာကို)မွှေးရနံ့ ထွက်လာရန် လက်ဖဝါးနှစ်ဖက်ဖြင့် ပွတ်နယ်ခြင်း။

[بَائِكٌ] ❶ ဝဖြိုးသော(သူ)။ ❷ ရှုတ်ထွေးသော(အမှုကိစ္စ)။ ❸ ရောနှောဆက်ဆံသော(သူ)။ ❹ ထည့်သော(သူ)။ ❺ ကြံရာမရဖြစ်သော(သူ)။ ❻ ထွင်းထုရေးခြစ်သော(သူ)။ ❼ ဝယ်ယူသော(သူ)။ ❽ မွှေနှောက်သော(သူ)။ ❾ (နံ့သာကို)မွှေးရနံ့ ထွက်လာရန် လက်ဖဝါးနှစ်ဖက်ဖြင့် ပွတ်နယ်သော(သူ)။ [بَوَائِكُ](ج)။[بَائِكَةٌ](م)။[بُوْكٌ - بِيْكٌ](ج)

[بَاوَكَ] ပူးပေါင်းဆက်ဆံသည်။ ရောနှောပေါင်းဖော်သည်။

[اِنْبَاكَ] ကြံရာမရဖြစ်သည်။

[اَلْبَائِكَةُ] အလွန်တုတ်ခိုင်ကြီးမားသော စွန်ပလွံပင်။ (ج)[بَوَائِكُ]။

[اَلْبُوْكَةُ] သန့်ရှင်းသပ်ရပ်သူ။ ဝင့်ဝါမော်ကြွားသူ။

✿ [بَالَ ـُ] ❶ ကျင်ငယ်စွန့်သည်။ ❷ [ــفُلَانٌ] သားသမီးပေါများသည်။ ❸ အရည်ပျော်သည်။

[بَوْلٌ] ❶ ကျင်ငယ်စွန့်ခြင်း။ ❷ သားသမီးပေါများခြင်း။ ❸ အရည်ပျော်ခြင်း။

[بَائِلٌ - بَوَّالٌ] ❶ ကျင်ငယ်စွန့်သော(သူ)။ ❷ သားသမီးပေါများသော(သူ)။ ❸ အရည်ပျော်သော(အရာ)။

[اَبَالَ] ကျင်ငယ်စွန့်စေသည်။ ဆီးရွှင်စေသည်။

[بَوَّلَ] ကျင်ငယ်စွန့်သည်။ ဆီးသွားသည်။

[تَبَوَّلَ] ကျင်ငယ်စွန့်သည်။ ဆီးသွားသည်။

[اِسْتَبَالَ] ကျင်ငယ်စွန့်စေသည်။ ဆီးရွှင်စေသည်။ ဆီးခြုံသည်။[اِسْتَبَالَ الطَّبِيْبُ الْمَرِيْضَ] ဆရာဝန်က ဆီးစစ်ဖို့ လူနာဆီက ဆီးကို တောင်းတယ်။

[اَلْبَالُ] ❶ အခြေအနေ။ အဆင့်အတန်း။ ❷ အရေးကိစ္စ။ [ذُوْبَالٍ]အလွန်အရေးပါသော ကိစ္စ။ ❸ စိုးရိမ်ရသော။ ❹ မျှော်လင့်ချက်။ ❺ ပုဆိန်။ ❻ ဝေလငါးကြီး။

[اَلْبَالَةُ] ❶ အလွန်ထူသောအိပ်။ ❷ ဘော

ထုပ်။

[اَلْبُوَالُ] ဆီးမကြာခဏသွားသည့်ရောဂါ။ ဆီးလွန်ရောဂါ။

[اَلْبَوْلُ] ဆီး။ ကျင်ငယ်။ သေး။(ج)[اَبْوَالٌ]။

[اَلْبُوَلَةُ] ဆီးမကြာခဏသွားသူ။ ဆီးတစက်စက်ယိုကျသူ။

[اَلْمَبَالُ] ဆီးထွက်သည့်အပေါက်။ ကျင်ငယ်ပေါက်။ ဆီးလမ်းကြောင်း။

[اَلْمَبْوَلَةُ] ဆီးရွှင်စေသည့်အရာ။ [كَثْرَةُ الشَّرَابِ مَبْوَلَةٌ]ရေကို များစွာသောက်ခြင်းသည် ဆီးရွှင်စေသည်။

[اَلْمِبْوَلَةُ] ဆီးအိုး။ သေးအိုး။ သေးခွက်။ (ج)[مَبَاوِلُ]။

✿ [اَلْبُومَةُ] ဇီးကွက်။ (ج)[بُومٌ - اَبْوَامٌ]။

[اَلْبَوَّامُ] အလွန်ဆူညံသူ။

✿ [بَانَ ـُ] သူ့ထက်သာအောင် ကျေးဇူးပြုသည်။ ထောက်ညှာမှု၌ သူ့ထက်သာပိုသည်။

[بَوْنٌ] သူ့ထက်သာအောင် ကျေးဇူးပြုခြင်း။ ထောက်ညှာမှု၌ သူ့ထက်သာပိုခြင်း။

[اَلْبَانُ] အပင်တစ်မျိုး။

[اَلْبِوَانُ] ရွက်ဖျင်တဲ၏တိုင်။(ج)[بُوْنٌ - بُوَنٌ - اَبْوِنَةٌ]။

[اَلْبَوْنُ - اَلْبُوْنُ] အရာနှစ်ခုကြား အကွာအဝေး။

✿ [بَاءَ ـُ] ❶ အထိတ်တလန့် အော်ဟစ်သည်။ ❷ ပိန်သည်။ ❸ သတိရှိသည်။ နိုးကြားဖြတ်လတ်သည်။ ❹ ကျိန်ဆဲသည်။

[بَوْءٌ] ❶ အထိတ်တလန့် အော်ဟစ်ခြင်း။ ❷ ပိန်ခြင်း။ ❸ သတိရှိခြင်း။ နိုးကြားဖြတ်လတ်ခြင်း။ ❹ ကျိန်ဆဲခြင်း။

[اِسْتَبَاءَ] [ـالسَّيْلُ الشَّجَرَةَ]ရေစီးက သစ်ပင်ကို အမြစ်မှ ကျွတ်ထွက်အောင် တိုက်စားသွားသည်။

[اَسْتُبِيَهٌ] [اَسْتُبِيَهَ الرَّجُلُ]ရူးသွပ်သည်။

[اَلْبَاءُ] ❶ ထိမ်းမြားမှု။ ❷ ကာမစပ်ယှက်မှု။

[اَلْبَاهَةُ] ❶ ထိမ်းမြားမှု။ ❷ ကာမစပ်ယှက်မှု။

[اَلْبَوْءُ] ❶ ဒီးဒုတ်ငှက်။ ❷ အတောင်ကျွတ်နေသော သိမ်းငှက်။

[اَلْبُوْهَةُ] ❶ ဦးနှောက်မပြည့်သူ။ ❷ ပျံ့လွင့်နေသော သားမွေး။ ❸ ပျံ့လွင့်နေသော ဖုံမှုံ့။

✿ [اَلْبَوُّ] ❶ ကုလားအုတ်ပေါက်စ။ ❷ ကုလားအုတ်ပေါက်စ၏သားရေ၌ မြက်၊ ကောက်ရိုးစသည်ကို သွပ်၍ ကုလားအုတ်ပေါက်စ သဏ္ဌာန်ပြုလုပ်ထားသောအရုပ်။ (ယင်းအရုပ်ကို ကုလားအုတ်မ နို့ချပေးရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။) ❸ မြာ။ ❹ လူနုံလူအ။(ج) [اَبْوَاءٌ]။

[اَلْبَوِيُّ] လူနုံလူအ။

✿ [اَلْبُوَيَةُ] နံရံ၊ သစ်သားတို့ကို ပွတ်ရသော ရေနံချေး။ ပေါလစ်စသည်။

✿ [اَلْبِيئَةُ] ကြည့်။[ب و ا]

✿ [بَابَ ـِ] ကန်ထဲသို့ရေဝင်ရန် မြောင်းဖေါက်သည်။

[بَيْبٌ] ကန်ထဲသို့ရေဝင်ရန် မြောင်းဖေါက်ခြင်း။

[اَلْبِيبُ] ❶ ကန်ထဲသို့ရေဝင်ရန် ဖေါက်ထားသောမြောင်း။ ❷ ကန်မှရေဖေါက်ထုတ်ရန်

ပြုလုပ်ထားသောအပေါက်။

[اَلْبِيْتَةُ] (၁) ကန့်ထဲသို့ရေဝင်ရန် ဖောက်ထားသောမြောင်း။ (၂) ကန်မှရေဖောက်ထုတ်ရန် ပြုလုပ်ထားသော အပေါက်။ (၃) ပေါင်းအိုး။

✿ [بَاتَ ـِ] (၁) ညရောက်သည်။ (၂) တစ်ညတာကုန်ဆုံးသွားသည်။ (၃) ညဥ့်နေထိုင်သည်။ (၄) ညနိုသည်။ (၅) ညသိပ်သည်။ (၆) ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။ (၇) ညဥ့်ပြုလုပ်သည်။ (၈) နားခိုစခန်းချသည်။

[بَيْتٌ ـ بَيَاتٌ ـ مَبِيْتٌ ـ مَبَاتٌ] (၁) ညရောက်ခြင်း။ (၂) တစ်ညတာ ကုန်ဆုံးသွားခြင်း။ (၃) ညဥ့်နေထိုင်ခြင်း။ (၄) ညနိုခြင်း။ (၅) ညသိပ်ခြင်း။ (၆) ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း။ (၇) ညဥ့်ပြုလုပ်ခြင်း။ (၈) နားခိုစခန်းချခြင်း။

[بَائِتٌ] (၁) ညရောက်သော။ (၂) တစ်ညတာကုန်ဆုံးသွားသော။ (၃) ညဥ့်နေထိုင်သော။ (၄) ညနိုသော။ (၅) ညသိပ်ထားသော။ [مَاءٌ بَائِتٌ]ညတစ်ညလုံး ဤအတိုင်းပစ်ထားသောရေ။ (၆) ထိမ်းမြားလက်ထပ်သော။ (၇) ညဥ့်ပြုလုပ်သော။ (၈) နားခိုစခန်းချသော။

[اَبَاتَ] (၁) တစ်ညတာကုန်ဆုံးသွားစေသည်။ (၂) ညဥ့်နေထိုင်စေသည်။ (၃) ညနိုစေသည်။ (၄) ညသိပ်ထားသည်။ (၅) ထိမ်းမြားလက်ထပ်စေသည်။ (၆) ညဥ့်ပြုလုပ်စေသည်။ (၇) နားခိုစခန်းချစေသည်။

[بَيَّتَ] (၁) [ـ اَلْبَيْتَ]အိမ်ဆောက်သည်။ (၂) တစ်ညတာကုန်ဆုံးသွားစေသည်။ (၃) ညဥ့်နေထိုင်စေသည်။ (၄) ညဥ့်ပြုလုပ်သည်။ (၅) ညသိပ်ထားသည်။ (၆) [ـ الشَّيْءَ]ညဥ့်စီမံဆောင်ရွက်သည်။ ﴿وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُوْنَ﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့ ညအချိန်၌ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြသည်များကို မှတ်သားထားတော်မူသည်။ (၇) ညဥ့်ပြုလုပ်သည်။ (၈) ညဥ့်ရည်စူးသည်။ ﴿لَا صِيَامَ لِمَنْ لَمْ يُبَيِّتِ الصِّيَامَ﴾ ညဥ့် ဆွိယာမ်ဥပုသ်စောင့်ရန် ရည်စူးမှုမပြုသူအဖို့ ဆွိယာမ်ဥပုသ် အထမမြောက်။ (၉) ညဥ့် ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ (၁၀) [ـ النَّخْلَةَ](စွန်ပလွံပင်ကို)အကိုင်းအလက်များကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းသည်။

[تَبَيَّتَ] (၁) [ـ اَلْبَيْتَ]အိမ်ဆောက်ထားသည်။ (၂) တစ်ညတာ ကုန်ဆုံးသွားသည်။ (၃) ညဥ့်နေထိုင်သည်။ (၄) ညဥ့်ပြုလုပ်ထားသည်။ (၅) ညသိပ်ထားသည်။ (၆) ညဥ့်စီမံဆောင်ရွက်ထားသည်။ (၇) ညဥ့်ပြုလုပ်ထားသည်။ (၈) ညဥ့်ရည်စူးထားသည်။ (၉) ညဥ့် ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မိသည်။ (၁၀) (စွန်ပလွံပင်)အကိုင်းအလက်များ သုတ်သင်ရှင်းလင်းထားသည်။ (၁၁) [ـبِ الْمَرْاَةِ] (အမျိုးသမီး)အိုးအိမ်နှင့် လင်သားကို ရရှိပိုင်ဆိုင်သည်။ (၁၂) [ـ الطَّعَامَ]အစားအစာကို ညမအိပ်မီ စားသည်။ (၁၃) [ـ الرَّجُلَ]သူ့လိုအပ်ချက်ကို မဖြည့်ပဲ ပစ်ထားသည်။

[اَلْبَيَاتُ] ညသန်းခေါင်၌ ရုတ်တရက်ဖြစ်သော။ [اَتَاهُ بَيَاتًا]သူ့ဆီ ညသန်းခေါင်၌ ရုတ်တရက်ရောက်ရှိလာသည်။ [اَلْبَيَاتُ الشَّتَوِيُّ] အေးချမ်းငြိမ်သက်သော ဆောင်းကာလ။

အိပ်စက်အနားယူရန် အကောင်းဆုံး အေးချမ်းသည့်ကာလ၊ အခြေအနေ။

[اَلْبَيْتُ] ❶ အိမ်။ ❷ ကအ်ဗဟ်ကျောင်းတော်။ ❸ သင်္ချိုင်း။ ❹ [بَيْتُ اللهِ]ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်။ ❺ [بَيْتُ الرَّجُلِ]ဇနီးမယား။ ❻ အိမ်သူအိမ်သား။ ❼ [بَيْتُ الشِّعْرِ]ကဗျာလင်္ကာအပိုဒ်။(ဇ)[بُيُوْتٌ-اَبْيَاتٌ]။

[اَلْبِيْتُ] ရိက္ခာ။

[اَلْبِيْتَةُ] ❶ ရိက္ခာ။ ❷ ညဥ့်နေထိုင်သည့်ပုံစံ၊ အခြေအနေ။

[اَلْبَيُّوْتُ] ❶ ညဥ့် အရေးတကြီးဆောင်ရွက်ရသောကိစ္စ။ ❷ ညသိပ်ထားသောအရာ။

[اَلْبَيُّوْتَةُ] သွားပေါက်ချိန်မှစ၍ သေသည်တိုင် မကျွတ်သောသွား။

✿ [بَيَّحَ] တိုးတိုးတိတ်တိတ် အသိပေးသည်။ မဆိုင်သူ မကြားအောင် တိုးတိုးပြောသည်။

[اَلْبَيْحَانُ] တိုးတိုးတိတ်တိတ် အသိပေးသူ။ မဆိုင်သူ မကြားအောင် တိုးတိုးပြောသူ။

✿ [بَادَ ـِ] ❶ ပျက်သုဉ်းသည်။ ပျက်စီး၍ အစတုံးသွားသည်။ ❷ [ـتِ الشَّمْسُ]နေဝင်သည်။

[بَيْدٌ-بَيَادٌ-بُيُوْدٌ] ❶ ပျက်သုဉ်းခြင်း။ ပျက်စီး၍ အစတုံးသွားခြင်း။ ❷ (နေ)ဝင်ခြင်း။

[اَبَادَ] ပျက်သုဉ်းစေသည်။ ပျက်စီး၍ အစတုံးသွားစေသည်။

[اَلْبَيْدُ] သိမ်ဖျင်းယုတ်ညံ့သော(အရာ)။

[اَلْبَيْدَاءُ] မြေပြန့်လွင်ပြင်။ လွင်တီးခေါင်။ (ဇ)[بِيْدٌ]။

[اَلْبَيْدَانَةُ] တောမြည်းရိုင်း။

[بَيْدَ] ❶ သို့သော်။

[هُوَ كَثِيْرُ الْمَالِ بَيْدَ اَنَّهُ بَخِيْلٌ]သူဟာချမ်းသာတယ်၊ ဒါပေမဲ့ သူဟာတွန့်တို စေးနဲတယ်။ ❷ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်။

﴿اَنَا اَفْصَحُ الْعَرَبِ بَيْدَ اَنِّيْ مِنْ قُرَيْشٍ وَنَشَاْتُ فِيْ بَنِيْ سَعْدٍ﴾ ကျွန်ုပ်သည် အရပ်များတွင် စကားအရာ၌ အပြောင်မြောက်ဆုံး ပြောနိုင်သူဖြစ်သည်။ အကြောင်းကား ကျွန်ုပ်သည် ကုရိုင်းရှ်မျိုးနွယ်မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာပြီး စအဒ်မျိုးနွယ်၌ ကြီးပြင်းလာခဲ့သူဖြစ်သည်။

[اَلْمِبْيَدُ] ပိုးသတ်ဆေး။

✿ [بَيْدَرَ] ဂျုံစေ့ကို ကောက်လှိုင်းမှ ဖွတ်နွယ်ထုတ်ယူသည်။ ကောက်လှိုင်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထုရိုက်၍ ဂျုံစေ့ကို ခွေသည်။

[اَلْبَيْدَرُ] ❶ ကောက်လှိုင်းမှ ဖွတ်နွယ်ထုတ်ယူထားသော ဂျုံစေ့။ ကောက်လှိုင်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထုရိုက်၍ခွေယူထားသောဂျုံစေ့။ ❷ ဂျုံစေ့ကို ဖွတ်နွယ်သည့်နေရာ၊ တလင်း။(ဇ)[بَيَادِرُ]။

✿ [اَلْبَيْدَقُ] ❶ ခြေလျင်တပ်သား။ ❷ ခရီးလမ်းပြ၊ လမ်းညွှန်။(ဇ)[بَيَادِقُ-بَيَادِقَةٌ]။

✿ [اَلْبَيْذَقُ] ❶ ခြေလျင်တပ်သား။ ❷ ခရီးလမ်းပြ၊ လမ်းညွှန်။

✿ [اَلْبِيْرَةُ] ဘီယာ။

✿ [اَلْبَيْرَقُ] အလံ၊ ကြီးမားသော အလံ။ (ဇ)[بَيَارِقُ]။

✿ [اَلْبَيْرَمُ] ကြည့်။[برم]။

✿ [بَازَ ـِ] ❶ ပျက်သုဉ်းသည်။ ပျက်စီး၍ အစတုံးသွားသည်။ ❷ ယိမ်းယိုင်သည်။ တိမ်းပါးသည်။

[بَيْزٌ - بُيُوزٌ] ❶ ပျက်သုဉ်းခြင်း။ ပျက်စီး၍ အစတုံးသွားခြင်း။ ❷ ယိမ်းယိုင်ခြင်း။ တိမ်းပါးခြင်း။

✿ [اَلْبَيْزَارُ] ❶ ထွန်ယက်သူ။ ❷ သားကောင်ကို ဖမ်းရန်အတွက် မွေးမြူထားသော သိမ်းငှက်ကို ဆောင်ထားသောမုဆိုး။(ဇ)[بَيَازِرَةٌ]။

[اَلْبَيْزَارَةُ] ❶ ထွန်ယက်သူ(မ)။ ❷ သားကောင်ကို ဖမ်းရန်အတွက် မွေးမြူထားသော သိမ်းငှက်ကို ဆောင်ထားသောမုဆိုး(မိန်းမ)။ ❸ ကြီးမား၍ တုတ်သောတုတ်။

[اَلْبَيْزَرُ] ❶ ခဝါသည်တုတ်။(အဝတ်ဖွတ်လျှော်ရာ၌ အသုံးပြုသောတုတ်)။ ❷ ကြီးမား၍ တုတ်သောတုတ်။(ဇ)[بَيَازِرُ]။

[اَلْبَيْزَرَةُ] ငှက်ရဲ၊ သားရဲတို့၏သဘာဝနှင့် ၎င်းတို့၏သားကောင်ကို ဖမ်းဆီးနိုင်စွမ်းရည်ကို လေ့လာသည့်ပညာ။ကြည့်[اَلْبَزْدَرَةُ]

✿ [بَاسَ ـِ] ❶ မောက်မာရိုင်းစိုင်းသည်။ ❷ ဝင့်ဝါသည်။ မော်ကြွားသည်။

[بَيْسٌ] ❶ မောက်မာရိုင်းစိုင်းခြင်း။ ❷ ဝင့်ဝါခြင်း။ မော်ကြွားခြင်း။

✿ [بَاضَ ـِ] ❶ [ـتِ الدَّجَاجَةُ](ကြက်မ)ဥ ဥသည်။ ❷ [بَاضَتِ الْأَرْضُ](မြေမှ)အပင်များ ပေါက်ရောက်သည်။ ❸ [ـتْ يَدُهُ]လက်ဖေါ်ယောင်သည်။ ❹ [ـتِ السَّحَابُ]မိုးရွာသည်။ ❺ [ـ الْحَرُّ]အပူချိန် မြင့်မားပြင်းထန်သည်။ ❻ [ـ الْعُودُ](သစ်ချောင်း၊ သစ်ကိုင်း)ခြောက်သွေ့သည်။ ❼ [ـفُلَانٌ بِالْمَكَانِ]နေထိုင်သည်။ ❽ [ـمِنْهُ]ထွက်ပြေးသည်။ ❾ [ـ الْقَوْمَ](၎င်းတို့ထံ)ဝင်ရောက်ခိုလှုံသည်။ အကာအကွယ်ယူသည်။ ❿ [ـفُلَانًا](သူ့ထက်)ဖြူသည်။

[بَيْضٌ] ❶ (ကြက်မ)ဥ ဥခြင်း။ ❷ (မြေမှ) အပင်များ ပေါက်ရောက်ခြင်း။ ❸ (လက်)ဖေါ်ယောင်ခြင်း။ ❹ မိုးရွာခြင်း။ ❺ အပူချိန် မြင့်မားပြင်းထန်ခြင်း။ ❻ (သစ်ချောင်း၊ သစ်ကိုင်း)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❼ နေထိုင်ခြင်း။ ❽ ထွက်ပြေးခြင်း။ ❾ ဝင်ရောက်ခိုလှုံခြင်း။ အကာအကွယ်ယူခြင်း။ ❿ (သူ့ထက်)ဖြူခြင်း။

[بَائِضٌ - بُيُوضٌ] ဥ ဥသော(ကြက်မ)။(ဇ)[بِيَضٌ - بُوائِضُ - بُيَّضٌ]။

[أَبَاضَ] ❶ [ـتِ الْمَرْأَةُ]အသားဖြူသော ကလေးကို ဖွားမြင်သည်။ ❷ အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ ❸ ခြောက်သွေ့သည်။ ❹ အကာအကွယ်ယူသည်။ ခိုလှုံသည်။

[أَبْيَضَ] အသားဖြူသော ကလေးကို ဖွားမြင်သည်။

[بَايَضَ] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မည်သူပို၍ အသားဖြူကြောင်း ပြိုင်ဆိုင်သည်။ ❷ အော်ဟစ်ရန်တွေ့သည်။

[بَيَّضَ] ❶ အဝတ်အဖြူ ဝတ်ဆင်သည်။ ❷ [ـتِ الْعَيْنُ]မျက်စိ တိမ်ဖုံးသည်။ မှုံဝါးဝါးဖြစ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]အဖြူရောင်ဆိုးသည်။ ❹ [ـ الْجِدَارَ]နံရံကို ထုံးကိုင်သည်။ ❺ [ـ الْإِنَاءَ]ခွက်ကို ဖြည့်သည်။ ❻ [ـ النُّحَاسَ]ကြေးကို သံဖြူကွပ်သည်။ ❼ [ـ الرِّسَالَةَ]စာကို နောက်တစ်ကြိမ် ထပ်ရေးသည်။

[اِبْتَاضَ] ❶ သံခမောက် ဆောင်းသည်။ စစ်သားများဆောင်းသော သံဦးထုပ်ကို ဆောင်းသည်။ ❷ အကာအကွယ် ယူသည်။

နိုလှုံသည်။

[اِبْيَضَّ] (၁) အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ (၂) [ـ الْوَجْهُ]မျက်နှာ ကြည်လင်ဝင်းပသည်။ ပျော်ရွှင်ပြီးရယ်သည်။

[اِبْيَاضَّ] တဖြည်းဖြည်း ဖြူလာသည်။

[الْأَبْيَضُ] (၁) အဖြူရောင်။ (၂) ငွေသတ္တု။ (၃) ဓါး။ (၄) [وَجْهٌ أَبْيَضُ] ကြည်လင်ပြုံးရွှင်သော(မျက်နှာ)။ (၅) [مَوْتٌ أَبْيَضُ]မည်သည့် ဝေဒနာမျှ မခံစားရပဲ ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သေဆုံးမှု။ (ج) [بِيْضٌ]။

[الْأَبْيَضَانِ] (၁) ရေနှင့်နို့။ (၂) ရေနှင့်မုန့်။ (၃) နှစ်ရက်။ (၄) နှစ်လ။[مَا رَأَيْتُهُ مُذْ أَبْيَضَانِ]ကျွန်တော် သူ့ကိုမတွေ့တာ နှစ်ရက်၊ သို့မဟုတ် နှစ်လရှိပြီ။

[الْبَيَاضُ] (၁) အဖြူရောင်။ (၂) နို့။ (၃) အကြေးခွံမရှိသော ငါးတစ်မျိုး။ (၄) ပလာစက္ကူ။ စာရွက်အလွတ်။[اِئْتِنِي بِدَوَاةٍ وَبَيَاضًا]မင်နဲ့စာရွက်အလွတ်တစ်ရွက် ငါ့ဆီယူခဲ့။ (၅) အဆီ။ (၆) [الْبَيَاضُ مِنَ الْجِلْدِ]အမွေးမပေါက်သော အရေပြား။ (၇) [الْبَيَاضُ مِنَ الْأَرْضِ]အဆောက်အဦးမရှိသော မြေလွတ်။(م) [الْبَضَاءُ]။

[الْبَيْضَاءُ] (၁) အဖြူရောင်။ (၂) နေ။ (၃) ဂျုံ။ (၄) အိုး၊ ခွက်။ (၅) မုဆိုး၏အသုံးအဆောင် ပစ္စည်း၊ ပိုက်၊ ညှတ်၊ ကြိုးကွင်းစသည်။ (၆) [اللَّيْلَةُ الْبَيْضَاءُ]တစ်ညလုံးလသာသောည။ (၇) [الْأَرْضُ الْبَيْضَاءُ]အဆောက်အဦးမရှိသော မြေလွတ်။ အပင်မပေါက်သောမြေ။ (၈) [الْيَدُ الْبَيْضَاءُ]သဘောရိုးဖြင့် ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှု။ (၉) [الْحُجَّةُ الْبَيْضَاءُ]အလွန်ခိုင်မာသော အထောက်အထား။ (၁၀) [أُمُّ الْبَيْضَاءِ]အိုး၊ ခွက်။ (ج) [بِيْضٌ]။

[الْبَيْضَةُ] (၁) ဥ။ (၂) ဝှေးစေ့။ (၃) စစ်သားများ ဆောင်းလေ့ရှိသော သံခမောက်။ (၄) အကြိတ် အဖု။ (၅) မူလရင်းမြစ်၊ ဇာစ်။ (၆) ဗဟို၊ အလယ် ဗဟို။ (၇) [أَفْرَخَتْ بَيْضَتُهُ]သူ့ရဲ့လျှို့ဝှက်ချက် ပေါက်ကြားသွားသည်။ (၈) [بَيْضَةُ الصَّيْفِ]နွေရာသီ၏ အပူပြင်းထန်မှု။(ج)[بَيْضٌ ـ بُيُوضٌ]။

[الْبَيَّاضُ] (၁) အဝတ်ဖြူကို ဝတ်ဆင်ထားသူ။ (၂) ကြက်ဥ၊ ဘဲဥစသည်ကို ရောင်းသူ။ (၃) ပန်းရံအလုပ်ကို လုပ်သူ။ (၄) အိမ်၊ နံရံ စသည်ကို ထုံးသုပ်သူ။ (၅) ကြေးကို ငွေရည် လောင်းသူ။

[الْمُبَيِّضُ] (၁) အဝတ်ဖြူကို ဝတ်ဆင်ထားသူ။ (၂) ကြက်ဥ၊ ဘဲဥစသည်ကို ရောင်းသူ။ (၃) ပန်းရံအလုပ်ကို လုပ်သူ။ (၄) အိမ်၊ နံရံ စသည်ကို ထုံးသုပ်သူ။ (၅) ကြေးကို ငွေရည် လောင်းသူ။

[الْمُبَيَّضَةُ] အဗ်ဗာစီမင်းအစိုးရကို တော်လှန်သော စနဝိဂုဏ်း။

✿ [بَيْطَرَ] တိရစ္ဆာန်၏ခွါကို ခွဲ၍ဆေးထည့်သည်။

[تَبَيْطَرَ] တိရစ္ဆာန်၏ခွါကို ခွဲ၍ဆေးထည့်သည်။

[الْبَيْطَارُ] (၁) တိရစ္ဆာန်၏ခွါကို ခွဲ၍ဆေးထည့်သူ။ (၂) ကျွမ်းကျင် တတ်မြောက်သူ။ (ج) [بَيَاطِيرُ]။

[الْبَيْطَرُ] (၁) တိရစ္ဆာန်၏ခွါကို ခွဲ၍ဆေးထည့်သူ။ (၂) ကျွမ်းကျင် တတ်မြောက်သူ။

(ج) [بَيَاطِرَةٌ]။

[اَلْبَيْطَرَةُ] တိရစ္ဆာန်၏ရောဂါကို ခွဲ၍ဆေးကုစားသည့်အလုပ်။

✿ [بَاظَ ـِ] ပြန်လည်ဝဖြိုးလာသည်။

[بَيْظٌ] ပြန်လည်ဝဖြိုးလာခြင်း။

[اَلْبَيْظُ] ပုရွက်ဆိတ်၏ဥ။

✿ [بَاعَ ـِ] ❶ ရောင်းသည်။ ❷ ဝယ်သည်။

[بَيْعٌ] ❶ ရောင်းခြင်း။ ❷ ဝယ်ခြင်း။

[بَائِعٌ - بَيَّاعٌ] ❶ ရောင်းသူ။ ❷ ဝယ်သူ။(ج) [بَاعَةٌ]။

[أَبَاعَ] ❶ ရောင်းရန်ပြောသည်။ ❷ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရန် တင်ဆက်ပြသထားသည်။

[بَايَعَ] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် ရောင်းဝယ်သည်။ ❷ ကတိပြုသည်။ သစ္စာပြုသည်။

[اِبْتَاعَ] ❶ ဝယ်ယူသည်။ ❷ ကိုယ်စားဝယ်သည်။

[اِنْبَاعَ] ❶ ရောင်းထားသည်။ ❷ ရောင်းခြင်းခံရသည်။ ❸ အရောင်းသွက်သည်။ ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝယ်လိုအားမမျှပဲရှိသည်။

[تَبَايَعَ] ❶ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ကျေနပ်စွာ ကတိပြုသည်။ ❷ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အရောင်းအဝယ် ကတိထားသည်။

[اِسْتَبَاعَ] မိမိအားရောင်းရန် တောင်းဆိုသည်။

[اَلْبِيَاعَةُ] ကုန်ပစ္စည်း၊ အရောင်းအဝယ်ပစ္စည်း။

[اَلْبَيْعُ] အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်မှု။(ج) [بُيُوعٌ]။

[اَلْبَيْعَةُ] တာဝန်ယူမှု၊ ကတိသစ္စာပြုမှု။

[اَلْبِيعَةُ] ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း။(ج) [بِيَعٌ]။

[اَلْبَيُّوعُ] အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ။

[اَلْبَيِّعُ] ❶ အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ။ ❷ ဈေးသည်။ ❸ ဈေးတင်ရောင်းသူ။

✿ [بَاغَ ـِ] ❶ ထကြွသည်။ သောင်းကျန်းသည်။[الدَّمُ ــ]သွေးကြွသည်။ ❷ ပျက်စီးသည်။

[بَيْغٌ] ❶ ထကြွခြင်း။ သောင်းကျန်းခြင်း။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။

[تَبَيَّغَ] ❶ ထကြွသည်။ သောင်းကျန်းသည်။ သွေးဆိုးသည်။ ❷ [ـــ المَاءُ]ရေလှိုင်းထသည်။ ❸ [ـــ اللَّبَنُ]နို့ရည်အထွက် သန်သည်။ ❹ [ــعَلَيْهِ الأَمْرُ]ခက်ခဲရှုတ်ထွေးသည်။

[اَلْبَيْغُ] သွေးအားကောင်းသဖြင့် နှုတ်ခမ်းနီနေခြင်း။

✿ [بَيْقَرَ] ❶ တစ်နေရာမှ အခြားတစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သည်။ ❷ တောအရပ်မှ မြို့အရပ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သည်။ ❸ မောပန်းသည်။ ပင်ပန်းငြီးငွေ့သည်။ ❹ ပျက်စီးသည်။ ❺ ဖျက်စီးသည်။ ❻ ဥစ္စာပစ္စည်းစုဆောင်းမှု၌ လောဘကြီးသည်။ အတ္တကြီးသည်။ ❼ သံသယဝင်သည်။ သို့လောသို့လောဖြစ်သည်။ ❽ [ــ الفَرَسُ](မြင်း)

ရှေ့ခွါထိပ်ဖြင့်ရပ်သည်။ ⑥ [ـفِى الْعَدْوِ]ရန်သူရှေ့၌ ဒူးထောက်အညွှံ့ခံလွှယ်သည်။ စိတ်ဓါတ်ပျော့ညံ့သည်။ ⑩ [ـالْمَكَانَ]နေထိုင်ရာနေရာ အဖြစ်သတ်မှတ်သည်။

[تَبَيْقَرَ] ကျယ်ဝန်းသည်။

[اَلْبَيْقَرُ] အဝတ်အထည်ယက်လုပ်သူ။(ج) [بَيَاقِرُ]။

[اَلْبَيْقَرَةُ] အလွန်ကျယ်၍ကြီးသောအိုးကြီး။

✽ [اَلْبَيْلَمُ] ① အပင်တစ်မျိုး၏ အတွင်းသားရှိ အမြှင်၊ လျှော်မြှင်။ ② သစ်များကို ခွဲဖြတ်ရာ၌ အသုံးပြုရသော သံဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် သပ်ချောင်း။

✽ [اَلْبِيْمَارَسْتَانُ] ဆေးခန်း။ ဆေးကုသရာဌာန။

✽ [بَانَ ـِ] ① ဝေးကွာသည်။ ကင်းကွာသည်။ ② ကွာရှင်းပြတ်စဲသည်။ ③ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည်။ ④ ခရီးထွက်သည်။ ထွက်ခွါသည်။ ⑤ အထင်အရှား ထိုးထိုးထောင်ထောင်ဖြစ်သည်။ ⑥ သီးခြား အမှတ်တရ လက်ဆောင်ရသည်။ ⑦ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားသည်။ ⑧ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားစေသည်။ ⑨ ဖြတ်တောက်သည်။ ⑩ စွန့်ခွါသည်။

[بَيْنٌ-بُيُونٌ-بَيْنُونَةٌ] ① ဝေးကွာခြင်း။ ကင်းကွာခြင်း။ ② ကွာရှင်းပြတ်စဲခြင်း။ ③ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း။ ④ ခရီးထွက်ခြင်း။ ထွက်ခွါခြင်း။ ⑤ အထင်အရှား ထိုးထိုးထောင်ထောင်ဖြစ်ခြင်း။ ⑥ သီးခြား အမှတ်တရလက်ဆောင်ရခြင်း။ ⑦ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားခြင်း။ ⑧ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားစေခြင်း။ ⑨ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ⑩ စွန့်ခွါသည်။

[بَائِنٌ] ① ဝေးကွာသော(သူ၊ အရာ)။ ကင်းကွာသော(သူ၊ အရာ)။ ② လင်နှင့်မယား အကွာဖြစ်စေသော(ကွာရှင်းမှု)။ လင်ယောကျ်ားနှင့် ကွာရှင်းထားသောမိန်းမ။ ③ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသော(သူ)။ ④ ခရီးထွက်သော(သူ)။ ထွက်ခွါသော(သူအရာ)။ ⑤ အထင်အရှား ထိုးထိုးထောင်ထောင်ဖြစ်သော(အရာ)။ ⑥ သီးခြားအမှတ်တရလက်ဆောင်ရသော(သူ)။ ⑦ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားသော(အရာ)။ ⑧ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားစေသော(သူ၊ အရာ)။ ⑨ ဖြတ်တောက်သော(သူ၊ အရာ)။ ⑩ စွန့်ခွါသော(သူ)။

[بَيِّنٌ] ထင်ရှားစေသော(သူ၊ အရာ)။

[اَبَانَ] ① ထင်ရှားသည်။ ပေါ်လွှင်သည်။ ② ဆိုလိုရင်းကို ထိမိပြောင်မြောက်စွာပြော ဆိုနိုင်သည်။ ③ ခွဲခြားထားသည်။ ကွဲကွာစေသည်။ ④ ပေါ်လွှင်ထင်ရှားစေသည်။ ⑤ ထိမ်းမြားသည်။ လက်ထပ်သည်။ ⑥ [ـوَلَدَهُ بِمَالٍ] (မိမိ၏သားသမီးများအနက် သားသမီးတစ်ဦးကို)သီးခြားပေးကမ်းသည်။

[بَايَنَ] ① စွန့်ခွါသည်။ ② ဆန့်ကျင်သည်။ အတိုက်အခံလုပ်သည်။

[بَيَّنَ] ① ထင်ရှားသည်။ ပေါ်လွှင်သည်။ ② ထွက်ပြူစဖြစ်သည်။ [ـالشَّجَرُ]သစ်ပင်၌ ရွက်နုများထွက်သည်။ ③ ထွက်ပေါ်သည်။ ④ ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ⑤ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးသည်။

[تَبَايَنَ] ① တစ်ဦးကိုတစ်ဦး စွန့်ခွါသည်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကျောခိုင်းထွက်ခွါသည်။

❷ ကွဲပြားခြားနားသည်။

[تَبَيَّنَ] ❶ ထင်ရှားလာသည်။ ပေါ်လွင်သွားသည်။ ❷ ရှင်းလင်းပြတ်သားသောအဖြေတစ်ခုရသည်အထိ အသေအချာ စဉ်းစားသုံးသပ်သည်။

[اِسْتَبَانَ] ❶ ထင်ရှားသည်။ ပေါ်လွင်သည်။ ❷ ရှင်းလင်းစေသည်။ မရှင်းသောကြောင့် ရှင်းနိုင်းသည်။ ❸ သိရှိသွားသည်။

[اَلْبَائِنَةَ] သားသမီးများအနက် တစ်ဦးကို အထူးပြုပေးကမ်းသော အမှတ်တရပစ္စည်း။

[اَلْبَانُ] ကြည့်[ب و ن]

[اَلْبَانَةُ] ကြည့်[ب و ن]

[اَلْبَيَانُ] ❶ အထောက်အထား။ ❷ ပြောင်မြောက်သောအရေးအဖွဲ့။ ❸ လိုရင်းကို ထိမိ၍ လှပစွာတန်ဆာဆင်ပြောဆိုသောစကား။ ❹ အလင်္ကာ၊ ရသများဆိုင်ရာ စာပေပညာရပ်။

[اَلْبِيَانُ] စန္ဒယား။

[اَلْبِيَانُلَا] ဂီတတူရိယာတစ်မျိုး။

[اَلْبَيَانِيَّةُ] အုမိုက်ယဟ်ခေတ်နှောင်းပိုင်း၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ရှီအဟ်အုပ်စုတစ်စု။ ဘယာနုဗ်နုစင်မ်အာန်တမိမိ၏နောက်လိုက်များ။

[بَيْنَ] ❶ ကြားမှာ၊ နှစ်ခုအကြား၌။ [جَلَسْتُ بَيْنَ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ]ကျွန်တော် မုဟမ္မဒ်နဲ့ အလီတို့ကြားမှာ ထိုင်ခဲ့တယ်။ ❷ အလယ်မှာ။[جَلَسْتُ بَيْنَهُمْ]ကျွန်တော် သူတို့အလယ်မှာထိုင်ခဲ့တယ်။

[بَيْنَمَا - بَيْنَا] ❶ အတောအတွင်း။

[بَيْنَمَا نَحْنُ جَلَسْنَا]ကျွန်တော်တို့ ထိုင်နေစဉ် အတောအတွင်း။

[اَلْبَيْنُ] ❶ ကွဲကွာမှု။ ❷ ချစ်ခင်ရင်းနှီးသောအားဖြင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်မှု။ သို့မဟုတ် ငြိုးသူရန်ဘက်အသွင်ဖြင့် ပတ်သက်မှု။

[اَلْبِيْنُ] ❶ ဘက်။ ရှုထောင့်။ ❷ မျက်စိတစ်ဆုံး အကွာအဝေး။

[اَلْبَيُّوْنُ] ကျယ်ဝန်းနက်ရှိုင်းသော (ရေတွင်း)။

[اَلْبَيِّنُ] ❶ ထင်ရှားသော(အရာ)။ ပေါ်လွင်သော(အရာ)။ ❷ စကားကို အလင်္ကာ၊ ရသတို့ဖြင့် ပြောင်မြောက်စွာတန်ဆာဆင် ပြောဆိုနိုင်သူ။(ج)[أَبْيِنَاءُ - بُيَنَاءُ - أَبْيَانٌ]

[اَلْبَيِّنَةُ] ထင်ရှားသောအထောက်အထား။

✿ [بَاهَ ـِ] ညာဏ်ရှင်သည်။ သိလွယ်တတ်လွယ်သည်။ အသိညာဏ်ထက်မြက်သည်။

[بِيَهٌ] ညာဏ်ရှင်ခြင်း။ သိလွယ်တတ်လွယ်ခြင်း။ အသိညာဏ်ထက်မြက်ခြင်း။

✿ [اَلْبَيْهَسُ] ကြည့်[ب ه س]

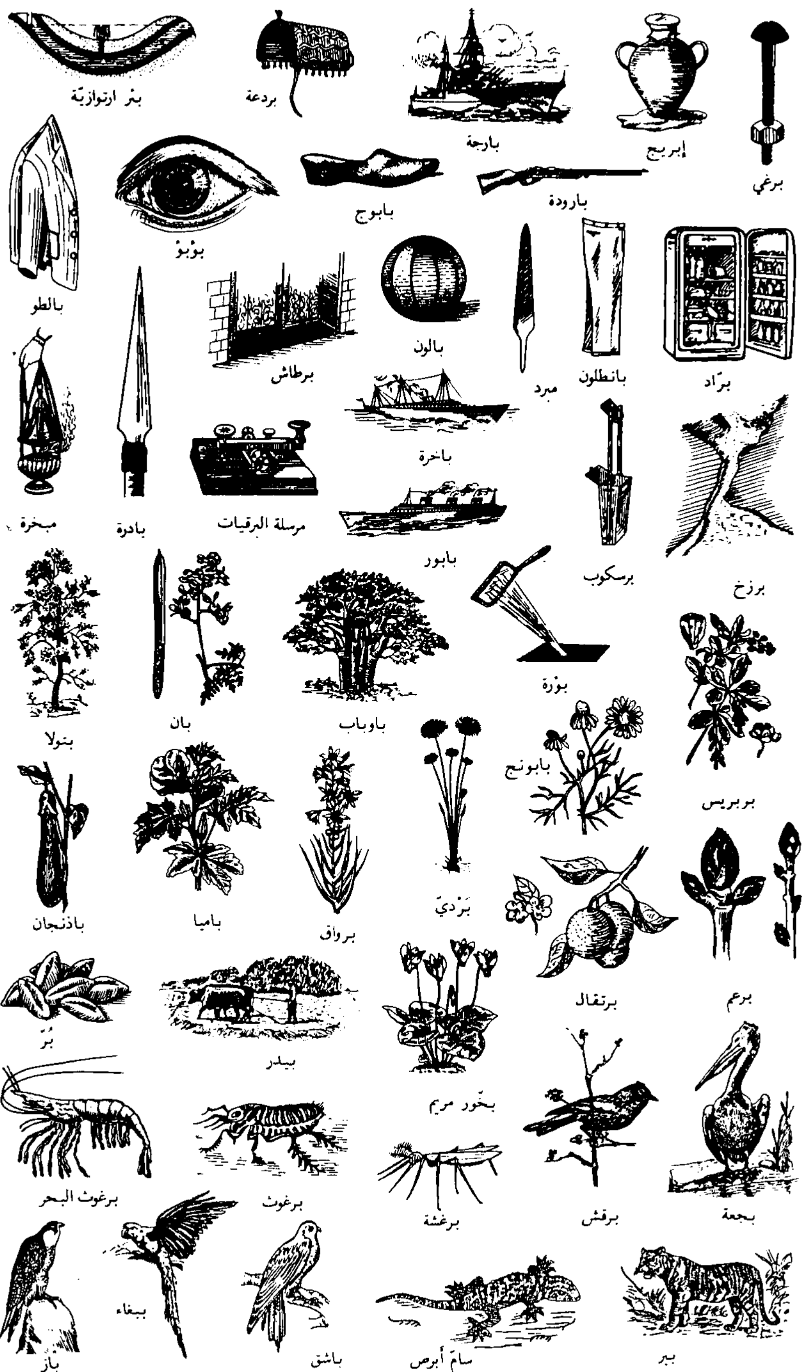
[بَيَّا] ❶ ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ ❷ ချစ်ခင်အလိုလိုက်သည်။ ❸ ကောင်းစွာ နေရာထိုင်ခင်းပေးသည်။

[تَبْيِيٌّ - تَبْيِيَةٌ] ❶ ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း။ ❷ ချစ်ခင်အလိုလိုက်ခြင်း။ ❸ ကောင်းစွာ နေရာထိုင်ခင်းပေးခြင်း။

[تَبَيَّا] ❶ ဦးတည်သည်။ ❷ ရည်ရွယ်သည်။

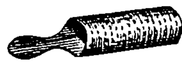
[اَلْبِيُّ - بَيَّانُ] မည်သူမည်သည်မည်ဝါဖြစ်သည်ကို မသိရသောသူ။ ဇစ်မြစ်ကို မသိရသူ။

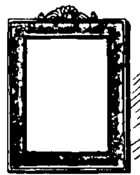
[هُوَ هَيُّ بْنُ بَيٍّ]သူ့ရဲ့ဇစ်မြစ်ကို မသိဘူး။



برغي
إبريق
بارجة
بردعة
بئر ارتوازيّة
بارودة
بابوج
بؤبؤ
بالطو
برّاد
بانطلون
مبرد
بالون
برطاش
برزخ
برسكوب
باخرة
بابور
مرسلة البرقيات
بادرة
مبخرة
بؤرة
باوباب
بان
بنولا
بربريس
بابونج
بَرْدِيّ
برواق
باميا
باذنجان
برعم
برتقال
بخّور مريم
بيدر
بُنّ
بجعة
برقش
برغشة
برغوث
برغوث البحر
ببر
سامّ أبرص
باشق
ببغاء
باز


برميل


مبشرة

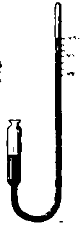


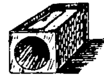

مبضع


برطمان


بطّة


برمائيّة


بروميتر


مبراة


بركان

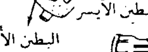

برنيّة

برواز

برنيطة

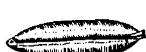
بوقال

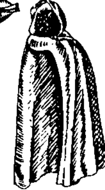

بكرة

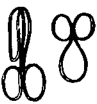

بطّاريّة كهربائيّة

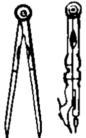



مبرومة

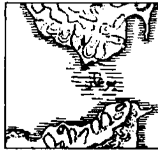

بزرة


برنس


بكلة



بركار


بكرة


بزال


بريمة

البطين الأيسر
البطين الأيمن


بقس


بطاطا صينيّة


بقدونس


بركيّة


بطباط


بطاطا


بسلّ


بقّم


بطاطا حلوة


بطّيخ

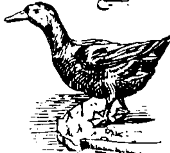

بصل الفأر

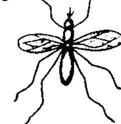

بغونيا




بصلة


باشق

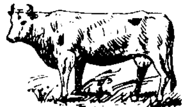

بطّة

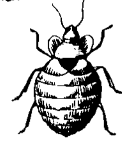

بعوضة


بطّيخ اصفر


بزّاقة


بقر هندي


بقرة


بقّة


بطريق


بقر الماء


بيانو
بوق
بليار
بيدق الشّطرنج
بندير
بيضة
البوع
بوان
بيرق
بالة
بلطة
الأبهران
بلّوصيّ
بلبل الابريق
بنكرباس
الصغرى
الكبرى
بنات نعش
بوط
مبيض
بنج
بنفسج
ابهام اليد
بهشية
باهرة
بنت القنصل
بلاذر
بيلسان
بوت
بلسان
بيش
بوغنفيلية
بندق
بقة
بنّ
بلّانة
بوقيصا
بونسيانة
بلبحاء
بلّوط
بلشون
بنت وردان
بلطيّ
بلبل
بوم
باز
بواء
بوري

«التاء»

✿ [ت] တတိယမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ။(ယင်းအက္ခရာ၏ဌာန်နှင့်ကရိုဏ်းမှာ အပေါ်ရှေ့သွားအရင်းနှင့် လျှာထိပ်ဖြစ်သည်)။

✿ [تَ] ----ကို တိုင်တည်၍ပြောမည်။ [تَاللهِ]အလ္လာဟ် အရှင်မြတ်ကို *တိုင်တည်၍* ကျွန်တော်ပြောပါမည်။

✿ [تَاتَا] ❶ စကားပြောရာ၌ 'တ'သံပါသည်။ စကားထစ်သည်။ ❷ မောက်မာဝင့်ကြွားသည်။ ❸ [ـالطِّفْلُ](ကလေးငယ်)လမ်းလျှောက်သည်။

[اَلتَّاتَاءُ] စကားပြောရာ၌ 'တ'သံပါသောသူ။ စကားထစ်သူ။

✿ [تَارَ ـ] ❶ [ـعَلَى الْعَمَلِ]အလုပ်ကို ရပ်နားထားရာမှ ပြန်ဆက်လုပ်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا] ကြိမ်းမောင်းသည်။ ငေါက်ငန်းသည်။

[تَأْر] ❶ အလုပ်ကို ရပ်နားထားရာမှပြန်ဆက်လုပ်ခြင်း။ ❷ ကြိမ်းမောင်းခြင်း။ ငေါက်ငန်းခြင်း။

[اَتْأَرَ] ❶ [ـالْبَصَرَ]တကောက်ကောက်လိုက်ကြည့်သည်။ ❷ [ـإِلَيْهِ الْبَصَرَ]သေသေချာချာစိုက်ကြည့်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا بِالْعَصَا] တုတ်ဖြင့်ရိုက်သည်။

[اَلتَّارَةُ] တစ်ကြိမ်၊ တစ်ခါ။(ج)[تِئَرٌ-تِيَارٌ]။

[اَلتُّؤْرُوْرُ] ပုလိပ်နောက်လိုက်။

✵ [تَأَزَ ـ] ❶ (အနာ၊ ဒဏ်ရာ)အသားတက်သည်။ ❷ (တွင်း၊ အပေါက်)ပိတ်သည်။ ❸ ချည်းကပ်သည်။ အနားတိုးကပ်သည်။

[تَأْز] ❶ (အနာ၊ ဒဏ်ရာ)အသားတက်ခြင်း။ ❷ (တွင်း၊ အပေါက်)ပိတ်ခြင်း။ ❸ ချည်းကပ်ခြင်း။ အနားတိုးကပ်ခြင်း။

✿ [تَئِقَ ـ] ❶ (အိုး၊ ခွက်)ပြည့်သည်။ ❷ မိုက်ပြည့်သည်။ ❸ အပြည့်အဝပျော်ရွှင်သည်။ ❹ အလွန်ဝမ်းနည်းသည်။ ❺ အလွန် ဒေါသဖြစ်သည်။ ❻ အလွန်ဆိုးယုတ်သည်။ ❼ [ـالصَّبِيُّ](ကလေးငယ်)ငိုရင်း တက်သွားသည်။ ❽ [ـالْفَرَسُ](မြင်း)ဖြတ်လတ်သွက်လက်သည်။

[تَأَق] ❶ (အိုး၊ ခွက်)ပြည့်ခြင်း။ ❷ မိုက်ပြည့်ခြင်း။ ❸ အပြည့်အဝပျော်ရွှင်ခြင်း။ ❹ အလွန်ဝမ်းနည်းခြင်း။ ❺ အလွန် ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ ❻ အလွန်ဆိုးယုတ်ခြင်း။ ❼ (ကလေးငယ်)ငိုရင်း တက်သွားခြင်း။ ❽ (မြင်း)ဖြတ်လတ်သွက်လက်ခြင်း။

[تَئِق] ❶ ပြည့်သော(အိုး၊ ခွက်)။ ❷ မိုက်ပြည့်သော(သူ)။ ❸ အပြည့်အဝပျော်ရွှင်သော(သူ)။ ❹ အလွန်ဝမ်းနည်းသော(သူ)။ ❺ အလွန်ဒေါသဖြစ်သော(သူ)။ ❻ အလွန်ဆိုးယုတ်သော(သူ)။ ❼ ငိုရင်းတက် သွားသော(ကလေးငယ်)။ ❽ ဖြတ်လတ်သွက်လက်သော(မြင်း)။ ❾ ဒေါသဖြစ်လွယ်(သူ)။[اَنْتَ تَئِقٌ وَ اَنَا مَئِقٌ كَيْفَ نَتَّفِقُ] မင်းက ဒေါသဖြစ်လွယ်တယ်၊ ငါကငိုလွယ်တယ်။ တို့နှစ်ယောက် ဘယ်လိုပေါင်းလို့ရမှာလဲ။

[اَتْأَقَ] ❶ (အိုး၊ ခွက်ကို)ဖြည့်သည်။ ❷ လေးကိုင်းကြိုးကို အတင်းအကြပ်ချည်နှောင်

သည်။

[اَلْمِتْئَقُ] မကောင်းမှုသို့မဟုတ် အခြားသူကို ဒုက္ခပေးမှု၌ အလွန်အားသန်သူ။

✿ [اَتْأَمَ] [ـتِ الْحَامِلُ](ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)အမြွှာမွေးသည်။

[مُتْئِمٌ] အမြွှာမွေးသော (ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)။

[تَائَمَ] ❶ [ـالْفَرَسُ](မြင်း)ဒုန်းပြေးသည်။ ❷ [ـأَخَاهُ]အမြွှာညီအစ်ကိုအဖြစ် မွေးဖွားသည်။ ❸ [ـالثَّوْبَ](အဝတ်အထည်ကို)နှစ်ပင်ချည်ဖြင့် ယက်လုပ်သည်။

[اَلتُّئَامُ] ယောက်သွား။

[اَلتُّئَامِيَّةُ] ပုလဲ။

[اَلتُّوْءَمُ ـ اَلتَّئِيمُ] အမြွှာညီအစ်ကိုနှစ်ဦးအနက် ညီသို့မဟုတ်အစ်ကို။

[اَلتَّوْئَمُ] အမြွှာညီအစ်ကို။(ج)[تَوَائِمُ ـ تُؤَامٌ]။

[اَلتَّوْئَمَةُ] အမျိုးသမီးများ စီးနင်းရန်အတွက် အစီးအနင်းပေါ်၌ ပြုလုပ်တပ်ဆင်ထားသော ထိုင်ခုံ။(ج)[تَوَائِمُ]။

[اَلْمِتْئَامُ] အမွှာမွေးလေ့ရှိသောမိခင်။(ج)[مَتَائِيمُ]။

✿ [تَتَأَنَ] ❶ [ـالصَّيْدَ](သားကောင်ကို)အငိုက်ဖမ်းသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]လှည့်စားသည်။

[تَتَأَّنَ] ❶ [ـالصَّيْدَ](သားကောင်ကို)အငိုက်ဖမ်းသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]လှည့်စားသည်။

✿ [تَبَّ ـ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ပြတ်တောက်သည်။ ဆိတ်သုဉ်းသည်။ ❷ အားအင်ချိနဲ့၍ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်သည်။ ❸ [ـفُلَانٌ]ဆုံးရှုံးနစ်နာသည်။ ပျက်စီးသည်။[تَبَّتْ يَدُهُ ـ تَبًّا لَهُ]သူ ပျက်စီးပါစေ။ ❹ [ـالْحِمَارُ](မြည်း၏ကျော၌)အနာဖြစ်သည်။

[تَبٌّ ـ تَبَبٌ ـ تَبَابٌ ـ تَبِيبٌ] ❶ ပြတ်တောက်ခြင်း။ ဆိတ်သုဉ်းခြင်း။ ❷ အားအင်ချိနဲ့၍ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်ခြင်း။ ❸ ဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်း။ ပျက်စီးခြင်း။ ❹ (မြည်း၏ကျော၌)အနာဖြစ်ခြင်း။

[تَبَّ ـ] [ـالشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။

[اَتَبَّ] [ـاللّٰهُ قُوَّتَهُ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် သူ၏အင်အားကို ဆုတ်ယုတ်စေတော်မူသည်။

[تَبَّبَ] ❶ ဖျက်ဆီးသည်။ ❷ သူ့အခွင့်အရေးကို ချိုးဖေါက်သည်။ ဆုံးရှုံးနစ်နာစေသည်။ ❸ ပျက်စီးပါစေဟု ကျိန်ဆဲသည်။ ❹ [ـالطَّرِيقَ](လူသွားလူလာများသဖြင့်)လမ်း၌ နိမ့်ကျသော မြေနေရာများဖြစ်စေသည်။

[اِسْتَتَبَّ] ❶ ရှင်းလင်းထင်ရှားသည်။ ❷ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်သည်။[ـالنِّظَامُ]စနစ်ကောင်းမွန်ခိုင်မာသည်။

[تَبْتَبَ] အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်သည်။

✿ [اَلتَّابُوتُ ـ اَلتَّبُوتُ] ❶ သေတ္တာ။ ❷ ရှေးအီဂျစ်လူမျိုးတို့ သေသူအား ထည့်မြှုတ်သောသေတ္တာ။ ❸ ခရစ်ယာန်တို့ လူသေကိုထည့်သောသေတ္တာ၊ ခရစ်ယာန်သချိုင်း။ ❹ ရေတွင်းမှရေကို ငင်ယူရသောရေပုံးကြီး။ ❺ ရင်၊ နှလုံးသား။[مَا اَوْدَعْتُ تَابُوتِي شَيْئًا اَلَّا فَقَدْتُهُ]ကျွန်တော် ရင်ထဲထည့်ထားတာမှန်သမျှ ပြန်မေ့ကုန်တယ်။

✿ [تَبَرَ ـ] ❶ ပျက်စီးသည်။ ယိုယွင်းသည်။

❹ ဖျက်ဆီးသည်။ ချိုးဖွဲ့သည်။

[تَبْرٌ] ❶ ပျက်စီးခြင်း။ ယိုယွင်းခြင်း။ ❷ ဖျက်ဆီးခြင်း။ ချိုးဖွဲ့ခြင်း။

[تَبِرَ ـَ] ပျက်စီးသည်။ ယိုယွင်းသည်။

[تَبْرٌ ـ تَبَارٌ] ပျက်စီးခြင်း။ ယိုယွင်းခြင်း။

[تَبَّرَ] ဖျက်ဆီးသည်။

[اَلتِّبْرُ] ရွှေသို့မဟုတ်ငွေအရိုင်းတုံး။

[اَلتِّبْرِيْرُ] တစ်စုံတစ်ရာ။ [مَا اَصَبْتُ مِنْهُ تِبْرِيْرًا] ငါ သူ့ဆီက ဘာတစ်ခုမျှ မရခဲ့ပါ။

✿ [تَبِعَ ـَ] ❶ နောက်လိုက်သည်။ သူ့ခြေရာအတိုင်း လိုက်သည်။ ❷ [ـفُلَانًا بِحَقِّهِ] မိမိ၏ အခွင့်အရေးကို လိုက်လံတောင်းဆိုသည်။ ❸ [ـالْاِمَامَ] ရှေ့ဆောင်လုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်သည်။ ❹ [ـتِ الْاَغْصَانُ الرِّيْحَ] (သစ်ကိုင်းများ)လေယူရာ ယိမ်းထိုးသည်။

[تَبَعٌ ـ تُبُوْعٌ ـ تَبَاعٌ] ❶ နောက်လိုက်ခြင်း။ သူ့ခြေရာအတိုင်း လိုက်ခြင်း။ ❷ မိမိ၏အခွင့်အရေးကို လိုက်လံတောင်းဆိုခြင်း။ ❸ ရှေ့ဆောင် လုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်ခြင်း။ ❹ (သစ်ကိုင်းများ)လေယူရာ ယိမ်းထိုးခြင်း။

[اَتْبَعَ] ❶ [ـتِ الْمَاشِيَةُ](နွားမ)ကလေးမွေးသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ فِيْ كَلَامِهِ]စကားပြောဆိုရာ၌ ကာရံတူ၍ အဓိပ္ပါယ် လေးနက်စေသော စကားလုံးနှစ်လုံးတွဲသုံးသည်။ ဥပမာ- [حَسَنٌ بَسَنٌ]အလွန်ကောင်းသော။ ❸ [ـالشَّيْءَ] နောက်လိုက်သည်။ နောက်မှာထားသည်။

[مُتْبِعٌ ـ مُتْبِعَةٌ] ကလေးမွေးသော(နွားမ)။

[تَابَعَ] ❶ ဖြည်းဖြည်းချင်း ရှာဖွေရယူသည်။ တစစီရယူသည်။ တဖြည်းဖြည်းခြင်း တောင်းယူသည်။ ❷ ဆက်တိုက်၊ အဆက်မပြတ်လုပ်ကိုင်သည်။ အဆက်မပြတ် ပြောသည်။ ❸ သေချာ၍ လှပခိုင်ခန့်အောင်လုပ်သည်။ ❹ (ကိစ္စနှစ်ရပ်ကို)တစ်ဆက်တည်း ဆောင်ရွက်သည်။ ❺ လိုက်လံတောင်းဆိုသည်။ ❻ သဘောတူသည်။ ❼ ကူညီအားပေးသည်။

[اِتَّبَعَ] ❶ နောက်က တကောက်ကောက်လိုက်သည်။ ❷ လိုက်နာကျင့်သုံးသည်။ ❸ လိုက်လံတောင်းဆိုသည်။

[تَتَابَعَ] ❶ ဆက်တိုက်ဖြစ်သည်။ ❷ (မြင်း) မှန်မှန်ပြေးသည်။

[تَتَبَّعَ] တဖြည်းဖြည်း ရှာဖွေရယူသည်။ တစစီရယူသည်။ တဖြည်းဖြည်းခြင်းတောင်းယူသည်။

[اِسْتَتْبَعَ] မိမိနောက်သို့လိုက်ရန် တောင်းဆိုသည်။

[اَلْاِتِّبَاعِيَّةُ] မော်ဒန်စာပေနှင့် အနုပညာကို လက်မခံဘဲ ရှေးရိုးစာပေယဉ်ကျေးမှုကိုသာ လက်ခံသည့်စာပေအယူအဆ။

[اَلتَّابِعُ] ❶ နောက်လိုက်သော(သူ)။ ❷ အစေခံ။ ❸ ရှေ့၌ရှိသောနာမ်၏အခြေအနေအတိုင်း နောက်ကလိုက်သောနာမ်ပုဒ်။(م) [اَلتَّابِعَةُ]။ (ج) [تُبَّاعٌ ـ تَبَعَةٌ ـ تَبَعٌ ـ تَوَابِعُ]။ [تُبَّعٌ ـ]။

[اَلتَّابِعَةُ] လက်အောက်ခံဖြစ်သော(တိုင်းပြည်၊ နိုင်ငံ)။(ج) [تَوَابِعُ]။

[اَلتَّابِعِيُّ] တမန်တော်မြတ်၏သာဝကများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး မွတ်စ်လင်မ်အဖြစ်ကွယ်

လွှန်သေဆုံးသူ။

[التَّبَاعَةُ] ❶ အကျိုးဆက်။ ❷ ဆက်တိုက်ဖြစ်စဉ်။ ❸ မတရားရယူပိုင်ဆိုင်ထားသည့်အရာ။[لِيْ مِنْ قِبَلِ فُلَانٍ ظُلَامَةٌ][ကျွန်တော့်ဆီကမတရားရယူထားတဲ့ပစ္စည်း ကျွန်တော်ပြန်ရသင့်တယ်။

[التِّبْعُ] ❶ နောက်က တကောက်ကောက်လိုက်သူ။[تِبْعُ نِسَاءٍ]မိန်းမမြင်တိုင်း တကောက်ကောက်လိုက်တတ်သူ။ ❷ မွေးကာစတိရစ္ဆာန်။(ဇ) [اَتْبَاعٌ]။

[التَّبَعُ] နောက်လိုက်သော(သူ)။ (ဇ) [اَتْبَاعٌ]။

[التُّبَّعُ] ❶ အရိပ်။ ❷ ပျားဘုရင်မ။(ဇ) [تَبَابِعُ - تَبَابِيعُ]။

[تُبَّعٌ] ရှေးယီမင်ဘုရင်တို့ ခံယူသောဘွဲ့။ (ဇ)[تَبَابِعَةٌ]။

[التَّبِعَةُ] ❶ အကျိုးဆက်။ ❷ ဆက်တိုက်ဖြစ်စဉ်။ ❸ မတရားရ ယူပိုင်ဆိုင်ထားသည့်အရာ။

[التَّبَعِيَّةُ] အခြားအရာတစ်ခု၏ နောက်၌ရှိမှု။

[التَّبِيْعُ] ❶ နောက်လိုက်သော(သူ)။ ❷ အစေခံ။ ❸ မိမိ၏အဖေါ်ကို သတ်သည့်အတွက် အရေးယူကလဲ့စားချေသော(သူ)။ ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيْعًا﴾ထို့နောက် အသင်တို့သည် ငါအရှင်မြတ်အား အရေးယူမည့်သူကို တွေ့ကြုံရမည်မဟုတ်ပေ။ ❹ မိမိရထိုက်သော အကြွေးငွေ၊ သို့မဟုတ်အခွင့်အရေးတစ်စုံတစ်ရာကို တောင်းဆိုသော(သူ)။ ❺ နွားပေါက်စ။(ဇ)[تَبَائِعُ - اَتْبِعَةٌ]။

[اَتَابِعُ - اَتَابِيْعُ](ဇဇ)[تِبَاعٌ]။

✿ [اَلتَّبْغُ] ဆေးရွက်ကြီးပင်။

✿ [تَبَلَ -] ❶ [تَبَلَ مِنْهُ][သွေးကြွေးဆပ်သည်။ (မိမိမိတ်ဆွေကို သတ်သောသူအား)ပြန်လည်သတ်ဖြတ်သည်။ သူ့အတွက် အရေးယူကလဲ့စားချေပေးသည်။ ❷ [ـالدَّهْرُ الْقَوْمَ] (၄င်းတို့အပေါ်)ကြမ္မာဆိုး ကျရောက်သည်။ ❸ [ـالْحُبُّ فُلَانًا][အချစ်က သူ့ကို အသိတရားမရှိအောင် လုပ်လိုက်သည်။ အချစ်အဆိပ်တက်သည်။ ❹ [ـالطَّعَامَ]အစားအစာ၌ ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်ထည့်သည်။ ❺ [ـالْكَلَامَ] စကားကို နားဆင်သူများ ပျင်းရိငြီးငွေ့မှုမရှိဘဲ စိတ်ဝင်စားလာအောင် ပြောသည်။

[تَبْلٌ] ❶ သွေးကြွေးဆပ်ခြင်း။ (မိမိမိတ်ဆွေကို သတ်သောသူအား)ပြန်လည်သတ်ဖြတ်ခြင်း။ သူ့အတွက် အရေးယူကလဲ့စားချေပေးခြင်း။ ❷ ကြမ္မာဆိုး ကျရောက်ခြင်း။ ❸ အချစ်က သူ့ကို အသိတရားမရှိအောင် လုပ်လိုက်ခြင်း။ အချစ်အဆိပ်တက်ခြင်း။ ❹ အစားအစာ၌ ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်ထည့်ခြင်း။

[مَتْبُوْلٌ - تَبِيْلٌ] အချစ်ရူး ရူးနေသူ။ အချစ်ဝေဒနာခံစားနေရသူ။

[اَتْبَلَ] ❶ သွေးကြွေးဆပ်သည်။ (မိမိမိတ်ဆွေကို သတ်သောသူအား)ပြန်လည်သတ်ဖြတ်သည်။ သူ့အတွက် အရေးယူကလဲ့စားချေပေးသည်။ ❷ [ـالدَّهْرُ الْقَوْمَ](၄င်းတို့အပေါ်)ကြမ္မာဆိုးကျရောက်သည်။ ❸

[ــ الحُبُّ فلانًا]အချစ်က သူ့ကို အသိတရားမရှိအောင် လုပ်လိုက်သည်။ အချစ်အဆိပ်တက်သည်။ ❸ [ــ الطَّعَامَ]အစားအစာ၌ ဟင်းခပ် အမွှေးအကြိုင်ထည့်သည်။

[تَبَّلَ] ❶ [ــ الطَّعَامَ]အစားအစာ၌ ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်ထည့်သည်။ ❷ [ــ الكَلَامَ] စကားကို နားဆင်သူများ ပျင်းရိငြီးငွေ့မှုမရှိဘဲ စိတ်ဝင်စားလာအောင် ပြောသည်။

[تَوْبَلَ] ❶ [ــ الطَّعَامَ]အစားအစာ၌ ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်ထည့်သည်။ ❷ [ــ الكَلَامَ] စကားကို နားဆင်သူများ ပျင်းရိငြီးငွေ့မှုမရှိဘဲ စိတ်ဝင်စားလာအောင်ပြောသည်။

[اَلتَّابِلُ] ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်။(ج) [تَوَابِلُ]။

[اَلتَّبَّالُ] ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်ရောင်းသူ။

[اَلتَّبْلُ] ရန်ငြိုး၊ ရန်စ၊ ရန်ကြွေး။(ج) [تُبُوْلٌ]။

[اَلتَّوْبَالُ] သတ္တုကို ရိုက်ထုသောအခါ၌ ထွက်လာသော သတ္တုအမှုန့်များ။

[اَلتَّوْبَلُ] ဟင်းခပ်အမွှေးအကြိုင်။(ج)[تَوَابِلُ]။

✿ [تَبَنَ ـِ] [ــ المَاشِيَةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)ကောက်ရိုးကျွေးသည်။

[تَبْنٌ] (တိရစ္ဆာန်ကို)ကောက်ရိုး ကျွေးခြင်း။

[تَبِنَ ـَ] နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် မြင်တတ်သည်။ အသိဉာဏ်ရှင်သည်။ အမြင်စူးရှသည်။

[تَبْنٌ - تَبَانَةٌ] နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မြင်တတ်ခြင်း။ အသိဉာဏ်ရှင်ခြင်း။ အမြင်စူးရှခြင်း။

[تَبِنٌ] နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မြင်တတ်သော(သူ)။ အသိဉာဏ်ရှင်သော(သူ)။ အမြင်စူးရှသော(သူ)။

[تَبَّنَ] ❶ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မြင်တတ်သည်။ အသိဉာဏ်ရှင်သည်။ အမြင်စူးရှသည်။ ❷ [ــ فلانًا]ဘောင်းဘီတို ဝတ်ဆင်ပေးသည်။

[اِتَّبَنَ] ဘောင်းဘီတို ဝတ်ဆင်သည်။

[اَلتِّبَانَةُ] မြက်၊ ကောက်ရိုးရောင်းသည့် အလုပ်အကိုင်။

[اَلتَّبَّانُ] မြက်၊ ကောက်ရိုးရောင်းသူ။(ج) [تَبَّانَةٌ]။

[اَلتُّبَّانُ] ဘောင်းဘီတို။(ج)[تَبَابِيْنُ]။

[اَلتِّبْنُ] ❶ ကောက်ရိုး။ ❷ ခွက်ကြီး။(ج) [اَتْبَانٌ]။

[اَلتَّبِنُ] လက်အငြိမ်မနေနိုင်သူ။ လက်ဆော့သူ။

[اَلتِّبْنِيُّ] ကောက်ရိုးရောင်။ အဝါရင့်ရောင်။

[اَلْمَتْبَنُ] ကောက်ရိုးထားသည့်နေရာ။(ج) [مَتَابِنُ]။

[اَلْمَتْبَنَةُ] ကောက်ရိုးထားသည့်နေရာ။(ج) [مَتَابِنُ]။

✿ [تَتْرَى] ကြည့်[وتر]

✿ [اَلتِّجَابُ] အရည်ကျိုထားသော ငွေရိုင်းတုံး။

[اَلتِّجْبَابُ] သတ္တုတွင်းရှိ ငွေကြော။

✿ [تَجَرَ ـُ] ကူးသန်းရောင်းဝယ်သည်။ အရောင်းအဝယ်လုပ်သည်။

[تَجْرٌ - تِجَارَةٌ] ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း။ အရောင်းအဝယ်လုပ်ခြင်း။

[اَلتُّحفَةُ] ❶ လက်ဆောင်။ ❷ လက်ရာမြောက်သော ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်ပစ္စည်း။(ج) [تُحَفٌ]။

[اَلمَتحَفُ] လက်ရာမြောက်သော ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်ပစ္စည်းများ ပြသထားရာဌာန။ ရှေးဟောင်းပြတိုက်။ (ج) [مَتَاحِفُ]။

✿ [اَلتَّخْتُ] ❶ ကုတင်။ ❷ အဝတ်များ ထားသိုသည့်အိပ်။ ❸ တေးဂီတပညာရှင်များ အစည်းအရုံး။

[اَلتَّختَةُ] ❶ သင်ပုန်း။ ❷ ကျောင်းသားများထိုင်သည့်ခုံ။

✿ [تَختَخَ] စကားကို မပီမသပြောသည်။

[اَلتَّختَاخُ] စကားမပီသူ။

✿ [اَلتَّختَروَانُ] အမျိုးသမီးများထိုင်ရန် အစီးအနင်းပေါ်၌ တပ်ဆင်ထားသော ထိုင်ခုံ။ ဝေါယဉ်။

✿ [تَخَ ـِ] ❶ [ـَالعَجِينُ](မုန့်ညက်)အချဉ်ပေါက်သည်။ ❷ (မုန့်ညက်၌)ရေများသဖြင့် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည်။ ❸ အစားအသောက်ပျက်သည်။ မစားချင်မသောက်ချင်ဖြစ်သည်။

[تَخٌّ ـ تُخُوخٌ] ❶ အချဉ်ပေါက်ခြင်း။ ❷ ရေများသဖြင့် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းခြင်း။ ❸ အစားအသောက်ပျက်ခြင်း။ မစားချင်မသောက်ချင်ဖြစ်ခြင်း။

[اَتَخَّ] ❶ [ـَالعَجِينُ](မုန့်ညက်ကို)အချဉ်ဖေါက်သည်။ ❷ (မုန့်ညက်၌)နူးညံ့ပျော့ပျောင်းစေရန် ရေများများထည့်သည်။

[اَلتَّخُّ] ❶ အချဉ်ဖေါက်ထားသော(မုန့်

[تَاجَرَ] နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ကုန်စည်ဖလှယ်သည်။ အပြန်အလှန် ရောင်းဝယ်ဖေါက်ကားသည်။

[اِتَّجَرَ] ကူးသန်းရောင်းဝယ်သည်။ အရောင်းအဝယ်လုပ် သည်။

[اَلتَّاجِرُ] ❶ ကူးသန်းရောင်းဝယ်သူ။ ကုန်သည်။ ❷ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ။(ج)[تُجَّارٌ ـ تِجَارٌ ـ تَجْرٌ]။

[اَلتَّاجِرَةُ] ❶ ကူးသန်းရောင်းဝယ်သူ(အမျိုးသမီး)။ ကုန်သည်(မ)။ ❷ အဝယ်လိုက်သော။ [سِلعَةٌ تَاجِرَةٌ]အဝယ်လိုက်သောပစ္စည်း။(ج) [تَوَاجِرُ]။

[اَلتِّجَارَةُ] ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု။ အရောင်းအဝယ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု။

[اَلمَتجَرُ] ဈေးကွက်။(ج) [مَتَاجِرُ]။

✿ [تَحتُ] အောက်မှာ။

[تَحتِيٌّ ـ تَحتَانِيٌّ] အောက်နှင့်ဆိုင်သော၊ အောက်၌ရှိသော(အရာ)။

[اَلتَّحتُ] ❶ အောက်ကျသူ။ အလွန်အဆင့်နိမ့်သူ။ ❷ မြှုတ်နှံထားသော ရတနာသိုက်။ (ج) [تُحُوتٌ]။

✿ [تَحتَحَ] လှုပ်ရမ်းသည်။

[تَتَحتَحَ] လှုပ်ရှားသည်။ တုန်ခါလှုပ်ရှားသည်။

[اَلتَّحتَحَةُ] လှုပ်ရှားသည့်အသံ။

[اَلتَّحتَرَبَةُ] အပေါ်ယံမြေဆီလွှာအောက်ရှိမြေသား။

✿ [اَتحَفَ] လက်ဆောင်ပေးသည်။

[اِتَّحَفَ] လက်ဆောင်ပေးသည်။

ညှက်)။ ❷ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသော(မုန့်ညှက်)။ ❸ အသီးအနှံတမျိုးမျိုးမှ ညှစ်ယူထားသောအဆီရည်။

✿ [تَخِذَ ـ] ❶ [ـالْمَالَ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။ ❷ [ـفُلاَنًاصَدِيْقًا]မိတ်ဆွေအဖြစ် မှတ်ယူသည်။

[تَخْذٌ] ❶ (ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ရှာဖွေဆည်းပူးခြင်း။ ❷ မိတ်ဆွေအဖြစ် မှတ်ယူခြင်း။

[اِتَّخَذَ] ကြည့်[اخ ذ]

✿ [تَاخَمَ] ဆက်စပ်ထားသည်။ တွဲဆက်ထားသည်။

[اِتَّخَمَ] ကြည့်[وخ م]

[اَلتُّخُمُ] ❶ နယ်ခြားမျဉ်း။ နယ်မြေနှစ်ခုကို ပိုင်းခြားထားသော မျဉ်း။ ❷ လမ်းပြအမှတ်အသား။(ج)[تُخُوْمٌ]။[هُوَطَيِّبُ التُّخُوْمِ] သူဟာ ဗိဇကောင်းသူဖြစ်တယ်။

[اَلتُّخَمَةُ] ကြည့်[وخ م]

✿ [تُدْرُجٌ] ရစ်ငှက်။

✿ [اَلتُّدْرَهُ] ❶ အလစ်ဝင်တိုက်ခြင်း။[هُوَنُوْتُدْرَهٍ] သူဟာ ရန်သူတွေကို အလစ်ချောင်းပြီးတိုက်သူဖြစ်တယ်။ ❷ တွန်းလှန်ကာကွယ်ခြင်း။ [هُوَذُوْتُدْرَهِهِمْ]သူဟာ သူတို့ကို အကာအကွယ်ပေးနေသူဖြစ်တယ်။

✿ [تَرَاجِيْدِيَا] သမိုင်းအဖြစ်အပျက်တို့ကို ပြောင်မြောက်စွာ ဖေါ်ညွှန်းနိုင်ပြီး ကြေကွဲဖွယ်ဇာတ်သိမ်းခန်းဖြင့် ကပြဖြေဖျော်သည့် ကြေကွဲဖွယ်ပြဇာတ်။

✿ [تَرَاخُوْمَا] မျက်ခမ်းစပ်ရောဂါ။

✿ [تَرَبَ ـُ] မြေဖုံးသည်။ မြေကြီးကို သုပ်လိမ်းသည်။

[تَرْبٌ] မြေဖုံးခြင်း။ မြေကြီးကို သုပ်လိမ်းခြင်း။

[تَرِبَ ـَ] ❶ မြေလူးထိသည်။ မြေကြီးပေသည်။ ❷ ဖုံတက်သည်။ ❸ [ـتِ الرِّيْحُ] လေက ဖုံများကို သယ်ဆောင်လာ သည်။ ❹ [ـفُلاَنٌ]ဆင်းရဲသည်။[ـتْ يَدَاهُ]သူ ဆင်းရဲပါစေ။ ဆုံးရှုံးပါစေ။

[تَرْبٌ ـ مَتْرَبٌ ـ مَتْرَبَةٌ]❶ မြေလူးထိခြင်း။ မြေကြီးပေခြင်း။ ❷ ဖုံတက်သည်။ ❸ (လေက)ဖုံများကို သယ်ဆောင်လာခြင်း။ ❹ ဆင်းရဲခြင်း။

[تَرِبٌ ـ تَرِبَةٌ] ❶ မြေလူးထိသော(သူ၊ အရာ)။ မြေကြီးပေသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ဖုံတက်သော(သူ၊ အရာ)။ ❸ ဖုံများကို သယ်ဆောင်လာသော(လေ)။ ❹ ဆင်းရဲသော(သူ)။(م)[تَرِبَةٌ ـ تَرِبٌ]။

[اَتْرَبَ] ❶ မြေဖုံးသည်။ မြေကြီးကို သုပ်လိမ်းသည်။ ❷ ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါများကြွယ်ဝသည်။

[تَارَبَ] မိတ်ဆွေဖွဲ့သည်။

[تَتَرَّبَ] ❶ မြေဖုံးသည်။ မြေကြီးကို သုပ်လိမ်းသည်။ ❷ မြေကြီးအရောင် သုပ်လိမ်းသည်။

[تَرِيْبَةٌ] ❶ ရင်ညွှန့်ရိုး။ ရင်ခေါင်းရိုး။ ❷ ခလောက်ဆွဲသည့်နေရာ။(ج)[تَرَائِبُ]။

[اَلتُّرَابُ] ❶ အပေါ်ယံမြေဆီလွှာ။ ❷ မြေကြီး။ ကမ္ဘာမြေကြီး။(ج)[اَتْرِبَةٌ ـ تِرْبَانٌ]။

[اَلتُّرْبُ] ❶ အပေါ်ယံမြေဆီလွှာ။ ❷ မြေကြီး။ ကမ္ဘာမြေကြီး။ ❸ ချည်ရစ်ထားသော

သစ်ချောင်း။(ဂ)[اَتْرَابٌ]။

[اَلتَّرْبَاءُ] (၁) အပေါ်ယံမြေဆီလွှာ။ (၂) မြေကြီး။ ကမ္ဘာမြေကြီး။

[اَلتُّرْبَةُ] (၁) အပေါ်ယံမြေဆီလွှာ။ (၂) မြေကြီး။ ကမ္ဘာမြေကြီး။ (၃) မြေကြီး၏သဘာဝ။ (ဂ)[تُرَبٌ]။

[اَلتُّرَبِيُّ] သင်္ချိုင်း၌ အလုပ်လုပ်သူ။ သင်္ချိုင်း၌ မြေတူးသူ။

[اَلتُّرَبِيَّةُ] အနီရောင်ဂျုံတစ်မျိုး။

✿ [تَرْبَسَ] [ـ الْبَابَ](တံခါးကို)အလုံပိတ်သည်။

[اَلتِّرْبَاسُ] တံခါးကို အပြင်ဘက်မှ မဖွင့်နိုင်ရန် အတွင်းဘက်မှ ကန့်လန့်ထိုးထားသော မင်းတုန်း။ တံခါးဘွန်၊ ဂျက်စသည်။(ဂ)[تَرَابِيسُ]။

[اَلتَّرْبَنَةُ] လွှအပိုင်းဖြင့် အရိုးကို အလွှာအပိုင်းများပိုင်းဖြတ်ခြင်း။

[اَلتُّرْبِينُ] တာဘိုင်။ ရေအား၊ လေအား၊ ရေနွေးငွေ့အားစသည်ကို အသုံးပြု၍ ရဟတ်ကို လည်ပတ်စေပြီး စက်အားဖြစ် စေသောကရိယာ။

✿ [تَرْتَرَ] (၁) (ခန္ဓာကိုယ်)နုးညံ့ပျော့ပျောင်းသည်။ (၂) (စကား)နုးညံ့သိမ်မွေ့သည်။ (၃) စကားတတွတ်တွတ်ပြောသည်။ (၄) အညာကို ကိုင်လှုပ်သည်။

[تَتَرْتَرَ] တုန်ခါလှုပ်ရှားသည်။

[اَلتُّرْتُورُ] ပုလိပ်နောက်လိုက်။(ဂ)[تَرَاتِيرُ]။

✿ [تَرِجَ ـَ] ဖုံးကွယ်သည်။ တိမ်မြုပ်သည်။ ပျောက်ကွယ်သည်။

[تَرَجٌ] ဖုံးကွယ်ခြင်း။ တိမ်မြုပ်ခြင်း။ ပျောက်ကွယ်ခြင်း။

[تَرِجَ ـَ] (၁) စဉ်းစားမရအောင် ခက်ခဲနက်နဲသည်။ (၂) အခက်တွေ့သည်။

[تَرِجٌ] (၁) စဉ်းစားမရအောင် ခက်ခဲနက်နဲသော(အရာ)။ (၂) အခက်တွေ့သော(သူ)

[تَرَجٌ] (၁) စဉ်းစားမရအောင် ခက်ခဲနက်နဲခြင်း။ (၂) အခက်တွေ့ခြင်း။

[تَرَّجَ] [ـ الثَّوْبَ]အဝတ်ကို အနီရောင် အပြည့်ဆိုးသည်။

[اَلتُّرُجُّ] ရှောက်သီး။

[اَلتَّرِيْجُ] အကြောသန်မာသူ။

✿ [تَرْجَمَ] (၁) ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုသည်။ (၂) ဘာသာပြန်သည်။ (၃) [ـ لِفُلَانٍ](သူ၏)အတ္ထုပ္ပတ္တိကို တင်ပြသည်။

[اَلتُّرْجُمَانُ] (၁) ဘာသာပြန်သူ။ (၂) စကားပြန်။ (ဂ)[تَرَاجِمُ ـ تَرَاجِمَةٌ]။

[اَلتَّرْجَمَةُ] အတ္ထုပ္ပတ္တိ။(ဂ)[تَرَاجِمُ]။

✿ [تَرِحَ ـَ] (၁) ပူဆွေးသောကရောက်သည်။ (၂) အမင်္ဂလာဖြစ်သည်။

[تَرَحٌ] (၁) ပူဆွေးသောကရောက်ခြင်း။ (၂) အမင်္ဂလာဖြစ်ခြင်း။

[تَرِحٌ] (၁) ပူဆွေးသောကရောက်သော(သူ)။ (၂) အမင်္ဂလာဖြစ်သော(သူ)။

✿ [اَلتَّرْخُ] လုံးဝပျောက်ကင်းခြင်းမရှိသေးသော ဒဏ်ရာရှိ ကွဲကြောင်း။

✿ [تَرَّ ـِ] (၁) ကင်းကွာ ပြတ်တောက်သည်။ (၂) ဝေးကွာသည်။ (၃) လွင့်စင်သည်။ (၄) ခန္ဓာကိုယ်ပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ်ကြီးမားတုတ်

ကျွတ်သည်။ ❻ [فُلاَنًا_] လှဲချသည်။ နပမ်းလုံး၍ လှဲချသည်။

[تَرِزَ۔ تُرُوْزٌ] ❶ ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ (အသားအရေ)ခြောက်သွေ့ ကြမ်းတမ်းခြင်း။ ❸ ဆာလောင်ငတ်မွတ်ခြင်း။ ❹ ကွယ်လွန်သေဆုံးခြင်း။ ❺ (ကုလားအုတ်အမြီး)ရောဂါကြောင့် အမွေးကျွတ်ခြင်း။ ❻ လှဲချခြင်း။ နပမ်းလုံး၍ လှဲချခြင်း။

[تَرْزٌ] ❶ ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ (အသားအရေ)ခြောက်သွေ့ကြမ်းတမ်းခြင်း။ မာကြမ်းကြမ်းဖြစ်ခြင်း။ ❸ ရေခဲခြင်း။

[تَرِزَ ـِ] ❶ ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ [لَحْمُهُ_] (အသားအရေ)ခြောက်သွေ့ကြမ်းတမ်းသည်။ မာကြမ်းကြမ်းဖြစ်သည်။ ❸ [الْمَاءُ_] ရေခဲသည်။

[اَتْرَزَ] ခြောက်သွေ့စေသည်။

[اَلتَّرَازُ۔اَلتُّرَازُ] မမျှော်လင့်ဘဲ ရုတ်တရက်သေခြင်း။

[اَلتَّرْزِيُّ] အပ်ချုပ်သမား။

✿ [تَرَّسَ] တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်ကို ဆောင်းသည်။

[اِتَّرَسَ] တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်ကို ဆောင်းသည်။

[تَتَرَّسَ] တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်ကို ဆောင်းသည်။

[اَلتِّرَاسَةُ] တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်

နိုင်သည်။ ❻ (ဆာလောင်အားပြတ်သဖြင့်) ခန္ဓာကိုယ် ပျော့ခွေသည်။ ❼ ဖြတ်တောက်သည်။

[تَرَّ۔ تُرُوْرٌ] ❶ ကင်းကွာပြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ ဝေးကွာခြင်း။ ❸ လွှင့်စင်ခြင်း။ ❹ ခန္ဓာကိုယ်ပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ်ကြီးမားတုတ်နိုင်ခြင်း။ ❺ (ဆာလောင်အားပြတ်သဖြင့်) ခန္ဓာကိုယ် ပျော့ခွေခြင်း။ ❻ ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[تَرَّ ـَ] ခန္ဓာကိုယ်ပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ်ကြီးမားတုတ်နိုင်သည်။

[تَرٌّ] ခန္ဓာကိုယ်ပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ်ကြီးမားတုတ်နိုင်ခြင်း။

[تَارٌّ] ခန္ဓာကိုယ်ပြည့်ဖြိုး၍ အရိုးအဆစ်ကြီးမားတုတ်နိုင်သော(သူ)။

[اَتَرَّ] ❶ ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ ဝေးကွာစေသည်။ ကင်းကွာစေသည်။

[اَلْاَتْرُوْرُ] ❶ ပုလိပ်နောက်လိုက်။ ❷ ကလေးငယ်။(ج)[اَتَارِيْرُ]။

[اَلتَّرُّ] အဆောက်အဦးဆောက်လုပ်ရာ၌ ညီညာစေရန် အသုံးပြုရသော ရေချိန်ညှိကြိုး။ [لَاُقِيْمَنَّكَ عَلَى التَّرِّ] မင်းကို ငါဖြောင့်အောင် တကယ်လုပ်ပေးမယ်။(မင်းလမ်းမှန်ရအောင် ငါပြုပြင်ပေးမယ်။)

✿ [تَرِزَ ـِ] ❶ ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ [لَحْمُهُ_] (အသားအရေ)ခြောက်သွေ့ကြမ်းတမ်းသည်။ ❸ [فُلاَنٌ_] ဆာလောင်ငတ်မွတ်သည်။ ❹ ကွယ်လွန်သေဆုံးသည်။ ❺ [اَذْنَابُ الْاِبِلِ_] (ကုလားအုတ်အမြီး)ရောဂါကြောင့် အမွေး

ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်ကို ပြုလုပ်သည့်အတတ်ပညာ။

[اَلتَّرَّاسُ] တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်ကို ဆောင်းထားသူ၊ ပြုလုပ်သူ၊ ရောင်းသူ။

[اَلتُّرْسُ] ❶ တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်။ ❷ တံခါးမင်းတုန်း။ ❸ ခွေးသွားစိတ်စက်ဝိုင်း။ လွှဝိုင်း။(ج)[اَتْرَاسٌ-تِرَاسٌ-تِرَسَةٌ-تُرُوْسٌ]။

[اَلتُّرْسَةُ] ပင်လယ်လိပ်ကြီး။

[اَلْمِتْرَاسُ] ရန်သူသွားရာလမ်း၌ ချထားသော ထောင်ချောက်။(ج)[مَتَارِيْسُ]။

[اَلْمِتْرَسُ] ❶ တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်။ ❷ တံခါးမင်းတုန်း။ ❸ ခွေးသွားစိတ်စက်ဝိုင်း။ လွှဝိုင်း။(ج)[مَتَارِسُ]။

✿ [تَرُصَ ـُ] တိကျခိုင်မာသည်။

[تَرَاصَةٌ] တိကျခိုင်မာခြင်း။

[تَارِصٌ-تَرِيْصٌ] တိကျခိုင်မာသော(သူ၊ အရာ)။

﴿لَوْ وُزِنَ رَجَاءُ الْمُؤْمِنِ وَخَوْفُهُ بِمِيْزَانٍ تَرِيْصٍ مَا زَادَ اَحَدُهُمَا عَلَى الْاٰخَرِ﴾

အကယ်၍သာ တိကျခိုင်မာသောချိန်ခွင်ဖြင့် မုအ်မင်န်ယုံကြည်သူ၏မျှော်လင့်အားထားမှုနှင့် ကြောက်ရွံ့မှုကို ချိန်စက်လျှင် ယင်းမျှော်လင့်အားထားမှုနှင့် ကြောက်ရွံ့မှုသည် တူညီနေမည်။

[اَتْرَصَ] တိကျခိုင်မာစေသည်။ ညီမျှစေသည်။

[تَرَّصَ] တိကျခိုင်မာစေသည်။ ညီမျှစေသည်။

[اَلْمُتْرَصَاتُ] ဖြောင့်တန်းနေအောင် ညှိထားသောလုံများ။ အရှည် တူညီအောင် ညှိထားသောလုံများ။

✿ [تَرَعَ ـَ] ဦးတည်ရာကို ပြောင်းလဲစေသည်။ ရည်ရွယ်ထားသောအရာမှ လွှဲဖယ်စေသည်။

[تَرْعٌ] ဦးတည်ရာကို ပြောင်းလဲစေခြင်း။ ရည်ရွယ်ထားသောအရာမှ လွှဲဖယ်စေခြင်း။

[تَرِعَ ـَ] ❶ ပြည့်သည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ]အသိတရားမဲ့ကာ မကောင်းမှုကို ဖွတ်တရွတ်ပြုလုပ်သည်။ ❸ [ـ اِلَى كَذَا]အလျှင်စလို ပြုလုပ်သည်။ တစ်စုံတစ်ရာ တွေးဆဖြင်းမရှိဘဲ ဖွတ်လုပ်သည်။

[تَرَعٌ] ❶ ပြည့်ခြင်း။ ❷ အသိတရားမဲ့ကာ မကောင်းမှုကို ဖွတ်တရွတ်ပြုလုပ်ခြင်း။ ❸ အလျှင်စလို ပြုလုပ်ခြင်း။ တစ်စုံတစ်ရာ တွေးဆဖြင်းမရှိဘဲ ဖွတ်လုပ်ခြင်း။

[تَرِعٌ] ❶ ပြည့်သော(အိုး၊ ခွက်စသည်)။ ❷ အသိတရားမဲ့ကာ မကောင်းမှုကို ဖွတ်တရွတ်ပြုလုပ်သော(သူ)။ ❸ အလျှင်စလို ပြုလုပ်သော(သူ)။ တစ်စုံတစ်ရာ တွေးဆဖြင်းမရှိဘဲ ဖွတ်လုပ်သော(သူ)။

[اَتْرَعَ] ပြည့်အောင်ဖြည့်သည်။

[تَرَّعَ] [اَلْبَابَ ـ]တံခါးကို ပိတ်သည်။

[اِتَّرَعَ] ပြည့်သွားသည်။

[تَتَرَّعَ] အလျှင်အမြန်လုပ်သည်။ လျှင်မြန်သည်။

[اَلْاَتْرَعُ] ❶ လျှို၊ ချိုင့်ဝှမ်းကို ပြည့်အောင် စီးဆင်းသည့်ရေစီး။ ❷ အရှိန်ပြင်းသော။

[سَيْلٌ اَتْرَعُ]အရှိန်ပြင်းသော၊ အားပါသော ရေစီး။

[اَلتَّرَعُ] ပြည့်သော(အိုး)။

[اَلتُّرْعَةُ] ❶ ရေမြောင်းကြီး။ ❷ ရေကန်ကြီး။ ❸ တံခါး။ ❹ လှေကားအဆင့်။ ❺ ကုန်းမြင့်ပေါ်ရှိဥယျာဉ်။(ဇ)[تُرَعٌ]။

[اَلتَّرَّاعُ] လျှို၊ ချိုင့်ဝှမ်းကို ပြည့်အောင် စီးဆင်းသည့်ရေစီး။

✿ [تَرِفَ ـَ] ❶ အရည့်ရွှင်သည်။ အရည့်ရွှမ်းသည်။ ❷ စိမ်းစိုသည်။ ❸ စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသည်။ ❹ အပေါ်နှုတ်ခမ်းထိပ် ထင်ရှားသည်။

[تَرَفٌ] ❶ အရည့်ရွှင်ခြင်း။ အရည့်ရွှမ်းခြင်း။ ❷ စိမ်းစိုခြင်း။ ❸ စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ ❹ အပေါ်နှုတ်ခမ်းထိပ် ထင်ရှားခြင်း။

[تَرِفٌ] စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသော(သူ)။

[اَتْرَفُ] အပေါ်နှုတ်ခမ်းထိပ် ထင်ရှားသော(သူ)။(မ)[تَرْفَاءُ]။ (ဇ)[تُرْفٌ]။

[اَتْرَفَ] ❶ အကြိမ်ကြိမ် ဆူပူသောင်းကျန်းသည်။ မတရားမှုကို ခဏခဏကျူးလွန်သည်။ ❷ ခေါင်းပေါ်တက်သည်အထိ အလိုလိုက်သည်။ ❸ [ـتِ النِّعْمَةُ فُلاَنًا]စည်းစိမ်ချမ်းသာက သူ့ကို မောက်မာထောင်လွှားစေသည်။

[تَرَّفَ] ❶ အကြိမ်ကြိမ် ဆူပူသောင်းကျန်းသည်။ မတရားမှုကို ခဏခဏကျူးလွန်သည်။ ❷ ခေါင်းပေါ်တက်သည်အထိ အလိုလိုက်သည်။ ❸ [ـتِ النِّعْمَةُ فُلاَنًا]စည်းစိမ်ချမ်းသာက သူ့ကို မောက်မာထောင်လွှားစေသည်။ ❹ အဟာရဖြစ်အောင် ကောင်းစွာကျွေးမွေးသည်။

[تَتَرَّفَ] စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသည်။

[اِسْتَتْرَفَ] စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် မောက်မာ သောင်းကျန်းသည်။ အောက်ခြေလွတ်သည်။

[اَلتُّرْفَةُ] ❶ စည်းစိမ်ချမ်းသာ။ ❷ မိမိချစ်ခင်နှစ်သက်သူအားပေးရန် သီးသန့်ပြုလုပ်ထားသောအရာ။ ❸ အစားကောင်းအသောက်ကောင်း။ ❹ နှုတ်ခမ်းအပေါ်ထိပ်။ ❺ ရေခွက်။ (ဇ)[تُرَفٌ]။

✿ [اَلتِّرْفَاسُ] အင်ဥတစ်မျိုး။

✿ [تَرْقَى] ❶ [ـ فُلاَنًا]လည်စေ့ကို ထိမှန်သည်။ ❷ လည်စေ့ညှစ်သည်။

✿ [اَلتَّرْقُوَةُ] လည်စေ့။ ယောက်ျားများလည်ပင်းအရင်း၌ ထွက်နေသော အရိုး။(ဇ)[تَرَاقِي]။

✿ [تَرَكَ ـُ] ❶ စွန့်ပစ်သည်။ ❷ လွှတ်ထားသည်။ ❸ ထားရစ်သည်။

[تَرْكٌ - تِرْكَانٌ] ❶ စွန့်ပစ်ခြင်း။ ❷ လွှတ်ထားခြင်း။ ❸ ထားရစ်ခြင်း။

[تَارِكٌ - مِتْرَاكٌ] ❶ စွန့်ပစ်သော(သူ)။ ❷ လွှတ်ထားသော(သူ)။ ❸ ထားရစ်သော(သူ)။

[تَرِكَ ـَ] လင်သေမုဆိုးမကို ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။

[تَرْكٌ] လင်သေမုဆိုးမကို ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း။

[تَارَكَ] [ــَالْبَيْعَ](အရောင်းအဝယ်ကို)နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူညီစွာဖြင့် စွန့်လွှတ်သည်။ ဖျက်သိမ်းသည်။

[اِتَّرَكَ] ❶ စွန့်ပစ်သည်။ ❷ လွှတ်ထားသည်။ ❸ ထားရစ်သည်။

[تَرَاكِ] စွန့်ပစ်လိုက်။ ပစ်ထားလိုက်။

[تَتَارَكَ] ❶ စွန့်ပစ်သည်။ ❷ လွှတ်ထားသည်။ ❸ ထားရစ်သည်။

[اَلتُّرْكُ] တူရကီလူမျိုး။(ဇ) [اَتْرَاكٌ]။

[اَلتَّرْكَةُ] ❶ အကောင်ပေါက်ပြီးသော ဥခွံ။ ❷ သံလုံး။(ဇ) [تَرْكٌ]။

[اَلتِّرْكَةُ] ကွယ်လွန်သူ ထားရစ်ခဲ့သော ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် မိန်းမ။

[اَلتَّرِكَةُ] ကွယ်လွန်သူ ထားရစ်ခဲ့သော ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် မိန်းမ။

[اَلتَّرِيْكُ] အသီးခူးထားပြီးနောက် ကျန်ရှိသောအကိုင်း၊ အညှာ။

[اَلتَّرِيكَةُ] ❶ အကောင်ပေါက်ပြီးသော ဥခွံ။ ❷ သံလုံး။ ❸ အသီးခူးထားပြီးနောက် ကျန်ရှိသောအကိုင်း၊ အညှာ။ ❹ မုန်ကို ခဏခဏကြည့်သူ။ ❺ တိရစ္ဆာန်များအား ထိန်းကျောင်းကျက်စားစေရန် သတိမထားမိသော စားကျက်။ ❻ မည်သူမျှ မသိသေးသော စားကျက်မြေ။ ❼ ရေစီးကထားရစ်ခဲ့သော ရေ။ ❽ လယ်ရာစိုက်ခင်းပျက်စီးသဖြင့် နှစ်စဉ်ကြေးသို့မဟုတ် အခွန်လွှတ်ခြင်း။ (ဇ) [تَرَائِكُ ـ تَرِيْكٌ ـ تُرُكٌ]။

✿ [اَلتَّرَامُ] လျှပ်စစ်ရထား။

✿ [تَرَمَسَ] တိုက်ပွဲသို့မဟုတ်၊ ပြဿနာမှ ကင်းဝေးရာသို့ ပုန်းကွယ်သည်။ ဝပ်ကွယ်သည်။

[اَلتِّرْمُسُ] ဝံပုလွေကဲ့သို့သော သတ္တဝါ။

[اَلتِّرْمُسُ] အရည်တို့၏ အပူသို့မဟုတ်အအေးကို ထိန်းထားရန် အသုံးပြုရသော ဖန်အိုး။ ဓါတ်ဗူး။

[اَلتِّرْمُسُ] ❶ ဝံပုလွေကဲ့သို့သော သတ္တဝါ။ ❷ မြေအောက်ခန်း။(ဇ) [تَرَامِسُ]။

✿[تَرْمُوجَرَاف] လေထုအပူချိန်တိုင်းကိရိယာ။

✿ [تَرْمُومِتَر] သာမိုမီတာ။ အပူချိန်တိုင်းကိရိယာ။

✿ [تَرِهَ ـ] ❶ လွင်တီးခေါင်၌ ကျရောက်သည်။ ❷ လမ်းသေးလမ်းသွယ်၌ ရောက်ရှိသွားသည်။ ❸ လမ်းမှား၌ ကျရောက်သည်။ ❹ အကျိုးမဲ့သော စကားများကို ပြောသည်။

[تَرْهٌ] ❶ လွင်တီးခေါင်၌ ကျရောက်ခြင်း။ ❷ လမ်းသေးလမ်းသွယ်၌ ရောက်ရှိသွားခြင်း။ ❸ လမ်းမှား၌ ကျရောက်ခြင်း။ ❹ အကျိုးမဲ့သော စကားများကို ပြောခြင်း။

[اَلتُّرَّهُ] မှားယွင်းသော(စကား၊ အယူဝါဒစသည်)။

[اَلتُّرَّهَةُ] ❶ လွင်တီးခေါင်။ ❷ လမ်းသေးလမ်းသွယ်။ ❸ မှားယွင်းသော(စကား၊ အယူဝါဒစသည်)။ ❹ အကျိုးမဲ့သော စကား။

✿ [تَرِيَ ـ] အလုပ်လုပ်ရာ၌ နှေးကွေးလေးလံသည်။

[تَرًى] အလုပ်လုပ်ရာ၌ နှေးကွေးလေးလံခြင်း။

[اَتْرَى] အလုပ်နှစ်ခုပြီးတိုင်း အားလပ် ရပ်

နားချိန်သတ်မှတ်၍ အလုပ်များစွာကို ဆက်တိုက်လုပ်သည်။

✿ [اَلتِّرْيَاقُ] ကာကွယ်ဆေး၊ အဆိပ်ဖြေဆေး။

✿ [تَسَعَ ـَ] ❶ ကိုးယောက်မြောက်အဖြစ် ပါဝင်သည်။ ❷ ကိုးပုံတစ်ပုံကို ယူသည်။ ❸ [ـاَلْحَبْلَ]ကြိုးကို ကိုးပင်လိမ်ကျစ်သည်။

[تَسْعٌ] ❶ ကိုးယောက်မြောက်အဖြစ် ပါဝင်ခြင်း။ ❷ ကိုးပုံတစ်ပုံကို ယူခြင်း။ ❸ ကြိုးကို ကိုးပင်လိမ်ကျစ်ခြင်း။

[اَتْسَعَ] ❶ ကိုးယောက်မြောက် ဖြစ်သည်။ ❷ အရေအတွက် ကိုးဖြစ်စေသည်။ ❸ ကိုးရက်ကြာသည်။

[اَلتَّاسُوعَاءُ] မုဟရ်ရမ်လကိုးရက်မြောက်နေ့။

[اَلتُّسْعُ] ကိုးပုံတစ်ပုံ။(ج) [اَتْسَاعٌ]။

[اَلتِّسْعَةُ] ကိုး။

[اَلتَّسِيْعُ] ကိုးပုံတစ်ပုံ။

✿ [تَشْرِيْنُ] ❶ [تَشْرِيْنُ الْاَوَّلُ]အောက်တိုဘာလ။ ❷ [تَشْرِيْنُ الثَّانِى]နိုဝင်ဘာလ။(ج) [تَشَارِيْنُ]။

✿ [تَعِبَ ـَ] ❶ မောပန်းသည်။ ❷ ငြီးငွေ့သည်။ ❸ မောဟိုက်လဲကျသည်။ ❹ ဒုက္ခရောက်သည်။

[تَعْبٌ] ❶ မောပန်းခြင်း။ ❷ ငြီးငွေ့ခြင်း။ ❸ မောဟိုက်လဲကျခြင်း။ ❹ ဒုက္ခရောက်ခြင်း။

[اَتْعَبَ] ❶ [ـاَلْقَوْمُ]၄င်းတို့၏တိရစ္ဆာန်များ မောပန်းသည်။ ❷ မောပန်းစေသည်။ ပင်ပမ်းဆင်းရဲစေသည်။

✿ [تَعْتَعَ] ❶ [ـتِ الدَّابَّةُ](အစီးအနင်း၊ တိရစ္ဆာန်)သဲနစ်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌ فِى كَلَامِهِ] စကားထစ်သည်။ ❸ အညာကို ကိုင်လှုပ်သည်။

[تَتَعْتَعَ] ❶ [ـفُلَانٌ فِى كَلَامِهِ]စကားထစ်သည်။

[اَلتَّعَاتِعُ] ကောလဟာလသတင်းများ။ ဆူပူအောင်လှုံ့ဆော်သည့် မဟုတ်မမှန်သတင်းများ။

✿ [تَعَسَ ـَ] ❶ မှောက်လျက် လဲကျသည်။ ❷ ပျက်စီးသည်။ ❸ ပျက်စီးစေသည်။

[تَعْسٌ] ❶ မှောက်လျက် လဲကျခြင်း။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။ ❸ ပျက်စီးစေခြင်း။

[تَعِسَ ـَ] ❶ မှောက်လျက် လဲကျသည်။ ❷ ပျက်စီးသည်။ ❸ ပျက်စီးစေသည်။

[تَعَسٌ] ❶ မှောက်လျက် လဲကျခြင်း။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။ ❸ ပျက်စီးစေခြင်း။

[تَعِسٌ] ❶ မှောက်လျက် လဲကျသော(သူ)။ ❷ ပျက်စီးသော(သူ)။ ❸ ပျက်စီးစေသော(သူ)။

[اَتْعَسَ] ❶ မှောက်လျက်လဲကျစေသည်။ ❷ ပျက်စီးစေသည်။

[اَلتَّعْسُ] ❶ ဝေးကွာမှု။ ❷ ပျက်စီးယိုယွင်းမှု။ ❸ ဘေးဒုက္ခ။

[اَلتَّعَلُ] လည်ချောင်း၌ပူလောင်မှု။

✿ [تَغِبَ ـَ] ❶ ချို့ယွင်းသည်။ အပြစ်အနာပေါ်ပေါက်သည်။ ❷ ပျက်စီးသည်။ ❸ ပေကျံညစ်ထေးသည်။ ❹ ဆာလောင်သည်။

[تَغْبٌ] ❶ ချို့ယွင်းခြင်း။ အပြစ်အနာ ပေါ်ပေါက်ခြင်း။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။ ❸ ပေကျံညစ်ထေးခြင်း။ ❹ ဆာလောင်ခြင်း။

[تَغَبٌ] ❶ ချို့ယွင်းသော(သူ၊ အရာ)။ အပြစ်အနာ ပေါ်ပေါက်သော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။ ❸ ပေကျံညစ်ထေးသော(သူ၊ အရာ)။ ❹ ဆာလောင်ခြင်း။

[اَتْغَبَ] ❶ ချို့ယွင်းစေသည်။ အပြစ်အနာ ပေါ်ပေါက်စေသည်။ ❷ ပျက်စီးစေသည်။ ❸ ပေကျံညစ်ထေးစေသည်။ ❹ ဆာလောင်စေသည်။

✿ [تَغْتَعَ] ❶ သွားမရှိသဖြင့် စကားကို မပီမသပြောသည်။ စကားပြောရာ၌ လေသံထွက်သည်။ ❷ စကားထစ်သည်။ ❸ ငိုအားထက်ရယ်အားသန်သည်။

✿ [تَغَرَ ـ] ❶ ပေါက်ကွဲသည်။ ပေါက်ထွက်သည်။ ❷ (ခွေး)သေးပန်းသည်။ ❸ (အိုး)ဆူပွက်သည်။ ❹ (သွေး)ပန်းထွက်သည်။

[تَغُورٌ] ❶ ပေါက်ကွဲခြင်း။ ပေါက်ထွက်ခြင်း။ ❷ (ခွေး)သေးပန်းခြင်း။ ❸ (အိုး)ဆူပွက်ခြင်း။ ❹ (သွေး)ပန်းထွက်ခြင်း။

✿ [تَفِئَ ـ] ❶ ဒေါသအိုးပေါက်ကွဲသည်။ ❷ အကြီးအကျယ် စိတ်ဆိုးသည်။

[تَفْئٌ] ❶ ဒေါသအိုးပေါက်ကွဲခြင်း။ ❷ အကြီးအကျယ် စိတ်ဆိုးခြင်း။

[اَلتَّفِيْئَةُ] အချိန်အခါ။ အခါကာလ။

✿ [تَفَتَفَ] ပြန်ပေသည်။ ပြန်၍ညစ်ပတ်သည်။ မိန်းမများ၏အကြောင်းကို လိုက်လံစပ်စုသည်။

[اَلتَّفْتَافُ] မိန်းမများ၏အကြောင်းကို လိုက်လံစပ်စုသူ။

✿ [تَفِثَ ـ] ဆံပင်ကို မရိတ်မညှပ်ဘဲ ဆီမလိမ်းဘဲထားသဖြင့် ရှုတ်ထွေးရှည်လျား၍ ညစ်ပတ်သည်။

[تَفَثٌ] ဆံပင်ကို မရိတ်မညှပ်ဘဲ ဆီမလိမ်းဘဲထားသဖြင့် ရှုတ်ထွေးရှည်လျား၍ ညစ်ပတ်ခြင်း။

[تَفَّثَ] [ـ الدَّمَ](သွေး)လူးပေသည်။

[اَلتَّفَثُ] ဟဂ်ျရာသီ၌ အိဟ်ရာမ်ဝတ်ထားသူအား လူးထိသော ဖုံ၊ ချေးညော်အညစ်အကြေးစသည်။﴿ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ﴾ထို့နောက် ၄င်းတို့သည် မိမိတို့၏အညစ်အကြေးများကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းကြရမည်။

✿ [اَتْفَحَ] ပန်းသီးပေးသည်။

[اَلتُّفَّاحُ] ပန်းသီး။

[اَلتُّفَّاحَةُ] ❶ ပန်းသီးတစ်လုံး။ ❷ ဒူးခေါင်းရှိ ဂုံညင်းရိုး။

[اَلْمَتْفَحَةُ] ပန်းသီးပင်များ စိုက်ပျိုးထားသော ဥယျာဉ်ခြံ။(ج) [مَتَافِحُ]။

✿ [اَتْفَرَ] အညှောင့်ထွက်သည်။

[اَلتَّفِرَةُ] ❶ အညှောင့်။ ❷ အပင်ပေါက်။ ❸ အပေါ်နှုတ်ခမ်း ထိပ်။

✿ [تَفَّ ـ] တံတွေးထွေးသည်။

[تَفٌّ] တံတွေးထွေးခြင်း။

[تَفَّفَ] 'ထွီ'ဟု ပြောသည်။ စက်ဆုပ်ရွံရှာသောသူ သို့မဟုတ်စက်ဆုပ်ရွံရှာသောအရာကို 'ဟွန်း၊ ဟင်း၊ ထွီ'စသည်ဖြင့် ပြောဆိုသည်။

[اَلتُّفُّ] ❶ စက်ဆုပ်ရွံရှာသောသူ သို့မဟုတ်စက်ဆုပ်ရွံရှာသောအရာကို 'ဟွန်း၊ ဟင်း၊ ထွီ'စသည်ဖြင့် ပြောဆိုသည့်အသံ။

❷ လက်သည်း၊ ခြေသည်းအတွင်းရှိ ချေး၊ အညစ်အကြေး။ (ج) [تِفَفَةٌ]။
[اَلتِّفَافُ] အပင်တစ်မျိုး။
[اَلتِّفَافَةُ] တံတွေး။
[اَلتَّفَافُ] အလွန်အောက်တန်းကျသူ။ အလွန်ရွံရှာဖွယ်ကောင်းသူ။
✿ [اَلتَّفَّانُ] အချိန်အခါ။ ကာလ။
✿ [اَلتُّفَّةُ] တောကြောင်။
✿ [تَفَلَ ـِ] ❶ တံတွေးထွေးသည်။ ❷ တီးတိုးပြောဆိုသည်။ နားနားကပ်၍ပြောသည်။ ❸ ရေကို ထွေးထုတ်သည်။
[تَفْلٌ] ❶ တံတွေးထွေးခြင်း။ ❷ တီးတိုးပြောဆိုခြင်း။ နားနားကပ်၍ပြောခြင်း။ ❸ ရေကို ထွေးထုတ်ခြင်း။
✿ [تَفِلَ ـَ] အနံ့ပြောင်းလဲသည်။ အနံ့အသက် ဆိုးရွားလာသည်။
[تَفْلٌ] အနံ့ပြောင်းလဲခြင်း။ အနံ့အသက်ဆိုးရွားလာခြင်း။
[تَفِلٌ ـ مِتْفَالٌ] အနံ့ပြောင်းလဲသော(သူ)။ အနံ့အသက် ဆိုးရွားလာသော(သူ)။ (م)[مِتْفَالٌ]။
[اَتْفَلَ] အနံ့ပြောင်းလဲစေသည်။ အနံ့အသက် ဆိုးရွားလာစေသည်။
[اَلتَّتْفُلُ-اَلتُّتْفُلُ] ❶ မြေခွေး။ ❷ မြေခွေးပေါက်စ။
[اَلتُّفَالُ-اَلتُّفْلُ] ❶ တံတွေး။ ❷ အမြှုပ်၊ ရေမြှုပ်။
[اَلتَّفِلُ] အနည်းငယ်မျှဖြစ်သော(အရာ)။
[اَلْمَتْفَلَةُ] ထွေးခံ။ တံတွေးထွေးရသောခွက်။ (م)[مَتَافِلُ]။
✿ [تَفَنَ ـِ] မောင်းနှင်ထုတ်သည်။
[تَفْنٌ] မောင်းနှင်ထုတ်ခြင်း။

[اَلتِّفَّانُ] အချိန်အခါ။ ကာလ။
[اَلتَّفْنُ] အညစ်အကြေး။
✿ [تَفِهَ ـَ] ❶ သေးနုပ်သိမ်ဖျင်းသည်။ မဆိုစလောက်ဖြစ်သည်။ ❷ နုံအသည်။ ထုထိုင်းသည်။ ဒုံးဝေးသည်။ ❸ အရသာကင်းမဲ့သည်။
[تَفَهٌ-تُفُوْهٌ-تَفَاهَةٌ] ❶ သေးနုပ်သိမ်ဖျင်းခြင်း။ မဆိုစလောက်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ နုံအခြင်း။ ထုထိုင်းခြင်း။ ဒုံးဝေးခြင်း။ ❸ အရသာကင်းမဲ့ခြင်း။
[اَتْفَهَ] [ـفِى الْعَطَاءِ]မဖြစ်စလောက်ပေးသည်။ မစို့မပို့ ပေးကမ်းသည်။
[اَلتُّفَةُ] တောကြောင်။
✿ [اَتْقَنَ] ❶ တိကျခိုင်မာစေသည်။ ❷ အခိုင်အမာဖြစ်စေသည်။
﴿صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِىٓ اَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ အရာဟူသမျှကို တိကျခိုင်မာစေတော်မူသော အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏စီမံတော်မူချက်။
[تَقَّنَ] [ـاَرْضَهٗ]မြေယာသို့ ရေသွင်းသည်။
[تَتَقَّنَ] [ـتِ الْبِئْرُ](ရေတွင်းထဲမှ)ရွှံ့ရေများ ထွက်လာသည်။
[اَلتَّقْنُ] ❶ တိကျခိုင်မာသောသူ။ ❷ ရေတွင်းထဲမှ ထွက်လာသောရွှံ့မြေ။ ❸ ရေစီးခြောက်သွားသဖြင့် အက်ကွဲသောရွှံ့မြေ။ ❹ ရေအောက်၌ ထိုင်နေသောအနည်။
[اَلتِّقْنُ] တိကျခိုင်မာသောသူ။
[اَلتِّقْنَةُ] ရေအောက်၌ ထိုင်နေသောအနည်။
✿ [اتكا] ကြည့်[وكا]။

[تَكْتَكَ] ❶ [ـ الفَرَسَ]ခုန်ဆွခုန်ဆွပြေးသည်။ ❷ [ـ البِطِّيخَ](ဖရဲသီးကို)နင်း၍ခွဲသည်။

[اَلتَّكْتِيكُ] စစ်မြေပြင်၌ မိမိ၏စစ်တပ်ကို စီမံကွပ်ကဲ၍ နေရာချထားပေးသည့်အတတ်ပညာ။

[تَكَّ ـِ] ❶ [ـ الرَّجُلُ]နုံအသည်။ ညာဏ်ထိုင်းသည်။ အသိညာဏ်ချို့ယွင်းသည်။ ❷ ပိန်ခြိုးသည်။ ❸ ပျက်စီးသည်။ ❹ ဖြတ်တောက်သည်။ ❺ ခြေဖြင့်နင်း၍ခွဲသည်။

[تُكُوكٌ] ❶ နုံအခြင်း။ ညာဏ်ထိုင်းခြင်း။ အသိညာဏ်ချို့ယွင်းခြင်း။ ❷ ပိန်ခြိုးခြင်း။ ❸ ပျက်စီးခြင်း။ ❹ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❺ ခြေဖြင့်နင်း၍ခွဲခြင်း။

[تَاكٌّ] ❶ နုံအသော(သူ)။ ညာဏ်ထိုင်းသော(သူ)။ အသိညာဏ်ချို့ယွင်းသော(သူ)။ ❷ ပိန်ခြိုးသော(သူ)။ ❸ ပျက်စီးသော (သူ)။ ❹ ဖြတ်တောက်သော(သူ)။ ❺ ခြေဖြင့်နင်း၍ခွဲသော(သူ)။(ဇ)[تُكَّاكٌ]။

[اِسْتَتَكَّ] ❶ [ـ التِّكَّةَ]ဘောင်းဘီကြိုးတပ်သည်။ ❷ [ـ بِالْحَرِيرِ]ဘောင်းဘီကြိုးကို ပိုးသားဖြင့်ပြုလုပ်သည်။

[اَلتِّكَّةُ] ဘောင်းဘီကြိုး။(ဇ)[تِكَكٌ]။

[اَلتَّكِيكُ] အတွေးအခေါ်မရှိသူ။

[اَلْمِتَّكُ] ဘောင်းဘီကြိုးတပ်သည့်ကိရိယာ။(ဇ)[مَتَاكٌّ]။

[اَلتَّكِيَّةُ] သူတော်စင်များ တရားအားထုတ်သည့်နေရာ။ တရားဇရပ်။

[اَلتَّلَبُ] ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု။

[اَلتَّوْلَبُ] ❶ တစ်နှစ်သားအရွယ် တောမြည်းပေါက်စ။ ❷ မြင်းကျားပေါက်စ။(ဇ)[تَوَالِبُ]။

[اَلتِّلِبَّائِيُّ] စိတ်ချင်း ဆက်သွယ်စကားပြောမှု။

[تَلْتَلَ] ❶ အရှိန်ပြင်းစွာ သွားသည်။ ❷ အရှိန်ပြင်းစွာ မောင်းနှင်သည်။ ❸ အရှိန်ပြင်းစွာ လှုပ်ရမ်းသည်။ ❹ စိတ်ဓါတ်ပျက်ပြားခြောက်ခြားအောင် လုပ်သည်။

[اَلتِّلْاَتِلُ] အသားအရေပြည့်ဖြိုးတုတ်ခိုင်သော ယောက်ျား။

[اَلتَّلْتَلَةُ] ❶ အရှိန်ပြင်းထန်မှု။ ❷ ထန်း၊ အုန်းစသည်တို့၏အဖူးကို ဖုံးအုပ်ထားသောအခွံ။ ❸ 'ဘဟ်ရာအ်' ဟုခေါ်သော အရပ်စာပေတစ်ခု၌ အနာဂတ်ကာလပြကြိယာ၏ အစအက္ခရာများကို [ـِ]ဖြင့်ဖတ်ခြင်း။(ဇ)[تَلَاتِلُ]

[تَلَدَ ـُ] ❶ [ـ الشَّيْءُ]ရှေးကျသည်။ ရှေးဟောင်းဖြစ်သည်။ ❷ [ـ تِ الْمَاشِيَةُ](တိရစ္ဆာန်များ)ပေါက်ပွားသည်။ ❸ အမွေဆိုင်ပစ္စည်းအဖြစ်ရောက်ရှိလာသည်။ ❹ [ـ بِالْمَكَانِ]အတည်တကျ နေထိုင်သည်။

[تُلُودٌ] ❶ ရှေးကျခြင်း။ ရှေးဟောင်းဖြစ်ခြင်း။ ❷ (တိရစ္ဆာန်များ)ပေါက်ပွားခြင်း။ ❸ အမွေဆိုင်ပစ္စည်းအဖြစ် ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❹ အတည်တကျ နေထိုင်ခြင်း။

[تَلِدَ ـَ] [ـ بِالْمَكَانِ]အတည်တကျ နေထိုင်သည်။

[اَتْلَدَ] [ـ الْمَالَ]ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ပိုင်ဆိုင်သည်။

[تَلَّدَ] ဥစ္စာပစ္စည်းများကို စုဆောင်းထားပြီး မပေးရက်မကမ်းရက်နိုင်အောင် စေးနဲတွန့်တိုသည်။ အတွန့်ကြီးသည်။

[اَلتِّلَادُ] ရှေးကတည်းကရှိနေခဲ့သောမူလပစ္စည်း။ မူလအရင်းအနှီး။

[اَلتُّلْدُ] ရှေးကတည်းကရှိနေခဲ့သောမူလပစ္စည်း။ မူလအရင်းအနှီး။(ဇ)[تُلُوْدٌ ـ تِلَادٌ]။

[اَلتِّلْدُ] ❶ ရှေးကတည်းကရှိနေခဲ့သော မူလပစ္စည်း။ မူလအရင်းအနှီး။ ❷ စွန်ငှက်ပေါက်စ။(ဇ)[اَتْلَادٌ ـ تِلَادٌ]။

[اَلتَّلَدُ] ရှေးကတည်းကရှိနေခဲ့သောမူလပစ္စည်း။ မူလအရင်းအနှီး။(ဇ)[اَتْلَادٌ]။

[اَلتَّلِيْدُ] ❶ ရှေးကတည်းကရှိနေခဲ့သော မူလပစ္စည်း။ မူလအရင်းအနှီး။(ဇ)[اَتْلَادٌ ـ تُلَدَاءُ]။ ❷ [اِمْرَاَةٌ تَلِيْدَةٌ]မြတ်သောမိန်းမ။(ဇ)[تُلُدٌ ـ تَلَائِدُ]

✿[اَلتِّلِسْكُوْبُ] တယ်လီစကုပ်။ နက္ခတ်ကြည့်မှန်ပြောင်း။

✿ [تَلَعَ ـ] ပုန်းကွယ်နေရာမှ ခေါင်းပြူကြည့်သည်။

[تَلْعٌ ـ تُلُوْعٌ] ပုန်းကွယ်နေရာမှ ခေါင်းပြူကြည့်ခြင်း။

[تَلِعَ ـ] ❶ လည်ပင်းရှည်သည်။ ❷ အရပ်ရှည်သည်။

[تَلَعٌ] ❶ လည်ပင်းရှည်ခြင်း။ ❷ အရပ်ရှည်ခြင်း။

[اَتْلَعُ] ❶ လည်ပင်းရှည်သော(သူ)။ ❷ အရပ်ရှည်သော(သူ)။(မ)[تَلْعَاءُ]။(ဇ)[تُلْعٌ]။

[تَلُعَ ـ] ❶ ပုန်းကွယ်နေရာမှ ခေါင်းပြူကြည့်သည်။ ❷ လည်ပင်းရှည်သည်။ ❸ အရပ်ရှည်သည်။

[تَلَعٌ] ❶ ပုန်းကွယ်နေရာမှ ခေါင်းပြူကြည့်ခြင်း။ ❷ လည်ပင်းရှည်ခြင်း။ ❸ အရပ်ရှည်ခြင်း။

[تَلِيْعٌ] ❶ ပုန်းကွယ်နေရာမှ ခေါင်းပြူကြည့်သော(သူ)။ ❷ လည်ပင်းရှည်သော(သူ)။ ❸ အရပ်ရှည်သော(သူ)။

[اَتْلَعَ] ❶ ပုန်းကွယ်နေရာမှ ခေါင်းပြူကြည့်သည်။ ❷ လည်ပင်းရှည်သည်။ ❸ အရပ်ရှည်သည်။ ❹ လည်ဆန့်သည်။ ❺ [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)ခေါင်းမော့၍ မိမိအလှကိုပြသည်။

[تَتَالَعَ] [ـفِيْ مَشْيِهٖ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ လည်ကိုဆန့်၍ ဦးခေါင်းကို မော့ထားသည်။

[تَتَلَّعَ] ❶ [ـفِيْ مَشْيِهٖ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ လည်ကိုဆန့်၍ ဦးခေါင်းကို မော့ထားသည်။ ❷ [ـالْبَعِيْرُ](ကုလားအုတ်)ထရန် အားယူသည့်အနေဖြင့် မိမိ၏ဦးကိုမော့သည်။ ❸ [ـفُلَانٌ]ထရန်ဟန်ပြင်သည့်အနေဖြင့် ဦးခေါင်းကို ထောင်သည်။ ❹ ရှေ့ကိုရောက်သည်။ ❺ ပေါ်ထွက်သည်။

[اِسْتَتْلَعَ] [ـلِلْخَبَرِ](သတင်းကို)စုံစမ်းရန် ထွက်လာသည်။ လာရောက်စပ်စုသည်။

[اَلتَّلْعَةُ] ❶ ကုန်းမြေ။ ❷ ရေတံခွန်။ ❸ ကျယ်ဝန်းသည့်လျှို။(ဇ)[تَلْعٌ ـ تِلَاعٌ]။

✿ [اَلتِّلِغْرَافُ] ကြေးနန်း။

✿ [تَلَفَ ـ] ပျက်စီးယိုယွင်းသည်။

[تَلْفٌ] ပျက်စီးယိုယွင်းခြင်း။

[تَلِفٌ ـ تَالِفٌ] ပျက်စီးယိုယွင်းသော(သူ၊ အရာ)။

✽ [اَتْلَفَ] ❶ ပျက်စီးယိုယွင်းစေသည်။ ❷ ဖျက်ဆီးသည်။ ❸ [مَالَه] (ဥစ္စာပစ္စည်းကို) သုံးဖြုန်းသည်။

[اَلتَّلَفَة] မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို အပိုင်စီးမည်ကို စိုးရိမ်လျက် လူတိုင်းကို မယုံသင်္ကာဖြင့် ဆက်ဆံသူမိန်းမ။ ဥစ္စာခြောက်သောမိန်းမ။

[اَلْمِتْلَافُ] အလွန်ဖျက်ဆီးတတ်သူ။ အသုံးအဖြုံးကြီးသူ။(ج) [مَتَالِفُ]။

[اَلْمَتْلَفُ] ဖျက်ဆီးခြင်း။ အသုံးအဖြုံးကြီးခြင်း။ သုံးဖြုံးသည့် နေရာ။ ကန္တာရလွင်ပြင်။ (ج) [مَتَالِفُ]။

[اَلْمِتْلَفُ] အလွန်ဖျက်ဆီးတတ်သူ။ အသုံးအဖြုံးကြီးသူ။(ج) [مَتَالِفُ]။

[اَلْمَتْلَفَةُ] ဖျက်ဆီးခြင်း။ အသုံးအဖြုံးကြီးခြင်း။ သုံးဖြုံးသည့်နေရာ။(ج) [مَتَالِفُ]။

[تِلِفِزْيُون] တယ်လီဗီးရှင်း။ ရုပ်မြင်သံကြားစက်။

[تِلِفُون] တယ်လီဖုန်း။

✽ [تِلْكَ] ထိုအရာ။(အညွှန်းနာမ်။အဝေးရှိအရာဝတ္ထုကို ညွှန်သောအခါသုံးသည်။)

✽ [تَلَّ ـ] ❶ ကျသည်။ ပြုတ်ကျသည်။ ❷ [الْمَاءَ ـ] (ရေ)အစက်ကလေးများဖြစ်ပေါ်သည်။ စီးလာသည်။ ❸ [فُلَانًا ـ] နပမ်းသတ်သည်။ လှဲချသည်။ ❹ မှောက်လျက်လှဲချသည်။ ﴿فَلَمَّا اَسْلَمَا وَ تَلَّهٗ لِلْجَبِيْنِ﴾ ထို့နောက် ၎င်းတို့နှစ်ဦးသည် အမိန့်တော်ကို လိုက်နာပြီး ထို(အိဗ်ရာဟီးမ်)သည် ထို(မိမိ၏သား)ကို မှောက်လျက်လှဲခဲ့သောအခါ။ ❺ [الْمَاءَ ـ] ရေစက်ချသည်။ ရေကို လောင်းချသည်။ ❻ [ـ الشَّيْءَ فِي يَدِ فُلَانٍ] လက်ထဲထည့်ပေးသည်။

[تَلٌّ] ❶ ကျခြင်း။ ပြုတ်ကျခြင်း။ ❷ (ရေ)အစက်ကလေး များဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ စီးလာခြင်း။ ❸ နပမ်းသတ်ခြင်း။ လှဲချခြင်း။ ❹ မှောက်လျက် လှဲချခြင်း။ ❺ ရေစက်ချခြင်း။ ရေကို လောင်းချခြင်း။ ❻ လက်ထဲထည့်ပေးခြင်း။

[اَتَلَّ] [الْمَاءَ ـ] ရေစက်ချသည်။ ရေကို လောင်းချသည်။

[تَلَّلَ] [فُلَانًا ـ] နပမ်းသတ်သည်။ လှဲချသည်။

[اَلتَّلَالُ] [اَلضَّلَالُ بْنُ التَّلَالِ] အလွန်လမ်းမှားနေသူ။

[اَلتَّلُّ] တောင်ပူစာ။ ကုန်းမြေ။ တောင်ကုန်းငယ်။ (ج) [تِلَالٌ ـ تُلُوْلٌ ـ اَتْلَالٌ]။

[اَلتُّلُّ] အခြားတစ်ဘက်ကို မြင်နိုင်သည်အထိ ပါးလွှာသောချည်ထည်။

[اَلتَّلَلُ] စွတ်စိုမှု။

[اَلتَّلَّةُ] ❶ ဘဝအခြေအနေ နိမ့်ပါးမှု။ ❷ အတွေးအခေါ်အားနည်းမှု။ ❸ အုန်း၊ ထန်းစသည်တို့၏ အဖူးကို အုပ်ထားသည့်အခွံ။ (ج) [تِلَالٌ]။

[اَلتِّلَّةُ] ❶ ပျင်းရိမှု။ ❷ အခြေအနေ။

[اَلتَّلِيُّ] လည်လိုးထားသောဆိတ်။

[اَلتِّلْوَلُ] ခိုင်းလိုက်လျှင် အမြဲတမ်းနောက်ကျနေတတ်သူ။ အလုပ်ကို စိတ်မပါလက်မပါလုပ်သူ။ အလွန်နှေးကွေးသူ။

[اَلتَّلِيلُ] လည်ဂုတ်။(ج)[اَتِلَّةٌ-تُلُلٌ-تَلَائِلُ]။

[اَلمِتَلُّ] ❶ အလွန်ခွန်အားကြီးမားသူ။ ❷ ထောင်ထားသောလှံ။ ❸ ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သူ။

[اَلتِّلِّيسَةُ] အုန်းလက်၊ ထန်းလက်စသည်တို့ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခြင်း၊ တောင်း။

[اَلتِّلَامُ] မြေအက်ကွဲကြောင်း။ ထွန်ယက်ထားသည့်အရာအကြောင်း။(ج) [تُلُمٌ]။

[اَلتَّلَمُ] မြေအက်ကွဲကြောင်း။ ထွန်ယက်ထားသည့်အရာအကြောင်း။(ج) [اَتْلَامٌ]။

[اَلتِّلْمُ] ❶ လယ်ထွန်သူ။ ❷ လယ်သမား။ ❸ ပန်းထိမ်သမားတို့ အသုံးပြုလေ့ရှိသော ဖါးဖိုအရှည်။ ❹ ပန်းထိမ်ပညာသင်ယူသူ။ (ج) [تِلَامٌ]။

[اَلتَّلْمُودُ] ဂျူးကျမ်း။ ယဟူဒီတို့၏ဘာသာရေးကျမ်း။

[تَلْمَذَ] တပြည့်ခံသည်။ သင်ယူဆည်းပူးသည်။

[اَلتِّلْمِيذُ] တပြည့်။ ကျောင်းသား။ (ج) [تَلَامِيذُ-تَلَامِذَةٌ]။

[تَلِهَ ـ] ❶ ပျက်စီးသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ] ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်သည်။ တွေဝေသည်။ ❸ သတိလစ်သည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]မေ့ပျောက်သည်။ မည်သည့်နေရာ၌ ထားမိမှန်းမသိဖြစ်သည်။

[تَلَهٌ] ❶ ပျက်စီးခြင်း။ ❷ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်ခြင်း။ တွေဝေခြင်း။ ❸ သတိလစ်ခြင်း။ ❹ မေ့ပျောက်ခြင်း။ မည်သည့်နေရာ၌ ထားမိမှန်းမသိဖြစ်ခြင်း။

[تَلِهَ] အသိညာဏ်ပျက်ယွင်းသည်။ ရူးသွပ်သည်။

[اَتْلَهَ] ❶ ပျက်စီးစေသည်။ ❷ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်စေသည်။ တွေဝေစေသည်။ ❸ သတိလစ်စေသည်။ အရူးအမူးဖြစ်စေသည်။ ❹ မေ့ပျောက်စေသည်။

[تَلَّهَ] ❶ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်စေသည်။ တွေဝေစေသည်။ ❷ သတိလစ်စေသည်။ အရူးအမူးဖြစ်စေသည်။

[اِتَّلَهَ] ❶ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်သည်။ တွေဝေသည်။ ❷ သတိလစ်သည်။ အရူးအမူးဖြစ်သည်။

[تَتَلَّهَ] ❶ ကြောင်အမ်းအမ်းဖြစ်သည်။ တွေဝေသည်။ ❷ သတိလစ်သည်။ အရူးအမူးဖြစ်သည်။

[اَلْمَتْلَهُ] ကန္တာရလွင်ပြင်။(ج) [مَتَالِهُ]။

[اَلْمَتْلَهَةُ] ကန္တာရလွင်ပြင်။(ج) [مَتَالِهُ]။

[تَلَا ـ] ❶ နောက်လိုက်သည်။ ❷ နောက်ချန်နေသည်။ နောက်၌နေရစ်သည်။ ❸ နို့ဖြတ်ခါစ တိရစ္ဆာန်သားပေါက်ကို ဝယ်သည်။ ❹ [ـفُلَانًا]လိုက်လုပ်သည်။ တုပပြုလုပ်သည်။ သူလုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်သည်။ ❺ [ـفُلَانًا]မောင်းနှင်သည်။ နှင်ထုတ်သည်။ ❻ စွန့်ပစ်ထားခဲ့သည်။ ❼ သေးသိမ်နိမ့်ကျစေသည်။ ❽ [ـالْكِتَابَ]ဖတ်ရွတ်သည်။ ❾ လိုက်နာကျင့်သုံးသည်။ ❿ [ـالْخَبَرَ]သတင်းကို အသိပေးအကြောင်းကြားသည်။

[تُلُوٌّ] ❶ နောက်လိုက်ခြင်း။ ❷ နောက်

ချန်နေခြင်း။ နောက်၌နေရစ်ခြင်း။ (၃) နို့ဖြတ်ခါစ တိရစ္ဆာန်သားပေါက်ကို ဝယ်ခြင်း။ (၄) လိုက်လုပ်ခြင်း။ တုပပြုလုပ်ခြင်း။ သူလုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်ခြင်း။ (၄) မောင်းနှင်ခြင်း။ နှင်ထုတ်ခြင်း။ (၅) စွန့်ပစ်ထားခဲ့ခြင်း။ (၆) သေးသိမ်နိမ့်ကျစေခြင်း။ (၇) လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း။ (၈) သတင်းကို အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်း။

[تِلَاوَةٌ] ဖတ်ရွတ်ခြင်း။

[تَالٍ] (၁) နောက်လိုက်သော(သူ)။ (၂) နောက်ချန်နေသော(သူ)။ နောက်၌နေရစ်သော(သူ)။ (၃) နို့ဖြတ်ခါစ တိရစ္ဆာန်သားပေါက်ကို ဝယ်သော(သူ)။ (၄) လိုက်လုပ်သော(သူ)။ တုပပြုလုပ်သော(သူ)။ သူလုပ်သည့်အတိုင်း လိုက်လုပ်သော(သူ)။ (၄) မောင်းနှင်သော(သူ)။ နှင်ထုတ်သော(သူ)။ (၅) စွန့်ပစ်ထားသော(သူ)။ (၆) သေးသိမ်နိမ့်ကျစေသော(သူ)။ (၇) ဖတ်ရွတ်သော(သူ)။ (၈) လိုက်နာကျင့်သုံးသော(သူ)။ (၉) သတင်းကို အသိပေးအကြောင်းကြားသော(သူ)။

[تَلَا ـ] (၁) နောက်လိုက်သည်။ (၂) နောက်ချန်နေသည်။ နောက်၌ နေရစ်သည်။

[تَلْيٌ] (၁) နောက်လိုက်ခြင်း။ (၂) နောက်ချန်နေခြင်း။ နောက်၌နေရစ်ခြင်း။

[تَلِيَ ـ] (၁) ကြွင်းကျန်သည်။ [تَلِيَ ثَلَاثَةُ اَيَّامٍ مِنْ رَمَضَانَ] ရမ်သွာန်လကုန်ရန် သုံးရက်ကျန်သေးသည်။ (၂) နောက်ချန်နေသည်။ နောက်၌ နေရစ်သည်။

[تَلًى] (၁) ကြွင်းကျန်ခြင်း။ (၂) နောက်ချန်နေခြင်း။ နောက်၌ နေရစ်ခြင်း။

[اَتْلَى] (၁) [ـتِ الْمُرْضِعُ] နို့ဖြတ်ခါစကလေးငယ် မိမိ၏နို့တိုက်မိခင်နောက် တကောက်ကောက်လိုက်သည်။ (၂) ရှေ့ကိုရောက်သည်။ ကျော်တက်သည်။ (၃) [ـفُلَانًا] မိမိနောက်က လိုက်စေသည်။ (၄) [ـالشَّيْءَ شَيْئًا] တစ်စုံတစ်ရာကို တစ်စုံတစ်ရာ၏နောက်၌ ထားသည်။ (၅) လွှဲပြောင်းပေးသည်။ (၆) ချန်ထားသည်။ (၇) လမ်းခရီး၌ ဘေးကင်းလုံခြုံမှု အာမခံပေးသည်။

[مُتْلٍ ـ مُتْلِيَةٌ] နို့ဖြတ်ခါစကလေးငယ် တကောက်ကောက်လိုက်နေသော နို့တိုက်မိခင်။ (ج) [مَتَالٍ]။

[تَالَى] အနောက်မှ လိုက်၍ ပူးပေါင်းပါဝင်သည်။ နောက်မှ လိုက်လုပ်သည်။ [تَالَى فُلَانٌ الْمُغَنِّيَ] အဆိုတော်၏နောက်မှ လိုက်ဆိုပေးသည်။

[تَلَّى] (၁) ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရန် ထရပ်သည်။ (၂) မိမိကိုးထားသည်ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်။ (၃) အသက်ငင်သည်။ အသက်ငွေ့ငွေ့ကျန်သည်။ (၄) သေဆုံးသည်။ (၅) အနောက်လိုက်သည်။ (၆) နောက်မှာ ထားသည်။ (၇) တစ်ခုအပြီး၌ နောက်တစ်ခုကိုလုပ်သည်။ [تَلَّى الْفَرِيْضَةَ نَافِلَةً] 'ဖရည်'မပြုမနေရတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် 'နဖိလ်'အပိုတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်သည်။

[تَتَالَى] ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်သည်။ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပျက်သည်။

[تَلَّى] ❶ နောက်ချန်နေသည်။ ❷ နောက်ကျကျန်ရစ်သည်။ ❸ ဥစ္စာပစ္စည်း အများအပြားကို သိမ်းဆည်းစုဆောင်းသည်။ ❹ ကြွင်းကျန်စေသည်။

[اِسْتَتْلَى] ❶ လမ်းခရီး၌ ဘေးရန်ကင်းငြိမ်းမှုအတွက် အာမခံတောင်းသည်။ ❷ မိမိအား မျက်ခြေမပြတ်စေရန် စောင့်ဆိုင်းလျက် မိမိနောက်သို့လိုက်စေသည်။ ❸ အနောက်မှ ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်စေသည်။

[اَلتَّالِى] (ပြိုင်မြင်းများအနက်)စတုတ္ထနေရာမှ ပြေးနေသောမြင်း။

[اَلتَّلَى] ❶ အကြွင်းအကျန်။ ❷ ကြွေးကျန်။ ငွေကျန်စသည်။

[اَلتَّلَاءُ] ❶ လမ်းခရီး၌ ဘေးကင်း၍လုံခြုံမှုရှိစေရန် တာဝန်ယူ အာမခံမှု။ ❷ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှု။

[اَلتُّلَاوَةُ] ❶ အကြွင်းအကျန်။ ❷ ကြွေးကျန်။ ငွေကျန်စသည်။❸ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှု။

[اَلتِّلْوُ] ❶ နောက်မှ လိုက်သောအရာ။ ❷ ပြီးနောက်။ ❸ နို့တိုက်မိခင်နောက် တကောက်ကောက်လိုက်နေသော နို့ဖြတ်ခါစကလေးငယ်။(ဇ)[اَتْلَاءٌ]။

[اَلتَّلُوُّ] ကိုယ်ပိုင်အစွမ်းအစမရှိသဖြင့် အခြားသူနောက် အားကိုးတကြီး လိုက်နေတတ်သူ။

[اَلتَّلِّىُّ] ❶ အလွန်ကျိန်တွယ်ပြောဆိုတတ်သူ။ ❷ အလွန်ဥစ္စာနေကြွယ်ဝသူ။

[اَلتَّلِيَّةُ] ❶ အကြွင်းအကျန်။ ❷ ကြွေးကျန်။ ငွေကျန်စသည်။ ❸ တစ်စုံတစ်ရာ၏ နောက်၌ဖြစ်သော။

[اَلتَّوَالِى] ❶ (မြင်း၊ ကုလားအုတ်စသည်တို့၏)အမြီးနှင့်ခြေထောက်များ။ ❷ နောက်ဆုံး၌ကျန်ရစ်နေသောအရာများ။ ❸ နောက်ပိုင်းများ၊ အမြီးပိုင်းများ။(ဧ)[تَالٍ]။

[اَلْمُتَالِى] နောက်က ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်သူ။

✿ [تُمْبَاكُ] ဆေးရွက်ကြီး။

✿ [تَمْتَمَ] စကားထစ်သည်။ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ ပြောဆိုသည်။

✿ [تَمَرَ ـ] ❶ စွန်ပလွံသီး ကျွေးသည်။ ❷ ရိက္ခာအဖြစ် စွန်ပလွံသီးကို ထည့်ပေးသည်။

[تَمْرٌ] ❶ စွန်ပလွံသီး ကျွေးခြင်း။ ❷ ရိက္ခာအဖြစ် စွန်ပလွံသီးကို ထည့်ပေးခြင်း။

✿ [تَمِرَ ـ] [ـَتْ نَفْسُهُ]စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်းရှိသည်။

[تَمَرٌ] စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်း ရှိခြင်း။

[اَتْمَرَ] ❶ [ـ الرُّطَبُ]စွန်ပလွံသီးအခြောက်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ စွန်ပလွံသီး ပေါကြွယ်ဝသည်။ ❸ စွန်ပလွံသီး ကျွေးသည်။

[تَمَّرَ] ❶ စွန်ပလွံသီး အခြောက်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ စွန်ပလွံသီး ပေါကြွယ်ဝသည်။ ❸ စွန်ပလွံသီး ကျွေးသည်။ ❹ စွန်ပလွံသီးကို အခြောက်လှန်းသည်။ ❺ (အသားကို) အပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍ အခြောက်လှန်းသည်။

[تَتَمَّرَ] ❶ စွန်ပလွံသီး အခြောက်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ စွန်ပလွံသီးကို စားသည်။ ❸ (အသားကို)အပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍ အခြောက်လှန်း

ထားသည်။

[اَلتَّامِرُ] စွန်ပလွံသီးပိုင်ရှင်။

[اَلتَّامُوْرُ] ကြည့်[ا م ر]။

[اَلتَّامُوْرَةُ] ကြည့်[ا م ر]။

[اَلتَّمَارِىُّ] အပင်တစ်မျိုး။

[اَلتَّمْرُ] စွန်ပလွံသီး(အခြောက်)။(ج)[تُمُوْرٌ۔ تُمْرَانٌ]။

[اَلتَّمْرُ الْهِنْدِىُّ] မန်ကျီးသီး။[تَمْرُ الْحِنَّاءِ]ဒန်းပွင့်။

[اَلتَّمَّارُ] စွန်ပလွံသီး(အခြောက်)ရောင်းသူ။

[اَلتُّمَّرُ] စာကလေးထက်ငယ်ပြီး စွန်ပလွံသီးများကို စားလေ့ရှိသော လှပသည့်ငှက်တစ်မျိုး။

[اَلتُّؤْمَرِىُّ] ကြည့်။[ا م ر]။

[اَلتُّؤْمُوْرُ] ကြည့်။[ا م ر]။

✿ [اَلتِّمْسَاحُ] မိချောင်း။(ج)[تَمَاسِيْحُ]။

✿ [تَمَكَ ـِ] ❶ [ـ السَّنَامُ](ကုလားအုတ်၏ဘို့)ကြီးမား၍ ရှည်လျားမြင့်မားသည်။ ❷ [ـ الْبِنَاءُ](အဆောက်အဦး)မြင့်စွင့်သည်။ ❸ [ـ شَرَفُ فُلَانٍ]ဂုဏ်မြင့်သည်။ ❹ [ـ الْحُسْنُ](အလှအပ)ပြည့်စုံသည်။

[تَمْكٌ۔ تُمُوْكٌ] ❶ ကြီးမား၍ ရှည်လျားမြင့်မားခြင်း။ ❷ (အဆောက်အဦး)မြင့်စွင့်ခြင်း။ ❸ ဂုဏ်မြင့်ခြင်း။ ❹ (အလှအပ)ပြည့်စုံခြင်း။

[اَتْمَكَ] [ـ الْعُشْبُ الْحَيَوَانَ](မြက်က တိရစ္ဆာန်ကို)ဝဖြိုးစေသည်။[ـ الرَّبِيْعُ السَّنَامَ] မိုးဦးရာသီက တိရစ္ဆာန်များ၏ ဘို့ကို ပြည့်ဖြိုးမြင့်မားစေသည်။

[اَلتَّامِكُ] ❶ တိရစ္ဆာန်များ၏ကျော၌ မို့မောက်နေသော ဘို့။ ❷ ဘို့အလွန်ကြီးမားသော ကုလားအုတ်။(ج)[تَوَامِكُ]။

✿ [اَلتَّامُوْلُ] အပင်တစ်မျိုး။

✿ [تَمَّ ـِ] ❶ ပြည့်ဝသည်။ ❷ ကျစ်လျစ်နိုင်မာသည်။ ❸ [ـ عَلَى الْاَمْرِ]အဆက်မပြတ်လုပ်သည်။ ❹ [ـ اِلَيْهِ]ရောက်ရှိသည်။ ❺ [ـ بِالشَّيْءِ]ပြီးပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည်။

[تِمٌّ۔ تَمَامٌ] ❶ ပြည့်ဝခြင်း။ ❷ ကျစ်လျစ်နိုင်မာခြင်း။ ❸ အဆက်မပြတ်လုပ်ခြင်း။ ❹ ရောက်ရှိခြင်း။ ❺ ပြီးပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

[تَمَّ ـُ] [ـ الْعَيْنَ عَنْهُ]မျက်စိမထိစေရန် လည်ပင်း၌ အကာအကွယ်ကို ကပ်ထားသည်။ ဆွဲထားသည်။

[تَمٌّ] မျက်စိမထိစေရန် လည်ပင်းတွင် အကာအကွယ်ကို ကပ်ထားခြင်း။ ဆွဲထားခြင်း။

[اَتَمَّ] ❶ [ـتِ الْحَامِلُ]ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင် နေ့စေ့လစေ့ဖြစ်သည်။ ဖွားမြင်ရန်အချိန်နီးကပ်သည်။ ❷ [ـ النَّبْتُ](အပင်)ရှည်လျား၍ ပန်းများပွင့်သည်။ ❸ [ـ الْقَمَرُ]လပြည့်သည်။ ❹ [ـ اِلَيْهِ]ရည်ရွယ်ဦးတည်၍သွားသည်။ ရှေ့ရှုဦးတည်သည်။ ❺ [ـ الشَّيْءِ]ပြီးပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည်။ ❻ [ـ فُلَانًا]ပုဆိန်ပေးသည်။

[تَمَّمَ] ❶ [ـ عَلَى الْجَرِيْحِ]ဒဏ်ရာရထားသူကို အသေသတ်သည်။ မသေမရှင်ဖြစ်နေသူကို အမြန်သေစေသည်။

❷ [ـ عَلَى الْجُنْدِ اَوِ الطُّلَّابِ]ကျောင်းသား

များ၊ သို့မဟုတ် စစ်သားများ လူစုံသည်၊ မစုံသည် ကိုသိရှိရန် ရေတွက်စစ်ဆေးသည်။ ❸ [ـَ الشَّىْءَ]ပြည့်ဝအောင် ဆောင်ရွက်သည်။ ပြည့်စုံစေသည်။ ❹ [ـَ الصَّبِىَّ]ကလေးငယ်ကို မျက်စိမထိစေရန် လည်ဂုတ်၌ အဆောင် ကပ်ပေးသည်။

[تَتْمِيْمٌ ـ تَتِمَّةٌ] ပြည့်ဝအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ပြည့်စုံစေခြင်း။

[تَتَامَّ] [ـَ الْقَوْمُ]လူစုံတက်စုံဖြစ်သည်။ အရေအတွက်၊ ဦးရေ ပြည့်သည်။

[اِسْتَتَمَّ] ❶ [ـَ الشَّىْءَ]ပြည့်ဝအောင်ဆောင်ရွက်သည်။ ပြည့်စုံစေသည်။ ❷ အပြည့်အဝပေးရန် တောင်းဆိုသည်။

[اَلتَّتِمَّةُ] ❶ ပြည့်စုံစေသည့်အရာ။ ❷ ဖြည့်စွက်ချက်။

[اَلتَّمَامُ] ❶ ပြည့်ဝမှု။ ❷ လပြည့်ည။

[اَلتِّمَامُ] ❶ ပြည့်ဝသော။ ❷ အရှည်လျားဆုံးဖြစ်သော။ [لَيْلَةُ التِّمَامِ]တစ်နှစ်ပတ်လုံး၌ အရှည်လျားဆုံးဖြစ်သောည။

[اَلتَّمَامَةُ ـ اَلتَّمَامَةُ] ❶ ပြည့်စုံစေသည့်အရာ။ ❷ ဖြည့်စွက်ချက်။

[اَلتُّمَامَةُ] အကြွင်းအကျန်။

[اَلتِّمُّ] ❶ ပြည့်စုံသော၊ ပြည့်ဝသော အရာ။ ❷ ပုဆိန်။ ❸ ခြစ်ခွါသည့်ကိရိယာ။(ج) [تِمَمٌ ـ تِمَمَةٌ]။

[اَلتَّمَمُ] ကိုယ်လက်အင်္ဂါပြည့်စုံသော၊ အင်္ဂါစုံသော(သူ၊ အရာ)။

[تَمِيْمٌ] နဂျဒ်နယ်ရှိ အရပ်မျိုးနွယ်စုတစ်ခု၏အမည်။

[اَلتَّمِيْمَةُ] မျက်စိမထိစေရန် လည်ပင်း၌ ဆွဲရသော အဆောင်၊ အကာအကွယ်။(ج) [تَمَائِمُ ـ تَمِيْمٌ]။

[اَلْمُتَمُّ] ချက်ကြောဖြတ်ထားသူ။ ချက်ကြောပြတ်နေသူ။

✿ [تَمُّوْزُ] ဇူလိုင်လ။

✿ [تَمَهَ ـَ] ❶ [ـَ اللَّبَنُ](နို့)ပျက်သည်။ ❷ [ـَ اللَّحْمُ](အသား)ပျက်သည်။ အပုပ်နံ့ထွက်သည်။

[تَمَهٌ] ❶ (နို့)ပျက်ခြင်း။ ❷ (အသား)ပျက်ခြင်း။ အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။

[تَمِهٌ] ❶ ပျက်သော(နို့)။ ❷ ပျက်သော၊ အပုပ်နံ့ထွက်သော(အသား)။

✿ [تَنَأَ ـَ] ❶ [ـَ بِالْمَكَانِ]နေထိုင်သည်။ ❷ [ـَ عَلَى الْأَمْرِ](ကိစ္စတစ်ခုကို)စွဲစွဲမြဲမြဲ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်သည်။ စိတ်ပါလက်ပါ လုပ်သည်။

[تُنُوْءٌ ـ تَنَائَةٌ] ❶ နေထိုင်ခြင်း။ ❷ (ကိစ္စတစ်ခုကို)စွဲစွဲမြဲမြဲ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်း။ စိတ်ပါလက်ပါ လုပ်ခြင်း။

✿ [اَلتَّانَبُوْلُ] ကွမ်းရွက်။

[اَلتِّنْبَالُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ج)[تَنَابِلَةٌ ـ تَنَابِيْلُ]။

[اَلتِّنْبَالَةُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ج)[تَنَابِيْلُ]။

[اَلتِّنْبَلُ] ❶ ကွမ်းရွက်။ ❷ ပျင်းရိသူ။

[اَلتُّنْبُوْلُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ج)[تَنَابِيْلُ]။

✿ [تَنْتَلَ] ❶ [ـَتِ الْبَيْضَةُ]ဥပျက်သည်။ ဥပုပ်သည်။ ❷ [ـَ الرَّجُلُ]ပြန်၍ညစ်ပတ်သည်။ ပေရေသည်။ ❸ အသိဉာဏ် ထုံထိုင်းလာသည်။

[اَلتِّنْتَالُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ဇ)[تَنَاتِيلُ]။
[اَلتِّنْتَالَةُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ဇ)[تَنَاتِلُ]။
[اَلتِّنْتَلُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ဇ)[تَنَاتِلُ]။
[اَلتِّنْتِيلُ] တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ဇ)[تَنَاتِيلُ]။
✿ [تَنْتَنَ] မိမိ၏မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများကို စွန့်၍ အခြားသူများနှင့် သွားရောက်ပေါင်းဖော်သည်။
✿ [اَلتَّنْتَنَةُ] ဇာပေါက်များပါသောအဝတ်။ ဇာထည်။
✿ [اَلتَّنُّوْبُ] အပင်တစ်မျိုး။
✿ [اَلتَّنُّوْجُ] အပင်တစ်မျိုး။
✿ [تَنَخَ ـَ] ❶ [ـبِالْمَكَانِ](နေရာ၌)နေထိုင်သည်။ ❷ [ـعَلَى الْاَمْرِ](ကိစ္စတစ်ခုကို)စွဲစွဲမြဲမြဲ ဖောက်ချလုပ်ကိုင်သည်။ စိတ်ပါလက်ပါ လုပ်သည်။
[تَنْخٌ] ❶ (နေရာ၌)နေထိုင်ခြင်း။ ❷ (ကိစ္စတစ်ခုကို)စွဲစွဲမြဲမြဲ ဖောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်း။ စိတ်ပါလက်ပါ လုပ်ခြင်း။
[تَنِخَ ـَ] ❶ (အစားအစာကို ဆက်မစားနိုင်အောင်)အီသည်။ ငြီးငွေ့သည်။ ❷ [ـتْ نَفْسُهُ] တဝတပြစားမိသဖြင့် အသက်ရှူကြပ်သည်။ အံထွက်လုမတတ် ဗိုက်အပြည့်လွန်သည်။
[تَنَخٌ] ❶ (အစားအစာကို ဆက်မစားနိုင်အောင်)အီခြင်း။ ငြီးငွေ့ခြင်း။ ❷ တဝတပြစားမိသဖြင့် အသက်ရှူကြပ်ခြင်း။ အံထွက်လုမတတ် ဗိုက်အပြည့်လွန်ခြင်း။
[تَنِخٌ ـ تَانِخٌ] ❶ (အစားအစာကို ဆက်မစားနိုင်အောင်)အီသော(သူ)။ ငြီးငွေ့သော(သူ)။ ❷ တဝတပြစားမိသဖြင့် အသက်ရှူကြပ်သော(သူ)။ အံထွက်လုမတတ် ဗိုက်အပြည့်လွန်သော(သူ)။
[اَتْنَخَ] အီစေသည်။
[تَانَخَ] ကြံ့ကြံ့ခံထားသည်။ ကျားကုတ်ကျားခဲ အခိုင်အမာ ရပ်တည်သည်။
✿ [اَلتَّنَّارُ] မုန့်ဖိုလုပ်သူ။ မုန့်ဖုတ်သည့်မီးဖိုပြုလုပ်သူ။
[اَلتَّنُّوْرُ] မုန့်ဖို။ မုန့်ဖုတ်သည့်မီးဖို။(ဇ)[تَنَانِيْرُ]။
✿ [اَلتَّنْضُبُ] ကြည့်။[ن ض ب]။
✿ [اَلتِّنِسُ] တင်းနစ်ကစားခြင်း။
✿ [اَلتَّنُوْفَةُ] ရေနှင့် လူသူမရှိသော လွင်တီးခေါင်။ ကန္တာရလွင်ပြင်။(ဇ)[تَنَائِفُ]။
[اَلتَّنُوْفِيَّةُ] ရေနှင့်လူသူမရှိသော လွင်တီးခေါင်။ ကန္တာရလွင်ပြင်။
✿ [اَلتَّنَكَةُ] ❶ ဒန်အိုး၊ ဒန်ခွက်။ ❷ လက်ဘက်ရည်ကျိုသည့်အိုး။
✿ [اَلتَّنُّوْمُ] အပင်တစ်မျိုး။
✿ [اَتَنَّ] ❶ ဝေးကွာသည်။ ❷ [ـالْمَرَضُ الصَّبِيَّ] ရောဂါက ကလေးငယ်ကို ပိန်ခြုံးစေသည်။ ကြီးထွားမှုကို နှေးကွေးစေသည်။
[تَانَّ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နှိုင်းယှဉ်သည်။ တုပပြိုင်ဆိုင်သည်။
[اَلتِّنُّ] ❶ ပမာတူ၊ အရွယ်တူ၊ ဆိုက်တူ။ ❷ လူပုဂ္ဂိုလ်။(ဇ)[اَتْنَانٌ]။
[اَلتِّنِّيْنُ] ❶ ခြသေ့်လက်သည်း၊ သိန်းငှက်၏တောင်ပံနှင့် မြွေ၏အမြီးရှိသော စိတ်ကူးယဉ်သတ္တဝါကြီး။ ❷ နဂါး။ ❸ မြွေကြီး။
✿ [تَهْ تَهْ] ❶ ကုလားအုတ်ကို အော်ခေါက်

သည့်အသံ။ ❷ ခွေးကို ခေါ်သည့်အသံ။

[تَهْتَه] ❶ စကားပြောရာ၌ ထစ်သော ကြောင့် 'တုဟ်၊ တုဟ်' သံပါသည်။ ❷ လမ်းများ၌ တဝဲလည်လည်ဖြစ်သည်။

[تَتَهْتَه] ❶ စကားပြောရာ၌ ထစ်သော ကြောင့် 'တုဟ်၊ တုဟ်' သံပါသည်။ ❷ လမ်းများ၌ တဝဲလည်လည်ဖြစ်သည်။

[اَلتَّهَاتِه] အခြေအမြစ်မရှိသော အကြောင်းအရာများ၊ ပေါက်တတ်ကရ စကားများ။ အများမှားအယွင်းယွင်း၊ အလွဲလွဲအချော်ချော် ဖြစ်နေသော အကြောင်းကိစ္စများ။

[اَلتَّهْتَهَةُ] ❶ အခြေအမြစ်မရှိသော အကြောင်းအရာ၊ ပေါက်တတ်ကရ စကား။ အများမှားအယွင်းယွင်း၊ အလွဲလွဲအချော်ချော် ဖြစ်နေသော အကြောင်းကိစ္စ။ ❷ စကားထစ်ခြင်း။

✽ [اَلتَّيْهُوْرُ] ❶ အလွန်မြင့်မားသောပင်လယ်ရေလှိုင်း။ ❷ ချိုင့်ဝှမ်း။ ❸ မြေနိမ့်ပိုင်း။ ❹ အလွန်မောက်မာခက်ထန်သူ။(ج)[تَيَاهِرُ] [تَيَاهِيْرُ]။

✽ [تَهِمَ ـ] ❶ [ـ اللَّبَنُ](နို့)ပျက်သည်။ ❷ [ـ اللَّحْمُ]အသားပုပ်သည်။ အပုပ်နံ့ထွက်သည်။ ❸ [ـ الرَّجُلُ]ကိုယ်အနံ့ ဆိုးရွားသည်။ ❹ အားနည်းချက် ထင်ပေါ်သည်။ မတတ်သာသည့် အမှုအရာပေါ်လွင်သည်။ ❺ မစားချင်မသောက်ချင်ဖြစ်သည်။ အစားအသောက်ပျက်သည်။ ❻ ခန္ဓာကိုယ်၌ တေဇောဓါတ် လွန်ကဲသဖြင့် ပိန်ချုံးသည်။ ❼ [ـ الْحَرُّ]လေငြိမ်၍ အပူချိန်ပြင်းထန်သည်။

[تَهَمٌ ـ] ❶ (နို့)ပျက်ခြင်း။ ❷ အသားပုပ်ခြင်း။ အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။ ❸ ကိုယ်အနံ့ ဆိုးရွားခြင်း။ ❹ အားနည်းချက် ထင်ပေါ်ခြင်း။ မတတ်သာသည့် အမှုအရာပေါ်လွင်ခြင်း။ ❺ မစားချင် မသောက်ချင်ဖြစ်ခြင်း။ အစားအသောက်ပျက်ခြင်း။ ❻ ခန္ဓာကိုယ်၌ တေဇောဓါတ် လွန်ကဲသဖြင့် ပိန်ချုံးခြင်း။ ❼ လေငြိမ်၍ အပူချိန်ပြင်းထန်ခြင်း။

[اَتْهَمَ] ❶ ဟိဂျားဇ်နှင့် ယမန်နယ်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့် တောင်များအကြား၌ရှိသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ❷ [ـ الْبَلَدُ]မြို့ကို မိမိအဖို့နေထိုင်ရန် မသင့်ဟု ယူဆသည်။ မြို့၏လေထုကို ညစ်ညမ်းသည်ဟု ယူဆသည်။

[تَاهَمَ] ဟိဂျားဇ်နှင့် ယမန်နယ်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့် တောင်များအကြား၌ရှိသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။

[اِتَّهَمَ] ကြည့်[و ه م]။

[تَتَهَّمَ] ဟိဂျားဇ်နှင့် ယမန်နယ်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့် တောင်များအကြား၌ရှိသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။

[تِهَامَةٌ] ဟိဂျားဇ်နှင့် ယမန်နယ်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့် တောင်များအကြား၌ရှိသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်။(ج) [تَهَائِمُ]။

[تِهَامِيٌّ - تَهَامٍ] ဟိဂျားဇ်နှင့် ယမန်နယ်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့် တောင်များအကြား၌ရှိသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်၌ နေထိုင်သူ။

[اَلتَّهَمُ] ပင်လယ်ကမ်းရိုးတမ်းရှိ မြေနိမ့်လွင်ပြင်။

[اَلتَّهَمَةُ] မြို့။

[اَلتُّهَمَةُ] ကြည့်[وهم]။

[اَلْمِتْهَامُ] ဟိဂျားဇ်နှင့် ယမန်နယ်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့် တောင်များအကြား၌ရှိသော မြေနိမ့်လွင်ပြင်သို့ အကြိမ်ကြိမ်သွားရောက်သူ။

✿ [تَابَ ـُ] ❶ မကောင်းမှုကို စွန့်၍ပြန်လာသည်။ ❷ နောင်တရသည်။ ❸ ဝန်ချတောင်းပန်သည်။ ❹ [ـ اللّٰهُ عَلٰى فُلَانٍ] (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏)ဝန်ချတောင်းပန်မှုကို လက်ခံသဘောတူသည်။

[تَوْبٌ ـ تَوْبَةٌ ـ مَتَابٌ ـ تَابَةٌ] ❶ မကောင်းမှုကို စွန့်၍ပြန်လာခြင်း။ ❷ နောင်တရခြင်း။ ❸ ဝန်ချတောင်းပန်ခြင်း။ ❹ (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏)ဝန်ချတောင်းပန်မှုကို လက်ခံသဘောတူခြင်း။

[تَائِبٌ] ❶ မကောင်းမှုကို စွန့်၍ပြန်လာသော(သူ)။ ❷ နောင်တရသော(သူ)။ ❸ ဝန်ချတောင်းပန်သော(သူ)။

[تَوَّابٌ] ဝန်ချတောင်းပန် အသနားခံမှုကို အကြိမ်ကြိမ် လက်ခံသဘောတူတော်မူ၍ ခွင့်လွှတ်တော်မူသောအရှင်။(အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး)။

[اِسْتَتَابَ] ❶ မကောင်းမှုကို စွန့်၍ပြန်လာရန် တိုက်တွန်းသည်။ ❷ နောင်တရရန် ပြောဆိုဆုံးမသည်။ ❸ ဝန်ချတောင်းပန်နိုင်းသည်။

[اَلتَّوْبَةُ] ❶ မကောင်းမှုကို စွန့်၍ပြန်လာခြင်း။ ❷ နောင်တရခြင်း။ ❸ ဝန်ချတောင်းပန်ခြင်း။[اَلتَّوْبَةُ تُذْهِبُ الْحَوْبَةَ]အမှားဝန်ခံ၍ ဝန်ချတောင်းပန်ခြင်းသည် ဆင်းရဲခြင်းဘေးဒုက္ခအပေါင်းကို ကင်းဝေးစေသည်။

✿ [تُوتُ] အီဂျစ်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပြက္ခဒိန်အရ ပထမဦးဆုံး ဖြစ်သောလ။

[اَلتُّوتُ] ပိုးဇာပင်။

[اَلتُّوتِيَاءُ] မျက်စိကို ကာဂျယ်ဆိုးရသော ကျောက်မြေတစ်မျိုး။

[اَلْمَتْوَتَةُ] ပိုးဇာပင်ပေါများသော အရပ်ဒေသ။

✿ [تَوَّجَ] သရဖူဆောင်းပေးသည်။ ခေါင်းဆောင် တင်မြှောက်သည်။

[تَتَوَّجَ] သရဖူဆောင်းပြီးဖြစ်သည်။ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်သွားသည်။

[اَلتَّائِجُ] သရဖူဆောင်းထားသူ။ ခေါင်းဆောင်။

[اَلتَّاجُ] သရဖူ။ ပန်းကုံး။(ج) [اَتْوَاجٌ] ـ [تِيجَانٌ]။

[اَلتُّوَيْجُ] ပန်း၏အတွင်းပိုင်းအကာ။ ပန်းဦးရစ်။

✿ [تَاحَ ـُ] ကြည့်[ت ى ح]။

✿ [تَارَ ـُ] [ـ الْمَاءُ](ရေ)စီးဆင်းသည်။

[تَوْرٌ] (ရေ)စီးဆင်းခြင်း။

[اَتَارَ] [ـ اِلَيْهِ الرَّمْىَ]အကြိမ်ကြိမ်ပစ်ခတ်သည်။

[تَاوَرَ] အကြိမ်ကြိမ်ပြုလုပ်သည်။ ခဏခဏပြန်လုပ်သည်။

[اَلتَّارَةُ] အချိန်၊ ကာလ။ အကြိမ်။(ج)

[تِيْرٌ]။

[اَلتَّوْرُ] ❶ သံတမန်။ ❷ ရေခွက်။(ج) [اَتْوَارٌ]။

[اَلتَّوْرَاةُ] တမန်တော်မူစာထံ ကျရောက်ခဲ့သောကျမ်း။ တောင်ရတ်ကျမ်း။

[اَلتَّوْرَةُ] ချစ်သူနှစ်ဦးအကြား အောင်သွယ်လုပ်ပေးသောမိန်းမ။

✿ [تَافَ ـ] ❶ မျက်တောင်မခတ်ပဲ စိုက်ကြည့်သည်။ ငေးမောကြည့်ရှုသည်။ ❷ ကျော်၍မြင်သည်။ လှမ်းမြင်သည်။

[تَوْفٌ] ❶ မျက်တောင်မခတ်ပဲ စိုက်ကြည့်ခြင်း။ ငေးမောကြည့်ရှုခြင်း။ ❷ ကျော်၍မြင်ခြင်း။ လှမ်းမြင်ခြင်း။

[اَلتَّافَةُ] ❶ အပြစ်အနာ။ ချို့တဲ့ချို့ယွင်းမှု။ ❷ လိုသည်ထက် ပိုကဲမှု။ ❸ လိုအပ်မှု။ ❹ နှေးကွေးမှု။

[اَلتُّوْفَةُ] ❶ အပြစ်အနာ။ ချို့တဲ့ချို့ယွင်းမှု။ ❷ လိုသည်ထက် ပိုကဲမှု။ ❸ လိုအပ်မှု။ ❹ နှေးကွေးမှု။

[اَلتَّوْفَةُ] ❶ အပြစ်။ ❷ ချွတ်ချော်တိမ်းပါးမှု။

✿ [تَاقَ ـ] ❶ အငန်းမရဖြစ်သည်။ ❷ အလွန်အကျူး တတ်မက် စွဲလန်းသည်။ ❸ [ـمِنْهُ] သတိထားရှောင်ရှားသည်။ ❹ [ـمِنَ الْمَرَضِ] ရောဂါပျောက်ကင်းပြီးနောက်လည်း ရောဂါ၏ ဒဏ်ကြောင့် ပိန်ခြိုးသည်။

[تَوْقٌ ـ تَوَقَانٌ ـ تُؤُوْقٌ ـ تِيَاقَةٌ] ❶ အငန်းမရဖြစ်ခြင်း။ ❷ အလွန်အကျူး တတ်မက် စွဲလန်းခြင်း။ ❸ သတိထားရှောင်ရှားခြင်း။ ❹ ရောဂါပျောက်ကင်းပြီးနောက်လည်း ရောဂါ၏ ဒဏ်ကြောင့် ပိန်ခြိုးခြင်း။

[تَائِقٌ] ❶ အငန်းမရဖြစ်သော(သူ)။ ❷ အလွန်အကျူး တတ်မက်စွဲလန်းသော(သူ)။ ❸ သတိထားရှောင်ရှားသော(သူ)။ ❹ ရောဂါပျောက်ကင်းပြီးနောက်လည်း ရောဂါ၏ ဒဏ်ကြောင့် ပိန်ခြိုးသော(သူ)။(ج) [تَوَقَةٌ]။

✿ [تَالَ ـ] ပရောဂကုသည်။

[تَوْلٌ] ပရောဂကုခြင်း။

[اَلتَّالُ] စွန်ပလွံအပင်ပေါက်။

[اَلتِّوَلَةُ] ❶ ပရောဂအတတ်။ ပြုစားမှု။ ❷ မျက်နှာပွင့်ဆေး။ ပီယဆေး။

[اَلتُّوَلَةُ] ❶ ပရောဂအတတ်။ ပြုစားမှု။ ❷ မျက်နှာပွင့်ဆေး။ ပီယဆေး။ ❸ အလွန်ဆိုးရွားလှသော ဘေးဒုက္ခ။ ကြမ္မာဆိုးကြီး။

[اَلتُّوَيْلَةُ] လူများ စုပေါင်းရောနှောနေထိုင်သော ရပ်ကွက်။ လူနေ ရပ်ကွက်။

✿ [اَلتَّوْلَبُ] ကြည့်[ت ل ب]။

✿ [اَلتَّوْلَجُ] ကြည့်[و ل ج]။

✿ [تَوَّمَ] နားကပ်တပ်ဆင်ပေးသည်။

[اَلتُّوْمَةُ] ❶ နားကပ်။ ❷ ပုလဲ။ ❸ ငှက်ကုလားအုတ်၏ဥ။(ج) [تُوَمٌ ـ تُوْمٌ]။

[اُمُّ تُوْمَةَ] ယောက်သွား။ ပုလဲမှတ်ကောင်။

✿ [تَاوَنَ] [ـالصَّيْدَ]အမဲလိုက်ရာ၌ သားကောင်ကို ညာဘက်မှလည်းကောင်း၊ ဘယ်ဘက်မှလည်းကောင်း ခြောက်လှန့်၍ ဖမ်းဆီးသည်။ သားကောင်ကို လှည့်စား၍ ဖမ်းသည်။ ကြည့်[ا ن ت]။

[اَلتُّوْنَةُ] တူနာငါးကြီး။ အရှည်(၆)မီတာခန့်ရှိသော ငါးကြီးတစ်မျိုး။ လင်းပိုင်။

❀ [تَاهَ ـُ] ❶ မျက်စိလည်လမ်းမှားသည်။ ❷ မည်သည့်နေရာသို့ သွားရမည်ကိုမသိပဲ တွေဝေသည်။ ❸ ပျက်စီးသည်။ ❹ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ❺ မတွေးတော မစဉ်းစားတတ်အောင် ဖြစ်သည်။

[تَوْهٌ ـ تَوَهٌ] ❶ မျက်စိလည်လမ်းမှားခြင်း။ ❷ မည်သည့်နေရာသို့ သွားရမည်ကိုမသိပဲ တွေဝေခြင်း။ ❸ ပျက်စီးခြင်း။ ❹ မောက်မာခြင်း။ မာနကြီးခြင်း။ ❺ မတွေးတော မစဉ်းစားတတ်အောင်ဖြစ်ခြင်း။

[تَوَّهَ] ❶ မျက်စိလည် လမ်းမှားစေသည်။ ❷ တွေဝေစေသည်။ ❸ ပျက်စီးစေသည်။ ❹ မတွေးတော မစဉ်းစားတတ်အောင် လုပ်ထားသည်။

[اَلتُّوَهُ] မျက်စိလည်လမ်းမှားစေသည့် နေရာ။ ထွက်ပေါက်ရှာမရသော ကန္တာရလွင်ပြင်။(ج) [اَتْوَاهٌ]။(جج) [اَتَاوِيْهُ]။

❀ [اَتْوَى] တစ်ကိုယ်တည်း ရောက်ရှိလာသည်။

[اَلتَّوُّ] ❶ တစ်ကိုယ်တည်းဖြစ်သော၊ တစ်ယောက်တည်းဖြစ်သော။[جَاءَ تَوًّا]သူတစ်ယောက်တည်းလာခဲ့သည်။ ❷ မိမိ၏ လောကီအကျိုးစီးပွားကိုသော်လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာ အကျိုးစီးပွားကိုသော်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသူ။ ❸ ကုလားအုတ်ဘို့ကဲ့သို့ ထိုးထိုးထောင်ထောင်ဖြစ်နေသော အဆောက်အဦး။ အလွန်ကြီးမားသော အဆောက်အဦး။(ج) [اَتْوَاءٌ]။

[اَلتَّوَّةُ] နေ့သို့မဟုတ် ည၏အစိတ်အပိုင်း။

❀ [تَوَى ـِ] [ـ الْبَعِيْرَ](ကုလားအုတ်ကို)သံပူဖြင့်ကပ်၍ အမှတ်အသားပြုလုပ်သည်။

[تَيٌّ] (ကုလားအုတ်ကို)သံပူဖြင့်ကပ်၍ အမှတ်အသားပြုလုပ်ခြင်း။

[تَوِىَ ـَ] ❶ [ـ الْمَالُ](ဥစ္စာပစ္စည်း)ဆုံးရှုံးပျက်စီးသည်။ ❷ သေကျေပျက်စီးသည်။

[تَوًى] ❶ (ဥစ္စာပစ္စည်း)ဆုံးရှုံးပျက်စီးခြင်း။ ❷ သေကျေပျက်စီးခြင်း။

[تَوٍ] ❶ ဆုံးရှုံးပျက်စီးသော(ဥစ္စာပစ္စည်း)။ ❷ သေကျေပျက်စီးသော(သူ)။

[اَلتِّوَى] ကုလားအုတ်၏ပေါင်၊ သို့မဟုတ် လည်ပင်း၌ အပူကပ်၍ ပြုလုပ်ထားသော ကြက်ခြေခတ်အမှတ်အသား။

[اَلتِّوَاءُ] ကုလားအုတ်၏ပေါင်၊ သို့မဟုတ် လည်ပင်း၌ အပူကပ်၍ ပြုလုပ်ထားသော ကြက်ခြေခတ်အမှတ်အသား။

[اَلْمَتْوَاةُ] သေကျေပျက်စီးစေသောနေရာ။ သေကျေပျက်စီးစေသည့်အကြောင်း။ [اِنَّ الشُّحَّ مَتْوَاةٌ]စေးနည်းတွန့်တိုမှုဟာ ပျက်စီးစေတတ်တာ အမှန်ပဲ။(ج)[مَتَاوٍ]။

❀ [تِيْ] ဤသူမ။ ဤအရာ။(မနာမ်ကို ညွှန်းသည့် အညွှန်းနာမ်)။

❀ [تَاحَ ـِ] ❶ အသင့်ဖြစ်သည်။ အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။ ❷ စွမ်းဆောင်နိုင်သည်။ ❸ [ـ فِيْ مَشْيِهِ]ကိုယ်ကို ဘယ်ညာယိမ်းလျက် လမ်းလျှောက်သည်။

[تَيْحٌ] ❶ အသင့်ဖြစ်ခြင်း။ အသင့်ပြင်ဆင်ထားခြင်း။ ❷ စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း။ ❸ ကိုယ်ကို ဘယ်ညာယိမ်းလျက် လမ်းလျှောက်

ခြင်း။

[اَتَاحَ] ❶ အသင့်ဖြစ်စေသည်။ အသင့်ပြင်ဆင်စီမံထားသည်။ ❷ စွမ်းဆောင်နိုင်စေသည်။

[اَلتَّيَّحَانُ ـ اَلتَّيِّحَانُ] ❶ မနေတတ်မထိုင်တတ် မပြောတတ်မဆိုတတ်သောကြောင့် ဒုက္ခတွေ့သူ။ ❷ နေရာတကာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်တတ်သူ။ ❸ အလွန်အပြေးသန်သော(မြင်း)။ ❹ ကိုယ်ကို ဘယ်ညာယိမ်း၍ မြောက်ကြွကြွလမ်းလျှောက်သူ။

[اَلتَّيَّاحُ] ကိုယ်ကို ဘယ်ညာယိမ်း၍ပြေးသော(မြင်း)။

[اَلْمِتْيَاحُ] ❶ အငြိမ်မနေနိုင်ပဲ အဓိပ္ပါယ်မရှိသောအလုပ်များကို လုပ်နေတတ်သဖြင့် ဒုက္ခတွေ့ရသူ။ ❷ စီမံသတ်မှတ်ထားသောအရေးကိစ္စ။

[اَلْمِتْيَحُ] ❶ အငြိမ်မနေနိုင်ပဲ အဓိပ္ပါယ်မရှိသောအလုပ်များကို လုပ်နေတတ်သဖြင့် ဒုက္ခတွေ့ရသူ။ ❷ စီမံသတ်မှတ်ထားသောအရေးကိစ္စ။

✿ [اَلتَّيْدُ] ညှင်သာမှု။ နူးညံ့သိမ်မွေ့မှု။ [تَيْدَكَ يَاهٰذَا] [تَيْدَكَ]ဟေ့လူ၊ ဖြေးဖြေးနဲ့ ညှင်ညှင်သာသာလုပ်ပါ။ [تَيْدَكَ فُلَانًا] [تَيْدَكَ]သူ့ကို ညှင်ညှင်သာသာ ဆက်ဆံပါ။

✿ [اَلتَّيْرُ] ❶ ထုပ်တန်း။(နံရံနှစ်ဘက်ပေါ်၌ တင်ထားပြီး ၄င်းအပေါ်၌ အိမ်အမိုးကို တင်ရသောတန်း။) ❷ မျက်စိလည်လမ်းမှား၍ ထွက်ပေါက်မရှိသော ကွင်းပြင်။

[اَلتَّيَّارُ] ❶ စီးကြောင်း။(ရေအေးစီးကြောင်း၊ ရေနွေးစီးကြောင်း၊ လျှပ်စစ်စီးကြောင်းစသည်)။ ❷ ရေစီးအဟုန် ပြင်းထန်မှု။ ❸ အလွန်ဘဝင်မြင့် မောက်မာသူ။ ❹ [فَرَسٌ تَيَّارٌ] လှိုင်းတံပိုးကဲ့သို့ ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားသော(မြင်း)။

✿ [تَازَ ـ] ❶ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသည်။ မာပြင်းကြမ်းတမ်းသည်။ ❷ [ـ السَّهْمُ فِى الرَّمِيَّةِ] (မြား ပစ်မှတ်၌)တုန်ခါသည်။ ❸ [ـ فُلَانًا] အနိုင်ယူသည်။

[تَايَزَ] အနိုင်ယူသည်။

[تَتَيَّزَ] [ـ فِى مِشْيَتِهِ] ဖြေးဖြေးနှင့်မှန်မှန်လျှောက်သည်။ မနှေးမမြန် လျှောက်သည်။

✿ [تَسْ تَسْ] ဆိတ်ပေါက်စကို ခေါ်သည့်အသံ။

✿ [تَاسَ ـ] (ဆိတ်ပေါက်စကလေး)တစ်နှစ်သားအရွယ်ရောက်သည်။

[تَيَّسَ] (ဆိတ်ပေါက်စကလေး)တစ်နှစ်သားအရွယ်ရောက်ခြင်း။

[تَيِسَ ـ] တောင်ဆိတ်၏ဦးချိုကဲ့သို့ ဦးချိုရှည်လျားသန်မာသည်။

[تَيَسٌ] တောင်ဆိတ်၏ဦးချိုကဲ့သို့ ဦးချိုရှည်လျားသန်မာခြင်း။

[تَايَسَ] တွန်းလှန်ကာကွယ်သည်။

[تَيَّسَ] ❶ [ـ فُلَانًا]သေးသိမ်နိမ့်ကျစေသည်။ ❷ ပြန်လည်ခုခံပြောဆိုသည်။ တစ်ဘက်မှ အဆိုကို ချေဖျက်သည်။

[تَتَايَسَ] [ـ الْمَاءُ]လှိုင်းပုတ်သည်။ လှိုင်းခပ်သည်။

[اِسْتَتْيَسَ] တစ်နှစ်သားဆိတ်ပေါက်စပမာဖြစ်သည်။

[اَلتَّيْسُ] တစ်နှစ်သားအရွယ် ဆိတ်ပေါက်စ၊ တောင်ဆိတ်ပေါက်စ၊ သမင်ပေါက်စစသည်။ (ج)[تُيُوْسٌ-اَتْيَاسٌ-اَتْيُسٌ-تِيَسَةٌ]။ [لِحْيَةُ التَّيْسِ]မုန်လာဥကဲ့သို့ ချက်ပြုတ်စားရသော အပင်တစ်မျိုး။

[اَلْمَتْيُوْسَاءُ] တစ်နှစ်သားအရွယ် ဆိတ်ပေါက်စအုပ်စု။

✿ [تَاعَ ـِ] ❶ [ـالْجَمَدُ](အစိုင်အခဲ)အရည်ပျော်၍စီးတွေသည်။ ❷ [ـالْمَاءُ]မြေပြင်ပေါ်၌ ရေပြန့်နှံ့စီးတွေသွားသည်။ ❸ [ـالدَّمُ] သွေးထွက်သည်။ ❹ [ـالسُّنْبُلُ](အနှံ)အချို့တစ်ဝက် ခြောက်သွေ့ပြီး အချို့စိမ်းစိုမှုအတိုင်းကျန်နေသည်။ ❺ [ـبِالشَّيْءِ]လက်ဖြင့်ယူသည်။ ❻ [ـاِلَى الشَّيْءِ]စွဲလန်းမက်မောသည်။ ❼ [ـبِالشَّيْءِ]လက်ဖြင့်ယူသည်။ ❽ [ـاِلَيْهِ]အမြန်သွားသည်။ ❾ [ـالسَّمَنُ] ထောပတ်ကို မုန့်ဖြင့်တို့စားသည်။ ❶⓿ [ـالطَّرِيْقَ]လမ်း၌ ခါးပြတိုက်သည်။

[تَيْعٌ - تَيَعٌ] ❶ (အစိုင်အခဲ)အရည်ပျော်၍စီးတွေခြင်း။ ❷ မြေပြင်ပေါ်၌ ရေပြန့်နှံ့စီးတွေသွားခြင်း။ ❸ သွေးထွက်ခြင်း။ ❹ (အနှံ)အချို့တစ်ဝက် ခြောက်သွေ့ပြီး အချို့စိမ်းစိုမှုအတိုင်းကျန်နေခြင်း။ ❺ လက်ဖြင့်ယူခြင်း။ ❻ စွဲလန်းမက်မောခြင်း။ ❼ လက်ဖြင့်ယူခြင်း။ ❽ အမြန်သွားခြင်း။ ❾ ထောပတ်ကို မုန့်ဖြင့်တို့စားခြင်း။ ❶⓿ လမ်း၌ ခါးပြတိုက်ခြင်း။

[تَاَّعَ] ❶ ပြို့အန်သည်။ ❷ အန်ဖတ်ကို ထွေးထုတ်သည်။ ❸ အန်ဖတ်ကို ပြန်မြိုချသည်။

[تَايَعَ] [ـعَلَى الشَّرِّ]မကောင်းမှုကို ဖွတ်လုပ်သည်။

[تَيَّعَ] ❶ လက်ဖြင့်ယူသည်။ ❷ ထောပတ်ကို မုန့်ဖြင့်တို့စားသည်။

[تَتَايَعَ] ❶ [ـالْجَمَلُ فِيْ مِشْيَتِهِ](ကုလားအုတ်)လမ်းသွားရာ၌ ကိုယ်ကိုလှုပ်ရမ်း၍သွားသည်။ ❷ [ـالسَّكْرَانُ](မူးနေသူ)မိမိကိုယ်ကို မထိန်းနိုင်သဖြင့် လဲ့ချသည်။ ❸ (မကောင်းမှုကို)ဖွတ်တရွတ်လုပ်သည်။ ❹ တဖွတ်ထိုးလုပ်သည်။ ❺ မည်သူ့ကိုမျှ အားမကိုးပဲ မိမိဖါသာရပ်သည်။ ❻ [ـتِ الرِّيْحُ الْوَرَقَ] (လေက သစ်ရွက်၊ စာရွက်စသည်ကို)လွင့်ပါးသွားစေသည်။ ❼ လူအများနှင့်ဆန့်ကျင်သည်။

[اِتَّايَعَ] ❶ (ကုလားအုတ်)လမ်းသွားရာ၌ ကိုယ်ကိုလှုပ်ရမ်း၍ သွားသည်။ ❷ (မူးနေသူ) မိမိကိုယ်ကို မထိန်းနိုင်သဖြင့် လဲ့ချသည်။ ❸ (မကောင်းမှုကို)ဖွတ်တရွတ်လုပ်သည်။ ❹ တဖွတ်ထိုးလုပ်သည်။ ❺ မည်သူ့ကိုမျှ အားမကိုးပဲ မိမိဖါသာရပ်သည်။ ❻ (လေက သစ်ရွက်၊ စာရွက်စသည်ကို)လွင့်ပါးသွားစေသည်။ ❼ လူအများနှင့်ဆန့်ကျင်သည်။

[تَتَيَّعَ] ❶ (ရေ)ပြန့်နှံ့စီးဆင်းသွားသည်။ ❷ (မကောင်းမှုကို)ဖွတ်တရွတ်လုပ်သည်။ ❸ တဖွတ်ထိုးလုပ်သည်။

[اَلْاَتْيَعُ] ❶ မိုက်မဲစွာ ရမ်းသမ်းလုပ်ကိုင်တတ်သူ။ ❷ တဲလျှပ် အရောင်ဟပ်နေသော နေရာ။

[اَلتَّاعَةُ] ကလေးမမွေးမီ၊ သို့မဟုတ် မွေး

ပြီးကာစဥ် မိခင်၏ ပြစ်ခဲနေသောနို့ရည်။

[اَلتَّيِّعُ] အရည်ပျော်၍ ပြန့်နှံ့စီးဆင်းလာသောအရည်။

[اَلتِّيْعَةُ] ဆိတ် သို့မဟုတ် သိုးအကောင်လေးဆယ်။(ယင်းအရေအတွက်သည် ဆိတ်သို့မဟုတ်သိုးအား ဇကားတ်ထုတ်ရန် တာဝန်ရှိစေသော အရေအတွက်ဖြစ်သည်။ အစ္စလာမ့်ဥပဒေအရ ဆိတ်သို့မဟုတ်သိုးအကောင်ရေ လေးဆယ်ပိုင်ဆိုင်သူသည် တစ်ကောင်ကို ဇကာတ်အဖြစ်ပေးဆောင်ရသည်)။

[اَلتَّيِّعُ] မကောင်းမှုကို ဖွတ်တရွတ် ပြုလုပ်တတ်သူ။

[اَلتَّيَّعَانُ] မကောင်းမှုကို ဖွတ်တရွတ် ပြုလုပ်တတ်သူ။

✽ [اَلتَّيْفُوْدُ] တိုက်ဖိုက်ရောဂါ။

✽ [اَلتَّيْفُوْسُ] ကိုယ်တွင် အနီစက်များဖြစ်ပေါ်သည့် ငန်းဖျားကြီး။

✽ [تِيْلٌ] လျှော်ပင်တစ်မျိုး။

✽ [تَامَ ـِ] ❶ လူအများနှင့် ရောနှောဆက်ဆံမှုမရှိပဲ တစ်ကိုယ်တည်းနေသည်။ ❷ [ـالْهَوٰى فُلَانًا]ဆန္ဒက လူကို အစေခံကျွန် ဖြစ်စေသည်။ ❸ [ـالْحَبِيْبُ فُلَانًا]ချစ်သူက အရူးအမူးဖြစ်အောင်၊ အသိတရားကင်းမဲ့အောင် လုပ်ထားသည်။

[تَيْمٌ] ❶ လူအများနှင့် ရောနှောဆက်ဆံမှုမရှိပဲ တစ်ကိုယ်တည်းနေခြင်း။ ❷ (ဆန္ဒက လူကို)အစေခံကျွန် ဖြစ်စေခြင်း။ ❸ (ချစ်သူက)အရူးအမူးဖြစ်အောင်၊ အသိတရားကင်းမဲ့အောင် လုပ်ထားခြင်း။

[اَتَامَ] အိမ်၌မွေးမြူထားသော ဆိတ်မကို သတ်စားသည်။

[تَيَّمَ] ❶ [ـالْهَوٰى فُلَانًا]ဆန္ဒက လူကို အစေခံကျွန် ဖြစ်စေသည်။ ❷ [ـالْحَبِيْبُ فُلَانًا] ချစ်သူက အရူးအမူးဖြစ်အောင်၊ အသိတရားကင်းမဲ့အောင် လုပ်ထားသည်။

[اِتَّامَ] အိမ်၌မွေးမြူထားသော ဆိတ်မကို သတ်စားသည်။

[اَلتَّيِّمُ] ကျွန်။

[اَلتَّيْمَاءُ] ❶ လွင်ပြင်ကျယ်။ ကွင်းပြင်ကျယ်။ ❷ ကြယ်စုတစ်ခု၏အမည်။

[اَلتِّيْمَةُ] ❶ အိမ်မွေးဆိတ်မ။ ❷ ကလေးငယ်များ မျက်စိမထိစေရန်၊ သို့မဟုတ် အန္တရာယ်ကင်းရန် ၎င်းတို့၏ကိုယ်၌ ချိတ်ဆွဲပေးသောအဆောင်၊ လက်ဖွဲ့။ ❸ ငတ်ပြတ်လာသဖြင့် စားသောက်ရန် လှီးဖြတ်ထားသောဆိတ်မ။ ❹ အကောင်လေးဆယ်ထက်ပိုလာပြီး နောက်ထပ်အကောင်လေးဆယ်မပြည့်သော ဆိတ်အရေအတွက်။ (သာဓကအားဖြင့် ဆိတ်အကောင်ရေလေးဆယ့်ငါးကောင်ရှိလျှင် အကောင်လေးဆယ်ထက်ပိုသော ငါးကောင်သည်[اَلتِّيْمَةُ]ဖြစ်သည်။)

✽ [اَلتِّيْنُ] သဖန်းပင်။ သဖန်းသီး။[اَلتِّيْنُ الشَّوْكِيُّ] ကန္တာရ၌ ပေါက်သောဆူးပင်တစ်မျိုး။

[اَلتَّيَّانُ] သဖန်းသီးရောင်းသူ။

✽ [تَاهَ ـِ] ❶ မောက်မာသည်။ ❷ [ـفِى الْاَرْضِ] မျက်စိလည် လမ်းမှား၍

မည်သည့်နေရာသို့သွားရမှန်းမသိဖြစ်သည်။ ❸ [ـبَصَرُهُ]မျက်တောင်မခတ် စိုက်ကြည့်သည်။ လှမ်းမျှော်ကြည့်သည်။

[تَيْهٌ - تِيْهٌ - تَيَهَانٌ] ❶ မောက်မာခြင်း။ ❷ မျက်စိလည်လမ်းမှား၍ မည်သည့်နေရာသို့သွားရမှန်းမသိဖြစ်ခြင်း။ ❸ မျက်တောင်မခတ် စိုက်ကြည့်ခြင်း။ လှမ်းမျှော်ကြည့်ခြင်း။

[اَتَاهُ] မျက်စိလည်လမ်းမှားစေသည်။

[تَيَّهَ] ❶ လမ်းမှားစေသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ] ဖျက်ဆီးသည်။ ❸ တွေဝေစေသည်။

[اَلاَتْيَهُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ လမ်းညွှန်အမှတ်အသားမရှိသော(မြို့)။

[اَلتِّيهُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသော ကွင်းပြင်။(ج)[اَتْيَاهٌ]။(ج)[اَتَايِيحُ]။

[اَلتَّيْهَاءُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသော ကွင်းပြင်။

[اَلتَّيْهَانُ] ❶ မည်သည့်အကြံပြုချက်ကိုမျှ လက်မခံပဲ ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်ဟု သဘောပိုက်၍ ဇွတ်လုပ်တတ်သူ။ ❷ မောင်းနှင်သည့်ဘက်သို့မသွားပဲ မိမိသွားချင်ရာသို့သွားသော(ကုလားအုတ်၊ နွားစသည်)။

[اَلتَّيَّهَانُ] ❶ မည်သည့်အကြံပြုချက်ကိုမျှ လက်မခံပဲ ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်ဟု သဘောပိုက်၍ ဇွတ်လုပ်တတ်သူ။ ❷ မောင်းနှင်သည့်ဘက်သို့မသွားပဲ မိမိသွားချင်ရာသို့သွားသော(ကုလားအုတ်၊ နွားစသည်)။

[اَلْمَتَاهَةُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသောကွင်းပြင်။

[اَلْمَتْيَهُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသောကွင်းပြင်။

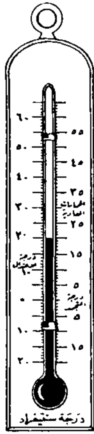
[اَلْمِتْيَهُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသော ကွင်းပြင်။ ❸ အလွန်လမ်းမှားလိုက်စားသူ။ ❹ အလွန်မောက်မာသူ။

[اَلْمَتْيَهَةُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသော ကွင်းပြင်။

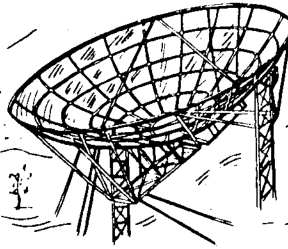
[اَلْمَتِيهَةُ] ❶ လမ်းမှား မျက်စိလည်စေတတ်သော(နေရာ)။ ❷ မျက်စိလည်၍ ထွက်ပေါက်မရှိသောကွင်းပြင်။

[اَلتَّيْهُوْرُ] ကြည့်။[ت ه ر]

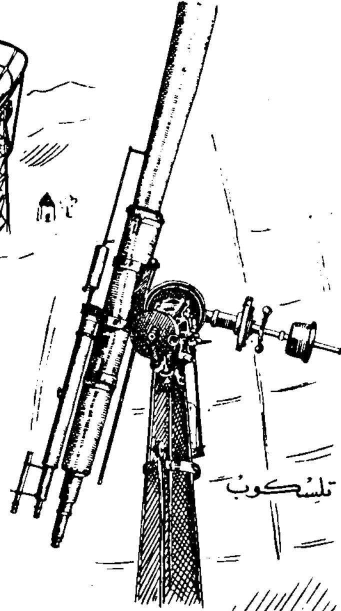
[اَلتِّيُوْقَرَاطِيَّةُ] ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးတွဲဖက်၍ အုပ်ချုပ်သောစနစ်။



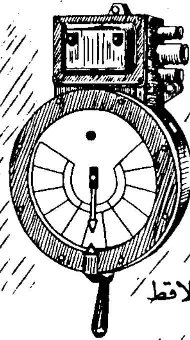
ترمُومتر كحولي



رَاديُو تلسكوبُ



تلِسْكوبُ



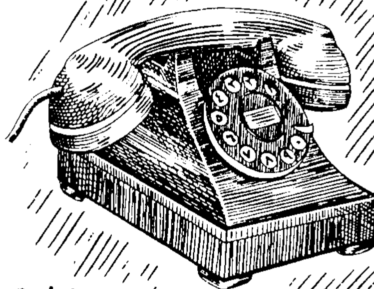
جهَاز تلغراف لاقط



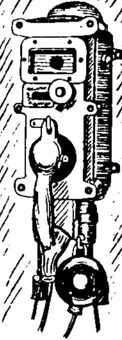
ترمُومتر زئبقي



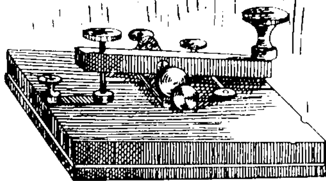
ترمُومتر زئبقي



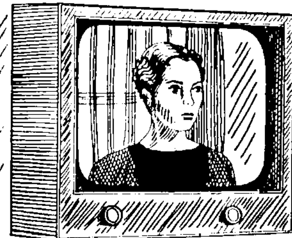
تـلفُون



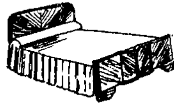
تلفون يُستعمل في السُفن

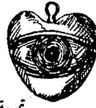


جهَاز تـلغراف مُرسِـل



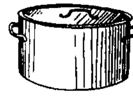
تـليفزيون


تخت


تميمة


نفرة


تِرمس


تنجرة


توتياء

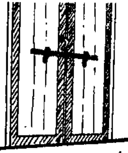

تاج


تاج العمود


تبّان

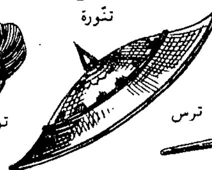

تنّورة

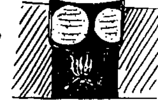

تابوت


متراس


ترفاس


تويج


ترس


تنّور


متكّ


تنبل


ترنجان


تنّوب


تين


تين البنغال


تفاف


توت الارض

تويجيّة


تمر هنديّ


ترنج


نيل


تفّاح


تنبك


تبغيّة


تبغ


تُرمس

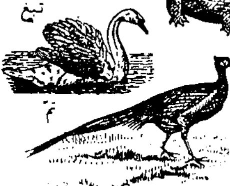

توت


توت العلّيق

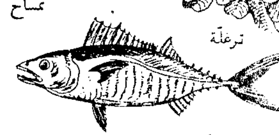

تمساح


ترغلّة


تابير


تمّ

تدرج


تنّ

باب الثاء

✿ [ث] စတုတ္ထမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ။ (သွင်းအက္ခရာ၏ ဌာန်နှင့်ကရိုဏ်းမှာ အပေါ်ရှေ့သွားထိပ်နှင့် လျှာထိပ်တို့ဖြစ်သည်။)

✿ [ثَئِبَ ـَ] ပျင်းရိသောကြောင့်လည်းကောင်း အိပ်ငိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း သမ်းဝေသည်။

[ثَأْبٌ] ပျင်းရိသောကြောင့်လည်းကောင်း အိပ်ငိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း သမ်းဝေခြင်း။

[مَثْئُوبٌ] ပျင်းရိသောကြောင့်လည်းကောင်း အိပ်ငိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း သမ်းဝေသော(သူ)။

[تَثَاءَبَ] (၁) အိပ်ငိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပျင်းရိသောကြောင့်လည်းကောင်း သမ်းဝေသည်။ (၂) [ـ الأَخْبَارَ]သတင်းများကို လိုက်လံစူးစမ်းသည်။

[تَثَأَّبَ] (၁) အိပ်ငိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပျင်းရိသောကြောင့်လည်းကောင်း သန်းဝေသည်။ (၂) သန်းဝေဟန်ပြုသည်။ (၃) [ـ الْخَبَرَ]သတင်းကို အတိအကျ သိမြင်သည်။

[الثُّؤَبَاءُ] ပျင်းရိသောကြောင့်လည်းကောင်း အိပ်ငိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း သမ်းဝေမှု။

[الأَثَأَبُ] သဖန်းပင်ကဲ့သို့သော အပင်တစ်မျိုး။

✿ [ثَأْثَأَ] (၁) [ـ الْغَضَبَ]ဒေါသပြေငြိမ်းသည်။ (၂) ဒေါသကို ပြေငြိမ်းစေသည်။ (၃) [ـ عَنِ الشَّيْءِ] တစ်စုံတစ်ရာကို ဆန္ဒရှိပြီးမှ စိတ်ကူးဝင်သဖြင့် စွန့်လွှတ်သည်။ (၄) ရေငတ်ပြေစေသည်။

[تَثَأْثَأَ] (၁) ဒေါသပြေသွားသည်။ (၂) ဒေါသကို ပြေငြိမ်းစေသည်။ (၃) [ـ مِنْهُ]ကြောက်ရွံ့တွန့်ဆုတ်သည်။

✿ [ثَأَجَ ـَ] (သိုး)အော်သည်။

[ثَأَجٌ] (သိုး)အော်ခြင်း။

[الثُّؤَاجُ] (သိုး)အော်သံ။

✿ [ثَئِدَ ـَ] (၁) စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းသည်။ စိမ်းစိုသည်။ (၂) အေးချမ်းသည်။ (၃) [ـ الإِنْسَانُ]အအေးမိသည်။ (၄) [ـ الْفَخِذُ]ပေါင်သား ပြည့်ဖြိုးသည်။

[ثَأَدٌ] (၁) စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းခြင်း။ စိမ်းစိုခြင်း။ (၂) အေးချမ်းခြင်း။ (၃) အအေးမိခြင်း။ (၄) (ပေါင်သား)ပြည့်ဖြိုးခြင်း။

[الثَّأَدُ] (၁) စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းမှု။ စိမ်းစိုမှု။ (၂) အေးချမ်းမှု။ (၃) အအေး။ (၄) နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသောအပင်။ (၅) အလွန်ဆိုးယုတ်သောအမှုကိစ္စ။

[الثَّأْدَاءُ] (၁) အလွန်ညာဏ်ထိုင်းသော မိန်းမ။ နုံအသောမိန်းမ။ (၂) ကျွန်မ။

[الثَّأْدَةُ] အသားအရေပြည့်ဖြိုးသော မိန်းမ။

✿ [ثَأَرَ ـَ] (၁) [ـ الْقَتِيلَ]အသတ်ခံရသူအတွက် ဂလဲ့စားချေပေးသည်။ အသတ်ခံရသူဘက်မှ သွေးကြွေးဆပ်ပေးသည်။ (၂) [ـ الْقَاتِلَ] သတ်သူကို ပြန်လည်အရေးယူသတ်ဖြတ်သည်။

[ثَأْرٌ] ❶ အသတ်ခံရသူအတွက် ဂလဲ့စားချေပေးခြင်း။ အသတ်ခံရသူဘက်မှ သွေးကြွေးဆပ်ပေးခြင်း။ ❷ သတ်သူကို ပြန်လည်အရေးယူသတ်ဖြတ်ခြင်း။

[مَثْئُورٌ۔مَثْئُورٌمِنْهُ]သတ်ဖြတ်သူ။ သွေးကြွေးဆပ်ရန် ကျန်ရှိသူ။ လက်စားချေရမည့်သူ။

[مَثْئُورٌ۔مَثْئُورٌبِهِ]သတ်ဖြတ်ခံရသူ။

[اَثْأَرَ] တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် ဂလဲ့စားချေလိုက်ရသည်။ သွေးကြွေးဆပ်သောအားဖြင့် ရန်သူကို သတ်လိုက်သည်။

[اِثَّأَرَ] တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် ဂလဲ့စားချေလိုက်ရသည်။ သွေးကြွေးဆပ်သောအားဖြင့် ရန်သူကို သတ်လိုက်သည်။

[اَلثَّائِرُ] မိမိ၏မိတ်ဆွေသို့မဟုတ် ဆွေမျိုးသားချင်းတစ်ဦးတစ်ယောက် အသတ်ခံရသည့်အတွက် သတ်သူကို လက်စားချေသတ်ဖြတ်သူ။ သွေးကြွေးဆပ်သောအားဖြင့် ရန်သူကို ဂလဲ့စားချေ သတ်ရသူ။

[اَلثَّأْرُ] ❶ သွေး။ ❷ မိမိ၏မိတ်ဆွေကို သတ်ဖြတ်သူ။ ❸ [اَلثَّأْرُ الْمُنِيمُ]ကျေနပ်နှစ်သက်စေသည့်အရာ။ စိတ်ချမ်းမြေ့စေသည့်အရာ။ (ج)[اَثْآرٌ۔ ثَارَاتٌ]။

✿ [ثَأْلَلَ] အရေပြား၌ ကြွက်နို့ ပေါက်သည်။ အသားမာဖု ပေါက်သည်။

[تَثَأْلَلَ] အရေပြား၌ ကြွက်နို့ပေါက်သည်။ အသားမာဖု ပေါက်သည်။

[اَلثُّؤْلُوْلُ] အရေပြား၌ ပေါက်သောကြွက်နို့။ အသားမာဖု။(ج) [ثَاٰلِيْلُ]။

✿ [ثَاَی۔] ❶ အပေါက် ဖေါက်သည်။ ❷ ခွဲဖေါက်သည်။

[ثَأْیٌ] ❶ အပေါက် ဖေါက်ခြင်း။ ❷ ခွဲဖေါက်ခြင်း။

[ثَئِیَ۔] ပေါက်ပြဲသည်။

[اَلثَّأْیُ۔اَلثَّأَی] ❶ အားအင်ချိနဲ့မှု။ ❷ အမာရွတ်။ ❸ တောင်အစွန်း။

✿ [اِثْبَاَجَّ] ❶ [۔السِّقَاءُ](ရေဗူး)ပြည့်လျှံသည်။ ❷ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမားကြံ့ခိုင်သည်။

✿ [ثَبَّ۔] ❶ စိတ်ချလက်ချထိုင်သည်။ နေရာယူထိုင်ချသည်။ ❷ ပြီးပြည့်စုံသည်။

[ثَبٌّ] ❶ စိတ်ချလက်ချထိုင်ခြင်း။ နေရာယူထိုင်ချခြင်း။ ❷ ပြီးပြည့်စုံခြင်း။

✿ [ثَبَتَ۔] ❶ တည်ရှိသည်။ တည်တံ့သည်။ ❷ အတည်တကျ နေထိုင်သည်။ ❸ မှန်ကန်တိကျသည်။ ခိုင်မာသည်။ မြဲမြံသည်။

[ثَبَاتٌ۔ ثُبُوْتٌ] ❶ တည်ရှိခြင်း။ တည်တံ့ခြင်း။ ❷ အတည်တကျ နေထိုင်ခြင်း။ ❸ မှန်ကန်တိကျခြင်း။ ခိုင်မာခြင်း။ မြဲမြံခြင်း။

[ثَبُتَ۔] ❶ စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်မြဲမြံသည်။ သမာဓိခိုင်မာသည်။ ❷ စိတ်ထားရင့်ကျက်၍ လောကဓံကို မယိမ်းမယိုင် ကြံ့ခိုင်စွာ ရင်ဆိုင်သည်။

[ثَبَاتَةٌ۔ ثُبُوْتَةٌ] ❶ စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်မြဲမြံခြင်း။ သမာဓိခိုင်မာခြင်း။ ❷ စိတ်ထားရင့်ကျက်၍ လောကဓံကို မယိမ်းမယိုင် ကြံ့ခိုင်စွာ ရင်ဆိုင်ခြင်း။

[ثَبْتٌ۔ ثَبِيْتٌ] ❶ စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်မြဲမြံသော(သူ)။ သမာဓိခိုင်မာသော(သူ)။ ❷ စိတ်ထားရင့်ကျက်၍ လောကဓံကို မယိမ်းမယိုင် ကြံ့ခိုင်စွာရင်ဆိုင်သော(သူ)။

[اثبت] ❶ တိကျနိုင်မာစေသည်။
❷ [ـالحقّ]အထောက်အထားတင်ပြ၍ အမှန်တရားကို နိုင်မာအောင်လုပ်သည်။ ❸ [ـالشيء]တည်စေသည်။
﴿يَمْحُو اللهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် မိမိအလိုရှိတော်မူသောအရာကို ပယ်ဖျက်တော်မူ၍ (မိမိအလိုရှိတော်မူသောအရာကို)တည်စေတော်မူသည်။ ❹ [ـالشيء] (တစ်စုံတစ်ရာကို)နှိက်နှိက်ချွတ်ချွတ် သိသည်။ ❺ [ـفلانا]ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သည်။ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းသည်။
﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾
ငှင်းပြင် အခါတပါး၌ ငြင်းပယ်သူတို့သည် အသင်တမန်တော်အား ဖမ်းဆီးထားကြရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အသင့်အား သတ်ဖြတ်ကြရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အသင့်အား နှင်ထုတ်ကြရန်အတွက်လည်းကောင်း ကြံစည်ဆွေးနွေးကြကုန်၏။
[ثبّت] ❶ တိကျနိုင်မာစေသည်။ ❷ ကြံ့ခိုင်မြဲမြံစေသည်။
﴿يُثَبِّتُ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ယုံကြည်သူတို့ကို တိကျနိုင်မာသောစကားဖြင့် ကြံ့ခိုင်မြဲမြံစေတော်မူသည်။
[تثبّت] [ـفي الأمر]တစ်စုံတစ်ရာကို ဖြစ်သလို ပြီးစလွယ်မလုပ်ဘဲ အသေအချာတွေးဆဆင်ခြင်၍ အေးဆေးတည်ငြိမ်စွာ ဆောင်ရွက်သည်။
[استثبت] တစ်စုံတစ်ရာကို ဖြစ်သလို ပြီးစလွယ်မလုပ်ဘဲ အသေအချာတွေးဆဆင်ခြင်၍ အေးဆေးတည်ငြိမ်စွာ ဆောင်ရွက်သည်။
[الثَّبات] ❶ တည်ကြည်မြဲမြံမှု။ စွဲမြဲမှု။ ❷ [داء ثُبات]မလှုပ်ရှားနိုင်အောင် ဖိစီးထားသည့်ရောဂါ။
[الثِّبات] နိုင်မာတည်တံ့စေရန် ချည်နှောင်ရသောအရာ။
[الثَّبْت] ❶ စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်ရဲရင့်သူ။ ❷ အတွေးအမြင် ရင့်ကျက်နိုင်မာသူ။[ثبت الخصومة] အထောက်အထားခိုင်လုံစွာဖြင့် အချက်ကျကျ တင်ပြငြင်းခုံနိုင်သူ။
[الثَّبَت] ❶ အထောက်အထား။ ❷ အထောက်အထားများကို ပြုစုထားသောကျမ်း။ (ဥပဒေကျမ်း)။ ❸ [ثبت المحدث]တမန်တော်မြတ်(ﷺ)၏ဩဝါဒတော်များနှင့် ယင်းဩဝါဒတော်များကို ဆင့်ပြန်သူတို့ကို ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထားသောကျမ်း။ ❹ မာတိကာ။(ج) [أثبات]။
[المُثْبَت] ❶ အတည်ပြုခြင်းခံရသော(အရာ၊ သူ)။ ❷ အလုပ်ဖြစ်ခြင်းကိုပြသော(ဝါကျ)။[كلام مثبت]ရှိသည်၊ ဖြစ်သည်စသောအဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသောဝါကျ။ မရှိ၊ မဖြစ်စသည့်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသောမဟုတ် ဝါကျကို [كلام منفي]ဟုခေါ်သည်။ ❸ မလှုပ်ရှား၊ မသွားလာနိုင်အောင် ဖိစီးထားသောရောဂါဝေဒနာခံစားနေရသူ။
[ثَبَجَ ـِ] ❶ ခြေဖျားပေါ်၌ ထိုင်သည်။ ❷ စ

❼ [ـعَنِ الشَّىءِ]တစ်စုံတစ်ရာကို မပေးဘဲ တားဆီးထားသည်။ ❽ ဖမ်းဆီးအရေးယူသည်။ ❾ နှင်ထုတ်သည်။ ❿ (ရေ)ခန်းခြောက်သည်။

[ثَبْرٌ - ثُبُوْرٌ] ❶ သေကျေပျက်စီးခြင်း။ ❷ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း။

﴿لَاتَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوْرًا وَّاحِدًا وَّادْعُوْا ثُبُوْرًا كَثِيْرًا﴾ ယနေ့ အသင်တို့သည် တစ်ခုတည်းသော ပျက်စီးခြင်းကို တောင်းဆို တသခြင်းမပြုကြနှင့်၊ များစွာသောပျက်စီးခြင်းများကို တောင်းဆို တသကြကုန်။ ❸ ဖျက်ဆီးခြင်း။ ❹ တစ်စုံတစ်ရာကို မပေးဘဲ တားဆီးထားခြင်း။ ❺ ဖမ်းဆီးအရေးယူခြင်း။ ❻ နှင်ထုတ်ခြင်း။ ❼ (ရေ)ခန်းခြောက်ခြင်း။

[مَثْبُوْرٌ] ဖျက်ဆီးကွပ်မျက်ခြင်းခံရသူ။ ဖမ်းဆီးအရေးယူခြင်းခံရသူ။

﴿وَاِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ مَثْبُوْرًا﴾ ငှင်းပြင် အို-ဖိရ်အောင်န်၊ မုချကေန် အသင်သည် ဖျက်ဆီးကွပ်မျက်ခြင်းခံရမည့်သူဖြစ်သည် ဟု ကျွန်ုပ်ထင်မှတ်၏။

[ثَبِرَ ـ] [ـتِ الْقَرْحَةُ]အနာပေါက်သွားသည်။

[ثَابَرَ] တစိုက်မတ်မတ် မပျက်မကွက်ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။

[ثَبَّرَ] [ـعَنِ الْاَمْرِ]တစ်စုံတစ်ရာကို မပြုလုပ်နိုင်အောင် ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ထားသည်။ တားဆီးထားသည်။

[تَثَابَرَ] တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်သည်။

ကားကို လုံးထွေးမြှိုင့်၍ပြောသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်မရှင်းလင်းသောစကားကို ပြောသည်။ စကားဝှက် ပြောသည်။ ပဟေဠိဆန်ဆန်ပြောသည်။

[ثَبْجٌ - ثُبُوْجٌ] ❶ ခြေဖျားပေါ်၌ ထိုင်ခြင်း။ ❷ စကားကို လုံးထွေးမြှိုင့်၍ပြောခြင်း။ အနက်အဓိပ္ပါယ်မရှင်းလင်းသောစကားကို ပြောခြင်း။ စကားဝှက် ပြောခြင်း။ ပဟေဠိဆန်ဆန်ပြောခြင်း။

[ثَبِجَ ـ] (ကိုယ်)အလယ်ပိုင်း၌ ကြီးမားတုတ်ခိုင်သည်။

[ثَبَجٌ] (ကိုယ်)အလယ်ပိုင်း၌ ကြီးမားတုတ်ခိုင်ခြင်း။

[اَثْبَجُ] (ကိုယ်)အလယ်ပိုင်း၌ ကြီးမားတုတ်ခိုင်သော(သူ၊ အရာ)။ (မ)[ثَبْجَاءُ]။(ဇ)[ثُبْجٌ]။

[ثَبَّجَ] [ـالرَّاعِى الْعَصَا](ဆိတ်ကျောင်းသူ တုတ်ကို)မိမိ၏နောက်ကျော၌ထား၍ လက်ကိုနောက်သို့ပစ်ကာ ကိုင်သည်။

[اَلثَّبَجُ] အလယ်၊ ဗဟို။ [ثَبَجُ الْبَحْرِ]ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ၏ အလယ်ဗဟို။(ဇ)[ثُبُوْجٌ ـ اَثْبَاجٌ]။

[اَلثَّبَجَةُ] အလွန်ကောင်းမြတ်သောသူလည်း မဟုတ်၊ အလွန်ယုတ်ညံ့သောသူလည်းမဟုတ်ဘဲ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော (မိန်းမ၊ အရာ)။

✿ [اِثْبَجَرَّ] တုန်လှုပ်ချောက်ချားသည်။

✿ [ثَبَرَ ـ] ❶ သေကျေပျက်စီးသည်။ ❷ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်။ ❸ ဖျက်ဆီးသည်။

[اَلثِّبَارُ] ပြီးလုနီးနီးဖြစ်သော(အခြေနေ)။ [هُوَ عَلٰى ثِبَارِ اَمْرٍ]သူ ဒီကိစ္စဆောင်ရွက်တာ ပြီးလုနီးပါးအခြေအနေမှာရှိတယ်။

[اَلثَّبْرَةُ] ❶ စွန်ပလွံပင်၏အမြစ် ထပ်မံ ထိုးဖေါက်နိုင်တော့သောမြေလွှာရှိ မြေကြီး။ ❷ တောင်များပေါ်၌ ရေတင်ကျန်နေသော ချိုင့်ခွက်၊ ရေကန်ငယ်။

✿ [ثَبَطَ ـُ] ❶ ရပ်တည်သည်။ ❷ မှုတည်သည်။ ❸ ရပ်တည်စေသည်။ ❹ [ـفُلَانًاعَنِ الشَّىءِ]တစ်စုံတစ်ရာကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာအောင် ပြုလုပ်ထားသည်။ ❺ ဖမ်းဆီးအရေးယူသည်။

[ثَبْطٌ] ❶ ရပ်တည်ခြင်း။ ❷ မှုတည်ခြင်း။ ❸ ရပ်တည်စေခြင်း။ ❹ တစ်စုံတစ်ရာကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာအောင် ပြုလုပ်ထားခြင်း။ ❺ ဖမ်းဆီးအရေးယူခြင်း။

[ثَبِطَ ـَ] ❶ အားအင်ချိနဲ့၍ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံသည်။ ❷ အသိတရားမဲ့စွာ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။

[ثَبَطٌ] ❶ အားအင်ချိနဲ့၍ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံခြင်း။ ❷ အသိတရားမဲ့စွာ ပြုမူလုပ်ကိုင်ခြင်း။

[ثَبِطٌ] ❶ အားအင်ချိနဲ့၍ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံသော(သူ)။ ❷ အသိတရားမဲ့စွာ ပြုမူလုပ်ကိုင်သော(သူ)။(ج)[اَثْبَاطٌ ـثِبَاطٌ]။

[اَثْبَطَ] [ـهُ الْمَرَضُ]ရောဂါက သူ့ကို အဆက်မပြတ် ဖိစီးထားသည်။

[ثَبَّطَ] တစ်စုံတစ်ရာမှ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေသည်။ တားဆီးထားသည်။ ﴿وَلٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့ စစ်မြေပြင်သို့ထွက်ခွါသွားကြခြင်းကို လိုလားတော်မမူပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုအရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့အား(စစ်မြေပြင်သို့ မသွားနိုင်ကြလေအောင်)နှောင့်နှေးစေတော်မူခဲ့သည်။(တားဆီးထားတော်မူခဲ့သည်။)

[تَثَبَّطَ] နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသည်။ အတားအဆီး၊ အခက်အခဲ တွေ့ကြုံသည်။

✿ [ثَبَقَ ـِ] ❶ [ـتِ الْعَيْنُ]မျက်ရည်ထိန်းထားသည့်ကြားက မျက်ရည်ကျသည်။ မျက်ရည်လွှယ်သည်။ ❷ [ـالنَّهْرُ]မြစ်ရေလျှံ၍ အရှိန်အဟုန်ဖြင့်စီးတွေသည်။

[ثَبْقٌ] ❶ မျက်ရည်ထိန်းထားသည့်ကြားက မျက်ရည်ကျခြင်း။ မျက်ရည်လွှယ်ခြင်း။ ❷ (မြစ်ရေ)လျှံ၍ အရှိန်အဟုန်ဖြင့်စီးတွေသည်။

✿ [ثَبَنَ ـِ] ❶ [ـالثَّوْبَ]အဝတ်၏အနားကို လိပ်၍ချုပ်သည်။ ❷ [ـفِى الثَّوْبِ]တစ်စုံတစ်ရာကို အဝတ်၌ထည့်လိပ်၍ ဆုပ်ကိုင်သည်။

[ثَبْنٌ] ❶ အဝတ်၏အနားကို လိပ်၍ချုပ်ခြင်း။ ❷ တစ်စုံတစ်ရာကို အဝတ်၌ထည့်လိပ်၍ ဆုပ်ကိုင်ခြင်း။

[اَثْبَنَ] [ـفِى الثَّوْبِ]တစ်စုံတစ်ရာကို အဝတ်၌ထည့်လိပ်၍ ဆုပ်ကိုင်သည်။

[اَلثِّبَانُ] အဝတ်၌ထည့်လိပ်၍ ယူဆောင်သွားသော(အရာ)။ [اِذَا مَرَّ اَحَدُكُمْ بِحَائِطٍ فَلْيَاْكُلْ مِنْهُ وَلَا يَتَّخِذْ ثِبَانًا] အသင်တို့အနက် တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် စည်းရိုးတစ်ခုအပါးမှ ဖြတ်သွားသဖြင့် ယင်း

စည်းရိုးရှိ သီးနှံတစ်စုံတစ်ရာကို စားလိုက စားနိုင်၏။ သို့သော် အဝတ်၌ လိပ်ခေါက်၍ သယ်ဆောင်သွားခြင်းမပြုရ။(ဇ)[ثُبُنٌ]။

[اَلثُّبْنَةُ] သစ်သီးဝလံများ ထည့်သောအိပ်။ (ဇ)[ثُبَنٌ]။

[اَلثَّبِينُ] အဝတ်၌ထည့်လိပ်၍ ယူဆောင်သွားသော(အရာ)။(ဇ)[اَثْبِنَةٌ]။

[اَلْمَثْبَنَةُ] အမျိုးသမီးများ မှန်နှင့် အခြားအမျိုးသမီးအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ထည့်ရသော လက်ဆွဲအိပ်။(ဇ)[مَثَابِنُ]။

✿ [ثَبَى ـِ] စုရုံးသည်။ စုပေါင်းသည်။

[ثَبْيٌ] စုရုံးခြင်း။ စုပေါင်းခြင်း။

[ثَبَّى] (၁) ဖခင်၏ချေရာအတိုင်း တသွေမတိမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက်သည်။ (၂) [ـ الْجَمْعَ]အုပ်စုများ၊ အဖွဲ့များပြုလုပ်သည်။ (၃) [ـ الْمَالَ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို ထိန်းသိမ်း၍ တိုးပွါးလာအောင် ပြုလုပ်သည်။ (၄) [ـ فُلَانًا]အကြိမ်ကြိမ်ချီးမွမ်းခန်းဖွင့်သည်။ (၅) [ـ اللهُ النِّعَمَ لَهُ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ့ကို သုခချမ်းသာ အလျှံပယ်ချီးမြှင့်သည်။

[اَلثُّبَةُ] (၁) အုပ်စု။ အသင်းအဖွဲ့။ (၂) မြင်းအုပ်။(ဇ) [ثُبُونٌ ـ ثُبَاتٌ]။

﴿فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا﴾အသင်တို့သည် စစ်မြေပြင်သို့ အုပ်စုများခွဲ၍ ချီတက်သွားကြကုန်။ သို့တည်းမဟုတ် အားလုံးတစ်စုတစ်စည်းတည်း ချီတက်သွားကြကုန်။

✿ [ثَتَمَ ـُ] (၁) ပစ်ခတ်သည်။ (၂) ဖျက်ဆီးသည်။

[ثَتْمٌ] (၁) ပစ်ခတ်ခြင်း။ (၂) ဖျက်ဆီးခြင်း။

[اِنْثَتَمَ] (၁) ထိမှန်သည်။ (၂) ပျက်စီးသည်။ (၃) မကြားဝံ့၊ မနာသာအောင် ယုတ်ညံ့စွာဆဲဆိုသည်။

[تَثَتَّمَ] (၁) ထိမှန်သည်။ (၂) ပျက်စီးသည်။ (၃) မကြားဝံ့၊ မနာသာအောင် ယုတ်ညံ့စွာဆဲဆိုသည်။ (၄) (အဝတ်)အပိုင်းပိုင်း ပြတ်တောက်သည်၊ (၅) (အသား)နူးသည်၊ ကောင်းစွာကျက်သွားသည်။

[اَلثَّتَى ـ اَلثَّتَّى] (၁) စွန်ပလွံသီးအခွံနှင့် စွန်ပလွံသီးအညှာ။ (၂) ခြောက်သွေ့၍ ထုရိုက်ထားသော ကောက်ရိုးအကြေအစအန။ (၃) အိပ်များပြုလုပ်ရန်အတွက် ထုရိုက်ထားသော လျှော်မျှင်။

[اَلثَّتَاةُ] စွန်ပလွံသီးအခွံနှင့် စွန်ပလွံသီးအညှာ။

✿ [ثَجْثَجَ] [ـ الْمَاءَ]ရေကို သွန်းလောင်းသည်။

[تَثَجْثَجَ] ရေစီးတွေသည်။ စီးကျသည်။

✿ [ثَجَّ ـِ] (၁) [ـ الْمَاءُ]ရေစီးတွေသည်။ (၂) [ـ الْمَاءَ]ရေစီးတွေစေသည်။ ရေလောင်းချသည်။

[ثُجُوجٌ] (၁) ရေစီးတွေခြင်း။ (၂) ရေကို စီးတွေစေခြင်း။ ရေလောင်းချခြင်း။

[ثَاجٌّ] စီးတွေသော(ရေ)။

[مَثْجُوجٌ] လောင်းချလိုက်သည့်ရေ။

[اَلثَّجَّاجُ] အရှိန်ပြင်းစွာ သွန်းလောင်းကျဆင်းလာသော(ရေ)။

﴿وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ထို့ပြင် ငါအရှင်မြတ်သည် အရည်ကိုညှစ်ထုတ်သော (မိုးတိမ်များ)မှ အရှိန်အဟုန်ပြင်းသော မိုးရေ

ကို ရှာသွန်းစေတော်မူသည်။
[اَلثَّجَّةُ] ❶ ရေကန်များရှိသော ဥယျာဉ်ခြံမြေ။ ❷ မိုးရေတိုက်စားသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောတွင်း။
[اَلثَّجُوْجُ] အရှိန်ပြင်းစွာ သွန်းလောင်းကျဆင်းလာသော(ရေ)။
[اَلثَّجِيْجُ] အရှိန်ပြင်းစွာ သွန်းလောင်းကျဆင်းလာသော(ရေ)။ ရေစီးကြောင်း။
[اَلْمِثَجُّ] ❶ အရှိန်ပြင်းစွာ သွန်းလောင်းကျဆင်းလာသော(ရေ)။ ❷ အလွန်အပြောဟောကောင်းသူ။
✿ [ثَجَرَ ـ] [ـ التَّمْرَ]စွန်ပလွံသီးအခြောက်ကို အရည်ညှစ်ထားသော စွန်ပလွံသီးအစိမ်းဖြင့် ရောသည်။
[ثَجْرٌ] စွန်ပလွံသီးအခြောက်ကို အရည်ညှစ်ထားသော စွန်ပလွံသီးအစိမ်းဖြင့် ရောခြင်း။
[ثَجِرَ ـ] ကျယ်ပြောသည်။ ဖျက်ကျယ်သည်။
[ثَجَرٌ] ကျယ်ပြောခြင်း။ ဖျက်ကျယ်ခြင်း။
[ثَجِرٌ-اَثْجَرُ] ကျယ်ပြောသော(အရာ)။ ဖျက်ကျယ်သော(အရာ)။
[ثَجَّرَ] ကျယ်ပြောစေသည်။ ဖျက်ကျယ်စေသည်။
[اَلْاَثْجَرُ] အလုံးတုတ်၍ တိုသောမြား။(ဇ) [ثُجْرٌ]။
[اَلثُّجَرُ-اَلثَّجْرُ] ကြီးမားတုတ်ခိုင်၍ ဖျက်ကျယ်သော(အရာ)။
[اَلثُّجْرَةُ] ❶ အလယ်ဗဟို။ ❷ မြေနိမ့်ချိုင့်ဝှမ်း။ ❸ သားကောင် ၏လည်ပင်းရှိ ခွက်နေသောအစိတ်အပိုင်း။ ❹ ပြန့်ကျဲနေသော အပင်အစအန။(ဇ)[ثُجَرٌ]။
[اَلثَّجِيْرُ] အရည်ညှစ်ထားသဖြင့် ကျန်ရှိသောအဖတ်။(သဗျစ်သီးအခွံ၊ ကြံဖတ်စသည်)။
[اَلْمُثَجَّرُ] ပြွန်ပေါက်ပါသော(အပင်၊ အရာ)။
✿ [ثَجَلَ ـ] ❶ ဗိုက်ရွဲသည်။ ဗိုက်ဆူသည်။ ❷ [ـتِ الْمَزَادَةُ] (ရေအိတ်)ကျယ်ဝန်းဖေါင်းကားသည်။
[ثَجَلٌ] ❶ ဗိုက်ရွဲခြင်း။ ဗိုက်ဆူခြင်း။ ❷ (ရေအိတ်)ကျယ်ဝန်းဖေါင်းကားခြင်း။
[اَثْجَلُ] ❶ ဗိုက်ရွဲသော(သူ)။ ဗိုက်ဆူသော(သူ)။ ❷ ကျယ်ဝန်းဖေါင်းကားသော(ရေအိတ်)။ (မ)[ثَجْلَاءُ]။ (ဇ)[ثُجْلٌ]။
[ثَجَّلَ] ထည့်ဝါခန့်ညားစေသည်။ ကြီးမားခန့်ညားအောင် လုပ်သည်။
[اَلْاَثْجَلُ] အလယ်ဗဟို၊ ကြီးမားထင်ရှားသည့်အပိုင်း။
✿ [ثَجَمَ ـ] အမြန်လှည့်သည်။ ရုတ်တရက်လှည့်ပြောင်းစေသည်။
[ثَجْمٌ] အမြန်လှည့်ခြင်း။ ရုတ်တရက်ပြန်လှည့်သွားစေခြင်း။
[ثَجَمَ ـ] အမြန်ပြန်လှည့်သွားသည်။ ရုတ်တရက် မျက်နှာလွှဲသွားသည်။
[ثَجْمٌ] အမြန်ပြန်လှည့်သွားခြင်း။ ရုတ်တရက် မျက်နှာလွှဲသွားခြင်း။
[اَثْجَمَ] [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးအဆက်မပြတ်ရွာသည်။
[ثَجَّمَ] [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးအဆက်မပြတ်ရွာ

နှမ်းနယ်မှု)ဖိစီးထားခြင်း။ လေးလံထိုင်းမှိုင်းမှု။

✿ [ثَدَقَ ـُ] ❶ [ــالْمَطَرُ]မိုးဒလဟောရွာသည်။ ရုတ်တရက်မိုးသက်လေပြင်းကျရောက်သည်။ ❷ [ــالْوَادِى](လျှိုထဲ၌)ရေစီးဆင်းသည်။ ❸ [ــبَطْنَ الشَّاةِ](ဆိတ်၏ဗိုက်ကို)ခွဲသည်။ ❹ [ــالْخَيْلَ](မြင်းတပ်ကို)စေလွှတ်သည်။

[ثَدْقٌ] ❶ မိုးဒလဟောရွာခြင်း။ ရုတ်တရက်မိုးပြင်းကျခြင်း။ ❷ (လျှိုထဲ၌)ရေစီးဆင်းခြင်း။ ❸ (ဆိတ်၏ဗိုက်ကို)ခွဲခြင်း။ ❹ မြင်းတပ်ကို စေလွှတ်ခြင်း။

[اِنْثَدَقَ] ❶ မိုးဒလဟောရွာသည်။ ရုတ်တရက်မိုးပြင်းကျသည်။ ❷ (လျှိုထဲ၌)ရေစီးဆင်းသွားသည်။ ❸ (ဆိတ်၏ဗိုက်ကို)ခွဲထားသည်။ ❹ မြင်းတပ်ကို စေလွှတ်ထားသည်။ ❺ (ဗိုက်)ရွဲသည်။

✿ [ثَدَّمَ] [ــالْاِبْرِيْقَ](ကရားအိုးပေါ်၌)ရေစစ်ကို ထားသည်။

[اَلثِّدَامُ] ရေစစ်။ အမှိုက်များကို စစ်ထုတ်သည့် ရေစစ်။

✿ [ثَدِنَ ـَ] ❶ [ــاللَّحْمُ](အသား)ပျက်သည်။ အပုပ်နံ့ထွက်သည်။ ❷ [ــفُلَانٌ]အသားအရေဝဖြိုးလေးလံသည်။ ❸ ကိုယ်လက်အင်္ဂါချို့ယွင်းသည်။

[ثَدَنٌ] ❶ (အသား)ပျက်ခြင်း။ အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။ ❷ အသား အရေဝဖြိုးလေးလံခြင်း။ ❸ ကိုယ်လက်အင်္ဂါချို့ယွင်းခြင်း။

[ثَدِنٌ] ❶ ပျက်သော၊ အပုပ်နံ့ထွက်သော (အသား)။ ❷ အသားအရေဝဖြိုးလေးလံသော(သူ)။ ❸ ကိုယ်လက်အင်္ဂါချို့ယွင်း

သည်။

✿ [تَحْتَحَ] စကားပြောရာ၌ အာခေါင်သံပါသည်။ အသံအက်သည်။

[اَلتَّحْتَحَةُ] အာခေါင်သံ။ လည်ချောင်းမှထွက်လာသောလေသံ။

✿ [ثَخُنَ ـُ] ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသည်။ ထူ၍မာပြင်းသည်။

[ثُخُونَةٌ۔ثَخَانَةٌ] ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းခြင်း။ ထူ၍မာပြင်းခြင်း။

[اَثْخَنَ] ❶ [ــفِى الْاَمْرِ]ထိရောက်စွာ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ အစွမ်းကုန်ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်။ တတ်နိုင်သမျှ ဆောင်ရွက်သည်။ ❷ [ــ فِى الْعَدُوِّ]အစွမ်းကုန်တိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ်သည်။ စစ်မက် ပြိုင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်သည်။

﴿مَاكَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهُ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى الْاَرْضِ﴾ မည်သည့်နဗီတမန်တော်မဆို ကမ္ဘာမြေပြင်ဝယ် ကောင်းစွာစစ်မက်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို မပြုသေးသမျှကာလပတ်လုံး ယင်းတမန်တော်အဖို့ သုံ့ပန်းများသည် မရှိသင့်ပေ။ ❸ [ــهُ الْهَمُّ](သူ့ကို သောက)ဖိစီးလွှမ်းမိုးထားသည်။ ❹ [ــالشَّيْءَ]နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်သိသည်။ အသေအချာသိသည်။

[اِسْتَثْخَنَ] [ــمِنْهُ النَّوْمُ]အိပ်ခြင်းက သူ့ကို ဖိစီးထားသည်။[ــمِنْهُ الْمَرَضُ]ရောဂါ သူ့ကို ဖိစီးထားသည်။

[اَلثَّخَنُ] (ရောဂါ၊ ဒိုက်မြည်းခြင်း၊ ပင်ပန်းနှမ်းနယ်မှု)ဖိစီးထားခြင်း။ လေးလံထိုင်းမှိုင်းမှု။

[اَلثَّخْنَةُ] (ရောဂါ၊ ဒိုက်မြည်းခြင်း၊ ပင်ပန်း

သော(သူ)။

[ثَدِنَ] ❶ [ـ الرَّجُلُ]အသားအရေဝဖြိုးလေးလံသည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْاَةُ](အမျိုးသမီး) အဝလွန်၍ ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်သည်။

[مُثَدَّنٌ] အသားအရေဝဖြိုးလေးလံသော(သူ)။

[مُثَدَّنَةٌ] အဝလွန်၍ ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်သော(အမျိုးသမီး)။

✿ [ثَدَا ـُ] စွတ်စိုစေသည်။

[ثَدْوٌ ـ ثَدًى] စွတ်စိုစေခြင်း။

[ثَدِيَ ـَ] ❶ စွတ်စိုသည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْاَةُ] အမျိုးသမီး၏ရင်သား ကြီးထွားသည်။

[ثَدًى] ❶ စွတ်စိုခြင်း။ ❷ (အမျိုးသမီး၏) ရင်သား ကြီးထွားခြင်း။

[ثَدْيَاءُ] ရင်သားကြီးထွားသော(အမျိုးသမီး)။

[ثَدَّا] အစာအဟာရ ကျွေးမွေးသည်။ အဟာရဖြစ်စေသည်။

[اَلثَّدْيُ] ရင်သား၊ နို့အုံ။(ج)[اَثْدٌ ـ ثُدِيٌّ]။

✿ [ثَرَبَ ـِ] ❶ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းသည်။ ❷ [ـ الْمَرِيْضَ]လူနာ၏အဝတ်ကို ချွတ်သည်။

[ثَرْبٌ] ❶ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းခြင်း။ ❷ လူနာ၏အဝတ်ကို ချွတ်ခြင်း။

[اَثْرَبَ] ❶ အဆီတိုး၍ ဝဖြိုးလာသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ]မဖြစ်စလောက်ပေးကမ်းသည်။ ❸ မိမိပေးကမ်းထားသည်ကို ဂုဏ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ ❹ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းသည်။

[ثَرَّبَ] ❶ ဖျက်ဆီးသည်။ ရှုတ်ထွေးပျက်စီးအောင် လုပ်သည်။ ❷ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းသည်။﴿لَاتَثْرِيْبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ယနေ့ အသင်တို့အပေါ်၌ တစ်စုံတစ်ရာ ပြစ်တင်ဖွယ်ရာမရှိပြီ။

[اَلثَّرْبُ] အူကို ဖုံးအုပ်ထားသော ပါးလွှာသည့်အဆီ။(ج) [اَثْرُبٌ ـ ثُرُوْبٌ]။

✿ [ثَرْثَرَ] ❶ [ـفِى الْكَلَامِ]ပေါက်တတ်ကရ ပြောသည်။ ဗလုံးဗထွေးပြောသည်။ ❷ [ـفِى الْاَكْلِ]ပေါက်တတ်ကရ စားသည်။ တွေ့ကရာစားသည်။ ❸ ကစဥ့်ကလျားဖြစ်စေသည်။

[اَلثَّرْثَارُ] ပေါက်တတ်ကရ ပြောသူ။

✿ [ثَرَدَ ـُ] ❶ [ـ الْخُبْزَ](မုန့်ကို)ချိုးဖဲ့၍ ဟင်းရည်နှင့်စိမ်စားသည်။ ❷ [ـ الذَّبِيْحَةَ]သားကောင်ကို ကျောက်ခဲ၊ သို့မဟုတ် အရိုးပိုင်း၊ သို့မဟုတ် အသွားထက်မြက်ခြင်းမရှိသော သံတိုသံစဖြင့် လှီးဖြတ်သည်။ ❸ [ـ الثَّوْبَ] အဝတ်ကို ဆိုးဆေးရည်၌ နှစ်စိမ်ထားသည်။ ❹ [ـ الْمَطَرُ الْاَرْضَ](မိုးရေ မြေပေါ်သို့)မစို့မပို့ ရွာချသည်။

[ثَرْدٌ] ❶ (မုန့်ကို)ချိုးဖဲ့၍ ဟင်းရည်နှင့် စိမ်စားခြင်း။ ❷ သားကောင်ကို ကျောက်ခဲ၊ သို့မဟုတ် အရိုးပိုင်း၊ သို့မဟုတ် အသွားထက်မြက်ခြင်းမရှိသော သံတိုသံစဖြင့်လှီးဖြတ်ခြင်း။ ❸ အဝတ်ကို ဆိုးဆေးရည်၌ နှစ်စိမ်ထားခြင်း။ ❹ မိုးရေ မြေပေါ်သို့ မစို့မပို့ ရွာခြင်း။

[ثَارِدٌ] (မုန့်ကို)ချိုးဖဲ့၍ ဟင်းရည်နှင့်စိမ်စားသော(သူ)။

[ثَرِيْدٌ] ချိုးဖဲ့၍ ဟင်းရည်နှင့်စိမ်စားရသော(မုန့်)။

[مَثْرُوْدٌ] ❶ ချိုးဖဲ့၍ ဟင်းရည်နှင့်စိမ်စားရသော(မုန့်)။ ❷ မစို့မပို့ မိုးရွာချထားသော(မြေနေရာ)။

[ثَرِدَ ـَ] ❶ [ـَتْ شَفَتُهُ](နှုတ်ခမ်း)ကွဲသည်။ ❷ ဒဏ်ရာရလျက် အသက်ငွေ့ငွေ့ဖြင့် စစ်မြေပြင်မှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည်။

[اَثْرَدَ] [ـَ الْخُبْزَ](မုန့်ကို)ချိုးဖဲ့၍ ဟင်းရည်နှင့်စိမ်စားသည်။

[اَلثَّرْدُ] မိုးဖွဲ။ မစို့မပို့ ရွာသောမိုး။

[اَلثَّرِيْدُ] ❶ ဟင်းရည်နှင့်စိမ်စားရန် ချိုးဖဲ့ထားသောမုန့်။ ❷ အရက်ဇ် အမြှုပ်။

[اَلْمِثْرَادُ] သားကောင်ကို သတ်ဖြတ်သည့် အသွားမထက်သောကိရိယာ။(ကျောက်ခဲ၊ အရိုးပိုင်း၊ သံတိုသံစ စသည်)။

[اَلْمِثْرَدَةُ] မုန့်ကို တို့စားရန် ဟင်းထည့်သော ပန်းကန်လုံး။

✿ [ثَرَّ ـُ] ❶ (အရည်)များပြားပြည့်လျှံသည်။ [ـَتِ الْعَيْنُ]မျက်လုံး၌ မျက်ရည်လျှံသည်။ ❷ [ـَتِ الشَّاةُ](ဆိတ်မ)နို့ထွက်ကောင်းသည်။ ❸ [ـَ الرَّجُلُ]ပေါက်တတ်ကရပြောသည်။ ❹ [ـَتِ الطَّعْنَةُ](ဒဏ်ရာ)သွေးအထွက်များသည်။ ❺ [ـَ الشَّيْءَ]ကစဉ့်ကလျား လွင့်စင်ပြန့်ကျဲစေသည်။ ❻ [ـَتِ السَّحَابَةُ مَاءَهَا]မိုးရွာချသည်။

[ثَرٌّ - ثُرُوْرٌ] ❶ (အရည်)များပြားပြည့်လျှံခြင်း။ ❷ (ဆိတ်မ)နို့ထွက်ကောင်းခြင်း။ ❸ ပေါက်တတ်ကရပြောခြင်း။ ❹ (ဒဏ်ရာ)သွေးအထွက်များခြင်း။ ❺ ကစဉ့်ကလျား လွင့်စင်ပြန့်ကျဲစေခြင်း။ ❻ မိုးရွာချခြင်း။

[ثَارٌّ - ثَرٌّ] အလွန်စကားများသူ။ ပေါက်တတ်ကရပြောသူ။

[ثَارَّةٌ - ثَرَّةٌ - ثَرُوْرٌ]နို့ထွက်များသော(ဆိတ်မ၊ နွားမ စသည်)။

[ثَرَّارَةٌ] နို့ထွက်များသော(ဆိတ်မ၊ နွားမစသည်)။

[ثَرَّةٌ] သွေးထွက်များသော(ဒဏ်ရာ)။

[اَثَرَّ] [ـَ الْمَكَانَ](နေရာကို)စွတ်စိုစေသည်။

[اَلثَّرُّ] လျှင်မြန်စွာ ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားသော(မြင်း)။

✿ [اَلثُّرْعُلَةُ] ကြက်ဖ၏လည်ပင်းအမွေး။

✿ [اَلثِّرْعَامَةُ] သဗျစ်ခြံကို စောင့်ကြပ်သူ၏အရိပ်ခိုသောနေရာ။ အရိပ်ခိုရသော အမိုးအကာ၊ ထီးစသည်။

✿ [اَلثُّرْغُلُ] မြေခွေးအမ။

[اَلثُّرْغُوْلُ] အပင်တစ်မျိုး။

✿ [ثَرَمَ ـِ] ❶ သွားကျွတ်ထွက်သည်အထိ ပါးစပ်ကို ရိုက်သည်။ ❷ သွားကို အရင်းမှ ဆွဲနှုတ်သည်။

[ثَرْمٌ] ❶ သွားကျွတ်ထွက်သည်အထိ ပါးစပ်ကို ရိုက်ခြင်း။ ❷ သွားကို အရင်းမှ ဆွဲနှုတ်ခြင်း။

[ثَرِمَ ـَ] ❶ သွားကျိုးသည်။ ❷ သွားကျွတ်ထွက်သည်။

[ثَرَمٌ] ❶ သွားကျိုးခြင်း။ ❷ သွားကျွတ်ထွက်ခြင်း။

[اَثْرَمُ] ❶ သွားကျိုးသော(သူ)။ ❷ သွားကျွတ်ထွက်သော(သူ)။(မ) [ثَرْمَاءُ]။ (ဇ) [ثُرْمٌ]။

[اَثْرَمَ] ❶ သွားကျွတ်ထွက်သည်အထိ

ပါးစပ်ကို ရိုက်သည်။ ❷ သွားကို အရင်းမှ ဆွဲနှုတ်သည်။

[اَنْثَرَمَ] သွားကျိုးသူဖြစ်သွားသည်။

[اَلْاَثْرَمُ] ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုရာ၌[فَ]အက္ခရာကို ထည့်သည့်အခါထည့်၍ ဖြုတ်သည့်အခါဖြုတ်လျက် စပ်ဆိုခြင်း။

[اَلْاَثْرَمَانِ] ❶ နေ့နှင့်ည။ ❷ ခေတ်ကာလနှင့်သေခြင်းတရား။

✿ [ثَرْمَدَ] [ـ الطَّعَامَ]အစားအစာကို ကောင်းစွာစီရင်မှုမရှိပဲ ဖြစ်သလို ပြုလုပ်ထားသည်။

✿ [ثَرْمَلَ] ❶ [ـ الطَّعَامَ]အစားအစာကို ဖြစ်သလိုစားသည်။ အစားအသောက် စုတ်ပဲ့သည်။ ❷ [ـ الْعَمَلَ]အလုပ်ကို ဖြစ်ကတတ်ဆန်းလုပ်သည်။

[اَلثُّرْمُلَةُ] ❶ မြေခွေးအမ။ ❷ အပေါ်နှုတ်ခမ်းအလယ်ရှိ ချိုင့်နေသောနေရာ။

✿ [ثَرَا ـُ] ❶ [ـ الْمَالُ](ဥစ္စာပစ္စည်း)တိုးပွါးများပြားသည်။ ❷ [ـ الْقَوْمُ]ဦးရေ တိုးတက်များပြားသည်။ ❸ (အခြားသော အမျိုးသားများထက်)လူဦးရေနှင့် ဥစ္စာပစ္စည်း သာလွန်များပြားသည်။

[ثَرَاءٌ] ❶ (ဥစ္စာပစ္စည်း)တိုးပွါးများပြားခြင်း။ ❷ ဦးရေ တိုးတက်များပြားခြင်း။ ❸ (အခြားသော အမျိုးသားများထက်)လူဦးရေနှင့် ဥစ္စာပစ္စည်း သာလွန်များပြားခြင်း။

[ثَرِيَ ـَ] ❶ [ـ الْمَطَرُ التُّرَابَ](မိုးရေက မြေကို)စွတ်စိုစေသည်။ ❷ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းစေသည်။

[ثَرًى] ❶ (မိုးရေက မြေကို)စွတ်စိုစေခြင်း။ ❷ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းစေခြင်း။

[ثَرِيَ ـَ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါကြွယ်ဝသည်။ ❷ [ـتِ الْاَرْضُ]မြေကြီးစွတ်စို၍ နူးညံ့သည်။ ❸ [ـ بِالشَّيْءِ]ပျော်မွေ့သည်။

[ثَرَاءٌ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါကြွယ်ဝခြင်း။ ❷ မြေကြီးစွတ်စို၍ နူးညံ့ခြင်း။ ❸ ပျော်မွေ့ခြင်း။

[ثَرٍ ـ ثَرِيٌّ ـ ثَرْوَانُ]ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါကြွယ်ဝသော(သူ)။(မ)[ثَرْوَى]။

[ثَرِيَّةٌ ـ ثَرْيَاءُ] စွတ်စို၍ နူးညံ့သောမြေ။

[اَثْرَى] ❶ [ـ مَالُهُ]ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါကြွယ်ဝသည်။ ❷ [ـتِ الْاَرْضُ]မြေကြီးစွတ်စိုနူးညံ့သည်။ ❸ [ـ الْمَطَرُ]မိုးရေက မြေကြီးကို စွတ်စိုနူးညံ့စေသည်။ ❹ [ـ مَابَيْنَهُمَا] သူတို့နှစ်ဦး တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအပြန်အလှန်ထောက်ထားမှုရှိတယ်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးကြား၌ ဆက်ဆံရေးပြေပြစ်ကောင်းမွန်သည်။

[ثَرَّى] ❶ စွတ်စိုသောမြေပေါ်၌ လက်ကို တင်ထားသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]ရေဖြင့် ပက်ဖြန်းသည်။ ❸ [ـ اللّٰهُ الْقَوْمَ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းတို့၏လူဦးရေကို တိုးပွါးစေတော်မူသည်။ ❹ [ـ الْمَالَ]ဥစ္စာပစ္စည်းကို တိုးပွါးလာအောင် ဆောင်ရွက်သည်။

[اَلثَّرَى] ❶ ကမ္ဘာမြေပထဝီ။ ❷ စွတ်စိုမှု။ ❸ စွတ်စိုသောမြေ။

﴿لَهٗ مَافِى السَّمٰوٰتِ وَمَافِى الْاَرْضِ وَمَابَيْنَهُمَا وَمَاتَحْتَ الثَّرٰى﴾

မိုးကောင်းကင်များနှင့် ကမ္ဘာမြေ၌ရှိသမျှတို့သည်လည်းကောင်း၊ ယင်းမိုးများနှင့်

ကမ္ဘာ မြေအကြားရှိအရာခပ်သိမ်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာမြေပထဝီအောက်၌ရှိသမျှအရာအားလုံးတို့သည်လည်းကောင်း အလ္လာဟ်အရှင်မြတ် ပိုင်ဆိုင်တော်မူသော အရာများသာလျှင်ဖြစ်ကုန်၏။

[لَاتُوَبِسِ الثَّرَى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ][မင်းနဲ့သူနဲ့ကြားမှာရှိတဲ့ ဆက်ဆံရေးကို မပျက်စေနဲ့။

[الثَّرَاءُ] ဥစ္စာပစ္စည်းပေါကြွယ်ဝမှု။

[الثَّرْوَةُ] (ဥစ္စာပစ္စည်းနှင့် လူဦးရေ)တိုးတက်များပြားမှု။[الثَّرْوَةُ الْقَوْمِيَّةُ]အမျိုးသားထုတ်ကုန်။ နိုင်ငံတော်၏ထွက်ကုန်။

[الثُّرَيَّا] ❶ နွားထီးသင်္ချာန်ရှိသော ကြယ်စု။(ဖျောက်ဆိတ်ကြယ်)။ ❷ မျက်နှာကျက်၌ တွဲလွဲဆွဲထားသော မီးပန်းဆိုင်း၊ မီးပဒေသာ။ (ج) [ثُرَيَّاتٌ]။

[الْمَثْرَاةُ] (ဥစ္စာပစ္စည်း) ပေါကြွယ်ဝစေသော အကြောင်း။ (ဥစ္စာပစ္စည်း)ပေါကြွယ်ဝစေသောနေရာ။

✿ [ثَطَّ ـِ] ❶ (မုတ်ဆိတ်မွေး၊ ပါးသိုင်းမွေး၊ မျက်ခုံးမွေးစသည်)ပါးလျှာသည်။ ❷ ဗိုက်လေးသဖြင့် လှုပ်ရှားမှုနှေးကွေးသည်။

[ثَطٌّ ـ ثُطُوطٌ] ❶ (မုတ်ဆိတ်မွေး၊ ပါးသိုင်းမွေး၊ မျက်ခုံးမွေးစသည်)ပါးလျှာခြင်း။ ❷ ဗိုက်လေးသဖြင့် လှုပ်ရှားမှုနှေးကွေးခြင်း။

[ثَطٌّ] ❶ (မုတ်ဆိတ်မွေး၊ ပါးသိုင်းမွေး၊ ချက်ခုံးမွေးစသည်)ပါးလျှာသော(သူ)။ ❷ ဗိုက်လေးသဖြင့် လှုပ်ရှားမှုနှေးကွေးသော(သူ)။

✿ [ثَطَا ـُ] [ـ الصَّبِيُّ]ကလေးငယ် စတင်လမ်းလျှောက်သည်။ တစ်လှမ်းချင်း မနိုင်တနိုင် လျှောက်သည်။

[ثَطًا ـ ثَطَاةً] ကလေးငယ် စတင်လမ်းလျှောက်ခြင်း။ တစ်လှမ်းချင်း မနိုင်တနိုင်လျှောက်ခြင်း။

✿ [ثَعَبَ ـَ] [ـ الْمَاءَ](ရေကို)ပန်းထွက်စေသည်။ ဖြာထွက်စေသည်။

﴿يَجِيءُ الشَّهِيدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَجُرْحُهُ يَثْعَبُ دَمًا﴾ သာသနာအတွက် အသက်ပေးသွားသော 'ရှဟီဒ်'သည် ကိယာမတ်နေ့တွင် ဒဏ်ရာမှ သွေးများပန်းထွက်လျက် ရောက်ရှိလာမည်။

[اِنْثَعَبَ] ❶ (ရေ၊ သွေး)ပန်းထွက်သည်၊ ဖြာထွက်သည်။ ❷ စီးတွေသည်။

[الْأُثْعُوبُ] (ရေ၊ သွေး)ပန်းထွက်သည့်နေရာ။

[اَلثَّعْبُ] လျှို့ဝှက်ရှိသော ရေစီးကြောင်း။(ج) [ثُعْبَانٌ]။

﴿فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ﴾ [الثُّعْبَانُ] မြွေ။ သို့ဖြင့် တမန်တော်မူစာသည် မိမိ၏တောင်ဝှေးကို ပစ်ချလိုက်လေရာ ရုတ်တရက် ယင်းတောင်ဝှေးသည် ထင်ရှားသောမြွေကြီးတစ်ကောင် ဖြစ်ရှိ၍သွား၏။(ج)[ثَعَابِينُ]။

[ثُعْبَانُ السَّمَكِ] ငါးရှည့်။

[اَلثُّعْبَةُ] တောက်တဲ့။(ج) [ثُعَبٌ]။

[اَلثُّعْوُبُ] အဝါရောင်သဲချေးရည်။ အနံသော အခါ ထွက်လာသော အဝါရောင်အခါးရည်။

[اَلْمَثْعَبُ] ရေတံလျှောက်။ ရေမြောင်း။ ရေစီးရန်ပြုလုပ်ထားသော ရေစီးကြောင်း။(ج) [مَثَاعِبُ]။

✿ [ثَعْثَعَ] ❶ စကားပြောရာ၌ ထစ်သောကြောင့်

'စ'သံနှင့်'အ'သံထွက်သည်။ (၂) အဆက်မပြတ် အန်သည်။

[اَلثَّعْثَعُ] (၁) ပုလဲ။ (၂) ယောက်သွား၊ မုတ်ကောင်။ (၃) အနီရောင် သားမွေး။

✿ [ثَعْجَرَ] [الْمَاءَ_] ရေလောင်းချသည်။

[اِثْعَنْجَرَ] (၁) [الْمَاءُ_] ရေစီးကျသည်။ (၂) [الْجَفْنَةُ_] (ဟင်းရည်ခွက်)ပြည့်သည်။ (၃) ဟင်းရည်ခွက်၌ အဆီပြည့်သည်။

[اَلْمُثْعَنْجِرُ] (၁) ရေလျှံမှု။ (၂) (သမုဒ္ဒရာ၏)အလယ်ဗဟို။

✿ [اَلثَّعْدُ] (၁) စွန်ပလွံသီးအမှည့်။ (၂) အမှည့်ရောင်သန်းနေသော စွန်ပလွံသီး။ (၃) နူးညံ့သောဟင်းရွက်။ (၄) မခန်း။ (၅) စွတ်စိုသော။ [ثَرًى ثَعْدٌ] စွတ်စိုသောမြေ။

✿ [ثَعِرَ_] ဝက်ခြံဖုများ မျက်နှာတစ်ပြင်လုံးပေါက်သည်။

[ثَعَرٌ] ဝက်ခြံဖုများ မျက်နှာတစ်ပြင်လုံးပေါက်ခြင်း။

[ثَعِرٌ] ဝက်ခြံဖုများ မျက်နှာတစ်ပြင်လုံးပေါက်သော(သူ)။

[اَثْعَرَ] သတင်းများကို ထောက်လှမ်းစုံစမ်းပြီးနောက် သတင်းအမှားကို ပေးသည်။ လိမ်းညာသတင်းပေးသည်။

[اَلثَّعْرُ] [اَلسَّمُرُ] အပင်တစ်မျိုးမှ စီးကျလာသောအဆိပ်အရည်။ ယင်းအရည်သည် မျက်စိတွင်းသို့ ဝင်သွားပါက သေစေနိုင်သည်အထိ ပြင်းထန်သည်။(ج) [اَثْعَارٌ]။

✿ [ثَعْرَرَ] (၁) [الْاَنْفُ_] (နှာခေါင်း) ကွဲသည်။ (၂) နှာခေါင်းထိပ်၌ အဖုကလေးများထွက်သည်။

[اَلثَّعَارِيْرُ] (၁) (နှာခေါင်း၌)ထင်ရှားသော ကွဲနေသည့်အရာ။ (၂) ကညွတ်ပင်တစ်မျိုး။

[اَلثُّعْرُوْرُ] (၁) အရပ်ပု၍ တုတ်ခိုင်သူ။ (၂) နှာခေါင်းထိပ်၌ ထွက်သောအဖုဖြူ။ (၃) သခွါးသီးအငယ်စားအပင်။(ج)[ثَعَارِيْرُ]။

﴿يَخْرُجُ قَوْمٌ مِّنَ النَّارِ فَيَنْبُتُوْنَ كَمَا يَنْبُتُ الثَّعَارِيْرُ﴾ လူတစ်စုသည် ငရဲမှထွက်လာကြပြီးနောက် ၎င်းတို့သည် သခွါးပင်များပေါက်သကဲ့သို့ ရှင်သန်လာကြမည်။

✿ [ثَعِطَ_] (၁) [اللَّحْمُ_] (အသား)အပုပ်နံ့ထွက်သည်။ (၂) [ـتِ الْبَيْضَةُ] ဥ ပျက်သည်။ (၃) [الْجِلْدُ_] သားရေ အပုပ်နံ့ထွက်ပြီး အပိုင်းပိုင်းပြတ်ကျသည်။ (၄) [ـتِ الشَّفَةُ] နှုတ်ခမ်းရောင်၍ကွဲသည်။

[ثَعَطٌ] (၁) (အသား)အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။ (၂) ဥ ပျက်ခြင်း။ (၃) သားရေ အပုပ်နံ့ ထွက်ပြီး အပိုင်းပိုင်းပြတ်ကျခြင်း။ (၄) နှုတ်ခမ်းရောင်၍ကွဲခြင်း။

[ثَعِطٌ] (၁) အပုပ်နံ့ထွက်သော(အသား)။ (၂) အပုပ်နံ့ထွက်ပြီး အပိုင်းပိုင်းပြတ်ကျသော (သားရေ)။

[ثَعِطَةٌ] (၁) ပျက်သော(ဥ)။ (၂) ရောင်၍ကွဲသော(နှုတ်ခမ်း)။

[ثَعَّطَ] ချိုးဖဲ့၍ ကျေမွအောင်လုပ်သည်။ အပိုင်းပိုင်းချိုးဖဲ့၍ချေသည်။

[اَلثَّعِيْطُ] လေနှင့်အတူပါလာသော သဲနှင့်မြေမှုန့်များ။

✿ [ثَعَّ_] အန်သည်။

[ثَعْمٌ] အန်ခြင်း။

[اِنْثَعَّ] ❶ အန်ဖတ်များ ထွက်ကျသည်။ အန်ချသည်။ ❷ [_الدَّمُ] သွေးထွက်သည်။

✿ [ثَعِلَ _] ❶ [_تْ اَسْنَانُهٗ] သွားများ တစ်ခုပေါ် တစ်ခုထပ်၍ ပေါက်သည်။ ❷ [_تْ اَسْنَانُهٗ] သွားများ မညီမညာပေါက်သည်။ ❸ [_تْ ذَاتُ الضَّرْعِ] (နို့အုံရှိ နို့သီးခေါင်း)သာ မန်ရှိသော အရေအတွက်ထက် ပိုသည်။

[ثَعَلٌ] ❶ သွားများ တစ်ခုပေါ်တစ်ခုထပ် ၍ ပေါက်ခြင်း။ ❷ သွားများ မညီမညာ ပေါက်ခြင်း။ ❸ (နို့အုံရှိ နို့သီးခေါင်း)သာ မန်ရှိသော အရေအတွက်ထက် ပိုခြင်း။

[اَثْعَلَ] ❶ ဆန့်ကျင်သည်။ ❷ [_الْجَمْعُ] လူခြေထူထပ် ရှုပ်ထွေးသည်။ ❸ [_الْاَمْرُ] ဖြေရှင်းမရအောင် ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသည်။

[اَلْاَثْعَلُ] ❶ သွားများ မညီမညာပေါက်သော (သူ)။ ❷ လူသိများ၍ကျော်ကြားသည့် ခေါင်းဆောင်။(ဇ)[اَثَاعِلُ]။

[ثُعَالَةُ] ❶ မြေခွေး။ ❷ အပင်တစ်မျိုး။ ❸ မြက်ခြောက်။

[الثُّعْلُ] ❶ သွားပို၊ သွားတက်။ ❷ နို့သီး အပို။ ❸ စိတ်ထားယုတ်ညံ့၍ စေးနည်းတွန့် တိုသူ။ ❹ ရေပုံး၌ ရေများပုပ်ပျက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသော ပိုးကောင်ငယ်၊ ပိုးလောက်လန်း။(ဇ)[ثُعُوْلٌ]။

[الثُّعْلُوْلُ] ❶ သွားပို၊ သွားတက်။ ❷ နို့သီး အပိုပါသော(လူ၊ တိရစ္ဆာန်)။ ❸ အလွန်ဒေါသကြီးသူ။(ဇ)[ثَعَالِيْلُ]။

[الثَّعْوَلُ] ❶ [الثَّعْوَلُ مِنَ الْجُيُوْشِ] အလွန် ကြီးမားသောစစ်တပ်။ ❷ နို့သီးအပိုပါသော (လူ၊ တိရစ္ဆာန်)။

[الْمَثْعَلَةُ] မြေခွေးပေါများသောဒေသ။ (ဇ) [مَثَاعِلُ]။

✿ [ثَعْلَبَ] ❶ မြေခွေးပေါသည်။ ❷ သတ္တိ ကြောင်ပြီး ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသည်။

[تَثَعْلَبَ] မြေခွေးကဲ့သို့ သတ္တိကြောင်ပြီး ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသည်။

[اَلثَّعْلَبُ] မြေခွေး။(ဇ) [ثَعَالِبُ]။

[اَلثَّعْلَبَةُ] ❶ မြေခွေးအမ။ ❷ ဆံပင်၊ အမွေး ကျွတ်စေသည့် ရောဂါ။

[اَلثُّعْلُبَانُ] ❶ မြေခွေးအထီး။ ❷ အရာရာကို လိမ္မာပါးနပ်စွာ သိမြင်လွယ်သူ။

[اَلثَّعْلَبِيَّةُ] မြေခွေးကဲ့သို့ဖြစ်သော။

[عَدَا الْفَرَسُ الثَّعْلَبِيَّةَ] (မြင်း)မြေခွေးကဲ့သို့ ပြေးသည်။

✿ [ثَغَبَ _] ❶ [_الشَّاةَ] (ဆိတ်ကို)လည်လှီး သတ်ဖြတ်သည်။ ❷ [_الرَّجُلَ بِالرُّمْحِ] လှံ ဖြင့်ထိုးသည်။

[ثَغْبٌ] (ဆိတ်ကို)လည်လှီးသတ်ဖြတ်ခြင်း။ ❷ (လှံဖြင့်)ထိုးခြင်း။

[تَثَغَّبَ] [_تِ اللِّثَةُ بِالدَّمِ] သွားဖုံးသွေးယို သည်။

[اَلثَّغَبُ] ❶ အစိုင်အခဲမှ ပျော်ကျလာသော (အရည်)။ ❷ တောင်ခြေရှိ ရေကန်။ (ဇ) [اَثْغَابٌ ـ ثُغْبَانٌ]။

✿ [ثَغْثَغَ] ❶ [_الطِّفْلُ فِى الشَّيْءِ] (ကလေး ငယ်)သွားမပေါက်မီ မိမိ၏သွားဖုံးဖြင့် ကိုက် သည်။ ❷ [_الْكَلَامَ] စကားကို မပီမသပြော

သည်။ စကားကို အဆီအငေါ်မတည့် ပြောသည်။

✿ [ثَغَرَ ـ] (၁) [ـالْجِدَارَ](နံရံကို)အက်ကြောင်းပေါ်စေသည်။ (နံရံ၌)အပေါက်ဖြစ်စေသည်။ (၂) [ـفُلَانًا](သူ့သွားကို)ချိုးသည်။ သွားကျိုးစေသည်။ (၃) [ـسِنَّهُ]သွားနှုတ်သည်။

[ثَغْرٌ] (၁)(နံရံကို)အက်ကြောင်း ပေါ်စေခြင်း။ (နံရံ၌)အပေါက်ဖြစ်စေခြင်း။ (၂)(သူ့သွားကို)ချိုးခြင်း။ သွားကျိုးစေခြင်း။ (၃) သွားနှုတ်ခြင်း။

[ثُغِرَ] ရှေ့သွား ကျွတ်သည်။

[اَثْغَرَ] သွားပေါက်သည်။

[اِثَّغَرَ] သွားပေါက်သည်။

[كَانُوْا يُحِبُّوْنَ اَنْ يُعَلِّمُوْا الصَّبِيَّ اِذَا اثَّغَرَ] ၄င်းတို့သည် ကလေးသွားပေါက်သောအခါ ထိုကလေးကို ဆွလာတ်ဝတ်ပြုမှုကို သင်ကြားပြသပေးရန် လိုလားကြသည်။

[اَلثَّغْرُ] (၁) တောင်၌ရှိသော အပေါက်။ အက်ကွဲကြောင်း။ (၂) ရန်သူများ လာရောက်တိုက်ခိုက်နိုင်သောနေရာ။ (၃) ပါးစပ်။ (၄) သွားများ။ (၅) ဆိပ်ကမ်းမြို့။(ج)[ثُغُوْرٌ]။

[اَلثُّغْرَةُ] (၁) တောင်၌ရှိသော အပေါက်။ အက်ကွဲကြောင်း။ (၂) အက်ကြောင်း၊ အပေါက်။ (၃) လည်ပင်းရှိခွက်နေသောနေရာ။ လည်စေ့အောက်နားနေရာ။(ج)[ثُغَرٌ]။

✿ [ثَغِمَ ـ] (၁) အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ (၂) အတင့်ရဲသည်။

[ثَاغِمٌ] အဖြူရောင်ဖြစ်သော(အရာ)။

[ثَغِمٌ] အတင့်ရဲသော(သူ)။

[اَثْغَمَ] (၁) [ـالْوَادِىْ]လျှိုထဲ၌ အဖြူရောင်အပင်တစ်မျိုးပေါက်သည်။ (၂) [ـالرَّاْسُ] ဆံပင် ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ (၃) [ـالْاِنَاءَ]ခွက်ကို နှုတ်ခမ်းအထိ အပြည့်ဖြည့်သည်။ (၄) [ـالطَّعَامُ]အစားအစာ အီစေသည်။ ခံတွင်းပျက်စေသည်။

[تَاغَمَ] နှုတ်ခမ်းကို နမ်းသည်။

[اَلثَّغَامَةُ] အဖြူရောင်အပင်တစ်မျိုး။ (ج) [ثَغَامٌ]။

✿ [ثَغَى ـِ] [ـتِ الشَّاةُ](ဆိတ်)အော်သည်။

[ثُغَاءٌ] (ဆိတ်)အော်ခြင်း။

[اَثْغَى] [ـالشَّاةَ](ဆိတ်ကို)အော်စေသည်။

[اَلثَّاغِىْ] ဆိတ်။[مَالَهُ ثَاغٍ وَلَارَاغٍ]သူ့မှာ ဆိတ်လည်းမရှိ၊ ကုလားအုတ်လည်းမရှိ။

[اَلثَّاغِيَةُ] ဆိတ်။[مَالَهُ ثَاغِيَةٌ وَلَارَاغِيَةٌ]သူ့မှာ ဆိတ်လည်းမရှိ၊ ကုလားအုတ်လည်းမရှိ။

✿ [ثَفَاَ ـ] [ـالْقِدْرَ](အိုး)ဆူပွက်မှုကို ရပ်တံ့စေသည်။ အပူချိန် လျှော့ချသည်။

[ثَفْؤٌ] (အိုး)ဆူပွက်မှုကို ရပ်တံ့စေခြင်း။ အပူချိန် လျှော့ချ ခြင်း။

[اَلثُّفَّائَةُ] မုန်ညင်းစေ့။(ج) [ثُفَّاءٌ]။

✿ [ثَفَدَ] [ـالثَّوْبَ]အဝတ်ကို အတွင်း၌ အစတစ်ခုခံ၍ ချုပ်သည်။ အတွင်းသားတစ်ထပ်ခံ၍ ချုပ်ထားသည်။

[اَلثَّفَافِيْدُ] (၁) အဝတ်အတွင်းဘက်၌ ခံချုပ်ထားသော အတွင်းခံအစ။ (၂) တစ်ခုပေါ်တစ်ခု ထပ်နေသော အဖြူရောင် တိမ်လိပ်များ။

✿ [اَثْفَرَ] (၁) [ـالدَّابَّةَ](အစီးအနင်းတိရစ္ဆာန်ကို)ကုန်းနှီးနောက်ပိုင်းရှိ နောက်မြီးသိုင်းကြိုး

တတ်ဆင်သည်။ ❷ အနောက်က မောင်းနှင်သည်။

❁ [ثَفَّرَ] [الدَّابَّةَ_](အစီးအနင်း တိရစ္ဆာန်ကို)အနောက်က မောင်းနှင်သည်။

[اِسْتَثْفَرَ] ❶ ခါးတောင်းကျိုက်သည်။ အဝတ်အစကို ပေါင်နှစ်ဘက်အောက်မှ သိမ်း၍ ခါး၌ချည်နှောင်လိပ်ပတ်ထားသည်။(တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ထိုးကြိတ်ရန် သို့မဟုတ် အလေးအပင် တစ်ခုခုကို မရန် ပြင်ဆင်သော အခါ ဤသို့အဝတ်ကို ခါးတောင်းကျိုက်သည်။) ❷ [ـتِ الْحَائِضُ](ရာသီသွေးဆင်းသော အမျိုးသမီး)အဝတ်ပိုင်းကို မိမိ၏ပေါင်ကြား၌ ညှပ်ထားသည်။

[اَلثَّفَرُ] ကုန်းနှီးနောက်ပိုင်းရှိ မြီးသိုင်းကြိုး။(ج) [اَثْفَارٌ]။

[اَلثُّفْرُ] (သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့၏)မအင်္ဂါ။(ج) [ثُفُورٌ ـ ثِفَارٌ]။

❁ [اَلثُّفْرُوقُ] စွန်ပလွံသီးအညှာ။ ကြွေသွားသောစွန်ပလွံသီးအစအနများ ကျန်ရှိနေသေးသော ရိုးတံညှာ။(ج) [ثَفَارِيقُ]။

❁ [ثَفَلَ ـ] ❶ [الْمَاءُ_](ရေ)အနည်ထိုင်သည်။ အနည်ကျသည်။ ❷ [الرَّحَى_]ကြိတ်ဆုံအောက်၌ အခင်းကိုခံထားသည်။ ❸ [الشَّيْءَ_] တစ်ချက်တည်း ဖြန့်ကြဲသည်။ တစ်ခုမကျန် လွင့်စင်ပြန့်ကြဲသွားစေသည်။

[ثَفْلٌ] ❶ (ရေ)အနည်ထိုင်ခြင်း။ အနည်ကျခြင်း။ ❷ ကြိတ်ဆုံအောက်၌ အခင်းကိုခံထားခြင်း။ ❸ တစ်ချက်တည်း ဖြန့်ကြဲခြင်း။ တစ်ခုမကျန် လွင့်စင်ပြန့်ကြဲသွားစေခြင်း။

[اَثْفَلَ] (ရေ)အနည်ထိုင်သည်။ အနည်ကျသည်။

[ثَافَلَ] စွန်ပလွံသီး၊ သို့မဟုတ်မုန့်၊ သို့မဟုတ် သစ်စေ့တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် လုံလောက်သည်။ တင်းတိမ်သည်။

[ثَفَّلَ] [الرَّحَى_]မုန့်ကြိတ်ဆုံအောက်၌ အခင်းကို ခံထားသည်။

[تَثَفَّلَ] ❶ [الشَّيْءَ_]မုန့်ကြိတ်ဆုံအောက်၌ ခင်းရသော အခင်းအဖြစ် ပြုလုပ်ထားသည်။ ❷ [فُلَانًا عِرْقُ سُوْءٍ_]မကောင်းသော ဗီဇအခံဖြစ်စေသည်။ ❸ [فُلَانًا_](သူ့ကို) လွှမ်းမိုးထားသည်။ အပေါ်စီးကနေသည်။ အပေါ်မှ ဖိစီးထားသည်။[الْمُصَارِعُ قِرْنَهُ_]နပမ်းသတ်သူသည် မိမိ၏ပြိုင်ဘက်ကို အပေါ်မှ ဖိစီးထားသည်။

[اَلثَّافِلُ] အနှစ်အနည်။ ရေအောက်၌ ထိုင်နေသောအနည်။

[اَلثِّفَالُ] ❶ မုန့်ကြိတ်ဆုံအောက်၌ ခံထားသောသားရေ အခင်း။ ❷ မုန့်ကြိတ်ဆုံရှိ အောက်ခံကျောက်။(ج) [ثُفُلٌ]။

[اَلثَّفَالُ] အတင်းအကြပ်မောင်းနှင်မှ သွားသော နှေးကွေးလေးလံသည့် တိရစ္ဆာန်။

[اَلثُّفَالُ] မုန့်ကြိတ်ဆုံရှိ အောက်ခံကျောက်။

[اَلثُّفْلُ] ❶ ရေအောက်၌ ထိုင်နေသောအနည်။ ❷ အရည်ညှစ်ထားသောအဖတ်။ ❸ မုန့်ကြိတ်ဆုံအောက်၌ ခံထားသောသားရေအခင်း။ ❹ နို့မပါပဲ စားရသော စွန်ပလွံသီး၊ မုန့်၊ သစ်စေ့ စသည်။(ج) [اَثْفَالٌ]။

[اَلثَّفَلُ] အတင်းအကြပ်မောင်းနှင်မှ သွားသော

သော နေးကွေးလေးလံသည့် တိရစ္ဆာန်။

✿ [ثَفِنَ ـ] ❶ [ـَتْ يَدُهُ]အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့် လက်ကြမ်းတမ်းသည်။ အသားမာတက်သည်။ ❷ [ـَتِ الدَّابَّةُ]တိရစ္ဆာန်ထိုင်သောအခါ၊ သို့မဟုတ် အိပ်သောအခါ မြေနှင့်ထိသောအစိတ် အပိုင်း၌ အသားမာတက်သည်။ ❸ ဒူးနာသည်။

[ثَفْنٌ] ❶ အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့် လက်ကြမ်းတမ်းခြင်း။ အသားမာတက်ခြင်း။ ❷ တိရစ္ဆာန်ထိုင်သောအခါ၊ သို့မဟုတ် အိပ်သောအခါ မြေနှင့်ထိသောအစိတ်အပိုင်း၌ အသားမာတက်ခြင်း။ ❸ ဒူးနာခြင်း။

[ثَفِنٌ] ကြမ်းတမ်းသော။ အသားမာတက်သော(သူ၊ အရာ)။[ثَفِنُ الْيَدِ]လက်ကြမ်းသူ။ [يَدٌ ثَفِنَةٌ]ကြမ်းတမ်းသောလက်။

[أَثْفَنَ] ကြမ်းတမ်းမာပြင်းစေသည်။ အသားမာတက်စေသည်။

[ثَافَنَ] (သူ့အကြောင်းကို အစအဆုံးသိရန်)ရောနှောဆက်ဆံသည်။ ပူးကပ်စုံစမ်းသည်။ အနီးကပ် စူးစမ်းလေ့လာသည်။

[اَلثَّفِنَةُ] ❶ ဒူး။ ❷ အသားမာတက်နေသော ကိုယ်လက်အစိတ်အပိုင်း။

✿ [ثَفَا ـ] ❶ သူ့ခြေရာအတိုင်း လိုက်လာသည်။ ❷ ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။

[أَثْفَى] [ـالْقِدْرَ]အိုးတင်ရန် ဖိုခနောက် ပြင်ဆင်ထားသည်။ကြည့်[ثفا]။

[ثَفَّى] [ـالْقِدْرَ]အိုးတင်ရန် ဖိုခနောက် ပြင်ဆင်ထားသည်။

✿ [ثَقَبَ ـ] ❶ [ـَتِ النَّارُ]မီးတောက်သည်။ ❷ [ـالزَّنْدُ](မီးမွှေးသည့် တုတ်တံ၌)မီးစမီးပွင့်များ စတင်ဖြစ်ပေါ်သည်။ ❸ [ـالْكَوْكَبُ] ဂြိုဟ်နက္ခတ် လင်းဝင်းတောက်ပသည်။ ❹ [ـالذِّكْرُ]ထင်ရှားကျော်ကြားသည်။ ❺ [ـَتِ الرَّائِحَةُ]အနံ့စူးရှသည်။ ❻ [ـالرَّأْيُ] အမြင် မှန်ကန်သည်။ တွေးထင်ယူဆချက် မှန်ကန်သည်။ ❼ [ـالْعُوْدُ](တုတ်၊ သစ်ချောင်း စသည်၌)ရေစိမ့်ဝင်သဖြင့် ပျော့ပျောင်းနူးညံ့သည်။ ❽ [ـَتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)နို့ပြစ်သည်။ နို့ကောင်းသည်။ ❾ [ـالشَّيْءَ]အပေါက်ဖေါက်သည်။

[ثُقُوْبٌ ـ ثَقَابَةٌ] ❶ မီးတောက်ခြင်း။ ❷ (မီးမွှေးသည့်တုတ်တံ၌)မီးစမီးပွင့်များ စတင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ❸ ဂြိုဟ်နက္ခတ် လင်းဝင်းတောက်ပခြင်း။ ❹ ထင်ရှားကျော်ကြားခြင်း။ ❺ အနံ့စူးရှခြင်း။ ❻ အမြင် မှန်ကန်သည်။ တွေးထင်ယူဆချက်မှန်ကန်ခြင်း။ ❼ (တုတ်၊ သစ်ချောင်း စသည်၌)ရေစိမ့်ဝင်သဖြင့် ပျော့ပျောင်းနူးညံ့ခြင်း။ ❽ (ကုလားအုတ်မ)နို့ပြစ်သည်။ နို့ကောင်းခြင်း။ ❾ အပေါက်ဖေါက်ခြင်း။

[ثَقُبَ] [ـالشَّيْءُ]အနီးရောင် တောက်ပသည်။

[أَثْقَبَ] ❶ [ـالنَّارَ]မီးတောက်စေသည်။ မီးမွှေးသည်။ ❷ [ـالزَّنْدَ]မီးစမီးပွင့်များ ထွက်လာသည်အထိ မီးမွှေးတံကို ပွတ်သည်။

[ثَقَّبَ] ❶ [ـالْعُوْدُ]သစ်ချောင်း၌ ရေစီးဝင်သည်။ ရေစိမ့်ဝင်သည်။ ❷ [ـالطَّائِرُ]

၄က် အလွန်မြင့်မားစွာ ပျံသန်းသည်။ ၃ [ـالشَّىْءَ]အပေါက် ဖေါက်သည်။ ၄ [ـالنَّارَ] မီးမွေးသည်။ မီးတောက်စေသည်။ ၅ [ـالشَّيْبُ فُلاَنًا]ဇရာ၏လက္ခဏာ ထင်ရှားပေါ်လွင်လာသည်။

[اِنْثَقَبَ] အပေါက်ဖြစ်သည်။

[تَثَقَّبَ] ၁ အပေါက်ဖြစ်သည်၊ ၂ [ـالشَّىْءَ] ပေါက်ပြဲ ပျက်စီးသည်။ ပေါက်ပြဲစေသည်။ ၃ [ـالنَّارَ]မီးတောက် လောင်စေသည်။

[اَلثِّقَابُ] မီးခြစ်ဆံ၊ မီးမွေးတံ။(ج) [ثُقُبٌ]။

[اَلثَّقَبُ] အပေါက်။(ج) [ثُقُوبٌ ـ اَثْقَابٌ ـ اَثْقُبٌ]။

[اَلثَّقَّابَةُ] အပေါက်ဖေါက်သည့်ကိရိယာ။

[اَلثَّقُوبُ] မီးခြစ်ဆံ။ မီးမွေးတံ။

[اَلْمَثْقَبُ] လူအများသွားလာမှုများသဖြင့် ချိုင့်ခွက်များဖြစ်ပေါ် နေသော လမ်းမကြီး။

[اَلْمِثْقَابُ] အပေါက်ဖေါက်သည့်ကိရိယာ။

[اَلْمِثْقَبُ] ၁ အပေါက်ဖေါက်သည့်ကိရိယာ။ ၂ ကူဖာမြို့မှ မက္ကာဟ်မြို့သို့သွားသော အီရတ်လမ်းမကြီး။(ج) [مَثَاقِبُ]။

[ثَقِفَ ـَ] ၁ ညာဏ်ထက်မြက်သည်။ ၂ [ـالْخَلُّ]အချဉ်ဟင်း အလွန်အမင်း အရသာချဉ်သည်။ ၃ [ـالصَّنَاعَةَ]ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်သည်။ ၄ [ـالرَّجُلَ]ဖမ်းဆီးရမိသည်။﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾အသင်တို့သည် ၎င်းတို့အား အသင်တို့ ဖမ်းဆီးရမိရာနေရာတိုင်းတွင် သုတ်သင်သတ်ဖြတ်ကြ။ ၅ [ـالشَّىْءَ]အောင်မြင်စွာသိမ်းပိုက်ရရှိသည်။

[ثَقْفٌ] ၁ ညာဏ်ထက်မြက်ခြင်း။ ၂ အလွန်အမင်း အရသာချဉ်ခြင်း။ ၃ ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်ခြင်း။ ၄ ဖမ်းဆီးရမိခြင်း။ ၅ အောင်မြင်စွာသိမ်းပိုက်ရရှိခြင်း။

[ثَقِفٌ] ညာဏ်ထက်မြက်သော(သူ)။ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သော(သူ)။

[ثَقِيْفٌ] အလွန်ချဉ်သော(အချဉ်ဟင်း)။

[ثَقُفَ ـُ] ၁ ညာဏ်ထက်မြက်သည်၊ ၂ အလွန်အမင်း အရသာချဉ်သည်။ ၃ ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်သည်။

[ثَقَافَةٌ] ၁ ညာဏ်ထက်မြက်ခြင်း။ ၂ အလွန်အမင်း အရသာချဉ်ခြင်း။ ၃ ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်ခြင်း။

[ثَاقَفَ] ၁ ရန်တွေ့သည်။ ငြင်းခုံသည်။ ၂ ဓါးဖြင့်ခုတ်ပိုင်းသည်။ ၃ ဓါးရေးပြသည်။

[ثَقَّفَ] ၁ ဖြောင့်တန်း ညာညာအောင်လုပ်သည်၊ ၂ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စေသည်။ အသိပညာပေးသည်။

[تَثَاقَفَ] ၁ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဓါးရေးပြသည်၊ ၂ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဓါးနှင့်ပိုင်းသည်။

[تَثَقَّفَ] ၁ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့လာသည်၊ ၂ အသိပညာရရှိလာသည်။[هُوَ تَثَقَّفَ عَلَى زَيْدٍ] သူဇိုက်ဒ်ဆီက ပညာဆည်းပူးခဲ့တယ်။ [هُوَ تَثَقَّفَ فِى الْجَامِعَةِ نُوْرُ مُحَمَّدٍ]သူ 'နူးရ်မုဟမ္မဒ်တက္ကသိုလ်'မှာ ပညာဆည်းပူးခဲ့တယ်။

[اَلثَّقَافَةُ] ၁ ယဉ်ကျေးမှု။ ၂ အသိပညာ။ အနုပညာ။

[اَلثِّقَافُ] ကောက်နေသောလှံတံကို ဖြောင့်တန်းညီညာအောင် ပြုလုပ်ရသောသစ်၊ သို့မ

ဟုတ်သံဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောကိရိယာ။(ج)
[اَثْقِفَةٌ ـ ثُقُفٌ]။

[اَلثَّقَافَةُ] ဓါးသိုင်းကစားခြင်း။ ဓါးရေးပြခြင်း။

✿ [ثَقَلَ ـُ] ❶ [ـالشَّيْءَبِيَدِهٖ]လက်ဖြင့် အလေးချိန်ကို မှန်းဆကြည့်သည်။
❷ [ـغَيْرَهٗفِى الْوَزْنِ]အခြားအရာထက် ပို၍လေးသည်။ အချိန်စီးသည်။

[ثَقْلٌ] ❶ (လက်ဖြင့်)အလေးချိန်ကို မှန်းဆကြည့်ခြင်း။ ❷ အခြားအရာထက် ပို၍လေးခြင်း။ အချိန်စီးခြင်း။

[ثَقُلَ ـُ] ❶ အချိန်စီးသည်။ ပို၍လေးသည်။ ❷ [ـالْاَمْرُ]ခက်ခဲသည်။ ❸ [ـالرَّجُلُ]အတည်တကျ နေထိုင်သည်။ ❹ [ـالْمَرِيْضُ]ရောဂါဝေဒနာ ပြင်းထန်သည်။ ❺ [ـيَدُهٗ]လက်နှေးကွေးလေးလံသည်။ လက်လှုပ်ရှားမှု အားနည်းသည်။ ❻ [ـسَمْعُهٗ]နားလေးသည်။ ❼ [ـلِسَانُهٗ]လျှာလေးသည်။ စကားကို လိမ့်ပတ်လည်အောင် မပြောနိုင်ဖြစ်သည်။ စကားထစ်သည်။ ❽ [ـالشَّيْءُعَلَى النَّفْسِ]စိတ်ကို ပင်ပန်းလေးလံစေသည်။ ❾ [ـالْحَامِلُ]ကိုယ်ဝန် ထင်ရှား၍လာသည်။ ကိုယ်လေးလက်ဝန်ဖြစ်သည်။ ❶⓪ [ـالنَّبَاتُ] (အပင်)ရေဝသည်။

[ثِقَلٌ ـ ثَقَالَةٌ] ❶ အချိန်စီးခြင်း။ ပို၍လေးခြင်း။ ❷ ခက်ခဲခြင်း။ ❸ အတည်တကျနေထိုင်ခြင်း။ ❹ ရောဂါဝေဒနာ ပြင်းထန်ခြင်း။ ❺ လက်နှေးကွေးလေးလံခြင်း။ လက်လှုပ်ရှားမှု အားနည်းခြင်း။ ❻ နားလေးခြင်း။ ❼ လျှာလေးခြင်း။ စကားကို လိမ့်ပတ်လည်အောင် မပြောနိုင်ဖြစ်ခြင်း။ စကားထစ်ခြင်း။ ❽ စိတ်ကို ပင်ပန်းလေးလံစေခြင်း။ ❾ ကိုယ်ဝန်ထင်ရှား၍လာခြင်း။ ကိုယ်လေးလက်ဝန် ဖြစ်ခြင်း။ ❶⓪ (အပင်)ရေဝခြင်း။

[ثَقِيْلٌ ـ ثِقَالٌ] ❶ အချိန်စီးသော(အရာ)။ ပို၍လေးသော(အရာ)။ ❷ ခက်ခဲသော(ကိစ္စ)။ ❸ အတည်တကျ နေထိုင်သော(သူ)။ ❹ ရောဂါဝေဒနာ ပြင်းထန်စွာခံစားရသော(သူ)။ ❺ လက်နှေးကွေး လေးလံသော(အရာ)။ လှုပ်ရှားမှုအားနည်းသော(လက်)။ ❻ လေးသော(နား)။ ❼ လေးသော(လျှာ)။ စကားကို လိမ့်ပတ်လည်အောင် မပြောနိုင်ဖြစ်သော(သူ)။ ❽ စိတ်ကို ပင်ပန်းလေးလံစေသော(အရာ)။ ❾ ကိုယ်လေးလက်ဝန် ဖြစ်သော(ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)။ ❶⓪ ရေဝသော(အပင်)။(ج)
[ثِقَالٌ ـ ثُقُلٌ]။

[اَثْقَلَ] ❶ [ـتِ الْحَامِلُ]ကိုယ်ဝန် ထင်ရှားလာသည်။﴿فَلَمَّا اَثْقَلَتْ دَعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا﴾ သူမ၌ ကိုယ်ဝန်ထင်ရှားလာသောအခါ ယင်းဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦးသည် မိမိတို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသော အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံ ဆုပန်ခဲ့ကြသည်။ ❷ [ـفُلَانًا]လေးလံသည့်ဝန်ကို ထမ်းဆောင်စေသည်။ ❸ [ـهُ الْوِزْرُ]ဝန်ပိသည်။ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုး ဖိစီးထားသည်။ ❹ [ـهُ الْمَرَضُ]ရောဂါဝေဒနာ ဖိစီးထားသည်။ ❺ [ـالنَّوْمُ]နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်အိပ်ပျော်သွားသည်။

[ثَقَّلَ] ❶ လေးလံစေသည်။ အလေးချိန်စီးစေသည်။ ❷ [ـالْحَرْفَ فِى الْكَلِمَةِ]ပုဒ်တစ်ခုရှိအက္ခရာ၌[ـّ = تَشْدِيْد]ထည့်ပေးသည်။ ❸

လံစေသောအရာ။ (ج)[أَثْقَالٌ]။ မြေကြီး အတွင်း၌ တည်ရှိသောအရာများ။ မြေကြီး အတွင်း၌ မြှုတ်နှံထားသောအရာများ။

﴿وَ اَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا﴾ ၎င်းနောက် မြေသည် မိမိအတွင်း၌ရှိသောအရာများကို ထုတ်လေ(သောအခါ)။

[اَلثَّقَلُ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်း။ ❷ အလွန်တရာ အရေးပါသော ပစ္စည်း။

﴿اِنِّى تَارِكٌ فِيْكُمُ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللّٰهِ وَعِتْرَتِى﴾ ကျွန်ုပ်သည် အသင်တို့ထံ၌ အလွန်အရေးပါ လှသောအရာနှစ်ခုကို ထားရစ်ခဲ့မည်။ (ယင်း အရာနှစ်ခုကား)အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ကျမ်း တော်မြတ်ကုရ်အာန်နှင့် ကျွန်ုပ်၏သားစဉ် မြေးဆက်ဖြစ်သည်။ (ج)[اَثْقَالٌ]။

[اَلثَّقَلَانِ] လူနှင့် ဂျင်န်သတ္တဝါ။

﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَا الثَّقَلَانِ﴾ အို-လူနှင့်ဂျင်န် သတ္တဝါတို့၊ မကြာမီ ငါအရှင်မြတ်သည် အသင်တို့ဘက်သို့ လှည့်တော်မူမည်။

[اَلثَّقَلَةُ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်းများ။ ❷ အလွန်တ ရာအရေးပါသောပစ္စည်း။ ❸ ကိုယ်ခန္ဓာတည် ငြိမ်ခြင်း။

[اَلثَّقِيْلُ] ❶ လေးလံသော(အရာ)။ ❷ အသံ အနေအထားတစ်မျိုး။ (ج)[ثُقَلَاءُ-ثِقَالٌ]။

[اَلْمِثْقَالُ] ❶ အလားတူ အလေးချိန်ပမာဏ။ [مِثْقَالُ ذَرَّةٍ]မြူမှုံခန့်မျှရှိသော အလေးချိန်ပ မာဏ။ ❷ ငွေဒင်္ဂါးတစ်ပြားနှင့် ခုနစ်ပုံသုံးပုံ အလေးချိန်ပမာဏ။ (ج)[مَثَاقِيْلُ]။

[اَلْمُثَقَّلَةُ] တည်ငြိမ်မှုရှိစေရန် ဖိတင်ထားရ သောပစ္စည်း။

[—عَلٰى فُلَانٍ]ဝန်ပိစေသည်။ ခက်ခဲလေးလံ စေသည်။

[تَثَاقَلَ] ❶ [—عَلٰى فُلَانٍ]မနိုင်ဝန်ကို ထမ်း ဆောင်စေသည်။ ❷ [—عَنِ الشَّيْءِ]လေးလံ နေးကွေးသည်။ ❸ [—اِلٰى مَكَانٍ]နေရာတစ် ခုသို့သွား၍ အတည်တကျ စိတ်ချလက်ချ နေထိုင်သည်။ ❹ လေးလံစွာ ထိုင်ချသည်။

[اِثَّاقَلَ] လေးလံစွာထိုင်ချသည်။ တစ်စုံ တစ်ရာကို ပြုလုပ်ရန် စိတ်မပါသဖြင့် စိတ် မသက်မသာဖြင့် လေးလံစွာထိုင်ချသည်။

﴿مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمُ انْفِرُوْا فِى سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ﴾

အသင်တို့အား အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏လမ်း တော်သို့ ထွက်ကြဟု ပြောသောအခါ အ သင်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် လေးလံစွာ ထိုင်လိုက်ကြသနည်း။

[اِسْتَثْقَلَ] ❶ [—الشَّيْءَ]လေးလံသည့်အရာ ဖြစ်သွားသည်။ လေးလံ၍လာသည်။ ❷ [—فِى نَوْمِهِ]နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်မောကျ သည်။ ❸ လေးလံသည်ဟု ယူဆသည်။

[اَلثَّاقِلُ] ❶ လေးလံသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ရောဂါဖိစီးထားသူ။

[اَلثُّقَالُ] ❶ လေးလံသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ရောဂါဖိစီးထားသူ။ (ج) [ثُقُلٌ]။

[اَلثُّقَالَةُ] လေတိုက်သောအခါ စာရွက်များ လွင့်စင်သွားခြင်းမရှိစေရန် ဖိထားရသော (အရာ)။

[اَلتَّثَقُّلُ] ❶ အလေးချိန်။ ❷ လေးလံသည့် ဝန်။ ❸ [illegible] ဖြစ်စေသော စိတ်ကို လေး

❸ [ـ الرَّجُلَ]ပြစ်မှုများကို ကျူးလွန်ခြင်းဖြင့် မိမိ၏ကိုယ်ကို အစွန်းအထင်း ဖြစ်စေသည်။ ❹ [ـ القَدَمُ]ခြေဖဝါး ကွဲသည်။

[ثَلْبٌ] ❶ (အသားအရေ)တွန့်ခြင်း။ ❷ ညစ်ပတ်ခြင်း။ ❸ ပြစ်မှုများကို ကျူးလွန်ခြင်းဖြင့် မိမိ၏ကိုယ်ကို အစွန်းအထင်း ဖြစ်စေခြင်း။ ❹ (ခြေဖဝါး)ကွဲခြင်း။

[اَلثِّلْبُ ـ اَلثَّلِبُ] ချို့တဲ့မှုရှိသောနေရာ။ အပြစ်အနာရှိသောနေရာ။ ပြစ်တင်ရှုတ်ချဖွယ်ရာအမှုကိစ္စ။

[اَلمِثْلَبُ] အလွန်ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ။ ချို့ယွင်းချက်များပြောသူ။

[اَلمَثْلَبَةُ] ချို့တဲ့မှု။ အပြစ်အနာ။ ပြစ်တင်ရှုတ်ချဖွယ်ရာအမှုကိစ္စ။(ج)[مَثَالِبُ]။

❁ [ثَلَثَ ـُ] ❶ [ـ الحَبلَ](ကြိုးကို)သုံးလွန်းတင်ကျစ်သည်။ ❷ [ـ العَمَلَ](အလုပ်ကို)သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် လုပ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]သုံးပုံတစ်ပုံ ယူသည်။ ❹ [ـ الاِثْنَيْنِ]နှစ်ခုကို သုံးခုဖြစ်အောင် နောက်တစ်ခုထပ်ထည့်သည်။

[ثَلْثٌ] ❶ (ကြိုးကို)သုံးလွန်းတင် ကျစ်ခြင်း။ ❷ (အလုပ်ကို)သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် လုပ်ခြင်း။ ❸ သုံးပုံတစ်ပုံယူခြင်း။ ❹ နှစ်ခုကို သုံးခုဖြစ်အောင် နောက်တစ်ခုထပ်ထည့်ခြင်း။

[اَثْلَثَ] ❶ [ـ الشَّيْءُ]သုံးပုံတစ်ပုံကျန်သည်။ ❷ [ـ القَوْمُ]အုပ်စုသုံးစုခွဲသည်။ ❸ [ـ الحَامِلُ](ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)တတိယမြောက်ကလေးကို မွေးဖွားသည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ] သုံးဖြစ်စေသည်။

[ثَلَّثَ] ❶ တတိယမြောက်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်

❁ [ثَكِلَ ـَ] [ـ الوَلَدَ اَوِ الحَبِيبَ] [ثَكِلَ]သား။ သို့မဟုတ် ချစ်သူ ပျောက်ဆုံးသည်။(ကျိကြိယာပုဒ်ကို မိခင်များအတွက် အသုံးများသည်။) [ثَكِلَتْكَ اُمُّكَ]မင်းရဲ့အမေ မင်းကို ဆုံးရှုံးပါစေ။ (တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ကျိန်ဆဲသည့်သဘောဖြင့်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ရိုးရိုးအပြစ်တင်သည့်သဘောဖြင့်လည်းကောင်း ပြောဆိုရသည်။ ထိုအခါ ဖော်ပြပါ ဝါကျ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ''မင်း တော်တော်အသုံးမကျတဲ့ကောင်''ဟူသော မြန်မာစကားနှင့် ဆင်ဆင်တူသည်။)

[اَثْكَلَ] ❶ [ـتِ الاُمُّ](မိခင်)သားကို အဆုံးရှုံးခံရသည်။ သားပျောက်ဆုံးသည်။ ❷ [ـهَا اللهُ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူမကို သား ပျောက်ဆုံးစေသည်။

[اَلثُّكْلُ] သား၊ သို့မဟုတ်ချစ်ရသူကို လက်လွတ်ဆုံးရှုံးရခြင်း။

[اَلثَّكُوْلُ] သားပျောက်ဆုံးသော မိခင်။

[اَلثُّكْنَةُ] ❶ အလံ။ ❷ စစ်ဌာနချုပ်။(ج) [ثُكَنٌ ـ ثُكُنَاتٌ]။

❁ [ثَلَبَ ـِ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]အက်ကွဲစေသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]ဝေဖန်ကဲ့ရဲ့သည်။ ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ ❸ [ـ المَتَاعَ]အပေါ်အောက်လှန်သည်။ ကပြောင်းကပြန် လုပ်သည်။

[ثَلْبٌ] ❶ အက်ကွဲစေခြင်း။ ❷ ဝေဖန်ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ ပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်း။ ❸ အပေါ်အောက်လှန်ခြင်း။ ကပြောင်းကပြန် လုပ်ခြင်း။

[ثَلِبَ ـَ] ❶ [ـ الجِلْدُ](အသားအရေ)တွန့်သည်။ ❷ [ـ الثَّوْبُ](အဝတ်)ညစ်ပတ်သည်။

ရောက်ရှိလာသည်။[ـالْفَرَسُ](မြင်း)တတိယ နေရာ၌ ပြေးသည်။ ❷ [ـالْبُسْرُ](စွန်ပလွံသီး)သုံးပုံတစ်ပုံခန့် ရင့်မှည့်သည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ] သုံးပုံ ပုံသည်။ အစုသုံးစု ခွဲသည်။ ❹ [ـالشَّرَابَ]သုံးခွက်တစ်ခွက်တင် ကျိုချက်သည်။

[اَلثَّالُوثُ] ❶ သုံးခုပေါင်း၍ တစ်ခုဖြစ်နေသော(အရာ)။ ❷ ခရစ်ယာန်အယူဝါဒအရ သုံးပါးပေါင်းတစ်ဆူဖြစ်သော ဘုရားသခင်။

[ثُلاَثَ] သုံးယောက်စီ၊ သုံးယောက်စီ။ သုံးခုစီ၊ သုံးခုစီ။[جَائُوا ثُلاَثَ]သူတို့ သုံးယောက်စီ၊ သုံးယောက်စီ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။(သုံးယောက်တစ်တွဲ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။)﴿جَاعِلِ الْمَلٰئِكَةِ رُسُلًا مَثْنٰى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ﴾(‘မလာအိကဟ်’ကောင်းကင်တမန်များကို တောင်ပံနှစ်ခုစီရှိသော စေတမန်များအဖြစ်လည်းကောင်း၊ တောင်ပံသုံးခုစီရှိသော စေတမန်များအဖြစ်လည်းကောင်း၊ တောင်ပံလေးခုစီရှိသော စေတမန်များအဖြစ်လည်းကောင်း ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းထားတော်မူသော အရှင်။

[اَلثُّلاَثَاءُ] အင်္ဂါနေ့။

[اَلثَّلاَثَةُ] သုံးယောက်၊ သုံးခု၊ သုံးဦး၊ စသည်။(အရေအတွက်‘သုံး’ကို ဖော်ပြသော နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပြီး အရဗီသဒ္ဒါအရ အရေအတွက်ကို ဖော်ပြသောနာမ်ပုဒ်များကို[عَدَدٌ] ဟုခေါ်သည်။)သာဓက-[ثَلاَثَةُ رِجَالٍ] ယောကျ်ားသုံးယောက်။[ثَلاَثُ نِسَاءٍ]မိန်းမသုံးယောက်။

[اَلثَّلاَثُوْنَ] သုံးဆယ်။(အရေအတွက်‘သုံးဆယ်’ကို ဖော်ပြသောနာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပြီး အရဗီသဒ္ဒါအရ အရေအတွက်ကို ဖော်ပြသော နာမ်ပုဒ်များကို[عَدَدٌ]ဟုခေါ်သည်။) သာဓက-[ثَلاَثُوْنَ رَجُلًا]ယောကျ်ား အယောက်သုံးဆယ်။[ثَلاَثُوْنَ امْرَأَةً]မိန်းမ အယောက်သုံးဆယ်။

[اَلثُّلاَثِيُّ] သုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော၊ သုံးခုသာရှိသော။ သုံးခုပေါင်း၍ တစ်ခုပြုလုပ်ထားသော။[كَلِمَةٌ ثُلاَثِيَّةٌ]အက္ခရာသုံးလုံးဖြင့် ဖွဲ့ထားသောပုဒ်။

[اَلثُّلُثُ ـ اَلثُّلْثُ] သုံးပုံတစ်ပုံ။ (ج) [أَثْلاَثٌ]။

[خَطُّ الثُّلُثِ]အရဗီရေးဟန်တစ်မျိုး။

[اَلثِّلْثُ] သုံးရက်လျှင်တစ်ကြိမ်၊ သို့မဟုတ် သုံးပတ်လျှင်တစ်ကြိမ်၊ သို့မဟုတ် သုံးလလျှင်တစ်ကြိမ် စသည်ဖြင့် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသောအရာ။

[اَلثَّلِيثُ] သုံးပုံတစ်ပုံ။(ج)[أَثْلاَثٌ]။

[مَثْلَثَ] သုံးယောက်စီ၊ သုံးယောက်စီ။ သုံးခုစီ၊ သုံးခုစီ။[جَائُوا مَثْلَثَ]သူတို့ သုံးယောက်စီ၊ သုံးယောက်စီ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။(သုံးယောက်တစ်တွဲ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။)

[اَلْمُثَلَّثُ] ❶ တြိဂံ။ [مُثَلَّثٌ قَائِمُ الزَّاوِيَةِ] ထောင့်မှန်တြိဂံ။ [مُثَلَّثٌ مُتَسَاوِى الْأَضْلاَعِ] သုံးနားညီတြိဂံ။ [مُثَلَّثٌ مُتَسَاوِى السَّاقَيْنِ]နှစ်နားညီတြိဂံ။ [مُثَلَّثٌ مُنْحَرِفٌ]အနားမညီတြိဂံ။ ❷ သုံးခွက်တစ်ခွက်တင် ကျိုချက်ထားသောအရည်။

✿ [ثَلَجَ ـَ] ❶ [ـالْمَاءُ]ရေအေးခဲသည်။ ❷ [ـصَدْرُهُ]စိတ်ကျေနပ်နှစ်သက်သွားသည်။ ❸ [ـقَلْبُهُ]အတွေးခေါင်သည်။ အသိညာဏ် ထူထိုင်းသည်။ ❹ [ـالْمَاءَ]ရေကို အေးမြစေရန် ရေခဲထည့်သည်။ ❺ [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးသီး ရွာချသည်။

[ثُلُوجٌ] ❶ ရေအေးခဲခြင်း။ ❷ စိတ်ကျေနပ်နှစ်သက်သွားခြင်း။ ❸ အတွေးခေါင်ခြင်း။ အသိညာဏ် ထူထိုင်းခြင်း။ ❹ ရေကို အေးမြစေရန် ရေခဲထည့်ခြင်း။ ❺ မိုးသီး ရွာချခြင်း။

[ثَلِجَ ـَ] ❶ [ـالْمَاءُ]ရေအေးခဲသည်။ ❷ [ـصَدْرُهُ]စိတ်ကျေနပ်နှစ်သက်သွားသည်။ ❸ [ـقَلْبُهُ]စိတ်ချလက်ချ ယုံကြည်သည်။

[ثَلْجٌ] ❶ ရေအေးခဲခြင်း။ ❷ စိတ်ကျေနပ်နှစ်သက်သွားခြင်း။ ❸ စိတ်ချလက်ချ ယုံကြည်ခြင်း။

[ثَلِجٌ] ❶ အေးခဲသော(ရေ)။ ❷ စိတ်ကျေနပ်နှစ်သက်သွားသော(သူ)။ ❸ စိတ်ချလက်ချ ယုံကြည်သော(သူ)။

[أَثْلَجَ] ❶ [ـتِ السَّمَاءُ]မိုးသီးများရွာချသည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ]ရေခဲပြင်၌သွားသည်။ ❸ [ـتْ نَفْسُهُ]စိတ်ချလက်ချဖြစ်သည်။ စိတ်အေးချမ်းသည်။ ❹ [ـفُلَانًا]စိတ်ချမ်းမြေ့စေသည်။

[اَلثَّلَاجِيُّ] အလွန်ဖြူစင်တောက်ပသော(အရောင်)။

[اَلثَّلْجُ] ရေခဲ။ မိုးသီး။(ج)[ثُلُوجٌ]။

[اَلثَّلَّاجُ] ရေခဲရောင်းသူ။

[اَلثَّلَّاجَةُ] ရေခဲသေတ္တာ။

[اَلْمَثْلَجَةُ] ရေခဲနေသည့်နေရာ။

✿ [ثَلَخَ ـَ] [ـالْحَيَوَانُ](တိရစ္ဆာန်)ဝမ်းပျက်သည်။ မစင်စွန့်ရာ၌ အရည်ပါသည်။ ဝမ်းခပ်ကျဲကျဲ သွားသည်။

[ثَلْخٌ] (တိရစ္ဆာန်)ဝမ်းပျက်ခြင်း။ မစင်စွန့်ရာ၌ အရည်ပါခြင်း။ ဝမ်းခပ်ကျဲကျဲသွားခြင်း။

[ثَلِخَ ـَ] ညစ်ပတ်သောအရာများနှင့် လူးထိပေရေသည်။ ညစ်ပတ်စုတ်ပွဲသည်။

[ثَلَخٌ] ညစ်ပတ်သောအရာများနှင့် လူးထိပေရေခြင်း။ ညစ်ပတ်စုတ်ပွဲခြင်း။

[ثَلِخٌ] ညစ်ပတ်သောအရာများနှင့် လူးထိပေရေသော(သူ)။ ညစ်ပတ်စုတ်ပွဲသော(သူ)။

[ثَلَّخَ] အညစ်အကြေးများ လူးထိညစ်ပတ်စေသည်။

✿ [ثَلَطَ ـِ] ❶ [ـالْحَيَوَانُ](တိရစ္ဆာန်)အတုံးလိုက် မစင်စွန့်သည်။ အတုံးလိုက်အတစ်လိုက်ချေးပါသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို တိရစ္ဆာန်၏)မစင်ဖြင့် သုတ်လိမ်းသည်။

[ثَلْطٌ] ❶ (တိရစ္ဆာန်)မစင်စွန့်ခြင်း။ အတုံးလိုက်အတစ်လိုက် ချေးပါခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာကို တိရစ္ဆာန်၏)မစင်ဖြင့် သုတ်လိမ်းခြင်း။

[اَلثَّلْطُ] (တိရစ္ဆာန်၏)မစင်တုံး။

✿ [ثَلَغَ ـَ] [ـالرَّأْسَ](ဦးခေါင်းကို)ကွဲစေသည်။ ခေါင်းရိုက်ခွဲသည်။

[ثَلْغٌ] (ဦးခေါင်းကို)ကွဲစေခြင်း။ ခေါင်းရိုက်ခွဲခြင်း။

[ثَلَّغَ] ကျကွဲစေသည်။[ـالْمَطَرُ الرُّطَبَ] (မိုးရေက စွန်ပလွံသီးအမှည့်များကို)ချွေချပြီး

ကွဲစေသည်။

✿ [ثَلَّ ـُ] ❶ [ـالكَثِيبَ](သဲတောင်ကုန်းအခြေရှိ သဲမြေကို)လက်ဖြင့် ယက်ထုတ်သည်။ ❷ [ـالدَّارَ](အိမ်ကို)ဖြိုဖျက်သည်။ ❸ [ـعَرْشَه](အာဏာ)ကင်းမဲ့စေသည်။ (အာဏာကို ရုတ်သိမ်းသည်)။ ❹ [ـالوِعَاءَ](အိပ်ထဲ၌ရှိသော အရာကို)ထုတ်ယူသည်။

[ثَلٌّ] ❶ (သဲတောင်ကုန်းအခြေရှိ သဲမြေကို)လက်ဖြင့်ယက်ထုတ်ခြင်း။ ❷ (အိမ်ကို)ဖြိုဖျက်ခြင်း။ ❸ (အာဏာ)ကင်းမဲ့စေခြင်း။ (အာဏာကို)ရုတ်သိမ်းခြင်း။ ❹ (အိပ်ထဲ၌ရှိသော အရာကို)ထုတ်ယူခြင်း။

[ثَلَّ ـِ] ❶ ပျက်စီးသည်။ ❷ [ـاَسْنَانُهُ]သွားများ ကျွတ်ကျသည်။

[ثَلَلٌ] ❶ ပျက်စီးခြင်း။ ❷ (သွားများ) ကျွတ်ကျခြင်း။

[اَثَلَّ] ❶ ဖျက်ဆီးသည်။ ❷ [ـفَمُهُ]သွားများ ကျွတ်ကျသည်။ ❸ [ـالرَّجُلُ]သိုးဆိတ်များ ပေါကြွယ်ဝသည်။ သားမွေးများ ပေါကြွယ်ဝသည်။

[تَثَلَّلَ] ❶ [ـالبِنَاءُ](အဆောက်အဦး)ဖြိုဖျက်ထားသည်။ ပြိုကျပျက်စီးနေသည်။ ❷ [ـالتُّرَابُ]ဖုံမှုန့်များ လေနှင့်အတူ ပျံ့လွင့်သည်။

[اَلثَّلَّةُ] ❶ သားမွေး။ ❷ သိုးအုပ်။ ဆိတ်အုပ်။ ❸ ရေတွင်းမှ ဆည်ယူရရှိသော မြေ။ (ج)[ثِلَالٌ]။

[اَلثُّلَّةُ] လူအုပ်စုကြီး။ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ وَثُلَّةٌ مِّنَ الْاٰخِرِيْنَ﴾ ရှေးလွန်လေပြီးသော လူအုပ်စုကြီးတစ်ခုသည်လည်းကောင်း၊ နောင်လာမည့် လူအုပ်စုကြီးတစ်ခုသည်လည်းကောင်း။

[اَلثِّلَّةُ] ပျက်စီးမှု။

✿ [ثَلَمَ ـِ] ❶ [ـالجِدَارَ](နံရံကို)အက်ကွဲစေသည်။ အက်ရာထင်စေသည်။ ❷ [ـالإِنَاءَ](ခွက်ကို)နှုတ်ခမ်းပဲ့စေသည်။ ❸ [ـالسَّيْفَ](ဓါးကို)တုံးစေသည်။

[ثَلْمٌ] ❶ (နံရံကို)အက်ကွဲစေခြင်း။ အက်ရာထင်စေခြင်း။ ❷ (ခွက်ကို)နှုတ်ခမ်းပဲ့စေခြင်း။ ❸ (ဓါးကို)တုံးစေခြင်း။

✿ [ثَلِمَ ـَ] ❶ [ـالجِدَارُ](နံရံ၌)အက်ရာထင်သည်။ အက်ကြောင်းပေါ်သည်။ ❷ [ـالوَادِيْ](လျှိုကမ်းပါး)ပြိုကျသည်။ ❸ [ـالطَّرِيْقُ](လမ်း)ချိုင့်ခွက်များဖြစ်ပေါ်သည်။ ❹ [ـالسِّكِّيْنُ](ဓါး)တုံးသည်။ ❺ [ـالرَّجُلُ]နှုံအသည်။ ညာဏ်ထိုင်းသည်။

[ثُلِمَ] ❶ [ـفِيْ مَالِهِ وَعِرْضِهِ](သူ၏ ဥစ္စာပစ္စည်းနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာ)စော်ကားခံရသည်။

[ثَلْمٌ] ❶ (နံရံ၌)အက်ရာထင်ခြင်း။ အက်ကြောင်းပေါ်ခြင်း။ ❷ (လျှိုကမ်းပါး)ပြိုကျခြင်း။ ❸ (လမ်း)ချိုင့်ခွက်များဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ❹ (ဓါး)တုံးခြင်း။ ❺ နှုံအခြင်း။ ညာဏ်ထိုင်းခြင်း။

[ثَلِمٌ] နှုံအသော(သူ)။ ညာဏ်ထိုင်းသော(သူ)။

[ثَلَّمَ] အက်ရာ ထင်စေသည်။ အက်ကြောင်း ဖြစ်စေသည်။

[اِنْثَلَمَ] ❶ အက်ရာထင်သည်။ အက်

ကြောင်းဖြစ်ပေါ်သည်။ (၁) [ـالْقَوْمُ عَلَى فُلَانٍ] (သူ့ထံ)အဘက်ဘက်မှ ရောက်ရှိလာသည်။

[تَثَلَّمَ] အက်ရာ ထင်သွားသည်။ အက်ကြောင်းဖြစ်သွားသည်။

[اَلثَّلْمُ] ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုရာ၌[فَعُولُنْ]မှ [فَ]အက္ခရာကိုဖြုတ်၍[عُولُنْ]ဟုစပ်ဆိုခြင်း။

[اَلثُّلْمَةُ] (၁) ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုရာ၌[فَعُولُنْ]မှ[فَ]အက္ခရာကို ဖြုတ်၍ [عُولُنْ]ဟုစပ်ဆိုခြင်း။ (၂) အက်ကြောင်းပေါ်သည့်နေရာ။ ကွဲသွားသည့်နေရာ။(ج)[ثُلَمٌ]။

✿ [ثَمَا ـ] (၁) [ـالْخُبْزَ]မုန့်ကို ဖွဲ့သည်။ (၂) [ـالرَّأْسَ](ဦးခေါင်းကို)ကွဲစေသည်။ ခေါင်းကို ရိုက်ခွဲသည်။ (၃) [ـالطَّعَامَ](အစားအစာကို)ထောပတ်၌ ထည့်စိမ်ထားသည်။ (၄) [ـفُلَانًا]အဆီကို ကျွေးသည်။

[ثَمْأٌ] (၁)(မုန့်)ကို ဖွဲ့ခြင်း။ (၂)(ဦးခေါင်းကို)ကွဲစေခြင်း။ ခေါင်းကို ရိုက်ခွဲခြင်း။ (၃)(အစားအစာကို)ထောပတ်၌ ထည့်စိမ်ထားခြင်း။ (၄) အဆီကို ကျွေးခြင်း။

✿ [ثَمْثَمَ] (၁) [ـفُلَانٌ](စကားပြောရာ၌)တုန့်ဆိုင်း၍ပြောသည်၊ ခေတ္တရပ်နား၍ပြောသည်။ (၂) [ـالشَّيْءَ](အညာကို)ကိုင်လှုပ်သည်။ အရင်းကို ကိုင်၍လှုပ်ရမ်းသည်။ (၃) [ـقِرْنَهُ](မိမိ၏ပြိုင်ဘက်ကို)အောင်နိုင်သည်။ နိုင်နင်းလွှမ်းမိုးသည်။ (၄) [ـنَصْلَ السَّيْفِ](ဓါးဦး၊ ဓါးဖျားကို)တွန့်လိပ်စေသည်။ လိမ်ကောက်စေသည်။ (၅) [ـالْإِنَاءَ](အိုး၊ ခွက်ကို)ဖုံးအုပ်သည်။ (၆) [ـالْعَمَلَ](အလုပ်ကို)အပြီးစလွယ်လုပ်သည်။ မျက်နှာလွှဲ ခပစ်လုပ်သည်။ (၇) [ـفُلَانًا]ရပ်နားခွင့် တောင်းသည်။ (၈) [ـعَنِ الشَّيْءِ]ရပ်တန့်သည်။

[تَثَمْثَمَ] [ـعَنِ الشَّيْءِ]ရပ်တန့်သည်။ [تَكَلَّمَ وَمَا تَثَمْثَمَ]သူစကားပြောတာ မရပ်တော့ဘူး။

[اَلثَّمْثَامُ] မိမိ၏ရန်ဘက်ကို အောင်နိုင်သူ။

[اَلثَّمْثَمُ] ခွေး။

✿ [ثَمَجَ ـ] ရောနှောသည်။

[أَثْمَجَ] [ـالثِّيَابَ]အဝတ်အထည်ကို ဒီဇိုင်းနှင့်အရောင် အမျိုးမျိုးတင်သည်။

[اَلْمُثْمِجُ] အဝတ်အထည်ကို ဒီဇိုင်းနှင့်အရောင် အမျိုးမျိုးဖေါ်သူ။

✿ [ثَمَدَ ـ] (၁) [ـالْمَاءُ](ရေ)နည်းပါးသည်။ (၂) [ـالْمَكَانَ]ရေလှောင်ရန်အတွက် ကန်ပြုလုပ်သည်။ (၃) [ـالْمَاءَ]ရေကို မြေကြီးအတွင်းမှ ထုတ်ယူသည်။ (၄) ရေထုကြီးကို ကုန်ဆုံးခန်းခြောက်စေသည်။ (၅) [ـالنَّاقَةَ](ကုလားအုတ်မ၏နို့ကို)ကုန်စင်အောင် ညှစ်သည်။ (၆) [ـفُلَانًا](သူ့ထံ၌ရှိသောအရာကို)ကုန်ဆုံးစေသည်။ ကုန်စင်အောင်လုပ်သည်။

[ثَمْدٌ] (၁)(ရေ)နည်းပါးခြင်း။ (၂) ရေလှောင်ရန်အတွက် ကန်ပြုလုပ်ခြင်း။ (၃) ရေကို မြေကြီးအတွင်းမှ ထုတ်ယူခြင်း။ (၄) ရေထုကြီးကို ကုန်ဆုံးခန်းခြောက်စေခြင်း။ (၅)(ကုလားအုတ်မ၏နို့ကို)ကုန်စင်အောင် ညှစ်ခြင်း။ (၆)(သူ့ထံ၌ရှိသောအရာကို)ကုန်ဆုံးစေခြင်း။ ကုန်စင်အောင်လုပ်ခြင်း။

[ثَمِدَ ـ] (၁) [ـالْمَاءُ](ရေ)နည်းပါးသည်။ (၂) စိတ်မပါ လက်မပါဖြစ်သည်။ ဝါသနာအ

ထုံ နည်းပါးသည်။

[ثَمَدَ] ❶ (ရေ)နည်းပါးခြင်း။ ❷ စိတ်မပါလက်မပါဖြစ်သည်။ ဝါသနာအထုံ နည်းပါးခြင်း။

[اَثْمَدَ] ❶ ကုန်စင်အောင် လုပ်သည်။ ❷ [ـالْعَيْنَ]မျက်စိကို ကာချယ်ဆိုးသည်။

[اِثَّمَدَ] ❶ ရေကန်ရှိရာသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ❷ ရေကို မြေကြီးမှ ထုတ်ယူသည်။ ❸ ရေကို ကုန်စင်အောင် လုပ်သည်။

[اِسْتَثْمَدَ] ❶ [ـالْمَاءَ]ရေကို မြေကြီးမှ ထုတ်ယူသည်။ ❷ ရေကို ကုန်စင်အောင်လုပ်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا]ကောင်းမှုပြုရန် တောင်းဆိုသည်။ ပေးကမ်းချီးမြှင့်ပါရန် တောင်းဆိုသည်။

[اَلْاِثْمِدُ] ခနောက်စိမ်း။

[اَلثَّمْدُ] ❶ အနည်းငယ်မျှသောရေ။ ❷ ရေအိုင်၊ ရေကန်။(ج)[اَثْمَادٌ۔ ثِمَادٌ]။

[اَلثَّمَدُ] ❶ အနည်းငယ်မျှသောရေ။ ❷ ရေအိုင်၊ ရေကန်။

[ثَمُوْدٌ] စမူးဒ်အမျိုးသားများ။(တမန်တော် 'ဆွာလိဟ်'၏အမျိုးသားများ။ ၎င်းတို့သည် ကျေးလက်နေအရပ်များဖြစ်ကြသည်)။

❀ [ثَمَرَ ـُ] ❶ [ـالشَّجَرُ](အပင်)အသီးပေါ်သည်။ အသီးသီးစဖြစ်သည်။ ❷ [ـالشَّيْءُ] ပြီးစီးပြည့်စုံသည်။ ❸ [ـمَالُهُ](သူ၏ဥစ္စာပစ္စည်း)ပေါ်များကြွယ်ဝသည်။ ❹ သစ်သီးဝလံကို စုဆောင်းသည်။

[ثُمُوْرٌ] ❶ (အပင်)အသီးပေါ်ခြင်း။ အသီးသီးစဖြစ်ခြင်း။ ❷ ပြီးစီးပြည့်စုံခြင်း။ ❸ (သူ၏ဥစ္စာပစ္စည်း)ပေါ်များကြွယ်ဝခြင်း။ ❹ သစ်သီးဝလံကို စုဆောင်းခြင်း။

[اَثْمَرَ] ❶ [ـالشَّجَرُ](အပင်)အသီးသီးချိန်တန်သည်။ ❷ [ـالشَّيْءُ]အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းသည်။ ❸ သစ်သီးဝလံဖြင့် ညှိခံကျွေးမွေးသည်။

[ثَمَّرَ] ❶ [ـالشَّجَرُ](အပင်)အသီးသီးသည်။ ❷ [ـاللَّبَنُ](နို့)မလှိုင်တက်သည်။ ❸ [ـمَالَهُ](မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို)တိုးပွားလာအောင် ဆောင်ရွက်သည်။

[اِسْتَثْمَرَ] [ـمَالَهُ](မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို)တိုးပွားလာ အောင်ဆောင်ရွက်သည်။

[اَلْاِسْتِثْمَارُ] အကျိုးအမြတ်ရရှိခံစားရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု။

[اَلثَّامِرُ] ပဲပင်တစ်မျိုး။

[اَلثَّمَرَةُ] ❶ အသီး။ သစ်သီး။ ❷ အကျိုးအမြတ်။ ❸ ရလာဒ်။(ج)[ثِمَارٌ۔ ثُمُرٌ۔ اَثْمَارٌ۔ ثَمَرٌ]။

[اَلثَّمِيْرُ] ❶ အသီးသီးသော(အပင်)။ ❷ အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းသော(အရာ)။

❀ [ثَمَغَ ـَ] ❶ [ـالْاَلْوَانَ](အရောင်များကို)ရောစပ်သည်။ ❷ [ـالثَّوْبَ](အဝတ်ကို)အရောင် အပြည့်ဆိုးသည်။

[ثَمْغٌ] ❶ (အရောင်များကို) ရောစပ်ခြင်း။ ❷ (အဝတ်ကို)အရောင် အပြည့်ဆိုးခြင်း။

[ثَمَّغَ] ❶ (အရောင်များကို) ရောစပ်သည်။ ❷ (အဝတ်ကို)အရောင် အပြည့်ဆိုးသည်။

[اَلثَّمِيْغَةُ] ဦးခေါင်းကွဲသည့် ဒဏ်ရာ။

❀ [ثَمَلَ ـُ] ❶ ကုတ်ကပ်နေထိုင်သည်။ [ثَمَلَ فِىْ دَارِهِ مُنْذُ يَوْمَيْنِ]သူ့အိမ်ထဲက အပြင်မ

ထွက်တာ နှစ်ရက်ရှိပြီ။ ❹ [ـالشَّيءَ]ကျန်ရှိနေစေသည်။ ❺ ဖုံးကွယ်လျှို့ဝှက်ထားသည်။ ❻ [ـالطَّعَامَ](အစားအစာကို)ကောင်းအောင်ပြုပြင်စီမံသည်။ ❼ [ـفُلَانًا]ပြုစုပျိုးထောင်သည်။ ❽ [ـالإِنَاءَ](ခွက်အတွင်းမှ)အမြှုတ်များကို ဖယ်ထုတ်သည်။ ရေကြွင်းရေကျန်ကို ထုတ်သည်။

[ثَمَلَ۔ثُمُولٌ] ❶ ကုတ်ကပ်နေထိုင်ခြင်း။ ❷ ကျန်ရှိနေစေခြင်း။ ❸ ဖုံးကွယ်လျှို့ဝှက်ထားခြင်း။ ❹ (အစားအစာကို)ကောင်းအောင် ပြုပြင်စီမံခြင်း။ ❺ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း။ ❻ (ခွက်အတွင်းမှ)အမြှုတ်များကို ဖယ်ထုတ်ခြင်း။ ရေကြွင်းရေကျန်ကို ထုတ်ခြင်း။

[ثَمِلَ ـ] ❶ (သောက်ထားသည့်အရည်)အာနိသင်ပြသည်။ ❷ [ـإِلَى كَذَا]စွဲလန်းမက်မောသည်။ တတ်မက်သည်။

[ثَمَلٌ] ❶ (သောက်ထားသည့်အရည်)အာနိသင်ပြခြင်း။ ❷ စွဲလန်းမက်မောခြင်း။ တတ်မက်ခြင်း။

[ثَمِلٌ] ❶ အာနိသင်ပြသော(သောက်ထားသည့်အရည်)။ ❷ စွဲလန်းမက်မောသော(သူ)။ တတ်မက်သော(သူ)။

[أَثْمَلَ] ❶ [ـالمَكَانُ](နေရာ)ကောင်းမွန်ပြီး နေထိုင်သူကို စွဲလန်းတတ်မက်စေသည်။ စွဲဆောင်ထားသည်။ ❷ [ـاللَّبَنُ](နို့)အမြှုတ်များသည်။ ❸ [ـالشَّرَابُ](သောက်သည့်အရည်)သောက်သူကို မူးဝေစေသည်။ ❹ [ـالإِنَاءَ](ခွက်အတွင်းမှ)အမြှုတ်များကို ဖယ်ထုတ်သည်။ ရေကြွင်းရေကျန်ကို ထုတ်သည်။

[ثَمَّلَ] ❶ [ـالشَّرَابَ](သောက်ဖွယ်ရာအရည်ကို)အချဉ်ပေါက်စေသည်။ အရက်ဖြစ်စေသည်။ ❷ [ـالشَّرَابُ](သောက်သည့်အရည်)သောက်သူကို မူးဝေစေသည်။

[تَثَمَّلَ] ❶ (သောက်ဖွယ်ရာအရည်)အချဉ်ပေါက်သည်။ အရက်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ (အရည်ကို)စုတ်ယူသည်။ ဖြည်းဖြည်းချင်းသောက်သည်။

[الثِّمَالُ] ခိုလှုံရာနေရာ၊ အားကိုးတကြီးအကူအညီ ရယူတောင်းခံသည့်နေရာ။

[الثُّمَالُ] စုဆောင်းသိမ်းထားသော ပြင်းထန်သည့်အဆိပ်။

[الثُّمَالَةُ] ❶ ခွက်၏အခြေ၌ ကပ်နေသောရေကြွင်းရေကျန်။ ❷ အမြှုတ်။(ဇ)[ثُمَالٌ]။

[الثَّمْلَةُ] ❶ ခွက်၏အခြေ၌ ကပ်နေသောရေကြွင်းရေကျန်။ ❷ အမြှုတ်။ ❸ ဆီစိမ်ထားသော အဝတ်ပိုင်း။(ဇ)[ثَمْلٌ]။

[الثُّمْلَةُ] ❶ ခွက်၏အခြေ၌ ကပ်နေသောရေကြွင်းရေကျန်။ ❷ အမြှုတ်။ ❸ ဆီစိမ်ထားသော အဝတ်ပိုင်း။

[الثَّمِيلَةُ] ❶ ခွက်၏အခြေ၌ ကပ်နေသောရေကြွင်းရေကျန်။❷ အနားယူအပန်းဖြေရန်ခင်းကျင်းထားသော အဆောက်အဦး။ ❸ ရေကို တားဆီးပိတ်ကာထားသည့် အရာ။(ဇ)[ثَمَائِلُ۔ثَمِيلٌ]။

[المَثْمَلَةُ] ရေကို သိုလှောင်ထားသည့်နေရာ။(ဇ)[مَثَامِلُ]။

[المِثْمَلَةُ] ❶ ဆိတ်၊ နွားကျောင်းသူ၏

လည်ပင်း၌ ချိတ်ဆွဲထားရသော မြေပုံအညွန်း။ (၂) တိရစ္ဆာန်၏ လည်ပင်း၌ ချိတ်ဆွဲထားသော မြက်အိပ်။ (၃) နို့ချဉ်၊ ဒိန်ချဉ်ကို အရည်စစ်ထုတ်ရသော အုန်းလက်၊ ထန်းလက်စသည်တို့ဖြင့် ယက်လုပ်ထားသော အိပ်။ (ဇ)[مَثَامِل]။

[ثَمَّ ـ] (၁) [ـ الشَّيْءَ]မြက်ပင်ဖြင့် ကာရံထားသည်။ (၂) [ـ يَدَه]မြက်ပင်ဖြင့် လက်ကို သုတ်သပ်သည်။ (၃) [ـ الشَّيْءَ]ကောင်းအောင် ပြုပြင်မွမ်းမံသည်။ (၄) [ـ الطَّعَامَ](အစားအစာကို)အကောင်းစားဖြစ်စေ၊ အညံ့စားဖြစ်စေ တွေ့မရှောင်စားသည်။ (၅) [ـ الدَّابَّةُ النَّبَاتَ](တိရစ္ဆာန် အပင်ကို)ပါးစပ်ဖြင့် ဆွဲနှုတ်သည်။

[ثَمٌّ] (၁) မြက်ပင်ဖြင့် ကာရံထားခြင်း။ (၂) မြက်ပင်ဖြင့် လက်ကို သုတ်သပ်ခြင်း။ (၃) ကောင်းအောင် ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း။ (၄) (အစားအစာကို)အကောင်းစားဖြစ်စေ၊ အညံ့စားဖြစ်စေ တွေ့မရှောင်စားခြင်း။ (၅) (တိရစ္ဆာန် အပင်ကို)ပါးစပ်ဖြင့် ဆွဲနှုတ်ခြင်း။

[ثَمُومٌ] (အပင်ကို)ပါးစပ်ဖြင့် ဆွဲနှုတ်စားသောတိရစ္ဆာန်။(ဇ)[ثُمُمٌ]။

[ثَمَّمَ] [ـ الْعَظْمَ](အရိုးကို)ထင်ရှားပေါ်လွင်လာအောင် လုပ်သည်။

[اِنْثَمَّ] (၁) [ـ الشَّيْخُ](အဖိုးအို)အသက်ကြီးရင့်ပြီး အားအင်ချိနဲ့သည်။ (၂) ပိန်ခြုံးသည်။ (၃) [ـ عَلَيْهِ]စုပြုံကျရောက်သည်။

[الثُّمَامُ] မြက်။[هُوَ مِنْكَ عَلَى طَرَفِ الثُّمَامِ]သူဟာ မင်းနဲ့ လက်တစ်ကမ်းအကွာမှာရှိတယ်။[الْغَرِيقُ يَتَشَبَّثُ بِثُمَامَةٍ]ရေနစ်သူဟာ မြက်တစ်ပင်ကိုလည်း ဆုတ်ကိုင်မှာပဲ။

[ثُمَّ] ထို့နောက်။(အရဗီသဒ္ဒါ၌ ၄င်းကို [عَطْفٌ]ဟုခေါ်သည်။ အဖြစ်အပျက်၊ ဖြစ်စဉ်တို့၏ တစ်ခုပြီးတစ်ခုအစီအစဉ်ကို ဖော်ပြရာ၌ အချိန်အတန်ကြာဆိုင်းပြီးမှ နောက်ထပ်ပေါ်ပေါက်သောဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြရန်သုံးသည်။ သာဓက -

﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ﴾

ထို့ပြင် ထိုအရှင်မြတ်သည် လူသားအားဖန်ဆင်းခြင်းကို ရွှံ့စေးဖြင့် စတင်တော်မူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ထိုအရှင်မြတ်သည် ယင်းလူသား၏အဆက်အနွယ်ကို အဖိုးမတန်သောအရည်မှ ညှစ်ထုတ်ထားသောအရည်ဖြင့် ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်။)

[ثُمَّتَ] ထို့နောက်။

[ثَمَّ] ထိုနေရာ၌။ ထိုနေရာသို့။ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ﴾၄င်းပြင် အသင်သည် ထိုနေရာသို့ ကြည့်သောအခါ။ ﴿وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ﴾ ၄င်းပြင် ငါအရှင်မြတ်သည် အခြားအုပ်စုများကိုလည်း ထိုနေရာသို့ ချဉ်းကပ်စေတော်မူခဲ့သည်။ ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾သို့ဖြစ်ရာ အသင်တို့သည် မည်သည့်ဘက်ကိုမဆို မျက်နှာမူသည်ဖြစ်စေ၊ ထိုမှာဘက်၌ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏မျက်နှာတော်သည် ရှိနေတော်မူ၏။

[الثُّمَّةُ] မြက်တစ်ဆုပ်။(ဇ)[ثُمَمٌ]။

[الثِّمَّةُ] ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော(အရာ၊ သူ)။

[شَيْخٌ ثَمَّةٌ]အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်နေသော အဖိုးအို။ (ဇ)[ثِمَمٌ]။

[اَلْمَثَمُّ] ချက်ကြိုးဖြတ်ထားသည့်နေရာ။ (ဇ) [مَثَامٌ]။

[ثَمَنَ ـُ] (၁) [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာ၏)ရှစ်ပုံတစ်ပုံကို ယူသည်။ (၂) ရှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သည်။

[ثَمْنٌ] (၁) (တစ်စုံတစ်ရာ၏)ရှစ်ပုံတစ်ပုံကို ယူခြင်း။ (၂) ရှစ်ယောက်မြောက် ဖြစ်ခြင်း။

[ثَمُنَ ـُ] (၁) [ـ الشَّيْءُ]တန်ဖိုးကြီးမားသည်။ တန်ဖိုးမြင့်မားသည်။ (၂) ဂုဏ်အရည်အချင်း မြင့်မားသည်။

[ثَمَانَةٌ] (၁) တန်ဖိုးကြီးမားခြင်း။ တန်ဖိုးမြင့်မားခြင်း။ (၂) ဂုဏ်အရည်အချင်း မြင့်မားခြင်း။

[ثَمِينٌ] (၁) တန်ဖိုးကြီးမားသော(အရာ)။ တန်ဖိုးမြင့်မားသော(အရာ)။ (၂) ဂုဏ်အရည်အချင်း မြင့်မားသော(သူ)။

[اَثْمَنَ] (၁) [ـ الْقَوْمُ]လူဦးရေ ရှစ်ယောက်ဖြစ်သွားသည်။ (၂) [ـ السِّلْعَةُ]ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုးမြင့်တက်သည်။ (၃) [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)တန်ဖိုးသတ်မှတ်သည်။ (၄) [ـ فُلَانًا] ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို ပေးသည်။

[ثَامَنَ] ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို မြှင့်တင်၍ပြောဆိုသည်။ ဈေးတင်ရောင်းသည်။

[ثَمَّنَ] (၁) [ـ السِّلْعَةَ](ပစ္စည်း)တန်ဖိုးသတ်မှတ်သည်။ (၂) [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)အချက်ရှစ်ချက် သတ်မှတ်သည်။ အပိုင်းရှစ်ပိုင်း ခွဲသည်။

[اَلثَّمَنُ] တန်ဖိုး။ သတ်မှတ်ဈေးနှုန်း။

[اَلثُّمْنُ ـ اَلثُّمُنُ] ရှစ်ပုံတစ်ပုံ။(ဇ)[اَثْمَانٌ]။

[اَلثَّمِينُ] (၁) တန်ဖိုးကြီးမားသော(အရာ)။ တန်ဖိုးမြင့်မားသော(အရာ)။ (၂) ဂုဏ်အရည်အချင်း မြင့်မားသော(သူ)။ (၃) ရှစ်ပုံတစ်ပုံ။ (ဇ)[اَثْمَانٌ]။

[اَلثَّنْدُوَةُ] (၁) ယောကျ်ား၏နို့အုံ။ (၂) နှာခေါင်း၏အဖျား၊ နှာနု။(ဇ)[ثَنَادٍ]။

[اَلثُّنْطُبُ] ငှက်လှောင်အိမ်ပြုလုပ်သူတို့ အသုံးပြုလေ့ရှိသော ဝါးကို အပေါက်ဖေါက်သည့် ကိရိယာ။

[اَثَنَّ] (၁) မြက်ခြောက် ပေါများသည်။ (၂) အားအင်ချိနဲ့၍ ယိုယွင်းပျက်စီးသည်။

[ثَنَّنَ] (၁) မြက်ခြောက်ကို ကျွေးစားသည်။ (၂) [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)လေးလံသည့်ဝန်တင်ဆောင်ထားသဖြင့် ချက်နှင့်မြေကြီးထိလုမတတ်ဖြစ်သည်။

[اَلثِّنُّ] (၁) မြက်ခြောက်။ (၂) ကျွတ်ဆတ်သောအပင်။ (ဇ) [ثِنَانٌ]။

[اَلثُّنَّةُ] (၁) ဝမ်းဗိုက်အောက်ပိုင်း။ (၂) တိရစ္ဆာန်၏ခွါအရင်းရှိ မြေကြီးနှင့် ထိလုမတတ်ဖြစ်နေသောအမွေး။(ဇ) [ثُنَنٌ]။

[ثَنَى ـِ] (၁) [ـ الشَّيْءَ]လိပ်ပတ်ထားသည်။ (၂) [ـ صَدْرَهُ]မိမိ၏ရင်ပတ်ကို တစ်စုံတစ်ရာပေါ်၌ ကုန်း၍ဖိထားသည်။ ရင်ပတ်ကို ကုန်း၍ဖိထားသည်။《اَلَا اِنَّهُمْ يَثْنُوْنَ صُدُوْرَهُمْ لِيَسْتَخْفُوْا مِنْهُ》မှတ်ယူကြကုန်၊ မုချကေန် ၎င်းတို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အပေါ်၌ လျှို့ဝှက်ဖုံးအုပ်ထားကြရန် မိမိတို့၏ရင်ပတ်များကို ကုန်း၍ဖိ

ထားကြသည်။ ❸ [ـــفُلَانًا عَنْ كَذَا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)မျက်နှာ လွှဲစေသည်။ ဦးတည်ချက် ပြောင်းလဲစေသည်။ ❹ [ـــعِنَانَ فَرَسِهِ](မြင်း)ဒုန်းစိုင်းပြေးနေရာမှ အရှိန်လျှော့ချရန် ဇက်ကြိုးကို မြင်း၏မျက်နှာပေါ်၌ အနည်းငယ်လိပ်ခေါက်လျှော့ကျစေသည်။ ❺ [ـــعِنَانَهُ عَنِّي]မျက်နှာလွှဲသွားသည်။ ကျောခိုင်းသည်။ ❻ [ـــفُلَانًا عَلَى وَجْهِهِ]လာရာလမ်းအတိုင်း ပြန်ပို့သည်။ ❼ [ـــعِطْفَهُ] မောက်မာသည်။ ❽ [ـــفُلَانًا]ဒုတိယလူ ဖြစ်သည်။

[ثَنْيٌ] ❶ လိပ်ပတ်ထားခြင်း။ ❷ မိမိ၏ရင်ပတ်ကို တစ်စုံတစ်ရာပေါ်၌ ကုန်း၍ဖိထားခြင်း။ ရင်ပတ်ကို ကုန်း၍ဖုံးဖိထားခြင်း။ ❸ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)မျက်နှာလွှဲစေခြင်း။ ဦးတည်ချက် ပြောင်းလဲစေခြင်း။ ❹ (မြင်း)ဒုန်းစိုင်းပြေးနေရာမှ အရှိန်လျှော့ချရန် ဇက်ကြိုးကို မြင်း၏မျက်နှာပေါ်၌ အနည်းငယ် လိပ်ခေါက်လျှော့ကျစေခြင်း။ ❺ မျက်နှာလွှဲသွားခြင်း။ ကျောခိုင်းခြင်း။ ❻ လာရာလမ်းအတိုင်း ပြန်ပို့ခြင်း။ ❼ မောက်မာခြင်း။ ❽ ဒုတိယလူ ဖြစ်ခြင်း။

[أَثْنَى] ❶ [ـــالْحَيَوَانُ](တိရစ္ဆာန်)ရှေ့သွားကျွတ်သည်။ ❷ [ـــعَلَى فُلَانٍ]ချီးမွမ်းသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ဂုဏ်ကို ဖော်ထုတ်ပြောဆိုသည်။

[ثَنَّى] ❶ [ـــالشَّيْءَ]နှစ်ခုပြုလုပ်သည်။ နှစ်ပိုင်းဖြစ်စေသည်။ ❷ [ـــبِالْأَمْرِ]ကိစ္စတစ်ခုကို ယခင်ကိစ္စတစ်ခုဖြင့် ချိတ်ဆက်သည်။ ❸ [ـــالْكَلِمَةَ]ပုဒ်တစ်ခုကို ဒွိဝုစ်ကိန်း၏သင်္ကေတ ထည့်ပေးသည်။ ❹ [ـــالْحَرْفَ]အက္ခရာတစ်လုံး၌ အစက်နှစ်စက်ထည့်သည်။

[اِثَّنَى] တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လိပ်ခေါက်ထားသည်။ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လိပ်ခေါက်ရစ်ပတ်ထားသည်။

[اِنْثَنَى] ❶ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လိပ်ခေါက်ထားသည်။ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လိပ်ခေါက်ရစ်ပတ်ထားသည်။ ❷ [ـــفِي مِشْيَتِهِ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ မော်ကြွားဝင့်ဝါလျက် လျှောက်သည်။

[تَثَانَى] [ـــعَلَيْهِ](သူ့အကြောင်း)ချီးမွမ်းပြောဆိုသည်။ သူ့ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖော်ထုတ်ပြောဆိုသည်။

[تَثَنَّى] ❶ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လိပ်ခေါက်ထားသည်။ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု လိပ်ခေါက်ရစ်ပတ်ထားသည်။ ❷ [ـــفِي مِشْيَتِهِ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ မော်ကြွားဝင့်ဝါလျက် လျှောက်သည်။ ❸ [ـــفِي صَنْعِهِ كَذَا]သံသယဖြစ်သည်။ ဝေခွဲမရဖြစ်သည်။ သို့လော၊ သို့လောဖြစ်သည်။

[اِسْتَثْنَى] ချွင်းချန်ထားသည်။ ချွင်းချန်၍ ပယ်ထားသည်။

﴿إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ အခါတပါး၌ ၎င်းတို့က ''မချကြေန် မိမိတို့သည် နံနက်စောစောသွားကြလျက် ယင်း(ဥယျာဉ်)မှ အသီးများကို ဆွတ်ခူးကြမည်'' ဟု ကျိန်ဆိုခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့သည် (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အလိုတော်ရှိပါလျှင်)ဟူ၍ ချွင်းချက်ထား၍ပြောဆိုခြင်းမပြုခဲ့ကြပေ။

[اَلْاِثْنَانِ] နှစ်ခု။ နှစ်ယောက်။(ဖိုနာမ်[مُذَكَّر]

[اَلثُّنَى] နှစ်ကြိမ်။ နှစ်ခါ။ နှစ်ခု။
[نَادَيْتُهُ ثُنَى]ငါသူ့ကို နှစ်ကြိမ် အော်ခေါ်ခဲ့တယ်။
[اَلثِّنَى] ❶ နှစ်ကြိမ်။ နှစ်ခါ။ နှစ်ခု။ ❷ နှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ရသော အလုပ်။ နှစ်ကြိမ်ဖြစ်သောအမှုကိစ္စ။ (ဇ) [اَثْنَاءٌ]။
[اَلثَّنَاءُ] ချီးမွမ်းခြင်း။ ဂုဏ်မွမ်းခြင်း။(ဇ) [اَثْنِيَةٌ]။
[اَلثِّنَاءُ] တိရစ္ဆာန်၏ခြေကို ခတ်ရသော လက်ထိပ်ကွင်းနှင့်တူသော ကွင်းနှစ်ခုအနက် တစ်ခု။ (ဇ) [اَثْنِيَةٌ]။
[ثُنَاءَ] နှစ်ယောက်စီ၊ နှစ်ယောက်စီ။
[جَاءُوا ثُنَاءَ]သူတို့ နှစ်ယောက်စီ၊ နှစ်ယောက်စီ လာခဲ့ကြသည်။
[اَلثَّنَوِيَّةُ] ကောင်းကျိုးဆောင်သည့် ဘုရားနှင့် မကောင်းကျိုး ဆောင်သည့်ဘုရားဟူ၍ ဘုရားနှစ်ပါးရှိသည်ဟုခံယူသောဝါဒ။ ယင်းဝါဒကို ယုံကြည်သူများ။ ၄င်းတို့သည် ယင်းဘုရားနှစ်ပါးအတွက် အလင်းနှင့်အမှောင်ကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြကြသည်။
[اَلثِّنْيُ] ❶ ကလေးနှစ်ကြိမ် မွေးဖွားပြီးသောမိန်းမ။ ❷ ဒုတိယမြောက်ကလေး။ ❸ တွန့်လိမ်နေသော(မြွေ ကြိုးစသည်)။ ❹ အဖု၊ အစ။ [ثِنْيَا الْحَبْلِ]ကြိုးစနှစ်ဘက်။ ❺ [ثِنْيٌ مِنَ الْجَبَلِ]တောင်တန်းရှိ ကွေ့ကောက်သွားသည့်အပိုင်း။ ❻ [ثِنْيٌ مِنَ الثَّوْبِ]အနားစ တွန့်လိမ်၍ ခေါက်နေသောအဝတ်။ ❼ [ثِنْيٌ مِنَ اللَّيْلِ]ညဉ့်၏အစိတ် အပိုင်းတစ်ခု။ ညပိုင်း အချိန်တစ်ချိန်။(ဇ) [اَثْنَاءٌ]။

ဖြစ်ပြီး ဒွိဝုစ်ကိန်း[تَثْنِيَة]ဖြစ်သောနာမ်ကို ရေတွက်ရာ၌သုံးသည်။သာဓက-
[رَجُلَانِ اِثْنَانِ]ယောကျ်ားနှစ်ယောက်)။
[يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ]တနင်္လာနေ့။
[اَلْاِثْنَتَانِ] နှစ်ခု။ နှစ်ယောက်။(မနာမ်[مُؤَنَّث] ဖြစ်ပြီး ဒွိဝုစ်ကိန်း[تَثْنِيَة]ဖြစ်သောနာမ်ကို ရေတွက်ရာ၌သုံးသည်။သာဓက-
[اِمْرَاَتَانِ اِثْنَتَانِ]မိန်းမကြီးနှစ်ယောက်)။
[اِثْنَاعَشَرَ] တစ်ဆယ့်နှစ်ခု။ တစ်ဆယ့်နှစ်ယောက်။(သာဓက-[اِثْنَاعَشَرَ رَجُلًا]ယောကျ်ားတစ်ဆယ့်နှစ်ယောက်)။
[اِثْنَتَاعَشَرَةَ] တစ်ဆယ့်နှစ်ခု။ တစ်ဆယ့်နှစ်ယောက်။(သာဓက-[اِثْنَتَاعَشَرَةَ اِمْرَاَةً]မိန်းမတစ်ဆယ့်နှစ်ယောက်)။
[اَلْاِثْنَاعَشَرِىْ] အူသိမ်။
[اَلْاِثْنَاعَشَرِيَّةُ] ရှီအာအုပ်စုတစ်ခု၏အမည်။(၄င်းတို့၏အယူအဆအရ အေမာမ်(၁၂)ပါးရှိပြီး ပထမအေမာမ်သည် သာဝကကြီးအလီဖြစ်၍ နောက်ဆုံးအေမာမ်သည် အေမာမ်မဟ်ဒီဖြစ်သည်။)
[اَلثَّانَوِىُّ] ဒုတိယအဆင့်။
[اَلثَّانِيَةُ] စက္ကန့်။(တစ်မိနစ်၏ ခြောက်ဆယ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်သော အချိန်အပိုင်းအခြား။ သို့မဟုတ် ယင်းအချိန်ပိုင်းကို ညွှန်ပြသောနာရီလက်တံငယ်။) (ဇ) [ثَوَانٍ]။
[اَلثُّنَائِىُّ] အခြမ်းနှစ်ခြမ်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော (အရာ)။ အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါသော(အရာ)။
[اَلْحُكْمُ الثُّنَائِىُّ]ကဏ္ဍနှစ်ရပ်ခွဲထားသော အမိန့်။

[اَثْنَاءٌ] အတောအတွင်း၊ စဉ်တွင်။

[فِى اَثْنَاءِ الْاَكْلِ]စားနေစဉ် အတောအတွင်း။

[اَلثَّنِيَّةُ] ❶ အပေါ်ရှေ့အလယ်သွားနှစ်ချောင်းနှင့် အောက်ရှေ့အလယ်သွားနှစ်ချောင်း၊ စုစုပေါင်းသွား(၄)ချောင်းအနက် တစ်ချောင်း။ ❷ တောင်ကြားလမ်း။ ❸ ချွင်းချန်ထားခြင်း၊ ချွင်းချန်၍ ပယ်ထားခြင်း။ ❹ ချွင်းချန်ထားသောအရာ၊ ချွင်းချန်၍ပယ်ထားသောအရာ။ ❺ သီးခြားရွေးချယ်ထားသည့်အရာ။(ဗ) [ثَنَايَا]။

[فُلَانٌ طَلَّاعُ ثَنَايَا]အခက်အခဲများကို ကြံ့ကြံ့ခံ၍ကျော်လွှားနိုင်သူ။ အရေးပါသော ကိစ္စများ၌သာ စိတ်ဝင်တစားကြိုးစားလုပ်ကိုင်သူ။

[اَلثُّنْيَانُ] ကိုယ်ပိုင်အရည်အချင်းမရှိဘဲ သူများနောက်ကိုသာလိုက်၍ အားကိုးနေတတ်သူ။

[اَلْمَثَانِى] အကြိမ်ကြိမ်၊ အဖတ်တလဲလဲ ရွတ်ဖတ်ရသော(စာပိုဒ်)။

﴿وَلَقَدْ اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِى وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيْمَ﴾ ငါအရှင်မြတ်သည် အသင့်အား အဖန်တလဲလဲ ရွတ်ဖတ်ရသော မုက္ခပါဌ်တော် ခုနစ်ပါးနှင့် ကြီးကျယ်လှစွာသော ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်ကို ချီးမြှင့်ပေးသနားတော်မူခဲ့သည်။

[اَلْمَثْنَى] နှစ်ယောက်စီ၊ နှစ်ယောက်စီ။

[جَائُوْا مَثْنَى]သူတို့ နှစ်ယောက်စီ၊ နှစ်ယောက်စီ လာခဲ့ကြသည်။(ဗ) [مَثَانٍ]။

[اَلْمَثْنَوِىُّ] ❶ နောက်ဆုံးအက္ခရာများကို ကာရံတူအောင် ပြုလုပ်ထားသော နှစ်ကြောင်းစပ်ကဗျာ။ ❷ 'တဆွောင်ဝုဖ်'အစ္စလာမ့်ပရမတ္တတရားအကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားသော မော်လာနာဂျလာလွှဒ်ဒီးန်ရှမီ၏ ကဗျာကျမ်း။

✿ [ثَابَ ـُ] ❶ ပြန်လှည့်လာသည်။ ❷ [ـالْمَاءُ] (ရေ)ကန်ထဲ၌စု ဝေးနေသည်။ (ရေ)ကန်ထဲ၌ ပြည့်သည်။ ❸ [ـمَالُهُ](ဥစ္စာပစ္စည်း)တိုးပွါးများပြားသည်။ ❹ [ـالْقَوْمُ]တဖွဲဖွဲ ရောက်ရှိလာကြသည်။ အဆက်မပြတ် ရောက်ရှိလာကြသည်။

[ثَوْبٌ ـ ثَوَبَانٌ] ❶ ပြန်လှည့်လာခြင်း။ ❷ (ရေ)ကန်ထဲ၌စုဝေးနေခြင်း။ (ရေ)ကန်ထဲ၌ ပြည့်ခြင်း။ ❸ (ဥစ္စာပစ္စည်း)တိုးပွါးများပြားခြင်း။ ❹ တဖွဲဖွဲ ရောက်ရှိလာကြခြင်း။ အဆက်မပြတ်ရောက်ရှိလာကြခြင်း။

[اَثَابَ] ❶ ပြန်လှည့်လာစေသည်။ ❷ အကျိုးဆုလာဘ်ချီးမြှင့်သည်။

﴿فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوْا جَنّٰتٍ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ﴾ သို့ဖြစ်ရာ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ထိုသူတို့အား ထိုသူတို့ဝန်ခံပြောဆိုခဲ့ကြသည့်အတွက်ကြောင့် အကြင်ဥယျာဉ်များကို အစားပေးချီးမြှင့်တော်မူမည်။ ယင်းဥယျာဉ်များ၏ အောက်၌ စမ်းချောင်းများသည် စီးဆင်းလျက်ရှိပေမည်။

[ثَاوَبَ] အလေ့အထဖြစ်စေသည်။ အကျင့်ဖြစ်စေသည်။ [ثَاوَبَهُ الْمَرَضُ]သူ့မှာ ဒီရောဂါ ခဏခဏဖြစ်တယ်။

[ثَوَّبَ] ❶ ပြန်လာသည်။ ❷ ခေါ်သည်။ နှိုးဆော်သည်။ [ثَوَّبَ بِالصَّلَاةِ] 'ဆွလာတ်' ဝတ်ပြုရန် နှိုးဆော်သည်။ ❸ 'ဖရတ်သ္ဂ်' မပြုမနေရအဓိကတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် တာဝန်မရှိသော 'နဖ်လ်' အပိုကောင်း

မှုကို ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❸ အဝတ်ကို လှုမြင်သာအောင် လှုပ်ရမ်းပြသည်။ ❹ အစားပေးသည်။ ဆုလာဘ်ချီးမြှင့်သည်။

[ثُيِّبَ] [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)တစ်ခုလပ်ဖြစ်သွားသည်။

[مُثَيَّبٌ] တစ်ခုလပ်ဖြစ်သွားသော (မိန်းမ)။

[تَثَوَّبَ] အပိုကောင်းမှုများကို ဆောင်ရွက်သည်။ တာဝန်ရှိသည့်ထက် ပိုမို၍ ကောင်းမှုကို ဆောင်ရွက်သည်။

[تَثَيَّبَ] [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)တစ်ခုလပ်ဖြစ်သွားသည်။

[اِسْتَثَابَ] အကျိုးဆုလာဘ်ကို တောင်းခံသည်။

[اَلثَّائِبُ] ❶ မိုးမရွာမီ တိုက်ခတ်သောလေပြင်း။ ❷ [مَاءٌثَائِبٌ]ပင်လယ်ရေကျပြီးနောက်ကျန်ရစ်ခဲ့သောရေ။

[اَلثُّبَةُ] ကြည့်[ث ب ى]။

[اَلثَّوَابُ] ❶ အကျိုးကုသိုလ်။ အကျိုးဆုလာဘ်။ ❷ ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှု။

[اَلثَّوْبُ] အဝတ်၊ အထည်။[طَاهِرُ الثَّوْبِ]အပြစ်ကင်းစင်သူ။[ثَوْبُ الْمَاءِ]အချင်း။(ج) [اَثْوَابٌ ـ ثِيَابٌ]။

[اَلثَّوَّابُ] အဝတ်၊ အထည်ရောင်းသူ။

[اَلثَّيِّبُ] တစ်ခုလပ်မိန်းမ၊ အပျိုမဟုတ်သော မိန်းမ။

[اَلْمَثَابُ ـ اَلْمَثَابَةُ] ❶ အိမ်။ ❷ လူအများစုဝေးရာနေရာ။ ❸ ခိုလှုံရာနေရာ။

﴿وَ اِذْجَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَ اَمْنًا﴾ ၄င်းပြင်ငါအရှင်မြတ်သည် ယင်းအိမ်တော်ကို လူအပေါင်းစုဝေးရာနေရာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဘေးရန် ကင်းငြိမ်းရာနေရာအဖြစ်လည်းကောင်း ပြုလုပ်ထားတော်မူသည်။ ❸ အကျိုးဆုလာဘ်။

[اَلْمَثُوبَةُ ـ اَلْمَثْوَبَةُ]အကျိုးဆုလာဘ်။

﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ﴾ အမှန်ပင် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အထံတော်မှ အကျိုးဆုလာဘ်သည် သာ၍ကောင်းမြတ်လှ၏။

✿ [ثَارَ ـُ] ❶ ထကြွပြန့်နှံ့သည်၊ ပြန့်ကြဲသည်။ လွင့်စင်ပြန့်နှံ့သည်။ [ـ الْغُبَارُ]ဖုံတထောင်းထောင်းထသည်။ ❷ [ـ الْمَاءُ](ရေ)ပန်းထွက်သည်။ ❸ [ـبِهِ النَّاسُ](သူ့ကို လူအများက)ဝိုင်းဝန်း တိုက်ခိုက်ကြသည်။

[ثَوَرَانٌ ـ ثَوْرٌ ـ ثَوْرَةٌ] ❶ ထကြွပြန့်နှံ့ခြင်း။ ပြန့်ကြဲခြင်း။ လွင့်စင်ပြန့်နှံ့ခြင်း။ ❷ (ရေ)ပန်းထွက်ခြင်း။ ❸ (သူ့ကို လူအများက)ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ကြခြင်း။

[اَثَارَ] ❶ ထကြွပြန့်နှံ့စေသည်။ ပြန့်ကြဲစေသည်။ လွင့်စင်ပြန့် နှံ့စေသည်။ ❷ [ـ الْاَرْضَ](စိုက်ပျိုးရန် မြေကို)ထွန်ယက်သည်။﴿وَ اَثَارُوْا الْاَرْضَ وَ عَمَرُوْهَا﴾ထို့ပြင် ထိုသူတို့သည် မြေကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပြီး စည်ပင်သာယာအောင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ❸ စနစ်တကျ စူးစမ်းလေ့လာသည်။ နိုက်နိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာသည်။

[ثَاوَرَ] ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်သည်။

[ثَوَّرَ] ထကြွပြန့်နှံ့စေသည်။ ပြန့်ကြဲစေသည်။ လွင့်စင်ပြန့် နှံ့စေသည်။

[تَثَاوَرَ] တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်သည်။

[اَلثَّوْرُ] ❶ နွားထီး။(ج)[ثِيَرَةٌ-ثِيرَانٌ-ثِيرَةٌ]။ ❷ နွားသဏ္ဍာန် နက္ခတ်တစ်ခု၏အမည်။

[اَلثَّوْرَةُ] နိုင်ငံရေးသို့မဟုတ် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ တော်လှန်ရေး။

[اَلْمَثْوَرَةُ] နွားပေါသောဒေသ။(ج)[مَثَاوِرُ]။

✽ [ثَاعَ ـُ] စီးတွေသည်။

[ثَوْعٌ] စီးတွေခြင်း။

✽ [ثَالَ ـُ] ❶ ရှုးသွပ်သည့် လက္ခဏာပြသည်။ ❷ ထူထိုင်းနှုံအသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]စုပြုံကျရောက်စေသည်။

[ثَوْلٌ] ❶ ရှုးသွပ်သည့် လက္ခဏာပြခြင်း။ ❷ ထူထိုင်းနှုံအခြင်း။ ❸ စုပြုံကျရောက်စေခြင်း။

[ثَوِلَ ـَ] ❶ ရှုးသွပ်သည်။ ❷ တုန်ခါလှုပ်ရှားသည်။

[ثَوَلٌ] ❶ ရှုးသွပ်ခြင်း။ ❷ တုန်ခါလှုပ်ရှားခြင်း။

[اَثْوَلُ] ❶ ရှုးသွပ်သော(သူ)။ ❷ တုန်ခါလှုပ်ရှားသော(သူ၊ အရာ)။(م)[ثَوْلَاءُ]။ (ج)[ثُوْلٌ]။

[اِنْثَالَ] အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက် ကျရောက်သည်။ အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက် ရောက်ရှိလာသည်။[اِنْثَالَ عَلَيْهِ النَّاسُ](သူ့ထံ လူအများ) အဘက်ဘက်မှ ရောက်ရှိလာကြသည်။ [اِنْثَالَتْ عَلَيْهِ الْاَفْكَارُ]အကြံဉာဏ်များ ဆက်တိုက်ပေါ်ပေါက်သဖြင့် မည်သည့်အရာကို စတင်ဆောင်ရွက်ရမှန်းမသိဖြစ်သည်။

[اِنْثَالَتْ عَلَيْهِ الْعِبَارَةُ]ပြောရမည့်စကားများ ဆက်တိုက်ပေါ်ပေါက်သဖြင့် မည်သည့် စကားကို စတင်ပြောဆိုရမှန်းမသိဖြစ်သည်။

[تَثَوَّلَ] အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက် ကျရောက်သည်။ အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက် ရောက်ရှိလာသည်။

[اَلْاَثْوَلُ] အသိဉာဏ်ခေါင်းပါး၍ အလွန်နှေးကွေးလေးလံသူ၊ တုန်ချိတုန်ချိဖြင့် နှေးကွေးစွာလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူ။

[اَلثَّوْلُ] ပျားအုပ်။

[اَلثُّوَيْلَةُ] လူစုလူဝေး။[اَتَى ثُوَيْلَةٌ مِنَ النَّاسِ] လူအုပ်ကြီး ရောက်ရှိလာသည်။

✽ [اَلثُّوْمُ] ကြက်သွန်ဖြူ။

✽ [اَلثُّوَيْنَى] မုန့်လုပ်ရန်အတွက် နယ်ပြီးသားဂျုံမှုန့်ညက်အောက်၌ ဖြူးထားသော ဂျုံမှုန့်၊ ဆန်မှုန့်စသည်။

✽ [ثَوَى ـِ] ❶ အတည်တကျနေထိုင်သည်၊ နားခိုနေထိုင်သည်။﴿وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِىٓ اَهْلِ مَدْيَنَ﴾ အသင်သည် မဒ်ယာန်မြို့သားများနှင့်အတူ နေထိုင်ခဲ့သူမဟုတ်ချေ။ ❷ ပျက်စီးသည်။

[ثَوَاءٌ-ثُوِيٌّ] ❶ အတည်တကျနေထိုင်ခြင်း။ နားခိုနေထိုင်ခြင်း။ ❷ ပျက်စီးခြင်း။

[اَثْوَى] ❶ အတည်တကျနေထိုင်စေသည်။ နေရာထိုင်ခင်းပေးသည်။ ❷ အတည်တကျနေထိုင်သည်။

[ثَوَّى] အတည်တကျနေထိုင်စေသည်။ နေရာထိုင်ခင်းပေးသည်။

[اَلثَّايَةُ] ❶ တိရစ္ဆာန်များအား လေနှင့်အအေးဒဏ်ကို အကာအကွယ်ပေးရန် ပတ်ပတ်လည်ကာရံထားသောခြံ၊ ကုလားအုပ်ခြံ၊ နွားခြံစသည်။ ❷ လမ်းဘေး၌ ထောင်ထားသော

လမ်းညွှန်ကျောက်တုံး၊ သို့မဟုတ် လမ်းညွှန်ကျောက်တိုင်။ ❸ အရိပ်ခိုရန်အတွက် အဝတ်နှင့်သစ်ဝါးစသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ယာယီအရိပ်ခိုသည့်နေရာ။ ❹ ပင်လယ်ကမ်းခြေ၌ ဆော့ကစားရသည့် တစ်ယောက်စီးလှေငယ်။

[اَلثُّوَّةُ] တောင်ပူစာငယ်။ ကုန်းမြေမြင့်၊(များသောအားဖြင့် ယင်းတောင်ပူစာပေါ်၌ လမ်းညွှန်အမှတ်အသားအဖြစ် ကျောက်တုံးကို တင်ထားသည်။)(ج) [ثُوًى]။

[اَلثَّوِىُّ] ❶ အတည်တကျ နေထိုင်သူ။ ❷ ဧည့်သည်။ (ج)[اَثْوِيَاءُ](م)[اَلثَّوِيَّةُ]။ (ج) [ثَوَايَا]။ ❸ ဧည့်သည်အတွက် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသောအိမ်။ (ج)[اَثْوِيَةٌ]။

[اَلْمَثْوَى] နေထိုင်ရာနေရာ။ အိမ်။ နေရာထိုင်ခင်း။ နားခိုရာနေရာ။

﴿اَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِيْنَ﴾ငြင်းပယ်သူတို့အဖို့ ငရဲဘုံ၌ နေရာထိုင်ခင်းရှိသည်မဟုတ်လော။[اَبُو الْمَثْوَى]အိမ်ရှင်။[اُمُّ الْمَثْوَى]အိမ်ရှင်မ။

✽ [ثَيَّبَ] ကြည့်[ث و ب]။

[تَثَيَّبَ] ကြည့်[ث و ب]။

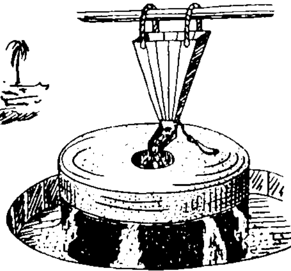
[اَلثَّيِّبُ] ကြည့်[ث و ب]။

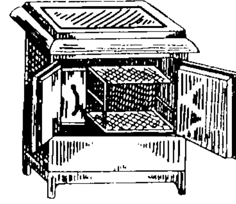
✽ [اَلثَّيْلُ] မြေလျှောက်ပင်တစ်မျိုး။

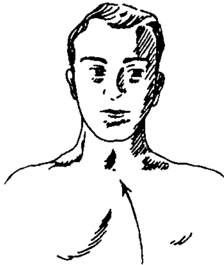
[اَلثَّيِّلُ] မြေလျှောက်ပင်တစ်မျိုး။

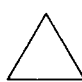
✽ [اَلثَّيْنُ] ❶ ပုလဲငုတ်သူ၊ ပင်လယ်မှ ပုလဲကို ထုတ်ယူသူ။ ❷ ပုလဲကို အပေါက်ဖေါက်သူ။ ❸ ပုလဲကို အပေါက်ဖေါက်သည့် ကိရိယာ။

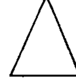

مثاب البئر

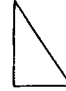

ثفال


مثلجة

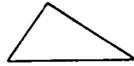

ثغرة

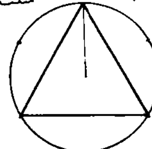

مثلّث متساوي الاضلاع


مثلّث متساوي الساقين

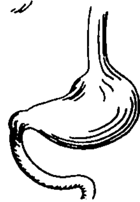

مثلّث قائم الزاوية

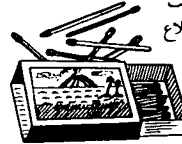

ثقوب


مثلّث منحرف


طريقة رسم مثلّث متساوي الاضلاع

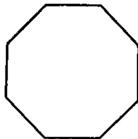

ثناء

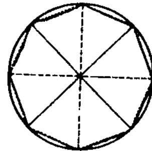

اثني عشري

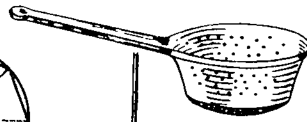

ثقاب


ثفر


مثقب


مثمّن


طريقة رسم مثمّن


ثدام

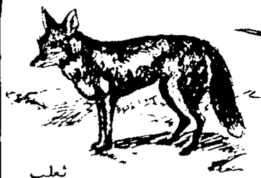

ثريّا


عنب الثعلب

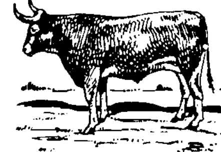

ثيّل




الثمرة واقسامها


ثعلب


ثوم


ثور

﴿الجيم﴾

✽ [ج] ပဥ္စမမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ။ (ယင်းအက္ခရာ၏ ဌာန်နှင့်ကရိုဏ်းမှာ အာခေါင်မာနှင့် လျှာလယ်တို့ဖြစ်သည်။)

✽ [الْجَارُ وْلِيْنُ] ဂဆိုလင်။ လောင်စာဆီတစ်မျိုး။

✽ [جِئْ جِئْ] ကုလားအုတ်ကို ရေတိုက်ရန် ခေါ်သည့်အသံ။

[جَاجَا] ကုလားအုတ်ကို ရေတိုက်ရန် 'ဂျိအ် ဂျိအ်' ဟုခေါ်သည်။

[تَجَاجَا] [ـعَنْ كَذَا] တို့ဆိုင်းရပ်တန့်သည်။

[اَلْجُؤْجُؤُ] ❶ ရင်ညွှန့်ရိုး။ ❷ သင်္ဘောဦးပိုင်း။ (ج) [جَآجِى]။

✽ [جَأَبَ ـَ] ❶ အရောင်ဆိုးဆေးအဖြစ် အသုံးပြုရသောမြေမှုန့်ကို ရောင်းသည်။ ❷ ဥစ္စာပစ္စည်း ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။

[جَأْبٌ] ❶ အရောင်ဆိုးဆေးအဖြစ် အသုံးပြုရသောမြေမှုန့်ကို ရောင်းခြင်း။ ❷ ဥစ္စာပစ္စည်း ရှာဖွေဆည်းပူးခြင်း။

[اَلْجَأْبُ] ❶ အရောင်ဆိုးဆေးအဖြစ် အသုံးပြုရသောမြေမှုန့်။ ❷ [جَأْبَةُ الْبَطْنِ] ချက်။ ❸ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသော(အရာ)။ ❹ ခြင်္သေ့။ ❺ တောမြည်း။ (م)[جَأْبَةٌ]။ (ج) [جُئُوْبٌ]။

✽ [جَأَتَ ـَ] ❶ [ـبِحَمْلِه] လေးလံသောဝန်ကို သယ်ဆောင်သွားသည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ] သတင်းများကို သယ်ယူပို့ဆောင်သည်။

[جَأْتٌ] ❶ (လေးလံသောဝန်ကို) သယ်ဆောင်သွားခြင်း။ ❷ သတင်းများကို သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း။

[جَائِتٌ ـ جَأَّتٌ] ❶ (လေးလံသောဝန်ကို) သယ်ဆောင်သွားသော(သူ)။ ❷ သတင်းများကို သယ်ယူပို့ဆောင်သော(သူ)။

[جَئِثَ ـَ] ❶ လေးလံစွာ ထသည်။ မနိုင့်တနိုင် မတ်တတ်ရပ်သည်။ ❷ ဝန်ပိသည်။

[جَأْثٌ] ❶ လေးလံစွာ ထခြင်း။ မနိုင့်တနိုင် မတ်တတ်ရပ်ခြင်း။ ❷ ဝန်ပိခြင်း။

[جُئِثَ] တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသည်။ အထိတ်တလန့်ဖြစ်သည်။

[جُئُوْثٌ] တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်း။ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ခြင်း။

[مَجْئُوْثٌ] တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသော(သူ)။ အထိတ်တလန့်ဖြစ်သော(သူ)။

[اَجْأَثَ] [ـهُ الْحِمْلُ] လေးလံစေသည်။ ဝန်ပိစေသည်။

[اِنْجَأَثَ] [ـالنَّخْلُ] (စွန်ပလွံပင်)ပြိုလဲကျသည်။

[اَلْجَثَّاثُ] ❶ လေးလံနှေးကွေးစွာ လမ်းလျှောက်သူ။ ❷ အလွန်အကျင့်စာရိတ္တ ယိုယွင်းပျက်စီးသူ။

✽ [اَلْجُؤْذَرُ] နွားရိုင်းပေါက်စ။ (ج) [جَآذِرُ]။

✽ [جَأَرَ ـَ] ❶ အသံကို မြှင့်တင်သည်။ အော်သည်။ [ـالْبَقَرُ] (နွား)အော်သည်။ ❷ [ـاِلَى اللهِ] (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံ)ရှိကျိုးစွာဖြင့် အကူအညီတောင်းခံသည်။ ❸ [ـالنَّبْتُ] (အပင်) ရှည်လျားသည်။

[جَأْرٌ ـ جُؤَارٌ] ❶ အသံကို မြှင့်တင်ခြင်း။ အော်ခြင်း။ ❷ (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံ)ရှိကျိုးစွာဖြင့် အကူအညီတောင်းခံခြင်း။ ❸ (အပင်) ရှည်လျားခြင်း။

[جَئِرَ ـَ] လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့နေသည်။ ရင်ခံသည်။ လည်ချောင်းနှင်သည်။

[جَئْرٌ] လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့နေသည်။ ရင်ခံသည်။ လည်ချောင်းနှင်သည်။

[اَلْجُؤَارُ] အထက်လှန်အောက်လျှောဖြစ်ခြင်း။ အန်၍ ဝမ်းသွားခြင်း။

[اَلْجَارُ] ❶ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသူ။ ❷ ထူထပ်သိပ်သည်းသော မိုးတိမ်။ ❸ ပြည့်ဖြိုးနူးညံ့သောအပင်။

[اَلْجَائِرُ] ❶ လည်ချောင်း၌ တစ်စုံတစ်ရာတစ်ဆို့နေသူ။ ❷ လည်ချောင်း၌ ခံစားရသော ပူလောင်မှု။

✿ [جَئِزَ ـَ] [ـبِالْمَاءِ](ရေ)လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့သည်။ လည်ချောင်းနှင်သည်။

[جَأْزٌ - جَأَزٌ] (ရေ)လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့ခြင်း။ လည်ချောင်းနှင်ခြင်း။

[جَئِزٌ - جَئِيزٌ] (ရေ)လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့သော(သူ)။ လည်ချောင်း နှင်သော(သူ)။

[اَجْأَزَ] လည်ချောင်း၌ တစ်ဆို့စေသည်။ လည်ချောင်းနှင်စေသည်။

✿ [جَأَشَ ـَ] ❶ [ـتْ نَفْسُهُ]အလွန်ပူဆွေးသောကရောက်သဖြင့် သတိမေ့လုမတတ်ဖြစ်သည်။ အကြောက်လွန်သဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှား၍ သတိလက်လွတ်ဖြစ်သည်။ ❷ ရောက်ရှိလာသည်။ လာရောက်ရင်ဆိုင်တွေ့ဆုံသည်။

[جَأْشٌ] ❶ အလွန် ပူဆွေးသောကရောက်သဖြင့် သတိမေ့လုမတတ်ဖြစ်ခြင်း။ အကြောက်လွန်သဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှား၍ သတိလက်လွတ်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ ရောက်ရှိလာခြင်း။ လာရောက်ရင်ဆိုင်တွေ့ဆုံခြင်း။

[اَلْجَأْشُ] စိတ်၊ နှလုံး။ [هُوَ رَابِطُ الْجَأْشِ] သူဟာ ဒုက္ခအခက်အခဲတွေကို ကြံ့ကြံ့ခံရင်ဆိုင်နိုင်တဲ့သူဖြစ်တယ်။

[اَلْجُؤْشُوشُ] ❶ ရင်ဘတ်။ ❷ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသည့်ယောက်ျား။ ❸ (နေ့သို့မဟုတ်ည၏)အစိတ်အပိုင်း။

✿ [جَأَفَ ـَ] ❶ နပမ်းသတ်၍ လှဲချသည်။ မြေကြီးပေါ်သို့ တွန်းလှဲချသည်။ ❷ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားစေသည်။ ❸ [ـالشَّجَرَةَ](အပင်ကို)အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်သည်။

[جَأْفٌ] ❶ နပမ်းသတ်၍ လှဲချခြင်း။ မြေကြီးပေါ်သို့ တွန်းလှဲချခြင်း။ ❷ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားစေခြင်း။ ❸ (အပင်ကို)အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်ခြင်း။

[جَئِفَ] ❶ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသည်။ ❷ ဆာလောင်သည်။

[جَأْفٌ - جُؤَافٌ] ❶ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်း။ ❷ ဆာလောင်ခြင်း။

[جَأَّفَ] တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားစေသည်။

[مُجَأَّفٌ] ❶ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသော(သူ)။ ❷ နှလုံးသားမရှိသူ။

[اِجْتَأَفَ] နပမ်းသတ်၍ လှဲချသည်။ မြေကြီးပေါ်သို့ တွန်းလှဲချသည်။

[اِنْجَأَفَ] [ـتِ الشَّجَرَةُ](သစ်ပင်)အမြစ်ပါမကျန်အောင် ကျွတ်ထွက်သည်။

✿ [جَيْئَلُ] ခွေးအ။

[جَيْئَلَةُ] ခွေးအ။

[اَلْجَيْئَلُ] ထူထဲကြမ်းတမ်းသော(အရာ)။

✿ [جَاَى -] ❶ ကိုက်သည်။ ❷ [ـ الشَّىءَ]ထိန်းသိမ်းထားသည်။ သိမ်းဆည်းချုပ်ကိုင်ထားသည်။ ❸ ဖုံးအုပ်၊ ဖုံးဖိထားသည်။ လျှို့ဝှက်ထားသည်။ ❹ [ـ الثَّوْبَ](အဝတ်ကို)ချုပ်၍ပြုပြင်ဖာထေးသည်။ ❺ [ـ السِّقَاءَ](ရေပုံး၊ ဖိနပ်ကို)သားရေစ၊ သို့မဟုတ် အဝတ်စဖြင့်ခံ၍ဖာထေးသည်။ ❻ [ـ القِدْرَ](အိုးကိုတင်ရန်)သားရေစကို ခံထားသည်။ ❼ [ـ الغَنَمَ](သိုးကို)ထိန်းသိမ်းသည်။

[جَأْىٌ] ❶ ကိုက်ခြင်း။ ❷ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း။ သိမ်းဆည်းချုပ်ကိုင်ထားခြင်း။ ❸ ဖုံးအုပ်၊ ဖုံးဖိထားခြင်း။ လျှို့ဝှက်ထားခြင်း။ ❹ (အဝတ်ကို)ချုပ်၍ ပြုပြင်ဖာထေးခြင်း။ ❺ (ရေပုံး၊ ဖိနပ်ကို)သားရေစ၊ သို့မဟုတ် အဝတ်စဖြင့် ခံ၍ဖာထေးခြင်း။ ❻ (အိုးကိုတင်ရန်)သားရေစကို ခံထားခြင်း။ ❼ (သိုးကို) ထိန်းသိမ်းခြင်း။

[جَئِىَ -] (မြင်း)နီညိုရောင်သန်းသည်။

[جَئًى - جُؤْوَةٌ] (မြင်း)နီညိုရောင်သန်းခြင်း။

[أَجْأَى] နီညိုရောင်သန်းသော(မြင်း)။ (မ) [جَأْوَاءُ]။

[أَجْأَى] [ـ القِدْرَ](အိုးကို တင်ရန်)သားရေစကို ခံထားသည်။

[الجِئَاوَةُ] (အိုးကို တင်ရန်)ပြုလုပ်ထားသော သားရေစ။ (မ) [جِئَاءٌ]။

[الجِئْوَةُ] ဖာထေးရန် အသုံးပြုရသောသားရေစ၊ သို့မဟုတ်အဝတ်စ။ (မ) [جِئَاءٌ]။

✿ [جَبَا -] ❶ [ـ السَّيْفُ](ဓါး)ခုတ်ချက် လွဲချော်သည်။ တလွဲတချော်ခုတ်မိသည်။ ❷ [عَنِ الشَّىءِ]တစ်စုံတစ်ရာကို ကြောက်ရွံ့၍ ရှောင်ပြေးပုန်းအောင်းသည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِ]ရုတ်တရက် ထွက်ပေါ်လာသည်။ ပြုန်းစားကြီး ပေါက်ချလာသည်။ ❹ [ـ تِ الحَيَّةُ](မြွေ)လျှို့ဝင်ကွယ်ပျောက်သည်။ ❺ [ـ الشَّىءَ]ရှုံ့မှုန်းသည်။ ❻ [ـ عُنُقَهُ](လည်ပင်းကို)ငုံ့စောင်းထားသည်။ ယိမ်းထားသည်။

[جَبْوٌ - جُبُوءٌ] ❶ (ဓါး)ခုတ်ချက် လွဲချော်ခြင်း။ တလွဲခုတ်မိခြင်း။ ❷ တစ်စုံတစ်ရာကို ကြောက်ရွံ့၍ ရှောင်ပြေးပုန်းအောင်းခြင်း။ ❸ ရုတ်တရက် ထွက်ပေါ်လာခြင်း။ ပြုန်းစားကြီး ပေါက်ချလာခြင်း။ ❹ (မြွေ)လျှို့ဝင်ကွယ်ပျောက်ခြင်း။ ❺ ရှုံ့မှုန်းခြင်း။ ❻ (လည်ပင်းကို)ငုံ့စောင်းထားခြင်း။ ယိမ်းထားခြင်း။

[أَجْبَأَ] ❶ [ـ تِ الأَرْضُ](မြေ၌)အင်ဥပေါများသည်။ ❷ [ـ عَلَيْهِمْ](၎င်းတို့ကို)အပေါ်စီးမှ လှမ်းမျှော်ကြည့်သည်။ ❸ [ـ الزَّرْعَ] စိုက်ခင်းကို သီးနှံဖြစ်ထွန်းခြင်းမရှိမီ ရောင်းချသည်။ ❹ [ـ الشَّىءَ]ဖုံးကွယ်လျှို့ဝှက်ထားသည်။ ထိန်ချန်ထားသည်။

[الجَبْءُ] တောင်ပေါ်၌ ရေတင်ကျန်နေသောတွင်းငယ်။ တောင်ပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသောရေကန်ငယ်။(ဇ)[أَجْبُؤٌ - جِبَأَةٌ]။

[الجَبْأَةُ] ❶ အင်ဥတစ်မျိုး။ ❷ ဖိနပ်ပြုလုပ်သူ ဖိနပ်သားရေကို ဖြတ်ရာ၌ အောက်ခံအဖြစ်အသုံးပြုသော သစ်သား။

[الجَبَّاَى] ရင်သား မို့မောက်သောမိန်းမ။

[الجُبَّأُ] သတ္တိကြောင်သူ၊ သူရဲဘောကြောင်သူ။

[اَلْجَبَّاءُ] သတ္တိကြောင်သူ၊ သူရဲဘောကြောင်သူ။

✿ [جَبَّ ـُ] ❶ ဖြတ်တောက်သည်။ ပယ်ဖြတ်သည်။[اَلْاِسْلَامُ يَجُبُّ مَاقَبْلَهُ]အစ္စလာမ်သည် သူ့အလျင် ရှိခဲ့သောအရာများကို ဖြတ်တောက်သည်။(အစ္စလာမ်ကို လက်ခံယုံကြည်ခြင်းသည် မယုံကြည်မီက ပြုမူခဲ့သမျှ အပြစ်များကို ပလပ်ပယ်ဖျက်သည်။) ❷ [ـ النَّخْلَ]လွှမ်းမိုးအောင်နိုင်သည်။ ❸ [ـ فُلَانًا] (စွန်ပလွံပင်ကို)ဝတ်မှုံ့ကူးပေးသည်။

[جَبٌّ ـ جِبَابٌ] ❶ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ လွှမ်းမိုးအောင်နိုင်ခြင်း။ ❸ (စွန်ပလွံပင်ကို)ဝတ်မှုံ့ကူးပေးခြင်း။

✿ [جَبِّ ـَ] [ـ الْبَعِيرُ](ကုလားအုပ်၏)ဘို့ ပြတ်တောက်သည်။

[جَبَبٌ] (ကုလားအုပ်၏)ဘို့ ပြတ်တောက်ခြင်း။

[اَجَبُّ] ဘို့ ပြတ်တောက်နေသော(ကုလားအုပ်)။(မ)[جَبَّاءُ]။(ဇ)[جُبٌّ]။ [اِمْرَاَةٌ جَبَّاءُ] တင်သား၊ ရင်သား၊ ပေါင်သား ဖွံ့ဖြိုးမှုမရှိသော မိန်းမ။

[اَجَبَّ] [ـ اللَّبَنُ](နို့)မလိုင်ကဲ့သို့ အဆီအနှစ်တက်သည်။

[جَابَّ] (တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး)ပြိုင်ဆိုင် အနိုင်ယူသည်။

[مُجَابَّةٌ ـ جِبَابٌ](တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး)ပြိုင်ဆိုင်အနိုင်ယူခြင်း။

[جَبَّبَ] ❶ အလျှင်အမြန် ထွက်ပြေးသည်။ ❷ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)ခြေထောက်ရှိ အဖြူကွက်ဒူးအထိရောက်သည်။

[اِجْتَبَّ] ❶ အပေါ်ရှိလက်ပွအင်္ကျီကို ဝတ်ဆင်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။

[اِنْجَبَّ] ပြတ်တောက်သည်။

[تَجَابَّ] တစ်ဦး၏နှမကို တစ်ဦးလက်ထပ်သည်။(လူနှစ်ယောက် မိမိ၏နှမကို အခြားတစ်ယောက်နှင့် လက်ထပ်စေပြီး မိမိနှမနှင့် လက်ထပ်သူ၏နှမကို အပြန်အလှန် လက်ထပ်ယူသည်။ အစ်မနှမချင်း ဖလှယ်၍ လက်ထပ်သည်။)

[اَلْجَبَابُ] အလွန်ဆိုးရွားသော မိုးခေါင်ရေရှားမှု၊ အငတ်ဘေး။

[اَلْجُبَابُ] ❶ အလွန်ဆိုးရွားသော မိုးခေါင်ရေရှားမှု၊ အငတ်ဘေး။ ❷ အချည်းနှီး၊ အလဟဿဖြစ်သော(အရာ)။ ❸ မလိုင်ကဲ့သို့ နို့၌ဖြစ်ပေါ်သော အဆီအနှစ်။

[اَلْجُبُّ] အလွန်နက်၍ ကျယ်သောရေတွင်း။ တွင်းနက်ကြီး။

﴿وَ اَلْقُوهُ فِى غَيَابَةِ الْجُبِّ﴾ငှင်းပြင် အသင်တို့သည် သူ့ကို ရေတွင်းကြီးတစ်ခု၏ အတွင်းအောက်ခြေသို့ ပစ်ချကြလေကုန်။(ဇ)[جِبَبَةٌ ـ اَجْبَابٌ ـ جِبَابٌ]။

[اَلْجُبَّانِيَّةُ] ရုဇစ်စတာန်ဒေသရှိ ဂျုတ်ဇ်ဗာအမည်ရှိရွာ၌မွေးဖွား၍ ဟိဂျ်ရီသက္ကရာဇ်(၃၀၃)ခုနှစ်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သော အဘူအလီမုဟမ္မဒ် အိဗ်နုအဗ်ဒိလ်ဝဟာဗ်ဟားဗ်၏နောက်လိုက်များဖြစ်ကြသော ဘဆ္ဆရဟ်မြို့နေ မုအ်တဇိလဟ်ဂိုဏ်းတစ်ခု၏အမည်။

[اَلْجُبَّةُ] ❶ (တိုက်ပုံအင်္ကျီကဲ့သို့) အတွင်းအင်္ကျီ အပေါ်၌ထပ် ၍ခြုံဝတ်ရသော ရှေ့ခွဲ

လက်ပွအကျီ။ ❷ သံချပ်အကျီ။ ❸ မျက်ခုံး ရိုး။ ❹ (အိမ်၏)အလယ်ဗဟို။ ❺ လှံသွားစိုက် ဝင်ထားသည့်နေရာ။ ❻ ခြေသလုံးနှင့် ပေါင် အကြားရှိအဆစ်။ (ج)[جُبَبٌ ـ جِبَابٌ]။

[اَلْجبُوْبُ] ❶ ကြမ်းတမ်းသောမြေကြီး။ ❷ မြေကြီး။

[اَلْمَجَبَّةُ] လမ်း၏အလယ်ဗဟို။

❁ [اَلْجِبْتُ] ❶ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်မှအပ အ ခြားကိုးကွယ်ခံရသူ။ ရုပ်ပွားဆင်းတု။ ﴿يُؤْمِنُوْنَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوْتِ﴾ ၎င်းတို့သည် ရုပ်ပွားဆင်းတုများကိုလည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာတို့ ကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်ကြကုန်၏။ ❷ ရှေ့ဖြစ်နောက်ဖြစ်ဟောသူ။ ဗေဒင်ဆရာ။ ❸ ပရောဂအတတ်ဖြင့်ပြုစားသူ။ ❹ ပဥ္စလက် ဆရာ။ ❺ ပရောဂအတတ်။

❁ [جَبْجَبَ] ❶ ဝဖြိုးသည်။ ❷ တရားအား ထုတ်သောအားဖြင့် ခရီးထွက်သည်။ ကျင့် ကြံအားထုတ်မှုအလို့ငှာ ခရီးထွက်သည်။

[اَلْجَبْجَبَةُ] အသားကို ပြုတ်၍ အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်ကာ အခြောက်ခံထားသော ခရီးရိက္ခာ။ (ج)[جَبَاجِبُ]။

[اَلْجُبْجُبَةُ] ❶ အသားကို ပြုတ်၍ အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်ကာ အခြောက်ခံထားသော ခရီးရိက္ခာ။ ❷ ကုလားအုပ်ကို ရေတိုက်ရန်အသုံးပြုရ သောရေအိုင်။ မြေသည်ရန် သားရေဖြင့် ပြု လုပ်ထားသော ပုံး၊ ခွက်။(ج)[جَبَاجِبُ]။

[اَلْجَبْخَانَةُ] လက်နက်ခဲယမ်းသိုလှောင်ထား ရှိသောနေရာ၊ လက်နက်တိုက်။

❁ [جَبَذَ ـ] ❶ [الْعِنَبُ ـ](သဗျစ်သီး)အလုံး သေးပြီး သွေ့ခြောက်သည်။ ❷ ဆောင့်ဆွဲ သည်။ ဆွဲဆန့်သည်။

[جَبْذٌ] ❶ (သဗျစ်သီး)အလုံးသေး၍ သွေ့ ခြောက်ခြင်း။ ❷ ဆောင့်ဆွဲခြင်း။ ဆွဲဆန့်ခြင်း။

[اِجْتَبَذَ] ဆွဲဆန့်သည်။ ဆွဲငင်သည်။

[اِنْجَبَذَ] ဆန့်ထွက်လာသည်။ ရှည်ထွက် လာသည်။

❁ [جَبَرَ ـ] ❶ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာသည်။ အဆင်ပြေလာသည်။[الْعَظْمُ الْكَسِيْرُ ـ](ကျိုး သွားသောအရိုး)ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာ သည်။ [الْفَقِيْرُ ـ](ဆင်းရဲသား)ပြန်၍ ချောင် လည်လာသည်။ ❷ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာ စေသည်။ အဆင်ပြေစေသည်။[الْعَظْمَ الْكَسِيْرَ ـ] ကျိုးသွားသောအရိုးကို ပြန်လည်ကောင်းမွန် လာအောင်လုပ်သည်။[الْفَقِيْرَ ـ]ဆင်းရဲသား ကို ပြန်၍ချောင်လည်လာစေသည်။ ချောင် လည်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ❸ ကျောက်ပတ်တီး စည်းပေးသည်။ ❹ [مَافَقَدَه ـ] ပျောက်ဆုံးသွားသောပစ္စည်းအတွက် အစား ပြန်ပေးသည်။ ❺ [الْأَمْرَ ـ]အမှုကိစ္စတစ်စုံ တစ်ရာကို တော်တည့်မှန်ကန်အောင်ဆောင် ရွက်စီမံပြီး မပျက်မယွင်းရလေအောင် ထိန်း သိမ်းကာကွယ်သည်။ ❻ [ـ فُلَانًا عَلَى الْأَمْرِ](တစ် ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာပြုမှုဆောင် ရွက်ရန်)အတင်းအကြပ် ခိုင်းစေသည်။

[جَبْرٌ ـ جُبُوْرٌ] ❶ ပြန်လည် ကောင်းမွန်လာခြင်း။ အဆင်ပြေခြင်း။ ❷ ပြန်လည်ကောင်းမွန် လာစေခြင်း။ အဆင်ပြေစေခြင်း။ ❸ ကျောက်ပတ်တီးစည်းပေးခြင်း။ ❹ ပျောက်

ဆုံးသွားသောပစ္စည်းအတွက် အစားပြန်ပေးခြင်း။ ❺ အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို တော်တည့်မှန်ကန်အောင် ဆောင်ရွက်စီမံပြီး မပျက်မယွင်းရလေအောင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း။ ❻ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာ ပြုမူဆောင်ရွက်ရန်)အတင်းအကြပ်နိုင်းစေခြင်း။

[اَجْبَرَ] ❶ [ـه عَلَى الأمْرِ]အတင်းအကြပ်နိုင်းစေသည်။ ❷ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ဂျဗ်ရီယဟ်ဂိုဏ်းသားဟု စွပ်စွဲသည်။

[جَبَّرَ] [ـالْعَظْمَ](အရိုးကို)ကောင်းလာအောင်ပြုလုပ်သည်။ ကျောက်ပတ်တီး စည်းသည်။

[اِجْتَبَرَ] ❶ [ـالْعَظْمُ](အရိုး)ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာသည်။ ❷ [ـالْعَظْمَ](အရိုးကို) ကောင်းလာအောင်ပြုလုပ်သည်။ ကျောက်ပတ်တီးစည်းသည်။ ❸ [ـفُلَانٌ]ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ပြီးနောက် ပြန်ချောင်လည်လာသည်။

[اِنْجَبَرَ] ❶ [ـالْعَظْمُ](အရိုး)ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာသည်။ ❷ [ـالْفَقِيرُ]ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ပြီးနောက် ပြန်ချောင်လည်လာသည်။

[تَجَبَّرَ] ❶ [ـالْعَظْمُ](အရိုး)ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာသည်။ ❷ [ـالْفَقِيرُ]ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ပြီးနောက် ပြန်ချောင်လည်လာသည်။ ❸ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ❹ [ـالنَّبَاتُ](အပင်)ခြောက်သွေ့ပြီးနောက် ပြန်လည်စိမ်းစိုလာသည်။ ❺ [ـفُلَانٌ]ဆုံးရှုံးသွားသော ပစ္စည်းကို ပြန်လည်ရရှိသည်။ ❻ [ـمَالًا](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ရရှိသည်။

[اِسْتَجْبَرَ] ❶ [ـالْفَقِيرُ]တစ်ဦးတစ်ယောက်က ကူညီပေးကမ်းသဖြင့် ချောင်လည် အဆင်ပြေသွားသည်။ ❷ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ကူညီဖေးမရန် ကောင်းစွာတာဝန်ယူသည်။

[اَلتَّجْبَارُ] မာန်မာန။ မောက်မာမှု။

[اَلْجُبَارُ] ❶ အစားပြန်လည်မရရှိနိုင်သော အလဟဿပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု။[ذَهَبَ دَمُهُ جُبَارًا] သူ၏သွေးအချည်းနှီးဖြစ်သွားသည်။(သူ အသတ်ခံရသည့်အတွက် တစ်စုံတစ်ရာအသေစား သေစေခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အသက်ဖိုးလျော်ကြေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိဖြစ်သည်။) ❷ အပြစ်ကင်းစင်သော(သူ၊ အရာ)။ ပတ်သက်မှုမရှိသော(သူ)။[اَنَا مِنْهُ جُبَارٌ]ငါ ဒီကိစ္စနဲ့ မပတ်သက်ဘူး။ ငါနဲ့ ဘာမှမဆိုင်ဘူး။ ❸ အင်္ဂါနေ့။('ဂျာဟိလီယတ်'အမိုက်ခေတ်၌ အင်္ဂါနေ့ကို[جُبَارٌ]ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။)

[اَلْجِبَارَةُ] ❶ ကျောက်ပတ်တီး စည်းပေးသောအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုမှု။ ❷ ကျောက်ပတ်တီး။(ج) [جَبَائِرُ]။

[اَلْجَبَّارُ] ❶ ဂုဏ်တန်ခိုးအဝဝနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသောအရှင်။(အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏နာမတော်တစ်ပါး)။ ❷ မောက်မာဆိုးသွမ်းသော(သူ)။ ❸ ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သော(သူ)။ ❹ အလွန်မြင့်မား၍ လက်လှမ်းမမီသော စွန်ပလွံပင်။ (ج) [جَبَابِرَةٌ]။

[الجَبِّيرُ] အလွန်မောက်မာသူ။

[الجَبْرُ] ❶ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသူ။ ❷ အရိုးကျိုးသောအဆစ်အပိုင်းကို ကျောက်ပတ်တီးနှင့်အတူ စည်းနှောင်ရသော သစ်သားချောင်း။ (ج) [جبارٌ]။[مذهب الجبر] 'လူသား၌မည်သည့်အလုပ်ကိုမျှ မိမိ၏သဘောဆန္ဒဖြင့်ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းမရှိ၊ လုပ်ရပ်ဟူသမျှသည်အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏သဘောဆန္ဒတော်အတိုင်း ဖြစ်နေရသည်'ဟု ခံယူသောဝါဒ။

[عِلْم الجَبْر]အက္ခရာသင်္ချာ။

[التَّسعِيرُ الجَبرِيُّ] [الجَبرِيُّ]နိုင်ငံတော်အစိုးရက သတ်မှတ်ပေးထားသော ကုန်ဈေးနှုန်း။

[الجَبرِيَّةُ] ❶ ဂျဗ်ရီယဟ်ဝါဒ။(လူသားတစ်ဦးတစ်ယောက်အဖို့ ဖြစ်ရှိသမျှသည် ရှေးဦးမဆွကတည်းက သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပြီးဖြစ်၍လူသား၌ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ပြုမူနိုင်ခွင့်မရှိပဲ သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ပြုမူလှုပ်ရှားနေရသည်'ဟု ခံယူသည့်ဝါဒ။) ❷ ယင်းဝါဒကို ခံယူကြသူ ဂျဗ်ရီယဟ်ဂိုဏ်းသားများ။

[الجَبرِيَّةُ] မောက်မာမှု၊ မာန်မာနကြီးမှု။

[الجَبَرُوتُ] နိုင်ငံနင်းလွှမ်းမိုးမှု။

[الجَبِيرَةُ] အရိုးကျိုးသဖြင့် ကုသရန် စည်းနှောင်ရသော ပတ်တီး။ ကျောက်ပတ်တီး။ (ج) [جَبائِرُ]။

✿ [جِبْرِيلُ] တမန်တော်များထံ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်မှ ဝဟီဗျာဒိတ်ကို ပို့ဆောင်ပေးရသော ကောင်းကင်တမန်'ဂျိဘ်ရာအီလ်'။ [جبرئيل]ဟုလည်းခေါ်သည်။

✿ [جَبَّسَ] [ـالعَظمَ الكَسِيرَ]ကျိုးနေသောအရိုးပေါ်၌ ကျောက်ဂေါဒန်အမှုန့်ပါသည့်ပိတ်ပါးစ(ကျောက်ပတ်တီး)ကို စည်းနှောင်သည်။

[تَجَبَّسَ] [ـفِي مِشيَتِهِ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ဝင့်ဝါမော်ကြွားသည်။

[الأَجبَسُ] အားအင်ချို့နဲ့ပြီး သတ္တိမရှိသူ။

[الجَبَّاسُ] ❶ မဖေါက်ထုံးပြုလုပ်သူ။ ❷ မဖေါက်ထုံးရောင်းသူ။ ❸ အကျင့်စာရိတ္တ ဆိုးယုတ်သူ။

[الجَبَّاسَةُ] မဖေါက်ထုံးရှိသည့်နေရာ။

[الجِبسُ] ❶ မဖေါက်ထုံး။ ❷ စိတ်ထားယုတ်ညံ့သိမ်ဖျင်းသူ။ ❸ ညာဏ်ထိုင်းသူ။ ❹ (လမ်းလျှောက်ရာ၌)မော်ကြွားသူ။ ❺ ဝက်ဝံပေါက်စ။(ج) [أَجبَاسٌ - جُبُوسٌ]။

[الجِبِيسُ] စိတ်ထားယုတ်ညံ့သိမ်ဖျင်းသူ။

✿ [جَبَلَ ـ] ❶ [ـاللّٰهُ الخَلقَ](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က အဖန်ဆင်းခံများကို)ဖန်ဆင်းတော်မူသည်။ ❷ [ـهُ عَلَى كَذَا]သဘာဝ ဖြစ်စေသည်။ ဗီဇဖြစ်စေသည်။ အထုံဝါသနာဖြစ်စေသည်။[جُبِلَ القُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحسَنَ إِلَيهَا]နှလုံးသားများသည် မိမိအား ကောင်းစွာဆက်ဆံသူကို ချစ်ခင်တတ်သည့် သဘာဝကို သတ်မှတ်ခြင်းခံရသည်။(မိမိအားကောင်းစွာ ဆက်ဆံသူကို ချစ်ခင်တတ်ခြင်းသည်သဘာဝဖြစ်သည်။) ❸ [ـالشَّيءَ]မြဲမြံခိုင်မာစေသည်။ ❹ [ـهُ عَلَى الشَّيءِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာပြုလုပ်ရန်)အတင်း

အကြပ် စေခိုင်းသည်။

[جَبَلَ] ❶ (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က အဖန်ဆင်းခံများကို)ဖန်ဆင်းတော်မူခြင်း။ ❷ သဘာဝဖြစ်စေခြင်း။ ဗီဇဖြစ်စေခြင်း။ ❸ မြဲမြံခိုင်မာစေခြင်း။ ❹ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာပြုလုပ်ရန်)အတင်းအကြပ် စေခိုင်းခြင်း။

[جَبِلَ -] ထူထဲကြမ်းတမ်းသည်။

[جَبْلٌ] ထူထဲကြမ်းတမ်းခြင်း။

[جَبِلٌ - جَبْلٌ] ထူထဲကြမ်းတမ်းသော(သူ)။

[اَجْبَلَ] ❶ တောင်ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်သည်။ ❷ ရုတ်တရက် တောင်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ❸ မြေကြီးအတွင်းပိုင်းရှိ အလွှန်မာပြင်းသော မြေနေရာသို့ရောက်သည်အထိ မြေကို တူးသည်။ ❹ [ـاَلْخَطِيْبُ](တရားဟောဆရာ)ရှေ့ဆက်ဘာပြောရမှန်းမသိဖြစ်သည်။ စကားဆက်ပြောရန် အခက်တွေ့သည်။ ❺ [ـفُلَانٌ]ဆင်ရဲကြပ်တည်းသည်။ လိုတာမပြည့်ဖြစ်သည်။ ❻ မပေးရက် မကမ်းရက်နိုင်အောင် တွန့်တိုသည်။ ❼ ဥစ္စာပစ္စည်း ကုန်ခန်းသည်။❽ [ـفُلَانًا]တွန့်တိုသူ၊ စေးနည်းသူအဖြစ်မြင်သည်။ ❾ အတင်းအကြပ် ခိုင်းစေသည်။

[جَابَلَ] တောင်ပေါ်၌ စခန်းချသည်။

[جَبَّلَ] အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်တောက်သည်။

[تَجَبَّلَ] ❶ တောင်ထဲသို့ ဝင်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌ مَالَ فُلَانٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ကုန်အစင် သိမ်းယူသည်။

[اَلْجَبَلُ] ❶ လူမျိုးအုပ်စု။ ❷ လူစုလူဝေး။ ❸ အလွှန်များပြားသော(အရာ)။

[اَلْجِبْلُ] ❶ လူမျိုးအုပ်စု။ ❷ လူစုလူဝေး။ ❸ အလွှန်များပြားသော(အရာ)။ ❹ ခြောက်သွေ့နေသော အပင်။

[اَلْجَبَلُ] ❶ တောင်။ ❷ တောင်ကဲ့သို့ စိတ်ဓါတ်မြဲမြံခိုင်မာသော(သူ)။ ❸ ခေါင်းဆောင်။ ❹ အသိပညာနှင့် ပြည့်စုံသူ။ (ဇ) [ـاَجْبَالٌ اَجْبُلٌ - جِبَالٌ]။

[اِبْنَةُ الْجَبَلِ] ❶ မြွေ။ ❷ ဘေးဆိုး၊ ကြမ္မာဆိုး။ ❸ ပဲ့တင်သံ။[مَا اَنْتَ اِلَّا كَابْنَةِ الْجَبَلِ مَهْمَا يَقُلْ تَقُلْ] မင်းဟာ ပဲ့တင်သံလိုဘဲ၊ ကြားတဲ့အတိုင်း ပြန်ပြောတယ်။ (ကြားသမျှကို အမှားအမှန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်စွမ်းမရှိဘဲ ပြန်ပြောလေ့ရှိသူကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုသည်။)

[اَلْجَبْلَةُ] ❶ အလွှန်မာပြင်းသည့် မြေလွှာ။ ❷ အင်အား။ ❸ သဘာဝ။ ဗီဇ။ ❹ ချို့ယွင်းချက်။ ❺ မျက်နှာ။ မျက်နှာအရေပြား။

[اَلْجِبْلَةُ] ❶ အလွှန်မာပြင်းသည့် မြေလွှာ။ ❷ အင်အား။ ❸ သဘာဝ။ ဗီဇ။ ❹ ချို့ယွင်းချက်။ ❺ မျက်နှာ။ မျက်နှာအရေပြား။ ❻ လူအုပ်စု။ ❼ လူ့အစုအဝေး။ ❽ အသက်ဗီဇ။

[اَلْجُبْلَةُ] ❶ သဘာဝ။ ဗီဇ။ ❷ လူ့အစုအဝေး။ ❸ လူအုပ်စု။

[اَلْجِبِلُّ] လူ့အစုအဝေး။

﴿وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيْرًا﴾ ၄င်းပြင် အမှန်ပင် ထိုသူတို့သည် များပြားလှစွာသော လူ့အစုအဝေးကို လမ်းမှားစေခဲ့ကြပြီ။

[اَلْجُبُلُّ] လူ့အစုအဝေး။

[اَلْجِبِلَّةُ] ❶ ဗီဇ၊ သဘာဝ။ ဗီဇအကျင့်။

❷ လူ့အစုအဝေး။ လူ့အုပ်စု။
﴿وَ اتَّقُوا الَّذِىْ خَلَقَكُمْ وَ الْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِيْنَ﴾
၄င်းပြင် အသင်တို့သည် အကြင်အရှင်မြတ်ကို ကြောက်ရွံ့ကြကုန်။ ထိုအရှင်မြတ်သည် အသင်တို့နှင့် အသင်တို့အလျင်ရှိခဲ့ကြသော ရှေးလူ့အစုအဝေးကို ဖန်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်။

[اَلْجِبِلِّيَّةُ] [اَلْحَرَكَةُ الْجِبِلِّيَّةُ]ပင်ကိုယ်ဗီဇ သဘာဝ၏စွမ်းအင် ဖြင့်လှုပ်ရှားမှု။

[اَلْجَبِيْلُ] ❶ လူ့အုပ်စု။ ❷ ရုပ်ဆိုးသော(သူ)။ [رَجُلٌ جَبِيْلُ الْوَجْهِ]မျက်နှာ အလွန်အရုပ်ဆိုးသော ယောကျာ်း။(ج) [جُبُلٌ]။

[اَلْجَبِيْلَةُ] ❶ လူမျိုးစု။ ❷ ဗီဇ၊ သဘာဝ။

[اَلْمَجْبَالُ] အင်္ဂါရုပ်ကြမ်းတမ်းသော(သူ)။ [اِمْرَأَةٌ مِجْبَالٌ]အင်္ဂါရုပ်ကြမ်းတမ်းသော(မိန်းမ)။

✿ [جَبَنَ ـُ] သတ္တိကြောင်သည်။ သူရဲဘောကြောင်သည်။

[جُبْنٌ] သတ္တိကြောင်ခြင်း။ သူရဲဘောကြောင်ခြင်း။

[جَبُنَ ـُ] သတ္တိကြောင်သည်။ သူရဲဘောကြောင်သည်။

[جُبْنٌ ـ جُبُنٌ ـ جَبَانَةٌ]သတ္တိကြောင်ခြင်း။ သူရဲဘောကြောင်ခြင်း။

[جَبِيْنٌ ـ جَبَانٌ ـ جَبَانَةٌ]သတ္တိကြောင်သော(သူ၊ သူမ)။ သူရဲဘောကြောင်သော(သူ၊ သူမ)။

[اَجْبَنَ] သတ္တိကြောင်သူအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။ သူရဲဘောကြောင်သူဟု ထင်မြင်ယူဆသည်။

[جَبَّنَ] သတ္တိကြောင်သူဟု စွပ်စွဲသည်။ သတ္တိကြောင်စေသည်။

[اِجْتَبَنَ] ❶ သတ္တိကြောင်သူအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။ သူရဲဘောကြောင်သူဟု ထင်မြင်ယူဆသည်။ ❷ [اللَّبَنَ ـ](နို့ကို)ဒိန်ခဲပြုလုပ်သည်။

[تَجَبَّنَ] [اللَّبَنُ ـ](နို့)ဒိန်ခဲကဲ့သို့ ဖြစ်သွားသည်။

[اَلتَّجَبُّنُ] အသားမျှင်တစ်ရှူးများ ပျက်စီး၍ အဝါရောင်သို့မဟုတ် အညိုရောင်ရှိသော အသားမာကလေးများအဖြစ်ပြောင်းလဲသွားခြင်း။

[اَلْجَبَانُ] ❶ သတ္တိကြောင်သူ။ သူရဲဘောနည်းသူ။ ❷ [جَبَانُ الْوَجْهِ]ရှက်ကြောက်အားနာတတ်သူ။ ❸ [جَبَانُ الْكَلْبِ]အလွန်ညှော်ဝတ်ကျေပွန်သူ။(ج) [جُبَنَاءُ]။

[اَلْجَبَّانُ] ❶ ကန္တာရ။ ❷ သင်္ချိုင်း။

[اَلْجَبَّانَةُ] ❶ ကန္တာရ။ ❷ သင်္ချိုင်း။(ج) [جَبَابِيْنُ]။

[اَلْجُبْنُ] ဒိန်ခဲ။

[اَلْجَبِيْنُ] နဖူးစောင်း။(ج)[اَجْبُنٌ ـ اَجْبِنَةٌ]။

[اَلْمَجْبَنَةُ] သတ္တိကြောင်စေသည့်အကြောင်း။ သတ္တိကြောင်သည့် အခြေအနေ။ [اَلْوَلَدُ مَجْبَنَةٌ وَمَبْخَلَةٌ]ကလေးဆိုတာ သတ္တိကြောင်ပြီး တွန့်တိုတတ်တဲ့ သဘာဝရှိတယ်။

✿ [جَبَهَ ـَ] ❶ [ـهُ](သူ့)နဖူးကို ဖိတွန်းသည်။ ❷ မနှစ်မြို့ဖွယ် အမှုကိစ္စကို (သူ့)ရှေ့မှာ လုပ်ပြသည်။ ❸ (သူ့)လိုအပ်ချက်ကို မဖြည့်ဘဲထားသည်။ ❹ ရုတ်တရက် အသိမပေးအကြောင်းမကြားဘဲ ဆိုက်ရောက်လာသည်။ ❺ [اَلْمَاءَ ـ]ရေရှိရာသို့ ရေခတ်ရန် ပစ္စည်း

ကိရိယာတစ်စုံတစ်ရာမပါဘဲ ရောက်ရှိလာ
သည်။

[جَبَّهَ] ❶ (သူ့)နဖူးကို ဖိတွန်းခြင်း။ ❷ မနှစ်မြို့ဖွယ် အမှုကိစ္စကို (သူ့)ရှေ့မှာ လုပ်ပြခြင်း။ ❸ (သူ့)လိုအပ်ချက်ကို မဖြည့်ဘဲ ထားခြင်း။ ❹ ရုတ်တရက် အသိမပေးအကြောင်းမကြားဘဲ ဆိုက်ရောက်လာခြင်း။ ❺ ရေရှိရာသို့ ရေခတ်ရန် ပစ္စည်းကိရိယာ တစ်စုံတစ်ရာမပါဘဲ ရောက်ရှိလာခြင်း။

[جَبِهَ -] နဖူးကျယ်ပြီး လှပခန့်ငြားသည်။

[جَبَهٌ] နဖူးကျယ်ပြီး လှပခန့်ငြားခြင်း။

[أَجْبَهُ] နဖူးကျယ်ပြီး လှပခန့်ငြားသူ။(မ) [جَبْهَاءُ]။(ဗ) [جُبْهٌ]။

[جَبَّهَ] နဖူးကို အောက်ဆိုက်သွားအောင် သေးသိမ်နိမ့်ကျစေသည်။ ရှိကိုးလာစေသည်။

[اِجْتَبَهَ] [الْمَاءَ -](ရေကို)ခံတွင်းမတွေ့ ဖြစ်သည်။

[الْأَجْبَهُ] ခြင်္သေ့။

[الْجَابِهُ] (အရပ်တို့က မကောင်းသောအတိတ်နိမိတ်ကိုဆောင်သည်ဟု ယူဆကြသော)မိမိနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် ရောက်ရှိလာသည့်ငှက် သို့မဟုတ် သားရဲတိရစ္ဆာန်။

[الْجُبَّهُ] သတ္တိကြောင်သူ။

[الْجَبْهَةُ] ❶ နဖူး။(ဗ) [جِبَاهٌ]။ ❷ လူအုပ်စု။ ❸ အမျိုးသားရေး အကျိုးဆောင်အဖွဲ့။ ❹ မြင်းအုပ်။ [لَيْسَ فِي الْجَبْهَةِ وَالنُّخَّةِ صَدَقَةٌ] မြင်းအုပ်နှင့် ခိုင်းနွားများ၌ ဇကားတ်တာဝန်မရှိ။ ❺ [جَبْهَةُ الْقَوْمِ]ခေါင်းဆောင်။ အကြီးအကဲ။ ❻ [جَبْهَةُ الْقِتَالِ]စစ်မျက်နှာ။ ❼ [جَبْهَةُ الْأَسَدِ]ခြင်္သေ့သတ္တာန် ကြယ်လေးလုံး။ (လ၏ဆယ်ခုမြောက်စခန်း)။

✿ [جَبَا -] ❶ [الْمَالَ -](ဥစ္စာပစ္စည်းကို) သိမ်းစုသည်။ ❷ [الْمَاءَ -](ရေကို)ကန်ထဲ၌ စုလှောင်ထားသည်။

[جَبْوٌ- جِبَاوَةٌ]❶ (ဥစ္စာပစ္စည်းကို)သိမ်းစုခြင်း။ ❷ (ရေကို)ကန်ထဲ၌ စုလှောင်ထားခြင်း။

[جَبَى -] ❶ [الْمَالَ -](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)သိမ်းစုသည်။ ❷ [الْمَاءَ -](ရေကို)ကန်ထဲ၌ စုလှောင်ထားသည်။

[جَبْيٌ- جِبَايَةٌ] ❶ (ဥစ္စာပစ္စည်းကို)သိမ်းစုခြင်း။ ❷ (ရေကို)ကန်ထဲ၌ စုလှောင်ထားခြင်း။

[أَجْبَا] ကြည့်[أَجْبَأَ]။

[جَبَّى] ❶ ဦးချလျက် မျက်နှာကို မြေသို့မှောက်ထားသည်။ ❷ ဦးညွှတ်လျက် မိမိ၏လက်နှစ်ဘက်ဖြင့် ဒူးကို ကိုင်ထားသည်။

[اِجْتَبَى] ❶ ရွေးကောက်သည်။ ရွေးချယ်သည်။ ရွေးချယ်မြှောက်စားသည်။ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ﴾ငှင်းပြင် ထိုနည်းတူစွာပင် အသင့်အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်သည် အသင့်ကို ရွေးချယ်တော်မူမည်။ ❷ လုပ်ကြံဖန်တီးထားသည်။ တီထွင်ကြံဆသည်။﴿قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا﴾ငှင်းတို့က 'အသင်သည် ယင်း(သက်သေလက္ခဏာ)ကို အဘယ်ကြောင့် တီထွင်၍ယူဆောင်လာခြင်းမရှိသနည်း'ဟု ပြောဆိုခဲ့ကြပေသည်။

[الْجَابِي] ❶ အခွန်အတုတ်များကို လိုက်လံကောက်ခံရသူ။ ❷ ကျိုင်းကောင်။ (ဗ)

[جُبَاةٌ]။
[اَلْجَابِيَةُ] ရေလှောင်ကန်။(ج) [جَوَابٍ]။
﴿وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ﴾ရေကန်ကြီးများတမျှ ဖလုံ၊ အင်တုံများကိုလည်းကောင်း။
[اَلْجَبَا] ❶ ရေကန်ထဲ၌ စုဆောင်းထားသောရေ။ ❷ ရေကန်နှင့်ရေတွင်းဘေးရှိ မြေကြီး။(ج) [اَجْبَاءٌ]။
✿ [اِجْثَئَلَّ] ❶ [ـ الشَّعْرُ]အမွေး ထောင်သည်။ ကြက်သီးမွေးညှင်းထသည်။ ❷ [ـ الطَّائِرُ] (ငှက်)မိမိ၏အမွေးအတောင်များကို ထောင်စေသည်။ ❸ [ـ النَّبَاتُ]ဒေါသထွက်ပြီး ရန်ပြုတိုက်ခိုက်ရန်ပြင်ဆင်သည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ] ရုတ်တရက် ပေါ်ပေါက်လာသည်။
✿ [جَثَّ ـ] ❶ [ـ النَّحْلُ](ပျား)တဝီဝီ အော်မြည်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]ဆွဲနှုတ်သည်။ ❸ [ـ العَسَلَ] [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❹ (ပျားရည်ကို)ပျားသလက်နှင့်အတူယူသည်။
[جَثٌّ] ❶ (ပျား)တဝီဝီအော်မြည်ခြင်း။ ❷ ဆွဲနှုတ်ခြင်း။ ❸ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❹ (ပျားရည်ကို)ပျားသလက်နှင့်အတူယူခြင်း။
[جُثَّ] ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သည်။
[اِجْتَثَّ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ❷ ကျွတ်ထွက်သည်။ ❸ ဖြတ်တောက်သည်။ ❹ ဆွဲနှုတ်သည်။
﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ﴾
၄င်းပြင် ညစ်ညမ်းသောစကား၏ပုံဥပမာကား အကြင်ညစ်ညမ်းသော သစ်ပင်တစ်ပင်ပမာ ဖြစ်၏။ ထိုသစ်ပင်သည် မြေ၏ပေါ်ယံမှ ဆွဲနှုတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရ၏။
[اِنْجَثَّ] ❶ ပြတ်တောက်သည်။ ❷ ကျွတ်ထွက်သည်။
[اَلْجَثُّ] ❶ ပျားသလက်။ ❷ ပျားဖယောင်း။ ဖယောင်း။
[اَلْجُثُّ] အင်ဥကလေးများကဲ့သို့ မြေကြီးပေါ်၌ ပြူထွက်နေသော အရာ။
[اَلْجُثَّةُ] ရုပ်ခန္ဓာ။ သက်မဲ့ရုပ်ခန္ဓာ။(ج) [جُثَثٌ ـ اَجْثَاثٌ]။
[اَلْجَثِيثَةُ] ပွားယူထားသည့် စွန်ပလွံပင် ပေါက်စ။(ج) [جَثِيثٌ]။
[اَلْمُجْتَثُّ] အရဗီကဗျာစပ်နည်းတစ်မျိုး။
[اَلْمِجْثَاثُ] ပွားယူထားသည့် စွန်ပလွံပင် ပေါက်စကို နှုတ်ရာ၌အသုံးပြုရသောကိရိယာ (သံချောင်း)။(ج) [مَجَاثِيثُ]။
[اَلْمِجَثَّةُ] ပွားယူထားသည့် စွန်ပလွံပင် ပေါက်စကို နှုတ်ရာ၌အသုံးပြုရသောကိရိယာ (သံချောင်း)။(ج) [مَجَاثٌ]။
✿ [جَثْجَثَ] [ـ البَرْقُ](လျှပ်စီး)အလင်းတန်း ရှည်လျားသည်။
[تَجَثْجَثَ] ❶ [ـ الشَّعْرُ]အမွေးများသည်။ ❷ တုန်ခါလှုပ်ရှားသည်။
[اَلْجَثَاجِثُ] ထူထပ်သိပ်သည်းသော အမွေး၊ သို့မဟုတ်ဆံပင်။
[اَلْجَثْجَاثُ] ❶ ထူထပ်သိပ်သည်းသော အမွေး၊ သို့မဟုတ်ဆံပင်။ ❷ အဝါရောင်အပွင့်များရှိပြီး မွှေးကြိုင်သောအပင်တစ်မျိုး။
✿ [جَثَلَ ـ] ပြန့်ကြဲလွင့်စင်စေသည်။
[جَثْلٌ] ပြန့်ကြဲလွင့်စင်စေခြင်း။

[جَثَلَ ـُ] [ــالشَّجَرُ](သစ်ပင်)ရှည်လျားထူထပ်၍ သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်သည်။
[جَثَالَةٌ ـ جُثُوْلَةٌ](သစ်ပင်)ရှည်လျားထူထပ်၍ သိပ်သည်းစွာပေါက်ရောက်ခြင်း။
[جَثِيلٌ ـ جَثْلٌ] ရှည်လျားထူထပ်၍ သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်သော(သစ်ပင်)။
[اِجْثَأَلَّ] ကြည့်[جَثَالَ]။
[اَلْجُثَالَةُ] လွင့်စင်ပြန့်ကျဲနေသော သစ်ရွက်များ။
[اَلْجَثْلَةُ] ပုရွက်ဆိတ်အမဲကြီး။(ဇ)[جَثْلٌ]။
[اَلْجَاثَلِيقُ] ဘရင်ဂျီခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး။(ဇ)[جَثَالِقَةٌ]။
[جَثَمَ ـِ] ❶ မိမိနေရာမှ ဘယ်မှမခွါဘဲပေကပ်နေထိုင်သည်။ စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်သည်။ ❷ မြေကြီးပေါ်၌ မှောက်လျက်နေသည်။ ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ၎င်းတို့သည် မိမိတို့၏နေအိမ်များတွင် မှောက်လျက်သား ဖြစ်ရှိသွားကြကုန်၏။ ❸ [ــالطَّعَامَ](အစားအစာ)အစာအိမ်ကို လေးလံစေသည်။ ဗိုက်ပြည့်စေသည်။ ❹ [ــاللَّيْلُ](ည)သန်းခေါင်အချိန်ရောက်သည်။ ❺ [ــالعِذْقُ](စွန်ပလွံသီးအခိုင်၌)စွန်ပလွံသီးအမှည့် ဖွံ့ထွားသည်။ ❻ [ــالزَّرْعُ](စိုက်ပျိုးပင်များ)မြင့်မားသည်။ ❼ [ــفُلَانٌ التُّرَابَ](မြေကြီးကို)သိမ်းကျုံးစုစည်းသည်။
[جُثُوْمٌ] ❶ မိမိနေရာမှ ဘယ်မှမခွါဘဲ ပေကပ်နေထိုင်ခြင်း။ စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်ခြင်း။ ❷ မြေကြီးပေါ်၌ မှောက်လျက်နေခြင်း။ ❸ (အစားအစာ)အစာအိမ်ကို လေးလံစေခြင်း။ ဗိုက်ပြည့်စေခြင်း။ ❹ (ည)သန်းခေါင်အချိန်ရောက်ခြင်း။ ❺ (စွန်ပလွံသီးအခိုင်၌)စွန်ပလွံသီးအမှည့် ဖွံ့ထွားခြင်း။ ❻ (စိုက်ပျိုးပင်များ)မြင့်မားခြင်း။ ❼ (မြေကြီးကို)သိမ်းကျုံးစုစည်းခြင်း။
[جَاثِمٌ] ❶ မိမိနေရာမှ ဘယ်မှမခွါဘဲ ပေကပ်နေထိုင်သော(သူ)။ စွဲစွဲမြဲမြဲနေထိုင်သော(သူ)။ ❷ မြေကြီးပေါ်၌ မှောက်လျက်နေသော(သူ)။
[جَثْمٌ ـ جَثَمٌ] ❶ စွန်ပလွံသီးအမှည့် ဖွံ့ထွားသော(စွန်ပလွံသီးအခိုင်)။ ❷ မြင့်မားသော(စိုက်ပျိုးပင်)။
[جَثَّمَ] ❶ မသေမချင်း ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည်။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာကို)ပစ်မှတ်အဖြစ် ထောင်၍ပစ်ခတ်သည်။
[اَلْمُجَثَّمَةُ] ပစ်မှတ်အဖြစ်ထား၍ မသေမချင်း ကျောက်ခဲဖြင့် ပစ်ခတ်ခံရသောဆိတ်မ။ ﴿نَهَى رَسُوْلُ اللّٰهِ عَنِ الْمُجَثَّمَةِ﴾ တမန်တော်မြတ်သည် ဆိတ်မကို ပစ်မှတ်ထား၍ ပစ်သတ်သည့်ဓလေ့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်တော်မူခဲ့သည်။
[تَجَثَّمَ] [ــالطَّائِرُ اُنْثَاهُ](ငှက်အထီးက ငှက်မပေါ်သို့)မိတ်လိုက်ရန် ခုန်တက်သည်။
[اَلْجَاثُوْمُ] အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ် နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင်တက်စီးခြင်း။
[اَلْجُثَامُ] အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင်

﴿ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا﴾ ထို့နောက် ငါအရှင်မြတ်သည် အမှန်ပင် ၎င်းတို့အား ဂျဟန္နမ်ငရဲ၏အနီးတွင် ဒူးထောက်ကြလျက် စုရုံးရောက်ရှိစေတော်မူမည်။

[اَجْثَا] ❶ ဒူးထောက်ထိုင်စေသည်။ ပုဆစ်တုပ်ထိုင်ခိုင်းသည်။ ❷ ခြေဖျားထောက်ရပ်စေသည်။ ❸ စုရုံးစေသည်။

[جَاثَى] (တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မျက်နှာချင်းဆိုင်)ဒူးထောက်ထိုင်သည်။(တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မျက်နှာချင်းဆိုင်)ဒူးချင်းထိကပ်၍ ထိုင်သည်။

[جَثَّا] ❶ ဒူးထောက်ထိုင်စေသည်။ ပုဆစ်တုပ်ထိုင်ခိုင်းသည်။ ❷ ခြေဖျားထောက်ရပ်စေသည်။ ❸ စုရုံးစေသည်။

[تَجَاثَى] ဒူးတိုက်ဆွေးနွေးငြင်းခုံသည်။

[اَلْجَثَاءُ۔اَلْجُثَاءُ] ❶ လူပုဂ္ဂိုလ်။ ❷ အစား၊ ရလာဘ်။ ❸ ပမာဏ၊ ပမာဏခန့်မှန်း။[عَدَدُهُمْ جُثَاءُ مِائَةٍ] သူတို့ရဲ့လူဦးရေက တစ်ရာလောက်ရှိတယ်။

[اَلْجُثْوَةُ] ❶ (မြေ၊ ကျောက်ရိုး၊ အသီးအနှံစသည်တို့၏)အစုအပုံ။ ❷ သင်္ချိုင်း။ ❸ ရုပ်ကောင်။ ❹ ရဲရဲတောက်နေသော မီးခဲ။(ဇ)[جُثًى۔جِثًى]။

✿ [جَحْجَحَ] ❶ အလျင်စလို ပြုလုပ်သည်။ အမြန်ပြေးသွားသည်။ ❷ မိမိ၏ခေါင်းဆောင်ကောင်းကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ကြွားဝါသည်။ ❸ ခေါင်းဆောင်ကောင်းကို မွေးဖွားသည်။ ❹ တွန့်ဆုတ်၍ ပြန်လှည့်လာသည်။ ❺ ရပ်တန့် နောက်ဆုတ်သည်။

[اَلْجَحْجَاحُ] ခေါင်းဆောင်ကောင်း။ (ဇ)[جَحَاجِيحُ۔جَحَاجِحَةٌ]။

တက်စီးခြင်း။

[اَلْجَثَّامَةُ] ❶ အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင် တက်စီးခြင်း။ ❷ ပညာမဲ့လူမိုက်။ ❸ လူပျင်း။

[اَلْجُثَمُ] အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင် တက်စီးခြင်း။

[اَلْجُثْمَانُ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်။ ❷ လူပုဂ္ဂိုလ်။

[اَلْجُثْمَةُ] အင်ဥ။

[اَلْجُثَمَةُ] ❶ အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ တစ်ကိုယ်လုံးမလှုပ်နိုင်အောင် ဖိစားထားမှု။ အိပ်စက်နေသူ၏ ရင်ပတ်ပေါ်၌ မိစ္ဆာကောင် တက်စီးခြင်း။ ❷ ပညာမဲ့လူမိုက်။ ❸ လူပျင်း။

✿ [جَثَا ـُ] ❶ ဒူးထောက်ထိုင်သည်။ ပုဆစ်တုပ်ထိုင်သည်။ ❷ ခြေဖျားထောက်ရပ်သည်။ ❸ စုရုံးသည်။

[جَثْوٌ۔جُثُوٌّ] ❶ ဒူးထောက်ထိုင်ခြင်း။ ပုဆစ်တုပ်ထိုင်ခြင်း။ ❷ ခြေ ဖျားထောက်ရပ်ခြင်း။ ❸ စုရုံးခြင်း။

[جَاثٍ] ❶ ဒူးထောက်ထိုင်သော(သူ)။ ပုဆစ်တုပ်ထိုင်သော(သူ)။ ﴿وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ ၎င်းပြင် အသင်သည် ဒူးထောက် လျက်ရှိကြသော လူအုပ်စုတိုင်းကို မြင်တွေ့ရမည်။ ❷ ခြေဖျားထောက်ရပ်သော(သူ)။ ❸ စုရုံးသော(သူ)။ (ဇ) [جِثِيٌّ۔جُثِيٌّ]။

[اَلْجَحْجَحُ] ခေါင်းဆောင်ကောင်း။
(ဇ)[جَحَاجِحُ]။
[اَلْجُحْجُحُ] သိုးထီး။(ဇ)[جَحَاجِحُ]။
✿ [جَحَّ ـُ] ❶ တရွတ်တိုက် ဆွဲသည်။ ❷ ဖြန့်ခင်းသည်။
[جَحٌّ] ❶ တရွတ်တိုက်ဆွဲခြင်း။ ❷ ဖြန့်ခင်းခြင်း။
[اَجَحَّ] (ကိုယ်ဝန်)နေ့စေ့လစေ့ ဖြစ်သည်။ မွေးဖွားရန် အချိန်နီးကပ်သည်။
[مُجِحٌّ ـ مُجِحَّةٌ](ကိုယ်ဝန်)နေ့စေ့လစေ့ဖြစ်သော(မိန်းမ)။ မွေးဖွားရန်အချိန် နီးကပ်သော(မိန်းမ)။(ဇ)[مَجَاحُ]။
[اِنْجَحَّ] [النَّبَاتُ](အပင်)မြေပေါ်၌လျှောက်၍ပေါက်ပြီး ပြန့်နှံ့သည်။(မြင်းခွါရွက်ကဲ့သို့)
[اَلْجُحَّةُ] မြေပေါ်၌လျှောက်၍ပေါက်ပြီး ပြန့်နှံ့သောအပင်။(ဇ)[جُحٌّ]။
✿ [جَحَدَ ـَ] မငြင်းပယ်သင့်ကြောင်း သိလျက်နှင့် ငြင်းပယ်သည်။ သွေဖည်သည်။ ﴿وَجَحَدُوا بِهَا وَ اسْتَيْقَنَتْهَا اَنْفُسُهُمْ﴾ ထို့ပြင် ၎င်းတို့၏စိတ်နှလုံးများက ယင်းသက်သေလက္ခဏာတော်များကို သိမြင်ယုံကြည်ကြလျက်နှင့်ပင် ၎င်းတို့သည် ငြင်းပယ်ခဲ့ကြသည်။
[جَحْدٌ ـ جُحُوْدٌ]မငြင်းပယ်သင့်ကြောင်း သိလျက်နှင့် ငြင်းပယ်ခြင်း။
[جَحِدَ ـَ] ❶ ဆင်းရဲသဖြင့်၊ သို့မဟုတ် စေးနည်းတွန့်တိုသဖြင့် ပေးကမ်းမှုနည်းပါးသည်။ ❷ [الْعَامُ](နှစ်)မိုးခေါင်သည်။ ❸ [ـتِ الْاَرْضُ](မြေ)ခြောက်သွေ့ပြီး အပင်များသေကြေပျက်စီးသည်။ ❹ [ـتِ النَّبَاتُ](သီးနှံပင်များ)ရှားပါးသည်။ ❺ [ـالْعَيْشُ](ဘဝအခြေအနေ)ချွတ်ခြုံကျသည်။ မွဲတေသည်။
[جَحَدٌ] ❶ ဆင်းရဲသဖြင့်၊ သို့မဟုတ် စေးနည်းတွန့်တိုသဖြင့် ပေးကမ်းမှုနည်းပါးခြင်း။ ❷ (နှစ်)မိုးခေါင်ခြင်း။ ❸ (မြေ)ခြောက်သွေ့ပြီး အပင်များသေကြေပျက်စီးခြင်း။ ❹ (သီးနှံပင်များ)ရှားပါးခြင်း။ ❺ (ဘဝအခြေအနေ)ချွတ်ခြုံကျခြင်း။ မွဲတေခြင်း။
[اَجْحَدَ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်။ ❷ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှု နည်းပါးသည်။ ❸ [ـفُلَانًا]စေးနည်းတွန့်တိုသူအဖြစ် မြင်သည်။
[اَلْجُحُوْدُ] အရဗီသဒ္ဒါအရ[مَاكَانَ]နှင့်[لَمْ يَكُنْ] စသည်တို့ဖြင့်အစပြုသော မဟုတ်ဝါကျ၌ အသုံးပြုရပြီး[ـَ = نَصْبٌ]အခြေအနေ၌ရှိသော ပစ္စုပ္ပန်နှင့်အနာဂတ်ကာလပြကြိယာ၌ ဝင်ရောက်သောဝိဘတ်[لِ]။ ယင်းဝိဘတ်ကို [لَامُ الْجُحُوْدِ]ဟုခေါ်သည်။ သာဓက- ﴿وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ اَنْتَ فِيْهِمْ﴾ စင်စစ်၊ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် အသင် ၎င်းတို့နှင့်အတူ ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး ၎င်းတို့ကို အရေးယူအပြစ်ပေးတော်မူမည် မဟုတ်ချေ။ ﴿لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့အား ခွင့်လွှတ်တော်မူခဲ့သည် မဟုတ်ချေ။
✿ [جَحْدَرَ] လူးလိမ့်သွားအောင် တွန်းထိုးလှဲချသည်။
[تَجَحْدَرَ] ❶ လဲကျပြီး လူးလိမ့်သွားသည်။ ❷ [ـالطَّائِرُ](ငှက်)လှုပ်ရှားပျံသန်းသွားသည်။

[اَلْجَحْدَرُ] ပုသောယောကျာ်း။(ج)[جَحَادِرُ]။

[جَحْدَلَ] ❶ ဆင်းရဲပြီးနောက် ပြန်လည်ချမ်းသာကြွယ်ဝလာသည်။ ❷ [_الْمَالَ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)စုဆောင်းသည်။ ❸ [_الْاِنَاءَ](ခွက်ကို)အပြည့် ဖြည့်သည်။ ❹ [_فُلَانًا]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ ❺ မလှုပ်နိုင်အောင် ချုပ်ကိုင်ချည်နှောင်သည်။ ❻ [_الدَّابَّةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)အခကြေးငွေဖြင့် ငှားရမ်းသည်။

[اَلْجَحْدَلُ] အင်္ဂါအချိုးအစား ပြည့်စုံ၍ ဝဖြိုးသောကလေး။

[اَلْجُحْدُلُ] အင်္ဂါအချိုးအစား ပြည့်စုံ၍ ဝဖြိုးသောကလေး။

[جَحَرَ _] ❶ [_الضَّبُّ](ဖွတ်)တွင်းထဲသို့ ဝင်ရောက်သည်။ ❷ နောက်ကျကျန်ရစ်သည်။ လွန်မြောက်ကျန်ရစ်သည်။ ❸ [_الْعَامُ](နှစ်)မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သည်။ ❹ [_الضَّبَّ](ဖွတ်ကို)တွင်းထဲသို့ ဝင်ရောက်စေသည်။ ❺ [_تْ عَيْنُهُ]မျက်တွင်းဟောက်ပက်ဖြစ်သည်။ မျက်တွင်းကျသည်။

[جَحْرٌ] ❶ (ဖွတ်)တွင်းထဲသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း။ ❷ နောက်ကျကျန်ရစ်ခြင်း။ လွန်မြောက်ကျန်ရစ်ခြင်း။ ❸ (နှစ်)မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်ခြင်း။ ❹ (ဖွတ်ကို)တွင်းထဲသို့ ဝင်ရောက်စေခြင်း။ ❺ မျက်တွင်းဟောက်ပက်ဖြစ်ခြင်း။ မျက်တွင်းကျခြင်း။

[اَجْحَرَ] ❶ [_الضَّبَّ](ဖွတ်ကို)တွင်းထဲသို့ ဝင်ရောက်စေသည်။ ❷ [_هُ اِلَيْهِ]ဘေးကြပ်နံကြပ်ဖြစ်စေသည်။ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်စေသည်။ ❸ [_الْعَامُ](နှစ်)မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သည်။ ❹ [_الْقَوْمُ](လူအများ)အငတ်ဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။

[اِجْتَحَرَ] [_جُحْرًا]တွင်းအဖြစ် အသုံးပြုသည်။ တွင်းပြုလုပ်သည်။

[اِنْجَحَرَ] တွင်းထဲသို့ ဝင်သည်။

[تَجَحَّرَ] တွင်းထဲသို့ ဝင်သည်။

[اَلْجُحْرُ] (မြွေ၊ ကြွက်၊စသည်တို့ဝင်ရောက်နေထိုင်သော)တွင်း။(ج) [اَجْحَارٌ .جِحَرَةٌ . جُحُورٌ]။

[اَلْجَحْرَةُ] အလွန်မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သောနှစ်။

[اَلْمَجْحَرُ] ပုန်းခိုသည့်နေရာ။(ج)[مَجَاحِرُ]။

[جَحَشَ _] ❶ [_عَنْهُ]ဖယ်ခွါ၍ တစ်ကိုယ်တည်းနေသည်။ ❷ [_الْجِلْدَ]သားရေကိုပွန်းပဲ့စေသည်။ သားရေ ကွာကျစေသည်။

[جَحْشٌ] ❶ ဖယ်ခွါ၍ တစ်ကိုယ်တည်းနေခြင်း။ ❷ သားရေကို ပွန်းပဲ့စေခြင်း။ သားရေကွာကျစေခြင်း။

[جَاحَشَ] ❶ [_عَنْ نَفْسِهِ]မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်တိုက်ခိုက်သည်။ ❷ [_الْقَوْمَ]ဝင်ရောက်ရောနှောသည်။ ❸ [_الْاَمْرَ](အရေးကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သည်။ ကြုံနေကျဖြစ်သည်။

[اَلْجَحْشُ] မြည်းပေါက်စ။(ج) [جِحَاشٌ]။

[اَلْجَحْشَةُ] ❶ မြည်းပေါက်စ(အမ)။ ❷ ချည်ငင်ရန် လက်၌ရစ်ပတ်ခွေထားသော သားမွေး၊ ချည်ခင်။(ج) [جِحَاشٌ]။

[جَحَظَ _] ❶ [_عَيْنُهُ]မျက်ဆန်ပြူးထွက်သည်။ မျက်ဆန် ထင်ရှားဆူထွက်သည်။

❷ [ـ إليه العمل](တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်နေသည်ကို)မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သောအကြည့်ဖြင့် ကြည့်သည်။ မပြုလုပ်ရန် မျက်ရိပ်ပြသည်။ ချို့ယွင်းချက်ကို မြင်သာအောင် မျက်ရိပ်မျက်ကဲဖြင့် ပြသသည်။

[جُحُوظٌ] ❶ မျက်ဆန်ပြူးထွက်ခြင်း။ မျက်ဆန် ထင်ရှားဆူထွက်ခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်နေသည်ကို)မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သောအကြည့်ဖြင့် ကြည့်ခြင်း။ မပြုလုပ်ရန် မျက်ရိပ်ပြခြင်း။ ချို့ယွင်းချက်ကို မြင်သာအောင် မျက်ရိပ်မျက်ကဲဖြင့် ပြသခြင်း။

[جَاحِظٌ] ❶ မျက်ဆန်ပြူးထွက်သော(သူ)။ မျက်ဆန် ထင်ရှားဆူထွက်သော(သူ)။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်နေသည်ကို)မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သောအကြည့်ဖြင့် ကြည့်သော(သူ)။ မပြုလုပ်ရန် မျက်ရိပ်ပြသော(သူ)။ ချို့ယွင်းချက်ကို မြင်သာအောင် မျက်ရိပ်မျက်ကဲဖြင့် ပြသသော(သူ)။(မ)[جَاحِظَةٌ]။ (ဇ)[جُحَّظٌ]။

[جَحَّظَ] စူးစူးဝါးဝါးကြည့်သည်။ စိုက်ကြည့်သည်။

[تَجَاحَظَ] [ـ في كلامه]'ဂျာဟိဇ်'၏စကားကို သံယောင်လိုက်၍ ပြောသည်။('ဂျာဟိဇ်' ဟူသည် အမ်ရဗ်နဘာဟ်ရ်ကို ခေါ်သည်။ သူသည် ဟိဂျ်ရီသက္ကရာဇ်(၂၅၅)ခုနှစ်ခန့်က ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။)

[اَلْجَاحِظَةُ] မျက်ဆန်။

[اَلْجَاحِظِيَّةُ] မုအ်တဇိလဟ်ဂိုဏ်းသားများအနက် ဂျာဟိဇ်၏နောက်လိုက်အုပ်စုတစ်စု။

[اَلْجِحَاظُ] ❶ မျက်လုံးပြူးထွက်ခြင်း။ ❷ မျက်တွင်း။ ❸ ပြူးထွက်သောမျက်ဆန်။

[جَحَفَ ـ] ❶ [ـ فلانٌ مع فلانٍ](သူ့ဘက်)ပါသည်၊ ယိမ်းသည်၊ တွယ်တာသည်။ ❷ [ـ الشيء]အခွံခွါသည်။ ❸ ယူသည်။ ❹ [ـ لهم الطعام](အစားအစာကို ၄င်းတို့အတွက်)ခူးခပ်ပေးသည်။ ❺ [ـ الكرة من وجه الأرض](ပိုလိုကစားသမားများ)ဘောလုံးကို ရိုက်တုတ်ဖြင့် ရိုက်သည်။ ❻ [ـ الشيء برجله] ခြေထောက်ဖြင့် အဝေးကိုရောက်အောင် ကန်သည်။

[جَحْفٌ] ❶ (သူ့ဘက်)ပါခြင်း၊ ယိမ်းခြင်း၊ တွယ်တာခြင်း။ ❷ အခွံခွါခြင်း။ ❸ ယူခြင်း။ ❹ (အစားအစာကို ၄င်းတို့အတွက်)ခူးခပ်ပေးခြင်း။ ❺ (ပိုလိုကစားသမားများ)ဘောလုံးကို ရိုက်တုတ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း။ ❻ ခြေထောက်ဖြင့် အဝေးကိုရောက်အောင် ကန်ခြင်း။

[جُحِفَ] (အစားများသဖြင့်) ဝမ်းသွားသည်။

[جَاحَفَ] ❶ [ـ الشيء]တစ်ခုမကျန်ယူသည်။ ❷ ရောနှောဆက်ဆံသည်။ ❸ အနားတိုးကပ်သည်။ ချည်းကပ်သည်။ ❹ [ـ عنه]ကာကွယ်သည်။

[أَجْحَفَ] ❶ [ـ به]ယူဆောင် ရုတ်သိမ်းသည်။ ❷ အလွန်ဒုက္ခပေးသည်။ ❸ မနိုင်ဝန်ကို ထမ်းစေသည်။

[اِجْتَحَفَ] ❶ [ـ ماء البئر](ရေတွင်းရေကို)ခတ်ယူသည်။ ❷ [ـ الكرة من وجه الأرض](ဘောလုံးကို မြေပြင်မှ)ရိုက်တုက်ဖြင့် ရိုက်သည်။ ❸ [ـ الشيء]အလျင်အမြန် သုတ်ယူ

သည်။ အမြန်ဆွဲငင်ယူသည်။

[تَجَاحَفَ] ❶ [تَجَاحَفُوْا الْكُرَةَ](ဘောလုံးကို)အလုအယက် ရိုက်တုတ်ဖြင့် ရိုက်ကြသည်။ ❷ [تَجَاحَفُوْا فِى الْقِتَالِ]တုတ်၊ ဓါးများဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အလုအယက်တိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ်ကြသည်။

[اَلْجُحَافُ] (အစားများသဖြင့်)ဝမ်းသွားခြင်း။

[اَلْجَحْفَةُ] ❶ ထောပတ်အပိုင်းအစ။ ❷ ဝမ်းဗိုက်နာရောဂါ။ ❸ ရေကန်ဘေးပတ်ပတ်လည်၌ ကျန်နေသောရေ။(ဇ)[جِحَافٌ]။

[اَلْجُحْفَةُ] ❶ လက်ခုပ်အပြည့်အစားအစာ။ ❷ မက္ကာဟ်မြို့နှင့် မဒီနဟ်မြို့ကြားရှိ နေရာတစ်ခု။ ❸ ရေကန်ဘေးပတ်ပတ်လည်၌ ကျန်နေသောရေ။(ဇ) [جُحَفٌ]။

✿ [جَحْفَلَ] တွန်းထိုးပစ်ချသည်။ ကိုင်ပေါက်သည်။

[تَجَحْفَلَ] [ـ الْقَوْمُ]စုရုံးသည်။ စုဝေးသည်။

[اَلْجَحْفَلُ] အလွန်များပြားလှသော စစ်တပ်။ (ဇ) [جَحَافِلُ]။

[اَلْجَحْفَلَةُ] (ခွါရှိသောသတ္တဝါတို့၏) နှုတ်ခမ်း။ (ဇ) [جَحَافِلُ]။

✿ [جَحَلَ ـ] တွန်းထိုးလှဲချသည်။

[جَحْلٌ] တွန်းထိုးလှဲချခြင်း။

[جَحَّلَ] အသေအခြာတွန်းထိုး လှဲချသည်။ ပြန်မထနိုင်အောင် အပြီးလှဲချသည်။

[اَلْجُحَالُ] သေစေနိုင်သော ပြင်းထန်သည့်အဆိပ်။

[اَلْجَحْلُ] ❶ ကြီးမားသည့်အပိုင်း။ ❷ ပုတ်သင်ညို။ ❸ ပျားဘုရင်မ။ (ဇ) [جُحْلاَنٌ ـ جُحُولٌ]။

✿ [جَحَمَ ـ] ❶ [ـ النَّارَ](မီး)မွှေးသည်။ မီးကိုတောက်စေသည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ عَيْنَيْهِ](မျက်စိကို)မျက်တောင်မခတ်ဘဲ ဖွင့်ထားသည်။

[جَحْمٌ] ❶ (မီး)မွှေးခြင်း။ မီးကို တောက်စေခြင်း။ ❷ (မျက်စိကို)မျက်တောင်မခတ်ဘဲဖွင့်ထားခြင်း။

[جَحِمَ ـ] ❶ [ـتِ النَّارُ](မီး)အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်သည်။ မီးတောက် မီးလျှံ ကြီးမားသည်။ ❷ [ـتِ الْعَيْنَانِ](မျက်စိနှစ်လုံး)ရဲရဲတောက်နီမြန်း၍ ပြူးကျယ်သည်။

✿ [جَحْمٌ ـ جَحَمٌ] ❶ (မီး)အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်ခြင်း။ မီးတောက် မီးလျှံကြီးမားခြင်း။ ❷ (မျက်စိနှစ်လုံး)ရဲရဲတောက်နီမြန်း၍ ပြူးကျယ်ခြင်း။

[أَجْحَمُ] ❶ အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်သော(မီး)။ ကြီးမားသော(မီးတောက်မီးလျှံ)။ ❷ ရဲရဲတောက်နီမြန်း၍ ပြူးကျယ်သော(မျက်စိနှစ်လုံး)။ (မ) [جَحْمَاءُ]။(ဇ) [جُحْمٌ]။

[أَجْحَمَ] ❶ တွန့်ဆုတ်ရပ်တန့်သည်။ ရပ်နားသည်။ ❷ ပျက်စီးစေလုနီးပါးဖြစ်သည်။

[جَحَّمَ] [ـ بِعَيْنِهِ]စူးစူးရှရှ ကြည့်သည်။ စိုက်ကြည့်သည်။

[تَجَاحَمَ] ❶ ကျဉ်းမြောင်းကြပ်တည်းလာသည်။ ❷ လောဘ၊ သို့မဟုတ် စေးနည်းတွန့်တိုမှုကြောင့် ရင်ပူသည်။ စိတ်ပူသည်။

[تَجَحَّمَ] ❶ ကျဉ်းမြောင်းကြပ်တည်းလာသည်။ ❷ လောဘ၊ သို့မဟုတ် စေးနည်း

တွန့်တိုမှုကြောင့် ရင်ပူသည်။ စိတ်ပူသည်။
[اَلْجَاحِمُ] ❶ ရဲရဲတောက်မီးခဲ။ ❷ အလွန်ပူလောင်သည့်နေရာ။[جَاحِمُ الْحَرْبِ]တိုက်ပွဲ၏ဗဟိုအချက်အခြာနေရာ။
[اَلْجُحَامُ] ❶ မျက်စိနာ။ ❷ ခွေး၏ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော အနာရောဂါ။
[اَلْجَحْمَةُ] အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်သောမီး။
[اَلْجُحْمَةُ] အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်သောမီး။(ج)[جُحَمٌ]။
[اَلْجَحِيْمُ] ❶ အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်သောမီး။﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِى الْجَحِيْمِ﴾ ၎င်းတို့က ဤသို့ပြောဆိုခဲ့ကြ၏။"အသင်တို့သည် ထိုသူအဖို့ အဆောက်အအုံတစ်ခုကို တည်ဆောက်ကြပြီးလျှင် ၎င်းအား အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်သောမီးအတွင်းသို့ ပစ်ချကြလေကုန်။" ❷ ဂျဟန္နမ်ငရဲ။
✿[اَلْجَحْمَرِشُ]✿ ❶ အလွန်အကြည့်ရဆိုးသော မိန်းမ။ ❷ အဖွါးအို။ ❸ အသက်ကြီးသော(ကုလားအုတ်)။(ج)[جَحَامِرُ]။
✿ [جَحَنَ ـ] ဆင်းရဲသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ စေးနည်းတွန့်တိုသောကြောင့်လည်းကောင်း မိမိ၏မိသားစုကို မဝရေစာကြွေးသည်။ စားဝတ်နေရေး အကြပ်အတည်းဆိုက်စေသည်။
[جَحْنٌ] ဆင်းရဲသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ စေးနည်းတွန့်တိုသောကြောင့်လည်းကောင်း မိမိ၏မိသားစုကို မဝရေစာကြွေးခြင်း။ စားဝတ်နေရေး အကြပ်အတည်းဆိုက်စေခြင်း။
[جَحِنَ ـ] အဟာရချို့တဲ့သဖြင့် ပိန်လှီသည်။ ကြီးထွားမှု နှေးကွေးသည်။
[جَحَنٌ - جَحَانَةٌ]အဟာရချို့တဲ့သဖြင့် ပိန်လှီ ခြင်း။ ကြီးထွားမှု နှေးကွေးခြင်း။
[جَحِنٌ] အဟာရချို့တဲ့သဖြင့် ပိန်လှီသော(သူ)။ ကြီးထွားမှု နှေးကွေးသော(သူ)။
[أَجْحَنَ] ဆင်းရဲသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ စေးနည်းတွန့်တိုသောကြောင့်လည်းကောင်း မိမိ၏မိသားစုကို မဝရေစာကြွေးသည်။ စားဝတ်နေရေး အကြပ်အတည်းဆိုက်စေသည်။
[اَلْجَحِنُ] ရေငတ်နေသော ပိန်လှီနေသည့် အပင်။
✿ [جَحَا ـ] ❶ [ـبِالْمَكَانِ]နေထိုင်သည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်သည်။
[جَحْوٌ] ❶ နေထိုင်ခြင်း။ ❷ အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်ခြင်း။
[اِجْتَحَى] [ـالشَّيْءَ]အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်သည်။
[جُحَا] အရပ်ဟာသပုံပြင်များ၌ ဖော်ပြလေ့ရှိသော ဇာတ်ကောင်။ သူ၏အမည်အပြည့်အစုံမှာ အဘုလ်ဂွတ်ဆွ်နိ ဒုဂျိုင်နုဗ်နစာဇိတ် ဖြစ်သည်။
✿ [جَخَّ ـ] ❶ [ـبِرِجْلِهِ](ခြေထောက်ဖြင့်) မြေကြီးကို ခတ်သည်။ ဖုံထစေသည်။(လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေထောက်ကို မြေကြီးနှင့် ပွတ်တိုက်၍ လျှောက်သဖြင့် ဖုံထစေသည်။ ❷ [ـفِى صَلَاتِهِ](ဆွလာတ်ဝတ်ပြုရာ၌)မိမိ၏ဗိုက်ကို မြှင့်တင်ထားပြီး လက်ရုံးကို ဖွင့်ထားလျက် ဦးချသည်။

[تَجَخّى] ❶ [_الْكُوْزُ](သောက်ရေခွက်) တိမ်းစောင်းသည်။ တိမ်းမှောက်သည်။ ❷ [_عَلَى الْمِجْمَرِ](မီးခဲထည့်ထားသည့်ခွက် ၌)အမွှေးအကြိုင်ကို မီးရှို့ထားသည်။

✿ [جَدَبَ ـ] ❶ ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့ သည်။ ❷ [_الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ပြစ် တင်ပြောဆိုသည်။ ရှုတ်ချသည်။ မကောင်း သောအရာအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ [جَدَبَ لَنَا عُمَرُ السَّمَرَ بَعْدَ عَتَمَةٍ]သာ၀ကကြီး အုမရ်သည် ညဦးနောက်ပိုင်းအချိန်များ၌ အုပ်စုဖွဲ့၍ ထွေရာလေးပါးပြောဆိုခြင်းကို ပြစ် တင်ရှုတ်ချခဲ့သည်။

[جَدْبٌ] ❶ ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ ပြစ်တင်ပြောဆိုခြင်း။ ရှုတ်ချခြင်း။ မ ကောင်းသောအရာ အဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်း။

[جَدُبَ ـ] ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့သည်။

[جَدَبٌ] ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့ခြင်း။

[جَدِبَ ـ] ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့သည်။

[جُدُوْبَةٌ] ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့ခြင်း။

[جَدْبٌ ـ جَدِيْبٌ] ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့သော (နေရာ)။ (ဗ) [جَدْبٌ ـ جَدْبَةٌ ـ جُدُوْبٌ]။

[اَجْدَبَ] ❶ ခြောက်သွေ့သွားသည်။ [_تِ السَّنَةُ](နှစ်)ရာသီဥတုခြောက်သွေ့ သည်။ [_الْقَوْمُ]ခြောက်သွေ့သောနှစ်ကို တွေ့ကြုံကြရသည်။ ❷ [_الْاَرْضَ]ခြောက် သွေ့သောမြေအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။ ❸ [_فُلَانًا]မိမိထံ၌ လာရောက်တည်း ခိုသူအား တစ်စုံတစ်ရာ ကျွေးမွေးဧည့်ခံခြင်းမပြုဘဲ ပစ် ထားသည်။

[جَخٌّ] ❶ (ခြေထောက်ဖြင့်)မြေကြီးကို ခတ်ခြင်း။ ဖုံထစေခြင်း။(လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေထောက်ကို မြေကြီးနှင့် ပွတ်တိုက်၍ လျှောက်သဖြင့် ဖုံထစေခြင်း။) ❷ (ဆွလာတ် ဝတ်ပြုရာ၌)မိမိ၏ဗိုက်ကို မြှင့်တင်ထားပြီး လက်ရုံးကို ဖွင့်ထားလျက် ဦးချခြင်း။

✿ [جَخَا ـ] ❶ [_بِرِجْلِهِ](ခြေထောက်ဖြင့်) မြေကြီးကို ခတ်သည်။ ဖုံထစေသည်။(လမ်း လျှောက်ရာ၌ ခြေထောက်ကို မြေကြီးနှင့်ပွတ် တိုက်၍လျှောက်သဖြင့် ဖုံထစေသည်။) ❷ [_الْكُوْزَ](သောက်ရေခွက်ကို)မှောက်ချ သည်။ မှောက်သွန်သည်။

[جَخْوٌ] ❶ (ခြေထောက်ဖြင့်)မြေကြီးကို ခတ်ခြင်း။ ဖုံထစေခြင်း။(လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေထောက်ကို မြေကြီးနှင့် ပွတ်တိုက်၍ လျှောက်သဖြင့် ဖုံထစေခြင်း။) ❷ (သောက် ရေခွက်ကို)မှောက်ချခြင်း။ မှောက်သွန်ခြင်း။

[جَخَّى] ❶ [_الشَّيْخُ](အဖိုးအိုခါး)ကုန်းသည်။ ခါးကိုင်းသည်။ ❷ [_فِي السُّجُوْدِ](ဦးချရာ၌) လက်ရုံးကို ဖွင့်ကားထားသည်။ လက်မောင်း ကို ချဲ့ကားထားသည်။ ❸ [_عَلَى الْمِجْمَرِ] (အမွှေးအကြိုင်ကို မီးရှို့ရသော မီးခဲထည့် ထားသည့်ခွက်၌)အမွှေးအကြိုင်ကို မီးရှို့ ထားသည်။ ❹ ဖြောင့်မတ်မှုနှင့် တရားမျှတ မှုမှ သွေဖည်တိမ်းပါးသည်။ အကတိလိုက် စားသည်။ မျက်နှာလိုက်၍လုပ်ကိုင်ဆုံးဖြတ် သည်။ ❺ [_اللَّيْلُ](ည)ကုန်ဆုံးထွက်ခွါသွား သည်။ ❻ [_الْكُوْزُ](သောက်ရေခွက်)တိမ်း စောင်းသည်။ မှောက်လုမတတ်ဖြစ်သည်။

[جَادَبَ] [ــتِ الْإِبِلُ الْعَامَ](မိုးခေါင်ရေရှားသောနှစ်ကို ကြုံသဖြင့် ကုလားအုတ်များ) မြက်ဆွေး၊ မြက်ခြောက်များကိုသာလျှင် စားကြရသည်။

[تَجَدَّبَ] လေးလံသည်ဟု မှတ်ယူသည်။

[اَلْاَجْدَبُ] ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့သော(နေရာ)။(ج) [جُدْبٌ ـ اَجَادِبُ]။

[اَلْمَجْدَابُ] ခြောက်သွေ့သော(မြေ)။ (ج) [مَجَادِيبُ]။

✿ [اِجْتَدَثَ] သင်္ချိုင်းအဖြစ် မှတ်ယူပြုလုပ်သည်။

[اَلْجَدَثُ] သင်္ချိုင်း။(ج) [اَجْدَاثٌ]။

﴿وَ نُفِخَ فِى الصُّوْرِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُوْنَ﴾

ထို့ပြင် တံပိုးခရာမှုတ်သောအခါ ရုတ်တရက် ၎င်းတို့သည် သင်္ချိုင်းများမှထွက်၍ မိမိတို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသောအရှင်မြတ်ထံသို့ လျှင်မြန်စွာလာရောက်ကြပေမည်။

✿ [اَلْجَدْجَدُ] မာပြင်း၍ ပြန့်ပြူးညီညာသောမြေ။

[اَلْجُدْجُدُ] ❶ ပုရစ်။ ❷ မျက်စိ၌ထွက်သောအဖု။ မျက်စိစွန်ဖု။(ج) [جَدَاجِدُ]။

✿ [جَدَحَ ـ] [السَّوِيْقَ](ဂျုံမှုန့်ညက်ကို)ရေ၌ထည့်၍ မွှေတုတ်ဖြင့် မွှေသည်။ မွှေနှောက်သည်။ သမအောင် ရောမွှေသည်။

[جَدْحٌ] (ဂျုံမှုန့်ညက်ကို)ရေ၌ထည့်၍ မွှေတုတ်ဖြင့် မွှေခြင်း။ မွှေနှောက်ခြင်း။ သမအောင် ရောမွှေခြင်း။

[اَجْدَحَ] [السَّوِيْقَ](ဂျုံမှုန့်ညက်ကို)ရေ၌ထည့်၍ မွှေတုတ်ဖြင့် မွှေသည်။ မွှေနှောက်သည်။ သမအောင် ရောမွှေသည်။

[جَدَّحَ] [السَّوِيْقَ](ဂျုံမှုန့်ညက်ကို)ရေ၌ထည့်၍ မွှေတုတ်ဖြင့် မွှေသည်။ မွှေနှောက်သည်။ သမအောင် ရောမွှေသည်။

[اِجْتَدَحَ] [السَّوِيْقَ](ဂျုံမှုန့်ညက်ကို)ရေ၌ထည့်၍ မွှေတုတ်ဖြင့် မွှေသည်။ မွှေနှောက်သည်။ သမအောင် ရောမွှေသည်။

[اَلْمِجْدَحُ] မွှေသည့်တုတ်။(အဖျား၌ ကြက်ခြေခတ်သဏ္ဍာန် တုတ်နှစ်ချောင်းကို ညှပ်ထားပြီး အရည်များကို မွှေနှောက်ရာ၌ သုံးသောတုတ်တံ။)(ج) [مَجَادِيْحُ]။

✿ [جَدَّ ـ] ❶ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်။ ❷ ဝေစု၊ ဝေပုံ၊ အကျိုးအမြတ်ခံစားရရှိသည်။ ❸ လေးနက်တည်ကြည်မှုရှိသည်။ ❹ [ــفِى الْاَمْرِ]ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ ❺ [ــالشَّيْءُ]အသစ်ဖြစ်သည်။

[جَدٌّ] ❶ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ﴿وَ اَنَّهُ تَعٰلٰى جَدُّ رَبِّنَا﴾ထို့ပြင် မုချကေန ကျွန်ုပ်တို့အား ဖန်ဆင်းမွေးမြူတော်မူသော အရှင်မြတ်၏ဂုဏ်ကျက်သရေသည် မြင့်မြတ်လှပေသည်။ ❷ ဝေစု၊ ဝေပုံ၊ အကျိုးအမြတ်ခံစားရရှိခြင်း။

[جِدٌّ] ❶ လေးနက်တည် ကြည်မှုရှိခြင်း။ ❷ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း။

[جِدَّةٌ] အသစ်ဖြစ်ခြင်း။

[جَدَّ ـُ] ဖြတ်တောက်သည်။[ــالنَّخْلَ]စွန်ပလွံသီးကို ခူးဖြတ်သည်။

[جَدٌّ ـ جِدَادٌ] ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[مَجْدُوْدٌ ـ جَدِيْدٌ]ဖြတ်တောက်ထားသော(အရာ)။

[جَدَّ ـَ] ❶ ရရှိသည်။[جَدِدْتَ بِالْخَيْرِ]ကျွန်တော် ချမ်းသာသုခကို ခံစားရရှိသည်။ ❷ [ـالثَّدْيُ](နို့အုံ)ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်သည်။ နို့ရည် ခန်းခြောက်သည်။

[اَلْجَدُّ] ရရှိခြင်း။ ခံစားရရှိခြင်း။

[جَدَدٌ] (နို့အုံ)ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်ခြင်း။ နို့ရည် ခန်းခြောက်ခြင်း။

[اَجَدُّ] ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်သော(နို့အုံ)။ နို့ရည် ခန်းခြောက်သော(ဆိတ်မ၊ နွားမစသည်)။(မ) [جَدَّاءُ]။(ဗ) [جُدٌّ]။

[جُدَّ] ဝေစု၊ ဝေပုံရရှိသည်။ အကျိုးအမြတ်ခံစားရရှိသည်။

[اَجَدَّ] ❶ [ـفُلَانٌ]အလေးအနက်ထား၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သူ ဖြစ်သွားသည်။ ❷ ပြန့်ပြူးညီညာသောလမ်းကို လျှောက်သည်။ ❸ [ـفِى الْاَمْرِ]အလေးအနက်ထား၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သည်။ ❹ [ـالطَّرِيْقُ](လမ်း) ပြန့်ပြူးညီညာသည်။❺ [ـالنَّخْلَ](စွန်ပလွံပင်)အသီးကို ခူးဖြတ်ရန် အချိန်တန်သည်။ ❻ [ـالشَّيْءَ]အသစ်ပြုလုပ်သည်။ အသစ်လဲလှယ်သည်။[ـثَوْبًا]အဝတ်အသစ်လဲလှယ်ဝတ်ဆင်သည်။ ❼ [ـالسَّيْرَ]အလျှင်အမြန်လျှောက်သည်။ အမြန်သွားသည်။ ❽ [ـاَمْرَهٗ بِكَذَا] တိကျခိုင်မာအောင်လုပ်သည်။

[جَادَّ] [ـفِى الْاَمْرِ](တစ်စုံတစ်ရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍)အငြင်းအခုံပြုလုပ်သည်။

[جَدَّدَ] ❶ အသစ်လုပ်သည်။ ❷ [ـثَوْبًا] အဝတ်အသစ်ကို ဝတ်ဆင်သည်။

[تَجَدَّدَ] ❶ အသစ်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـالضَّرْعُ](နို့အုံ)နို့ရည် ခန်းခြောက်သည်။

[اِسْتَجَدَّ] ❶ အသစ်ဖြစ်သွားသည်။ ❷ အသစ်ဖြစ်စေသည်။

[اَلْاَجَدُّ] ❶ မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သော (နှစ်)။ ❷ [اَلْاَجَدَّانِ]နေ့နှင့်ည။

[اَلْجَادَّةُ] ❶ (လမ်းခွဲများ လာရောက်တွေ့ဆုံသော)လမ်းမကြီး။ ❷ လမ်း၏အလယ်ဗဟို။ (ဗ) [جَوَادُّ]။

[اَلْجَدَادُ] (စွန်ပလွံပင်)အသီးကို ခူးဖြတ်ရန်တန်သောအချိန်။

[اَلْجَدَادَةُ] ခူးဖြတ်ထားသော(အသီး)။

[اَلْجَدُّ] ❶ ဖခင်၏အဖေ၊ မိခင်၏အဖေ။ (အဖိုး)။(မ) [جَدَّةٌ]။ (ဗ) [جُدُوْدٌ ـ جُدُوْدَةٌ ـ اَجْدَادٌ]။ ❷ စားနပ်ရိက္ခာ။ ❸ ရာထူး၊ အဆင့်အတန်း၊ ဂုဏ်ရှိသော အခြေအနေ။ ❹ မြစ်ကမ်းနဖူး။(ဗ) [اَجْدَادٌ ـ جُدُوْدٌ]။ ❺ ဝေစု၊ ဝေပုံ။(ဗ) [جُدُوْدٌ]။

[جَدُّ الْحِنْطَةِ] ဂျုံပင်တစ်မျိုး။

[اَلْجُدُّ] ❶ မြေမျက်နှာပြင်။ ❷ မြစ်ကမ်း။

[جِدًّا] အလွန့်အလွန်။ အင်မတန်။ [هُوَ ظَالِمٌ جِدًّا]သူဟာ အင်မတန် မတရားပြုမူသူဖြစ်တယ်။

[اَلْجُدُّ] ❶ ဘေးဘက်။ ❷ မြစ်ကမ်း။(ဗ) [اَجْدَادٌ]။ ❸ ကြီးမားသော ဝေစုဝေပုံကို ရရှိသူ။(ဗ) [جُدُّوْنَ]။

[اَلْجَدَدُ] ညီညာပြန့်ပြူးသောမြေပြင်။

[اَلْجَدَّاءُ] ❶ နားရွက်ဖြတ်ထားသော(ကုလားအုတ်၊ ဆိတ်စသည်)။ ❷ နို့အုံသေးငယ်သော

(မိန်းမ)။ ❷ မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သော(နှစ်)။ ❸ ခြောက်သွေ့သော(မြေပြန့်လွင်ပြင်)။

[اَلْجَدَّادُ] ရှုတ်ထွေးရစ်ပတ်နေသော ကြိုးအထုံး။ ရှုတ်ထွေးရစ်ပတ်နေသော သစ်ကိုင်း။

[اَلْجُدَّةُ] ❶ မြစ်ကမ်း။ ❷ အရောင်ကွက်နေသောနေရာ၊ အစိတ်အပိုင်း။

[جُدَّةُ الْحِمَارِ]မြည်း၏ကျောပြင်၌ ကွက်နေသောအရောင်။ (ဇ) [جُدَدٌ]။ ❸ မြေကြော၊ သတ္တုကြော။

﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا﴾ ထိုနည်းတူစွာ တောင်များ၌လည်း မြေကြောများရှိကြပေရာ အချို့မှာ အဖြူများဖြစ်၍ အချို့မှာ အနီများဖြစ်ကြသည့်အပြင် ၎င်းတို့၏ အရောင်များမှာ အထူးထူးအပြားပြား ဖြစ်လျက်ရှိကြပေသည်။

[اَلْجِدَّةُ] ❶ မြေမျက်နှာပြင်။ ❷ ခွေး၏လည်ပင်း၌ ချိတ်ဆွဲရသော ခေါင်းလောင်း၊ လည်ပတ်ကြိုး။(ဇ) [جِدَدٌ]။

[اَلْجَدِيْدُ] မြေမျက်နှာပြင်။(မ) [جَدِيْدَةٌ]။(ဇ) [اَجِدَّةٌ - جُدُدٌ - جُدَدٌ]။

[اَلْجَدِيْدَانِ] နေနှင့်ည။

[اَلْجَدِيْدَةُ] [جَدِيْدَتَا السَّرْجِ]ကုန်းနှီးအောက်၌ ခုခံ၍ခင်းထားသော သားမွေးသို့မဟုတ် သားရေအခင်း။

[اَلْمُجَدِّدُ] လူတို့က တရားတော်ကို လွဲမှားစွာ ပြုမူကျင့်ကြံနေကြသောခေတ်ကာလ၌ စစ်မှန်သောတရားတော်ကို ဖော်ထုတ်၍ လူတို့အား တရားအမှန်ဟောပြောဆုံးမသူ။

[اَلْمُجَدَّدُ] ချည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ယက်လုပ်ထားသော(အဝတ်အထည်)။

✿ [جَدَرَ ـُ] ❶ [ـفِى الْبَدَنِ](ခန္ဓာကိုယ်၌)ကျောက်ပေါက်သည်။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သည်။ ❷ [ـالنَّبْتُ]အညှောင့်ထွက်သည်။ ❸ [ـالشَّىْءَ] ပတ်လည်၌ ကာရံသည်။ တံတိုင်းပမာ အကာအကွယ် ပေးထားသည်။ ❹ [ـالرَّجُلُ]နံရံနောက်၌ ပုန်းကွယ်သည်။ ❺ [ـعُنُقُ الْحِمَارِ] (မြည်း၏လည်ပင်း)ဖေါ်ရောင်သည်။

[جَدْرٌ] ❶ (ခန္ဓာကိုယ်၌)ကျောက်ပေါက်ခြင်း။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်ခြင်း။ ❷ အညှောင့်ထွက်ခြင်း။ ❸ (မြည်း၏လည်ပင်း) ဖေါ်ရောင်ခြင်း။ ❹ နံရံအနောက်၌ ပုန်းကွယ်ခြင်း။ ❺ ပတ်ပတ်လည် ကာရံခြင်း။ တံတိုင်းပမာ အကာအကွယ်ပေးထားခြင်း။

[جَدِرَ ـَ] ❶ ကျောက်ပေါက်သည်။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သည်။ ❷ [ـظَهْرُهُ]ကျော၌ အဖုထွက်သည်။ ကျောပြင်၌ အနာဖုပေါက်ပြီး ဖူးရောင်သည်။ ❸ [ـتْ يَدُهُ](လက်၌) အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့် အရည်ကြည်ဖုပေါက်သည်။ ❹ [ـالْكَرْمُ]သဗျစ်သီး အစေ့ပေါ်ပြီး အရည်ထွက်လုမတတ် ဖြစ်သည်။

[جَدْرٌ] ❶ ကျောက်ပေါက်ခြင်း။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်ခြင်း။ ❷ (ကျော၌)အဖုထွက်ခြင်း။ (ကျောပြင်၌)အနာဖု ပေါက်ပြီး ဖူးရောင်ခြင်း။ ❸ (လက်၌)အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့် အရည်ကြည်ဖုပေါက်ခြင်း။ ❹ (စပျစ်သီး)အစေ့ပေါ်ပြီး အရည်ထွက်လုမတတ် ဖြစ်ခြင်း။

[جَدُرَ ـُ] ❶ [ـبِكَذَا اَوْ بِهِ]လျော်ကန်သင့်မြတ်သည်။ ထိုက်တန်သည်။ အံဝင်ခွင်ကျ

ဖြစ်သည်။ လိုက်ဘက်သည်။ ❷ [_النَّبْتُ] အညှောင့်ထွက်သည်။

[جَدَارَةً] ❶ လျော်ကန်သင့်မြတ်ခြင်း။ ထိုက်တန်ခြင်း။ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်ခြင်း။ လိုက်ဘက်ခြင်း။ ❷ အညှောင့်ထွက်ခြင်း။

[جَدِيْرٌ] လျော်ကန်သင့်မြတ်သော(သူ၊ အရာ)။ ထိုက်တန်သော(သူ၊ အရာ)။ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ လိုက်ဘက်သော(သူ၊ အရာ)။(ဇ) [جُدَرَاءُ]။

[جُدِرَ] ကျောက်ပေါက်သည်။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သည်။

[مَجْدُوْرٌ] ကျောက်ပေါက်သော(သူ)။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သော(သူ)။

[اَجْدَرَ] ❶ [_النَّبْتُ](အပင်)အညှောင့်ထွက်သည်။ ❷ [_الشَّجَرُ](အပင်)အသီးအကင်း သီးသည်။

[جَدَّرَ] ❶ [_النَّبْتُ](အပင်)အညှောင့်ထွက်သည်။ ❷ [_الشَّجَرُ](အပင်)အသီးအကင်းသီးသည်။ ❸ [_الكَرْمُ](သဖျစ်သီး)အစေ့ပေါ်ပြီး အရည်ထွက်လုမတတ်ဖြစ်သည်။ ❹ [_البِنَاءَ](အဆောက်အဦးကို)အခိုင်အမာ တည်ဆောက်သည်။

[جُدِّرَ] ကျောက်ပေါက်သည်။ ကျောက်ရောဂါဖြစ်သည်။

[مُجَدَّرٌ] ကျောက်ရောဂါဖြစ်သော(သူ)။

[اِجْتَدَرَ] [_الجِدَارَ](နံရံ၊ တံတိုင်းကို) တည်ဆောက်သည်။

[اَلْجِدَارُ] နံရံ၊ တံတိုင်း။(ဇ) [جُدُرٌ]။ ﴿اَوْ مِنْ وَّرَاءِ جُدُرٍ﴾တံတိုင်းများ၏နောက်ကွယ်မှသော်လည်းကောင်း။

[اَلْجِدَارِىُّ] [اَلسَّاقِطُ الْجِدَارِىُّ]သွားအဓိမ်၏အတွင်းပိုင်းအလွှာရှိ အကြီးဆုံးအပိုင်း။

[اَلْجَدْرُ] ❶ နံရံ၊ တံတိုင်း။(ဇ)[جُدْرَانٌ]။ ❷ နံရံအောက်ခြေ၊ တံတိုင်း၏အခြေ၊ အရင်း။(ဇ) [جُدُوْرٌ]။

[اَلْجُدَرُ] ❶ လည်ပင်းရောင်သည့်ရောဂါ။ ❷ (သဘာဝအလျောက်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်ရာကြောင့်ဖြစ်စေ)ကိုယ်၌ဖြစ်သောအဖု။(ဇ) [اَجْدَارٌ]။

[اَلْجَدَرَةُ] ❶ ဝက်ဆံဖို။ ❷ သိုးခြံ။ (ဇ) [جَدَرٌ]။

[اَلْجُدَرِىُّ] ကျောက်ရောဂါ။

[اَلْجَدِيْرُ] ပတ်ပတ်လည် ကာရံထားသောနေရာ။

[اَلْجَدِيْرَةُ] ❶ ကျောက်ဖြင့် ပတ်ပတ်လည်ကာရံထားသောခြံ။ ❷ သဘာဝ။

[اَلْمِجْدَارُ] စိုက်ခင်းများ၌ လူသဏ္ဌာန်ပြုလုပ်ထားသော အရုပ်။ စာခြောက်ရုပ်။

[اَلْمَجْدَرَةُ] ❶ ကျောက်ရောဂါ အဖြစ်များသောနေရာ။ ❷ သင့်လျော်သော၊ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော(အရာ)။[هٰذَا الْاَمْرُ مَجْدَرَةٌ لِّذٰلِكَ] ဒီကိစ္စဟာ အဲဒါနဲ့ သင့်တော်တယ်။

[اَلْمَجْدُوْرُ] ထိုက်သင့်သော(သူ)။ [اِنَّهٗ لَمَجْدُوْرٌ اَنْ يَّفْعَلَ كَذَا] သူဒီလို လုပ်သင့်တယ်။

✿ [جَدَسَ _] ❶ [_الْاَثَرُ](ခြေရာ၊ အမှတ်အသား)ပျောက်သည်။ ❷ [_الشَّىْءُ](တစ်စုံတစ်ရာ)ခြောက်သွေ့၍ မာပြင်းသည်။ ❸

[ـتِ الْاَرْضِ]မြေလွတ်မြေရိုင်းဖြစ်သည်။
[جُدُوْسٌ] ❶ (ခြေရာ၊ အမှတ်အသား)ပျောက်ခြင်း။ ❷ ခြောက်သွေ့၍မာပြင်းခြင်း။ ❸ မြေလွတ်မြေရိုင်းဖြစ်ခြင်း။
[جَادِسٌ] ❶ ပျောက်သွားသော(ခြေရာ၊ အမှတ်အသား)။ ❷ ခြောက်သွေ့၍ မာပြင်းသော(အရာ)။ ❸ အဆောက်အဦး ဆောက်လုပ်ထားခြင်း၊ စိုက်ပျိုးထားခြင်းမရှိသော(မြေလွတ်မြေရိုင်း)။ (ဇ) [جَوَادِسُ]။
✿ [جَدَعَ ـ] ❶ နှာခေါင်းကို ဖြတ်သည်။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည်။ အကျဉ်းချထားသည်။ ❸ [ـعِيَالَهُ] (မိမိ၏ မိသားစုကို ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစွာထားသည်။ ❹ [ـالصَّبِىَّ](ကလေးငယ်ကို)အဟာရချို့တဲ့စေသည်။
[جَدْعٌ] ❶ နှာခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်း။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်း။ အကျဉ်းချထားခြင်း။ ❸ (မိမိ၏ မိသားစုကို ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစွာထားခြင်း။ ❹ (ကလေးငယ်ကို)အဟာရချို့တဲ့စေခြင်း။
[جَدْعًالَهُ] သူ့နှာခေါင်းပြတ်ပါစေ။(ကျိန်ဆဲသည့်စကား)။
[جَدِعَ ـ] ❶ နှာခေါင်း ပြတ်သည်။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခု ပြတ်သည်။ ❷ [ـالصَّبِىُّ](ကလေးငယ်)အဟာရ ချို့တဲ့သည်။ ❸ [ـالْفَصِيْلُ](နို့ဖြတ်ကာစ ကုလားအုတ်ငယ်၊ သို့မဟုတ် နွားငယ်)အဟာရချို့တဲ့သည်။ အရွယ်မရောက်မီ နို့င်းစေခြင်းခံရသဖြင့် ဒဏ်ပိပြီး ပိန်လှီချိနဲ့သည်။
[جَدَعٌ] ❶ နှာခေါင်း ပြတ်ခြင်း။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခု ပြတ်ခြင်း။ ❷ (ကလေးငယ်)အဟာရချို့တဲ့ခြင်း။ ❸ (နို့ဖြတ်ကာစကုလားအုတ်ငယ်၊ သို့မဟုတ် နွားငယ်)အဟာရ ချို့တဲ့ခြင်း။ အရွယ်မရောက်မီ နို့င်းစေခြင်းခံရသဖြင့် ဒဏ်ပိပြီး ပိန်လှီချိနဲ့ခြင်း။
[اَجْدَعُ] နှာခေါင်းပြတ်နေသော(သူ)။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခု ပြတ်နေသော(သူ)။(မ) [جَدْعَاءُ]။(ဇ) [جُدْعٌ]။
[جَدِعٌ] ❶ အဟာရချို့တဲ့သော(ကလေးငယ်)။ ❷ အဟာရ ချို့တဲ့သော၊ အရွယ်မရောက်မီ နို့င်းစေခြင်းခံရသဖြင့် ဒဏ်ပိပြီး ပိန်လှီချိနဲ့သော(နို့ဖြတ်ကာစကုလားအုတ်ငယ်၊ သို့မဟုတ် နွားငယ်)။
[اَجْدَعَ] အဟာရချို့တဲ့စေသည်။
[جَادَعَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မကြားဝံ့မနာသာ ဆဲဆိုရန်တွေ့သည်။
[جَدَّعَ] ❶ နှာခေါင်းကို ဖြတ်သည်။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည်။ အကျဉ်းချထားသည်။ ❸ [ـعِيَالَهُ] (မိမိ၏ မိသားစုကို)ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစွာထားသည်။ ❹ [ـالصَّبِىَّ](ကလေးငယ်ကို)အဟာရချို့တဲ့စေသည်။ ❺ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)'မင်းနှာခေါင်းပြတ်ပါစေ' ဟု ပြောဆိုကျိန်ဆဲသည်။ ❻ [ـالنَّبَاتَ]

(အပင်ကို)ထိပ်ဖျားနှင့် အကိုင်းအလက်များကို ခုတ်သည်။

[تَجادَعَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မကြားဝံ့မနာသာ ဆဲဆိုရန်တွေ့သည်။ ငြင်းခုံရန်ဖြစ်သည်။

[اَلْجِدَاعُ] သန်မာထွားကြိုင်းမှုမရှိသောမြက်။

[اَلْجِدْعَةُ] ❶ ဖြတ်တောက်ထားသည့်နေရာ။ ❷ ဖြတ်တောက်ထားပြီး ကျန်ရှိသောအစိတ်အပိုင်း။

❁ [جَدَفَ ـِ] ❶ [الطَّائِرُ ـ](ငှက်)တောင်ပံခတ်၍ ပျံသန်းသွားသည်။ တောင်ပံကို နောက်သို့ပစ်၍ ပျံသည်။ ❷ လမ်းလျှောက်ရာ၌ လက်ကို ရှေ့နောက်လှုပ်ရမ်းသည်။ ❸ [ـ الْمَرْءَةُ] (မိန်းမ)လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေလှမ်းစိတ်စိတ်လှမ်းသည်။ အရှက်အကြောက်ကြီးသောပုံစံဖြင့်လျှောက်သည်။ ❹ [ـ الْحَادِيْ](ကုလားအုတ်မောင်းသူ ကုလားအုတ်သီချင်းကို) အသံနေ အသံထား၊ အဖြတ်အတောက်မှန်မှန်ဖြင့် သီဆိုသည်။ ❺ [ـ السَّمَاءُبِالثَّلْجِ] မိုးသီးများကို အရှိန်ပြင်းစွာရွာချသည်။ ❻ [ـ الْمَلَّاحُ السَّفِيْنَةَ] လှေကို လှော်တက်ဖြင့် လှော်ခတ်သည်။ ❼ [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။

[جَدْفٌ ـ جُدُوْفٌ]❶ တောင်ပံခတ်၍ ပျံသန်းသွားခြင်း။ တောင်ပံကို နောက်သို့ပစ်၍ ပျံခြင်း။ ❷ လမ်းလျှောက်ရာ၌ လက်ကိုရှေ့နောက်လှုပ်ရမ်းခြင်း။ ❸ လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေလှမ်းစိတ်စိတ်လှမ်းခြင်း။ အရှက်အကြောက်ကြီးသောပုံစံဖြင့် လျှောက်ခြင်း။ ❹ (ကုလားအုတ်မောင်းသူ ကုလားအုတ်သီချင်းကို)အသံနေအသံထား၊ အဖြတ်အတောက် မှန်မှန်ဖြင့် သီဆိုခြင်း။ ❺ မိုးသီးများကို အရှိန်ပြင်းစွာရွာချခြင်း။ ❻ လှေကို လှော်တက်ဖြင့် လှော်ခတ်ခြင်း။ ❼ ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[جُدِفَ] [ـ يَدُهُ](လက်)ပြတ်သည်။

[مَجْدُوْفٌ] ပြတ်တောက်သော(အရာ)။

[هُوَ مَجْدُوْفٌ عَلَيْهِ الْعَيْشُ]သူဟာ အလွန်ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ဘဝနဲ့နေရတယ်။

[أَجْدَفَ] အသံပြုဟစ်အော်သည်။ ဆူညံပူညံလုပ်သည်။

[جَدَّفَ] [ـ بِالنِّعْمَةِ]ကျေးဇူးကန်းသည်။ ကျေးဇူးပြုမှုကို ပုန်ကန်ငြင်းပယ်သည်။ ﴿لَاتُجَدِّفُوْا بِنِعْمَةِ اللّٰهِ﴾ အသင်တို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ ချီးမြှင့်ထားမှုများအပေါ် ကျေးဇူးမကန်းကြနှင့်။

[اَلْأَجْدَفُ] အရပ်ပုသူ။

[اَلْجَادُوْفُ] ခနဲ့။(စိုက်ခင်းထဲသို့ ရေသွင်းရာ၌ အသုံးပြုရသော ကိရိယာ)။

[اَلْجَدَفُ] ❶ မဖုံးထားသော သောက်ဖွယ်အရည်။ ❷ အရည်မှ ဖယ်ထုတ်ပစ်ရသော အမြှုပ်သို့မဟုတ် အမှိုက်။ ❸ သင်္ချိုင်း။(ဇ) [أَجْدَافٌ]။

[اَلْجَدْفَةُ] ❶ အော်ဟစ်ဆူညံမှု။ အော်ဟစ်ဆူညံသံ။ ❷ ပြေးလွှားသံ။ ❸ သင်္ချိုင်း။

[اَلْمِجْدَافُ] ❶ တောင်ပံ။ ❷ လှော်တက်။(ဇ) [مَجَادِيْفُ]။

❁ [جَدَلَ ـُ] ❶ [ـ الْغُلَامُ](ကလေးငယ်)အားအင်ပြည့်ဖြိုးလာပြီး မိမိ၏မိခင်နောက်သို့ တကောက်ကောက် လိုက်သည်။

❷ [ـالْحَبُّ فِى السُّنْبُلِ](စပါးနှံ၊ ဂျုံနှံစသည်၌)အစေ့ထွက်ပေါ်သည်။ အစေ့သန်မာသည်။
❸ [ـالشَّيْءُ]မာပြင်း၊ မာကြောသည်။

[جُدُوْلٌ] ❶ (ကလေးငယ်)အားအင်ပြည့်ဖြိုးလာပြီး မိမိ၏မိခင်နောက် တကောက်ကောက်လိုက်ခြင်း။ ❷ (စပါးနှံ ဂျုံနှံစသည်၌) အစေ့ထွက်ပေါ်ခြင်း။ အစေ့သန်မာခြင်း။ ❸ မာပြင်း၊ မာကြောခြင်း။

[جَادِلٌ] အားအင်ပြည့်ဖြိုးလာပြီး မိမိ၏မိခင်နောက် တကောက်ကောက်လိုက်သော (ကလေးငယ်)။

[جَدِلٌ - جَدْلٌ] မာပြင်း၊ မာကြောသော(အရာ)။

[جَدَلَ ـِ] ❶ [ـالْحَبْلَ](ကြိုးကို)အခိုင်အမာ ကျစ်သည်။ ❷ [ـالرَّجُلَ]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ ❸ ငြင်းခုံရာ၌ အနိုင်ရသည်။

[جَدْلٌ] ❶ (ကြိုးကို)အခိုင်အမာ ကျစ်ခြင်း။ ❷ တွန်းထိုး လှဲချခြင်း။ ❸ ငြင်းခုံရာ၌ အနိုင်ရခြင်း။

[مَجْدُوْلٌ] အခိုင်အမာကျစ်ထားသော(ကြိုး)။

[جَدِلَ ـَ] ❶ အပြင်းအထန် ငြင်းခုံသည်။ ❷ [ـالشَّيْءُ] ကျစ်လျစ်ခိုင်မာသည်။

[جَدَلٌ] ❶ အပြင်းအထန် ငြင်းခုံခြင်း။ ❷ ကျစ်လျစ်ခိုင်မာခြင်း။

[اَجْدَلُ] ❶ အပြင်းအထန် ငြင်းခုံသော(သူ)။ ❷ ကျစ်လျစ်ခိုင်မာသော(သူ၊ အရာ)။ [سَاعِدٌ اَجْدَلُ]ကျစ်လျစ်ခိုင်မာသော လက်မောင်း။(မ)[جَدْلَاءُ]။[سَاقٌ جَدْلَاءُ]ကျစ်လျစ်ခိုင်မာသော ခြေသလုံး။(ဇ)[جُدْلٌ]။

[اَجْدَلَ] [ـالظَّبْيَةُ](သမင်မ)မိမိကလေးနှင့်အတူ သွားလာသည်။

[جَادَلَ] အတိုက်အခံလုပ်သည်။ အခြေအတင်ပြောဆိုသည်။ ဆွေးနွေးငြင်းခုံသည်။ ﴿وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ﴾ ၎င်းပြင် အသင်သည် ၎င်းတို့အား အကောင်းဆုံးပုံစံဖြင့် အတိုက်အခံပြုလုပ်ပါလေ။

[مُجَادَلَةٌ - جِدَالٌ]အတိုက်အခံလုပ်ခြင်း။ ဝင်ရောက်ငြင်းခုံခြင်း။ ဆွေးနွေးငြင်းခုံခြင်း။

[جَدَّلَ] တွန်းထိုး လှဲချသည်။ ကျဆုံးစေသည်။

[اِجْتَدَلَ] [ـالْغُلَامُ](ကလေးငယ်)အားအင်ပြည့်ဖြိုးလာပြီး မိမိ၏မိခင်နှင့်အတူ လမ်းလျှောက်သည်။

[اِنْجَدَلَ] လဲကျသည်။ ကျဆုံးသည်။

[تَجَادَلَ] [ـفِى الْاَمْرِ]ငြင်းခုံသည်။

[تَجَدَّلَ] လဲကျသည်။ ကျဆုံးသည်။

[اَلْاَجْدَلُ] သိမ်းငှက်။(ဇ)[اَجَادِلُ]။

[اَلْاَجْدَلِىُّ] သိမ်းငှက်။

[اَلْجَدَالُ] အစိမ်းရောင်ဖြစ်လာပြီး လုံးဝိုင်းလာသောစွန်ပလွံသီး။

[اَلْجَدَالَةُ] မြေကြီး။ သဲမြေ။

[اَلْجَدَّالُ] အစိမ်းရောင်ဖြစ်လာပြီး လုံးဝိုင်းလာသောစွန်ပလွံသီးကို ရောင်းသူ။

[اَلْجَدَلُ] (အတွေးအခေါ်ပညာရှင်များ တီထွင်ကြံဆထားသည့်)ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အထောက်အထားများတင်ပြ၍ ငြင်းခုံဆွေးနွေးရသော နည်းလမ်းပုံစံတစ်ခု။(ယင်းငြင်းခုံမှုပုံစံကို မှတ်စ်လင်မ်တို့၏'မန်တွိုက်'ယုတ္တိဗေဒဝေါဟာရအားဖြင့်'ထင်ရှား၍လက်ခံနိုင်သောအ

ချက်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော နှိုင်းယှဉ် ဖေါ်ပြချက်' [قِيَاسٌ مُؤَلَّفٌ مِنَ الْمَشْهُورَاتِ وَالْمُسَلَّمَاتِ] ဟုခေါ်သည်။)

[اَلْجَدْلُ] ❶ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။ ❷ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအပြည့် ဖြစ်သောအရိုး။(ခြေ၊ လက်စသည်တို့၏၊ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလုံး၏ အရိုး။)(ဇ) [اَجْدَالٌ - جُدُوْلٌ]။

[اَلْجِدْلُ] ❶ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။ ❷ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအပြည့် ဖြစ်သောအရိုး။(ခြေ၊ လက်စသည်တို့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလုံး၏ အရိုး။)

[اَلْجَدَلَةُ] ကျည်ပွေ့။

[اَلْجَدَلِيُّ] ❶ (အတွေးအခေါ်ပညာရှင်များ တီထွင်ကြံဆထားသည့်)ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အထောက်အထားများတင်ပြ၍ ငြင်းခုံဆွေးနွေးရသော နည်းလမ်းပုံစံတစ်ခုနှင့်ဆိုင်သော။ ❷ ယင်းပုံစံဖြင့် ငြင်းခုံဆွေးနွေးသူ။ ❸ ခိုငယ်။ အပျိုသင်စခို။

[اَلْجَدْوَلُ] ကြည့်[ج د و ل]။

[اَلْجَدِيْلُ] ❶ သားရေ၊ သို့မဟုတ် အမွေးဖြင့် ကျစ်ထားသော အထိန်းကြိုး၊ လည်ကွင်းကြိုး၊ ဇက်ကြိုးစသည်။ ❷ စလွယ်။(ဇ) [جُدُلٌ]။

[اَلْجَدِيْلَةُ] ❶ ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခိုလှောင်အိမ်။ ❷ မျိုးနွယ် အုပ်စု။ ❸ ဘက်၊ ရှုထောင့်၊ ထောင့်။ ❹ အခြေအနေ။ ❺ နည်းစနစ်၊ ပုံစံ။

[اَلْمُجَادَلَةُ] စကားအနိုင်လုခြင်း။ စကားစစ်ထိုးခြင်း။(အမှန်တရား ပေါ်လွင်ထင်ရှားရန် မဟုတ်ဘဲ စကားအရ အနိုင်ရရုံအတွက်သာ ငြင်းခုံခြင်း။)(ဇ)[مَجَادِلُ]။

❁ [اَلْجُدَامُ] အုန်းလက်၊ စွန်ပလွံအလက်စသည်တို့၏အရင်း။

[اَلْجُدَامَةُ] ချွေလှေ့ရာ၌ အကုန်အစင် မကြွေဘဲ အနှံ၌ အသီးတစ်ဝက်မျှ ကျန်ရှိနေသေးသော စပါးနှံ၊ ဂျုံနှံစသည်။

[اَلْجُدَامِيَّةُ] အခက်အလက်များသော(စွန်ပလွံပင်)။

[اَلْجُدَمَةُ] ❶ ချွေလှေ့ရာ၌ အကုန်အစင်မကြွေဘဲ အနှံ၌ အသီးတစ်ဝက်မျှ ကျန်ရှိနေသေးသော စပါးနှံ၊ ဂျုံနှံစသည်။ ❷ အလွန်ပုသော(ယောကျ်ားသို့မဟုတ်မိန်းမ)။ ❸ သစ်စေ့၏အပေါ်ဆုံးအလွှာ။(ဇ)[جَدْمٌ]။

[اَلْجَدْوَلُ] ❶ စိုက်ခင်းများဆီသို့ ရေသွင်းရန် ဖေါက်လုပ်ထားသော ရေမြောင်း။ ❷ ဇယားကွက်။(ဇ)[جَدَاوِلُ]။

❁ [جَدَا ـُ] ❶ ပေးကမ်းသည်။ ❷ တစ်စုံတစ်ရာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းဆိုသည်။

[جَدْوٌ - جَدًا] ❶ ပေးကမ်းခြင်း။ ❷ တစ်စုံတစ်ရာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းဆိုခြင်း။

[جَدَا ـِ] ❶ တစ်စုံတစ်ရာပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းဆိုသည်။ ❷ စားသည်။

[جَدْيٌ] တစ်စုံတစ်ရာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းဆိုခြင်း။

[اَجْدَى] ❶ အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည်။ ❷ တစ်စုံတစ်ရာပေးကမ်း စွန့်ကြဲမှုကို ရရှိသည်။ ❸ [ـَ الْجُرْحُ]ဒဏ်ရာမှ သွေးစိမ်းရှင်ရှင်ထွက်သည်။ ❹ [ـَ عَنْهُ]လိုလားမှု၊ တောင့်တ

မှု ကင်းသည်။ ပေးကမ်းသည်။

[جَدَّى] [ـ الرَّحْلَ]ကုန်းနှီးအောက် ဘေးနှစ်ဘက်၌ အဝတ်စကို ခံထားသည်၊ ကပ်ချုပ်ထားသည်။

[اِجْتَدَى] တစ်စုံတစ်ရာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းဆိုသည်။

[اِسْتَجْدَى] တစ်စုံတစ်ရာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းဆိုသည်။

[اَلْجَادِى] ကျိုင်းကောင်။

[اَلْجَادِىُّ] ကုံကုမံ။

[اَلْجَادِيَاءُ] ကုံကုမံ။

[اَلْجَدَا] ❶ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှု။ ❷ နေရာအနှံ့အပြား ရွာသောမိုး။

[اَلْجَدَاءُ] ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု။

[اَلْجُدَاءُ] မြှောက်လဒ်။

[جُدَاءُ الثَّلَاثَةِ فِى الثَّلَاثَةِ تِسْعَةٌ]သုံးနှင့် သုံး၏ မြှောက်လဒ်သည် ကိုးဖြစ်သည်။

[اَلْجَدَايَةُ] ခြောက်လသားကျော်ကျော်ခန့် သမင်ပေါက်စ။(ဇ) [جَدَايَا]။

[اَلْجِدَايَةُ] ခြောက်လသားကျော်ကျော်ခန့် သမင်ပေါက်စ။

[اَلْجَدْوَى] ❶ နေရာအနှံ့အပြား ရွာသောမိုး။ ❷ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲသည့်ပစ္စည်း။ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှု။

[اَلْجَدْىُ] ❶ ဆိတ်ပေါက်စ(အထီး)။ (ဇ) [اَجْدٍ-جِدَاءٌ-جِدْيَانٌ]။ ❷ ဂြိုဟ်နက္ခတ်တစ်ခု၏အမည်။(မာဂနက္ခတ်နှင့် ကပ်လျက်ရှိသော ဒက္ခိဏာယဉ်စွန်းတန်းရှိ ဂြိုဟ်နက္ခတ်)။

[اَلْجَدِيَةُ] ကုန်းနှီး၏အောက်ဘက် ဘေးနှစ်ဘက်နှစ်ချက်၌ ကပ်၍ချုပ်ထားသော အဝတ်စ။

[اَلْجُدَىُّ] အနောက်အရပ်ကို ညွှန်ပြသော ဝင်ရိုးစွန်းရှိကြယ် တစ်ခု၏အမည်။

[اَلْجَدِيَّةُ] ❶ ပန်းထွက်ယိုစီးနေသောသွေး။ ❷ မျက်နှာ၏အသွေးအရောင်။ ❸ နံ့သာတုံး၊ နံ့သာအပိုင်းအစ။ ❹ ဘက်၊ ထောင့်၊ ရှုထောင့်။ ❺ ကုန်းနှီး၏အောက် ဘေးနှစ်ဘက်နှစ်ချက်၌ ကပ်၍ချုပ်ထားသော အဝတ်စ။(ဇ)[جَدَايَا]။

✿ [اِجْذَارَّ] ❶ [ـ النَّبْتُ](အပင်)ကြုံလှီသည်။ အပင်ပေါက်သော်လည်း ရှည်လျားလာခြင်းမရှိဘဲ ပိန်လှီသည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ]မတ်တတ်ရပ်၍ ဆဲဆိုရန်တွေ့ရန် ဟန်ပြင်သည်။

✿ [جَذَبَ ـِ] ❶ [ـ الشَّهْرُ](လ၏ရက်အများစု)ကုန်ဆုံးသွားသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]ဖြန့်ခင်းသည်။ ❸ [ـ الْمَاءَ](ရေကို)ပါးစပ်ဖြင့် ငုံ့သောက်သည်။ ❹ [ـ الرَّضِيعَ](နို့စို့ကလေးကို)နို့ဖြတ်သည်။ ❺ [ـ فُلَانٌ حَبْلَ وَصْلِهِ]အဆက်အသွယ်ဖြတ်သည်။ သံယောဇဉ်ဖြတ်သည်။ ပုံမှန်ဆက်ဆံရေးကို ဖြတ်တောက်လိုက်သည်။ ❻ [ـ الْمَرْاَةَ خَاطِبَهَا](မိန်းမ)မိမိအား လာရောက်ကြောင်းလှမ်းလာသူကို ငြင်းပယ်လိုက်သည်။ ❼ [ـ النَّاقَةُ لَبَنَهَا](ကုလားအုတ်မ)မိမိ၏နို့ကို ချမပေးဘဲ တင်ထားသည်။ ❽ [ـ الشَّيْءَ]နေရာပြောင်းရွှေ့ချထားသည်။ ❾ ဆွဲငင်သည်။

[جَذْبٌ] ❶ (လ၏ရက်အများစု) ကုန်ဆုံး

သွားခြင်း။ (၂) ဖြန့်ခင်းခြင်း။ (၃) (ရေကို)ပါးစပ်ဖြင့် ငုံသောက်ခြင်း။ (၄) (နို့စို့ကလေးကို) နို့ဖြတ်ခြင်း။ (၅) အဆက်အသွယ်ဖြတ်ခြင်း။ သံယောဇဉ်ဖြတ်ခြင်း။ ပုံမှန်ဆက်ဆံရေးကို ဖြတ်တောက်လိုက်ခြင်း။ (၆) (မိန်းမမိမိအား လာရောက်ကြောင်းလှမ်းလာသူကို)ငြင်းပယ်လိုက်ခြင်း။ (၇) နေရာပြောင်းရွှေ့ချထားခြင်း။ (၈) ဆွဲငင်ခြင်း။

[جِذَابٌ] (ကုလားအုတ်မ)မိမိ၏နို့ကို ချမပေးဘဲ တင်ထားခြင်း။

[جَاذِبٌ ـ جَاذِبَةٌ] မိမိ၏နို့ကို ချမပေးဘဲနို့အုံ၌ တင်ထားသော(ကုလားအုတ်မ)။(ج)[جَوَاذِبُ]။

[جَذُوبٌ] မိမိ၏နို့ကို ချမပေးဘဲ နို့အုံ၌ တင်ထားသော(ကုလားအုတ်မ)။ (ج)[جِذَابٌ]။

[جَاذَبَ] (၁) [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို မူလနေရာမှ)နေရာရွှေ့ပြောင်းထားသည်။ (၂) ပေးကမ်းသည်။ (၃) ဆွဲယူသည်။ လုယူသည်။

[اِنْجَذَبَ] (၁) ပြန့်ပြူးသည်။ ဖြန့်ခင်းထားသည်။ (၂) အလျင်အမြန် လျှောက်သွားသည်။ ခရီးဝေးကို ထွက်သွားသည်။

[تَجَاذَبَ] ဆွဲလုသည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို သူရထိုက်သည် ငါရထိုက်သည်ဟု အငြင်းပွါးသည်။

[تَجَذَّبَ] (၁) ပြန့်ပြူးသည်။ ဆန့်ထွက်သည်။ အပြားလိုက် ရှည်ထွက်သည်။ (၂) [ـ اللَّبَنَ] (နို့ကို)သောက်သည်။

[اَلتَّجَاذُبُ الْمَغْنَطِيسِيُّ]သံလိုက်ဆွဲငင်အား။

[اَلْجَاذِبَةُ] (၁) အမွေးအကြိုင်အဆီကို ထုတ်ယူရပြီး အရွက်ကို ဝါးစားရသောအပင်။ (၂) ဆွဲအား။

[اَلْجَاذِبِيَّةُ] (၁) ဆွဲဆောင်နိုင်မှု။ ညှို့ဓါတ်။ [فُلَانٌ لَهُ جَاذِبِيَّةٌ]ဆွဲဆောင်နိုင်မှု ရှိသောသူ။ (၂) ဆွဲအား။

[اَلْجَذْبُ] (၁) ဆူဖီများ(အစ္စလာမ့်ပရမတ္တတရားကျင့်ကြံသူများ)၏ဝေါဟာရအရ မြင့်မြတ်သောလောကနှင့် ဆက်သွယ်မှုရရှိပြီး လောကီရေးရာအသိများကွယ်ပျောက်သောစိတ်၏အခြေအနေ။ ယင်းအခြေအနေကို အချို့က'အတွေ့' [اَلْوَجْدُ]ဟုခေါ်ကြသည်။ (၂) အမြတ်ဆုံးနှင့် အမြင့်မားဆုံးချမ်းသာသုခ။ (၃) ဆွဲငင်အား။

[اَلْجَذْبَةُ] စွန်ပလွန်ပင်စည်၏အခေါင်း၊ အူတိုင်။(ج)[جَذْبٌ ـ جِذَابٌ]။

[اَلْجِذْبَةُ] အစိတ်အပိုင်း၊ အပိုင်းအစ။(ج) [جِذَابٌ]။

[اَلْجُوذَابُ] အသား၊ ဆန်၊ သကြားနှင့် သစ်ကြားသီးတို့ဖြင့် ရောနှောချက်ပြုတ်ထားသော အစားအစာ။

[اَلْمَجْذُوبُ] ဆူဖီများ(အစ္စလာမ့်ပရမတ္တတရား ကျင့်ကြံသူများ)၏ဝေါဟာရအရ တစ်စုံတစ်ရာကျင့်ကြံအားထုတ်မှုကို မပြုရဘဲ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က မိမိထံရွေးချယ်၍ ချီးမြှင့်တော်မူခြင်းခံရသူ။

✿ [جَذَّ ـ] (၁) ချိုးဖဲ့သည်။ (၂) ဖြတ်တောက်သည်။[ـ النَّخْلَ]စွန်ပလွံသီးကို ခူးဖြတ်သည်။

[جَذٌّ ـ جِذَاذٌ] (၁) ချိုးဖဲ့ခြင်း။ (၂) ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ခူးဖြတ်ခြင်း။

[جَذِيذٌ ـ مَجْذُوذٌ] (၁) ချိုးဖဲ့သော(အရာ)။ (၂) ဖြတ်

တောက်နေသော(အရာ)။﴿عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوْذٍ﴾ အဆက်မပြတ် ချီးမြှင့်တော်မူခြင်းအားဖြင့်။ ❸ ခူးဖြတ်သော(အသီး)။

[جَذَّ] ❶ ချိုးဖဲ့သည်။ ❷ ဖြတ်တောက်သည်။ ခူးဖြတ်သည်။ ❸ [ـ القَوْمَ]မိမိ၏ နောက်သို့ လိုက်ကြရန် ခေါ်သော်လည်း မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ လိုက်လာခြင်း မရှိဖြစ်သည်။

[اِنْجَذَّ] ❶ ကျိုးပဲ့သည်။ ❷ ပြတ်တောက်သည်။

[تَجَذَّذَ] ❶ အစိတ်စိတ်အမွှာအမွှာ ကျိုးပဲ့သည်။ ❷ အပိုင်းပိုင်း ပြတ်တောက်သည်။

[اَلْجُذَاذُ] ❶ အစိတ်စိတ်အမွှာအမွှာ၊ တစ်စစီ ကျိုးပဲ့ပျက်စီးနေသော(အရာ)။ ❷ အပိုင်းပိုင်း ပြတ်တောက်နေသော(အရာ)။ ﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا اِلَّا كَبِيْرًا لَّهُمْ﴾သို့ဖြင့် သူသည် ယင်းအရာများအနက် အကြီးမားဆုံးသော အရာမှအပ ကျန်အရာများကို အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။

[اَلْجِذَاذُ] ❶ အစိတ်စိတ်အမွှာအမွှာ၊ တစ်စစီ ကျိုးပဲ့ပျက်စီးနေသော(အရာ)။ ❷ အပိုင်းပိုင်း ပြတ်တောက်နေသော(အရာ)။

[اَلْجُذَاذَةُ] ❶ ရွှေရှိုင်းတုံး။ ❷ ငွေတုံးအပိုင်းအစ။ ❸ မှတ်ချက်အတိုအထွာ ရေးမှတ်ထားသော စာရွက်အပိုင်းအစ၊ အတိုအထွာ။ (ج) [جُذَاذٌ]။

[اَلْجَذَّاءُ] ❶ ကျိုးပဲ့နေသော(အရာ)။ [اَلسِّنُّ الْجَذَّاءُ]ကျိုးပဲ့နေသော(သွား)။ ❷ ပြတ်တောက်နေသော(အရာ)။[يَدٌ جَذَّاءُ]ပြတ်တောက်နေသော(လက်)။

[اَلْجُذَّةُ] ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖုံးအုပ်ရသောအဝတ်။[مَا عَلَيْهِ جُذَّةٌ]သူ့ ကိုယ်လုံးတည်း ဖြစ်နေတယ်။ သူ့ကိုယ်ပေါ်မှာ အဝတ်မရှိဘူး။

[اَلْجَذِيْذُ] ချိုးဖျက်ထားသည့် အပိုင်းအစ။ ဖြတ်တောက်ထားသည့် အပိုင်းအစ။(ج) [جُذَاذٌ]။

[اَلْمِجَذُّ] မျက်စိကို စုရိမာဆိုးသောအခါ၌ အသုံးပြုရသော တုတ်တံ၏အဖျား။(ج) [مَجَاذُّ]။

✿ [جَذَرَ ـُ] [ـ الشَّيْءَ]အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်သည်။ အခြေအမြစ်မှ လှန်၍ပြုတ်ထွက်စေသည်။

[جَذْرٌ] အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်ခြင်း။ အခြေအမြစ်မှ လှန်၍ပြုတ်ထွက်စေခြင်း။

[اَجْذَرَ] [ـ الشَّيْءَ]အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်သည်။ အခြေအမြစ်မှ လှန်၍ပြုတ်ထွက်စေသည်။

[اِنْجَذَرَ] [ـ الشَّيْءَ]အမြစ်ပါမကျန်အောင် ကျွတ်ထွက်သည်။ အခြေအမြစ်ပါမကျန် ပြုတ်ထွက်သည်။

[اَلْجُؤْذَرُ] ကြည့်[ج ا ذ ر]။

[اَلْجَذْرُ] ❶ အခြေ၊ အမြစ်၊ အရင်း။(ج) [جُذُوْرٌ]။ ❷ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်း။ [جَذْرُ مِائَةٍ عَشَرَةٌ]တစ်ရာ၏နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းသည် တစ်ဆယ်ဖြစ်သည်။ [جَذْرُ خَمْسَةٍ وَعِشْرِيْنَ خَمْسَةٌ]နှစ်ဆယ့်ငါး၏နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းသည် ငါးဖြစ်သည်။

[اَلْجَذِيْرُ] (အပင်နှင့်သတ္တဝါများ၏)တစ်သျှူး

အမျိုး။

[اَلْمَجْذِرُ] [بَقَرَةٌمَجْذِرٌ]သားပေါက်ရှိသော နွားရိုင်းမ။

[اَلْمَجْذُوْرُ] နှစ်ထပ်ကိန်းရင်း၏နှစ်ထပ်ကိန်း တန်ဖိုး။

✽ [جَذَعَ ـَ] ❶ ပွတ်တိုက်၊ ပွတ်သပ်သည်။ ❷ [ـِ الدَّابَةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)အစာမကျွေးဘဲ ဖမ်းဆီးချည်နှောင်ထားသည်။ ❸ [ـِ الرَّجُلَ] ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည်။ ❹ [ـِ عِيَالَهُ] မိသားစုကို အငတ်ထားသည်။ ❺ [ـبَيْنَ الْبَعِيْرَيْنِ](ကုလားအုတ်နှစ်ကောင်ကို)ကြိုးတစ်ချောင်းတည်းဖြင့် တွဲချည်ထားသည်။

[جَذْعٌ] ❶ ပွတ်တိုက်၊ ပွတ်သပ်ခြင်း။ ❷ (တိရစ္ဆာန်ကို)အစာမကျွေးဘဲ ဖမ်းဆီးချည်နှောင်ထားခြင်း။ ❸ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်း။ ❹ မိသားစုကို အငတ်ထားခြင်း။ ❺ (ကုလားအုတ်နှစ်ကောင်ကို)ကြိုးတစ်ချောင်းတည်းဖြင့် တွဲချည်ထားခြင်း။

[اَجْذَعَ] [ـالْفَصِيْلُ](နို့ဖြတ်ထားသော ကုလားအုတ်ပေါက်စ)ငါးနှစ်သားအရွယ်သို့ ရောက်သည်။ (နို့ဖြတ်ထားသော နွားပေါက်စ)သုံးနှစ်သားအရွယ်သို့ ရောက်သည်။(နို့ဖြတ်ထားသော ဆိတ်ပေါက်စ)ရှစ်လ၊ ကိုးလသားအရွယ်သို့ ရောက်သည်။

[تَجَاذَعَ] ပို့ရွယ်နုနယ်ကြောင်း ပြသသည်။

[اَلْجَذَعُ] ❶ ပို့မြစ်နုနယ်သော (လုလင်ပို့)။ ❷ ငါးနှစ်သားအရွယ်ကုလားအုတ်။ ❸ သုံးနှစ်သားအရွယ် မြင်းသို့မဟုတ်နွား။ ❹ ရှစ်လသို့မဟုတ်ကိုးလသားအရွယ်ဆိတ်။ (ج) [فُلَانٌفِىْهٰذَا الْاَمْرِ جَذَعٌ][جِذَاعٌ ـ جِذْعَانٌ]။ သူဟာ ဒီကိစ္စမှာ လူသစ်ဖြစ်တယ်။(ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး သူဟာ အတွေ့အကြုံမရှိသေးဘူး၊ မရင့်ကျက်သေးဘူး)။

[اَعَدْتُ الْاَمْرَ جَذَعًا] ဒီကိစ္စကို ငါ အသစ်ပြန်လုပ်ခဲ့တယ်။[اُمُّ الْجَذَعِ]ဘေးဆိုး၊ ကြမ္မာဆိုး။[اَلْاَزْلَمُ الْجَذَعُ] ခြသေ့်။ ခေတ်ကာလ။

[اَلْجِذْعُ] (စွန်ပလွံပင်၊ အုန်းပင်စသည်တို့၏)ပင်စည်။ (ج) [اَجْذَاعٌ ـ جُذُوْعٌ]။

[اَلْجِذَعُ] [ذَهَبَ الْقَوْمُ جِذَعَ مِذَعَ]လူတွေ အဘက်ဘက်ကို တကွဲတပြားထွက်သွားကြတယ်။ ကစဉ့်ကလျား လူစုခွဲသွားကြတယ်။

[اَلْمُجَذَّعُ] အခြေအမြစ်မရှိသော၊ နိုင်မာမှုမရှိသော(အရာ)။

✽ [جَذَفَ ـِ] ❶ [ـفِىْ مَشْيِهِ]အမြန်လျှောက်သည်။ ❷ [ـالطَّائِرُ فِىْ طَيَرَانِهِ](ငှက်)အမြန်ပျံသန်းသွားသည်။ ❸ [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)ခြေလှမ်းစိတ်စိတ်လှမ်းသည်။ ❹ [ـتِ السَّمَاءُ] မိုးသီးများ ရွာချသည်။ ❺ [ـالشَّىْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။

[جَذْفٌ] ❶ အလျှင်အမြန် လျှောက်ခြင်း။ ❷ (ငှက်)အမြန်ပျံသန်းသွားခြင်း။ ❸ (မိန်းမ)ခြေလှမ်းစိတ်စိတ် လှမ်းခြင်း။ ❹ မိုးသီးများ ရွာချခြင်း။ ❺ ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[اَجْذَفَ] ❶ [ـفِىْ مَشْيِهِ]အမြန်လျှောက်သည်။ ❷ [ـالطَّائِرُ فِىْ طَيَرَانِهِ](ငှက်)အမြန်ပျံသန်းသွားသည်။ ❸ [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)ခြေလှမ်းစိတ်စိတ် လှမ်းသည်။

[اِنْجَذَفَ] အမြန်လျှောက်သည်။ အမြန်လုပ်သည်။

[تَجَذَّفَ] အမြန်လျှောက်သည်။ အမြန်လုပ်သည်။

[اَلْمِجْذَافُ] လှော်တက်။(ဇ)[مَجَاذِيْفُ]။

✿ [جَذَلَ ـُ] [ـ الشَّيْءُ]ထောင်မတ်နေသည်။ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်သည်။ မယိုင်မလဲဘဲ မတ်မတ်ရပ်တည်သည်။

[جُذُوْلٌ] ထောင်မတ်နေခြင်း။ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ခြင်း။ မယိုင်မလဲဘဲ မတ်မတ်ရပ်တည်ခြင်း။

[جَذِلَ ـَ] ပျော်ရွှင်သည်။

[جَذَلٌ] ပျော်ရွှင်ခြင်း။

[جَذِلٌ - جَذْلَانُ] ပျော်ရွှင်သော(သူ)။(မ)[جَذْلَى]။ [جَذَالَى - جُذْلَانٌ](ဇ)။

[اَجْذَلَ] ပျော်ရွှင်စေသည်။

[اِجْتَذَلَ] ပျော်ရွှင်သည်။

[تَجَاذَلَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အမုန်းထားသည်။ စိတ်ထဲ၌ ရန်ငြိုးထားသည်။

[اِسْتَجْذَلَ] ထောင်မတ်နေသည်။ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်သည်။ မယိုင်မလဲဘဲ မတ်မတ်ရပ်တည်သည်။

[اَلْجِذْلُ] ❶ သစ်ပင်ငုတ်တို(အကိုင်းအလက်များမရှိဘဲ ပင်စည်ချည်းကျန်သောအပင်။) ❷ တောင်ထိပ်။ တောင်၏ထင်သာမြင်သာသည့်အစိတ်အပိုင်း။ ❸ ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သောကုလားအုတ် အယားပြေပွတ်တိုက်ရန် ထောင်ထားသော တုတ်တိုင်၊ ငုတ်တိုင်။ [فُلَانٌ جِذْلُ اِبِلٍ اَوْ غَنَمٍ]ကုလားအုတ်သို့မဟုတ် သိုးကို ကောင်းစွာထိန်းကျောင်းစောင့်ရှောက်သူ။(ဇ)[اَجْذَالٌ - جِذَالٌ - جُذُوْلٌ]။

✿ [جَذَمَ ـِ] ဖြတ်တောက်သည်။

[جَذْمٌ] ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[مَجْذُوْمٌ - جَذِيْمٌ] ဖြတ်တောက်ထားသော(အရာ)။

[جَذِمَ ـَ] ပြတ်တောက်သည်။[ـتْ يَدُهُ](သူ၏လက်)ပြတ်သည်။ (သူ၏လက်ချောင်းများ) ပြတ်သည်။

[جَذَمٌ] ပြတ်တောက်ခြင်း။

[اَجْذَمُ] (လက်၊ လက်ချောင်းများ)ပြတ်နေသော(သူ)။(ဇ) [جُذْمٌ](ဇ) [جَذْمَاءُ]။

[جُذِمَ] အနာကြီးရောဂါရသည်။ နူသည်။

[مَجْذُوْمٌ] အနာကြီးရောဂါခံစားနေရသော(သူ)။ နူနေသော(သူ)။

[اَجْذَمَ] ❶ ဖြတ်တောက်သည်။[ـ يَدَهُ](သူ့လက်ကို)ဖြတ်သည်။ ❷ [ـ عَنِ الشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ဆွဲနုတ်သည်။ ချုတ်ယူသည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِ]ဆုံးဖြတ်သည်။ အခိုင်အမာဆန္ဒထားသည်။ ❹ [ـ السَّيْرَ]အမြန်လျှောက်သည်။ အပြေးအလွှားသွားသည်။

[جَذَّمَ] အပိုင်းပိုင်း ပြတ်တောက်သည်။

[اَلْجُذَامُ] အနူရောဂါ။ အနာကြီးရောဂါ။

[اَلْجُذَامَةُ] [اَلْجُذَامَةُ مِنَ الزَّرْعِ]ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် စိုက်ခင်း၌ ကျန်ရှိနေသော(အရာ)။

[اَلْجِذْمُ] ❶ အမြစ်။ ❷ အရင်းမူလ။ ဇစ်မြစ်။ ❸ မိသားစု။(ဇ) [اَجْذَامٌ - جُذُوْمٌ]။

[اَلْجَذْمَةُ] လက်၏ပြတ်နေသောနေရာ။

[اَلْجِذْمَةُ] အပိုင်းအစ။[جِذْمَةٌ مِنَ النَّاسِ]လူအုပ်စုတစ်စု။ (ဇ) [جِذَمٌ]။

[اَلْمِجْذَامُ اَلْمِجْذَامَةُ] ❶ ကိစ္စရပ်များကို ပြတ်သားစွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း နိုင်သော(သူ)။ ❷ ချစ်ခင်မှုကို လျင်မြန်စွာပြတ်တောက်စေနိုင်သော (သူ၊ အရာ)။ ❸ [مِجْذَامُ الرَّكْضِ فِى الْحَرْبِ]။ တိုက်ပွဲ၌ ရန်သူကို လျှင်မြန်စွာ ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်နိုင်သူ။(ج) [مَجَاذِيمُ]။

[مَجْذُوْمٌ] ❶ အနာကြီးရောဂါခံစားနေရသော(သူ)။ နူနေသော(သူ)။ ❷ ဖြတ်တောက်ထားသော(အရာ)။

✿ [جَذَا ـ] ❶ မတ်မတ်ထောင်နေသည်။ အပေါ်ထောင်လျက်သားဖြစ်သည်။ မတ်တတ်အနေအထားဖြင့် တည်ရှိနေသည်။ ❷ ဒူးထောက်ထိုင်သည်။ ❸ ခြေဖျားထောက် ရပ်သည်။ ❹ [ـ السَّنَامُ]ကုလားအုပ်၏ဘို့ အဆီပြည့်သည်။

[جَذْوٌ - جُذُوٌّ] ❶ မတ်မတ်ထောင်နေခြင်း။ အပေါ်ထောင်လျက်သားဖြစ်ခြင်း။ မတ်တတ်အနေအထားဖြင့် တည်ရှိနေခြင်း။ ❷ ဒူးထောက်ထိုင်ခြင်း။ ❸ ခြေဖျားထောက် ရပ်ခြင်း။ ❹ ကုလားအုပ်၏ဘို့ အဆီပြည့်ခြင်း။

[جَاذٍ] ❶ မတ်မတ်ထောင်နေသော(သူ၊ အရာ)။ အပေါ်ထောင်လျက်သားဖြစ်နေသော(သူ၊ အရာ)။ မတ်တတ်အနေအထားဖြင့် တည်ရှိနေသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ဒူးထောက်ထိုင်သော(သူ)။ ❸ ခြေဖျားထောက်ရပ်သော(သူ)။(ج) [جِذَاءٌ]။

[جَذَا ـ] တားဆီးထားသည်။ တားမြစ်ပိတ်ပင်သည်။

[جَذْىٌ] တားဆီးထားခြင်း။ တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း။

[اَجْذَى] ❶ မတ်မတ်ထောင်နေသည်။ အပေါ်ထောင်လျက်သားဖြစ်သည်။ မတ်တတ်အနေအထားဖြင့် တည်ရှိနေသည်။ ❷ [ـ الْفَصِيلُ](နို့ဖြတ်ထားသော ကုလားအုပ်၏ဘို့၌)အဆီတက်သည်။ ❸ [ـ فُلَانًا عَنْهُ] တားဆီးထားသည်။ တားမြစ်ပိတ်ပင်သည်။ ❹ [ـ الْحَجَرَ](ကျောက်ခဲကို)မသည်။ ပင့်ဆောင်သည်။ ပင့်မြှောက်သည်။

[تَجَذَّى] ❶ [ـ الرَّجُلُ يَوْمَهُ اَجْمَعَ](တစ်နေ့လုံး)မရပ်မနား လုပ်ကိုင်သည်။ ❷ [ـ الْحَمَامُ بِالْحَمَامَةِ](ခိုထီး ခိုမကို ဖိုသံပေး၍ မြေကြီးကို အမြီးနှင့်ပွတ်သည်။

[تَجَاذَى] [ـ الْقَوْمُ حَجَرًا](ကျောက်တုံးကိုမရန် ယင်းကျောက်တုံးအောက်၌)တုတ်ကိုထည့်ထားသည်။

[اِجْذَوَى] ခြေဖျားထောက်၍ ရပ်သည်။

[اِجْذَوْذَى] ❶ မားမားမတ်မတ် တည်တန့်သည်။ ထောင်မတ်နေသည်။ ❷ အိမ်၌ ကုတ်ကပ်၍နေသည်။ အစီးအနင်းပေါ်၌ စွဲမြဲစွာ နေသည်။ ❸ သေးသိမ်နိမ့်ကျသည်။ ဂုဏ်သိမ်ညိုးနွမ်းသည်။

[اَلْجَاذِى] အရပ်အမောင်း ပုသောသူ။ ခြေတံလက်တံတိုသော သူ။

[اَلْجَاذِيَةُ] ❶ အရပ်အမောင်း ပုသောသူ(မ)။ ခြေတံလက်တံတိုသောသူ(မ)။ ❷ နို့အထွက်နည်းသော ကုလားအုတ်မ။

[اَلْجَذَاةُ] ကြီးမားသောအပင်၏အမြစ်။(ج) [جِذَاءٌ]။

[اَلْجِذْوَةُ] မီးတောက်နေသောမီးခဲ။ မီးစ။ (ج) [جِذَاءٌ ـ جِذَاءٌ]။

﴿لَعَلِّىٓ اٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ﴾

ကျွန်ုပ်သည် ထိုမီးရှိရာမှ သတင်းတစ်စုံတစ်ရာကို အသင်တို့ထံ ယူလာပါမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ကျွန်ုပ်သည် အသင်တို့ မီးလှုံနိုင်ကြရန် မီးစတစ်ခုကို ညှိယူလာခဲ့ပါမည်'' ဟုပြောဆိုခဲ့လေသည်။

[اَلْجِذْىُ] ❶ အမြစ်။ ❷ အရင်းမူလ။ ဖစ်မြစ်။

[اَلْمَجْذَاءُ] [مِجْذَاءُ الطَّائِرِ](ငှက်)နှုတ်သီး။

✿ [جَرُؤَ ـُ] ❶ နောက်ဆိုင်းတွန့်ဆုတ်ခြင်းမရှိဘဲ ဖွတ်လုပ်သည်။ မစူးစမ်းမဆင်ခြင်ဘဲ အမြန်လုပ်သည်။ ❷ အတင့်ရဲသည်။

[جُرْأَةٌ ـ جَرَائَةٌ] ❶ နောက်ဆိုင်းတွန့်ဆုတ်ခြင်းမရှိဘဲ ဖွတ်လုပ်ခြင်း။ မစူးစမ်းမဆင်ခြင်ဘဲ အမြန်လုပ်ခြင်း။ ❷ အတင့်ရဲခြင်း။

[جَرِىْءٌ] ❶ နောက်ဆိုင်းတွန့်ဆုတ်ခြင်းမရှိဘဲ ဖွတ်လုပ်သော(သူ)။ မစူးစမ်းမဆင်ခြင်ဘဲ အမြန်လုပ်သော(သူ)။ ❷ အတင့်ရဲသော(သူ)။(ج) [جُرَاءُ ـ اَجْرِئَاءُ]။

[جَرَّاَ] အတင့်ရဲစေသည်။ ရဲဆေးတင်ပေးသည်။ သတ္တိရှိစေသည်။

[اِجْتَرَاَ] [ـعَلَيْهِ]အတင့်ရဲသည်။ ရဲတင်းသည်။ သတ္တိရှိသည်။

[تَجَرَّاَ] အတင့်ရဲသည်။ ရဲတင်းသည်။ သတ္တိရှိသည်။

[اَلْجِرِّيْئَةُ] ❶ လည်ပင်း။ ❷ ကြက်၊ ငှက်စသည်တို့၏လည်ချောင်းအရင်းရှိ အစာအိမ်။ (စားလုပ်)။ ❷ သားကောင်များကို ဖမ်းဆီးရာ၌ အသုံးပြုရသောထောင်ချောက်အိမ်။ (ج)[جَرَائِىُّ]။

✿ [اِجْرَاَشَّ] ❶ နာလန်ထဖြစ်သည်။ ခန္ဓာကိုယ်ပိန်လှီချိနဲ့ပြီးမှ ပြန်လည်ကျန်းမာသန်စွမ်းလာသည်။ ❷ [اِجْرَاَشَّ الْاِبِلُ](ကုလားအုတ်)ဗိုက်ပြည့်ကားဝဖြိုးသည်။

[اَلْجَرَائِضُ] ❶ ခြင်္သေ့။ ❷ အလွန်ကြီးမားကြံ့ခိုင်သော(ကုလားအုတ်)။(ج)[جَرَائِضُ]။

[جِرَافِيْتُ] ဂရပ်ဖိုက်။(ခဲတံ၏အဆံအဖြစ် အသုံးပြုရသော သတ္တုကျောက်တစ်မျိုး။

[اَلْجِرَانِيْتُ] ဂရေးနိုက်ကျောက်။(လိပ်သည်းကျောက်)။

✿ [جَرِبَ ـَ] ❶ ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သည်။ ❷ [ـالسَّيْفُ] (ဓါး)သံချေးတက်သည်။

[جَرَبٌ] ❶ ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်ခြင်း။ ❷ (ဓါး)သံချေးတက်ခြင်း။

[اَجْرَبُ] ❶ ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သော(သူ)။ ❷ သံချေးတက်သော(ဓါး)။ (မ)[جَرْبَاءُ]။ (ج) [جُرْبٌ ـ جِرَابٌ]။

[جَرْبَانُ] ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သော(သူ)။ (မ) [جَرْبَى]။ (ج) [جِرَابٌ ـ جَرْبَى]။

[جَرِبٌ] ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သော(သူ)။ (ج) [جِرَابٌ]။

[اَجْرَبَ] (သူ၏ကုလားအုတ်)ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သည်။

[جَرَّبَ] အကြိမ်ကြိမ် စစ်ဆေးစမ်းသပ်သည်။ အတွေ့အကြုံများသည်။

[تَجْرِيْبٌ ـ تَجْرِبَةٌ]အကြိမ်ကြိမ် စစ်ဆေးစမ်းသပ်

ခြင်း။ အတွေ့အကြုံများခြင်း။

[جَوْرَبَ] ကြည့်[ج و ر ب]။

[تَجَوْرَبَ] ကြည့်[ج و ر ب]။

[اَلتَّجْرِبَةُ] ❶ စနစ်တကျ စူးစမ်းလေ့လာမှု။ ❷ အစမ်းလေ့ကျင့်မှု။

[اَلْجِرَابُ] ❶ စားနပ်ရိက္ခာများကို ထည့်ရသောအိပ်။ ❷ ဓါးအိမ်။ ❸ ရေတွင်း၏အတွင်းပိုင်း။ ❹ ကပ်ပယ်အိပ်။(ဍ)[اَجْرِبَةٌ.جُرُبٌ]။

[اَلْجُرَابُ] သင်္ဘောအလွတ်။

[اَلْجَرَبُ] ❶ ဝဲနာ၊ ယားနာ။ ❷ အပြစ်၊အနာအဆာ။

[اَلْجَرْبَاءُ] ❶ ဝဲနာ၊ ယားနာပေါက်သော (သူမ)။ ❷ မိုးခေါင်ရေရှားသဖြင့် သစ်ပင်ဝါးပင်ကင်းမဲ့သောမြေ။ ❸ မိုးကောင်းကင်။

[اَلْجِرِبَّانُ] အင်္ကျီအိပ်ကပ်။

[اَلْجُرُبَّانُ] ❶ အင်္ကျီအိပ်ကပ်။ ❷ ဓါးအိမ်။ ❸ ဓါးသွား။

[اَلْجِرْبَةُ] ❶ စိုက်ခင်း။ ❷ ရေတွင်း၏အတွင်းဘက်၌ခံထားသောသားရေ။ ရေမြောင်း၌ ရေကျရန် ခံထားသောသားရေပြား။ (ဍ) [جِرَبٌ]။

[اَلْجِرْبِيَاءُ] မြောက်လေအေး။

[اَلْجَرِيبُ] ❶ စိုက်ခင်း။ ❷ ကျောက်စလစ်ရောနေသည့်မြေ။ ❸ (၆၄)ကီလိုဂရမ်အလေးချိန်ခန့်ရှိသော အချင်အတွယ် ပမာဏ။(ဍ) [اَجْرِبَةٌ.جُرْبَانٌ]။

[اَلْجُرَيِّبُ] အရေပြား၌ အမွေးများ၏အရင်းရှိတွင်းငယ်။

[اَلْجَوْرَبُ] ကြည့်[ج و ر ب]။

✽ [تَجَرْثَمَ] ❶ ကုပ်နေသည်။ ကျုံ့ကျုံ့လေးနေသည်။ ခပ်ကုတ်ကုတ်နေသည်။ ❷ အမြင့်မှ အောက်သို့ ပြုတ်ကျသည်။ ❸ မကုန်တကုန်ယူသည်။ အကုန်လုံးနီးပါး ယူသည်။

[اِجْرَنْثَمَ] ❶ နေရာယူသည်။[_الْقَوْمُ]လူစုကြပြီး နေရာတစ်ခု၌ တပ်စွဲနေထိုင်ကြသည်။ ❷ [_الرَّجُلُ]အမြင့်မှ အောက်သို့ ပြုတ်ကျသည်။

[اَلْجُرْثُومَةُ] ❶ အရင်းအမြစ်။ မူလအခြေခံ။ ဇစ်မြစ်။ ❷ သစ်ပင်၏အရင်းအမြစ်၌ စုနေသောမြေ။ ❸ မျိုးဆက်ပြန့်ပွါးရန်အတွက် အခြေခံကျသော အစိတ်အပိုင်း။(သီးပင်များ၏သစ်စေ့၊ ကြက်၊ ငှက်တို့၏ဥ၊ ပန်းပင်များ၏ဝတ်ဆံ၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏သုတ်ပိုးစသည်)။ ❹ လျှာ၏အရင်း၌ရှိသော လျှာခင်။ ❺ ပုရွက်ဆိတ်အုံ။ ပုရွက်ဆိတ်တွင်း။

✽ [جَرِجَ _] [_الْاِبِلُ الْمَرْعَى](ကုလားအုတ် စားကျက်ရှိ မြက်ကို)စားသည်။

[جَرْجٌ] (ကုလားအုတ် စားကျက်ရှိ မြက်ကို)စားခြင်း။

[جَرِجَ _] ❶ မတည်မငြိမ်လှုပ်ရှားသည်၊ တုန်ရီခါရမ်းသည်။[_الْخَاتَمُ فِى اِصْبَعِهِ]သူ့လက်ထဲကလက်စွပ် (ချောင်ပြီး)လှုပ်ရမ်းနေတယ်။ ❷ [_الرَّجُلُ]လမ်းအလယ်မှလျှောက်သည်။ ❸ [_الْاَرْضُ](မြေ)ကြမ်းတမ်းသည်။

[جَرَجٌ] ❶ မတည်မငြိမ် လှုပ်ရှားခြင်း။ တုန်ရီခါရမ်းခြင်း။ ❷ လမ်းအလယ်မှလျှောက်ခြင်း။ ❸ (မြေ)ကြမ်းတမ်းခြင်း။

[جَرِجٌ] မတည်မငြိမ်လှုပ်ရှားသော(အရာ)။

တုန်ရီခါရမ်းသော(အရာ)။
[سَكِيْنٌ جَرْجٌ]အရိုးချောင်သဖြင့် လှုပ်ရမ်းနေသောဓါး။(ج) [جَرِيَةٌ]။

[جَرَّجَ] ❶ မတည်မငြိမ် လှုပ်ရှားစေသည်။ တုန်ရီခါရမ်းစေသည်။ ❷ လွဲချော်စေသည်။

[اَلْجَرَجَةُ] ❶ အလမ်း၏အလယ်ဗဟို။ ❷ ကြမ်းတမ်းသောမြေ။(ج) [جَرْجٌ]။

[اَلْجُرْجَةُ] အဝကျဉ်းပြီး အခြေ၌ကျယ်သော စားနပ်ရိက္ခာထည့်သည့်အိပ်။(ج) [جُرَجٌ]။

✿ [جَرْجَرَ] ❶ [__الْبَعِيْرُ](ကုလားအုတ်)လည်ချောင်းသံ ပေးသည်။ ❷ [__الْمَاءُ](ရေ)အသံမြည်သည်။ ရေသံထွက်သည်။[__الْمَاءَ فِى الْحَلْقِ](ရေသောက်သောအခါ လည်ချောင်း၌)အသံမြည်သည်။ ❸ [__تِ النَّارُ](မီး)အသံမြည်သည်။ ❹ [__الْمَاءَ]လည်ချောင်း၌အသံမြည်အောင် ရေကိုသောက်သည်။ ❺ [__فُلَانًا الْمَاءَ] လည်ချောင်း၌အသံမြည်အောင် ရေတိုက်သည်။

[اَلْجَرَاجِرُ] ❶ ကိုယ်အတွင်းပိုင်း။ ဝမ်းဗိုက်။ ❷ [مَاءٌ جُرَاجِرٌ]အသံမြည်သော(ရေ)။

[اَلْجَرْجَارُ] တဂျိမ်းဂျမ်းမြည်သံ၊ မိုးချုန်းသံ။

[اَلْجَرْجَرُ] ❶ မြေကို ထွန်သည့်ထယ်သွား။ ❷ ရိတ်သိမ်းပြီး ဂျုံနှံများကို ချွေရန်အတွက် ပြုလုပ်ထားသော တလိမ့်တုံး။

[اَلْجِرْجِيْرُ] ဟင်းရွက်ပင်တစ်မျိုး။

✿ [جَرْجَمَ] ❶ [__الطَّعَامَ](အစားအစာကို)တစ်စက်မျှမကျန်အောင် အကုန်စားသည်။ ပြောင်စင်အောင်စားသည်။ ❷ [__الرَّجُلَ]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ ပြိုလဲကျစေသည်။ ❸ [__الْبَيْتَ](အိမ်ကို)ဖြိုချသည်။ ဖျက်ချသည်။

[تَجَرْجَمَ] ❶ [__الطَّعَامُ](အစားအစာ)တစ်စက်မျှ မကျန်အောင် အကုန်စားထားသည်။ လုံးဝမကျွင်းမကျန် ကုန်ဆုံးသည်။ ❷ [__الرَّجُلُ]လဲကျသည်။ ပြိုလဲကျသည်။ ❸ [__الْبَيْتُ](အိမ်)ပြိုကျသည်။ ပျက်ကျသည်။ ❹ [__الشَّيْءُ]ကျသည်။ ပြုတ်ကျသည်။ ❺ [__فِى الْاَكْلِ]အစားများသည်။ ❻ [__فِى مَكَانِهِ](မိမိနေရာ၌)ခပ်ကုတ်ကုတ် နေသည်။ ကိုယ်ကို ကျုံ့လျက်နေသည်။

✿ [جَرَحَ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကွဲရှသည်။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသည်။ ❷ [__هُ بِلِسَانِهِ]နာကြင်အောင်ပြောဆိုသည်။ ဆဲဆိုသည်။ ❸ [__الشَّيْءَ]ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။ ပြုမူကျင့်ကြံသည်။

﴿وَهُوَ الَّذِىْ يَتَوَفّٰكُمْ بِالَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَاجَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ﴾ ၎င်းပြင် ထိုအရှင်မြတ်သည်ပင် အသင်တို့အား ညအချိန်၌ အိပ်စက်စေတော်မူသည်။ ၎င်းပြင် ထိုအရှင်မြတ်သည် အသင်တို့ နေ့၌ ပြုမူကြသမျှကို သိရှိတော်မူသည်။

[هُوَ يَجْرَحُ لِعِيَالِهِ]သူ သူ့မိသားစုအတွက် ဝမ်းစာရှာသည်။

[جَرْحٌ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကွဲရှခြင်း။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း။ ❷ နာကြင်အောင်ပြောဆိုခြင်း။ ဆဲဆိုခြင်း။ ❸ ရှာဖွေဆည်းပူးခြင်း။ ပြုမူကျင့်ကြံခြင်း။

[جَرِيْحٌ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကွဲရှသော(သူ)။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသော(သူ)။ ❷ နာကြင်အောင် ပြောဆိုသော(သူ)။ ဆဲဆိုသော(သူ)။

(ငှက်၊ ခွေးစသည်)။(ج)[جَوَارِحُ]။
﴿وَعَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ﴾ ငှင်းပြင် အသင်တို့ သင်ကြားပေးထားသော အမဲလိုက်တိရစ္ဆာန်များ။ ❷ သက်သေထွက် ဆိုချက်သို့မဟုတ် အဆိုတစ်ရပ်၏အားနည်းချို့ယွင်းချက်။

[اَلْجِرَاحَةُ] ❶ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ။ နာကျင်မှု။ ❷ ခွဲစိတ်ကုသမှု အတတ်ပညာ။ ❸ ခွဲစိတ်ကုသမှု။

[اَلْجِرَاحَةُ] ထိခိုက်ဒဏ်ရာ။ နာကျင်မှု။(ج)[جُرُوْحٌ۔جِرَاحٌ]။

[اَلْجُرْحَةُ] သက်သေထွက်ဆိုချက် သို့မဟုတ် အဆိုတစ်ရပ်၏အားနည်းချက်။ ချို့ယွင်းချက်။ လက်မခံနိုင်ဖွယ် အပြစ်အနာအဆာ။

[اَلْجَرَّاحُ] ခွဲစိတ်ကုသသူ။

[جَرَدَ۔] ❶ အခွံကွာစေသည်။ အခွံချွတ်သည်။[ـه مِنْ ثَوْبِهِ]သူ့အဝတ်ကို ဆွဲချွတ်သည်။ ❷ [ـالْجِلْدَ](သားရေရှိ အမွေးများကို)ချွတ်သည်။ ❸ [ـالْجَرَادُ الْاَرْضَ](ကျိုင်းကောင် မြေ၌ရှိသမျှ အပင်များကို)ပြောင်စင်အောင် ဖျက်ဆီးစားသောက်သွားသည်။ ❹ [ـالْقَحْطُ الْاَرْضَ](မိုးခေါင်ရေရှားမှုက မြေ၌ရှိ သမျှအပင်များကို)သေကျေပျက်စီးစေသည်။ ❺ [ـالسَّيْفَ]ဓါးကို ဓါးအိမ်မှ ဆွဲထုတ်သည်။ ❻ [ـالْقَوْمَ](လူတို့ထံမှတောင်းဆိုရာ)တစ်စုံတစ်ရာမျှမရဘဲ လက်မဲ့ဖြစ်သည်။ (လူတို့ထံမှ တောင်းဆိုရာ)ကျေနပ်မှုမရှိဘဲ ပေးကမ်းသည်ကို ရရှိသည်။ ❼ [ـمَا فِى الْمَخْزَنِ اَوِ الْحَانُوْتِ](သိုလှောင်ခန်း သို့မဟုတ်ဆိုင်ရှိ ပစ္စည်းများကို)ရေတွက်မှတ်

❷ ရာဖွေဆည်းပူးသော(သူ)။ ပြုမူကျင့်ကြံသော(သူ)။(ج)[جَرْحَى]။

[جَرَحَ۔] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကွဲရှသည်။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသည်။ ❷ မိမိ၏အဆို၊ တင်ပြချက်၊ သက်သေထွက်ဆိုချက် ဝေဖန်ခံရသည်။

[جَرْحٌ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကွဲရှခြင်း။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း။ ❷ မိမိ၏အဆို၊ တင်ပြချက် ဝေဖန်ခံရခြင်း။

[جَرَّحَ] အပြင်းအထန်ထိခိုက်နာကျင်စေသည်။ အကြိမ်ကြိမ် ထိုးနှက်ဒုက္ခပေးသည်။ [جَرَّحُوْا اَنْبِيَاءَ]သူ့ကို ဝိုင်း၍ ဆဲဆိုဝေဖန်ကြသည်။

[اِجْتَرَحَ] ❶ (မကောင်းမှု၊ ပြစ်မှု)ကျူးလွန်သည်။ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။ ﴿اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ اجْتَرَحُوا السَّيِّاٰتِ﴾မကောင်းမှုများကို ကျူးလွန်ကြသူတို့သည် ထင်မှတ်ကြလေသလော။ ❷ ရာဖွေဆည်းပူးသည်။ [هُوَ يَجْتَرِحُ لِعِيَالِهِ]သူ သူ့မိသားစုအတွက် ဝမ်းစာရှာသည်။

[اِسْتَجْرَحَ] [ـالشَّاهِدُ]သက်သေထွက်ဆိုသူ၏သက်သေထွက်ဆိုချက် ချို့ယွင်းအားနည်းသည်။ မခိုင်မလုံဖြစ်သည်။

[اَلْجَارِحُ] [جَارِحُ عِيَالِهِ]မိမိ၏ မိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက် ဝမ်းစာရှာသူ။

[اَلْجَارِحَةُ] ❶ လုပ်ရှားအသုံးပြုရသော ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်း(ခြေ၊ လက်စသည်)။ ❷ အမဲလိုက်တိရစ္ဆာန်၊ သားကောင်ကို ဖမ်းဆီးပေးရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးထားသော

သွားသည်။ ❿ [الْقُطْنَ] (ဝါဂွမ်းကို)အစေ့ထုတ်သည်။

[جَرْدٌ] ❶ အခွံကွာစေခြင်း။ အခွံချွတ်ခြင်း။ ❷ (သားရေရှိ အမွေးများကို)ချွတ်ခြင်း။ ❸ (ကျိုင်းကောင် မြေ၌ရှိသမျှ အပင်များကို)ပြောင်စင်အောင် ဖျက်ဆီးစားသောက်သွားခြင်း။ ❹ (မိုးခေါင်ရေရှားမှုက မြေ၌ရှိသမျှအပင်များကို)သေကျေပျက်စီးစေခြင်း။ ❺ (ဓါးကို ဓါးအိမ်မှ)ဆွဲထုတ်ခြင်း။ ❻ (လူတို့ထံမှ တောင်းဆိုရာ) တစ်စုံတစ်ရာမျှမရဘဲ လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း။ (လူတို့ထံမှ တောင်းဆိုရာ)ကျေနပ်မှုမရှိဘဲ ပေးကမ်းသည်ကို ရရှိခြင်း။ ❼ (သိုလှောင်ခန်းသို့မဟုတ်ဆိုင်ရှိ ပစ္စည်းများကို)ရေတွက်မှတ်သားခြင်း။ ❽ (ဝါဂွမ်းကို)အစေ့ထုတ်ခြင်း။

[جَرِدَ ـ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ အမွေးကင်းစင်သည်။ အမွေးပါးသည်။ ❷ [الْمَكَانُ] အပင်ကင်းမဲ့သည်။ ❸ [ـتِ السَّمَاءُ] တိမ်ကင်းစင်သည်။ ❹ [شَعْرُ الْفَرَسِ] (မြင်းအမွေး)တို့၏ပါးသည်။ ❺ [الرَّجُلُ] ကျိုင်းကောင်ကို စားသဖြင့် အရေပြား၌ ယားယံပြီးနာကျင်စေသည့် အနီဖုများပေါက်သည်။ ❻ [الثَّوْبُ] (အဝတ်)ဆွေးမြေ့ ဟောင်းနွမ်းသည်။ ❼ [الْيَوْمُ أَوِ الشَّهْرُ] (တစ်ရက်သို့မဟုတ်တစ်လ)ပြည့်သွားသည်။

[جَرَدٌ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ အမွေးကင်းစင်ခြင်း။ အမွေးပါးခြင်း။ ❷ အပင်ကင်းမဲ့ခြင်း။ ❸ တိမ်ကင်းစင်ခြင်း။ ❹ (မြင်းအမွေး)တို့၏ပါးခြင်း။ ❺ ကျိုင်းကောင်ကို စားသဖြင့် အရေပြား၌ ယားယံပြီး နာကျင်စေသည့် အနီဖုများပေါက်ခြင်း။ ❻ (အဝတ်)ဆွေးမြေ့ ဟောင်းနွမ်းခြင်း။ ❼ (တစ်ရက်သို့မဟုတ်တစ်လ)ပြည့်သွားခြင်း။

[أَجْرَدُ] ❶ ခန္ဓာကိုယ်၌ အမွေးကင်းစင်သော(သူ)။ (ဇ) [جُرْدٌ]။ ❷ [فَرَسٌ أَجْرَدُ] အမွေးတို့၏ပါးသော(မြင်း)

(မ) [جَرْدَاءُ] [أَجْرَدُ ـ جَرِدٌ ـ جَرْدٌ] အပင်ကင်းမဲ့သော(နေရာ)။ [أَرْضٌ جَرِدَةٌ أَوْ جَرْدَاءُ] [جَرِدَةٌ ـ جَرْدَاءُ]။ အပင်မရှိသော မြေနေရာ။ [سَمَاءٌ جَرْدَاءُ] မိုးတိမ်ကင်းစင်သော ကောင်းကင်။ (ဇ) [جُرْدٌ]။

[جَرِدٌ] ကျိုင်းကောင်ကို စားသဖြင့် အရေပြား၌ ယားယံပြီးနာကျင်စေသည့် အနီဖုများပေါက်သော(သူ)။ (ဇ) [جُرْدٌ]။

[أَجْرَدُ ـ جَرِيدٌ] ပြည့်ဝကုန်ဆုံးသွားသော(ရက်၊ လ)။

[جُرِدَ] ❶ ကျိုင်းကောင်ကို စားသဖြင့် ဗိုက်နာသည်။ ❷ [الزَّرْعُ] စိုက်ခင်း၌ ကျိုင်းကောင်များ ကျရောက်သည်။

[مَجْرُودٌ] ❶ ကျိုင်းကောင်ကို စားသဖြင့် ဗိုက်နာသော(သူ)။ ❷ ကျိုင်းကောင်များ ကျရောက်သော(မြေနေရာ၊ စိုက်ခင်း)။

[جَرَّدَ] ကင်းကွာစေသည်။ [فُلَانًا الثَّوْبَ] အဝတ်ကို ကျွတ်စေသည်။ ကိုယ်လုံးတည်းထားသည်။ [الْجِلْدَ] သားရေရှိ အမွေးများကို ပြောင်စင်စေသည်။ [السَّيْفَ مِنْ غِمْدِهِ] ဓါးကို ဓါးအိမ်မှ ချွတ်သည်။ ဓါးကို ဓါးအိမ်မှ ဆွဲထုတ်သည်။

[اِنْجَرَدَ] ❶ ကင်းစင်သည်။ [مِنَ الثَّوْبِ] အ

ဝတ်ကင်းသည်။ ကိုယ်လုံးတည်း ဖြစ်သည်။ [ـالْاِبِلُ مِنْ اَوْبَارِهَا](ကုလားအုတ်)အမွေးကျွတ်သည်။ ❷ [ـالسُّنْبُلُ]အနှံ အဖူးမှ ကွဲထွက်သည်။ ❸ [ـالثَّوْبُ](အဝတ်)ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းသည်။ ❹ [ـ شَعْرُ الفَرَسِ](မြင်း၏အမွေး)တိုသည်။ ❺ [ـفِى سَيْرِهِ]ကြိုးစားအားထုတ်၍ သွားသည်။ ❻ [ـبِهِ السَّيْرُ] အဝေးကိုရောက်ရှိသွားသည်။ ❼ [ـالْفَرَسُ](မြင်း)ပြိုင်မြင်းများကို ကျော်ထွက်သွားသည်။

[تَجَرَّدَ] ❶ ကင်းစင်သည်။[ـمِنَ الثَّوْبِ]အဝတ်ကင်းသည်။ ကိုယ်လုံးတည်း ဖြစ်သည်။ ❷ [ـالسُّنْبُلُ]အနှံ အဖူးမှ ကွဲထွက်သည်။ ❸ [ـلِلْاَمْرِ]ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ ❹ [ـالْفَرَسُ](မြင်း)ပြိုင်မြင်းများကို ကျော်ထွက်သွားသည်။

[اَلْاَجْرَدُ] ❶ [فَرَسٌ سَبَّاقٌ]အကြိမ်ကြိမ်ရှေ့ကိုကျော်တက်သောမြင်း။ ❷ [لَبَنٌ اَجْرَدُ]အမြှုပ်မထွက်သောနို့။ ❸ [قَلْبٌ اَجْرَدُ]ဖေါက်ပြန်မှု၊ လိမ်ညာကောက်ကျစ်မှုမရှိသော နှလုံးသား။ ❹ နောက်ကျော။[رُمِىَ عَلَى اَجْرَدِهِ]သူ့ကျောမှာ အပစ်ခံရတယ်။(ج) [اَجَارِدُ]။

[اَلتَّجْرِيْدُ] ❶ အခွံခွါခြင်း။ ❷ အဝတ်ကိုချွတ်ခြင်း။ ❸ ကင်းကွာစေခြင်း။ ကင်းစင်စေခြင်း။

[اَلْجَارُوْدُ] ❶ [سَنَةٌ جَارُوْدٌ]မိုးခေါင်ရှားဖြစ်သောနှစ်။ ❷ [رَجُلٌ جَارُوْدٌ]မင်္ဂလာမရှိသောယောကျ်ား။

[اَلْجَارُوْدِيَّةُ] ရှီအဟ်ဂိုဏ်းဝင် ဇိုင်ဒီယဟ်အုပ်စုတစ်စု၏အမည်။(အဗုလ်ဂျာရှုးဒ်ဇိယားဒ်ဘင်နဲ အလ်မွန်ဇိရ်ဟမ်ဒါနီ၏ နောက်လိုက်များ။)

[اَلْجَرَادُ] ကျိုင်းကောင်။(နှံကောင်တစ်မျိုး)။

[اَلْجُرَادَةُ] အခွံသင်ထားသော၊ အခွံနွှာထားသော၊ အခွံချွတ်ထားသော(အရာ)။

[اَلْجَرْدَاءُ] ❶ ပြောင်ချောနေသော၊ ပြောင်လက်နေသော(အရာ)။[صَخْرَةٌ جَرْدَاءُ]ပြောင်ချောနေသောကျောက်တုံး။ ❷ အစားကြီးသော။ [نَاقَةٌ جَرْدَاءُ]အစားကြီးသောကုလားအုတ်မ။ ❸ အပင်ကင်းမဲ့သော(နေရာ)။ [اَرْضٌ جَرْدَاءُ]အပင်ကင်းမဲ့သောမြေ။ [اَلْجَرَدُ] [اَلْجَرَدُ مِنَ الْاَرْضِ]အပင်မရှိသောကွင်းပြင်။ လွင်ပြင်။(ج) [اَجَارِدُ]။

[اَلْجَرْدُ] ❶ သံခမောက်။ ❷ ပစ္စည်းအကြွင်းအကျန်။

[اَلْجَرَّادُ] ❶ [لِصٌّ جَرَّادٌ]ကိုယ်၌ရှိသောအဝတ်ပါမကျန်အောင် ခိုးသောသူခိုး။ ❷ ရွှေခွက်များကို အရောင်တောက်အောင် ပြုလုပ်သူ။

[اَلْجَرُوْدُ] [نَاقَةٌ جَرُوْدٌ]အစားကြီးသော ကုလားအုတ်မ။

[اَلْجَرِيْدَةُ] ❶ စွန်ပလွံ၊ အုန်းစသည်တို့၏ အကိုင်းအလက်မှခွါယူထားသော ရှည်လျားသည့်အခေါက်အကြော။ ❷ ပစ္စည်းအကြွင်းအကျန်။ ❸ ရိက္ခာစာရင်းဇယား။ ❹ နေ့စဉ်သတင်းစာ။ (ج) [جَرَائِدُ]။

[اَلْمَجْرَدُ] ဝါဂွမ်းမှ အစေ့ကို ထုတ်သည့်နေရာ။ ဝါဖတ်သည့်နေရာ။

[اَلْمُجَرَّدُ] ❶ အာရုံများဖြင့်မသိနိုင်ပဲ ဦး

နောက်ဖြင့်သာ စဉ်းစားယူ၍ရသော(အရာ)။ ❷ အပိုမပါသော၊ မူလအတိုင်းရှိသော(အရာ)။ [الثُّلَاثِى الْمُجَرَّدُ]မူလအက္ခရာသုံးလုံးသာလျှင်ရှိသောကြိယာ။

✿ [جَرْدَبَ] ❶ [ـالطَّعَامَ وَعَلَى الطَّعَامِ](အစားအစာကို)အကုန်စားသည်။ ❷ (အစားအစာကို)ညာလက်ဖြင့်စား၍ ဘယ်လက်ဖြင့် အခြားသူများဝင်မစားနိုင်အောင် ကာဆီးထားသည်။ ကိုယ်ကျိုးကိုသာကြည့်သည်။တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်လွန်းသည်။

[جَرْدَبَانُ ـ جُرْذُبَانُ] ❶ (အစားအစာကို)အကုန်စားသော(သူ)။ ❷ (အစားအစာကို)ညာလက်ဖြင့်စား၍ ဘယ်လက်ဖြင့် အခြားသူများဝင်မစားနိုင်အောင် ကာဆီးထားသော(သူ)။ ကိုယ်ကျိုးကိုသာကြည့်သော(သူ)။ တစ်ကိုယ်ကောင်း ဆန်လွန်းသော(သူ)။

[جَرْدَبِىٌّ] ❶ (အစားအစာကို)အကုန်စားသော(သူ)။ ❷ (အစားအစာကို)ညာလက်ဖြင့်စား၍ ဘယ်လက်ဖြင့် အခြားသူများဝင်မစားနိုင်အောင် ကာဆီးထားသော(သူ)။ ကိုယ်ကျိုးကိုသာကြည့်သော(သူ)။ တစ်ကိုယ်ကောင်း ဆန်လွန်းသော(သူ)။

✿ [اَلْجَرْدَقُ] မုန့်ကြမ်း။

✿ [اَلْجَرْدَلُ] လက်ဆွဲပုံး။ သံပုံး။(ج) [جَرَادِلُ]။

✿ [جَرْدَمَ] ❶ [ـفُلَانٌ]အလျှင်အမြန် ပြုလုပ်သည်။ အမြန်သွားသည်။ ❷ စကားများသည်။ အလွန်စကားပြောသည်။

❸ [ـفِى الطَّعَامِ](အစားအစာကို)အကုန် စားသည်။ ❹ [ـمَافِى الإِنَاءِ](ခွက်ထဲ၌ရှိသမျှကို) အကုန်စားသည်။ ❺ [ـالسِّتِّينَ مِنَ السِّنِينَ]အသက်ခြောက်ဆယ်ကျော်ဖြစ်သည်။

[اَلْجَرْدَمُ] ကိုယ်အနက်ရောင်ရှိပြီး ဦးခေါင်းအစိမ်းရောင်ဖြစ်သော နှံကောင်တစ်မျိုး။

✿ [جَرِذَ ـَ] [ـتِ الْقَرْحَةُ]ပြီတည်နာ ဖေါရောင်သည်။ ဖုထွက်ရောင်ကိုင်းသည်။

[جَرَذٌ] (ပြီတည်နာ)ဖေါရောင်ခြင်း။ ဖုထွက်ရောင်ကိုင်းခြင်း။

[جَرِذَ ـَ] ❶ [ـتِ الْقَرْحَةُ]ပြီတည်နာ ဖေါရောင်သည်။ ဖုထွက်ရောင်ကိုင်းသည်။ ❷ [ـالْفَرَسُ](မြင်း၏)နောက်ခြေနှစ်ဘက်ဒူးအရင်း၌ အနာဖြစ်ပြီး ဖူးရောင်သည်။

[جَرَذٌ] ❶ (ပြီတည်နာ)ဖေါရောင်ခြင်း။ ဖုထွက်ရောင်ကိုင်းခြင်း။ ❷ (မြင်း၏)နောက်ခြေနှစ်ဘက်ဒူးအရင်း၌ အနာဖြစ်ပြီးဖူးရောင်ခြင်း။

[اَجْرَذَ] ❶ [ـهُ اِلَى الشَّيْءِ]တစ်စုံတစ်ရာကို အတင်းအကြပ် ပြုလုပ်ရန် အကြောင်းဖြစ်စေသည်။ တစ်စုံတစ်ရာကို ပြုလုပ်ရန်မှတစ်ပါး အခြားရွေးချယ်စရာမရှိအောင် ဘေးကြပ်နံကြပ်ဖြစ်စေသည်။ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်စေသည်။ ❷ အခြားဆီသို့ ခိုလှုံရန် တွန်းပို့သည်။

[جَرَّذَ] ❶ [ـالشَّجَرَةَ](သစ်ပင်၏ အခေါက်ကို)ခွါသည်။ သစ်ပင်၏အတွင်းသား ပေါ်လွင်သည်အထိ အကိုင်းအလက်များနှင့် အခွံကို သင်သည်။ ❷ [ـهُ الدَّهْرُ](အချိန်ကာလက သူ့ကို)ရင့်ကျက်ခိုင်မာစေသည်။

[اَلْاَجْرَذُ] ခြေကားသူ။

[اَلْجَرَذُ] တိရစ္ဆာန်၏ နောက်ခြေနှစ်ဘက်ရှိ

ဒူး၌ အနာဖြစ်၍ ဖူးရောင်ခြင်း။

[اَلْجُرَذُ] မြေကြွက်ကြီး၊ ကြွက်အကြီးစား။ (ج) [اَلْجِرْذَانُ]။

[اَلْجَرِذَةُ] မြေကြွက်ကြီးများ ပေါများသည့်နေရာ။

❀ [جَرَّ ـُ] ၁ [ـتِ الْمَاشِيَةُ](တိရစ္ဆာန်)သွားလာကျက်စားသည်။ ၂ [ـتِ الْحَامِلُ](ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရက် ကျော်လွန်သည်။ မွေးရမည့်အချိန်ကျော်လွန်၍ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ထားသည်။ ၃ [ـالنَّاقَةَ](ကျက်စားနေသောကုလားအုတ်ကို)စီးသည်။ ၄ [ـالْإِبِلَ](ကုလားအုတ်ကို)ညှင်ညှင်သာသာ မောင်းသည်။ ဖြေးဖြေးမောင်းနှင်သည်။ ၅ [ـالْفَصِيلَ](နို့ဖြတ်ကာစ ကုလားအုတ်ငယ်ကို)နို့မစို့နိုင်အောင် လျှာကို ခွဲထားသည်။ ၆ [ـالْخَيْلُ الْأَرْضَ بِسَنَابِكِهَا](မြင်း)မြေကို ခွါဖြင့်ပေါက်သည်။ မြေ၌ ခွါအရာထင်စေသည်။ ၇ [ـعَلَى نَفْسِهِ](အပြစ်)ကျူးလွန်သည်။ ထိခိုက်နာကျင်စေမှုကို ပြစ်မှားကျူးလွန်သည်။

[جَرٌّ] ၁ (တိရစ္ဆာန်)သွားလာကျက်စားခြင်း။ ၂ (ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရက် ကျော်လွန်ခြင်း။ မွေးရမည့်အချိန်ကျော်လွန်၍ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ထားခြင်း။ ၃ (ကျက်စားနေသော ကုလားအုတ်ကို)စီးခြင်း။ ၄ (ကုလားအုတ်ကို)ညှင်ညှင်သာသာ မောင်းနှင်ခြင်း။ ဖြေးဖြေးမောင်းနှင်ခြင်း။ ၅ (နို့ဖြတ်ကာစ ကုလားအုတ်ငယ်ကို)နို့မစို့နိုင်အောင် လျှာကို ခွဲထားခြင်း။ ၆ (မြင်း)မြေကို ခွါဖြင့်ပေါက်ခြင်း။ မြေ၌ ခွါအရာထင်စေခြင်း။ ၇ (အပြစ်)ကျူးလွန်ခြင်း။ ထိခိုက်နာကျင်စေမှုကို ပြစ်မှားကျူးလွန်ခြင်း။

[جَرُورٌ] ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရက် ကျော်လွန်သော(ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)။ မွေးရမည့်အချိန်ကျော်လွန်၍ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ထားသော(ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်)။

[أَجَرَّ] ၁ [ـتِ الْبِئْرُ](ရေတွင်း)အောက်ခြေ အလွန်နက်ရှိုင်းသည်။ (ရေတွင်း)ရေအောက်ကြမ်းပြင် နက်သည်။ ၂ [ـالْبَعِيرَ](ကုလားအုတ်ကို ဆွဲသည့်ကြိုးကို)ကုလားအုတ် လည်ဂုတ်ပေါ်၌ တင်ထားသည်။ ၃ [ـالْفَصِيلَ](နို့ဖြတ်ကာစ ကုလားအုတ်ငယ်ကို)နို့မစို့နိုင်အောင် လျှာခွဲထားသည်။ [ـلِسَانَهُ]သူ့ကို စကားမပြောရန် တားဆီးထားသည်။ ၄ [ـفُلَانًا أَغَانِيَّهُ](သီဆိုသူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏နောက်မှ)လိုက်ဆိုသည်။ ၅ [ـفُلَانًا الدَّيْنَ](အကြွေးကို)နောက်ဆိုင်းထားသည်။ ၆ [ـفُلَانًا الرُّمْحَ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လှံဖြင့်)ထိုး၍ ပြန်မနှုတ်ဘဲထားသည်။

[جَارَّ] [جَارَّهُ](တစ်ဦးတစ်ယောက်အား)ပေးဆပ်ရန် သတ်မှတ်ထားသောအချိန်ကို အကြိမ်ကြိမ်သတ်မှတ်ရွှေ့ဆိုင်းသည်။(တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ပေးဆပ်ရန်ရှိသည်ကို သတ်မှတ် ချိန်ကျရောက်လာသော်လည်း ပေးဆပ်ခြင်းမရှိဘဲ နောက်ထပ် သတ်မှတ်ချိန်တစ်ခု၌ ပေးရန်အကြိမ်ကြိမ်ကတိပြု၍

နောက်ဆိုင်း ထားသည်။

﴿وَلَاتُجَارَّ اَخَاكَ وَلَاتُشَارَّ﴾ အသင်ပေးဆပ်ရန်ရှိသောကြွေးကို မပေးဆောင်ဘဲ အကြိမ်ကြိမ်ရက်ချိန်းပေး၍ နောက်ဆိုင်းထားခြင်းကို မပြုနှင့်။ ထိုနည်းတူစွာ ကြွေးရရန်ရှိသူကလည်း ကြွေးပေးရန်ရှိသူအပေါ် အတင်းအဓမ္မငြင်းခုံတောင်ဆိုခြင်းကို မပြုနှင့်။

[جَرَّرَ] [ـهُ اَوْبِهٖ]ဆွဲယူသည်။ တရွတ်တိုက်ဆွဲသည်။

[اِنْجَرَّ] ❶ ဆွဲယူသဖြင့် ဆွဲငင်ရာသို့ ပါသွားသည်။ တရွတ်တိုက်ဆွဲရာသို့ တရွတ်တိုက်ပါသွားသည်။ ❷ [ـالْمَاشِيَةُ](တိရစ္ဆာန်)သွားရင်းလာရင်းကျက်စားသည်။

[اِجْتَرَّ] ❶ [ـالْبَعِيْرُ]စားမြုံ့ပြန်သည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]ဆွဲငင်သည်။ ဆောင့်ဆွဲသည်။

[اِسْتَجَرَّ] ❶ [ـالْفَصِيْلُ](နို့ဖြတ်ကာစ ကုလားအုတ်ပေါက်စ)ပါးစပ်၌ သို့မဟုတ် ကိုယ်၌ အနာပေါက်သဖြင့် နို့မစို့ဘဲနေသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ] [ـلِفُلَانٍ]ကျိုးနွံနာခံသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ] ဆွဲငင်သည်။ ဆောင့်ဆွဲသည်။

[اَلْاَجَرَّانِ] လူနှင့်ဂျင်န်သတ္တဝါ။

[اَلْجَارَّةُ] ❶ ရေရှိရာသို့ သွားသောလမ်း။ ❷ အလုပ်နိုင်းရာ၌ အသုံးပြုရသော။ [اَلْاِبِلُ الْجَارَّةُ]အလုပ်နိုင်းရာ၌ အသုံးပြုရသော ကုလားအုတ်များ။

﴿لَاصَدَقَةَ فِى الْاِبِلِ الْجَارَّةِ﴾ အလုပ်နိုင်းရာ၌ အသုံးပြုရသော ကုလားအုတ်များ၌ ဇကာတ်ပေးဆောင်ရန်မလို။ ❸ အသုံးဝင်သော၊ အကျိုးရှိသော(အရာ)။

[لَاجَارَّةَ لِىْ فِىْ هٰذَا] ဒီဟာ ငါ့အတွက် ဘာမှ အသုံးမဝင်ဘူး။ ငါ့အတွက် ဘာအကျိုးမှ မရှိဘူး။

[اَلْجَارُوْرُ] ❶ အံဆွဲ။ ❷ ရေစီးက နက်ရှိုင်းအောင်ပြုလုပ်ထား သောမြစ်၊ ချောင်း။

[اَلْجَرَارَةُ] မြေအိုးပြုလုပ်သူ။ ယင်းအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူ။

[جُرَّ] ခွေးကို မောင်းနှင်ထုတ်သည့်အသံ။

[اَلْجُرُّ] ❶ ထွန်တုံး၌ ချည်နှောင်အသုံးပြုရသောကြိုး။ ❷ မြေ၌ ချိုင့်ခွက်ဖြစ်နေသောနေရာ။ တွင်းချိုင့်ဖြစ်နေသောမြေနေရာ။ မြေနိမ့်။ ❸ အရဗီသဒ္ဒါအရ နာမ်နှင့်ကြိယာတို့၏ နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌ ပြောင်းလဲမှု[اِعْرَاب] တစ်မျိုး။ ❹ [هَلُمَّ جَرًّا]စသည်ဖြင့်။

[اَلْجَرَّاءُ۔اَلْجَرَّا] အတွက်ကြောင့်၊ အကြောင်းကြောင့်၊ ကြောင့်။

[فَعَلْتُ ذٰلِكَ مِنْ جَرَّائِكَ اَوْ مِنْ جَرَّاكَ]ငါ မင်းကြောင့် ဒါကို လုပ်ခဲ့ရတယ်။

[اَلْجَرَّارُ] ❶ များပြားလှသော(အရာ)။ [عَسْكَرٌ جَرَّارٌ]အလွန်များပြားလှသော စစ်တပ်။ ❷ မြေအိုး၊ မြေခွက်ပြုလုပ်သူ။ ❸ လယ်ထွန်စက်။ ဆွဲသည့်ယာဉ်။ (ပ) [جَرَّارَاتٌ]။ (ဇ) [اَلْجَرَّارَةُ]။

[اَلْجَرَّارَةُ] အလွန်အဆိပ်ပြင်းသော အဝါရောင်ကင်းမြီးကောက်တစ်မျိုး။

[اَلْجَرَّةُ] ❶ မြေကို မီးဖုတ်၍ပြုလုပ်ထားသောအိုး၊ ခွက်။ မြေအိုး၊ မြေခွက်။ ❷ သားကောင်ကိုဖမ်းဆီးရန် မုဆိုးများအသုံးပြု

သော ကြိုးကွင်းတပ်ထားသော တုတ်ပိုင်း။
❷ (ကုလားအုတ်၊ နွားစသည်၏)စားပြီးသား အစာကို ပြန်ထုတ်၍ဝါးထားသောအစာ ဟောင်း။ စားမြုံ့။(ج) [أجْرَارٌ . جِرَارٌ]။
[الجَرَّةُ] ❶ နေထိုင်ပြီးနောက် ထွက်ခွါသွားကြသော လူအုပ်စု။ ❷ အစာစားချိန်အထိ လုံလောက်သော ကုလားအုတ်အစာ။ ❸ ခွါရှိသော တိရစ္ဆာန်တို့၏အစာအိမ်။ စားမြုံ့။ [هُوَ لَا يَكْظِمُ عَلَى جِرَّتِهِ]သူဟာ လျှို့ဝှက်ချက်ကို ဖုံးဖိမထားတတ်ဘူး။(ج) [جِرَرٌ]။
[الجَرُورُ] ❶ ခိုင်း၍မရသော၊ ပေကပ်ကပ်လုပ်သော တိရစ္ဆာန်။ ❷ အလွန်နက်ရှိုင်းသော(ရေတွင်း)။(ج) [جُرُرٌ]။
[الجَرِيرُ] ❶ ကုလားအုတ်၊ နွားစသည်ကိုဆွဲသည့်ကြိုး။ (ج) [أجِرَّةٌ . جُرَّانٌ]။
[الجَرِيرَةُ] ❶ အပြစ်။ ပြစ်မှု။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း။ ❷ အတွက်ကြောင့်၊ ကြောင့်။ [فَعَلْتُ ذٰلِكَ مِنْ جَرِيرَتِكَ]ငါ မင်းကြောင့် ဒါကို လုပ်ခဲ့ရတယ်။
[المَجَرُّ] ထုပ်တန်း။
[المَجَرَّةُ] နဂါးငွေ့တန်းကြယ်စု။
✿ [جَرَزَ ـ] ❶ အလျှင်အမြန် စားသည်။ ❷ ဖြတ်တောက်အမြစ်လှန်သည်။ အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်သည်။ [ـالشَّجَرَةَ]သစ်ပင်ကို အမြစ်ပါမကျန်အောင် ခုတ်ဖြတ်သည်။[ـالعَدُوَّ]ရန်သူကို အပြီးအပိုင် ချေမှုန်းသည်။ ❸ [ـالجَرَادُ الأرْضَ](ကျိုင်းကောင် မြေပေါ်၌ ရှိသမျှအပင်များကို)ဖျက်ဆီးစားသောက်သွားသည်။ ❹ [ـهُمُ الزَّمَانُ] (အချိန်ကာလဆိုးက ၄င်းတို့ကို)တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှမကျန်အောင် ဖျက်ဆီးသွားသည်။ ❺ [ـفُلَانًا]သရော်သည်။ ပြောင်လှောင်ပျက်ရယ်ပြုသည်။ ဆဲဆိုသကဲ့သို့ နာကျင်အောင် ပြောဆိုသည်။
[جَرْزٌ] ❶ အလျှင်အမြန် စားခြင်း။ ❷ ဖြတ်တောက်အမြစ်လှန်ခြင်း။ အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❸ (ကျိုင်းကောင် မြေပေါ်၌ ရှိသမျှအပင်များကို)ဖျက်ဆီးစားသောက်သွားခြင်း။ ❹ (အချိန်ကာလဆိုးက ၄င်းတို့ကို)တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မကျန်အောင် ဖျက်ဆီးသွားခြင်း။ ❺ သရော်ခြင်း။ ပြောင်လှောင်ပျက်ရယ်ပြုခြင်း။ ဆဲဆိုသကဲ့သို့ နာကျင်အောင်ပြောဆိုခြင်း။
[جَرِزَ ـ] ❶ [ـتِ الأرْضُ](မြေကြီး)ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ (မြေကြီးပေါ်၌ ရှိသမျှ)အပင်များကို တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားသွားသည်။
[جَرْزٌ] ❶ (မြေကြီး)ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ (မြေကြီးပေါ်၌ ရှိသမျှ)အပင်များကို တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားသွားခြင်း။
[جَرُزَ ـ] ❶ အစားကြီးသည်။ ❷ အစားမြန်သည်။
[جَرَازَةٌ] ❶ အစားကြီးခြင်း။ ❷ အစားမြန်ခြင်း။
[جَرُوزٌ] ❶ အစားကြီးသော(သူ၊ သူမ)။ ❷ အစားမြန်သော (သူ၊ သူမ)။
[أجْرَزَ] ❶ [ـتِ الأرْضُ](မြေကြီး)ရေမရသဖြင့် ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ (မြေကြီးပေါ်

၌ ရှိသမျှ)အပင်များကို တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားသွားသည်။ ❸ [ـــ الْقَوْمَ]ရေရှားပါးခြောက်သွေ့သည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ မိုးခေါင်ရေရှားမှုဘေးဒုက္ခကို တွေ့ကြုံခံစားကြရသည်။ ❹ [ـــتِ النَّاقَةُ](ကုလားအုတ် ပိန်လှီသည်။

[جَارَزَ] ဆဲဆိုသကဲ့သို့ နာကျင်အောင်ရှုတ်ချသရော်သည်။ ပြောင်လှောင်သည်။

[تَجَارَزَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နှုတ်ဖြင့် သို့မဟုတ် ကိုယ်ထိလက်ရောက် နာကျင်အောင်ပြုမူဆက်ဆံသည်။

[اَلْجَارِزُ] ❶ သွေးဆုံးသော။[اِمْرَاَةٌ جَارِزٌ]သွေးဆုံးသောမိန်းမ။ ❷ ပြင်းထန်သော။[سُعَالٌ جَارِزٌ]ပြင်းထန်သော နာချေမှု။

[اَلْجَارِزَةُ] [اَرْضٌ جَارِزَةٌ]ကြမ်းတမ်း၍ခြောက်သွေ့သောမြေ။

[اَلْجَرَازُ] ❶ ထက်မြက်သော(ဓါး)။ ❷ အစားကြီးသော(ကုလားအုတ်)။

[اَلْجَرْزُ] ❶ မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်သောနှစ်။ ❷ (လူ၏)ရင်ဘတ်ပိုင်း၊ ကိုယ်အလယ်ပိုင်း။ (ဂ) [اَجْرَازٌ]။

[اَلْجِرْزُ] ❶ သားမွေးသို့မဟုတ် သားရေဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အမျိုးသမီးဝတ်အင်္ကျီ။ ❷ ထူထဲကြမ်းတမ်းသော တိရစ္ဆာန်၏ သားရေ။(ဂ) [جُرُوْزٌ]။

[اَلْجُرُزُ] ❶ သံချောင်း၊ သံတိုင်။ ❷ ခြောက်သွေ့သော(မြေ)။

﴿اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُوْقُ الْمَاءَ اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ﴾ ငါအရှင်မြတ်သည် ခြောက်သွေ့သောမြေဆီသို့ ရေကို မောင်းနှင်ပို့ဆောင်တော်မူသည်ကို ၎င်းတို့ မမြင်ကြသလော။(ဂ)[اَجْرَازٌ]။

[اَلْجَرْزُ] ❶ သံချောင်း၊ သံတိုင်။ ❷ ခြောက်သွေ့သော(မြေ)။ (ဂ) [جُرَزَةٌ]။

[اَلْجَرْزَةُ] တစ်ချက်တည်းဖြင့် အမြစ်ပါမကျန်အောင် ဖြတ်တောက်ခြင်း။

[اَلْجُرْزَةُ] မြက်ပင်တစ်မျိုး၏အထုံး၊ အစည်း။

[اَلْمَجْرَازُ] ခြောက်သွေ့သော(နေရာ)။ [مَفَازَةٌ مَجْرَازٌ]ခြောက်သွေ့သောကွင်းပြင်။

❀ [جَرَسَ ـ] ❶ [ـــ الطَّائِرُ](ငှက်)အသံပေးသည်။ တွန်ကျူးအော်မြည်သည်။ ❷ [ـــ الْكَلَامَ]တီးတိုးညှင်သာစွာ စကားပြောသည်။ ❸ [ـــ الْبَقَرَةُ وَلَدَهَا](နွားမ မိမိ၏ကလေးငယ်ကို)လျှာဖြင့် လျက်သည်။ ❹ [ـــ النَّحْلُ نَوْرَ الشَّجَرَةِ](ပျား အပင်၏အပွင့်ရှိ ဝတ်ရည်ကို)စုတ်သည်။ ❺ [ـــ الثَّوْرُ الْبَقَرَةَ](နွားထီး နွားမကို ဦးချိုဖြင့်)ထိုးဆွသည်။

[جَرْسٌ] ❶ (ငှက်)အသံပေးခြင်း၊ တွန်ကျူးအော်မြည်ခြင်း။ ❷ တီးတိုးညှင်သာစွာ စကားပြောခြင်း။ ❸ (နွားမ မိမိ၏ကလေးငယ်ကို)လျှာဖြင့် လျက်ခြင်း။ ❹ (ပျား အပင်၏အပွင့်ရှိ ဝတ်ရည်ကို)စုတ်ခြင်း။ ❺ (နွားထီးက နွားမကို ဦးချိုဖြင့်)ထိုးဆွခြင်း။

[اَجْرَسَ] ❶ အသံမြည်သည်။ အသံထွက်သည်။ အသံပြုသည်။[ـــ الْحَلْيُ]လက်ဝတ်လက်စားမှ အသံမြည်သည်။ ❷ [ـــ الطَّائِرُ] (ငှက်)အော်မြည်သံ ကြားရသည်။ ❸ [ـــ الْجَرَسَ اَوْ بِالْجَرَسِ](ခေါင်းလောင်းကို)

အသံမြည်အောင် လှုပ်ရမ်းသည်၊ ခေါင်းလောင်းတီးသည်။

[جَرَّسَ] ❶ [ـبِالْقَوْمِ](၎င်းတို့ ကြားကြစေရန်)အသံကုန် ဟစ်အော်သည်။ ❷ [ـالدَّهْرُ فُلَانًا](အချိန်ကာလများက သူ့ကို)ရင့်ကျက်ခိုင်မာစေသည်။

[مُجَرَّسٌ] ❶ အသံကုန် ဟစ်အော်သော(သူ)။ ❷ (အချိန်ကာလများက)ရင့်ကျက်ခိုင်မာစေသော(သူ)။ အတွေ့အကြုံများသော(သူ)။(မ) [مُجَرَّسَةٌ]။[نَاقَةٌمُجَرَّسَةٌ] ခရီးသွားရန်နှင့် စီးနင်းရန် ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ပေးထားသော ကုလားအုတ်မ။

[تَجَرَّسَ] တီးတိုးညှင်သာစွာ ပြောဆိုသည်။

[اَلْجَارُوْسُ] အစားကြီးသော(သူ)။

[اَلْجَرْسُ] တီးတိုးညှင်သာစွာ ပြောဆိုသည့် အသံ။ အသံ။(ဗ) [جُرُوْسٌ]။

[اَلْجَرَسُ] ❶ လှုပ်ရှားမှု။ ❷ အသံ။ ❸ ခေါင်းလောင်း။(ဗ) [اَجْرَاسٌ]။

[اَلْجُرْسَةُ] မပြုလုပ်အပ်ကြောင်း သတိပေးတားမြစ်သည့် အသံ။

[اَلْجَرِسَةُ] အသံမြည်သော။ အသံထွက်သော။

✽ [جَرَشَ ـِ] ❶ အခွံခွါသည်။ အခွံနွာသည်။ အခွံသင်သည်။ ❷ ပွတ်တိုက်သည်။ [ـالْجِلْدَ]သားရေကို နူးညံ့ချောမွေ့လာအောင် ပွတ်တိုက်သည်။ ❸ [ـرَأْسَبِالْمُشْطِ] ဦးခေါင်းကို ဘီးဖြင့်ဖြီးသည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ] ကြိတ်ခွဲသည်။

[جَرْشٌ] ❶ အခွံခွါခြင်း။ အခွံနွာခြင်း။ အခွံသင်ခြင်း။ ❷ ပွတ်တိုက်ခြင်း။ ❸ (ဦးခေါင်းကို ဘီးဖြင့်)ဖြီးခြင်း။ ❹ ကြိတ်ခွဲခြင်း။

[مَجْرُوْشٌ-جَرِيْشٌ] ❶ အခွံခွါထားသော (အရာ)။ အခွံနွာသော(အရာ)။ အခွံသင်သော(အရာ)။ ❷ ပွတ်တိုက်သော(အရာ)။ ❸ ကြိတ်ခွဲသော (အရာ)။

[اِجْتَرَشَ] ❶ [ـلِعِيَالِهِ](မိသားစုအတွက်) ဒုက္ခခံ၍ ဝမ်းစာရှာသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]အလစ်ကို ချောင်း၍ ခိုးဝှက်ယူသည်။ လှည့်စား၍ ခိုးယူသည်။

[اَلْجُرَاشَةُ] ပွတ်တိုက်သောကြောင့် ထွက်လာသော အစအနများ။

[اَلْجَرْشُ] မာပြင်းသော အစားအစာကို စားသည့်အခါ၌ ထွက်သောအသံ။(ဗ) [جُرُوْشٌ-اَجْرَاشٌ]။

[اَلْجِرِشَّى] စိတ်။ စိတ်ထား။[كَرِيْمُ الْجِرِشَّى] စိတ်ထား မြင့်မြတ်သူ။

[اَلْجَرِيْشُ] ❶ ကြိတ်ခွဲထားသော သစ်စေ့၊ အစိုင်အခဲစသည်။ ❷ ခွန်အားဗလနှင့် ပြည့်စုံ၍ အမှုကိစ္စများကို ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သူ။

✽ [جَرَضَ ـِ] ❶ လည်ပင်းညှစ်သည်။ လည်မျိုကို ဖိသတ်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌبِرِيْقِهِ](မိမိ၏ တံတွေးကို)မျိုချသည်။

[جَرْضٌ] ❶ လည်ပင်းညှစ်ခြင်း။ လည်မျိုကို ဖိသတ်ခြင်း။ ❷ (မိမိ၏ တံတွေးကို)မျိုချခြင်း။

[جَرِضَ ـَ] ❶ သောကသို့မဟုတ် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုကြောင့် တံတွေးကို အံကြိတ်မျိုချသည်။ ❷ (မိမိ၏တံတွေးကို)မျိုချရာ၌ လည်

ပင်းတွင် တစ်ဆို့သည်။ တံတွေးနင်သည်။ [عَلَىٰ رِيقِه_] သူ ငါ့အပေါ် ဒေါသနဲ့ တံတွေးမျိုချတယ်။ [بِنَفْسِه_] သူ သေလုမျှောပါး ဖြစ်တယ်။

[جَرِضَ] ❶ သောကသို့မဟုတ် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုကြောင့် တံတွေးကို အံကြိတ်မျိုချခြင်း။ ❷ (မိမိ၏တံတွေးကို)မျိုချရာ၌ လည်ပင်းတွင် တစ်ဆို့ခြင်း။ တံတွေးနင်ခြင်း။

[جَرِيضٌ] ❶ သောကသို့မဟုတ် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုကြောင့် တံတွေးကို အံကြိတ်မျိုချသော(သူ)။ ❷ (မိမိ၏တံတွေးကို)မျိုချရာ၌ လည်ပင်းတွင် တစ်ဆို့သော(သူ)။ တံတွေးနင်သော(သူ)။(ج) [جَرْضَى]။

[أَجْرَضَ] တံတွေး လည်ပင်း၌ တစ်စေသည်၊ နင်စေသည်။

[اَلْجَرَائِضُ] ကြည့်[ج ر ا ض]။

[اَلْجَرَاضُ] ❶ ကြီးမားသော ကုလားအုတ်။ ❷ မိမိ၏ကလေးငယ်ကို အလွန်တွယ်တာသော ကုလားအုတ်မ။

[اَلْجَرِيضُ] ❶ လည်ပင်း၌ တစ်ဆို့နေခြင်း၊ လည်ပင်းနင်ခြင်း။ ❷ သေဆုံးချိန်၌ ပါးစပ်ရွဲ့စောင်းနေခြင်း။ အပေါ်အောက် ပါးရိုးရွဲ့စောင်းခြင်း။ ❸ ကြီးမားပြင်းထန်သော ပူဆွေးသောက။(ج) [جَرْضَى]။

✽ [جَرَعَ ـَ] သောက်မျိုသည်။

[جَرْعٌ] သောက်မျိုခြင်း။

[جَرِعَ ـَ] ❶ သောက်မျိုသည်။[الْمَاءَ_](ရေကို)မော့ချသည်။[الْغَيْظَ_](ဒေါသကို)မျိုသိပ်ချုပ်တည်းသည်။ ❷ [الْحَبْلَ_](ကြိုး)တွန့်လိမ်သည်။

[جَرْعٌ] သောက်မျိုခြင်း။

[جَرَعٌ] (ကြိုး)တွန့်လိမ်ခြင်း။

[جَرِعٌ] တွန့်လိမ်သော(ကြိုး)။

[أَجْرَعَ] [الْحَبْلَ_][ကြိုး၏အပင်များအနက် အချို့ကို) ကြီးမားတုတ်ခိုင်စေသည်။

[جَرَّعَ] ❶ [الْمَاءَ_]ရေတိုက်သည်။ ရေကို မျိုချစေသည်။ ❷ [غُصَصَ الْغَيْظِ_]အကြိမ်ကြိမ်ဒေါသထွက်အောင် ပြုလုပ်သော်လည်း ဒေါသကို မျိုသိပ်ထားသည်။

[اِجْتَرَعَ] ❶ [الْمَاءَ_]ရေကို မျိုချသည်။ ရေကို မော့ချသည်။ ❷ ခက်ခက်ခဲခဲ သောက်မျိုသည်။ မသောက်ချင် သောက်ချင်ဖြင့် သောက်သည်။

[تَجَرَّعَ] ❶ [الْمَاءَ_]ရေကို မျိုချသည်။ ရေကို မော့ချသည်။ ❷ ခက်ခက်ခဲခဲ သောက်မျိုသည်။ မသောက်ချင် သောက်ချင်ဖြင့် သောက်သည်။﴿يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ သူသည် ယင်း ပြည်ပုပ်ရည်ကို တကျိုက်စီ သောက်မျိုရပေမည်။ သို့ရာတွင် သူသည် ယင်းပြည်ပုပ်ရည်ကို လည်ချောင်းအောက်သို့ ခဲယဉ်းစွာ မျိုချရပေမည်။ ❸ [غُصَصَ الْغَيْظِ_] ဒေါသကို မျိုသိပ်ချုပ်တည်းထားသည်။

[اَلْأَجْرَعُ] ကြမ်းတမ်းသည့်မြေ။(ج)[أَجَارِعُ]။

[اَلْجَرْعَاءُ] ကြမ်းတမ်းသည့်မြေ။ (ج) [جَرْعَاوَاتٌ]။

[اَلْجَرْعَةُ] ❶ တစ်ကြိမ်၊ တစ်ကျိုက်သောက်မျိုခြင်း။ ❷ ကြမ်းတမ်းသည့်မြေ။(ج) [جِرَاعٌ]။

[اَلْجَرَعَةُ] ကြမ်းတမ်းသည့်မြေ။(ج)[جَرَعٌ]။

[اَلْجُرَعَةُ] (ရေ)တစ်ကျိုက်၊ (ရေ)တစ်မှုတ်၊ (ရေ)တစ်မျိုး။(ج) [جُرَعٌ]။

✿ [جَرَفَ ـَ ـُ] ❶ အစားများသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ] အားလုံးသို့မဟုတ် အများပိုင်းကို ဖျက်ဆီးသည်၊ ပျောက်ပျက်စေသည်။[ـ السَّيْلُ الْوَادِي] (ရေစီးသည် လျှို၏ကမ်းနဘေးကို)တိုက်စားသွားသည်။[ـ الدَّهْرُ الْقَوْمَ]ကာလဆိုးက ၄င်းတို့ကို ပျက်စီးစေသည်။ ❸ [ـ الطِّينَ] (မြေကြီးကို)ပြောင်စင်အောင် သုပ်သင်ရှင်းလင်းသည်။ ❹ [ـ الْبَعِيرَ](ကုလားအုတ်ကို) အမှတ်အသားပြုလုပ်သည်။

[جَرْفٌ] ❶ အစားများခြင်း။ ❷ အားလုံးသို့မဟုတ် အများပိုင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ ပျောက်ပျက်စေခြင်း။ ❸ (မြေကြီးကို)ပြောင်စင်အောင် သုပ်သင်ရှင်းလင်းခြင်း။ ❹ (ကုလားအုတ်ကို)အမှတ်အသားပြုလုပ်ခြင်း။

[اَجْرَفَ] ❶ [ـ الْمَكَانُ]မြေနေရာများကို တိုက်စားသွားသည့် ရေလွှမ်းမိုးမှုဖြစ်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ](မိမိ၏ကုလားအုတ်ကို)မြက်ပင်ထူထပ်သောနေရာ၌ ထိန်းကျောင်းသည်။

[جَرَّفَ] တိုက်စားသည်။ အားလုံးသို့မဟုတ် အများပိုင်းကို ဖျက်ဆီးသည်။ ပျောက်ပျက်စေသည်။

[اِجْتَرَفَ] တိုက်စားသည်။ အားလုံးသို့မဟုတ် အများပိုင်းကို ဖျက်ဆီးသည်။ ပျောက်ပျက်စေသည်။

[تَجَرَّفَ] တိုက်စားသည်။ အားလုံးသို့မဟုတ် အများပိုင်းကို ဖျက်ဆီးသည်။ ပျောက်ပျက်စေသည်။

[اِنْجَرَفَ] အလုံးစုံ ပျက်စီးသွားသည်။ ပျောက်ပျက်သွားသည်။

[اَلْجَارُوفُ] ထွန်ခြစ်။ သတ္တုနှင့်ပြုလုပ်ထားသော ခက်ရင်းပုံတန်ဆာပလာ။

[اَلْجُرَافُ] အားလုံးကို ပျက်စီးစေတတ်သော (အရာ)။ တစ်စမကျန် ဖျက်ဆီးတတ်သော (အရာ)။[سَيْلٌ جُرَافٌ]အားလုံးကို တိုက်စားဖျက်ဆီးသော ရေလွှမ်းမိုးမှု။[رَجُلٌ جُرَافٌ] အလွန်အစား ကြီးသောယောကျ်ား။

[اَلْجَرْفُ] ❶ များပြားလှသော ရွှေငွေဥစ္စာပစ္စည်းများနှင့် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များ။ ❷ ထူထပ်သိပ်သည်းစွာပေါက်ရောက်နေသော မြက်။

[اَلْجِرْفُ] အောက်ခြေကို ရေတိုက်စားထားသော လျှိုကမ်းပါး၊ အောက်ခြေမခိုင်သော ချောက်ကမ်းပါး။(ج)[اَجْرَافٌ ـ جِرَفَةٌ]။

[اَلْجُرُفُ] အောက်ခြေကို ရေတိုက်စားထားသော လျှိုကမ်းပါး၊ အောက်ခြေမခိုင်သော ချောက်ကမ်းပါး။﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ﴾ပြိုကျအံ့ဆဲဆဲ ချောက်ကမ်းပါးပေါ်၌။(ج) [اَجْرَافٌ ـ جُرُوفٌ]။

[اَلْجَرْفَةُ] ကုလားအုတ်ကိုယ်ပေါ်ရှိ အမှတ်အသား။

[اَلْمِجْرَفُ] ❶ ထွန်ခြစ်။ သတ္တုနှင့်ပြုလုပ်ထားသော ခက်ရင်းပုံတန်ဆာပလာ။ ❷ အစားအစာကို ကြုံးယူသောလက်ခုပ်ကြီးသော(သူ)။ (ج)[مَجَارِفُ]။

[اَلْمِجْرَفَةُ] ထွန်ခြစ်။ သတ္တုနှင့်ပြုလုပ်ထား

သော ခက်ရင်းပုံတန်ဆာပလာ။(ဇ) [مَجَارِفُ]။

✿ [جَرِلَ ـَ] [ـَتِ الْاَرْضُ](မြေ)မာ၍ ကြမ်းတမ်းသည်။

[جَرْلٌ] (မြေ)မာ၍ ကြမ်းတမ်းခြင်း။

[اَلْجَرِلُ] မာ၍ ကြမ်းတမ်းသော(မြေ)။ ကျောက်ခဲပေါသော(မြေ)။(ဇ)[اَجْرَالٌ]။

[اَلْجَرْوَلُ] မာ၍ ကြမ်းတမ်းသော(မြေ)။ ကျောက်ခဲပေါသော(မြေ)။(ဇ)[جَرَاوِلُ]။

[اَلْجِرْيَالُ] အရက်။ အရက်၏အရောင်။

✿ [جَرَمَ ـِ] ❶ပြစ်မှားသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်။ ထိခိုက်နစ်နာစေမှုကို ကျူးလွန်သည်။ ❷ [ـفُلَانٌ لِاَهْلِهِ]မိမိ၏မိသားစုအတွက် ဝမ်းစာရှာဖွေသည်။ ❸ [ـالرَّجُلَ]ပြစ်မှုကျူးလွန်စေသည်။

﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰى اَنْ لَّا تَعْدِلُوْا﴾ လူတစ်စုကို မုန်းတီးခြင်းသည် အသင်တို့အား မတရားမှုပြုမှုကို ကျူးလွန်စေသည် မဖြစ်စေနှင့်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❺ [ـالنَّخْلَ](စွန်ပလွံ)အသီးကို ခူးဆွတ်သည်။

[جَرُمَ ـُ] ပြစ်မှုကြီးမားသည်။ ကြီးမားသော၊ ကြီးလေးသော ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်သည်။

[جَرِمَ ـَ] [ـلَوْنُهٗ](အရောင်)သန့်ရှင်းတောက်ပသည်။

[اَجْرَمَ] ❶ပြစ်မှု ကျူးလွန်သည်။ ❷ [ـالنَّخْلُ](စွန်ပလွံပင်)အသီးခူးရန် အချိန်ကျသည်။ ❸ [ـالرَّجُلَ]ပြစ်မှု ကျူးလွန်စေသည်။

[جَرَّمَ] [ـالسَّنَةَ]နှစ်ကို ပြည့်ဝစေသည်။

[اِجْتَرَمَ] ❶ပြစ်မှု ကျူးလွန်သည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❸ [ـلِاَهْلِهِ]မိသားစုအတွက် ဝမ်းစာရှာသည်။

[تَجَرَّمَ] ❶ပြည့်ဝသည်။[ـَتِ السَّنَةُ]နှစ်ပြည့်သွားသည်။[ـاللَّيْلُ]တစ်ညပြည့်သွားသည်။ ❷ [ـعَلَيْهِ]အပြစ်ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲသည်။

[جَرَمَ] [لَا جَرَمَ]မလွဲမသွေ၊ မလွဲကေန်၊ အမှန်တကယ်။

[اَلْجَرَامُ] ❶သစ်စေ့။ ❷စွန်ပလွံသီးအခြောက်။

[اَلْجَرَامُ] တစ်ဂရမ်။(အလေးချိန်ယူနစ်)။

[اَلْجَرَمَةُ] ❶ခူးဆွတ်ရာ၌ ကြွေကျနေသော စွန်ပလွံသီး။ ❷ စွန်ပလွံကိုင်းပေါ်၌ ကျန်ရစ်သောစွန်ပလွံသီး။ ❸စွန်ပလွံသီးအဖျင်း။

[اَلْجَرْمُ] ကိုယ်ခန္ဓာ။[جَرْمُ الصَّوْتِ]အသံ၏ကျယ်လောင်မှုပမာဏ။ (ဇ)[جُرُمٌ ـ اَجْرَامٌ ـ جُرُوْمٌ]။

[اَلْجُرْمُ] ပြစ်မှု။(ဇ)[اَجْرَامٌ ـ جُرُوْمٌ]။

[اَلْجَرِمَةُ] ပြစ်မှု။

[اَلْجَرْمَةُ] ❶ခူးဖြတ်ထားသော စွန်ပလွံသီးအမှည့်။ ❷စွန်ပလွံပင်ကို ခုတ်ဖြတ်သူများ။

[اَلْجَرِيْمُ] ❶ခူးဖြတ်ထားသော စွန်ပလွံသီး။ ❷စွန်ပလွံသီးအခြောက်။ ❸သစ်စေ့။ ❹ သစ်စေ့များကို ကြိတ်ခွဲသည့်ကိရိယာ။❺ ကြီးလေးသော ပြစ်မှု။

[اَلْجَرِيْمَةُ] ❶ပြစ်မှု။ ❷ရှာဖွေဆည်းပူးသော(သူ)။[جَرِيْمَةُ اَهْلِهِ]မိသားစု စားဝတ်နေရေး

အတွက် ရှာဖွေသူ။(ဇ)[جَرَائِم]။

✽ [جَرْمَزَ] ကျုံ့ဝင်သည်။ တွန့်ဆုတ်၍ ခပ်ကုတ်ကုတ်ဖြစ်သည်။[ـعَنِ الْجَوَابِ]အဖြေမပေးနိုင်သဖြင့် တွန့်ဆုတ်၍ ခပ်ကုတ်ကုတ်နေသည်။

[اِجْرَمَّزَ] ကျုံ့ဝင်သည်။ တွန့်ဆုတ်၍ ခပ်ကုတ်ကုတ်ဖြစ်သည်။[ـالْعَامُ]နှစ်အစ၌ မိုးမရွာဘဲ နှစ်အလယ်၌ မိုးကြီးရွာသည်။

[تَجَرْمَزَ] ❶ စုဝေးသည်။ စုပြုံနေသည်။ ❷ [ـاللَّيْلُ]ည ကုန်ဆုံးသွားသည်။ ❸ [ـعَلَيْهِمْ] ကျရောက်သည်။

[اَلْجَرَامِيزُ] ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ခြေ၊ လက်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ။[جَمَعَ جَرَامِيزَهُ]ခုန်ရန်အတွက် ကိုယ်ခန္ဓာကို ကျုံ့သည်။ မခုန်မီ အလျင် အားယူသည့်အနေဖြင့် ကိုယ်ခန္ဓာကို ကျုံ့သည်။[رَمَى الْاَرْضَ بِجَرَامِيزِهِ وَاَوْرَاقِهِ]မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို မြေပေါ်သို့ လိမ့်ချသည်။[ضَمَّ اِلَيْهِ جَرَامِيزَهُ]မိမိ၏အဝတ်စကို ဆွဲမ၍ သွားသည်။[اَخَذَ الشَّيْءَ بِجَرَامِيزِهِ]ကုန်စင်အောင် ယူသွားသည်။ အားလုံးတစ်ခုမကျန် ယူသည်။[جَمَعَ لَهُ جَرَامِيزَهُ]အသင့်ပြင်ဆင်၍ အနိုင်အမာဦးတည်သည်။

[اَلْجُرْمُوزُ] ❶ ကွင်းပြင်သို့မဟုတ် ကုန်းမြင့်ရှိ ဥယျာဉ်၌ရှိသော ရေကန်။(ဇ)[جَرَامِيزُ]။ ❷ ဘောင်ခတ်ကာရံထားခြင်းမရှိသော ရေတွင်း။ ❸ အိမ်ငယ်။ ❹ ဝံပုလွေသွားပေါက်(အထီး)။

✽ [اَلْجُرْمُقَانِيُّ] အစ္စလာမ့်ခေတ်ဦးကာလ၌ အီရတ်နှင့် ဂါဇာကမ်းခြေဒေသများအကြားရှိ မောင်ဆိုလ်ဟုခေါ်သောဒေသ၌ လာရောက်နေထိုင်ကြသော လူမျိုးတစ်မျိုး။(ဇ)[جَرَامِقَةٌ]။

[اَلْجُرْمُوقُ] ရှူးဖိနပ်ပေါ်၌ ထပ်ဝတ်ရသော ခြေစွပ်ဖိနပ်။ နောက်ပိတ်ဖိနပ်ကို ဖုံးဝတ်ရသောဖိနပ်။

✽ [جَرَنَ ـُ] ❶ အလေ့အကျင့်ဖြစ်သည်။ ကျင့်သားရသည်။ လေ့ကျင့်ထားသဖြင့် ကျွမ်းကျင်သည်။[ـتْ يَدُهُ عَلَى الْعَمَلِ]သူ့လက်က အလုပ်အပေါ်မှာ ကျင့်သားရသည်။[ـالثَّوْبُ](အဝတ်)ဝတ်နေကျဖြစ်သောကြောင့် နူးညံ့ဟောင်းနွမ်းသည်။ ❷ [ـالْكِتَابَ](စာအုပ်ကို)လေ့ကျက်မှတ်သားသည်။ ❸ [ـالْحَبَّ] သစ်စေ့ကို အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်သည်။

[جُرُوْنٌ] ❶ အလေ့အကျင့်ဖြစ်ခြင်း။ ကျင့်သားရခြင်း။ ❷ (စာအုပ်ကို)လေ့ကျက်မှတ်သားခြင်း။ ❸ (သစ်စေ့ကို)အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်ခြင်း။

[جَارِنٌ ـ جَرِيْنٌ] ❶ အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ ကျင့်သားရသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ (စာအုပ်ကို)လေ့ကျက်မှတ်သားသော(သူ)။ ❸ (သစ်စေ့ကို)အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်သော(သူ၊ အရာ)။ (ဇ) [جَوَارِنُ]။

[مَجْرُوْنٌ ـ جَرِيْنٌ] ❶ အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော(အရာ)။ ကျင့်သားရသော(အရာ)။ ❷ လေ့ကျက်မှတ်သားထားသော(စာအုပ်)။ ❸ အမှုန့်ဖြစ်အောင် ကြိတ်ထားသော(သစ်စေ့)။

[اَجْرَنَ] [ـالْحَبَّ]သစ်စေ့ကို အခွံကျွတ်အောင် ထုရိုက်ကြိတ်ခွဲသည်။

[جَرَّنَ] [ـالسَّوْطَ]ကြာပွတ်ကို နူးညံ့

အသားကျအောင် ပြုလုပ်သည်။

[اِجْتَرَنَ] အသီးအနှံများကို ထုရိုက်ကြိတ်ခွဲသည့်အရာ ပြုလုပ်သည်။

[اَلْجَارِنُ] ❶ သွားနေကျလမ်း၊ လမ်းရိုး၊ လမ်းဟောင်း။ ❷ အသုံးပြုနေကျ ပစ္စည်းအဟောင်း။

[اَلْجِرَانُ] လည်ဂုတ်အတွင်းပိုင်း၊ လည်ပင်းရှေ့ပိုင်း။(ဗ)[اَجْرِنَةٌ - جُرُنٌ]။

[اَلْقَى فُلَانٌ عَلَى هٰذَا الْاَمْرِ جِرَانَهُ]သူ ဒီကိစ္စမှာ စိတ်ကို ဒုံးဒုံးချထားတယ်။ သူ ဒီကိစ္စမှာ အပြည့်အဝ အာရုံထားတယ်။

[ضَرَبَ الْاِسْلَامُ جِرَانَهُ]အစ္စလာမ်သာသနာဟာ လုံးဝအခြေခိုင် တည်တံ့သွားပြီဖြစ်တယ်။[اَلْقَى عَلَيْهِ جِرَانَهُ]သူ့ဝန်ထုတ်ကို သူ့အပေါ်မှာ ထားလိုက်တယ်။

[اَلْجَرْنُ] သစ်စေ့များကို အခွံချွတ်သည့်နေရာ။ သစ်စေ့များကို ကြိတ်ခွဲရန် ပြုလုပ်ထားသော တလင်း။ ကြိတ်ခွဲစက်။ သစ်စေ့များကို အခြောက်ခံသည့်နေရာ။ (ဗ)[اَجْرَانٌ]။

[اَلْجَرِيْنُ] သစ်စေ့များကို အခွံချွတ်သည့်နေရာ။ သစ်စေ့များကို ကြိတ်ခွဲရန် ပြုလုပ်ထားသော တလင်း။ ကြိတ်ခွဲစက်။ သစ်စေ့များကို အခြောက်ခံသည့်နေရာ။ (ဗ)[جُرُنٌ - اَجْرِنَةٌ]။

[اَلْمِجْرَنُ] ❶ သစ်စေ့များကို အခွံချွတ်သည့်နေရာ။ သစ်စေ့များကို ကြိတ်ခွဲရန် ပြုလုပ်ထားသော တလင်း။ ကြိတ်ခွဲစက်။ သစ်စေ့များကို အခြောက်ခံသည့်နေရာ။ ❷ အလွှန်အစားကြီးသူ။ ❸ ဝေးလံသော။[سَفَرٌ مِجْرَنٌ] ဝေးလံသောခရီး။

❀ [اَجْرَى] ❶ [ـتِ الشَّجَرَةُ](သစ်ပင်)အသီးအကာင်းကလေးများ သီးသည်။ ❷ [ـتِ السَّبُعَةُ](သားရဲ)ကလေးငယ်သားပေါက်များ ပေါက်ဖွားသည်။

[اَلْجِرْوُ] ❶ အသီးအကင်း။ ❷ ဘူးသီး၊ သခွါးသီး စသော လုံးဝိုင်း၍ရှည်သောအသီး။ ❸ (ခွေး၊ ခြင်္သေ့စသောသားရဲတို့ ၏)ကလေးငယ်၊ သားပေါက်။ (ဗ) [اَجْرٍ - اَجْرَاءٌ - جِرَاءٌ]။

[اَلْجِرْوَةُ] ❶ (ခွေး၊ ခြင်္သေ့စသောသားရဲတို့၏)ကလေးငယ်(အမ)၊ သားပေါက်(အမ)။ ❷ အလွှန်ပုသော ကုလားအုတ်မ။

[ضَرَبَ لِهٰذَا الْاَمْرِ جِرْوَتَهُ]သူ ဒီကိစ္စမှာ စိတ်ကို ဒုံးဒုံးချထားတယ်။ သူ ဒီကိစ္စမှာ အပြည့်အဝအာရုံထားတယ်။

[ضَرَبْتُ جِرْوَتِيْ عَنْهُ]ကျွန်တော် သူ့ကို ခွင့်လွှတ်သည်းခံခဲ့တယ်။

❀ [جَرَى ـِ] ❶ ပြေးသည်။ ❷ [ـتِ السَّفِيْنَةُ](သင်္ဘော)သွားသည်။ ❸ [ـالْمَاءُ](ရေ)စီးတွေသည်။ ❹ [ـالى كذا]ဦးတည်ရည်ရွယ်၍ အမြန်သွားသည်။ ❺ [ـلهُ الشَّيءُ]အပြီဖြစ်သည်။ တည်မြဲသည်။ ဖြစ်မြဲဖြစ်သည်။ ဆက်လက်ဖြစ်ရှိသည်။ ❻ [ـفُلَانٌ مَجْرَى فُلَانٍ] (တစ်ဦးတစ်ယောက်၏)အခြေအနေနှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်သည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ကိုယ်စားဖြစ်သည်။

[جَرْيٌ - جَرَاءٌ] ❶ ပြေးခြင်း။ ❷ (သင်္ဘော)သွား

ခြင်း။ ❷(ရေ)စီးတွေခြင်း။ ❸ဦးတည်ရည်ရွယ်၍ အမြန်သွားခြင်း။ ❹အမြဲ ဖြစ်ခြင်း။ တည်မြဲခြင်း။ ဖြစ်မြဲဖြစ်ခြင်း။ ဆက်လက်ဖြစ်ရှိခြင်း။ ❺(တစ်ဦးတစ်ယောက်၏)အခြေအနေနှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်ခြင်း။ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ကိုယ်စားဖြစ်ခြင်း။

[أَجْرَى] ❶ [ـ الْمَاءَ](ရေကို)စီးတွေစေသည်။ စီးဆင်းစေသည်။ ❷ [ـ السَّفِينَةَ](သင်္ဘောကို)ခုတ်မောင်းသည်။ ❸ [ـ فُلَانًا فِي حَاجَتِهِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို မိမိကိစ္စဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန်)စေလွှတ်သည်။ ❹ [ـ عَلَيْهِ كَذَا] ဆက်လက်တည်တန့်စေသည်။ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်စေသည်။ ဖြစ်မြဲဖြစ်စေသည်။

[جَارَى] [ـهُ](သူနှင့်အတူ)ပြေးသည်။ [ـهُ فِي الْحَدِيثِ](သူနှင့်အပြိုင်)ပြောသည်။

[جَرَّى] [ـهُ](သူ့ကို မိမိ၏)ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ခန့်အပ်စေလွှတ်သည်။

[تَجَارَى] [تَجَارَوْا فِي الْحَدِيثِ](သူတို့)အချင်းချင်း စကားအပြိုင်ပြောကြသည်။ [تَجَارَوْا فِي أَهْوَائِهِمْ](သူတို့)အချင်းချင်း စိတ်ထင်တိုင်း အပြိုင်နွှဲရန် ဖိတ်ခေါ်စုဝေးကြသည်။

[اِسْتَجْرَى] ❶ပြေးနိုင်သည်။ ❷မိမိ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ခန့်အပ်စေလွှတ်သည်။

[الْأَجْرِيَّا ـ الْإِجْرِيَّا]❶လုပ်ဆောင်သည့်ပုံစံ၊ ဆောင်ရွက်ပုံ နည်းစနစ်။ ❷အကျင့်စရိုက်၊ စာရိတ္တ၊ ဗီဇသဘာဝ။ ❸ပြေးခြင်း။(ဇ)[أَجَارِيُّ]။ [فَرَسٌ ذُو أَجَارِيَّ]ပြေးနည်းအမျိုးမျိုးကို တတ်ကျွမ်းသောမြင်း။

[الْإِجْرِيَّةُ] အကျင့်စရိုက်၊ စာရိတ္တ၊ ဗီဇသဘာဝ။

[الْجَارِي] ❶လက်ရှိအခြေအနေဖြစ်သော၊ လက်ရှိလုပ်ဆောင် လျက်ရှိသော၊ လက်ရှိအသုံးပြုနေသော။[الشَّهْرُ الْجَارِي]လက်ရှိလ၊ ယခုလ။ ❷စီးတွေလျက်ရှိသော။ ပုံမှန်လည်ပတ်လျက်ရှိသော။

[الْجَارِيَةُ] ❶ကျွန်မ(အသက်ကြီးသော ကျွန်မိန်းမ)။ ❷မိန်းမပျို။ ❸နေ။ ❹လှေ၊ သင်္ဘော။﴿حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ﴾ငါအရှင်မြတ်သည် အသင်တို့အား သင်္ဘောပေါ်၌ တင်ဆောင်တော်မူခဲ့သည်။ ❺တိုက်ခတ်သည့်လေ။(ဇ)[جَوَارٍ]။

[الْجَرَى] နေ့လည်ခင်း သို့မဟုတ် ညလည်ယံအချိန်၌ အရှေ့ဘက်မှ တိုက်ခတ်လာသောလေ။

[الْجَرَايَةُ] ❶နေ့လည်ခင်း သို့မဟုတ် ညလည်ယံအချိန်၌ အရှေ့ဘက်မှ တိုက်ခတ်လာသောလေ။ ❷ကိုယ်စားလှယ်လွှဲအပ်မှု။

[الْجِرَايَةُ] ❶ရိုးလုပ်ငန်းပုံမှန်တာဝန်။ ပုံမှန်လစာ။ နေ့စဉ်ပုံမှန်အသုံးစာရိတ်။ ❷ကိုယ်စားလှယ်လွှဲအပ်မှု။(ဇ)[جِرَايَاتٌ]။

[الْجِرِيَّاءُ] အကျင့်စရိုက်၊ စာရိတ္တ၊ ဗီဇသဘာဝ။

[الْجَرِيُّ] ❶ကိုယ်စားလှယ်။ ❷အစေတော်။ သံတမန်။ ❸လုပ်ခစား အလုပ်သမား။ ❹တာဝန်ယူရသူ၊ တာဝန်ခံ။ (ဇ) [أَجْرِيَاءُ]။

[الْمَجْرَى] ❶(မြစ်)ရေစီးကြောင်း။ စီးတွေ

သည့်နေရာ။ ❹ ကိုယ်စားပြုရသည့် နေရာ ကဏ္ဍ။ ❺ ပုဒ်တစ်ခု၏ နောက်ဆုံးအက္ခရာ၏အခြေအနေ။(ج)[مَجَارٍ]။

✿ [اَلْجِرْ يَالُ] အနီရောင် ဆိုးဆေး။

✿ [جَزَ اَ ـَ] ❶ [ـتِ الْإِبِلُ](ကုလားအုတ်များ)စိမ်းစိုသော အပင်များနှင့်မြက်များကို စားရသဖြင့် ရေသောက်ရန်မလိုဘဲ နေနိုင်သည်။ ❷ [ـبِالشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာဖြင့်) ရောင့်ရဲသည်။ တင်းတိမ်သည်။ ဖူလုံသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ခွဲဝေ၊ ပိုင်း၊ ပုံသည်။ အပိုင်းပိုင်း၊ အပုံပုံပြုလုပ်သည်။ ❹ ခိုင်မာအောင် ပြုလုပ်သည်။ အခိုင်အမာ ချည်နှောင်သည်။ ❺ [ـالشِّعْرَ](ကဗျာဖွဲ့ဆိုရာ၌)အပိုဒ်နှစ်ပိုဒ်ကို ဖြုတ်ထားသည်။

[جَزْءٌ - جُزُوْءٌ] ❶ (ကုလားအုတ်များ) စိမ်းစိုသော အပင်များနှင့် မြက်များကို စားရသဖြင့် ရေသောက်ရန်မလိုဘဲ နေနိုင်ခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာဖြင့်)ရောင့်ရဲခြင်း။ တင်းတိမ်ခြင်း။ ဖူလုံခြင်း။ ❸ (တစ်စုံတစ်ရာကို) ခွဲဝေ၊ ပိုင်း၊ ပုံခြင်း။ အပိုင်းပိုင်း၊ အပုံပုံပြုလုပ်ခြင်း။ ❹ ခိုင်မာအောင် ပြုလုပ်ခြင်း။ အခိုင်အမာ ချည်နှောင်ခြင်း။ ❺ (ကဗျာ ဖွဲ့ဆိုရာ၌)အပိုဒ်နှစ်ပိုဒ်ကို ဖြုတ်ထားခြင်း။

[اَجْزَ اَ] ❶ [ـالْقَوْمُ](၄င်းတို့၏ကုလားအုတ်များ)စိမ်းစိုသောအပင်များနှင့် မြက်များကို စားရသဖြင့် ရေသောက်ရန်မလိုဘဲ နေနိုင်သည်။ ❷ [ـتِ الْمَرْاَةُ](မိန်းမ)သမီးမိန်းကလေးများကိုသာလျှင် မွေးဖွားသည်။ ❸ [ـالْمَرْعَى](စားကျက်ရှိ)အပင်များ ထူထပ်သိပ်သည်းစွာ ပေါက်ရောက်သည်။ ❹ [ـعَنْهُ]လုံလောက်စေသည်။ လိုလားတောင့်တမှုကင်းစေသည်။ ❺ [ـالْإِبِلَ]ကုလားအုတ်ကို ရေသောက်ဖို့ မလိုအောင် စိမ်းစိုသောအပင်များနှင့် မြက်များကို ကျွေးသည်။ ❻ [ـالسِّكِّيْنَ](ဓါးကို)ဓါးအရိုးတပ်သည်။ ဓါးလက်ကိုင် တပ်သည်။ ❼ [ـمِنَ الشَّيْءِ جُزْءًا](တစ်စုံတစ်ရာမှ)အပိုင်းတစ်ပိုင်းကို ယူသည်။ ❽ [ـالْخَاتَمَ فِي اِصْبَعِهِ](လက်စွပ်ကို လက်ချောင်း၌)စွပ်သည်။

[مُجْزِئٌ - مُجْزِئَةٌ]သမီးမိန်းကလေးများကိုသာလျှင် မွေးသော(မိန်းမ)။

[مُجْزِئٌ] လုံလောက်စေသော(အရာ)။

[اَجْرٌ مُجْزِئٌ]လုံလောက်သော၊ ဖူလုံသောအခကြေးငွေ။

[جَزَّ اَ] ❶ အပိုင်းပိုင်း၊ အပုံပုံ ခွဲသည်။ ဝေစုဝေပုံ ခွဲဝေသည်။ ❷ [ـالْإِبِلَ](ကုလားအုတ်ကို ရေသောက်ဖို့မလိုအောင်)စိမ်းစိုသော အပင်များနှင့် မြက်များကျွေးသည်။ ❸ [ـالشِّعْرَ](ကဗျာရှိ အပိုဒ်နှစ်ပိုဒ်ကို)ဖြုတ်ထားသည်။ ❹ [ـالسِّكِّيْنَ] (ဓါးကို)ဓါးအရိုးတပ်သည်။ ဓါးလက်ကိုင် တပ်သည်။

[اِجْتَزَ اَ] [ـبِهِ]လုံလောက်သည်။ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်သည်။

[تَجَزَّ اَ] ❶ [ـبِهِ]လုံလောက်သည်။ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်သည်။ ❷ [ـالْإِبِلَ](ကုလားအုတ်ကို ရေသောက်ဖို့မလိုအောင်)စိမ်းစိုသော အပင်များနှင့် မြက်များကျွေးသည်။

[اَلْجَازِئُ] လုံလောက်သော(သူ)၊ တစ်ဦး

တစ်ယောက်၏ရန်မှ ကာကွယ်ပေးနိုင်သူ။ [هٰذَا رَجُلٌ جَازَ لَكَ مِنْ رَجُلٍ]ဒီလူဟာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ရန်က မင်းကို အကာအကွယ်ပေးဖို့ လုံလောက်သူဖြစ်တယ်။

[اَلْجَازِئَةُ] ရေလောင်းရန်မလိုသော စွန်ပလွံပင်။(ဇ)[جَوَازِئُ]။

[اَلتَّجْزِئَةُ] [اَثْمَانُ التَّجْزِئَةِ]လက်လီဈေးနှုန်းများ။[تَاجِرُ التَّجْزِئَةِ]လက်လီရောင်းသူ။

[اَلْجَزَاءُ] လုံလောက်မှု။[مَالِفُلَانٍ جَزَاءٌ]သူ့အတွက် မလုံလောက်ဘူး။

[اَلْجُزْءُ] (၁) အစိတ်အပိုင်း။ (၂) ဝေစုဝေပုံ။ (၃) ကုရ်အာန်ကျမ်း တော်မြတ်၏ အစောင် သုံးဆယ်၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု။ တစ်စောင်။

[اَلْجُزْاَةُ] (၁) ဓါး၊ လှံစသည်တို့၏အရိုးလက်ကိုင်။ (၂) သဗျစ်ပင်ကို မြှင့်တင်ထားသည့် သစ်သားချောင်း။ သဗျစ်စင်အတွက် ပြုလုပ်ထားသော သစ်ချောင်း။(ဇ)[جُزْءٌ]။

[اَلْجُزْئِيُّ] ခွဲခြမ်း၊ ပိုင်းခြားမှုနှင့်ဆိုင်သော။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော။

[اَلْجُزْئِيَّةُ] ခွဲခြမ်း၊ ပိုင်းခြားမှုနှင့်ဆိုင်သော။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော။ အသေးအဖွဲ့ဖြစ်သော။[مَوَادُ جُزْئِيَّةٌ]အသေးအဖွဲ့ ဖြစ်သော၊ အရေးမပါသော အမှုကိစ္စများ။[اَلصِّيْغَةُ الْجُزْئِيَّةُ] ဒြပ်စင်တို့၏အက်တမ်တည်ဆောက်မှုပုံစံ။

[اَلْجَزِيءُ] မော်လီကြူး။

✿ [جَزَحَ -] (၁) [ـالظَّبْيُ](သမင်)မိမိ၏နိုအောင်းရာသို့ ဝင်ရောက်သွားသည်။ (၂) [ـفُلَانٌ] မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် မည်သူ့ကိုမျှ မစောင့်ဘဲ ထွက်ခွါသွားသည်။ (၃) [ـلَهُ]အမြောက်အမြား. ချီးမြှင့်ပေးကမ်းသည်။ မည်သူနှင့်မျှ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိဘဲ ပေးကမ်းသည်။ (၄) [ـالشَّجَرَةَ]သစ်ရွက်ကြွေကျလာရန် သစ်ပင်ကို တုတ်ဖြင့်ရိုက်သည်။

[جَزْحٌ] (၁) (သမင်)မိမိ၏ နိုအောင်းရာသို့ ဝင်ရောက်သွားခြင်း။ (၂) မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် မည်သူ့ကိုမျှ မစောင့်ဘဲ ထွက်ခွါသွားခြင်း။ (၃) အမြောက်အမြား ချီးမြှင့်ပေးကမ်းခြင်း။ မည်သူနှင့်မျှ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိဘဲ ပေးကမ်းခြင်း။ (၄) သစ်ရွက်ကြွေကျလာရန် သစ်ပင်ကို တုတ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း။

✿ [جَزَرَ -] (၁) [ـالْمَاءُ عَنِ الْاَرْضِ](မြေကြီး၌ရှိ ရေ)စိမ့်ဝင်ခန်းခြောက်သည်။[ـالنَّهْرُ]မြစ်ရေကျသည်။ (၂) [ـالشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ (၃) [ـالْجَزُوْرَ](ကုလားအုတ်ကို)လှီးဖြတ်သည်။ သတ်သည်။ (၄) [ـالْعَسَلَ]ပျားရည်ကို ပျားအိမ်မှ ထုတ်ယူသည်။ (၅) [ـالنَّخْلَ](စွန်ပလွံပင်ကို)ခုတ်လှဲသည်။

[جَزْرٌ] (၁) (မြေကြီး၌ ရှိ)ရေစိမ့်ဝင်ခန်းခြောက်ခြင်း။မြစ်ရေကျခြင်း။ (၂) ဖြတ်တောက်ခြင်း။ (၃) (ကုလားအုတ်ကို)လှီးဖြတ်ခြင်း။ သတ်ခြင်း။ (၄) ပျားရည်ကို ပျားအိမ်မှ ထုတ်ယူခြင်း။

[جَزْرٌ ۔ جِزَارٌ] (စွန်ပလွံပင်ကို)ခုတ်လှဲခြင်း။

[جَازِرٌ ۔ جَزَّارٌ ۔ جَزِيْرٌ](ကုလားအုတ်ကို)လှီးဖြတ်သော(သူ)။ သတ်သော(သူ)။

[اَجْزَرَ] (၁) [ـــالْبَعِيْرَ](ကုလားအုတ်)လှီးဖြတ်စားသောက်နိုင်သော အရွယ်သို့ရောက်သည်။ သတ်ဖြတ်စားသောက်နိုင်သော အရွယ်သို့ ရောက်သည်။ (၂) [ـــالنَّخْلُ](စွန်ပလွံပင်)ခုတ်လှဲရန် အချိန်တန်သည်။

(၃) [ـــالشَّيْخُ](အဖိုးအို)သေချိန် နီးကပ်သည်။ (၄) [ـــفُلَانًا]လှီးဖြတ်စားသောက်နိုင်သော ဆိတ်၊ သိုး စသည်ကို ပေးသည်။

[اِجْتَزَرَ] (၁) [ـــالْجَزُوْرَ](လှီးဖြတ်စားသောက်နိုင်သောအရွယ် ကုလားအုတ်ကို)လှီးဖြတ်၊ သတ်ဖြတ်သည်။ (၂) [ـــالْقَوْمَ](၄င်းတို့အတွက် လှီးဖြတ်စားသောက်နိုင်သောအရွယ် ကုလားအုတ်ကို)လှီးဖြတ်၊ သတ်ဖြတ်သည်။

[اِنْجَزَرَ] (၁) [ـــالْبَحْرُ](ပင်လယ်ရေ)ကျသည်။

[اَلْجِزَارَةُ] သားသတ်သည့်အလုပ်။ ကဆိုင်အလုပ်။

[اَلْجُزَارَةُ] (၁) ကုလားအုတ်၏ ခြေလေးချောင်းနှင့်ဦးခေါင်း။(သားသတ်သမားက သားသတ်ခအဖြစ်ယူသော ခြေလေးချောင်းနှင့် ဦးခေါင်း။) (၂) မြင်း၏ခြေလေးချောင်း။ [فَرَسٌ ضَخْمُ الْجُزَارَةِ]ခြေလေးချောင်း တုတ်ခိုင်ကြီးမားသော မြင်း။

[اَلْجَزْرُ] (၁) ကုလားအုတ်ကို လှီးဖြတ်၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း။ (၂) ဒီရေကျခြင်း။

[اَلْجِزَرُ] မုန်လာဥ။

[اَلْجَزَرُ] (၁) မုန်လာဥ။ (၂) လှီးဖြတ်၊ သတ်ဖြတ်စားသောက်နိုင်သောအရွယ် ဆိတ်။ (၃) [جَزَرُ السِّبَاعِ]သားရဲတို့စားသော အသား၊ အစာ။ (၄) ရေကျသွားသောမြေနေရာများ။

[اَلْجَزُوْرُ]' လှီးဖြတ်၊ သတ်ဖြတ်နိုင်သော အရွယ်သို့ရောက်သည့် ကုလားအုတ်။ [اَلْجَزُوْرُ السَّمِيْنَةُ]ဝဖြိုးသော လှီးဖြတ်နိုင်သည့် ကုလားအုတ်။(ج)[جَزَائِرُ۔جُزُرٌ]။

[اَلْمَجْزَرُ۔اَلْمَجْزَرَةُ]သားသတ်ရုံ၊ သားသတ်သည့်နေရာ။(ج)[مَجَازِرُ]။

[اِتَّقُوْا هٰذِهِ الْمَجَازِرَ فَاِنَّ لَهَا ضَرَاوَةً كَضَرَاوَةِ الْخَمْرِ] ဤသားသတ်ရာနေရာများမှ ရှောင်ရှား၍နေကြ။ ယင်းနေရာများ၌ အရက်ကြောင့် လက်ရဲဇက်ရဲမှုကဲ့သို့ လက်ရဲဇက်ရဲမှုရှိသည်။

✿ [جَزَّ ـِ] (၁) [ـــالنَّخْلُ](စွန်ပလွံပင်)အသီးခူးဖြတ်ရန် အချိန်တန်သည်။ (၂) [ـــالنَّخْلَةَ](စွန်ပလွံပင်မှ)အသီးကို ခူးဖြတ်သည်။ (၃) [ـــالصُّوْفَ](သားမွေးကို)ဖြတ်ညှပ်သည်။

[جَزٌّ] (၁) (စွန်ပလွံပင်)အသီးကို ခူးဖြတ်ရန် အချိန်တန်ခြင်း။ (၂) (သားမွေးကို)ဖြတ်ညှပ်ခြင်း။

[جَزٌّ۔جِزَازٌ] (စွန်ပလွံပင်မှ)အသီးကို ခူးဖြတ်ခြင်း။

[جَزَّ ـِ] [ـــالتَّمْرُ](စွန်ပလွံသီး)ခြောက်သွေ့သည်။

[جُزُوْزٌ] (စွန်ပလွံသီး)ခြောက်သွေ့ခြင်း။

[اَجَزَّ] (၁) [ـــالنَّخْلُ](စွန်ပလွံပင်)အသီးခူးရန် အချိန်တန်သည်။ (၂) [ـــالْقَوْمُ](၄င်းတို့၏ ဆိတ်၊ သိုးများ)အမွေး ဖြတ်ညှပ်ရန် အချိန်တန်သည်။ (၃) [ـــالتَّمْرُ](စွန်ပလွံသီး) ခြောက်သွေ့သည်။ (၄) [ـــفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက်)တစ်နှစ်ပြည့်သားမွေးကို ပြ

(သူ့အတွက် မိမိ၏ဉစ္စာပစ္စည်းမှ)ပိုင်း၍ ပေးသည်။

[جَزْعٌ] ပိုင်းဖြတ်ခြင်း။

[جُزْعَةٌ] ပိုင်း၍ ပေးခြင်း။

[جَزِعَ ـَ] (ကြုံတွေ့ရသော ဘေးဒုက္ခတစ်စုံတစ်ရာကြောင့်)တုန်လှုပ်သည်။ ခြောက်ခြားသည်။ တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့သည်။

[جَزَعٌ-جُزُوْعٌ](ကြုံတွေ့ရသော ဘေးဒုက္ခတစ်စုံတစ်ရာကြောင့်)တုန်လှုပ်ခြင်း။ ခြောက်ခြားခြင်း။ တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့ခြင်း။

[جَزِعٌ-جَازِعٌ-جَزُوْعٌ-جُزَاعٌ](ကြုံတွေ့ရသော ဘေးဒုက္ခတစ်စုံတစ်ရာကြောင့်)တုန်လှုပ်သော(သူ)။ ခြောက်ခြားသော(သူ)။ တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့သော(သူ)။

[اَجْزَعَ] တုန်လှုပ်စေသည်။ ခြောက်ခြားစေသည်။ တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့စေသည်။

[جَزَّعَ] ❶ [ـالرُّطَبُ](စွန်ပလွံသီး)အချို့အဝက် ရင့်မှည့်သည်။ ❷ [ـالحَوْضُ](ရေကန်၌)ရေအနည်းငယ်သာ ကျန်ရှိသည်။ ❸ [ـالنَّوٰى](သစ်စေ့)တစ်ခုနှင့်တစ်ခုပွတ်တိုက်ထားသဖြင့် ပွတ်တိုက်သည့်နေရာ၌ မူလအရောင် ပျောက်သည်။ ပွတ်ရာထင်သည်။ ❹ [ـفُلَانًا]ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်မှုကို ပျောက်ကင်းစေသည်။ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားမှုမှ ကင်းဝေးစေသည်။

[اِجْتَزَعَ] [ـالشَّيْءَ]ပိုင်းဖြတ်သည်။

[اِنْجَزَعَ] [ـالشَّيْءُ]ပြတ်တောက်သည်။ ထက်ပိုင်းပြတ်သည်။ [ـالحَبْلُ](ကြိုး)အလယ်မှ ထက်ပိုင်းပြတ်သည်။ [ـالعصا]

လုပ်ပေးသည်။

[اِجْتَزَّ] [ـالصُّوْفَ](သားမွေးကို)ဖြတ်ညှပ်သည်။

[اِسْتَجَزَّ] [ـالصُّوْفُ](သားမွေးညှပ်ရန် အချိန်တန်သည်။ [ـالتَّمْرُ](စွန်ပလွံသီး)ခူးရန် အချိန်တန်သည်။

[اَلْجَازَّةُ] ကျိုးပြတ်သောနေရာ၌ သက်ရောက်သော အား။

[اَلْجِزَازُ] ❶ ခူးဆွတ်ဖြတ်တောက်ရန်အချိန်။ ❷ ရိတ်သိမ်းမှု။

[اَلْجُزَازُ] ❶ ခူးဆွတ်ဖြတ်တောက်ထားသောအရာ။ ❷ ခူးဆွတ်ဖြတ်တောက်စဉ်ကျကျန်ရစ်သော အသီးအနှံများ။

[اَلْجُزَازَةُ] ❶ ခူးဆွတ်ဖြတ်တောက်ထားသောအရာ။ ❷ ခူးဆွတ်ဖြတ်တောက်စဉ်ကျကျန်ရစ်သော အသီးအနှံများ။

[اَلْجَزَزُ] ဖြတ်ညှပ်ထားသော သားမွေး။

[اَلْجِزَّةُ] တစ်နှစ်သက်တမ်းရှိသော သိုးမွေး။(ج)[جِزَزٌ-جَزَائِزُ]။

[اَلْجَزُوْزُ] ဖြတ်ညှပ်ထားသော သိုးမွေး။(ج)[جُزُزٌ]။

[اَلْجَزُوْزَةُ] သိုးမွေးအတွက် မွေးမြူထားသော သိုး၊ ဆိတ်စသည်။(ج)[جَزَائِزُ]။

[اَلْمِجَزُّ] ဖြတ်ညှပ်သည့်ကိရိယာ။ ဖြတ်တောက်သည့်ကိရိယာ။(ج)[مَجَازٌّ]။

✿ [جَزَعَ ـَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ပိုင်းဖြတ်သည်။ [ـالحَبْلَ](ကြိုးကို)အလယ်မှ ပိုင်းဖြတ်သည်။ [ـالوَادِىَ](လျှိုကို)အလယ်မှ ကန့်လန့်ဖြတ် ဖြတ်ကူးသည်။ ❷ [ـلَهٗمِنْمَالِهٖ]

(တုတ်)ထက်ပိုင်း ကျိုးသည်။

[جَزَّعَ] ❶ [ـ الرُّطَبُ](စွန်ပလွံသီး)အချို့ အဝက် ရင့်မှည့်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]အပိုင်းပိုင်း ပြတ်တောက်သွားသည်။ ❸ [ـ السَّهْمُ](မြား)ကျိုးသွားသည်။ ❹ [ـ الْقَوْمُ الشَّيْءَ] ခွဲဝေယူကြသည်။

[اَلْجَازِعُ] ထမ်းပိုး။

[اَلْجَزَاعُ] အဆိပ်အတောက်ဖြစ်သော သေစေတတ်သော(အရာ)။[اَلْكَلَاءُ الْجَزَاعُ] (တိရစ္ဆာန်များကို)သေစေတတ်သောမြက်။

[اَلْجَزْعُ] ❶ လျှို၊ ချိုင့်ဝှမ်း၏ကွေ့ကောက်နေသောအပိုင်း၊ သို့မဟုတ် အလယ်ဗဟို။ ❷ ရောင်စုံအစင်းများပါသည့် မဟူရာကြောက်ကျောက်။ (ج) [اَجْزَاعٌ]။

[اَلْجُزَعُ] မဖြစ်နိုင်သော၊ ယုတ္တိမရှိသောအကြောင်းအရာတို့ကို ပြောဆိုသည့် စကားဝိုင်း။

[اَلْجُزَعَةُ] အလွန်နည်းပါးသော၊ အနည်းငယ်မျှဖြစ်သော(အရာ)။(ج) [جُزَعٌ]။

[اَلْجِزْعَةُ] ❶ အလွန်နည်းပါးသော၊ အနည်းငယ်မျှဖြစ်သော(အရာ)။ ❷ ညဉ့်၏အချိန်ပိုင်း။ ❸ သစ်တော၊ တောအုပ်။(ج) [جِزَعٌ]။

[اَلْمُجَزَّعُ] အဖြူနှင့် အနက်ရောနေသော (အရာ)။

[اَلْمُجَزَّعُ] ❶ အဖြူနှင့်အနက်ရောနေသော (အရာ)။ ❷ အဖြူရောင်နှင့်အနီရောင်ရှိသော (အသား)။ ❸ အထူအပါးမညီသော(တူရိယာကြိုး)။

✿ [جَزَفَ ـِ] ❶ [ـ لَهُ فِي الْكَيْلِ](သူ့အတွက် ခြင်တွယ်၍ပေးရာ၌)အမြောက်အမြား ထည့်ပေးသည်။ အပို ခြင်တွယ်၍ပေးသည်။ ❷ အပို ပေးသည်။

[جَزْفٌ] ❶ အပို ခြင်တွယ်၍ပေးခြင်း။ ❷ အပို ပေးခြင်း။

[جَازَفَ] ❶ အခြင်အတွယ်၊ သို့မဟုတ် အလေးချိန်ပမာဏကို မသိရပဲ ရောင်းသည်။ ❷ [ـ بِنَفْسِهِ]မိမိကိုယ်ကို အန္တရာယ်ကြားသို့ ပို့ဆောင်သည်။ ❸ [ـ فِي كَلَامِهِ]ပေါက်တတ်ကရပြောသည်။ ဥပဒေမဲ့ ပြောသည်။

[اِجْتَزَفَ] အခြင်အတွယ်၊ သို့မဟုတ် အလေးချိန်ပမာဏကို မသိရပဲ ရောင်းသည်။ မျက်မှန်းဖြင့်ရောင်းသည်၊ ဝယ်သည်။

[اَلْجِزَافُ] အခြင်အတွယ်၊ သို့မဟုတ် အလေးချိန်ပမာဏမသိရသော ပစ္စည်း။

[اَلْجِزَافَةُ] အခြင်အတွယ်၊ သို့မဟုတ် အလေးချိန်ပမာဏမသိရသော ပစ္စည်း။

[اَلْجِزْفَةُ] အစိတ်အပိုင်း။ အပိုင်းအစ။

✿ [جَزَلَ ـِ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❷ [ـ لَهُ مِنْ مَالِهِ](သူ့အတွက် မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းမှ)ပိုင်း၍ ပေးသည်။ ခွဲပေးသည်။ ❸ [ـ الْقَتَبُ غَارِبَ الْبَعِيرِ](ကုန်းနှီးက ကုလားအုတ်၏လည်ကုတ်အရင်း၌)အနာဖြစ်စေသည်။

[جَزْلٌ] ❶ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❷ (သူ့အတွက် မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းမှ)ပိုင်း၍ ပေးခြင်း။ ခွဲပေးခြင်း။ ❸ အနာဖြစ်စေခြင်း။

[جَزِلَ ـَ] ❶ [ـ الْبَعِيرُ](ကုလားအုတ်)လည်ကုတ်အရင်း၌ အနာပေါက်သည်။

[اِسْتَجْزَلَ] ❶ [ه_]အမြောက်အမြား ပေးကမ်းသူ၊ အလွန်ရက်ရောချီးမြှင့်သူဟု မှတ်ယူသည်။ ❷ အလွန်များပြားသည်ဟုထင်သည်။
[اَلْجِزَالُ] စွန်ပလွံသီးကို ခူးဆွတ်ခြင်း။
[اَلْجَزْلُ] ❶ အလွန်ကြီးကျယ် များပြားလှသော(အရာ)။ ❷ ခြောက်သွေ့၍ ကြီးမားလှသော(ထင်းတုံး)။《اِجْمَعُوا الْحَطَبَ جَزْلًا》သည် အတွက် ကြီးမားသော ထင်းတုံးများကို စုကြ။ ❸ အလွန်ပေးကမ်းရက်ရောသူ။ ❹ အဓိပ္ပါယ်လေးနက်၍ ပြောင်မြောက်သော(စကား)။(ဇ) [جِزَالٌ]။
[اَلْجِزْلَةُ] ❶ အစိတ်အပိုင်း။ ❷ နို့ပုံး။(ဇ) [جِزَالٌ]။
[اَلْجِزْلَةُ] အစိတ်အပိုင်း။
《يَضْرِبُ رَجُلًا بِالسَّيْفِ فَيَقْطَعُهُ جِزْلَتَيْنِ》သည် သည် လူတစ်ယောက်ကို ဓါးဖြင့်ခုတ်၍ နှစ်ပိုင်းဖြတ်တောက်လိမ့်မည်။(ဇ) [جِزَلٌ]။
[اَلْجَوْزَلُ] ခိုပေါက်စ။(ဇ) [جَوَازِلُ]။

✿ [جَزَمَ ـِ] ❶ နေ့သို့မဟုတ်ညဉ့် တစ်ကြိမ်အဝစားသည်။ တစ်နပ်စားသည်။ ❷ [_عَلَيْهِ] တိတ်တိတ်နေသည်။ နှုတ်ဆိတ်၍ စကားမပြောဘဲနေသည်။ ❸ [_عَنْهُ]မဝံ့မရဲဖြစ်သည်။ သတ္တိကြောင်ပြီး လက်မြောက်အရှုံးပေးသည်။ ❹ အခိုင်အမာ ဆုံးဖြတ်သည်။ ❺ [_الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ ❻ [_الْأَمْرَ] (ကိစ္စတစ်ခုကို)အလေးအနက်ထား၍ အစပြုသည်။ ❼ [_الْيَمِينَ]ကျိန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း အခိုင်အမာ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ကျိန်ဆိုချက်ကို ပြီးပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ဆည်း

❷ [_الرَّأْيَ](အတွေးအမြင်)များယွင်းသည်။ (အယူအဆ)ဖေါက်ပြန်သည်။
[جَزَلٌ] ❶ (ကုလားအုတ်)လည်ကုတ်အရင်း၌ အနာပေါက်ခြင်း။ ❷ (အတွေးအမြင်)များယွင်းခြင်း။ (အယူအဆ)ဖေါက်ပြန်ခြင်း။
[اَجْزَلُ] လည်ကုတ်အရင်း၌ အနာပေါက်သော(ကုလားအုတ်)။(မ) [جَزْلَاءُ]။ (ဇ) [جُزْلٌ]။
[جَزِلٌ] (အတွေးအမြင်)များယွင်းသော(သူ)။ (အယူအဆ)ဖေါက်ပြန်သော(သူ)။
[جَزُلَ ـُ] ❶ ကြီးကျယ်သည်။ ❷ [_اللَّفْظُ] (စကားလုံး)ခိုင်မာ၍ အားပြည့်သည်။ အဓိပ္ပါယ် လေးနက်ပြောင်မြောက်သည်။ ❸ [_فُلَانٌ]အတွေးအခေါ် ကောင်းမွန်ထိရောက်သည်။ အတွေးအမြင် တိကျခိုင်မာသည်။
[جَزَالَةٌ] ❶ ကြီးကျယ်ခြင်း။ ❷ (စကားလုံး)ခိုင်မာ၍ အားပြည့်ခြင်း။ အဓိပ္ပါယ် လေးနက်ပြောင်မြောက်ခြင်း။ ❸ အတွေးအခေါ် ကောင်းမွန်ထိ ရောက်ခြင်း။ အတွေးအမြင် တိကျခိုင်မာခြင်း။
[جَزْلٌ - جَزِيْلٌ] ❶ ကြီးကျယ်သော(သူ၊ အရာ)။ ❷ ခိုင်မာ၍ အားပြည့်သော(စကား)။ အဓိပ္ပါယ် လေးနက်ပြောင်မြောက်သော(စကား)။ ❸ အတွေးအခေါ် ကောင်းမွန်ထိရောက်သော(သူ)။ အတွေးအမြင် တိကျခိုင်မာသော(သူ)။
[اَجْزَلَ] ❶ ဖြတ်တောက်သည်။
❷ [_لَهُ الْعَطَاءَ]အမြောက်အမြား ပေးကမ်းချီးမြှင့်သည်။

❷ [ـ جَزْمَةً مِّنَ الْمَالِ]ပစ္စည်းတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ယူသည်။
[اِنْجَزَمَ] ❶ [الْحَرْفُ]ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌[ـْ=جَزْم]ရှိသည်။ ❷ [الشَّيْءُ]ပြတ်တောက်သည်။ ကျိုးပျက်သည်။
[تَجَزَّمَ] ❶ [الْحَرْفُ]ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌[ـْ=جَزْم]ရှိသည်။ ❷ [الشَّيْءُ]ပြတ်တောက်သည်။ ကျိုးပျက်သည်။ ကွဲပေါက်သည်။
[اَلْجِزَامُ] စွန်ပလွံသီးကို ခူးဆွတ်ခြင်း။
[اَلْجَزْمُ] ❶ ဝါကျတစ်ခုရှိ ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌[ـْ=جَزْم]ရှိခြင်း။ ❷ ဝါကျတစ်ခုရှိ ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌ရှိသော[ـْ]။ ❸ ရှေးဦး အရဗီရေးဟန်တစ်မျိုး။
[اَلْجِزَمُ] ဝေစုဝေပုံ။
[اَلْجَزْمَةُ] တစ်ကြိမ်စားခြင်း။ တစ်နပ်။
[اَلْجِزْمَةُ] ❶ အစိတ်အပိုင်း။ ❷ ဆယ်ကောင်ထက်များသော(ဆိတ်အုပ်၊ နွားအုပ်စသည်)။ (ج) [جِزَمٌ]။
[اَلْجَزْمِيَّةُ] ❶ ဆင်ခြင်တုံတရားက မဖေါက်ပြန်သောအမှန်တရားကို သိမြင်စေနိုင်သည်ဟုခံယူသောအတွေးအခေါ်သမားများ။ ၎င်းတို့၏ဝါဒ။ ❷ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုမပြုဘဲ တစ်စုံတစ်ရာကို အစစ်အမှန်ဟု အခိုင်အမာယုံကြည်သူများ။
❁ [جَزَى ـِ] ❶ လုံလောက်စေသည်။ အကာအကွယ်ပေးသည်။
﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا﴾ ၎င်းပြင် အသင်တို့သည် အကြင်နေ့ကို

ဆောင်ရွက်သည်။ ❽ [ـ عَلَيْهِ بِكَذَا](သူ့အပေါ်၌ တစ်စုံတစ်ရာ)တာဝန်ပေးသည်။ တာဝန်သတ်မှတ်သည်။ ❾ [ـ النَّخْلَ](စွန်ပလွံပင်ရှိအသီးများကို)အရေအတွက် ခန့်မှန်းသတ်မှတ်သည်။ ❶❶ [ـ الْكَلِمَةَ]ဝါကျရှိ ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌[ـْ=جَزْم]ကို ထားသည်။
[جَزْمٌ] ❶ နေ့သို့မဟုတ်ည၌ တစ်ကြိမ်အဝစားခြင်း။ တစ်နပ်စားခြင်း။ ❷ တိတ်တိတ်နေခြင်း။ နှုတ်ဆိတ်၍ စကားမပြောဘဲနေခြင်း။ ❸ မဝံ့မရဲဖြစ်ခြင်း။ သတ္တိကြောင်ပြီးလက်မြှောက်အရှုံးပေးခြင်း။ ❹ အခိုင်အမာဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ❺ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❻ (ကိစ္စတစ်ခုကို)အလေးအနက်ထား၍ အစပြုခြင်း။ ❼ ကျိန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း အခိုင်အမာ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်း။ ကျိန်ဆိုချက်ကိုပြီးပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❽ (သူ့အပေါ်၌ တစ်စုံတစ်ရာ)တာဝန်ပေးခြင်း။ တာဝန်သတ်မှတ်ခြင်း။ ❾ (စွန်ပလွံပင်ရှိအသီးများကို)အရေအတွက် ခန့်မှန်းသတ်မှတ်ခြင်း။ ❶❶ ဝါကျရှိ ပုဒ်တစ်ခု၏နောက်ဆုံးအက္ခရာ၌[ـْ=جَزْم]ကို ထားခြင်း။
[جَزَّمَ] ❶ [ـ عَلَيْهِ]တိတ်တိတ်တိတ်နေသည်။ နှုတ်ဆိတ်၍ စကားမပြောဘဲနေသည်။ ❷ [ـ عَنْهُ]မဝံ့မရဲဖြစ်သည်။ သတ္တိကြောင်ပြီးလက်မြှောက်အရှုံးပေးသည်။
[اِجْتَزَمَ] ❶ [ـ النَّخْلَ]စွန်ပလွံသီးကို ဝယ်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။

ကြောက်ရွံ့ကြကုန်။ ထိုနေ့၌ မည်သူမျှ တစ်ဦးတစ်ယောက်အဖို့ အကာအကွယ်ပေးနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ ❷ [ـمَجْزَى فُلَانٍ]သူ့ကိုယ်စားရပ်တည်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا بِكَذَا]အစားပေးသည်။ တူညီသော တုန့်ပြန်မှုကို ပြုသည်။ ❹ [ـفُلَانًا حَقَّهُ](သူ၏အခွင့်အရေးကို)အပြည့်အဝ ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ တာဝန်ကျေသည်။

[جَزَاءٌ] ❶ လုံလောက်စေခြင်း။ အကာအကွယ်ပေးခြင်း။ ❷ ကိုယ်စား ရပ်တည်ခြင်း။ ❸ အစားပေးခြင်း။ တူညီသော တုန့်ပြန်မှုကို ပြုခြင်း။ ❹ အပြည့်အဝ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း။ တာဝန်ကျေခြင်း။

[أَجْزَى] ❶ အစားပေးသည်။ တူညီသော တုန့်ပြန်မှုကို ပြုသည်။ ❷ [ـعَنْهُ مَجْزَى فُلَانٍ] သူ့ကိုယ်စား ရပ်တည်စေသည်။

[جَازَى] ❶ [ـهُ]ဆုပေးသည်။ အကျိုးကျေးဇူးခံစားစေသည်။ ❷ အပြစ်ပေးသည်။ အရေးယူသည်။

[اِجْتَزَى] [ـهُ]အကျိုးဆုလာဘ်ကို တောင်းဆိုသည်။

[تَجَازَى] [ـالدَّيْنَ](အကြွေး)တောင်းသည်။

[مُتَجَازٍ] (အကြွေး)တောင်းသူ။

[الْجَازِى] လုံလောက်သော၊ ကိုယ်စားအဖြစ် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သော(သူ)။

[هُوَ رَجُلٌ جَازِيكَ مِنْ رَجُلٍ](သူဟာ မင်းအတွက် လုံလောက်ပါတယ်)။

[الْجَازِيَةُ] ❶ အကျိုးဆုလာဘ်။ ❷ ပြစ်ဒဏ်။ ❸ တုန့်ပြန်အကျိုးသက်ရောက်မှု။(ج)[جَوَازٍ]။

[الْجَزَاءُ] ❶ အကျိုးဆုလာဘ်။ ❷ ပြစ်ဒဏ်။ ❸ တုန့်ပြန်အကျိုးသက်ရောက်မှု။

[الْجِزْيَةُ] ❶ မြေခွန်။ ❷ လူခွန်။(အစ္စလာမ့်အုပ်ချုပ်မှုအောက်၌ နေထိုင်ကြသော မွတ်စ်လင်မ်မဟုတ်သူတို့ ပေးဆောင်ရသောအခွန်)။ ﴿حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ﴾ ၄င်းတို့သည် လူခွန်ကို လက်ငင်းပေးဆောင်ခြင်းမရှိကြသမျှ ကာလပတ်လုံး။[جِزْى۔جِزًى۔جِزَاءٌ](ج)။

✿ [جَسَا ـ] ❶ [ـ النَّبْتُ](အပင်)ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ [ـتْ يَدُهُ](လက် အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြင်းသည်။ ❸ [ـ الْمَاءُ](ရေ)ခဲသည်။ ❹ [ـ الشَّيْخُ](အဖိုးအို)သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးသည်။

[جَسْأٌ۔جُسُوءٌ۔جُسْأَةٌ] ❶ (အပင်)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ (လက် အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြင်းခြင်း။ ❸ (ရေ)ခဲခြင်း။ ❹ (အဖိုးအို)သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးခြင်း။

[جَاسِئٌ] ❶ ခြောက်သွေ့သော(အပင်)။ ❷ (အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြင်းသော(လက်)။ ❸ ခဲသော(ရေ)။ ❹ သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးသော(အဖိုးအို)။

[الْجَاسِيَاءُ] မာပြင်းကြမ်းတမ်းမှု။

✿ [جَسَدَ ـ] [ـهُ]ကိုယ်ခန္ဓာကို ရိုက်သည်။

[جَسْدٌ] ကိုယ်ခန္ဓာကို ရိုက်ခြင်း။

[جَسِدَ ـ] ❶ [ـ الدَّمُ](သွေး)ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ [ـ الدَّمُ بِهِ](သွေး)လူးထိသည်။ ❸ တွယ်ကပ်သည်။

[جَسْدٌ] ❶ (သွေး)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷

(သွေး)လူးထိခြင်း။ ❸ တွယ်ကပ်ခြင်း။

[جَسِدَ-جَاسِدٌ-جَسِيْدٌ] ❶ (သွေး)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ (သွေး)လူးထိခြင်း။ ❸ တွယ်ကပ်ခြင်း။

[اَجْسَدَ] [ـالثَّوْبَ](အဝတ်ကို)အဝါရင့်ရောင်၊ သို့မဟုတ် အနီရင့်ရောင်ဆိုးဆေးဖြင့် ဆေးဆိုးသည်။

[مُجْسَدٌ] အဝါရင့်ရောင်၊ သို့မဟုတ် အနီရင့်ရောင်ဆိုးဆေးဖြင့် ဆေးဆိုးထားသော(အဝတ်)။(ဇ)[مَجَاسِدُ]။

[جَسَّدَ] [ـالثَّوْبَ](အဝတ်ကို)အဝါရင့်ရောင်၊ သို့မဟုတ် အနီရင့်ရောင်ဆိုးဆေးဖြင့် ဆေးဆိုးသည်။

[تَجَسَّدَ] ❶ [ـالثَّوْبُ](အဝတ်)အဝါရင့်ရောင်၊ သို့မဟုတ် အနီရင့်ရောင်ဆိုးဆေးဖြင့် ဆေး ဆိုးထားသည်။ ❷ ကိုယ်ခန္ဓာဖြစ်ပေါ်သည်။ ကိုယ်ခန္ဓာတစ်ခု၌ ဝင်ရောက်၊ ဝင်စားသည်။

[اَلْجَسَادُ] ❶ ခြောက်သွေ့သောသွေး။ ❷ အဝါရင့်ရောင်၊ သို့မဟုတ် အနီရင့်ရောင်ဆိုးဆေး။ ❸ ကုံကုမံ။

[اَلْجُسَادُ] ❶ ကိုယ်ခန္ဓာ ကိုက်ခဲနာကျင်မှု။ ❷ ဗိုက်နာသည့် ဝေဒနာ။

[اَلْجَسَدُ] ❶ ကိုယ်ခန္ဓာ။ ❷ ခြောက်သွေ့သောသွေး။ ❸ အဝါရင့်ရောင်၊ သို့မဟုတ်အနီရင့်ရောင်ဆိုးဆေး။ ❹ ကုံကုမံ။(ဇ)[اَجْسَادٌ]။

[اَلْمَجْسَدُ] ကိုယ်ကြပ်အင်္ကျီ။ (ဇ)[مَجَاسِدُ]။

✿ [جَسَرَ ـُ] ❶ သတ္တိရှိသည်။ ရဲသည်။ ❷ မည်သည့်အရာကိုမျှ အလေးမထားဘဲ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သည်။ ❸ [ـفلانٌ على الشيء] ဖွတ်လုပ်သည်။ မစူးစမ်းမဆင်ခြင်ဘဲ လုပ်သည်။ ❹ [ـالمَفَازَةَ](ကွင်းပြင်ကို)ဖြတ်ကူးသည်။ ❺ တံတားကို ဆောက်လုပ်သည်။

[جُسُوْرٌ-جَسَارَةٌ] ❶ သတ္တိရှိခြင်း။ ရဲတင်းခြင်း။ ❷ မည်သည့်အရာကိုမျှ ဂရုမစိုက်ဘဲ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ❸ ဖွတ်လုပ်ခြင်း။ မစူးစမ်းမဆင်ခြင်ဘဲ လုပ်ခြင်း။ ❹ (ကွင်းပြင်ကို)ဖြတ်ကူးခြင်း။ ❺ တံတားကို ဆောက်လုပ်ခြင်း။

[جَسْرٌ-جَسُوْرٌ] ❶ သတ္တိရှိသော(သူ)။ ရဲတင်းသော(သူ)။ ❷ မည်သည့်အရာကိုမျှ ဂရုမစိုက်ဘဲ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သော(သူ)။(ဇ)[جُسُرٌ-جَسَائِرُ](ဇ)။[جَسُوْرٌ-جَسُوْرَةٌ](မ)။[جَسْرٌ-جُسُرٌ-جَسْرٌ]။

[جَسَّرَ] သတ္တိရှိစေသည်။ ရဲတင်းလာအောင် လှုံ့ဆော်ပေးသည်။

[اِجْتَسَرَ] ဖြတ်ကူးသည်။[ـتِ السَّفِيْنَةُ الْبَحْرَ] သင်္ဘော ပင်လယ်ကို ဖြတ်ကူးသည်။

[تَجَاسَرَ] ❶ မည်သည့်အရာကိုမျှ ဂရုမစိုက်ဘဲ လုပ်မြဲတိုင်း ဆက်လုပ်သည်။ ❷ မည်သူ့ကိုမျှ အလေးမထားသည့်ပုံစံဖြင့် ဦးခေါင်းထောင်သည်။ မာန်စောင် တက်ကြွသည်။ ❸ အတင့်ရဲသည်။ ❹ [ـلَهُ بِالْعَصَا](တုတ်ဖြင့်)ဓေ့ ရမ်းပြသည်။

[اَلْجِسْرُ] ❶ တံတား။ ❷ ကန်ဘောင်ရိုး။ ❸ မြေနှစ်ခုအကြားရှိနယ်နိမိတ်ကန့်သတ်ထားသည့်နေရာ။(ဇ)[اَجْسُرٌ-جُسُوْرٌ]။

[اَلْجَسْرُ] ကြီးမားတုတ်ခိုင်သော(သူ၊ အစိတ်အပိုင်း)။(မ)[جَسْرَةٌ]။

[جارِيَةٌ جَسْرَةُ السَّواعِدِ] လက်မောင်းကြီးမား ပြည့်ဖြိုးသောမိန်းမ။ [اَلْجَسْرَةُ]

✿ [جَسَّ ـُ] ❶ [ـ الأَرْضَ] (မြေကို)ခြေဖြင့်နင်းသည်။ ခြေချသည်။ ❷ [ـ الْخَبَرَ] အကြောင်းအကြောင်းကို လိုက်လံစုံစမ်း၍ မှန်မမှန် စမ်းစစ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ بِيَدِهِ] လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ် စမ်းသပ်ကြည့်သည်။ ❹ [ـ الشَّخْصَ بِعَيْنِهِ] (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မည်သူမည်ဝါဟူ၍ သဲသဲကွဲကွဲဖြစ်ရန် မျက်စိဖြင့် စိုက်ကြည့်သည်။

[جَسٌّ] ❶ (မြေကို)ခြေဖြင့်နင်းခြင်း။ ခြေချခြင်း။ ❷ အကြောင်းအကြောင်းကို လိုက်လံစုံစမ်း၍ မှန်မမှန် စမ်းစစ်ခြင်း။ ❸ လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ် စမ်းသပ်ကြည့်ခြင်း။ ❹ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မည်သူမည်ဝါဟူ၍ သဲသဲကွဲကွဲဖြစ်ရန် မျက်စိဖြင့် စိုက်ကြည့်ခြင်း။

[اِجْتَسَّ] ❶ [ـ الشَّيْءَ بِيَدِهِ] လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်ကြည့်သည်။ ❷ [ـ الإِبِلُ الْكَلَأَ] (ကုလားအုတ်)မြက်ကို ပါးစပ်ဖြင့် ကိုက်စမ်းသည်။

[تَجَسَّسَ] [ـ الْخَبَرَ] သတင်းအချက်အလက်များကို လိုက်လံစုဆောင်းသည်။ စုံစမ်းထောက်လှမ်းသည်။ ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ အသင်တို့သည် တစ်ဦး၏အပြစ်ကို တစ်ဦးက စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်းကို မပြုကြနှင့်။

[اَلْجَاسَّةُ] အာရုံ။ အာရုံသိ။(ج) [جَوَاسُّ]။

[اَلْجَاسُوسُ] သတင်းထောက်။ သူလျှို။(ج) [جَوَاسِيسُ]။

[اَلْجَسَّاسُ] ❶ အလွန်စုံစမ်းလေ့လာသူ။ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် စုံစမ်းသူ။ ❷ ခြင်္သေ့။

[اَلْجَسِيسُ] သတင်းထောက်။ သူလျှို။

[اَلْمَجَسُّ] တစ်စုံတစ်ရာ၏ လျှို့ဝှက်ချက်ကို ဖော်ပြသည့်နေရာ။ စုံစမ်းကြည့်ရှုရသည့်နေရာ။(ج) [مَجَاسُّ]။ [اِفُو اهُ الإِبِلِ مَجَاسُّهَا] ကုလားအုတ်တွေဟာ ဝမယ်၊ မဝဘူးဆိုတာ သူတို့ပါးစပ်ကို ကြည့်ရင်သိနိုင်တယ်။(အစာကောင်းကောင်းစားတဲ့ ကုလားအုပ်က ဝလာမှာပဲ)။

[اَلْمِجَسُّ] စမ်းသပ်စစ်ဆေးသည့် ကိရိယာ။(ج) [مَجَاسُّ]။

[اَلْمَجَسَّةُ] တစ်စုံတစ်ရာ၏ လျှို့ဝှက်ချက်ကို ဖော်ပြသည့်နေရာ။ စုံစမ်းကြည့်ရှုရသည့်နေရာ။(ج) [مَجَاسُّ]။

[اَلْمِجَسَّةُ] စမ်းသပ်စစ်ဆေးသည့် ကိရိယာ။(ج) [مَجَاسُّ]။

✿ [جَسَعَ ـَ] [ـ عَنِ الْعَطَاءِ] မပေးဘဲထားသည်။ ပေးကမ်းမှုကို ရပ်ဆိုင်းထားသည်။

[جُسُوعٌ] မပေးဘဲထားခြင်း။ ပေးကမ်းမှုကို ရပ်ဆိုင်းထားခြင်း။

[اَلْجَاسِعُ] ဝေးလံသော(ခရီး)။

✿ [جَسُمَ ـُ] ကြီးကျယ်သည်။ ကြီးမားတုတ်ခိုင်သည်။

[جَسَامَةٌ] ကြီးကျယ်ခြင်း။ ကြီးမားတုတ်ခိုင်ခြင်း။

[جَسِيمٌ] ကြီးကျယ်သော(သူ၊ အရာ)။ ကြီးမားတုတ်ခိုင်သော(သူ၊ အရာ)။(ج) [جِسَامٌ]။

[جَسَّمَ] [ـ الشَّيْءَ] ကိုယ်ထည် ပြုလုပ်သည်။ ကိုယ်ရုပ်ဖော်သည်။

[تَجَسَّمَ] (၁) [ـ الشَّيْءُ]ကိုယ်ထည် ဖြစ်သွားသည်။ ကိုယ်ရုပ်ပေါ်သည်။ ကိုယ်ထင်ပြသည်။ (၂) [ـ الشَّيْءُ فِي الْعَيْنِ]မျက်စိ၌ မြင်ယောင်သည်။ (၃) [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာဆီသို့)လိုလိုလားလားဖြင့် မျက်နှာမူသည်။ လိုလားနှစ်သက်စွာ ရွေးချယ်သည်။

[اَلْجُسَامُ] အလွန်ကိုယ်ထည်ကြီးသော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْجِسْمُ] (၁) ခန္ဓာကိုယ်။ (၂) ကိုယ်ထည်။ (၃) အလျား၊ အနံ၊ အမြင့်ရှိသောအရာ။(ဇ) [اَجْسَامٌ ـ جُسُوْمٌ]။

[اَلْجَسِيْمُ] (၁) အလွန်အရေးပါ၊ အရာရောက်သော အမှုကိစ္စ။ (၂) အလွန်အသိဉာဏ်နှင့်ပြည့်ဝရင့်ကျက်သူ။(ဇ) [جُسُمٌ]။

[اَلْجُسْمَانُ] (၁) ခန္ဓာကိုယ်။ (၂) လူပုဂ္ဂိုလ်။

[اَلْجُسْمَانِيُّ] ခန္ဓာကိုယ်နှင့်ဆိုင်သော။ အလွန်ခန္ဓာကိုယ် ကြီးမားသော(သူ)။

[اَلْجِسْمِيُّ] ခန္ဓာကိုယ်နှင့်ဆိုင်သော။ အလွန်ခန္ဓာကိုယ် ကြီးမားသော(သူ)။

[اَلْمُجَسَّمُ] အလျား၊ အနံ၊ အမြင့်ရှိသောအရာ။ ထုထည်ရှိသောအရာ။[رَأْسُ الْمُجَسَّمِ] ကုဗတုံး၊ သို့မဟုတ် ထုလုံးချွန်အနားများဆုံရာအမှတ်။

[اَلْجَاسِنُ] ဖုံတီးသူ။(ဇ) [جُسَّانٌ]။

[اَلْجَسْنَةُ] ငါးတစ်မျိုး။

✿ [جَسَا ـ] (၁) [ـ النَّبْتُ](အပင်)ခြောက်သွေ့သည်။ (၂) [ـتْ يَدُهُ](လက် အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြောင်းသည်။ (၃) [ـ الْمَاءُ](ရေ)ခဲသည်။ (၄) [ـ الشَّيْخُ](အဖိုးအို)သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးသည်။

[جَسْوٌ ـ جُسُوٌّ] (၁) (အပင်)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ (၂) (လက် အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြောင်းခြင်း။ (၃) (ရေ)ခဲခြင်း။ (၄) (အဖိုးအို)သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးခြင်း။

[جَسِيَ ـ] (၁) [ـ النَّبْتُ](အပင်)ခြောက်သွေ့သည်။ (၂) [ـتْ يَدُهُ](လက် အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြောင်းသည်။ (၃) [ـ الْمَاءُ](ရေ)ခဲသည်။ (၄) [ـ الشَّيْخُ](အဖိုးအို)သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးသည်။

[جُسُوٌّ] (၁) (အပင်)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ (၂) (လက် အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသဖြင့်)ကြမ်းတမ်းမာပြောင်းခြင်း။ (၃) (ရေ)ခဲခြင်း။ (၄) (အဖိုးအို)သူငယ်ပြန်သည့်အရွယ်အထိ အသက်ကြီးခြင်း။

[جَاسَى] [ـهُ]ကျူးကျော်စော်ကားသည်။ ရန်မူသည်။ ရန်စသည်။

[اَلْجَاسِيَاءُ] ကြည့်[ج س ا]။

✿ [جَشَا ـ] (၁) [ـتِ النَّفْسُ]အန်ချင်စိတ်ပေါက်သည်။ ပို့အန်ချင်သည်။ (၂) ထိတ်လန့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပူဆွေးဝမ်းနည်းသောကြောင့်လည်းကောင်း စိတ်လှုပ်ရှားသည်။ (၃) [ـ الْبَحْرُ](ပင်လယ်)လှိုင်းကြီးသည်။ (၄) [ـتِ الْمَعِدَةُ](အစာအိမ်ပြည့်တင်းသဖြင့်)လေချဉ်တက်သည်။ (၅) [ـ اللَّيْلُ](ည)ပိန်းပိတ်အောင် မှောင်သည်။ (၆) [ـ الْوَحْشُ](သားရဲ)ရုတ်တရက် ခုန်အုပ်သည်။ (၇) [ـ الْعَدُوُّ](ရန်သူ)ထလာသည်။ (၈) [ـ الْقَوْمُ](သူတို့)တစ်မြို့ဝင် တစ်မြို့ထွက်သွားကြသည်။ (၉) [ـ عَلَى نَفْسِهِ]စိတ် ကျဉ်း

ကြပ်သည်။ ၁၀ ၁၀ [ـــ عَنِ الطَّعَامِ](အစား အစာကို)ငြီးငွေ့သည်။

[جَشَأَ جُشُوْءً ـ جُشَاءً] ၁ အန်ချင်စိတ်ပေါက်ခြင်း။ ပြို့ အန်ချင်သလိုဖြစ်ခြင်း။ ၂ ထိတ်လန့်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပူဆွေးဝမ်းနည်း သောကြောင့်လည်းကောင်း စိတ်လှုပ်ရှားခြင်း။ ၃ (ပင်လယ်)လှိုင်းကြီးခြင်း။ ၄ (အစာအိမ် ပြည့်တင်းသဖြင့်)လေချဉ်တက်ခြင်း။ ၅ (ည) ပိန်းပိတ်အောင်မှောင်ခြင်း။ ၆ ရုတ်တရက် ခုန်အုပ်ခြင်း။ ၇ ထလာခြင်း။ ၈ တစ်မြို့ဝင်၊ တစ်မြို့ထွက် သွားလာခြင်း။ ၉ စိတ်ကျဉ်း ကြပ်ခြင်း။ ၁၀ ၁၀ (အစားအစာကို)ငြီးငွေ့ခြင်း။

[جَشَّأَ] [ـــتِ الْمَعِدَةُ](အစာအိမ်ပြည့်တင်း သဖြင့်)လေချဉ်တက်သည်။

[اِجْتَشَأَ] [ـــتْهُ الْبِلَادُ](မြို့ရွာဒေသများနှင့်)မ ညီမညွတ်ဖြစ်သည်။ အနေအထိုင် အဆင် မပြေဖြစ်သည်။

[تَجَشَّأَ] ၁ [ـــتِ الْمَعِدَةُ](အစာအိမ်ပြည့် တင်းသဖြင့်)လေချဉ်တက်သည်။

[تَجَشَّأَ فُلَانٌ مِنْ غَيْرِ شِبَعٍ]ဗိုက်မပြည့်ဘဲ လေ ချဉ်တက်သည်။(မိမိ၌မရှိသော အရည်အချင်း ကို ရှိသယောင်လုပ်ပြသည်။) ၂ [ـــتِ الْفَجْرُ] (မိုးသောက်ချိန်)လေညှင်းတိုက်ခတ်သည်။

[اَلْجَشْءُ] ၁ အလွန်များပြားသော(အရာ)။ ၂ ပေ့ါပါး၍ အလွန်တုံ့ခါသော လေးကိုင်း။(ج) [أَجْشَاءٌ]။

[اَلْجُشَاءُ] အစာအိမ်မှ တက်လာသောလေ။ လေချဉ်တက်သည့်အသံ။

[اَلْجُشْأَةُ] ၁ အစာအိမ်မှ တက်လာသော လေ။ လေချဉ်တက်သည့်အသံ။ ၂ မိုးသောက် ချိန်၌လေတိုက်ခြင်း။

[اَلْجَشَئَةُ] ၁ အစာအိမ်မှ တက်လာသော လေ။ လေချဉ်တက်သည့်အသံ။ ၂ အလွန် စိတ်လှုပ်ရှားသော၊ စိတ်ကယောင်ခြောက် ခြားဖြစ်သော(သူ)။

✽ [جَشَبَ ـُ] ၁ ထူထဲကြမ်းတမ်းသည်။ မာပြင်း သည်။ ၂ [ـــ الطَّعَامُ](အစားအစာ)ကြမ်းတမ်း သည်။ အစာသိပ် ကင်းမဲ့သည်။ ၃ [ـــ الْحَبَّ] (သစ်စေ့ကို)ကြိတ်ခွဲသည်။ အမှုန့်ကြိတ်သည်။ ၄ [ـــ الشَّبَابَ](ပျိုရွယ်မှုကို)ပျောက်ဆုံးစေ သည်။

[جَشْبٌ] ၁ ထူထဲကြမ်းတမ်းခြင်း။ မာပြင်း ခြင်း။ ၂ (အစားအစာ)ကြမ်းတမ်းခြင်း။ အစာ သိပ် ကင်းမဲ့ခြင်း။ ၃ (သစ်စေ့ကို)ကြိတ်ခွဲခြင်း။ အမှုန့်ကြိတ်ခြင်း။ ၄ (ပျိုရွယ်မှုကို)ပျောက်ဆုံးစေ ခြင်း။

[جَشْبٌ ـ مِجْشَابٌ]ကြမ်းတမ်းသော(အစားအစာ)။ အစာသိပ်မထားသော(အစားအစာ)။

[جَشِبَ ـَ] ၁ [ـــ الطَّعَامُ](အစားအစာ)ကြမ်း တမ်းသည်။ အစာသိပ် ကင်းမဲ့သည်။ ၂ [ـــ الرَّجُلُ]ကြမ်းတမ်းသော အစားအစာကို သာလျှင် စားရသည်။

[جَشِبٌ] ကြမ်းတမ်းသော အစားအစာ။ [اَنَّهُ ﴿ﷺ﴾ كَانَ يَأْكُلُ الْجَشِبَ مِنَ الطَّعَامِ]တမန် တော်မြတ်﴿ﷺ﴾သည် ကြမ်းတမ်းသော အစားအစာကိုသာ စားရလေ့ရှိခဲ့သည်။

[جَشُبَ ـُ] ၁ [ـــ الطَّعَامُ](အစားအစာ)ကြမ်း တမ်းသည်။ အစာသိပ် ကင်းမဲ့သည်။ ၂

[الرَّجُلَ_]ကြမ်းတမ်းသော အစားအစာကို သာလျှင် စားရသည်။ ❸ [الْكَلَامَ_](စကား၊ အပြောအဆို)ကြမ်းတမ်း၊ ရိုင်းစိုင်းသည်။

[جَشِيْبٌ] (စကား၊ အပြောအဆို)ကြမ်းတမ်း၊ ရိုင်းစိုင်းသော(သူ)။

[اَلْجَشُوْبُ] ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသော မိန်းမ။

[اَلْمِجْشَابُ] တုတ်ခိုင်ကြီးမားသော ခန္ဓာကိုယ်။

[اَلْمِجْشَبُ] တုတ်ခိုင်ကြီးမားသော၊ သတ္တိပြောင်သော(သူ)။

✿ [جَشَرَ _] ❶ [الصُّبْحُ_](နံနက်ခင်း၏အလင်းရောင်)ထင်ရှားထွက်ပေါ်လာသည်။ ❷ [الدَّوَابُّ_](တိရစ္ဆာန်များ)စားကျက်၌ ကျက်စားကြသည်။ ❸ [عَنْ اَهْلِهِ_](မိမိ၏ မိသားစုနှင့်)ဝေးကွာသည်။ ❹ [الرَّجُلُ_]ခရီးထွက်သည်။ ❺ [الدَّوَابَّ_](တိရစ္ဆာန်များကို)စားကျက်ရှိရာသို့ မောင်းနှင်သည်။ (တိရစ္ဆာန်များကို)အိမ်အနီးအပါး၌ ကျက်စားစေသည်။ ❻ [الشَّيْءَ_]စွန့်လွှတ်သည်။ ထားရစ်သည်။

[جُشُوْرٌ] ❶ (နံနက်ခင်း၏အလင်းရောင်)ထင်ရှားထွက်ပေါ်လာခြင်း။ ❷ (တိရစ္ဆာန်များ)စားကျက်၌ ကျက်စားကြခြင်း။ ❸ (မိမိ၏ မိသားစုနှင့်)ဝေးကွာခြင်း။ ❹ ခရီးထွက်ခြင်း။ ❺ (တိရစ္ဆာန်များကို)စားကျက်ရှိရာသို့ မောင်းနှင်ခြင်း။ (တိရစ္ဆာန်များကို)အိမ်အနီးအပါး၌ ကျက်စားစေခြင်း။ ❻ စွန့်လွှတ်ခြင်း။ ထားရစ်ခြင်း။

[جَشِرَ] ❶ [الْإِنَاءُ_](ခွက်)ညစ်ပေသည်။ ❷ [السَّاحِلُ_](ကမ်းခြေရှိမြေ)ခြောက်သွေ့၍ မာပြင်းသည်။ ❸ [صَوْتُهُ_](အသံ)အက်ကွဲသည်။ အသံပျက်သည်။ ❹ [الرَّجُلُ_]ချောင်းဆိုးသည်။ ချောင်းဆိုးလွန်းသဖြင့် အသံပျက်သည်။

[جَشَرٌ] ❶ (ခွက်)ညစ်ပေခြင်း။ ❷ (ကမ်းခြေရှိမြေ)ခြောက်သွေ့၍ မာပြင်းခြင်း။ ❸ (အသံ)အက်ကွဲခြင်း။ အသံပျက်ခြင်း။ ❹ ချောင်းဆိုးခြင်း။ ချောင်းဆိုးလွန်းသဖြင့် အသံပျက်ခြင်း။

[جَشِرٌ] ညစ်ပေသော(ခွက်)။

[اَجْشَرُ] ချောင်းဆိုးသော(သူ)။ ချောင်းဆိုးလွန်းသဖြင့် အသံပျက်သော(သူ)။(မ)[جَشْرَاءُ]။ (ဗ)[جُشْرٌ]။

[جُشِرَ] ချောင်းဆိုးသည်။

[مَجْشُوْرٌ] ချောင်းဆိုးသော(သူ)။

[جَشَّرَ] ❶ [الْإِنَاءَ_](ခွက်ကို)ပြောင်စင်အောင်လုပ်သည်။ (ခွက်ထဲ၌)ဘာမျှမရှိအောင် ရှင်းလင်းထားသည်။ ❷ [الدَّوَابَّ_](တိရစ္ဆာန်များကို)စားကျက်ရှိရာသို့ မောင်းနှင်သည်။ (တိရစ္ဆာန်များကို)အိမ်အနီးအပါး၌ ကျက်စားစေသည်။ ❸ [الشَّيْءَ_]စွန့်လွှတ်သည်။ ထားရစ်သည်။

[تَجَشَّرَ] ❶ [الْإِنَاءُ_](ခွက်)ပြောင်စင်အောင်လုပ်ထားသည်။ (ခွက်ထဲ၌)ဘာမျှမရှိအောင် ရှင်းလင်းထားသည်။ ❷ [الدَّوَابُّ_](တိရစ္ဆာန်များ)စားကျက်ရှိရာသို့ ရောက်ရှိသည်။ (တိရစ္ဆာန်များ)အိမ်အနီးအပါး၌ ကျက်စားသည်။ ❸ [الْبَطْنُ_](ဗိုက်)ဖေါရောင်သည်။ ပွသည်။

[اَلْجَاشِرُ] မိမိသွားလိုရာသို့ သွားလာကျက်စားသော(တိရစ္ဆာန်)။

[اَلْجَاشِرِيَّةُ] ❶ မွန်းတည့်ချိန်။ ❷ နံနက်မိုးသောက်ချိန်။ ❸ နံနက်စောစော တစ်စုံတစ်ရာကို သောက်ခြင်း။

[اَلْجُشَارُ] ❶ ချောင်းဆိုးခြင်း။ ❷ ရင်ကြပ်ခြင်း။ ❸ ချောင်းဆိုးသဖြင့် အသံပျက်ခြင်း။

[اَلْجَشَرُ] ပင်လယ်ရှိ ကျောက်ပန်း။(ကျောက်နှင့် ယောက်သွားခွံများ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသောကျောက်။)

[اَلْجَشَرُ] ❶ ပင်လယ်ရှိ ကျောက်ပန်း။ ❷ စားကျက်၌ ကျက်စား၍ သင်းကွဲကျန်ရစ်သော(တိရစ္ဆာန်)။ ❸ အိမ်မပြန်ဘဲ တိရစ္ဆာန်များနှင့်အတူ စားကျက်၌နေသူ။ ❹ လူဖျင်း၊ လူညံ့။ ❺ မိုးဦးရာသီ ဟင်းသီး၊ ဟင်းရွက်။ ❻ ဂျုံစေ့အခွံအတွင်းပိုင်းရှိ အခွံအမြှေး။

[اَلْجُشْرَةُ] ❶ ချောင်းဆိုးခြင်း။ ❷ ရင်ကြပ်ခြင်း။ ❸ ချောင်းဆိုးသဖြင့် အသံပျက်ခြင်း။ ❹ နာစေးခြင်း။

[اَلْجَشَّارُ] စားကျက်၌ ကျက်စား၍ သင်းကွဲကျန်ရစ်သောတိရစ္ဆာန်ကို ပိုင်ဆိုင်သူ။

[اَلْجَشِيْرُ] ❶ မြားတံများကို ထည့်သောအိတ်။ ❷ ဂျုံစသည်တို့ကို ထည့်ရသော လျှော်ကြမ်းဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောအိတ်။ ဂုံနီအိတ်။ (ဉ) [اَجْشِرَةٌ ـ جُشُرٌ]။

[اَلْمَجْشَرُ] အလွန်ညစ်ပတ်သဖြင့် လူအများသောက်သုံးခြင်းမပြုသော ရေကန်။ ဗွက်အိုင်။ (ဉ) [مَجَاشِرُ]။

[جَشَّ ـُ] ❶ [ــ الْقَوْمُ]ရုတ်တရက် အုပ်စုလိုက်ထပြေးကြသည်။ ❷ [ــ الْحَيَوَانَ بِالْعَصَا] (တိရစ္ဆာန်ကို)တုတ်ဖြင့် ရိုက်သည်။ ❸ [ــ الْحَبَّ](သစ်စေ့ကို)အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်သည်။ ❹ [ــ الْبَاكِى دَمْعَهُ](ငိုသူ)မျက်ရည်ကျအောင် လုပ်သည်။ ❺ [ــ الْمَكَانَ](နေရာကို)အမှိုက်ရှင်းသည်။ တံမြက်စီးလှည်းသည်။ ❻ [ــ الْبِئْرَ](ရေတွင်းကို)ရွှံ့ဖော်သည်။ နုံးဖော်သည်။ ရေတွင်းဆည်သည်။ ❼ [ــ الشَّىْءَ]ထုရိုက်ချိုးဖွဲ့သည်။

[جَشٌّ] ❶ ရုတ်တရက် အုပ်စုလိုက်ထပြေးကြခြင်း။ ❷ (တိရစ္ဆာန်ကို)တုတ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း။ ❸ (သစ်စေ့ကို)အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်ခြင်း။ ❹ မျက်ရည်ကျအောင် လုပ်ခြင်း။ ❺ (နေရာကို)အမှိုက်ရှင်းခြင်း။ တံမြက်စီးလှည်းခြင်း။ ❻ (ရေတွင်းကို)ရွှံ့ဖော်ခြင်း။ နုံးဖော်ခြင်း။ ရေတွင်းဆည်ခြင်း။ ❼ ထုရိုက်ချိုးဖွဲ့ခြင်း

[مَجْشُوْشٌ ـ جَشِيْشٌ] အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်ထားသော(သစ်စေ့)။

[جَشَّ ـِ] [ــ الصَّوْتُ](အသံ)အက်သည်။ အသံပြင်း၍အက်ကွဲသံပါသည်။

[جَشَشٌ ـ جُشَّةٌ] (အသံ)အက်ခြင်း။ အသံပြင်း၍ အက်ကွဲသံပါခြင်း။

[اَجَشُّ] (အသံ)အက်သော(သူ)။ အသံပြင်း၍ အက်ကွဲသံပါသော(သူ)။(မ)[جَشَّاءُ]။(ဉ) [جُشٌّ]။

[اَجَشَّ] ❶ [ــ الْحَبَّ](သစ်စေ့ကို)အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်သည်။ ❷ [ــتِ الْاَرْضُ] သစ်ပင်များ ထူထပ်သိပ်သည်းစွာပေါက်သည်။

[اِجْتَشَّ] [ــتِ الْاَرْضُ]သစ်ပင်များ ထူထပ်သိပ်သည်းစွာပေါက်သည်။

[اَلْجَشَشُ] အက်ကွဲသံပါသော အသံ။

[اَلْجَشُّ] ❶ ကြမ်းတမ်းသော ကျောက်ခဲများရှိသောနေရာ။ ❷ အလယ်ဗဟို။

[اَلْجُشُّ] ❶ ကြမ်းတမ်းသော ကျောက်ခဲများရှိသောနေရာ။ ❷ အလယ်ဗဟို။ ❸ ည၏အစိတ်အပိုင်း။ ညပိုင်းအချိန်တစ်ချိန်။(ဇ) [جِشَاشٌ]။

[اَلْجَشَّاءُ] ❶ စွန်ပလွံပင် စိုက်ပျိုးရန် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သောမြေ။ ❷ အသဲ။

[مَا اَكَلُ الْجَشَّاءَ مِنْ شَهْوَتِهَا وَلٰكِنْ لِيُعْلِمَ اَهْلَ بَيْتِيْ اَنَّهَا حَلَالٌ]

ကျွန်ုပ်သည် အသဲကို နှစ်သက်သဖြင့်စားရခြင်းမဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏မိသားစုကို အသဲသည် တရားတော်အရ စားခွင့်ရှိသောအရာဖြစ်ကြောင်း အသိပေးစေလို၍ စားခြင်းသာဖြစ်သည်။

[اَلْجُشَّانُ] ❶ ကြမ်းတမ်းသော ကျောက်ခဲများရှိသောနေရာ။ ❷ အလယ်ဗဟို။

[اَلْجَشَّةُ] အုပ်စုလိုက် ထပြေးကြသူများ။

[اَلْجُشَّةُ] ❶ အုပ်စုလိုက် ထပြေးကြသူများ။ ❷ အသံပြင်းထန်ခြင်း။ ❸ အက်ကွဲ၍ နှာခေါင်းသံပါသောအသံ။

[اَلْجَشِيْشَةُ] ဂျုံမှုန့်၊ ဆန်မှုန့်စသည်၌ အသားသို့မဟုတ် စွန်ပလွံသီးကို ထည့်၍ချက်ထားသော အစားအစာ။

﴿اَنَّهُ ﴿ﷺ﴾ اَوْلَمَ عَلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهِ بِجَشِيْشَةٍ﴾

တမန်တော်မြတ်သည် ကြင်ယာတော်တစ်ပါးနှင့် ထိမ်းမြားမှုပြုရာ၌ ဂျုံမှုန့်၌ အသားသို့မဟုတ် စွန်ပလွံသီးကို ထည့်၍ချက်ထားသောအစားအစာကို ကျွေးမွေးဧည့်ခံခဲ့သည်။

[اَلْمَجَشُّ] ကြိတ်ဆုံ၊ ကြိတ်စက်။(ဇ)[مَجَاشُّ]။

[اَلْمِجَشَّةُ] ကြိတ်ဆုံ၊ ကြိတ်စက်။(ဇ)[مَجَاشُّ]။

✽ [جَشِعَ ـَ] ❶ လောဘရမက်ကြီးသည်။ ❷ မိမိနှင့် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသူနှင့် ကွေကွင်းရသည့်အတွက် စိတ်ပူပင်သောကရောက်သည်။ စိတ်လှုပ်ရှားသည်။ ❸ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်သည်။

[جَشَعٌ] ❶ လောဘရမက်ကြီးခြင်း။ ❷ မိမိနှင့် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသူနှင့် ကွေကွင်းရသည့်အတွက် စိတ်ပူပင်သောကရောက်ခြင်း။ စိတ်လှုပ်ရှားခြင်း။ ❸ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်ခြင်း။

[جَشِعٌ] ❶ လောဘရမက်ကြီးသော (သူ)။ ❷ မိမိနှင့် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသူနှင့် ကွေကွင်းရသည့်အတွက် စိတ်ပူပင်သောကရောက်သော(သူ)။ စိတ်လှုပ်ရှားခြင်း။ ❸ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်သော(သူ)။(ဇ)[جُشَعَاءُ ـ جِشَاعٌ ـ جَشَاعَى]။

[تَجَاشَعَ] အလုအယက် တိုးဝှေ့လုယူသည်။

[تَجَشَّعَ] [ـ عَلَيْهِ]အလွန်လောဘကြီးစွာဖြင့် ရယူလိုသည်။ တတ်မက်မှုလွန်ကဲသည်။

[اَلْجَشِعُ] ❶ အရာရာကို မိမိတစ်ဦးတည်းရရှိခံစားလို၍ အခြားသူတို့ခံစားရမည်ကို အလွန်ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်သူ။ ❷ ခြင်္သေ့။

✽ [جَشَمَ ـِ] ❶ ဝဖြိုးသည်။ ❷ လေးလံသည်။ ❸ [ـ الْاَمْرَ](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ခက်ခဲစွာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။

[جَشْمٌ] ❶ ဝဖြိုးခြင်း။ ❷ လေးလံခြင်း။

[جَشْمٌ - جَشَامَةٌ] (အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ခက်ခဲစွာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခြင်း။

[جَشِمٌ - جَشِيْمٌ] ❶ ဝဖြိုးသော(သူ)။ ❷ လေးလံသော(သူ)။

[جَاشِمٌ - جَشُوْمٌ] (အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ခက်ခဲစွာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သော(သူ)။

[أَجْشَمَ] [_أَمْرًا](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ခိုင်းစေတာဝန်ပေးသည်။

[جَشَّمَ] [_أَمْرًا](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ခိုင်းစေတာဝန်ပေးသည်။

[مَهْمَا تَجَشَّمْنِى فَإِنِّى جَاشِمٌ]ခင်ဗျား ကျွန်တော့ကို ဘာတာဝန်ဘဲပေးပေး ကျွန်တော်ကတော့ ဒုက္ခခံပြီးဆောင်ရွက်မဲ့သူဖြစ်တယ်။

[تَجَشَّمَ] ❶ [_الأَمْرَ](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ခက်ခဲစွာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ❷ [_فُلَانًا بَيْنَ الْقَوْمِ](လူအများကြားမှ တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံသို့)ဦးတည်ရည်ရွယ်သည်။ ❸ [_الأَرْضَ](နယ်မြေတစ်ခုသို့)ဦးတည်ရည်ရွယ်၍သွားသည်။ ❹ ရွေးချယ်သည်။

[اَلْجُشْمُ] ❶ လေးလံမှု။ ❷ လေးလံသောဝန်။ ခက်ခဲသောတာဝန်။ ❸ ဒဂါးအညွှံစား။ (ج)[جُشُوْمٌ]။

[اَلْجُشَمُ] ❶ လေးလံမှု။ ❷ လေးလံသောဝန်။ ခက်ခဲသောတာဝန်။ ❸ ရင်ပုံပိုင်း၊ ရင်အုပ်ပိုင်း။(ج)[جُشُوْمٌ]။

✿ [جَشِنَ _] ဝဖြိုးတုတ်ခိုင်သည်။

[جَشْنٌ] ဝဖြိုးတုတ်ခိုင်ခြင်း။

[جَشِنٌ] ဝဖြိုးတုတ်ခိုင်သော(သူ)။

[اَلْجُشْنَةُ] အလွန်သေးငယ်သော ငှက်တစ်မျိုး။

[اَلْجَوْشَنُ] ❶ ရင်ဘတ်။ ❷ ရင်ဖုံးအကျႌ။ ❸ သံချပ်အကျႌ။ ❹ ညလယ်ယံ။ သန်းခေါင်အချိန်။

✿ [جَصَّ _] တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ချည်နှောင်ထားသဖြင့် ညည်းညူသည်။

[جَصٌّ - جَصِيْصٌ] တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ချည်နှောင်ထားသဖြင့် ညည်းညူခြင်း။

✿ [جَصَّصَ] ❶ [_الْجِرْوُ](ခွေး၊ ခြင်္သေ့ စသော သားရဲတို့၏ကလေးငယ်၊ သားပေါက်)မျက်လုံးဖွင့်၍ လိုက်ကြည့်သည်။ မျက်လုံးကစားသည်။ ❷ [_النَّبْتُ](အပင်)အညှောင့်ထွက်သည်။ ❸ [_الزَّهْرُ](ပန်း)အအဖူးထွက်သည်။ ❹ [_الْبِنَاءَ](အဆောက်အဦးကို)သရွတ်၊ အင်္ဂတေကိုင်သည်။ သရွတ်မံသည်။ ❺ [_الإِنَاءَ](ခွက်ကို)ဖြည့်သည်။

[اِجْتَصَّ] [_الْقَوْمُ]တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးနီးကပ်စွာ စုဝေးကြသည်။

[تَجَاصَّ] [_الْقَوْمُ]တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးနီးကပ်စွာ စုဝေးကြသည်။

[اَلْجِصُّ] သရွတ်၊ အင်္ဂတေ။

[اَلْجَصَّاصُ] ❶ သရွတ်၊ အင်္ဂတေကိုင်သူ။ ❷ သရွတ်၊ အင်္ဂတေရောင်းသူ။

[اَلْجَصَّاصَةُ] သရွတ်၊ အင်္ဂတေပြုလုပ်သည့်နေရာ။

[اَلْجَصِيْصَةُ] လူစုလူဝေး။

✿ [جَضَّ _] ❶ မောက်မာစွာ လမ်းလျှောက်သည်။ ❷ [_عَلَيْهِ بِالسَّيْفِ](ဓါးဖြင့်)တိုက်ခိုက်

သည်။

[جَضٌّ] ❶ မောက်မာစွာ လမ်းလျှောက်ခြင်း။ ❷ (ဓါးဖြင့်)တိုက်ခိုက်ခြင်း။

[جَضَّضَ] ❶ အလွန်လျှင်မြန်စွာ ပြေးသည်။ ❷ [ــعَلَيْهِ بِالسَّيْفِ](ဓါးဖြင့်)တိုက်ခိုက်သည်။

[اَلْجِيَضَّى] မောက်မာစွာ လမ်းလျှောက်ခြင်း။

✿ [جَعَبَ ـ] ❶ [ــالْجَعْبَةَ]များထည့်သည့်အိပ်ကို လုပ်သည်။ ❷ [ــالشَّيْءَ]စုဆောင်းသည်။ ❸ အထက်အောက် လှန်သည်။ ❹ တွန်း၍ လှဲချသည်။

[جَعْبٌ] ❶ များထည့်သည့်အိပ်ကို လုပ်ခြင်း။ ❷ စုဆောင်းခြင်း။ ❸ အထက်အောက် လှန်ခြင်း။ ❹ တွန်း၍ လှဲချခြင်း။

[جَعَّبَ] ❶ [ــالْجَعْبَةَ]များထည့်သည့်အိပ်ကို လုပ်သည်။ ❷ [ــالشَّيْءَ]စုဆောင်းသည်။ ❸ အထက်အောက် လှန်သည်။ ❹ တွန်း၍ လှဲချသည်။

[اِنْجَعَبَ] ❶ [ــالشَّيْءُ]စုဆောင်းထားသည်။ ❷ အထက်အောက် လန်သွားသည်။ ❸ လဲကျသည်။

[تَجَعَّبَ] ❶ [ــالشَّيْءُ]စုဆောင်းထားသည်။ ❷ အထက်အောက် လန်သွားသည်။ ❸ လဲကျသည်။

[اَلْجِعَابَةُ] များထည့်သည့်အိပ်ကို ပြုလုပ်သည့်လုပ်ငန်း၊ သို့မဟုတ် ယင်းအိပ်ကို ပြုလုပ်သည့်အတတ်ပညာ။

[اَلْجَعْبَةُ] များထည့်သည့်အိပ်။(ج)[جِعَابٌ]။

[اَلْجَعَّابُ] များထည့်သည့်အိပ်ကို ပြုလုပ်သူ၊ သို့မဟုတ် ရောင်းသူ။

[اَلْمُجَعَّبُ] အခြားသူကို အမြဲတမ်းလှဲချအနိုင်ရသူ။

[اَلْجُعْبُوبُ] ❶ အရုပ်ပုပြီး အလွန်အရုပ်ဆိုးသူ။ ❷ ကောင်းကျိုးမပေးသူ။ ❸ မည်သည့်အလုပ်ကိုမျှ ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက် မလုပ်နိုင်သူ။(ج)[جَعَابِيبُ]။

[اَلْجَعْبَاءُ] ကိုယ်အောက်ပိုင်း။

✿ [جَعْبَرَ] [ــه]တွန်း၍ လှဲချသည်။

[اَلْجَعْبَرُ] ပုသော၊ တိုသော(သူ၊ အရာ)။(ج)[جَعَابِرُ]။

[اَلْجَعْبَرِيُّ] အရုပ်ပုပြီး အလွန်အရုပ်ဆိုးသူ။

✿ [تَجَعْثَنَ] တွန့်ကြေသည်။ တွန့်လိမ်၍ ကျုံ့ဝင်သည်။

[اَلْجِعْثِنُ] သစ်ပင်၏အမြစ်။(ج)[جَعَاثِنُ]။

[اَلْجِعْثِنَةُ] ❶ သစ်ပင်၏အမြစ်။ ❷ အလွန်သတ္တိကြောင်၍ လေးလံထိုင်းမှိုင်းသူ။(ج)[جَعَاثِنُ]။

✿ [جَعْجَعَ] ❶ [ــالْجَمَلُ](ကုလားအုတ်)လည်ချောင်းမှ အသံမြည်သည်။ ညည်းညူသည်။ ❷ [ــالرَّحَى](ကြိတ်ဆုံ)တကျွီကျွီ မြည်သည်။ ❸ [ــفِي الْمَكَانِ](နေရာ၌)ဂဏှာမငြိမ်ဖြစ်လျက် ထိုင်သည်။ ဖင်တကြွကြွဖြစ်သည်။ ❹ [ــبِهِ]စိုးရိမ်ထိတ်လန့်စေသည်။ ❺ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သည်။ ❻ [ــالْبَعِيرَ](ကုလားအုတ်ကို)ထိုင်စေရန်၊ သို့မဟုတ်ထစေရန်ကိုင်လှုပ်သည်။ ❼ [ــالْجَزُوْرَ](ကုလားအုတ်ကို)လှီးဖြတ်၊ သတ်ဖြတ်သည်။ ❽ [ــبِالْغَرِيْمِ](အကြွေးပေးဆပ်ရရန်ရှိသူအပေါ်၌)အတင်းအကြပ် တောင်းဆိုသည်။ ❾

[ـهِ ـ]အကျဉ်းအကြပ်၌ နေစေသည်။

[جَعْجَعَةٌ] ၁ (ကုလားအုတ်)လည်ချောင်းမှ သံမြည်သောအသံ။ ညည်းညူသည့်အသံ။ ၂ (ကြိတ်ဆုံ)တကျွီကျွီ မြည်သံ။ [أَسْمَعُ جَعْجَعَةً وَلَا أَرَى طِحْنًا]ကြိတ်ဆုံရဲ့တကျွီကျွီမြည်သံကိုတော့ ကြားပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ မုန့်ညက်တော့မတွေ့ရဘူး။(စကားကို ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်ပြောတတ်သော်လည်း လက်တွေ့အားဖြင့် အသုံးမဝင်သူအား ရည်ညွှန်းပြောဆိုရသည်။)

[تَجَعْجَعَ] [ـ الْبَعِيرُ](ကုလားအုတ်)နာကျင်သဖြင့်၊ သို့မဟုတ် အရိုက်ခံရသဖြင့် ထိုင်ချသည်။ မိမိကိုယ်ကို မြေကြီးပေါ်သို့လှဲချသည်။

[اَلْجَعْجَاعُ] ၁ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းသည့်နေရာ။ ၂ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည့်နေရာ။ ၃ စစ်မြေပြင်။ စစ်ပွဲ။ ၄ မိုးခေါင်ရေရှားသည့်ဒေသ။ ၅ ရာသီဥတု အလွန်ဆိုးရွားသည့်ဒေသ။

[اَلْجَعْجَعُ] ၁ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းသည့်နေရာ။ ၂ ချိုင့်ဝင်နေသော၊ နိမ့်ကျသောမြေနေရာ။

✿ [جَعُدَ ـُ] ၁ [ـ الشَّعْرُ](ဆံပင်)ထူ၍ တွန့်လိမ်ကောက်ကွေးသည်။ ၂ [ـ الزَّبَدُ](မလှိုင်)အထပ်ထပ်တက်သည်။ ၃ [ـ الْوَجْهُ](မျက်နှာ)သွယ်သည်။ ၄ [ـ الشَّيْءُ] တိုသည်။

[جُعُودَةٌ - جَعَادَةٌ] ၁ (ဆံပင်)ထူ၍ တွန့်လိမ်ကောက်ကွေးခြင်း။ ၂ (မလှိုင်)အထပ်ထပ်တက်ခြင်း။ ၃ (မျက်နှာ)သွယ်ခြင်း။ ၄ တိုခြင်း။

[جَعْدٌ] ၁ ထူ၍ တွန့်လိမ်ကောက်ကွေးသော(ဆံပင်)။ ၂ အထပ်ထပ်တက်သော(မလှိုင်)။ ၃ သွယ်လျသော(မျက်နှာ)။ ၄ တိုသော(အရာ)။

[جَعَّدَ] ၁ [ـ الشَّعْرَ](ဆံပင်ကို)စုသည်။ ၂ [ـ الزَّبَدَ](မလှိုင်)အထပ်ထပ်တက်စေသည်။ ၃ [ـ الشَّيْءَ]ပွတ်သိပ်စေသည်။ ၄ တိုစေသည်။

[تَجَعَّدَ] ၁ [ـ الشَّعْرُ](ဆံပင်)ထူ၍တွန့်လိမ်ကောက်ကွေးသည်။ ၂ [ـ الزَّبَدُ](မလှိုင်)အထပ်ထပ်တက်သည်။ ၃ [ـ الشَّيْءُ] ပွတ်သိပ်သည်။

[اَلْجَعْدُ] ၁ [شَعْرٌ جَعْدٌ]ထူ၍လိမ်ကောက်သော(ဆံပင်)။ ၂ [زَبَدٌ جَعْدٌ]အထပ်ထပ်တက်သော(မလှိုင်)။ ၃ [وَجْهٌ جَعْدٌ]သွယ်လျသော(မျက်နှာ)။ ၄ တိုသော(အရာ)။ ၅ [بَعِيرٌ جَعْدٌ]အမွေးထူသော ကုလားအုတ်။ ၆ အလွန်စေးနည်းတွန့်တို၍ စိတ်ထားသိမ်ဖျင်းယုတ်ညံ့သူ။[رَجُلٌ جَعْدُ الْقَفَا]အမျိုးညံ့သူ။ (ج)[جِعَادٌ]။

[اَلْجَعْدَةُ] ၁ အပင်တစ်မျိုး။ ၂ [أَبُو جَعْدَةَ] ဝံပုလွေ။

[اَلْجُعَادَةُ] [أَبُو جُعَادَةَ]ဝံပုလွေ။

✿ [جَعَرَ ـَ] ၁ ဝမ်းချုပ်သည်။ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ အပူလွန်ကဲသည်။ ၂ [ـ السَّبُعُ] (သားရဲတိရစ္ဆာန်)မစင်စွန့်သည်။

[جَعْرٌ] ၁ ဝမ်းချုပ်ခြင်း။ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ အပူလွန်ကဲခြင်း။ ၂ (သားရဲတိရစ္ဆာန်)

[اَلْجُعْرُوْرُ] ❶ အသုံးမဝင်သော စွန်ပလွံသီး အသေးစားတစ်မျိုး။ ❷ မြွေ၏ဦးခေါင်းကဲ့သို့ ဦးခေါင်းရှိပြီး ကင်းလိပ်နှင့်တူသော သတ္တဝါ။

❁ [جَعَسَ ـ] ❶ ဝမ်းသွားသည်။ မစင်စွန့်သည်။ ❷ ဆီးသွားသည်။ သေးပေါက်သည်။

[جَعْسٌ] ❶ ဝမ်းသွားခြင်း။ မစင်စွန့်ခြင်း။ ❷ ဆီးသွားခြင်း။ သေးပေါက်ခြင်း။

[تَجَعَّسَ] ❶ ဝမ်းသွားသည်။ မစင်စွန့်သည်။ ❷ ဆီးသွားသည်။ သေးပေါက်သည်။ ❸ စကားအပြောအဆို ရိုင်းဆိုင်းယုတ်မာသည်။ အပြောအဆို ညစ်ညမ်းသည်။

[اَلْجَعَسُ] မြေဩဇာအဖြစ်အသုံးပြုရသော နွားချေး၊ ကျွဲချေးစသည်။

[اَلْجَعِيْسُ] ထူထဲသော၊ ဖွံ့ထွားသော။

[اَلْجُعْسُوْسُ] ❶ အရုပ်ဆိုး၍ အလွန်အရုပ်ဆိုးသောသူ။ ❷ ရုပ်ဆိုးပြီး အကျင့်ယုတ်သူ။(ج) [جَعَاسِيْسُ]။

❁ [اَلْجَعْشَمُ] ခါးလယ်ပိုင်။ အလယ်အလတ်။ (ج) [جَعَاشِمُ]။

[اَلْجُعْشُمُ] လူပုစိတ်တို။(ج)[جَعَاشِيْمُ]။

❁ [اَلْجُعْضِيْضُ] မြက်ပင်တစ်မျိုး။ကြည့်[اَلتِّفَافُ]။

❁ [جَعَظَ ـ] ❶ [ـ فُلَانًا عَنِ الشَّيْءِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ဝေးရာသို့ မောင်းထုတ်သည်။ ❷ [ـ عَلَيْهِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံသို့)ထွက်လာပြီး သူ၏အမှုကိစ္စများ၌ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သည်။

[جَعْظٌ] ❶ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ဝေးရာသို့ မောင်းထုတ်ခြင်း။ ❷ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံသို့)ထွက်လာပြီး သူ

မစင်စွန့်ခြင်း။

[مِجْعَارٌ] ဝမ်းချုပ်သော၊ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ အပူလွန်ကဲသော(သူ)။[اِنِّي مِجْعَارُ الْبَطْنِ] ကျွန်ုပ်သည် ဝမ်းချုပ်တတ်သူဖြစ်သည်။

[تَجَعَّرَ] ရေတွင်းထဲသို့ ဆင်းရန်အတွက် ခါး၌ ကြိုးချည်ထားသည်။

[اَلْجَاعِرَةُ] ❶ စအို။ ❷ (သားရဲတိရစ္ဆာန်၏) မစင်။ ❸ တင်ပါး။

[جَعَارِ] [اُمُّ الْجَعَارِ] ခွေးအ။

[اَلْجِعَارُ] ❶ ရေတွင်းထဲသို့ ဆင်းသူများ မိမိတို့၏ခါး၌ ချည်နှောင်ရသောကြိုး။(ယင်းကြိုးအစတစ်ဘက်ကို ခါး၌ချည်၍ ကျန်တစ်ဘက်ကို ရေတွင်းပေါ်ရှိ လူတစ်ယောက်က ဆွဲထားရသည်။) ❷ တိရစ္ဆာန်၏တင်ပါး၌ ပြုလုပ်ထားသော အမှတ်အသား။

[اَلْجَعْرُ] ❶ စအို၌ကပ်နေသော မစင်အခြောက်။ ❷ သားရဲတိရစ္ဆာန်၏မစင်။(ج) [جُعُوْرٌ]။

[اَلْجَعْرَاءُ] စအို။

[اَلْجَعْرَانُ] ❶ [اَبُوْ جَعْرَانَ]ချေးထိုးပိုးကောင်။ ❷ [اُمُّ جِعْرَانَ]လင်းတငှက်။

[اَلْجُعْرَةُ] ❶ ခါး၌ထင်ကျန်ရစ်သော ကြိုးအရာ။ ❷ ပင်စည်နှင့်အနံ့ ဖွံ့ဖြိုးသော ဂျောင်ပင်၊ မုယောစပါးပင်။

[اَلْجِعِرَّى] ❶ စအို။ ❷ သောက်ရေအိုးစင် ကစားနည်း။(ယင်းကစားနည်း၌ ကလေးနှစ်ဦးက မိမိတို့၏အလယ်၌ ကလေးတစ်ယောက်ကို လက်ဖြင့်တင်မ၍ကစားရသည်။)

[اَلْمَجْعَرُ] စအို။

၏အမှုကိစ္စများ၌ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း။

[جَعِظَ ـ] အကျင့်စာရိတ္တ ဆိုးရွားသည်။ အကျင့်ယုတ်သည်။

[جَعْظ] အကျင့်စာရိတ္တ ဆိုးရွားခြင်း။ အကျင့်ယုတ်ခြင်း။

[اَجْعَظَ] (၁) [ـ فُلَانًا عَنِ الشَّيْءِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ဝေးရာသို့ မောင်းထုတ်သည်။ (၂) ထွက်ပြေးသည်။ ကိုယ်လွတ်ရုန်းပြေးသည်။

[جَعَّظَ] [ـ عَلَيْهِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံသို့)ထွက်လာပြီး သူ၏အမှုကိစ္စများ၌ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သည်။

[اَلْجَعْظُ] (၁) ထုထည်ကြီးမားသော (အရာ)။ (၂) မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီး၍မောက်မာသောသူ။﴿اَلَا اُنَبِّئُكُمْ بِاَهْلِ النَّارِ كُلُّ جَظٍّ جَعْظٍ﴾ ငရဲသားများမည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြသည်ကို အသင်တို့အား ကျွန်ုပ်မပြောဘဲနေရမည်လော။ စင်စစ် ငရဲသားများသည် မိမိတို့ကိုယ်ကို အထင်ကြီး၍ မောက်မာဆိုးသွမ်းသူများဖြစ်ကြ၏။ (၃) အကျင့်ယုတ်သူ။

✿ [جَعَّ ـ] (၁) [ـ فُلَانٌ]မြေကြီးကိုစားသည်။ (၂) [ـ فُلَانًا]မြေကြီးဖြင့် ပစ်ပေါက်သည်။

[جَعٌّ] (၁) မြေကြီးကိုစားခြင်း။ (၂) မြေကြီးဖြင့် ပစ်ပေါက်ခြင်း။

✿ [جَعَفَ ـ] (၁) မှောက်လှန်သည်။ (၂) ဆွဲနုတ်သည်။ (၃) [ـ فُلَانًا]မြေကြီးပေါ် ဆွဲဖွတ်ချသည်။ ဆွဲဖွတ်၍ မြေကြီးပေါ် ပစ်ကျစေသည်။

[جَعْفٌ] (၁) မှောက်လှန်ခြင်း။ (၂) ဆွဲနုတ်ခြင်း။ (၃) မြေကြီးပေါ် ဆွဲဖွတ်ချခြင်း။ ဆွဲဖွတ်၍ မြေကြီးပေါ် ပစ်ကျစေခြင်း။

[اَجْعَفَ] [ـ فُلَانًا]မြေကြီးပေါ် ဆွဲဖွတ်ချသည်။ ဆွဲဖွတ်၍ မြေကြီးပေါ် ပစ်ကျစေသည်။

[اِجْتَعَفَ] [ـ الشَّجَرَةَ](အပင်ကို)ဆွဲနုတ်သည်။

[اِنْجَعَفَ] (၁) ကပြောင်းကပြန်ဖြစ်သည်။ (၂) ဆွဲနုတ်သဖြင့် ကျွတ်ထွက်သည်။ (၃) မြေကြီးပေါ် ဆွဲဖွတ်ချသဖြင့် လဲကျသည်။

[اَلْجَاعِفُ] [سَيْلٌ جَاعِفٌ]အပင်များနှင့် အဆောက်အဦးများကို ကျွတ်ထွက်သွားအောင် တိုက်စားသောရေစီး။

[اَلْجُعَافُ] [سَيْلٌ جُعَافٌ]အပင်များနှင့် အဆောက်အဦးများကို ကျွတ်ထွက်သွားအောင် တိုက်စားသောရေစီး။

[اَلْجَعْفُ] အနည်းငယ်မျှဖြစ်သော(အရာ)။ [مَاعِنْدَهُ مِنَ الْمَتَاعِ الَّا جَعْفٌ]သူ့ဆီမှာ ဥစ္စာပစ္စည်း အနည်းငယ်သာရှိတယ်။

✿ [اَلْجَعْفَرُ] (၁) မြစ်၊ ချောင်း။ (၂) အလွန်နို့ထွက်ကောင်းသော ကုလားအုတ်မ။(ج)[جَعَافِرُ]။

[اَلْجَعْفَرِيَّةُ] (၁) အေမာမ်ဂျအ်ဖရ်ဆွာဒိက် အိဗ်နုမုဟမ္မဒ်အလ်ဘာကိရ်၏နောက်လိုက် ရှိအဟ်အုပ်စုတစ်စု၏အမည်။ (၂) ဂျအ်ဖရ်အိဗ်နုဟရဗ်နှင့် ဂျအ်ဖရ်အိဗ်နုမုဘတ်ရှ်ရှိရ်တို့၏နောက်လိုက် မုအ်တဇိလဟ်အုပ်စုတစ်စု။

✿ [اَلْجَعْفِيلُ] ကပ်ပါးပင်တစ်မျိုး။ ယင်းအပင်ကို အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံ၌[الْهَالُوكُ]ဟု ခေါ်သည်။

✿ [جَعَلَ ـ] (၁) တီထွင်ပြုလုပ်သည်။ ဖန်ဆင်းသည်။﴿وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَالنُّوْرَ﴾ထိုအရှင်

မြတ်သည် အမှောင်ထုများနှင့် အလင်းကို ဖန်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်။ ❷ ပြုမူသည်။ ❸ [ـعَلَى كَذَا]ထည့်ထားသည်။ ချထားသည်။ [لَمْ اَجْعَلْ هٰذَا الْاَمْرَ بِظَهْرٍ]ဒီကိစ္စကို ငါ နောက်ကျောမှာ မထားခဲ့ပါ။(ဒီကိစ္စကို ပစ်ထားခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါ။ အလေးအနက်ထား၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။) ❹ [ـفُلَانًا كَذَا]ခန့်အပ်သည်။[جَعَلَهُ حَاكِمًا فِى هٰذَا الْاَمْرِ]ဒီကိစ္စမှာ သူ့ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သူအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့တယ်။ ❺ [ـ اَلشَّيْءَ كَذَا]ဖြစ်သွားစေသည်။ ပြောင်းလဲသွားစေသည်။
[جَعَلَ الْقَدِيْمَ حَدِيْثًا]အဟောင်းကို အသစ်ဖြစ်စေသည်။[جَعَلَ الْحُسْنَ قَبِيْحًا]လှပသူကို အရုပ်ဆိုးသူဖြစ်စေသည်။ ❻ [ـيَفْعَلُ كَذَا]အစပြုသည်။ [جَعَلَ يَكْتُبُ]သူ စာရေးစပြုသည်။ ❼ [ـهُ كَذَا]ထင်သည်။[جَعَلَ الْحَقَّ بَاطِلًا]အမှန်ကို အမှားဟုထင်သည်။ ❽ ပေးကမ်းချီးမြှင့်သည်။[اِجْعَلْنِى نِصْفَ هٰذَا]ဒီပစ္စည်းတစ်ဝက် ကျွန်တော်ကို ပေးပါ။
❾ [ـلَهُ عَلَى كَذَا]အဖိုးအခ သတ်မှတ်သည်။ ❿ [ـالْقِدْرَ](အိုးကို)လက်နှိုးအဝတ်ဖြင့် ကိုင်၍ ချသည်။

[جَعْلٌ] ❶ တီထွင်ပြုလုပ်ခြင်း။ ဖန်ဆင်းခြင်း။ ❷ ပြုမူခြင်း။ ❸ ထည့်ထားခြင်း။ ချထားခြင်း။ ❹ ခန့်အပ်ခြင်း။ ❺ ဖြစ်သွားစေခြင်း။ ပြောင်းလဲသွားစေခြင်း။ ❻ အစပြုခြင်း။ ❼ ထင်ခြင်း။ ❽ ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်း။ ❾ (အိုးကို)လက်နှိုးအဝတ်ဖြင့် ကိုင်၍ ချခြင်း။

[جُعْلٌ . جَعَالَةٌ] အဖိုးအခ သတ်မှတ်ခြင်း။

[جَعِلَ ـَ] ❶ ချေးထိုးပိုးကောင် ပေါ်များသည်။ ❷ [ـالْمَاءُ](ရေ၌)ချေးထိုးပိုးကောင်ကျသေသည်။ ❸ [ـالصَّبِيُّ](ကလေးငယ်)ဝပြီးပုသည်။

[جَعَلٌ] ❶ ချေးထိုးပိုးကောင် ပေါ်များခြင်း။ ❷ (ရေ၌)ချေးထိုးပိုးကောင် ကျသေခြင်း။ ❸ (ကလေးငယ်)ဝပြီးပုခြင်း။

[جَعِلٌ] ❶ ချေးထိုးပိုးကောင် ပေါ်များသော(နေရာ)။ ❷ ချေးထိုးပိုးကောင် ကျသေသော(ရေ)။ ❸ ဝပြီးပုသော(ကလေးငယ်)။

[اَجْعَلَ] ❶ ချေးထိုးပိုးကောင် ပေါ်များသည်။ ❷ [ـالْمَاءُ](ရေ၌)ချေးထိုးပိုးကောင် ကျသေသည်။ ❸ [ـالصَّبِيُّ](ကလေးငယ်)ဝပြီးပုသည်။ ❹ [ـفُلَانًا اَوْ لَهُ]လုပ်ခကို သတ်မှတ်ပေးသည်။ ❺ [ـالْقِدْرَ](အိုးကို)လက်နှိုးအဝတ်ဖြင့် ကိုင်၍ ချသည်။

[جَاعَلَ] [ـفُلَانًا اَوْ لَهُ]လုပ်ခကို သတ်မှတ်ပေးသည်။

[مُجَاعَلَةٌ . جِعَالٌ] လုပ်ခကို သတ်မှတ်ပေးခြင်း။

[اِجْتَعَلَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ပြုလုပ်သည်။ [اِجْتَعَلَ مِنَ الْخَشَبِ السَّرِيْرَ]သစ်သားဖြင့် ကုတင်ကို ပြုလုပ်သည်။ ❷ [ـ الْجُعْلَ]လုပ်ခကို လက်ခံယူသည်။

[تَجَاعَلَ] [تَجَاعَلُوا الشَّيْءَ]တစ်စုံတစ်ရာကို မိမိတို့အကြား၌ထားသည်။ ဘုံပစ္စည်းအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။

[اَلْجِعَالُ] ❶ လုပ်အားခ၊ အလုပ်ဖြစ်ရန်အတွက် ပေးရသောတံစိုးလက်ဆောင်။ ❷

လက်နီးအဝတ်။(ဇ)[جُعَلٌ]။

[اَلْجَعَالَةُ] လုပ်အားခ၊ အလုပ်ဖြစ်ရန်အတွက် ပေးရသော တံစိုးလက်ဆောင်။(ဇ)[جَعَائِلُ]။

[اَلْجُعْلُ] လုပ်အားခ၊ အလုပ်ဖြစ်ရန်အတွက် ပေးရသော တံစိုးလက်ဆောင်။(ဇ)[جُعُولٌ]။

[اَلْجُعَلُ] ❶ ချေးထိုးပိုးကောင်။ ❷ အသားမည်း၍အရုပ်ဆိုးသော(သူ)။ ❸ ပေကပ်ကပ်နိုင်သောသူ။ ဖွတ်တရွတ်ပြုမူတတ်သူ။(ဇ)[جِعْلَانٌ]။

[اَلْجِعْلَةُ] ❶ အပင်ပေါက်။ အပင်ခွဲ။ ❷ ပုသောစွန်ပလွံပင်။(ဇ)[جَعْلٌ]။

[اَلْجَعِيلَةُ] လုပ်အားခ၊ အလုပ်ဖြစ်ရန်အတွက် ပေးရသော တံစိုးလက်ဆောင်။(ဇ)[جَعَائِلُ]။

❀ [جَعِمَ ـَ] ❶ အလွန် အလိုရမ္မက်ကြီးသည်။ ငမ်းငမ်းတက်ဖြစ်သည်။ လောဘကြီးသည်။ [ـاِلَى الطَّعَامِ](အစားအစာကို)ငမ်းငမ်းတက်ဖြစ်သည်။ စားလိုစိတ် ပြင်းထန်သည်။ ❷ [ـالْبَعِيرَ](ကုလားအုပ်ကို)မစားနိုင်အောင် ပါးချုပ်တပ်ဆင်ပေးထားသည်။

[جَعْمٌ] ❶ အလွန်အလိုရမ္မက်ကြီးခြင်း။ ငမ်းငမ်းတက်ဖြစ်ခြင်း။ လောဘကြီးခြင်း။ ❷ (ကုလားအုပ်ကို)မစားနိုင်အောင် ပါးချုပ်တပ်ဆင်ပေးထားခြင်း။

[جَعِمَ ـَ] ❶ အလွန် အလိုရမ္မက်ကြီးသည်။ ငမ်းငမ်းတက်ဖြစ်သည်။ လောဘကြီးသည်။ [ـتِ الْإِبِلُ](ကုလားအုတ်)စားစရာမတွေ့သဖြင့် အရိုးကို ကိုက်ဖဲ့သည်။[ـاِلَى الطَّعَامِ](အစားအစာကို)ငမ်းငမ်းတက်ဖြစ်သည်။ စားလိုစိတ် ပြင်းထန်သည်။ ❷ [ـلِكَذَا]ပေါ့ပါးသည်။ ❸ အသံသြဇာအပြည့်ဖြင့် ပြောသည်။ လည်ချောင်းအပြည့် ပြောသည်။

[جَعَمٌ] ❶ အလွန် အလိုရမ္မက်ကြီးခြင်း။ ငမ်းငမ်းတက်ဖြစ်ခြင်း။ လောဘကြီးခြင်း။ ❷ ပေါ့ပါးခြင်း။ ❸ အသံသြဇာအပြည့်ဖြင့် ပြောခြင်း။ လည်ချောင်းအပြည့် ပြောခြင်း။

[جَعِمٌ] [جَعِمُ الْكَلَامِ]အသံသြဇာအပြည့်ဖြင့်ပြောသော(သူ)။ လည်ချောင်းအပြည့် ပြောသော(သူ)။

[أَجْعَمَ] ❶ [ـالْمَكَانُ](နေရာ၌)တိရစ္ဆာန်များစားထားသဖြင့် အပင်ကင်းမဲ့သည်။ ❷ [ـالْقَوْمُ](၎င်းတို့၏)တိရစ္ဆာန်များ ဝမ်းလျှောရောဂါဖြစ်သည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်သည်။ အမြစ်လှန်သည်။

[اَلْجُعَامُ] တိရစ္ဆာန်များ၌ဖြစ်သော ဝမ်းလျှောသည့်ရောဂါ။

[اَلْجِعْمُ] ဆာလောင်မှု။ ဆာတော်မှု။

[اَلْجِعْمِيُّ] အာသာငမ်းငမ်းဖြစ်သောသူ။ အလွန်လောဘကြီးသူ။

[اَلْجُعْمُومُ] ❶ မလိုလားအပ်သော၊ မတောင့်တအပ်သောအရာကိုမှ လိုချင်တတ်မက်သောသူ။ ❷ အလွန်ဆာလောင်နေသောမိန်းမ။

[اَلْجَيْعَمُ] ❶ ဆာလောင်သောသူ။ ❷ မိမိလိုချင်သောအရာမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်အရာကိုမျှမမြင်သူ။

[اَلْمَجْعَمُ] နိုလှုံရာနေရာ။ အကြပ်အတည်းကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့်နေရာ။(ဇ)[مَجَاعِمُ]။

✿ [جَعَا ـ] ၁ [ـ الْجِعَةَ]ဘီယာအရက် ပြုလုပ်သည်။ ၂ [ـ الْبَعْرَ](ကုလားအုပ်ချေး၊ မြင်းချေးစသည်ကို)စု၍ ပုံထားသည်။

[جَعْوٌ] ၁ ဘီယာအရက် ပြုလုပ်ခြင်း။ ၂ (ကုလားအုပ်ချေး၊ မြင်းချေးစသည်ကို)စု၍ ပုံထားခြင်း။

[اَلْجِعَةُ ـ اَلْجِعْوُ] ဂျုံ၊ မုယောဆန်စသည်တို့ဖြင့် ချက်လုပ်ထားသောဘီယာအရက်။

[اَلْجَعْوُ] ၁ မြေကြီး။ ၂ (ကုလားအုပ်ချေး၊ မြင်းချေးစသည်၏)အစုအပုံ။ ၃ တင်းပါး။ ကိုယ်အောက်ပိုင်း။

✿ [اَلْجَعْوَلُ] ငှက်ကုလားအုတ်ပေါက်စ။ (ج) [جَعَاوِلُ]။

✿ [اَلْجُغْرَافِيَّةُ] ✿ ပထဝီဝင် ဘာသာရပ်။

✿ [جَفَا ـ] ၁ [ـ الزَّبَدُ]အမြှုပ်ထသည်။ ၂ [ـ الْقِدْرُ](အိုး)ဆူပွက်ပြီး အမြှုပ်များဖိတ်စင်ကျသည်။ ၃ [ـ الْوَادِى غُثَائَهُ](ချိုင့်ဝှမ်းရှိရေများ သစ်ဆွေး၊ သစ်ရွက်အဆွေးများကို)သည်ဆောင် အနည်ကျစေသည်။ ၄ [ـ الْقِدْرُ](အိုးရှိ အမြှုပ်များကို)ရှင်းလင်းဖယ်ရှားသည်။ ၅ [ـ الْقِدْرُ](အိုးကို)သွန်မှောက်သည်။﴿اِنَّهُ حَرَّمَ الْحُمُرَ الْاَهْلِيَّةَ فَجَفَئُوا الْقُدُوْرَ﴾။ တမန်တော်မြတ်သည် အိမ်မွေးမြည်းတို့ကို စားခြင်းမှ တားမြစ်ခဲ့ရာ ၎င်းတို့သည် အိုးများကို သွန်မှောက်ခဲ့ကြကုန်၏။ ၆ [ـ الرَّجُلَ]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ နပမ်းသတ်သည်။ ၇ [ـ بِهِ الْاَرْضَ]မြေပေါ်သို့ ဖွတ်ချသည်။ မြေကြီးပေါ် ပစ်ကျစေသည်။ ၈ [ـ الشَّجَرَ](သစ်ပင်ကို)နှုတ်ပစ်သည်။ ၉ ခုတ်ဖြတ်သည်။ ၁၀ [ـ الْبَابَ](တံခါးကို)ပိတ်သည်။

[جَفْؤٌ ـ جُفُوْءٌ] ၁ အမြှုပ်ထခြင်း။ ၂ (အိုး)ဆူပွက်ပြီး အမြှုပ်များဖိတ်စင်ကျခြင်း။ ၃ (ချိုင့်ဝှမ်းရှိရေများ သစ်ဆွေး၊ သစ်ရွက်အဆွေးများကို)သည်ဆောင် အနည်ကျစေခြင်း။ ၄ (အိုးရှိအမြှုပ်များကို)ရှင်းလင်းဖယ်ရှားခြင်း။ ၅ (အိုးကို)သွန်မှောက်ခြင်း။ ၆ တွန်းထိုးလှဲချသည်။ နပမ်းသတ်ခြင်း။ ၇ မြေပေါ်သို့ ဖွတ်ချခြင်း။ မြေကြီးပေါ် ပစ်ကျစေခြင်း။ ၈ (သစ်ပင်ကို)နှုတ်ပစ်သည်။ ၉ ခုတ်ဖြတ်ခြင်း။ ၁၀ (တံခါးကို)ပိတ်ခြင်း။

[اَجْفَأَ] ၁ [ـتِ الْاَرْضُ](မြေညံ့ဖျင်းသည်။ ၂ [ـ الْقِدْرُ](အိုး)ဆူပွက်ပြီး အမြှုပ်တက်သည်။ ၃ [ـ الْوَادِى](ချိုင့်ဝှမ်းရှိရေများ သစ်ဆွေး၊ သစ်ရွက်အဆွေးများကို)သည်ဆောင်သည်။ ၄ [ـ الْقِدْرَ](အိုးရှိ အမြှုပ်များကို)ရှင်းလင်းဖယ်ရှားသည်။ ၅ [ـ الرَّجُلَ]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ နပမ်းသတ်သည်။ ၆ [ـ مَاشِيَتَهُ]တိရစ္ဆာန်ကို အစာမကျွေးဘဲ မောင်းနှင်၍ မောပန်းစေသည်။ ၇ [ـ الْبَابَ](တံခါးကို)ပိတ်သည်။

[اِجْتَفَأَ] [ـ الشَّجَرَ](သစ်ပင်ကို)နှုတ်ပစ်သည်။

[تَجَفَّأَ] [ـتِ الْاَرْضُ](မြေညံ့ဖျင်းသည်။

[اَلْجُفَاءُ] ၁ အမြှုပ်။ ၂ ရေပေါ်၌ အမှိုက်များဖြင့် ပေါလောပေါ်နေသော ရေမြှုပ်။ ၃ အလဟဿ၊ အချည်းအနှီး။ ﴿فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾သို့ဖြစ်ရာ အညစ်အကြေးသည် အသုံးမဝင်သောအရာအဖြစ်

အချည်းနှီးဖြစ်သွား၏။❸ ခွဲထွက်ရေးသမားတို့၏အသင်း။ အဖွဲ့။ သင်းကွဲ။[نَبَذَهُ جُفَاءً] မိတ်ဆွေအဖြစ်မှ စွန့်လွှတ်သည်။

✿ [اَلْجِفْتُ] ❶ မွေးညှပ်။ ❷ ဇာဂနာ။ ❸ ကဏန်းလက်မပုံညှပ်။

✿ [جَفْجَفَ] ❶ [_الثَّوْبُ الْجَدِيْدُ](အဝတ်အသစ်)ကော်ရည်မစင်သဖြင့် တရှမ်းရှမ်းအသံမြည်သည်။ ❷ မခြောက်တခြောက်ဖြစ်သည်။ အစိုဓါတ်ကျန်ရှိသည်။ ❸ [_الْمَوْكَبُ](အခမ်းအနား၊ အခင်းအကျင်း၌ အစီးအနင်းကိုဟန်ရေးပြ စီးနင်းသူများ)ပေါ့ပါးညှင်သာစွာသွားသည်။ ❹ [_النَّعَمَ](တိရစ္ဆာန်များကို)တစ် ကောင်နှင့်တစ်ကောင်ထပ်သည်အထိ တရကြမ်းမောင်းနှင်သည်။ ❺ [_الْمَاشِيَةَ] (တိရစ္ဆာန်များကို)စုစည်းသည်။ ❻ ဖမ်းလှောင်ထားသည်။

[تَجَفْجَفَ] ❶ [_الطَّائِرُ](ငှက်)မိမိ၏အမွေးအတောင်ကို ထောင်ထစေသည်။ ❷ (ငှက်) မိမိ၏ဥပေါ်၌ ဝပ်သည်။

[اَلْجَفَاجِفُ] ❶ အသွင်သဏ္ဌာန်၊ ပုံစံ။ ❷ အဝတ်အထည်။

[اَلْجَفْجَفُ] ❶ ကုန်းမြေ၊ ကုန်းမြင့်။ ❷ မြေနိမ့်၊ ချိုင့်ဝှမ်း။ ❸ ပြန့်ပြူးညီညာ၍ ကျယ်ဝန်းသောလွင်ပြင်။ ❹ ထိတွေ့သမျှကို ခြောက်သွေ့စေသောလေ။ ❺ ပေါက်တတ်ကရပြောသူ။ အမှားမှားအယွင်းယွင်း ပြောဆိုသူ။

✿ [جَفَخَ _] မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ဝင့်ကြွားသည်။

[جَفْخٌ] မောက်မာခြင်း။ မာနကြီးခြင်း။ ဝင့်ကြွားခြင်း။

[جَفَّاخٌ] မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။ ဝင့်ကြွားသော(သူ)။

[جَافَخَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာ ဆက်ဆံသည်။ အပြိုင်အဆိုင်မာနထားသည်။

✿ [جَفَرَ _] ❶ ကာမစပ်ယှက်မှု ကင်းပြတ်သည်။ ❷ [_الْجَدْيُ](ဆိတ်ပေါက်စ)အစာစားနိုင်သည့်အရွယ်သို့ ရောက်သည်။ ဗိုက်နှင့်ကိုယ် ကြီးမားလာသည်။ ❸ [_جَنْبَاهُ] (ဘေးနှစ်)ဘက် ကျယ်သည်။ ဖျက်ကျယ်သည်။ ❹ [_مِنَ الْمَرَضِ](ရောဂါဝေဒနာမှ) ကင်းစင်သည်။ ဝေဒနာ သက်သာပျောက်ကင်းသည်။

[جُفُوْرٌ] ❶ ကာမစပ်ယှက်မှု ကင်းပြတ်ခြင်း။ ❷ (ဆိတ်ပေါက်စ)အစာ စားနိုင်သည့်အရွယ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ဗိုက်နှင့်ကိုယ် ကြီးမားလာခြင်း။ ❸ (ဘေးနှစ်)ဘက် ကျယ်ခြင်း။ ဖျက်ကျယ်ခြင်း။ ❹ (ရောဂါဝေဒနာမှ)ကင်းစင်ခြင်း။ ဝေဒနာ သက်သာပျောက်ကင်းခြင်း။

[اَجْفَرَ] ❶ ကာမစပ်ယှက်မှု ကင်းပြတ်သည်။ ❷ [_الْجَدْيُ](ဆိတ်ပေါက်စ)အစာစားနိုင်သည့်အရွယ်သို့ ရောက်သည်။ ဗိုက်နှင့်ကိုယ် ကြီးမားလာသည်။ ❸ [_جَنْبَاهُ] (ဘေးနှစ်)ဘက် ကျယ်သည်။ ဖျက်ကျယ်သည်။ ❹ [_مِنَ الْمَرَضِ](ရောဂါဝေဒနာမှ) ကင်းစင်သည်။ ဝေဒနာ သက်သာပျောက်ကင်းသည်။ ❺ ပျောက်ကွယ်သည်။ ❻ ကိုယ်

နှံ ညီစော်နံသည်။ အပုပ်နံ့ ထွက်သည်။ ❼ [ــ عَنْهُ]ကင်းကွာသည်။ အဆက်ပြတ်သည်။ ❽ [ــ الشَّيْءَ]စွန့်လွှတ်ထားသည်။ စွန့်ပစ်သည်။ ❾ [ــ فُلَانًا]ကာမစပ်ယှက်မှုကို ကင်းစေသည်။ ရာဂစိတ် ကုန်ခန်းစေသည်။ ❶❶ [ــ عَنِ الْأَمْرِ]ပြတ်သားသည်။ ❶❶ [ــ الرَّكِيَّةَ](ရေတွင်း)ဘေးနှစ်ဘက်ကို ချဲ့သည်။

[اِجْتَفَرَ] ကာမစပ်ယှက်မှု ကင်းပြတ်သည်။

[تَجَفَّرَ] [ــ الْجَفْرُ](အစားစားနိုင်သည့်အရွယ် ဆိတ်ပေါက်စ)ဝဖြိုးသည်။ နို့စို့ရန်မလိုဘဲ အစာဖြင့် အားအင်ပြည့်သည်။

[اِسْتَجْفَرَ] [ــ الْجَفْرُ](အစားစားနိုင်သည့်အရွယ် ဆိတ်ပေါက်စ)ဝဖြိုးသည်။ နို့စို့ရန်မလိုဘဲ အစာဖြင့် အားအင်ပြည့်သည်။

[اَلْجَفْرُ] ❶ အစာစားနိုင်သည့်အရွယ် ဆိတ်ပေါက်စ။ ❷ အသားအရေ ပြည့်ဖေါင်းနေသော ကလေးငယ်။ ❸ အုတ်စီထားခြင်းမရှိသောရေတွင်း။(ج)[اَجْفَارٌ - جِفَارٌ - جَفَرَةٌ]။ ❹ သာဝကကြီးအလီ သို့မဟုတ် အေမာမ်ဂျအ်ဖရ်က အနာဂတ်၌ဖြစ်မည့်အရာများကို ကြိုတင်ရေးသားထားသော သားရေချပ်။ [عِلْمُ الْجَفْرِ]အနာဂတ်ကို ကြိုတင်ဟောသည့် အတတ်ပညာ။ ❺ စကားဝှက်။ ❻ အတွက်ကြောင့်။[فَعَلْتُ كَذَا مِنْ جَفْرِ كَذَا]ဒီကိစ္စကို ဒါကြောင့် ငါလုပ်ခဲ့ရတယ်။

[اَلْجُفْرَةُ] ❶ အလယ်ဗဟို။ ❷ အဝိကအပိုင်း။ ❸ ရေတွင်းကျယ်။ ❹ ရင်အုပ်အတွင်းပိုင်း။(ج)[جُفَرٌ - جِفَارٌ]။

[اَلْجُفَرَّى] အဖူး၏အခွံ။

[اَلْجَفِيرُ] မြားထည့်သည့်အိတ်။ မြားပူး။ [لَيْسَ فِي جَفِيرِهِ غَيْرُ زَنْدَيْنِ]သူ့မြားပူးထဲမှာ မီးမွှေးတံနှစ်ချောင်းကလွဲလို့ ဘာမှမရှိဘူး။ (အသုံးမကျတဲ့ကောင်)။

[اَلْجَفِيرَةُ] မြားထည့်သည့်အိတ်။ မြားပူး။

[اَلْمَجْفَرُ] ကာမအားကို ဆုတ်ယုတ်စေသည့် အစားအစာ။(ج)[مَجَافِرُ]။

[اَلْمُجْفَرُ] ❶ ရင်အုပ်ကြီးသော ကုလားအုတ်၊ မြင်းစသည်။ ❷ ဘေးနှစ်ဘက် ကျယ်သော(အရာ)။ ဗျက်ကျယ်သော(အရာ)။

[اَلْمَجْفَرَةُ] ကာမအားကို ဆုတ်ယုတ်စေသည့် အစားအစာ။(ج)[مَجَافِرُ]။

✽ [جَفِسَ ـَ] ❶ [ــ الطَّعَامَ](အစားအစာကို)အီသည်။ ရင်ပြည့်သည်။ ❷ [ــتْ نَفْسُهُ مِنَ الطَّعَامِ] အစာစားချင်စိတ် ကင်းမဲ့သည်။ အစားအစာကို မုန်းသည်။

[جَفْسٌ - جَفَاسَةٌ] ❶ (အစားအစာကို)အီခြင်း။ ရင်ပြည့်ခြင်း။ ❷ အစာစားချင်စိတ် ကင်းမဲ့ခြင်း။ အစားအစာကို မုန်းခြင်း။

[جَفِسٌ] ❶ (အစားအစာကို) အီသော(သူ)။ ရင် ပြည့်သော(သူ)။ ❷ အစာစားချင်စိတ် ကင်းမဲ့ခြင်း။ အစားအစာကို မုန်းသော(သူ)။

✽ [جَفَشَ ـِ] ❶ [ــهُ]စုစည်းသည်။ စုဆောင်းသည်။ ❷ ဖြေးဖြေးသာသာညှစ်သည်။ ❸ [ــ النَّاقَةَ](ကုလားအုတ်မကို)လက်ချောင်းထိပ်များဖြင့် နို့ညှစ်သည်။

[جَفْشٌ] ❶ စုစည်းခြင်း။ စုဆောင်းခြင်း။ ❷ ဖြေးဖြေးသာသာညှစ်ခြင်း။ ❸ (ကုလား

အုတ်မကို)လက်ချောင်းထိပ်များဖြင့် နှိုညှစ်ခြင်း။

✿ [جَفَظَ ـُ] ဖြည့်သည်။ ပြည့်စေသည်။

[جَفْظٌ] ဖြည့်ခြင်း။ ပြည့်စေခြင်း။

[اِجْفَاظَّ] ❶ သေလုမျောပါးဖြစ်သည်။ အသက်ငင်သည်။ ❷ [ـتِ الْجِيفَةُ](အသေကောင်)ပုပ်ပွသည်။

[اَلْجَفْظُ] သဘော်ကြိုး။

[اَلْجَفِيظُ] ပုပ်ပွနေသောအသေကောင်။

✿ [جَفَّ ـِ] ❶ [ـ الشَّيْءُ]ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ]စကားမပြောဘဲ ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေသည်။

[جُفُوفٌ - جَفَافٌ] ❶ ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❷ စကားမပြောဘဲ ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေခြင်း။

[جَفَّ ـُ] [ـ الشَّيْءَ]စုဆောင်းသည်။ စုစည်းသည်။

[جَفٌّ] စုဆောင်းခြင်း။ စုစည်းခြင်း။

[جَفَّفَ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]အခြောက်ခံသည်။ ခြောက်သွေ့စေသည်။ ❷ [ـ الْاِنْسَانَ اَوِ الْفَرَسَ] (လူသို့မဟုတ် မြင်းကို)စစ်မြေပြင်၌ ထိခိုက်မှုမှ ကာကွယ်ရန် ချပ်ဝတ်တန်ဆာကို ဆင်ပေးသည်။

[اِجْتَفَّ] [ـ مَافِى الْاِنَاءِ](ခွက်ထဲ၌ရှိသမျှကို) တစ်စက်မကျန် သောက်သည်။

[تَجَفَّفَ] ❶ ခြောက်သွေ့သည်။ ❷ [ـ الطَّائِرُ] (ငှက်)မိမိ၏ဥပေါ်၌ ဝပ်သည်။

[اَلتِّجْفَافُ] ချပ်ဝပ်တန်ဆာ။(စစ်မြေပြင်၌ ထိခိုက်မှုမှ ကာကွယ်ရန် လူသို့မဟုတ် မြင်းအား ဆင်ယင်ပေးရသော ချပ်ဝတ်။)(ج)[تَجَافِيفُ]။

[اَلْجَفَافُ] အခြောက်ခံထားသည့်အရာ။

[اَلْجُفَافَةُ] လွင့်စင်ပြန့်ကြဲနေသော မြက်ခြောက်၊ ကောက်ရိုးစသည်။

[اَلْجَفَفُ] ❶ ခြောက်သွေ့ကြမ်းတမ်းသောမြေ။ ❷ လိုအင်ဆန္ဒ။ လိုအပ်ချက်။

[اَلْجَفُّ] လူအုပ်။

[اَلْجُفُّ] ❶ အတွင်း၌ ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်နေသော(အရာ)။ ❷ အဖူး၏အကာ။ ❸ ရေပုံးငယ်။ ❹ အဖိုးအို။ ❺ ကုန်းမြေမြင့်။ ကုန်းပေါ်ပိုင်း။ ❻ ကိုယ်ထည်ပိုင်း။ ❼ လူအုပ်စု။ (ج)[جُفُوفٌ]။

[اَلْجُفَّةُ] ❶ ရေပုံးငယ်။ ❷ လူအုပ်စု။

[اَلْجَفِيفُ] အပင်ခြောက်။

[اَلْمُجَفِّفُ] ခြောက်သွေ့မှုကို အားပေးသောပစ္စည်း။

✿ [جَفَلَ ـِ] ❶ [ـ الشَّعْرُ](ဆံပင်၊ အမွေး)ထောင်သည်။ ❷ တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးသည်။ ❸ အမြန်သွားသည်။ ❹ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသည်။ ❺ [ـ الْفِيلُ](ဆင်)ချေးပါသည်။ ❻ [ـ الشَّيْءَ]အစအနပျောက်စေသည်။ အဝေးသို့ ယူဆောင်သွားသည်။ ❼ [ـ الْبَحْرُ السَّمَكَ] (ပင်လယ်လှိုင်းက ငါးကို)ကမ်းပေါ်တင်စေသည်။ ❽ [ـ الرِّيحُ السَّحَابَ](လေက မိုးတိမ်ကို)တိုက်ခတ်သည်ဆောင်သွားသည်။ ❾ [ـ الشَّيْءَ عَنِ الشَّيْءِ]တစ်ခုကို တစ်ခုနှင့် ဝေးဝေးထားသည်။ ခွါထားသည်။ ❶❶ [ـ الطَّيْرَ] (ငှက်ကို)မောင်းနှင်ထုတ်သည်။ ❶❶ [ـ فُلَانًا] လုံးထွေးသတ်ပုတ်၍ လှဲချသည်။

[جَفْلٌ - جُفُولٌ] ❶ (ဆံပင်၊ အမွေး) ထောင်ခြင်း။

❶ တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးခြင်း။ ❷ အမြန်သွားခြင်း။ ❸ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်း။ ❹ (ဆင်)ချေးပါခြင်း။ ❺ အစအနပျောက်စေခြင်း။ အဝေးသို့ ယူဆောင်သွားခြင်း။ ❻ (ပင်လယ်လှိုင်းက ငါးကို)ကမ်းပေါ်တင်စေခြင်း။ ❼ (လေက မိုးတိမ်ကို)တိုက်ခတ်သည့်ဆောင်သွားခြင်း။ ❽ တစ်ခုကို တစ်ခုနှင့် ဝေးဝေးထားခြင်း။ ခွါထားခြင်း။ ❾❿ (ငှက်ကို)မောင်းနှင်ထုတ်ခြင်း။ ⓫ လုံးထွေးသတ်ပုတ်၍ လှဲချခြင်း။

[أَجْفَلَ] အမြန်သွားသည်။ ထွက်ပြေးသည်။

[جَفَّلَ] ❶ မောင်းနှင်ထုတ်သည်။ ❷ အလုံးစုံ ပျက်စီး၊ ပျောက်ပျက်စေသည်။

[اِنْجَفَلَ] ❶ အလျင်အမြန် ထွက်ပြေးသည်။ ❷ [ـالدِّيْكُ](ကြက်ဖ)လည်ပင်းမွေးထောင်သည်။

[الْاَجْفَلَى] လူအုပ်။ လူအုပ်စု တစ်ခုလုံး။ [دَعَاهُمُ الْاَجْفَلَى]အယုတ်၊ အမြတ်၊ အလတ် မရွေး လူအားလုံးကို ဖိတ်သည်။

[اَلْاَجْفَلَةُ] လူအုပ်။ လူအုပ်စု တစ်ခုလုံး။

[اَلْإِجْفِيْلُ] တွေ့သမျှကို ကြောက်နေသူ။ အကြောက်လွန်သည့် ဝေဒနာခံစားနေရသူ။

[اَلْجُفَالُ] ❶ များပြားလှသော(အရာ)။ ❷ အမြှုပ်၊ ရေမြှုပ်။

[اَلْجُفَالَةُ] ❶ များပြားလှသော(အရာ)။ ❷ အမြှုပ်၊ ရေမြှုပ်။

[اَلْجَفْلُ] ❶ တွေ့သမျှကို ကြောက်နေသူ။ အ ကြောက်လွန်သည့် ဝေဒနာခံစားနေရသူ။ (ج)[جُفُوْلٌ]။ ❷ မိုးရွာသွန်း၍ လွင်းပါးနေသော မိုးတိမ်။ ❸ မည်းနက်သော ပုရွက်ဆိတ်အကြီးစား။

[اَلْجِفْلُ] ဆင်ချေး။(ج)[اَجْفَالٌ]။

[اَلْجَفْلَى] လူအုပ်။ လူအုပ်စု တစ်ခုလုံး။

[اَلْجَفْلَةُ] ❶ အလွန်အရွက်များသော(အပင်)။ ❷ တစ်နှစ်ခန့် မည့ုပ်ဘဲထားသော သိုးမွေး။

[اَلْجُفْلَةُ] တစ်နှစ်ခန့် မည့ုပ်ဘဲထားသော သိုးမွေး။(ج)[جُفَلٌ]။

[اَلْجَفُوْلُ] အဖွားအို။

[اَلْجَفِيْلُ] ❶ များပြားလှသော(သိုးမွေး)။ ❷ စိုက်ခင်းရှိ ရှည်လျားသောအပင်များအား ဖြတ်တောက်ထားသည့်အကိုင်းအလက်များ။ အသီးအနှံများ။

[جَفَنَ ـ] ❶ [ـالطَّعَامَ](အစားအစာကို)ပန်းကန်၌ထည့်သည်။ ❷ [ـنَفْسَهُ عَنِ الشَّيْءِ] (တစ်စုံတစ်ရာမှ)စိတ်ကို ချုပ်တည်းထားသည်။

[جَفْنٌ] ❶ (အစားအစာကို)ပန်းကန်၌ ထည့်ခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာမှ)စိတ်ကို ချုပ်တည်းထားခြင်း။

[جَفَّنَ] ❶ ပန်းကန်ပြုလုပ်သည်။ ❷ အစားအစာထည့်ထားသော ပန်းကန်ကိုပေးသည်။[اِئْتِنَا نُجَفِّنْ لَكَ]မင်း ငါတို့ဆီလာရင် မင်းအတွက် ငါတို့ စားစရာထည့်ထားတဲ့ ပန်းကန် ပေးမယ်။

[تَجَفَّنَ] မိမိကိုယ်ကို ဂျဖ်နဟ်မျိုးနွယ်ဝင် တစ်ဦးဟု ပြောသည်။

[اَلجَفْنُ] ❶ ဓါးအိမ်။ ❷ မျက်လွှာ။ မျက်ခွံ။ [اِنَّهُ لَشَدِيْدُ جَفْنِ الْعَيْنِ]သူဟာ အလွန်အိပ်ရေး အပျက်ခံနိုင်သူဖြစ်တယ်။ (ج) [ـ جُفُوْنٌ] ❸ ။[اَجْفُنٌ ـ اَجْفَانٌ] ❸ [جَفْنُ الْمَاءِ]မိုးတိမ်။ [جَفْنَا الرَّغِيْفِ]ပေါင်မုန့်၏မျက်နှာနှစ်ဘက်။

[اَلْجِفْنُ] ဓါးအိမ်။(ج)[اَجْفَانٌ ـ جُفُوْنٌ] ။[اَجْفُنٌ]

[اَلْجَفْنَةُ] ❶ ရေတွင်းငယ်။ ❷ ပန်းကန်။ ဇလုံ၊ အင်တုံ။ (ج)[جِفَانٌ ـ جِفَنٌ]။ ﴿وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ﴾ရေကန်ကြီးများတမျှ ဇလုံ၊ အင်တုံများ။ ❸ အလွန် ရက်ရောသော (ကျေး)သူ။ ❹ သတ္တုကျို့ချက်သည့်လုံခွက်။

[جَفَا ـ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]နေရာလွဲချော်သည်။ အနေအထား မကျမနဖြစ်သည်။ အံမဝင်ခွင် မကျဖြစ်သည်။ ❷ ဝေးကွာသည်။ ❸ ထူထည်းကျမ်းတမ်းသည်။ ❹ [ـ فُلَانٌ]စရိုက်ကြမ်းသည်။ အကျင့်ဆိုးသည်။ ❺ [ـ فُلَانًا] ကျောခိုင်း၊ အဆက်ဖြတ်သည်။ ❻ [ـ الشَّيْءَ] ဝေးကွာစေသည်။ ❼ [ـ الشَّيْءُ عَلَيْهِ]လေးလံသည်။ ခက်ခဲပင်ပန်းစေသည်။ ❽ [ـ الْبَقْلَ] (ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်ကို)အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်သည်။

[جَفَاءٌ ـ جَفْوٌ] ❶ နေရာလွဲချော်ခြင်း။ အနေအထား မကျမနဖြစ်ခြင်း။ အံမဝင်ခွင်မကျဖြစ်ခြင်း။ ❷ ဝေးကွာခြင်း။ ❸ ထူထည်းကျမ်းတမ်းခြင်း။ ❹ စရိုက်ကြမ်းခြင်း။ အကျင့်ဆိုးခြင်း။ ❺ ကျောခိုင်း၊ အဆက်ဖြတ်ခြင်း။ ❻ ဝေးကွာစေခြင်း။ ❼ လေးလံခြင်း။ ခက်ခဲပင်ပန်းစေခြင်း။ ❽ (ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်ကို) အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်ခြင်း။

[جَفَى ـ] ❶ [ـ الشَّيْءَ]ဝေးကွာစေသည်။ အဝေးသို့ လွှင့်ပစ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]ကျောခိုင်း၊ အဆက်ဖြတ်သည်။ ❸ [ـ الْبَقْلَ](ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်ကို)အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်သည်။ ❹ [ـ فُلَانًا]နှပမ်းသတ်သည်။ တွန်းထိုးလှဲချသည်။

[اَجْفَى] ❶ [ـتِ الْاَرْضُ](မြေ)ညံ့သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]အဝေးသို့ လွှင့်ပစ်သည်။ ဝေးကွာစေသည်။ ❸ [ـ الْمَاشِيَةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)ခပ်ကြမ်းကြမ်း မောင်းနှင်သည်။

[جَافَى] [ـ الشَّيْءَ]အဝေးသို့ လွှင့်ပစ်သည်။

[اِجْتَفَى] ❶ [ـ الشَّيْءَ]အဝေးသို့ လွှင့်ပစ်သည်။ ❷ [ـ فُلَانًا]ကျောခိုင်း၊ အဆက်ဖြတ်သည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]ဝေးကွာစေသည်။ နေရာ မှဖယ်ရှားသည်။ ❹ [ـ الْبَقْلَ](ဟင်းသီးဟင်း ရွက်ပင်ကို)အမြစ်မှ ဆွဲနုတ်သည်။

[تَجَافَى] ❶ အဝေးသို့ လွှင့်စင်သွားသည်။ ❷ နေရာလွဲချော်၊ အနေအထားမမှန်၊ စနစ်မကျဖြစ်သည်။ ❸ [ـ فِيْ سُجُوْدِهِ]ဦးချရာ၌ မိမိ၏လက်မောင်းနှစ်ဘက်ကို ရင်ပတ်ဘေးနှင့်ခွါထားသည်။

[اِسْتَجْفَى] ကြမ်းတမ်းသော(သူ၊ အရာ)ဟုမှတ်ယူသည်။

[اَلْجَافِى] သဘာဝမကျသော ရွေးချယ်မှု။

[اَلْجُفَاءُ] အမြှုပ်၊ ရေမြှုပ်။

[اَلْجُفَايَةُ] သင်္ဘောအလွတ်။ ကုန်တင်ထားခြင်းမရှိသော သင်္ဘော)။

[جَلَبَ ـ] ❶ အော်ဟစ်ဆူညံသည်။ ညာသံ

ပေးသည်။ ❹ [ـالْجَرْحَ](အနာ၊ ဒဏ်ရာ) အသားတက်သည်။ ❺ [ـالدَّمُ](သွေး) ခြောက်သွေ့သည်။ ❻ [ـعَلَيْهِ]ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်သည်။ ❼ [ـلِاَهْلِهِ] (မိမိ၏ မိသားစုအတွက်)ဝမ်းစာရှာသည်။ ❽ [ـالشَّيْءَ]တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ဆွဲယူသွားသည်။ တွန်းပို့သည်။ ❾ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အော်ဟစ်ကြိမ်းမောင်း၍ ၄င်းအားတိုက်ခိုက်ရန် လှုံ့ဆော်သည်။ ❿ [ـعَلَى الْفَرَسِ](မြင်းကို)အော်ဟစ်၍ အသော့နှင်သည်။

[جَلْبٌ - جَلَبٌ] ❶ အော်ဟစ်ဆူညံခြင်း။ ညာသံပေးခြင်း။ ❷ (အနာ၊ ဒဏ်ရာ) အသားတက်ခြင်း။ ❸ (သွေး)ခြောက်သွေ့ခြင်း။ ❹ ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်ခြင်း။ ❺ (မိမိ၏ မိသားစုအတွက်)ဝမ်းစာရှာခြင်း။ ❻ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ဆွဲယူသွားခြင်း။ တွန်းပို့ခြင်း။ ❼ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အော်ဟစ်ကြိမ်းမောင်း၍ ၄င်းအားတိုက်ခိုက်ရန် လှုံ့ဆော်ခြင်း။ ❽ (မြင်းကို)အော်ဟစ်၍ အသော့နှင်ခြင်း။

[جَلَّابٌ] တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ဆွဲယူသွားသော(သူ)။ တွန်းပို့သော(သူ)။

[جَلَبَ -] [ـعَلَى الْفَرَسِ]စုသည်။ စုဆောင်းသည်။

[جَلْبٌ] စုခြင်း။ စုဆောင်းခြင်း။

[اَجْلَبَ] ❶ [ـالْقَوْمُ]စုရုံး၍ ဆူညံအော်ဟစ်ကြသည်။ ညာသံပေး ဟစ်အော်သည်။ ❷ [ـالْجَرْحَ](အနာ၊ ဒဏ်ရာ)အသားတက်သည်။ ❸ [ـالدَّمُ](သွေး)ခြောက်သွေ့သည်။ ❹ [ـعَلَيْهِ]ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်သည်။ ❺ [ـلِاَهْلِهِ](မိမိ၏ မိသားစုအတွက်) ဝမ်းစာရှာသည်။ ❻ [ـالشَّيْءَ]တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ဆွဲယူသွားသည်။ တွန်းပို့သည်။ ❼ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို) အော်ဟစ်ကြိမ်းမောင်း၍ ၄င်းအားတိုက်ခိုက်ရန် လှုံ့ဆော်သည်။ ❽ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ကူညီရန် လှုံ့ဆော်ပေးသည်။ ❾ [ـعَلَى الْفَرَسِ](မြင်းကို)အော်ဟစ်၍ အသော့နှင်သည်။

[جَلَّبَ] ❶ [ـالْقَوْمُ]စုရုံး၍ ဆူညံအော်ဟစ်ကြသည်။ ညာသံပေးဟစ်အော်သည်။ ❷ [ـالرَّعْدُ]မိုးခြိမ်းသည်။ ❸ [ـعَلَى الْفَرَسِ] (မြင်းကို)အော်ဟစ်၍ အသော့နှင်သည်။

[اِنْجَلَبَ] ရောက်ရှိသွားသည်။ ဆွဲရာသို့ လိုက်ပါသွားသည်။

[تَجَلَّبَ] ရေကြည်ရာမြက်နုရာ လှည့်လည်သွားလာသည်။

[اِسْتَجْلَبَ] [ـالشَّيْءَ]မိမိထံသို့ ဆွဲယူလာရန် တောင်းဆိုသည်။ မိမိထံသို့ ပို့ဆောင်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။

[اَلْجَالِبَةُ] ပျက်စီးစေသည့်အရာ။ အကြပ်အတည်း၊ အခက်အခဲ။ ဘေးဒုက္ခ။(ج) [جَوَالِبُ]။

[اَلْجَلَبُ] ❶ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရန် ဆွဲငင်ယူဆောင်လာသော ကုလားအုတ်၊ သိုး၊ ဆိတ်စသည်။ ❷ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရန် ကုလားအုတ်၊ သိုး၊ ဆိတ်စသည်ကို ဆွဲငင်

ယူဆောင်လာကြသောသူများ။(ဂ)[اَجْلَابٌ]။

[اَلْجِلْبُ] ❶ အဖုံးအကာ၊ အပိတ်။ ❷ (ည၏)အမှောင်ထု။ ❸ တိမ်တောင်တိမ်လိပ်။ (ဂ)[اَجْلَابٌ]။

[اَلْجُلْبَانُ] ❶ ဓါးလွယ်နှင့် အခြားခရီးဆောင်ပစ္စည်းများကို ထည့်ရသော သားရေအိတ်။ ❷ အစေ့ကို စားရသော ရာသီလိုက်ပေါက်ရောက်သည့် အပင်တစ်မျိုး။

[اَلْجُلُبَّانُ] ❶ ဓါးလွယ်နှင့် အခြားခရီးဆောင်ပစ္စည်းများကို ထည့်ရသော သားရေအိတ်။ ❷ အစေ့ကို စားရသော ရာသီလိုက်ပေါက်ရောက်သည့် အပင်တစ်မျိုး။ ❸ ဟစ်အော်ဆူညံသူ။

[اَلْجُلْبَةُ] ❶ အနာ၊ ဒဏ်ရာပျောက်ကင်းသဖြင့် အသားတက်၍ ခြောက်သွားသောအရေပြား။ ❷ တစ်စုံတစ်ခုပေါ်၌ခြောက်သွားသည်အထိ အုပ်ထားရသော သားရေ။ ❸ တိမ်အပိုင်းအစ။ ❹ ကစဥ့်ကလျားဖြစ်နေသော မြက်ပင်များ။ ❺ အခါသမယဆိုး။ အလွန်ဆိုးရွားလှသောခေတ်ကာလ။ အခက်ခဲဆုံး အချိန်အခါ။(ဂ)[جُلَبٌ]။

[اَلْجَلَبَةُ] ဆူညံအော်ဟစ်မှု။(ဂ)[جَلَبٌ]။

[اَلْجُلَّابُ] နှင်းဆီရေ။(ဂ)[جَلَبٌ]။

[اَلْجَلُوبَةُ] ❶ ရောင်းဝယ်ရန်အတွက် ဆွဲငင်ယူဆောင်လာသောပစ္စည်း။ ❷ ကုန်ပစ္စည်းများတင်ဆောင်ထားသော ကုလားအုတ်။ (ဂ)[جَلَائِبُ]။

[اَلْجَلِيبُ] ❶ ဆွဲဆောင်ယူငင်လာခြင်းခံရသော(သူ)။(ဂ)[جُلَبَاءُ - جَلْبَى]။ ❷ ဆွဲဆောင်ယူငင်လာခြင်းခံရသော(သူမ)။(ဂ)[جَلْبَى - جَلَائِبُ]။

[اَلْجَلِيبَةُ] ဆွဲဆောင်ယူငင်လာခြင်းခံရသော(သူမ)။(ဂ)[جَلَائِبُ]။

✿ [جَلْبَبَ] ❶ [ـهُ]အင်္ကျီဝတ်ဆင်ပေးသည်။ ❷ [ـهَا]ခြုံထည် ဝတ်ဆင်ပေးသည်။

[تَجَلْبَبَ] ❶ အင်္ကျီဝတ်ဆင်ထားသည်။ ❷ ခြုံထည် ဝတ်ဆင်ထားသည်။

[اَلْجِلْبَابُ] ❶ အင်္ကျီ၊ ❷ ခြုံထည်။ ❸ အမျိုးသမီးများ မိမိတို့၏ရင်သားပေါ်၌ ဖုံးအုပ်ဆင်မြန်းရသော ပုဝါ။ ❹ ခေါင်းမြီးခြုံထည်။ (ဂ)[جَلَابِيبُ]။﴿يُدْنِيْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيْبِهِنَّ﴾ သူမတို့သည် မိမိတို့၏အပေါ်ရုံခြုံထည်များကို မိမိတို့၏ကိုယ်ပေါ်၌ တွဲလျားချထားကြရမည်။

✿ [جَلْجَلَ] ❶ [ـالسَّحَابُ اَوِ الرَّعْدُ]မိုးခြိမ်းသည်။ မိုးခြိမ်းသံ တုန်ခါမြည်ဟည်းသည်။ ❷ [ـالرَّجُلُ]ဟိန်းဟောက်သည်။ ❸ ခေါင်းလောင်းကို အသံမြည်အောင်လှုပ်ရမ်းသည်။ ❹ [ـالفَرَسُ](မြင်း)ဟီသည်။ ❺ [ـالشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)အသံမြည်အောင် လှုပ်ရမ်းသည်။ ❻ (တစ်စုံတစ်ရာကိုအခြားတစ်စုံတစ်ရာဖြင့်) အသံမြည်လာသည်အထိ ရောမွှေသည်။ ❼ [ـالبَعِيرَ](ကုလားအုတ်ကို)ခြုံဆွဲပေးသည်။ ❽ [ـالشَّيْءَ]ဆန်ကာချသည်။ ❾ [ـالاَمْرُ فِيْ نَفْسِهِ]စိတ်ကူးပေါ်သည်။ စိတ်လှုပ်ရှားသည်။

[تَجَلْجَلَ] ❶ လှုပ်ရမ်းသဖြင့် အသံမြည်သည်။ ❷ ရောမွှေသဖြင့် အသံမြည်သည်။

❷ ဆန်ကာချပြီးသားဖြစ်သည်။ ❸ လှုပ်ရှားသည်။ [ـ الْقَوْمُ لِلسَّفَرِ] ခရီးထွက်ရန် လှုပ်ရှားကြသည်။ ❹ [ـ الْأَمْرُ فِي نَفْسِهِ] စိတ်ကူးပေါ်သည်။ စိတ်လှုပ်ရှားသည်။

[اَلْجِلَاجِلُ] ❶ ဟိန်းသံ၊ မြည်သံ။ ❷ အလုပ်ကို သွက်လက်တက်ကြွစွာ လုပ်ကိုင်တတ်သောအစေခံ။ ❸ စိတ်ကူး၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှု။

[اَلْجَلْجَالُ] ပြင်းထန် ပြတ်သားသောအသံ။

[اَلْجُلْجُلَانُ] ❶ မရိုတ်သိမ်းရသေးသော နှမ်းစေ့။ ❷ နှလုံးသည်းပွတ်။ [أَصَبْتُ جُلْجُلَانَ قَلْبِهِ] သူ့နှလုံးသားအတွင်းအထိ ရောက်အောင်၊ မှတ်လောက်သားလောက်တဲ့အထိ ခံစားသွားရလေအောင် ငါပြောထည့်လိုက်တယ်။ ❸ နံနံစေ့။

[اَلْجُلْجُلُ] ❶ ခေါင်းလောင်းငယ်။ ချူ။ ❷ အလွန်အရေးပါသော အမှုကိစ္စ။ ❸ မပြောပလောက်သောအမှုကိစ္စ။ ❹ အလုပ်ကို သွက်လက်တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်သော(အစေခံ)။(ج)[جَلَاجِلُ]။[بَثَثْتُهُ جَلَاجِلَ نَفْسِي]ငါ့ရဲ့စိတ်ကူးပါက်တာတွေကို သူ့ကိုပြောပြခဲ့တယ်။

[اَلْمُجَلْجِلُ] ❶ ခွန်အားဗလနှင့်ပြည့်စုံသည့် ခေါင်းဆောင်။ ❷ မိုးခြိမ်းသံနှင့်အတူ မိုးရွာသွန်းသည့် မိုးတိမ်။ ❸ အပြစ်ဆိုဖွယ်မရှိအောင် သပ်ယပ်ပြေပြစ်သူ။ ❹ အသံကို အဝေးသို့ရောက်ရှိအောင် အော်ဟစ်နိုင်သူ။

[اَلْمُجَلْجَلُ] အလွန်မျိုးရိုးသန့်သူ။ အခြားသွေးနှောထားခြင်းမရှိသူ။

✿ [جَلَحَ ـَ] [ـ الْحَيَوَانُ النَّبْتَ](တိရစ္ဆာန် အပင်၏)အညွှန့်များနှင့် အခက်အလက်များကို စားသည်။

[جَلْحٌ] ❶ (တိရစ္ဆာန် အပင်၏)အညွှန့်များနှင့် အခက်အလက်များကို စားခြင်း။

[جَلِحَ ـَ] ❶ ထိပ်ပြောင်သည်။ ❷ [ـ الْيَوْمُ] (နေ့)အပူချိန် ပြင်းထန်သည်။ ❸ [ـ الثَّوْرُ] (နွားထီး)ဦးချို ကင်းမဲ့သည်။ ❹ [ـتِ الْأَرْضُ] (မြေနေရာ၌)တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားထားသဖြင့် ကွက်လပ်ဖြစ်သည်။ ❺ [ـتِ الْقَرْيَةُ] (မြို့၊ ရွာ)မြို့ရိုး၊ စည်းရိုးကင်းမဲ့သည်။

[جَلَحٌ] ❶ ထိပ်ပြောင်ခြင်း။ ❷ (နေ့)အပူချိန်ပြင်းထန်ခြင်း။ ❸ (နွားထီး)ဦးချို ကင်းမဲ့ခြင်း။ ❹ (မြေနေရာ၌)တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားထားသဖြင့် ကွက်လပ်ဖြစ်ခြင်း။ ❺ (မြို့၊ ရွာ)မြို့ရိုး၊ စည်းရိုးကင်းမဲ့ခြင်း။

[أَجْلَحُ] ❶ ထိပ်ပြောင်သော(သူ)။ ❷ အပူချိန်ပြင်းထန်သော(နေ့)။ ❸ ဦးချိုကင်းမဲ့သော (နွားထီး)။ ❹ တိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားထားသဖြင့် ကွက်လပ်ဖြစ်(မြေနေရာ)။ ❺ မြို့ရိုး၊ စည်းရိုးကင်းမဲ့သော(မြို့၊ ရွာ)။(م)[جَلْحَاءُ]။(ج)[جُلْحٌ]။

[جَالَحَ] ❶ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဂုဏ်ပြိုင်သည်။ အားပြိုင်သည်။ ❷ [ـ بِالْعَدَاوَةِ]ရန်စသည်။ စိန်ခေါ်ရန်လုပ်သည်။

[جَلَّحَ] ❶ [ـ الذِّئْبُ](ဝံပုလွေ)အတင့်ရဲသည်။ ခုန်အုပ်တိုက်ခိုက်သည်။ ❷ [ـ السَّنَةُ] (အငတ်ဘေး)ဥစ္စပစ္စည်းများကို ကုန်ဆုံးပျက်သုဉ်းစေသည်။ ကုန်းကောက်စရာမရှိအောင် မွဲတေစေသည်။ ❸ [ـ فُلَانٌ]အရှိန်အဟုန်

ပြင်းစွာ ပြေးသည်။ ❹ [ـفُلَانٌ فِى الْاَمْرِ]အတင့်ရဲစွာဆောင်ရွက်သည်။ တာဝန်ယူ ခေါင်းခံဆောင်ရွက်သည်။ ❺ [ـالْحَيَوَانُ النَّبْتَ](တိရစ္ဆာန် အပင်၏)အညွန့်များနှင့် အခက်အလက်များကို စားသည်။

[اَلْاَجْلَحُ] ❶ ဦးချိုကင်းမဲ့သောတိရစ္ဆာန်။ (ج)[جُلْحٌ]။ ❷ အမိုးမပါသော အစီးအနင်းပေါ်တင်ထားသည့် ဝေါ၊ ထမ်းစင်။ (ج)[اَجْلَاحٌ]။

[اَلْاِجْلِيحُ] အညွန့်၊ အခက်အလက်များ ခူးစားထားသော(အပင်)။

[اَلْجَالِحَةُ] ❶ ကြံ၊ ပြောင်းအစရှိသောအပင်တို့၏အဖျားဍ္ဍ်ရှိသော လေထဲ၌ ပျံ့လွင့်နေသောအမှုံ။ ❷ နှင်းမှုံနှင်းပွင့်။(ج)[جَوَالِحُ]။

[اَلْجُلَاحُ] အလွန်ရေစီးသန်သော(ချောင်း၊ မြောင်း)။

[اَلْجَلْحَاءُ] ❶ ဦးချိုကင်းမဲ့သောတိရစ္ဆာန်(အမ)။ ❷ စည်းရိုးမရှိသောရွာ၊ မြို့ရိုးမရှိသော(မြို့)။ ❸ သစ်ပင်မရှိသော(မြေနေရာ။ (ج)[جُلْحٌ]။

[اَلْجَلَحَةُ] ဦးခေါင်းရှိ ဆံပင်မပေါက်သောနေရာ။ ပြောင်နေသောထိပ်။

[اَلْمَجَالِحُ] ခြသေ့်။

[اَلْمِجْلَاحُ] အငတ်ဘေး။ မိုးခေါင်ရေရှားသောနှစ်။(ج)[مَجَالِيحُ]။

✿ [جَلَخَ ـ] ❶ [ـبِفُلَانٍ]တွန်းထိုးလှဲချသည်။ နပမ်းသတ်သည်။ ❷ [ـالسَّيْلُ الْوَادِىَ](ရေစီးက လျှိုကို)ပြည့်လျှံစေသည်။ လျှို၏ကမ်းနှစ်ဘက်ကို တိုက်စားသွားသည်။ ❸ [ـالشَّىْءَ] ဆွဲဆန့်သည်။ ဖြန့်သည်။ ခင်းသည်။ ❹ အခွံနွာသည်။ အခွံသင်သည်။ ❺ [ـفُلَانًا بِالسَّيْفِ] ဓါးဖြင့် အသားကို လှီးဖြတ်သည်။

[جَلْخٌ] ❶ တွန်းထိုးလှဲချခြင်း။ နပမ်းသတ်ခြင်း။ ❷ (ရေစီးက လျှိုကို)ပြည့်လျှံစေခြင်း။ လျှို၏ကမ်းနှစ်ဘက်ကို တိုက်စားသွားခြင်း။ ❸ ဆွဲဆန့်ခြင်း။ ဖြန့်ခြင်း။ ခင်းခြင်း။ ❹ အခွံနွာခြင်း။ အခွံသင်ခြင်း။ ❺ ဓါးဖြင့် အသားကို လှီးဖြတ်ခြင်း။

[جَلَّخَ] ❶ [ـالشَّىْءَ]ဆွဲဆန့်သည်။ ဖြန့်သည်။ ခင်းသည်။ ❷ [ـالْمُوْسَى]မောင်းချဓါးကို သွေးသည်။

[اِجْلَخَّ] ❶ အရိုးအဆစ်များ မခိုင်ဘဲ အားနည်းချိနဲ့သည်။ ❷ ဦးချရာ၌ လက်မောင်းရင်းနှစ်ဘက်ကို ဖွင့်ကားထားသည်။

[اَلْجُلَاخُ] ❶ အလွန် ရေစီးသန်သော(ချောင်း၊ မြောင်း)။ ❷ အလွန်နက်သောလျှို။

[اَلْجُلْخُ] ဓါးသွေးကျောက်၊ ကျောက်စက်။

[اَلْجَلِيْخُ] ရေစီးသံ၊ ရေကျသံ။

✿ [جَلَدَ ـ] ❶ [ـهُ]အရေပြားကို ထိခိုက်နာကျင်စေသည်။[جَلَدَهُ بِالسَّوْطِ]ကြာပွတ်ဖြင့် အရေပြားစုတ်အောင် ရိုက်သည်။[جَلَدَهُ بِالسَّيْفِ] ဓါးဖြင့် ခုတ်သည်။ ❷ [ـالْحَيَّةُ فُلَانًا](မြွေ)ပေါက်သည်။ ❸ [ـبِهِ الْاَرْضَ]မြေကြီးပေါ်တွန်းထိုးလှဲချသည်။ ❹ [ـفُلَانًا الْحَدَّ]ပြစ်ဒဏ်စီရင်သည်။ ❺ [ـفُلَانًا عَلَى الْاَمْرِ]ကိစ္စတစ်ခုကို အတင်းအကြပ် စေခိုင်းသည်။

[جَلْدٌ] ❶ အရေပြားကို ထိခိုက်နာကျင်စေခြင်း။ ❷ (မြွေ)ပေါက်ခြင်း။ ❸ မြေကြီးပေါ်

တွန်းထိုးလှဲချခြင်း။ ❺ ပြစ်ဒဏ် စီရင်ခြင်း။ ❻ ကိစ္စတစ်ခုကို အတင်းအကြပ် စေခိုင်းခြင်း။

[جَلِدَ ـ] [ـتِ الْأَرْضُ](မြေကြီးပေါ်၌)ရေခဲသည်။ မိုးသီးကျရောက်သည်။

[جَلْدٌ] (မြေကြီးပေါ်၌)ရေခဲခြင်း။ မိုးသီးကျရောက်ခြင်း။

[جَلُدَ ـ] ❶ ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံသည်။ ❷ ဒုက္ခအခက်အခဲများအပေါ် ကြံ့ကြံ့ခံရပ်တည်သည်။ ဖွဲ့ရှိသည်။

[جَلَدٌ ـ جَلَادَةٌ ـ جُلُودَةٌ] ❶ ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ ❷ ဒုက္ခအခက်အခဲများအပေါ် ကြံ့ကြံ့ခံရပ်တည်ခြင်း။ ဖွဲ့ရှိခြင်း။

[جَلْدٌ] ❶ ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံသော(သူ)။ ❷ ဒုက္ခအခက်အခဲများအပေါ် ကြံ့ကြံ့ခံရပ်တည်သော(သူ)။ ဖွဲ့ရှိသော(သူ)။(ج)[أَجْلَادٌ]။

[جَلِيدٌ] ❶ ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံသော(သူ)။ ❷ ဒုက္ခအခက်အခဲများအပေါ် ကြံ့ကြံ့ခံရပ်တည်သော(သူ)။ ဖွဲ့ရှိသော(သူ)။(ج)[أَجْلَادٌ ـ جُلَدَاءُ]။

[جُلِدَ] [ـتِ الْأَرْضُ](မြေကြီးပေါ်၌)ရေခဲသည်။ မိုးသီးကျရောက်သည်။

[أَجْلَدَ] ❶ [ـهُ]အရေပြားကို ထိခိုက်နာကျင်စေသည်။[جَلَدَهُ بِالسَّوْطِ]ကြာပွတ်ဖြင့် အရေပြားစုတ်အောင် ရိုက်သည်။[جَلَدَهُ بِالسَّيْفِ] ဓါးဖြင့် ခုတ်သည်။ ❷ [ـالْحَيَّةُ فُلَانًا](မြွေ) ပေါက်သည်။ ❸ [ـ بِهِ الْأَرْضَ]မြေကြီးပေါ် တွန်းထိုးလှဲချသည်။ ❹ [ـفُلَانًا الْحَدَّ]ပြစ်ဒဏ် စီရင်သည်။ ❺ [ـفُلَانًا عَلَى الْأَمْرِ]ကိစ္စတစ်ခုကို အတင်းအကြပ် စေခိုင်းသည်။ ❻ [ـفُلَانًا إِلَيْهِ] အကြပ်အတည်းတွေ့စေသည်။ မရမဖြစ်၊ မရှိမဖြစ်အခြေအနေကို ဖန်တီးပေးထားသည်။

[أُجْلِدَ] [ـتِ الْأَرْضُ](မြေကြီးပေါ်၌)ရေခဲသည်။ မိုးသီးကျရောက်သည်။

[جَالَدَ] [ـهُ بِالسَّيْفِ](ဓါးဖြင့်)တစ်ဦးကို တစ်ဦး တိုက်ခိုက်သည်။

[مُجَالَدَةٌ ـ جِلَادٌ] (ဓါးဖြင့်)တစ်ဦးကိုတစ်ဦး တိုက်ခိုက်ခြင်း။[لَوْ لَا جِلَادِيْ لَغَنَمَ تِلَادِيْ]ငါသာ ဓါးနဲ့ခုခံတိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိလျှင် ငါ့ပစ္စည်းတွေ ကုန်သွားတာကြာပြီ။

[جَلَّدَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]သားရေဖုံးအုပ်သည်။ ❷ [ـالْكِتَابَ](စာအုပ်ကို)သားရေအဖုံး ဖုံးသည်။ စာအုပ်ကို အတွဲများခွဲချုပ်သည်။ ❸ [ـالذَّبِيحَةَ](လည်လှီးထားသော သားကောင်ကို)အရေခွါသည်။

[اِجْتَلَدَ] ❶ [ـالْقَوْمُ بِالسُّيُوفِ]ဓါးများဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ❷ [ـمَا فِي الْإِنَاءِ](ခွက်ထဲ၌ရှိသမျှကို)တစ်စက်မကျန် သောက်သည်။

[تَجَالَدَ] [ـالْقَوْمُ بِالسُّيُوفِ]ဓါးများဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး တိုက်ခိုက်ကြသည်။

[تَجَلَّدَ] ❶ [ـالشَّيْءُ]သားရေအုပ်ထားသည်။ ❷ [ـالْكِتَابُ](စာအုပ်)သားရေဖြင့် ချုပ်ထားသည်။ အတွဲများခွဲချုပ်ထားသည်။ ❸ [ـالْجَلَدُ](ကုလားအုတ်ပေါက်စ၏သားရေ၌ မြက်၊ ကောက်ရိုးစသည်ကို သွပ်၍ပြုလုပ်ထားသော ကုလားအုတ်ပေါက်စအရုပ်

ကို) ကုလားအုတ်မနို့ချပေးရန် ထုတ်ပြသည်။
❸ ဖွံ့ကြိုးသည်။ ကြံ့ကြံ့ခံသည်။
[اَلْاَجْلَدُ] မာပြင်းကြမ်းတမ်းသောမြေ။
[اَلتَّجَالِيْدُ] [تَجَالِيْدُ الْاِنْسَانِ]လူတစ်ကိုယ်လုံး။
[اَلْجِلْدُ] သားရေ။ အရေပြား။[لَبِسَ لَهُ جِلْدَ النَّمِرِ] သူ့ကို ကျားသားရေ ခြုံပြသည်။(ရန်စသည်။)
[اَجْلَادُ الْاِنْسَانِ]လူတစ်ကိုယ်လုံး။[اَجْلَادٌ ـ جُلُوْدٌ](ج)
[اَلْجَلَدُ] ❶ ကုလားအုတ်ပေါက်စ၏သားရေ၌ မြက်၊ ကောက်ရိုးစသည်ကို သွပ်၍ပြုလုပ်ထားသော ကုလားအုတ်ပေါက်စအရုပ်။ ကြည့်[اَلْبَوُّ]။ ❷ မာပြင်းကြမ်းတမ်းသောမြေ။ ❸ ကလေးနှင့် နို့မရှိသောကုလားအုတ်မ၊ ဆိတ်မစသည်။(ج)[اَجْلَادٌ ـ جِلَادٌ]။
[اَلْجِلْدَةُ] ❶ သားရေအပိုင်းအစ။ ❷ မိသားစု။ မျိုးနွယ်။[هُوَ مِنْ جِلْدَتِنَا]သူဟာ ငါတို့ရဲ့ မျိုးနွယ်ကဖြစ်တယ်။
[اَلْجَلَّادُ] ❶ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ရသူ။ အာဏာပါးကွက်သား။ ❷ သားရေကုန်သည်။
[اَلْجَلِيْدُ] မြေပေါ်၌ခဲနေသောရေ၊ နှင်းခဲ၊ မိုးသီး။
[اَلْمِجْلَادُ] ❶ ကြာပွတ်။ ❷ သားရေအပိုင်းအစ။ ❸ ငိုချင်းချသူအမျိုးသမီးများ မိမိတို့၏ မျက်နှာကို ရိုက်ပုပ်သောပုဝါ။
[اَلْمِجْلَدُ] ❶ ကြာပွတ်။ ❷ သားရေအပိုင်းအစ။ ❸ ငိုချင်းချသူအမျိုးသမီးများ မိမိတို့၏ မျက်နှာကို ရိုက်ပုပ်သောပုဝါ။(م)[اَلْمِجْلَدَةُ]။ (ج)[مَجَالِدُ]။
[اَلْمُجَلَّدُ] ❶ အသားမရှိဘဲ အရေပြားသာလျှင် တင်ကျန်နေသောအရိုး။ ❷ သားရေဖြင့်ဖုံးအုပ်ချုပ်ထားသော၊ အတွဲများခွဲထားသော (စာအုပ်)။ ❸ [حَيَوَانٌ مُجَلَّدٌ]ရိုက်သလောက်မဖြုံသောတိရစ္ဆာန်။

✿ [اِجْلَوَّذَ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ ဆက်လက်ဖြစ်မြဲဖြစ်သည်။ ❸ [ـ اللَّيْلُ](ည) ကုန်ဆုံးသွားသည်။ ❹ (ည)တာရှည်သည်။ ❺ [ـ الْمَطَرُ](မိုး)စဲသွားပြီးဆက်လက်ရွာသည်။ ❻ အမြန်သွားမြဲသွားသည်။ အမြန်နှုန်းကို ထိန်းထားသည်။
[اَلْجُلَذُ] ကြွက်စုတ်တစ်မျိုး။(ج)[مَنَاجِذُ]။
[اَلْجُلَاذِيُّ] ❶ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသောသူ။ ❷ ကျောက်ခဲ၊ ကျောက်တုံး။ ❸ အလုပ်သမား။ ❹ ဘုန်းကြီး။(ج)[جَلَاذِيُّ]။
[اَلْجِلْذَاءُ] ❶ ကြမ်းတမ်းသောမြေ။ ❷ ကျောက်ခဲ၊ ကျောက်တုံး။
[اَلْجِلْذِيُّ] ❶ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသောသူ။ ❷ ကျောက်ခဲ၊ ကျောက်တုံး။ ❸ အလုပ်သမား။ ❹ ဘုန်းကြီး။
[اَلْجِلْوَذُ] ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသောသူ။

✿ [جَلَزَ ـ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]လိပ်ခေါက်သည်။ ပတ်စည်းသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ](တစ်ခုကို အခြားတစ်ခုနှင့်)ပူးပေါင်းသည်။ ထပ်သည်။ ပူးကပ်တွဲစပ်ထားသည်။ စည်းနှောင်သည်။ ❹ [ـ الرَّاْسَ] (ဦးခေါင်းကို)ပုဝါသို့မဟုတ် ပတ်တီးစည်းထားသည်။ ❺ [ـ عَلَى الْاَمْرِ نَفْسَهُ](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာပေါ်၌)မိမိ၏စိတ်ကို စုစည်းထားသည်။ အာရုံပြုထားသည်။ ❻ [ـ السِّكِّيْنَ]

(ခါးကို)အရိုးတပ်သည်။ ခါးရိုး၌ သံကွင်းတပ်သည်။

[جَلْزٌ ـ جَلِيزٌ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားခြင်း။ ❷ လိပ်ခေါက်ခြင်း။ ပတ်စည်းခြင်း။ ❸ (တစ်ခုကို အခြားတစ်ခု နှင့်)ပူးပေါင်းခြင်း။ ထပ်ခြင်း။ ပူးကပ်တွဲစပ်ထားခြင်း။ စည်းနှောင်ခြင်း။ ❹ (ဦးခေါင်းကို)ပုဝါသို့မဟုတ် ပတ်တီးစည်းထားခြင်း။ ❺ (အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာပေါ်၌)မိမိ၏စိတ်ကို စုစည်းထားခြင်း။ အာရုံပြုထားခြင်း။ ❻ (ခါးကို)အရိုးတပ်ခြင်း။ ခါးရိုး၌ သံကွင်းတပ်ခြင်း။

[جَلَزَ] ❶ အလျှင်အမြန်သွားသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]လိပ်ခေါက်သည်။ ပတ်စည်းသည်။

[جَلْوَزَ] [ـالشُّرْطِيُّ](ပုလိပ်)ခြေဖော့၍ လျှောက်သည်။ပေါ့ပါးစွာ သွားလာသည်။

[اَلْجِلَازُ] ❶ တစ်စုံတစ်ရာပေါ်၌ လိပ်ပတ်ရသောအရာ။ ❷ ကြာပွတ်ထိပ်၌ လိပ်ပတ်ထားသော သားရေပြား။ ❸ လေးကိုင်း၌ လိပ်ပတ်ထားသော သားရေ၊ သို့မဟုတ် သစ်ပင်၏အခေါက်၊ အကြော။(မ)[جِلَاذَةٌ]။ (ဇ)[جَلَائِزُ]။

[اَلْجَلْزُ] ❶ ခါးရိုး၊ လုံရိုးစသည်တို့၏အရင်း၌ ခိုင်မြဲစေရန် စွပ်ထားရသော သတ္တုကွင်း။ ❷ သားရေပြား။ သစ်ပင်၏အခေါက်၊ အကြော။

[اَلْجِلْوَزُ] ❶ ကိုယ်ကာယထွားကျိုင်း၍သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသူ။ ❷ သစ်အယ်ပင်။ ❸ ရဲသား။ ပုလိပ်။(ဇ)[جَلَاوِزَةٌ]။

[اَلْجِلْوَازُ] ရဲသား။ ပုလိပ်။(ဇ)[جَلَاوِزَةٌ]။

[رَجُلٌ مَجْلُوزُ الْجِسْمِ] ❶ [اَلْمَجْلُوزُ]အသားအရေကျစ်လျစ်ခိုင်မာသူ။ ❷ [مَجْلُوزُ الرَّأْيِ] အတွေးအခေါ် မှန်ကန်တိကျသူ။

✿ [جَلَسَ ـِ] ❶ ထိုင်သည်။ ❷ [ـالطَّائِرُ] (ငှက်)နားသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ]တည်ရှိသည်။ ❹ [ـجَلْسًا]မာပြင်းသောမြေနေရာသို့ လာသည်။

[جُلُوسٌ ـ مَجْلَسٌ] ❶ ထိုင်ခြင်း။ ❷ (ငှက်)နားခြင်း။ ❸ တည်ရှိခြင်း။ ❹ မာပြင်းသောမြေ နေရာသို့ လာခြင်း။

[جَالِسٌ] ❶ ထိုင်သော(သူ)။ ❷ နားသော(ငှက်)။ ❸ တည်ရှိသော(အရာ)။ ❹ မာပြင်းသောမြေနေရာသို့ လာသော(သူ)။

[اَجْلَسَ] ❶ ထိုင်စေသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ] တည်ရှိစေသည်။

[جَالَسَ] အတူထိုင်သည်။

[هُوَ جَلِيسُ نَفْسِهِ]။[جَلِيسٌ ـ مُجَالِسٌ] အတူထိုင်သော(သူ)။ သူနဲ့အတူထိုင်သူဆိုလို့ သူဘဲရှိတယ်။(သူလူတွေနဲ့ ရောနှောဆက်ဆံမှု ကင်းတယ်။)

[تَجَالَسَ] အတူထိုင်သည်။

[اِسْتَجْلَسَ] အတူထိုင်ရန်ခေါ်သည်။ အထိုင်ခိုင်းသည်။

[اَلْجَلْسُ] ❶ အိမ်ရှေ့မျက်နှာစာ၌ အမြဲထွက်၍ ထိုင်နေတတ်သော မိန်းမ။ ❷ လူကြားဝင်ဆန့်သော မိန်းမ။ ❸ ထုထည်းကြမ်းတမ်းသော၊ မြင့်သော၊ ရှည်သောအရာ။ ❹ နှစ်ချို့အရက်။(ဇ)[اَجْلَاسٌ ـ جِلَاسٌ]။

[اَلْجِلْسُ] ❶ အတူထိုင်သော(သူ)။ ❷ အလွန်ညာဏ်ထိုင်းသူ။ ထူအသူ။

[اَلْجَلْسَةُ] ❶ တစ်ကြိမ်ထိုင်ခြင်း။ ❷ အခမ်းအနား။ လူစုလူဝေး၊ လူပွဲသဘင်။ (ج) [جَلَسَاتٌ]။

[اَلْجِلْسِىُّ] မျက်သား။(မျက်ဆန်ဘေးရှိအစိတ်အပိုင်း)။

[اَلْجُلْسَانُ] နှင်းဆီအဖြူ။

[اَلْجَلِيْسُ] ❶ ထိုင်ဖော်ထိုင်ဘက်။ ❷ အလွန်ထိုင်သူ။ မကြာခဏထိုင်သူ။

[اَلْمَجْلِسُ] ❶ ထိုင်သည့်နေရာ။ ❷ အသင်း။ အဖွဲ့။ ကော်မတီ။ ကောင်စီ။

[اَلْمَجْلِسُ الْاَعْلٰى لِلشُّؤُنِ الْاِسْلَامِيَّةِ] အစ္စလာမ်သာသနာရေးရာကောင်စီဌာနချုပ်။

✿ [جُلَّاشٌ] အစားအစာကို အရောင်ချယ်သော ဆေးတစ်မျိုး။

✿ [جَلَطَ ـِ] ❶ လိမ်ညာသည်။ ❷ ကျိန်ဆိုသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ مِنَ الشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ချွတ်ခွါသည်။ ကင်းစင်စေသည်။ ဖယ်ရှားသည်။ ❹ ဆွဲထုတ်သည်။ ❺ [ـ رَأْسَهُ](ဦးခေါင်းရှိ ဆံပင်ကို)ရိတ်သည်။ ❻ [ـ السَّيْفَ](ဓါးကို)ဆွဲထုတ်သည်။

[جَلْطٌ] ❶ လိမ်ညာခြင်း။ ❷ ကျိန်ဆိုခြင်း။ ❸ (တစ်စုံတစ်ရာကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ချွတ်ခွါခြင်း။ ကင်းစင်စေခြင်း။ ဖယ်ရှားခြင်း။ ❹ ဆွဲထုတ်ခြင်း။ ❺ (ဦးခေါင်းရှိ ဆံပင်ကို)ရိတ်ခြင်း။

[تَجَلَّطَ] [ـ الدَّمُ](သွေး)ခဲသည်။

[اِجْتَلَطَ] ❶ [ـهُ](တစ်စုံတစ်ရာကို)အလစ်သုတ်ယူသည်။ ခိုးဝှက်သည်။ ❷ [ـ مَافِى الْاِنَاءِ](ခွက်၌ရှိသမျှကို)ကုန်စင်အောင်သောက်သည်။

[اِنْجَلَطَ] ❶ ကင်းကွာသည်။ ❷ ကျွတ်သွားသည်။

[اَلْجُلْطَةُ] ❶ ကျန်ရစ်သောနို့။ ခွက်၌ ကပ်နေသောနို့။ ❷ သွေးစ၊ ကျွင်းကျန်သောသွေး။

✿ [جَلَعَ ـَ] ❶ အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စွာဖြင့် ညစ်ညမ်းသောစကားများကို ပြောဆိုသည်။ ❷ အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာသည်။ ❸ ဖော်သည်။ လှစ်ဟပြသည်။ ❹ (အဝတ်ကို)ချွတ်ပြသည်။

[جُلُوْعٌ] ❶ အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စွာဖြင့် ညစ်ညမ်းသောစကားများကို ပြောဆိုခြင်း။ ❷ အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာခြင်း။

[جَالِعٌ] ❶ အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စွာ ညစ်ညမ်းသောစကားများကို ပြောဆိုသော(သူ၊ သူမ)။ ❷ အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာသော(သူ၊ သူမ)။

[جَلْعٌ] ❶ ဖော်ခြင်း။ လှစ်ဟပြခြင်း။ ❷ (အဝတ်ကို)ချွတ်ပြခြင်း။

[جَالِعٌ] ❶ ဖော်သော(သူ)။ လှစ်ဟပြသော(သူ)။❷ (အဝတ်ကို)ချွတ်ပြသော(သူ)။

[جَلِعَ ـَ] ❶ အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စွာဖြင့် ညစ်ညမ်းသောစကားများကို ပြောဆိုသည်။ ❷ အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာသည်။ ❸ ဖော်သည်။ လှစ်ဟပြသည်။ ❹ (အဝတ်ကို)ချွတ်ပြသည်။ ❺ ပက်လက်လန်သွားသည်။ ❻ ရယ်မောသဖြင့် သွားစွယ်ပေါ်သည်။ ❼ [ـ الشَّفَتَانِ اَوِ الْفَمُ](နှုတ်ခမ်းနှစ်ခု)ပွင့်ဟသည်။ ❽ [ـ اللِّثَةُ](သွားဖုံးကို)ဖော်

သည်။ သွားဖြိပြသည်။

[جَلَّعَ] (၁) အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စွာဖြင့် ညစ်ညမ်းသောစကားများကို ပြောဆိုခြင်း။ (၂) အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာခြင်း။ (၃) ဖေါ်ခြင်း။ လှစ်ဟပြခြင်း။ (၄) (အဝတ်ကို)ချွတ်ပြခြင်း။ (၅) ပက်လက်လန်သွားခြင်း။ (၆) ရယ်မောသဖြင့် သွားစွယ်ပေါ်ခြင်း။ (၇) (နှုတ်ခမ်းနှစ်ခု)ပွင့်ဟခြင်း။ (၈) (သွားဖုံးကို)ဖေါ်ခြင်း။ သွားဖြိပြခြင်း။

[جَالَعَ] (၁) အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့စွာဖြင့် ညစ်ညမ်းသောစကားများကို ပြောဆိုသည်။ (၂) အိန္ဒြေသိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်သွားလာသည်။ (၃) ဖေါ်သည်။ လှစ်ဟပြသည်။ (၄) (အဝတ်ကို)ချွတ်ပြသည်။ (၅) ပက်လက်လန်သွားသည်။ (၆) ရယ်မောသဖြင့် သွားစွယ်ပေါ်သည်။ (၇) ငြင်းခုန်ရာ၌ ယုတ်မာညစ်ညမ်းစွာ တုန့်ပြန်ဆဲဆိုသည်။

[اِنْجَلَعَ] ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။

[تَجَالَعَ] (အရက်ဝိုင်း၊ ဖဲဝိုင်း၊ သို့မဟုတ် ဝေစုခွဲသည့်နေရာ၌)တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မကျေနပ်သဖြင့် ယုတ်မာစွာ ဆဲဆိုငြင်းခုန်သည်။

[اَلْجَلِيْعُ] မိမိ၏လင်သားနှင့် နှစ်ကိုယ်တည်းတွေ့စဉ် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာ ဆက်ဆံတတ်သောမိန်းမ။ ﴿جَلِيْعٌ عَلٰى زَوْجِهَا حَصَانٌ مِنْ غَيْرِهٖ﴾ လိင်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိ၏လင်ယောက်ျားအပေါ်၌ ပွင့်လင်းစွာ ဆက်ဆံတတ်ပြီး အခြားယောက်ျားများနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိကိုယ်ကို ထိန်းသိမ်းသောမိန်းမ။

✿ [جَلَفَ ـ] (၁) လုံးဝပျက်သုဉ်းစေသည်။ (၂) အဝေးသို့ ယူဆောင်သွားသည်။ (၃) အခွံခွါသည်။ အခွံချွတ်သည်။ (၄) အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်သည်။ (၅) [ـ الذَّبِيْحَةَ] လည်လှီးထားသည့်သားကောင်ကို သားရေခွါသည်။ (၆) [ـ الْجِلَافَ عَنْ رَأْسِ الدَّنِّ](အိုးစရည်း၏ အပိတ်ကို)ချွတ်သည်။

[جَلْفٌ] (၁) လုံးဝပျက်သုဉ်းစေခြင်း။ (၂) အဝေးသို့ ယူဆောင်သွားခြင်း။ (၃) အခွံခွါခြင်း။ အခွံချွတ်ခြင်း။ (၄) အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်ခြင်း။ (၅) လည်လှီးထားသည့် သားကောင်ကို သားရေခွါခြင်း။ (၆) (အိုးစရည်း၏ အပိတ်ကို)ချွတ်ခြင်း။

[جَلِفَ ـ] ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သူ ဖြစ်သွားသည်။

[جَلْفٌ ـ جَلَافَةٌ] ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သူ ဖြစ်သွားခြင်း။

[اَجْلَفَ] အိုးစရည်း၏အပိတ်ကို ချွတ်သည်။

[جَلَّفَ] (၁) လုံးဝပျက်သုဉ်းစေသည်။ (၂) အဝေးသို့ ယူဆောင်သွားသည်။ (၃) အခွံခွါသည်။ အခွံချွတ်သည်။ (၄) အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်သည်။ (၅) [ـ الذَّبِيْحَةَ] လည်လှီးထားသည့်သားကောင်ကို သားရေခွါသည်။ (၆) [ـ الْجِلَافَ عَنْ رَأْسِ الدَّنِّ](အိုးစရည်း၏ အပိတ်ကို)ချွတ်သည်။

[اِجْتَلَفَ] (၁) လုံးဝပျက်သုဉ်းစေသည်။ (၂) အဝေးသို့ ယူဆောင်သွားသည်။ (၃) အခွံခွါသည်။ အခွံချွတ်သည်။ (၄) အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ဆွဲနှုတ်သည်။ (၅) [ـ الذَّبِيْحَةَ]

လည်လှီးထားသည့်သားကောင်ကို သားရေခွါသည်။ (၆) [الجِلاَفَ عَنْ رَأسِ السَّنِ](အိုးစရည်း၏ အပိတ်ကို)ချွတ်သည်။

[تَجَلَّفَ] (၁) လုံးဝပျက်သုဉ်းသွားသည်။ (၂) အဝေးသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ (၃) အခွံကျွတ်သည်။ (၄) အရင်းအမြစ်ပါမကျန်အောင် ကျွတ်သည်။ (၅) [ـ الذَّبِيْحَةَ](လည်လှီးထားသည့်သားကောင်)သားရေ ခွါထားသည်။ (၆) ပိန်ခြိုးသည်။

[اَلْجَالِفَةُ] (၁) ဥစ္စာပစ္စည်းအလုံးစုံကို ပျက်သုဉ်းစေသော ဘေးဆိုး၊ ကပ်ဆိုးကြီး။ (၂) အရေပြားပွန်းပဲ့ ထိခိုက်မှု။

[اَلْجِلاَفُ] (၁) ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသူ။ (၂) ထုံထိုင်းနှံ့အသူ။ (၃) အိပ်။ (၄) အိုးစရည်းအလွတ်။ (၅) ဦးခေါင်းမရှိသော ခန္ဓာကိုယ်။ (၆) သားရေခွါထားသော လည်လှီးထားသည့်သားကောင်။ (၇) စွန်ပလွံအဖုံးပင်။ (၈) အစာမသိပ်ထားသော မုန့်ခြောက်အကြမ်း။

﴿كُلُّ شَيْءٍ سِوَى جِلْفِ الطَّعَامِ وَظِلِّ ثَوْبٍ وَبَيْتٍ يَسْتُرُ فَضْلٌ﴾ အစားအစာမုန့်ခြောက်အကြမ်း၊ အပူဒဏ်ကာကွယ်ရန်အဝတ်နှင့် လုံခြုံမှုပေးသောအိမ်မှအပ ကျန်ပစ္စည်းများသည် အပိုပစ္စည်းများသာဖြစ်သည်။(ج)[ـ اَجْلُفٌ ـ جُلُوْفٌ اَجْلاَفٌ]။

[اَلْجَلْفَةُ] ကလောင်သွား။

[اَلْجُلْفَةُ] ချွတ်ခွါထားသည့်သားရေ။(ج) [جُلَفٌ]။

[اَلْجِلْفَةُ] (၁) အစိတ်အပိုင်း၊ အစအန။ (၂) ကလောင်သွား။(ج) [جِلَفٌ]။

[اَلْجَلِيْفُ] (၁) ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသူ။ (၂) ထုံထိုင်းနှံ့အသူ။(ج) [جُلَفَاءُ]။

[اَلْجَلِيْفَةُ] (၁) ဥစ္စာပစ္စည်းအလုံးစုံကို ပျက်သုဉ်းစေသော ဘေးဆိုး၊ ကပ်ဆိုးကြီး။ (၂) အရေပြားပွန်းပဲ့ ထိခိုက်မှု။(ج) [جَلاَئِفُ]။

❁ [جَلْفَطَ] လှေ၊ သင်္ဘောစသည်၏ ပျဉ်ချပ်များအကြား၌ အဝတ်စသို့မဟုတ် လျှော်စများသိပ်၍ ကတ္တရာစေးဖြင့် ပိတ်သည်။

[اَلْجِلْفَاطُ] လှေ၊ သင်္ဘောစသည်၏ ပျဉ်ချပ်များအကြား၌ အဝတ်စသို့မဟုတ် လျှော်စများသိပ်၍ ကတ္တရာစေးဖြင့် ပိတ်သူ။(ج) [جَلاَفِطَةٌ]။

❁ [اَلْجَلْفَقُ] လှေကားလက်ကိုင်တန်း။ လှေကားဘောင်။

❁ [جَلَقَ ـِ] (၁) [ـ الشَّيْءَ]ဖွင့်ဖေါ်သည်။ လှစ်ဟပြသည်။ ဖေါ်ထုတ်ထင်ရှားစေသည်။ (၂) [ـ الرَّأسَ]ဆံပင်ရိတ်သည်။ (၃) [ـ فَمَهُ]ပါးစပ်ဟသည်။ (၄) [ـ الحِصْنَ](ခံတပ်၊ မြို့ရိုးကို) ကျောက်ခဲထည့်၍ ပစ်ရသောလက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ဖြိုဖျက်သည်။

[جَلْقٌ] (၁) ဖွင့်ဖေါ်ခြင်း။ လှစ်ဟပြခြင်း။ ဖေါ်ထုတ်ထင်ရှားစေခြင်း။ (၂) ဆံပင်ရိတ်ခြင်း။ (၃) ပါးစပ်ဟခြင်း။ (၄) (ခံတပ်၊ မြို့ရိုးကို) ကျောက်ခဲထည့်၍ ပစ်ရသောလက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ဖြိုဖျက်ခြင်း။

[جَلَّقَ] [ـ الحِصْنَ](ခံတပ်၊ မြို့ရိုးကို)ကျောက်ခဲထည့်၍ ပစ်ရသောလက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ဖြိုဖျက်သည်။

[تَجَلَّقَ] အံသွားများပေါ်သည်အထိ ဟက်

ဟက်ပက် ရယ်သည်။

[اَلْجِلاَقَةُ] အသားအပိုင်းအစ။ အသားစိုင်။ အသားတုံး။

[اَلْجَلاَقَةُ] တောသူတောင်သား။

[اَلْجَلْقَةُ] ❶ ရယ်မောသည့် မျက်နှာအစိတ်အပိုင်း။ ❷ ရယ်စရာ။ ဟာသ။

[جِلِّقُ] ဒမတ်စကတ်မြို့။

[اَلْجَوَالِقُ] သားမွေးဖြင့် ယက်လုပ်ထားသော အိတ်။(ج) [جَوَالِقُ - جَوَالِيْقُ - جُوَالِقَاتٌ]။

[اَلْجِوَالِقُ] သားမွေးဖြင့် ယက်လုပ်ထားသော အိတ်။

[اَلْمَنْجَلِيْقُ] သားမွေးဖြင့် ယက်လုပ်ထားသော အိတ်။(ج)[مَجَالِيْقُ]။

✿ [جَلَّ ـُ] ❶ [ــعَنْ وَطَنِهِ](မိမိ၏တိုင်းပြည်မှ) ထွက်ခွါသည်။ ❷ [ــالشَّيْءَ]အဓိကကျသော အပိုင်းကို ယူသည်။ အများပိုင်းကို ယူသည်။ ❸ [ــالدَّابَّةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)ဇက်ကြိုးတပ်သည်။ ❹ [ــالْجِلَّةَ](ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို)လိုက်လံစုသည်။ ❺ [ــالدَّابَّةُ الْجِلَّةَ] (တိရစ္ဆာန် ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို)စားသည်။ ❻ [ــالشَّيْءَ عَلَيْهِ](အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာကို သူ့အပေါ်)ပုံချွပ်စွဲသည်။

[جُلُوْلٌ] (မိမိ၏တိုင်းပြည်မှ)ထွက်ခွါခြင်း။

[جَلٌّ] ❶ အဓိကကျသော အပိုင်းကို ယူခြင်း။ အများပိုင်းကို ယူခြင်း။ ❷ (တိရစ္ဆာန်ကို)ဇက်ကြိုးတပ်ခြင်း။ ❸ (ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို)လိုက်လံစုခြင်း။ ❹ (တိရစ္ဆာန် ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို) စားခြင်း။ ❺ (အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာကို သူ့အပေါ်)ပုံချွပ်စွဲခြင်း။

[جَالٌّ - جَلاَّلٌ] ❶ (မိမိ၏တိုင်းပြည်မှ)ထွက်ခွါသော(သူ)။ ❷ အဓိကကျသော အပိုင်းကို ယူသော(သူ)။ အများပိုင်းကို ယူသော(သူ)။ ❸ (တိရစ္ဆာန်ကို)ဇက်ကြိုးတပ်သော(သူ)။ ❹ (ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို)လိုက်လံစုသော(သူ)။ ❺ (ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို)စားသော(တိရစ္ဆာန်)။ ❻ (အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာကို သူ့အပေါ်)ပုံချွပ်စွဲသော(သူ)။

[جَلَّ ـِ] ❶ ကြီးကျယ်သည်။ မြင့်မြတ်သည်။ ❷ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သည်။ ❸ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သည်။ ❹ [ــعَنْهُ] ရှောင်ကြဉ်သည်။ ❺ [ــعَنْ وَطَنِهِ](မိမိ၏တိုင်း ပြည်မှ)ထွက်ခွါသည်။

[جَلاَلٌ - جَلاَلَةٌ] ❶ ကြီးကျယ်ခြင်း။ မြင့်မြတ်ခြင်း။ ❷ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်ခြင်း။ ❸ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်ခြင်း။ ❹ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ❺ (မိမိ၏တိုင်း ပြည်မှ)ထွက်ခွါခြင်း။

[جِلٌّ - جُلاَلٌ - جَلِيْلٌ] ❶ ကြီးကျယ်သော(သူ)။ မြင့်မြတ်သော(သူ)။ ❷ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သော(သူ)။ ❸ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သော(သူ)။ ❹ ရှောင်ကြဉ်သော(သူ)။ ❺ (မိမိ၏တိုင်းပြည်မှ)ထွက်ခွါသွားသော(သူ)။ (ج) [أَجِلَّةٌ - أَجِلاَّءُ - أَجْلاَلٌ - جِلَّةٌ]။(م)[جَلِيْلَةٌ]။ (ج)[جَلاَئِلُ]။

[أَجَلَّ] ❶ ကြီးကျယ်နိုင်မာသည်။ ❷ [ــفُلاَنًا] ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်ဟု မှတ်ယူသည်။ ကြည်ညိုလေးစားသည်။ ❸ အ

မြောက်အမြား ချီးမြှင့်ပေးကမ်းသည်။
[اَتَيْتُ فُلاَنًا فَمَا اَجَلَّنِى وَ مَا اَدَقَّنِى]ကျွန်တော် လူတစ်ယောက်ဆီကို ရောက်ခဲ့တယ်။ သူက ကျွန်တော့ကို အများကြီးလည်းမပေးဘူး၊ အနည်းငယ်လည်းမပေးဘူး။

[جَلَّلَ] ❶ [ـ الشَّىْءَ]လွှမ်းခြုံထားသည်။ ယေဘုယျသဘောကို ဆောင်သည်။ ❷ ဖုံးအုပ်သည်။ ❸ [ـ الدَّابَّةَ](တိရစ္ဆာန်ကို)ဇက်ကြိုးတပ်ဆင်သည်။ ❹ [ـ الدَّابَّةُ الْجِلَّةَ](တိရစ္ဆာန် ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို) စားသည်။

[تَجَالَّ] ❶ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သည်။ ﴿كُنَّا نَكُوْنُ فِى الْمَسْجِدِ نِسْوَةً قَدْ تَجَالَلْنَ﴾ကျွန်မတို့သည် ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်၌ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သော အမျိုးသမီးများဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ❷ ကြီးကျယ်သယောင် လုပ်ပြသည်။ ❸ [ـ الشَّىْءَ]အဓိကကျသောအပိုင်းကို ယူသည်။ အများပိုင်းကို ယူသည်။

[تَجَلَّلَ] ❶ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်။ ❷ ဖုံးဖိ၊ ဖုံးလွှမ်းထားသည်။ ❸ [ـ الشَّىْءَ]အဓိကကျသောအပိုင်းကို ယူသည်။ အများပိုင်းကို ယူသည်။ ❹ အပေါ်သို့ တက်သည်။ မြင့်မားသည်။

[اِجْلاَلٌ] အတွက်ကြောင့်၊ သောကြောင့်။
[فَعَلْتُ ذٰلِكَ لِجَلاَلِكَ]မင်းကြောင့် ဒီကိစ္စကို ငါလုပ်ခဲ့ရတယ်။

[اَلتَّجِلَّةُ] ❶ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်မှု။ ❷ အတွက်ကြောင့်၊ သောကြောင့်။
[فَعَلْتُ ذٰلِكَ لِجَلاَلِكَ]မင်းကြောင့် ဒီကိစ္စကို ငါလုပ်ခဲ့ရတယ်။

[اَلْجُلاَلُ] ကြီးမားသောအစိတ်အပိုင်း။ အများပိုင်း။(အသေးအဖွဲသေးနုတ်သောအရာ [الدُّقَاقُ]၏ဆန့်ကျင်ဘက်အဓိပ္ပါယ်။)

[اَلْجِلاَلُ] အဖုံးအကာ။

[اَلْجُلُّ] ❶ ဇက်ကြိုး။(ج)[جِلاَلٌ ـ اَجْلاَلٌ]။ ❷ သင်္ဘောရွက်၊ ရွက်တိုင်။(ج)[اَجْلاَلٌ ـ جُلُوْلٌ]။ ❸ ရိတ်သိမ်းပြီး ကျန်ရှိသောပင်စည်ရိုးတံ။ ❹ [عُرْفُ الدِّيْكِ]ဟုခေါ်သော ပန်းပင်၏အပွင့်။ ❺ နှင်းဆီပန်းတစ်မျိုး။

[اَلْجُلُّ] ❶ ဇက်ကြိုး။ ❷ သင်္ဘောရွက်၊ရွက်တိုင်။ ❸ ရိတ်သိမ်းပြီး ကျန်ရှိသောပင်စည်ရိုးတံ။ ❹ [عُرْفُ الدِّيْكِ]ဟုခေါ်သော ပန်းပင်၏အပွင့်။ ❺ နှင်းဆီပန်းတစ်မျိုး။ ❻ အဓိကအပိုင်း၊ အကြီးမားဆုံးအပိုင်း။ ယေဘုယျအပိုင်း။ ❼ အိမ်ဆောက်ရန် သတ်မှတ်ရာထားသည့်နေရာ။(ج)[جِلاَلٌ ـ اَجْلاَلٌ]။ ❽ အတွက်ကြောင့်၊ သောကြောင့်။
[فَعَلْتُ ذٰلِكَ لِجَلاَلِكَ]မင်းကြောင့် ဒီကိစ္စကို ငါလုပ်ခဲ့ရတယ်။

[اَلْجِلُّ] ❶ ကြီးမားသောအရာ။(သေးနုတ်သောအရာ[اَلدِّقُّ]၏ဆန့်ကျင်ဘက်အဓိပ္ပါယ်။ ﴿اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِىْ ذَنْبِىْ كُلَّهٗ جِلَّهٗ وَدِقَّهٗ﴾အို၊ အလ္လာဟ် အရှင်မြတ် အရှင်မြတ်သည် ကျွန်တော်မျိုး၏သေးနုတ်သောအပြစ်များနှင့် ကြီးကျယ်သောအပြစ်များ အားလုံးကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးသနားတော်မူပါ။ ❷ ရိတ်သိမ်းပြီး ကျန်ရှိသော ပင်စည်၊ ရိုးတံ။

[اَلْجَلَلُ] ❶ ကြီးမားသောအရာ။ ❷ သေး

နှုတ်သောအရာ။﴿ اَلْقَتْلَى جَلَلٌ اِلَّا مُحَمَّدًا ﴾တမန်တော်မြတ်မုဟမ္မဒ်﴿ﷺ﴾မှလွဲ၍ ကျန်သေကျေကျဆုံးမှုသည် မပြောပလောက်ချေ။

[اَلْجِلَّةُ] ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်။

[اَلْجُلَّةُ] (၁) ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်။ (၂) စွန်ပလွံသီးအမျိုးအစားတစ်မျိုး။ (ج)[جِلَالٌ]။

[اَلْجُلَّى] အလွန်အရေးပါသော အမှုကိစ္စ။ ကြီးကျယ်သောကိစ္စ။[لَايُدْعَى الْجُلَّى اِلَّا اَخُوْهَا] အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စအတွက် ထိုက်တန်သူကိုခေါ်ရတာဘဲ။ (ج)[جِلَالٌ]။

[اَلْجَلَّاءُ] အလွန်အရေးပါသော အမှုကိစ္စ။ ကြီးကျယ်သောကိစ္စ။

[اَلْجُلَّاءُ] အလွန်အရေးပါသော အမှုကိစ္စ။ ကြီးကျယ်သောကိစ္စ။

[اَلْجَلَّالَةُ] ကုလားအုတ်ချေး၊ နွားချေးစသည်ကို စားသောတိရစ္ဆာန်။

[اَلْجَلِيْلُ] (၁) အလွန်ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်တော်မူသော အရှင်။(အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏နာမတော်တစ်ပါး။) (၂) အလွန်တောက်ပ၍ကျက်သရေရှိသော(အရာ)။[مَنْظَرٌ جَلِيْلٌ رَائِعٌ] အလွန်လက်ရာမြောက်၍ လှပသောရှုခင်း။ (၃) အလွန်အရေးပါသော(အမှုကိစ္စ)။ (၄) မြက်ပင်တစ်မျိုး။ကြည့်[اَلثُّمَامُ]။

[اَلْمَجَلَّةُ] (၁) စာအုပ်။ (၂) စာစောင်၊ မဂ္ဂဇင်း။ (ج)[مَجَالٌّ ـ مَجَلَّاتٌ]။

✿[اَلْجَلَكَى ـ اَلْجَلَكَى]အရိုးကိုပါ စား၍ရသောငါးရှဉ့်ကဲ့သို့ငါးတစ်မျိုး။

✿ [جَلَمَ ـِ] (၁) [ـ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ (၂) ရိတ်လှီးသည်။ (၃) [ـ الشَّعْرَ](ဆံပင်၊ အမွေးကို)ဖြတ်ညှပ်သည်။ (၄) [ـ الْحَيَوَانَ](တိရစ္ဆာန်၏)အရိုးပေါ်ရှိအသားကို လှီးဖြတ်ယူသည်။

[جَلْمٌ] (၁) ဖြတ်တောက်ခြင်း။ (၂) ရိတ်လှီးခြင်း။ (၃) (ဆံပင်၊ အမွေးကို)ဖြတ်ညှပ်ခြင်း။ (၄) (တိရစ္ဆာန်၏)အရိုးပေါ်ရှိအသားကို လှီးဖြတ်ယူခြင်း။

[اِجْتَلَمَ] [ـ الْحَيَوَانَ](တိရစ္ဆာန်၏)အရိုးပေါ်ရှိအသားကို လှီးဖြတ်ယူသည်။

[اَلْجُلَامَةُ] ဖြတ်ညှပ်ထားသော သားမွေး၊ အမွေးစသည်။

[اَلْجَلَمُ] (၁) သားမွေး၊ အမွေးစသည်ကိုဖြတ်ညှပ်သည့်ကိရိယာ၊ ကပ်ကြေး။ (၂) လခြမ်း။(ج)[جِلَامٌ]။

[اَلْجِلْمُ] အစာအိမ်၊ အူစသည့်အတွင်း ကလီစာရှိ အဆီ။

[اَلْجَلْمَةُ ـ الْجِلْمَةُ] အားလုံး၊ အကုန်။ [اَخَذْتُ الْمَالَ بِجَلْمَتِهِ]ပစ္စည်းကို ငါ အကုန်ယူခဲ့တယ်။

[اَلْجَلَمَانُ] သားမွေး၊ အမွေးစသည်ကို ဖြတ်ညှပ်သည့်ကိရိယာ၊ ကပ်ကြေး။

✿ [اَلْجَلْمَدُ] (၁) ကျောက်တုံး။ (၂) ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသူ။ (၃) အသံနက်သောသူ။ (၄) ကြံ့ခိုင်ဝဖြိုးသော တိရစ္ဆာန်အုပ်။ (၅) အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သော တိရစ္ဆာန်အုပ်။(ج)[جَلَامِدُ]။

[اَلْجُلْمُدُ] ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းသူ။

[اَلْجِلْمِدُ] ကျောက်တုံး။

[اَلْجَلْمَدَةُ] ၁ ကျောက်ခဲပေါသောမြေ။ ၂ ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းသူ။ ၃ နွားမ။(ဇ) [جَلَامِدُ]။

[اَلْجُلْمُوْدُ] ၁ ကျောက်တုံး။ ၂ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသူ။ ၃ အသံနက်သောသူ။ ၄ ကြွံခိုင်ဝဖြိုးသော တိရစ္ဆာန်အုပ်။ ၅ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သောတိရစ္ဆာန်အုပ်။(ဇ) [جَلَامِيْدُ]။ [اَلْقٰى عَلَيْهِ جَلَامِيْدَه]သူ့ရဲ့ဝန်ထုပ်ကို သူ့အပေါ်မှာ တင်ခဲ့တယ်။

✿ [جَلْمَقَ] [اَلْقَوْسَ ـ](လေးကိုင်းကို)သားရေပြားသို့မဟုတ် အပင်၏အခေါက်၊ အကြောဖြင့် လိပ်ပတ်စည်းနှောင်သည်။

[اَلْجِلْمَاقُ] လေးကိုင်းကို လိပ်ပတ်စည်းနှောင်ရသော သားရေပြားသို့မဟုတ် အပင်၏အခေါက်၊ အကြော။(ဇ) [جَلَامِقُ]။

[اَلْجِلْمَقُ] တိုက်ပုံအင်္ကျီကဲ့သို့ အတွင်းအင်္ကျီအပေါ်၌ ထပ်ဝတ်ရသော အင်္ကျီ။

✿ [اَلْجُلَّنَارُ] သလဲပင်အပွင့်။

✿ [جَلَهَ ـ] ၁ [اَلرَّجُلَ ـ]ပြန်ပို့သည်။ နှင်သည်။ ၂ [اَلشَّيْءَ ـ]ဖွင့်ဖော်သည်။ လှစ်ဟပြသည်။ ၃ [اَلْبَيْتَ ـ](အိမ်ကို)တံခါးနှင့်အကာအရံများမထားဘဲ ဟာလာဟင်းလင်း ပြုလုပ်ထားသည်။ ၄ [اَلْعِمَامَةَ ـ](ခေါင်းပေါင်းကို)နဖူး၊ ဦးစွန်းပေါ်အောင် ပင့်တင်ထားသည်။ ၅ [اَلْحَصٰى عَنْ مَوْضِعِه ـ](ကျောက်စလစ်ခဲများကို)နေရာမှ ဖယ်ရှားသည်။

[جَلْهٌ] ၁ ပြန်ပို့ခြင်း။ နှင်ခြင်း။ ၂ ဖွင့်ဖော်ခြင်း။ လှစ်ဟပြခြင်း။ ၃ (အိမ်ကို)တံခါးနှင့်အကာအရံများမထားဘဲ ဟာလာဟင်းလင်း ပြုလုပ်ထားခြင်း။ ၄ (ခေါင်းပေါင်းကို)နဖူး၊ ဦးစွန်းပေါ်အောင် ပင့်တင်ထားခြင်း။ ၅ (ကျောက်စလစ်ခဲများကို)နေရာမှ ဖယ်ရှားခြင်း။

[مَجْلُوْهٌ] ၁ တံခါးနှင့် အကာအရံများမထားဘဲ ဟာလာဟင်းလင်းပြုလုပ်ထားသော(အိမ်)။ ၂ နေရာမှ ဖယ်ရှားထားသော(ကျောက်စလစ်ခဲ)။

[جَلِهَ ـ] ၁ နဖူးကျယ်သည်။ ၂ ထိပ်ပြောင်သည်။

[جَلَهٌ] ၁ နဖူးကျယ်ခြင်း။ ၂ ထိပ်ပြောင်ခြင်း။

[اَجْلَهُ] ၁ နဖူးကျယ်သော(သူ)။ ၂ ထိပ်ပြောင်သော(သူ)။(မ) [جَلْهَاءُ]။(ဇ) [جُلْحٌ]။

[اَلْاَجْلَهُ] ဦးချိုမရှိသောနွားထီး။

[اَلْجَلْهَةُ] ၁ လုံးဝန်းသောကျောက်တုံး။ ၂ လူနေရပ်ကွက်။ ၃ ချောက်ကမ်းပါး။ လျှိုကမ်းပါး။ ၄ နွားနို့၊ ထောပတ်၌ စိမ်ထားသော အစေ့ထုတ်ထားသည့်စွန်ပလွံသီး။(ဇ) [جِلَاهٌ]။

[اَلْجَلِيْهَةُ] ၁ ကျောက်စလစ်ခဲများ ဖယ်ရှားထားသည့်နေရာ။ ၂ နွားနို့၊ ထောပတ်၌ စိမ်ထားသော အစေ့ထုတ်ထားသည့်စွန်ပလွံသီး။

✿ [جَلْهَزَ] [اَلشَّيْءَ ـ]မျှသိပ်ဖုံးဖိထားသည်။

✿ [اَلْجُلَاهِقُ] ၁ လောက်စာလုံး။ ၂ အမြောက်၌ ကျည်ဆံအဖြစ်ထည့်ပစ်ရသော သံလုံး။ (ဇ) [جَلَاهِقُ]။

✿ [اَلْجَلْهَمُ] အပင်တစ်မျိုး။

[اَلْجِلْهَمُ] ကြီးမားသော ကျောက်တုံး။ (ج) [جِلَاهِمُ]။

[اَلْجِلْهَمَةُ] ချောက်ကမ်းပါး။ လျှိုကမ်းပါး။ (ج)[جَلَاهِمُ]။

[اَلْجُلْهُمَةُ] ❶ ချောက်ကမ်းပါး။ လျှိုကမ်းပါး။ ❷ အခက်အခဲ။ ❸ ချထားသည့်ပုံစံ။ အစီအစဉ်။(ج)[جَلَاهِمُ]။

[اَلْجُلْهُومُ] အလွန်များပြားလှသော အုပ်စု။

✿ [جَلَا ـ] ❶ [ـ الْقَوْمُ عَنْ وَطَنِهِمْ](အငတ်ဘေး၊ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် တစ်စုံတစ်ရာကြောင့်)မိမိတို့၏တိုင်းပြည်မှ စွန့်ခွါထွက်ပြေးကြသည်။ ❷ [ـ الْأَمْرُ]ထင်ရှားပြတ်သားသည်။ ❸ [ـ عَيْنَهُ]မျက်စိကို ကာချယ်ဆိုးသည်။ ❹ [ـ بِثَوْبِهِ](အဝတ်ကို)ချွတ်ပစ်သည်။ ❺ [ـ الْعَدُوُّ الْقَوْمَ عَنْ أَوْطَانِهِمْ](ရန်သူက)မိမိတို့အား တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်သည်။ ❻ [ـ النَّحْلَ](ပျားအုံကို)ပျားရည်ရယူရန် မီးခိုးတိုက်သည်။ မှိုင်းတိုက်၍ ပျားဖွတ်သည်။ ❼ [ـ السَّيْفَ](ဓါးကို)သံချေးချွတ်၍ အရောင်တောက်ပစေသည်။[ـ الْفِضَّةَ](ငွေကို)အရောင်တင်သည်။ ❽ [ـ الْمَاشِطَةُ الْعَرُوسَ عَلَى بَعْلِهَا](အလှပြင်ပေးသူအမျိုးသမီးက သတို့သမီးကို သတို့သားအား)ပြသသည်။ ❾ [ـ الْأَمْرَ] ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ထင်ရှားစေသည်။ ❿ [ـ الزَّوْجُ عَرُوسَهُ هَدِيَّةً](သတို့သားက သ တို့သမီးကို)အခန်းအပ်ချိန်၌ အမှတ်တရလက်ဆောင်ပေးသည်။ ⓫ [ـ فُلَانًا الْهَمَّ] သောက ကင်းဝေးစေသည်။

[جَلَاءٌ - جَلْوٌ] ❶(အငတ်ဘေး၊ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ် ဖွယ်တစ်စုံတစ်ရာကြောင့်)မိမိတို့၏တိုင်းပြည်မှ စွန့်ခွါထွက်ပြေးကြခြင်း။ ❷ ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးခြင်း။

﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ အကယ်၍သာ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့အပေါ်၌ ပြည်နှင်ဒဏ်ကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းတော်မူခြင်းမရှိခဲ့ပါလျှင် အမှန်ပင် ထိုအရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့အား ဤမျက်မှောက်လောကီဘဝ၌ ပြစ်ဒဏ်ခတ်တော်မူခဲ့ပေမည်။

[جَلَاءٌ] ❶ ထင်ရှားပြတ်သားခြင်း။ ❷ (မျက်စိကို)ကာချယ်ဆိုးခြင်း။ ❸ (အဝတ်ကို)ချွတ်ပစ်ခြင်း။ ❹ (ပျားအုံကို)ပျားရည်ရယူရန်မီး ခိုးတိုက်သည်။ မှိုင်းတိုက်၍ ပျားဖွတ်ခြင်း။ ❺ ရှင်းလင်းထင်ရှားစေခြင်း။

[جَلِيٌّ] ထင်ရှားပြတ်သားသော(အရာ)။

[جَلْوٌ - جَلَاءٌ] (ရန်သူက)မိမိတို့အား တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခြင်း။

[جَلْوٌ - جِلَاءٌ] (ဓါး၊ ငွေစသည်ကို)သံချေးချွတ်ခြင်း။ အရောင်တင်ခြင်း။

[جُلَاءٌ - جِلْوَةٌ] ❶ သတို့သမီးကို ဖြီးလိမ်းပြင်ဆင်၍ သတို့သားထံ ပို့ဆောင်ပေးခြင်း။ ❷ (သတို့သားက သတို့သမီးကို)ကြည့်ခြင်း။

[جُلَاءٌ - جِلْوَةٌ] ❶ သတို့သမီးကို ဖြီးလိမ်းပြင်ဆင်၍ သတို့သားထံ ပို့ဆောင်ပေးခြင်း။ ❷ (သာတို့သားက သတို့သမီးကို)ကြည့်ခြင်း။

[جَلْوٌ] ❶ အခန်းအပ်ချိန်၌ သတို့သားက သတို့သမီးကို အမှတ်တရလက်ဆောင်ပေးခြင်း။ ❷ ဖော်ထုတ်ပြသခြင်း။ ❸ အပူ

သောက ကင်းဝေးစေခြင်း။

[جَلَى ـ] ❶ [ـ السَّيْفَ](ဓါးကို)သံချေးချွတ်၍ အရောင်ပြောင်စေသည်။ ❷ [ـ الفِضَّةَ] (ငွေကို)အရောင်တင်သည်။ ❸ [ـ المِرْآةَ] (မှန်ကို)ကြည်လင်အောင် ပွတ်သည်။

[جَلْيٌ ـ جِلَاءٌ] ❶ (ဓါးကို)သံချေးချွတ်၍ အရောင်ပြောင်စေခြင်း။ ❷ (ငွေကို)အရောင်တင်ခြင်း။ ❸ (မှန်ကို)ကြည်လင်အောင် ပွတ်ခြင်း။

[جَلِيَ ـ] ❶ [ـتِ السَّمَاءُ](မိုးကောင်းကင်)ပွင့်လင်းသည်။ တိမ်ကင်းစင်သည်။ ❷ [ـ الرَّجُلُ] [ـ الجَبْهَةَ](နဖူး)ကျယ်သည်။ ❸ ထိပ်ပြောင်သည်။

[جَلًى] ❶ (မိုးကောင်းကင်) ပွင့်လင်းခြင်း။ တိမ်ကင်းစင်သည်။ ❷ (နဖူး)ကျယ်ခြင်း။ ❸ ထိပ်ပြောင်ခြင်း။

[أَجْلَى] ❶ ပွင့်လင်းသော၊ ကင်းရှင်းသော။ ❷ (နဖူး)ကျယ်သော(သူ)။ ❸ ထိပ်ပြောင်သော(သူ)။[جُلْوٌ](ج)။[جَلْوَاءُ](မ)။

[أَجْلَى] ❶ [ـ القَوْمُ عَنْ وَطَنِهِمْ](အငတ်ဘေး၊ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် တစ်စုံတစ်ရာကြောင့်)မိမိတို့၏တိုင်းပြည်မှ စွန့်ခွါထွက်ပြေးကြသည်။ ❷ [ـ عَنِ الشَّيْءِ]လွတ်မြောက်သည်။ လွတ်ကင်းသည်။ ❸ [ـ عَنْهُ الهَمَّ] သောက ကင်းဝေးစေသည်။[أَجْلَى اللّٰهُ عَنْهُ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က သူ၏ပူပင်သောကများကို ကင်းငြိမ်းမှုပေးသနားတော်မူပါစေ။ ❹ [ـ العَدُوُّ القَوْمَ عَنْ أَوْطَانِهِمْ](ရန်သူက)မိမိတို့အား တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်သည်။

[جَالَى] [ـهُ بِالأَمْرِ]ဖွင့်ပြောပြသည်။ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

[جَلَّى] ❶ [ـ الفَرَسُ](မြင်း)အခြားပြိုင်မြင်းများကို ကျော်တက်သည်။ ❷ [ـ البَازِي] (သိမ်းငှက်)ခေါင်းထောင်ကြည့်သည်။ ❸ [ـ بِبَصَرِهِ]စူးစူးရဲရဲ ကြည့်သည်။ ❹ [ـ عَنْ نَفْسِهِ] မိမိ၏စိတ်၌ရှိသော အကြောင်းအရာကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ ❺ [ـ النَّهَارُ الظُّلْمَةَ] (နေ့က အမှောင်ထုကို)ဖယ်ရှားလိုက်သည်။ ❻ [ـ القَوْمَ عَنْ أَوْطَانِهِمْ](၎င်းတို့ကို မိမိတို့၏တိုင်းပြည်မှ)နှင်ထုတ်သည်။ ❼ [ـ عَرُوسَهُ هَدِيَّةً] (သတို့သမီးကို)အမှတ်တရလက်ဆောင်ပေးသည်။

[اِجْتَلَى] ❶ [ـ القَوْمُ عَنِ المَوَاضِعِ](နေရာမှ)ကစဉ့်ကလျား ထွက်သွားကြသည်။ ❷ [ـ الجَدْبُ القَوْمَ](အငတ်ဘေးက ၎င်းတို့အား)ထွက်ခွါသွားစေသည်။ ❸ [ـ العَرُوسَ عَلَى بَعْلِهَا] (သတို့သမီးကို ဖြီးလိမ်း၍ သတို့သားထံ ပို့ဆောင်သည်။ ❹ [ـ الشَّيْءَ]ကြည့်သည်။ ❺ [ـ العَرُوسَ بَعْلُهَا](သတို့သားက သတို့သမီးကို)ကြည့်သည်။ ❻ [ـ السَّيْفَ](ဓါးကို)သံချေးချွတ်၍ ပြောင်လက်စေသည်။ ❼ [ـ العِمَامَةَ] (ခေါင်းပေါင်းကို)ဦးစွန်းပေါ်သည်အထိ ပင့်တင်ထားသည်။ ❽ [ـ العِمَامَةَ عَنِ الرَّأْسِ](ခေါင်းပေါင်းကို)ချွတ်သည်။

[اِنْجَلَى] ❶ ထင်ရှားလာသည်။ ❷ ကင်းစင်သွားသည်။[اِنْجَلَى الهَمُّ عَنْ قَلْبِي]ကျွန်တော့နှလုံးသားထဲက သောကကင်းစင်သွားတယ်။ ❸ အရောင်တက်လာသည်။ ❹ သံချေးကျွတ်၍ ပြောင်လက်လာသည်။

[تَجَالَى] တစ်ဦး၏အခြေအနေကို တစ်ဦး သိသည်။ တစ်ယောက်အကြောင်း တစ်ယောက်ကို ပြောသည်။

[تَجَلَّى] ❶ ထင်ရှားလာသည်။ ❷ အသေအခြာမြင်ရန် မျက်စိကို မှိတ်ပြီး ပြန်ဖွင့်သည်။ ❸ တက်ကြည့်သည်။ ခေါင်းထောင်ကြည့်သည်။ ခေါင်းပြူကြည့်သည်။

[اِجْلَوْلَى] တစ်မြို့ဝင်၊ တစ်မြို့ထွက်သွားသည်။

[اَلْاَجْلَى] ❶ မျက်နှာလှပသော(သူ)။ ❷ [اِبْنُ الْاَجْلَى]ခြင်္သေ့။ ❸ ခေါင်းဆောင်။ ❹ နံနက်ခင်း။❺ ထင်ရှားသောအမှုကိစ္စ။

[اَلْجَالِيَةُ] ❶ မိမိတို့၏တိုင်းပြည်ကို စွန့်ခွာသွားကြသူများ။ ❷ အခြားနိုင်ငံ၌ ခိုလှုံနေထိုင်ကြသူများ။ ❸ အခွန်ဆောင်၍ နေထိုင်သူများ။

[اَلْجَلَا] ❶ ကာချယ်။ ❷ [اِبْنُ الْجَلَا]အဆောင်အယောင်ဖြင့် သီးခြားမနေဘဲ လူအများနှင့် ရောနှောနေထိုင်သော ခေါင်းဆောင်။ ❸ ထင်ရှားသောအမှုကိစ္စ။

[اَلْجَلَاءُ] ❶ ကာချယ်။ ❷ [جَلَاءَ يَوْمٍ]နေ့ပိုင်း။ ❸ ထင်ရှားပြတ်သားသောအမှုကိစ္စ။ ❹ တရားရုံး၌ တင်ပြလာသော ထင်ရှားသည့်အထောက်အထား၊ သက်သေ။

[اَلْجِلَاءُ] ❶ ကာချယ်။ ❷ လူတစ်ယောက်အတွက် အလေးအမြတ်ထားအပ်သော ဘွဲ့ထူး၊ ဂုဏ်ထူး၊ ရာထူးစသည်။

[اَلْجِلْوَةُ] [جِلْوَةُ الْعَرُوْسِ]အခန်းအပ်ချိန်၌ သတို့သားက သတို့သမီးအား ပေးသော အမှတ် တရ ပစ္စည်း။

[اَلْجِلَى] အိမ်အမိုးအောက်နံရံ၌ ဖေါက်ထားသောအပေါက်။

[اَلْجَلِيَّةُ] ❶ ခိုင်မာသော၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသောသတင်းအချက်အလက်။ ❷ ကိစ္စရပ်တစ်ခု၏ အစစ်အမှန်သဘော။

[اَلْمَجْلَى] ယယ်ထိပ်။ ဦးစွန်း။(ج)[مَجَالٍ]။

[اَلْمُجَلِّي] ပြိုင်ပွဲ၌ ရှေ့ဆုံးမှ ပြေးနေသော(မြင်း)။ ပထမရသော(သူ၊ မြင်း)။

✿ [جَمِءَ ـَ] ❶ [ـ عَلَى فُلَانٍ]ဒေါသဖြစ်သည်။ ❷ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)နဖူးရှိ အဖြူကွက် ထင်ရှားရှည်လျားသည်။

[جَمَأٌ] ❶ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ ❷ (မြင်း)နဖူးရှိ အဖြူကွက် ထင်ရှားရှည်လျားခြင်း။

[جَمِءٌ] ဒေါသဖြစ်သော(သူ)။

[اَجْمَأُ] နဖူးရှိ အဖြူကွက် ထင်ရှားရှည်လျားသော(မြင်း)။

[تَجَمَّأَ] ❶ [ـ الْقَوْمُ]စုရုံးကြသည်။ ❷ [ـ فِي ثِيَابِهٖ]တစ်ကိုယ်လုံးကို အဝတ်တစ်ခုဖြင့် လိပ်ပတ်ထားသည်။❸ [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ကိုယ်နှင့်ကွယ်၍ ဖုံးထားသည်။

[اَلْجَمَأُ] လူပုဂ္ဂိုလ်။

[اَلْجَمَاءُ] လူပုဂ္ဂိုလ်။

[اَلْمُجْمَأُ] [فَرَسٌ مُجْمَأٌ]နဖူးရှိ အဖြူကွက် ထင်ရှားရှည် လျားသော(မြင်း)။

[اَلْمُجَمَّأُ] [فَرَسٌ مُجَمَّأٌ]နဖူးရှိ အဖြူကွက် ထင်ရှားရှည် လျားသော(မြင်း)။

✿ [اَلْجُمْبَازُ] ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်ရေး အားကစားနည်းတစ်မျိုး။

✿ [جَمْجَمَ] ၁ [ـ فُلَانٌ]စကားကို မရှင်းမလင်း ပြောသည်။ ၂ [ـ الشَّيْءَ فِيْ صَدْرِهِ](တစ်စုံတစ်ရာကို)မိမိ၏ရင်ဘတ်ထဲ၌ သိုဝှက်ထားသည်။ ၃ [ـ فُلَانًا]သေကျေပျက်စီးစေသည်။

[تَجَمْجَمَ] [ـ فُلَانٌ]စကားကို မရှင်းမလင်း ပြောသည်။

[اَلْجَمْجَمُ] ဖိနပ်။

[اَلْجُمْجُمَةُ] ၁ ဦးခေါင်းအရိုး။ ၂ ဦးခေါင်း။ ၃ လူ။ ၄ လူထုခေါင်းဆောင်။ ၅ သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောခွက်။ ၆ ချင်ခွက်တစ်မျိုး။ ၇ ထယ်တုံး။ ၈ ရေငံတွင်း၊ ဆားမြေ၌တူးထားသောရေတွင်း။ (ج)[جَمَاجِمُ - جُمْجُمُ]။

✿ [جَمَحَ ـَ] ၁ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)ပေကပ်ကပ်လုပ်သည်။ သခင်၏အမိန့်ကို မနာခံဘဲနေသည်။ ၂ [ـ الرَّجُلُ]စိတ်အလိုကိုလိုက်၍မကောင်းမှုများမှ ရှုန်းမထွက်နိုင်အောင် မိုက်တွင်းနက်သည်။ စိတ်ရိုင်းဝင်သည်။ ၃ [ـتِ السَّفِيْنَةُ]သင်္ဘော ဦးတည်ရာမဲ့ဖြစ်သည်။ ၄ [ـ الْمَفَازَةُ بِالْقَوْمِ](လွင်ပြင်၊ ကွင်းပြင်)မျက်စိလည် လမ်းမှားစေသည်။ ၅ [ـ بِهِ مُرَادُهُ]စိတ်ဆန္ဒ မပြည့်ဘဲ လိုရာမရဖြစ်သည်။ ပန်းတိုင်ကို မရောက်နိုင်အောင်ဖြစ်သည်။ ၆ [ـ فُلَانٌ اِلَى كَذَا]အပြေးအလွှားသွားရောက်သည်။ အလျှင်အမြန် ပြုမူသည်။ ﴿لَوَلَّوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُوْنَ﴾အမှန်ပင် ၎င်းတို့သည် ထိုနေရာသို့ ကျောခိုင်းထွက်းပြေးကြလျက် အလျင်အမြန် သွားရောက်ခိုအောင်းကြပေမည်။ ၇ [ـ مِنَ الْحَرْبِ]စစ်ရှုံး၍ပြေးသည်။ ၈ [ـ الْمَرْاَةُ مِنْ زَوْجِهَا]လင်ယောက်ျားနှင့်စိတ်ဆိုး၍ အိမ်မှ ဆင်းသွားသည်။

[جَمْحٌ - جُمُوْحٌ - جِمَاحٌ] ၁ (မြင်း)ပေကပ်ကပ် လုပ်ခြင်း။ သခင်၏အမိန့်ကို မနာခံဘဲနေခြင်း။ ၂ စိတ်အလိုကိုလိုက်၍ မကောင်းမှုများမှ ရှုန်းမထွက်နိုင်အောင် မိုက်တွင်းနက်ခြင်း။ စိတ်ရိုင်းဝင်ခြင်း။ ၃ (သင်္ဘော)ဦးတည်ရာမဲ့ဖြစ်ခြင်း။ ၄ (လွင်ပြင်၊ ကွင်းပြင်)မျက်စိလည် လမ်းမှားစေခြင်း။ ၅ စိတ်ဆန္ဒ မပြည့်ဘဲ လိုရာမရဖြစ်ခြင်း။ ပန်းတိုင်ကို မရောက်နိုင်အောင်ဖြစ်ခြင်း။ ၆ အပြေးအလွှားသွားရောက်ခြင်း။ အလျှင်အမြန် ပြုမူခြင်း။ ၇ (စစ်ရှုံး၍)ပြေးခြင်း။ ၈ လင်ယောက်ျားနှင့်စိတ်ဆိုး၍ အိမ်မှ ဆင်းသွားခြင်း။

[جَامِحٌ] ၁ ပေကပ်ကပ် လုပ်သော(မြင်း)။ သခင်၏အမိန့်ကို မနာခံသော(မြင်း)။ (ج) [جَوَامِحُ - جُمَّاحٌ]။(م)[جَامِحَةٌ - جُمُوْحٌ]။ (ج)[جَوَامِحُ]။

[جَامِحٌ - جَمُوْحٌ] စိတ်အလိုကိုလိုက်၍ မကောင်းမှုများမှ ရှုန်းမထွက်နိုင်အောင် မိုက်တွင်းနက်သောသူ။ စိတ်ရိုင်းဝင်သော(သူ)။

[جَامِحٌ] (စစ်ရှုံး၍)ပြေးသော(သူ)။(ج)[جُمَّاحٌ]။

[اَلْجُمَّاحُ] အသွားမပါသော မြားတံ။(ج)[جَمَامِيْحُ]။

✿ [اَلْجَمْحَلُ] ယောက်သွားအတွင်းရှိ သတ္တဝါ။ ကနုကမာကောင်။ မုတ်ကောင်။

✿ [جَمَخَ ـَ] ၁ မောက်မာသည်။ မာနကြီးသည်။ ၂ [ـ كَعْبَ اللَّعِبِ](အံစာတုံး)ထောင်

သည်။ ❸ [الصَّبِيُّ_](ကလေးငယ်)ခုန်ပေါက်သည်။ ❹ [الصِّبيَانُ كَعْبَ اللَّعِبِ_](အံစာတုံးကို ကလေးငယ်များ)လိမ့်ကစားကြသည်။

[جَمْخٌ] ❶ မောက်မာခြင်း။ မာနကြီးခြင်း။ ❷ (အံစာတုံး)ထောင်ခြင်း။ ❸ (ကလေးငယ်)ခုန်ပေါက်ခြင်း။ ❹ (အံစာတုံးကို)လိမ့်ကစားခြင်း။

[جَامِخٌ] မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။(ဇ)[جُمَّخٌ]။

[جَمُوخٌ] မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။

[جِمِّيخٌ] မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။

[جَمَّاخٌ] မောက်မာသော(သူ)။ မာနကြီးသော(သူ)။

[جَامَخَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာဆက်ဆံသည်။ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်လုပ်သည်။

[اِنْجَمَخَ] [كَعْبُ اللَّعِبِ_](အံစာတုံး)ထောင်သည်။

[جَمَدَ ـُ] ❶ မာသည်။ အစိုင်အခဲဖြစ်သည်။ ❷ [الْمَاءُ_](ရေ)ခဲသည်။ ❸ [تْ عَيْنُهُ_](မျက်စိ)မျက်ရည်နည်းသည်။ ❹ [النَّاقَةُ_](ကုလားအုတ်မ)နို့အထွက်နည်းသည်။ ❺ [السَّنَةُ_](တစ်နှစ်လုံး)မိုးခေါင်သည်။ ❻ [الشَّيْءُ_] ဖြတ်တောက်သည်။ ❼ [فُلَانٌ_]စေးနည်းတွန့်တိုသည်။ ❽ တာဝန်ရှိသည်။

[جَمْدٌ ـ جُمُودٌ] ❶ မာခြင်း။ အစိုင်အခဲဖြစ်ခြင်း။ ❷ (ရေ)ခဲခြင်း။ ❸ (မျက်စိ)မျက်ရည်နည်းခြင်း။ ❹ (ကုလားအုတ်မ)နို့အထွက် နည်းခြင်း။ ❺ (တစ်နှစ်လုံး)မိုးခေါင်ခြင်း။ ❻ ဖြတ်တောက်ခြင်း။ ❼ စေးနည်းတွန့်တိုခြင်း။ ❽ တာဝန်ရှိခြင်း။

[جَامِدٌ ـ جَمْدٌ] ❶ မာသော(အရာ)။ အစိုင်အခဲဖြစ်သော(အရာ)။ ❷ (ရေ)ခဲသော(ရေ)။

[جَامِدَةٌ ـ جَمُودٌ] မျက်ရည်နည်းသော(မျက်စိ)။

[جَامِدَةٌ ـ جَمَادٌ] ❶ မိုးခေါင်သော(နှစ်)။ ❷ [جَامِدُ الْكَفِّ ـ جَمَادُ الْكَفِّ]စေးနည်းတွန့်တိုသော(သူ)။

[أَجْمَدَ] ❶ ဂျူမာဒါလသို့ ရောက်ရှိသည်။ ❷ အလွန်တရာ စေးနည်းတွန့်တိုသည်။ ❸ ကျက်သရေမင်္ဂလာ ကင်းမဲ့သည်။ ❹ တာဝန်ပေးသည်။

[جَامَدَ] အိမ်နားနီးချင်းအဖြစ် နေထိုင်သည်။

[جَمَّدَ] [الْمَاءَ_](ရေ)ခဲလုမတတ် ဖြစ်သည်။

[اَلْجَامِدُ] (အိမ်နှစ်အိမ်၊ မြေယာနှစ်ခုအကြား)ကာရံ၍ခြားထားသော စည်း။ [جَامِدُ الْمَالِ وَ ذَائِبِهِ]သက်ရှိပစ္စည်းနှင့် သက်မဲ့ပစ္စည်း။(ဇ)[جَوَامِدُ]။

[اَلْجَمَادُ] သက်မဲ့ဖြစ်သောအရာ။

[اَلْجَمْدُ] ရေခဲ။ နှင်းခဲ။

[اَلْجَمَدُ] ❶ ရေခဲ၊ နှင်းခဲ။ ❷ မြေမာကုန်း။ ❸ ကျောက်ခဲ။(ဇ)[أَجْمَادٌ ـ جِمَادٌ]။

[اَلْجُمْدُ ـ اَلْجُمُدُ]မြေမာကုန်း။(ဇ)[أَجْمَادٌ ـ جِمَادٌ]။

[جُمَادَى] ❶ ပဌမမြောက်လနှင့် ဆဋ္ဌမမြောက်လဖြစ်သော အရဗီလနှစ်လ၏အမည်။ ပဌမမြောက်လကို[جُمَادَى الْأُولَى]ဟု

ခေါ်၍ ဆဋ္ဌမမြောက်လကို[جُمَادَى الأخِرَة] ဟုခေါ်သည်။ ၂ ဆောင်းရာသီ၏အေးချမ်းသောရက်များ။

[اَلْجَمَّادُ] [السَّيْفُ الجَمَّادُ]အလွန်ထက်သောဓါး။

✿ [جَمَرَ ـِ] ၁ [ــالفَرَسُ](မြင်း)ချည်တိုင်၌ ခုန်ပေါက်သည်။ ၂ [ــفُلَانًا]မီးခဲကို ပေးသည်။ ၃ နှင်ထုတ်သည်။ ဖယ်ရှားသည်။

[جَمْرٌ] ၁ (မြင်း)ချည်တိုင်၌ ခုန်ပေါက်ခြင်း။ ၂ မီးခဲကို ပေးခြင်း။ ၃ နှင်ထုတ်ခြင်း။ ဖယ်ရှားခြင်း။

[اَجْمَرَ] ၁ [ــالقَوْمُ]စုရုံးကြသည်။ ၂ [ــالفَرَسُ](မြင်း)ချည်တိုင်၌ ခုန်ပေါက်သည်။ ၃ [ــالدَّابَّةُ](အစီးအနင်း)အလျှင်အမြန် သွားသည်။ ၄ [ــاللَّيْلَةُ](ည)တစ်ညလုံး လထွက်သည်။ ၅ [ــالثَّوْبَ](အဝတ်ကို)မီးခဲဖြင့် အပူပေးသည်။ ၆ [ــالمَرْاَةُ](မိန်းမ)မိမိ၏ဆံပင်ကို ထုံးထားသည်။ ၇ [ــالرَّجُلُ شَعْرَهُ](ယောကျာ်း)မိမိ၏ဆံပင်ကို စည်းထားသည်။ ၈ [ــالأَمْرُ القَوْمَ]အားလုံးအပေါ် လွှမ်းခြုံသက်ရောက်သည်။ ၉ [ــالحِمَارُ الحَافِرَ](ခွါကို)ကျောက်စလစ်ခဲလုံးများက မာပြင်းကြမ်းတမ်းစေသည်။

[جَمَّرَ] ၁ [ــالقَوْمُ]စုရုံးကြသည်။ ၂ [ــالحَاجُّ](ဟဂ်ျပြုလုပ်သူ)မိနာအရပ်၌ ခဲပေါက်သည်။ ၃ [ــالرَّجُلُ]စွန်ပလွံပင်အနှစ်ကို ဖြတ်သည်။ ၄ [ــالشَّيْءَ]စုစည်းသည်။ [جَمَّرَهُمُ الأَمْرُ](ကိစ္စတစ်ခုက ၄င်းတို့ကို စုရုံးစေသည်။ ၅ [ــالجَيْشَ](စစ်တပ်ကို)အသင့်ချထားသည်။ ၆ [ــتِ المَرْاَةُ](မိန်းမ)မိမိ၏ဆံပင်ကို ထုံးထားသည်။ ၇ [ــاللَّحْمَ](အသားကို)မီးခဲပေါ်၌ ကင်သည်။ ၈ [ــالثَّوْبَ](အဝတ်ကို)မီးခဲဖြင့် အပူပေးသည်။

[اِجْتَمَرَ] [ــبِالْمِجْمَرَةِ]မီးခဲထည့်ထားသောခွက်၌ အမွှေးအကြိုင်၊ နံ့သာစသည်ကို ရှို့သည်။

[تَجَمَّرَ] ၁ [ــالقَوْمُ]စုရုံးကြသည်။ ၂ [ــالجَيْشُ](စစ်တပ်)အသင့်ချထားသည်။ ၃ [ــبِالْمِجْمَرَةِ]မီးခဲထည့်ထားသောခွက်၌ အမွှေးအကြိုင်၊ နံ့သာစသည်ကို ရှို့သည်။

[اِسْتَجْمَرَ] ၁ [ــالقَوْمُ]စုရုံးကြသည်။ ၂ [ــالجَيْشُ](စစ်တပ်)အသင့်ချထားသည်။ ၃ [ــالرَّجُلُ]ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်စွန့်ပြီးနောက် ကျောက်ခဲဖြင့် ကိုယ်ကို သုပ်သပ်သည်။ ၄ [ــبِالْمِجْمَرَةِ]မီးခဲထည့်ထားသောခွက်၌ အမွှေးအကြိုင်၊ နံ့သာစသည်ကို ရှို့သည်။

[اَلْجَامُوْرُ] ၁ စွန်ပလွံပင်၏အနှစ်။ ၂ ဦးခေါင်း။ ၃ သင်္ချိုင်း။

[اَلْجُمَّارُ] အုပ်စု၊ လူစုလူဝေး။

[اَلْجِمَارُ] အုပ်စု၊ လူစုလူဝေး။

[جُمَارَى] အားလုံး၊ တစ်ယောက်မကျန်။ [جَاءُوْا جُمَارَى]သူတို့အားလုံး တစ်ယောက်မကျန် ရောက်လာခဲ့ကြသည်။

[اَلْجَمْرَةُ] ၁ မီးခဲ။ ၂ ကျောက်စလစ်တုံး။ ၃ ဟဂ်ျပြုလုပ်သူတို့ မိနာအရပ်၌ ပေါက်ရသော ကျောက်ခဲ။ ၄ အလွန်မှောင်မိုက်သော အမှောင်ထု။ ၅ အချင်းချင်းသစ္စာရှိ၍

[اَلْجَمْرَةُ] ❶ အစေ့ရှိသောအဖူး၊ အငုံ။ အသီးအဖြစ်သို့ရောက်ရှိလာမည့် အပွင့်အတွင်းရှိ အစိတ်အပိုင်း။ ❷ စွန်ပလွံသီးနှင့် ထောပတ် ရောနှောထားသော အစားအစာ။(ဇ)[جُمَزٌ]။

[اَلْجَمَّازُ] အလွန်ခုန်ပေါက်၍ ပြေးသော(တိရစ္ဆာန်)။

[اَلْجَمَّازَةُ] သားမွေးဖြင့် ယက်လုပ်ထားသည့် လက်အဝကျဉ်းသော အပေါ်ရုံအင်္ကျီ။(ဇ)[جُمَزٌ]။

﴿اِنَّ النَّبِىَّ تَوَضَّأَفَضَاقَ عَنْ يَدَيْهِ كُمَّاجُمَّيْزَةٍ كَانَتْ عَلَيْهِ﴾

တမန်တော်မြတ်(ﷺ)သည် ဝုဇူရေသန့်စင်တော်မူလေရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကိုယ်ပေါ်၌ ဆင်မြန်းထားသော အပေါ်ရုံအင်္ကျီ၏လက်အဝနှစ်ဘက်သည် ကျဉ်းမြောင်း၍ ကြပ်နေခဲ့သည်။

[اَلْجُمَّيْزُ] သဖန်းပိုးဇာပင်။

[اَلْجُمَّيْزَى] သဖန်းပိုးဇာပင်။

✿ [جَمَسَ ـُ] ❶ [ـ السَّمْنُ](ထောပတ်)ခဲသည်။ ❷ [ـ النَّبْتُ](အပင်)အစိုဓါတ် ခန်းခြောက်သဖြင့် မာလာသည်။

[جَمْسٌ ـ جُمُوْسٌ] ❶ (ထောပတ်)ခဲခြင်း။ ❷ (အပင်)အစိုဓါတ် ခန်းခြောက်သဖြင့် မာလာခြင်း။

[جَامِسٌ] ❶ ခဲသော(ထောပတ်)။

﴿اِذَا وَقَعَتْ فَارَةٌ فِى سَمْنٍ اِكَانَ جَامِسًا اُلْقِىَ مَاحَوْلَهُ وَ اُكِلَ وَ اِنْ كَانَ مَائِعًا اُرِيْقَ كُلُّهُ﴾

အကယ်၍ ကြွက်တစ်ကောင်သည် ထောပတ်အတွင်း၌ ကျခဲ့လျှင် ယင်းထောပတ်သည် ခဲနေပါက ကြွက်ကျသည့်နေရာတစ်

အေးအတူပူအမျှ လက်တွဲနေထိုင်ကြသူများ။ ❻ ကိုယ်၌ ပူအိုက်လွန်းသဖြင့် ထွက်သောအပူစေ့၊ မိတ်။(ဇ)[جَمْرٌ ـ جَمَرَاتٌ ـ جِمَارٌ]။[هَرِقْ لِجَمْرِكَ مَاءً]မင်းရဲ့မီးခဲတွေကို ရေလောင်းလိုက်ပါ။(ဒေါသကို ထိန်းပါ။)

[اَلْجِمَارُ] စွန်ပလွံပင်၏အနှစ်။

[اَلْجَمِيْرُ] ❶ လူအုပ်စု။ ❷ ဆံထုံး။ ❸ [اِبْنَاجَمِيْرٍ][اِبْنُ جَمِيْرٍ]အလွန်မှောင်သောည။ ❹ နေနှင့်ည။

[اَلْجَمِيْرَةُ] ဆံထုံး။(ဇ)[جَمَائِرُ]။

[اَلْمِجْمَرُ] ❶ နံ့သာ၊ အမွှေးအကြိုင်စသည်ကို မီးရှို့ရန် မီးခဲထည့်ရသောခွက်။ ❷ မွှေးကြိုင်သော သစ်ခေါက်။(ဇ)[مَجَامِرُ]။

[اَلْمُجْمَرُ] မီးရှို့ရသော နံ့သာ၊ အမွှေးအကြိုင်။

[اَلْجُمْرُكُ] သွင်းကုန်အပေါ်၌ စည်းကြပ်ကောက်ခံသောအခွန်။

✿ [جَمَزَ ـِ] ❶ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)မနှေးမမြန် ပြေးသည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ]အလျှင်အမြန် ပြေးသွားသည်။ ❸ ခုန်ပေါက်သည်။ ❹ [ـ بِهِ] ပြောင်လှောင်သည်။ ပျက်ရယ်ပြုသည်။ ❺ [ـ فُلَانٌ فِى الْاَرْضِ]ခရီးသွားသည်။

[جَمْزٌ ـ جَمَزَى] ❶ (မြင်း)မနှေးမမြန် ပြေးခြင်း။ ❷ အလျှင်အမြန် ပြေးသွားခြင်း။ ❸ ခုန်ပေါက်ခြင်း။ ❹ ပြောင်လှောင်ခြင်း။ ပျက်ရယ်ပြုခြင်း။ ❺ ခရီးသွားခြင်း။

[اَلْجُمْزُ ـ اَلْجَمَزُ] စွန်ပလွံပင်၏ အကိုင်းအလက်၌ ကျန်ရစ်နေသော ရိုးတံများ။(ဇ)[جُمُوْزٌ ـ اَجْمَازٌ]။

ဝိုက်ကို ထုတ်ပစ်လိုက်ရမည်။ ထောပတ်သည် အရည်ဖြစ်ပါက အားလုံးကို သွန်ပစ်ရမည်။ ❷ အစိုဓါတ် ခန်းခြောက်သဖြင့် မာလာသော(အပင်)။

[جَمَسَ ـُ] [ـَ السَّمْنُ](ထောပတ်)ခဲသည်။

[جُمُوسَةٌ] (ထောပတ်)ခဲခြင်း။

[جَمِيسٌ] ခဲသော(ထောပတ်)။

[اَلْجَامُوسُ] ကျွဲ။

[اَلْجَمَاسِيَّةُ] အလွန်အေးခဲသော(အရာ)။

[لَيْلَةٌ جُمَاسِيَّةٌ]ရေခဲလုမတတ် အေးသောည။

[اَلْجَمْسَةُ] မီး။

[اَلْجَمْسَةُ] ❶ စွန်ပလွံသီးအခြောက်။ ❷ ကုလားအုတ်အစု။ (ج) [جُمَسٌ]။

✿ [جَمَشَ ـُ] ❶ [ـَ النَّبَاتَ](အပင်ကို)ရိတ်သိမ်းသည်။ ❷ [ـَ الرَّاسَ]ဆံပင်ရိတ်သည်။ ❸ [ـَ النُّوْرَةُ الشَّعْرَ](အမွေးကျွတ်ဆေးက ဆံပင်ကို)ကျွတ်စေသည်။ ❹ [ـَ الْجِسْمَ](ကိုယ်ကို)လောင်ကျွမ်းစေသည်။ ❺ [ـَ الضَّرْعَ](နို့အုံကို)နို့ညှစ်သည်။ ❻ [ـَ الْمَرْاَةَ](မိန်းမကို)တို့ထိ၊ ဆိပ်ကစားသည်။ ကျီစယ်သည်။

[جَمْشٌ] ❶ (အပင်ကို)ရိတ်သိမ်းခြင်း။ ❷ ဆံပင်ရိတ်ခြင်း။ ❸ (အမွေးကျွတ်ဆေးက ဆံပင်ကို)ကျွတ်စေခြင်း။ ❹ (ကိုယ်ကို)လောင်ကျွမ်းစေခြင်း။ ❺ (နို့အုံကို)နို့ညှစ်ခြင်း။ ❻ (မိန်းမကို)တို့ ထိ၊ ဆိပ်ကစားသည်။ ကျီစယ်ခြင်း။

[جَمَّشَ] [ـَ الْمَرْاَةَ](မိန်းမကို)တို့ ထိ၊ ဆိပ်ကစားသည်။ ကျီစယ်သည်။

[اَلْجَمُوشُ] မွေးကျွတ်ဆေး။[سَنَةٌ جَمُوشٌ]မိုးခေါင်ရှားသဖြင့် အပင်များသေကျေပျက်စီးသောနှစ်။

[اَلْجَمِيشُ] ❶ မွေးကျွတ်ဆေး။ ❷ အပင်မရှိသောမြေ၊ နေရာ။

✿ [جَمَعَ ـَ] ❶ [ـَ الْمُتَفَرِّقَ](တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာကို)ပြန်စုသည်။ ပေါင်းစုသည်။ ❷ [ـَ اللّٰهُ الْقُلُوْبَ]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က နှလုံးသားများကို စုပေါင်းပေးတော်မူသည်။(အချင်းချင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ခင်တတ်သည့် စိတ်ဓါတ်ကို ပေးသနားတော်မူသည်။) ❸ [ـَ لَهُ](သူ့ကို တိုက်ခိုက်ရန်)လူစုသည်။ ﴿اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوْا لَكُمْ﴾မှချကေန် လူတို့သည် အသင်တို့အားတိုက်ခိုက်ရန် လူစုထားကြသည်။ ❹ [ـَ الْاَمْرَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ပြုလုပ်ရန် စိတ်ဆုံးဖြတ်သည်။ ❺ [ـَ عَلَيْهِ ثِيَابَهُ](သူ့ကို)အဝတ် ဖုံးပေးသည်။ အဝတ်ဆင်ပေးသည်။ ❻ [ـَتِ الْجَارِيَةُ الثِّيَابَ](မိန်းမပျို)မိမိနှင့် လိုက်ဘက်သောအဝတ်ကို ရွေးချယ်ဝတ်ဆင်သည်။ ❼ [ـَ بِهَا اَوْ عَنْهَا](သူမကို)ကာမဆက်ဆံသည်။

[جَمْعٌ] ❶ (တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာ ကို)ပြန်စုခြင်း။ ပေါင်းစုခြင်း။ ❷ အချင်းချင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ခင်တတ်သည့် စိတ်ဓါတ်ကို ဖန်တီးပေးခြင်း။ ❸ (သူ့ကို တိုက်ခိုက်ရန်)လူစုခြင်း။ ❹ (တစ်စုံတစ်ရာကို)ပြုလုပ်ရန် စိတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ❺ (သူ့ကို) အဝတ် ဖုံးပေးခြင်း။ အဝတ်ဆင်ပေးခြင်း။ ❻ (မိန်းမပျို)မိမိနှင့်လိုက်ဘက်သော အဝတ်ကို ရွေးချယ်ဝတ်ဆင်ခြင်း။ ❼ (သူမကို)ကာမ

ဆက်ဆံခြင်း။

[جَامِعٌ ـ جَمُوْعٌ] ၁ (တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာ ကို)ပြန်စုသော(သူ)။ ပေါင်းစုသော(သူ)။ ၂ အချင်းချင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ခင်တတ်သည့် စိတ်ဓါတ်ကို ဖန်တီးပေးသော(သူ)။ ၃ (သူ့ကို တိုက်ခိုက်ရန်)လူစုသော(သူ)။ ၄ (တစ်စုံတစ်ရာကို)ပြုလုပ်ရန် စိတ်ဆုံးဖြတ်သော(သူ)။ ၅ အဝတ် ဖုံးပေးသော(သူ)။ အဝတ်ဆင်ပေးသော(သူ)။ ၆ ကာမဆက်ဆံသော(သူ)။

[مِجْمَعٌ ـ جَمَّاعٌ] တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာကို)ပြန်စုသော(သူ)။ ပေါင်းစုသော(သူ)။

[مَجْمُوْعٌ ـ جَمِيْعٌ] ပြန်စုထားသော(အရာ)။ ပေါင်းစုထားသော(အရာ)။

[اَجْمَعَ] ၁ [ـ الْقَوْمُ]ညီညွတ်ကြသည်။ တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်းဖြစ်ကြသည်။ အယူအဆတူကြသည်။ ၂ [ـ الْاَرْضُ]မိုးခေါင်သည်။ အငတ်ဘေး ဆိုက်ရောက်သည်။ ၄ [ـ الْقِدْرُ](အိုး)ဆူပွက်သည်။ ၅ [ـ الْمُتَفَرِّقَ](တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာကို)ပြန်စုသည်။ ပေါင်းစုသည်။ ၆ [ـ الْاَمْرَ](တစ်စုံတစ်ရာကို) အခိုင်အမာဖြစ်စေသည်။ တိတိကျကျဆောင်ရွက်သည်။ ﴿فَاَجْمِعُوْا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوْا صَفًّا﴾။ သို့ဖြစ်ရာ အသင်တို့သည် မိမိတို့၏ ကြံစည်မှုများကို စနစ်တကျစုဆောင်း၍ စီတန်းလျက် ယှဉ်လာကြကုန်။ ၇ [ـ الْاَمْرَ اَوْ عَلَى الْاَمْرِ] (တစ်စုံတစ်ရာကို ပြုလုပ်ရန်)အခိုင်အမာဆုံးဖြတ်သည်။

﴿مَنْ لَمْ يُجْمِعِ الصِّيَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَلَا صِيَامَ لَهُ﴾မည်သူမဆို ဆွဲယာမ်ဥပုသ်စောင့်ထိမ်းရန် ညကတည်းက အခိုင်အမာမဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါလျှင် ထိုသူအဖို့ ဆွဲယာမ်အထမမြောက်။ ၈ [ـ الشَّيْءَ]အသင့်ပြင်ထားသည်။ ၉ ခြောက်သွေ့စေသည်။ အခြောက်ထားသည်။ ၁၀ [ـ فُلَانًا]အရောတဝင် ဆက်ဆံသည်။ နှစ်သက်ကြည်နူးစေသည်။ ၁၁ [ـ الْاِبِلَ](ကုလားအုတ်များကို)အုပ်စုလိုက် မောင်းနှင်သည်။ ၁၂ [ـ الْمَطَرُ الْاَرْضَ]နေရာအနှံ့ မိုးရွာသည်။

[جَامَعَ] ၁ [ـ الْمَرْاَةَ]ကာမဆက်ဆံသည်။ ၂ [ـ فُلَانًا عَلَى اَمْرِ كَذَا](ကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို ဆောင်ရွက်ရန် တစ်ဦးတစ်ယောက်အား အကူအညီပေးသည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်သည်။

[جَمَّعَ] ၁ [ـ النَّاسُ]သောကြာဆွလာတ်ကို စုပေါင်းဝတ်ပြုကြသည်။ ၂ [ـ الدَّجَاجَةُ] (ကြက်မ)ဝမ်းဗိုက်အတွင်းရှိဥအိမ်၌ ဥများစုသည်။ ၃ [ـ الْمُتَفَرِّقَ](တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာကို)ပြန်စုသည်။ ပေါင်းစုသည်။

[اِجْتَمَعَ] ၁ [ـ النَّاسُ]စုရုံးကြသည်။ ၂ [ـ الرَّجُلُ]ကိုယ်ခန္ဓာအချိုးအစား ပြေပြစ်သော လူပျိုအရွယ်သို့ရောက်သည်။ ၃ လမ်းလျှောက်ရာ၌ အနည်းငယ်အမြန် လျှောက်သည်။

[تَجَمَّعَ] ၁ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပူးသည်။ စုသည်။ (ကျဲသည်၏ဆန့်ကျင်ဘက်)။ ၂ [ـ النَّاسُ]အဘက်ဘက်မှ လာရောက်စုရုံးကြသည်။

[اِسْتَجْمَعَ] ၁ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပူးသည်။ စု

ထိုင်ရမှ ကျေနပ်သူ။

[اَلْجَامِعُ] ❶ ရှင်ပြန်ထမြောက်ရမည့်နေ့၌ အားလုံးကို ပြန်လည်စုရုံးစေတော်မူမည့် အရှင်။(အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နာမတော်တစ်ပါး။) ❷ [مَسْجِدُ الْجَامِعِ]သောကြာဆွလာတ်ကို စုပေါင်းဝတ်ပြုသော ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်။ ❸ [اَمْرٌ جَامِعٌ]အရေးပေါ်ကိစ္စ။ အလွန်အရေးကြီးသော အမှုကိစ္စ။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်အပ်သော အမှုကိစ္စ။ ﴿وَ اِذَا كَانُوْا مَعَهٗ عَلٰى اَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوْا حَتّٰى يَسْتَاْذِنُوْهُ﴾ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် စုပေါင်းဆောင်ရွက်အပ်သော အမှုကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တမန်တော်မြတ်နှင့်အတူရှိနေကြစဉ် ထိုတမန်တော်မြတ်ထံ ခွင့်ပန်ကြားခြင်းမရှိဘဲ ထွက်ခွါသွားကြသည်မဟုတ်ချေ။ ❹ [كَلَامٌ جَامِعٌ]စကားလုံး ကျစ်လျစ်သိပ်သည်း၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကျယ်ဝန်းသောစကား။ ❺ [قِدْرٌ جَامِعٌ] အလွန်ကြီးမားသောအိုး။ ❻ [اَتَانٌ جَامِعٌ]ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ဖီးကပ်သောမြည်းမ။(ဇ) [جَوَامِعُ]။

[اَلْجَامِعَةُ] ❶ တရားခံ၊ အကျဉ်းသား၏လက်နှစ်ဘက်ကို လည်ကုတ်ပေါ်၌ ချုပ်နှောင်ရသော လက်ထိပ်ကွင်း။ ❷ တက္ကသိုလ်။ ❸ [قِدْرٌ جَامِعَةٌ]အလွန်ကြီးမားသော အိုး။ ❹ [كَلِمَةٌ جَامِعَةٌ]ကျစ်လျစ်သိပ်သည်း၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကျယ်ဝန်းသော စကားလုံး။(ဇ) [جَوَامِعُ]။[اُوْتِيْتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ]ကျွန်ုပ်သည် ကျစ်လျစ်သိပ်သည်း၍ အဓိပ္ပါယ်လေးသည်။ (ကျဲသည်၏ဆန့်ကျင်ဘက်)။ ❷ [ـــ النَّاسَ]အဘက်ဘက်မှ လာရောက်စုရုံးကြသည်။ ❸ [ـــ الْبَقْلُ](ဟင်းရွက်)ခြောက်သည်။ ❹ [ـــ لِلْجَرْيِ اَوْ لِلْوُثُوْبِ](ပြေးရန်၊ ခုန်ရန်) အသင့်ပြင်သည့်အနေဖြင့် ကိုယ်ကို ကျုံ့သည်။ ❺ [ـــ الرَّجُلُ]လူပျိုလူရွယ်အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ❻ [ـــ لَهٗ اُمُوْرَهٗ](သူ့အတွက်) ပျော်ရွှင်ဘွယ်ရာများ စုပြုံရောက်ရှိသည်။

[اَجْمَعُ] အားလုံး၊ တစ်ယောက်မကျန်။ [جَاءُوْا اَجْمَعُهُمْ]သူတို့အားလုံး တစ်ယောက်မကျန် လာခဲ့ကြသည်။ [نِلْتُ حَقِّيْ اَجْمَعَ]ကျွန်တော့ရဲ့ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ အခွင့်အရေးတွေအားလုံး အကုန်ရတယ်။

[اَلْاِجْمَاعُ] ❶ သီးခြားပုဂ္ဂိုလ်၊ သို့မဟုတ် အများ၏အမြင်တူညီမှု။ သဘောထားညီညွတ်မှု။ ❷ အစ္စလာမ်ဘာသာရေးကိစ္စတစ်ခု၌ အစ္စလာမ့်ဓမ္မသတ်ဆိုင်ရာ သုတေသီတို့၏ အမြင်တူညီမှု။ ၎င်းတို့၏တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်ထားသော ဓမ္မသတ်အဆုံးအဖြတ်။ (အစ္စလာမ့်ဥပဒေပြုပြဋ္ဌာန်းရာ၌ ကျင့်သုံးရသော တတိယအဆင့် အခြေခံမှု။) ကြည့် [اَصْلٌ]။

[اَلْاِجْتِمَاعُ] ❶ လူအများစုဝေးမှု။ ❷ [عِلْمُ الْاِجْتِمَاعِ]။လူ့အစုအဝေးတစ်ရပ်၏ တိုးတက်မှု၊ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှု၊ ၎င်းတို့၏ သဘာဝ၊ ဥပဒေသများကို လေ့လာသည့် ပညာရပ်။

[اَلْاِجْتِمَاعِيُّ] [رَجُلٌ اِجْتِمَاعِيٌّ]လူ့အစုအဝေးကို စိတ်ဝင်စားသူ။ လူအများနှင့် ရောနှောနေ

နက်ကျယ်ဝန်းသော စကားများကို ချီးမြှင့်တော်မူခြင်းခံခဲ့ရသည်။

[اَلْجِمَاعُ] ၁ အနှစ်ချုပ်။ အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်း။ အခရာကျသောအပိုင်း။ အပေါင်းအစု။[اَلْخَمْرُ جِمَاعُ الْاِثْمِ]အရက်သည် မကောင်းမှု၏အချုပ်ဖြစ်သည်။ ၂ [جِمَاعًا]အပတ်စဉ်သောကြာနေ့တိုင်း။ သောကြာနေ့ကျရောက်တိုင်း။[اِجْتَمَعَ السَّائِلُوْنَ اَمَامَ الْمَسْجِدِ جِمَاعًا]။သောကြာနေ့အပတ်တိုင်းမှာ သူတောင်းစားတွေဟာ ဗလီအရှေ့မှာ လာရောက်စုဝေးကြတယ်။ ၃ [قِدْرٌ جِمَاعٌ] အလွန်ကြီးမားသောအိုး။ ၄ [فُلَانٌ جِمَاعُ لِبَنِى فُلَانٍ]သူ့တစ်မျိုးလုံးတစ်ဆွေလုံးက သူ့ဆီမှာ ခိုလှုံဆည်းကပ်ရတယ်။

[اَلْجَمَاعَةُ] ၁ အုပ်စု။ ၂ အသင်း၊ အဖွဲ့။

[اَلْجَمَاعِيَّةُ] ၁ ပြည်သူပိုင်စနစ်။(နိုင်ငံတော်ထွက်ကုန်မှန်သမျှကို နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်သောစနစ်။ ၂ [الْمُعَاهَدَةُ الْجَمَاعِيَّةُ]နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှု။

[اَلْجَمْعُ] ၁ အုပ်စု။ ၂ အသင်း၊ အဖွဲ့။ ၃ လူစုလူဝေး။ ၄ စစ်တပ်။ ၅ မည်သည့်အမျိုးအစားမှန်းမသိရသော သဘာဝအလျောက်အစေ့မှပေါက်သောစွန်ပလွံပင်။ ၆ စွန်ပလွံသီးအစားစားကို စုပေါင်းရောနှောထားသောစွန်ပလွံသီး။ ၇ အနီရောင်ဆိုးဆေး။ ၈ အရေအတွက်၊ ကိန်းဂဏာန်း၊ ပမာဏစသည်ကို ပေါင်းခြင်း။ ၉ ဗဟုဝုဒ်ကိန်းကိုပြသောနာမ်။(ج) [جُمُوْعٌ]။[يَوْمُ الْجَمْعِ]ကိယာမတ်နေ့။ ပြန်လည်ရှင်ပြန်ထမြောက်ရမည့်နေ့။ [يَوْمُ جَمْعٍ]အရဖတ်နေ့။

[اَلْجُمْعُ] ၁ အုပ်စု။ ၂ ဆုပ်ထားသော။ [ضَرَبَهُ بِجُمْعِ يَدِهِ]သူ့ကို လက်သီးဖြင့်ထိုးသည်။ ၃ အပြည့်ဖြစ်သော။ [اَعْطَاهُ شَيْئًا بِجُمْعِ الْكَفِّ]သူ့ကို လက်တစ်ဆုပ်စာအပြည့် ပေးခဲ့တယ်။ ၄ လျှို့ဝှက်သောကိစ္စ။[اَمْرُ هُمْ بِجُمْعٍ]သူ့တို့ရဲ့ကိစ္စကလျှို့ဝှက်ထားတယ်။ ၃ အားလုံး။ [ذَهَبَ الشَّهْرُ بِجُمْعٍ]တစ်လလုံးလုံး ကုန်ဆုံးသွားခဲ့တယ်။

[اَلْجَمْعَاءُ] ၁ အင်္ဂါစုံသော(တိရစ္ဆာန်)။ ၂ အိုမင်းရင့်ရော်သော(ကုလားအုတ်မ)။(ج) [جُمْعٌ]။

[جَمْعَاءُ] အားလုံး။[جَائَتِ الْقَبِيْلَةُ جَمْعَاءُ]မျိုးနွယ်စုတစ်ခုလုံး ရောက်ရှိလာခဲ့ကြတယ်။

[اَلْجُمْعَةُ] ၁ စုပုံထားသောအရာ၊ အားလုံးပါဝင်အောင် စုစည်းထားသောအရာ။ ၂ လက်တစ်ဆုပ်စာဖြစ်သောအရာ။[جُمْعَةٌ مِنْ تَمْرٍ]စွန်ပလွံသီးလက်တစ်ဆုပ်စာ။ ၃ အချင်းချင်းချစ်ခင်မှု။[اَدَامَ اللّٰهُ جُمْعَةَ مَا بَيْنَكُمَا]အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က မင်းတို့နှစ်ဦးကြားမှာရှိတဲ့ ချစ်ခင်မှုကို တည်မြဲစေတော်မူပါစေ။ ၄ သောကြာနေ့။[صَلٰوةُ الْجُمْعَةِ]သောကြာနေ့ စုရုံးဝတ်ပြုမှု။(ج) [جُمَعٌ]။

[اَلْجُمُعَةُ] သောကြာနေ့။

[اَلْجُمَعَةُ] သောကြာနေ့။

[اَلْجُمَّاعُ] ၁ အစုအပေါင်း၊ အစုအစည်း။ ၂ အနှစ်ချုပ်၊ အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်း။ ၃ လူမျိုးပေါင်းစုံ ရောနှောပါဝင်သော

လူအုပ်စု။ ❸ [جُمَّاعُ الْجَسَدِ]ဦးခေါင်း။ ❹ [جُمَّاعُ الشَّمْسِ]နေအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပါဝင်သော ဂြိုဟ်များ။

[اَلْجَمْعِيَّةُ] အသင်းအဖွဲ့။(ရည်ရွယ်ချက်၊ ဦးတည်ချက်တစ်ခုကို အခြေခံ၍ အဖွဲ့ဝင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသောအဖွဲ့အစည်း။)

[اَلْجَمِيعُ] ❶ အားလုံး။ ❷ ပြီးပြည့်စုံသောအရာ။[رَجُلٌ جَمِيعٌ]ကိုယ်လက်အင်္ဂါပြည့်စုံ၍ ကြံ့ခိုင်သောလူရွယ်။ ❸ [جَمِيعُ الرَّاىِ]အတွေးအခေါ် ရင့်ကျက်မှန်ကန်သောသူ။ ❹ [نَاقَةٌ جَمِيعٌ]ဆီရှိသောကုလားအုတ်မ။ ❺ စစ်တပ်။

[اَلْمُجْتَمَعُ] ❶ စုရုံးသည့်နေရာ။ ❷ လူ့အစုအဝေး။

[اَلْمَجْمَعُ] ❶ ပေါင်းဆုံသည့်နေရာ၊ ဆုံတွေ့သည့်နေရာ။[مَجْمَعُ الْبَحْرَيْنِ]ပင်လယ်နှစ်ခုဆုံသောနေရာ။ ❷ စုရုံးရောက်ရှိနေကြသူများ။ ❸ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာအစရှိသည်တို့နှင့်ဆိုင်သော လှုပ်ရှားမှုအတွက် ဖွဲ့စည်းထားသောအသင်း၊ အဖွဲ့။ (ج) [مَجَامِعُ]။

[اَلْمَجْمَعَةُ] စုရုံးသည့်နေရာ။(ج) [مَجَامِعُ]။

[اَلْمُجْمَعَةُ] ပြီးပြည့်စုံ၍ ချို့ယွင်းချက်မရှိသော တရားမိန့်ခွန်း။

[اَلْمَجْمُوعُ] ပေါင်းလဒ်။ အရေအတွက်၊ ကိန်းဂဏန်း၊ ပမာဏစသည်ကို ပေါင်း၍ ရရှိသောအဖြေ။

✿ [جَمَلَ ـُ] ❶ [ـ الْمُتَفَرِّقَ](တကွဲတပြားဖြစ်နေသော အရာကို)ပြန်စုသည်။ ပေါင်းစုသည်။ ❷ [ـ الشَّحْمَ](အဆီကို)ပျော်စေသည်။

[جَمْلٌ] ❶ (တကွဲတပြားဖြစ်နေသော အရာကို)ပြန်စုခြင်း။ ပေါင်းစုခြင်း။ ❷ (အဆီကို) ပျော်စေခြင်း။

[جَمُلَ ـُ] ❶ ရုပ်ရည်လှပသည်။ ❷ စိတ်ထားလှပသည်။ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်သည်။

[جَمَالٌ] ❶ ရုပ်ရည်လှပခြင်း။ ❷ စိတ်ထားကောင်းမွန်မြင့်မြတ်ခြင်း။ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းမွန်ခြင်း။

[جَمِيلٌ] ❶ ရုပ်ရည်လှပသော(သူ)။ ❷ စိတ်ထား ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော(သူ)။ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်သော(သူ)။(ج) [جُمَلَاءُ]။(م)[جَمِيلَةٌ]။(ج)[جَمَائِلُ]။

[أَجْمَلَ] ❶ အလွန်ချောမောလှပသည်။ ❷ [ـ فِى الطَّلَبِ](ရှာဖွေရာ၌)မျှတစွာ ရှာကြံသည်။ ﴿أَجْمِلُوا فِى طَلَبِ الرِّزْقِ﴾အသင်တို့သည် စီးပွါးရှာရာ၌ မျှတစွာရှာဖွေကြ။(အလွန်အကျွံ လောဘတကြီးမရှာကြနှင့်)။ ❸ [ـ الشَّحْمَ](အဆီကို)ပျော်စေသည်။ ❹ [ـ الْمُتَفَرِّقَ](တကွဲတပြားဖြစ်နေသောအရာကို)ပြန်စုသည်။ ပေါင်းစုသည်။ ❺ [ـ الْحِسَابَ]စာရင်းကို ခြုံ၍တွက်သည်။ ❻ [ـ الْكَلَامَ](စကားကို) အသေးစိတ်ရှင်းလင်းပြောကြားခြင်းမပြုဘဲ ခြုံ၍ပြောသည်။

[جَامَلَ] သိမ်မွေ့လှပစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံသည်။

[جَمَّلَ] လှပအောင် ချယ်လှယ်မွမ်းမံသည်။

[اِجْتَمَلَ] ❶ ပျော်နေသောအဆီကို စားသည်။ ❷ ပျော်နေသောအဆီဖြင့် ဦးခေါင်းကို လိမ်းကျံသည်။ ❸ [ـ الشَّحْمَ]အဆီကို ပျော်စေသည်။

[تَجَمَّلَ] ❶ လှပလာသည်။ ချောမောသည်။ ❷ ဒူပေနာပေခံသည်။ ဒုက္ခအခက်အခဲများကို ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်သည်။ ❸ မလှလှအောင် ကြိုးစားသည်။ လှချင်ပချင်စိတ်လွန်ကဲသည်။ ❹ မိမိနှင့်လိုက်ဘက်အောင် နေတတ်၊ စားတတ်၊ ဝတ်ဆင်တတ်သည်။ ❺ ပျော်နေသောအဆီကို စားသည်။

[اِسْتَجْمَلَ] ❶ [ـ الْبَعِيْرُ](ကုလားအုတ်)ဘို့နှစ်လုံးနှင့်ကုလားအုတ် ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)လှပသည်ဟု ထင်မြင်သတ်မှတ်သည်။

[اَلْجَامِلُ] ထိန်းကျောင်းသူနှင့်အတူရှိသော ကုလားအုတ် အုပ်စု။[رَجُلٌ جَامِلٌ]ကုလားအုတ်ကြီးများကို ပိုင်ဆိုင်သူ။

[اَلْجَمَالُ] ❶ လှပမှု။ ❷ အရာဟူသမျှ၌တည်ရှိနေသော စိတ်ကြည်နူးဖွယ်အချင်းလက္ခဏာ။ [عِلْمُ الْجَمَالِ]လှပမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍လေ့လာသည့်ပညာ။ [جَمَالَكَ]စိတ်ထိန်းပါ၊ ဒီလိုမလုပ်ပါနဲ့။[جَمَالَكَ اَلَّا تَقُلْ هٰذَا]စိတ်ထိန်းပါ၊ ဒီလိုမပြောပါနဲ့။

[اَلْجُمَالُ] အစွမ်းကုန်လှပသော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْجُمَالِيُّ] ❶ ကိုယ်ခန္ဓာကြံ့ခိုင်ကြီးမား၍ အချိုးအစားပြေပြစ်ကျနသော(ကုလားအုတ်၊ လူ)။ ❷ ရှည်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْجَمَلُ] ❶ အလွန်ကြီးမားသောကုလားအုတ်။ ❷ ဘို့နှစ်လုံးရှိသောကုလားအုတ်။ [مَا اِسْتَتَرَ مَنْ قَادَ الْجَمَلَ]ကုလားအုတ်ကို ဆွဲလာသူဟာ ကွယ်မနေဘူး။(လျှို့ဝှက်ထား၍မရသောကိစ္စကို လျှို့ဝှက်ထားသူအား ရည်ညွှန်းပြောဆိုရသည်။)[اِتَّخَذَ اللَّيْلَ جَمَلًا]သူဟာ ညကို ကုလားအုတ်လို သဘောထားတယ်။(ညမှာ တစ်ညလုံး အလုပ်လုပ်တယ်။)။[جُمْلٌ ـ اَجْمَالٌ ـ جِمَالٌ ـ اَجْمُلٌ ـ جِمَالَةٌ](ج) (جج)[جِمَالَاتٌ ـ جَمَائِلُ]။❸ ကြီးမားတုတ်ခိုင်သောကြိုး။ ❹ ပင်လယ်ငါးကြီးတစ်မျိုး။

[اَلْجُمَّلُ] ကြီးမားတုတ် ခိုင်သောကြိုး။

[اَلْجُمُلُ] ❶ ကြီးမားတုတ် ခိုင်သောကြိုး။ ❷ လူအုပ်စု။

[اَلْجُمْلَانَةُ] နိုက်တင်ဂေးငှက်။

[اَلْجُمْلَةُ] ❶ အပေါင်းအစု။ အစုလိုက်အပုံလိုက်ဖြစ်သောအရာ။[اَخَذَ الْمَالَ جُمْلَةً]သူပစ္စည်းကို တပေါင်းတစည်း၊ သိမ်းကြုံးယူခဲ့တယ်။ ❷ ဝါကျ။(ج)[جُمَلٌ]။

[اَلْجَمَلُوْنُ] ကုလားအုတ်ဘို့ကဲ့သို့ မို့မောက်သောအမိုး။

[اَلْجَمَّالُ] ❶ ကုလားအုတ်ပိုင်ရှင်။ ❷ ကုလားအုတ်ထိန်းကျောင်းသူ။ ❸ ကုလားအုတ်မောင်းသူ။

[اَلْجُمَّالُ] ကုလားအုတ်အမြောက်အမြားပိုင်ဆိုင်သူ။

[اَلْجُمَّلُ] ကြီးမားတုတ်ခိုင်သောကြိုး။ [حِسَابُ الْجُمَّلِ]အက္ခရာတို့၏တန်ဖိုးကို ပြသောဇယား။ကြည့်[اَبْجَدُ]။

[اَلْجُمَّيْلُ] နိုက်တင်ဂေးငှက်။

[اَلْجَمُوْلُ] ၁ ဝဖြိုးသောမိန်းမ။ ၂ အဆီကို အရည်ဖျော်သူ။(ج)[جُمُلٌ]။

[اَلْجَمِيْلُ] အရည်ပျော်နေသောအဆီ။

[اَلْجُمَيْلُ] နိုက်တင်ဂေးငှက်။(ج)[جِمْلاَنٌ]။

[اَلْمُجْمَلُ] ၁ အသေးစိတ် ရှင်းလင်းထားခြင်း မရှိသော(စကား)။ ခြုံ၍ပြောသောစကား။ ၂ (အစ္စလာမ့်ဓမ္မသတ်ဆိုင်ရာ အခြေခံမူအရ)အနက်အဓိပ္ပါယ် တိမ်မြုပ်နေသော ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်၏ပါဒတော်နှင့် တမန်တော်မြတ်၏ဩဝါဒတော်။(ယင်းတိမ်မြုပ်နေသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ကုရ်အာန်ကျမ်းလာအခြားပါဒတော် သို့မဟုတ် တမန်တော်မြတ်၏ဩဝါဒတော်က ရှင်းလင်းပြမှသာလျှင် အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှားလာသည်။ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှားလာလျှင် ယင်းကို[مُفَسَّرٌ] ဟုခေါ်သည်။ကြည့်[مُفَسَّرٌ]။

[جَمَّ ـ] ၁ စုပြုံသည်။ ပြွပ်သိပ်သည်။ ပြည့်ကြပ်သည်။[ـتِ الْبِئْرُ](ရေတွင်း)ရေထွက်အားကောင်းသည်။ ၂ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)အနားရသဖြင့် ခွန်အားပြန်လည်ပြည့်ဝလာသည်။ ၃ [ـ الْعَظْمُ](အရိုးပေါ်၌)အသားထူသည်။ ၄ [ـ الْفَرَسُ](မြင်း)မိတ်လိုက်ခြင်းမရှိသဖြင့် သုတ်ရည်ပြည့်ဖြိုးသည်။ ၅ [ـ الأَمْرُ](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာ)အချိန်အခါကျရောက်သည်။ ၆ [ـ الْمَاءُ](ရေကို)များလာစေရန် မခပ်ဘဲထားသည်။ ၇ [ـ الإِنَاءُ](ခွက်ကို)လျှံသွားသည်အထိ ဖြည့်သည်။

[جَمَّ ـ جُمُومٌ] စုပြုံခြင်း။ ပြွပ်သိပ်ခြင်း။ ပြည့်ကြပ်ခြင်း။

[جَمَّ ـ جَمَامٌ] ၁ (မြင်း)အနားရသဖြင့် ခွန်အားပြန်လည်ပြည့်ဝလာခြင်း။ ၂ (အရိုးပေါ်၌)အသားထူခြင်း။

[جَمَامٌ] ၁ (မြင်း)မိတ်လိုက် ခြင်းမရှိသဖြင့် သုတ်ရည်ပြည့်ဖြိုးခြင်း။ ၂ (အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာ)အချိန်အခါ ကျရောက်ခြင်း။ ၃ (ရေကို)များလာစေရန် မခပ်ဘဲထားခြင်း။ ၄ (ခွက်ကို)လျှံသွားသည်အထိ ဖြည့်ခြင်း။

[جَمٌّ] စုပြုံသော(အရာ)။ ပြွပ်သိပ်သော(အရာ)။ ပြည့်ကြပ်သော(အရာ)။

[جَامٌّ] ၁ အနားရသဖြင့် ခွန်အား ပြန်လည်ပြည့်ဝလာသော(မြင်း)။ ၂ အသားထူသော(အရိုး)။

[جَمَّامٌ ـ جَمَّانُ] ၁ မိတ်လိုက်ခြင်းမရှိသဖြင့် သုတ်ရည်ပြည့်ဖြိုးလာသော။ ၂ အချိန်အခါကျရောက်လာသော(အမှုကိစ္စ)။ ၃ များလာစေရန်မခပ်ဘဲထားသော(ရေ)။ ၄ လျှံသွားသည်အထိ ဖြည့်ထားသော(ခွက်)။(م)[جَمَّى]။

[جَمَّ ـ] ၁ [ـ الْعَظْمُ](အရိုးပေါ်၌)အသားထူသည်။[جَمَّتِ الْمَرْأَةُ](မိန်းမ)အသားအရေ ပြည့်ဖြိုးသည်။ ၂ [ـ الْكَبْشُ](သိုး)ဦးချို ကင်းမဲ့သည်။ ၃ [ـ الرَّجُلُ]လက်နက်မပါဘဲ တိုက်ပွဲဝင်သည်။ ၄ [ـ الْبِنَاءُ](အိမ်)ဝရန်တာကင်းမဲ့သည်။

[جَمَمٌ] ၁ (အရိုးပေါ်၌)အသားထူခြင်း။ ၂ (သိုး)ဦးချို ကင်းမဲ့ခြင်း။ ၃ လက်နက်မပါဘဲ တိုက်ပွဲဝင်ခြင်း။ ၄ (အိမ်)ဝရန်တာကင်းမဲ့ခြင်း။

[اَجَمٌّ] ၁ (အရိုးပေါ်၌)အသားထူသော

(သူ)။ အသားအရေပြည့်သော(သူ)။ ❷ ဦးချိုကင်းမဲ့သော(သိုး)။[عِنْدَ النِّطَاحِ يُغْلَبُ الْكَبْشُ الْأَجَمُّ]ခတ်ပြီဆိုရင် ချိုမရှိတဲ့သိုးဟာ ရှုံးတာပါဘဲ။ ❸ လက်နက်မပါဘဲ တိုက်ပွဲဝင်သော(သူ)။ ❹ ဝရန်တာကင်းမဲ့သော(အိမ်)။(မ)[جَمَّاءُ]။ (ဇ)[جُمٌّ]။

[أَجَمَّ] ❶ [ــ الْفَرَسُ](မြင်း)အနားရသဖြင့် ခွန်အား ပြန်လည်ပြည့်ဝလာသည်။ ❷ [ــ الْأَمْرُ](အမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာ)အချိန်အခါကျရောက်သည်။[أَجَمَّ الْفِرَاقُ]ခွဲခွါရန် အချိန်အခါ ဆိုက်ရောက်လာသည်။ ❸ [ــ الْمَاءَ](ရေကို)များလာစေရန် မခပ်ဘဲထားသည်။ ❹ [ــ الْفَرَسَ](မြင်းကို)ခွန်အားပြည့်ဖြိုးလာရန် အနားပေးသည်။[أَجِمَّ أَوْ أَجْمِمْ نَفْسَكَ]ကိုယ့်ကိုယ်ကို အနားပေးပါ။[أَجَمَّ لِسَانَهُ مِنَ الْكَلَامِ]သူ့လျှာကို စကားမပြောဘဲ အနားပေးထားတယ်။

[جَمَّمَ] ❶ [ــ النَّبَاتُ](အပင်)မြေကြီးကို ဖုံးလွှမ်းသွားသည်အထိ ပြန့်နှံ့သည်။ ❷ [ــ الْمَرْأَةَ](မိန်းမ)ယောကျာ်းများကဲ့သို့ ဆံပင်ထားသည်။ ဆံပင်ကို ဆံတောက်ဖြတ်သည်။ ﴿لَعَنَ اللهُ الْمُجَمِّمَاتِ﴾အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ယောကျာ်းများကဲ့သို့ ဆံတောက်ထားသော အမျိုးသမီးများကို မိမိ၏ကရုဏာတော်မှ ကင်းဝေးစေတော်မူသည်။ ❸ [ــ الْإِنَاءَ](ခွက်ကို)လျှံသွားသည်အထိ ဖြည့်သည်။

[تَجَمَّمَ] [ــ النَّبَاتُ](အပင်)မြေကြီးကို ဖုံးလွှမ်းသွားသည်အထိ ပြန့်နှံ့သည်။

[اِسْتَجَمَّ] ❶ စုပြုံသည်။ ပွတ်သိပ်သည်။ပြည့်ကြပ်သည်။ ❷ [ــ الْأَرْضُ](မြေပေါ်၌)အပင်များ ပေါက်ရောက်သည်။ ❸ [ــ الْفَرَسَ](မြင်းကို)ခွန်အားပြန် လည်ပြည့်ဝလာစေရန်အနားပေးသည်။ ❹ [ــ الْمَاءَ](ရေကို)များလာစေရန် မခပ်ဘဲထားသည်။ ❺ [ــ الْإِنَاءَ](ခွက်ကို)လျှံသွားသည်အထိ ဖြည့်သည်။

[اَلْجَمَامُ] အနားယူခြင်း။ သက်သာရာရခြင်း။

[اَلْجُمَامُ] ❶ ခွက်အပြည့်ဖြစ်သော(အရာ)။ [اِيْتِنِي جُمَامًا مِنَ الْمَاءِ]ငါ့ကို ရေတစ်ခွက် အပြည့်ပေးပါ။ ❷ ပြည့်လျှံနေသော(ခွက်)။

[اَلْجَمَامَةُ] အနားယူခြင်း။ သက်သာရာရခြင်း။

[اَلْجَمُّ] ❶ အမြောက်အများဖြစ်သော(အရာ)။ အလွန်အကျွံဖြစ်သော(အမှုကိစ္စ)။ ﴿وَيُحِبُّوْنَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾၄င်းတို့သည် ဥစ္စာပစ္စည်းကို အလွန်အမင်း မက်မောကြကုန်၏။ ❷ အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်း။ အချုပ်အခြာဖြစ်သောအပိုင်း။ ❸ [اَلْجَمُّ الْغَفِيْرُ]လူအုပ်စုကြီး။[جَاؤُوْا اَجَمًّا غَفِيْرًا اَوْ جَمَّ الْغَفِيْرِ]သူတို့ အုပ်စုလိုက် ကြိတ်ကြိတ်တိုး ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။(ဇ)[جِمَامٌ - جُمُوْمٌ]။

[اَلْجَمَمُ] ❶ အမြောက်အများဖြစ်သော(အရာ)။ ပွတ်သိပ်နေသော(အရာ)။ ❷ ပြည့်လျှံနေသော(ခွက်)။ ❸ ရင်ဘတ်။

[اَلْجَمَّاءُ] ❶ သံခမောက်။ ❷ [اَلْجَمَّاءُ الْغَفِيْرُ] လူအုပ်စုကြီး။

[جَاؤُوْا اَجَمَّاءً اَغَفِيْرًا اَوْ جَمَّاءَ الْغَفِيْرِ]သူတို့ အုပ်စုလိုက် ကြိတ်ကြိတ်တိုး ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။

✿ [جَمْهَرَ] ၁ [ـ الشَّيْءَ]ပေါင်းစုသည်။ စုစည်းသည်။ ၂ [ـ الْقَبْرَ](သင်္ချိုင်းကို)မြေဖို့သည်။ ၃ [ـ الْكَلَامَ](စကားကို)လှပစွာပြောဆိုသည်။ ၄ [ـ لَهُ الْخَبَرَ]အကြောင်းအရာအချို့ကို ထိန်ချန်၍ သတင်းပေးသည်။

[تَجَمْهَرَ] ၁ [ـ عَلَيْهِ]ပြိုင်ဆိုင်သည်။ ၂ [ـ النَّاسُ](လူအများ)စုဝေးကြသည်။

[اَلْجُمَاهِرُ] ကြီးမားကြံ့ခိုင်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَلْجَمْهَرَةُ] အလွန်ကြီးမားသည့်အစိတ်အပိုင်း။ အဓိကအပိုင်း။(ج)[جَمَاهِرُ]။

[اَلْجُمْهُورُ] ၁ အလွန်ကြီးမားသည့် အစိတ်အပိုင်း။ အဓိကအပိုင်း။ ၂ အစု၊ အပုံ။(သဲပုံ၊ ကောက်ရိုးပုံစသည်။) ၃ လူအုပ်စုကြီး၊ လူအများစုကြီး။(ج)[جَمَاهِيرُ]။[جَمَاهِيرُ النَّاسِ] ထူးခြားမြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ။

[اَلْجُمْهُورَةُ] အစု၊ အပုံ။(သဲပုံ၊ ကောက်ရိုးပုံစသည်။) (ج)[جَمَاهِيرُ]။

[اَلْجُمْهُورِيُّ] ၁ စုပုံနေသော(အရာ)။ ၂ လူအများနှင့်ဆိုင်သော။ ၃ [اَلْحُكْمُ الْجُمْهُورِيُّ] လူထုကရွေးချယ်သော လူထုကိုယ်စားလှယ်များက သတ်မှတ်ထားသော သက်တမ်းတစ်ခုအထိအုပ်ချုပ်ရသောစနစ်။ ၄ စပျစ်သီးမှချက်လုပ်ထားသောအရက်။

[اَلْجُمْهُورِيَّةُ] လူထုကရွေးချယ်သော လူထုကိုယ်စားလှယ်များက သတ်မှတ်ထားသော သက်တမ်းတစ် ခုအထိအုပ်ချုပ်ရသောစနစ်ကို ကျင့်သုံးသောနိုင်ငံ။ သမ္မတနိုင်ငံတော်။

[اَلْمُجَمْهَرُ] ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ ပြေပြစ်လှပ၍ကြံ့ခိုင်သော(သူ)။

[اَلْجَمَّةُ] ၁ အမြောက်အများဖြစ်သော(အရာ)။ အလွန်အကျွံဖြစ်သော(အမှုကိစ္စ)။ ၂ အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်း။ အချုပ်အခြာဖြစ်သောအပိုင်း။ ၃ အလွန်ရေအထွက်သန်သော ရေတွင်း။ ၄ ရေတွင်းရှိ ရေထုကြီး။ [جَاءُوا فِى جَمَّةٍ]သူတို့ သွေးကြွေးတောင်းရန် အုပ်စုလိုက် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ (ج)[جِمَامٌ]။

[اَلْجُمَّةُ] ၁ ဦးစွန်းရှိဆံပင်အစု။ ၂ ပုခုံးနှစ်ဘက်ပေါ်သို့ ကျရောက်နေသောဆံပင်။ ၃ ရေထု။[جَاءُوا فِى جُمَّةٍ]သူတို့ သွေးကြွေးတောင်းရန် အုပ်စုလိုက် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ (ج)[جُمَمٌ ـ جِمَامٌ]။

[اَلْجَمُومُ] ၁ အလွန်များပြားသော(အရာ)။ ပြွတ်သိပ်ကြပ်ခဲနေသော(အရာ)။ ၂ ရေအထွက်သန်သောရေတွင်း။

[اَلْجَمِيمُ] ၁ အလွန်များပြားသော(အရာ)။ ပြွတ်သိပ်ကြပ်ခဲနေသော(အရာ)။ ၂ အလွန်ထူထပ်စွာပေါက်ရောက်သောအပင်။ မြေကြီးကိုဖုံးသွားသည်အထိ ပြန့်နှံ့ပေါက်ရောက်သောအပင်။

[اَلْمَجَمُّ] ၁ ရေများစုဝေးတည်ရှိနေသောနေရာ။ ရေအိုင်။ ၂ ရင်ဘတ်။(ج)[مَجَامٌّ]။

[اَلْمَجَمَّةُ] အားသစ်ဖြစ်စေသည့်အရာ။ အနားရစေသည့်အရာ။ သက်သာမှုရစေသည့်အရာ။

✿ [اَلْجُمَانُ] ၁ ပုလဲ၊ ၂ ငွေပုလဲလုံး။ ၃ ရောင်စုံပုလဲများဖြင့် ချိတ်ဆက်ပြုလုပ်ထားသော သားရေစလွယ်။

✿ [جَمَى ـِ] [ـالمَاءُ](ရေ)ပေါ်များသည်။

[جَمْى] (ရေ)ပေါ်များခြင်း။

[تَجَمَّى] [ـالنَّاسُ](လူအများ)စုဝေးကြသည်။[تَجَمَّوْا عَلَيْهِ]သူ့ထံ စုရုံးရောက်ရှိလာကြသည်။

[اَلْجِمَا] ❶ အသွင်သဏ္ဌာန်။ ❷ ကိုယ်ထည်။ ❸ ပမာဏ။ ❹ ထိုးထွက်ထင်ရှားမှု။ ❺ မြေပြင်၌ ပေါ်ထွက်နေသောကျောက်ခဲ။ ❻ အသားပို။ မို့မောက်ရောင်ကိုင်းနေသောနေရာ။

[اَلْجُمَاءُ] ❶ အသွင်သဏ္ဌာန်။ ❷ ကိုယ်ထည်။ ❸ ပမာဏ။ ❹ ထိုးထွက်ထင်ရှားမှု။ ❺ မြေပြင်၌ ပေါ်ထွက်နေသောကျောက်ခဲ။ ❻ အသားပို။ မို့မောက်ရောင်ကိုင်းနေသောနေရာ။

[اَلْجُمَائَةُ] ❶ အသွင်သဏ္ဌာန်။ ❷ ကိုယ်ထည်။ ❸ ပမာဏ။ ❹ ထိုးထွက်ထင်ရှားမှု။ ❺ မြေပြင်၌ ပေါ်ထွက်နေသောကျောက်ခဲ။ ❻ အသားပို။ မို့မောက်ရောင်ကိုင်းနေသောနေရာ။

✿ [جَنَا ـُ] ❶ [ـعَلَيْهِ]စိတ်ဝင်တစား အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာသည်။ ❷ တိမ်းညွှတ် ယိမ်းယိုင်သည်။

[جُنُوءٌ] ❶ စိတ်ဝင်တစား အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❷ တိမ်းညွှတ် ယိမ်းယိုင်ခြင်း။

[جَنِئَ ـَ] ❶ [ـالكَبْشُ]သိုး၏ဦးချို နောက်သို့ကော့လန်သည်။ ❷ ကျောပြင်၌ ဘို့သဏ္ဌာန် မွေးရာပါဘုလုံးထွက်သဖြင့် ရင်ဘတ်ရှေ့သို့ ဆူထွက်သည်။

[جَنَأٌ] ❶ သိုး၏ဦးချို နောက်သို့ကော့လန်ခြင်း။ ❷ ကျောပြင်၌ ဘို့သဏ္ဌာန် မွေးရာပါဘုလုံးထွက်သဖြင့် ရှိက်ကုန်းဖြစ်သည်။

[اَجْنَأُ] ❶ ဦးချို နောက်သို့ကော့လန်သော(သိုး)။ ❷ ကျောပြင်၌ ဘို့သဏ္ဌာန် မွေးရာပါဘုလုံးထွက်သဖြင့် ကုန်းနေသော(သူ)။ (م)[جَنْآءُ]။(ج)[جُنْءٌ]။

[اَجْنَأَ] ❶ [ـعَلَيْهِ]စိတ်ဝင်တစား အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ] တိမ်းညွှတ် ယိမ်းယိုင်စေသည်။ ကွေးညွှတ်စေသည်။

[جَانَأَ] [ـعَلَيْهِ]စိတ်ဝင်တစား အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာသည်။

[اِجْتَنَأَ] [ـعَلَيْهِ]စိတ်ဝင်တစား အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာသည်။

[تَجَانَأَ] [ـعَلَيْهِ]စိတ်ဝင်တစား အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာသည်။

[اَلاَجْنَأُ] ❶ ကျော၌ ဘို့သဏ္ဌာန်ဘုထွက်နေသော(သူ)။ ❷ ရှိက်ကုန်းဖြစ်နေသော(သူ)။

[اَلْمِجْنَأُ] တိုက်ပွဲ၌ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခမောက်။

[اَلْمِجْنَئَةُ] သချိုင်းတွင်း။

✿ [جَنَبَ ـُ] ❶ [ـفِيهِمْ](၎င်းတို့ထံ၌)သူစိမ်းတစ်ဦးအဖြစ် လာရောက်စတည်းချသည်။ ❷ [ـتِ الرِّيحُ]တောင်လေတိုက်သည်။ ❸ [ـالَيْهِ]အရှူးအမူးစွဲလန်းသည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ] ဝေးကွာသည်။ ❺ [ـالشَّيْءَ]ဝေးကွာစေသည်။ ❻ [ـالبَعِيرَ]ကုလားအုတ်၏နံဘေးကို သံပူဖြင့်ကပ်၍ အမှတ်အသားလုပ်သည်။ ❼ နံဘေးကို ချိုးသည်။ ❽ ရင်ဘတ်ဘေးကို

ထိခိုက်နာကျင်စေသည်။ ၉ [ــالأَرْضَ](မြေကို)ညီညာအောင် ပေါက်ပြားဖြင့်ညှိသည်။ ၁၀ [ــالْبَيْتَ]အိမ်ကို ဘေးအကာပြုလုပ်သည်။ ၁၁ [ــالْفَرَسَ](မြင်းကို)ဘေးမှ မောင်းနှင်သည်။[ــالأَسِيْرَ](အကျဉ်းသားကို) ဘေးမှ ဆွဲခေါ်သည်။ ၁၂ [ــفُلاَنًا الشَّيْءَ] (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ဝေးကွာစေသည်။ ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ ထို့ပြင် အရှင်မြတ်သည် ကျွန်တော်မျိုးနှင့် ကျွန်တော်မျိုး၏သားမြေးများကို ရုပ်ပွားဆင်းတုများအား ကိုးကွယ်ခြင်းမှ ကင်းဝေးစေတော်မူပါ။

[جَنَابَةٌ] သူစိမ်းတစ်ဦးအဖြစ် လာရောက်စတည်းချခြင်း။

[جُنُوْبٌ] တောင်လေတိုက်ခြင်း။

[جَنْبٌ] ၁ အရှုးအမူးစွဲလန်းခြင်း။ ၂ ဝေးကွာခြင်း။ ၃ ဝေးကွာစေခြင်း။ ၄ နံဘေး၌ ထိခိုက်နာကျင်ခြင်း။ ၅ နံဘေးကို ချိုးဖဲ့ခြင်း။ ၆ ကုလားအုတ်၏နံဘေးကို သံပူဖြင့်ကပ်၍ အမှတ်အသားလုပ်ခြင်း။ ၇ အိမ်ကို ဘေးအကာပြုလုပ်ခြင်း။

[جَنْبٌ ـ جُنُوْبٌ ـ جَنَابَةٌ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ဝေးကွာစေခြင်း။

[جَنِبَ ـ] ၁ ဝေးကွာသည်။ ၂ နံဘေးနာကျင်သည်။ ၃ ဘေးသို့ကိုင်းညွှတ်သည်။ ၄ ဆာငတ်သဖြင့် လူးလွန့်သည်။ ၅ [ــإِلَيْهِ] အရှုးအမူးစွဲလန်းသည်။ ၆ [ــالرِّيْحُ]တောင်လေတိုက်သည်။ ၇ [ــفُلاَنٌ]သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မသန့်မရှင်းဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိလာသည်။ ၈ [ــفِي مَشْيِهِ]လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေတစ်ဘက်ဆာသည်။ ခြေဆွံ့သည်။

[جَنَبٌ] ၁ ဝေးကွာခြင်း။ ၂ နံဘေးနာကျင်ခြင်း။ ၃ ဘေးသို့ကိုင်းညွှတ်ခြင်း။ ၄ ဆာငတ်သဖြင့် လူးလွန့်ခြင်း။ ၅ အရှုးအမူးစွဲလန်းခြင်း။ ၆ တောင်လေတိုက်ခြင်း။ ၇ သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မသန့်မရှင်းဖြစ်ခြင်း။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိလာခြင်း။ ၈ လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေတစ်ဘက်ဆာခြင်း။ ခြေဆွံ့ခြင်း။

[جَنُبَ ـ] ၁ ဝေးကွာသည်။ ၂ နီးကပ်လာသည်။ ၃ သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မသန့်မရှင်းဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိလာသည်။

[جَنَابَةٌ] ၁ ဝေးကွာခြင်း။ ၂ နီးကပ်လာခြင်း။ ၃ သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မသန့်မရှင်းဖြစ်ခြင်း။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိလာခြင်း။

[جَنِيْبٌ] ၁ ဝေးကွာသော(သူ၊ အရာ)။ ၂ နီးကပ်လာသော(သူ၊ အရာ)။

[جُنِبَ] ၁ ဝေးကွာသည်။ ၂ နံဘေး၌ ထိခိုက်နာကျင်သည်။ အဆုတ်အမြှေးရောင်ရောဂါခံစားရသည်။ ၃ တောင်လေဖြတ်တိုက်သွားသည်။[جُنِبَ الْقَوْمُ](သူတို့ကို) တောင်လေတိုက်သွားသည်။[جُنِبَ الزَّرْعُ] (စိုက်ခင်းပေါ်၌)တောင်လေ ဖြတ်တိုက်သွားသည်။

[مَجْنُوْبٌ] တောင်လေ ဖြတ်တိုက်သွားသော (စိုက်ခင်း၊ မြို့၊ ရွာစသည်။)

[تَجَانَبَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ရှောင်ကြဉ်သည်။ တစ် စုံတစ်ရာမှ အဝေးသို့ ထွက်သွားသည်။ ❷ [لَامَانِ ـالْـ](ကလေးနှစ်ယောက်)တစ်ယောက် ကဖမ်း၍ ကျန်တစ်ယောက်က ရှောင်သော ကစားနည်းကို ကစားသည်။

[تَجَنَّبَ] ❶ သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မ သန့်မရှင်းဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိ လာသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]ရှောင်ကြဉ်သည်။ တစ်စုံတစ်ရာမှ အဝေးသို့ ထွက်သွားသည်။

[اِسْتَجْنَبَ] သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မ သန့်မရှင်းဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိ လာသည်။

[اَلْاَجْنَبُ] ❶ သူစိမ်း။ ဆွေမျိုးနီးစပ်မှု မရှိ သောသူ။ ❷ အမိန့်ကို မနာခံသူ။ ခိုင်းသည့် အတိုင်းမလုပ်သူ။(ج)[اَجَانِبُ]။

[اَلْاَجْنَبِيُّ] ❶ သူစိမ်း။ ဆွေမျိုးနီးစပ်မှု မရှိ သောသူ။ ❷ အတွေ့အကြုံမရှိသောသူ။ မသက်ဆိုင်သောသူ။[هُوَ اَجْنَبِيٌّ فِى هٰذَا الْاَمْرِ] ဒီကိစ္စမှာ သူဟာ အတွေ့အကြုံလုံးဝမရှိဘူး။ ဒီကိစ္စဟာ သူနဲ့မဆိုင်ဘူး။ ❸ နိုင်ငံသား၊ သို့မဟုတ် လူမျိုးအခွင့်အရေးကို မခံစားရ သူ။(ج)[اَجَانِبُ]။

[اَلْجَانِبُ] ❶ နံဘေး။ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ဘေး ဘက်အခြမ်း။ ❷ အိမ်ရှေ့မျက်နှာစာ။(ج) [جَوَانِبُ]။[مُنْتَفِخُ الْجَوَانِبِ]မောက်မာသူ။ ❸ သူစိမ်း။ ❹ အထင်အမြင်သေးဖွယ်၊ရှောင် ကြဉ်ဖွယ်ကောင်းသော(သူ၊ အရာ)။ ❺ အ မိန့်ကို မနာခံသူ။ ခိုင်းသည့်အတိုင်း မလုပ်

[اَجْنَبَ] ❶ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဝေးကွာသည်။ ❷ သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မသန့်မရှင်း ဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိလာသည်။ ❸ တောင်လေဖြတ်တိုက်သွားသည်။ ❹ [فُلَانًا الشَّيْءَ ـ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံ တစ်ရာမှ)ဝေးကွာစေသည်။

[جَانَبَ] ❶ [ـهُ](သူ့)ဘေးနားကို ရောက် ရှိလာသည်။ (သူ့)ဘေးမှ လျှောက်သည်။ ❷ ဝေးကွာစေသည်။ အဝေးသို့ စွန့်ပစ်ထား သည်။[قَدْ جَانَبَ الرَّوْضَ وَ اَهْوٰى الْجَزْلَ]မြေ ကောင်းကို စွန့်ပြီး မြေညံ့ကို လိုလားတယ်။ (မိမိအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့်အရာကို ပစ်ပယ်၍ မိမိအတွက် အကျိုးယုတ်စေမည့် အရာကို လိုလားတောင့်တသူအား ရည်ညွှန်း ပြောဆိုရသည်။)

[جَنَّبَ] ❶ [ـالْقَوْمَ]မိုးခေါင်သဖြင့် မိမိတို့ ၏တိရစ္ဆာန်များနို့အထွက်နည်းသည်။ စားနပ် ရိက္ခာရှားပါးသည်။ ❷ [ـالْفَرَسَ](မြင်းကို)ဘေး မှ မောင်းနှင်သည်။[ـالْاَسِيْرَ](အကျဉ်းသား ကို)ဘေးမှဆွဲခေါ်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا الشَّيْءَ] (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာမှ)ဝေး ကွာစေသည်။

[اِجْتَنَبَ] ❶ သုတ်ရည်ထွက်သဖြင့် ကိုယ်မ သန့်မရှင်းဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိ လာသည်။ ❷ [ـالشَّيْءَ]ရှောင်ကြဉ်သည်။ တစ်စုံတစ်ရာမှ အဝေးသို့ ထွက်သွားသည်။ ❸ [ـالْفَرَسَ](မြင်းကို)ဘေးမှ မောင်းနှင် သည်။ [ـالْاَسِيْرَ](အကျဉ်းသားကို)ဘေးမှဆွဲ ခေါ်သည်။

မှု။[هٰذَا قَلِيْلٌ فِى جَنْبِ مَوَدَّتِكَ]မင်းရဲ့အချစ်နဲ့ နှိုင်းရင် ဒါဟာ အသေးအဖွဲ့ပါ။ ❻ ပတ်သက်မှု။ [مَاذَا تَفْعَلُ فِى جَنْبِ حَاجَتِى]ငါ့ရဲ့ လိုအပ်ချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး မင်းဘာလုပ်ပေးမှာလဲ။ ﴿يَا حَسْرَتَى عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِى جَنْبِ اللّٰهِ﴾သြော် ငါသည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပျက်ကွက်လစ်ဟင်း၊ ပေါ့ဆခဲ့သောကြောင့် ဝမ်းနည်းရလေခြင်း။(ج)[جُنُوْبٌ - اَجْنَابٌ]။ [جَارُ الْجَنْبِ]အိမ်ချင်းကပ်နေသော အိမ်နီးချင်းမိတ်ဆွေ။[صَاحِبُ الْجَنْبِ]အလွန်ရင်းနှီးသောမိတ်ဆွေ။ [اَعْطَاهُ الْجَنْبَ]သူ့အမိန့်ကို နာခံသည်။ [ذَاتُ الْجَنْبِ]အဆုတ်အမြှေးရောင်ရောဂါ။ ယင်းရောဂါ ခံစားနေရသော မိန်းမ။ [ذُو الْجَنْبِ]အဆုတ်အမြှေးရောင်ရောဂါ ခံစားနေရသောသူ။

[اَلْجُنُبُ] ❶ မနီးမဝေး၌ရှိသော(သူ၊ အရာ)။ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ﴾သို့ဖြင့် သူမသည် ၎င်းအား မနီးမဝေးမှ ကြည့်ရှုနေခဲ့သည်။ ❷ [جَارُ الْجُنُبِ - جَارٌ جُنُبٌ]ဆွေမျိုးတော်စပ်ခြင်းမရှိသော အိမ်နီးနားချင်းမိတ်ဆွေ။ ❸ ခရီးသွားဖော်။❹ အမိန့်မနာခံသူ။ ❺ ကိုယ်မသန့်မရှင်းဖြစ်သူ။ (သုတ်ရည်ထွက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာမစပ်ယှက်သောကြောင့်လည်းကောင်း ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိသူ။)(ج)[اَجْنَابٌ]။

[اَلْجَنْبَةُ] ❶ နံဘေး၊ဘက်၊ဘေးဘက်။ ❷ ဖယ်ခွါ၍နေခြင်း၊ရှောင်နေခြင်း၊ကင်းကင်းရှင်းရှင်းနေခြင်း။﴿عَلَيْكُمْ بِالْجَنْبَةِ فَاِنَّهَا عَفَافٌ﴾အသင်တို့သည် အပြစ်များမှ ကင်းကင်းရှင်းရှင်း သူ။(ج)[جُنَّابٌ]။

[اَلْجَنَابُ] ❶ ဘက်။ ရှုထောင့်၊ ထောင့်။ ❷ အိမ်ရှေ့မျက်နှာစာ။ ❸ ဘေးဘက်၊ ဘေးနား။[مَرُّوْا يَسِيْرُوْنَ جَنَابَيْهِ]သူ့ဘေးနှစ်ဘက်နားက ဖြတ်သန်းသွားကြသည်။ ❹ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု။[اَنَا فِى جَنَابِهِ]ငါဟာ သူ့ရဲ့စောင့်ရှောက်မှုအောက်မှာရှိတယ်။ ❺ [رَحْبُ الْجَنَابِ - خَصِيْبُ الْجَنَابِ]အလွန်ရက်ရောသူ။(ج)[اَجْنِبَةٌ]။

[اَلْجُنَابُ] အဆုတ်အမြှေးရောင်ရောဂါ။

[اَلْجِنَابُ] ❶ ဘေးနားကို ရောက်ရှိလာခြင်း။ ဘေးမှလျှောက်ခြင်း။ ❷ [فَرَسٌ طَوْعُ الْجِنَابِ] ချည်နှောင်ရလွယ်သောမြင်း။

[اَلْجُنَابَى] ကစားနည်းတစ်မျိုး။(ယင်းကစားနည်း၌ တစ်ဦးကဖမ်း၍ ကျန်တစ်ဦးက ရှောင်ရသည်။)

[اَلْجُنَابَاءُ] ကစားနည်းတစ်မျိုး။(ယင်းကစားနည်း၌ တစ်ဦးကဖမ်း၍ ကျန်တစ်ဦးက ရှောင်ရသည်။)

[اَلْجَنَابَةُ] ❶ ကိုယ်မသန့်မရှင်းဖြစ်မှု။(သုတ်ရည်ထွက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာမစပ်ယှက်သောကြောင့်လည်းကောင်း ရေချိုးရန် တာဝန်ရှိမှု။)[اِغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ]သူ ကိုယ်မသန့်သဖြင့် ရေချိုးခဲ့သည်။ ❷ ဘက်။ ရှုထောင့်၊ ထောင့်။ ❸ ဘေးဘက်၊ ဘေးနား။ [مَرُّوْا يَسِيْرُوْنَ جَنَابَتَيْهِ]သူ့ဘေးနှစ်ဘက်နားက ဖြတ်သန်းသွားကြသည်။

[اَلْجَنْبُ] ❶ ဘက်။ ရှုထောင့်၊ ထောင့်။ ❷ ဘေးဘက်၊ ဘေးနား။ နံဘေး။ ❸ နှိုင်းယှဉ်

နေကြ။ ဤသို့နေခြင်းသည် အပြစ်ကျူးလွန်မှုကို ချုပ်တည်းစေနိုင်သောအရာဖြစ်သည်။ ❸ နွေရာသီ၌ စိမ်းစိုသောအပင်။ ❹ သစ်ပင်အလတ်စား။

[اَلْجَنَبَةُ] ❶ နံဘေး။ဘက်၊ဘေးဘက်။ ❷ ထောင့်၊ ရှုထောင့်။

[اَلْجُنَبَةُ] လူတို့နှင့် ခပ်ကင်းကင်းနေသူ။

[اَلْجُنَّابُ] မိမိနှင့်ဘေးချင်းယှဉ်လျက်လျှောက်သောအဖော်။

[اَلْجَنُوْبُ] ❶ တောင်အရပ်။ တောင်ဘက်။ ❷ တောင်လေ။[رِيْحُهُمَا جَنُوْبٌ]သူတို့နှစ်ယောက်ရဲ့ ဆက်ဆံရေးဟာ သန့်ရှင်းတယ်။ (ج)[جَنَائِبُ]။

[اَلْجَنِيْبُ] ❶ နံဘေးမှ ဆွဲခေါ်လာသော(မြင်း။ အကျဉ်းသားစသည်)။ ❷ မိမိနှင့်ဘေးချင်းယှဉ်လျက် လျှောက်သောအဖော်။ ❸ အမိန့်နာခံသူ။ ❹ လမ်းလျှောက်ရာ၌ ခြေတစ်ဘက်ဆာသူ။ ❺ သူစိမ်း၊ ဆွေမျိုးတော်စပ်ခြင်းမရှိသူ။ ❻ စွန်ပလွံသီးအကောင်းစားတစ်မျိုး။(ج)[جُنُبٌ]။

[اَلْجَنِيْبَةُ] ❶ ဆွဲခေါ်လာသောတိရစ္ဆာန်။ ❷ ခရီးဆောင်ပစ္စည်းနှင့် ရိက္ခာများတင်ဆောင်ရန် ပေးအပ်သောကုလားအုတ်။ ❸ တိရစ္ဆာန်အစီးအနင်း၏ ဘေးနှစ်ဘက်နှစ်ချက်၌ ချိတ်ဆွဲတင်ဆောင်ထားသောအိတ်။(ج)[جَنَائِبُ]။ [فُلَانٌ تُقَادُ الْجَنَائِبُ بَيْنَ يَدَيْهِ]သူဟာ သူ့ရှေ့မှာ ကုလားအုတ်ကို ဆွဲလာရသူဖြစ်တယ်။ (သူဟာ အလွန်ကြီးကျယ်သူ ဖြစ်တယ်။)

[اَلْمَجْنَبُ] ❶ ကောင်းသောအမှု၌အလွန် အကွဲပြုသူ။ ❷ ဆိုးသောအမှု၌အလွန်အကွဲပြုသူ။(ج)[مَجَانِبُ]။

[اَلْمِجْنَبُ] ❶ ကောင်းသောအမှု၌အလွန် အကွဲပြုသူ။ ❷ ဆိုးသောအမှု၌အလွန်အကွဲပြုသူ။ ❸ ပေါက်ပြား။ ❹ ပျားဖွတ်သူတို့ အသုံးပြုသော လှေကား။ ❺ သံခမောက်။ ❻ ခန်းဆီး၊ လိုက်ကာ၊ ကန့်လန့်ကာ။ ❼ နယ်ခြားမှတ်တိုင်။ တိုင်ပြည်နှစ်ခုကို ပိုင်းခြားထားသောမျဉ်း။ (ج)[مَجَانِبُ]။

[اَلْمُجَنَّبَةُ] တပ်ဦး။

[اَلْمُجَنِّبَةُ] (စစ်တပ်၏)လက်ယာတောင်ပံ၊ လက်ဝဲတောင်ပံ။

﴿بَعَثَ النَّبِيُّ يَوْمَ الْفَتْحِ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيْدِ عَلَى الْمُجَنِّبَةِ الْيُمْنَى وَالزُّبَيْرَ عَلَى الْمُجَنِّبَةِ الْيُسْرَى﴾

တမန်တော်မြတ်(ﷺ)သည် မက္ကာဟ်မြို့ကို အောင်မြင်စွာ သိမ်းတော်မူသည့်နေ့၌ သာဝကကြီးခါလိဒ်ဘင်န်ဝလီးဒ်အားစစ်တပ်၏ယာတောင်ပံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သာဝကကြီးဇုဗိုင်းရ်အားဝဲတောင်ပံအဖြစ်လည်းကောင်း စေလွှတ်တော်မူသည်။

✿ [تَجَنَّثَ] ❶ အခြားလူမျိုးအဖြစ် ဟန်ဆောင်သည်။ မိမိ၏အမျိုးဇာတိကို ထိန်ချန်သည်။ ❷ [ـ الشَّيْءَ]တစ်စုံတစ်ရာကို လိပ်၍ ဝှက်ထားသည်။ ❸ [ـ عَلَيْهِ]အရှုံးအမူးစွဲလန်းသည်။ ❹ [ـ الطَّائِرُ]အတောင်ဖြန့်၍ ဆင်းသက်သည်။

[اَلْجِنْثُ] ❶ အမျိုးအစား၊ လူမျိုး။ ❷ စကားမပီမသဖြစ်ခြင်း။(ج)[أَجْنَاثٌ - جُنُوْثٌ]။

[اَلْجِنْثِيُّ] ❶ ပန်းပဲအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေး

သူ။ ❷ ချုပ်ဝတ်တန်ဆာများကို ပြုလုပ်သူ။ ❸ ဓါး။ ❹ ချုပ်ဝတ်တန်ဆာ။ ❺ သံမဏိ။ (ج)[اَجنَاثٌ]။

[اَلْجَنْجَنُ] ရင်ညွှန့်ရိုး။ (ج)[جَنَاجِنُ]။

[اَلْجِنْجِنُ] ရင်ညွှန့်ရိုး။ (ج)[جَنَاجِنُ]။

[اَلْجَنْجَنَةُ] ရင်ညွှန့်ရိုး။ (ج)[جَنَاجِنُ]။

[اَلْجِنْجِنَةُ] ရင်ညွှန့်ရိုး။ (ج)[جَنَاجِنُ]။

[اَلْجُنْجُوْنُ] ရင်ညွှန့်ရိုး။ (ج)[جَنَاجِيْنُ]။

✿ [جَنَحَ ـَ] ❶ တိမ်းယိမ်းသည်။ ယိမ်းယိုင်သည်။ ❷ [ـ السَّفِيْنَةُ](သင်္ဘော)သောင်တင်သည်။ ❸ [ـ الطَّائِرُ]အတောင်ကို စုသိမ်း၍ ထိုးဆင်းသည်။ ❹ [ـ اللَّيْلُ](ည)ကုန်ဆုံးလု နီးပါးဖြစ်သည်။ (ည)ရောက်လုနီးပါးဖြစ်သည်။[جَنَحَ الظَّلَامُ]အမှောင်ထု ကျရောက်လာသည်။ ❺ [ـ الرَّجُلُ]အမိန့်နာခံသည်။ ❻ [فُلَانٌ عَلَى مِرْفَقَيْهِ ـ]မိမိ၏တတောင်ဆစ်နှစ်ခုကို မြေကြီး၊ သို့မဟုတ် မှိအုံးပေါ်၌ ထောက်လျက်မှီထားသည်။ ❼ [ـ الطَّائِرُ](ငှက်ကို)အတောင်ထိမှန်စေသည်။ အတောင်ကို ချိုးသည်။ ❽ [ـ عَلَى الشَّيْءِ]ကုန်း၍လုပ်သည်။

[جَنْحٌ - جُنُوْحٌ] ❶ တိမ်းယိမ်းခြင်း။ ယိမ်းယိုင်ခြင်း။ ❷ (သင်္ဘော)သောင်တင်ခြင်း။ ❸ အတောင်ကို စုသိမ်း၍ ထိုးဆင်းခြင်း။ ❹ (ည)ကုန်ဆုံးလု နီးပါးဖြစ်ခြင်း။ (ည)ရောက်လုနီးပါးဖြစ်ခြင်း။ ❺ အမိန့်နာခံခြင်း။ ❻ မိမိ၏တတောင်ဆစ်နှစ်ခုကို မြေကြီး၊ သို့မဟုတ် မှိအုံးပေါ်၌ ထောက်လျက်မှီထားခြင်း။ ❼ (ငှက်ကို)အတောင်ထိမှန်စေခြင်း။ အတောင်ကို ချိုးခြင်း။ ❽ ကုန်း၍လုပ်ခြင်း။

[جُنِحَ] ❶ (ငှက်)အတောင်ကျိုးသည်။ ❷ (လူ)နံရိုးကျိုးသည်။

[اَجْنَحَ] တိမ်းယိမ်းစေသည်။ ယိမ်းယိုင်စေသည်။

[جَنَّحَ] ❶ [ـ بِهِ]အတောင်တပ်ဆင်ပေးသည်။ ❷ [ـ الْجِنَايَةَ](ပြစ်မှုကို)ရက်သတ္တတစ်ပတ်ထက်ပို၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားနိုင်သော၊ သို့မဟုတ် အီဂျစ်ငွေတစ်ပေါင်ထက်ပို၍ ဒဏ်ငွေစီရင်နိုင်သောပြစ်မှုဟု မှတ်ယူသည်။

[اِجْتَنَحَ] ❶ [ـ الْاِنْسَانُ](လူ)နံရိုးကျိုးသည်။ ❷ [ـ السَّفِيْنَةُ](သင်္ဘော)သောင်တင်သည်။ ❸ [ـ عَلَى فُلَانٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မှီထားသည်။

﴿مَرِضَ رَسُوْلُ اللهِ فَوَجَدَ خِفَّةً فَاجْتَنَحَ عَلَى اُسَامَةَ حَتَّى دَخَلَ الْمَسْجِدَ﴾

တမန်တော်မြတ်(ﷺ)သည် မမာမကျန်းဖြစ်နေတော်မူခဲ့ရာမှ အနည်းငယ်သက်သာမှုကို ခံစားရသောအခါ အုစာမဟ်ကို အမှီပြုလျက် ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်အတွင်းသို့ ဝင်တော်မူခဲ့သည်။ ❹ [ـ فِى السُّجُوْدِ](ဦးချရာ၌)လက်မောင်းရင်းနှစ်ဘက်ကို ဘေးသို့ကား၍ ကြမ်းပြင်နှင့်ခွါထားသည်။ ❺ [ـ الشَّيْءَ]ယိမ်းယိုင်စေသည်။ ❻ [ـ الْحَيَوَانُ فِى سَيْرِهِ](တိရစ္ဆာန်)ကုန်းရုန်း၍သွားသည်။

[تَجَنَّحَ] ❶ အတောင် တပ်ဆင်ပြီးသားဖြစ်သည်။ ❷ [ـ فِى السُّجُوْدِ](ဦးချရာ၌)လက်မောင်းရင်းနှစ်ဘက်ကို ဘေးသို့ကား၍ ကြမ်း

ပြင်နှင့်ခွါထားသည်။ ❼ (ပြစ်မှု)ရက်သတ္တတစ်ပတ်ထက်ပို ၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားနိုင်သော၊ သို့မဟုတ် အီဂျစ်ငွေတစ်ပေါင်ထက်ပို ၍ ဒဏ်ငွေစီရင်နိုင်သောပြစ်မှုမြောက်သွားသည်။

[اِسْتَجْنَحَ] [_اللَّيْلُ](ည)ရောက်လာသည်။

[اَلْجَانِحَةُ] ရင်ညွှန့်၌ရှိသော အတိုဆုံးနံရိုး။(ج)[جَوَانِحُ]။

[اَلْجَنَاحُ] ❶ အတောင်။ တောင်ပံ။ ❷ လက်မောင်း။ ❸ လက်။ ❹ ချိုင်း။ ❺ နံဘေး။ ဘေး။[جَنَاحُ الْبَيْتِ]အိမ်ဘေး။ ❻ အုပ်စု၊ အစု။ ❼ အကူအညီ။ အစောင့်အရှောက်။ [اَنَافِى جَنَاحِ فُلَانٍ]ကျွန်တော်ဟာ သူ့ရဲ့ ကူညီစောင်မမှုအောက်မှာ နေရတယ်။(ج)[اَجْنُحٌ]

﴿اُولِى اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَ ثُلَاثَ وَ رُبَاعَ﴾။[اَجْنِحَةٌ ـ တောင်ပံနှစ်ခုစီ၊ သုံးခုစီ၊ လေးခုစီရှိကြသော သူများအဖြစ်။[هُوَ مَقْصُوصُ الْجَنَاحِ]သူဟာ အသုံးမကျသူ ဖြစ်တယ်။

[رَكِبُوا اَجْنَاحِىَ الطَّائِرِ]သူတို့ မိမိတို့၏ တိုင်းပြည်မှ ထွက်ခွါသွားကြသည်။

[رَكِبَ جَنَاحَىِ النَّعَامَةِ]သူ အလုပ်ကို ကြိုးစား၍ မြန်မြန်ဆန်ဆန်လုပ်သည်။

[خَفَضَ لَهُ جَنَاحَهُ]ရိုကျိုးသည်။ အလွန်ရှိသေစွာ ဆက်ဆံသည်။

﴿وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ငှင်းပြင်အသင်သည် ထိုမိဘနှစ်ပါး၏ရှေ့မှောက်တွင် ငှင်းတို့အပေါ်၌ ကရုဏာထားသောအားဖြင့် ကျိုးနွံစွာရှိပါလေ။

[اَلْجُنَاحُ] ❶ အပြစ်။ ပြစ်မှုမြောက်ခြင်း။ ❷ အပြစ်ကျူးလွန်ရန် အသင့်ဖြစ်ခြင်း၊ အပြစ်ဘက်သို့ ယိမ်းခြင်း။ ❸ ခံစားရသောပူပင်သောက၊ ဒုက္ခ။ ❹ အစု၊ အုပ်စု။ ❺ စွဲလန်းမှု။[اَنَا اِلَيْكَ بِجُنَاحٍ]ငါ မင်းကို စွဲလန်းနေတယ်။

[اَلْجَنَاحِيَّةُ] ရှီအဟ်အုပ်စုတစ်စု။(အဗ်ဒုလ္လာဟ် ဘင်န်မုအာဝိယဟ် ဘင်န်အဗ်ဒုလ္လာဟ် ဘင်န် ဂျအ်ဖရ်ဖုလ်ဂျနာဟိုင်န်၏ နောက်လိုက်များ။)

[اَلْجِنْحُ] ❶ ဘက်။ ဘေးဘက်။ ရှုထောင့်။ ထောင့်။ ❷ အစိတ်အပိုင်း။ [جِنْحُ اللَّيْلِ]ည၏အစိတ်အပိုင်း။ ည၏အမှောင်ထု။

[اَلْجُنْحُ] [جُنْحُ اللَّيْلِ]ည၏အစိတ်အပိုင်း။ ည၏အမှောင်ထု။

[اَلْجُنْحَةُ] ရက်သတ္တတစ် ပတ်ထက်ပို၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားနိုင်သော၊ သို့မဟုတ် အီဂျစ်ငွေတစ်ပေါင်ထက်ပို၍ ဒဏ်ငွေစီရင်နိုင်သောပြစ်မှု။

[اَلْمَجْنَحَةُ] စီးနင်းသူ လက်ထောက်၍မှီနိုင်ရန် ကုန်းနှီး၏ရှေ့၌ ပြုလုပ်ထားသော သားရေအပိုင်း။(ج)[مَجَانِحُ]။

✿ [جَنَّدَ] ❶ [_الْجُنُودَ](စစ်သားများကို)စုဆောင်းသည်။ ❷ [_فُلَانًا]စစ်သားလုပ်ခိုင်းသည်။

[تَجَنَّدَ] ❶ စစ်သားဖြစ်သွားသည်။ ❷ စစ်ထဲသို့ ဝင်သည်။

[اَلْجُنَادِىُّ] ❶ နံရံကို ဖုံးကာထားသော အဝတ်များ။ ❷ ခန်းဆီးအဝတ်။

﴿سَتَرْنَا الْبَيْتَ بِجُنَادِىٍّ اَخْضَرَ فَدَخَلَ اَبُو اَيُّوبَ فَلَمَّا رَاٰهُ خَرَجَ اِنْكَارًا لَّهُ﴾

ကျွန်ုပ်တို့သည် အိမ်ကို အစိမ်းရောင်ခန်းဆီး များကာရန်ထားသည်ကို အဘူအိုက်ယူးဗ်သည် အိမ်ထဲသို့ဝင်ရောက်တွေ့မြင်သွားခဲ့လေရာ ဤသည်ကို မနှစ်မြို့သဖြင့် ပြန်လည်ထွက်ခွါသွားခဲ့သည်။

[اَلْجُنْدُ] ❶ စစ်တပ်။ စစ်သားများ။ ❷ ကူညီသူများ။ [جُنْدٌ مُجَنَّدٌ] စစ်သားအင်အား အမြောက်အမြားဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော စစ်တပ်။ (ج)[اَجْنَادٌ - جُنُوْدٌ]။

[اَلْجَنَدُ] ❶ ကြမ်းတမ်းသောမြေ။ ❷ ရွှံ့မြေနှင့်တူသောကျောက်။

[اَلْجُنْدِىُّ] စစ်သား။

[اَلْجُنْدِيَّةُ] စစ်စည်းကမ်း။ စစ်ဥပဒေ။

✿ [اَلْجُنْدُبُ] နှံကောင်တစ်မျိုး။(ခါးခုတ်ကောင်)။ (ج)[جَنَادِبُ]။[صَرَّ الْجُنْدُبُ]မစားနိုင်၊ မအိပ်နိုင်လောက်အောင် အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်သည်။ [اُمُّ جُنْدُبٍ]ဘေးဆိုးကြီး။ သစ္စာဖေါက်လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု။ မတရားကျူးကျော်စော်ကားမှု။ [رَكِبَ اُمَّ جُنْدُبٍ] သစ္စာဖေါက်၍လုပ်ကြံသည်။ မတရားကျူးကျော်စော်ကားသည်။ [وَقَعُوا فِىْ اُمِّ جُنْدُبٍ]သစ္စာဖေါက်၍လုပ်ကြံသည်။ မတရားကျူးကျော်စော်ကားသည်။

[اَلْجُنْدُبُ] နှံကောင်တစ်မျိုး။(ခါးခုတ်ကောင်)။

✿ [جَنْدَرَ] ❶ [_الثَّوْبَ](အဝတ်ကို)ပြန်လည်သစ်လွင်လာအောင် ပြုလုပ်သည်။ ❷ (အဝတ်ကို)ရေညှိစ်၍ မီးပူတိုက်သည်။ (အဝတ်ကို)ပြန့်ကား၍ တွန့်ကျေခြင်းမရှိစေရန် တုံးဖြင့်ဖိသည်။ ❸ [_الْكِتَابَ](စာအုပ်ကို) ယင်းစာအုပ်ရှိ မိမိသိမှတ်လိုသော အကြောင်းအရာများကို ထင်ရှားစေရန် မျဉ်းတားသည်။

[اَلْجَنْدَرَةُ] အဝတ်တွန့်ကျေခြင်းမရှိစေရန် ရေညှစ်ပြီးဖိရသောတုံး။

✿ [جَنْدَفْلِى] ကနုကမာကောင်။ မုတ်ကောင်။ ကြည့်[ج م ح ل]။

✿ [جَنْدَلَ] မြေပေါ်သို့ တွန်းထိုးလှဲချသည်။ ပူး၍ ဖွတ်လှဲချသည်။

[اَلْجُنَادِلُ] ကြီးမားပြင်းထန်သော၊ အရှိန်အဟုန်ပြင်းသော(အရာ)။(ج)[جَنَادِلُ]။

[اَلْجَنْدَلُ] ❶ စမ်းချောင်းရှိ ရေစီးအလွန်ပြင်းထန်သော ကျောက်ခဲရှိသည့်နေရာ။ ❷ ကျောက်တုံး။ [جَنْدَلَتَانِ اِصْطَكَّتَا]ကျောက်တုံးနှစ်တုံး တိုက်ကြသည်။(အလွန်ရင်းနှီးသောမိတ်ဆွေနှစ်ဦး ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားသည်)။ (ج)[جَنَادِلُ]။

✿ [جَنَزَ _] ❶ [_الشَّيْءَ]ဖုံးအုပ်သည်။ ❷ စုဆောင်းသည်။ ❸ [_الْمَيِّتَ](သေသူကို) ထမ်းစင်၌ ထည့်သည်။

[جَنْزٌ] ❶ ဖုံးအုပ်ခြင်း။ ❷ စုဆောင်းခြင်း။ ❸ (သေသူကို)ထမ်းစင်၌ ထည့်ခြင်း။

[جَنَّزَ] [_الْمَيِّتَ](သေသူကို)ထမ်းစင်၌ ထည့်သည်။

[اَلْجِنَازَةُ] ❶ သေသူကို ထည့်၍ထမ်းပို့ရသောထမ်းစင်။ အလောင်းထည့်သောအခေါင်း။ ❷ လူသေအလောင်း။ ❸ အသုဘအခမ်းအနား။ ❹ ပူပင်သောကဖြစ်စေသောအရာ။(ج)[جَنَائِزُ]။

[اَلْجِنَائِزِىُّ] လူသေအလောင်း၏ရှေ့၌ မိမိတို့

၏ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ရွတ်ဖတ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်။

[اَلْجَنَّازُ] ခရစ်ယာန်တို့၏အယူအရ သေသူအတွက်ရွတ်ဖတ်ဆုတောင်းမှု။

✽ [اَلْجَنْزَبِيلُ] ချင်း၊ ချင်းပင်။ကြည့်[اَلزَّنْجَبِيلُ]။

✽ [جَنْزَرَ] ကြေးညှိတက်သည်။ကြည့်[زَنْجَرَ]။

[اَلْجَنْزَارُ] ကြေးညှိ။ကြည့်[اَلزِّنْجَارُ]။

[اَلْجَنْزِيرُ] အလျားအကွာအဝေးကို တိုင်းတာရာ၌အသုံးပြုသော ချိန်းကြိုး။(ج)[جَنَازِيرُ]။ ကြည့်[اَلزَّنْجِيرُ]။

✽ [جَنَسَ ـُ] ❶ အမျိုးအစား တစ်ခုတည်းဖြစ်သည်။ အမျိုးတူသည်။ ❷ [ـالرُّطَبَةُ](စွန်ပလွံသီးအရင့်)တစ်လုံးလုံး မှည့်သည်။

[جَنْسٌ] ❶ အမျိုးအစား တစ်ခုတည်းဖြစ်ခြင်း။ အမျိုးတူခြင်း။ ❷ (စွန်ပလွံသီးအရင့်) တစ်လုံးလုံး မှည့်ခြင်း။

[جَنِسَ ـَ] [ـالْمَاءُ](ရေ)ခဲသည်။

[جَنْسٌ] (ရေ)ခဲခြင်း။

[اَلْجَنَسُ] ရေခဲ။

[جَانَسَ] ❶ အမျိုးအစား တစ်ခုတည်းဖြစ်သည်။ အမျိုးတူသည်။ ❷ အသွင်တူသည်။

[جَنَّسَ] ❶ အမျိုးအစား တစ်ခုတည်းဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ❷ အသွင်တူစေသည်။

[تَجَنَّسَ] ❶ အမျိုးအစား တစ်ခုတည်းဖြစ်သွားသည်။ ❷ အသွင်တူသည်။

[تَجَانَسَ] ❶ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အမျိုးအစားတူသည်။ ❷ အသွင်တူသည်။

[اَلتَّجْنِيسُ] အပိုင်းကိန်းများကို အချိုးညီအောင်လုပ်ခြင်း။(ပိုင်းဝေကို မြှောက်သောကိန်းဖြင့် ပိုင်းခြေကို မြှောက်ခြင်း။ သို့မဟုတ် ပိုင်းဝေကို စားသောကိန်းဖြင့် ပိုင်းခြေကို စားခြင်း။)

[اَلْجِنَاسُ] စာပေဂုဏ်မြောက်စွာရေးဖွဲ့ခြင်းဆိုင်ရာပညာရပ်၏ဝေါဟာရ[عِلْمُ الْبَدِيعِ]အရ အသုံးပြုထားသောဝါကျရှိ ပုဒ်နှစ်ခု၏ အက္ခရာအားလုံးသော်လည်းကောင်း၊ အများစုသော်လည်းကောင်း တူညီသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မတူခြင်း။

[اَلْجِنْسُ] ❶ အမျိုးအစား။[اِسْمُ الْجِنْسِ] အမျိုးအစားတစ်ခုလုံးကို ရည်ညွှန်းသောနာမ်။ ❷ မူလဇစ်မြစ်။ ❸ မျိုးရိုးဇာတိ။ ❹ လိင်။ ❺ ဖိုမဆက်ဆံမှု။ ❻ အတန်းအစား။

[اَلْجِنْسِيُّ] ❶ လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ။ ❷ ဖိုမဆိုင်ရာ။ ❸ နိုင်ငံသားဖြစ်သော။[هُوَ جِنْسِيُّ مِصْرَ] သူဟာ အီဂျစ်နိုင်ငံသားဖြစ်တယ်။

[اَلْجِنْسِيَّةُ] ❶ လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ(အချက်အလက်)။ ❷ ဖိုမဆိုင်ရာ။ ❸ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု။

[اَلْجِنِّيسُ] ငါးတစ်မျိုး။

[اَلْجَنِيسُ] မျိုးရိုးဇာတိမှန်ကန်သူ။ ဇာတိမြင့်မြတ်သန့်ရှင်းသူ။

✽ [جَنَشَ ـُ] ❶ ခုန်အုပ်သည်။ ❷ [ـإِلَيْهِ] ရောက်ရှိလာသည်။ ❸ [ـمِنْهُ]ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်သည်။

[جَنْشٌ] ❶ ခုန်အုပ်ခြင်း။ ❷ ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❸ ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်ခြင်း။

[جَنِشَ ـَ] [ـالْمَكَانُ]ခြောက်သွေ့သည်။ မိုးခေါင်သည်။

[جَنْش] ခြောက်သွေ့ခြင်း။ မိုးခေါင်ခြင်း။

✿ [جَنَّص] ❶ ကြောက်၍ပြေးသည်။ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာမှ လွတ်မြောက်ရာသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည်။ ❷ [ـبَصَرَهٗ] စူးစူးရဲရဲကြည့်သည်။ ❸ [ـالطَّرِيْقُ بِالنَّاسِ] (လမ်း)ကျဉ်းသည်။

✿ [اَلْجَنْطِيَانُ] ဆေးပုလဲပင်။

✿ [جَنَفَ ـِ] ❶ ယိမ်းယိုင်သည်။ တိမ်းပါးသည်။ ❷ အမှန်တရားမှ သွေဖည်ဖေါက်ပြန်သည်။ ❸ [ـعَلَيْهِ]မတရားပြုမူဆုံးဖြတ်၊ လုပ်ကိုင်သည်။ ❹ [ـفِيْهِ]ကျူးကျော်စော်ကားသည်။ ❺ [ـعَنْهُ]လွဲချော်သည်။ ဘေးသို့ချော်ထွက်သည်။

[جُنُوْفٌ] ❶ ယိမ်းယိုင်ခြင်း။ တိမ်းပါးခြင်း။ ❷ အမှန်တရားမှ သွေဖည်ဖေါက်ပြန်ခြင်း။ ❸ မတရားပြုမူဆုံးဖြတ်၊ လုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❹ ကျူးကျော်စော်ကားခြင်း။ ❺ လွဲချော်ခြင်း။ ဘေးသို့ ချော်ထွက်ခြင်း။

[جَنِفَ ـَ] ❶ ယိမ်းယိုင်သည်၊ တိမ်းပါးသည်။ ❷ အမှန်တရားမှ သွေဖည်ဖေါက်ပြန်သည်။ ❸ [ـعَلَيْهِ]မတရားပြုမူဆုံးဖြတ်၊ လုပ်ကိုင်သည်။ ❹ [ـفِيْهِ]ကျူးကျော်စော်ကားသည်။ ❺ [ـعَنْهُ]လွဲချော်သည်။ ဘေးသို့ချော်ထွက်သည်။ ❻ ခါးကိုင်းသည်။ ကျောကုန်းသည်။

[جَنَفٌ] ❶ ယိမ်းယိုင်ခြင်း။ တိမ်းပါးခြင်း။ ❷ အမှန်တရားမှ သွေဖည်ဖေါက်ပြန်ခြင်း။ ❸ မတရားပြုမူဆုံးဖြတ်၊ လုပ်ကိုင်ခြင်း။ ❹ ကျူးကျော်စော်ကားခြင်း။ ❺ လွဲချော်ခြင်း။ ဘေးသို့ ချော်ထွက်ခြင်း။ လွဲချော်များယွင်းခြင်း။ ﴿فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوْصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا﴾ သို့ဖြစ်ရာ အသင်တို့အနက် တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် သေတမ်းစာမှာကြားသူထံမှ တစ်စုံတစ်ရာမှားယွင်းမှု၊ သို့မဟုတ် ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာကို စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ပါမူ။ ❻ ခါးကိုင်းခြင်း။ ကျောကုန်းခြင်း။

[جَنِيْفٌ] ❶ ယိမ်းယိုင်သော(သူ၊ အရာ)။ တိမ်းပါးသော(သူ၊ အရာ)။ ❷ အမှန်တရားမှ သွေဖည်ဖေါက်ပြန်သော(သူ၊ အရာ)။ ❸ မတရားပြုမူဆုံးဖြတ်၊ လုပ်ကိုင်သော(သူ၊ အရာ)။ ❹ ကျူးကျော်စော်ကားသော(သူ၊ အရာ)။ ❺ လွဲချော်သော(သူ၊ အရာ)။ ဘေးသို့ချော်ထွက်သော(သူ၊ အရာ)။

[اَجْنَفُ] ခါးကိုင်းသော(သူ)။ ကျောကုန်းသော(သူ)။(မ)[جَنْفَاءُ]။ (ဇ)[جُنْفٌ]။

[اَجْنَفَ] ❶ ယိမ်းယိုင်သည်၊ တိမ်းပါးသည်။ ❷ အမှန်တရားမှ သွေဖည်ဖေါက်ပြန်သည်။ ❸ [ـعَلَيْهِ]မတရားပြုမူဆုံးဖြတ်၊ လုပ်ကိုင်သည်။ ❹ [ـفِيْهِ]ကျူးကျော်စော်ကားသည်။ ❺ [ـعَنْهُ]လွဲချော်သည်၊ ဘေးသို့ချော်ထွက်သည်။ ❻ ခါးကိုင်းသည်။ ကျောကုန်းသည်။ ❼ [ـفُلَانًا]မတရားဘက်လိုက်ဆုံးဖြတ်သူအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။

[جَانَفَ] [ـالْقَوْمُ](၄င်းတို့နှင့်)မဆက်ဆံဘဲ ကင်းကင်းရှင်းရှင်းနေသည်။[جَانَفَ اَهْلَهٗ]စိတ်ဆိုးသဖြင့် မိမိ၏မိသားစုထံမပြန်ဘဲ ပစ်ထားသည်။

[تَجَانَفَ] ❶ [ـلَهٗ اَوْ اِلَيْهِ]ယိမ်းယိုင်သည်၊ တိမ်းပါးသည်။ ❷ [ـفِيْ مِشْيَتِهٖ]လမ်းလျှောက်ရာ၌

မောက်မာဝင့်ကြွားစွာလျှောက်သည်။ ❸ [ـ عَنَهُ]လွဲချော်သည်။ ဘေးသို့ချော်ထွက်သည်။

[اَلْاَجْنَفُ] ထူထည်ကြီးမားသော(အရာ)။

[قَدَحٌ اَجْنَفُ][ကြီးမားသော ခွက်။

[اَلْجنافِىُّ] မောက်မာဝင့်ကြွားစွာ လျှောက်သူ။

[اَلْمِجْنَفُ] အမှန်တရားမှ တိမ်းပါးဖေါက်ပြန်သူ။

✿ [جَنَقَ ـِ] ကျောက်ခဲထည့်ပစ်ရသော လက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်သည်။

[جَنْقٌ] ကျောက်ခဲထည့်ပစ်ရသော လက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်း။

[جَانِقٌ] ကျောက်ခဲထည့်ပစ်ရသော လက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်သော(သူ)။

[جَنَّقَ] ကျောက်ခဲထည့်ပစ်ရသော လက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်သည်။

[اَلْجُنُقُ] ကျောက်ခဲထည့်ပစ်ရသော လက်နက်ကို ကိုင်ဆောင်သူများ။ ယင်းလက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ရသော ကျောက်ခဲ။

[اَلْمِنْجَنِيْقُ] ကျောက်ခဲထည့်ပစ်ရသော လက်နက်ကို ကိုင်ဆောင်သူများ။ ယင်းလက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ရသော ကျောက်ခဲ။ကြည့် [اَلْمِنْجَلِيْقُ]။

✿ [اَلْجُنْكُ] လင်းကွင်း။(အလ်မွန်ဂျိဒ်)မယ်ဒလင်။(မုအ်ဂျမ်)။ကြည့် [اَلطُّنْبُوْرُ]။

✿ [جَنَّ ـِ] ပုံးကွယ်သည်။ ပျောက်ကွယ်သည်။ ဖုံးကွယ်သည်။

[جَنٌّ] ပုံးကွယ်ခြင်း။ ပျောက်ကွယ်ခြင်း။ ဖုံးကွယ်ခြင်း။

[جَنَّ ـُ] ❶ [ـ اللَّيْلُ](ည)မှောင်သည်။ ❷ [ـ الظَّلَامُ](အမှောင်ထု)နက်ရှိုင်းသည်။ ❸ [ـ الشَّيْءَ]ဖုံးအုပ်ထားသည်။ ဖုံးဖိထားသည်။ ဖုံးလွှမ်းသည်။﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَاٰى كَوْكَبًا﴾။သို့ဖြင့် ညသည် ၎င်းအားဖုံးလွှမ်းသွားသော အခါ သူသည် ဂြိုဟ်နက္ခတ်တစ်လုံးကို မြင်တွေ့ခဲ့ရလေသည်။ ❹ [ـ المَيِّتَ](သေသူကို)အဝတ်လွှမ်းခြုံ၊ စည်းနှောင်သည်။(ကဖန်ထုပ်သည်။) ❺ (သေသူကို)မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်သည်။

[جَنٌّ . جُنُوْنٌ] ❶ (ည)မှောင်ခြင်း။ ❷ (အမှောင်ထု)နက်ရှိုင်းခြင်း။ ❸ ဖုံးအုပ်ထားခြင်း။ ဖုံးဖိထားခြင်း။ ဖုံးလွှမ်းခြင်း။ ❹ (သေသူကို)အဝတ်လွှမ်းခြုံ၊ စည်းနှောင်ခြင်း။(ကဖန်ထုပ်ခြင်း။) ❺ (သေသူကို)မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း။

[جَنَّ] ❶ ရူးသွပ်သည်။[جَنَّ جُنُوْنُ]သွက်သွက်ခါအောင် ရူးသည်။ ❷ [ـ بِهِ وَمِنْهُ]ရူးသွားလုမတတ် အံ့သြသည်။ အရူးအမူးဖြစ်သည်။ ❸ [ـ النَّبْتُ](အပင်)ရှည်လျား၊ ရစ်ပတ်၊ ရှုပ်ထွေးသည်။ ❹ [ـتِ الْاَرْضُ](မြေ၌)အပင်များ ပွင့်လန်းသည်။ ❺ [ـ الذُّبَابُ](ယင်ကောင်)တဝီဝီအော်မြည်သည်။

[جَنٌّ . جُنُوْنٌ . جِنَّةٌ . مَجَنَّةٌ] ❶ ရူးသွပ်ခြင်း။ ❷ ရူးသွားလုမတတ် အံ့သြခြင်း။ အရူးအမူးဖြစ်ခြင်း။

[جَنٌّ . جُنُوْنٌ] ❶ (အပင်)ရှည်လျား၊ ရစ်ပတ်၊ ရှုပ်ထွေးခြင်း။ ❷ (မြေ၌)အပင်များ ပွင့်လန်းခြင်း။ ❸ (ယင်ကောင်)တဝီဝီအော်မြည်ခြင်း။

သွားသည်။

[اِسْتَجَنَّ] ❶ [_ الشَّيْءَ]ဖုံးကွယ်သည်။ ကွယ်ပျောက်သည်။ ❷ [_فُلَانًا]မယ်ဒလင်တီးရန်ခေါ်သည်။

[اَلتَّجْنِيْنُ] ဂျင်န်သတ္တဝါတို့၏စကား။ [هُوَ يَنْطِقُ بِالتَّجْنِيْنِ]သူ အထူးအဆန်းတွေ ပြောတယ်။

[اَلْجَانُّ] ❶ ဂျင်န်သတ္တဝါ။ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾၎င်းတို့အလျှင် သူမတို့အား မည်သည့်လူသားတစ်ဦးတစ်ယောက်သည်လည်းကောင်း၊ မည်သည့် ဂျင်န် တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှလည်းကောင်း ထိတွေ့ခဲ့သည်မရှိချေ။ ❷ မြွေသူတော်။ မြွေကြီး။ ﴿فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَانٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا﴾။ ထို့နောက် သူသည် ယင်းတောင်ဝှေးကို မြွေကဲ့သို့ တွန့်လိမ်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ ကျောခိုင်း၍ ထွက်ပြေးလေ၏။ (ج) [جِنَّانٌ - جَوَانٌّ]။

[اَلْجَنَانُ] ❶ အတွင်းပိုင်း။ ဝမ်းဗိုက်ပိုင်း။ ❷ နှလုံးသား။ [اِذَا قَرِحَ الْجَنَانُ بَكَتِ الْعَيْنَانِ]။ နှလုံးသားက နာကျင်လာရင် မျက်စိနှလုံးက ငိုကြွေးတယ်။ ❸ ဖုံးကွယ်နေသော(အရာ)။ ကွယ်ဝှက်နက်နဲသော(အမှုကိစ္စ)။ ❹ [جَنَانُ النَّاسِ]လူအုပ်ကြီး။ ❺ [جَنَانُ اللَّيْلِ] နက်ရှိုင်းသောညအမှောင်ထု။ (ج)[اَجْنَانٌ]။

[اَلْجِنُّ] ❶ ဂျင်န်သတ္တဝါ။ [جِنِّيٌّ]ဂျင်န်သတ္တဝါတစ်ဦး။ [بَاتَ فُلَانٌ ضَيْفَ جِنٍّ]သူ ဂျင်န်သတ္တဝါတို့၏ ဧည့်သည်အဖြစ် ညအိပ်ခဲ့ရသည်။(သူ လူသူကင်းမဲ့သောအရပ်၌ ညအိပ်

[اَجَنَّ] ❶ ရူးသွပ်သည်။ ❷ [_ الشَّيْءَ]ဖုံးအုပ်ထားသည်။ ကွယ်ဝှက်ထားသည်။ ❸ [_ الْمَرْاَةُ جَنِيْنًا](မိန်းမ)ကိုယ်ဝန်ရှိသည်။ ❹ [_ الشَّيْءَ عَنْهُ]ဖုံးကွယ်သည်။ တိမ်မြှုပ်သည်။ ❺ [_الْمَيِّتَ](သေသူကို)အဝတ်လွှမ်းခြုံ၊ စည်းနှောင်ပေးသည်။ ကဖန်ထုပ်သည်။ ﴿وَلِيَ دَفْنَ رَسُوْلِ اللّٰهِ وَاَجْنَانَهُ عَلِيٌّ وَعَبَّاسٌ﴾ တမန်တော်မြတ်(ﷺ)အား မြေချသင်္ဂြိုဟ်ရန်နှင့် ကဖန်လွှမ်းခြုံပေးရန် သာဝကကြီးအလီနှင့် အဗ်ဗားစ်တို့က တာဝန်ယူခဲ့ကြသည်။ ❻ (သေသူကို)မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်သည်။ ❼ [_فُلَانًا]ရူးသွပ်စေသည်။ ❽ [_الشَّيْءَ صَدْرَهُ](တစ်စုံတစ်ရာကို ရင်ထဲ၌)မျိုသိပ်ထားသည်။

[جَنَّنَ] ❶ [_ الشَّيْءَ]ဖုံးအုပ်ထားသည်။ ကွယ်ဝှက်ထားသည်။ ❷ [_الْمَيِّتَ](သေသူကို)အဝတ်လွှမ်းခြုံ၊ စည်းနှောင်ပေးသည်။ ကဖန်ထုပ်သည်။ ❸ (သေသူကို)မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်သည်။ ❹ [_فُلَانًا]ရူးသွပ်စေသည်။ ❺ [_الشَّيْءَ صَدْرَهُ](တစ်စုံတစ်ရာကို ရင်ထဲ၌)မျိုသိပ်ထားသည်။

[اِجْتَنَّ] [_ الشَّيْءَ]ဖုံးကွယ်သည်။ ပျောက်ကွယ်သည်။

[تَجَانَّ - تَجَانَنَ] ရူးချင်ယောင်ဆောင်သည်။ အရူးလို လုပ်ပြသည်။

[تَجَنَّنَ] ❶ [_ الشَّيْءُ]ဖုံးကွယ်သွားသည်။ ကွယ်ဝှက်သည်။ ❷ [_الْمَيِّتُ](သေသူ)အဝတ်လွှမ်းခြုံ၊ စည်းနှောင်ပြီးသားဖြစ်သွားသည်။ ကဖန်ထုပ်ပြီးသားဖြစ်သည်။ ❸ (သေသူကို)မြေမြှုပ်ထားသည်။ ❹ ရူးသွပ်

သည်။(သူ လူသူကင်းမဲ့သောအရပ်၌ ညအိပ်ခဲ့ရသည်။) ❷ [جِنُّ الشَّبَابِ]ပျိုရွယ်မှု၏ အဦးအစ၊ အမြူးကြွဆုံးဖြစ်သော ပျိုမြစ်နုနယ်သည့်အရွယ်။ ❸ [جِنُّ النَّبَاتِ]အပွင့်။ ❹ [جِنُّ اللَّيْلِ]ည၏နက်ရှိုင်းသောအမှောင်။ ❺ [جِنُّ النَّاسِ]လူအုပ်ကြီး။

[اَلْجَنَنُ] ❶ အဖုံး။ အကာ။ ❷ သင်္ချိုင်း။ ❸ သေသူကို ထုပ်ပိုးစည်းနှောင်ရသော အဝတ်။ ကဖန်ပိတ်။ ❹ ဖုံးအုပ်ထားသော(အရာ)။ ❺ လူသေကောင်။(ဇ)[اَجْنَانٌ]။

[اَلْجَنَّةُ] ❶ ဥယျာဉ်၊ ခြံမြေ။ ❷ နောင်တမလွန်၌ သူတော်ကောင်းတို့ စံမြန်းကြရမည့် သုခဘုံ။(ဇ)[جِنَانٌ]။

[اَلْجِنَّةُ] ❶ ရူးသွပ်မှု။ ❷ ဂျင်န်သတ္တဝါ။ ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ﴾ဂျင်န်သတ္တဝါများအနက်မှလည်းကောင်း၊ လူသားများအနက်မှလည်းကောင်း။

[اَلْجُنَّةُ] ❶ အကာအကွယ်၊ အကာအရံ၊ အတားအဆီး။ ❷ မျက်လုံးမှအပ ကျန်ဦးခေါင်းတစ်ခုလုံးကို ဖုံးအုပ်ရသည့် အမျိုးသမီးဝတ် ခေါင်းမြီးခြုံပုဝါ။ ❸ ဒိုင်း၊ လွှား။ (ဇ) [جُنَنٌ]။

[اَلْجُنُوْنُ] ရူးသွပ်မှု။

[اَلْجَنِيْنُ] ❶ သင်္ချိုင်း။ ❷ ဖုံးအုပ်ထားသော အရာ။ ❸ သန္ဓေသား၊ သားလောင်း။ ❹ အစေ့မှ ပြူထွက်လာသောအညှောင့်။ (ဇ) [اَجِنَّةٌ ۔ اَجْنُنٌ]။

[اَلْجُنَيْنَةُ] အမျိုးသမီးဝတ်ခြုံထည်။

[اَلْجُنَيْنَةُ] ဥယျာဉ်ငယ်။

[اَلْمِجَنُّ] ❶ သံခမောက်။[قَلَبَ فُلَانٌ مِجَنَّهُ] အရှက်မထားဘဲ လုပ်ချင်ရာလုပ်သည်။ [قَلَبَ لَهُ ظَهْرَ الْمِجَنِّ]ချစ်ခင်ပြီးနောက်မှ ဖေါက်ပြန် ရန်တွေ့သည်။ ❷ စလွယ်။(ဇ) [مَجَانٌّ]။

[اَلْمِجَنَّةُ] သံခမောက်။(ဇ) [مَجَانٌّ]။

[اَلْمَجَنَّةُ] ❶ ရူးသွပ်မှု။ ❷ ပုန်းကွယ်သည့်နေရာ။ ❸ ဂျင်န်သတ္တဝါများ ပေါများသည့်နေရာ။(ဇ) [مَجَانٌّ]။

[اَلْمَجْنُوْنُ] အရူး။ ဦးနှောက်ပျက်သူ။ စိတ္တဇဝေဒနာသည်။(ဇ)[مَجَانِيْنُ]။

✿ [جَنَى ۔] ❶ [ــ فُلَانًا]ပြစ်မှားကျူးလွန်သည်။ ထိခိုက်နာကျင်စေမှုကို ကျူးလွန်သည်။ [جَنَى عَلَى نَفْسِهِ]မိမိကိုယ်ကို သေကြောင်းကြံသည်။ ထိခိုက်နာကျင်စေသည်။ ❷ [ــ الذَّنْبَ عَلَى فُلَانٍ]တစ်ဦးတစ်ယောက်အပေါ်၌ အပြစ်ပုံချသည်။ ❸ [ــ الثَّمَرَةَ](အသီး ကို)ခူးဆွတ်သည်။ ❹ [ــ الذَّهَبَ](ရွှေကို) သတ္တုတွင်းမှ တူးဖေါ်စုဆောင်းသည်။

[جِنَايَةٌ] ❶ ပြစ်မှားကျူးလွန်ခြင်း။ ထိခိုက်နာကျင်စေမှုကို ကျူးလွန်ခြင်း။ ❷ တစ်ဦးတစ်ယောက်အပေါ်၌ အပြစ်ပုံချခြင်း။

[جَنًى ۔ جَنْيٌ] ❶ (အသီးကို)ခူးဆွတ်ခြင်း။ ❷ (ရွှေကို)သတ္တုတွင်းမှ တူးဖေါ်စုဆောင်းခြင်း။

[جَانٍ] ❶ ပြစ်မှားကျူးလွန်သော(သူ)။ ထိခိုက်နာကျင်စေမှုကို ကျူးလွန်သော(သူ)။ ❷ တစ်ဦးတစ်ယောက်အပေါ်၌ အပြစ်ပုံချသော(သူ)။ ❸ (အသီးကို)ခူးဆွတ်သော(သူ)။ ❹ (ရွှေကို)သတ္တုတွင်းမှ တူးဖေါ်စုဆောင်း

သော(သူ)။(ج)[جُنَاةٌ - جُنَاءٌ]။

[جَنَى -] ရှုနာရှိက်ကုန်းဖြစ်သည်။ ကျောပြင် ကုန်းသည်။

[جَنًى] ရှုနာရှိက်ကုန်းဖြစ်ခြင်း။ ကျောပြင် ကုန်းခြင်း။

[اَجْنَى] ရှုနာရှိက်ကုန်းဖြစ်သော(သူ)။ ကျောပြင်ကုန်းသော(သူ)။(م)[جَنْوَاءُ]။

[اَجْنَى] ❶ [_الثَّمَرُ](အသီး)ခူးဆွတ်ရန် အချိန်တန်သည်။ ❷ [_الْاَرْضُ](မြေ)အသီး ထွက်နှုန်းကောင်းသည်။ ❸ [_اللهُ الْمَاشِيَةَ] (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က တိရိစ္ဆာန်များအတွက်)မြက်များကို ပေါက်ရောက်စေတော်မူသည်။ ❹ [_فُلَانًا الثَّمَرَ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အသီး)ခူးစားခွင့်ပြုသည်။

[جَانَى] [_عَلَيْهِ](သူ့အပေါ်)သူ မကျူးလွန်ရဘဲ ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲသည်။

[اِجْتَنَى] ❶ [_الثَّمَرَةَ](အသီးကို)ခူးဆွတ်သည်။ ❷ [_الْعَسَلَ](ပျားရည်ကို)လိုက်လံရှာဖွေစုဆောင်းသည်။ ❸ [_مَاءَ الْمَطَرِ](မိုးရေကို)သောက်သည်။

[تَجَنَّى] ❶ [_عَلَيْهِ](သူ့အပေါ်)သူမကျူးလွန်ရဘဲ ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲသည်။ ❷ [_الثَّمَرَةَ](အသီးကို)ခူးဆွတ်သည်။

[اَلْجَانِيُ] ❶ စွန်ပလွံပင်ကို ဝတ်မှုံကူးပေးသူ။ ❷ ရှာဖွေဆည်းပူးသူ။ ကျူးလွန်သူ။

[اَلْجَنَى] ❶ အပင်မှ ခူးဆွတ်ထားသော အသီးအနှံ။ ❷ မြှုပင်၊ မြက်ပင်။ ❸ စပျစ်သီး။ ❹ စွန်ပလွံသီးအရင့်။ ❺ ပျားရည်။ ❻ ရွှေ။ ❼ ခရုခွံ။(ج)[اَجْنَاءُ - اَجْنٍ]။

[اَلْجِنَايَةُ] ပြစ်မှု။(ج)[جَنَايَا]။

[اَلْجَنِيُّ] ခူးဆွတ်ရန်အချိန်တန်သဖြင့် ခူးဆွတ်ထားသော အသီးအနှံ။

[اَلْجَاهِبُ] အထင်အရှား၊ လူသိရှင်ကြားဖြစ်သော(သူ၊ အရာ)။ [اَتَاهُ جَاهِبًا]သူ့ထံ အကြောင်းကြား၍ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

[اَلْجَهْبُ] ရှုပ်ပုပ်ထားသောမျက်နှာ။ အလွန်ရုပ်ဆိုးသောမျက်နှာ။

[اَلْمَجْهَبُ] အရှက်အကြောက်မရှိသူ။ မျက်နှာပြောင်သူ။(ج)[مَجَاهِبُ]။

✿ [اَلْجِهْبَاذُ] ထိုးထွင်းကြံဆညာဏ်ကောင်းသူ။ ညာဏ်ထက်၍နားလည်လွယ်သူ။ (ج)[جَهَابِذَةٌ]။

[اَلْجِهْبِذُ] ထိုးထွင်းကြံဆညာဏ်ကောင်းသူ။ ညာဏ်ထက်၍နားလည်လွယ်သူ။ (ج)[جَهَابِذَةٌ]။

✿ [اَلْجَهْبَلُ] ❶ ဦးခေါင်းကြီးသောသူ။ ❷ အသက်ကြီးသူ။ ❸ ကြီးမားသောတောင်ဆိတ်။(ج)[جَهَابِلُ]။

[اَلْجَهْبَلَةُ] အရုပ်ဖျက်အလွန်ရုပ်ဆိုးသောမိန်းမ။

✿ [جَهَثَ -] (စိုးရိမ်စိတ်၊ ဒေါသစိတ်စသည်) ပြေပျောက်သည်။

[جَهَثٌ] (စိုးရိမ်စိတ်၊ ဒေါသစိတ်စသည်) ပြေပျောက်ခြင်း။

[جَاهِثٌ - جَهْثَانُ](စိုးရိမ်စိတ်၊ ဒေါသစိတ်စသည်)ပြေပျောက်သွားသော(သူ)။

✿ [جَهْجَهَ] ❶ [_الْاَبْطَالُ](သူရဲကောင်းများ)တိုက်ပွဲ၌ ညာသံပေး ဟစ်အော်ကြသည်။

ခြောက်လှန့်သည်။ (၃) [الرَّجُلَ]ပြန်လှည့်သွားစေသည်။ မောင်းထုတ်သည်။ [تَجَهْجَهَ] [_الأَبْطَالَ](သူရဲကောင်းများ)တိုက်ပွဲ၌ ညာသံပေး ဟစ်အော်ကြသည်။

❁ [جَهَدَ _] (၁)(အစွမ်းကုန်)ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ (၂) လိုရာပန်းတိုင်ရောက်သည် အထိ ကြိုးစားရှာဖွေသည်။ (၃) [_بِفُلَانٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)စမ်းသပ်သည်။ စုံစမ်း စစ်ဆေးသည်။ (၄) [_فُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အခက်တွေ့စေသည်။ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်စေသည်။ (၅) အဖန်တလဲလဲတောင်းဆိုသည်။ ခဏခဏမေးမြန်းသည်။ မေးပြီးရင်းမေးသည်။ (၆) [_الدَّابَّةَ](အစီးအနင်းပေါ်၌)မနိုင်ဝန်ကို တင်ဆောင်သည်။ စွမ်းနိုင်သည်ထက် ပို၍ဝန်တင်ထားသည်။ (၇) [_الْمَرَضُ فُلَانًا](ရောဂါက တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ပိန်ခြိုးစေသည်။ (၈) [_اللَّبَنَ](နို့ကို)ရေဖြင့်ရောစပ်သည်။ (၉) (နို့မှ)မလိုင်ကို အကုန်အစင်ထုတ်ယူသည်။ (၁၀) [_الْمَالَ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)တကွဲတပြားဖြစ်စေသည်။ ကစဥ့်ကလျားဖြစ်စေသည်။ (၁၁) [_الطَّعَامَ](အစားအစာကို)စားချင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်သည်။ အလွန်အကျူးစားသည်။ [_الْمَاشِيَةُ الْمَرْعَى](တိရစ္ဆာန် စားကျက်ကို)အတိုင်းထက်အလွန်စားသည်။

[جَهْدٌ] (၁) အစွမ်းကုန်ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်း။ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ ၄င်းပြင်ထိုသူတို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား အစွမ်းကုန် တိုင်တည်ခဲ့ကြကုန်၏။ (၂) လိုရာပန်းတိုင်ရောက်သည်အထိ ကြိုးစားရှာဖွေခြင်း။ (၃) (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)စမ်းသပ်ခြင်း။ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း။ (၄) (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အခက်တွေ့စေခြင်း။ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်စေခြင်း။ (၅) အဖန်တလဲလဲတောင်းဆိုခြင်း။ ခဏခဏမေးမြန်းခြင်း။ မေးပြီးရင်းမေးခြင်း။ (၆) (အစီးအနင်းပေါ်၌)မနိုင်ဝန်ကို တင်ဆောင်ခြင်း။ (၇) (ရောဂါက တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ပိန်ခြိုးစေခြင်း။ (၈) (နို့ကို)ရေဖြင့်ရောစပ်ခြင်း။ (၉) (နို့မှ)မလိုင်ကို အကုန်အစင်ထုတ်ယူခြင်း။ (၁၀) (ဥစ္စာပစ္စည်းကို)တကွဲတပြားဖြစ်စေခြင်း။ ကစဥ့်ကလျားဖြစ်စေခြင်း။ (၁၁) (အစားအစာကို)စားချင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ အလွန်အကျူးစားခြင်း။

[جَاهِدٌ] (၁) အစွမ်းကုန် ကြိုးစားအားထုတ်သော(သူ)။ (၂) လိုရာပန်းတိုင်ရောက်သည်အထိ ကြိုးစားရှာဖွေသော(သူ)။ (၃) (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)စမ်းသပ်သော(သူ)။ စုံစမ်းစစ်ဆေးသော(သူ)။ (၄) (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အခက်တွေ့စေသော(သူ)။ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်စေသော(သူ)။ (၅) အဖန်တလဲလဲတောင်းဆိုသော(သူ)။ ခဏခဏ မေးမြန်းသော(သူ)။ မေးပြီးရင်းမေးသော(သူ)။ (၆) (အစီးအနင်းပေါ်၌)မနိုင်ဝန်ကို တင်ဆောင်သော(သူ)။ (၇) ပိန်ခြိုးစေသော(ရောဂါ)။ (၈) (နို့ကို)ရေဖြင့်ရောစပ်သော(သူ)။ (၉) (နို့မှ)မလိုင်ကို အကုန်အစင်ထုတ်ယူသော(သူ)။ (၁၀) (ဥစ္စာပစ္စည်းကို)တကွဲတပြား ဖြစ်စေသော(သူ)။ ကစဥ့်ကလျားဖြစ်စေသော(သူ)။

၁၁ (အစားအစာကို)စားချင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်သော(သူ)။ အလွန်အကျူးစားသော(သူ)။

[مَجْهُوْدٌ - جَهِيْدٌ] ၁ အစွမ်းကုန် ကြိုးစားအားထုတ်၍ပြုလုပ်ထားသော(အရာ)။ ၂ ကြိုးစားရှာဖွေအပ်သော(ပန်းတိုင်)။ ၃ စမ်းသပ်ခြင်းခံရသော(သူ)။ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းခံရသော(သူ)။ ၄ အခက်တွေ့စေသော(သူ)။ အကြပ်အတည်း ဆိုက်ရောက်သော(သူ)။ ၅ အဖန်တလဲလဲတောင်းဆိုခြင်းခံရသော(သူ)။ ခဏခဏ မေးမြန်းခြင်းခံရသော(သူ)။ မေးပြီးရင်းမေးခြင်းခံရသော(သူ)။ ၆ မနိုင်ဝန်ကို တင်ဆောင်ထားသော(အစီးအနင်း)။ ၇ (ရောဂါ၏ဖိစီးမှုကြောင့်)ပိန်ခြိုးသော(သူ)။ ၈ ရေဖြင့်ရောစပ်ထားသော(နို့)။ ၉ မလိုင်ကို အကုန်အစင်ထုတ်ယူထားသော(နို့)။ ၁၀ တကွဲတပြားဖြစ်သော(ဥစ္စာပစ္စည်း)။ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်သော(ဥစ္စာပစ္စည်း)။ ၁၁ စားချင်ဖွယ်ဖြစ်သော(အစားအစာ)။

[جُهِدَ] [ـالنَّاسُ](လူများ)မိုးခေါင်ရေရှားအငတ်ဘေးကြုံသဖြင့် အကြပ်အတည်းတွေ့သည်။

[جَهِدَ -] [ـالعَيْشُ](ဘဝအခြေအနေ)ကြပ်တည်း ခက်ခဲသည်။

[جَهْدٌ] (ဘဝအခြေအနေ)ကြပ်တည်းခက်ခဲခြင်း။

[جَهِدٌ] (ဘဝအခြေအနေ)ကြပ်တည်းခက်ခဲသော(သူ)။

[اَجْهَدَ] ၁ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်သည်။ အခက်အခဲတွေ့သည်။ ၂ အစားအနှင်း မောပမ်းချိနဲ့မှုနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ ၃ [ـالاَرْضُ](မြေကြီး)ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ၄ [ـلَهُ الطَّرِيْقُ](လမ်း)ရှင်းလင်းထင်ရှားသည်။ ၅ [ـهُ عَلٰى اَنْ يَفْعَلَ كَذَا](တစ်စုံတစ်ရာပြု လုပ်ရန်)အတင်းအကြပ်ခိုင်းစေသည်။ ၆ [ـالشَّيْبُ فِيْهِ](အိုးမင်းရင့်ရော်မှု)မြန်ဆန်သည်။ ၇ [ـالْعَدُوُّ عَلَيْهِ](ရန်သူ)အသည်းအသန် ရန်လုပ်သည်။ ၈ [ـفُلَانٌ فِى الاَمْرِ](တစ်စုံတစ်ရာကို)သတိကြီးစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်သည်။ ၉ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အခက်တွေ့စေသည်။ အကြပ်အတည်းဆိုက်ရောက်စေသည်။ ၁၀ [ـالدَّابَّةَ](အစီးအနင်းပေါ်၌)မနိုင်ဝန်ကို တင်ဆောင်သည်။ စွမ်းနိုင်သည်ထက် ပို၍ဝန်တင်ထားသည်။ ၁၁ [ـمَالَهُ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ကစဉ့်ကလျားပျက် စီးစေသည်။ ဖြုန်းသည်။ ၁၂ [ـالطَّعَامَ](အစားအစာကို)စားချင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်သည်။ အလွန်အကျူးစားသည်။

[جَاهَدَ] ၁ [ـالْعَدُوَّ](ရန်သူကို)အစွမ်းကုန်တိုက်ခိုက်သည်။ ၂ [ـنَفْسَهُ](မကောင်းသည့် စိတ်ဓါတ်ကို)ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်လာအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်သည်။

[اِجْتَهَدَ] ၁ အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သည်။ ၂ အစွမ်းကုန် တွေးခေါ်ကြံဆသည်။

[تَجَاهَدَ] အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သည်။

[اَلْاِجْتِهَادُ] ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်၏သြဝါဒတော်များအား ကိုး

ကားလျက် မှန်ကန်စနစ်ကျသောဥပဒေသများဖြင့် အစွလာမ့်ဓမ္မသတ်ဆိုင်ရာကိစ္စများကို စဉ်းစားတွေးခေါ်အဖြေထုတ်ခြင်း။

[اَلْجَهَادُ] ❶ မြေပြန့်၊ လွင်ပြင်။ ❷ ကန္တာရ။ ❸ မာပြင်းသောမြေနေရာ။ [نَزَلَ بِأَرْضٍ جَهَادٍ] မာပြင်းသောမြေ၌ စခန်းချနားခိုသည်။ ❹ ဆူးဖြူပင်တစ်မျိုး၏အသီး။ (ج) [جُهُدٌ]။

[اَلْجِهَادُ] အစ္စလာမ်သာသနာနှင့် မွတ်စ်လင်မ်တို့၏အသက်၊ အိုးအိမ်၊ စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ရန်နှင့် လုံခြုံမှုရှိစေရန် တိုက်ခိုက်ခြင်း။ စစ်ဆင်နွှဲခြင်း။

[اَلْجُهَادَى] အဆုံးအစွန်။ ဂိတ်ဆုံး။ အတတ်နိုင်ဆုံး။ [جُهَادَاكَ اَنْ تَفْعَلَ كَذَا] မင်းဒီလိုလုပ်တာ မင်းအတွက် ဂိတ်ဆုံးဘဲ။

[اَلْجَهْدُ] ❶ ဒုက္ခ၊ အခက်အခဲ။ ❷ အဆုံး၊ ပန်းတိုင်။ ❸ အင်အား၊ အစွမ်းအစ။ [جَهْدٌ جَاهِدٌ] အင်တိုက်အားတိုက်၊ အစွမ်းကုန်။ [جَهْدُ الْبَلَاءِ] အလွန်ဆင်းရဲကြပ်တည်းမှု။

[اَلْجُهْدُ] ❶ အလွန်နည်းပါးသောပစ္စည်း။ ဘဝရပ်တည်မှုအတွက် လုံလောက်ရုံ အလွန်နည်းပါးသော စားနပ်ရိက္ခာ။ ❷ အင်အား၊ အစွမ်းအစ။ ﴿اَلَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ မိမိတို့၏အားအင်စိုက်ထုတ်မှုမှတစ်ပါး အခြားမည်သည့်အရာကိုမျှ မရရှိကြသောသူတို့အားလည်းကောင်း။

[اَلْجَهْدَانُ] ဒုက္ခပေါင်းစုံနှင့်ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်နေရသူ။

[اَلْجُهَيْدَى] ❶ ဒုက္ခ၊ အခက်အခဲ။ ❷ အဆုံး၊ ပန်းတိုင်။ ❸ အင်အား၊ အစွမ်းအစ။

[اَلْمُجْتَهِدُ] ကုရ်အာန်ကျမ်းတော်မြတ်နှင့် တမန်တော်မြတ်၏ဩဝါဒတော်များအား ကိုးကားလျက် မှန်ကန်စနစ်ကျသောဥပဒေသများဖြင့် အစ္စလာမ့်ဓမ္မသတ်ဆိုင်ရာကိစ္စများကို စဉ်းစားတွေးခေါ်အဖြေထုတ်သောသူ။

[اَلْمَجْهُوْدُ] အင်အား၊ အစွမ်းအစ။

✪ [جَهَرَ -] ❶ [- الشَّيْءَ] ထင်ရှားသည်။ ပေါ်လွင်သည်။ လူသိရှင်ကြားဖြစ်သည်။ ထင်သာမြင်သာသည်။ ❷ [- بِالْكَلَامِ] (စကားကို) ကျယ်လောင်စွာပြောသည်။ ကြားသိစေသည်။ ﴿وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهٗ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى﴾ အကယ်၍ အသင်သည် အသံကျယ်လောင်စွာ စကားပြောဆိုသောအခါ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် သင်၏စိတ်ထဲ၌ လျှို့ဝှက်ပြောဆိုသောစကားကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထက်ပိုမိုထိန်ဝှက်ထားသောစကားကိုလည်းကောင်း သိရှိတော်မူသည်။ ❸ [- الشَّيْءَ] အတားအဆီးမရှိဘဲ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းမြင်ရသည်။ ❹ မျက်မှန်းဖြင့် တိုင်းတာသတ်မှတ်သည်။ ❺ [- الشَّمْسُ فُلَانًا] (နေရောင်) သူ့မျက်စိကို ကျိန်းစပ်စေပြီး အမြင်မှုံဝါးစေသည်။ ❻ [- الْاَرْضَ] ရမ်းသမ်းသွားလာသည်။ ❼ [- الْجَيْشَ] မျက်စိအမြင်၌ စစ်သည်အင်အားအမြောက်အများဖြစ်သည်။ ❽ [- الشَّيْءُ فُلَانًا] အမြင်၌ ကြီးကျယ်၊ လှပ၊ ခန့်ငြားသည်။ ကြည့်ညိုလေးစားဖွယ်ကောင်းသည်။ ﴿لَمْ يَكُنْ قَصِيْرًا وَلَا طَوِيْلًا وَهُوَ اِلَى الطُّوْلِ اَقْرَبُ مَنْ رَاٰهُ جَهَرَهٗ﴾

တမန်တော်မြတ်(ﷺ)သည် အရပ်ပုလွန်းသူ မဟုတ်၊ အရပ်ရှည်လွန်းသူလည်းမဟုတ်၊ အတန်ငယ်အရပ်ရှည်သူဖြစ်တော်မူပြီး ကိုယ်တော်အား အလွန်လှပခန့်ငြား၍ကြည်ညို့လေးဖွယ်မြင်တွေ့ရ၏။ ၉ [الْبِئْرَ-](ရေတွင်းကို)ရွှံ့နွံများ ဆယ်ထုတ်သည်။ ရေတွင်းဖေါ်သည်။ ရေတွင်းရှိရေများကို ငင်ထုတ်သည်။ ၁၀ ရေတွင်းကို ရေထွက်သည်အထိ တူးသည်။ ၁၁ [اللَّبَنَ-](နို့ကို)မွှေနှောက်၍ ထောပတ်ထုတ်ယူသည်။ ၁၂ [الْقَوْمَ-](ငှင်းတို့ကို)အိပ်ချင်မူးတူးပုံစံဖြင့် နံနက်ခင်း၌ နိုးထစေသည်။

[جَهْر] ၁ ထင်ရှားခြင်း။ ပေါ်လွင်ခြင်း။ လူသိရှင်ကြားဖြစ်ခြင်း။ ထင်သာမြင်သာခြင်း။ ၂ (စကားကို)ကျယ်လောင်စွာပြောခြင်း။ကြားသိစေခြင်း။ ၃ အတားအဆီးမရှိဘဲ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းမြင်ရခြင်း။ ၄ မျက်မှန်းဖြင့် တိုင်းတာသတ်မှတ်ခြင်း။ ၅ (နေရောင်)သည် မျက်စိကို ကျိန်းစပ်စေပြီး အမြင်မှုံဝါးစေခြင်း။ ၆ ရမ်းသမ်းသွားလာခြင်း။ ၇ မျက်စိအမြင်၌ စစ်သည်အင်အား အမြောက်အများဖြစ်ခြင်း။ ၈ အမြင်၌ ကြီးကျယ်၊ လှပ၊ ခန့်ငြားခြင်း။ ကြည်ညို့လေးစားဖွယ်ကောင်းခြင်း။ ၉ (ရေတွင်းကို)ရွှံ့နွံများ ဆယ်ထုတ်ခြင်း။ ရေတွင်းဖေါ်ခြင်း။ ရေတွင်းရှိရေများကို ငင်ထုတ်ခြင်း။ ၁၀ ရေတွင်းကို ရေထွက်သည်အထိ တူးခြင်း။ ၁၁ (နို့ကို)မွှေနှောက်၍ ထောပတ်ထုတ်ယူခြင်း။ ၁၂ (ငှင်းတို့ကို)အိပ်ချင်မူးတူးပုံစံဖြင့် နံနက်ခင်း၌ နိုးထစေခြင်း။

[جَهِرَ -] ၁ [الْإِنْسَانُ-](လူ)နေရောင်ကြောင့် မျက်စိကျိန်းစပ်သည်။ အလင်းရောင်ကို ကြည့်မိသဖြင့် မျက်စိပြာ၍ အမြင်ဝါးသည်။ ၂ [فُلاَنٌ-]မျက်စိပြူးကျယ်သည်။ မျက်ဆန်ပြူးထွက်သည်။ ၃ [تْ عَيْنُهُ-](မျက်စိ)စွေသည်။ ပယ်သည်။ ၄ [الْفَرَسُ-](မြင်း)၏ ထိပ်ကွက် မျက်နှာတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံထားသည်။ ၅ [فُلاَنٌ-]ကြည့်မြင်ရသူ၏အမြင်၌ ခန္ဓာကိုယ်အချိုးအစားပြည့်စုံ၍ ရုပ်သွင်မှုရာခန့်ငြားလှပသည်။

[جَهَر] ၁ (လူ)နေရောင်ကြောင့် မျက်စိကျိန်းစပ်ခြင်း။ အလင်းရောင်ကို ကြည့်မိသဖြင့် မျက်စိပြာ၍ အမြင်ဝါးခြင်း။ ၂ မျက်စိပြူးကျယ်ခြင်း။ မျက်ဆန် ပြူးထွက်ခြင်း။ ၃ (မျက်စိ)စွေခြင်း။ ပယ်ခြင်း။ ၄ (မြင်း)၏ ထိပ်ကွက် မျက်နှာတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံထားခြင်း။

[جُهُورَة - جَهَارَة] ကြည့်မြင်ရသူ၏အမြင်၌ ခန္ဓာကိုယ်အချိုးအစားပြည့်စုံ၍ ရုပ်သွင်မှုယာခန့်ငြားလှပ

[جَهِير] ၁ နေရောင်ကြောင့် မျက်စိကျိန်းစပ်သော(သူ)။ အလင်းရောင်ကို ကြည့်မိသဖြင့် မျက်စိပြာ၍ အမြင်ဝါးသော(သူ)။ ၂ မျက်စိပြူးကျယ်သော(သူ)။ မျက်ဆန် ပြူးထွက်သော(သူ)။ ၃ (မျက်စိ)စွေသော(သူ)။ မျက်စိပယ်သော(သူ)။ ၄ ထိပ်ကွက် မျက်နှာတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံထားသော(မြင်း)။ ၅ ကြည့်မြင်ရသူ၏အမြင်၌ ခန္ဓာကိုယ်အချိုးအစားပြည့်စုံ၍ ရုပ်သွင်မှုရာခန့်ငြားလှပသော

[اَلْجَهْرُ] ❶ ခေတ်ကာလ၏အချိန်တစ်ချိန်။ ❷ နှစ်အပြည့်၊ တစ်နှစ်လုံး။ ❸ အထင်အရှား၊ မျက်ဝါးထင်ထင်။ ❹ ကုန်းမြေ။

[اَلْجُهْرُ] [جُهْرُ الرَّجُلِ](လူတစ်ယောက်၏)အသွင်အပြင်၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်။ [مَا اَحْسَنَ جُهْرَهُ]သူ့ရဲ့ပုံပန်းသဏ္ဍာန် သိပ်လှတာပဲ။

[اَلْجَهْرَاءُ] ❶ ပြန့်ပြူးသောမြေပြင်၊ ကွင်းပြင်။ ❷ ပြန့်ပြူးသော ကုန်းမြင့်။ ❸ အုပ်စု။ ❹ မြင့်မြတ်ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ။

[اَلْجَهْرَةُ] အထင်အရှားဖြစ်သော(အရာ)။ မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်တွေ့ရသော(အရာ)။ ﴿لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً﴾ကျွန်ုပ်တို့သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်အား မျက်ဝါးထင်ထင်မမြင်ရမချင်း အသင့်ကို ယုံကြည်လက်ခံကြမည်မဟုတ်။

[اَلْجَهْوَرُ] အတင့်ရဲသော၊ လက်ရဲဇက်ရဲဖြစ်သော(သူ)။

[اَلْجَهِيْرُ] ❶ လှပသော(အရာ)။[وَجْهٌ جَهِيْرٌ] လှပသောမျက်နှာ။ ❷ ရေမရောသောနို့။ (ج) [جُهَرَاءُ]။

[اَلْجَهِيْرَةُ] ထင်ရှားသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာ။ (ج) [جَهَائِرُ]။

[اَلْجَوْهَرُ] ကြည့်[جوهر]။

[اَلْمِجْهَارُ] ❶ စကားကို ကျယ်လောင်စွာ ပြောဆိုတတ်သူ။(ج) [مَجَاهِيْرُ]။ ❷ အသံချဲ့စက်။ မိုက်ကရိုဖုန်း။

[اَلْمِجْهَرُ] မိုက်ကရိုစကုတ်၊ မှန်ဘီလူး။(ج) [مَجَاهِرُ]။

(သူ)။

[اَجْهَرَ] ❶ ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည်။ကြေငြာသည်။ ❷ [ـبِالْكَلَامِ](စကားကို)ကျယ်လောင်စွာ ပြောဆိုသည်။ ❸ [ـفُلَانٌ]အသံကျယ်သူဟု သမုတ်ခံရသည်။ ❹ လှပခန့်ငြားသော သားများကို ခေါ်ဆောင်လာသည်။

[جَاهَرَ] ❶ [ـبِالْعَدَاوَةِ]ရန်ပြုသည်။ စတင်ရန်လုပ်သည်။ ❷ [ـبِالْاَمْرِ](ကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)လူသိရှင်ကြားဖြစ်စေသည်။ ❸ [ـفُلَانًا]အနိုင်ယူသည်။

[تَجَاهَرَ] ❶ မျက်စိကျိန်းစပ်၍ အမြင်မကြည်လင်သည့်အမူအရာကိုပြသည်။ ❷ [ـبِالْاَمْرِ]ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။

[اِجْتَهَرَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းမြင်သည်။ ❷ [ـالْجَيْشَ]မက်စိအမြင်၌ စစ်သည်အင်အားအမြောက်အမြား မြင်တွေ့ရသည်။ ❸ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)လှပခန့်ငြား၍ကြည်ညိုဖွယ် တွေ့မြင်ရသည်။ ❹ [ـالشَّيْءَ]အမြင်၌ လှပသည်။ ရှုချင်စဖွယ်ဖြစ်သည်။ ❺ [ـالْبِئْرَ](ရေတွင်းကို)ရွှံ့နွံများမှ သန့်ရှင်းအောင်လုပ်သည်။ ရေတွင်းဖော်သည်။ ❻ (ရေတွင်းမှ)ရေငင်ထုတ်သည်။ ရေတွင်းဆည်သည်။

[اَلْجِهَارُ] ကွက်ကွက်ကွင်းမြင်ရသော(အရာ)။ မျက်မြင်ထင်ရှားဖြစ်သော(အရာ)။ [لَقِيْتُهُ نَهَارًا جِهَارًا]ကျွန်တော် သူ့ကို နေ့ခင်းကြောင်တောင် မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်တွေ့ခဲ့ရတယ်။

✿ [جَهَزَ -] [ــعَلَى الْجَرِيْحِ](ဒဏ်ရာရထား သူကို)အသေသတ်သည်။ မသေမရှင်ဖြစ် နေသူကို လုံးဝသေသွားအောင် သတ်သည်။

[جَهْزٌ] (ဒဏ်ရာရထားသူကို)အသေသတ် ခြင်း။ မသေမရှင်ဖြစ်နေသူကို လုံးဝသေသွား အောင် သတ်ခြင်း။

[اَجْهَزَ] [ــعَلَى الْجَرِيْحِ](ဒဏ်ရာရထား သူကို)အသေသတ်သည်။ မသေမရှင်ဖြစ် နေသူကို လုံးဝသေသွားအောင် သတ်သည်။

﴿اِنَّهُ اَتَى اِلَى اَبِى جَهْلٍ وَهُوَ صَرِيْعٌ فَاَجْهَزَ عَلَيْهِ﴾ သူသည် ဒဏ်ရာဖြင့် လဲနေသော အဘူဂျ ဟလ်ထံရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး အသေသတ်လိုက် သည်။

[جَهَّزَ] [ــهُ](သူ့အတွက်)ဝန်စည်၊ စလွယ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို အသင့်ပြင် ဆင်ထားသည်။ ﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ﴾ သူသည် ၎င်းတို့အဖို့ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း များကို စီမံဆောင်ရွက်ပေးပြီးသောအခါ။

[تَجَهَّزَ] [ــلِلْاَمْرِ](တစ်စုံတစ်ရာကိစ္စအ တွက်)အသင့်ပြင်ထားသည်။ အသင့်စီမံထား သည်။

[اَلْجَهَازُ] အသင့်စီမံထားသော(အရာ)။ အ သင့်ပြင်ဆင်ထားသော ဝန်စည်စလွယ်၊ အ သုံးအဆောင်ပစ္စည်း။

[اَلْجِهَازُ] ❶ ကိရိယာ၊ တန်ဆာပလာ၊ အ သုံးအဆောင်ပစ္စည်း။[جِهَازُ الْعَرُوْسِ]သတို့ သမီးအသုံးအဆောင်ပစ္စည်း။[جِهَازُ الْبَيْتِ] အိမ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း။[جِهَازُ الْمُسَافِرِ] ခရီးအသုံးအဆောင်ပစ္စည်း။ ❷ အင်္ဂါအဖွဲ့အ စည်း။[جِهَازُ التَّنَفُّسِ]အသက်ရှူအင်္ဂါအဖွဲ့အ စည်း။[جِهَازُ الْهَضْمِ]အစာချေအင်္ဂါအဖွဲ့အ စည်း။[اَلْجِهَازُ الْعَصَبِىُّ]အာရုံခံအင်္ဂါအဖွဲ့အ စည်း။ ❸ စက်ကိရိယာ။[جِهَازُ الْاِسْتِقْبَالِ] အသံဖမ်းကိရိယာ။[جِهَازُ الْاِرْسَالِ]အသံလွှင့် ကိရိယာ။[اَلْجِهَازُ الْعَصَبِىُّ]အာရုံခံအင်္ဂါ အဖွဲ့အစည်း။

[اَلْجَهِيْزُ] မြန်ဆန်သွက်လက်သော(သူ၊ အ ရာ)။[صَوْتٌ جَهِيْزٌ]အလွန်မြန်သောအသံ။ [فَرَسٌ جَهِيْزٌ]ပေါ့ပါးသွက်လက်သောမြင်း။ [فَرَسٌ جَهِيْزُ الشَّدِّ]အလွန် အပြေးမြန်သော မြင်း။

[اَلْجَهِيْزَةُ] ❶ ဝံပုလွေအမ။ ❷ ဝက်ဝံအမ။ ❸ ဝက်ဝံပေါက်စ။ ❹ ပွဲဖျက်သောမိန်းမ။ (အရေးပါသောအမှုကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို ပြု လုပ်စီမံနေမှုကို ပျက်စီးစေသောမိန်းမ)။

✿ [جَهَشَ -] ❶ [ــنَفْسُهُ]စိတ်လှုပ်ရှား၍ ငိုမဲ့မဲ့ ဖြစ်သည်။ ❷ [ــالصَّبِىُّ اِلَى اُمِّهِ](ကလေး ငယ် မိမိ၏မိခင်ထံ၌)ငိုသံဖြင့် ချွဲနွဲ့သည်။ ❸ [ــفُلَانٌ اِلَى فُلَانٍ]ပူဆာသည်။ နားပူနား ဆာလုပ်သည်။

﴿اَنَّ النَّبِىَّ بِالْحُدَيْبِيَّةِ فَاَصَابَ اَصْحَابَهُ عَطَشٌ قَالُوْا فَجَهَشْنَا اِلَى رَسُوْلِ اللهِ﴾

တမန်တော်မြတ်(ﷺ)သည် ဟုဒိုင်ဗီယဟ် အရပ်၌ ရှိနေတော်မူစဉ် ကိုယ်တော်မြတ်၏ သာဝကများသည် ရေငတ်မွတ်မှုကို ခံစား ကြရ၏။ သို့ဖြင့်ကျွန်ုပ်တို့သည် တမန်တော် မြတ်ထံ ရေရရှိရန် ပူဆာခဲ့ကြသည်။ ❹ [ــلِلْبُكَاءِ]ငိုတော့မလိုဖြစ်သည်။ ငိုချင်သည်။

❺ [ـاِلَى الْقَوْمِ](၄င်းတို့ထံ)ရောက်ရှိလာသည်။ ❻ [ـفُلَانٌ مِنْ مَكَانٍ اِلَى مَكَانٍ]တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ အမြန်ထွက်ခွါသွားသည်။ ❼ [ـمِنَ الشَّيْءِ]ထွက်ပြေးသည်။ လွတ်ရာကျွတ်ရာသို့ သွားသည်။ ❽ [ـاِلَيْهِ نَفْسُهٗ]ပြို့အန်ချင်စိတ်ပေါက်သည်။ အန်ထွက်လုမတတ်ဖြစ်သည်။

[جَهْشٌ ـ جَهَشَانٌ] ❶ စိတ်လှုပ်ရှား၍ ငိုမဲ့မဲ့ဖြစ်ခြင်း။ ❷ (ကလေးငယ် မိမိ၏မိခင်ထံ၌)ငိုသံဖြင့် ချွဲနွဲ့ခြင်း။ ❸ ပူဆာခြင်း။ နားပူနားဆာလုပ်ခြင်း။ ❹ ငိုတော့မလိုဖြစ်ခြင်း။ ငိုချင်ခြင်း။ ❺ ရောက်ရှိလာခြင်း။ ❻ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ အမြန်ထွက်ခွါသွားခြင်း။ ❼ ထွက်ပြေးခြင်း။ လွတ်ရာကျွတ်ရာသို့ သွားခြင်း။ ❽ ပြို့အန်ချင်စိတ်ပေါက်ခြင်း။ အန်ထွက်လုမတတ်ဖြစ်ခြင်း။

[جَهُوْشٌ] ❶ စိတ်လှုပ်ရှား၍ ငိုမဲ့မဲ့ဖြစ်သော(သူ)။ ❷ ငိုသံဖြင့် ချွဲနွဲ့သော(ကလေးငယ်)။ ❸ ပူဆာသော(သူ)။ နားပူနားဆာလုပ်သော(သူ)။ ❹ ငိုတော့မလိုဖြစ်သော(သူ)။ ငိုချင်သော(သူ)။ ❺ ရောက်ရှိလာသော(သူ)။ ❻ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ အမြန်ထွက်ခွါသွားသော(သူ)။ ❼ ထွက်ပြေးသော(သူ)။ လွတ်ရာကျွတ်ရာသို့ သွားသော(သူ)။ ❽ ပြို့အန်ချင်စိတ်ပေါက်သော(သူ)။ အန်ထွက်လုမတတ်ဖြစ်သော(သူ)။

[جَهِشَ ـ] [ـالصَّبِيُّ اِلَى اُمِّهٖ](ကလေးငယ် မိမိ၏မိခင်ထံ၌)ငိုသံဖြင့် ချွဲနွဲ့သည်။

[جَهْشٌ جَهَشَانٌ جُهُوْشٌ](ကလေးငယ် မိမိ၏မိခင်ထံ၌)ငိုသံဖြင့် ချွဲနွဲ့ခြင်း။

[اَجْهَشَ] ❶ [ـبِالْبُكَاءِ]ငိုမဲ့မဲ့ဖြစ်သည်။ ငိုရန်အသင့်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـاِلَيْهِ نَفْسُهٗ]ပြို့အန်ချင်သည်။ ❸ [ـفُلَانًا عَلَى الْاَمْرِ]လောဆော်သည်။ အမြန်လုပ်နိုင်းသည်။

[اَلْجَهْشَةُ] ❶ လူအုပ်စု။ ❷ မျက်ရည်စ။

✿ [جَهَضَ ـ] [ـفُلَانًا]အောင်နိုင်သည်။ လွှမ်းမိုးသည်။ အနိုင်ရသည်။

[جَهْضٌ] အောင်နိုင်ခြင်း။ ၊ လွှမ်းမိုးခြင်း။ အနိုင်ရသည်။

[اَجْهَضَ] ❶ [ـتِ الْحَامِلُ](ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီး)သားလျှောသည်။ ကိုယ်ဝန်ပျက်ကျသည်။ ❷ [ـفُلَانًا عَنْ شَيْءٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ခု)ဝေးကွာစေသည်။ မပေးဘဲထားသည်။ ❸ [ـعَنْ مَكَانِهٖ](နေရာမှ)ဖယ်ရှားသည်။ နေရာရွှေ့နိုင်းသည်။ ❹ [ـفُلَانًا عَنِ الْاَمْرِ]လောဆော်သည်။ အမြန်လုပ်နိုင်းသည်။

[جَاهَضَ] [ـهٗ]တားဆီးထားသည်။ ကာဆီးထားသည်။

﴿قَصَدْتُ يَوْمَ اُحُدٍ رَجُلًا فَجَاهَضَنِيْ عَنْهُ اَبُوْ سُفْيَانَ﴾ အုဟုဒ်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားသောနေ့၌ ကျွန်ုပ်သည် လူတစ်ယောက်ထံရည်ရွယ်ဦးတည်၍ သွားလေရာ အဘူစုဖ်ယာန်က ကာဆီးထားလေသည်။

[اَلْاِجْهَاضُ] ကိုယ်ဝန် လေးလမပြည့်မီ ပျက်ကျခြင်း။ သားလျှောခြင်း။

[اَلْجَاهِضُ] ❶ (ဘို့ကဲ့သို့)မြင့်မား၊ မို့မောက်သောအပိုင်း။ ❷ စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်သူ။

[اَلْجَاهِضَةُ] တစ်နှစ်သား မြည်းပေါက်စ(အမ)။

(ج) [جَوَاهِض]။

[اَلْجَهَاضُ] ဆူးဖြူပင်တစ်မျိုး၏အသီး။

[اَلْجَهَاضَةُ] စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်မှု။

[اَلْجَهْضُ] ပျက်ကျသောကလေး။

[اَلْجَهَّاضَةُ] အသက်ကြီးရင့်အိုမင်းသော ကုလားအုတ်မ။

[اَلْجُهُوضَةُ] စိတ်ဓါတ်ကြံ့ခိုင်မှု။

[اَلْجَهِيْضُ] ပျက်ကျသောကလေး။

[اَلْمِجْهَاضُ] ကိုယ်ဝန်ပျက်ကျလေ့ရှိသော (မိန်းမ၊ တိရစ္ဆာန်အမ)

✿ [تَجَهْضَمَ] ❶ ဆိုးသွမ်းမောက်မာသည်။ မာန်မာနဖြင့် အမှန်တရားမှ သွေဖည်သည်။ ❷ (တိရစ္ဆာန်အထီး)အခြားတိရစ္ဆာန်အပေါ်သို့ နောက်မှ တက်သည်။ မိတ်လိုက်သကဲ့သို့ ပြုမူသည်။

[اَلْجَهْضَمُ] ဦးခေါင်းကြီး၍ မျက်နှာဝိုင်းစက်သူ။

✿ [جَهِلَ ـَ] ❶ [ـتِ الْقِدْرُ](အိုး)ပွက်ပွက်ဆူသည်။ ❷ [ـفُلَانٌ عَلَى غَيْرِهِ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မိုက်ရိုင်းစွာ ပြုမူဆက်ဆံသည်။ ❸ [ـالشَّيْءَ اَوْبِهِ]အသိမဲ့သည်။ အသိဉာဏ် ကင်းမဲ့သည်။ သတိတရားမဲ့သည်။ ပညာမဲ့သည်။ ❹ [ـالْحَقَّ](အမှန်တရားကို)ဖျက်ဆီးနှောင့်ယှက်သည်။

[جَهْلٌ](အိုး)ပွက်ပွက်ဆူခြင်း။

[جَهْلٌ۔ جَهَالَةٌ] ❶ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မိုက်ရိုင်းစွာ ပြုမူဆက်ဆံခြင်း။ ❷ အသိမဲ့ခြင်း။ အသိဉာဏ် ကင်းမဲ့ခြင်း။ သတိတရားမဲ့ခြင်း။ ပညာမဲ့ခြင်း။

﴿يَاَيُّهَاالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُوْٓا اَنْ تُصِيْبُوْا قَوْمًاۢ بِجَهَالَةٍ﴾

အိုယုံကြည်သူအပေါင်းတို့ အကယ်၍ သူယုတ်တစ်ဦးသည် အသင်တို့ထံ တစ်စုံတစ်ရာသတင်းကို ယူဆောင်လာခဲ့ပါလျှင် အသင်တို့သည် သတိတရားမဲ့စွာဖြင့် လူမျိုးတစ်မျိုးကို ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်းမရှိကြစေရန် ထိုသတင်းကို မှန်မမှန်စိစစ်ကြကုန်။ ❸ (အမှန်တရားကို)ဖျက်ဆီးနှောင့်ယှက်ခြင်း။

[جَاهِلٌ] ❶ ပွက်ပွက်ဆူသော(အိုး)။ ❷ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မိုက်ရိုင်းစွာ ပြုမူဆက်ဆံသော(သူ)။

﴿اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ﴾ကျွန်ုပ်သည် လူမိုက်များအနက်မှ တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်ရခြင်းမှ ကင်းရန် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်ထံတော်၌ ခိုလှုံပါ၏။ ❸ အသိမဲ့သော(သူ)။ အသိဉာဏ် ကင်းမဲ့သော(သူ)။ သတိတရားမဲ့သော(သူ)။ ပညာမဲ့သော(သူ)။ ❹ (အမှန်တရားကို)ဖျက်ဆီးနှောင့်ယှက်သော(သူ)။

(ج) [جُهَّالٌ۔ جَهَلَةٌ۔ جُهَّلٌ۔ جُهَلَاءُ]။

[جَهُوْلٌ] ❶ ပွက်ပွက်ဆူသော(အိုး)။ ❷ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)မိုက်ရိုင်းစွာ ပြုမူဆက်ဆံသော(သူ)။ ❸ အသိမဲ့သော(သူ)။ အသိဉာဏ် ကင်းမဲ့သော(သူ)။ သတိတရားမဲ့သော(သူ)။ ပညာမဲ့သော(သူ)။ ❹ (အမှန်တရားကို)ဖျက်ဆီးနှောင့်ယှက်သော(သူ)။

(ج) [جُهُلٌ]။

[مَجْهُوْلٌ] ❶ မသိရသော(အရာ)။ ❷ နားမ

လည်နိုင်သော(အရာ)။

[أَجْهَلَ] ❶ အသိတရား ကင်းမဲ့စေသည်။ အသိဉာဏ်ခေါင်းပါးစေသည်။ ပညာမဲ့စေသည်။ ❷ မိုက်ရိုင်းစေသည်။ ❸ အသိတရား ခေါင်းပါးသူအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။ ❹ လူမိုက်တစ်ဦးအဖြစ် တွေ့မြင်ရသည်။

[جَهَّلَ] ❶ အသိတရားကင်းမဲ့သူ ဟုစွပ်စွဲသည်။ အသိဉာဏ်ခေါင်းပါးသူဟု စွပ်စွဲသည်။ ပညာမဲ့သူဟုစွပ်စွဲသည်။ ❷ မိုက်ရိုင်းသူဟုစွပ်စွဲသည်။ ❸ အသိတရား ခေါင်းပါးသူဟုစွပ်စွဲသည်။ ❹ လူမိုက်တစ်ဦးဟုစွပ်စွဲသည်။ ❺ ပညာမဲ့ရာရောက်စေသည်။

[جَهَّلَهُ الْحِرْصُ]လောဘက သူ့ကို ပညာမဲ့အဖြစ်ကို ရောက်ရှိသွားစေသည်။

[جَاهَلَ] မိုက်မိုက်ကန်းကန်း ဆက်ဆံသည်။ လူမိုက်တစ်ဦးပမာ ပြုမူဆက်ဆံသည်။

[اِجْتَهَلَ] [ـهُ الْغَضَبُ](ဒေါသက သူ့ကို)လူမိုက်တစ်ဦးဖြစ်စေသည်။ ပညာမဲ့ဖြစ်စေသည်။[اِجْتَهَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ]မကောင်းသည့် အစွဲအလန်းက သူ့ကို မိုက်ရိုင်းစေသည်။

[تَجَاهَلَ] မသိကျိုးကျွံပြုလျက်နေသည်။ သိလျက်နှင့် မသိချင်ဟန်ဆောင်သည်။ မသိနားမလည်သလို နေသည်။

[اِسْتَجْهَلَ] ❶ [ـهُ](သူ့ကို)လူမိုက်တစ်ဦးအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ပညာမဲ့သူအဖြစ် မှတ်ယူသည်။ ❷ [ـهُ](သူ့ကို)လူမိုက်တစ်ဦးအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။ ပညာမဲ့သူအဖြစ် မြင်တွေ့ရသည်။ ❸ [ـهُ](သူ့ကို)လူမိုက်တစ်ဦး ဖြစ်စေသည်။ ပညာမဲ့သူ ဖြစ်စေသည်။ ﴿مَنِ اسْتَجْهَلَ مُؤْمِنًا فَعَلَيْهِ إِثْمُهُ﴾မည်သူမဆို ယုံကြည်သူတစ်ဦးကို ပညာမတတ်အောင်လုပ်ထားလျှင် ထိုသူပြုသမျှမကောင်းမှု၏ဒဏ်ကို ထိုသူခံရမည်။ ❹ ပေါ့ပေါ့တန်တန်သဘောထားသည်။ အလေးမမူ၊ ကရုမစိုက်ဘဲနေသည်။ ❺ [ـالرِّيحُ الْغُصْنَ](လေက သစ်ကိုင်းကို)ယိမ်းထိုးလှုပ်ရှားစေသည်။

[اَلْجَاهِلُ] ခြင်္သေ့။

[اَلْجَاهِلِيَّةُ] ❶ တမန်တော်မြတ်﴿ﷺ﴾ မုဟမ္မဒ် အစ္စလာမ့်တရားတော်ကို တင်ပြဟောကြားခြင်းမပြုမီ ယခင်ကရှိခဲ့သော မိုက်ရိုင်းဆိုးသွမ်းသည့် အရပ်တို့၏အခြေအနေ၊ အမိုက်ခေတ်။ ယင်းအမိုက်ခေတ်၏အစဉ်အလာဆိုး၊ ဓလေ့ဆိုး။

﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾ထို့ပြင် အသင်မတို့သည် အမိုက်ခေတ်၌ မိမိတို့ကိုယ်ကို ပြသသကဲ့သို့ မိမိတို့ကိုယ်ကို မပြသကြကုန်နှင့်။ ❷ အစ္စလာမ့်တရားတော်နှင့် မညီညွတ်သောအယူဝါဒ။ ❸ တမန်တော်တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါးအကြားရှိ ခေတ်ကာလ။

[اَلْجَهْلُ] လွဲမှားစွာခံယူ၊ ယုံကြည်၊ ကျင့်သုံးမှု။[اَلْجَهْلُ الْبَسِيطُ]ရိုးရိုးသားသား မသိနားမလည်မှု။ [اَلْجَهْلُ الْمُرَكَّبُ]အရှိတရားနှင့် ဆန့်ကျင်လျက်လွဲမှားစွာ ခံယူ၊ ယုံကြည်၊ ကျင့်သုံးမှု။ မရိုးမသား မသိနားမလည်မှု။ (ج) [مَجَاهِلُ]။

[اَلْجَيْهَلُ] ❶ မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။ ❷ ကျောက်တုံးကြီး။

[اَلْجَيْهَلَةُ] မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။

[اَلْجَيْهَلَةُ] မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။
[اَلْمِجْهَلُ] မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။
[اَلْمِجْهَلَةُ] မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။
[اَلْمِجْهَالُ] ပေါ့ပါးစွာ သွားလာသောကုလား အုတ်။
[اَلْمَجْهَلُ] လမ်းညွှန်၊ အမှတ်အသားမရှိသော ကွင်းပြင်။ မျက်စိလည်လမ်းမှားစေတတ်သော ကွင်းပြင်။(ဇ) [مَجَاهِلُ]။
[اَلْمِجْهَلُ] မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။
[اَلْمَجْهَلَةُ] မသိမိုက်မဲမှုကို ဖြစ်စေသောအကြောင်း။[اَلْوَلَدُمَبْخَلَةٌمَجْبَنَةٌمَجْهَلَةٌ]ကလေးသည် တွန့်တိုမှုကိုဖြစ်စေသောအကြောင်း၊ သတ္တိကြောင်မှုကို ဖြစ်စေသောအကြောင်း၊ မသိမိုက်မဲမှုကို ဖြစ်စေသောအကြောင်းဖြစ်သည်။
[اَلْمِجْهَلَةُ] မီးခဲကို ထိုးဆွရသောသစ်ချောင်း။
[اَلْمَجْهُوْلُ] ပြုသူကို မသိရသော၊ ပြုသူကို ဖေါ်ပြထားခြင်းမရှိသောကြိယာပုံစံ။ သာဓက-[ضُرِبَ]သူတစ်ယောက် အရိုက်ခံခဲ့ရသည်။ ဤကြိယာပုံစံ၌ အရိုက်ခံရသော'သူ'ကိုသာ သိရပြီး ရိုက်သူကို ဖေါ်ပြထားခြင်းမရှိပေ။
[اَلْمَجْهُوْلَةُ] ❶ ဇီးကပ်ခြင်းမရှိသော ကုလားအုတ်မ။ ❷ လမ်းညွှန်၊ အမှတ်အသားမရှိသော ကွင်းပြင်။ မျက်စိလည်လမ်းမှားစေတတ်သော ကွင်းပြင်။
✿ [جَهَمَ ـُ] ❶ [ـهُ](သူ့ကို)ဆူပုပ်ထားသောမျက်နှာဖြင့် လက်ခံတွေ့ဆုံသည်။ သုန်မှုန်သော မျက်နှာဖြင့် တွေ့ဆုံသည်။ ❷ ကြမ်းတမ်းသောစကားဖြင့် ပြောဆိုဆက်ဆံသည်။
[جَهَمَنِي بِمَا اَكْرَهُ]ကျွန်တော် မကြိုက်သောပုံစံဖြင့် ကျွန်တော့်ကို ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းဆက်ဆံသည်။
[جَهْمٌ] ❶ (သူ့ကို)စူပုပ်ထားသော မျက်နှာဖြင့် လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်း။ သုန်မှုန်သော မျက်နှာဖြင့် တွေ့ဆုံခြင်း။ ❷ ကြမ်းတမ်းသောစကားဖြင့် ပြောဆိုဆက်ဆံခြင်း။
[جَهُمَ ـُ] မျက်နှာစူပုပ်ထားသည်။ မျက်မှောင်ကြုတ်သည်။
[جَهَامَةٌ ـ جُهُوْمَةٌ]မျက်နှာစူပုပ်ထားခြင်း။ မျက်မှောင်ကြုတ်ခြင်း။
[جَهْمٌ ـ جَهِيْمٌ] မျက်နှာစူပုပ်ထားသော(သူ)။ မျက်မှောင်ကြုတ်သော(သူ)။
[اَجْهَمَ] [ـتِ السَّمَاءُ](ကောင်းကင်၌)မိုးမရွာသောတိမ်တိုက်များ ဖြစ်ထွန်းသည်။
[اِجْتَهَمَ] ❶ ညဉ့်၏နောက်ဆုံးပိုင်း မှောင်ချိန်ရောက်ရှိသည်။ ❷ ညဉ့်၏နောက်ဆုံးပိုင်းမှောင်ချိန်၌ ခရီးသွားသည်။
[تَجَهَّمَ] ❶ [ـبِهِ اَوْ لَهُ](သူ့ကို)စူပုပ်ထားသောမျက်နှာဖြင့် လက်ခံတွေ့ဆုံသည်။ သုန်မှုန်သောမျက်နှာဖြင့် တွေ့ဆုံသည်။
﴿اِلَى مَنْ تَكِلُنِي اِلَى عَدُوٍّ يَتَجَهَّمُنِي﴾ကျွန်ုပ်အားမည်သူထံ လွှဲအပ်မည်နည်း။ ကျွန်ုပ်အား စူပုပ်ထားသောမျက်နှာဖြင့် ကြည့်မည့်သူထံ လွှဲအပ်မည်လော။ ❷ [ـالْاَمَلُ فُلَانًا](မျှော်လင့်ထားသောအရာ)လွဲချော်သည်။ မျှော်လင့်ထားသည်နှင့် တခြားစီဖြစ်လာသည်။
[اَلْجَهَامُ] မိုးရွာသွန်းခြင်းမရှိသောမိုးတိမ်။

ကျိုးမရှိ၊ အသုံးမဝင်တဲ့ ကိစ္စတစ်ခု ရောက်ရှိလာတယ်။

[اَلْجَهْمَةُ] အိုးကြီး။

[اَلْجُهْمَةُ] ညဉ့်၏နောက်ပိုင်းရှိအမှောင်ထု။

[اَلْجَهْمِيَّةُ] ဂျဟ်မုဗ်နုဆွဖ်ဝါန်၏ နောက်လိုက်ခါရိဂျီအုပ်စုတစ်စု။

[اَلْجَهْوَمُ] အစွမ်းအစမရှိသူ။ ဆန်ကုန်မြေလေး။

[اَلْجَيْهُمَانُ] ကိုကုမံ၊ နံ့သာ။

❁ [جَهَنَ ـ] ချဉ်းကပ်လာသည်။ နီးကပ်လာသည်။

[جُهُوْنٌ] ချဉ်းကပ်လာသည်။ နီးကပ်လာသည်။

[اَلْجُهَانَةُ] အပျိုဖြန်း။ မြီးကောင်ပေါက်အရွယ်မိန်းမပျို။

[اَلْجَهَنُ] မျက်နှာကြမ်းသော၊ ရုပ်ကြမ်းသောသူ။

[اَلْجُهْنَةُ] ညဉ့်၏နောက်ပိုင်းရှိအမှောင်ထု။

❁ [اَلْجِهِنَّامُ] ❶ အလွန်ဇောက်နက်သော(အရာ)။ ❷ အလွန်နက်ရှိုင်းသောရေတွင်း။

[جَهَنَّمُ] ❶ သူယုတ်တို့ခံစားကြရမည့် ငရဲဘုံ၏အမည်တစ်ခု။ ❷ အလွန်နက်ရှိုင်းသောတွင်း၊ အသူတစ်ရာနက်သောချောက်။

[جَهَنَّمِيَّةٌ] ရွက်လှပန်းပင်တစ်မျိုး။

❁ [جَهِيَ ـ] ❶ [ـتِ السَّمَاءُ](ကောင်းကင်)မိုးသားကင်းစင်သည်။ ပွင့်လင်းလာသည်။ ❷ [ـالْبَيْتُ](အိမ်)ဟောင်းနွမ်းပျက်စီးသည်။ ❸ [ـفُلَانٌ]ထိပ်ပြောင်သည်။

[جَهًى] ❶ (ကောင်းကင်၌)မိုးသားကင်းစင်ခြင်း။ ပွင့်လင်းလာခြင်း။ ❷ (အိမ်)ဟောင်းနွမ်းပျက်စီးခြင်း။ ❸ ထိပ်ပြောင်ခြင်း။

[جَاهٍ - أَجْهَى] ❶ မိုးသားကင်းစင်သော (ကောင်းကင်)။ ပွင့်လင်းလာသော(ကောင်းကင်)။ ❷ ဟောင်းနွမ်းပျက်စီးသော(အိမ်)။ ❸ ထိပ်ပြောင်သော(သူ)။

[أَجْهَى] ❶ [ـتِ السَّمَاءُ](ကောင်းကင်)မိုးသားကင်းစင်သည်။ ပွင့်လင်းလာသည်။ ❷ [ـالْقَوْمُ](၎င်းတို့နေရာ၌)မိုးသားတိမ်လိပ်ကင်းရှင်းသည်။ ❸ [ـالطَّرِيْقُ](လမ်း)ထင်ရှားသည်။[أَجْهَى لَهُ الأَمْرُ]ဒီကိစ္စ သူ့အတွက်ရှင်းလင်းထင်ရှားသည်။ ❹ [ـالْخِبَاءُ](တိမ်မြှုတ်ဖုံးကွယ်နေသောအရာ)ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသည်။ ❺ [ـفُلَانٌ عَلَيْهِ]တွန့်တိုသည်။ ❻ [ـالْمَرْأَةُ عَلَى زَوْجِهَا](မိန်းမ မိမိ၏လင်သားအပေါ်)ဆွဲဆောင်မှု ကင်းမဲ့သည်။ ❼ [ـالطَّرِيْقَ](လမ်းကို)ထင်ရှားစေသည်။ ❽ [ـالْبَيْتَ](အိမ်ကို)ဖွင့်ပြသည်။

[جَاهَى] (တစ်ဦးကိုတစ်ဦး)မောက်မာစွာဆက်ဆံသည်။ အပြိုင်မာနထားသည်။

[جَهَّى] [ـالشَّجَّةَ](ဦးခေါင်းရှိ ကွဲရှနာကို)ကျယ်အောင်ချဲ့သည်။ အက်ကွဲသောနေရာကို ချဲ့သည်။

[اَلْجَاهِي] အထင်အရှားဖြစ်သော(အရာ)။ လူသိရှင်ကြားဖြစ်သော(အရာ)။[أَتَاهُ جَاهِيًا] သူ့ထံ အထင်အရှားရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

[اَلْجَهْوَةُ] ထင်ရှားမြင်သာသောကုန်းမြင့်။ တောင်ပူစာ။ တောင်ဘို့။

❁ [جَابَ ـ] ❶ [ـالطَّيْرُ](ငှက်)ဆင်းသက်နား

သည်။ ထိုးဆင်းသည်။ တစ်စုံတစ်ရာကိုသုတ်ယူရန် ဆင်းသည်။ (၂) [ـفُلَانٌ الشَّيْءَ]ဖြတ်တောက်သည်။ အလည်တည့်တည့်ကို ပိုင်းဖြတ်သည်။ (၃) ပေါက်ပြဲစေသည်။ ဆုပ်ဖြဲသည်။ ခွဲဖြတ်သည်။ (၄) [ـالصَّخْرَةَ](ကျောက်ကို)ထွင်းဖေါက်သည်။

﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ဝါဒီလ်ကျရာအရပ်၌ ကျောက်များကို ထွင်းဖေါက်ခဲ့ကြသောသမူဒ်အမျိုးသားတို့အား။ (၅) [ـالأَرْضَ] ဖြတ်သန်းသွားသည်။ (၆) [ـالْخَبَرُ الْبِلَادَ] (သတင်း)မြို့ရွာအနှံ့ ပြန့်နှံ့သွားသည်။ (၇) [ـالظَّلَامَ](အမှောင်ထု)ပျောက်ကွယ်သည်။

[جَوْبٌ] (၁) (ငှက်)ဆင်းသက်နားခိုခြင်း။ ထိုးဆင်းခြင်း။ တစ်စုံတစ်ရာကို သုတ်ယူရန် ဆင်းခြင်း။ (၂) ဖြတ်တောက်ခြင်း။ အလည်တည့်တည့်ကို ပိုင်းဖြတ်ခြင်း။ (၃) ပေါက်ပြဲစေခြင်း။ ဆုပ်ဖြဲခြင်း။ ခွဲဖြတ်ခြင်း။ (၄) (ကျောက်ကို)ထွင်းဖေါက်ခြင်း။ (၅) ဖြတ်သန်းသွားခြင်း။ (၆) (သတင်း)မြို့ရွာအနှံ့ ပြန့်နှံ့သွားခြင်း။ (၇) (အမှောင်ထု)ပျောက်ကွယ်ခြင်း။

✿ [أَجَابَ] (၁) [ـتِ الأَرْضُ](မြေနေရာ၌)အပင် ပေါက်ရောက်သည်။ (၂) [ـفُلَانٌ فُلَانًا]အဖြေပေးသည်။ (၃) [ـطَلَبَهُ](သူ၏တောင်းဆိုလျှောက်ထားချက်ကို)သဘောတူလက်ခံသည်။ ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾ငါအရှင်မြတ်သည် နီးကပ်စွာတည်ရှိနေတော်မူပြီး ငါအရှင်မြတ်ထံ တစ်ဦးတစ်ယောက်က တောင်းဆိုသောအခါ ထိုတောင်းဆိုသူ၏တောင်းဆိုမှုကို ငါအရှင်မြတ် လက်ခံသဘောတူတော်မူသည်။

[جَاوَبَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အပြန်အလှန်ဖြေကြားသည်။

[جَوَّبَ] (၁) [ـالْقَمَرُ](လ)ထိန်ထိန်သာသည်။ (၂) [ـعَلَى فُلَانٍ بِتُرْسٍ](သံခမောက်ဖြင့်)အကာအကွယ်လုပ်ပေးသည်။ (၃) [ـالشَّيْءَ] (တစ်စုံတစ်ရာကို)အတွင်း၌ ပေါင်းလောင်းပေါက် ဖြစ်စေသည်။ ဝမ်းဖေါက်သည်။ (၄) အလည်တည့်တည့်ကို ဖေါက်သည်။

﴿أَخَذَتْ إِهَابًا مَعْطُونًا فَجَوَّبَتْ وَسْطَهُ وَأَدْخَلَتْ فِي عُنُقِي﴾

ကျွန်ုပ်သည် သားရေနယ်ပြုလုပ်ထားသောသားရေကိုယူ၍ အလည်၌အပေါက်ဖေါက်ကာ ကျွန်ုပ်၏ဦးခေါင်း၌ စွပ်ခဲ့သည်။ (၅) [ـالْمَطَرُ الأَرْضَ](မိုးရေ)ကွက်ကျားရွာသည်။

[اِجْتَابَ] (၁) [ـالشَّيْءَ]ပေါက်ပြဲစေသည်။ စုပ်ဖြဲသည်။ ဖေါက်ခွဲသည်။ (၂) [ـالْبِئْرَ](ရေတွင်း)တူးသည်။ (၃) [ـالأَرْضَ]ဖြတ်သန်းသွားသည်။ (၄) [ـالْقَمِيصَ](အင်္ကျီကို)ဝတ်ဆင်သည်။ ﴿أَتَاهُ قَوْمٌ مُجْتَابِي النِّمَارِ﴾ကျားသားရေကို ဝတ်ဆင်ထားကြသူတို့သည် သူ့ထံ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ (၅) [ـالظَّلَامَ](အမှောင်ထုအတွင်း)ဝင်ရောက်သည်။

[اِنْجَابَ] (၁) ပေါက်ပြဲသည်။ စုပ်ပြတ်သည်။ ကွဲပြတ်သည်။ (၂) [ـالسَّحَابُ](မိုးတိမ်)ပွင့်၍ မိုးသားကို မြင်ရသည်။

﴿فَانْجَابَ السَّحَابُ عَنِ الْمَدِينَةِ حَتَّى صَارَ كَالْإِكْلِيلِ﴾ မိုးတိမ်သည် မဒီနဟ်မြို့မှ ကင်းစင်သွားပြီး သရဖူသဏ္ဍာန်ဖြစ်သွားသည်။ (၃) [ـالظَّلَامُ]

သရဖူသဏ္ဍာန်ဖြစ်သွားသည်။ ❸ [_الظَّلامُ] (အမှောင်ထု)ကင်းစင်သွားသည်။ မှေးမှိန်ကွယ်ပျောက်သည်။ ❹ [_النَّاقَةُ](ကုလားအုတ်မ)လည်ဆန့်သည်။

[تَجاوَبَ] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အပြန်အလှန်ဖြေကြားသည်။

[اِسْتَجابَ] ❶ [_لَهُ]အဖြေပေးသည်။ ❷ အမိန့်ကို လက်ခံနာယူသည်။﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ သို့ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့သည် ငါအရှင်မြတ်၏ အမိန့်တော်များကို လက်ခံနာယူကြရမည်။ ❸ လက်ခံသဘောယူသည်။

[اِسْتَوْجَبَ] ❶ အဖြေတောင်းသည်။ ❷ လက်ခံသဘောတူသည်။

[اَلْجابَةُ] အဖြေ၊ ဖြေကြားချက်။

[اَساءَ سَمْعًا فَاَساءَ جابَةً]ကောင်းကောင်းနားမထောင်ဘူး၊ ပြီးတော့ပေါက်ကရဖြေတယ်။

[اَلْجَوابُ] ❶ အဖြေ။ ဖြေကြားချက်။ ❷ လက်ခံသဘောတူမှု။ ❸ ပြန်ကြားလွှာ။(ج) [اَجْوِبَةٌ]။ ❹ ငှက်ဆင်းသက်လာသည့်အသံ။

﴿فَسَمِعْنَا جَوابًا مِنَ السَّمَاءِ فَاِذَا بِطَائِرٍ اَعْظَمَ مِنَ النَّسْرِ﴾

ကျွန်ုပ်တို့သည် ကောင်းကင်မှ ငှက်ဆင်းသက်လာသည့်အသံကို ကြားကြရသဖြင့် ကြည့်လိုက်ရာ ရုတ်တရက် သိမ်းငှက်ထက်ကြီးသောငှက်တစ်ကောင်ကို တွေ့ကြရသည်။ ❺ ဂီတသံစဉ်တစ်မျိုး။(ရှစ်သံ)။

[اَلْجَوْبُ] ❶ အမျိုးသမီးဝတ် အင်္ကျီတစ်မျိုး။ ❷ သံခမောက်။ ❸ ရေပုံးအကြီးစား။ ❹ မီးဖို။ (ج) [اَجْوابٌ]။ ❺ အမျိုးအစား။ အချင်းလက္ခဏာ။

[اَلْجَوْبَةُ] ❶ မိုးသားတိမ်လိပ်ရှိ ကောင်းကင်ကို မြင်ရသောအပေါက်။ ❷ အဆောက်အဦးကင်းမဲ့သော မြေလွတ်။ ❸ တွက်ကျယ်ကြီး။ ❹ နယ်မြေနှစ်ခုအကြားရှိလွင်ပြင်။ ❺ အိမ်များအကြားရှိ မြေကွက်လပ်။ ❻ သစ်ပင်နည်းပါးသော မြေနိမ့်ပိုင်း။ ❼ သံခမောက်။ (ج) [جُوَبٌ]။

[اَلْجَوَّابُ] ဒေသအနှံ့အပြားသို့ လှည့်လည်သွားလာနေတတ်သူ။

[اَلْمِجْوابُ] ❶ ဖေါက်စူး။ ❷ ငှက်လှောင်အိမ်ပြုလုပ်သူတို့ အသုံးပြုသော ဝါးသို့မဟုတ် စွန်ပလွံကိုင်းကို အပေါက်ဖေါက်သော ကိရိယာ။

[اَلْمِجْوَبُ] ❶ ဖြတ်တောက်ရာ၌အသုံးပြုရသော သံပြားစ။ ❷ သံခမောက်။ ❸ အမျိုးသမီးဝတ်အင်္ကျီတစ်မျိုး။

[اَلْمَجُوبَةُ] ❶ အဖြေ။ ဖြေကြားချက်။ ❷ လက်ခံသဘောတူမှု။ ❸ ပြန်ကြားလွှာ။

✿ [جَوِثَ _] ❶ ဗိုက်ဆူထွက်သည်။ ❷ ဗိုက်တွဲကျသည်။

[جَوَثٌ] ❶ ဗိုက်ဆူထွက်ခြင်း။ ❷ ဗိုက်တွဲကျခြင်း။

[اَجْوَثُ] ❶ ဗိုက်ဆူထွက်သော(သူ)။ ❷ ဗိုက်တွဲကျသော(သူ)။(م) [جَوْثاءُ]။ (ج) [جُوثٌ]။

✿ [جاحَ _] ❶ [_فُلانٌ]သားချင်းတို့၏ ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်။ ❷ လမ်း

[الجائحة المال](ဘေးဒုက္ခ၊ ကပ်)ဥစ္စာပစ္စည်းများကို တစ်စမကျန် အလုံးစုံပျက်သုဥ်းစေသည်။

[جَوْح] ❶ သားချင်းတို့၏ ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း။ ❷ လမ်းချော်ခြင်း။ လမ်းမှ တိမ်းပါးခြင်း။ ❸ (ဘေးဒုက္ခ၊ ကပ်) ဥစ္စာပစ္စည်းများကို တစ်စမကျန် အလုံးစုံပျက်သုဥ်းစေခြင်း။﴿أَعَاذَكُمُ اللّٰهُ مِنْ جَوْحِ الدَّهْرِ﴾ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် အသင်တို့အား ခေတ်ကာလဆိုး၏ လုံးဝဥဿုံပျက်စီးခြင်းဘေးမှ ကင်းဝေးစေတော်မူသည်ဖြစ်ပါစေ။

[أَجَاحَ] [ـالجائحة المال](ဘေးဒုက္ခ၊ ကပ်) ဥစ္စာပစ္စည်းများကို တစ်စမကျန် အလုံးစုံပျက်သုဥ်းစေသည်။

[جَوَّحَ] [ـرِجْلَه](သူ၏ခြေထောက်ကို) ဖိနပ်၊ ခြေစွပ်စသည်မှ ကင်းစေသည်။ ဖိနပ်ချွတ်သည်။

[اِجْتَاحَ] ❶ [ـالجائحة المال](ဘေးဒုက္ခ၊ ကပ်)ဥစ္စာပစ္စည်းများကို တစ်စမကျန် အလုံးစုံပျက် သုဥ်းစေသည်။ ❷ [ـالقَوْمَ](လူမျိုး၊ အုပ်စုကို)တစ်ယောက်မကျန် သတ်ဖြတ်သည်။

[اَلأَجْوَحُ] ကျယ်ဝန်းသော၊ ချောင်သော(အရာ)။(م)[جَوْحَاءُ]။(ج)[جُوْحٌ]။

[اَلجَائِحَةُ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်းများကို အလုံးစုံ ပျက်သုဥ်းစေသော ဘေးဆိုး၊ ကပ်ဆိုးကြီး။ ❷ ကောက်ပဲသီးနှံများကို ပျက်စီးစေသည့် ရာသီဥတုဖေါက်ပြန်မှု။(ج)[جَوَائِحُ]။

[اَلجَوْحُ] ဆီးရီးယားနိုင်ငံထွက် ဖရဲသီး။

[اَلجَوْحَةُ] ❶ ဥစ္စာပစ္စည်းများကို အလုံးစုံ ပျက်သုဥ်းစေသော ဘေးဆိုး၊ ကပ်ဆိုးကြီး။ ❷ ကောက်ပဲသီးနှံများကို ပျက်စီးစေသည့် ရာသီဥတုဖေါက်ပြန်မှု။(ج)[جَوَائِحُ]။

[اَلمَجْوَحُ] အရာဟူသမျှကို ပျက်စီးစေသော (အရာ)။(ج)[مَجَاوِحُ]။

✿ [جَاخَ ـ] [ـالسَّيْلُ الوَادِيَ](ရေစီးက လျှိုကမ်းပါးများကို)တိုက်စားသွားသည်။

[جَوْخٌ] (ရေစီးက လျှိုကမ်းပါးများကို) တိုက်စားသွားခြင်း။

[جَوَّخَ] ❶ [ـالسَّيْلُ الوَادِيَ](ရေစီးက လျှိုကမ်းပါးများကို)တိုက်စားသွားသည်။ ❷ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)တွန်းထိုးလှဲချသည်။ သတ်ပုတ်၍ လဲကျစေသည်။ ဒဏ်ရာဖြင့် လဲကျစေသည်။

[تَجَوَّخَ] ❶ [ـالبِئْرُ](ရေတွင်း)ပြိုကျသည်။ ❷ [ـالقَرْحَةُ](ပြီတည်နာ)သွေးပုပ်၊ ပြည်ပုပ် ပေါက်ထွက်သည်။ ❸ [ـفُلَانٌ]ပြိုလဲကျသည်။ ဒဏ်ရာဖြင့် မြေပေါ်သို့ လဲကျသည်။

[اَلجُوْخُ] သားမွေးထည်။(ج)[أَجْوَاخٌ]။

[اَلجُوْخَةُ] တွင်း။

✿ [جَادَ ـ] ❶ [ـالشَّيْءُ]ကောင်းမွန်သည်။ ❷ [ـالمَتَاعُ](ကုန်ပစ္စည်း)အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည်။ ❸ [ـالعَمَلُ](အလုပ်)သပ်ယပ်ကောင်းမွန်သည်။ ❹ [ـالرَّجُلُ]အပြော၊ အလုပ်စသည်ကို ကောင်းမွန်အောင်ပြောဆိုပြုမူသည်။ ❺ [ـالفَرَسُ](မြင်း)မျိုးကောင်း၍ လျှင်မြန်သွက်လက် အပြေးသန်သည်။ ❻ [ـفُلَانٌ]ရက်ရောသည်။ ပေးကမ်းသုံးစွဲရာ၌ တွန့်တိုမှုကင်းသည်။ ❼ [ـبِنَفْسِهِ عِنْدَ المَوْتِ]

သေလုမျှောပါးဖြစ်သည်။ ❺ [ـالْمَطَرُ](မိုး ရေ)သည်းထန်သည်။ မိုးများသည်။ နေရာ အနှံ့မိုးရွာသည်။﴿تَرَكْتُ اَهْلَ مَكَّةَ وَقَدْ جِيْدُوْا﴾ ကျွန်ုပ်သည် မက္ကာဟ်သားတို့အား ၎င်းတို့ မိုးကောင်းချိန်၌ စွန့်လွှတ်ထားခဲ့သည်။ ❻ [ـالْعَيْنُ](မျက်စိ)မျက်ရည်ရွှင်သည်။ ❼ ❽ [ـالْهَوٰى فُلَانًا](စိတ်ရိုင်း)ဖိစီးလွှမ်းမိုးသည်။ [جَادَهُ النُّعَاسُ]ငိုက်မြည်းခြင်းက သူ့ကို ဖိစီးခဲ့ သည်။ ❾ ❿ [ـفُلَانًا]ရက်ရောရာ၌ သူထက် ပိုသည်။

[جُوْدَةٌ] ❶ ကောင်းမွန်ခြင်း။ ❷ (ကုန် ပစ္စည်း)အရည်အသွေး ကောင်းမွန်ခြင်း။ ❸ (အလုပ်)သပ်ယပ်ကောင်းမွန်ခြင်း။ ❹ အ ပြော၊ အလုပ်စသည်ကို ကောင်းမွန်အောင် ပြောဆို၊ ပြုမူခြင်း။ ❺ (မြင်း)မျိုးကောင်း၍ လျှင်မြန်သွက်လက် အပြေးသန်ခြင်း။

[جُوْدٌ] ရက်ရောခြင်း။ ပေးကမ်းသုံးစွဲရာ၌ တွန့်တိုမှုကင်းခြင်း။

[جَوْدٌ ـ جُئُوْدٌ] ❶ သေလုမျှောပါးဖြစ်ခြင်း။ ❷ (မိုး ရေ)သည်းထန်ခြင်း။ မိုးများခြင်း။ နေရာအနှံ့ မိုးရွာခြင်း။ ❸ (မျက်စိ)မျက်ရည်ရွှင်ခြင်း။ ❹ (စိတ်ရိုင်း)ဖိစီးလွှမ်းမိုးခြင်း။ ❺ ❻ ရက်ရောရာ ၌ သူထက်ပိုခြင်း။

[جَيِّدٌ] ❶ ကောင်းမွန်သော(အရာ)။ ❷ အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သော(အရာ)။ ❸ သပ်ယပ်ကောင်းမွန်သော(အလုပ်)။ (ဉ) [جِيَادٌ]။

[جَوَادٌ] မျိုးကောင်း၍ လျှင်မြန်သွက်လက် အပြေးသန်သော(မြင်း)။[اِنَّ الْجَوَادَ قَدْ يَعْثُرُ] မြင်းကောင်းခွါလိပ်။(ဉ) [جِيَادٌ]။

[جَائِدٌ] ❶ ရက်ရောသော(သူ)။ ပေးကမ်း သုံးစွဲရာ၌ တွန့်တိုမှုကင်းသော(သူ)။ ❷ သေ လုမျှောပါးဖြစ်သော(သူ)။ ❸ သည်းထန် သော(မိုး)။ နေရာအနှံ့ရွာသော(မိုး)။ ❹ မျက်ရည်ရွှင်သော(မျက်စိ)။ ❺ ဖိစီးလွှမ်းမိုး သော(အရာ)။(ဉ) [جَوْدٌ]။

[جَوَادٌ] သူမတူအောင် ရက်ရောသော (သူ)။(ဉ) [اَجْوَادٌ ـ جُوْدَةٌ ـ جُوَدَاءُ ـ اَجَاوِدُ]။(မ) [جَوَادٌ]။(ဉ) [جُوْدٌ]။[جُوْدٌ]

[جِيْدَ] ❶ [ـفُلَانٌ]ရေငတ်သည်။ ❷ သေကျေပျက်စီးလုမတတ်ဖြစ်သည်။ [اِنِّي لَاُجَادُ اِلٰى لِقَائِهٖ]သူ့ကို ငါအသည်းအသန် တွေ့ချင်နေတယ်။(သူ့ကို မတွေ့ရရင် ငါသေ သွားနိုင်တယ်။)

[جُوَادٌ] ❶ ရေငတ်ခြင်း။ ❷ သေကျေပျက် စီးလုမတတ်ဖြစ်ခြင်း။

[مَجُوْدٌ] ❶ ရေငတ်သော(သူ)။ ❷ သေ ကျေပျက်စီးလုမတတ်ဖြစ်သော(သူ)။

[اَجَادَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]အကောင်းစားဖြစ် အောင်လုပ်သည်။ ❷ [ـالْمَتَاعَ](ကုန်ပစ္စည်း ကို)အရည်အသွေးကောင်းမွန်စေသည်။ ❸ [ـالْعَمَلَ](အလုပ်ကို)သပ်ယပ်ကောင်းမွန်စွာ လုပ်သည်။ ❹ [ـالرَّجُلُ]အပြော၊ အလုပ်စ သည်ကို ကောင်းမွန်အောင်ပြောဆို၊ ပြုမူ သည်။ ❺ [ـفُلَانٌ]မျိုးကောင်း၍အပြေးသန် သောမြင်းကို ပိုင်ဆိုင်သည်။ ❻ [ـفُلَانَةُ]အ ပြောအဆို အမူအယာပြေပြစ်ကောင်းမွန်သော ကလေးကို မွေးထားသည်။ ❼ [ـفُلَانًا](တစ်

ဦးတစ်ယောက်ကို)ရက်ရောသူအဖြစ် တွေ့မြင်ရသည်။ (၈) [ـفُلاَنًا الثِّيَابَ](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အဝတ်)အကောင်းစား ပေးသည်။ (၉) [ـالْجَوْدُ الأَرْضَ](အလွန်သည်းထန်သည့်မိုးရေ မြေ၌)သက်ရောက်သည်။ (၁၀) [ـفُلاَنًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)သတ်ဖြတ်သည်။

[أَجْوَدَ] (၁) [ـالشَّيْءَ]အကောင်းစားဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ (၂) [ـالْمَتَاعَ](ကုန်ပစ္စည်းကို)အရည်အသွေးကောင်းမွန်စေသည်။ (၃) [ـالْعَمَلَ](အလုပ်ကို)သပ်ယပ်ကောင်းမွန်စွာလုပ်သည်။ (၄) [ـالرَّجُلُ]အပြော၊ အလုပ်စသည်ကို ကောင်းမွန်အောင်ပြောဆို၊ ပြုမူသည်။ (၅) [ـفُلاَنٌ]မျိုးကောင်း၍အပြေးသန်သောမြင်းကို ပိုင်ဆိုင်သည်။

[جَاوَدَ] [ـفُلاَنًا]ရက်ရောမှု၌ သူ့ထက်သာအောင် အပြိုင်အဆိုင်ပြုလုပ်သည်။

[جَوَّدَ] (၁) [ـالْفَرَسُ فِي عَدْوِهِ](မြင်း ပြေးရာ၌)အလွန်လျင်မြန်သည်။ (၂) [ـالشَّيْءَ]အကောင်းစားဖြစ် အောင်လုပ်သည်။

[تَجَاوَدَ] တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အကောင်းပြိုင်သည်။ မည်သူအကောင်းဆုံး၊ အသာဆုံးဖြစ်သည်ကို ပြိုင်ဆိုင်သည်။[تَجَاوَدُوا فِي الْحَدِيثِ] စကားအရာ၌ မည်သူအကောင်းဆုံးပြောနိုင်သူဖြစ်သည်ကို ပြိုင်ဆိုင်ကြသည်။

[تَجَوَّدَ] (၁) [ـفِي الْعَمَلِ](အလုပ်လုပ်ရာ၌)စနစ်တကျ၊ အသေအချာ စဉ်းစားသုံးသပ်၍ အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ (၂) [ـالشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ရွေးချယ်၍ အကောင်းစားဖြစ်အောင်လုပ်နိုင်သည်။

[اِسْتَجَادَ] (၁) [ـه]အကောင်းစားဟု မှတ်ယူသည်။ (၂) [ـالشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ရွေးချယ်၍ အကောင်းစားဖြစ်အောင်လုပ်နိုင်သည်။ (၃) [ـالْفَرَسَ](မြင်း)အကောင်းစားကို တောင်းသည်။ (၄) [ـفُلاَنًا](တစ်စုံတစ်ဦးကို) ရက်ရောရန် တိုက်တွန်းသည်။

[اَلتَّجَاوِيدُ] အလွန်သည်းထန်စွာ ရွာသွန်းသော မိုးများ။

[اَلْجَادِيُّ] ကုံကုမံ။

[اَلْجَوَادُ] မြင်းကောင်း။ မျိုးကောင်းမြင်း။ (ج) [جِيَادٌ]။

﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ အခါတစ်ပါး၌ လျင်မြန်ပေါ့ပါးသော မျိုးကောင်းမြင်းများသည် သူ၏ရှေ့ဝယ် ညနေခင်းအချိန်၌ တင်ပြခြင်းကို ခံရလေ၏။

[اَلْجُوَادُ] ငိုက်မြည်းခြင်း။

[اَلْجَوْدُ] အလွန်သည်းထန်သောမိုးရေ။ မိုးစက်မိုးပေါက်များ ကြီးမားများပြားစွာ ရွာသွန်းမှု။﴿لَمْ يَأْتِ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلاَّ حَدَّثَ بِالْجَوْدِ﴾ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ရောက်ရှိလာသူတိုင်းသည် သည်းထန်စွာမိုးရွာသွန်းမည့်အကြောင်းကိုသာလျှင် ပြောဆိုခဲ့ကြကုန်၏။

[اَلْجُوْدُ] ရက်ရောမှု။ ကောင်းမြတ်သောကိစ္စအတွက် တုန့်ပြန်အကျိုးသက်ရောက်မှုကို မျှော်လင့်ချက်မထားဘဲ မိမိ၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို သုံးစွဲခြင်း။

[اَلْجَوْدَةُ] ရေငတ်မွတ်မှု။

✿ [جَارَ ـُ] (၁) အကူအညီရရှိရန် တောင်းဆို

သည်။ ❷ [_الطَّرِيْقُ](လမ်း)ပျောက်သည်။ လမ်းကွေ့ကောက်သည်။ ❸ [_تِ الْأَرْضُ](မြေ) ရှည်လျားမြင့်မားသောအပင်များပေါက်သည်။ ❹ [_عَنِ الطَّرِيْقِ](လမ်းမှ)သွေဖည်သွားသည်။ လမ်းလွဲသည်။ ❺ [_فِيْ حُكْمِهِ](ဆုံးဖြတ်ရာ၌) ဘက်လိုက်၍ မတရားဆုံးဖြတ်သည်။ ❻ [_عَلَيْهِ](သူ့အပေါ်)မတရားပြုမူ စော်ကားသည်။ ကျူးကျော်သည်။

[جَوْرٌ] ❶ အကူအညီရရှိရန် တောင်းဆိုခြင်း။ ❷ (လမ်း)ပျောက်ခြင်း။ လမ်းကွေ့ကောက်ခြင်း။ ❸ (မြေ)ရှည်လျားမြင့်မားသောအပင်များပေါက်ခြင်း။ ❹ (လမ်းမှ)သွေဖည်သွားခြင်း။ လမ်းလွဲခြင်း။ ❺ (ဆုံးဖြတ်ရာ၌)ဘက်လိုက်၍ မတရားဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ❻ (သူ့အပေါ်)မတရားပြုမူစော်ကားခြင်း။ ကျူးကျော်ခြင်း။

[جَائِرٌ۔جَوْرٌ] ❶ အကူအညီရရှိရန် တောင်းဆိုသော(သူ)။ ❷ ပျောက်သော(လမ်း)။ ကွေ့ကောက်သော(လမ်း)။

﴿وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيْلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ﴾ဖြောင့်မတ်သောလမ်းကို ပြသရန်မှာ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၌သာတည်၏။ စင်စစ်ယင်းလမ်းများအနက် ကောက်ကွေ့သောလမ်းသည်လည်းရှိ၏။ ❸ ရှည်လျားမြင့်မားသောအပင်များပေါက်ရောက်သော(မြေ)။ ❹ (လမ်းမှ)သွေဖည်သွားသော(သူ)။ လမ်းလွဲသော(သူ)။ ❺ (ဆုံးဖြတ်ရာ၌)ဘက်လိုက်၍ မတရားဆုံးဖြတ်သော(သူ)။ ❻ မတရားပြုမူစော်ကားသော(သူ)။ ကျူးကျော်သော(သူ)။(ج)[جَوَرَةٌ۔جَارَةٌ]။

[أَجَارَ] ❶ [ه_]အကူအညီပေးသည်။ ❷ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည်။ ❸ ကယ်တင်သည်။ ﴿وَهُوَ يُجِيْرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ ထိုအရှင်မြတ်သည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တော်မူ၏။ သို့ရာတွင် ထိုအရှင်မြတ်နှင့်ဆန့်ကျင်၍ မည်သူမျှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်သူမရှိ။ [أَجَارَهُ اللّٰهُ مِنْ عَذَابِهِ] အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းအား မိမိ၏ပြစ်ဒဏ်မှ ချွတ်ကယ်တော်မူသည်။ ❹ [_الْمَتَاعَ](ဥစ္စာပစ္စည်းကို)ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။ ❺ [_فُلَانًا عَنِ الطَّرِيْقِ] (တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လမ်းမှ)သွေဖည်သွားစေသည်။ လမ်းမှားစေသည်။

[جَاوَرَ] ❶ [ه_](သူ)နှင့်အတူ အနီးအပါး၌ ကပ်နေသည်။ ❷ အိမ်နီးချင်းအဖြစ်နေထိုင်သည်။ ❸ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် ကူညီရန် ကတိပြုသည်။ ❹ [_الْمَسْجِدَ](ဗလီဝတ်ကျောင်းတော်၌)နေထိုင်၍ တရားအားထုတ်သည်။'အိအ်တိကားဖ်' ထိုင်သည်။ [جَاوَرَ الْمَدِيْنَةَ]မဒီနဟ်မြို့သို့သွား၍ တရားအားထုတ်နေထိုင်သည်။ ❺ [_الْقَوْمَ](၎င်းတို့၏)အကူအညီကို ရယူသည်။ ၎င်းတို့၏ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံယူသည်။

[جَوَّرَ] ❶ [ه_](သူ့ကို)လမ်းမှားသူ၊ မတရားစော်ကားသူဟု စွပ်စွဲသည်။ ❷ [_الْبِنَاءَ] (အဆောက်အဦးကို)ဖြိုချဖျက်ဆီးသည်။ ❸ [_فُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)တွန်းထိုးလှဲချသည်။ လုံးထွေးသတ်ပုတ်၍ လဲကျစေသည်။

[اِجْتَوَرَ] ❶ [_الْقَوْمُ]အချင်းချင်းတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အိမ်နီးချင်းများအဖြစ် နေထိုင်ကြ

သည်။ ❷ အချင်းချင်းတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် ကူညီသည်။

[تَجَوَّرَ] ❶ [ـالرَّجُلُ]လဲကျသည်။ ဒဏ်ရာရပြီး လဲသည်။ ❷ [ـعَلَى الْفِرَاشِ](အိပ်ယာပေါ်)လဲလျောင်းသည်။ ❸ [ـالْبِنَاءُ](အဆောက်အဦး)ပြိုကျသည်။ ❹ [ـخِبَاءُ اللَّيْلِ](ညဥ့် ဖုံးကွယ်နေသောအရာ)ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသည်။

[اِسْتَجَارَ] ❶ [ـبِفُلَانٍ](တစ်ဦးတစ်ယောက်အား)အကူအညီတောင်း၍ ခိုလှုံသည်။ ❷ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်အား)အကာအကွယ်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။

﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ﴾ ၄င်းပြင် အကယ်၍ 'မုရှိရိက်'တို့အနက်မှ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အသင့်ထံမှ အကာအကွယ်ရရန် တောင်းဆိုအသနားခံလာပါလျှင် အသင်သည် ထိုသူအား ကာကွယ်ပါလေ။

[اَلْجَارُ] ❶ အိမ်နီးချင်း။ ❷ အရောင်းအဝယ်၌ ဖက်စပ်ပါဝင်သူ။ ❸ လုပ်ဖော်ကိုင်ဘက်။ ❹ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူ၊ ကယ်တင်သူ။ ကူညီစောင်မသူ။ ❺ အကူအညီတောင်းခံသူ။ ခိုလှုံခွင့်တောင်းသူ။ ❻ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းခံရသူ။ ❼ လင်ယောက်ျား။ ❽ ဇနီးမယား။ ❾ တစ်ဦးကိုတစ်ဦးကူညီရန် ကတိပြုထားသူ။(ج) [أَجْوَارٌ . جِيرَةٌ . جِيرَانٌ]။

[اَلْجِوَارُ] ❶ အလွန်နက်ရှိုင်းများပြားသောရေထု။ ❷ အိမ်ဘေးပတ်လည်။

[اَلْجِوَارُ] ❶ ကတိဝန်ခံချက်။ ❷ လွတ်ငြိမ်းခွင့်။ ဘေးကင်းလုံခြုံမှု။

[مُعَاهَدَةُ حُسْنِ الْجِوَارِ]အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအကြား အိမ်နီးချင်းကောင်းပီသသော အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေး။

[اَلْجَوْرُ] ❶ အကူအညီရရှိရန် တောင်းဆိုသော(သူ)။ ❷ ပျောက်သော(လမ်း)။ ကွေ့ကောက်သော(လမ်း)။ ❸ ရှည်လျားမြင့်မားသောအပင်များ ပေါက်ရောက်သော(မြေ)။ ❹ (လမ်းမှ)သွေဖည်သွားသော(သူ)။ လမ်းလွဲသော(သူ)။ ❺ (ဆုံးဖြတ်ရာ၌)ဘက်လိုက်၍ မတရားဆုံးဖြတ်သော(သူ)။ ❻ မတရားပြုမူစော်ကားသော(သူ)။ ကျူးကျော်သော(သူ)။ ❼ အလွန်များပြားသော(အရာ)။

[عِنْدَهُ مِنَ الْمَالِ الْجَوْرُ]သူ့ဆီမှာ ဥစ္စာပစ္စည်းအမြောက်အများရှိတယ်။(ج)[جَوَرَةٌ . جُوَرَةٌ]။

[اَلْجَوُّرُ] ❶ အလွန်မာပြင်းသော(အရာ)။ ❷ [بَعِيرٌ جَوُّرٌ]အလွန်ထွားကြိုင်းသန်မာသော ကုလားအုတ်။ ❸ [سَيْلٌ جَوُّرٌ]အလွန်အရှိန်ပြင်းစွာစီးသောရေစီး။ ❹ [غَيْثٌ جَوُّرٌ]မိုးခြိမ်းသံပြင်းထန်၍ သည်းထန်စွာရွာသောမိုးတိမ်။ ❺ [مَالٌ جَوُّرٌ]အလွန်ပေါကြွယ်ဝသော ဥစ္စာပစ္စည်း။

[اَلْجَوَّارُ] ❶ လယ်ယာထွန်ယက်သူ။ ❷ မြေဆွပေါင်းတူးအလုပ်သမား၊ ခြံလုပ်သား။

✽ [جَوْرَبَ] [ـهُ]ခြေစွပ် ဝတ်ဆင်ပေးသည်။

[تَجَوْرَبَ] ခြေစွပ် ဝတ်ဆင်ထားသည်။

[اَلْجَوْرَبُ] ခြေစွပ်။(ج)[جَوَارِبُ . جَوَارِبَةٌ]။

✽ [جَازَ ـ] ❶ [ـالْقَوْلُ](စကား)ပေါက်ရောက်

ဆောင်ခေါ်သွားသည်။ (၆) [ـالعَقْدَ](ကတိဝန်ခံချက်ကို)အကောင်အထည်ဖော်သည်။ (၇) [ـالرَّأيَ](အတွေးအခေါ်ကို)လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်။ (၈) [ـلِفُلَانٍ]လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးသည်။ ခွင့်ပြုသည်။ (၉) [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ခရီးစခန်းနှစ်ခုအကြား သောက်သုံးရန်လုံလောက်သောရေကို ပေးသည်။ (၁၀) ဆုပေးသည်။ ဆုချသည်။ (၁၁) [ـتِلْمِيذَهُ](မိမိ၏တပည့်ကို)မိမိထံမှ ဆင့်ပြန်ပြောကြားခွင့်ပြုသည်။ (၁၂) [ـالحَبْلَ](ကြိုးကို)အခိုင်အမာ မကျစ်သဖြင့် ကြိုးလွန်းများ တစ်ခုပေါ်တစ်ခုထပ်၍ တွန့်လိမ်သည်။

[جَاوَزَ] (၁) [ـعَنْ ذَنْبِهِ](သူ့အပြစ်ကို)အရေးမယူဘဲ ခွင့်လွှတ်သည်။ (၂) [ـالطَّرِيقَ](လမ်းကို)ဖြတ်လျှောက်သွားသည်။ (၃) [ـالمَكَانَ](နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်သည်။

[مُجَاوَزَةٌ - جِوَازٌ] (၁)(သူ့အပြစ်ကို) အရေးမယူဘဲ ခွင့်လွှတ်ခြင်း။ (၂)(လမ်းကို)ဖြတ်လျှောက်သွားခြင်း။ (၃)(နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်ခြင်း။

[جَوَّزَ] (၁) [ـلَهُمْ دَوَابَّهُمْ](၄င်းတို့၏တိရစ္ဆာန်များကို)တစ်ကောင်စီ ဆွဲခေါ်၍ ဖြတ်ကျော်သည်။ (၂) [ـالدَّرَاهِمَ](ငွေဒင်္ဂါးများကို)လက်ရှိအရည်အသွေးအတိုင်း လက်ခံသည်။ (၃) [ـالرَّأيَ](အတွေးအခေါ်ကို)လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်။ (၄) [ـلِفُلَانٍ مَا صَنَعَ](တစ်ဦးတစ်ယောက် ပြုလုပ်ထားသည့်အရာကို)လက်ခံသည်။ ခွင့်ပြုသည်။ ပြောသည့်အတိုင်းဖြစ်သည်။ (၂) [ـالعَقْدُ](သဘောတူညီမှု၊ ကတိဝန်ခံချက်) မှန်မှန်ကန်ကန် ဖြစ်မြောက်သည်။ အထမြောက်သည်။ အကောင်အထည်ပေါ်သည်။ (၃) [ـالدَّرَاهِمُ](ငွေဒင်္ဂါး)လက်ရှိအရည်အသွေးအတိုင်း လက်ခံခြင်းခံရသည်။ အပယ်ခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်သည်။ (၄) [ـالمَكَانَ](နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်သည်။

[جَوْزٌ - جَوَازٌ - مَجَازٌ] (၁)(စကား)ပေါက်ရောက်ခြင်း။ ပြောသည့်အတိုင်းဖြစ်ခြင်း။ (၂)(သဘောတူညီမှု၊ ကတိဝန်ခံချက်)မှန်မှန်ကန်ကန် ဖြစ်မြောက်ခြင်း။ အထမြောက်ခြင်း။ အကောင်အထည်ပေါ်ခြင်း။ (၃)(ငွေဒင်္ဂါး)လက်ရှိအရည်အသွေးအတိုင်း လက်ခံခြင်းခံရခြင်း။ အပယ်ခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခြင်း။ (၄)(နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်ခြင်း။

[أَجَازَ] (၁) [ـعَلَى اِسْمِهِ](သူ့အမည်ကို)အမှတ်အသားပြုလုပ်သည်။ အမည်အရှေ့၌ကြက်ခြေခတ်အမှတ်အသားပြုလုပ်သည်။ (၂) [ـالشَّاعِرُ](ကဗျာဆရာ)ကဗျာလင်္ကာ စပ်ဆိုရာ၌ လင်္ကာအပိုဒ်၏နောက်ဆုံးစာလုံးနှင့်ကပ်လျက်ရှိသောအက္ခရာ၌ မတူညီသောသရကို သုံးသည်။ အခြားသူရေးစပ်ထားသောကဗျာကို ထပ်မံဖြည့်စွက်၍ပြည့်စုံအောင် စပ်ဆိုသည်။ (၃) [ـالشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ဆုအဖြစ်သတ်မှတ်သည်။ (၄) [ـالمَكَانَ](နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်သည်။ (၅) [ـفُلَانًا المَكَانَ](တစ်ဦးတစ်ယောက်အား နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်သည်အထိ ဦး

သည်။[هٰذا مِمَّالَايَجُوزُهُ الْعَقْلُ]ဒါဟာ ဆင်ခြင်တုံတရားက လက်မခံနိုင်တဲ့ကိစ္စဖြစ်တယ်။ ❾ [ـ لَهُمُ الدَّوَابَ](၎င်းတို့၏တိရစ္ဆာန်များကို) ရေတိုက်သည်။

[اِجْتَازَ] ဖြတ်လျှောက်သွားသည်။

[تَجَاوَزَ] ❶ [ـ عَنِ الشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာမှ) မျက်နှာလွှဲသည်။ မကြည့်ဘဲနေသည်။ ဥပေက္ခာပြုထားသည်။ ❷ [ـ عَنِ الرَّجُلِ]ခွင့်လွှတ်သည်။ ❸ [ـ عَنِ الذَّنْبِ]အပြစ်မယူ အရေးမယူဘဲနေသည်။ ❹ [ـ فِي الشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍)အလွန်အကျူးဖြစ်သည်။ အလွန်အကျွံ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ ❺ [ـ الْمَكَانَ](နေရာကို)ဖြတ်ကျော်လွန်မြောက်သည်။

[تَجَوَّزَ] ❶ [ـ فِي الْأَمْرِ](တစ်စုံတစ်ရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍)ကြိတ်မှိတ်သည်းခံသည်။ ❷ [ـ عَنِ الرَّجُلِ]ခွင့်လွှတ်သည်။ ❸ [ـ فِي الصَّلَاةِ](ဆွလာတ်ဝတ်ပြုမှုကို)အကျဉ်းချုံး၍ ဝတ်ပြုသည်။ ❹ [ـ فِي الْكَلَامِ](စကားပြောရာ၌)စကားလုံးကို မူလအဓိပ္ပါယ်မယူဘဲ အခြားအဓိပ္ပါယ်ယူ၍ပြောသည်။ သွယ်ဝိုက်ပြောသည်။ ❺ [ـ الدَّرَاهِمَ](ငွေဒင်္ဂါးများကို)လက်ရှိအရည်အသွေးအတိုင်း လက်ခံသည်။

[اِسْتَجَازَ] ❶ လုပ်ပိုင်ခွင့်တောင်းသည်။ ❷ [ـ الْمُسَافِرُ فُلَانًا](ခရီးသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ)ခရီးစခန်းနှစ်ခုအကြား သောက်သုံးရန်လိုလောက်သောရေကို တောင်းသည်၊ ❸ မိမိ၏စိုက်ခင်းအတွက်၊ သို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်အတွက် ရေတောင်းသည်။ ❹ [ـ فُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ)ဆင့်ပြန်ပြောကြားနိုင်ခွင့်ကို တောင်းခံသည်။

[اَلْجَائِزُ] ❶ ရေတော်မှတ်သောအဖြစ်နှင့် လူတစ်စုထံ ရောက်ရှိလာသူ။ ❷ ထုပ်တန်း။ ။[أَجْوِزَةٌ - جِيزَانٌ - جُوزَانٌ - جَوَائِزُ](ဇ)

[اَلْجَائِزَةُ] ❶ ခရီးစခန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား သောက်သုံးရန်ဆောင်ယူသည့်ရေ။ ❷ ရေတစ်မော့၊ ရေတစ်မှုတ်။ ❸ ဆု၊ ပေးကမ်းချီးမြှင့်မှု။[جَوَائِزُ](ဇ)။[جَوَائِزُ الْأَمْثَالِ]လူမျိုးတစ်မျိုးမှတစ်မျိုးသို့ လက်ဆင့်ကမ်းပြန့်ပွားသွားသော ဆိုရိုးစကား၊ သို့မဟုတ်ကဗျာလင်္ကာ။

[اَلْجَوَازُ] ❶ စိုက်ခင်း၊ သို့မဟုတ်တိရစ္ဆာန်ကိုတိုက်ကျွေးသည့်ရေ။ ❷ လမ်းခရီး၌ သောက်သုံးရန် ဆောင်ယူရသောရေ။ ❸ [جَوَازُ السَّفَرِ]နိုင်ငံကူးလက်မှတ်။(ဇ)[أَجْوِزَةٌ]။

[اَلْجَوْزُ] ❶ သစ်ကြားသီး။ ❷ အလယ်ဗဟို။[إِنَّهُ قَامَ فِي جَوْزِ اللَّيْلِ يُصَلِّي]သူသည် ညလယ်ယံ၌ ထ၍ ဆွလာတ်ဝတ်ပြုသည်။ ❸ အဓိကအစိတ်အပိုင်း၊ အများပိုင်း။ ❹ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးများသည့် လှပသောသစ်တစ်မျိုး။ ❺ [جَوْزُ الْهِنْدِ]အုန်းသီး။ ❻ [جَوْزُ الْقَيْءِ]ခပေါင်းပင်။ ❼ [جَوْزُ الطِّيبِ]ဇာတိပ္ဖိုလ်သီး။ ❽ [جَوْزُ الْقَزِّ]ပိုးအိမ်။(ဇ)[أَجْوَازٌ]။

[اَلْجَوْزَاءُ] မေထုံရာသီ။

[اَلْجَوْزَةُ] ❶ သစ်ကြားသီး။ ❷ ရေတစ်မော့၊ ရေတစ်မှုတ်။ ❸ ခရီးစခန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား သောက်သုံးရန်ဆောင်ယူသည့်ရေ။

(၆) အဝါရောင်စပျစ်သီးတစ်မျိုး။

[اَلْجِيْزُ] (၁) လူအုပ်စုတစ်စု နေထိုင်သည့်နေရာ။[نَزَلْنَا جِيْزَ بَنِى فُلَانٍ]ကျွန်ုပ်တို့သည် အနီးပုဂ္ဂိုလ်၏သားမြေးများနေထိုင်ရာအရပ်၌ စခန်းချခဲ့ကြသည်။ (၂) လျှိုကမ်းပါး။

[اَلْجِيْزَةُ] (၁) ခရီးစရိတ်။ (၂) ထောင့်၊ ရှုထောင့်၊ ဘက်။ (၃) လျှိုကမ်းပါး။(ج)[جِيَزٌ]-[جِيْزٌ]။

[اَلْمَجَازُ] (၁) ဖြတ်ကူးသည့်နေရာ။ (၂) စကားလုံး၏ မူလအဓိပ္ပါယ်ကိုမယူဘဲ အခြားအဓိပ္ပါယ်တစ်ခုကို ယူ၍ပြောသောစကား။

[اَلْمَجَازَةُ] (၁) [مَجَازَةُ النَّهْرِ]မြစ်ကူးတံတား။ (၂) [اَرْضٌ مَجَازَةٌ]သစ်ကြားပင်ပေါ်များသောဒေသ။ (၃) ဖြတ်ကူးသည့်နေရာ။

[اَلْمُجِيْزُ] တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ကိစ္စအဝဝကို တာဝန်ယူရသူ။

✿ [جَاسَ ـُ] (၁) ဝင်လိုက်ထွက်လိုက်လုပ်သည်။ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ် လုပ်သည်။ အကြိမ်ကြိမ်လုပ်သည်။ (၂) [ـ خِلَالَ الدِّيَارِ](အိမ်များသို့)ဝင်ရောက်၍ ဖျက်ဆီးမွှေနှောက်သည်။ ﴿فَجَاسُوْا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾သို့ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့သည် အိမ်များသို့ ဝင်ရောက်ကြ၍ ဖျက်ဆီးမွှေနှောက်ခဲ့ကြသည်။ (၃) [ـ الْحَارِسُ](အစောင့်)ည၌ အိမ်များအကြား လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုသည်။ (၄) [ـ الشَّيْءَ](တစ်စုံတစ်ရာကို)အသည်းအသန် မွှေနှောက်ရှာဖွေသည်။ (၅) ခြေဖြင့် နင်းနယ်သည်။ (၆) ခွကျော်သွားသည်။[جَاءَ يَجُوْسُ النَّاسَ]သူ ရောက်လာပြီး လူတွေကို ကျော်ခွသွားတယ်။

[جَوْسٌ - جَوْسَانٌ]
(၁) ဝင်လိုက်ထွက်လိုက်လုပ်ခြင်း။ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ်လုပ်ခြင်း။ အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ခြင်း။ (၂) (အိမ်များသို့)ဝင်ရောက်၍ ဖျက်ဆီးမွှေနှောက်ခြင်း။ (၃) (အစောင့်)ည၌ အိမ်များအကြား လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုခြင်း။ (၄) (တစ်စုံတစ်ရာကို)အသည်းအသန် မွှေနှောက်ရှာဖွေခြင်း။ (၅) ခြေဖြင့် နင်းနယ်ခြင်း။ (၆) ခွကျော်သွားခြင်း။

[اِجْتَاسَ] (၁) ဝင်လိုက်ထွက်လိုက်လုပ်သည်။ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ် လုပ်သည်။ အကြိမ်ကြိမ်လုပ်သည်။ (၂) (တစ်စုံတစ်ရာကို)အသည်းအသန် မွှေနှောက်ရှာဖွေသည်။

[جَاسَى] ရန်ပြုသည်။ ရန်လုပ်သည်။

[اَلْجَوَّاسُ] (၁) လူအများထံ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်သူ။ ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးသူ။ (၂) ခြင်္သေ့။

[اَلْجَوْسَةُ] [جَوْسَةُ النَّاظِرِ]စူးရဲသောအကြည့်။

✿ [اَلْجَوْسَقُ] (၁) နန်းတော်။ (၂) ခံတပ်။ (ج) [جَوَاسِقُ - جَوَاسِيْقُ]။

✿ [جَاشَ ـُ] ည၌ တစ်ညလုံး ခရီးသွားသည်။

[جَوْشٌ] ည၌ တစ်ညလုံး ခရီးသွားခြင်း။

[تَجَوَّشَ] (၁) [ـ اللَّيْلُ](ည၏)အချိန်တစ်ချိန်ကုန် ဆုံးသွားသည်။ (၂) [ـ فُلَانٌ]အနည်းငယ်ပိန် ခြိုးလာသည်။ (၃) [ـ فِى الْاَرْضِ]နယ်မြေသို့ ဝင်ရောက်လာသည်။

[اَلْجُوْشُ] (၁) ရင်ဘတ်။ (၂) ခါး။ ခါးလယ်ပိုင်း။ (၃) ည၏အချိန်တစ်ချိန်။

✿ [اَلْجَوْشَنُ] ရင်ဘတ်။

[اَلْجُوْشَنُ] (၁) ရင်ဘတ်။ (၂) သံချပ်အင်္ကျီ။(ج)

[جَوَاشِنُ]။

✿ [جَاظَ ـُ] မောက်မာဝင့်ကြွားစွာ လမ်းလျှောက်သည်။

[جَوْظٌ۔جَوَظَانٌ] မောက်မာဝင့်ကြွားစွာ လမ်းလျှောက်ခြင်း။

[اَلْجَوَّاظُ] မောက်မာသူ။ ဝင့်ကြွားသူ။ ဘဝင်မြင့်သူ။

[اَلْجَوَّاظَةُ] အလွန်မောက်မာသူ။ အလွန်ဝင့်ကြွားသူ။ အလွန်ဘဝင်မြင့်သူ။

[جَوَّظَ] ❶ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည်။ ❷ ပြေးသည်။ ❸ စိတ်ဆတ်သည်။ ဒေါသဖြစ်လွယ်သည်။

[اَلْجَوَاظُ] စိတ်ဆတ်သောသူ။

[اَلْجَوَّاظُ] ❶ စိတ်ဓါတ်ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သူ။ ❷ အစားကျူးသူ။ အစားကြီးသူ။

✿ [جَاعَ ـُ] ❶ ဆာလောင်ငတ်မွတ်သည်။ ❷ [ـ اَلْحَيُّ](လူနေရပ်ကွက်)လူသူကင်းမဲ့၍ အစာရေစာခေါင်းပါးသည့်နေရာ ဖြစ်သွားသည်။ ❸ [ـ اِلَيْهِ]စွဲလန်းတတ်မက်သည်။

[جَوْعٌ ۔ جَوْعَةٌ ۔ مَجَاعَةٌ] ❶ ဆာလောင်ငတ်မွတ်ခြင်း။ ❷ (လူနေရပ်ကွက်)လူသူကင်းမဲ့၍ အစာရေစာခေါင်းပါးသည့်နေရာ ဖြစ်သွားခြင်း။ ❸ စွဲလန်းတတ်မက်ခြင်း။

[جَائِعٌ] ❶ ဆာလောင်ငတ်မွတ်သော(သူ)။ [بَطْنُهُ جَائِعٌ وَوَجْهُهُ مُدْهُوْنٌ]သူ့ဗိုက်က ဆာလောင်နေတယ်။ သူ့မျက်နှာမှာတော့ ဆီစွတ်ထားတယ်။(မိမိ၌မရှိသော အရည်အချင်းကို ရှိသယောင် ပြုမူပြောဆိုတတ်သူအား ရည်ညွှန်းပြောဆိုရသောစကား။ ❷ လူသူကင်းမဲ့၍ အစာရေစာခေါင်းပါးသည့် နေရာ။ ❸ စွဲလန်းတတ်မက်သော(သူ)။(ج)[جُيَّعٌ ۔ جُوَّعٌ ۔ جِيَاعٌ]။[جَائِعَةٌ](م)။[جَوَائِعُ](ج)။

[جَوْعَانُ] ဆာလောင်ငတ်မွတ်သော(သူ)။ (ج) [جِيَاعٌ ۔ جَيَاعَى]။

[اَجَاعَ] အငတ်ထားသည်။ အစာရေစာဖြတ်ထားသည်။[اَجَاعَ قِدْرَهُ]သူ့အိုးကို အငတ်ထားသည်။(သူ့ကို အငတ်ထားသည်။)

[جَوَّعَ] အငတ်ထားသည်။ အစာရေစာဖြတ်ထားသည်။[جَوِّعْ كَلْبَكَ يَتْبَعْكَ]မင်းရဲ့ ခွေးကို အငတ်ထားပါ၊ ဒါမှ မင်းနောက်ကို တကောက်ကောက်လိုက်လိမ့်မယ်။(လိုတာရှိမှ မိမိနှင့်ဆက်ဆံသောသူအား လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းမပေးဘဲ ထားရန် ပြောဆိုရသောဆိုရိုးစကား။)

[تَجَوَّعَ] အစာအငတ်ခံသည်။ ဗိုက်အပြည့်မစားဘဲနေသည်။ အနည်းအကျဉ်းသာစား၍ ဆာလောင်သည်။

• [اِسْتَجَاعَ] အချိန်တိုင်း တစ်ခုပြီးတစ်ခုစားသည်။ ခဏခဏ စားသည်။

[اَلْجُوْعُ] ဆာလောင်ငတ်မွတ်မှု။ ﴿اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوْعٍ﴾ထိုအရှင်မြတ်သည် ၎င်းတို့အား ဆာလောင်ငတ်မွတ်မှုမှ ကင်းဝေးရန် ကျွေးမွေးတော်မူ၏။

[اَلْمَجَاعُ] ဗိုက်တစ်ဆာခရီးအကွာအဝေး။ (ဗိုက်ပြည့်နေသူတစ်ဦး ဗိုက်ဆာသည့်အချိန်၌ ရောက်ရှိသော ခရီးအကွာအဝေး။)

[اَلْمَجَاعَةُ] အငတ်ဘေး။ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု။(ج) [مَجَائِعُ]။

[اَلْمَجْوَعَةُ] အငတ်ဘေး။ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု။(ဇ)[مَجَائِعُ]။

[اَلْمُجَوَّعَةُ] အငတ်ဘေး။ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု။(ဇ)[مَجَائِعُ]။

✿ [جَافَ ـُ] ❶ ဝမ်းဗိုက်ကို ထိမှန်သည်။ အလယ်တည့်တည့်ကို ထိမှန်သည်။ ❷ [ـالصَّيْدَ](သားကောင်ကို)မြားဖြင့် ဝမ်းဗိုက်ကို ထိမှန်စေသည်။[جَافَ فُلَانًا بِطَعْنَةٍ]သူ့ဗိုက်ကို လှံဖြင့် ထိုးသည်။[جَافَتِ الطَّعْنَةُ فُلَانًا]ထိုးချက်က သူ့ဗိုက်ကို ထိမှန်သည်။ ❸ [ـالدَّوَاءُ فُلَانًا](ဆေး)ဗိုက်ထဲသို့ ဝင်သွားသည်။

[جَوْفٌ] ❶ ဝမ်းဗိုက်ကို ထိမှန်ခြင်း။ အလယ်တည့်တည့်ကို ထိမှန်ခြင်း။ ❷ (သားကောင်၏)ဝမ်းဗိုက်ကို မြားဖြင့်ထိမှန်စေခြင်း။ ❸ (ဆေး)ဗိုက်ထဲသို့ ဝင်သွားခြင်း။

[جَائِفٌ] ❶ ဝမ်းဗိုက်ကို ထိမှန်သော(သူ၊ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်)။ အလယ်တည့်တည့်ကို ထိမှန်သော(အရာ)။ ❷ (သားကောင်၏)ဝမ်းဗိုက်ကို မြားဖြင့်ထိမှန်စေသော(သူ)။ ❸ ဗိုက်ထဲသို့ ဝင်သွားသော(ဆေး)။(မ)[جَائِفَةٌ]။ ﴿فِى الْجَائِفَةِ ثُلُثُ الدِّيَةِ﴾ဝမ်းဗိုက် ထိခိုက်နာကျင်စေမှု၌ အသက်လျှော်ကြေး၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို ပေးဆောင်စေ။

[جَوِفَ ـَ] ❶ ဝမ်းတွင်းပိုင်းဖြစ်သည်။ အခေါင်းပေါက်ဖြစ်သည်။ ❷ ဟောင်းလောင်းဖြစ်သည်။ ❸ အလယ်တည့်တည့်ကို ထိမှန်သည်။ ❹ ဝမ်းတွင်းပိုင်းကျယ်သည်။ အတွင်းဘက် အဝန်းအဝိုင်းကျယ်သည်။

[جَوَفٌ] ❶ ဝမ်းတွင်းပိုင်းဖြစ်ခြင်း။ အခေါင်းပေါက်ဖြစ်ခြင်း။ ❷ ဟောင်းလောင်း ဖြစ်ခြင်း။ ❸ အလယ်တည့်တည့်ကို ထိမှန်ခြင်း။ ❹ ဝမ်းတွင်းပိုင်းကျယ်ခြင်း။ အတွင်းဘက် အဝန်းအဝိုင်းကျယ်သည်။

[اَجْوَفُ] ❶ ဝမ်းတွင်းပိုင်းဖြစ်သော(အရာ)။ အခေါင်းပေါက်ဖြစ်သော(အရာ)။ ❷ ဟောင်းလောင်းသော(အရာ)။ ❸ အလယ်တည့်တည့်ကို ထိမှန်သော(အရာ)။ ❹ ဝမ်းတွင်းပိုင်းကျယ်သော(သူ၊ အရာ)။ အတွင်းဘက် အဝန်းအဝိုင်းကျယ်သော(အရာ)။(ဇ)[جُوْفٌ]။

[اَجَافَ] ❶ ဝမ်းဗိုက်ကို တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် ထိုးသည်။ ❷ [ـالْبَابَ](တံခါးကို)ဖွင့်ပြီးပြန်ပိတ်သည်။[اِنَّهُ دَخَلَ الْبَيْتَ وَ اَجَافَ الْبَابَ]သူ အိမ်ထဲသို့ဝင်၍ တံခါးကို ပြန်ပိတ်ခဲ့သည်။

[جَوَّفَ] ❶ [ـالشَّيْءَ]ဝမ်းတွင်းပိုင်း ပြုလုပ်သည်။ အတွင်း၌ ဟောင်းလောင်းပေါက် ဖေါက်သည်။ ❷ [ـالصَّيْدَ](သားကောင်ကို) မြားဖြင့် ဝမ်းဗိုက်ကို ထိမှန်စေသည်။

[اِجْتَافَ] ဝမ်းဗိုက်အတွင်းသို့ ဝင်သွားသည်။

[تَجَوَّفَ] ❶ [ـالشَّيْءُ]ဝမ်းတွင်းပိုင်းဖြစ်သည်။ အတွင်း၌ ဟောင်းလောင်းပေါက် ဖြစ်သွားသည်။ ❷ [ـالصَّيْدُ](သားကောင်) မြားဖြင့် ဝမ်းဗိုက်ကို ထိမှန်သည်။ ❸ ဝမ်းဗိုက်အတွင်းသို့ ဝင်သွားသည်။

[تَجَوَّفَ] ❶ [ـالشَّيْءُ]ဝမ်းတွင်းပိုင်းကျယ်သည်။ အတွင်း၌ရှိသော ဟောင်းလောင်းပေါက် ကျယ်သည်။[وِعَاءٌ مُسْتَجَافٌ]ကျယ်ဝန်းသောအိပ်။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာ၊ သို့မဟုတ်

❶ (မျက်နှာ)ရွဲ့စောင်းသော(သူ)၊ ရွဲ့စောင်းသော (မျက်နှာ)။

[جَوَّقَ] ❶ [ـ القَوْمَ عَلَيْهِ](သူ့ထံ)တစ်အော်စုရုံး ရောက်ရှိလာကြသည်။ ❷ [ـ القَوْمَ](လူအုပ်ကို)စုရုံးသည်၊ လူစုသည်။

[تَجَوَّقَ] ❶ လူစုမိသည်။ လူစုလူဝေးဖြစ်ရှိသွားသည်။ ❷ လူအုပ်စုတစ်စုကို စုရုံးသည်။

[اَلْجَوْقُ] လူအုပ်စု၊ လူစုလူဝေး၊ လူထုအစည်းအဝေး။(ج)[اَجْوَاقٌ]။

[اَلْجَوْقَةُ] လူအုပ်စု၊ လူစုလူဝေး၊ လူထုအစည်းအဝေး။(ج)[اَجْوَاقٌ]။

[اَلْمُجَوَّقُ] ပါးစောင်နှစ်ဘက် ရွဲ့စောင်းသူ။

✿ [جَالَ ـُ] ❶ [ـ التُّرَابُ](ဖုံ၊ မြေကြီး)လေတိုက်သဖြင့် လွင့်စင်ထကြွသည်။ ဖုံထသည်။ ❷ [ـ النِّطَاقُ](ခါးကြိုး)ချောင်သဖြင့် လှုပ်ရမ်း၍ တဝဲလိုက်ကျလိုက်ဖြစ်သည်။ ❸ [ـ فِى البِلَادِ](မြို့ရွာအနှံ့)လှည့်လည်သွားလာသည်။ ခြေဦးတည့်ရာသွားလာသည်။ ❹ [ـ القَوْمُ فِى الحَرْبِ] (တိုက်ပွဲ၌)ဆုတ်ခွါပြီးနောက် ပြန်လည်ရှေ့တိုးတိုက်ခိုက်သည်။ ❺ [ـ بِسَيْفِهِ](ဓါးဖြင့်)ဝှေ့ရမ်းကစားသည်။ ဓါးရေးပြသည်။ ❻ [ـ الاَمْرُ فِى نَفْسِهِ](စိတ်ထဲ၌ ကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာ)ဇဝေဇဝါဖြစ်သည်။ နဝေတိမ်တောင်ဖြစ်သည်။ သို့လောသို့လော ဖြစ်သည်။ ရှေ့တိုးရကောင်းနိုး၊ နောက်ဆုတ်ရကောင်းနိုးဖြစ်သည်။ ❼ [ـ الشَّىْءَ مِنْ غَيْرِهِ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ရွေးထုတ်ယူသည်။ ရွေးကောက်သည်။

[جَوْلٌ ـ جَوْلَةٌ ـ جَوَلَانٌ ـ جُئُوْلٌ] ❶ (ဖုံ၊ မြေကြီး)လေတိုက်သဖြင့် လွင့်စင်ထကြွခြင်း။ ဖုံထခြင်း။

တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)အဝန်းအဝိုင်းကြီးသောအရာ၊ ခေါင်းပေါက်ဖြစ်နေသောအရာ၊ ဝမ်းဗိုက်ကြီးသောသူအဖြစ် တွေ့ရသည်။

[اَلْاَجْوَفَانِ] ဝမ်းဗိုက်နှင့်အရှက်အင်္ဂါ။

[اَلتَّجْوِيْفُ] အတွင်း၌ ဟောင်းလောင်းဖြစ်နေခြင်း။ ဝမ်းတွင်းခေါင်း။(ج)[تَجَاوِيْفُ]။

[اَلْجَائِفُ] လက်မောင်းရင်းရှိအကြော။(ج)[جَوَائِفُ]။

[اَلْجَائِفَةُ] အလွန်ကြီးမားသော ချို့ယွင်းချက်၊ အပြစ်အနာအဆာ။

[اَلْجُوَافُ] ဝမ်းလျှောခြင်း၊ ဝမ်းပျက်ခြင်းဝေဒနာ။

[اَلْجَوَافَةُ] ❶ ငါးတစ်မျိုး။(ج)[جُوَافٌ]။ ❷ မလကာသီး။

[اَلْجَوْفُ] ❶ ဝမ်းဗိုက်။ ❷ အတွင်းပိုင်း၊ ဟောင်းလောင်းပေါက်။ ❸ အတွင်းရှိ အဝန်းအဝိုင်း။ ❹ [جَوْفُ اللَّيْلِ]ညဉ့်၏နောက်ပိုင်းသုံးပုံတစ်ပုံအချိန်။ ❺ [جَوْفُ الاَرْضِ]ချိုင့်ဝှမ်း။ ❻ လျှိုမြောင်။(ج)[اَجْوَافٌ]။

[اَلْمُجْوَفُ] ❶ ဝမ်းတွင်းခေါင်း ကျယ်သောသူ။ ❷ အတွင်းပိုင်း၊ ဟောင်းလောင်းပေါက်ကျယ်သောအရာ။ အတွင်းရှိ အဝန်းအဝိုင်းကျယ်သောအရာ။

[اَلْمُجَوَّفُ] [رَجُلٌ مُجَوَّفٌ]သတ္တိကြောင်သူ။

✿ [جَوِقَ ـَ] ❶ လည်ပင်း တုတ်ခိုင်သည်။ ❷ [ـ الوَجْهُ](မျက်နှာ)ရွဲ့စောင်းသည်။

[جَوَقٌ] ❶ လည်ပင်း တုတ်ခိုင်ခြင်း။ ❷ (မျက်နှာ)ရွဲ့စောင်းခြင်း။

[اَجْوَقُ] ❶ လည်ပင်း တုတ်ခိုင်သော(သူ)။

လုပ်သည်။ ❻ [۔القومُ الرَّأيَ بينهم]အချင်းချင်း အမြင်ဖလှယ်သည်။

[جَاوَلَ] ဆုတ်လိုက်တက်လိုက်၊ ပူးလိုက်ခွါလိုက်လုပ်သည်။

[جَوَّلَ] [۔البلادَ](အမြို့မြို့အနယ်နယ်ကို) အကြိမ်ကြိမ် ခရီးလှည့်လည်သွားလာသည်။

[تَجَوَّلَ۔ تَجوالاً] (အမြို့မြို့အနယ်နယ်သို့)အကြိမ်ကြိမ် ခရီးလှည့်လည်သွားလာခြင်း။

[اِجتَالَ] ❶ [۔في البلادَ](အမြို့မြို့အနယ်နယ်သို့)အကြိမ်ကြိမ် ခရီးလှည့်လည်သွားလာသည်။ ❷ [۔الشيءَ من غيره](တစ်စုံတစ်ရာကို)ရွေးထုတ်ယူသည်။ ရွေးကောက်သည်။ ❸ [۔القومَ](၎င်းတို့ကို)ဦးတည်ချက် ပြောင်းလဲစေသည်။ ❹ [۔الشيطانُ فلانًا](ယှိုင်တွာန်မိစ္ဆာက တစ်စုံတစ်ဦးကို)သွေးဆောင်ဖျားယောင်း၍ လမ်းမှား၌ နစ်မွန်းစေသည်။

﴿اِنّي خلقتُ عبادي حُنفاءَ فاجتالهم الشيطانُ﴾ ငါအရှင်မြတ်သည် ငါအရှင်၏ကျွန်များကို အမှန်တရားဘက်ယိမ်းသောသူတော်ကောင်းတို့၏ဗီဇဖြင့် ဖန်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်။ စင်စစ် ယှိုင်တွာန်က ၎င်းတို့အားသွေးဆောင်ဖျားယောင်း၍လမ်းမှားစေခဲ့သည်။ ❺ [۔الماشيةَ] (တိရစ္ဆာန်ကို)မောင်းနှင်၍သွားသည်။

[جَوَّلَ] ❶ [۔البلادَ](အမြို့မြို့အနယ်နယ်ကို)အကြိမ်ကြိမ် ခရီးလှည့်လည်သွားလာသည်။ ❷ [۔التراب](ဖုံ)ထသည်။

[تَجَاوَلَ] [۔في الحرب](တိုက်ပွဲ၌)တက်လိုက်ဆုတ်လိုက်၊ ပူးလိုက်ခွါလိုက် တိုက်ခိုက်သည်။

[للباطلِ جولةٌ ثمّ يضمحلُّ]အမှားဟူသည် အစပထမ၌ လှုပ်ရှားထကြွမှုရှိသော်လည်း အဆုံး၌ ပျောက်ပျက်သွားသည်သာဖြစ်၏။ ❷ (ခါးကြိုး)ချောင်သဖြင့် လှုပ်ရမ်း၍တင်လိုက်ကျလိုက်ဖြစ်ခြင်း။ ❸ (မြို့ရွာအနှံ့)လှည့်လည်သွားလာခြင်း။ ခြေဦးတည့်ရာ သွားလာခြင်း။ ❹ (တိုက်ပွဲ၌)ဆုတ်ခွါပြီးနောက် ပြန်လည်ရှေ့တိုး တိုက်ခိုက်ခြင်း။ ❺ (ဓါးဖြင့်)ဝှေ့ရမ်းကစားခြင်း။ ဓါးရေးပြခြင်း။ ❻ (စိတ်ထဲ၌ ကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာ)ဇဝေဇဝါဖြစ်ခြင်း။ နဝေတိမ်တောင်ဖြစ်ခြင်း။ သို့လောသို့လော ဖြစ်ခြင်း။ ရှေ့တိုးရကောင်းနိုး၊ နောက်ဆုတ်ရကောင်းနိုးဖြစ်ခြင်း။ ❼ (တစ်စုံတစ်ရာကို) ရွေးထုတ်ယူခြင်း။ ရွေးကောက်ခြင်း။

[اَجَالَ] ❶ [۔التُّراب](ဖုံ၊ မြေကြီးကို) လွင့်စင်ထကြွစေသည်။ ဖုံထစေသည်။ ❷ [۔النِّطاقَ](ခါးကြိုးကို)ချောင်၍ လှုပ်ရမ်းစေသည်။ ❸ [۔في البلادِ](မြို့ရွာအနှံ့)လှည့်လည်သွားလာစေသည်။ ❹ [۔القومَ في الحرب] (တိုက်ပွဲ၌)ဆုတ်ခွါပြီးနောက် ပြန်လည်ရှေ့တိုး တိုက်ခိုက်စေသည်။ ❺ [۔بسيفه](ဓါးဖြင့်) ဝှေ့ရမ်းကစားနိုင်သည်။ ဓါးရေးပြနိုင်သည်။ ❻ [۔الأمرَ في نفسه](စိတ်ထဲ၌ ကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာကို)ဇဝေဇဝါဖြစ်စေသည်။ နဝေတိမ်တောင် ဖြစ်စေသည်။ သို့လောသို့လော ဖြစ်စေသည်။ ရှေ့တိုးရကောင်းနိုး၊ နောက်ဆုတ်ရကောင်းနိုးဖြစ်စေသည်။ ❼ လည်ပတ်စေသည်။ လှည့်လည်စေသည်။ ❽ [۔جائلته] (မိမိ၏ကိစ္စကို)နောက်တွန့်ခြင်းမရှိဘဲ ဆက်

[اِستَجَالَ] ❶ [ـ الرِّيحُ السَّحَابَ](လေက မိုး တိမ်ကို)သယ်ဆောင်၍ တစ်စစီ ကွဲပြတ်လွင့် စင်စေသည်။ ❷ [ـ فُلَانٌ السَّحَابَ](လေက မိုး တိမ်ကို)သယ်ဆောင်၍ တစ်စစီ ကွဲပြတ်လွင့် စင်သွားသည်ကို မြင်တွေ့သည်။ ❸ [ـهُ الشَّيطَانُ](ယှိုင်တွာန်မိစ္ဆာက တစ်စုံ တစ်ဦးကို)သွေးဆောင်ဖျားယောင်း၍ လမ်း မှား၌ နစ်မွန်းစေသည်။ ❹ [ـ الْمَاشِيَةَ](တိ ရစ္ဆာန်ကို)မောင်းနှင်၍သွားသည်။

[اَلْجَالُ] ❶ နံရံ၊ နံဘေး၊ ဘောင်။(ရေတွင်း ၏အတွင်းနံရံ၊ လှိုဏ်ကမ်းပါး၊ တောင်စောင်းစ သည်။) ❷ ဆုံးဖြတ်ချက်။ အနိုင်အမာ ယူဆ ချက်။ အမြင်။ အတွေးအခေါ်။(ဌ)[اَجوَالٌ]။

[جَوَالٌ] အိပ်ပျော်လျက် လမ်းလျှောက်တတ် သောအကျင့်။

[اَلْجَوْلُ] ❶ လေတိုက်ခတ် သယ်ဆောင် သွားသည့် မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်ရှိ ဖုံ မြေကြီး၊ အမှိုက်စသည်။ ❷ ထူသော ကျမ်းငယ်။ ❸ တိ ရစ္ဆာန်အုပ်။(ကျွဲအုပ်၊ နွားအုပ်စသည်။)(ဌ) [اَجوَالٌ-جُوْلٌ]။

[اَلْجُوْلُ] ❶ နံရံ၊ နံဘေး၊ ဘောင်။(ရေတွင်း ၏အတွင်းနံရံ၊ လှိုဏ်ကမ်းပါး၊ တောင်စောင်းစ သည်။) ❷ ဆုံးဖြတ်ချက်။ အနိုင်အမာ ယူဆ ချက်။ အမြင်။ အတွေးအခေါ်။ ❸ လေတိုက် ခတ် သယ်ဆောင်သွားသည့် မြေမျက်နှာပြင် ပေါ်ရှိ ဖုံ မြေကြီး၊ အမှိုက်စသည်။ ❹ တိရစ္ဆာန် အုပ်။(ကျွဲအုပ်၊ နွားအုပ်စသည်။) ❺ ရေတွင်းကို အုတ်သို့မဟုတ်ကျောက်စီရန် ရေတွင်းအောက် ခြေ၌ချထားသော ကျောက်တုံး။ ❻ အသိ ညာဏ်၊ ဆင်ခြင်တုံတရား။(ဌ)[اَجوَالٌ]။

[اَلْجَوْلَانُ] လေတိုက်ခတ် သယ်ဆောင်သွား သည့် မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်ရှိ ဖုံ မြေကြီး၊ အမှိုက် စသည်။

[اَلْجَوْلَانِيُّ] ❶ [رَجُلٌ جَوْلَانِيٌّ]သူစိမ်း၊ သူ ကျက်မရွေး အားလုံး၏အကျိုးကို ဆောင် တတ်သူ။ ❷ လေတိုက်ခတ်သဖြင့် ဖုံထသော နေ့၊ သဲမုန်တိုင်းထန်သောနေ့။

[اَلْجَوَّالَةُ] အမြဲမပြတ်အနယ်နယ်သို့ လှည့်ပတ် သွားလာသောအုပ်စု၊ ခြေလျင်လှည့်လာရေး ခရီး သွားအုပ်စု။

[اَلْجَوِيلُ] လေတိုက်သဖြင့် လွင့်ပါးသော(သစ် ရွက်၊ သဲ၊ ဖုံစသည်။)

[اَلْمَجَالُ] ❶ သွားလာသည့်နေရာ။ ❷ ပြုလုပ် နေသည့် အမှုကိစ္စ။[لَمْ يَبْقَ لَهُ مَجَالٌ فِي هٰذَا الْاَمْرِ]။ ဒီကိစ္စမှာ သူ သွားစရာနေရာ မရှိတော့ဘူး။ (သူ ဘေးကြပ်နံကြပ်ဖြစ်နေပြီ။)

[اَلْمِجْوَلُ] ❶ အိမ်နေအဝတ်။ ❷ ဘေးကင်း ရန် ရည်ရွယ်လျက် လည်ပင်း၌ ချိတ်ဆွဲရသော အဆောင်၊ လက်ဖွဲ့စသည်။ ❸ ခြေကျင်း။ (လက်ကောက်ကဲ့သို့ အမျိုးသမီးများ ခြေ၌ ဝတ်ဆင်ရသော ကွင်း။) ❹ သံခမောက်။ ❺ ငွေ။ ❻ လည်ဆွဲ၊ ဘယက်စသည်တို့၌ တပ်ဆင်ရသော ငွေသားဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် လခြမ်း။ ❼ မြင်းကျား။(ဌ)[مَجَاوِلُ]။

✿ [اَلْجَوَالِقُ] သားမွေး၊ သိုးမွေးစသည်တို့ဖြင့် ယက်လုပ်ထားသောအိပ်။(ယင်းအိပ်ကို အများ က[شُوَالٌ]ဟုလည်းခေါ်ကြသည်။) (ဌ) [جَوَالِقُ-جَوَالِيقُ]။

✿ [جَامَ ـُ] အကောင်းကိုဖြစ်စေ၊ အဆိုးကိုဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ရာကို ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။
[جَوْمٌ] အကောင်းကိုဖြစ်စေ၊ အဆိုးကိုဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ရာကို ရှာဖွေဆည်းပူးခြင်း။
[اَلْجَامُ] ငွေဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော သောက်ရေခွက်။ ငွေပန်းကန်။[صَبَّ عَلَيْهِ جَامَهُ]သူ့ခွက်ကို သူ့အပေါ် လောင်းချသည်။ စိတ်ဆိုးဒေါသဖြစ်သည်။(ج)[جَامَاتٌ ـ اَجْوَامٌ ـ جُوْمٌ]။
[اَلْجَامَةُ] ငွေဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော သောက်ရေခွက်။ ငွေပန်းကန်။(ج)[جَامَاتٌ ـ جَامٌ]။
[اَلْجَوْمُ] ကိစ္စတစ်ခုအတွက် စုဝေးကြသော လူထု။

✿ [جَانَ ـُ] မည်းနက်သည်။
[جَوْنٌ ـ جُوْنَةٌ] မည်းနက်ခြင်း။
[اَلْجَوْنُ] ❶ အနက်ရောင်၊ မည်းနက်သော အရာ။ ❷ အဖြူရောင်၊ ဖြူသောအရာ။ ❸ အလင်းရောင်။ ❹ အမှောင်ထု။ ❺ အနီရောင်နှင့် ရောနှောနေသောအနက်ရောင်။ နီညိုရောင်။ (ج)[جُوْنٌ]။ ❻ ငှက်လေး၏အစွန်း၊ အဖျား။
[اَلْجَوْنَاءُ] ❶ နေ။ ❷ အိုး၊ ခွက်။ ❸ မည်းနက်သောကုလားအုတ်မ။
[اَلْجَوْنَةُ] ❶ နေ။ ❷ ရေအိုး။
[اَلْجُوْنَةُ] ❶ တောင်ပူစာ၊ ကုန်းမြင့်။ ❷ ရေမွှေးပုလင်းသို့မဟုတ်ရေမွှေးဗူး။(ج)[جُوَنٌ]။
[اَلْجَوَّانِيُّ] ကြည့်[جوو]။
[اَلْجُوْنِيُّ] ❶ အနက်ရောင်၊ မည်းနက်သော အရာ။ ❷ ရင်ဘတ်နှင့် အတောင်၌အနက်ရောင်ရှိပြီး သဲကန္တာရ၌ ရှင်သန်ပေါက်ပွားသော ခိုနှင့်သဏ္ဌာန်တူသော ငှက်တစ်မျိုး။

✿ [جَاهَ ـُ] မျက်နှာချင်းဆိုင် လာရောက်ဒုက္ခပေးသည်။ ပြဿနာကို ယူလာသည်။ ပြဿနာဖြင့် တွေ့ဆုံသည်။
[جَوْهٌ] မျက်နှာချင်းဆိုင် လာရောက်ဒုက္ခပေးခြင်း။ ပြဿနာကို ယူလာခြင်း။ ပြဿနာဖြင့် တွေ့ဆုံခြင်း။
[تَجَوَّهَ] ❶ မိမိကိုယ်ကို ကြီးကျယ်သည်ဟု မှတ်ယူသည်။ ❷ မိမိ၌မရှိသောဂုဏ်ကို ရှိသယောင် လုပ်ပြသည်။
[اَلْجَاهُ] ❶ ဂုဏ်။ ❷ အခေါင်အယောင် ပကာသန။ ❸ အခွင့်အတန်းမြင့်မားမှု။

✿ [اَلْجَوْهَرُ] ❶ ပင်ကိုယ်အရည်အသွေး။ ပင်ကိုယ် သဘာဝ။ ❷ အနှစ်သာရ။ ❸ ကျောက်မျက်ရတနာ။ ❹ အခြားအရာပေါ်၌ တည်မှီနေခြင်းမရှိဘဲ ပင်ကိုယ်သဘောကိုဆောင်လျက် တည်ရှိနေသော ဝတ္ထုပစ္စည်း။(ج)[جَوَاهِرُ]။
[اَلْجَوْهَرِيُّ] ❶ ကျောက်မျက်များကို အရည်အသွေးဖေါ်သူ။ ကျောက်သွေးသူ။ ❷ ကျောက်ကုန်သည်။

✿ [جَوِيَ ـَ] ❶ ရင်ဘတ်အောင့်သည်။ ❷ စိတ်ကျဉ်းကြပ်သည်။ ❸ နာတာရှည်ရောဂါရသည်။ ❹ အချစ်သို့မဟုတ် ပူဆွေးမှုခံစားချက် ပြင်းထန်သည်။ ❺ [ـ الْمَاءُ](ရေ)အပုပ်နံ့ထွက်သည်။﴿فَتَجْوَى الْاَرْضُ مِنْ نَتْنِهِمْ﴾သို့ဖြင့် ကမ္ဘာမြေကြီးသည် ၎င်းတို့၏ပုပ်နေသော အလောင်းများကြောင့် အပုပ်နံ့ထွက်လိမ့်မည်။ ❻ [ـ الْبَلَدَ](မြို့ကို)မိမိနှင့် ရေမြေသဘာဝအံမဝင်ခွင်မကျဖြစ်သဖြင့် မနေချင်မထိုင်ချင်ဖြစ်

သည်။

[جَوِى] ❶ ရင်ဘတ်အောင့်ခြင်း။ ❷ စိတ်ကျဉ်းကြပ်ခြင်း။ ❸ နာတာရှည်ရောဂါရခြင်း။ ❹ အချစ်သို့မဟုတ် ပူဆွေးမှုခံစားချက် ပြင်းထန်ခြင်း။ ❺ (ရေ)အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။ ❻ (မြို့ကို)မိမိနှင့်ရေမြေသဘာဝ အံမဝင်ခွင်မကျဖြစ်သဖြင့် မနေချင်မထိုင်ချင်ဖြစ်ခြင်း။

[جَوٍ . جَوِى] ❶ ရင်ဘတ်အောင့်သော(သူ)။ ❷ စိတ်ကျဉ်းကြပ်သော(သူ)။ ❸ နာတာရှည်ရောဂါရသော(သူ)။ ❹ အချစ်သို့မဟုတ် ပူဆွေးမှုခံစားချက် ပြင်းထန်သော(သူ)။ ❺ (ရေ)အပုပ်နံ့ထွက်သော(သူ)။ ❻ (မြို့ကို)မိမိနှင့်ရေမြေသဘာဝ အံမဝင်ခွင်မကျဖြစ်သဖြင့် မနေချင်မထိုင်ချင်ဖြစ်သော(သူ)။

[جَاوَى] [ـالْإِبِلَ](ကုလားအုတ်ကို)ရေတိုက်ရန်ခေါ်သည်။

[جَوَّى] [ـالسِّقَاءَ](ရေပုံးကို)ဖာထေးသည်။

[اِجْتَوَى] ❶ [ـالطَّعَامَ](အစားအစာကို)မုန်းသဖြင့် မစားချင်မသောက်ချင်ဖြစ်သည်။ ❷ [ـالْبَلَدَ](မြို့ကို)မကြိုက်သဖြင့် မနေချင်မထိုင်ချင်ဖြစ်သည်။ ❸ [ـالْقَوْمَ](၎င်းတို့ကို)မုန်းသည်။

[اِسْتَجْوَى] [ـالْبَلَدَ](မြို့ကို)မကြိုက်သဖြင့် မနေချင်မထိုင်ချင်ဖြစ်သည်။

[اَلْجِوَاءُ] ❶ ကျယ်ဝန်းသော ချိုင့်ဝှမ်း။ ❷ အိမ်အတွင်းပိုင်းရှိ ကျယ်ဝန်းသည့်နေရာ။ ❸ ကရွတ်ခွေ။(အိုးတင်ရန်ပြုလုပ်ထားသော အောက်ခံအခင်း။)

[اَلْجِوَاءَةُ] ကရွတ်ခွေ။(အိုးတင်ရန်ပြုလုပ်ထားသော အောက်ခံအခင်း။)

[اَلْجَوُّ] ❶ ကျယ်ဝန်းသော မြေနိမ့်ချိုင့်ဝှမ်း။ ❷ အာကာသ။ လေဟာပြင်။ အာကာသဟင်းလင်းပြင်။ ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ ကောင်းကင်လေထု၌ ငှက်တိရစ္ဆာန်များ အမိန့်တော်ကို လိုက်နာလျက်ရှိကြသည်ကို ၎င်းတို့ မမြင်ကြသလော။ ❸ အတွင်းပိုင်း။ (ج)[جِوَاءٌ . أَجْوَاءٌ]။

[اَلْجَوَّةُ] ❶ ကျယ်ဝန်းသော မြေနိမ့်ချိုင့်ဝှမ်း။ ❷ ကြမ်းတမ်းသောမြေ။ ❸ အတွင်းပိုင်း။

[اَلْجُوَّةُ] ❶ ရေပုံး၌ဖာထေးထားသော အရာ။(ဖာထေးရာ၌ အသုံးပြုရသော သားရေစ၊ အဝတ်စ စသည်။) ❷ တောင်၌ရှိသော အပေါက်။

[اَلْجَوَّانِيُّ] အတွင်းဘက်ကျသောအပိုင်း။ အတွင်းပိုင်း။([اَلْبَرَّانِيُّ]အပြင်ဘက်ကျသော အပိုင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အဓိပ္ပါယ်။)
﴿إِنَّ لِكُلِّ امْرِئٍ جَوَّانِيًّا وَبَرَّانِيًّا فَمَنْ أَصْلَحَ جَوَّانِيَّهُ أَصْلَحَ اللّٰهُ بَرَّانِيَّهُ﴾ လူတိုင်း၌ အတွင်းပိုင်း 'စိတ်ပိုင်း'နှင့် အပြင်ပိုင်း'ရုပ်ပိုင်း'ဟူ၍ရှိ၏။ မည်သူမဆို မိမိ၏အတွင်းပိုင်း'စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ'ကို ကောင်းအောင်ပြုပြင်လျှင် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် ထိုသူ၏အပြင်ပိုင်း'ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ'ကို ပြုပြင်ပေးတော်မူမည်။

✿ [جَاءَ ـِ] ❶ ရောက်ရှိလာသည်။ လာသည်။ ❷ [ـبِالشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာကို)ယူဆောင်လာသည်။ ❸ [ـالْغَيْثُ]မိုးရွာသည်။ ❹

[ـ الأَمْرُ] ဖြစ်ပျက်သည်။ ❺ [ـ الأَمْرَ] ပြုမူသည်။

[جَيْئٌ - مَجِيءٌ - جَيْئَةٌ] ❶ ရောက်ရှိလာခြင်း။ လာခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာကို)ယူဆောင်လာခြင်း။ ❸ မိုးရွာခြင်း။ ❹ ဖြစ်ပျက်ခြင်း။ ❺ ပြုမူခြင်း။

[اَجَاءَ] ❶ [ـ فُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ခေါ်ဆောင်လာသည်။ ❷ [ـ فُلَانًا اِلَى كَذَا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တစ်စုံတစ်ရာဆီသို့)ရောက်ရှိစေသည်။ တွန်းပို့သည်။ ﴿فَاَجَائَهَا الْمَخَاضُ اِلَى جِذْعِ النَّخْلِ﴾ကလေးဖွားမြင်သည့်ဝေဒနာက သူမအား စွန်ပလွံပင်၏ပင်စည်သို့ တွန်းပို့ရောက်ရှိစေခဲ့သည်။ ❸ [ـتِ الْمَرْاَةُ ثَوْبَهَا عَلَى خَدَّيْهَا](အမျိုးသမီးမိမိ၏ အဝတ်ကို ပါးနှစ်ဘက်ပေါ်)ချတင်ထားသည်။ ❹ [ـ النَّعْلَ](ဖိနပ်ကို)သားရေစဖြင့် ဖာထေး၍ချုပ်သည်။

[جَايَا] ❶ [ـ فُلَانًا]အပြိုင်အဆိုင်လာရာ၌ သူ့ကို နိုင်သည်။ ❷ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မျက်နှာချင်းဆိုင်လာသည်။

[جَيَّا] [ـ الْقِرْبَةَ](ရေအိပ်ကို)ဖာထေးရာ၌ အသုံးပြုရသော သားရေစ၊ အဝတ်စစသည်ဖြင့် ချုပ်၍ဖာသည်။

[اَلْجَائِئَةُ] အနာမှထွက်လာသော သွေးပုပ်၊ ပြည်ပုပ် စသည်။

[اَلْجَيْئَةُ] ❶ အနာမှထွက်လာသော သွေးပုပ်၊ ပြည်ပုပ် စသည်။ ❷ ဖိနပ်ကို ဖာထေးရာ၌ အသုံးပြုရသော သားရေစ၊ အဝတ်စစသည်။ ❸ [جَيْئَةُ الْبَطْنِ]ချက်အောက်မှ အရှက်အင်္ဂါကြား ရှိ အစိတ်အပိုင်း။

[اَلْجِيئَةُ] လာရောက်သည့် အနေအထား၊ ပုံစံ။ [جِئْتَنَا جِيئَةً مُبَارَكَةً]အသင် ကျွန်ုပ်တို့ထံသို့ မင်္ဂလာရှိသော လာရောက်ခြင်းဖြင့် ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီ။

✿ [جَابَ ـِ] [ـ الْقَمِيصَ](အင်္ကျီကို)အိပ်ကပ်တပ်ဆင်သည်။

[جَيْبٌ] (အင်္ကျီကို)အိပ်ကပ် တပ်ဆင်ခြင်း။

[جَيَّبَ] [ـ الْقَمِيصَ](အင်္ကျီကို)အိပ်ကပ်တပ်ဆင်သည်။

[اَلْجَيْبُ] ❶ [جَيْبُ الْقَمِيصِ]အင်္ကျီကို ဝတ်ဆင်ရာ၌ ဦးခေါင်းလျှိုရသောအစိတ်အပိုင်း။ အင်္ကျီလည်ပင်း။ ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾သူမတို့သည် မိမိတို့၏ခြုံထည်များကို အင်္ကျီရင်ဘတ်များပေါ်သို့ ချထားကြရမည်။ ❷ အိပ်ကပ်။(ج)[جُيُوبٌ - جِيَابٌ]။

[نَاصِحُ الْجَيْبِ]သစ္စာရှိသောသူ။

[جَيْبُ الْاَرْضِ]မြေကြီးအတွင်းသို့ ဝင်သည့်နေရာ။

✿ [جَاحَ ـِ] [ـ اللّٰهُ الْقَوْمَ](အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းတို့ကို)အစအနမကျန်အောင် မြေလှန်ကွပ်မျက်၍ ပြစ်ဒဏ်ခတ်တော်မူသည်။

[جَيْحٌ - جَائِحَةٌ] (အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်က ၎င်းတို့ကို)အစအနမကျန်အောင် မြေလှန်ကွပ်မျက်၍ ပြစ်ဒဏ်ခတ်တော်မူခြင်း။

✿ [جَاخَ ـِ] [ـ السَّيْلُ الْوَادِيَ](ရေစီးက လျှိုမြောင်းရှိ)အပင်များကို တိုက်စားသွားသည်။

[جَيْخٌ] (ရေစီးက လျှို၊ မြောင်းရှိ)အပင်များကို တိုက်စားသွားခြင်း။

✿ [جَبِرَ ـَ] သေးသွယ်၍တိုသည်။ သေးနုတ်သည်။

[جَيْرٌ] သေးသွယ်၍တိုသည်။ သေးနုတ်ခြင်း။

[جَيَّرَ] (၁) သရွတ်ကိုင်သည်။ အင်္ဂတေကိုင်သည်။ (၂) [ـالْحَوْضَ] ရေကန်ကို နက်အောင်တူးသည်။

[اَلْجَائِرُ] ဒေါသကြောင့်၊ သို့မဟုတ် ဆာလောင်မှုကြောင့် လည်ချောင်း၌ခံစားရသော ခြောက်သွေ့ပူလောင်မှု။ အာခြောက်သည့် ဝေဒနာ။

[جَيْرِ] (၁) ဟုတ်ကဲ့။ ကောင်းပါပြီ။ (၂) အမှန်ပါပဲ။ တကယ်ပြောတာပါ။ [جَيْرِ لَا اَفْعَلُ] တကယ်ပါ၊ ကျွန်တော်မလုပ်တော့ဘူး။

[جَيْرَ] ဟုတ်ကဲ့၊ ကောင်းပါပြီ။

[اَلْجِيْرُ] မဖေါက်ထုံး၊ သရွတ်။

[اَلْجَيَّارُ] (၁) ဒေါသကြောင့်၊ သို့မဟုတ် ဆာလောင်မှုကြောင့် လည်ချောင်း၌ခံစားရသော ခြောက်သွေ့ပူလောင်မှု။ အာခြောက်သည့် ဝေဒနာ။ (၂) ထုံးပြုလုပ်သူ။ ထုံးရောင်းသူ။

[اَلْجِيْزُ] [ကြည့်[جوز]]။

[اَلْجِيْزَةُ] [ကြည့်[جوز]]။

✿ [جَاشَ ـِ] (၁) [ـالْمَاءُ](ရေ)တလိမ့်လိမ့် စီးဆင်းသည်။ (၂) [ـالْبَحْرُ](ပင်လယ်)လှိုင်းကြီးသည်။ လှိုင်းထန်သည်။ (၃) [ـالْوَادِى](လျှို ချောင်း)ရေလျှံသည်။ (၄) [ـالصَّدْرُ](ဒေါသ)ပြင်းထန်သည်။ (၅) [ـالْقِدْرُ](အိုး)ပွက်ပွက်ဆူသည်။ (၆) [ـالْحَرْبُ](တိုက်ပွဲ)ပြင်းထန်လာသည်။ (၇) [ـتِ الْعَيْنُ](မျက်လုံး)မျက်ရည်လျှံကျသည်။ (၈) [ـتِ النَّفْسُ](စိတ်)ခြောက်ခြားသည်။ (၉) [ـالْمِيزَابُ](ရေတံလျှောက်)ရေတလဟော စီးကျသည်။ (၁၀) [ـالْفَرَسُ](မြင်း)ခုန်ပေါက်သည်။ (၁၁) [ـتْ نَفْسُهُ](စိတ်)ပြို့အန်ချင်စိတ်ဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ သို့မဟုတ် ပူဆွေးသောကကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားသည်။ (၁၂) စိတ်ဝင်စားသည်။

[جَيْشٌ - جُيُوشٌ - جَيَشَانٌ] (၁)(ရေ)တလိမ့်လိမ့် စီးဆင်းခြင်း။ (၂)(ပင်လယ်)လှိုင်းကြီးခြင်း။ လှိုင်းထန်ခြင်း။ (၃)(လျှို ချောင်း)ရေလျှံခြင်း။ (၄)(ဒေါသ)ပြင်းထန်ခြင်း။ (၅)(အိုး)ပွက်ပွက်ဆူခြင်း။ (၆)(တိုက်ပွဲ)ပြင်းထန်လာခြင်း။ (၇)(မျက်လုံး)မျက်ရည်လျှံကျခြင်း။ (၈)(စိတ်)ခြောက်ခြားခြင်း။ (၉)(ရေတံလျှောက်)ရေတလဟော စီးကျခြင်း။ (၁၀)(မြင်း)ခုန်ပေါက်ခြင်း။ (၁၁)(စိတ်)ပြို့အန်ချင်စိတ်ဖြစ်ခြင်း။ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ သို့မဟုတ် ပူဆွေးသောကကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားခြင်း။ (၁၂) စိတ်ဝင်စားခြင်း။

[جَيَّشَ] စစ်တပ်များကို စုဆောင်းသည်။

[تَجَيَّشَ] အန်ချင်စိတ် ဖြစ်ပေါ်သည်။

[اِسْتَجَاشَ] (၁) [ـالْقِدْرَ](အိုး)ပွက်ပွက်ဆူသည်။ (၂) [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ)စစ်တပ်ကို တောင်းသည်။ စစ်ကူတောင်းသည်။

[اَلْجَيْشُ] စစ်တပ်။(ج)[جُيُوشٌ]။

[اَلْجَيْشَانُ] ခွန်အားနှင့် ပျို့ရွယ်နုနယ်မှု။

✿ [جَاضَ ـِ] (၁) မောက်မာဝင့်ကြွားစွာ လမ်းလျှောက်သည်။ (၂) [ـعَنِ الشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာမှ)သွေဖည်သွားသည်။ (၃) [ـفِى الْقِتَالِ](တိုက်ပွဲမှ)ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည်။

[جَيْض] ❶ မောက်မာဝင့်ကြွားစွာ လမ်းလျှောက်ခြင်း။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာမှ)သွေဖည်သွားခြင်း။ ❸ (တိုက်ပွဲမှ)ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခြင်း။

[جَائِض .جَيَّاض] ❶ မောက်မာဝင့်ကြွားစွာ လမ်းလျှောက်သော(သူ)။ ❷ (တစ်စုံတစ်ရာမှ) သွေဖည်သွားသော(သူ)။ ❸ (တိုက်ပွဲမှ)ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သော(သူ)။

[جَايَض] တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မောက်မာစွာဆက်ဆံသည်။

[جَيَّض] [ـعَنِ الشَّيْءِ](တစ်စုံတစ်ရာမှ)သွေဖည်သွားသည်။

[اَلْجِيَضَّى] လမ်းလျှောက်ရာ၌ မောက်မာသည့် အမူအရာ။ မောက်မာစွာ လမ်းလျှောက်ခြင်း။

✽ [جَافَ ـ] [ـتِ الْمَيْتَةُ](အသေကောင်)အပုပ်နံ့ထွက်သည်။

[جَيْف] (အသေကောင်) အပုပ်နံ့ထွက်ခြင်း။

[جَيَّفَ] ❶ [ـتِ الْمَيْتَةُ](အသေကောင်) အပုပ်နံ့ထွက်သည်။ ﴿اَتُكَلِّمُ النَّاسَ قَدْ جَيَّفُوْا﴾ ပုပ်ပွနေပြီဖြစ်သော လူသေများကို ကိုယ်တော်သည် စကားပြောနေသလော။ ❷ [ـفُلَانٌ]စိုးရိမ်ထိတ်လန့်သည်။ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားသည်။ ❸ [ـفُلَانًا](တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို)ထိုးကြိတ်သည်။ ရိုက်ပုတ်သည်။

[اِجْتَافَ] [ـتِ الْمَيْتَةُ](အသေကောင်)အပုပ်နံ့ထွက်သည်။

[اِنْجَافَ] [ـتِ الْمَيْتَةُ](အသေကောင်)အပုပ်နံ့ထွက်သည်။

[اَلْجِيْفَةُ] အသေကောင်။ အပုပ်ကောင်။ (ج)[جِيَفٌ . اَجْيَافٌ]။

✽ [اَلْجِيْلُ] ❶ လူ့အစုအဝေး။ ❷ လူသားမျိုးဆက်။ ❸ မျိုးနွယ်။ ❹ ရာစုနှစ်။ ❺ မျိုးဆက်သစ်။(ج)[اَجْيَالٌ]။

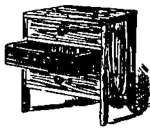
✽ [اَلْجِيْلَانِيُّ] ရေခဲမှုန်။

[جَيَّمَ] ❶ ပဉ္စမမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ (ج)ကို ရေးသည်။

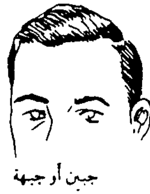
[اَلْجِيْمُ] ❶ ပဉ္စမမြောက် အရဗီဗျည်းအက္ခရာ(ج)၏အမည်။ ❷ ခုန်ပေါက်မျိုးကြွသော ကုလားအုတ်မ။(ج)[اَجْيَامٌ . جِيْمَاتٌ]။

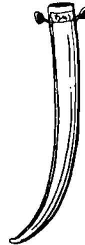
✽ [اَلْجِيُوْلُوْجِيَا] ဘူမိဗေဒ။

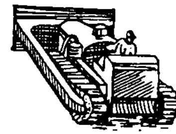

مجمرة
مجول
مجهر
مجوز
جامع
جيب
جعد
جوانح
جناح
جفيف
جلز السنان
جفت
جفنة
منجنيق
جمجمة
مجلخ
مجواب
جام
جهاز مرسل
جورب
جلهاق
جُلّ
مجنّ
جنك
جفن
جار النهر
جلبة
جعفيل
جناحيّة
جنطيان
جوز
جلبان
جوز الهند
جوز الفوفل
جعدة
جاورس
جلكى
جلم
جعل
جمل
جمل البحر
جندب
جاموس

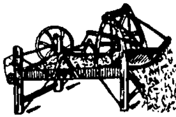

جارور أو جرّار


جعبة


جبين أو جبهة


جراب


جرّارة


مجرد


جبّة

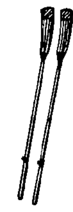

جزدان


جرس


جبّة


جسر


مجدار


مجداف


جحش


جرموق

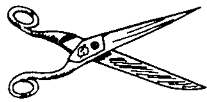

جزع


جديلة

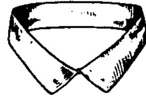

جرّة


مجرفة


جرن


مجزّ


جبّارة


جربّان


جرجير


جراب


جزمة


مجثّة


جريس


مجسّ


جزر


جاروش


جذل


جذر


جربيّة


جدّة


جرّيّ

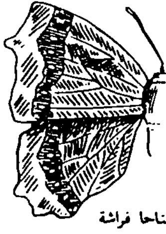

جدجد

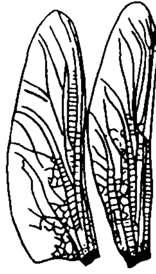

جؤجؤ


ذات الاجراس


جرادة


جحش

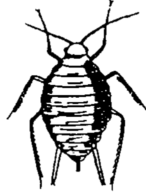

جناحا فراشة

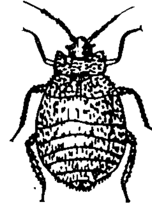

جناحا يعسوب


جناح طائر

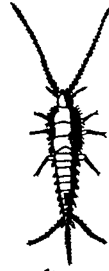

جناح خفّاش

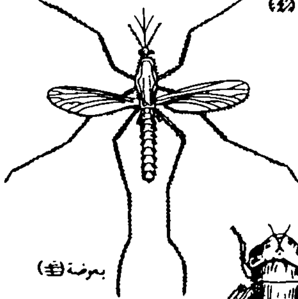

فلكيرة ([illegible])

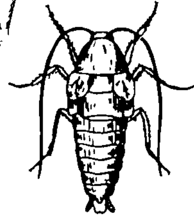

أرقة ([illegible])

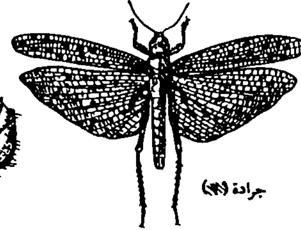

بقّة ([illegible])

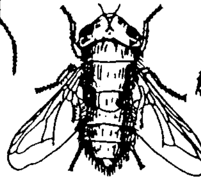

زيز ([illegible])


لاحسة السكّر ([illegible])


بعوضة ([illegible])


بنت وردان ([illegible])

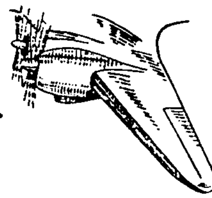

جرادة ([illegible])


نقر ([illegible])


برغوث ([illegible])


ثاقب الأذن ([illegible])

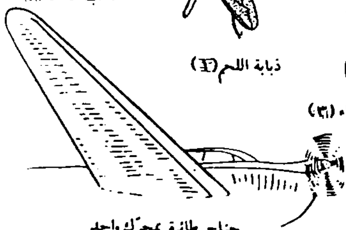

دودة بيضاء ([illegible])

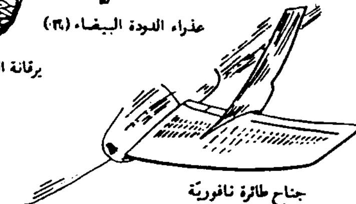

جناح طائرة بأربعة محرّكات

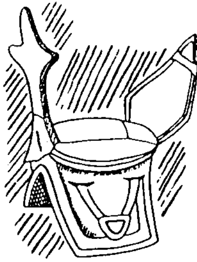

ذبابة اللحم ([illegible])


عذراء الدودة البيضاء ([illegible])

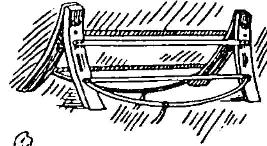

يرقانة الدودة البيضاء ([illegible])

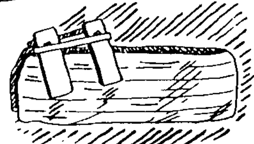

جناح طائرة بمحرّك واحد

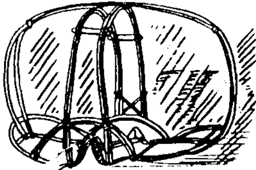

جناح طائرة نافوريّة

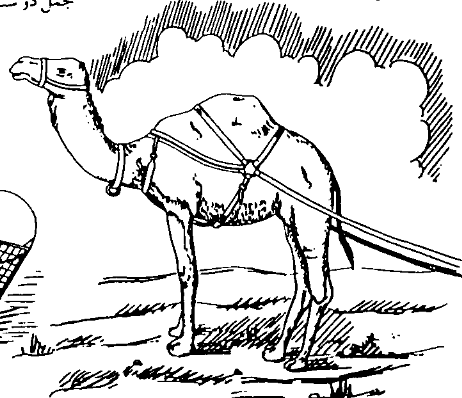

رحل (الطوارق ، الجزائر)


جمل ذو سنامين


رحل

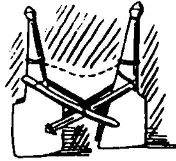

رحل جزائري


هودج جزائري


جمل الحراثة (القطر التونسي)


محمل لنقل المرضى


شكال او عقال

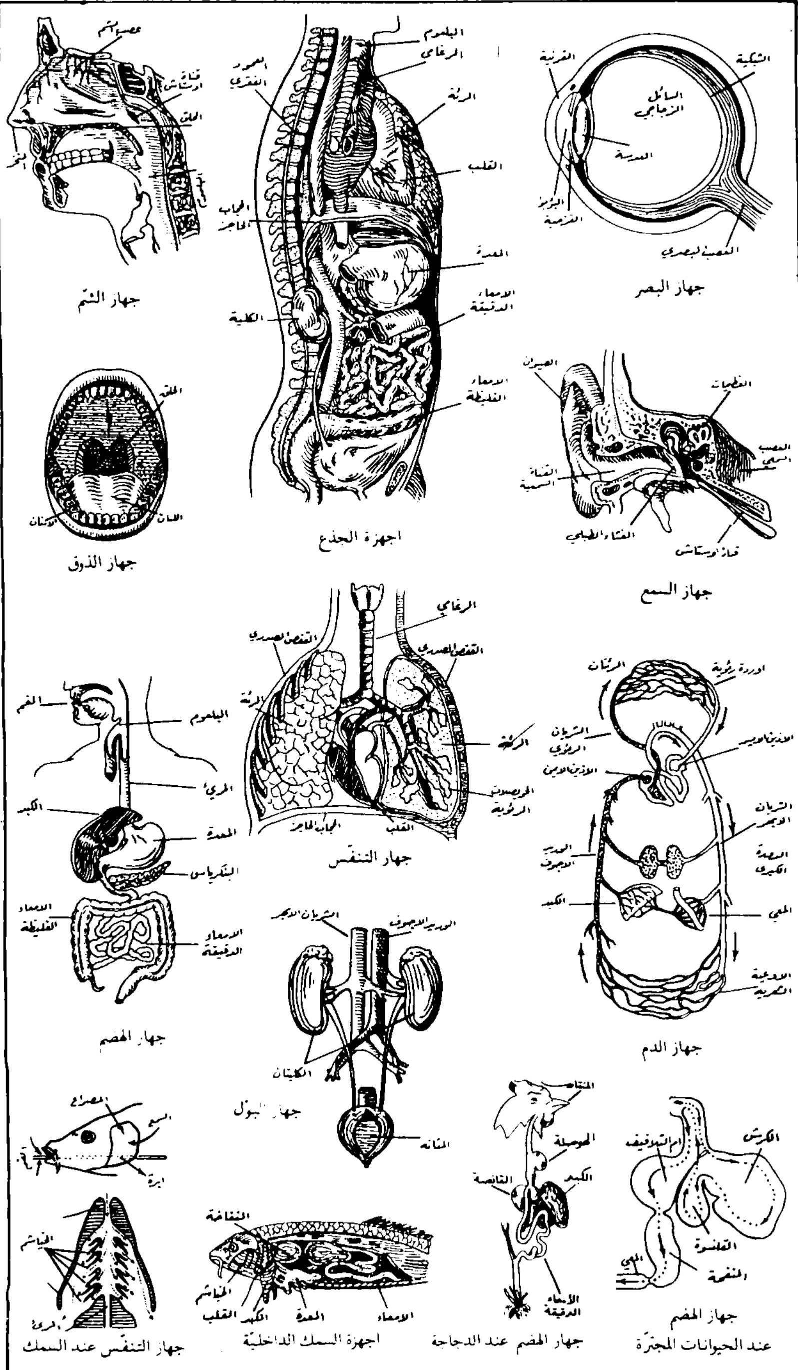

رحل آسيوي


رحل آسيوي


هودج (اولاد سليمان)


رحل طارقي


هودج



جهاز الشمّ — اجهزة الجذع — جهاز البصر

جهاز الذوق — جهاز السمع

جهاز الهضم — جهاز التنفّس — جهاز الدم

جهاز البول

جهاز التنفّس عند السمك — اجهزة السمك الداخليّة — جهاز الهضم عند الدجاجة — جهاز الهضم عند الحيوانات المجترّة

ARABIC - MYANMAR DICTIONARY

المعجم الوسيط

العربى ميانما

مولانا عبدالرحيم (مدنى۔اسعدى)